

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

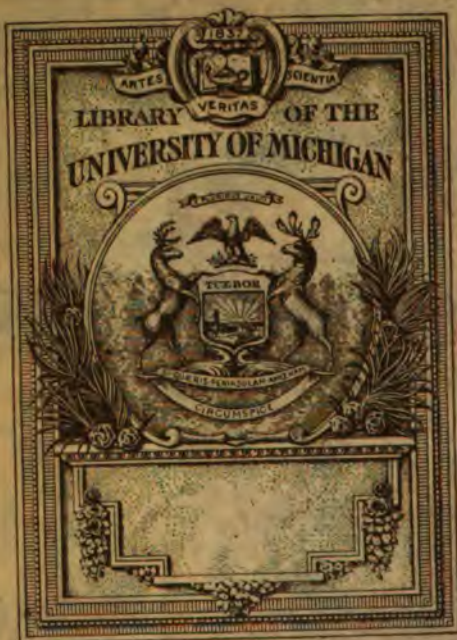
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

3/6

828
CO
S73

Richard S. Elliott

1844

EZECHIELIS) SPANHEMII
IN
CALLIMACHI
HYMNOS
OBSERVATIONES.

ULTRAJECTI

Apud { FRANCISCUM HALMAM, } Bibliop.
{ GUILIELMUM VANDE WATER, }

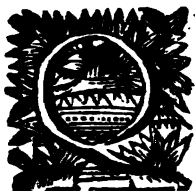

M D C XCVII.

LECTORI.

UO consilio, quæve occasione, hoc quidquid est in Nobilissimum Poetam operæ sit a me susceptum, haud abs re hic in litteris mihi enarrandum arbitror. Ita enim eorum, qui de commentationibus id genus haud male opinantur, judiciis pondus aliquod ipsa rei, de qua agitur, contemplatione, accedet: aut vero adversus qualescunque, in quas aliunde posset forte incurrere, reprehensiones, meus hic labor quodammodo præmunitur. Id nempe iis, qui vel litteras mediocriter attingerunt haud ignotum, in omni sacrorum, apud veteres quasque gentes, ne Indis quidem exceptis, cultu, haud minimam vel ignobilem utique partem in Hymnis, quibus Dei laudes, beneficia, vires, aut virtutes prædicarentur, fuisse repositam. Adeo, ut id genus hymni cum antequam post libationes, sacrificia, aut etiam medio eorundem tempore, & quidem ad tibiam vulgo vel ad citharam, fuerint passim (ne Hebræos jam attingam) a Gentilibus adhibiti: idque ad celebran-

*Arrian.
Exped. Alex.
lib. 1, v. 134.*

* 2

345022

L E C T O R I.

brandum Numinis, cui litabatur, vel adventum, vel discessum; vel alioquin in dedicatione Templo- rum; aut in solemnibus cujusque festi apparatu vel panegyri; aut in facris, velut in Delum, qua de re in hoc opere haud semel agitur, legationibus seu *θινείαις*. Adde, in Heroum vel Cæsarum apud

1 de Corona.
2 Exc. Va-
les. p. 301.
3 de L. L.
l. v.
4 Annal. lib.
21. cap.
LXXXIII.
5 lib. 14.
cap. 14.
ὅς τῶ τῶς
ἕμναις αὐ-
τὸν ἱεῖ Ἰου
τοῖς θεοῖς
ὁ γὰρ ἱεὺς
lib. 21.
p. 457.

Græcos juxta & Romanos, quod vel e¹ Demosthe-
ne, ² Diodoro, ³ Varrone, ⁴ Tacito, ⁵ Herodia-
no, & aliunde liquet, consecrationibus: immo
unde inter insolitos honores Augusto adhuc rerum
potenti a Senatu decretos refert Dio, *ut in hy-*
mnos, Saliarum nempe, juxta Deos immortales adscri-
beretur: quibus hymnis denique ipsum Numen,
seu adlectum recens Divum, sibi propitium (quæ
consuetæ est eorundem, qui e Græcis adhuc su-
per sunt, clausula) redderent, vel iratum etiam
continuo placarent. Quod nec una ratione ac via
fieri contigit; dum, modo quibusdam fabularum ac
rerum, ab eodem scilicet Numine gestarum, involu-
eris; modo commemoratis naturæ rerum opificis viri-
bus, vel facultatibus; modo singulari multiplicium
nominum seu potestatum congerie, & mystica qua-
dam seu arcana invocatione; modo solemnibus demum
votorum punctione, aut vero deprecatione sub-
missa, res ea est ab illis divini hujus cultus ducibus
vel auctoribus peracta. Unde nata etiam multi-
plex Hymnorum, apud Græcos maxime, varie-
tas: prout *μουθικὸς, ἡμιθλιακὸς, vel ἡθιαλογικὸς,*
αλητικὸς, ἀποπεμπτικὸς, ποπλασματικὸς, φυσικὸς,
ἑυλα-

L E C T O R I

indivisi, ἀπυλιχὺς, fabulares, natalitios vel genealogicos, advocantes, dimittentes, fictos, naturalis, votivos, deprecatores Hymnos recenset, eorumque tangit discrimina, Menander ¹ Rhetor ab Aldo editus, ac inde, ut video, in libris de Poetica doctissimus Gyraldus, & suppresso Menandri nomine, Jul. Scaliger ὁ πᾶν. Quorum proinde Hymnorum ea religio est ab iisdem Gentilibus habita, ut plerique, qui pridem erant recepti, in eorum sacris, Deos ipsos auctores habuisse crederentur, aut vero ab hominibus Deo adflatis profecti: sicut hæc de iis tradit in Epistola ad Athenienses Julianus Imperator. Quum autem veteris Gentilium, & Græcorum maxime, Theologiz parentes vel propagatores Poetas constet existisse, haud mirum, si id genus hymnorum iisdem vel conditores, vel præcones similiter fuerint: eorum nempe, qui pro ratione Numinis, cui illi erant sacri, Apollinis, Dianæ, Cereris, Bacchi, Matris Deum, Veneris, Adonidis, Παιῶνες, Ὑπορχήματα, Οὔπιγχοι, Ἰνδοί, Δημητρίωνοι, Ἰσκαρχοί, Φαλλικοί, Μαιρανοί, Ἐρωτικοί, Ἀδωνίδης, &c. aut ab ipso eorum cantu, legibus, ad aram vel ad simulacra Numinis accessu, Ἄδαϊ, Ἄσματῶν, Νόμοι, Προσώδεια a Græcis, ut ex antiquis eorum monumentis constat, sunt appellati. Quemadmodum enim constituti erant accurato delectu, qui in iis Ethnicorum sacris, sanctum illud ac religiosum hymnos canendi ministerium,

L E C T O R I.

propositis etiam eam in rem agonibus & præmiis, obirent, quique inde ΤΜΝΩΔΟΙ, ut ab initio ferme hujus operis tangimus, nempe *Saliarum* juxta veteres glossas, & ΣΥΝΤΜΝΩΔΟΙ in residuis prisca ævi monumentis leguntur appellati: ita etiam sunt reperi, vel ad id publice in bene moratis urbibus adlecti, quod ibidem est a nobis monitum, ΤΜΝΟΓΡΑΦΟΙ, seu, ut a Themistio alicubi dicuntur, ΤΜΝΟΠΟΙΟΙ, qui nempe id genus hymnos, singulari arte ac studio elaboratos conderent; vel e prisca Ritualibus sacrorum libris depromptos, ad posterorum memoriam seu pietatem studiose proderent. Quo in genere sunt in vulgus nota, quæ de Orpheo, qui in eam rem vel primus, vel intentioni cura, & parta inde nominis auctoritate ac fama, incubuisse fertur, & sub cujus nomine circumferuntur etiamnum antiquissimi Poetæ Hymni seu Τελευται, sunt a veteribus tradita; & cui comitem ea in re Thamyrim, Orphei juxta alios parentem, addit alicubi Plato. Quibus accedunt continuo, qui ipso Orpheo antiquior, hymnorum apud Græcos auctor a Pausania traditur, cuiusque ab hoc ipso Battiaade in Hymno in Deum fit mentio, Lycius Oleni, & qui similiter Orpheo ab eodem Pausania præmittitur, ac vetustissimos apud Athenienses hymnos conscripsisse alibi ab eo dicitur, nec omitti juxta dictum paullo ante Thamyrim, a diligentissimo Vossio in libro de Poetis Græcis & quidem incertæ

Marus.
Orat. p. 105.

Orat. IV.
Et 54.

περὶ τῶν ἱερῶν
ἀφ' ἧς ἦ
Θαμύρις το
ἢ Ὀρφέως
ἢ μύθων de
Legib. l.
viii. p.
329. ed. H.
Steph.
2 lib. ix.
p. 181.
2 Νέμων
Ἀπύλοιο γέ
ροντος ver.
3 lib. vii.
p. 429.

æta.

L E C T O R I

ætatis, meruit, nempe Pamphus; aut vero Sido
 illa Pontica, cui hymnum scite ac modulate ca-
 nendi inventum a Sanchoniathone apud Eusebium Præp. E-
 vang. l. 1.
 p. 38. tribuitur. Ut nunc mittam, quæ de notiori-
 bus, vel Stefichoro, tanquam primo hymni inven-
 tore tradit eruditissimus Clemens; vel de Alcma- Strom. lib. 1.
 p. 308.
 ne, Sappho, Simonide, Pindaro, Bacchylide,
 Epicharmo, Parmenide, ut totidem hymnorum
 conditoribus, cum e priscis auctoribus & Gram-
 maticis, tum nominatim e memorato paullo ante
 Menandro Rhetore, ubi de variis agit hymnorum p. 595.
 596. &c.
 generibus, adducuntur: aut vero id quod de Si-
 monide refert Aristides, eum scilicet a Dioscuris Serm. Sacr.
 IV. p. 584.
 servatum, ob scriptum in eorum laudem carmen
 seu hymnum. Quibus autem antiquior longe, &
 Orpheo, quamquam haud exiguo temporum inter-
 vallo, proximus vatum, uti & Theologorum,
 juxta illum Oeagri filium, habitus apud Græcos pa-
 rens, Homerus; cujus itidem nomine scriptos com-
 plures hymnos, seu is eorum, seu Homeridarum
 aliquis, ut de iis ait alicubi Athenæus, & quæ dis- lib. 11. p. 22.
 quisitio non est jam hujus loci, auctor extiterit,
 adhuc hodie terimus. Immo quæ sacrorum id ge-
 nus carminum seu Hymnorum pangendorum laus,
 ita penes Græcos mansit, ut etiam Romæ in Deum
 Matrem hymni, non alia quam Græcorum lingua,
 quod docet ad Maronem Servius, canerentur: ac, ad Georg.
 l. 11. v. 399.
 si unum forte vel alterum sæculare in Dianam carmen
 mittas, vix alia religiosæ illius poeseos, seu ipsorum

L E C T O R I.

Saliarium carminum vel Hymnorum vestigia, in superstitibus Romanorum monumentis reperiantur. Ut nec mirum videri debeat, si inter tot præclara & illustria, quæ ab eo leguntur elaborata, ingenii & facultatis poeticæ monumenta, id quoque antiquissimæ poeseos genus excoluerit Cyrenæus Callimachus, & quidem ut, propitio bonis litteris fato, quæ eo in genere elucubravit, sint ad nostram usque ætatem feliciter transmissa. Quorum proinde eo major ratio habenda hinc videtur; quod quum incerti sint Hymnorum, qui splendida illa Orphei & Homeri nomina præferunt, parentes; hi genuinum auctorem statim prodant; cumque non ignobilem quempiam, sed qui præter natalium decus, & singularem poeseos laudem, aliis etiam liberalibus disciplinis egregie excultus, in magna literatissimi Regis summiq; Musarum cultoris gratia floruit; ac in urbe, non aliis magis decoribus, quam doctrinarum & præstantium ingeniorum cultu ac proventu tum largiter adfluente, Museo etiam celebratissimo eadem ætate condito, haud parum nobilitata. Etsi enim eundem Callimachum *Elegiæ principem*, ab acerrimo inter veteres ingeniorum censore¹ Fabio, ab aliis inter² quatuor illius carminis principes habitum norim; & excellentem ejus in ea poesi facultatem, non eorum aut³ Romani adeo Callimachi testimonia, quam quæ supersunt ejusdem Epigrammata abunde etiamnum arguant; haud minus præstantiam in Heroico carmine plane

¹ Infit.
 lib. x. cap. 1.
² Proclus in
 Chrestom.
³ Propert.
 l. III. El. V.

L E C T O R I.

ne eximiam comprobant hi ejus Hymni, singula-
 ri quadam arte ac venustate conditi. Adeo ut
 haud immerito ad eosdem hujus Poetae Hymnos,
 tanquam unum superstitem tam praecleari ingenii
 in illa aliorum, si pauca quaedam mittas Epigram-
 mata, orbitate factum, edendos ac illustrandos,
 operam suam ac industriam contulerint, ac diver-
 so quidem instituto vel eruditionis apparatu viri
 superiori saeculo praecleari, Frischlinus, H. Step-
 hanus, B. Vulcanius. Quibus accessit haud ita pri-
 dem illaque ad id paterno, ut id ea nos docuit
 exemplo vel consilio incitata, sui sexus eruditissi-
 ma, & singulare litteratae Galliae ornamentum,
 Anna Daceria. Quomodo laudabili rursus institu-
 to, de nova illius elegantissimi cultissimique Poe-
 tae editione suscepta est ab eruditissimo magni pa-
 rentis filio, nunc *ὁ ἀγίων*, cogitatio: quae cum
 ex collatis haecenus ad eam illustrandam praestan-
 tium ingeniorum operis, tum e novis insuper,
 quas vel Cl. Meursii Schedae, vel aliorum, aut
 propria etiam ac domestica penus suppeditaret,
 symbolis concinnaretur. Qua occasione, & vi-
 so eorum, quae ad eundem Battiadem adnotave-
 ram, specimine, me continuo pro veteri nostra ne-
 cessitudine Grævius pater, vir, quod omnibus non
 plane *ἀμύμον* notum, excellenti doctrina, ac praecle-
 ris in litteras meritis, & qui hoc agebat filius, τῷ
πατρὶ τὸ παιδίον, officiosis humanissimisque litteris
 compellarunt, ut reliqua, quae ad praestantissimum
 hunc

* §

LECTORI.

hunc Poetam orandum aut explanandum facerent, recensendi commentandique laborem non detrectarem; unde haud poenitenda, ut ii quidem blande significabant, huic novæ splendidæque editioni accessio continuo fieret. Adeo, ut quamquam eodem tempore Juliani Imperatoris & Alexandrini Antistitis adversus eundem libros divulgandi ac illustrandi provinciam suscepissem, neque alia & potiora forte deessent, quæ agerem; id tamen iis, & amicorum quidem capitum, hortatibus, meoque cuidam veteri in eas Græcorum artes studio indulgendum censi, ut subsecivas subinde horas in elegantissimis hisce Battiadæ Hymnis enarrandis collocarem. Etsi haud alia essent mihi eam in rem subsidia, nisi quod ad oram novissimæ Parisiensis editionis haud pauca essent; dum illam subinde verso, aut viz comitem adsumo, a me, & pro more quidem meo, adnotata, quæ eidem Poetæ multis in locis lucem aliquam, post eruditas aliorum curas, adfundere mihi videbantur. Unde me levi opera, neque longi laboris tædio, in iis colligendis, aut ubi id res exigeret, uberius aliquanto pleniusve elucidandis defunctum iri, haud injucunda præterea nec plane inutili graviorum occupationum intermissione, confidebam. Verum præter animi destinationem, res illa paullo aliter cecidit. Factum enim, ut dum ea, quæ, sicut modo innui, ad marginem mei Callimachi, nullo utique ad eum quidquam commentandi consilio, olim adno-

L E C T O R I.

uveram, propius tracto aut recenseo; ac simul cul-
 tissimum eruditissimumque Poetam, quæque ad
 eam hæcenus fuerunt monita, paullo adtentius ex-
 pendo; haud parum mihi sub manum creverit illo
 eundem explanandi illustrandive labor; indeque nata
 sit ea non læta forte, sed copiosa Observationum,
 quæ hic prostat, seges seu farrago. Neque enim
 ab ejusmodi opere, quod seorsim ab ipso Battiade
 ac aliis eruditorum ad eundem adnotatis, & peculiari
 quidem volumine, vulgaretur, vel ab hisce litteris,
 aut vero ab editis subinde in alios poetas vel aucto-
 res virorum præstantium exemplis, alienum cen-
 sui; ut eodem labore ac data occasione, res eas,
 de quibus a doctissimo vate agebatur, easque mi-
 nus forte pertentatas, paullo penitius excutere ac
 enarrare non refugerem. Quibus insuper ansam de-
 dit ea, quam vel immortui eidem operi junioris
 Grævii luctuosus parenti ac litteris obitus, aut dis-
 tractus aliis laboribus typographus, huic editioni
 adtulit, procrastinatio. Neque vero ad eam rem
 haud cunctanter obeundam leve mihi incitamentum
 addidit idem amicissimus Grævius; dum ne quid-
 quam de illa adnotationum in hunc Poetam, quæ ei
 ex Observationibus in duos priores Hymnos prælo
 Ultrajectino jam addictis comperta sat erat, luxurie
 depascerem; sed quo uberiores eadem, eo gravio-
 res fore, suis ad me litteris haud semel, quamquam
 blande nimis, aut ego nimium forte credulus, fla-
 gitat ac impellit. Habes proinde, amice LE-
 CTOR,

L E C T O R I.

CTOR; quæ prima mihi in suscipiendo elaborandoque hoc commentationis genere consilii animique ratio fuerit. Cui & ea continuo accessit, quam ipsa argumenti, seu rerum, de quibus ibi agebatur, subministrabat præstantia ac varietas; earum maxime, quæ ad res divinas Gentilium, ad sacrum seu *μυστικόν* eorum cultum, aliosque antiquos ac retrusos subinde ritus respicerent: aut quæ cæteroquin ad præstantiam eruditionis & elegantiam, quæ utraque summa in his Callimachi Hymnis adpersa est, neque eadem semper obvia aut satis hæctenus explicata, usum ac lumen diffundendum adtinerent. Etsi enim laudanda sit præstantium ingeniorum, quæ in explanandos eosdem magni, quod aliunde rursus constat, Critici, haud minus ac Poëtæ Hymnos incubuerat, industria; haud exigua tamen rerum copia, & attentioris aliquantum indagacionis, eaque hæctenus intentata in iis passim occurrebat; neque pauca insuper secus, ut mihi quidem videbatur, animadversa: in quibus proinde enucleandis haud vanam prorsus operam, vel omni delectatione ac utilitate vacuam, collocari posse arbitrabar. Qua spe vel fiducia eo magis me oblectare poteram, quod viros hujus & superioris ætatis eruditissimos ac litterarum principes, aut alioquin procuracioni Reipublicæ implicatos, vel factorum etiam Antistites, in iis præstantium ævi Poëtis, qui amatorias ut plurimum levitates, cum summa subinde orationis obscœnitate, tractaverant, illustran-

L E C T O R I.

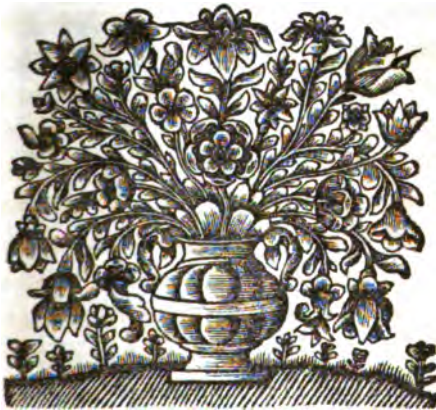
strandis, non solum citra ullam offensionem vel
 infarniam, sed cum laude & plausu versatos nossem.
 Ne jam huc advocem veteres illos omni liberali &
 exquisita doctrinâ florentes, Aristophanem Byzan-
 tium, Aristarchum, Cratetem, Didymum; iisque
 recentiores Porphyrium, Syrianum, Proclum,
 aliosque, qui in commentandis poetis antiquis; &
 hi quidem in explicandis maxime eorum *μυθιαῖς* seu
διαλογικαῖς suam venditarunt industriam. Id forte
 adhuc opportunius, quod prisca Christianæ fidei ac
 veritatis defensores, dum in Apologeticis absurdum
 ac impium Gentilium in sacris cultum convellunt;
 aut eorum saniora subinde dogmata & Christia-
 nis magis consentanea adstruunt, eadem e prisca Or-
 phi, Homeri, Empedoclis, Parmenidis, alio-
 rumque id genus veterum *ὑμνογράφων* scitis so-
 lent depromere ac illustrare. Quamquam an hac
 mea in elegantissimum ac doctissimum vatem, seu
 sacros ejus Hymnos, commentatione, aliquod ope-
 re pretium fecerim, haud valde mihi nunc labo-
 randum putem. Neque in eo certe fortunarum
 mearum aut loci alioquin mei ratio vertitur; ut si
 minus etiam prospere cesserit mihi, non a longo
 utique tempore meditatus hic labor, sed ea, quam
 paullo ante adtigi, occasione demum susceptus,
 inde commoveri magnopere debeam. Uti sua
 quemque delectant, nec una est vel otii, vel lusus,
 quo quis se ab aliis gravioribus curis, reficit, vel
 oblectat, ratio: ita vix alia magis deponant
 etiam

L E C T O R I.

etiam senes recreant, quam ea, quibus iidem sibi videntur quodammodo repuerascere. Juvit me utique haud parum, eas veterum Græcorum & Poetarum quidem, quibus gens illa aut lingua fuit ad invidiam olim ferax, artes ac disciplinas, quarum autem notitia primam ætatem, quæ in litteras incumbit, cupidissime quondam excolui, longis dein temporibus, aliisve potioribus vel curis vel studiis intermissas, denuo & animo quidem, ubi id mihi contigit, vacuo ac soluto recolere; illiusque antiquæ, si quæ unquam fuit, meæ in iis tractandis percipiendisve adtentionis aut diligentiae hoc velut, idque a me expetitur, specimen edere. Quo in genere tamen alia erant a me dudum in scriniis condita, vel ad ipsos Auctores haud indiligenter adnotata, quibus veteres quosdam Musarum Græcarum, Atticarum maxime, Antistites, si ea impatiens, ut cum Satyrico loquar, prurigo me tenuisset, aut data mihi foret similis ejus rei occasio vel impulsio, majori forte cum laude vel veniæ spe, illustrare aut enarrare mihi licuit. Sed quodcumque sit hujus commentationis, cujus forte varietas, eaque haud contritis veteris ac eruditæ elegantiae monumentis subinde illustrata, lectorem aliquantum adficiet, fatum; eo me solatio haud difficulter sustentabo, quod etsi cum eruditissimis hujus aut superioris memoriæ viris frequens sit mihi, non quæsitae quidem ambitiose, sed ultro oblata de hisce litteris ac artibus concertatio, me ab omni ver-

LECTORI

verborum acerbitate, quibus iidem vel minimum læderentur, perpetuo, & data quidem opera, temperam. Adeo, ut si non eximiam aliquam ingenii vel eruditionis, quæ sentio quam in me sint exigua, commendationem sim hoc opere consequutus; attamen me potiore longe modestiæ, debitiæ magnis nominibus & præclaris in Rempubli-
cam litterariam meritis, reverentiæ, ac unde hisce litteris nomen ac decus emergit, humanitatis laudem duxisse ac ambiisse, neque præsens hæc ætas, nec æqua, ut augurari licet, denegabit posteritas.

I N:

I N D E X

H Y M N O R U M.

<i>Hymnus in Jovem.</i>	PAG. 2
— — <i>Apollinem.</i>	47
— — <i>Dianam.</i>	121
— — <i>Delum.</i>	316
— — <i>Lavacrum Palladis.</i>	526
— — <i>Cererem.</i>	649
<i>Addenda.</i>	753

EZE.

EZECHIELIS SPANHEMII
OBSERVATIONES
IN
CALLIMACHUM.

EZECHIELIS SPANHEMII OBSERVATIONES IN CALLIMACHUM.

ΥMNOI] Hymni antiquissimum Poeseos genus, quo Deorum laudes continebantur; unde de iis Theocritus, Ὕμνοι δὲ καὶ αἰθανάτων γίγας αὐτῶν. *Hymni enim Immortalium etiam sunt praeium.* Idyll. xvij. 8. Hinc in singulis olim urbibus ὑμνογράφοι, de quibus egerat Ptolemaeus Hephaestio, teste Photio, Biblioth. p. 426. & qui ab Aristophane Equit. p. 319. vocantur τέχνητες ἐνκαλάμων ὕμνων, *artifices pulcro constructorum hymnorum.* Unde in basi antiqui tripodis legitur, ΠΟΙΗΤΑΙ ΥΜΝΟΦΟΡΗΣΑΝ. Spon. Misc. p. 49. Talis cum Lycimo Olen, vetustissimorumque apud Graecos Hymnorum auctor, teste Pausania l. ix. p. 581. aut Pampbus apud Athenienses, apud eundem p. 585. Orphei vero breves & paucos Hymnos existisse, idem auctor tradit in sequentibus p. 588; eosque carminis quidem elegantia & ornatu, primas post Homeri Hymnos ferre, majus vero illis a religione pretium obtigisse. Quamquam eorum, qui sub Homeri nomine circumferuntur, hymnorum incertus jam olim nec unus Auctor habitus fuerit, ut ex Athenaeo liquor. lib. 1. p. 92. ubi versus aliquos citat ex Hymno, qui in eo etiam nomen leguntur, in Apollinem, καὶ Ὅμηρος δὲ ἢ τῶν τῆς Ὀμηροῦ ἀποτίσεις Ἀπόλλωνος Ἰωνοῖς, & *Homericus etiam aut quis Homeridarum in Hymnis in Apollinem.* Illius vero hymni, quod non observavit ibi ὁ πᾶν, habitus auctor Cinathus quidam Chius, juxta Schol. Pindar. Od. II. Nem. p. 134. Eiusdem tamen hymni, quod praeterea observo, tanquam Homerum auctorem habeat, meminit Thucydides l. III. p. 442. ubi relati etiam ex eo aliquot versus, qui in eodem adhuc comparent. Citat alibi Pausanias l. iv. p. 273. versus ex Homeri hymno in Cererem, qualis hodie inter reliquos tributos illi hymnos non existat.

I N H Y M N U M I N J O V E M.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΙΑ] Nempe, *A Jove principium.* Hymnos vero aliis Diis scriptos, excepto uno Amore, tradit Plato Sympos. p. 177. ed. H. Steph. Varia autem de Diis aut Deabus, quibus sacri Hymni, sortit

titi iisdem nomina, ut *Μετρωακαί*, in *Ματρον Δεῦται*, Hephaestio p. 40; *Παιῆται*, quod vulgo notum, in *Απολλωνεω*, Πρόσθεσι in *Μετρωακαί*, Aristophan. de Pace p. 648. *Ισχυθαλιεω*, aut *Ἰσχυθαλιεω* ab initio eorum *Ἰσχυθαλιεω*, in *Bacchum*, sicut liquet ex Athenæo l. xiv. p. 671: Schol. ad Aristophan. Acharn. p. 384. & Proclo in Chrestomath. Sic *Ἰάδα* & *Δημιουργοί* appellati in *Cerere* Hymni, Athen. l. xiv. p. 618. & *Ἰουσιφυοί* in *Dianam*. Ibid. p. 619. Schol. Apoll. Rhod. l. i. v. 972. & Schol. Lycophar. p. 8. Neque *Καλεσθίβου* solum, sed *Ἰσχυθαλιεω* etiam *Δίῃ* hymni dicati; unde *Θεῶν κατὰ γῆς Ἰμνος*; *Deorum sub terra Hymnus*, apud Æschyl. Sept. Theb. v. 874. qui & alibi hymnis eandem tradit in Persis v. 621. & 627. Immo *Ἰσχυθαλιεω* etiam *Ἰσχυθαλιεω* seu *Eumenidum Hymnum*, in priori dramate memorat, *δυσκίλευθρον Ἰσχυθαλιεω*, Sept. Theb. v. 873. Unde occurrunt superstites etiamnum inter hymnos Orpheo tributos, peculiare Plutoni, Proserpinae, iisdemque etiam Eumenidibus sacrati. Illud autem singulare in Festo *Ἰακωβίων* apud Laconas notat Athenæus lib. iv. p. 134, quod nullus hymnus Diis caneretur.

- V. i. *Ὁδὸν σπονδῶν*] *Hymni* olim pars sacrorum, ac dum libarent veteres, & post libationes etiam accini iisdem soliti. Unde Clemens Alex. Strom. l. i. p. 428. de sacris in honorem Antiochi Epiphani, *σπίνδυσσεν τε καὶ εὐχῶνται, καὶ ἸΜΝΟΙ λέγονται, Libant autem, & orantur, & hymni canuntur.* Hinc Plato l. vii. de Legib. p. 799. cautum ab Ægyptiis docet, qui *hymni* & quæ choreæ singulis convenient Diis ac sacrificiis. Peculiares enim existabant *hymni* pro ratione Dei ac Festi. Hinc *sacri* etiam dicti hymni, ut *ἑσπέρου μακάρων ἱερῶταται* ab Aristophane Nub. p. 142. alibi ad Mercurium, καὶ (ἢ *δυσκίλευθρον ἱερῶν*) *ἑσπέρου τε μεγάλου, &c.*; *Et in sacrificiis sanctis, magnisque supplicationibus &c.* (non ut ibi eruditissimus Florens, *redicibus*) *colimus.* de Pace p. 648. Post libationes autem finitis coenis, *καὶ αἶψα* apud Arcadas cani solitos scribit Athen. l. iv. p. 149. & ex Homero etiam abunde liquet *Iliad. α. v. 473.*

Ibid. αἶψα] Cani nempe soliti in Gentilium sacris id genus hymni; unde *αἶψα* de *hymno* in *Dianam*, ultimo ejusdem hymni versu, ab hoc Poëta dicitur; tum *Ἄσματα* itidem, ut de hymno in *Æsculapium* Lucianus in *Enoch.* Demosth. & qualia *Ἄσματα* memorat Athenæus l. xv. p. 678.; tum *Ὠδὴ* vocabantur, ut apud Platonem l. vii. de Leg. p. 799. *ἐπὶ τοῖς τῶν Θεῶν δύμασιν ἑκάστου ἢ ὨΔΗΝ ΔΕῖ ΕΦΥΜΝΕΙΣΘΑΙ, deinde, qui CANTUS seu hymnus singulis Deorum sacrificiis conveniat;* qui etiam præter sacros & publicos id genus cantus, reliquos vetat, ejusdem operis l. vii. p. 800. Immo unde *ἑσπέρου*, ut jam vidimus, ac *ἑσπέρου*; tum etiam *ἑσπέρου* dicta; a voce nempe *ἴμνη*, quæ *canuntur* itidem notat, sicut de hymno Apollinis Homero tributo Thucydides loco jam ante indicato l. i. p. 242. *ἐκ Προσμίης Ἀπόλλωνος*; ubi Scholiastes *Ἰμνος ὅς τὰ ἑσπέρου ἱερῶν.* Hinc vero *Ἰμνοδοί* & *Σπονδοδοί* dicti, qui hoc nomen obirent, iique cum *Θεολόγους* juncti, sicut *Marm. Oxon. p. 95*: immo delecti ad hoc manus e primis loci seu urbis, ut *ὀβελῶν* e veteri *ἱερα. Spon. Mils. p. 354*: ubi *Orpomeus* quidam *ἸΠΥ-*

TANIE KAI YMNOΔΟΣ simul dicitur. Quorum præterea *Ἰμνοδοῖν* in Ægyptiorum sacris, qui & Ωδοί, ut aliunde constat, ab iis dicti, meminit Porphyr. *περὶ ἁποχ.* l. iv. p. 374. Solis autem Arcadibus peculiare illud docet Polybius *Histor.* l. iv. p. 290. & quod inde ab Athenæo etiam refertur l. xiv. p. 626., ut eorum pueri à teneris hymnos & Πῆνας canere assuescerent. Quamquam etiam pueros ex Asia Romam à Caligula evocatos ad concinendos, quæ ipse perageret, Mysteriorum hymnos tradat Joseph. *Antiq.* l. xix. c. i. p. 660, *ἐπὶ Ἵμνοις Μυστηρίων ἀἰπετέλι.* Ita de adolescente etiamnum Davide e sacris litteris tradit aibi idem Auctor *Antiq.* l. vi. c. ix. p. 187, cum nempe delectum apud Saulum, *ψάλλον καὶ ἄδειν ὕμνους.* Hymni autem quandoque cum saltatione, unde *χοροικὴ αἰοιδῆ*, hymnus in Apollinem dictus, Apollon. Rhod. l. ii. v. 716. & cujusmodi sequens Hymnus Callimachi, in eundem Deum, ut liquet e v. 7. Cui vero consueverant iidem hymni, non ad lyram, sed ad Tibiam, secundum Schol. Eurip. Phœn. v. 1036; a quibus rursus abit Proclus in Chrestomath. qui hymnos proinde ad lyram; *αἰσοῦσθαι* vero ad tibiā scribit decantata. Adde, quod primi etiam & antiquissimi inter illos *Ἰμνοδοῖς* agones fuerint, ac victoribus præmia constituta, ut liquet ex Pausania l. ix. p. 620.

V. 2. *αἰὶ μέγαν*] Ad discrimen nempe, non solum Persarum antea aut Parthorum dein Regis, qui quamquam *Μέγας* vulgo dictus, non erat tamen *αἰὶ Μέγας*, sed Ptolemæorum etiam, sub quibus vixit Callimachus, & sicut de Ptolemæo Evergete Monumentum Adulitanum ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΜΕΓΑΣ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΣ. Quam appellationem, omisso etiam Ptolemæi nomine, patri ejus Philadelpho, in cujus laudes in hoc ipso hymno alioquin excurrit Callimachus, largitur Demetrius Phalereus apud Josephum *Antiq.* l. xii. c. ii. p. 391. *Βασιλεῖ Μεγάλῳ, ὁ δὲ Δημητρίῳ*: ut eundem hæc Ptolemæis familiarem agnoscere continuo liceat. Dicti vero, præter Jovem, alii quoque Dii MAGNI, sicut Cabiri Samothracum &c. Immo MAXIMI quoque seu ΜΕΓΙΣΤΟΙ: de quibus, præter auctores, obvix passim antiquæ Inscriptiones, & quo nomine ΘΕΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ Serapis, Deus Ponticus, appellatus in veteri summo Odesi, urbis itidem Ponticæ.

Ibid. *αἰὶν ἀνάκτα*] Hinc de æterno Jovis imperio Sophocles *Oedip. Tyr.* v. 924.

Ζῷ πάντ' ΑΝΑΣΣΩΝ, μὴ λάθῃ

Σὲ τῶν τε σῶν ἀδάνατοι ΑΙΕΝ ΑΡΧΑΝ,

Juppiter omnia REGENS, ne hac lateans

Te tuumque immortale SEMPER IMPERIUM.

Æschylo autem idem dictus Ζῶς αἰῶνος κρῖον ἀπάνευθε, *Juppiter infiniti sæculi dominus*, *Suppl.* v. 583; alibi Jovi nihil destinatum *πρὸν ΑΒΙΚΡΑΤΕΙΝ, quam SEMPER IMPERARE*, *Prom.* v. 518; ac inde invocatus idem a choro Danaidum, *Suppl.* v. 532. *Ἄναξ Ἀνάκτων* &c. *Rex Regum.* Unde per eundem etiam Jovem *Ἄνακτα* jurasse olim Athenienses liquet ex Demosthene *adv. Lacritum* p. 597. edit. Basil. *Μετὸν ΑΙΑ τῶν ΑΝΑΚΤΑ καὶ τῶν Θεῶν ἀπάντας.* Ἄναξ autem juxta Schol. Euripidis

τῆς Hippol. v. 88. proprie Σωτήρ, καταχρηστικῶς autem Δεσπότης. Quam locum, quod obiter addo, a me pridem in Diss. de Præst. Num. p. 32. indicatum, adtulit nuper, uti alia ibidem ea de re observata, et auditissimum in Variis Sacris. Coniunguntur autem quandoque, quod mandatum, Ἄναξ Βασιλεὺς, sicut ab Æschyl. Pers. v. 5; aut vero Δεσπότης, ut ab Aristophane de Pace p. 630.

V. 3. Δικασπῶλον Ουρανίδησι] A quo proinde Jove Reges ipsi δικασπῶλοι jura & leges hausisse, ab Homero pridem dicti, Iliad. A. 238. Δικασπῶλοι, οἵτι θῆμισας πρὸς Διὸς εἰρόντα. Sic de Rege Alcinoο Apollonius Rhod. l. iv. v. 1178. Σκῆπτρον ἔχει χρυσοῖο δικασπῶλον; ac de Eumenedibus in Orphicis δικασπῶλοι αἰὲν εἶδον. alibi in Argonauticis eidem Alectori tributis de Chione v. 379. Ὅς ῥα δικασπῶλῳ μάλιστα, ἧμὶ κινέειν juri dicendo dat operam. Juppiter vero ipse hic dicitur δικασπῶλος; apud Æschylum autem præclare, non jura dans solum, sed juris omnis fons, κατ' ἐαυτῶ τὸ δίκαιον ἔχει, apud semetipsum jus habens. Prom. v. 186. Unde scite eam in rem Plutarchus de eodem Jove, ceu summo Deo, ad Princip. inerudit. p. 781. ὁ μὲν ΖΕΥΣ ἢ ἔχει τὴν Δίκην παρέδωκεν, ἀλλ' αὐτὸς ΔΙΚΗ ΚΑΙ ΘΕΜΙΣ ἐστίν; Non profecto Jovi Justitia assignata, sed IPSE JUSTITIA est & FAS. Hinc ut verum utique & incorruptum Δικασπῶλον decet, dictus idem a laudato modo Tragico, Suppl. v. 408.

νέμον εὐκράτως
 Ἀδικα μὲν κακοῖς, ὅσια δ' ἰσθμῶν
 rependens merito

Πρᾶνα quidem πρᾶναις, sancta autem sanctis.

Ac præterea Ζῶς Νημέτωρ ab eodem dictus Sept. Theb. v. 490. Quamquam alibi intuitu gravis pœnæ, qua Jovis jussu plecebatur Prometheus, eundem ut novis & iniquis legibus regnantem redarguat Chorus in cognomine Dramate v. 150.

Νεοχμοῖς δὲ νόμοις Ζῶς ἀδίστατος κρατύνει.

V. 4. Δικταῖον] Jovem in Creta natum, præter Poetarum ea de re fabulas, innunt adhuc veteres nummi, in quibus idem ΖΕΥΣ ΚΡΗΤΑΓΕΝΗΣ, aut ΚΡΗΤΑΙΟΣ etiam, & de quibus nos alibi, dicitur. An vero in Δικταῖο monte, an Ιδαῖο id contigerit, ambigunt auctores, & ipse qui Ιδαῖο mox eam in rem meminit Callimachus. Id vero ita conciliant Aratus v. 33. & Græci ad eum Critici, ut natum in Δικταῖο monte Jovem tradant, educatum vero in Ιδαῖο antro; quamquam aliter ea de re Hesiodus, qui in Λύκτω monte natum, educatum vero in Λιγαίῳ memorat, ac unde Aratum explicandum ac emendandum etiam monuit ad eundem ὁ πάντις

Ibid. ἢ Λυκαίων] De Jove hæc dicuntur, qui a multis in Creta, ab aliis in Arcadia natus ferebatur; quum tamen e. tribus illis, qui Jovis nomine appellati, duos primos natos in Arcadia tradiderint veteres Theologi, ut ait Cicero de Natura Deor. l. 111. c. XXI. De Jovis cæteroquin Γαυθλίας in Arcadia & educatione in parte montis Lycei, videndus Pausanias Arcad. p. 513. & 517. qui speluncam Rheæ, ubi Jovem peperit, spectari in montis jugo tradit, quo solis feminis sacra Deæ faciuntibus fas

6. EZECHIELIS SPANHEMII

fit ingredi. Inde, eodem teste, *ἰσθὲς κορυφῆς* dicta montis illius summitas, ubi educatum Jovem censent Arcades, ac templum ibi Διὸς Ἀρκαδίας hominibus inaccessum: Jovis autem ara in superiori vertice, ubi occultis sacris colebatur; *Ibid.* p. 518.

V. 6. *ἰς Ἰδαίου*] De *Ida* in Creta, non altero in Phrygia monte, intelligit hic Poeta, ut vere notant Scholia, quod tamen in dubio reliquant eruditi ad Apollonium Critici, lib. 111. v. 134. *Ἰδαίη οὐ ἀρρηγῶ*, nempe ἢ τῆ τῆς Κρήτης, ἢ τῆ τῆς Τροίας; certare enim, quod addunt, etiam Troas de Jovis natalibus, prout id tradit Demetrius Sceptus. Adde, quod *Ἰδαίη Διὸς* aram a Mida in Phrygia exstructam tradit Plutarch. in *Parallel.* & ad quam respicit Æschylus in *Niobe* apud Strabonem l. xii. p. 580.

*Ὀῖς ἰς Ἰδαίη πᾶρῶ
Διὸς Πατρὸς βωμὸς ἴσθι.*

Quibus in Idaea rupe Paterni Jovis ara est.

Occurrunt vero Titi & Domitiani nummi, in quibus ΔΙΟΣ ΙΔΑΙΟΥ cum aquila; qui tamen de Cretensi Jove debent intelligi; & firmare videtur, quod foedus inter Cretenses & Apolloniatas jure jurando sanctum fuerit, *ὅθεν τὸν Δία τὸν Ἰδαίον*, autore Polybio in *Excerpt.* Valer. p. 133.

V. 7. *ἰς Ἀρκადίῃ*] Verum præter *Cretam* & *Arcadiam*, Bœotia etiam, ac in ea *Ithaba*, natales & incunabula Jovis sibi vindicarunt, ut liquet e Tzetz. ad Lycophr. p. 178. & 179. Item Messenii apud Pausaniam l. iv. p. 278. & *Ægienses* Achaïæ juxta Strabonem l. vii. p. 387. & qua de re nos alibi ad insignem horum Ægiensium nummum; item *Æsolica Olenos*, de qua Statius, *qua Jove provocat Idam Olenos*, Theb. iv. v. 104. quod male ibi interpretes ad *Olonum Arcadicam*, sicut alibi docemus, referunt.

V. 8. *Κρήτης αἰὲ ψευδαί*] Præter ea quæ de hoc Epimenidis dicto e Scholiaste, ac Paroemiographis, & D. Pauli interpretibus peti, possunt, addo, quod Ptolemaeus Hephæstius Bibl. Photii p. 483, illud ad Medeam referat, indignatam, quod in certamine pukritudinis cum Thetide, huic Idomeneas Cretensis, cui alia de causa hujus dicti originem tribuunt hic ad Callimachum Scholia, victoriam adjudicasset. Inde autem non *Κρητίζων* solum, ac *πρωτ. ὡς Κρήτα Κρητίζει*, sicut *ὡς Κόλον Κρητίζων*, sed *Κρητίζων* eodem sensu, seu *Κρητίζων ἡπίονδρα* dictum, pro *fallere* aut *fallaci arte uti*; quorum utrumque usurpat Plutarchus in *Æmilio*. Quamquam diobodi, ac proinde fallendi iactabundos artifices, Cretam adire & Cretensi legislatore fuerint prohibiti, ac inde ejus exemplo Spartz id quoque a Lycurgo cautum, tradat Sen. Empiricus adv. Mathem. p. 68.

: *Ibid.* τῶν τῶν Δία, τῶν] Hinc de Jove Luctani jocus de sacrificiis p. 374. T. 1. ed. Salm. *ὅθεν Κρητὶ τῶν τῶν τῶν, ἀπὸν Κρητῶν σπαλίων*, qui paulo ante de iisdem fluxerat, esse non natum solum & educatum apud se Jovem, sed & sepulcrum ejus ostendere, *ὅθεν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν*. Citatur vero hic Callimachi locus a Clemeate Protrept. p. 24. ubi deliris gentilibus de Diis inde rodarguit. Ipsa vero sepulchri illius in-

inscriptio, qua Pythagoras antrum Idecum ingressus ei parentavit; legitur apud Cyrillum adv. Julian. l. x. Id vero ut Ægyptiis proprium in insigillat Maximus Tyrius Diss. xxxviii; apud quos, ut ait, Deus moritur & lugetur: additque, καὶ δίκυται παρ' αὐτοῖς ἵερὸν Θεῶν, καὶ ΤΑΦΟῦ Εἶοι, ostenditur etiam apud eos templum Dei & SEPULCHRUM JEL.

Καὶος ᾧ ἔχει τέλος, ὡδὶ πρὸ ἀρχῆν.

Nam & ille finem habet, sicut etiam principium.

p. 342. Apud Philostratum autem Soph. l. ii. p. 565. Antiochus Sophista optime pro Cretensibus perorasse dicitur, ob sepulcrum Jovis accusatis. Qua de re cum Callimacho Lucanus l. vii. ultimo versu;

Tam mendax, Magni tumula quarum Creta Tomantis,

Adde Sibyllæ ea de re versum apud Lactantium Instit. Divina. l. i. cxi.

Ὁρ Κρήτη καὶ ἄρχοντα τῆς φῶς ἢ διδραματῶ ἔχει.

Quorum (Deorum) Creta jactantiam sepulchrum misera habet.

Audientis vero hic Cicero, non solum, ubi de hoc Cretensi Jove Saturni filio idem tradit, cuius in insula illa sepulcrum ostenditur, de Natut. Deor. l. iii. c. xxi; sed etiam alibi in eodem opere l. i. c. xlii. ubi similia de Jove aliisque Diis dicta redarguit, Ab Evnvero autem & mortis & SEPULTURÆ demonstrantur DEORUM. Utrum igitur hic confirmasse Religionem videtur, an ponitur totam sustulisse?

V. 9 & 9a] Unde etiam constare apud omnes, Deum esse mortis expertem & ἀθάνατον tradit in Phædosc Socrates p. 106. T. i. ed. H. Steph. Quamquam non Juppiter solus, sed reliqui etiam Dii Ἀθάνατοι & Ἰμμερταλεs passim fuerint dicti; ac inde etiam ἀνοροι & ἀγήροι, μαθηραιοι & ἡνίοχοι, a Plutarcho de Superstit. p. 162; quod aliquid ἀγήροι καὶ ἡνίοχοι de mundo seu universo a Deo condito dixit Plato in Timæo p. 34. Tom. III. ed. H. Steph. Immo quod de Diis in genere jam ante dixerat Sophocles Oedip. Col. v. 634.

μῆρας ἢ γίνεται

Θεοῖς τὸ γήρας, ὡδὶ καὶ θάνατον πᾶσι,

Solis non contigit Diis senectus, neque tamen unquam.

Idem vero Plutarchus alibi, nec mortuum nec natum etiam Deum statuendum agnoscit: Θεραπεὶν δὲ καὶ θνητὸν ἰδέειν, αἷς ἔσθ' εἰσῆν, ἀθανάτου εἶον, interitui obnoxium & genitum nemo fere cogitat esse Deum, de Stoicor. Repugn. p. 1051. Quomodo etiam Xenophanes dixisse fertur, teste Tullio Academic. lib. iv. c. xxviii, Deum neque natum usquam & θνητὸν γενέσθαι.

Ibid. iam ᾧ αἰὲς] Nempe qui fine, non qui principio caret: ejus enim Γαῖα & cunas mox refert; ac proinde quo sensu etiam a vatum Parte, unde hæc & tot alia hausit Callimachus, dictum haud semel, Θεοὶ αἰὲς ἰόνται, Diis semper existentes. Iliad. A. v. 290. & 494. ac alibi. Quamquam neque ex iisdem Juppiter qui fine caret, juxta illud Sophoclis apud Clementem. Stomat. l. v. p. 609.

— καὶος ᾧ ἔχει τέλος ὡδὶ καὶ ἀρχῆν.

Nam & ille finem habet, sicut etiam principium.

[A 4]

Alites

Aliter autem Plato, dum supremum Deum Ὀρθὰ αἰὲν ἔσθαι *sempiter* extitatem, vel qui ἀπαύτως αἰὲν ἔχει, aut ὁ ἐστὶ τὸ ὄν, qui *similiter* *semp* per se habet, aut qui est illud, quod existit, vocat in Phædro ac in Timæo. Aliter etiam, uti vidimus, Xenophanes & Plutarchus: quorum iste αἰδιον & ἀβλήτων θεῶν, *sempiternorum & ingenitorum* etiam meminit in Pelopida p. 286; ac Vellejus insuper apud Ciceronem de Natur. Deor. l. 1. c. x: ubi κλοσά Anaximandri, quam ibidem refert, sententia, qui *nativos* esse Deos longis intervallis orientes occidentesque statuerat, addit, sed *nos Deum nisi sempiternum intelligere qui possumus?* h. e. principii non minus, quam finis expertem. Unde idem postea Anaximenem, Deum *genitum* quidem sed *infinitum* adfirmantem, inde inter alia refellit, *quasi non omnis, quod ortum sit, mortalitatem consequatur.*

V. 10. Πῶς τίςιν] Ab Aristide, missis hic Poetarum fabulis, dicitur Juppiter, sui ipsius creator, πρώτος ἐποίησε αὐτὸς ἑαυτὸν. Hymn. in Jov. p. 5, & pridem ante ab Æschylō a se ipso Rex, αὐτόχρη ἀναξ, Suppl. v. 600.

V. 12. ἢ τί τι μὲν κερ. Εἰλειθυίας] Dictamno tamen coronari solitam Εἰλειθυίαν, ob præstitam in hoc puerperio Rheæ operam, tradunt Aræi Scholia ad v. 33. Alioquin Lucinæ officium præstitit ipse Apollo in partu Creusæ a se compressæ, quam *sine dolore fecit parere*, Ἄσσοι λοχύου, ut tradit Euripides in Ione nato ex eo partu v. 1597. Lucina vero hujus seu Εἰλειθυίας simulacra adhuc in antiquis Ægiensium nummis prostant, capite ad pedes velato, juxta Pausanix eade re narrationem Achaic. p. 443. Quamquam idem alibi in Atticis p. 81. dixerat, solos omnium Athenienses ad imos pedes Lucinam velare. Εἰλειθυία vero Juno Argiva, juxta Hesychium: Εἰλειθυία autem numero plurium, quales *μογοσσοί* Εἰλειθυία apud Homerum Il. A. v. 270, Lucina illius Junonis filix seu obstetrices, & ad quas proinde respicit Ælian. H. Anim. l. x. v. 47. ubi Ichneumonas sacros esse dicit Ληγεῖς καὶ Εἰλειθυιά. Mitto alium hujus vocis εἰλειθυιάων usum, a vatibus usurpatum, de Lucinis, seu germine ex abiete aliisque id genus arboribus prodeunte, juxta Theophrastum H. Pl. l. v. c. x. p. 117, ac rursus de Cæpl. l. v. c. 17. p. 328.

V. 13. ἢ γυνή] Pausanias in Arcadicis p. 513. tradit in cacumine montis Lycæi in Arcadia, speluncam esse, quam nullis adire fas sit, nisi Rheæ, quæ Jovem ibi peperit, sacerdotibus feminis, γυναιξὶ μόναις ἰεργῆς τῆς Θεῆς.

V. 14. Ωγύγιον] Vox ea passim pro veteri ab antiquis Poetis usurpatur. Unde Ωγύγιον Σηήπιρος in *Alis Simmia*; & Theba Ωγύγια Æschyl. Pers. v. 38. aut Θῆβη Ωγυγία Apoll. Rhod. l. 111. v. 1177. præter unam & septem illius urbis portis ita dictam; & Ωγύγια *Athens*, eidem Æschyl. Pers. v. 979. & Tyrus Ωγύγια Dion. Perieg. v. 911; aut Ωγύγιος Λάδων, eidem v. 417, Arcadiæ fluvius, cuius mox meminit Callimachus, & Ωγύγιος μῦθος Nicandr. Ther. p. 24. aut denique Ωγύγιος Νόμος dictus in Orphicis Hymno in eundem Νόμον. Notat autem Tzetz. ad illud Lycophronis p. 180. de Thebanis Ωγύγη Σπαραγὸς λαὸς dictum Ωγύγη antiquum Thebanorum Regem, de quo etiam Pausan. l. ix. p. 548. a quo omne ἀρχαῖον vocatum sit ὀγύγιον Ὁ πᾶν autem de Hellenist. p. 419.

Ωγύγια

ὄργησαν dictam putat a Phœnicibus Βασίλισσιν, pro αἰβοβίαις, a *calamo* τί-
 κτω; quod ego tamen, ut verum fatear, minus probō; sed qua de re
 λέγει.

[*ἡδ. λεχάϊον*] Λέχος nempe cum pro *partu*, ut Sophocl. Trachin.
 v. 54. εἶπε γὰρ λέχος ὅτι &c. statuis quid *pueriarum causa* &c. tum pro
in partu dictum a Moscho Idyll. II. v. 160.

Λῆξι δὲ οἱ μίτρην, καὶ οἱ λέχος ἦν τὸν ὄργη.

Solvit autem ei mittere, & lectum ei parabant Hora.

Hinc de cubili aut *lecto puerpera* itidem usurpatum, ut apud Apollonium
 I. II. v. 1014. de Tibarenis. qui, ubi pepererant eorum uxores, ipsi in
puerperio cubabant, ἐν λεχίοσι ποσόντες. Unde etiam λέχη, quod præ-
 terea observo, de *vidis avium* apud Æschylum Sept. Theb. v. 298; &
 de *cubilibus vulturnum* dicuntur ab eodem, Agam. v. 50. Immo hinc Jovis
 λεχάϊου ara apud Alipherenses Arcadas, ἅτι Ἰνναῦδα τὴν Ἀθηναίων τα-
 κάρτος, tanquam ibi *Minervam patientis*, teste Pausan. I. VIII. p. 447. Sic
 λέχη Hefychio, *qua recens reperit, αἰσθητικῆς τιτοκῆς*; sed ubi omnino
 λεχάϊος legi debet: quod vel docebit noster Callimachus, qui λεχάϊδας
puerperas haud semel memorat; ut H. in Dian. v. 127. & H. in Del. v. 56. &
 124. Unde etiam λεχάϊον dictum, ut hoc loco, ipsum *puerperium*;
 sicut *λοστροὶ λεχάϊα*, apud Apollonium I. II. v. 1016, *puerperis lavacra*;
 immo unde *donna puerpera data*, λεχάϊα δῶρα a Dioscoride dicuntur
 Anthol. I. III. c. XII. Ep. 2. Pro λεχάϊον alias λέχιον, ut ἐν τῷ λέχη, in
puerperio, apud Hippocratem de Natur. Muliebr. cap. v. ac inde *λοχίᾳ puer-*
perатарῶν purgantia, & *λοχίον* aut *λοχίῶδα* tam de *partu mulierum*,
 sicut præter alios ab Æschylo in Niobe apud Hephæstion. p. 3, quam
 de *factura pecorum*, ut a Senioribus Gen. XXIII. 13. Qua ratione etiam
λοχορῶς, non de *partu* solum aut *foetura animalium*, sed de *placis*
 etiam usurpatur ab Æschylo, Agam. v. 1401. ἐν σπαστῶς κάλοκος ἐν λο-
 χουῶσιν; si *seminalis flos calicula in puerperio*, seu dum in *calicula ger-*
pitias, quod αἰδος καλοκῆδας dicit Theophrastus H. Pl. I. III. v. x. p. 55.
 Alias de partu Latonæ, Euripides in Jone v. 921. Ἐσθὼ λοχημάτων
 ἐπιῖ εἰλοχίστατο, ubi *partu venerando reperit*.

V. 17. *λύματα*] Sic de hoc partu Rheæ Pausan. I. VIII. p. 521. τὰ κα-
 τάρματα ἐς τῆτοι ἐβάλλουσι τὸν ποταμὸν (dictum ibi Λύματι.) ἰνό-
 μαζος δὲ ἄρα οἱ Ἀχαιοὶ δὸτα λύματα; *purgantia in eum abjecerunt flu-*
viū, ea autem *Achivi vocant λύματα*. Idem autem dixerat, ablutum
 recens natum Jovem in fluvio, Γοργόνῃ appellato, & Λυσίῳ. Dicta ve-
 ro, quod obiter noto, Alexandrinis φυλακίᾳ, τὰ ἐκμαγίᾳ τῶν γυναι-
 κίων μολοσμῶν, notante id Damascio in vita Isidori apud Photium Bi-
 blioth. p. 1038. & quæ totidem verbis apud Suidam itidem leguntur.
Λύματα cæteroque appellatæ quævis *sordes*, a quibus quis erat purgan-
 dus; unde Ajax de se apud Sophoclem post foedam pecorum stragem,
 Ajax. 667. αἰς αὖ λύμαθ' ἀγνίστας ἐμὰ, ut *mea inquinamenta ablueris*; &
 de *risu* in mare projectis, ubi quis in mari mortuus, Euripid.
 Helena. v. 1287. λύμαθ' ἐβάλλη κλύδων: quandoque etiam pro *damnis*
 seu *contaminatis* quibusvis, ut apud Æschyl. Prom. v. 691. δύσμετα πύ-
 ματα.

[A 5]

ματα, λύματα. ubi Schol. βλαβας, φθογας; aut pro sordibus quibuscumque, sicut infra H. in Apoll. v. 109.

Ibid. χυλώσατο] Non opus hic cum Vulcanio ὑπερ ὠστειρον quærere, ideo quod Helychius explicet, χυλώσαι, ἀλείψαι μὲν τὰ λυγροφθαλ, ungeri post lotionem. Sumitur enim hæc vox etiam de sola ablutione, ut hoc loco, sicut de Minerva statim post Jovis partum abluta. Apollonius Rhod. l. iv. v. 1311. Τρίτωνος ἐφ' ὕδασι χυλώσατο, Tritonis abluunt lacibus. Hinc χύτλα etiam pro lavacris seu ἀσπασίνοις apud Lycophron. p. 169; Alioquin non pro recens natorum aut puerperarum purgatione, sed pro mortuorum inferiis dicta ab Orpheo, Argon. v. 32. & Apollon. Rhod. l. i. v. 107. Quamquam χυλώσαι vulgo de lotione in oleo ex aqua mixta apud veteres dictum, præter Grammaticos notet Galen. de Simpl. Medicam. Facult. l. 11. c. xxv. ἵαψ' ἀνάμαζον οἱ παλαιὸς χυλώσαι. Unde χύτλα etiam dicta apud Helychium de divinationis specie, quæ fiebat per aquam & oleum.

Ibid. χρωτα λούσαι] Quod solitæ olim matres: unde Creusa apud Euripidem dolet se officia recens e se nato Ioni præstare non potuisse, non lactis ex uberibus nutrimentum, & quod addit, ἐδὴ λυτρεθ' χρωτῶν, neque lavacra manuum, Ion. v. 1493. Idem de λουτροῖς λεχαιῶν seu puerperarum lavacris in Peneo fluvio sæpe ablutis, Callimachus infra Hym. in Del. v. 124. λουσαμένης ἀπ' ἑμείο λεχαιῶν, ablutas à me puerperas. Χρῶς autem Ionibus, notante id ad Hippocratem 11. lib. de Fractur. Gale- no, quicquid in corpore carnosum; unde pro toto corpore vulgo apud eundem Hippocratem, & ante apud Homerum sumitur. Hinc Helychius, χρῶς ζῆν, σῶμα ζῆν, corrupte, quod observo, pro χρῶς ζῶν, σῶμα ζῶν, quæ est Glossa verborum Lxx. Levit. xiiii. 14. χρῶς ζῶν. caro vivens. h. e. corpus. & in eod. cap. v. 2. ἐν δερματι χρωτός, seu in cute carnis, juxta textum Hebræum, & versiones antiquas.

V. 19. λευκότετος ποταμῶν] Sic λευκὸν ὕδωρ, aqua limpida, Æschyl. Suppl. v. 24. Hinc hujus Erimanthi Arcadiæ fluvii, sicut & aliorum fluminum, simulacra ex albo lapide, solius Nili e nigro fieri solita, juxta Pausan. l. viii. p. 493. De Ladone vero, cujus hic meminit etiam Callimachus, ut pulcritudine nulli Græcorum aut Barbarorum fluviorum cedente, idem Pausan. p. 496.

Ibid. ἄβροχος] Athen. l. 11. p. 53. λυπεῖ δὲ ἔσται τὰ χλωρὰ τῶν ξηρῶν, καὶ τὰ βιβρυγμένα τῶν ἀβροχῶν, nocens minus nocentes, quam sicca, aqua macerata, quam arida. ubi distingui liquet ἔξηρ & ἀβροχος, sicca & arida. Unde si hoc attendatur, melius hic Interpres arida vertisset, quam sicca; quæ tamen promiscue alibi sumi constat. Hinc autem, quod vidit jam ad hunc locum Vulcanius, dicta olim Arcadia Ἄρως & Ἀζωῖς, notante id ad Dionysium Eustathio; haud aliter, quod addo, ac Argivorum regio, appellata prius ἀρωδῆς, ut apud Æschyl. Suppl. v. 32. & ἐξ ἑσθ' Aristotel. Meteorol. l. i. c. xiv. Homerus proinde vocat παλαιδίνας Ἄργες, Iliad. Δ. v. 173; ac inde Euripides Alcest. v. 561. Ἄργες δηλίαν χόρον, Argorum siticulofum solium. Quomodo terra arida seu ἀβροχος, sicut hoc loco Arcadia, à Lxx redditur γῆ δηψύου. Esæ. l. 111. v. 2; aut Libye itidem

πικρὰ Ἀψαροῦ a Synefio dicitur Epist. LXVII. p. 208. Hinc ἀβροχίας voce
 αὐτῆς ἐκ τῆς γῆρας usus Menander in rebus Tyrionum apud Josephum Ἀρχ.
 l. III. p. 286. ἀβροχία τ' ἐπ' αὐτῆ ἔχθητο, sub eo, Ithobalo nempe Ty-
 rionum Rege, siccitas seu imbrum penuria fuit.

V. 20. Ἄνωδος] Hinc Arcadia maxime ἐλάδης seu paludosa, neque in
 montibus solum, sed planis etiam locis dicitur a Philostrato in Vit. Apoll.
 l. III. c. III. p. 401. ac pascuis eadem regio omnis generis frequens,
 & eodem aliisque traditur.

V. 21. Ἐύσατο μήτηρ] Latona apud Pausaniam l. I. p. 59. in Attica
 non peperisse quidem dicitur, sed instante partu zonam ibi solvisse;
 ἵνα Ζεὺς locus sit appellatus; ἕσταται δὲ τὸν ζῶον ὡς τεκομένη,
 καὶ τῆ χάρις ἀφ' ἧς τὸτο φησὶται τὸ ὄνομα. Quam autem non partu-
 nentes solum, sed ἀπαρθενοιοῦναι, zonam seu μήτηρ, ut notum sol-
 vere dicerentur, hinc μήτηρ de virginitate etiam dicta, ut apud Apoll. Rhod.
 l. IV. v. 1204. Ἴτι μοι μήτηρ ῥήει. Quamquam rursus ἀμῖτροι Callimacho
 c. H. in Dianam v. 14. & 61. virgines nempe novennes, quibus nullus
 ἔτι μήτηρ illius παρθνῆς, seu zona, dicta itidem Catullo *virginæ*,
 ut erat, & quibus nobiles demum cingi olim solitæ. Appellantur
 vero ejusmodi *virginales μήτραι* ab Euripide Alcest. v. 175. παρθνῆα κα-
 τὰ κατὰ; in veteri autem Meleagri Epigrammate Anth. l. III. c. XII.
 Ep. p. παρθνῆς ἀμῖματα; & de quibus tam pelliceis aut lanatis, quam
 æreis, earumque apud veteres usu, videri potest vir longe doctissimus
 H. Vossius ad Catullum. Veneri autem eadem dicari solitæ, ut e Theocrito
 hinc Idyl. I. v. 55. ac præterea ex huius Callimachi Epigrammate, sed
 corrupto, quod legitur in editione Parisiensi eruditissimæ Daceriz, p. 144
 & de quo suo loco. Solutæ autem parturientium, qualis hoc loco, μήτρας,
 Dianæ vulgo sacratæ, quæ Λουσιζανος etiam inde dicta, & eo nomine
 Athenis culta; quod docent eruditi ad Apollonium Critici ad lib. I. v. 287.
 Eadem nempe quæ *Lucina* seu Ἐλευθερία Λουσιζανος itidem a Theocrito di-
 citur, Id. I. v. 60. & jam ante in primo hymno in Orphicis.

V. 22. Σαρωνίδης] Σαρωνίδης hic juxta Schol. *quercus*, quæ corti-
 cem habent hiantem & convolutum, apud Hesychium autem *hiantes*
 ἢ σαῖοι, αἱ ἀφ' ἧς παλαιότητα κηχρῆται ὄντες; & quæ annoxæ quercus γυ-
 ρωδρῶς alibi apud eundem dicitur, Γεωγδρῶς αἱ παλαιαὶ ὄντες, καὶ τὰ
 παλαιὰ δένδρα γεωγδρῶνα. Quam postremam vocem Γεωγδρῶν de quavis
 arbore annoxâ vel efficta usurpat Theophrastus H. Pl. lib. I. c. VIII. p. 86.
 ὅταν ἢ γεωγδρῶν, ἔλως κόπτεται, ἅπαντες ἄνθος ἀνοῖσα ἐστὶ, ἐὰν τὸν ἀποθνήσκουσαν
 ac pro efficta arboris stipite Apollonius Argon. l. I. v. 1118. πρόχην γε-
 γδρῶν; & Julianus Imp. Epist. xxvii ad Liban. p. 158. καὶ ἢ ἐν ταῦτοις
 οὐκ ἔστι γεωγδρῶν ἢ ἐπὶ σαῖοι, Ἐν his nulla erant ἄνθος ἀνοῖσα, nulla pueris.
 Immo de quercu fatidica Γεωγδρῶν a Clemente dictum in Protrept. p.
 9. Mitto quod Σαρωνίδης de *annoxis quercibus* a Sinu Saronico, ad quem
 Τροεζην, Σαρωνίαν etiam juxta Stephanum dicta, & Epidaurus, ubi
 magnus foret earum proventus, dici quoque potuerint, seu quercus e ge-
 nere ὀρεαίων, sicut eas in Ἰδαίῃς & Ὀρεαίῃς, Ἰδαίαις, seu quæ in monte
 Ida, & ὀρεαίῃς, distinguere novi Theophrastum H. Pl. l. III. c. x. p.

52. ac *ὄβελιον* quidem lignum etiam validius, ac proinde quod magis annosum evaderet, ab eodem statui. *Σαρωνίδης* itaque id genus *quercus*, haud aliter ac plurimæ olim plantæ à locis, ubi proveniunt, denominata, sicut *malus Medica* aut *Persica*; *laurus Alexandrina*; τὸ *Ἐυβοϊκόν* de *micibus* seu *castaneis*, apud Theophr. H. Pl. lib. 1. c. xviii. p. 20; aut *Σαρδιανὸν βάλανον* etiam de *castaneis*, apud Dioscoridem lib. v. c. cxliv. & Athen. l. ii. p. 53. aut alibi apud Theophr. *Ἡερικλιῶτις καρία*, de *μυσε δαυλλανᾷ*, H. Pl. l. iii. c. vi. p. 44. & quæ plura id genus. Nempe sicuti vicissim varia loca a plantis; quæ ibi feraces essent, constat appellata, ut *Πιτυῦσα*, *Κροσσῆς*, *Κοτιῦσα*, aliaque haud pauca, & qua de re alibi dudum egimus. Unde etiam *Babylonia*, quod salicibus abundaret, ut liquet e *Psalm. cxxxvii. 2*, *Vallis salicum* juxta Hebræorum Magistros ab *Esaiâ* dicitur c. xv. v. 7. sicuti id monuit ὁ *πάνυ* *Bochartus Phaleg. l. 1. c. vii.* Hinc in *Creta* dicti etiam a *quercu* *Δρυῖται*, quorum meminit Theophr. de *Caus. Pl. l. v. c. 2. p. 199.* & *Epirus* olim *quercunus* præstantia celebrata, ut ex eodem auctore liquet H. Pl. l. i. c. liii. p. 28. Adde quod varia fuerint indita *quercubus*, pro varia earum indole, nomina: qua de re etiam videri potest *Pausanias* lib. viii. p. 475. Immo, quod ferme exciderat, quam in rem audiendus hic *Plinius*, qui *Saronicum* finum, a *quercubus*, quibus utique erat circumdatus, & quæ *σαρωνίδης* Græcis antiquitus fuerint dictæ, denominatum tradidit l. iv. c. v. §. ix. *Sinus SARONICUS* olim QUERNO nemore redimitus, unde nomen, ita *Græcia antiquitus appellante QUERCUM.* Quamquam enim ibi non *σαρωνίδης* dictus *quercus*, ab eodem loco, sed a *quercubus* dictum locum seu finum *Saronicum* dicat *Plinius*, inde tamen abunde liquet, cum abundasse *quercubus* circumjacentibus eundem finum, quod sola ductus vocis conjectura primo fueram auguratus; tum præterea nihil ob stare, immo videri omnino probabilius, ut juxta aliarum arborum seu plantarum adducta modo exempla, *quercus* ipsæ ab eodem loco, ubi erant adeo frequentes, sint a Græcis *σαρωνίδης* appellatæ. Idque eo magis statuendum, quod aliunde a Græcis auctoribus dicti illius maris *Saronici* nomenclatio, nempe a quodam *Sarone* venatore seu *Troezeniorum* Rege, qui se in mare illud, inde ab eo dictum, præcipitem dederit, arcessatur; ac unde ipsa *Troezen*, quæ ad illud mare sita, dicta quoque *Saronia*, & *Saronidis* *Dianæ* ibidem *Ædes*, *Lucus*, ac *Festum*; sed qua de re infra ad *Hym. in Del. v. 42.* ubi *Σαρωνικῆ κάλυψι*, *Saronici* finus, sit mentio, agendi erit locus. Sed hæc obiter, ac ut liberum lectori ea de re, prout decet, iudicium relinquamus; quum ceteroquin prior explicatio veterum Grammaticorum testimoniis, prout dixi, innitatur.

Ibid. ὄβελος Ἰάσω] Ita etiam dicitur *Dionys. Perieg. v. 416.* sic ὄβελος pro mari *Aristoph. Vesp. p. 478.* πολλὰ μὲν ἐν γῆ, πολλὰ δὲ ἐφ' ὕδασι, multa quidem in terra, multa autem in mari; & de *Pace p. 632.* ὄβελον πάντιον βλάτος; idque ab *Homero* mutuati, a quo itidem de mari haud semel dicitur, ἐφ' ὕδασι, ut *Il. K. v. 27.* & alibi, ac inde etiam ab ipso *Callimacho* inf. *Epigr. xxiii.* ἐν ὕδασι νεκρός, de eo qui in mari periturus. Corrupte autem idem fluvii nomen *Διόνων* dicitur pro Ἰάσω apud *Pausan.* in *Eliaci*

Eliaci p. 385, quod jam ad eum vidit eruditissimus Sylburgius. *Ίάων* alioquin seu *Ίάωνες* appellati a barbaris olim *Graci*, ut ab Atossa Persarum Regina, & dein a Persicarum mulierum choro, haud semel apud *Echylum* Pers. 178. 564; ab Homero autem, quod pridem monuit *Strabo*, ac jam viderunt eruditi, Athenienses.

V. 25. *κινώπιτα*] Eadem quæ hic habent Scholia, notant quoque de hac voce *Græci* ad *Nicandrum Critici*, ad *Theriac.* p. 7. *Κινώπιτα δὲ τὸ ἔργον ἐστὶ τῶν κινώπιδων, οἷον κινώπιδά (non κινώπιδα) τινα ὄντα.*

V. 26. *πολυεῖσι*] De mari *Nicander Alex.* p. 160. *Κῦμα πολυεῖσι τέσσα ἄλλωσι*: ubi Schol. *πολυεῖσι, εἴηαι ἢ αἱ ψῆφοι τῆς θαλάσσης.* Idem tibi de fluviis, ut hoc loco, *ποταμοῖσι πολυεῖσισι*, circa finem *Theriac.* p. 68. Apud *Hesychium* *Στία, ψῆφος*, οἱ δὲ εἰσας, sicut legi ibidem debet. *Στίας* autem dici *ψῆφος*, *Sicyoniorum* dialecto, notant eruditi ad *Apollonium Critici* lib. 1. v. 1176, a quibus præterea idem hic *Callimachi* locus adducitur; *Καλλιμαχῶ, πολυεῖσι τι μίταπον.*

V. 27. *ὕδωρ ὑπὸ ποσσίν]* Nempe seu in lacubus subterraneis, aut alioquin in terræ visceribus, latere aquarum scaturigines, ac inde etiam fontium & fluminum ortus provenire existimant: qua de re videndus *Aristoteles Metereol.* lib. 1. c. xiiii. & ad eum *Olympiodorus*. Unde illud *Hippocratis*, ut observo, quod *ἀquam τερτα πλὴν μινυσεῖν ἐν σὲ συνειναι, ἔχει δὲ τὸ ὕδωρ ἢ γῆ ἐν αὐτῇ πλείον ἢ ἔλασσει*, de *Nat. Pueri* cap. viiii. An vero ex nuda pluvialis aquæ collectione oriantur eadem flumina, citra ulla id genus aquas subterraneas, quod statuit edito ea de re *Nibello* vir magnus *Is. Vossius*, non est hujus loci in id nunc anquirere.

V. 29. *Γαῖα φίλη]* Eadem alioquin *Terra* cum ea, quæ hic *Terram* compellat *Rhea*. Hinc invocatur *Juppiter* apud *Æschylum* *Suppl.* v. 908. *Ω Βᾶ, Γᾶς παῖ Ζεῦ, Ο Rex, Terra fili Juppiter.* ubi Schol. ἢ αὐτὴ ἢ *ῥία καὶ Γῆ*. Verum pro *Rhex* matre eadem *Terra* ab *Hesiodo* aliisve, ut notum, statuitur.

Ibid. τίς καὶ σὺ] De eadem *Æschylus Choeph.* v. 125. *Καὶ Γαῖαν αὐτὴν, ἢ τὰ πάντα τίχεται, Ἐτ Τερρατὴ ἰψατὴ, quæ omnia parit.* Unde *Παυμάτωρ* etiam alibi ab eodem dicta, *Prom.* v. 90. & similiter *πάντων Γενέτωρ* alicubi ab *Euripide* apud *Clementem*. Quamquam rursus fluvii, non *Terra*, sed *Thetyos* seu *Maris liberi* dicantur post *Hesiodum Theog.* v. 337. &c. ab eodem *Tragico*, *Τήθυός τε παῖδης*, *Sept. Th.* v. 317. Sicut in *Orphicis* de *Oceano*, *Ἐξ ὑπὸ πάντες ποταμοὶ, ἀ quo omnes fluvio.* Haud aliter ac ab *Ecclesiaste* 1. v. 7. flumina a mari oriri, ac in idem relabi dicuntur; & quorum illud a nonnullis interpretibus ad occultos e mari per terram meatus, ab aliis vero ad vapores e *Mari* eductos, ac dein in pluviam resolutos, haud incommode refertur.

Ibid. τῆσι δὲ αἰθῆρες ἑλαφραὶ] Ideo nempe quod terra forte ibi esset aquarum proventu, adhuc sub ea, & quidem quod ante dixerat, ὑπὸ ποσσίν latentium, quæ etiam inde leni ac facili meatu educi ac salire velent, ac unde *ἀνυπόκειον* eidem telluri auguratur hic *Rhea*. Adde, quod alioquin non primus esset ille *Terræ* partus, quæ nempe præter numeratam illam, quæ ei ab *Hesiodo* aliisve adscribitur, liberorum prolem, jam

jam alibi extra Arcadiam adhuc tum ἄβροχον, regiones tam vicinas quam remotas, ἰφύδρους, seu fluviis passim & lacubus irriguas fecerat. E puerperio autem præcipue eas laborare ac dolores perpeti tradit Hippocrates, quæ primos partus experiuntur, de Natura Pueri cap. xi; alibi autem difficulter parere mulieres, ubi aquæ duræ, calidæ, & frigidæ, de Aere Aquis & Locis cap. vii. Levior proinde futurus hic Terræ, quam Latonæ infra H. in Del. v. 210. & seq. ubi ejus longi & graves in pariendo Apolline dolores enarrantur; aut vero Jovis apud Lucianum partus, quo armata Pallas ex ejus cerebro prodiit gravi nisu & adhibita etiam a Vulcano securis opera, aut ex ejusdem posthumo puerperio adhuc præ partus doloribus, quamquam jam mitigatis, decumbens ab eodem traditur, μαλακῆς δὲ τῶν ὠδῶν ἔχειν, Dial. de Diis Cœlest. Ὠδῆς autem non solum de doloribus parturientium, sed de partu ipsæ dicitur, ut ab Euripide in Ionæ v. 45. λαθροῖον ὠδῆνα de clandestino partu, ac in veteri Epigr. Anth. l. i. c. xxxiiii. Ep. iv. ἕυσοχῶ ὠδῆς: Diana vero ipsa ibidem Ὠδῆων ἐπίσκοπος, h. est. Ἐπιλειδύου dicitur.

V. 31. πλῆξεν ὄρος σκίπτρον] Haustum id procul dubio e memoria similis patrati à Mose miraculi, de quo Exod. xvi. v. 6. & quod Callimacho, Alexandrinæ, ut fertur, Bibliothecæ Præfecto, haud ignotum esse potuit ex Versione seniorum recenter in eadem reposita. Quod statui etiam potest de cozvo & Alexandrino itidem Poeta Apollonio, qui simile patratum ab eadem Rhea in Cyziceno solo miraculum refert l. i. v. 1146. &c.

ἰσπὶ ἔτε παροίτερον ὕδατι γαῖην
Δίδυμον, ἀλλὰ σφῖν τὸτ' ἀνέβραχε δαψάδας αὐτως
Ἐκ κορυφῆς ἄλληλων.

Cum enim nullo ante manasset latice Didymus,

Illis tunc scaturiebat ex usquequaque arido cacumine indefuenter.

Adde hisce præterea, quod de venante Atalanta tradit similiter Pausanias l. iii. p. 209. οἷς ἠνέβητο ὑπὸ δάφνης, καίτοι σὴ λόγχῃ τῆν πέτραν, καὶ ἔτω βυθῆθεν τὰ ὕδαρ, quæ a venatione sibi laborares, & videret illam venabulo percussisset, aquam isa emanasse. Nisi quis hæc φυσικῶς a doctissimo Poeta hoc loco, ab aliisque simili in re, dictum malit, quod fluvii vulgo oriantur e montibus, ut pridem monuit Aristoteles Meteorol. lib. i. c. xiiii, qui omnium ferme ad Septentrionem fluminum fontes in montibus Hercyniis ibidem statuit. Cujus rei etiam causa haud male ad majorem imbrium copiam, qui in montes cadunt, refertur. Adde, quod ipsa Rhea a Platone in Cratylō, sicut etiam Thetys & Saturnus, dicantur totidem ῥέματα seu ὄχετοι τῶν νεσῶν πηγῶν, ῥεῖν seu canales intelligibilia fontium. Notat id etiam ad Platonem Proclus l. v. p. 318.

V. 32. χροῖα φαιδρύνεσσα] Sic Orestis nutrix traditur apud Æschylum Choeph. v. 757. παιδὸς σπαργάνων φαιδρυνεσσα, pueri fasciarum lactrix, quod nempe φαιδρύνω dicatur infantis cum corpore, ut hoc loco, tum fascias, ut ibi apud Tragicum, curare, ut sint nitidæ. Sic φαιδρύνω λαγυρο, ungero, ut de Jacobo post visionem ei supra lapidem quiescen-

quiescenti oblatam, φαίδρονοι δὲ τὰς λίδας, dixit Josephus Antiq. l. 1. c. 111. p. 28. Unde φαίδρος de veste nitida & polita, Lucian. in Amor. τὴν φαίδρον μὲν ἰδίας, μεχρὲ ποδῶν τὴν τρυφὴν καδειμμένη, *Et nitida quidem vestis ad pedes usque delicata demissa*; aut sicut ibi legendum mallet, μεχρὲ ποδῶν παρυφὴν καδειμμένη, *ad pedes usque cum purpureis clavīs demissa*. Id enim παρυφὴν notare, seu clavos & limbos, qui ad extimam vestis, ejusque talaris, oram vulgo adfuti, docet cum alibi Pollux, cum valde quidem apposite ad hunc Luciani locum, l. xiiii. c. xiiii. p. 338. αἱ μάλιστα ἐν ταῖς χιτῶσι πορφυραὶ ράβδοι, ΠΑΡΥΦΑΙ, (αἱ παρυφῆ) καλεῖται, καὶ ἡ συμμετρία ΧΙΤΩΝ ἐστὶ ΠΟΔΗΡΗΣ, ἣς τὴν τὴν ἀστρογάλης καθέκων; *Virga autem seu limbi in Tunica purpurei, ΠΑΡΥΦΑΙ seu PRÆTEXTA vocantur; Symmetria vero, TUNICA est talaris, AD TALOS USQUE demissa*. Ejusmodi autem παρυφῆς, de quibus consuli alioquin potest vir incomparabilis ad Vopiscum p. 405. in muliebri olim & delicatiorum virorum luxu apud Græcos existitisse vel unus arguit de Tarentinis, quem observo, Athenæi locus, lib. xii. p. 532. Ἐφίρου δὲ φησὶ καὶ ΠΑΡΥΦΗΝ ἀφανῆ πάντας, οἷς γυνὴ τῶν ΓΥΝΑΙΚΩΝ ἀφρονταὶ βίος: PRÆTEXTUM, inquit, seu Limbium PURPUREUM, (παρυφῆν) pellucidum gestabant omnes, quibus nunc DELITIATUR FEMINARUM cultus, sicut verti locus ille de παρυφῆ debuit, non per vestes textiles cum Dalechampio, & qua de re nihil ibi animadvertit & p. 40. Sed hoc obiter.

V. 33. Ὄνα] Per conjugationem Poetis familiarem, qua duæ voces obmetrum in unam conjunguntur, ut κατύχοι, pro καὶ ἔτυχοι, Æschyl. Pers. v. 508. quomodo κέντυχῶσα dixit quoque Euripides Androm. v. 888. & ad hunc locum adhuc magis apposite Εγῶδα pro Εγὼ οἶδα Phœniss. v. 723. ac apud Aristophanem similiter haud in uno dramate, ut Ran. p. 251. & alibi. Apud quem itidem Vesp. 536. & Avib. 615. οἷζυρα pro οἷζυρα, sicut hoc loco, ὄνα pro οἷ ὄνα dicitur.

Ibid. σπαίρωσι] Sic infra H. in Delum v. 6. λῶσι τε καὶ σπαίρωσι. Σπαίρω enim pro raris quibusvis, non vilibus solum ac lacervis, ut Nicand. Alex. p. 160 ubi. Schol. σπαίρω, ῥάκη, sed pro decoris etiam, sicut utrumque de hac voce monent eruditissimi Glossographorum. Pollux & Hesychius. Unde male Guyetus in postremo Σπαίρω, τὸ καλὸν ἰμάτιον καὶ ῥακάδις, ibi καλὸν in καλὸν vertendum putat. Clare enim Pollux l. vii. c. xviii. p. 344. Σπαίρω ἣ δὲ τὰ ῥάκη μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀριστοτέλους ἰδέας (non ἐμοί) καλεῖν ἤξω, ut emendari debet hic locus ex optimo Codice Vossiano, nunc Bibliothecæ Lugduno-Batavæ. Hinc σπαίρω, ἰμάτιον in genere redditur ab Arcadio, Grammatico inedito Bibliothecæ Regiæ Parisiensis. Fasciis autem, quod hic tradit Callimachus, involutum recens natum Jovem, exhibet præclarus nummus Gazæ Gallorum Regiæ sub Antonino Pio percussus; in quo hujus Rhææ puerperii, ut supra jam monui ad v. 15, signati occurrit effigies. Eisdem vero Jovis Fasciis, ad solemnem scilicet tam augustorum Natalium memoriam, in antro Cretensī servatas, sed ita ut nefas esset easdem conspici, vulgo traditum, liquet ex narratione Anton. Liberalis Metam. c. xax. ubi

quatuor

quatuor viros memorat, Lajum, Celeum, Cerberum, & Ægolum, qui antrum illud ingressi, melle inde sublato & visis Jovis fasciis (καὶ τὰ τῆ Διὸς ἰδὸν σπαργάναι) continuo in cognomines aves fuerint mutati. Ut mittam hic quæ de Mercurii σπαργάνοις seu fasciis, quibus eum natum ab Horis continuo involutum, ac ita in veteri imagine depictum tradit Philostratus Icon. l. 1. p. 769.

Ibid. Νείδη] Idem hujus Jovis nutricis, & a qua cognomini fluvio nomen, ac unde eadem fuerit dicta, tradit Paus. l. 1v. p. 278. & l. v. 111. p. 517. Apud Apollodorum autem l. 1. c. 1. non Νείδη quidem, sed Ἰδὴ Nympha Curetibus & Adrasteæ socia jungitur, quibus nutriendi nati recens Jovis cura fuerit credita. Ubi tamen nihil mutandum, Ἰδὴ nempe in Νείδη cujus hic mentio, quum eisdem etiam juxta Apollodorum, duas nutrices Jovis a veteribus adsignatas Idam & Adrasteam, καὶ οἱ παλαιοὶ τῆ μὲρ Διὸς δύο ποιεῖν τήνας, τὴν Ἰδὴν καὶ τὴν Αδραστεῖαν, tradat Plutarchus Sympos. l. 111. Qu. 1x. p. 657. Unde eadem *Ida* juxta *Nedam*, cujus hic mentio, inter Nymphas utrinque adfidentes Jovi recens nato: easque erectas in Ara Alex Minervæ apud Tegeatas Arcadas, refert Pausanias l. v. 111. p. 531. Ut mittam *Idam* a Diodoro l. 1v. p. 263. commemorari Corybantis filiam, quam duxerit Lycastus. Dicitur autem ipsa, de qua hic Callimachus, Νείδη in Scholiis Νύμφη Ωκεανίη, haud aliter ac Ωκεανίς Φιλύρα, cujus mox meminit Callimachus, ab Apollonio Rhodio l. 11. v. 1243. Ωκεανίς Φιλύρα, ut eidem Eurynome eadem Ωκεανίς appellatur lib. 1. v. 504. Apud Æschylum autem in Prometheus, χορὸς Ωκεανίδων Νυμφῶν inter Dramatis Personas recensetur. Immo Ωκεανίη dicta hæc *Neda*, quomodo Thetis *Neptunine* a Catullo vocatur Epithal. Thetid. v. 28.

V. 34. Κροθῶν ἴσω Κρηταίων] Ad quem locum tangunt Apoll. Schol. ad l. 1. v. 308, ubi de Jove puero Poeta, Δικταῖον ναῖεσκον, ὑπὸ σπέος: Schol. τὸ Κρητικόν, ἔνθα ἀντρέφθη ὁ Ζεὺς, ὡς καὶ Καλλιμάχος ἰσορεῖ, *Cresio autem antro, ubi educatus est Juppiter, sicut etiam antro est Callimachus.* Idem Apollonius alibi, eadem de re l. 11. v. 1237,

ὁ δὲ Κρηταῖον ὑπὸ ἀντρον

Ζεὺς ἔτι Κρητικῶσι μεττερέφθη Ἰδαίοισιν.

Sub antro autem Cresao Juppiter adhuc inter Curetas Ideos educaretur.

Hinc etiam ΚΡΗΤΑΙΟΣ Juppiter in præclaro Ægiensium Achaicæ nummo, qui exstat in Gaza Gallorum Regia, & quem alibi illustramus.

V. 36. Φιλύρα τι] De delusa tamen Rhea ab eadem *Philyra*, ejusque clandestino cum Saturno concubitu, e quo natus Chiron Centaurus, dum hic Juppiter adhuc in antro Idæo à Curetibus educaretur, videndus Apollonius Argon. l. 11. v. 1239. Ρεῖνη ἱεραῶν &c. ac ubi illa Ωκεανίς Φιλύρα ab eodem dicitur. Una nempe juxta Στόγα, quæ hic etiam a Callimacho adducitur, ex Oceani & Thethyos filiabus, quod nempe postrema seu *Syx* fons ac inde fluvius Arcadiæ foret celebratissimus; illa vero Insula ad Pontum. Unde emendari omnino debuit, qui *Philyra* hujus meminit, Stephanus: quod miror in nuperis virorum doctorum; qui

qui tamen hunc Apollonii locum ante oculos habuerunt, editionibus premissum: Φιλύρας ἴδους πρὸς τῷ Πόντῳ ἀπὸ Φιλύρας τῆς μητρὸς τοῦ Σαρμῆ, non ut ibi hætenus legitur, Κρόνου. Neque enim Saturni mater hæc Philyra, sed Chironis e Saturno; ac Φιλυρίδης inde a Pindaro de Pyth. Od. III. ac proinde illa Dei pellex: quod viderat tamen ex Hesiod. Schol. Holstenius, & ab aliis e præfatis Μυθεολόγοις insuper tractat, ut Apollod. Bibl. l. 1. Pindari Schol. Nem. Od. 111. p. 351. Hinc apud Pindarum inde Achilles Chironis alumnus in αἰσίο κείνῳ Philyra educatus ibidem dicitur, ξανθὸς Ἀχιλλεύς τὰ μὲν μίτων Φιλύρας οὐ δῶκεν. Meminit vero ejusdem Philyra hic Callimachus Hym. in Delum v. 118. Πέλιος δὲ Φιλύρας νυμφῶνιον, Pelion ὁ Philyra thalamus: ubi tempore cum hac Nympha congressus fertur Saturnus.

V. 39. ἢ Λάτρου πιφάτιςαι] Citatur hic versus ab Aristophanis Schol. Achin. p. 406. ad ea Comici verba, βῆς δὲ ἰμῶντας ἐκ Λιερῶν.

V. 40. Συμφίρεται Νερῶν] Nota Νερῶν hic pro mari dici, quod δῶκεν Νερῶν dicitur ab Euripide Androm. v. 161.

V. 42. Θινὰς ἀπίλιον] Male apud Stephanum in nuperis etiam editionibus, Θινὰς πῆλις Κριτός. pro Θινὰς, quod ex hoc Poetæ loco, & etiam ab Holstenio adducto constat; in quo legitur, ΘΕΝΕΩΝ.

V. 43. ἰγνὸς ἐκώστα] Hinc Plato l. v. de legib. tradit antrum, ubi thronus fuit Juppiter in Creta, existisse in via prope Cnossium, πάντως ἔρη ἐκ Κνωσῶν ὁδὸς ἐς τὰ τῆς Διὸς ἀντραί καὶ ἰσραί. Ita Jovis & Junonis pernam in horum Gossiorum terra celebratas tradit Diodor. l. v. p. 117.

V. 44. πῆστα δαίμονα, ἢ ἀμφαλῶ] Sponte proinde, ac sine Nympharum, ut Jovi paullo ante μαιώσασθαι dicitur, opera. Apud Græcos alioquin & quidem Jovis, ἀμφαλοτόμοις dicitur obstetrices, quarum hoc est officium. Docet id Hezychius in voce μαιῶν, & Eustathius p. 371.

V. 45. Ομφάλιος] Hinc Stephanus, Ομφάλιος, τόπος Κρήτης, πλησίον Θινῶν καὶ Κνωσῶν. Nempe Ομφαλῶν urbs dicta, ut ex Diodoro collat; ager autem seu solum, sicut hoc loco, Ομφάλιος πεδῖον vel πεδῖον, quod viderunt jam ad Stephanum viri docti. Citatur autem hic Callimachi versus, cum præcedenti, a Schol. Nicandri ad initium Alexiphrae seu corticæ, quod pridem ad eandem Scholia notaveram, & vidi postea animadversum à Cl. Holstenio ad Stephanum. Nota alioquin Ομφαλῶν aut μιστόμφαλῶν ἴδωρ de Delphis, tanquam terra umbilico, sicuti in Priapeis etiam dicitur, & a Tragicis Græcis passim appellatur.

V. 46. Κερδαίνω] Ad exemplum Ὀρφέως, inter cujus Hymnos unus est in Κερδαίνω, & in cujus secundo versu legitur Κερδαίνω ἑλβίον, ac præterea Lycophronis p. 18. ἀλίμα Κερδαίνω. Quæ alioquin interpretatur μεταβίβω, sicut hic κ & υ, & ἀφαιρίσις, ut litteræ α in hac voce Κερδαίνω pro Κερδαίνω, antiquis illisque accuratissimis etiam Poetis Græcis, ob metrum haud insolite; sicut, priores quod spectat, κέρω, in hoc ipso Hymno, & κερταίς in sequentibus, pro κέρω & κέρω.

καρτερῶ· haud semel, sicut apud Homerum aliofque passim legitur; & βροδίσαι pro βροδίσαι apud Theocrit. Id xv. v. 104, ac similia.

V. 47. Διλιμῖαι Μελίαι] Apollon. Rhod. l. 11. v. 4. Βιτρῶνι Μελίαι; ad quae verba eruditi Critici hunc locum tangunt: Μελίαι δὲ φασὶ ἀνταί, ἀπὸ τοῦ τῆρας τῆς τροφῆς Μελίαι καλεῖσθαι διὰ Μελίαι, τῆς Πλαταιῆ, εἰς φασὶ Κασσιωπῆ. Meliam autem tam vocant, quod nonnulla Nymphae Melia dicantur a Melia Oceani filia, ut ait Callimachus. De itidem Melia Nymphis vide alioquin Hesiodum in Theog. v. 187.

Ibid. κοίμισαι Ἀδράστει] Citatur itidem hic locus ab iisdem Schol. ad Apoll. Rhod. l. 111. v. 133. ubi a Poeta haec Adrastea Jovis nutrix, eum adhuc infantem globo ἑυτροχίῳ donasse dicitur, κενὸν τὶ εἰ ποίσει φίλη τροφῆς Ἀδράστει. Schol. Ἀδράστει, ἀντὶ τροφῆς Διός. Κασσιωπῆ, ὅτι δὲ κοίμισαι Ἀδράστει. ἀδελφὴ Κασσιωπῆ. quae postrema glossa itidem hic in Scholiis Callimachi legitur. Eiusdem Adrastea, cui juxta Curetas & Idam, ut ibi legitur, seu Nedam, educandus datus sit Jupiter, meminit etiam Apollodorus loco jam ante adducto. Globum autem illum quod adinet, Jovi pro παιγνίῳ ab hac Adrastea datum, inde erudite Tristramus T. II. p. 253. praecclarum Trajani nummum explanavit, in quo Juppiter puerulus Globo illi seu Σφαίρῳ ἑυτροχίῳ, sublati manibus insidens, inter septem Pleiadas spectatur, cum inier. ΚΟΙΝΟΝ ΚΡΗΤΟΝ.

V. 48. Λίκων ἐν χρυσίῳ] Notant hic Critici λίκων idem esse quod κοίμισαι, ἢ τὸ κέρων, ubi infantes ab antiquis reponebantur, & quo divitias ac fruges terrae iis sunt augurati. Unde sicut Schol. λίκων, κύνων, seu Cuná, redditur, sic vetus Glossarium, Cunabulum, λίκων; & Λικίτην Bacchum inde quoque dictum tradit Hesychius. Λικίτην, ἐπί-δατος Διούρου διὰ τῶν λίκων, οἷς τὰ παιδία κοιμῶνται. Cui rei consona etiam, quod observo, traduntur in Servii glossa ad Georg. l. 1. v. 166. Nisi quod pro Λικίτης Λικίτης ibi dicatur; nempe nonnulli Libermi Patrem apud Gracos Λικίτην dici asserunt; vannus autem (non ut ibi legitur vallus) apud eos λίκωνς παρασκευάζεται; ubi de more positum esse dicitur, postquam est utero matris editus. Quod Jovi etiam recens nato contigisse tradit hic Callimachus, & de Mercurii cunis itidem Aratus Phaenonom. v. 168. αἶψ' ἔτι καὶ ὄφθ' λίκων. Quamquam alium λίκων hujus pro κοίμισαι, seu vanno, utum in Bacchi sacris existisse, ex eodem citato Maronis loco constet, ubi mystica vannus Jacchi dicitur; & ad quem ea insuper tradit Servius, quae de Bacchi sacris ad purgationem animae pertinentibus, & λικίτην proinde, quasi anima purgante eodem Deo, adtulit nuper, indicto auctore, vir eruditus, elegantē de Chænicæ Pythagoræ libello. Eadem tamen λίκων non tam de vannis rursus, seu λικίτην, quam de calathis, unde Hesychio λίκων, κέρων, seu vassis vitimicis, juxta Philargium ad Virgilium dicebantur; in quae frugum primitias congeriebant rustici, quo iis Libero ac Liberæ sacra facerent. Unde etiam λίκων id genus cum in Cereris Theismophoricis, tum in Pompa Dionysiacā a virginibus λικνοφόροις gestari consueverant; quorum prius tradit ipse Callimachus H. in Cererem v. 127.

Ως αἱ λιανοφόροι χρυσῶν πλάκα λίαν φέρουσι.

Es quemadmodum canebora auro plena canistra ferunt.

qua de re pluribus ibidem.

¶ 49. Αἰγὸς Ἀμαλθείης] Unde Αἰγίοχον nomen eidem Jovi adhaesit, εἰς τὴν ἐξ αἰγὸς ὄχην, ὃ εἶσι τροφήν, ut loquuntur veteres Grammatici, & tradit etiam Diodorus lib. v. p. 338, non vero ab *Aegide*, ut voluit alii, & quos male sequuntur Latini Homeri Interpretes. Sic ἔχει etiam pro τροφήν, cum apud Athenæum l. VIII. p. 363, ac unde ἐναγία, tum apud Lycophronem legitur p. 84. πύριον ὄχην. Hinc, qui eadem egregie illustrent, insignes aliquot nummi, in quibus capra Amalthea, cum Inscript. JOVI CONS. AUG. aut ubi infans Juppiter eadem capra vectus cernitur; ante autem ara, vel fons potius cum aquila, & arbor inde emergens. Cujusmodi nummum mole & pulcritudine insignem, sub Antonino Pio cūsum, recondit Gaza Gallorum Regia, opportune hic vulgandum.

De aquila, quæ hic Jovi Ἀἰγίοχου a capra vecto comes additur; dicam infra ad v. 68. unum illud e Theocriti adferre jam contentus Idyll. XXVI. v. 31.

Ἐκ Διὸς Ἀἰγίοχου τιμὴν ἔχει αἰετὸς ἕτος.

A Fons Aegiocho, seu a capra nutrito, honorem habet hac aquila.

Arborem autem quod adinet, haud alia statuenda est, quam platanus, qualem in agro Cretæ Gortynensi juxta fontem (& qualis etiam potius quam ara in hoc nummo signatur) existisse, quæ folia nunquam amitteret, & sub qua præterea Jovem non puerulum, ut hoc loco, sed adultum jam, cum Europa concubuisse tradit Theophrastus H. Pl. lib. 1. c. xv. p. 16., ac inde Plinius l. XII. sect. v. Unde explicandus alius nummus ejusdem Gazæ Regiæ, in quo hinc Europa mœsta recumbens sub platano, a tergo aquila, in altera autem nummi parte eadem Europa tauro vecta cernitur, cum Inscript. ΓΟΡΤΥΝΙΩΝ. Platanum alioquin e Tripode aëneo quandoque provenisse refert alibi idem Theophr. H. Pl.

[B 2]

L. 111.

l. III. c. II. p. 40. & rurfus de C. Pl. l. v. c. IV. p. 328. Ut mittam hic *sacram* illam *arborem*, sicut eam Julianus Imp. vocat Orat. v. p. 315. seu *pinum*, stato tempore, quod ibidem monuit, succidi solitam, ac dein in Matris Dez sanctum solemniter, ut ea de re Arnobius l. v. p. 167. & 184. inferri, dicato etiam eam in rem die, in veteri Romano Kalendario XI. KAL. APR. ARBOR INTRAT. quod vidit jam ad Apollodorum eruditissimus ejus editor Anglus Th. Gale. Id vero hic insuper obiter notandum, quod ab aliis, non in Creta, sed in Achaia vel Arcadia, a capra nutritum Jovem, & inde etiam *Αιγίων* Achaiz oppidum denominatum innuere videtur Strabo l. VIII. p. 387. & qua de re, & ind cato jam supra horum Ægiiensium nummo, cum ΚΡΗΤΑΙΟΥ Jovis appellatione ac simulacro, alibi agimus, quod repetere hic supravacaneum puto. Adde quod eandem Jovis nutricem *capram*, non *sacram* solum, sed *Oleniam* insuper vocet Aratus, Phænom. v. 164. ac inde Ovidius Fast. l. v. v. 113; quamquam id nomen non a loco, seu *Oleno*, five Achaica, five Ætolica, sed aliunde arcessant Græci Arati enarratores.

Ibid. *κηρίον ἔβρωε*] *Melle* nempe & *lacte* simul mixtis nutritum a Nymphis Jovem tradit etiam Diodorus l. v. p. 337: quæ alioquin in mortuorum inferiis, ac præterea in cultu Mithræ, addo & Eumenidum, adhibita olim apud Gentiles constat. Unde *mel*, non autem vinum, Soli libasse olim Græcos tradit apud Athenæum Phylarchus l. xv. p. 693. Sic de *melle* ut hic Jovi, ita nati itidem Bacchi labiis admoto a nutrice ejus Macride, Apollonius l. IV. v. 1136.

Καὶ μίλιτι ξηρὸν σπεί χειλὸς ἰδύσων.

Ac sitibundum labellum circumlevit melle.

Mos alioquin veterum recens natis infantibus *κηρίον*, ut hoc loco, in os imponendi, ne ejularent, quando substernuntur. Docet hoc Hesychius in *κρηίω βόσασα*. Quibus addere licet illud Theocriti Idyll. Z. v. 84. de Comata infante, quasi toto anno apum favis pasto:

• — καὶ τὸ μέλι σῶν

Κρηίω φερβοῦμος, ἴτος ὄρειον ἰξτελίσασα.

Atque sic apum favis pastus, totum annum exegisti.

V. 50 *ἔργα μελίσης*] Sic de *melle* passim Poetæ, ut Apollonius Rhodius l. IV. v. 1132. ὅς ῥα μελίσιων ἔργα. Antrum vero inde in Creta, ubi melle nutritus Juppiter, apibus sacrum existisse, tradit loco jam ante indicato Anton. Liberalis Metam. c. XI. quod præter loci religionem ingredi sint quidam ausi, & corpore ære undique tecto mel inde hausisse, sed comminuto mox a Jove eodem ære, mulctatos eosdem, & in cognomines aves conversos. Antri vero illius *custodes apes* existisse *Jovis nutrices* traditur eodem loco, *κατίχουσι δὲ τὸ ἄντρον ἰσχυρὸν μέλισση, τροφεὶ τῆ Διός*. Eisdem autem Jovis nutrices apes in colorem *καλλῶ χρυσοειδῆ ὡς ἀπλάσιον* mutatas refert loco paullo ante indicato Diodorus, & cujusmodi apes *καλλοειδῆς*, seu *ærei coloris*, suo adhuc tempore in Ida Cretæ monte superfuisse, refert Ælianus de H. Anim. l. XVII. c. XXXV; & quæ loca, ne quid dissimulem, jam in Creta nota-

vit eruditissimus Meursius p. 75. & 79. Id vero de illis apibus seu μελισσῶν inde fictum tradit apud Lactantium l. i. c. xxii, Didymus, quod Melissei Cretensium Regis filiae *Amalthea & Melissa Jovem puerum caprino lacte & melle nutritiverunt.*

V. 52. Οὔλα δὲ Κρήτης] Οὔλα pro ὑγιανῶν, quod a Schol. hic dicitur, non rejiciendum puto cum Vulcanio. Sic infra H. in Apoll. v. 76. ἔλος Ἄρσοτελης: ubi itidem Schol. ἔλος ὁ ὑγιῆς, & H. in Del. v. 303. ἔλοι ἐθέλεις, *salubris capillis.* Unde hic ἔλα *salutariter* (qua voce usus Tullius) commode potest verti; & apposite quidem, quod ea Curetum, de qua hic agit Poeta, saltatione, occultatus fuerit ac salutem inde nactus Jupiter.

Ibid. Κρήτης] Iidem proinde qui *Corybantos* seu Κύρβαντες paullo ante a Poeta appellati, & de quibus etiam auctores apud Strabonem tradunt, τὴν Κουρήτας τὰς αὐτὰς τοῖς Κορύβασι ὄντας, *Curetes eisdem cum Corybantibus existentes.* lib. x. p. 472. qui tamen Geographus in sequentibus, & jam antea pag. 466. *Idaos Dactylos, Corybantas, Cabiros, & Curetas* ab aliis pro iisdem haberi, ab aliis vero pro cognatis & aliquo discrimine a se invicem diversis, adlatis etiam variis veterum auctorum ea de re testimoniis probare intendit. *Curetas* certe & *Corybantas*, ut *diversos* commemorat Orpheus in Argonaut. v. 25. & 27. & in hymnis, qui ejus nomine circumferuntur, alius *Curetibus*, alius *Corybantii*, ut supra jam vidimus, tributus; ita tamen ut pro iisdem eos ibi quoque agnoscat, nempe Κρήτης Κορύβαντες H. in Curetas v. 2. & rursus Νεκταρέων Κρήτα vocet Κορύβαντα vel Κύρβαντα in ejus hymno; qui tamen alibi, ut in *Ευχή*, *Curetas, Corybantas, Cabiros, & Idaos*, ut diversa Numina invocat; Κρήτας τ' ἐπόπλους &c.; sicuti, ut alios adhuc mitam, a Nonno Dionys. l. xiv. p. 386. *Idai Dactyli, Corybantas, & Curetes* aperte distinguuntur. Adeo confusa & sibi parum constans omnis hæc mythica de iisdem Gentilium Theologia, sicut cum e Strabone id aperte agnoscente, tum e Diodoro, ubi de iis agit lib. v., tum e Paulania insuper colligas, qui de *Curetum & Corybantum*, ut diversis simulacris meminit, lib. viii. p. 525; alibi autem, περὶ Ἀνάκτων παιδῶν varias hominum opiniones tradit, dum alii *Castoras & Curetas*, alii vero *Cabiros* eos censent l. x. p. 686. Sic apud Apollonium Rhodium, in narratione horum Jovis nutritiorum & custodum, sicut eos vocat Strabo loco supra indicato, *Idai Curetes* dicuntur, nempe Ζεὺς ἔτι Κουρήτασι μετέτροφος Ἰδαίωσιν. quomodo etiam a Lycophrone alibi, Κρήτης Ἰδαίος Κάκωσι p. 191. a Strabone autem l. x. p. 468. οἰοῖσι Σάτυροι τινὲς ὄντες περὶ τὸν Δία; *tanquam Satyri quidam existentes circa Jovem.* Iidem autem non Ἰδαίοι, sed Δικταίοι Κρήτης ab Arato vocantur Phænom. v. 35. Alibi vero ab Apollonio l. i. v. 1129. & seq. Δάκτυλοι Ἰδαίοι Κρηταίσις totidem, ut ibi additur, *Idæ matris* (ab *Idæ* tamen *Phrygia*, ut notum, non *Creta* vulgo ita appellatæ) *πατέροι*, & quod de *Curetibus* itidem dicitur in versu incerti poetæ apud Stobæum eclog. Phyl. pag. 5.

Κουρήτων δ' οἱ μητέρι Διὸς Πία ἔντι πάτεροι.

Curetibus, qui Jovis matris Rhea sunt adseffores.

[B 3]

Adeo,

Adeo ut non Jovem solum, omnium opificem, sed matrem ejusdem Rheam custodire dicantur *Curetes* apud Proclum in Platonem l. v. c. xxxv. p. 322. Quæ omnis confusio & varietas de *Idæis Dactylis*, ac de *Idæis* vel *Diæis Curetibus* aut *Corybantibus*, orta potissimum, ut vere observat etiam Strabo, ex ambiguitate vocis *Ida*: qui mons tum in Phrygia, ut notum, ubi solennis hujus Rheæ, *Idea* etiam ac *Phrygia* inde appellatæ, cultus, tum in Creta, nati aut custoditi in eodem a *Curetibus* seu *Corybantibus* Jovis fama celebratus. Ita tres vulgo *Curetes* seu *Corybantes*, Jovis hujus custodes, a veteribus statuuntur; unde *Κουρητικὴ τελεὴς* a Proclo, loco modo adducto, dicitur; sicut *Corybantes*, *τρεῖς ἀρχαὶκαὶ ὑποστάσις* a Juliano orat. v. p. 315. & quod illustrant omnino veteres nummi, de quibus mox dicetur, qui tres itidem Curetes, Rheæ puerperium occultantes, exhibent. Quamquam & quatuor etiam vel quinq; *Curetes* aut *Corybantes* alibi apud auctores occurrant; apud alios etiam novem, sicut apud Diodor. l. v. p. 334; adeo parum sibi ea in re veteres constant. *Idæi* autem *Dactyli*, & quorum posteri fuerint, ut Diodorus ibidem, *Curetes*, numero quindecim, iique a dexteris masculi, a sinistris femine: ab aliis etiam plures, tum aliis etiam nominibus indigitati leguntur in Apollonii schol. ad. l. i. v. 1129. in Chronico Oxoniensi p. 163. & alibi.

Ibid. *πρὸς ἀρχήσαντο*] Inde Cnossicæ *Corybantum* saltationes, seu *Κνώσια ὄρχησματα*: de quibus, quod jam monuit Vulcanius, Sophocles *Αἶα* v. 711. Adde & *Pyrrichium*, unum e *Curetibus* apud Pausan. l. 111. p. 211. unde *πυρρίχη* saltatio, eadem, quæ hic a poeta *πρύλις*, juxta Hesychium, *πρὸς ἀρχήσαντο*, *πυρρίχη*; eademque etiam *Κρητικὴ* dicta a Sophocli. schol. ad adductum Tragici locum, ipsi vero Cretensibus *ὄρχησαι*, apud Athenæum l. xiv. p. 630; & *πυρρίχη* rursus ibidem memorata, quam *ἑνόπλιος παῖδες ὄρχονται*. Quæ *πρύλις* proinde vel *πυρρίχη*, bene *ἑνόπλιος*, seu *armata saltatio*, hic a Callim. Schol. redditur. Sic de simili *εὐνόπλιω* saltatione Amazonum, idem poeta infra H. in Dian. v. 237. *ἑπὶ πρὸς ἀρχήσαντο*. & quæ *βαταρμὸς* etiam dicta; Apollonius l. i. v. 1135.

Σκαίροντες βαταρμὸν ἑνόπλιον ἀρχήσαντο.

Subsistentes, batarmum, seu *pyrrichum*, in armis saltabant; ubi Critici, *Βαταρμὸν δὲ τὴν ὄρχησιν ὅρα τὴν ἀμώδιον βάσιν αὐτῶν. λέγει δὲ τὴν τὴν ΠΥΡΡΙΧΗΝ ὄρχησιν. Batarmum, saltationem, a concipio eam greffu; dicit autem nunc PYRRICHEN saltationem*. Immo quæ *εὐνόπλιος* dicta *Κουρήτων* saltatio Cretensibus familiaris; ut cum aliunde, tum liquet e Dione Chrysoth. orat. 11. p. 31. *τὴν εὐνόπλιον τὴν Κουρητικὴν, ἢ πρὸς ἢ ἐπιχόμενος τοῖς Κρησί. armatam saltationem, quæ dicitur Cretica, quæque erat vernacula Cretensibus*.

V. 53. *Τύχημα πεπλόγητος*] Nempè *scuta* seu *clypeos quantantes*, sicut mox *ἀσπίδος* etiam eam in rem meminit, ac similiter de *εὐνόπλιω* seu *πρὸς ἀρχήσαντο* Amazonum H. in Dian. v. 238. *πρῶτα ῥῆθ' ἐν Σκαίροισιν εὐνόπλιον*. Sic *Κρήτης Ἀρμία τύχη ἔχοντες*, seu *Martis scuta* vel *ancilia*, ut ibi vertit ὁ πάνυ, *habere* dicuntur ab Orpheo in hymno iis dicato: *χαλκὸς ἀροῖται*

similiter ab ea ibidem seu *arctopes* traduntur, quod e scutorum id genus tinnitu & motione, ac proinde variis corporis flexibus, quibus ea hostium solabant evitari, constabat hæc εὐοπλιος saltatio, sicut Platoni tradit l. vii. de legib. p. 814. 815. Hinc ad Aristoph. Nub. p. 165. ἢ ῥυθμῶς κατ' εὐοπλίαν, notant Critici, Ἐροπλιος εἶδος ῥυθμοῦ, ὡς ὅς ἐστιν ἁπλοῦς ἐπιπολις τὰ ὄπλα. Immo Minerva ipsa, ubi exiliis e Jovis ceteris, utrumque, quod hic Curetes, fecisse apud Lucianum dicitur Dial. περὶ Ἐρῆς & Vulcan. Πυρρῆξις καὶ τῶν ἀσπίδα τιμάσθαι, *Pyrrichium saltat & clypeos quatit.* Gladiorum autem ad clypeos illos adlusu id fieri solitum, ut vel ex Apollonio liquet loco ante adducto, de armata illa saltatione seu πύρριξ Argonautarum ad instar illius a Curetibus, nato Jove, instituta; ac ubi addit l. ii. v. 1136. Καὶ πάντων ξιφίων ἐπιπύρριξ, & clypeῶν gladiῶν concutισάντων, ubi Critici, ἄρχοντο τοῖς ξιφίαι τὰς ἀσπίδας καταπολις, non ut ibi legitur, κομπῆντες, saltabant gladiis clypeos concutientes. Armata autem hujus Curetum saltationis in Jovis natalibus, qua Saturnum, ut mos a poeta additur, iidem fallerent, indices etiamnum aliquot insignes & præclari nummi; unus Laodicensium Phrygiæ sub Caracalla signatus, & cum in thesauro mumismatum Mauroccenianorum p. 74, tum peculiari epistola a celeberrimo Patino vulgatus; alter Apamensium itidem Phrygiæ, sub Decio, a Seguino pridem editus, & nunc regis Gallorum gazæ adscriptus, ubi versare eum aliquoties mihi licuit. In utroque autem nummo, præter Rheam, quæ Jovem natum ulnis tenet, spectantur tres Curetes, gladiis aut vero jaculis & scutis armati, eorumque collisione & crepitu Rheæ puerperium occultantes. Quod factum, trium nempe horum Curetum, clypeos ad occultandum Rheæ puerperium gladiis concutientium, & proinde, quod sit hic poeta, τὸν καὶ τὴν λαγόντων, clarius adhuc ante oculos ponit nummus thesauri Maurocceniani p. 82, sub Maximino percussus. Unde apposite proinde eadem Κουρέτων εὐοπλιὰ ποιῆσαι dicuntur a Platone l. vii. de Legib. p. 796. de quibus videndus insuper Proclus l. vi. c. xiv. p. 382.

V. 54. κουρίζοντες] Κουρίζω hic per *vagientem* haud male reddunt Interpretes, & quomodo etiam Germanicus apud Aratum Phænom. v. 32. de iisdem Jovis natalibus Saturno occultatis, ὅς ἤδη τότε κούριζοντα &c. reddit, *vagitus pueri &c.*, magis utriusque apposite quam per *ludentem* Cicero. Neque enim alii aderant nati tum Jovis lulos, quam *vagitus*, & qui Saturno erant re occultandi, ne eos, ut hic ait Callimachus, exaudiret, sicut ea de re Ovidius Fast. l. iv. v. 208. *Tutus ut infanti vagiat ore puer.* Τὸν κούριζοντων autem de virginibus, non vagitus quidem, sed tanta se oblectantibus, dixit Pindarus Pyth. Od. iii. p. 217. ἄλιως εἰς τὰς νύκτας Ἑσπερίαις ὑποκουρίζοντων αἰοιδῶν, sicut *coætanea virginis silent vespertinis se oblectare tantibus.*

V. 55. εἶξω] Vox εἶξω, & per κούριον, juxta Eustathium, εἶξω, præterea, ut idem notat Iliad. p. 648, de crescente alicujus statura dicitur. Hinc JOVI CRESCENTI in Romanorum nummis, similis, quod alibi docto, ΘΕΟΕΙΟΣ ΚΡΗΤΑΙΟΣ dicitur in præclaro Ægiensium nummo;

formata nempe voce ex Θεός, & αἴζω, seu αἴων, de crescente Jove, hic a Poeta adhibita.

Ibid. καλὰ δ' ἰτραφίης] Notandum hic ἰτραφίης passive positum, sicut monuit, cui elegantem hujus Poetae editionem aliaque insuper debemus, rari exempli sicut sexus eruditissima Tan. Fabri Filia. Addam, Atticis id solemne; autive nempe pro passivo usurpare, sicut observant Schol. ad Eurip. Mede. v. 320. Φυλάσσειν ἀντὶ τῷ Φυλαχθῆναι. Ἐπιγραφικῶν ἀντὶ παθητικῶν. τοῦτο δὲ ἴδιος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοῖς Ἰστικοῖς. Cujusmodi & vicissim passivorum pro activis obvia apud Æschylum, aliosque Tragicos & Aristophanem exempla, & qua de re alibi. Quod τραφίητα hic Jovem spectat, id refellit Plotinus Ennead. l. v. c. vii. p. 489. qui tradit Jovem μηδὲ τραφῆναι ὡς τῆ ῥίαι, ὡς τὰ μυσήσια, καὶ οἱ μῦθοι οἱ παρὶ θεῶν ἀνιπτόνται; neque educatum fuisse apud Rheam, sicut μυθωρία & fabula de Diis fingunt. Mitto vero, quod in hoc Callimachi versu, vox καλὰ corripiatur simul ac producatur; quod cum alibi, tum in hoc Theocriti versu Idyll. vi. v. 19, obvium, τὰ μὴ καλὰ καλὰ φέρονται.

V. 56 ἄλθρον ἰουλοῖ] Nempe cum ἀγίνιος seu imberbis, & proinde adhuc pubescens Juppiter in Cretenisium, Ægiensium, & Romanis etiam nummis, tum barbatus passim in antiquis ejus simulacris cernitur.

V. 57. ἔτι παιδὸς] Æschyl. Agam. v. 487, τίς ἄδὲ παιδὸς ἢ φρηνῶς πεπομμῆνος; ubi Interpres priora vertit, *Quis ita est stolidus?* mallet, *quis ita infans est,* pro vocis illius παιδίου, hoc etiam loco, usu.

Ibid. ἰφράσασα πάντα τέλεια] Melius hic H. Stephanus, quam alii interpretes, explicat hæc verba; *atate digna es meditata adulta,* aut *jam tum volutebas adulti digna.* quod firmant etiam, ut ille vidit, sequentia. Respici enim hic ad vocem τελείου, de adultæ ætatis viro. Inde etiam, quod addo, *τέλειοι viri conjugio maturi,* seu *conjugati,* Græcis dicti; sicut apud Horatium Od. vi. l. iii. *matura virgo,* pro nubili dicitur; ac inde de *conjugato* Æschyl. Agam. v. 892. Ἄνδρος τελείου δῶμι; & de viris juxta ac mulieribus Plato l. xi, de Legib. p. 929. Τῶν τε ἀλλῶν ὁπέφοιός ἄν, εἴτε γυναικῶν, εἴτε ἀνδρῶν, τέλειοι. *aliorum quidem, quotquot & viris aut mulieribus essent conjugati.* Unde vere Helychius, *τέλειοι γεγαμηκότες;* & Juppiter ac Juno eidem τέλειοι dicti, *ὅτι γεγαμηκότες.* Sed de hisce pluribus ad ipsum Æschylum, aut ad hujus Poetae hymnum sequentem in Apollin. v. 14; Εἰ τέλειον μίλλουσι γάμον. Nota haud minus alia τελείου Jovis significatio, ut alibi idem Æschylus Suppl. v. 83.

Τί δὲ ἄνω σάθην θνητοῖς τέλειον ἔστι;

Quid autem sine eo inter mortales perfectum est?

Immo unde Τελείων τελειότατον κράτος dicitur in eodem dramate v. 533. Sed prior interpretatio magis ad totum hunc Callimachi locum quadrat.

V. 58. γνωτοί] Sic γνωτὸς pro fratre apud Apoll. Rhod. l. i. v. 53. Τοῖσι δ' ἐπὶ τράτατος γνωτὸς κεί. *His autem tertius frater supervenit:* nempe Æthalides, tertius frater Eryti & Echyonis; & in Anthol. l. vi.

c. xv. ep. viii. Τρεῖς γιωτοὶ τέχνης σύμβολα Παιὶ ἴδισαι, *Tres fratres artis symbola Pan, profuerunt*; ac inde apud Lycophronem p. 193. γιωτοφόντας, *fratricida*. Alioquin γιωτοὶ πατρῷοι apud Apollonium *patruales* dicuntur l. ii. v. 1164. & l. iii. v. 359. Γιωτὸν vero alio sensu, nempe pro γιωτὸν, usurpat Sophocles Oed. Tyr. v. 58. & 404. ἀφαιρίσει nempe τῷ σ *Attricus* haud insolita, sicut πάγκλαυτοι pro πάγκλαυτοι apud eundem *Tragicum Electr.* v. 1090. & ibi schol.

Ibid. ὠστρηλοῖς ἀφ' ἰόντες] Apud Homerum tamen ll. N. v. 355. Juppiter ante Neptunum natus dicitur, Ἀλλὰ Ζεὺς ὄστρον γηγόνει; ab ipso autem Jove Neptunus Deorum *πρεσβύτατος* dicitur Odyss. M. v. 142. Alibi autem, sed confuso nascendi ordine, aut potioris dignitatis intuitu, e natis e Saturno & Rhea fratribus, ab ipso Neptuno Juppiter primo loco, ipse secundo, Pluto autem tertio commemoratur, nempe Iliad. O. v. 186. &c. Ita etiam a Nicandro primogenitus inter fratres inducitur Juppiter: & quidem ubi caelum eidem, sicut hoc etiam loco, obtigisse, aut ab eodem obtentum refert Theriac. p. 24.

Ὡς ὅπερ' Ὀυρανὸν ἔχει Κεῖον πρεσβύτατος υἱός.

Quod quando caelum obtinuit Saturni major filius. &c.

de quo loco mox adhuc videbitur. Callimacho vero hic adscituntur Heliodus ac Apollodorus: apud quos postremus inter fratres nascendi ordine statuitur Juppiter; nempe ut primus Pluto, secundus Neptunus, tertius demum existerit Juppiter. Quod priscis Ἀπλογοεῶν ad eundem Heliodum eruditoribus referre licet ad naturæ ordinem, quo telluris primo loco, dein aquæ seu τῆς ὑγρῆς φύσεως, tertio autem ætheris seu ignis elementaris productio innuitur.

V. 59. ἐπιδαίσιον αἶον] Schol. exponit *μυαροιστόρον*. Suidas contra *ἐπιδαίσιον, ἑ μαιεσίον*. Priorem interpretationem præfert H. Stephanus; posteriorem, quam patris etiam fuisse tradit, eruditissima Daceria. Cui favere, ut hoc addam, videtur, quod Homerus agens de ea divisione, qua mare Neptuno, inferi Plutoni, Jovi autem caelum obtigerunt, prodat ibidem, *τάρταρον* tamen & *Ὀλύμπιον κοσμησόμενον* omnibus remansisse.

Γαῖα δ' ἔστι ξυὴ πάντων τῶν μακρῶς Ὀλυμποῦ.

Iliad. O. v. 198. Priorem haud minus & a Scholiaste traditam hic explanationem, omnino veriorē puto, ac vocis *ἐπιδαίσιου* significationi magis consonam. Neque etiam, quod notandum, Ὀλυμπος, sed Ὀυρανὸς *Jovis domus* hic a Poeta dicitur; quem postremum, seu *æthera* vel *aerem*, non vero *Olympum*, Jovi in ea divisione obtigisse aperte tradit Homerus, versu qui alterum modo adductum præcessit 182.

Ζεὺς δ' ἔλαχ' Ὀυρανὸν ὑπὸν ἐὼ αἰθέρι καὶ νέφελαι;

Juppiter sortitus est caelum latum in æthere & nubiis.

& ad quem videri possunt veteres apud Eustathium Critici, pag. 1011. Similiter in adducto modo Nicandri versu, ὡς ὅπερ' Ὀυρανὸν ἔχει &c. Mitto vero hic, quod non tam de caelo, quam de inferis, *κοιδὴς* vel *ἐπιδαίσιον*, sicuti hæc γοῦν ἐπιδαίσιον hic in scholiis redditur.

a Poetis dici soleat, sicut apud Sophoclem Electr. v. 137. *Αἶψα παροδ-
νε λιρώνος, Inferos omnibus communis paludis*; aut apud Euripidem *κοι-
τὸν ἐς Ἄδην*, Suppl. v. 795. ac unde pridem apud Apollonium emendan-
dum vidi de via ad inferos Argon. l. 1. v. 103. *Ἐπειδὴ ἐκπόρρον κοίτην
ὄδῳ*, pro *κοίτην ὄδῳ*, ut ibi haecenus legitur; quamquam &c, ne quid
dissimulem, adlatam ibi Criticorum glossam *κοίτην* pro *κοίτη*, adstrue-
re videatur Maro noto versu, *Perque domos divis vacuas, & inania
regna.*

V. 60. *Ἀθηναῖοι*] Aeschyl. Prom. v. 793. de Gorgoniibus, *Αἱ Φορκίδες
παῖδουσι θηναῖα κόρα, Phorcides habitant antiqua virgines.* ubi Schol.
θηναῖα ἀθάνατοι; alibi autem in eodem dramate de Saturno, quippe
ut cum alibi vocat v. 222. *Παλαιῆσθῃ*, ab *antiquo solio* a Jove expulso
v. 911.

Ἦν ἐκπιττῶν ἡγήτο θηναῖων θρόνον.

Quam imprecabatur, antiquis solio excidens.

Ibid. *ἔπαμπαν ἀληθῆς ἦσαν αἰοῖδι*] Nempe juxta illud vetus dictum
apud Plutarchum in audiendi. Poet. Πολλὰ ψεύδονται αἰοῖδι, *multa men-
tiuntur poeta.* Quod sibi ipsi dictum hic putet Battiaades, dum haec-
enus hic hymnus in narrandis supremi Deorum Jovis natalibus, factis,
vagitibus, & ejus nutricibus itidem occupatur. Sed haud insolitum sub-
inde Poetis, ut ii veritatis studium prae se ferentes, eandem laudem
prioribus ante se vatibus adimere haud detrectent. Ita ab Euripide in-
ducitur Hercules, aniles Poetarum fabulas de illegitimis Deorum amo-
ribus, aut similibus, quae eos dedecent, factis suggillans, & de quibus
ait Hercul. Fur. v. 1346.

Ἀοιδῶν οἰδὴ δὲσποι λόγου,

Poetarum haec autem sunt misera fabula.

&c qui versus adducitur etiam, indidit tamen, ubi cassetur, dra-
mate, a Clemente Stromat. l. v. p. 583. cum eo, qui apud Tra-
gicum praecedat, sed qui ex eodem ibi obiter emendandus nempe

Δείτω δ' ὁ Θεός, ἄπειρ ἐς ἄρτων Θεός,

Ἵουδινός.

Nam Deus, qui rerum quidam sit Deus, indiget

Nullius.

Immo, quod huc propius facit, fabulis veterum Poetarum, hanc
iplam de divisione caeli inter Saturni liberos, accenset similiter vates
Colophonius loco indicato Ther. p. 24. & qui integer hic adscriben-
dus:

Ὀγύγιος δ' ἄρα μῦθος ἐν αἰχμαῖσι φορεῖται,

Ὡς ὀπὸρ Ὀυρανὸν ἔχει Κρόνῳ πρεσβυτάτος οἴος,

Νειμάμπος κασίσιον ἐκασ ἀπεικιδίας ἀρχάς.

Prisca inter juvenes fabula narratur,

Quod quando caelum obtinuit Saturni major natu filius,

Distribuens fratribus procul sita insignia imperia, &c.

Ut minus mirum sit, ob aniles & indecoras de Deorum amoribus,
aut inter se contentionibus, aliisque id genus commentis fabulas,
carua-

mirandam auctorem & patrem, a Socrate apud Platonem e Republica esse. Quamquam ea de re consuli potest, qui Homero ibi tertio impo-
 gunt, pluribusque eum tuetur, Proclus in Quaestionibus ad Platonis
Timaeum; & qui ante eum id praestitit Dio Chrysoit. orat. l. 11. de Ho-
 meri in genere autem, quid de Poetarum fabulis statuendum sit, in aureo
 libro de audiendis Poetis Plutarchus docet.

V. 61. *Δίστριχα δάματα πίνασι*] Miror non vidisse hic priores hu-
 jus Poetae editores *Δίστριχα*, hic non una voce legendum, sed *Δί-
 στα δάματα πίνασι*, more nempe Poetis familiari pro, *τρίχα* (h. e.
 τριχῆ vel τριχῆ) δάματα *Δίστριχα*. Ita etiam apud Homerum *Odyss.*
 l. 9. 157. *Δίε δὲ τρίχα κορμῶντις* h. e. juxta Criticos ad eundem, *ἔγχευ
 προδ' ἄλγεος ἄχρητις*, ac proinde sic legi etiam debet *Iliad.* B. v. 655.
Δὲ τρίχα. Unde mox etiam Callimachus v. 69. *τὸ δὲ τόσσον ἔσσι Δίε
 πῦρρον ἔχουσι*, pro *τὸ δὲ διχουσι τόσσον ἔσσι πῦρρον* h. e. *haec autem
 ἄλγεος tantum quantum plurimum*, ut bene haec tria postrema verba ibi
 fecit eruditissima Daceria. Res ergo clara, *τρίχα* nempe, ut supra
 v. 31. *Τὸ δὲ εὐδίχα πούλι δίστη*, ac saepe apud Homerum pro *τρίχῆ*,
 quandoque etiam *τρίχῆ*, & *Δίστριχα* pro *Δίστριχα*, ut eandem
 vocem reddit Hesychius. Neque hic obstat, quod *Δίστριχα* una voce
 taliter sciam apud Homerum, ac inde apud Apoll. Rhod. l. 111. v. 490.
Δίστριχα ταυταωντις, pro quo dixit Hesiodus *ἔργ.* v. 13. *Δίε δ' ἄλγεος
 ἔχουσι*, nempe pro *Δίε δὲ ἄλγεος* &c. ut bene ibidem monuit vir
 eruditus & eruditione & humanitate Graevius.

V. 62. *τίς δὲ κ' ἐπ' Ὀδύμπῳ*] Verum nec hoc tradit Homerus, agens
 de ea divisione, qui aperte *Olympum*, ut ante vidimus, in ea sortitio-
 ne locum negat habuisse, sed communem omnibus remansisse. *Ὀδύμ-
 πῳ* proinde hic cum *Ὀδύμπῳ*, praeter clara Homeri, qui aperte ea ibi-
 dem distinguit, verba, confundit vel promiscue sumit, ut saepe alias
 fecerunt Callimachus.

V. 63. *πιπάλεις*] Exponitur haec vox a Scholiaste, *πιπάλεισσι*, &
 dicitur quasi *ἐπιπάλεισσι* τοῦ αἰῶναι τοῖς ἔσσι. Sed hoc Graeculorum more:
 meminit ejusdem vocis Hesychius, a quo redditur, *Νεπίδατος τοφλῶς
 ἀπὸ λακτοῦ, αἰῶναι*. Formatur nempe a voce *πῦρρον*, quae eidem est *ἔγ-
 χουσι*, nempe e particula *ἐπιπάλει* & voce *πῦρρον*, idemque, ut jam vide-
 runt alii, quod *βλῆναι*. Sic *πιπάλει* eidem Hesychio, *καχολογῆναι*, idem
 proinde, quod *δενταῖον*, quae vox apud Sophoclem legitur *Ajac.* v. 243.
 & *Antigon.* v. 770. & ubi *δέναι* ἢ *καχολογῆναι* a prisca ad eum Grammati-
 cis, sicut ab Eustathio etiam ad *Iliad.* p. 668. traditur. Vox autem haec
πιπάλεις una est ἐξ ἄσπεξ λεγομένης, certe quae alibi, quod sciam, hodie
 in veterum Graecorum scriptis non occurrit.

Ibid. *ἐπ' ἰσάει*] Hesychius *ἰσάει, μίλει*, ubi supplendum omnino,
ἰσάει, ἰσάει μίλει, ut paullo ante *ἰσάει, ἰσάει μίλει*; & quo priori loco,
 ad hunc Callimachi procul dubio respexit Glossographus.

V. 66. *Θαῖν ἰσάει*] Schol. notant *ἰσάει* proprie dici *ἰσάει* regens,
 hic autem *ἰσάει*. Idem tradit auctor *M. Etymolog.* adducto quoquo
 tam in rem hoc Callimachi loco, nisi quod addit Ephesiorum lingua, ita

ita regem appellari, *Εσσηνὸς βασιλεύς κατὰ Εφεσίους*. Pausanias vero l. viii. p. 476. non Reges quidem, sed *Epulones*, *Εσσηνας* ab Ephesius dici memorat: quorum adstrictam vivendi, quamquam per annuas tantum vices, rationem ad instar *Γυνίης* Dianæ sacerdotis apud Martinenses Arcadas ibidem tangit. Quæ proxime accedunt ad ea, quæ de Judæis *Εσσηναίς* vel *Εσσηναίς* Philo ac Josephus tradunt, ille in libro, quod omnis probus liber, hic *Ἄλωσ.* l. ii. c. viii. 788. Hinc emendandus etiam Hesychius, *Εσσηναίς, μάντις*, ubi *Εσσηνας* legendum putem, aut potius *Εσσηναίς*, vel juxta Salmasium *Εσσηναί*: ut ad *Essaas* vel *Essenas* Judæos respexerit, inter quos *μάντις* etiam fuisse, qui futura nosse promitterent, & quorum prædictiones raro etiam fallerent, testatur Josephus loco modo indicato. Mitto quod *Εσσηνας* dictæ insuper fuerint juniores, seu *senella capra*, ut notat Eustath. Odyss. l. i. p. 1625; aut quod apud eundem Josephum, si corrupti sint in hac voce ejus Codices, *Εσσην* Hebræis dicatur (nempe *עֶשְׂנָן*) de Pectorali seu *Λογίω* summi sacerdotis. De voce itidem *μοῦσην* juxta Vulcanium, *βαλὴν* pro *rege*, ea tamen, præter Æschylum *Perf.* v. 619, usus cum Autor libelli de Fluminibus Plutarcho adscripti, tum Sex. Empiricus *adv. Mathem.* p. 671, qui Phrygiam esse vocem ibidem tradunt, verius autem Phœniciam esse liquet, ut viderunt jam viri incomparabiles Salmasius & Bochartus. Sed de hac alibi.

V. 67. *πέλας εἶσο διφρου*] Sic *Κεράτος* cum Jove conjungitur & *Justitia Ultrice* ab Æschylo *Chœph.* v. 242.

Μόνον Κεράτος τε καὶ Δίκη σὺν τῇ τέλει

Πάντων Μειγίω Ζηνὶ συγγινοῖτό μοι.

Modo Robur & Justitia una cum tertio

Jove omnium Maximo adsint mihi.

Βία autem, de qua hic etiam mentio, *Χρὶ σὺνθροος* a Moschione dicitur apud Stobæum l. i. *Eclog. Phys.* c. xi. p. 18. *Βία δὲ σὺνθροος Διὸς*, ubi postremum e libris scriptis bene emendavit illustris Grotius. Quamquam *βίην Deos non attingere*, tradat Aristides *Hym. in Jovem* p. 11. *Θεῶν βία οὐκ ἀπίστα*. In Jovis autem Olympii folio in Elide, non *βία* quidem aut *Κεράτος*, sed *Victoriæ* tamen depictæ traduntur apud Pausan. l. v. p. 306.

Ibid. *διφρου*] *Δίφρος*, quem hic per *currum* reddit Interpretes, *sedem* etiam cum apud Homerum, ut de sedente domi Penelope, *διφρῶ ἐφιζουσαι*, Odyss. Δ. v. 717, tum apud scriptores Atticos frequenter notat, sicut liquet cum ex Æliani narratione, V. H. l. iv. c. xxii, de *διφρῶν* quos præcis Atheniensibus in publicum prodeuntibus pone gestabant pedisequi, tum ex iis, qui a *διφροφόροις* dictis inde virginibus post *πανηφόρους* deferri solebant Athenis in pompa Panathænæica vel Thesmophorica; & quo respicit Aristophanes *Avib.* p. 611. & *Concion.* p. 746, ac inde Hesychius in voce *διφροφόρος*. Unde melius etiam hic *διφρου* de *se* cum Vulcanio seu *Θρόνω* Jovis intelligas, quam de *currum*, quem raro utique Jovi tribui videmus in monumentis antiquis; eundem vero Deorum Patrum passim *Θρόνω* aut *διφρῶν* insidentem.

V. 68. *διωνόν*] Hinc *διωνός*, quod vulgo notum, tam de *ave* seu tam regina *aquila*, ut hoc loco, quam de *augurio* passim dicitur: unde quod apud Romanos scriptores *bonis* aut *malis avibus* appellatur, e *malis* etiam sumptum, sicut *διωνόν καλόν* apud Euripidem, Jon. v. 133. & contra *ἐν κακοῖς διωνοῖσι* apud Apollon. Rhod. l. i. v. 445. *καλὰ* mittam, legitur. Spectatur autem hic Jovis ales, cum in *ad-* *co* supra nummo Jovis *Ἀγιοῦχου* e Gaza Gallorum Regia, tum in *co* Jovis incunabulis, seu in præclaro illo, de quo supra, thesauri *urocœniani* nummo, quo Rheæ puerperium & occultatus tinnitu *cu-* *rum* Juppiter signatur. Duplex autem occurrit ea de re apud *ser-* *iam* fabula ad I. *Æn.* v. 394. Una, raptum ab aquila Jovem & ad *la-* *teras* Cretenses perlatum, cum ubique a Saturno quaereretur; altera, *trimosum* quemdam puerum *Ἀετοῦ* nomine existisse, qui Jovi, in *an-* *to* Iazo nutrito, se in obsequium dederat; postea autem, ubi *ado-* *lescent* Juppiter, velut pellicatus dolore, eundem a Junone in *cognomi-* *zem* avem seu *αἰτὸν* fuisse mutatum.

Ibid. *ἀγγελιώτην*] Hinc de avibus auguralibus in genere Euripides, Jon. v. 179, *τους Θεῶν ἀγγέλλοντας φημάς*, *Deorum nuntiantes oracula*; & Apollon. Rhod. l. iii. v. iv. *ἡτίς ἀγγελος ὄρνις*. Unde apud Porphyrium *ἐς* *λαοχ.* l. iii. p. 255. enumerantur aves *Deorum nuntiax*, ut Jovis *aquila*, Apollinis *corvus* & *accipiter*, Minervæ *crex* & *noctua*, *Cere-* *ris grus*.

V. 69. *Σὼν τρώων.*] Sic *τέρας* passim apud Poetas de *augurio*, ut Eu- *ripidem* Phœniss. v. 1197. *διζίων Διὸς τέρας*. Epicrates Comicus de *visa* *videm* aquila, ut hoc loco, apud Athenæum l. xiv. p. 570. *Κἄπινα* *ταῖς εἶναι νομιζέται τέρας*. Quo loco non prætereundum illud Theo- *phrastū* de *Caus. Pl.* l. v. c. 111. p. 326. *διὸ καὶ οὐδ' οἱ ΜΑΝΤΕΙΣ εἰώθασα* *τέρας κρῖναι, ὡς ΤΕΡΑΣ τὸ ᾗ εἰώθος, οὐ ΤΕΡΑΣ: quæm obrem augures* *hic indicare tanquam ostentum (ΤΕΡΑΣ) non consueverunt. Quod enim* *ficitur est, ostentum (ΤΕΡΑΣ) esse non potest.* Apposite autem, quod *præ-* *terea* notandum, eadem vocat hic *Jovis auguria*, *Σὼν τρώων*; quod *Juppiter* primus & verus haberetur *Auguralis Deus*, a quo *μαντικῆν* *eloctus* demum sit *Apollo*; immo qui Jovis tantum ea in re *minister* *esset* ac *interpres*, sicuti inde ab *Æschylo*, ut alia hic *omittam*, dicitur *Apollo*, *Eum.* v. 19.

Διὸς προφήτης ἐστὶ Λοξίας πατὴρ.

Jovis parentis Apollo est propheta;

ac *Juppiter* ipse inde *Πατομφαῖος* ab Homero dicitur, *Iliad.* θ. v. 250; qua *de re* alibi pluribus ad ipsum *Æschylum*.

Ibid. *ἰνδιξία φαίνοισ*] Quod uno verbo Græci *Διοσημίαν* vocabant, *quamquam* frequentius iis de *malo augurio* dictam, ut apud Comicum *Acharn.* p. 379. & *Plutarchum* in *Catone*: pro *bono* tamen seu *prospero* *omino* occurrit eadem apud *Julianum Imp.* Ep. xxvii. ad *Libanium* p. 157. & apposite omnino ad hunc Poetæ nostri locum, *καὶ ὁ Ζεὺς ἀποσι-* *κατα* *ἰσημίαν ἐναρτῆ διέξας τὴν διοσημίαν, & Juppiter frustra omnia de-* *πρασιανῆς, clarissimum exhibens ostentum (διοσημίαν).* Nota alioquin *Διοση-*

Deus, denotantur; qui tamen inter Αἰθαρῆες, seu in numerum Δαίδακα Ἀνάκτων Θεῶν, ut eos vocat Pindarus Od. X. Ol., quod aliunde liquet, & sicut inter Consentes Romanorum Deos referebantur. Immo Apollo inter αἰετοί, ἀρρητύς, qualis utique non celebratur hoc hymno Juppiter, a Plutarcho traditur in Pelopida, p. 286. Idem tamen Παρῦν nomine Delphis a viro Larissæo *dicasius* legitur apud Pausaniam, l. x. p. 638; τὸν Ἀπόλλωνα ἀνέθηκε τὸν Μικρὸν. Vox autem ὀλίζωνες, quæ hic apud Poetam occurrit pro ὀλίγοι, præter Hesychium qui eam refert, legitur insuper apud Nicandrum, Ther. p. 8; ubi de Pleiadibus ait, ὀλίζωντες φοριούνται. Ut Παρῦν autem seu *Minores Dii* hoc loco, sic Διῖ τιμῆς Ἐρασελλαῖι dicti apud Plautum, Cistell. A. 11. sc. 1; apud Arnobium vero l. 111. *Plæbs Numinum*; & similiter apud Plotinum, Δαιμόνιον ἄμμος, Ennead. P. 111. l. 11. p. 157.

V. 74. γεωμέτρος] Apollonius Rhodius l. 1. v. 1214. ἀμφὶ γεωμέτρον ἀντιόωντα; alibi autem ob metrum, iidem γεωμέτροι ab eo dicti, ut l. 111. v. 1386, ac inde γεωμέτροι μυρμηκῆς l. 1v. v. 1453. Apud Æschylum vero Suppl. v. 621. γεωμέτροι vocantur *terra participes*, seu Danaïdes cum Patre Danao ad incolendam Argolicam regionem decreto eorundem Argivorum admittæ. Athenis autem nota ex Plutarcho in Theæo & Polluce p. 404. antiqua singularum trium in tria ἴθη, Ἐυπατρίδας, Γεωμέτρος, & Δημιουργῆς distinctio. Unde Γεωμέτρον ἴεπε mentio apud Platonem, ut l. v. de Legib. p. 737. & l. viii. p. 843.

V. 76. ὑδίομαι] Eadem voce usi itidem tres alii σύγχροτοι, & ejusdem Pleiados Poetæ; Nicander Alex. p. 131. τὸ δὴ μελίφυκτον ὑδασι; Apollonius Rhod. l. 11. v. 530. καὶ τὰ μὲν ὡς ὑδασι; ubi Critici, ὑδασι; ἀπὸ τῶν ἄδονται καὶ λίσονται; ac præterea Aratus Phænomen. v. 253. μετ' ἀνδράπων ὑδασι.

Ibid. Ηφαίστιο] Hinc Vulcani etiam tanquam fabri simulacra in nummis & marmoribus antiquis; sedentis nempe cum incude, malleo, & forcipe, ac pileo præterea ut plurimum tecti. Qua de re etiam alibi agit hic Poeta; nempe hymno in Dianam v. 48. ac in Delum v. 144. Immo, tanquam fabrorum hic Deus, & Præses idem, in veteri nummo Gazzæ Gallorum Regiæ, quem ad Juliani Cæsares vulgavimus, REX ARTIS inscribitur; qui cæteroquin τεχνῆς Apollonio Rhodio l. 111. v. 229. & alibi; aut κλυτατέχνῆς Homero dictus, Il. Σ. v. 3. 8. Immo quomodo χειρωναξίαν ipse vocat *artem* suam, apud Æschylum Prom. v. 45. Unde artium cultores Minervæ & Vulcano sacra facere jubentur ab Arriano de Venat. c. xxxv. nempe lanifici ac similia Pal-ladi; fabrilium autem, Deo huic Lemnio; a Platone autem, Ηφαίστου τῆ Ἀθηνᾶς ἰσθὸν τὸ τῶν δημιουργῶν γένος. Vulcano Ἐ Μινερῦα factum *artificum genus* dicitur lib. xi. de Legib. p. 921.

V. 77. Τευχεῖας] Eadem voce pro ὀπλίταις, seu *militibus*, usus Apollonius l. 111. v. 415. ἀνδράσι τευχεῖσσι; iisque antiquior Æschylus in in Sept. Theb. v. 650. ἀνδρα τευχεσθῆν. Schol. ὀπλίτω, qui alibi τευχεῖρας eisdem vocat, Pers. v. 904. & τευχεφόρους, Choeph. v. 625.

Ibid.

Ibid. ἑκαστήρας] Sic ἑκαστήρ de venatore apud Nicandrum, Ther. p. 45. Ideo ἑκαστήρας dici venatores tradunt Critici ad Sophoclis Ajac. v. 7. α ἑκαγορήρας ὑπὸ τῶν κινῶν; ac, ut ante dixerant, ἀνάλκοιτιν ἣδ τὰς Κρηγίτας αὶ κίνας ἐπὶ τὰ ἑκαγόρηρα. Quamquam non venatores solum, sed ῥιψκάτορες ἑκαστήρας etiam dicti, ut apud Apollonium Rhod. l. 1. v. 65, ἑκαστήρας, ubi Schol. αὶ αἰλιεῖς; quæ etiam glossa in Nicandri Schol. legitur, ad locum supra adductum. Idem nempe, qui ἰχθυόηταιρες a Theocrito vocantur, Idyll. κα. v. 6. aut ἀγρωστῆρες etiam, ut a Nicandr. Alex. p. 163. ac ideo illa, quod ἀγρῶς etiam de ῥιψκάτω ἀρεῶτα dicatur, ut apud Theocrit. Idyll. modo adducto v. 31, & alibi curius, ἔξ αἰλῶς ἀγρῶ, Idyll. χ. v. 60.

Ibid. χιτώνης] Venatorum Prætes Diana; unde Ἀγρωστῆρας, Κρηγίς, Ἐλαφραβόλο, & Ἐκαίρη dicta & culta hæc Dea, ut ex auctoribus & monumentis antiquis liquet; & eadem Venatricis habitu passim in nummis cæclata cernitur; hoc cinctu nempe; & pŕæretra, arcu, ac sagittis armata, cum cervo pŕæterea & cane; nonnumquam etiam cervo aut bigis cervorum vecta; & de qua Poeta noster infra, H. in Apollin. v. 60. Ἄστρῶς ἀγρωστῆρας: at in Hym. in eandem dicetur opportunius. De simulacro autem hujus Deæ χιτώνης Miletum deducto a duce Colonizæ Nello Atheniensi, quod hic in scholiis dicitur, formatur a Poeta, H. Dian. v. 225, χιῶν χιτόνη, Μίλητον ἐπίδημι &c. Altera vero, quam tradunt eadem scholia, nominis hujus ratio de fasciis recens natorum Dianæ dicari solitis, non facit ad hunc locum.

V. 78. ἄρης αὖ εἰδήτας ἕμους] Idem de Apolline, a quo essent κιδασεῶν & αἰοῖοι, dixerat pridem Afræus vates; & a Themistio haud uno loco refertur orat. vii. p. 89. & orat. xiii. p. 170. ult. ed. ἄρης ἕμους de cantu ad Iyram, seu νόμοις κιδασεῶν, hic dicuntur; unde liquet errare Tzetsem ad Lycophr. p. 3, aliosque, qui ἕμους de via, αἰοῦν autem solum de cantu dici statuunt; quod postremum, pŕæter hunc Callimachi locum, refellit etiam Philetas apud Stobæum in edit. H. Grot. p. 343. Μύθων παντοῖων ἕμους ἐκισάμεν, Fabulatum omnium generis modos doctus. ubi ὁ πάνυ, ἕμους minus recte per vias redit.

V. 79. Ἐκ δὲ Διὸς βασιλῆς] Ab Hesiodo mutuati id. dein Poetæ; sicut de se Juppiter ipse apud Moschum, Idyll. B. v. 156.

Ἐξ ἡμέθων διδυνοῦς ποῖλα φρονταὶ ὕιας

Οἱ σκαπίῶχει ἀπασιν ἐπιχθονίαιον ἕπονται.

A me autem colobres paries filios

Qui scapigeri evant apud omnes mortales.

Unde etiam Æschylus Agam. v. 43. de duobus Atridis, διθρόνη Διόσω ἢ διδυνοῦ, τῆρου γέμινι ἀ Φοῦ; & γέμινι σκαπίρι; alibi Διοδότης σκαπίροσια, & Plato in Alcibiade, p. 121, Regum continuam seriem ad Jovem usque deducit; βασιλῆς εἰς τὸν βασιλῆον μίχρα Διός. Quamquam juxta Homerum, non quosvis Reges, sed bonos tantum esse a Jove, tradat Dio Chrysof. orat. 1. de Regno p. 3. Immo hinc ipse Juppiter, & Διὸν βασιλῆον, de quo jam supra, & so-

[C]

10

lo etiam Βασιλέως nomine, cum alibi, tum Athenis dictus & cultus. Unde apud Æschylum haud uno loco idem invocatur Ω Ζεὺ Βασιλεῖ, ut Pers. v. 532. & Agam. v. 363. ac apud Dion. Chrysoft. ead. orat. p. 8. *ῥοῖς* Θεῶν πατὴρ τῆ Βασιλείας ἐπισημαζέται, *solus Deorum pater & Rex appellatur.* Alibi tamen Dii, præter Jovem, Reges etiam dicti, sicut Jovem cum fratribus vocat Pindarus, Od. III. Pyth. 226. *τῆ Κρόνυ παῖδας βασιλέας*, & prout Ἀσπίδες passim de Diis dicti.

Ibid. *ὕδιν ἀνάσσειν θεώτατον*] Hinc ipsi Reges Θεοὶ cum alibi, tum ab ipsis Ægyptiis potissimum appellati; ac ille inter alios, in cuius laudes epox excurrit, Ptolemæus Philadelphus, qui ΘΕΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ nomine cum conjugæ & sorore Arsinoe, parentes autem Ptolemæus Lagi & Berenicæ ΘΕΩΝ ΣΩΤΗΡΩΝ appellatione insigniti in præclaro ac veteri nummo, quem alibi illustravimus. Ἀσπίδες autem tam de Diis, sicut de Jove supra, quam de Regibus seu Dominis, ut notum, dicti. Vertendus autem omnino hic locus est, quod bene etiam monuit eruditissima Dacera, non, *quoniam Jove nihil Regum est divinitus, sed quoniam nihil Jovis, seu a Jove datus & Regibus divinitus.*

V. 80. λῆξιν] Vel λῆξιν Dorice, sicut hic Scholia, λῆξιν, (non, ut ibi, τᾶξιν) λαχρῶν, κληρῶν. Ita enim in iis legendum, non τᾶξιν, abunde arguit addita eisdem voci glossa: & cui similis in Scholiis Theocriti ad vocem λαχῶν, Idyll. vii. v. 30; ubi Critici, *ἀφ' ἧ λαχρῶς ὁ κληρῶν, παρτιαῖς.* Eadem enim potant λῆξιν vel λῆξιν, λαχρῶν, & κληρῶν, aut κληρῶν; aliud autem τᾶξιν; unde male Interpres τᾶξιν hic legit, & ordinem vertit, non *sortem.* Frequens certe vox λῆξιν apud Oratores Atticos, ab antiqua voce λῆξιν pro λαχρῶν (aliud enim λῆξιν ἢ λῆξιν, pro παρτιαῖς, quo sensu dixit Apoll. Rhod. l. i. v. 1085. λῆξιν ὀρειάρων αἰγῶν) ac unde τὴν λῆξιν λαχρῶν, sæpe apud Ilicum occurrit de Pyrrh. Hæredit. ut p. 372. 399. & 468. ed. Hanov. & apud Æschinam in Timarchum, p. 179. ed. Basil. λῆξιν δίκων. A λῆξιν autem seu κληρῶν Jovis, cujus hic mentio, dictus olim Ζεὺς Κλάριος, sicut apud Æschylum Suppl. v. 365.

Ἰκονία Θέμις, Διὸς Κλαρίου.

Supplicium Præses Themis, Jovis distributoris (filia.)

ubi Critici, Διὸς Κλαρίου παρτιαῖσι κληρῶν καὶ κληρῶν. Quod proinde Κλαρίου nomen eidem Jovi inditum, non ut Apollini a Claro fonte & oppido Colophoniorum, de quo infra ad H. in Apoll. v. 701, sed sicut alibi ab eodem Tragico dictus idem Juppiter Νεμίταιρ, Sept. Theb. v. 490, & in alio dramate, ὁ πάντα κέρων, ὀντία διδύμους, Prom. v. 525. Quod firmat egregie Pausanias, qui apud Tegeatas Arcadas Jovem Κλάριον cultum docet l. vii. p. 541, addita simul nominis origine, δῆλον δὲ ὅτι ἐγένοντο ἢ ἐπικλήσις τῷ Θεῷ ΤΟΥ ΚΑΗΡΟΥ εἰν παίδων ἵναι τῷ Ἀρκάδι, cognomen manifestum est A SORTITIONE Arcadis filiorum dictum.

V. 81. πτολιάρχοι φυλακίμω] Nempe non πολιῦχοι solum, seu πολιάρχου, tanquam Tutelares urbium Dii apud Tragicos iidem passim dicti, sed φυλακίς etiam & κυβηδοί, cum apud antiquos, tum in veteribus

ribus Nummis JUPPITER CUSTOS & JOVIS CUSTOS, ac in genere DIS CUSTODIBUS, Unde Horatius l. 1. Od. xxvi. *Custodes Nummide Deos*; de Jove autem ab Æschylo pridem dictum, & opportune quidem ad hunc & sequentem Callimachi versum, Suppl. v. 388. &c.

Τὸν ἐπέθει Σείκεν ἐπιστάτην

ΦΥΛΑΚΑ πολυφρόνων·

Ἐπειῶν.

Illum ex alto speculatorem respice, CUSTODEM artemposumque paratissimum.

Immo dictus etiam alibi in eodem dramate v. 277. Ζεὺς αἰκαφύλαξ ὀρέων ἀδάων, *Juppiter custos adium pavorum vinorum*; nempe sicut JOVI DOMESTICO legitur in veteri Inscr. in Misc. Sponii p. 78. Reges autem ipsi, Jovis aut aliorum etiam Deorum exemplo, ΣΩΤΗΡΕΣ seu urbium aut gentium integrarum *Conservatores* frequenter appellati; immo quandoque ΘΕΟΙ ΣΩΤΗΡΕΣ, sicuti Philadelphi, in cujus laudes mox excurrit hoc Hymno Callimachus, parentes, Ptolemaeus Lagi & Berenice, in monumento Adulitano, ac præterea in veteri Nummo, de quo paulo ante.

V. 82. *Ἄρκης ἐν Ἰσολίαις*] In arcebus nempe, sicut ἐν πόλει ἄρκη apud Homerum *Iliad.* 2. v. 88. ubi brevia Schol. ἐν αἰκαφύλαξ, in arce; ac de Jove Dio Chrysofth. *Orat.* 1. p. 14. Βασιλεὺς αἰκρῶν, ἰσφὶ Διὸς βασιλείας, *Regia arx, sacra Jovis Regis.* Unde ad Jovem, cui arces sacre, respicere hunc Callimachi locum, opportune jam ad Hesiodum monuit Græcarum hodie Latinarumque litterarum decus Grævius. Ita Ἄρκη Agrigenti, ubi Jovis πολίαις templum, ædificare volebant Agrigentini, teste Polyzno *Stratag.* l. v. p. 375. ult. edit. & apud Apollonium, lib. 11. v. 1011. Γενεταίου Διὸς αἰκρῶν, *Genetæi Jovis promotivus.* Immo unde Juppiter ΑΚΡΑΙΟΣ seu *arcium Præses* in antiquis Nummis, de quibus nos alibi, & sæpe apud auctores dictus. Neque tamen, quod hic Poetæ nostri locus videretur insuere, solus Juppiter Ἄρκης, seu in Ἄρκησι five *arcebus* cultus; sed alii etiam Dii vel Dææ Ἀρκαιοί, aut Ἀρκιαί; quales Juno, Minerva, Venus, Diana, ut alibi docemus, appellatæ. Unde notat Vitruvius l. 1. c. vii. Deorum loci Tutelarium, Jovis præterea, Junonis, ac Minervæ, templa, in excelsum urbis loco & arce, unde moenium maxima pars conspicitur, locari. Idem de Martis templo Halicarnassi in summa arce extructo observat eodem libro c. viii.

Ibid. ἐπέθει] Sic Ζεὺς ἐπέθει Apollonijs Rhod. l. 11. v. 1126, ubi Critici ἐπέθει, ἐπέθει, non, ut ibi legitur, ἴκω, & quam ἐπέθει vocem Soli vulgo tribuunt; *Mercurius* etiam Æschylus *Prom.* v. 299. Immo Dii in genere ἐπέθει, seu *Inspectores*, dicti a Sophocle, *Philoclet.* v. 1054. unde illud de Jove incerti Poetæ apud Stobæum *Ecl. Phys.* lib. 1. c. vii. ἕχ' ἔδδ' αὖτις Διὸς ἐφθαλάρας, *non dormis Jovis oculos*; & de Diis in genere, Euripidis in *Phrixo*, apud eundem Stobæum,

Ὅψ' ὅψ' ἐφθαλάρας τίς τ' ἀπὸ πύργου ἰδὲν.

Aut Deorum est ad omnia videnda oculus.

[C 2]

Ibid.

Ibid. Δίχρη λαὸν ἰσὺν σκολιῆς] Δίχρη nempe hic pro *judiciis*, iisque tam *aquis*, seu *rectis*, quam *σκολιῆς*, seu *iniquis*, ut hoc loco; quæ proinde postrema non tam Reges, quam Tyranni exercent. Sic de Rege a Jove dato, opportune ad hunc locum Hesiodus Theogon. v. 87. *Διακρίνοντα δίμους ἰθείησι δίχρηι, reddentem jura rectis judiciis*. Utriusque autem generis Reges, tam juste quam iniuste imperantes, sub Jovis oculis, seu Ἐποφίου supremo regimine, ex æquo constitutos, præclare hic docet Callimachus: habere proinde eos *Inspectorem* non solum, seu Ἐπόφιον, vel Σκοπὸν (sicut ab Æschylo, uti paullo ante vidimus, idem dictus) sed vindicem etiam iniuste ab iis factorum, seu *obliquorum judiciorum*, eundem Jovem. Qui proinde locus illum Homeri habuit ante oculos, qui existat Iliad. π. v. 386. &c.

Ζεὺς, ὅτε δὴ ῥ' ἀδριασι κοτασάρη^ϕ χαλιπύρη,
Οἱ βίη εἰς ἀγορῆ ΣΚΟΛΙΑΣ κλέυσι ΘΕΜΙΣΤΑΣ,

Ἐκ δὲ δίκην ἰλάσσει, Θεῶν ὅτι ἔκ ἀλέγαντις.

Justitiam, quando jam viris iratus fovit,

Qui vi in foro OBLIQUA edunt JUDICIA.

Justitiam autem expellunt, Deorum ultionem iam metuentes.

Quo spectant etiam præclara illa, quæ ex Euripidis Melanippe refert Stobæus Ecl. Phys. l. 1. c. 711. p. 8. & quæ merentur omnino hic adscribi.

Δουεῖτε πηδῶν τ' ἀδικήματ' εἰς Θεὸν
Πηροῖσι, κάπυτ' εἰς Διὸς διατῆ πηυχῆς
Γεωφίω τιν' αὐτὰ: ΖΗΝΑ δὲ Εἰσοπόντα Νιν
Θνητῶς δικάζειν.

Creditis delicta subsilire ad Deos

Alas, deinde & in Jovis membranis

Aliquem eandem scribere, ILLISQUE INSPECTIS JOVEM

Mortales judicare.

V. 83. Ὅς τ' ἔμπροσθεν ἰδόνουσιν] Reges nempe jura reddentes, non *σκολιά*, seu *obliqua*, sed prout decuit *Διοσδότης βασιλίας* seu a *Jove datus Reges*, & quod Hesiodus loco ante indicato dixit ἰθείησι δίχρηι, seu *rectis judiciis*; & similiter de Mafynocorum Rege Apollonius, l. 11. v. 1209.

Ἰδόντας πόλιος δίκας λαοῖσι δικάζει,

Recte urbibus & populis dat jura.

Id quod rursus dixit alibi Hesiodus Epy. v. 9. *δίχη δ' ἰδῶνι δίμους, jure rege judicia*. Ἰδόνει quidem proprie de navis gubernatore, seu qui ad clavum sedet, dictum; sicut de Argonautis, qui ad simile munus adspirabant, Apollonius l. 11. v. 899. Ὅρουντ' ἰδόνει λαλιπύροισι, *Surretaσωνῶν clavum regere adspirantes*; alibi de Thetide ad clavum ejusdem navis Argus, lib. 1v. v. 938. Θέτις δ' ἰδῶνι κλέυδων, *Thetis autem cursus dirigens*; & de primo istius navis rectore Tiphys, l. 1. v. 562. Ἰφ' ἔμπροσθεν ἰδόνει, *quo cursus dirigens navim*. Hinc alter ejusdem Argus gubernator Ancæus Ἰδόνει ab eodem dictus l. 1v. v. 209. sicut pariter ἰδόνει ab eodem dictus, apud Æschyl. Suppl. p. 725. & inde etiam

etiam apud Aratum Phœnom. v. 44. Τῆ καὶ Σιδώνιοι ἰθύνταται ναυτ(λ)οῦσασ. *Quis etiam Sidonii certissime navigans.* Unde opportune de Regibus, seu qui ad clavum imperiorum sedent, vox illa ἰθύνειν, ut hoc loco, usurpata; & sicut de Cambysæ Persarum Rege Æschylus, Pers. v. 775.

Κόρου δὲ καὶ τῆραστῶ ἰθύνε κρατόν.

Cyri autem filius quartus rexis populorum.

ku commune Persarum, non moderavit, ut male hunc versum interpretatus est postremus etiam editor, ut ad eundem Tragicum notamus. In eodem vero dramate paulo ante legitur v. 766. σκεπτήρων ἰθύνεισιν, *stertentium directorium seu dirigens*; & quo modo ἰθύνεισιν δικη occurrit in Orphei Argonauticis v. 350: ἴθμο inde ἰθύνω apud Atticos, *judicare, decernere*, quandoque etiam καλᾷζειν, ut notant Critici ad Sophoclis Ajac. v. 72. Eadem ratione nempe, qua Ἐσθνοιο dicebantur in jure Attico, qui ἰθύνων διακρίσι; seu *rationum reddendarum iudices*, & quorum, præter Oratores Atticos, meminit etiam Aristophanes, Equit. p. 338.

V. 84. ἔλβου] Ὀλβου pro εὐτυχία, ut hoc loco, sæpe apud Tragicos; ut Æschylum Pers. v. 711. & Eumen. v. 540. ac alibi. Hinc Jupiter ipse ἔλβου dicitur ab eodem Æschylo, Suppl. v. 334. Ὀλβου Ζεῦ, *Felix Jupiter.* Ὀλβου autem pro ἔλβου, juxta veteris codicis scripturam, haud male hic legebat Tan. Faber; tradente id ad hunc locum & probante eruditissima ejusdem Filia. Sic, quod observo, Theocritus Idyll. x. v. 13. ἰγὰ δὲ ἴχου ἰδ' ἄλις ὄξου; *Ego autem non satia habeo acetum*, pro *aceti*; & quomodo apud Comicum, Θεσμοφ. p. 786. ἄλις ἔσθ' ἡμῶν χολή, *satis nobis est otium*, (seu *otii*) non, ut ibi hæctenus, χολῆ, legendum liquet; nec opus proinde cum Biseto ibidem in χολῆς mutare.

V. 85. Ὁυ μάλα δ' ἴσον] De inæquali distributione a Jove Regibus facta notandus insignis hic locus, & qui ad Ptolemæi Philadelphii, quem laudare intendebat, aut vero filii ejus Evergetis (quem utique sequenti Hym. in Apollinem a Callimacho designari, notant ibidem Scholia ad v. 27) commendationem inde augendam eximie facit. Jure nempe suo, quo Νερούτωρ dicitur, aut Κλάου, uti paullo ante vidimus, usus hic Jupiter. Quo spectat etiam illud Nauficæ apud Homerum, Odyss. ζ. v. 188.

ΖΕΥΣ δ' αὐτὸς ΝΕΜΕΙ ΟΑΒΟΝ Ὀλυμπιῶ ἀνδράποισιν

Ἐσθλοῖς, ἰδὲ πακοῖσιν, ὅπως ΕΘΕΛΗΣΙΝ ἑκάστῳ.

Jupiter vero ipse DISTRIBUIT FELICITATEM Olympiis hominibus

Bonis atque malis, PROUT VULT, unicuique;

aut sicut alicubi apud eundem legitur, Deos ex æquo non omnibus munera largiri, sed hæc illis, aliis alia, Odyss. θ. v. 167. &c.

V. 86. ἀεὶ πρὸ δ' ἰσὺν βίβηκεν] Notanda μετὰ Διὸς Poetis familiaris, pro ἀσβήκεν δ' ἀεὶ ἰσὺν. Sic apud Æschylum Eumen. v. 848. ἀεὶ γὰρ μοι, & ἀνοχ; καὶ ἀεὶ ἴσων. & quæ plura id genus apud veteres

in primis Tragicos occurrunt. A Senioribus autem, Gen. XXIV. v. 1. dicitur Abraham *αὐθιγὰς ἡμερῶν*, seu *ante prunas*. De Jove autem, cujus instar in terris esset hic Ptolemæus, dixerat Pindarus, Olymp. Od. XIII. 114. *Ἰππὸς ἐνὲ ἀνάσσειν Ὀλυμπίας, ὁ Σὺρρετος, λατὸς ἱμπερῶν Ὀλυμπία.*

V. 87. *Ἐσπέραις γὰρ τελεῖ*] *Ἐσπέραις* hic Attice, pro *ἑσπέραις*, aut *αὐθιγὰς ἡμερῶν*, ut loquebantur vulgo Græci, seu *vesperianus*, pro *vesperi* dictum; sicuti *παρόσπερα*, pro *αὐθιγὰς ἡμερῶν* apud Theocritum, Idyll. VII. v. 16.

— *τὰ δὲ μάλιστα παρόσπερα πάντα ἀειδμεῖντι,*

Ναυοῦντι ὡς ἑσπερι *semper* *ovis.*

Sic *νεκλεῖς* pro *νεκλῆ* apud Sophoclem, Ajac. v. 247, & jam ante apud Æschylum, Sept. Theb. v. 733. Notandus cæteroaquin hic Poetæ locus, qui singularem hic in Ptolemæo vigilantiam, seu τὸ *ὄνειρητικόν*, laudat; qua factum, ut mane primum, quod *μὲν* ait, cogitata aut deliberata, citra ulteriorem *ἀμβολομαχίαν*, discantur ab eo *vesperi*, seu eadem adhuc die, & quidem, quod mox addit, ubi res erant arduæ, *ραψῶ* solita. Quam utramque celeritatis in cogitatis; & diligentie in exequendis cogitatis laudem, Atheniensibus itidem tribuunt, uti mox dicitur, apud Thucydidem Corinthii. Quo proinde referas illud Suetonii de Augusto, cap. LXXVIII. *A cæna lucubratoriam se in testiculano recubabat. Ibi, donec rarisima DIURNI ACTUS, aut omnia, aut maxima ex parte CONFEGERAT, ad MULTAM NOCTEM permanebat.* Quamquam idem esset Augustus, qui illud *Ξαπόδι βραδίων*, *Festina lente*, crebro jactaret; & eandem in rem, *sat cito fieri*, quidquid fiat *sat bene*, ut ante idem auctor de eo dixerat cap. XXV. *Δραστήριον* itaque illud, seu *ἀσπιδιστικόν*, in Ptolemæo hic laudatur, ad imitar quasi *τελείου* Jovis, de quo Sophocles Oedip. Colon. v. 1133. *Τελῶ, τελεῖ Ζεὺς σὶ κατ' ἡμῶν. Πορθεῖς, ραψῶς* *furripit aliquid quotidie.* Deorum nempe in operando velocitas, *ἢ αὐτῆ τῆ νῦ ταχύτερα ἀλάλασσει*, ipsa *οἰσταν* *momento celerius οἰσταν*, ut de ea loquitur Jamblichus in *Myth. Sect. II. c. 17. p. 43.* Unde Heros ibidem tradit, parem omnino Diis aut Geniis, in perficiendo quæ cupiunt, celeritatem non adsequi. Neque eo minus tamen Philadelphum, aut Evergetem Ptolemæam, *πελοπιματότατος* quidem laudat hic Callimachus, quod non esset ὁ *καρπώτων* genere, aut qui *ἐς αὐρίων* rerum gerendarum momenta improvide differret, seu qui in deliberatione strenuus, in exequendo autem tardus & procrastinator haberetur. Itaque quod ipsum de Philadelpho, ut jam vidit Vulcanius, tradit quoque Theocritus in Encomio hujus Regis, Idyll. XVII. v. 13. *οἷο μιν ἦν τελεῖσθαι μέγα ἔργον, qualis eras ad perficiendas res magno.*

Ibid. *ἄϊ τοῖσιν*] Diis nempe solis tribuit Jamblichus, loco ante adducto, non autem Angelis, Geniis, aut Heroibus, ut *φανὶ καὶ δίοιο*, quæ velint, *perficiant*, seu, ut ille loquitur, *ἄρα τῷ λόγῳ ἀποτελεῖσθαι*, seu juxta illud Aristophanis de Deo apud Clementem Stromat. I. v. p. 627. *ἀνάσσει δὲ γὰρ ἴσθαι τῷ ἔργῳ τὸ νοῖον, ἴδεν οἰσταν ἐν ἡμέραις, cogi-*

tas ac facera. Haud aliter ac de Jove dixerat pridem Æschylus, Sæpl. v. 606. *πάροις δ' ἔργος; αἰς ἔσθ' ; ἀδοξ' ἔργος, σίμωλ' αὖ δὲ δῖον :* & quo respexit, quamquam immutatis verbis, ut obiter noto, Apollonius, l. n. v. 103. *Ἐσθ' ἔσθ' , ἰδὲ αἰ' ἔργος &c.* Ubi dictum, ibi etiam factum. Haud aliter ac de Pallade quoque infra, hymno in ejus Lavacr. v. 131. *Τὸ δ' ὀρθὰς αὖ' ἐπινοῶν , ἰδὲ σὺ σίμωλ' αὖτ' ἑρφέων , αὖτ' ἐπινοῶν .* Ptolemaeum vero hic laudat Callimachus, quod proxime ad illud Jovis, quo *Rogas*, & quibus nihil esse divinius modo dixerat, *λατταλατικὰ* accederet; dum ea, de quibus *nunc cogitaveras*, & ubi res erat magna vel ardua, non eodem quidem, iuxta Jovis, temporis puncto, sed *eodem* tamen, ut ante-dictum, *vespere*, seu die, citra ulteriorem *memoriam*, *proficere* valeret & consummare: Ut nempe τὸ *βουλευτικὸν* hic præcedat τὸ *λατταλατικόν*, ac ita providum non minus, neque cunctatorem tamen *nitium* in consultando, quam *celerem* in exequendo laudet hic Ptolemaeum. In quo proinde conjuncta occurrant, quæ in summo Imperatore requirit Tullius pro Manilia, *celeritas in conficiendo, consilium in providendo.* Ad exemplum proinde Jovis *Τελεῖν* non solum, ut videmus, sed *Βουλαίον* etiam, ut aliunde notum, & qualis in antiquis aliquot summis comparat, dicti & culti. Inno quo spectat illud Atheniense a Corinthiis profectum apud Theoclydem elogium, lib. 1. p. 45. ed. Wechel. αἰ' ΕΠΙΝΟΗΣΑΙ ἑσθ' , αἰ' ΕΠΙΤΕΛΕΣΑΙ ἔργον , ἢ αὖ γυμνασίου & AD EXCOGITANDUM *celeres*, & ad *ipsa PERFICIENDUM*, quod *cogitaris*. Aurorem autem, seu *manutium* tempus, non ut *Musis* solum, sed ut *fratribus* Principum deliberationibus & consiliis amicam ac *oppositam* intuit hic quoque Callimachus. Unde nec *vacuas* ea cura ac sollicitudine eorum *noctes*, a quorum consiliis pendet aliorum *salus*, dixerat dudum Poeta; noto versu, *Οὐ χρεὶ βουλευόμενος &c.* Quod præclare etiam docet Dio Chryf. orat. 111. de Regno, p. 471. ubi *naucero* licet noctu minus dormire, quam *nautis*, tradit; ducemque exercitus magis *vigilare*, quam illos, qui eum custodiant, *milites*. Ita conciones Atheniensium, ubi de summa Reipublicæ deliberarent, *ἡοί*, seu *σπῆς ὀρθρῶν*, vel *sub dilucentiam*, habitas, cum aliunde tum ex Comici Concionatricibus abunde liquet, ubi etiam *minatus* dicitur præco, non habituros *solitam* trium obolorum *mercedem*, qui *ante lucam* non in concionem venisset, *αἰς αὖ σπῆς πάντων τῶν ἀπέφους &c.* p. 732. Unde idem in *Θερμοφ.* p. 786.

Καταρτίαι παῖδ' ΕΠΟΙΩΝ ἢ μίσην

τῶν Θερμοφωρίων,

Concionem facere. MANE medio tempore Theophrastiorum.

non, ut ibi absurde aut ambigue Interpret, *media die*, nisi id de *tertius die* intellexerit Cereciam, quæ *media* erat temporis quinque dierum huic festo destinati, ut aliunde liquet, & bene ibi observat Bisetius.

Ibid. σπῆς] Negotium facessit hic locus viris eruditissimis ob metrum seu *plonasimum* littere o in *σπῆς*; unde alii *σπῆς*, alii, ut Tan. Faber, *σπῆς*, alii aliter legendum hic putant, sicut H. Stephanus; aut eundem *versam* inde Politicis verbis, qui syllabis sæpe *abundant*:

sicut Vulcanio factum, adnumerant. Verum nihil hic video quod turbare quemquam debeat, si vel vox *οἴση* per *οοιζήσι* disyllaba hic statuatur, & conjunctim cum *η* pronuntiata; aut vero, ut, hoc misso, diphthongus in voce *οἴ* corripitur. Utrumque certe exemplis non caret apud castigatissimos etiam Poetas. Postremum utique in voce *οἴη*, apud Sophoclem, Philoct. v. 25. ubi correpta diphthongus *οἴ*, ut notant ibidem Critici; *οἱ Τρωϊκοὶ ᾗ τῇ οἰ διφθόγγῳ χράτται ἀπὸ βραχέως*. Sic in Tyrtaei Elegia apud Leocratum p. 169 ed. Hanov. correpta, quod viderunt alii, diphthongus *αι* in fine pentametri, *Θεοί γιντα τὰς γαργύς*. Quamquam in his duobus exemplis sequens diphthongum vocalis id minus insolitum reddat, & similia etiam, cum alibi, tam in Homero quandoque occurrant, ut in versu qui paullo post adducitur: ubi sicut hoc apud Callimachum loco, diphthongus *αι* itidem corripitur, vel per *οοιζήσι* cum sequenti vocali jungitur, *Iliad. θ. v. 408: Αἰὸν ᾗ μοι ἴαθιν* &c. Ut disyllaba autem per *οοιζήσι* statuatur hic apud Callimachum vox *οἴση*, diphthongo proinde in voce *οἴ* intacta, nihil apud veteres Poetas frequentius; sicut in trisyllaba voce *οἴλαος* in duas contracta apud Æschylum, *Sept. Theb.* ubi in fine Senarii Jambici, seu versus 1014, legitur *Καθηρέας πέλαος*; & similiter apud Euripidem in voce *Αχαΐας*, *Hecub. v. 240* duabus postremis syllabis in unam contractis. Idem liquet in disyllabis vocibus *Θοῖς* & *Θοῖς* in unam contractis apud Sophoclem, *Ajac. v. 491.* & *Oedip. Colon. v. 715.* & quæ plura id genus notant ad eisdem aliosque Poetas veteres Grammatici.

V. 88. *τὰ μύθια δ' ὡς οἴση*] Adeo ut, Jovis ac Deorum instar, uti vidimus, se in talibus, quæ longam deliberationem haud postularent, exhiberet Ptolemæus; ut nempe *ἄμα τῇ οἴση* sequeretur, quod ait Jamblichus loco paullo ante laudato, *τὸ λυσιτελεῖσθαι, ὡς ἐφίεται κορυφαίη, perficiendi, quæ cuperetur, seu quæ cogitaverat, facίηται*; seu quod de Deo a Parmenide apud Clementem dicitur, *Stromat. l. v. p. 627. τὸ γὰρ αὐτὸ νοεῖν ἐστὶν τὴν οἴσην, idem opinari est cogitare ac esse*. Nempe ut in hisce id præstaret Ptolemæus, quod de Achivorum Præconibus ait Poeta *Iliad. τ. v. 242*; unius vocis mutatione *μῆτις* pro *μῦθῳ* hic facta,

Αὐτῶν ἴπερδ' ἄμα μῆτις ἴη, τετέλεστο δὲ ἔργον.

Nam simul ubi erat cogitatum, illico perficiebatur factum.

Ut proinde in rebus parvis *ταχύβουλον* tradat hic Ptolemæum Callimachus, non autem sicut Atheniensis eo nomine tanquam in rebus etiam arduis *ταχύβουλος*, ac inde postea *μυταβήλους* false perstringit Comicus, *Acharn. p. 401*. Unde præterea summa commendatur ejusdem Philadelphi in regni administratione providentia, qua factum, ut non maxima solum, sed minoris etiam momenti negotia a se haud aliena existimaret. Quum alioquin a Cotta dicatur apud Ciceroem de *Natur. Deorum l. III. c. xxxv. Ne in regnis quidem Reges optimo minimis curant, idque Deorum scilicet, de quibus paullo ante dixerat, exemplo, minora Dei negligunt, neque agellos singulorum, nec viticulas persequuntur.*

OBSERVATIONES IN HYMNUM IN JOVEM. 41.

V. 89. *πλειάδι*] Eadem voce pro *οὐρανῷ*, præter Hesiodum, & si-
 que memini, Aratum, usus quoque Lycophron. p. 162. *μύγαν πλειά-
 α*; ubi Schol. ἔλεν οὐρανῶν; & cujus vocis originem alii ex antiquis
 Anticis a *Pleiadibus*, alii ab omnibus terræ fractibus completis seu
 congestis toto anno, seu vero quod eo compleantur tempora, arces-
 kant. Verior autem prima observatio; æque ideo quod a Pleiadibus,
 τὸν πλάστην solum, ἀμϙ δ' ἀντίδορτι Πλειάδης, cum vero *Pleiades
 πινεταῶν*, ut loquitur Theocritus Id. XIII. v. 25, sed annum etiam
 æchoerent Græcorum plerique, ut hoc erudite jam ad Hesiodum mo-
 dit celeberrimus Grævius.

[Ibid. τὰ δ' ἔχ' ἐν] Cunctatores nimium & lentos Principes hic pul-
 re redarguit, quorum nempe, juxta illud Diomedis apud Homerum
 Il. x. v. 226,

Βρόχων τε τίϙ, λατῆ δ' ἑ τε μῆτις

Tardior animus, debiliusque consiliis:

aut quibus sequens cogitatio mutat continuo priorem; aut denique;
 quibus deest præsens illa ac vivida in perficiendis recte etiam penitente-
 que cogitatis, & quæ Heroicarum prope mentium dos est, *οὐραγία*.

V. 90. *Ἄντὸς ἀπὸν ἐκόλυτας*] Ἄπν Schol. explicant hic per *ἀνους* &
τελείωνον, effectiōnem & complementum. Ita quoque ad illud Æschyli;
 Sept. Theb. v. 719. Ἄν ἂν ἀπὸν τις; Critici ἀπὸν τις, τελείωνσι ἕσται, aut
ἀποσπασαὶ καὶ τελειώσῃσι δυνάμειρα. Præclarus iterum hic Poetæ locus
 quo innuit, nihil invito aut sine Deo, a præstantissimis etiam Regibus
 posse perfici, ab unoquoque ejus nutu res ad exitum deduci. Unde il-
 lid ejusdem Æschyli, ab Argivorum quidem Rege & populo decre-
 tum, ut Danaides Argolicam regionem incolerent, verum, quod
 continuo addit, Ζῆς δ' ἐπέκλυσε τέλϙ, *Jupiter autem consiliis finem*,
 seu complementum, Suppl. v. 632. Alibi autem idem in genere Diis
 tribuit, τοῖς Θεοῖς τελειόφρονι θυχῆς, *Diis perfectiores procer*, Chæph.
 v. 210.

Ibid. *ἐπέκλυσε δὲ ῥῥαυῶν*] Respicit omnino hic locus, quod miror
 non observasse eruditos Poetæ hujus editores, ad illud Jovis de Jutone
 ipsius perpetuo interruptente cogitata, apud Homerum Iliad. Θ. v. 408.

Λοὶ γὰρ μοι ἔαδεν ἐπέκλυῶν ἔστι τῶσσι.

Semper enim mihi consuevit interrumpere, quidquid cogitavo;

aut sicuti mox eadem de re Iris, *οὐκ ἐκλυῶν ἔστι τῶσσι*, & ad quem locum
 notant brevia Scholia, *οὐκ ἐκλυῶν, τὸ ἐμποδίζω*; ac similiter Eustathius p.
 720. *ἐμποδὸν εἶναι καὶ κατακάρησιον*; metaphora, ut ibidem & paullo
 post ait, a plantis vel corporibus firmis & erectis sumpta, & quæ infra-
 gere aut inflectere liceat. Idem proinde *οὐκ ἐκλυῶν*, quod simplex *ἐκλυῶν*
 apud Hesychium, ubi *ἐκλυῶν, κάρησιον, ἐμποδίζω*; aut quod *κατακάρησιον*
 apud Theophrastum de C. Pl. l. v. c. 1v. *ἐκλυῶν εἶναι τῶν ἀσπυμῶν κατὰ
 κλάδων, πρᾶσσηται ἰι τῶσι, qui in prostratis profracli*. Immo sicut
 opportune occurrit illud Comici Equit. p. 596,

Βουλῶν πατῆσις, καὶ Στρατηγῆς κλακῆσις,

Senatum calcabis, ac Duces confringes.

[C 5]

Jovi

Jovi proinde id tribuit Callimachus in conturbandis magnorum etiam Regum consiliis, quod in genere de Diis dicit alicubi Homerus, nempe Odyss. ψ. v. 17.

ὅς τε δύνανται

Ἀφρονε ποιεῖναι, καὶ ἐπίφρονε πρὸς μὲν ἄλλοις ἴσασιν.

Qui quidem possunt insipientem facere omnes, qui vel prudentissimus fuerit.

V. 91. Κρωιδῆ πανκρίστου] Ita in Orphicis Hym. in Solem v. 17. ἀπὸ πανκρίστου; apud Theocritum autem Idyll. xxiv. v. 97. Ζηνὶ πανκρίστου. Idem nempe, qui *Exsuperantissimus* dicitur in Nummo Cotacmedi, JOVI EXSUPER. & in antiquo Marmore, apud celeberrimum Grævium, ac in Miscel. Sponii. p. 71, JOVI EXSUPERANTISSIMO; & qua de re egi ad Juliani Cælares p. 422. & 493. Non Ἰπασθῶ proinde dictus solum Juppiter, quod nomen, sicut etiam Καδνκρίστου apud Æschylum Sept. Theb. v. 232, aliis etiam Diis quandoque tribuitur, ut apud eundem Tragicum Agam. v. 88. & Suppl. v. 25. Ἰπασθῶς τε Θεοῦ, sed etiam Ἰπρίστου, ut in posteriori dramate, v. 681. Immo ut hoc loco idem πανκρίστου, non *summus* tantum, sed, ut modo innui, *Exsuperantissimus*, & quomodo παναίτης, πανηγύτης idem alibi apud eundem Tragicum dictus Agam. v. 1490. aut πανυπατίας, Sept. Theb. v. 261. & de eodem alibi, πάντων Μυρίσθ Ζηνί, Choeph. v. 203. Quo referri etiam debet Jovis Ἰψίτου simulacrum, ad unam e Thebarum portis Ἰψίτης inde dictam, juxta Pausaniam l. ix. p. 555. erectum, ac vetus Inscriptio in Sponii Miscel. p. 315. ΘΕΩ ἸΨΙΤΩ; nempe sicut apud Sophoclem Philoct. v. 1322, Ζηνὸς Ἰψίτου σίβας, aut sicuti mallem, Ζηνὸς Ἰψίτου σίβας, *Jovis Altissimi Majestas*.

Ibid. δῶρον ἰσῶν] Verum non ἰσῶν, sed *malorum* etiam *datorum* innuit Jovem Homerus, Iliad. α. v. 528.

Δῶρον εἰς δίδωσι κακῶν, ἐτίρας δὲ ἰσῶν.

Munerum qualia dat, alterum malorum, alterum autem bonorum;

e duobus nempe doliis in ejus domo exstantibus, & ad quem locum videri possunt veteres Critici. Eam autem opinionem videtur hic sequutus Callimachus, juxta quam a Jove Olympio bona, a Plutone vero seu χλοῖας Θεοῦ mala proficisci statuebant Gentiles; qua de re, ut alia hic mittam, videndus Plutarchus de Iside, p. 370. & Bisetus in Platonem p. 45. Hinc ad ea mala averruncanda, iidem ἀνοστροπισμοῖς, ut notum, placari soliti: inter quos tamen Ἀνοστροπισμοῖς, seu ad nocendum paratos, Juppiter etiam quandoque relatus, qua de re alibi.

V. 92. δῶρον ἀίψωνος] Hinc ἀίψωνος Juppiter in Attica etiam cultus, teste Pausania lib. i. p. 60. Idem proinde qui Αλεξάντηος Thebis, ut ex Æschylo Sept. Theb. v. 8, & Græcis ad eum Criticis liquet, saceratus; aut qui etiam Ἀνοστροπισμοῖς, sicuti modo diximus, habebatur, & qua de re præter alios Æschylus, Suppl. v. 898. & v. 1070.

Ibid. τὸ δ' ἔργωατος] Præclarum illud Æschyli de Jovis operibus supra jam adtuli, πᾶσι δ' ἔργωατος εἰς ἴσθον, & sicut de eodem alibi, Agam.

Ληϊμ. v. 53. αἷ ἱεραίων, αἷ ἱεραίων, ac facis, ac perfecis; ac unde Τηλέμαχος Τηλετάτου κατὰ, perfectiorum perfectissimum robur. Occurrit quoque eadem vox ἱεραίων per metathesin, ut voluit, litterarum ἀποβύματα, praefer Hesiodum, apud Alcaeam, Anth. l. i. c. xi. ep. 19. ἱεραίων δ' ἱεραίων ἱεραίων, canebat autem equi (Trojani) facta.

V. 94. χαῖρι, πάτρι] Proprium illud Jovis apud antiquos Theologos, tales utique vetustissimi Poetae, adtributum; quod innuit Dio Chrysostomus, loco jam supra indicato Orat. i. p. 8. Adeo etiam ut ab ipso patre Neptuno, quamquam, quod ante vidimus, majori natu, Jupiter eo nomine compelleretur. Ζῷ πάτρι, apud Homerum Odyss. N. v. 128. Hinc apud veteres Tragicos Ζῷς πάτρι, ut apud Aeschylum Sept. Theb. v. 518. alibi etiam in eodem dramate v. 120.

Ὁ Ζῷς Πάτρις πάντων πάντας.

O Jupiter Pater, omnium perfectior ad summum;

et similiter ὁ τῶν δαιμόνων Ζῷς πάτρι, apud Sophoclem Trachin. v. 279. Unde, ad Jovis exemplum, Cyrus Πάτρις ἀνδρῶν a Persis olim dictus, sicut ab Ovidio Augustus, *Hominum tu Pater, ille Deus*, Fast. l. 11, v. 132. teste autem de Cyro Pausania in Arcad. p. 526. male inde a magno Casaubono ad Capitolinum, quod jam alibi monui, reprehensus. Neque tamen illa Patris appellatio Jovi remansit propria, sed Baccho potius, seu Libero Patri; unde etiam illa Servii ad Virgil. Georg. l. 11. v. 4. glossa, PATER licet generalis sit omnium Deorum, tantum propriam LIBERO semper coheret. Adde quod Pater quoque appellatus sacris, ut ex Eonapio liquet, Hierophantis in sacris Mithriacis, ac inde Patrica dicta eadem sacra, ut jam ad Lampridium in Commodo monuit ὁ πάτρι.

V. 95. Οὐτ' ἀρετῆς ἀτερ ἄλλου] Citatur hic versus apud Stobaeum, Sermon. c. 111. p. 552. ac praeterea in Scholiis Pindari, ad simile prooemium, Pyth. Od. v.

ὁ πλῆτ' ἀνθρώπων,

Ὅταν τις APETA κερμαίῳν ἔσ.

Divitia late potentes, quam aliquis VIRTUTE temperatus &c.

ad quem locum apposite insuper adducunt veteres Critici illud Sapphus.

Ὁ πλῆτ' ἀνθρώπων ἀρετῆς ἐκ ἀρετῆς πάτρι,

Divitia sine virtute haud innoxius incola.

Nempe quod, juxta illud Philosophi ad Nicomachum lib. 10. c. 1, καὶ ΠΛΟΥΤΩ δὲ χριστοῦ ἀρετὴ ὁ ἔχει τὸν ἀρετὴν τὰ χρέματα ἀρετῆς; DIVITIIS autem optime utitur, qui possidet VIRTUTEM, quae est in rebus fortissimis ad pecunias. Quibus consona de varia utilitate, quae e divitiis, sed a probis tantum, seu virtute praedictis capiatur, tradit Plato de Republ. l. 1. p. 331; aut quod sub sinem Tabulae Ceбетis legitur, non expedire iis, ut sint divites, qui divitiis uti nesciant. Unde etiam, quod hic non praetereundum, ἀρετῆς, quam Διὶ ut Homerus ait, hominibus largiantur, per ἄλλου seu τοδαμοῦν interpretantur veteres Critici; nempe ad Odyss. 7. v. 45.

Ὅταν δ' ἀρετῆς ἰσχυροῦ Παντοῦ.

Divi autem virtutem seu felicitatem largiantur omnem;
 ubi breviter Scholia ἀρετήν, εὐδαιμονίαν. Neque aliter ibi Eustathius; qui
 addit insuper, eos, qui Homerum sequuti, ex hoc loco tradidisse, εὐ-
 δαιμονίαν. e virtute proficisci. Hinc etiam eundem Ptolemæum a bene-
 ficentia laudans Theocritus, Idyll. XVII. v. 116.

τί δὲ κάλλιον ἀνδρὶ κεν εἶναι

Ὀλβίῳ, ἢ κλέειν ἰδὲν εὖ ἀνδράποισιν ἀρετῆς;

Quid autem præclarior homini contingat

Diviti, quanto ut gloriam illustrem inter homines consequatur?

Adde hic præclarum Philosophi effatum, l. x. cap. vi. ad Nicomachum,
 εὐκταὶ δὲ ὁ εὐδαιμόνων βίος καὶ ἀρετῆν εἶναι· videtur beata vita esse secun-
 dum virtutem; & illud Ciceronis de Natur. Deor. l. xi. sine virtute cer-
 te nullo modo beatus; immo illud inter ejus Paradoxa secundo loco ab
 eo traditum & adsertum, Ὅτι ἀνταρκτικὴ ἡ ἀρετὴ πρὸς εὐδαιμονίαν, quod
 sufficiens sit virtus ad felicitatem; aut ejusdem Paradoxon vi, Ὅτι μὲ-
 νος ὁ σοφὸς πλάσιος, Salomon sapienssem esse divitem; totidem e Zenonis
 porticu, ut aliunde notum, petita.

· V. 96. Ὅτι ἀρετῆ ἀφάνει] Scilicet juxta vetus illud dictum Bioni
 a Laertio, a Plutarcho autem Cleomeni in ejus vita, tributum, quod
 Divitiæ sint verum nervi; ac præterea secundum illud Philosophi, eo-
 dem adducto paullo ante ad Nicomachum loco, ὁ ΠΑΟΙΥΤΟΣ ἐστὶ τῶν
 χρησίων· ἐκείνῳ δὲ ἀρετῆν χρῆται, ὃ ἔχει ἐκείνῳ ΑΡΕΤΗΝ; DIVITIÆ
 autem sunt ex iis, quibus utuntur; una quæcumque autem re optimo utitur,
 qui tenet VIRTUTEM, qua in singulis rebus utitur. Unde divitiis ei,
 qui recte scit iis uti, conducere, ut facilius a se agenda perficiat, be-
 neficiat aliis, & cedere easdem in majus incrementum τῆς ἀγαθότητος
 προαιρέσεως; notat ad Epictetum Simplicius cap. xxxviii. p. 45. ed.
 Salmasi. Quo spectat etiam illud Menandri apud Stobæum, loco super-
 iori nota adducto,

Μακάριος ὅστις ΟΥΣΙΑΝ καὶ ΝΟΨΝ ἔχει.

Χρῆται γὰρ ἕτος εἰς ἃ δὲ τάντην καλῶς.

h. e. Gratia interprete,

Felix qui MENTEM cum DIVITIIS possidet.

Nam solus ille novit divitiis frui.

Quo spectat proinde haud contemnendus Alexandri Aphrodis. qui
 etiamnum existat, liber, & Ethicis Aristotelis edit. Græc. a Sylburgio ad-
 ditus, Ὅτι ἐν ἀνταρκτικῇ ἡ ἀρετὴ πρὸς εὐδαιμονίαν, quod virtus non sit suffi-
 cients ad beatitudinem; ac proinde Tulliano, seu Stoicorum, de quo paul-
 lo ante, Paradoxo, Ὅτι ἀνταρκτικὴ ἡ ἀρετὴ πρὸς εὐδαιμονίαν, deponitur. Ibi
 vero, inter alia, inde adstruit Alexander, quod non idem sit (quod alio-
 quin ad Homerum, uti paullo ante vidimus, notant veteres Critici)
 ἀρετὴ & εὐδαιμονία, virtus & beatitudo, quod ad beatitudinem non suf-
 ficiat virtus, vitæ secundum naturam & corporis habita ratione, e quo
 tamen & anima homo constat: multa enim esse, quibus ad feliciter vi-
 vendum indiget, qui virtute est præditus, ut sanitate, robore, multa-
 rum aliarum rerum copia; non sufficientem itaque esse virtutem ad
 pos.

OBSERVATIONES IN HYMNUM IN JOVEM. 45

possessionem aut conservationem eorum quibus indigemus; nec sufficere proinde virtutem ad finem consequendum beate vivendi. Addit præterea, idque contra Stoicos, si virtus sufficeret ut habeamus vitam beatam, quomodo laudanda esset spontanea emigratio ex hac vita ei, qui virtute quum sit præditus, beate vivere censendus est; non dari enim satietatem virtutis & felicitatis, & quæ alia id genus ibidem leguntur; quæ nunc fufius hic expendendi non est locus. Ali- ter quidem ea de re, ut notum, Stoici, quibus omnes divites, qui a- lo & terra frui possunt, sicut de iis tradit Cicero l. VII. Epist. fam. VI; aut quod de Virtute Brutus apud eundem Tullium stru- cebat, præter se ipsam nihil censet ad se pertinere, Tuscul. v. cap. III.

Ibid. Δίδου δ' ἀρετῆν τε καὶ ἄλβον.] iisdem verbis, quod jam vidit H. Stephanus, clauduntur duo breves in Vulcanum & in Herculem hymni, inter eos qui Homero tribuantur. Utramque nempe Dei donum agnoverunt ipsi Gentiles, sicut de Virtute docet Plato in Meno- æ p. 99. ed. Steph. eam non a natura, aut ab institutione, sed Divi- no demum munere contingere, & qua de re existat etiam pulcherrima Platonicæ Philosophi Maximi Tyræi Dissertatio, qua eos refellit; quæ virtutem ἔργον εἶναι τέχνης ἰσοτήτος, opus esse artis humana, statuebant; atque e Dei perfectione & potentia colligit, illud quod est perfectissi- mum, qualis est virtus, ab eo hominibus dari; docetque insuper, quomodo virtus a Deo proficiatur; nempe Dissert. XXI: ubi quaerit- tur *An aliquis divinitus fiat bonus?* Immo quod pridem a Theologo- rum non minus, quam Vatum, apud Græcos parente traditum fuerat, tum loco jam paullo ante adducto ex Odyss. v. v. 45. ΘΕΟΙ δ' ΑΡΕ- ΤΗΝ ἐπέσταντο πτωχοῖσι; tum ex alio Iliad. v. v. 242.

• ΖΕΥΣ δ' ΑΡΕΤΗΝ ἀνδρῶσιν ὀφείλει τε, μάλιστα τε.

JUPPITER autem VIRIUTEM hominibus auget, minuitque.

quamquam ut in priori loco, sic in hoc etiam ἀρετῆν per εὐδαιμονίας interpretentur veteres Critici; aut vero per ἀνδρείαν, quæ & ipsa præ- claris virtutibus adnumeratur. Unde Priamus Hectorem, ut observat Ari- stoteles sub initium l. VIII. ad Nicomachum, a singulari quadam ejus præstantia seu virtute laudans, addit continuo, inde eum non videtis mortalis hominis, sed Dei filium, nempe Iliad. v. v. 259.

ὡδὲ εἶπαι

Ἄνδρες γὰρ θεῶν παῖς ἕμμεθεν, αἰετὰ θεῶν.

Divinitus vero, quas juxta virtutem hic petit a Jove Callimachus, Deo- rum itidem munere contingere, vel ipsa docebit apud Tragicum Joca- ste, quæ homines ait non proprias opes possidere, sed eas a Diis habe- re, quas etiam, ut velint, rursus auferant, Phœniss. v. 557. &c. Hinc Juppiter non Ἰλαρίος solum apud Amyclæos cultus, auctore Pau- sania l. III. p. 199, sed etiam πλουτοδότης in Orphicis dictus pag. 170. ult. edit. sicut in iisdem alibi Apollo ἐλβιοδότης; & Æsculapius eodem nomine appellatus a veteri Poeta, ex emendatione illustris Grotii apud Stobæum Ecl. Phys. l. I. c. III. Carinus vero apud eundem Stobæum loco supra adducto, Serm. c. III, hominibus colendam virtutem præci- pit.

pit, tanquam id in iis positum; *ac a Diis vero feliciter agere p-*
sondum,

Ἀσκήν μὲρ APETHN, ΕΥΤΥΧΕΙΝ δ' αἰετῶ Θυῖς,
juxta nempe illud Æschyli Sept. Theb. v. 631.

Θεῶν δὲ δῶρον ἴσω ἐντυχεῖν βροτῶς,

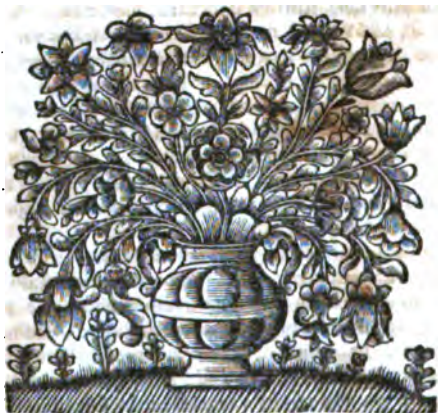
Dei vero donum est mortales feliciter agere.

Utrumque vero hic a Jove, tanquam unico & supremo *πλοῦτος* & *ὀλιβοδότης* flagitat: beatam nempe illam, quam prædicat Peripateticorum Schola, *divitiarum* cum *virtutis* conjunctionem. Haud enim inter *ἀδιάφορα*, quemadmodum a Zenonis & Chryssippi sectatoribus, ita a Poetarum gente habitæ vulgo divitiæ; maxime ab iis, qui opulentiorum Regum erant clientes, qualis existit Ptolemæi paullo ante celebrati Callimachus, ejusque etiam laudator Theocritus; Hieronidis Simonides; Antigoni Menander, &c. Neque proinde solus ex iis Pindarus, ut *φιλόχρηστος* ac divitiarum præco a veteribus ad eum Criticis, sicut ad Isthm. Od. V. p. 462. ac alibi, arguitur; haud aliter ac ab eodem Simonides, ut *φιλαπέρδης*, Isthm. Od. IV. p. 444; ac ille rursus una cum Sophocle, apud Comicum *Ἐστω.* p. 673. sagillatur,

Ἐκ τῷ Σοφοκλέους γίνεται Σιμωνίδης,

Ex Sophocle factus est Simonides,

& quod de turpi in utroque lucri studio, seu *κέρδους ἔκρωτι*, continetur ibidem explicatur.

OBSERVATIONES

I N

H Y M N U M

I N

A P O L L I N E M.

V. 1. **E** *Σεβαστο δῆριος* &c.] Virgilii, qui hac omnisno respexit, locum viderunt priores editores, & cui addendus ille Lucani de Phœbade, *nulloque horrore comarum excussa laurus*, lib. v. v. 154. Nempe non templi solum Delphici postes *lauris* erant ornati, ut liquet ex Euripide in *Jone* v. 79. 80. vel adytum etiam Dei, seu penetrale, unde ea *Διφραδὶ ἑβύλα* dicantur in eodem *dramate* v. 76; vel qui ad aram ejusdem templi accederent, erant itidem laureati, ut docet ibidem Tragicus v. 422; sed cum Dei tripus *laureatus* erat, cujusmodi visitur etiamnum in antiquis aliquot Nummis, & quo respexit Proba Falconeria, Christiana Poetria, in Prefatione Poematis o Virgilii centonibus confuti, *Laurigeresque sequi tripodas*; tum Phœbades ipse seu fatidicæ, quæ Dei velut numine afflatæ & commotæ, *oracula laurum tenentes reddebant*. Quæ de re videri possunt Aristophanis Scholia ad Plutum p. 6. item p. 23. ubi apposite ad hunc locum a Comico dicitur, sed quod opportune jam monuit, qui inter primos Bettiadem nostrum illustravit, Frischlinus,

Ὁ Φοῖβος αὐτὸς Ποδῖνον ΣΕΙΣΑΕ ΔΑΦΝΗΝ.

Phœbus ipse respondit Delphicam EXCUTIENS LAURUM.

Unde de Phœneo vaticinatur Valerius Flaccus l. iv. c. 548.

— *hic demum victas Laurumque capeffis*

Numina vota tiens.

Quantquam non *lauris* quidem, sed *myricis* alibi ab Apolline fatidicis datum, qua instructi responsa darent, tradat Nicander Ther. p. 44, & ad quem consulere licet veteres Criticos, qui inde Apollinem in Lesbo *Μυρκανίος* appellatum dicunt. De Scythiis vero non jam *lauris* & *myrica*, sed *virgis e salice*, aut vero fronde *silia* vaticinantibus, agit Herodotus l. iv. c. 67. & 68. Alioquin *δύσανος* dicitur *lauri*, aut *myrti*, juxta Plutarch. Symp. l. 1. qu. 1. & Etymologicum, *ramus*, quem tenebant, qui hymnos Diis, teste Hesychio, accinerent. Adde, quod non cum *lauri*, sed *olæ* ramis, Delphicum Oraculum, de bello contra Persas, donno consuluisse Atheniensem delegatos tradit Herodotus lib. vii. c. CXXI.

ibid. *ἑρπῆς*] Apud Euripidam, *Hippol.* v. 981, *Θουαλλὸν ἑρπῆνα*,
per

per *torquem Thessalicum* male reddit. Canterus, melius per *ραμπιον*, aut *βολονεπ*, quod propius ad *Thessalicum*, de quo ibi agit Tragicus, *ιαουλιου*, quam vox *torquis* accedit. Hesychius, ῥραπιος, κλάδι, ὄζοι. Idem vero paullo ante, ῥραπιξ, θρασις ἀνεμος, quo sensu hanc vocem alibi haecenus non legi; pro θρασις autem legendum ibi forte θρασικίως, ventus in Ponto dictus, qui Græcis Σείρων, auctore Arriano in Periplo Ponti Euxini. Nisi θρασις ἀνεμος ibi dicatur, sicut Βορέας, σκληρὸς ἀνεμος a Senioribus, Prov. xxix. v. 16, sed hoc alterius loci.

V. 2. ἔλαν τὸ μίλαθρον] Nempe juxta Maronem, non *laurus* solum & *limbra Dei*, sed, quod addit ibidem, *τοίσιμα ποιεῖται Μοῦσις* circum; haud aliter ac *Medea Hecatae sacra factura* apud Ovidium *Metam. l. vi. v. 205. ἑβόοι τε κρημνίστρερον ἰόντας, Et μάγιστρον*. Unde apud Lucanum, de Phœbo abiente, nulloque ejus afflatu, *ιμμοτοαυε κυλινθια τειπλι* dicuntur, l. v. v. 155. Immo non mirum *adventante Deo*, *comproveri* totum ejus antrum, aut eadem, quum in apparitionibus Deorum, terram ipsam eis descendentibus non posse amplius consistere, firmam nempe & immotam, tradat Jamblichus de *Myster. §. 11. c. 17. τὴν τε γῆν μηκίτη θυναδαυ ἐσάουα αὐτῶν κατίονται*. Unde opportune *Deum* hic notant Scholia, cumque *ἐπαδημῶντος τῷ Θεῷ*, sive motum & afflatum divinum, in signum adventus Apollinis, seu *Επιφανείας*, quam sacris & hymnis solemnibus, uti mox dicitur, eliciebant, simili etiam in re, seu *adventante Dea*, a Virgilio itidem traditum, *Aen. l. vi. v. 256*. Immo haud aliter ac de Paulo & Sila *HYMNIS Deum celebrantibus*, dicitur *Act. xvi. 25. ἤματι τὸν Θεόν. Μοχ, ἄφρα δὲ ΣΕΙΣΜΟΣ ἔβροτο ΜΕΓΑΣ, ὡς ΣΑΑΕΥΘΗΝΑΙ τὰ θεμέλια τῷ διαμωτηρίου*; subito vero *TERRÆ MOTUS factus est MAGNUS, isus. MOVERENTUR fundamenta carceris*. *Μίλαθρον* autem, ut hoc loco, de *templo* seu *antro* Apollinis, sic de *sede Oraculi Delphici* dicta, apud Euripidem, *Jôn. v. 738. Ελχ' ἔλαα πῶς μίλαθρα*. Ceteroquin *μίλαθρον* non de *tota domo* seu *xede*, ut hoc loco, sed de *scabo* solum aut de *trabe* etiam dici, notant ad Apollonium Critici l. 11. v. 1089. ac posterius de *trabe* firmant e versu Homeri, qui legitur *Olyss. x. v. 239*. & qua de re consuli insuper potest Eustathius p. 249. & 1925.

Ibid. *ἐκῆς, ἐκῆς, ὅστις ἀλιτρος*.] Vulcanius, praeter notum Virgillii versum, *Procul hinc, procul este profani*, tradit ibi a Servio notari, hoc e Græcorum fontibus manasse, & ab eodem ita citari Callimachi versum, *ἐκῆς ἐκῆς ἐπὶ βέβηλοι*. Quod tamen hodie in Servio Danielis non legitur, nec in aliis, quæ sequuntur sunt, Servii editionibus; ac proinde, ut recentior glossa, quæ in antiquiores irrepserat, merito inde cum pluribus aliis rejecta. Neque enim aliter se habet hic Callimachi locus, quam ut haecenus in vulgatis ejus Hymnis prostat. Immo subesse etiam videtur ratio, cur hanc formulam hic potius adhibuerit, praeter altera consueta maxime in Græcorum Mysteriis, qua *βέβηλοι*, seu *ἀσέβητοι*, h. e. nondum minoribus Mysteriis, aut vero aliis *καθαρῶσι*, ac initiationibus debitis preparati, dicebantur. Quo spectabat proinde solemnitas illa formula, ex *Orphicis* apud *priscos Ecclesiae Doctores*, *Justinum*,

um, Tatianum, Clementem, aliosque tradita, *ἄσπερ δ' ἐπιβυδοὶ βεβήλαις Πᾶσι δ' ὄμοις*, ut postrema verba in iisdem emendarunt viri docti, pro *βεβήλαις Πᾶντες ὄμοις*. Quamquam apud Galenum, quod observo, paullo aliter referatur eadem formula, & ubi eidem emendationi locus alio non quadrat; nempe de Usu Partium l. xii. c. vi. *ἄσπερ ἐν τοῖς ὄσιν ἐπιβυδοὶ ἔθρας τοὺς βεβήλους καλύπτει ἐν τοῖς μουσικῶν λόγοις; ἔτα πᾶσι νῦν ἐκ ἀνδραπέποις νομοθετήμασιν, ἀλλ' αὐτοῖς πρὸς ἀλληλοειπέων τῶν μουσικῶν ἔθρας ἐπιβυδοὶ καλύπτει τοῖς ὄσιν, τὰς ἀποθεωτικῆς μεθόδου βεβήλους; ut igitur in sermonibus mysticis imperant PROPRIANIS, ut SIBI AURES OBSTRUANT, ita & ego huic non humanis legibus, sed verissimis mysteriis iniungens, eis denuntio. UT SIBI AURES OBSTRUANT, &c.* In quibus autem verbis, quem consului ad eum locum, eruditus illius operis commentator Gasp. Hoffmannus, mendum esse, jam olim suspicatum se & suspicari hodieque notasse contentus, id tamen ut arbitrarium, quod ibidem ait, non tangit. Neque vero alia ibi emendatio, si admitti aliqua debeat, locum habere posse videtur, quam ut pro *τοῖς ὄσιν* & *βεβήλαις* legatur, sicut in Orphicis, prout eadem emendarunt viri docti, *τοῖς πᾶσι*, ac dein *βεβήλαις*. Cui emendationi tamen totus loci contextus minus videtur favere, ac adversatur etiam in aliis, ubi eadem formula occurrit, veterum codicum consensus, & quibus, præter Sex. Empiricum, Lucianum de Sacrificiis, aliosque, addi insuper possunt antiqui ad Sophoclem Critici ad Oedip. Col. v. 10. a quibus eadem ita traditur, *Ἀιδῶ ζυγοεισεύρας δ' ἐπιβυδοὶ βεβήλαις*, non *βεβήλαις*. Dicit vero Græcis *βίβηλαις*, quod docent ibidem, & præterea ad Æschyl. Suppl. v. 518. *βίβηλον ἄλλος*, veteres Grammatici, *τὸ πᾶσι βυτὸν, καὶ μὴ ἱερὸν*, seu *τόποι πᾶσι βάσιμοι*; loca nempe, quæ omnibus paterebant, nec Diis erant consecrata; & contra *ἄβυτα*, loca sancta & religiosa, sicut *σηπὸς ἄβυτος* apud Euripid. Phœn. v. 1791. & Eleusis vere *ἄβυτος* ab Aristide dicitur, Eleusin. p. 453. Hinc *βίβηλαι* pro *vulgata* seu *trita* & quæ opponuntur *occultis*, seu *κεκρυμμένους*, ut apud eundem Euripid. Heraclid. v. 405.

Ἠλεγεῖα καὶ βίβηλαι καὶ κεκρυμμένα

Λόγια παλαιά.

Explorant & vulgata & arcana

Vetera oracula.

Unde addunt veteres Critici ad Sophoclis locum ante adductum, *ἐκ μεταφορῆς δὲ βεβήλαις καὶ τὰς ἀμύθητους φασὶ καὶ ἀκαθάρτους*. Quod utrumque etiam, τὰ *κεκρυμμένα* nempe seu *occulta* illa *mysteria*, & *βεβήλαις* opponit quoque Ovidius, Metam. l. vii. v. 156.

Es monet arcanis oculos removere profanos.

Unde mysteriis Eleusiniis, pompa, templi ingressu, præter *ἀμύθητους* in genere, vel etiam quoscumque, ut ex Isocrate & Theone vidit jam Meursius, lege prohibita meretrices & servi, ut liquet ex Hæro de Philoct. Hæred. p. 469. ed. Hanov. Immo in genere denuntiabatur, ut puri essent lingua, manu, & voce, iidemque Græci, non Barbari, sicut illud a Libanio traditur, Declam. xix. p. 495. & quo referri itidem

[D]

debet

debet illud Celsi apud Origenem l. 111. p. 147. ἕως χῆρας καθαρὰς καὶ φανερὰς συνεῖς &c. Hic vero, ubi non tam de occultis mysteriis, variisque ad ea rite peragenda requisitis, quam de Apollinis adventu & ἐπιφανείᾳ in solemnī Καρυσίῳ apud Cyrenzos festo, agebatur, eaque hymnis & choreis pro more, de quo mox, celebranda, αἰστροῖ uno verbo, seu *facinorosi* quicumque & *nocentes*, arcentur; juxta nempe illud Lucani, qui huc omnino, non vero ad Cereris mysteria respexit, lib. v. v. 139.

Sen Paan solitus templis arceve nocentes,

ac inde apud Statium l. 111. Sylv. carm. 111. *procul hinc, procul isto nocentes.* Quamquam id in mysteriis Eleusiniis itidem factum, nec proinde soli αἰμόντοι seu βέβηλοι exclusi, ut præter alia arguunt manifeste Lampridii in Alexandro Severo verba, *In sacris Eleusiniis dicitur, ut nemo ingrediatur, nisi qui se innocentem norit.* De origine autem vocis αἰστροῦ de *sacrilego* aut quovis *nocente* dicta, & per syncopen αἰστροῦ, quæ hic apud Poetam occurrit, videri potest Plutarchus περὶ πολυπεργῶν. p. 323. ed. Wechel. & Scholia Comici ad illud Equit. p. 314. ὅτι τῶν αἰστροῦ.

V. 3. τὰ θύρετρα καλῶ &c.] Ita Homerus Odyss. φ. v. 49. τὸς ἴβροχας καλὰ θύετρα, tantum sonuerunt pulchra porta, ut hoc loco ab Apolline ipso pulsate.

V. 4. Ὀυχ ὄσπας] Omnia θουμζμὸν, quem ad primum hujus Poetæ versum opportune notant Critici, hic redolent. Illud vero, *Nompe vides?* sæpe apud Poetas etiam Latinos legitur, ut Lucret. l. 11. v. 196. Virgil. Georg. l. 1. v. 56. & alibi. Sed hoc leve.

Ibid. ὁ Δαλυθὸν ἢδὲ τι φοῖνιξ] De *palma*, ad quam enixa in Delo Lætona, idem infra, H. in Del. v. 210. φοῖνικθὸν ποτὶ πρίμῳν, ad *palma truncum*. Quamquam id non de *palma* arbore, sed fonte ita dicto, explicet Plutarchus in Pelopida p. 286, qua de re infra.

V. 5. ὁ δὲ κόκυθὸν ἐν ἡερὶ καλὸν αἰεὶδες] Hinc cygni *Phœbi cantores* dicti infra, H. in Del. v. 249. & ante apud Aristophanem, Avib. p. 582. κόκυθὸν Πύθῳ καὶ Δηλίῳ. Immo quo *candenti canoroque alito* Apollo *velitus*, cum a Martiano Capella dicitur lib. 1. tum spectatur etiamnum in præclaro Calchedoniorum nummo Cimeliarchii Gallorum Regii, cum Tranquillinx Augustæ effigie, in altera nummi area, & qualem vulgavit jam olim Tristanus Tom. II. p. 549. Unde Plutarchus de EI apud Delphos p. 387. Apollinem dici *musicæ delectari & cygnorum viciis*. μουσικῆ τι ἤδεται, καὶ κόκυθων φωναῖς. Pulcher autem ille *cygnorum*, qualis hic dicitur, & quo Apollinem laudarent, *cantus*, in eodem Avium dramate paullo ante festive ab eodem Comico exprimitur p. 577; Τοῖανθι κόκυθι τιωτισιωτισιότηξ. Unde de illa *cygni cantus sanvitate* potest iudicium ferri, quam Callimachi exemplo prædicant cæteroquin antiqui, non Poetæ solum, sed Philosophi, qualis Plato in Phædone, ac alibi, ut lib. x. de Republ. ubi Orphei animam, odio humani generis, dicit *cygni* vitam elegisse; & quibus videtur illudere hoc loco Comicus. Et quo referre etiam licet, quod cygnus ad aram Phœbi Delphicam accedens, ab ædituo Jone inde repellit, & ad Delia-

us paludes remitti dicatur ab Euripide in *Jone* v. 161. &c. Quamquam sicut aquilas Jovi adsidere, sic *cygnos* a Tripode, nempe Apollinis, non repelli tradat in *Dione* Synesius p. 54; ac præterea eorum se aspectu & cantu mirifice delectari, adeo ut quantum in se est, nullusquam cygnorum postremus cecinerit. Quam equidem voluptatem nemo τῶν φιλαιδῶν ei facile, ut opinor, invideret.

V. 6. κατοχῆς ἀνακλίεσσι] Haud aliter ac ad Hymnum Angelorum, qui gloriam Dei Excelsi celebrabant, additur continuo *Elai*. vi. v. 4. *Et composita sunt superliminaria cardinum a voce clamantis*. Pro eo autem, quod *Exod.* xxvi. v. 17 dicuntur duo cardines, seu juxta Seniores τοὶ ἀγκυρώσαντες, Symmachus κατοχῆς vertit, seu *voragula*; & cui proinde voci, quæ nescio an alibi legatur, lux inde aliqua accedit. Ab *Helichio* quidem κάτοχη, unde altera illa formata est, *pars cerebri*, seu τὸ τροπῶν τὸ κατοχόμενον, dicitur; ab *Æschylo* autem in *Perf.* v. 223. γαίας κάτοχη, terra restata, seu juxta Græcos ad eum Criticos, ἡπὸ τῆς γῆς προσταδύτα; & apud *Sophoclem* *Trach.* v. 596. ἕπτα κάτοχον. Inde etiam κατοχή dicta, ut notum, de Vatum afflatus seu *inspiratio*, ut apud *Justinum* Martyr. *Parænes.* p. 36. & κάτοχοι ita afflasi, a Celso apud *Origenem* l. viii. p. 407, sicuti vocem κορυβαρίζων reddunt ad *Comici* *Velpas* p. 438. Grammatici, οἱ μαινομένοι καὶ κατοχομένοι ἐν θεῷ, unde tales Gallis etiam *posseder* dici solent.

V. 7. Αὐταὶ δὲ κλειδῆς] Ac proinde sine τῶν κλειδῶν opera, seu κλειδίον, quorum hoc erat officium. Unde *Aristides* de fano *Æsculapii* *erm. sacr.* T. I. p. 484. τὰς δὲ διὰ κλεῖς ἀνακομιζέσσι τῷ παρόντι, καὶ τυχεῖα ἐν τῷ κλειδίον τὸ ἱερόν. & *claves aditus referro, atque ita claudere templum*; & sicut alioquin κλειδῶν ἕρας, h. e. *Junonis Argivæ sacerdotum vel adituum* dixit *Æschylus* *Suppl.* v. 299. ac *Iphigenia* apud *Euripidem* κλειδῶν δῦλα, seu *clavigera* sacerdotis, *Dianæ* nempe, *servas* dicitur, *Iphig.* v. 132. & alibi in eodem dramate v. 1463. δῆ τῆς δὲ κλειδῶν Θεῆς, oportet esse adituum hujus *Deæ*. *Minerva* autem sola *claves Deorum ædium* habere ab *Æschylo* dicitur, *Eumen.* v. 830. sicut *urbis Athenarum* ab *Aristophane*, a quo, eo intuitu, κλειδῶχος eadem *Dea* ab eo vocatur, *Θεομοφ.* p. 829.

Ibid. θεὸς ἐκείνι μακρόν] Varia nempe erant indicia, e quibus *Gentiles* traduntur proximas *Numinum suorum ἐπιφανείας*, seu adventum, collegisse; fulgor loci aut ambientis aeris, divinus plane ac insolitus, collegisse; sicuti e novo splendore supra ædem *Delphicam* repente exorto, *Dei* alicujus adventum continuo auguratur ejusdem fani ædituus apud *Euripidem* in *Jon.* v. 1549.

Τὴν οἶκον Θεοδότων ὑπερφανῆς

Ἀδύλιον ὠφειλοῦ ἐκφαίνε θεῶν;

Quis supra sacras ades exoritur solis instar,

Splendentem ostendit Deorum faciem?

Aderat enim continuo *Minerva*. Adde commota, uti paullo ante vidimas, loca, quæ adire credebantur iidem *Dii*, immo tellurem ipsam salutarem præterea & plane mirificam lætitiâ ac admirationem, quæ

animis subita & arcana quadam vi illabebatur, & qua de re consulti præ aliis debet Jamblichus, ubi Porphyrii dubium solvere adgreditur, quo nempe indicio cognoscatur Deum apparere: τί τὸ γνώρισμα θεῶ παρρησίας, Sect. 11. c. 111. & seq. Unde etiam illæ Deorum apparitiones, seu Epiphaniæ, hymnis ac reliquo sacrorum apparatus, non celebrari solum, sed accelerari etiam & impetrari credebantur; quod e tentatis a Tullio sacrificiis apud Livium lib. 1. c. xxxi. & Eunapio in Proæresio, ac θεῶν τὰ ἐπιφάνια dictum, alibi dudum monui. Immo cui rei priorem præluxerat Theologorum haud minus quam Poetarum Græcorum parens, apud quem Deos demum hominibus præsentés tradit Alcinoüs, ubi fiunt illis Hecatombæ, Odyss. H. v. 201.

Ἄϊεϊ ᾧ τοπάρος γε θεοὶ φαίνονται ἐναργεῖς
Ἥμῶν, σὺ δ' ἰερδωρὸν ἀγκλιετὰς ἐκατόμβας.

Quamquam solos nosse Theurgos, quod sit perfectum sacrificium, quo Deorum id genus ἐπιφανῶν præsentia elicitur, adferat alibi idem Jamblichus, Sect. v. c. xx1. p. 136. Immo quam in rem non sacrificia solum, sed artes magicas nonnunquam adhibitæ, alibi quoque agnoscit, ac docet, Sect. 111. c. xxv. p. 93.

V. 8. *ἴοι μολπῆν τε*] *Puerorum* nempe, sicut mox eadem de re agens eos vocat v. 13, hoc munus supra jam tetigi ad v. 1: Hymn. in Jov., ut nempe hymnos Diis, solemnibus eorum festis ac sacris, iidem continuo accinerent. Quod in theatris etiam tum ab iis factum liquet e Themistio, dicente Orat. xxvi. p. 312. ult. ed. τὴν πρὶν παιδικῶν, τὴν ἀπαρχαμδρῶν ἕμνες (ut bene Petavius, pro ἕμῶν) ἐν τῷ θιάτρῳ, *adolescens illos, qui hymnum in theatro auspicati sunt.* Hinc de Hyacinthiorum apud Laconas sacro itidem Apollini festo, observat Didymus, apud Athenæum lib. 1v. p. 139, *pueros tunicatos ac præcinctos nunc citharam pulsare, nunc ad tibiam canere; & quod addit, cum acuto sono Deum canunt: μετ' ὄξιος τόνου τὸν θεὸν ἄδουσιν.* Inde παιδικοὶ etiam & παρθένοι αὐλοὶ, seu *pueriles & virginales tibiæ modi*, ab eodem Athenæo commemorantur p. 176. & 182. Immo unde illud extitit singulare veterum Græcorum studium, ut pueri discerent Musicam; de qua re Plutarchus de Musica; ac proinde ut citharam seu lyram, quam *μητίρα ἕμνων* vocat Comicus Θεισμοφ. p. 772, pueris tredecim annorum, & quidem per triennium addiscendam, tradat Plato l. vii. de Leg. p. 809. Neque illud a moribus Hebræorum alienum, ut de Davide adhuc adolescente citharam pulsare docto, eaque de causa adducto, qua de re jam ante, ad Saulum liquet 1. Sam. c. xvi. 18. & 23. & qui inde a Josepho dicitur Αρχ. l. vi. c. ix. p. 187. *λέγων τε τὰς ἕμνες καὶ ψάλλον ἐν τῇ κινύρα, hymnos quidem canens, & pulsans citharam.*

Ibid. καὶ ἐς χορὸν] *Chori* nempe & saltationes ad aram Apollinis fieri ab adolescentibus seu pueris olim solitæ; quod, præter hunc Callimachi locum, docet etiam Apollonius Rhodius l. 1. v. 536. *οἱ δ' ὡς ἰδῶσι θεῖον χορὸν* &c. Adde quod alioquin Chori apud veteres alii essent *puerorum* seu παιδικοὶ, alii *virorum* seu ἀνδρικοὶ; ut cum aliunde, tum ex Aristide liquet, Serm. sacr. 1v. p. 487; apud Laconas autem etiam so-

παιδοί,

παιδῶν, juxta Platarchum in Lycurgo. Hinc *choragi* itidem constituti ἐν παιδικαῖς χοροῖς, seu, ut loquebantur, *παισι* vel *ἀνδράσι χορηγεῖν*; sicut de his *Lyfias Orat. xx. p. 342, ed. Hanov.*: de illis vero *Philochorus* apud *Harpocrationem* in *Κατατομῇ*. A quibus nempe *puerorum* seu *juventutum choris*, saltationes ἐν ῥυθμῷ, seu *ᾠδῆς ῥυθμὸν*, fieri consueverant, de quibus infra ad *Hymn. in Delum* dicendi erit locus; ac sicuti de *choris Deliacarum Nympharum* in honorem Apollinis ac *Dianæ* videri potest *Euripides, Hercul. Fur. v. 682*. Omnia autem cum cantuum, tum saltationum genera, Diis consecrata apud *Ægyptios*, tradit *Plato l. 111. de Legib. p. 799*.

V. 9 εἰ παρτὶ φαίνεται] Respicit hic omnino Poeta ad illud *Homeri, Odyss. Π. v. 161*.

Ὅν γὰρ πᾶ πάντας ἑοῖο φαίνονται ἐναργεῖς.

Non enim omnibus Dii apparent manifesti.

Nempe ubi *Minervam*, quæ *Ulyssi* apparet, ab eodem, non autem a *Telemacho*, visam dixisset, sicuti etiam eandem alibi soli *Achilli* apparere, aliis autem inconspicuum, tradiderat,

Ὅμο φαίνονται, τῶν δ' ἄλλων ἕτις ὄρωτο,

Iliad. A. v. 198. Neque aliter apud *Apollonium Rh. de Thetide* manifesta soli *Peleo*, non autem aliis, dicitur, Ὅυδὲ τις εἰσίδειν &c. *lib. 1v. v. 854*. Cujus rei rationem alio etiam loco tetigit *Vatum Pater*, dum quærit, quis *Deum* nolentem, quamquam huc & illuc comitantem, videre se posse arbitratur, in fine *Odyss. K*. Et quo referre licet, quod infra legitur *Hymn. in Lavacrum hujus Palladis v. 100*, ubi haud impune ei fore dicitur, qui quempiam *Immortalium*, nisi *Deus* ipse voluerit, conspexerit. Unde iidem *Dei*, & ipse, de quo hic agitur, *Apollo*, multa nube circumfusi, dum inter homines agerent, & ne ab iis possent conspici, inducuntur ab eodem *Vatum Patre*, ut *Iliad. O. v. 308. Π. v. 790*. & adhuc alibi. Hinc *Apollo* etiam ab *Ammiano* apud *Plutarchum de El* apud *Delphos p. 385*, *Δήλιος* & *Φαναῖος* dictus, non quibusvis promiscue, sed iis tantum, quibus jam aperitur & elucescit aliquid veritatis. *Δήλιος καὶ Φαναῖος οἷς ἤδη τι δηλέται καὶ ὑπεφαίνονται τῆς ἀληθείας*; ac unde circa finem ejusdem libri, idem non *Δήλιος* solum & *Φαναῖος*, sed *Σκότιος* etiam seu *Tenebricosus* dicitur. Aliter vero de *Apolline* locuti iidem veteres, ubi pro *Sole* habitus, sicut de *Apolline Eῶν*, seu *Oriente Sole*, *Apollonius l. 11. v. 689. &c. ἐπεὶ πάντας φαίνεται Ἡῶς μετιών*; quando cunctis apparuit *Oriens*, seu *matutinus, transiens*.

Ibid. ἀλλ' ὅ τις ἐδδλός] Hinc *Bacchus impius*, ac proinde *Pentheo*, quamquam præsentī, non manifestus ab *Euripide* dicitur, *Bacch. v. 502. Σὺ δὲ ἀσιβῆς αὐτὸς ἄν, ἐκ εἰσοράς, tu vero impius quam sis, eum* (hoc est, *Bacchum*) non vides. Ideo autem id de *Deorum apparitionibus* ab ipsis gentilibus dictum, quod salutare haberent iis, qui eadem rite *Deos* colendo & invocando, ut paulo ante dictum, elicerent; in *honorum* proinde, quales hic innuit *Callimachus*, qui ita erant animati, commoda & salutem ex demum fierent; & quidem sanitatem

[D 3]

corpori,

corpore, animæ virtutem, menti puritatem largiendo. Qua de re videri iterum potest Jamblicus de Myſter. Sect. 11. c. vi. & c. ix, & qui rursus alibi docet, Deos illos præſentes, cum iis ſolis converſari ſolitos, qui per ſacra rite purgati, ac ab affectibus liberi & immunes redditi fuerant, Sect. 111. c. xxxi. p. 102.

V. 10 *μήγας ἄτος*] Ob rationem modo indicatam; adeo quidem ut ille Dei adventus, juxta eundem Jamblichum p. 51, præberet veritatem, potentiam, operum affectiones, & *bonorum maximorum largitionem*, *δῶσεις ἀγαθῶν μεγιστῶν*. Soli proinde Divino confortio & adloquio digni habebantur, ac proinde Diis quodammodo æquales, quibus illi fiebant manifesti; ac vice versa pro inopio & nullius pretii, seu *vili* homine, ut mox ait Callimachus, habendus, cui frui illo Deorum conspectu non liceret; addo, aut cui graves iidem & formidandi apparerent, juxta illud Homeri, *χαλεποί δὲ θεοὶ φαίνονται σαρπηΐς, γένους αὐτῆς Διὸς, ὅπως ἀρρήτεται μανίσθη*. Iliad. Y. v. 131. Quod alioquin non de Deorum, quos visu salutaris, sed de Dæmonum conspectu, quorum essent *φοβερὰ φάσματα*, seu *terribiles adſpectus*, notat iterum Jamblichus p. 41. de Myſter.

V. 11. *ὁ Ἐκαίργος*] Sic in carmine Branchii vatis apud Clementem Strom. l. v. p. 570, de puerorum, ut hoc loco, in Apollinem & Dianam insuper cantu; *Μέλποτε, ὁ παῖδες, Ἐκαίργος καὶ Ἐκαίργη. Καπίτε, ο ἠοιοὶ, longe jaculantes Apollinem & Dianam*.

Ibid. *ἰσόμεθ' ἄποτε λιτοί*] Quod nempe illo Dei adventu & conspectu perfectissime, quod tradit itidem Jamblichus p. 46, purgari animæ crederentur, nec proinde in priores sordes ac labe relabi; sed tum periculis in hac vita defunctæ, tum post mortem etiam feliciter agere, & frui haud uno prærogatarum genere. Quod utique non in Myſteriis solum Eleusiniis, sed aliis etiam, ut Dionysiis, aut Cabiorum, aut Orphicis, aut Mithræ, cæterisque id genus mysticis Gentilium sacris, locum habuisse, ut iisdem rite initiati, eadem bona consequerentur, in veterum monumentis haud semel legitur. *Λιτὸς* autem hic, & superiori versu *λιτὸν*, non adeo pro *ἰλιτροῖς* seu *nocentibus*, ac proinde de quibus antea, ut censuit Vulcanius, egerat Poeta, quam, ut bene etiam monuit Anna præstantissima, pro *ψιλοῖς, ὀστέλις, vilibus* & *contemptis* a Diis, dici hic liquet; & quomodo apud Catullum, Ep. LXXII. *Multo mi satan es vilior & levior*. Inde *λιτὸς* opponitur τῷ *μήγας* in superiori versu, seu ei quem Deorum præſentia talem reddit.

V. 12. *Μῆτι σιωπᾶλιν κίθαρην*] Sic infra H. in Del. v. 302. *ὅτι σιωπᾶλιν ἄτ' ἄψοφον, nec tacitam nec sine strepitu*, & paullo post ibidem v. 312, *ὄγειρομένου κίθαρισμῶ*, de non *tacito* proinde, sed *excitato citharæ sonitu* a choro, circa aram Apollinis Deliacam; seu quod ait pro Roscio Tullius, *cantu vocum & nervorum*. Non *citharam* itaque *mutam* seu sine cantu, sed *garrulam*, qualis Apollinis etiam lyra seu cithara ab Ovidio dicitur l. iv. El. 111, *Pendebat læva garrula parte lyra*, hic innuit Callimachus; citharam nempe ad cantum pulsare, seu *Φέρουστος ἰνυραῖστος καὶ αἰοιδῆς*, ut ait Apollonius l. iv. v. 1194. Quod soliti olim dicti inde *cithar*,

citharædi, & quomodo *λογῶν τε βῶν* dixit Pindarus Od. x. Pyth. p. 313. & Horatius lib. 1. Od. xxiv.

*Cantus Melpomene, cui liquidam Pater
Vocem cum cithara dedit.*

Nempe quod a vatum Patre haustum Odyss. φ. v. 406. ἀντὶ φόρμῳ ἐπισάφρος καὶ ἀειδῆς, *vir cithara peritus & cantus*. Unde de ejusmodi *citharædo* Galenus de Placit. Hippocr. & Platonis l. iv. c. 11, ἡ δὲ τις ἀφῶντων ὄντων λόγους τὸν κίθαρῶδον, *si quis sine voce diceret esse citharædum*. Diversi vero ab his κίθαρῆσαι & ψιλοκίθαρῆσαι; qui nempe sine cantu seu vocis accessione citharam, eamque proinde ἀφῶντων seu σιωπηλῶν, ut hic dicitur, pulsabant; & quales Octava Pythiade, in Pythios Agones inductos refert Pausanias l. x. p. 621, κίθαρῆσας τὰς ἐπὶ τῶν κρημάτων τῶν ἀφῶντων, *qui citharam sine vocis accessione pulsabant*, ut bene ibi Amasæum emendat Sylburgius; & quomodo a Themistio etiam dicitur Orat. xxvi. p. 311. ἐπὶ τῆς κίθαρῆσας ὑπέ τῶν κρημάτων, *nec citharistas de pulsibus*, nempe citharæ, non, ut male ibi Petavius, *citharædos*. Quod postremum ψάλλειν etiam Græcis dictum, & inde ψαλλῶς, *cithara sine ea vocis accessione sonitus*, ut docent eruditi Critici ad Comici Aves p. 551. ψαλλῶς, ὁ κυρίως ὁ τῆς κίθαρῆς ἔχων. Unde de Davide apud Saulum Josephus Arch. l. vi. c. xiv. p. 192. ἠψόστανε τῷ ψαλλῶ καὶ ταῖς ὕμνοις ἐξάδων αὐτὸν, *sed quæ male explicat Gelenius, jussit psalmos & hymnos incantare*, pro *jussit ad citharam seu κίθαρην*, de qua ibi ante, *pulsu & hymnis placare ipsum*, nempe Saulum a malo spiritu agitatam; & sicuti de eodem Davide Seniores 1. Sam. xvi. 18. εἶδοτα τὸν ψαλλῶν, non, ut ibi obscure aut imperite Interpres, *scientem psalmum*, sed *scientem fides pulsare*; quod etiam paullo post dicitur v. 23. καὶ ἐλάμβανεν Δαυὶδ τὴν κίθαρην, καὶ ἔψαλλεν ἐν χειρὶ αὐτοῦ, *& David accepit citharam, & percutiebat manu sua*, sicuti rursus c. xix. v. 9. καὶ Δαυὶδ ἔψαλλεν ταῖς χειρῶν αὐτοῦ; ubi proinde non *vocis*, sed *manus officium* tangitur. Verum ea de re alibi plenius. Hic vero, adventante Apolline, non traditur ὕμνον ἀφορμικῶν, *hymnus sine cithara*, qualis Furiarum hymnus dicitur apud Æschylum Æam. v. 332. & quod alibi idem dicit, αὐτὸν λυγρῶς ὕμνωδον, *sine lyra seu cithara hymnicus canit*, Agam. v. 999; nec rursus ἀφῶντων κρημάτων, *muti*, seu *cithara sine cantu pulsus*, & sicut proinde hic dicitur, μήτι σιωπηλῶν κίθαρῆς, *neque tacita cithara*. Quod postremum, seu cantus ad citharam eo magis incumbere huic juvenum seu puerorum choro, quod citharædos haberetur, ut notum, ipse Apollo, ac inde celebratam etiam a Poetis seu cantoribus ejus *citharam* tradat paullo post. v. 19.

Ibid. *ματ' ἀψοφον ἔχον*] Ut modo egit de cantu ad citharam, sic de *choreis* hoc intelligit; quorum utrumque ad celebrandum Phœbi adventum a pueris, quod paullo ante monuerat, fieri denuo hic jubet, *cantare nempe & saltare*; nec proinde hic esset ἀχορῶν κίθαρῆς, ut apud Æschyl. Suppl. v. 689. De *choreis* autem circa aram Apollinis fieri solitis, præter ea quæ paullo ante tetigi, docetur adhuc infra ad H. in Del. v. 313. κύνελον ἐρχίσαντο. Βαίην autem Græcis dictum, de illo ex α-

[D 4]

ψίφου

Ψόφῳ, cujus hic meminit, *incesso* ad cantum citharæ, ut liquet e Platone Alcibiad. I. p. 108. καὶ ἀδούρα δὲ κινθαρίζει ποτὶ τὸς τοῦ αἰδῶν καὶ βαίνειν, canentem etiam oportet citharam pulsare subinde ad cantum, & incodere; ac inde etiam βάσις, signum motionis & quietis pedum in veterum choreis, ut liquet ex Aristophane Θεισμοφ. p. 820.

Ἐυκίχλῳ χορείας ἐμφυῆ εἶσαι βάσιν.

Orbicularia chorea concinnum consiliuere gressum;

ac insuper e prisca ad Pindarum Criticis Pyth. Od. 1. p. 187, & præterea ex Anonymo in Hermogenem p. 381. Quod etiam ὄρμη dicebatur, ut ibidem observat ille Anonymus, & cujus verba, quia non a multis teruntur, nec vulgo obvii iidem Commentarii, hic apponam. Βάσις: εἶναι ἀρτεως καὶ δίσσεως ποδῶν σημαίωσις; βάσις signum est motionis & positionis pedum; μοχ, ἀρσις ἢ καὶ δίσσις, ἢ ἐν τῷ ἀρχαῖσιν καὶ λήγεσιν τῆν χορευτικῶν, ὄρμη λέγεται. *Motio igitur est positio, qua ubi incipit & desinit chorea, ὄρμη dicitur; quod potitremum de voce ὄρμη, inauit iterum pag. 400.* Hinc βητάρμωνις dicti apud Homerum, & quod obiter jam tetigi ad v. 52. prioris Hymni, βητάρμων ὀρχήσατο, apud Apollonium lib. 1. v. 1135; h. e. ut notant ibidem Grammatici, ὄρμη τῆν ἀρμῶδιον βάσιν αὐτῶν, seu ἀπὸ τῆ ἁρμωσμίως βαίνειν, a concinnato eorum gressu.

V. 13. ἐπιδημήσαντ[⊙]] *Ἐπιδημ[⊙]* nempe seu *presens* hic Apollo dicitur, ut infra de Diana Miletī, Μιλίτῳ ἐπιδημῶ, H. in Dian. v. 226; & sicut contra ἀπδημῶ Ἀπόλλων[⊙], seu *absentis Apollinis* meminit Pindarus Pyth. Od. 111. p. 211. *Ἐπιδημήσας* itaque hoc loco, idem quod ἔνδημος ἂν apud Æschylum Chœph. v. 168; quamquam de discrimine ἐνδημῶν & ἐπιδημῶν νόσων videri potest Galenus in lib. 1. Epidem. Hippocratis; ubi ἐνδημῶς morbos, sicut ἔνδημα νοσήματα, libro de Aeria locis & Aquis dici observat, qui loco quasi, seu singulis ejus incolis adnati; ἐπιδημῶς autem, qui certo quodam tempore regionem seu locum infestabant; unde etiam ἀπδημῶς & ἐνδημῶτατος opponuntur apud Thucydidem lib. 1. p. 45. ed. Wech. Quomodo ἐπιδημήσας seu ἐπιδημῶς hic Apollo dicitur, quasi non perpetuus loci ἔνδημος, seu *incola*, sed qui ut Φαναῖος (sicut eundem etiam appellatum supra e Plutarcho docui) seu *Ἐπιφανῆς*, statis temporibus aut festis *presens* esset ac manifestus, & qua voce usus quoque Aristophanes ad chori ingressum, *Ἐπιδημῶς ἢ δὲ δίσσεος Μουσῶν ἔδον μολύθρων, adest enim tripudium Μουσῶν ἔντρα αἰθρῶν.* Thesmoph. p. 767. Unde eo etiam sensu frequens Deorum *Ἐπιφανῶν* seu *PRÆSENTIUM*, aut etiam *PRÆSENTISSIMORUM*, mentio in Scriptoribus & monumentis antiquis, & qua de re olim egimus Diff. v. de Præst. Num. quæ repetere hic non vacat, & jam ab aliis quibus eadem compilare libuit, haud semel factum. Immo ubi illud haud prætereundum, hunc morem, quem hic tangit Poeta, ut *presente Apolline*, τῷ Φοιβῷ ἐπιδημήσαντος, pueri certatim cantu & choreis ejusdem adventum celebrarent, e veteri Fœdere, seu sacris Hebræorum ritibus, ut tot alia in Gentilium sacris, desumptum videri; nempe ubi legitur, condito a Salomone templo, & illata in idem arca, omni festivitatum genere, tanquam *presens* ibi & conspicuum esset numen,

men, ejus adventum continuo celebratum i. Reg. c. viii. v. 4. & ix. v. 5. Insignis maxime eam in rem Josephi, ubi factum illud meminit, & huc apprime spectans locus, Αρχ. l. viii. c. 11. p. 263. *ὡς ἄπαντες τοὺς πέριξ αἴρα πεπληρωμένοι, καὶ τοῖς πορρωτάτω τυγχάνουσιν ἴδοντες αὐτῶν, καὶ γνωρίζουσι ΕΠΙΔΗΜΙΑΝ ΘΕΟΥ καὶ κατοικισμὸν κατ' ἀποτίμησιν δόξαν εἰς ποδομητοὺς αὐτοῖς καὶ καθιερωμένοι χωρῖος· καὶ ᾧ ἔδοντο ΚΝΟΥΝΤΕΣ, ἔδον ΧΟΡΕΥΟΝΤΕΣ, ἕως ἕως τοῦ ναοῦ ἡλδον, ἕκαμον,* i. e. Rufino, seu Epiphanio Scholastico interprete, *ita ut omnis undique aer impletetur, & etiam longe consistens odor suavissimis occurrentibus, agnoscens ADVENTUM DEI, & habitaculum secundum humanam opinionem crederent in nova domo ei nuper dicata esse faciendum, nam neque HYMNOS dicentes, neque CHOROS agentes, donec pervenirent ad Tempulum, aliquo modo quieverunt.*

V. 14. *Ἐπὶ τελεῖν μάλιστα γάμος*] Tria nempe eorum juvenum seu puerorum, qui Apollinem presentem cantu & saltatione rite ac decenter colerent, commoda seu beneficia tangit Poeta; unum, quod *castitatis*, ut hic ait, *conficere*; alterum, ut mox addit eodem versu, ad *conium pervenire*; tertium, versu sequenti, *urbes condere seu instaurare, ea lege demum possint.* Primum quod adinet, id *τελεῖν γάμον*, proprio hujus rei vocabulo dictum, quo *γάμος ἐξετελείθη* apud Theocritum Id. 12. v. 131. & similiter, *γάμος ἐκτετέλειται* Sapphone apud Herphaxtionem dicitur p. 58. & *γαμήλιον τέλος*, pro *γάμῳ* seu *nuptiis* apud Æschyl. Eum. v. 838. & *γάμος τέλος* itidem apud Apollon. l. iv. v. 1201. ac inde *τέλεος ἀνήρ* de *conjugato* ab eodem Tragico dictus Agam. v. 981. Immo unde, quod jam supra ad H. in Jov. v. 57. obiit monui, cum Juppiter, tum Juno, *τέλεος* seu *γαμήλιος* dicti. Ita *τελεῖν*, pro *opus conjugii perficere*, dixit aliquoties Anacreon, ut Od. xiiii. *τελεῖν τὰν Ἀφροδίταν*, & alibi itidem, *τελεῖν Κυθήρων*. Nota autem, e Tragicis potissimum Græcis & aliunde, ut non opus sit ea hic commemorare, quæ de celebrandis nuptiis, ut præcipua juvenum vel puellarum spe ac felicitate, aut iisdem carere, ut summo quodam infortunio, haud semel dicitur.

Ibid. *πολιὸν τι κερῖδάμ*] *Canos radere* hic ait Poeta, pro ad senium pervenire. *Canos* alioquin non *radere* quidem, sed *tingere* ac *inficere* cerussa aut alio pigmento soliti, qui ex utroque sexu senium occultare ea arte conabantur, & quæ *χρίσματα πολιῶν*, qui in hunc morem non semel invehitur, vocat Clemens Pæd. l. iii. p. 223. De quo etiam Eubulus apud Athenæum lib. xiiii. p. 557.

Ἐπὶ τῷ προσώπῳ δ' αἱ τρίχες φορέωμαι,

Ἐξἑσι. πολιαῖς ἀνάπλω ψιμμυδῖν;

Qui vero capilli in facie volitant,

Canis similes, cerussa sunt pleni.

V. 15. *ἰσῆξεν δὲ τὸ τέρας*] A Syracusana voce *ἰσῆξω*, ut tradunt hic Scholiastæ, & qua proinde usus Syracusanus vates, Idyll. KE. v. 101. *Ἔστις ὡς βουὸν ἀνὴρ, σtabat apud boves vir.* Eadem occurrit apud Mesychium, *ἰσῆξται, ἐσθῆξται*; & e quibus præterea liquet *ἰσῆξω* active

active, ut hoc loco, sicut εἶπεν etiam dici, nec opus esse proinde cum H. Stephano, ita hæc Poetæ nostri verba legere ac interpretari, ἐπέκει δὲ τὸ τεῖχος, quasi eorum mens esset, subaudire particulam δέ, *si statuit murus super antiqua fundamenta*, quod a toto loci hujus sensu alienum. Επέκειν τεῖχος nempe idem, quod ἐπέκειν, vel εἶπεν; & Latini inde statuero, ut apud Maronem, eadem in re, *Æn. 1v. v. 655.*

Urbem præclaram STATUI, mea mœnia vidi.

Ut magnum nempe quid & præclarum, juvenibus Apollinem rite celebrantibus auguratur hic Poeta, urbis alicujus mœnia reficere; sicuti Dido, adducto modo Maronis versu, eo nomine se extollit; ac unde in Codice Theodosiano l. xxxvi. de Oper. Publ. *Μυρονυμῶν ἰνστράκτιο*, quod alibi dudum monui, inter publica Principum opera refertur. Sed opportunius adhuc id hoc loco a Poeta additur, quod de ipso Apolline tradat infra v. 56. cum condendis civitatibus, earumque jaciendis fundamentis delectari, ac præterea nota esset aliunde ab eodem præstita in extruendis Trojæ aut Megaræ etiam muris opera. Neque vero hic, quod obiter addo, rejicienda ingeniosissima Tan. Fabri, quam tradit hic & probat τὸ πατὴρ τὸ παιδίον, conjectura, legendis, ἐπέκειν δὲ τὸ τεῖχος, pro τὸ τεῖχος, quæ commodiorem etiam huic loco sensum parit.

V. 16. *χίλυς ἐκίτ' αἰργός*] Idem quod paullo ante dixerat, *μῦτι σιωπῶν κίθαριν*; nempe χίλυς hic pro *cithara*, quod notant etiam Scholia, ac sicut promiscue eadem & *lyra* sumi a Poetis, quod obvium, solent, ac ab Eustathio etiam adseritur ad *Iliad. E. p. 574.* Quamquam distincta eadem nonnunquam, ut a Bione, qui *chelyn* a *Mercurio*, *citharam* autem ab *Apolline* inventam tradit *Idyll. 111. v. 7.*

Ὡς χίλυν Ἑρμῶν, κίθαριν δ' ὡς αἶδὺς Ἀπόλλων;

& a Philostrato, qui *lyram* & *chelyn* describens, aliquod, quoad nervorum seu chordarum situm, inter easdem discrimen tangit, *Icon. l. 1. p. 746.* sed ea de re alibi plenius agendi erit locus.

V. 17. *Εὐφημῆτ'*] Nota vox, quæ in Gentilium sacris aut solemnibus, tam de fausta acclamatione, quam de indicto silentio dicebatur; Utriusque significationis, quam confundunt nonnunquam Interpretes, obvia apud Poetas, & Tragicos imprimis, exempla; ut prioris apud *Æschylum Pers. v. 388. &c.*

*Ἡρῶναι μὲν ἤχη κίθαρος Ἑλλήνων πάρος
Μολπῆδων εὐφημῆσαν.*

Primo equidem cum sono a Græcis clausor

Modulato fausta obstinatus est;

alibi *Suppl. v. 702. Εὐφημῶν δ' ἐπιβοῶν Μῦσῶν θεαί τε αἰοιδί;* *Fausta vero acclament Musa Deaque cantatrices.* Sic aliquoties apud *Sophoclem* & *Euripidem* *Εὐφημῶν φῶναι*, fausta loquere, ut *Ajac. v. 363. & Heraclid. v. 1185.* ac alibi Unde bene *Hesychius*, *Εὐφημῆσαν, βοῶσαν μετ' εὐφημίας.* De indicto autem ea voce in gentilium solemnibus sacris a Præcone silentio, ut vacivas nempe & faventes aures spectatores præberent, res iidem liquida; idque juxta formulam, quæ apud *Comicum* in *Θεομοφ. p. 767.* legitur, *Εὐφημῶν πᾶς ἴσω λῶς, Σίγημα συγκλείσας, Ἐπνεύσας ἴσοις*

οὐκ ἴσως *populus*, *Os claudens*, seu comprimens; ac apud eundem rursus legitur. P. 361. *Εὐφημῶν χρῆ καὶ εἶμα κλείου. Favere oportet, & os claudere.* Immo unde *εὐφημῶν εἶμα*, pro *os comprimere* apud eosdem Tragicos, ut Eurip. *Hecub.* v. 664; alibi *εἶμα εὐφημων*, de *silenti ore*, ut apud eundem in *Jon.* v. 98; & jam ante apud *Æschylum Agam.* v. 1256; apud *Sophoclem* autem *Oed. Cal.* v. 136. *εὐφήμου εἶμα φροντίδης*; sic Critici, τὸ δὲ *εὐφημῶν καὶ ἐπὶ τῷ σιωπῶν τάσσεται*; h. e. *εὐφημῶν τὴν σιωπὴν pro silere ponitur.* Quo postremo sensu *εὐφημῶν* hic a *Callimacho* eodem sumitur, ut nempe cantantibus ad lyram in *Apollinis* honorem *pueris*, omnes ore *favere*; *filendo* nempe; seu, ut *Tullianis* utar *et de re verbis, audientiam facerens.*

Ibid. *Ἀπόλλωνος αἰδοῦν*] Non de *cantu Apollinis*, seu quem *Apollo* ipse faceret, hic intelligit, sed de *Hymno*, qui in ejus laudem a juvenum seu puerorum choro ad *citharam* canebatur. Idem itaque hic *Ἀπόλλωνος αἰδοῦν*, quod *eis Ἀπόλλωνα ὕμνον*, ut inscribitur hoc poemata, & sicuti *αἰδοῦν* pro *ὑμνεῖν* dici, ab initio *Hymni* in *Jovem* dictum.

V. 18. *Εὐφημῶν καὶ πόντου*] Nempe, quod ait *Theocritus Id. B.* v. 38. *Συγῆ μὲν πόντου*; & quomodo *κύμα κροῖον καὶ ἄβρομον, σταθμὸν ἴσχυρος & sine fremitu*, ab *Apollonio* dicitur *l. iv. v. 153.*, cui opponitur proinde alibi apud eodem *καυχχάρον κύμα, σταθμὸν seu unda cacchinnantis*; hb. *ii. v. 572*; sicuti apud *Æschylum κυματων γέλασμα*, *Prom.* v. 89. Apud *Maronem* vero, ut hoc loco, *ὅς σευα κωιερουν Ἐστωρα, Ἔν. l. iv. v. 523.* Sicuti vero hic ad puerorum, qui *Apollinem* vocum & nervorum, ut ante dictum, cantu celebrabant, *αἰδοῦν, favere* seu *quiescere* jubet *mare Callimachus*, ita ad similem ingressum *Chori Musici*, *Anistophanes Θεσμοφ.* p. 767.

Εχίτω δὲ πνοῆς τῆσμος αἰδοῦν,

Κύμα δὲ πόντου μὴ κωιδεῖται.

Contineas autem status tranquillitas aether,

Unda etiam maris ne resonet.

More nempe *Poetarum* haud insolito, ut *audientiam* non *homines solum*, sed *mare etiam & ventos* facere, aut ab iis fieri testarentur.

V. 19. *Λυκαρῆας ἴττω Φοίβη*] Ita in *Orphicis Hymn.* in *Apollinera Φοίβη Λυκαρῆου*, & *Apollonius Argon. l. iv. v. 1490.* *Λυκαρῆαίω Ἀπόλλωνος*, uti eruditi Critici, *ἀπὸ τῷ Δελφικῷ. οἱ γὰρ Δελφοὶ τὸ πρῶτον Λυκαρῆας ἐκαλεῖτο.* Quibus consona de *Λυκαρῆα*, ut *antiqua Delphorum sede*, & quæ *Delphis* postea conditis imminerebat, tradit *Geographus l. ix. p. 418.* ac unde bene, quod jam liquet, putavit *Vulcanius Λυκαρῆας* hic dici pro *Δελφικῷ*.

V. 20. *κινεῖται*] Ut hic *Achillis*, sic *Jafonis mater* apud *Apollonium* hb. *l. 1. 292.* *τινάχου κινεῖται*; ubi eruditi alioquin Critici notant *κινεῖται* dici proprie de *bona ejuslate*, idque *ἀπὸ κινεῖν τὴν γῆν.* Sed imperite, ut fieri a *Græcullis* solet, in vocibus peregrinæ originis. Fit enim *κινεῖται*, dicta a *Senioribus* pro *Hebræorum* *קין* instrumento *Musico*, quod ab *isdem Senioribus*, modo *κινεῖται*, modo *ψαλτήριον*, modo *κινεῖται* reddi-

redditur, & de quo Joseph. Origin. l. vi. p. 187. ψάλλον ἐπὶ κενύρα. Unde erudita, ut solet, Hesychii Glossa, κενύρα, ὄργανον μουσικόν, κενύρα οἰκτραῖ, ut legi eadem citra distinctionem in postremis vocibus debet. Inde etiam petenda est origo eorum Veneris sacrorum in Cypro, quorum auctor Κενύρας, ac ab eo dicti Veneris sacerdotes Κενυράδαι, a Græcis olim, ac inde a Clemente in Protrept. ac Arnob. lib. v. traduntur. Noti quippe aliunde Veneris, ob occisum Adonim, dictum Κενύρας filium, Θρήνοι, & sacra inde cum solemnibus celebrari apud eosdem Græcos solita, de quibus ipsa Cyprum petens apud Ovidium Metam. l. x. v. 725. *luctus monumenta manebunt Semper, Adoni, mei.*

Ibid. αἴλινα] Notum Θρηνητικόν apud Græcos Tragicos ἰφύμιον, ut Æschyl. Agam. v. 123. Αἴλιον, αἴλιον οἶπε, & inde Sophocl. in Ajax. v. 635. αἴλιον, αἴλιον, & cujus etiam originem aliunde, quam a Græcis, repetit barbarus Phryx apud Euripidem in Oreste v. 1397. &c.

Ἄλιον ἀρχαῖν Θανάτου
Βάρβαροι λέγουσιν αἴ. αἴ.
Lugubre initium mortis,
Barbari dicunt heu heu.

ac ubi λίνος de *lychnos* ac Θρήνη dici notant Critici, & quidem de ejusmodi lugubri cantu in Phœnice ac Cypro juxta Herodotum in Euterpe cani solito. Eum autem a luctu in obitum *Lini*, antiquissimi Poetæ, ita a Græcis dictum, ac inde etiam Ὀϊόλιον, *lugubre carmen*, quo eundem *Linum*, tum Adonim ipsum celebrabant, tradit Pausanias l. ix. p. 584. & 585. Ab hoc autem αἴλιον Θρηνητικόν, diversa αἴλιον αἴδη ab Epicharmo dicta, quæ τῶν ἰσυργύτων, seu *telam texentium* erat propria; ut liquet ex eodem Athenæo l. xiv. p. 618. (sed ubi male ἄλιος, quod jam ibi monuit ὁ πάλιν, legitur) ac inde apud Eustathium ad Iliad. Σ. p. 1164.

V. 21. ἡ παῖνον, ἡ παῖνον] De origine hujus acclamationis, qua Apollo invocari solitus, agit infra hoc ipso Hymno v. 97. & v. 103. Id usum hic monebo, una voce, non duabus, hoc Phœbi ἰφύμιον apud Apollonium ac Græcos ad eum Criticos legi l. ii. v. 704. Καλὸν ἰηπαῖνον ἰηπαῖνονα Φοῖβον; & quomodo legendum etiam hoc loco foret; nempe ἰηπαῖνον, ἰηπαῖνον. Quamquam duo quoque inde formata hujus Dei epitheta Ἰηῖν & Παῖνον, ut apud Æschylum Agam. v. 153. Ἰηῖν δὲ καλῶ Παῖνονα, & apud Aristoph. Vespr. 496. Ἰηῖν Παῖνον. Sed de his plura in sequentibus.

V. 24. Μάρμαρον ἀντὶ γυναικός] Ita de vetula, quæ ob detectam latentem in Cypro Venerem, ab ea in lapidem itidem fuit conversa, Lycophron. p. 133. καὶ πέμπτερον γραῦν μαρμαρεμίτην δέμας. Et apud carularem *factam marmoream*, seu *lapideam*. Μάρμαρον nempe de quovis lapide, seu saxo, a Poetis dictus; sicut de Dracone lapidis ictu a Cadmo interfecto Euripides Phœnis. v. 667. ἄλλοτε μαρμαῖρον κούρα Φοῖνον; ubi Canterus minus recte, *interfecit marmore caput*, pro *lapide*, ut bene ὁ πάλιν, alter hujus dramatis interpres; & sicut Aristophanes Acharn,

Adarn. p. 325. de eo ait, qui lapidem ad conminuendum alterius capere credebat se tenere, ἔχων τὸν μάρμαρον. Utrumque autem conjunctum alicubi Homerus, πέτρον μάρμαρον, Idyll. π. v. 735, de lapide itidem dicto mox ab eodem, ἔξει λαί; quo scilicet Hecctoris aurigam percussit Patroclus; ac alibi itidem simili in re, Μαρμάρῳ ὀκρούοντι βασιλῆϊ, *Lapide aspero percussions.* Ita Niobe etiam, de qua hic igitur Callimachus, λίθῳ ab eodem vatum patre dicta, ac *flexibilis* itidem, Ἔσθλα λίθῳ περ ἴσσα &c. Iliad. Ω. v. 617; & similiter lapis a Propertio, l. III. El. x. v. 8. *Et Niobe lacrymas suppressas ipse lapis.* Id autem de Niobe a lapidem conversa dictum notat Philemon, quod pro doloris magnitudine nihil proloqui eadem potuerit, ac unde etiam factum observo, ut ab Æschylo in cognomine dramate, seu Νιόβῃ, eadem inuenta fuerit velato capite, & tanquam κωφὸν ὄψοσσιπον, seu ὄψοσσημα τῆς τραγωδίας; quo nomine Æschylum, quamquam præter meritum, apud Aristophanem exagitat Euripides Ran. p. 254. Sed qua de re alibi. Missis vero veris aut fictis mulierum in lapideas statuas commutationibus, seu μάρμαρον, quod hic ait ἀπὲρ γυναικὸς, Ἀνδράγαντα quendam μαρμαρίων legas, de *statua marmorea*, in Inscriptionibus antiquis, sicut in una Insulæ Pari in Spon. Miscell. p. 335, præstantissimo, ut aliunde notum, marmore feracis, ut inde *Marmoream Paron* vocet Ovidius Metam. l. VII. v. 465.

V. 25. Ἴη, Ἴη φθίνγει] Illud Ἴη Ἴη modo in luctu, modo etiam, quod observo, in faustis acclamationibus dictum. Prius quidem liquet ex Æschylo Suppl. v. 119. Ἴη, Ἴη Ἰηλίμοισιν ἀμπροπῆ, *Eheu! eheu! Lepidus cantilenas decentia* &c. Posterior cum ex hoc Callimachi loco, & infra v. 80, Ἴη, Ἴη Καρῆς, πολύλαττι, tum præterea ex Athetæ, qui Ἴη Ἴη acclamatum docet, quo Dii fierent Ἴλειω, seu propiti, unde Ἴηον vocarent etiam Bacchum, eundemque Ἴλειω καὶ Ἰαρόν, *propitium & hilarem*; qua de re videri item potest l. VII. p. 363. Eadem quoque ratione Ἴα, Ἴα, unde Latinorum *Jo, Jo*, in gaudio, a vigile, visa face captæ a Græcis Trojæ nuntia, acclamatum apud Æschyl. Agam. v. 25; idem vero dictum pro dolore abeuntis heri apud Aristophanem *Εἰρην*, p. 631. Ἴα, Ἴα, Ἴα, Ἴα, seu *hæi, hæi* &c.

Ibid. κακὸν μακάρων ἐρίζων] Nempe ab Homero rursus id mutatus, Odyss. Δ. v. 78.

— ἤτοι Ζητὶ βροτῶν ἐκ ἂν τις ἐρίζοι,

Haud sane cum Jove ullus mortalium contenderit,

& cui consonum illud Pindari Pyth. Od. 11. *χρὴ δὲ ὄψοσσι Θιδὸν ἐκ ἐρίζων.*

V. 26. ἰμῶ βασιλῆϊ, μάχοιστο] Id de Ptolemæo Evergete intelligi notant Scholia, ac unde hoc & sequenti versu præclarum illud & πολυτιμώτατον elogium hujus Regis adornat Callimachus; ejusdem nempe esse vesaniæ, cum Rege Ptolemæo, ac cum Diis ipsis pugnare velle & contendere. Nempe sicuti priori in Jovem Hymno, captata itidem ejus rei ab ingeniosissimo Poeta occasione, non solummodo a Jove constitu-

tos

tos esse Reges, nihilque iis in terris divinius, opes etiam iis & omnia prospera large a Deorum lege concessa, dixerat; sed quod addit ibidem cumulatius tamen hæc omnia in Ptolemæum singulari Jovis munere congesta, maxime autem vim illam *λατρευστικὴν*, qua fiebat, ut quæ alii Reges haud uno anno possent proficere, ipse una die cogitare simul & feliciter conficere valeret. Adde, quod Ægyptiorum Reges, & hi etiam, ut supra jam innui ad v. 80. Hymn in Jovem, Ptolemæi, pro Diis haberi & coli a suis vellent. Non ergo ideo solum, ut tradunt hic Scholia, *Dei* instar a Callimacho cultus hic Ptolemæus, quod nempe *φιλόλογος* esset, seu litterarum & omnis eruditionis studiosus.

V. 29. *διώταται ᾧ, ἐπεὶ Διὶ δεξιὸς ἦται*] Præclarus utique locus, ut bene hic monet præstantissima Daceria, & dictum sacrarum litterarum ac inde Apostolici Symboli, *sedet ad dextram Dei Patris*, egregie illustrans aut explanans. Adeo ut iis *sedendi ad dextram*, adhibitis hic similiter a Poeta vocibus, non honoris solum prærogativam, aut mansionem augustam, sed *potestatem* etiam denotari, aperte innuat hic locus; quod ipsum vere in eadem sacri Foederis *sedendi ad dextram* locutione, observarunt prisca Ecclesiæ Doctores, Augustinus, Hieronymus, aliique, & qua de re consuli ante alios potest Anglorum nuper doctissimus Pearsonius ad Symbolum. Unde conjiciendi foret locus, hausisse id forte Callimachum sub Ptolemæis, & quidem Alexandriæ, ac in eorum, ut volunt, Regia viventem, hausisse, inquam, e lectione veteris Foederis in Græcam tum Linguam ibi a Senioribus conversi, & ubi Psalm. cx. v. 1. similis, ut notum, ac inde in novo Fœdere sacrata occurrit locutio; nisi quod non Apollini quidem, sed Minervæ idem plane tribuerat dudum ante Pindarus, ut ex eodem id refert Aristides, Hymn. in Minervam, p. 19. Πίνδαρος δ' αὖ φησὶ, δεξιὸν κατὰ χεῖρα τῷ πατρὸς αὐτῶν καθίστομαι τὰς κύβητας τοῖς θεοῖς λατρευστικῶν. Pindarus vero ad patris dexteram dixerat eam sedere, mandata Diis perferenda accipientem. Neque minus memoranda quæ continuo addit de eadem Dea, haut minus sacris litteris de vero & unico Dei Filio consona: Ἄγγελος μὲν γὰρ ἐστὶ μέγιστος. ἢ δὲ τῶν ἀγγέλων ἄλλοις ἄλλα ἐπιτάττει, πρῶτον τῷ πατρὶ τῷ θεῷ ἁγαλαμβάνουσα. Est enim ipsa Angelus major, eorumque aliis aliud imperat, quod a patre primum acciperit &c. E quibus insuper liquet, non unum hunc esse Callimachi locum, quod censuit supra sexum erudita & cultissimi ingenii Anna, quo illa ad *dextram Dei Patris sedendi* solemnis & sacræ formulæ dignitas ac facultas simul innuuntur. Quibus addi insuper potest id quod de eadem Jovis filia ait Callimachus Hymn. in ejus Lavacrum v. 131. &c. omnia nempe eandem perficere quæ velit; soli enim e filiabus Jovem concessisse *πατρίᾳ πάντων φέρονται*, qua suis patris omnia ferre, ut ea vertit Vulcanius; aut quod de eadem Dea dixit Horatius, *Proximos illi (Jovi) tamen occupavit Pallas honores.* lib. 1. Od. x11.

V. 31. *Ἔστι γὰρ Ἴουμνος*] Adducitur hujus Poetæ versus in Βάσιχῳ apud Hephæstionem p. 30. ubi eadem laus Apollini simul ac Jovi tribuitur,

Δαίμονες ἰουμνότηται, Φοῖβι τε καὶ Ζεῦ Διδύμων γυνάργχῳ.

Diis

Dii laudum pleni, Phoebus ac Juppiter Didymorum parentes.

Quibus verbis, ut obiter hoc addam, & quorum pars posterior existat etiam apud Etymologum in voce Διδυμῶν, respicit Callimachus ad commune Jovi juxta & Apollini Didymeum apud Milesios Fanum & Oraculum, sicut hoc tradit etiam Stephanus. Eadem autem voce de Cycladibus insulis usus est quoque Callimachus Hymn. in Delum v. 4. Ἐυρυπτος &c.; ac jam ante Epicharmus in Megaride apud eundem Hebraktionem p. 5. — Ἐυρυπτος

Καὶ μουσικὰν ἔχουσα πᾶσαι φιλόλυγε Ἥχη.

*Laudibus abundans & musicam habens omnem, lyra amans
Echo vel sonus.*

Immo idem Apollini quoque tribuit, quod viderunt jam alii, Hymnus in eum Homero tributus.

V. 32. ἑ, τ' ἰδύτων] Scholia hic ἰδύτων, ἰμώτιον; qua postrema voce *vestis* in genere seu *tunica* etiam & stola debet hic intelligi, sicut ἰπιδύματα tantum *superius indumentum*; unde ἰπιδύματα Aquilæ dictum Exod. xxviii. v. 4. quod Seniores ἰπυμίδε ibidem seu *humerale* vocant. Hinc ἰδύτων ἰδύματα, de nobiliorum ephedorum simul ac muliebri veste seu stola occurrit apud Æschylum Eum. v. 1031. φαινεβαίπτις ἐσθροῖς ἰδύμασι; ubi duas postremas voces *indutis vestibus* vertit postremus editor ac interpretes, quum ἰδύματα, sicut hic Apollinis ἐσθροῖς, sint ipsa *indumenta* seu amictus, (quamquam apud Euripidem in Jone, v. 224, εἰμύμασι ἰδύτως, *coronis indutus* seu *ornatus* dicatur) & sicut alibi ab eodem Tragico Chorph. v. 999., κατὰ ποδιδύτων dicitur de *talaris* seu *ποδήρει*, eoque *ferali amictu*, quo involutus aut involvendus, pro funebri veterum ritu, recens cæsus ab Oreste Ægistheus. Adde ἰδύματα etiam de *linteis* dicta, quibus amicti infantes, ut apud Euripidem in Jone v. 1414. σὺ γὰρ ἰδύματα de linteis, quibus involutus Jona recens natus a matre Creusa fuerat expositus; & ἰδύτως apud Athenæum l. xii. p. 550. de vestitu juvenum apud Laconas, ac unde factam Latinorum *indusium*. Ita ἰσώτερον, ἰσώτερον ἰμώτιον seu *interior vestis* ab Hesychio redditur; a Senioribus autem Exod. xxviii. 31. & Levit. viii. 7, Ἐσθροῖς dicitur summi Sacerdotis *Pallium*, seu *Tunica*, verius, eaque *talaris* seu *ποδήρης*, cui superimposita, ut ibidem dicitur, nempe Levit. viii. 7, Ἐπυμίδε seu *Humeralis*. Hic vero Apollinis ἐσθροῖς dictum videtur de veste ejusdem seu palla citharœdica eaque *talari*, qua subinde in nummis antiquis amictus occurrit citharam gestans hic Deus, & de qua etiam palla, ut alia mittam, Propertius l. viii. El. xxxi.

Æthiæ in longa carmina veste canis.

Quamquam & cum chlamyde etiam a tergo rejecta, cætera nudus, in præcis itidem monumentis, quandoque visitur, sicut in præclaris illis hujus Dei signis, quæ olim Romæ cum in hortis Vaticanis, tum alibi videre & mirari sæpenumero contigit; & cujusmodi itidem affabre cæclata vulgarentur industrii veterum id genus & selectissimarum quidem urbis statuarum promicondi.

Ibid.

Ibid. ἢ τ' ἐπιπορπίς] Qualis fibula conspicua etiam in chlamyde hujus Apollinis modo indicata, eaque ibidem circa humerum sinistrum nexa, & cujusmodi fibulatae chlamydes dictae apud Etymologum Μ. ἄλλικες, sicut ab hoc Battiaide in versu, qui ibidem legitur, ac inter fragmenta ejus jam a Vulcanio relatus,

Ἄλλικα χρυσίῃ ἐρηγομένην ἐπέτησι,

Chlamydem auream resensam fibulis,

sicut postremam vocem exponit Hesychius; ἐπέτησι, ἀξίοναι; priorem autem ἄλλικα, non de *chlamyde* cum Etymologo, sed de *tunica manipicata* ab Euphorione dicta, seu χιτῶν χειρῖδωτός. In Scholiis autem ad hunc, quem versamus, locum; ἐπιπορπίς, ἢ παρόρη dicitur; quamquam discrimen aliquod inter παρόρη & πόρπη alii e Græcis, sicut jam monuit ad Tertullianum de Pallio ὁ πάνυ, quaesiverint; ut nempe παρόρη humerales seu ἐπώμιοι essent fibula, sicut eadem a Luciano vocantur in Amoribus p. 1060. ed. Salmur., πόρπη autem, quæ vestem & pectus stringeret. Qua de re videri potest Pollux lib. VII. c. XIII. p. 338. ὁ δὲ χιτῶν χιτῶν ΠΕΡΟΝΑΙΣ κατὰ τὴν ἄμυρ δῆτρο. Ἡ δὲ ΠΟΡΠΗ κατὰ τὰ εἶρη εὐπέτετο; scissa autem tunica fibulis (ΠΕΡΟΝΑΙΣ) circa humeros connehebatur; ΠΟΡΠΗ vero (fibula itidem) circa pectus stringebatur. Et ejus postremi quidem generis fibulas innuere videtur Euripides, de Trojanis agens mulieribus, in Electr. v. 317.

Ἰδέτω φαίρη χρυσίαις ἐζευγμένα

Πορπαισι.

ut legendum ibi malletm quam ἐζευγμένες, nempe *Idæa pallia* gestantes, aureis religata fibulis. Quod tamen discrimen inter has voces, παρόρη nempe & πόρπη, & eas quæ ex utraque formantur, haud continuo servatum liquet. Unde, ut de promiscuo vocis παρόρης usu nihil hic dicam, περιπορπίς vocatur apud Theocritum, de interiori veste muliebri fibulata ad pectus, ut bene ibi ὁ πάνυ Calaubonus; nempe Idyll. xv. v. 21. τ' ἀμυρπιχοῖον κ' τὰν περιπορπίδα λαζεῦ, cape amiculum & stolam fibulatam. Πορπάματα vero de humeralibus fibulis dicta alibi video in adducto modo Euripidis dramate, Electr. v. 820.

Ῥίψας ἀπ' ἄμων ἐνπρεπῆ πορπάματα.

Rejiciens ab humeris decoras vestes fibulis adstrictas;

& facta itidem a πόρπη vox πορπάζειν pro *infibulare* in genere seu *constringere*, qua usus est eo sensu Æschylus Prom. v. 61. alibi vero in eodem dramate δισμῷ ἀποπορπατὸς, vinculo constrictus, v. 141. Auream autem Apollinis fibulam dixit hic Callimachus; & de qua proinde usurpare licet illud Theocriti Idyll. IΕ. v. 79. Θεῶν περιπάματα φαοῖς, *Deorum fibulas dices*; quamvis in promiscuo etiam, maxime ditiorum aut nobiliorum mulierum, usu fuerint aureæ id genus fibula; quarum etiam meminit in versu paullo ante ex Etymologo adducto Callimachus. Unde Trojanis, quamquam captivis tum mulieribus, ut Asiatici luxus reliquias, fibulas id genus aureas tribuit in adducto paullo ante versu Euripides, χρυσίαις πορπαισι; & similiter Jocastæ Sophocles, Oedip. Tyr. v. 1265. ἑμῶν χρυσαλάτης ἀξίοναι, *vestium aureas fibulas.*

Fibula

Fibula quidem hujus Apollinis aurea loco, *παπύρα* (Ægyptiaca nempe, e qua varia, quod aliunde liquet, *πλύματα* fieri consueverant) eam in rem usum Cupidinem tradit Anacreon Od. IV. ὁ δ' Ἔρως χιτῶνα διπλᾶς ἑσπέρ' ἀυχίῳ παπύρα; *Cupido autem tunicam religans papyro supra collum. Fibula*, cujus hic mentio, aurea gestamen solis olim Syriæ Regum cognatis concessum; unde insignis muneris loco talis fibula missa ab Alexandro Bala ad Jonatham Pontificem I. Maccab. c. x. p. 89. & Joseph. Arch. l. XIV. c. VII. p. 436. item ad eundem ab Antiocho Balæ filio, ibid. cap. IX. p. 441. & I. Maccab. c. XI. v. 58. Plutarchus vero in Gryllo de adolescente ad ostentationem amictu, ait p. 989. ἔχε δὲ τὴν ἢ πόρην χρυσοῦ ἑστὰ παύλιον, οἶμαί, τορῆας διακρίσασθαι. sed & *fibula aurea habebat, si recte memini; aliquid operis elegantis celo parati subtilissimo.*

V. 33. Ἡ τὴ λύρη] *Aurea* itidem Apollinis *lyra* seu *cithara*, meminit Pindarus ab initio Pythiorum, χρυσοῖα φόρμιγγ' Ἀπόλλωνος, & similiter *testudinis aurea* Horatius l. I. Od. III; ac præterea Ovidius l. IV. El. III.

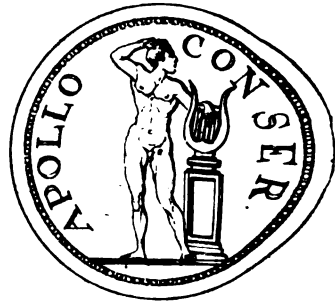
Artis opus rara subgens testudinis & auro

Pendebat læva garrula parte lyra.

Immo unde *χρυσολύγρης* Apollo invocatur apud Comicum, *Lystr.* p. 783. Nemo autem mirabatur *citharam* inter Apollinis *arma* seu insignia, quæ celebrarent. Poetæ vel cantores, jam ante a Callimacho relata, hic Apollini cum chlamyde vel palla, aut reliquo ejus cultu tribui, qui *Citharædum* Apollinem, seu *cithara* vel *plectro*, quo eam non sine cantu pulsaret, armatum vel instructum vidit sæpenumero in veterum nummis, aliisve monumentis antiquis. In quibus occurrit etiam subinde *ἄφρον* seu *σιναπλή* eadem *cithara* vel *lyra*, nempe supra columnam, cui Apollo innixus, quiescens ac recumbens. Id vero inde factum obiter moneo, quod Orpheus Apollini *lyram* consecrans, ea cuidam columnæ ab eo fuerit imposita, ut me docuere eruditi ad Apollonium Critici, qui id e *Promethide* referunt ad *Argon.* l. II. v. 930. αἶν δὲ καὶ Ὀρφεὺς ἦναι λύρην, *Orpheus præterea lyram dedicavit*; ubi Scholia. ἔτος μὲν φησὶ ἐπὶ τῷ τῷ Ἀπόλλωνος βωμῷ τὴν ΛΥΡΑΝ ἈΝΑΤΕΘΕΙΣΘΑΙ ὑπὸ Ὀρφέως. ὁ δὲ Προμαθίδης ΕΠΙ ΣΤΗΘΗΣ τινος; *dicit ille quidem (Apollonius) super Apollinis aram, LYRAM ab Orpheo dicatam, Promethidas autem eam COLUMNÆ cuidam IMPOSITAM.* Ut hæc præterea mittam, quæ de deposita ab Apolline supra lapidem *cithara*, dum *Alcathoo* operam navat in fabricandis muris *Megarensum*, tradit *Pausanias* l. I. p. 78. Utrunque autem cum *Citharædi* Apollinis, *cithara* nempe cum *plectro*, quo eam pulsaret, instructi, tum reposita supra columnam *cithara* quiescentis simulacra, duo sequentes nummorum typi hic ante oculos ponunt. Prior equidem sub *Commodo* cufus, cum inscr. APOL. PALATINO, & simulacris *citharædi* Apollinis simul & *Victoriæ*, exstat inter selectiora *Numismata Illustrissimi Apamensium* in *Galliâ Episcopi*; alter cum nudo *Apolline*, *cithara* præterea columnæ aut *basii* imposita, inter *Galieni* nummos profert.

[E]

Ibid.

Ibid. *ἀρμυρα*] Ita de arcu Dianæ Hymn. in Dian. v. 10. ἄρμυρα δ' ἰνκαμπῆς ἀρμυρα, *mibi etiam flexibilem arcum*; quo utroque loco Scholia de *arcus nervo* hanc vocem explicant, quæ pro arcu ipso, sicut apud Hesychium, hic sumitur. Ita *κίρας* de *arcu* dictum apud Lycophronem p. 95. ὡ χαρμῶσι βασιῶσσι κίρας; quæ tria æquoque, *κίρατα*, *νευρία*, & *τόξα*, conjungit alicubi Euripides, Iphig. Ant. v. 33. ζυγνυδὲ κερόδιτα τόξα νεύροις, ut ibi mallem quam *νεύροις*, quum *νευρία* de *τῶσσι arcus nervo* proprie dicatur; & e quo præterea loco emendandus eadem opera Hesychius, *κερόδιτα*, *τόξα*, non *κερόδιτα*; quod typhotetæ erratum crederem, ni ita omnes, quæ prodierunt hætenus Hesychii editiones, Aldina, Hagenoensis, & Batava, hoc præferrent. *Nervi* autem illi *arcum* vulgo olim e setis equinis, ut liquet ex Hesychio in *ἰσπρία*, & Accio, cujus ea de re locum jam vidit ad Lycophronem Meuriius.

Ibid. τὰ Λύκτιον] Seu Λύττιον verius, sicut dicta olim urbs inter Cretæ præcipuas Λύττιος ab Homero juxta Strabonem, & Polybium, indicata etiam a Stephano ejus nominis, quod in edito loco sita esset, & proinde a voce λυτῖον pro ὑψηλόν, origine; & quod hic palmarium, in monumentis etiam, quæ adhuc supersunt ejusdem loci antiquis, qualia duo vulgavit Trifstanus Com. T. 1. p. 444. in quibus ΛΥΤΤΙΟΝ ΠΟΛΙΣ ac ΛΥΤΤΙΩΝ Η ΠΟΛΙΣ legitur. Neque hæc valent infringere, quod Λύκτιος & Λύκτιος apud Strabonem, & Pausaniam, aut apud Latinos etiam Auctores Λύκτιος & Lyctius aut Lyctius, sicut apud Ovidium Metam. l. vii. v. 490. *classis Lyctia*, hodie legatur. Unde emendandus etiam Clemens, a quo dicitur in Protreptico p. 20. Λύκτιος γὰρ, (pro Λύττιος) Κρητῶν δὲ ἔθνος εἰσιν, ἀνδρώπους λαοφάττειν τῷ Διί, *Lyctios gentem Creticam feros homines impostasse*. Λύκτιος autem seu Λύττιος ideo dictus hic Apollinis *arcus*, quod *τοξοφόροι* seu sagittandi peritia celebres olim fuerint præ aliis, ut aliunde notum, Cretenses, quamquam non adeo *Lyctios*, quam *Gortynios* aut *Gortyniacos*, a loco ubi fiebant e capriis cornibus, corun-

mundem arcus vocatos apud veteres legamus, ut Ovid. *Methm.* l. vii. p. 778. *Nec Gortyniaco calceatus levis exit ab arcu*; ac de sagittis itidem, *πτυγῆς αἰγυροῦ*, dicatur apud Lucanum l. vi p. 214. & *Gortynia spicula* apud Claudianum Paneg. iv. Cons. Honor. v. 577.

V. 34. *χρῆστα καὶ τὰ πίδαλα*] Ita de Junone Hesiodus Theogon. p. 12. *χρυσίοισι πίδαλοις ἄμφιβαύϊαι, αὐτῆν calceamentis incedens*; & sicut inter cultus muliebris argumenta *ἀνδροβαφεῖ πίδαλα*, seu *πυρρῶτες αἰσεί*, a Luciano referuntur in *Amorib.* p. 1057. aut Adonidi etiam *πίδαλα* tribuuntur apud Bionem *Idyll.* γ. v. 83. aut unde *ἀπίδαλος* seu *calceatus* dicitur Oceanidum Nympharum Chorus, apud *Aeschylum Prom.* v. 135. Quamquam hæc non Dearum solum vel Nympharum, aut delicatiorum cæteroquin virorum vel mulierum calceamenta fuerint, ac unde *καλοπίδαλα* eadem vocat Theocritus *Idyll.* κε. v. 109, sed rusticis etiam tribuantur ab Hesiodo *Erg.* lib. ii. v. 118. *Ἄμφι δὲ ποσσὶ πίδαλα βόας* &c. Immo *πίδαλα* de quovis pedum tegmine dici notant veteres Critici ad Pindar. *Pyth.* Od. iv. pag. 243. ubi de Jænone dixerat *ἀέθλιγυτον πίδαλον*, nempe *παντὰ τὰ τοῖς ποσσὶ ἀθελιούμενα*, *πίδαλα καλύπτει*; *οἰκία* quibus *pedes* *involvuntur*, *vocantur πίδαλα*.

V. 35. *πολυκίμωνος*] Idem, quod apud Euripidem *Jon.* v. 581. *πολυκίμωνος* dicitur, seu multa possidens.

Ibid. *Πυθῶνι καὶ ταμίῳ*] Nempe ob thesauros Delphicos, seu donaria aurea, aut summi cæteroquin pretii & exquisitæ artis, ibi undique sacrata ac recondita, & de quibus *θησαυροῖς*, præter Pausaniam *iosque*, consulendus Euripides in *Jone* v. 1141.

Λαβὼν δ' ὑφ' ἄστερα δ' ἱερῶν θησαυρῶν πάρα,
Accipiens vero aulæ facta ex thesauris

Qualia inde postea commemorantur deprompta, visu, ut ibi dem ait, *miranda, aulæ barbaricæ, aureæ pocula*, seu *χρυσίους κρητῆρας*, & *χρῆστα ἱεράματα* v. 1165. & 1175. ac unde etiam de eodem *πολυχρῆστον ἱλιῦς* ædis Delphicæ custode *Jone*, dixerat ante Tragicus,

Δελφοὶ σ' ἴδοντο χρυσοφύλακα τῷ Θεῷ
Ταμίω τε πάντων κίον.

Delphi ipsam fecerunt custodem auri ipsius Dei, & fidelem dispensatorem omnium;

quo loco *ταμίω* *qualitatem* minus opportune reddit *Canterus*. Quibus addi potest *Plutarchus*, qui de *Pyth.* *Oracul.* p. 408. *Oraculum Delphicum*, seu ejus ædem, *plenam Barbaricis & Græcænicis donariis* tradit, *ἀναθημάτων δὲ καὶ δάρον ἱερῶν ἡλικῶν Βαρβαρικῶν καὶ Ἑλληνικῶν τὸ χρῆμα*. Immo e quo insuper liquet, & e *Pausania* etiam in *Phocici*, *pecuniæ* fuisse in ambitu ædis Delphicæ, *variorum Græciæ populorum* *ἔκους*, ut eos vocat *Plutarchus* p. 400. seu *vellas*, illorum nominibus, qui eisdem crexerant ac donariis ibi a se dicatis impleverant, *inscriptas*, & *Corinthiorum* quidem dictum proprio nomine *θησαυρῶν* ibidem existisse. Quod postretum docet etiam *Pausanias* l. x. p. 633. qui in illo *Delphico Corinthiorum thesauro* ab iis, ut ibi memorat, *extructo*,

aurum a Lydis acceptum, fuisse ab iisdem Corinthiis repositum tradit. Idem vero de aureis donariis a Gyge Lydorum Rege Delphis in Corinthiorum thesauro reconditis pridem monuerat Herodotus lib. 1. cap. xiv. eumque præterea thesaurum non Corinthii populi, sed Cypseli eorum Tyranni revera exstitisse; quod postremum monuit etiam Plutarchus, loco paullo ante indicato, de Pyth. Oracul. pag. 400. Aliorum vero ibidem *οίκων* seu *θησαυρῶν*, ut Acanthiorum & Brasidæ, meminit insuper Plutarchus, ead. pag. 400. Sic uti etiam Sicyonii thesauri, ac præterea Polemonis Delphici, qui Ii-brum de thesauris illis Delphicis ediderat., Sympos. lib. v. Qu. 111. p. 675.

V. 36. *οἰὶ καλὸς κ' αἰὲν ἴσθ']* Qualis etiam in antiquis nummis aliisve monumentis antiquis conspicitur passim hic Apollo; prout id vere notavit jam olim Lucianus de Sacrificiis, *ἀναπλάττεισι ἡνωσῆσθαι μὲν τὸν Δία, ΠΑΙΔΑ δὲ ἰς Αἰεὶ τὸν Απόλλωνα*, exprimitur autem *βαρβατισμῶς Ἰουvenis*. **SEMPER** vero **PUERUM APOLLINEM**. Quod monuit etiam Plutarchus ubi de Baccho agit & Apolline lib. de El. Delph. p. 389. *ἀγῆρα τε τῆτοι Αἰεὶ καὶ Νεον*. *ἐκείνῳ δὲ πολυειδῆ καὶ πολυμορφον ἐν ἡραφαῖς καὶ πλάσμασι δημιουργῶσι*. Atque hunc (Apollinem) *senectutis experientem ac SEMPER JUVENEM*, illum autem (n. Bacchum) *multiplicis forma pingunt atque fingunt*. De utroque tamen Tibullus lib. 1. El. 14. *Solis comæ est Phæbo Bacchoque juvenis*. Unde idem Apollo ΝΕΟΣ ΠΥΘΙΟΣ inscriptus in veteri Tarfensium nummo, quem olim in Cimi-liarchio Mutinensi, Serenissimo tum Duce ALPHONSO illius lustrandi facultatem coram humanissime exhibente, adnotasse memini. Quamquam, ut barbatus haud semel occurrit Bacchus in Naxiorum, cuiusmodi ad Juliani Cæsares vulgavi, aliisque antiquis nummis, sic talis Apollo etiam apud Hieropolitanos Syros fuerat expressus, sed rita iisdem, ut liquet ex Luciano de Dea Syria, & Macrobio Saturn. l. 1. qui illius meminere, plane peculiari; & quale barbati Apollinis simulacrum nusquam hæctenus vidisse memini.

V. 37. *Θηλείαις ἔδ' ὅσων ἐπὶ χροῖ &c.]* Melius hæc verba vertit ligato sermone Vulcanius, *nulla teneras lanugine malas obducitur*, quam soluta oratione Interpres a præstantissima Dacera merito eo nomine reprehensus. Bene autem hic Scholiastæ glossam, quamquam alienam omnino ab hoc loco, *χροῖ*, *ψόφῳ*, *ξυσμῶς*, ex Hesychio interpretatus est idem Vulcanius; ac sicut eidem glossæ, duo priora illius verba quod adinet, præclara lux accedit ex Æschylo, Sept. Theb. v 379.

Σπυδῆ δ' ὀπίων πομπίμους χροῖας ποδῶν.

Festino gressu accelerans missos strepitus pedum:

non ut ibi *χροῖας ποδῶν* absurde per *axes pedum* reddit Interpres. *Χροῖς* nempe ibi idem quod *χροῖ* pro *ψόφῳ*, sicut utraque vox eo sensu apud Hesychium etiam legitur, *χροῖον, τὸν ποδῶν ψόφον*, quæ glossa est hujus Æschylei loci; item *χροῖ*, *ξυσμῶς*, *ψόφῳ*, *φθόγγῳ*. Ita alibi in eodem hujus Tragicæ Dramate v. 115. occurrunt *αἰθέριον χροῖας* quæ

et nihil aliud ibi quam rotarum strepitus; ut ea de re pluribus quoque ad ipsum Æschylum.

V. 38. Αἰ δὲ κόμαι θύοντα πίδα λείβουσιν ἴλαια] Nusquam hanc vocem ἴλαια plurali numero efferri notant hic Scholia. Occurrit tamen eadem, ut observo, apud Athenæum l. xv. p. 688. & quidem satis opportune, ubi odorifera itidem seu θύοντα ἴλαια, quorum hic meminit Callimachus, tangit; ὁ δὲ Ὀμηρὸς τὴν μὲν χῆσιν οἶδι τῶν κόμαϊ. ΕΛΑΙΑ δὲ αὐτὰ καλεῖ μὴ ἐπιβίβου, θρασύοντι δ' ἔχριν ἰλαίω, καὶ ἀκαχῆ δὲ λέγει, τὰ τεθναμένον; Unguentorum autem usum Homerus quidem novit, vocat αἰσέτω ἴλαια, ὄλεα, adjuncto ἐπιθετο, ut, rosaceo persuxit oleo; alibi, ἰσθρίβου conditum oleum. Qui postremus Homeri locus, quem continuo ibi adducit Athenæus, integer legitur Iliad. ε. v. 172. Ita θύοντα ἴλαια seu odorifera ὄλεα hic commemorat Callimachus, quibus perfusa esset Apollinis coma, quod oleum sicut & vinam, ad fuscipiendum retinendumque odorem, ut notat Theophrastus de C. Pl. l. vi. c. xxviii. p. 387. sint aptissima. Unde etiam idem libro de Odoribus p. 444. monet, ideo odores oleo condi, quod & ætatem istud diutissime ferre possit, & ad usum valde sit opportunum, quamquam suapte natura oleum, ut ibidem tradit, propter densitatem & pinguedinem omnium minime odorem concipiat. Per odorifera autem illa ὄλεα, quibus in τειτῶν, quod hic dicitur, stillaret Apollinis coma, vel e Nardo, vel Σταχθεῖ, seu e myrrha oleum, cujus notus eam in rem ac a Poetis decantatus apud lautiores homines usus, facile licet intelligere. Ut nempe Apollo hic dicitur, sicut ille, qui apud Aristophanem Equit. p. 361. traditur ἀρχαία χημιστι λαμψέης, antiquo cultu splendidus, μοχ σμυρῆ κατὰλετῆ, seu myrrha unctus; aut, quod idem infert, apud Apulejum Metam. l. 11. guttis Arabicis obunctus, quas doctissimus Reinefius Syntagm. Inscr. p. 125. minus vere de balsamo, quod Psecades lautiorum capillis instillarent, interpretatur. Neque enim balsamum planta Arabica, quamvis eam apud Arabas nasci tradere norim Pausaniam l. ix. p. 583. aut apud Sabæos Arabas etiam reperiri innuat Strabo, sed Judaica verius, ut notum, in nobili ejus convalle seu tractu Hierichuntino, sicut ex eodem Strabone, Theophrasto præterea, Josepho, Plinio, Plutarcho, aliisque auctoribus, qui de ea agunt, liquet, tantum proveniens. Adde, quod myrrha, Arabica omnino, ut constat, planta, perfusi seu madentes luxuriantium olim crines occurrant sæpe in antiquis Scriptoribus, sicut de ἀνδρογύνη Athide Ovidius Metam. l. v. v. 53.

Et madidus myrrha, curvum crimale, capillus.

Immo unde myrreum crinem dixit Horatius l. 111. Od. xiv. Myrreum modo prohibere crinem, & quo spectat proinde illud ejusdem Nafonis Heroid. Ep. xxiii. non Arabum nosser dona capillus olet. Immo jam hæc scripturam quam opportune occurrit optimus hujus apud Callimachum loci interpret Tibullus, qui de eadem Apollinis coma ait l. 111. El. 17,

Intonso crines longa cervice fuebant :

[E 3]

STIL-

STILLABAT *Tyrio* MYRRHEA RORE COMA.

Nec miror quod *myrtea* (sicut & apud Horatium vetus Interpres, a colore scilicet *myrsi* medio inter flavum & nigrum) pro *myrrhea*, ut habent etiam veteres libri, malit ibi Scaliger, & pro *Tyrio*, quod eodem huc redit, *Syrio*, ac ideo, ut de *malabathro Syrio* (cujus nempe apud Horatium eundem in usum fit mentio, lib. 11. Od. VII.) id velit intelligi. Idem tamen Tibullus alibi de *nardo Tyrio*, inde nempe advecto, id se innuere aperte satis indicat lib. 111. El. VII.

Fam dudum Tyrio madefactus tempora nardo.

& qui jam antea dixerat, ac apposite rursus ad hunc Callimachi locum, lib. 11. Eleg. 11.

Illius PURO DISTILLANT tempora NARDO;

quæ alioquin *Affyria* etiam *nardus* ab Horatio dicitur l. 11. Od. XI. Quamquam ut *myrrha* vulgo & *nardi*, seu *odorati olei*, cujus hic Poeta noster meminit, inde confecti, sic *balsami* tamen eandem in rem usum, quamquam rarius ob plantæ illius caritatem adhibitum, ex eodem *A-pulejo* de Veneris cultu seu ornatu paullo ante agente liquet, a quo eadem ibi dicitur *Cinnama fragrans* & **BALSAMA RORANS**; item alibi *Metam.* l. VI. *fragrans balsamo Venus remans*; ac unde etiam de cœna Cupidinis & *Psyches* nuptiali a Diis celebrata, legitur iterum in eodem libro, *Gratia spargebant balsama*. Ut proinde sive e *myrrha*, sive e *nardo*, ut non solum ad similem vulgo ornatum, sed hujus etiam *Apollinis comam*, juxta adlatum scilicet *Tibulli* locum, adhibito, seu e *balsamo*, ut præstantiori adhuc & Deo proinde convenientiori, liquores, aut quæ vocat hic *Callimachus*, *olea*, quibus stillarent juvenis perpetuo ac intonsi hujus e *Dei crines*, commode hic possent intelligi. Ni tamen quis malit illud e *croco* hic innui, eoque præstantissimi celeberrimique apud *Cyrenas* (qua de re infra ad v. 83.) odoris, & quo etiam *suavis croco* aræ hujus *Dei*, ut ibi *Callimachus*, *Cyrenis* erant resperisæ. Qui proinde *crocus* eo magis hic etiam locum habere videtur, quod præstantissimum inde *oleum*, *crocinum* dictum, idque *myrrha* melius adhuc redolens, ut de eo tradit *Dioscorides* lib. 1. c. LXIV. conficeretur: ἰσὶ δὲ ἀορῆ ΚΡΑΤΙΣΤΟΝ τὸ καλλικόρωσ ΚΡΟΚΟΥ ΠΙΝΕΟΝ, ὁποῖ ἰσὶ τὴν ἰατρικὴν χρῆσιν ἀριότατον δὲ τὸ αὐτὸν δὲ ΤΗ ΣΜΙΡΝΗ παρὶ μυσσοῦ; Est porro PRÆSTANTISSIMUM, quod abstrahendo *CROCUM* spirat; estque id usui *Medicina* aptum; proximum vero, quod *MYRRHAM* redoles. Quæ singula utique apprime huic loco conveniunt, de *Apollinis coma* *crocinum* id genus *oleo stillante*, non *Medicinæ* solum, ut mox a *Poeta* traditur, *inventoris*, sed quod continuo hic addit de eadem *coma*, e qua non *pinguedo*, sed *πανάκεια* sive præsens adversus omnes morbos *remedium*, in *terram*, seu *Cyrenæorum campum* distillaret. *Crocinum* certe illo vel *oleo* vel *unguento*, & exquisiti usus ac odoris, *comas* & caput perfundere veteres consueverant; unde de eo ait *Moschus* in *Europa* v. 83. Ἐαρθεῖο κρόκου δὺόσσαν ἰσθίον, *lauri* seu *rufi croci odoratam comam*; ac de *crocinum unguento* *Propertius* l. 111. El. X.

Et crocino mares myrrheus ungas onyx.

Hinc

Hinc etiam Proverb. VII. 17. ubi in Hebræo & aliis antiquis Tralatio-
nibus dicitur, *adsperſi cubile μου μεμύρωμεν ἢ myrrha*, ibi Seniores *διέ-
μαγα τῶν κοίτην μου κροκίω* vel *κρόκω* juxta Codicem Alexandrinum;
& alio rursus loco, Prov. IV. 14, *nardus*, quo itidem perfusas olim
diximus *τῶν τρυφῶν comas*, & *crocus* conjunguntur. Immo sicuti
olim tota theatra *croco*, eo quippe resperſa, *suave* sunt dicta, ut apud
Spartianum in Hadriano, ac in Glossis antiquis, *κρόκος ὁ ῥαινόρραμος*, aut
κροκόρανος, *croci spargio*, ut notarunt ibidem viri summi, sic idem de
croco, Cyrenaico seu *oleo* inde præstantissimi, ut vidimus, odoris, quod
spargeret seu quo *stillaret*, ut de eadem supra Tibullus, *Apollinis coma*,
dictum a Cyrenæo vate videtur, & quod *ψεκκίζειν* alioquin ab Ana-
creonte dicitur Od. IX. Quibus addo denique, quod de nato recens A-
polline a Theognide dicitur,

Πᾶσα μὲν ἐπλήθη Δῆλος ἀπειρεσίῃ

ΟΔΜΗΣ ΑΜΒΡΟΣΙΗΣ;

Omnis quidem repleta est Delus ingens ODORE DIVINO;

aut similiter quod de divino quodam odoris halitu, e quo Dianam in
paternis ædibus præsentem colligit apud Euripidem moribundus Hip-
polytus in cognomine dramate, dicitur v. 1391.

— ὁ ΘΕΙΟΝ ΟΔΜΗΣ πνύρωμα, καὶ ἦδ' ἐν κακοῖς

Ὡν, ἠδ' ὄρωμ' ἐν σὺ, καὶ νεκροφίθην δίμας,

o DIVINUM ODORIS HALITUM, etenim licet in extremis
sum, tamen sensu te, (Dianam) & levatus sum corpore.

V. 39. ἢ λίπος Ἀπόλλωνος ἀπεσείζουσιν ἴθειραι.] Nempe ideo, quod
non unguentis seu *μύροις* e variis odoribus compositis caput haberet
Apollo perfusum & madefactum, sicut illa apud Comicum Concion.
P. 757.

Ἦτις μεμύρωμαι τὴν κεφαλὴν μύροιμασι.

Qua ungor caput unguentis, sed simplici tantum oleo, e sola *myrrha*
aut forte *balsamo*, vel potius *croco*, ut modo vidimus, constante. Cu-
jus equidem generis fuisse veterum *σακτιν*, vel Athenæus docet l. xv.
p. 688. ἢ γὰρ σακτὶν καλουμένην ἀπὸ μόνης ταύτης, *stacte etiam distilla e sola*
illa, de qua ibi agit, *myrrha*; ac sicuti *puro* h. e. simplici & imper-
mixto, *nardo distillare tempora*, seu caput vel comam dixit, loco su-
periori nota adducto, Tibullus. Cujusmodi etiam, ex una nempe re
non e pluribus aromatibus constans, *ψιδὸν ἀπλὴν ἢ μόνον, tenuis, sim-
plex, & solum oleum* a Galeno dicitur de simpl. Medic. Facult. l. II. c.
VIII. Ἐλαια proinde dixerat superiori versu, non *μύρω* seu *unguenta*,
quæ spargeret Apollinis coma, sicut infra idem Poeta de Pallade Hym.
in ejus Lavacrum v. 15, unguenta ab ea abesse tradiderat, *Μὴ μύρω
λατροχόου* &c. ac sicut Berenices coma apud Catullum dicitur, Poema-
tio in eandem, *omnibus expers unguentis*; ad quem locum vir magnus
H. Vossius, Dianam (Apollinem debuit dicere) & Minervam apud
Callimachum, nullis unguentis mixtis, solo oleo usos, erudite alio-
quin monet. Quo spectat rursus illud Galeni ejusdem Operis Simpl.
Medicam. L. II. c. XXVII. de mixto e pluribus aromatibus seu odora-

[E 4]

mentis

mentis oleo, ἐκ ΕΛΑΙΩΝ ἔτι ταῦτα, ἀλλὰ ΜΥΡΟΝ ἢ ἢ ὡς σαγορεύουσιν, non jam illud OLEUM, sed tum UNGUENTUM vocant. Neque vero hic obstat, quod idem Apollo cum Diana, λιπαροπλοκάμου Latonæ liberi, ut obiter observo, a Pindaro dicantur in versibus, qui a Philone adducuntur, ὡς ἰ ἀφθαρο. κόσμου p. 960. Non enim adeo pinguem comam ea voce λιπαροπλοκάμου ibi denotari, quam nissentem & pulcratam, & quo sensu λιπαρῶς ἔδειος apud hunc Poetam in quodam Epigrammate, ac ab aliis etiam dicitur. Quamquam λιπαρὸν & λίπος, quod hic ab oleo, de quo in superiori versu, distinguitur, de oleo etiam dicitur, ut pridem ab Homero de Junone Iliad. Z. v. 171. ἀλείψατο δὲ λίπ' ἐλαίου, Ἐπιπέλα est prestans oleo, λίπος nempe ibi pro λιπαρῶν seu λιπαρῶς, ἢ ἐρίκως, ut explicant eandem vocem breviter Scholia ad Iliad. K. v. 577. Unde etiam opportune ad hunc Callimachi locum Eustathius p. 979. ἐπίτριπτα μῦρα, contrita seu compressa unguenta, a temperantiz additis olim studiose vetita observat, additque, καὶ ὅτι οἱ παλαιοὶ ἐλαιώδους μύρους ἔχραντο, ὡς αἱ ἰσοθραὶ δηλῶσι σαφέστατα, Ἐπίδο quod veteres oleatis unguentis utebantur, ut historia clarissime ostendunt. Idem vero alibi nempe p. 1300. observat ἐλαία vocasse unguenta Homerum, μύρον autem voce primum usum esse Archilochem; quod ab Athenæo, ut solet, hausit, a quo id traditur l. xiv. p. 688. λίπος autem de oleo quoque dicitur, cum alibi, tum apud Theophrastum, ut de Odoribus p. 444. ubi de oleo ait, loco supra jam indicato, ἐπὶ φύσει ἤκιστα δεκτικὸν ὄσμων ἁπλῶς τὴν πυκνότητα καὶ τὸ ΛΙΠΟΣ· αὐτῶν δὲ τέττην τὸ ΛΙΠΑΡΩΤΑΤΟΝ τὸ ἀμυγδαλίον; quandoque oleum sparse vasura omnium minime odorem concipit, propter densitatem ac PINGUEDINEM; eorumque PINGUISSIMUM quodque ex amygdalis: unde etiam de iisdem amygdalis Athenæus l. 11. p. 53. λιπαρώτερά τε φαίνονται, καὶ ἀναδίδωσι χυμὸν γλυκύν καὶ λιπαρὸν; pinguioribus quidem illa sunt, pinguioribus succum ac dulcetem præbent. Theophrastus vero alibi eos, qui ex ῥιζοτομίῃ præscripto, thapsum aliasque quasdam herbas secabant, dicit ἀλεσφαιμένους λίπα, oleo περιεκτός, Gaza interprete, id præstitisse H. Pl. l. 1x. p. 179; & Galenus etiam τῆς ἐλαιώδους καὶ λιπαρῆς ὑπόσεως, oleosa pinguisque substantia meminit de simpl. Medicam. Facult. l. 11. c. xviii. Adde λίπος ἐλαίου, seu pingue oleum, a Sophocle dictum in iis versibus, qui apud Clementem leguntur Strom. l. 1v. p. 476. Solitos autem veteres in computationibus carnis ungere pingui oleo, κεφαλὴν λιπαρῆν, tradit Athenæus l. xiv. p. 692 quod inde vini vim imbelliorem & capiti minus noxiam crederent. Unde melius hic etiam Interpretes λίπος, per pinguedinem, seu pingue oleum vel unguentum, quam per adipem, quæ vulgo Græcis εἶαρ aut πιμελή, vertisset; quo nempe. computatorum id genus more, non esset perfusa Apollinis coma, sed uti superiori versu vidimus, maxime simplici tenuique odorato oleo, ac ut Theophrasti iterum verbis utar p. 444. de Odoribus, ἀλιπεστάτω καὶ λεπιοτάτω, minime pingui & tenuissimo, seu juxta Turnæum libri illius Interprete, liquidissimo, & opportuno proinde, quod ex eadem intonsi illius Dei coma undique in terram deflueret. Ut vero λίπος hic, sic πῖον εἶαρ, seu pingue oleum, dixit alibi Callimachus;

chus; eo nempe versu, qui non in Etymologo solum, unde inter hujus Poetæ fragmenta fuit ab Anna præstantissima relatum, ult. vers. pag. 165, sed emendatior adhuc in Nicandri Scholiis ad Alexiph. legitur p. 55. ac ubi additur, εἶαρ, τὸ λίπος. Ad hujus autem & superioris apud Callimachum loci aliquam lucem, nihil omnino adulerunt priores editores, quod tamen alicujus operæ pretium videbatur.

V. 40. Ἀδ' αὐτὴν πανάκειαν] Ipsam nempe salutem seu morborum omnium medelam hominibus largiendo, tanquam Ἴατρος non minus ac vates, & a quo, ut mox ait Callimachus, Medici artem remorandâ mortem didicerunt. Unde Ἴατρος idem & Παιών olim dictus, item Ὀυλιος, a Deliiis & Milesiis, quod jam supra monui ad v. 52. Hymni in Jovem, Ὀυλιον οἶα ὑγιασικὸν καὶ παιωνικόν· τὸ δ' ἕλεῖν ὑγιαίνειν, Ἀπολλίωνα quendam Ουλίον & Milessiū vocant & Δελίῳ, utpote salutiferum & ad curandos morbos opportunum. Est enim ἕλεῖν sanum esse, ut tradit Strabo l. xiv. p. 635. Hinc ΣΩΤΗΡ idem quoque sacratus in nummis, qui adhuc supersunt, antiquis; ut de eo ait Philo legat. ad Cajum p. 1006. σωτηρίων φαρμάκων ἑυρετὴς πρὸς ὑγίαν ἀνδρώπων, salutarium remedium reperit ad hominum salutem. Unde opportuna hic Hesychii glossa, πανακεία, διασωπεία. Immo unde illud Hippocratis jus jurandum, ubi Apollinis Medici & simul πανακείας fit mentio, ὁμοῦμι Ἀπόλλωνα Ἴατρον καὶ Ἀσκληπίον, καὶ Ὑγίαν καὶ ΠΑΝΑΚΕΙΑΝ, furo Apollinem Medicum & Æsculapium & Hygeam (sanitatem) & PANACEAM. Nota alioquin ex Theophrasto, non herba solum πανάκειος, quam circa Psophidem in Arcadia nasci tradit H. Pl. l. ix. c. xv. p. 188; sed præterea τὸ πανακὲς τὸ Ἀσκληπίειον, & peculiaris, quem ibidem tradit, in eodem secando ritus, H. Pl. l. ix. c. ix. p. 179. editionis Heinsianæ. Quo loco omitti non debet alius Callimachi inter inedita ejus Fragmenta versus, & ab incomparabili Salmasio jam ad Solinum adductus, p. 1275.

Ἡ πανακὲς πάντων φάρμακον ἢ σοφία.

V. 41. ἀσθῆκας ἰσχυρὰ πίσωσιν] Citatur idem locus in Scholiis Theocriti ad Idyll. iv. v. 6. & qui hinc etiam debet emendari, ac a sequenti versu, qui ibidem additur, omnino distingui. Quod a magno Casaubono, qui de eo Callimachi loco ab illis Grammaticis adducto aliter statuerat, Lect. Theocr. cap. iv, non animadversum, sed jam occupavit vir clarissimi nominis D. Heinsius ad eundem Vatem p. 321. Ipsa vero Theocriti verba, quæ Poetæ nostri testimoniis in Scholiis ad eundem illustrantur, non sunt hic prætereunda,

Μη ἀσθῆκας σιτίζεται ἄσπετος ὁ τῆτιξ;

Numquid vero vicissat sicuti cicada?

ubi præterea Grammatici, τὴν σαγόνα τῆς δρόου, ἀσθῆκα λέγουσι διὰ τὴν ἀσπὶν πίμπροσθαι; totis guttibus ἀσθῆκα dici, quod mane (ἀσπὶ) desinat.

Ibid. ἀκήρατα καὶ ἰχθυόοντα] Non immortalia, ut vertit hic Interpres, sed salva & incolumia, sicut bene jam hic monuit H. Stephanus. Ita Apollonius Argon. l. iii. v. 466. ἀκήρατα ἰχθυόοντα; ad quem eruditi

[E 5]

Critici,

Critici, ἀπαθής, μηδὲν παθών. τῦτο γὰρ σημαίνει τὸ αἰκίει. Nec aliter Hesychius, Ἀκήσια, σὺν.

V. 42. Τίχτη δ' ἀμφιλαφής] Sic χορὸς ἀμφιλαφής, seu chorus *proplex*, infra v. 3. Hymn. in Dianam. Uius etiam haud semel hac voce Æschylus, pro *ampro* & *corioso*: Agam. v. 1024, δῖσιν ἐκ Διὸς ἀμφιλαφής, *δοπιτω α' ἴφου ἀμπροτω*; alibi ἀμφιλαφής *ταρωχθίης*, Chæroph. quem locum minus commode ibi vertit Interpres, *ἀβ ντραμε ραττε σουπενωβαιμ*, pro *valde* seu *totius potius*, *πασιλῶς*, ut habent ibidem Critici, *ταρωχθίη*. Occurrit etiam eadem vox ἀμφιλαφής aliquoties apud Apollonium, & quam varie ibidem explicant veteres Critici, modo de platano *prosera* ac *patula*, ut l. 11. v. 735. modo de *oproniwo utrinque portu* insulæ Cerauniz lib. 1v. v. 983. modo de *ingenti equo marino*, eoque *vario*, *magno*, aut *utrinque fetoso*, ἀμφιλαφής *ἀντί τῷ ποιίλ*, ἢ *μίγας* &c. Quæ ποιίλου tributa inter alia eidem voci ab eruditis illis Grammaticis significatio, haud male huic Callimachi loco quadrat, ubi de variis, quibus excellebat Apollo artibus, agitur; de quibus etiam Galenus Protrept. c. 1. *Ζηλῶν μὲρ τῶν Ἀσκληπιῦ τίχτην ἰατρικὴν, Ζηλῶν δὲ Ἀπόλλωνος αὐτῆν γε ταύτην, καὶ τὰς ἄλλας ἀπᾶσας, αἷς ἔχει, τεχνικὴν, μουσικὴν, μαντικὴν; ἀμύλατος quidem Æsculapii artem Medicam; ἀμύλατος vero Ἀπολλίνης cum eandem artem, τὴν αἰας ὅσους πρᾶτερα, quibus excellit, Sagittariam, Muscam, Divinationem; & quales etiam singulæ mox a Poeta eidem tribuuntur. Quod ab Horatio itidem factum, a quo Apollo Augur, Arcitenens, Musagetes, & Medicus describitur in Carmine Seculari, *Augur & fulgente decore arcem* &c. Neque aliter in Scholiis ineditis ad Homer. II. Δ. v. 101. *τεσσαρῶν γὰρ τεχνῶν εὐφορὸς ἴσιν ὁ Ἀπόλλων, Τεχνικῆς, Ἰατρικῆς, Μουσικῆς, καὶ Μαντικῆς; quatuor enim artibus abundat seu excellit Apollo, Sagittaria, Medica, Musica, & Divinatio.**

V. 43. Κεῖν δὲ οἰσειτὴν &c.] Magnus Scaliger ad Propertii lib. 1v. El. vi. hunc locum legit, sicut inde etiam retulit Vulcanius, *φοῖβος οἰσειτὴν ἔλαχεν ρία, φοῖβος οἰσίδη*. Sed quamquam elegans sit ac ingeniosa hujus versus lectio aut emendatio, haud necessaria tamen eadem, nec citra veterum librorum consensum, qui alteram, quæ in editis existat, haecenus tuetur, facile admittenda.

V. 45. Κεῖνον δὲ θεῖαι] Nota quæ de hac voce *θεῖαι*, qua cum *εσπομάντις*, seu *εσπομάντις*, tum fatidicæ sortes, seu *ψήφοι*, fuerint dictæ, non a Scholiastis solum ad hunc locum, sed ab aliis priscis Grammaticis, Stephano, Hesychio, Zenobio, ac Etymol. M. Auctore, & proverbio inde orto, *καλοὶ θεοφόροι, καῦροι δὲ τε μάντις ἄνδρες*, enarrantur. Neque ignota, quæ de vaticiniis olim inter varia eorum genera, per *sortes* quoque seu *ψήφους* redditis, apud veteres leguntur, quorum meminit etiam Jamblichus de Myst. S. 111. c. xvii. Unde etiam talorum adhibitus eam in rem usus, qui in sacra mensâ erant repositi, & quos jaciebant vaticinantes, ita ut si starent iidem tali, signum esset, rem, de qua consulerent, eventuram; contrarium vero, si ii non starent, quod me docuerunt prisci Grammatici ad Pindar. Pyth.

Pyth. Od. iv. p. 255. Quod addunt proinde hic Scholia, dici inde juxta nonnullos *Θεαὶς*, quod a tribus Nymphis reperti essent illi *καλculi fastidici*. ac ita *Θεαὶς* quasi *τρεῖς* dici, illustrare possent, quæ de tribus ejusmodi lapillis seu *ψαφιδίαις* sortilegis, ab aliis dicuntur. Plutarchi locus de El apud Delphos p. 391, ubi agens de Pythia in Delphorum Prytæneum solemnem quadam die deduci solita, *τρεῶν κλήρων*, qui ibi jacebantur, meminit. Ut mittam illud Tibulli l. i. El. 111.

Illæ sacras pueri SORTES TER sustulit.

Adde hæc quæ de more sorte oracula Delphis sortiendi a veteribus traduntur; unde pridem Pythias *ἑσθμάντις* apud Æschylum, Eum. v. 32.

Ἰτων πάλῃ λαχόντες, αἷς νεμίζονται.

Eant sorte sortiti, ut moris est.

Id autem ita fiebat, ut quum olim ac diu quidem, notante id Plutarcho Q. Græc. p. 292, semel tantum in anno, & itata quadam die, postea singulis mensibus, liceret Delphicum Oraculum consulere, tum adventante die, sorte electi e Delphis primates viri, qui Tripodi Delphico aditarent, ibi que ab iis sortes jacerentur, quinam & quo ordine ex iis, qui nomina tum Delphis ad consulendum Oraculum, oblatis prius pro more Deo donariis, ediderant, essent admittendi. Quod factum solemnè illa formula, & quæ referri huc debet, ut observo, non ad eos, qui consulendi ipsius Oraculi causa venerant; ea nempe, quæ a Simplicio traditur lib. 11. Physic. pag. 75. & nuper etiam a doctissimo Kuhnio ad Æliani V. H. p. 245. erudite animadversa, *Δελφοῖς δὲ καὶ ἑσθμάντην ἐν ταῖς ἐρωτήσεσιν. ἢ Τύχη καὶ Λοξία, τῷ δὲ, τίσι θεμιστεύεις; Delphis etiam primum locum (Fortuna nempe) in interrogationibus tenuit, o Fortuna & Apollo: hic autem, cuienam respondes seu vaticinarius? Ubi vero fors exiisset ei cui illa obtigerat, tum laxatis templi foribus & macata prius ad aram ovi, patebat in sacellum ejusdem ædis, odore suavi fragrans, ac ad sacrum ibi Tripodem septo vallatum; aditus. Ibi tum lauream gestans ac in eadem cella seu sacello sedens, sciscitatus ea de re, cujus causa accesserat Oraculum, a vate Pythia, quæ prius antrum, cui impositus erat tripus, ut eidem infideret, subierat, & tota quasi tum a Deo commota & afflata, immo tanquam Apolline præcunte, ferebat responsum; illudque versibus plerumque hexametris, quandoque trimetris, rarius autem soluta oratione. Quæ singula ex antiquis auctoribus, maxime Tragicis, ac prisicis præterea Græcorum Grammaticorum commentariis, obiter nec alieno loco, ubi de Apollinis hujus sortibus & vaticiniis agitur, paucis commemorare libuit. Ad id hæc id quod ab Eustathio notatur ad Iliad. p. 418, *ἑσθμάντις δὲ καὶ μαρτυρικός τῶς ψήφους ΚΑΗΡΟΥΣ καλεῖ*, Euripides autem & divinatorios *ἑσθμάντις* CALCULOS (κλήρους) SORTES vocat.*

V. 46. *Ἰατροὶ διδάσκειν*] Hinc Apollo, ut paulo ante vidimus, *Ἰατρός* nomine, in sacramento Hippocratis primo loco adjuratus, & Pindaro etiam dictus Pyth. Od. iv. p. 264. *Ἰατὴρ ἐπικαιρότατος*, Medicus opportunissimus, & de eodem apud Lycophronem v. 180. *χρησμοῖς Ἰατρῶν, Ορακω-
λίη*

lis Medici; a Comico autem in Pleetro p. 3. Ἴατρος ἂν καὶ Μάρτυς 1
Medicus existens & Vates. Unde etiam apposite una voce Ἱατρομαρτυίας
 ab Æschylo dictus, Eum. v. 62. eodemque nomine Apis ejus filius,
 Suppl. v. 271. sicut utramque hanc laudem Aristæo, ejusdem Apollinis
 scilicet & Cyrenes filio, tribuit Apollonius Rh. l. 11. v. 504. Immo
 unde utramque artem, Ἱατρικῶν, tanquam proinde mere conjectura-
 lem, & Μαρτυκῶν, ut communem quodammodo, Melampodis etiam
 ac Polyidi exemplo e priscis Auctoris notat Eustathius Il. A. p. 48.
 Quod vero hic tradit Callimachus, ab Apolline Medicos scientiam me-
 dendi edoctos, seu ad *prolationem mortis remedia*, innuunt itidem Pin-
 darus Od. V. Pyth. p. 174. & Euripides in Alceste v. 969. &c. a quo
 postremo Apollo inde Ἀκίστωρ alibi dicitur, Andromach. v. 900. sicut
 παῖον τῆς δι' ἰατρικῆς. *Medicus hujus sollicitudinis* ab Æschyl. Agam. v.
 99. & Ὀυλλός, ut paulo ante vidimus, a Deliis & Milesiis cultus. Qui-
 bus addendus hic Pausanias, ubi sui cum Sidonio quodam colloquii me-
 minit, adserente juxta Phœnicum Theologiam, Æsculapium, nihil
 aliud esse, quam aerem, ex quo ὕγεια existit; Apollinem inde, qui
 idem cum sole, jure Æsculapii patrem perhiberi, & cui narrationi
 subdit Pausanias, eandem esse Græcorum ea de re, quæ erat Phœnicum,
 opinionem, lib. VII. p. 443.

V. 47. καὶ Νόμιον κικλήσκουσιν] Cujus etiam, præter Macrobium,
 quem hic citat post Frischlinum Vulcanius, ejusque ut *perfectissimi Dei*
 meminit Syracusanus Vates Idyll. XXV. v. 21.

— Ἀπόλλωνος Νόμιος

Ἴερὸν αἶγρον, ζέφυρον, τελεσιτάτοιον θεῶν,

Et Apollinis a pastoribus culti sacellum sanctum, o bospes, per-
 fectissimi Dei.

Adde Hippocratem de morbo sacro cap. 11. ubi a magis & incantatoribus
 adscribi dicit *Apollini Nomio*, ubi epileptici tenuiorem & densiorem vocem
 edunt instar avicula, ἢ δι' ἐπιτότοιον καὶ πυκνότερον οἶα ὄρνιθες, Ἀπόλλων
 Νόμιος. Qua ratione hujus Apollinis filius Aristæus Νόμιος etiam
 dictus juxta Pindarum Pyth. Od. IX. p. 303. & qui id ab eo hausit, iis-
 demque verbis, quod observo, refert Apollonius l. 11. v. 509. ὃν καλεῖ-
 σι Ἀγρία καὶ Νόμιον, quem vocant Venatorem & Pastorem. Unde alios
 Auctores omnino sequutus est Justinus, qui pro uno Aristæo, *Agree*
 præterea & *Nomio* appellato, tres fratres præter quartum Anthoëum,
 eosque Apollinis & Cyrenes filios, memorat; *Nomium* scilicet, *Ari-
 staum*, & *Agreum*, lib. VIII. c. VII. Sed præter Apollinem, Mercurius
 Νόμιος itidem invocatus apud Comicum Θεζμοφ. p. 820; Ἐρμῆν τε Νό-
 μιον ἄτομον, *Mercurium etiam Nomion seu Pastorem precor*; sicut
 rursus ὁ Τραγόπους seu *Capripes* ejus filius, Νόμιος apud Arcadas cultus;
 ac unde Νόμια ὄρη in eadem regione denominata tradit Pausanias l. VIII.
 p. 518. Adde hisce νόμιον μέλος, quale fistula modulabatur apud Apo-
 lon. Rhod. l. 1. v. 578.

— σὺ βάλει λιγύην

Καλὰ μέλι δόμῳ νόμιον μέλος.

Fistula

Fistula sonora suaviter modulatur pastorium carmen, non legitimum carmen,

ut ibi eruditus alias sed morosior interpres; melius autem ad hunc locum Critici qui νόμιον μῦθος, ποιητικὸν ὄργανον τῆς νομίας, ποιητικὸν καὶ ποιητικὸν, pastorium apud pastores ibidem interpretantur. Quamquam Νόμιον dictum Apollinem, vel δὲ τῆς νομίας seu pascuis, vel δὲ τῶν νόμων i. e. lege chordarum tradat Servius ad Georg. l. 111. v. 2.

V. 48. ἐκ' Ἀμφροσῆ Ζευγίτιδος ἑρριφῶ ἱππῆς] Ζευγίτιδος ἱππῆς hic dicuntur, qui alioquin Ζυγίαι & Ζευγυφόροι ab Æschylo apud Eustathium in Hom. p. 1157. & Euripide Hercul. Fur. v. 125. & in Rhefo v. 301. non semel dicuntur jugales seu subjuges equi; qui medium nempe Quadrigarum locum occupabant; sicut στυγερόφοροι vocabantur, qui a lateribus. Non equas autem, ut hic dicitur, sed boves pavisse Apollinem apud Admetum tradunt Euripides in Alceste, ac Poetæ præterea Latini, Ovidius, Tibullus, Horatius, ut viderunt jam ad hunc locum viri docti. Sed mirum, quod eisdem fugerit, id ab Homero hausisse Callimachum, qui meminit itidem equarum, quas in Thessalia, ubi fluvius hic Ἀμφύρυσος, pavit in Admeti famulatu hic *Pastor ab Ἀμφύρυσο*. Exstat locus Iliad. Βιωτ' v. 270. &c.

Ἴπποι μὲν μὲν ἄριστοι ἴσασ φηστιάδης.

Mox,

Τὰς δὲ Πισσῆν θρῆν' ἀργυράτοχος Ἀπόλλων.

Equa quidem multo præstantissima erant Pheretiada.

(h. e. Admeti Pheretis filii.)

Has in Picia nutritis argenteum arcum gestans Apollo.

Immo, ubi Brevia ad Homerum Scholia notant, sicut hic Callimachus, dictum inde Νόμιον hunc Deum. Unde aliter forte intelligendus Euripidis ea de re locus, ubi de suo hocce ministerio Apollo ait Alcest. v. 8, ἱβυφορβῶν ἕκαστ', boves pascuis hospiti; ut ea voce nempe illa harum equarum, haud minus quam reliqui armenti, cura intelligatur, pro noto vocis βακίλας de quovis pastore usu, prout notant Critici ad Euripidis Andromach. v. 280, βακίλοι καὶ οἱ νομῆς, sicut dictus etiam inde ἱπποβακίλος in Scholiis ad Sophoclis Ajac. v. 232. Quamquam norim, in eodem Alcestidis dramate, vers. 1031. ἀμφροσίαν dici boves tantum aut juvenecas, & distingui ibidem ab equis.

V. 49. ἐκ' ἑρριφῶ κακωνύμου Ἀδμήτωϊ] Citant etiam eam in rem hunc versum Brevia ad Homerum Scholia, loco supra indicato Iliad. B. v. 273. Eandem hanc causam vilis hujus famulatus causam tradiderunt alii, ut Rhianus juxta Scholiasten Euripidis in Alcest. p. 606. Non sponte tamen, sed Jovis jussu, ob interfectos Cyclopas, eo se adactum, ut serviret Admeto, tradit ipse Apollo in ejusdem Dramatis Prologo.

V. 51. ἐπιμηλιάδης] Notant hic Scholia ita capras vocari, quæ cum ovibus pascuntur, & μῆλα etiam de capris dici, adducto eam in rem Homeri versum, μῆλ' αἶεσι τε καὶ ἀγρῆσι ἰαύουσιν, qui exstat Odyss. l. 1x. v. 184. Ita Hesychius, μῆλα, ἀγροῦ, αἶγρος. Quibus addi potest alius

alius locus ex Iliad. II. v. 353. ὅπ' ἐκ μάλιν ἀειρούμενοι, e pecoribus sunt
 rientes, ac ubi notant inedita ad Iliadem Scholia, quæ olim evolvere
 mihi licuit, beneficio viri magni If. Vossii, ὄσβατων καὶ αἰγῶν; ad-
 duntque similiter de voce ὄσβατα, πάντα ἢ τοῖς παλαιοῖς κοινῶς τὰ
 θρόμματα, ὄσβατα ἱκαλῶντο. καὶ Ἐυπολις ὄσβατικὸν χρεῖον, τὸν ἐξ
 αἰγῶν φησὶ τόπον: omnia enim a veteribus pecora, ὄσβατα κοινωμῆτες
 vocabantur, & Eurpolis, ὄσβατικὸν solum dixit, locum e capris constan-
 tem. Idem de voce ὄσβατων, qua significari πάντα τὰ βοσκήματα
 tradit Hippocrates lib. de Articul. tex. xxvi, ac in eundem Galenus,
 qui & alium ibi cam in rem ejusdem Hippocratis locum, e libro nemp-
 e de morbo Comitiali, adducit, & e quo itidem liquet eam pecora
 quævis aut armenta, tum in specie boues & capras eadem voce deno-
 tasse. Nempe prout legitur integer ille divini senis locus de morbo fa-
 cto cap. 11, ubi agit de Libyæ mediterraneæ incolis: ἐν ἧ ὄσβ' αὐτοῖς
 ἄλλο ὄσβατων ἕδρ' ἢ αἰγῶν καὶ βόων; non enim alia ulla ipsi sunt pecora,
 ἤματι capra & boues. Additque præterea loco. ante adducto Galenus,
 ἴσμιλε quid apud Homerum exstare, πολλά τε οἱ ὄσβατ' ἴσμι, ut legi
 ibidem debet Poetæ locus, qui exstat Iliad. E. v. 124; & ad quem
 monent quoque brevia Scholia, omnia quadrupeda dicta a veteribus
 ὄσβατα.

V. 53. ἕδ' ἀκυδοί] Steriles seu ἀγονοὶ juxta Scholia; κύνος enim τὸ
 κήμα. Paullq aliter Hesychius, ubi ἀκυδῶν; ἀγρονῶν; deinde juxta
 litterarum feriem, ἀκυρος, ἀτονος, εὐρέφης. Idem proinde ἀκυδός, seu
 ἀκύνθος, quod ἀκύνθων, tum apud eundem Grammaticum pro τρεῖς
 &c. μη ἔχουσα κήμα, tum apud Euripidem legitur, Androm. v. 158.
 ἄκιδος δ' ἀκύνθων. Venter enim sine foetu.

Ibid. ὑπαρροί] Præter Hesychium, ubi eadem vox legitur, Ἰπαρροί,
 παρροί ἄρρας ἔχουσα, occurrit eadem, quod observo, apud Euripidem,
 in adducto modo dramate de Andromacha cum parvulo filio ad necem
 ligata, ἰσθάρ οὐς ἀγνατὸν ὑπὸ σέ φουρασίς, Ἰπαρροί γάρ τις ἄς δάδουσαι,
 Andromach. v. 556. Ἰπαρροί vero dictæ mulieres, non quæ sub se vi-
 ros haberent, sed quæ sub virorū imperio, conjugatæ scilicet, fo-
 rent; sicut apud Athenæum l. ix. p. 388, de Porphyriōne ave, casti-
 tatis mulierum custode; dicitur, τοῖς ὑπάρροις τῶν γυναικῶν τηρεῖν πι-
 κρῶς, feminas virorum conjuges severe custodire; ac præterea a Senioribus
 Numeæ. cap. v. v. 20. & 29; Ὁραβίθηκας ὑπαρρος ἦσα, de conjugata
 muliere, quæ violato viri thoro cum altero concubuit.

V. 54. διδυματικός ἀνθη γένοντο] Sic de Diana, Lucina nempe, qui-
 bus ea favet, infra Hymn. in eandem v. 130.

—εὐ δὲ γένοντο

Τετραπόδων, εὐ δ' ἄλλος αἰξεται,

Feliciter autem genitura quadrupedum, & feliciter opulentia au-
 getur.

Apposite etiam ad hunc locum Eumenides apud Æschylum, gemellos
 fetus pecoribus Athenæisium, ubi earum ira, Palladis monitis, desce-
 pierat, adprecantur, Eum. v. 947. &c.

Μήλας

Μῆλα τ' ἰουδιῶντ' ἄγων
 ἔνν ΔΙΠΛΟΙΣΙΝ ἰμβρούς
 Τίκοι χροῖα τεταγμένω.

*Ovesque partu valde fecundas cum GEMELLO factu pariat flamm
 tempore,*

ut bene ibi τάκοι pro τρέφοι legendum vidit Auratus, & qua de re ad ipsum Æschylum. Idem etiam de pecorum fecunditate Danaidum votam apud eundem Tragicum, Suppl. v. 699. ἀφροίμα δὲ βερέ τὰς καλύγωνα τελάδοι, *Rascentia autem pecora sunt fecunda. Διδυματίου* autem hic in Callimacho legendum viderunt jam alii, & quæ vox de Latona *Gemivivara* in Orphicis legitur Hymn. in eandem, nempe *διὰ διδυματίου*.

V. 55. Φεῖθε δ' ἰσπερὶ φροὶ πόλιαις &c.] Conditores nempe urbium aut deducendæ coloniæ autores, soliti vulgo apud Græcos, prius Oraculum Delphicum consulere, quo auspicato id ab iis fieret. Consulebatur autem, tum de loco eam in rem opportuno; tum, an facile potiri eodem liceret; tum subinde, quo duce id iis agendum; aut quibus sacris vel legibus condendæ urbes essent instruendæ; ut hæc duo postrema tangit Plato l. v. de Legib. pag. 728. ac dein pag. 759. ubi leges de rebus divinis Delphis petendas ab illis *Θιασφαῖς* docet. Adeo etiam, ut non feliciter illud condendæ urbis consilium cedere censerent, ubi istud inconsulto Oraculo adgrederentur. Luculentus eam in rem Celsi locus apud Origenem l. viii. p. 407, & qui meretur proinde hic adscribis *μοσὸς τῶτων ὁ πῶς ἐστὶ βίος ποσὶ ρῆμ ΠΟΛΕΙΣ ἐκ ΧΡΗΣΤΗΡΙΩΝ ἀρθάθησαν, καὶ νόσος ἀπίθητο, καὶ λοιμοὺς πόσαι δὲ ἀμειλίχασαι γύτων ἢ ἐκλαθόδηρα, κακῶς ἐφθάθησαν; πόσαι δὲ εἰς ΑΠΟΙΚΙΑΝ ἐστάλησαν, καὶ μετελθῆσαι τὰ ἀσθενήδιντα, ἰουδαϊσθήσαν; Ποσὶ εἰς οὐανίαις εἰσπορεύσας, ἡμαστὶς πολλὰ URBES ex ORACULIS sine condita, aut morbos fastidiosos evaserint; quam multa male perierint, secuta Oraculorum aut imperitorum; quam multa horum monitu deducēτα sunt COLONIÆ, autēταque magnis felicitatibus, dum jussu non negligunt. Firmat hæc Herodotus lib. v. c. XLII. ubi meminit deductæ infeliciter a Dorico Spartano in Libyam coloniz, non consulto prius, pro more, Oraculo Delphico, in quam terram, ad urbem condendam, tenderet. A quo proinde facta alieni exstiterunt, qui *Apollinem*, quod hic ait Poeta, *sequuntur*, seu eo Auctore vel etiam Duce, ut sæpe de eo traditum, ac mox etiam de Cyrenis dicitur, urbes condere sunt adgressi. Quod de Græcis quoque in genere monuit Cicero l. i. de Divinat. *Quam vero Græcia COLONIAM misit in Ætoliam, Foniām, Asiam, (addere potuisset Africam) Siciliam, Italiām SINE PYTHIO, aut Dodoneo, aut Ammonis Oraculo?* de Atheniensibus autem, & Apolline signanter, Justinus l. viii. c. 2. eo loco, quem jam opportune hic notavit Anna eruditissima, *quod ILLO DUCE tot urbes auspicato condiderant.**

Ibid. πόλιαις διευνηθήσαντο] Pro more satis noto in condendis urbibus ad ducendis coloniis, ut locum eam in rem Oraculorum responsis placitum, auspicato etiam dimetirentur *σι Θιασφαῖς*, aut *Mensores*; in ex-
 truendis

truendis nempe mœnibus, Deorum fanis, viis, domorum divisione, singulis denique urbis partibus constituendis. Quod a Platone in primis lib. v. de Legibus accurate præscriptum videas, ac unde similiter Lucianus de Astrolog. ἔτι ΠΟΛΙΤΕΙΣ ἀκίους, ἔτι ΤΕΙΧΕΑ ἀειβάλλοντο &c. πρὶν ἂν δῆ, ὡς ΜΑΝΤΕΩΝ ἀκίους ΕΚΑΣΤΑ; adeo ut nec URBES viderent, nec MOENIA circumducerent, primsquam DE SINGULIS CVATIBUS responsum accepissent. Unde novæ in Sicilia urbis conditor Æneas apud Maronem. l. v. v. 755. Urbem designat: aratro, sortiturque domos. Quam in rem proinde, ut apud Romanos; Duumviri, Triumviri, aut plures etiam delecti, qui hoc rite & solemniter obirent, ita apud Græcos quoque, sicut, ut alia mittam, de Heraclea Trachimia a Lacedæmoniiis, deductis in eam colonis, & tribus Spartanis. Οἰκιστῶν τὸν δῖον Thucydides, l. i. p. 235. ed. Wechel. De more cæteroquin ex Etruscorum disciplina observato in condenda Roma, eoque dein adhibito in deducendis coloniis, videndus Plutarchus in Romulo. Quibus addi possunt, quæ de adhibitis ea occasione, auspicii causa, pullariis, aut postea auspicaliter groma; aut de Mensurorum seu Metitorum officio in coloniis deducendis, apud Ciceronem & Rei Agrariæ Scriptores, Frontinum in primis & Hyginum, leguntur. Adde; in coloniam, quæ ita auspicato, pro more, deducta fuerat, dum ea esset incolumis, novam coloniam, ob religionem prioris auspicii, deduci non potuisse; inculpari proinde a Cicerone Antonium Philipp. II. qui omni auspicio jure turbato, Catinam coloniam deduxit, quæ erat paucis ante annis deducta, ut vexillum videres & aratrum circumduceres. quod postremum nempe, ut e Luciano modo vidimus, & aliunde constat, nonnisi auspicato fieri poterat.

V. 56. αἰὲν πόλιν φιληθεῖς κτισθούσας] Hinc autor condendarum urbium vulgo a Græcis, ut jam vidimus, habitus; ac unde de eodem Apolline, Lucanus l. v. v. 107.

Sæpe dedit sedem totas mutantibus urbes,

ac inde toties ea de re. idem vel Pythius, vel Didymus, vel Clarius, vel apud Branchidas consultus in veterum monumentis legitur. Unus hic Celsi, præter eum jam adductum, apud Origenem locus abunde id comprobat l. vii. p. 333. τὰ μὲν ὑπὸ τῆς Πυθίας, ἢ Δωδωνίαν, ἢ Κλαρείου, ἢ ἐν Βραγχιδάει, ἢ ἐν Ἀμμωνίῳ ὑπὸ μυσίων τε ἀπὸν θεοπρόπαι· πρᾶξι· μόντα, ὑφ' ἃν ἐπιστάως ΠΑΣΑ Γῆ ΚΑΤΩΚΙΣΤΗ. Illa vero aut Pythia, aut Dodonea, aut Clarii, aut in Branchidis, aut Ammonis, aut ab aliis innumeris Oraculis præmonita, a quibus ferme UNIVERSA TERRA FUIT HABITATA, seu coloniis frequentata. Unde inter ingentia beneficia ab Oraculo Apollinis Delphico, in universum genus humana collata, κτίσεις, seu urbium extruções, recenset continuo Plutarchus de Pyth. Oracul. p. 435. Adde Julianum Imp. Orat. iv. p. 288. de Apolline dicentem, ἐκόσμησε δὲ ἱερῶς καὶ πολιτικῶς ΤΑΣ ΠΟΛΕΙΣ θεῶν ἕνεκα ἡρώων μὲν ἀπὸ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΑΠΟΙΚΙΩΝ τὰ πλεῖστα τῆς ἀνατολῆς. Sacris ac civilibus institutis URBES ornavit. Hic est, qui GRÆCIS COLONIIS frequentatis, maximam orbis partem minorem ad cultum

καὶ *compofuit*. Verus proinde, quod hic a Callimacho innuitur, φιλιππιδας hic Apollo, quales alioquin dicti Tutelares Thebarum Dii apud Æschylum Sept. Theb. v. 182, & cui opponitur μισοπολις apud Aristophanem Vesp. p. 458. Voce autem φιλλιδίῳ, quam hic adhibet Poeta, præter eundem Comicum Græcum, usus quoque Theophrastus H. Pl. l. 1 x. c. xvi. p. 184 καὶ τῶτον (agrum nempe dictamno feracem) ἀγῆρας ἐκίμωνται, ἀπὸ τῶ φιλλιδίῳ, εὐποροῦσθε καρπὰ δαρσασκῶν, quod (dictamno) δελεῖσθαιεν.

V. 57. αὐτὸς δὲ θεμελίω φῶτος ὑφαίνει] Nempe non Consultor ille solum condendarum urbium, sed earum etiam, vel Κτίστης, vel Οἰκιστής, vel Ἀρχηγέτης, Conditor nempe & Fundator quandoque a Græcis dictus. Unde de Apolline, ut Cyzici conditore, Aristides Paneg. Cyzic. p. 414 ἢ ταῖς μὲν αἰθῶν ΠΟΛΕΣΙ ἔκρηγῆς ἐστὶ τῇ δὲ πόλει ταύτῃ καὶ ΑΡΧΗΓΕΤΗΣ· ταῖς μὲν γὰρ αἰθῶν ΠΟΛΕΙΣ, ἀπὸ τῶν Οἰκιστῶν ὄνομα, ἢ ἀπὸ τῶν ἐκασταχῶν· ταύτης δὲ ἐκ τῆ ἰνδίας αὐτὸς γέγονε ΟΙΚΙΣΤΗΣ; quæ alius quidem URBIBUS interpretor, huic etiam AUTOR est; alias enim URBES per conditores quoquo versas dimissas condidit; huius ipse protinus FUNDAMENTA JECIT, ut ea postrema vertit Canterus. Quamquam Apollinem, non Cyzici solum, sed aliarum etiam urbium Οἰκιστῆς seu Ἀρχηγέτης dictus, ut *Cyrenarum*, de qua urbe mox apud Pindarum; *Naxi* præterea in Sicilia, teste Thucydide l. vi. p. 412. ac sicut in antiquis præterea nummis Siculis *Messeniiorum* & *Tauromenitarum*, idem inscriptus adhuc hodie legitur, nempe circa laureatum ejus caput, ΑΡΧΑΓΕΤΑΣ, ita apud *Ægiasas* eidem, tanquam Οἰκιστῆ non solum, sed *Δαμοστίτη* etiam sacrificatum docent veteres Grammatici ad Pindarum Od. vii. 347. ac idem Apollo cum *πολιεύς*, tum *πατρῴος*, seu *patrius*, Athenis cultus, ut liquet ex Demosthenæ de Corona, Pausania Attic. l. i. Polluce, aliisque.

Ibid. ὑφαίνει] Notandus obiter hic vocis ὑφαίνειν θεμελίω de jactis urbium fundamentis, ac proinde pro *struere* aut *constituere*, usus, juxta illud Poetæ haud ignotum de Ulyssæ Odyss. π. v. 422. δόλος καὶ μῆτις ὑφαίαν, *dolus & consiliūm texens*. Adde Pindarum Pyth. Od. iv. p. 249. ὑφαίνειν λαοῖσι ἔλθον, *texere felicitatem in reliquum tempus*, & Aristophanem *Lyfistrata* p. 876.

Ἄλλὰ ταῦτ' ὑφαίνει ἡμῶν ἄνδρες ἐπὶ τυραννίδι.

Sed hæc struxere nobis viri tyrannidi imminentes.

Ad quæ proinde respexit Hesychius, ὑφαίνει, κατασκευάζει. Alibi ῥαψῶδιαν vocat Callimachus in Scholiis Pindari, Od. II. Neme. p. 3411. τὸν ἐπὶ ῥαψῶδι μῦθον ὑφαίνωμενον. Sic oras & epistolæ texere dixit Cicero; & *menses texens annos*, Apulejus de Mundo.

V. 58. θεμελίω φῶτος ἔπηξεν] Quo spectat forte opportuna Hesychii Glossa, ἔπηξεν, ἔσπευεν, sicut supra v. 15. ἐπέθεν τῶχος, & pro nota itidem & ibi obiter adducta vocis *statuere* apud Romanos significatione. Sic præter Trojæ muros una cum Neptuno ab hoc Apolline erectos, eundem deposita, quod antea obiter monui, supra lapidem cithara, Alcahoum in fabricandis Megarensium muris adjuvissè ex eorundem Megarensium fide, refert Pausanias l. i. p. 78.

[F]

V. 59.

V. 59. Καλή ἐὶ Ὀρτυγίη] Dictam ita *Delum* innuunt hic Scholia a Latona, Junonem fugiente, in Ὀρτυγα, seu *cosurnicom*, mutata, ac in insulam illam appulsa. Alii vero id eidem Latonæ a Jove sub Ὀρτυγος specie compressæ tribuunt, ut Critici ad Pindari Pyth. p. 185; alii autem, non Latonz, sed Asteriz ejus sorori, Jovis concubitum fugientis id contigisse memorant; & a qua insula, quæ e mari, in quod eadem deciderat, emerfit, *Ortygia*, sicut & *Asteria* nomen (quod ei quoque largitur Callimachus H. in Del. v. 224.) inditum tradunt, ut Tzetzes ad illud Lycophronis p. 71.

Τύμβος δὲ γαίαν Ὀρτυγος περιεμύνας,
 Σερπικραν νεο νεκρῶν ἀλατὰ κοσμησί.

Postremum etiam innuunt eruditi ad Apollonium Critici ad l. i. v. 308. qui tamen alibi cautius, non ab hac *Asteria* Latonz sororis metamorphosi, sed ab *Ortygia* Ætolica, cum *Delum* insulam, juxta Nicandrum in Ætolicis, tum alia ejusdem nominis loca denominata tradunt; nempe ad Argon. l. i. v. 419. Quod ideo tango, quia istud in nuperis virorum doctorum ea de re ad Stephanum Observationibus & Notis præteritum video; neque alibi, quod sciam, Ætolica illius *Ortygia*, quæ aliarum hujus nominis extitit Metropolis, facta occurrit mentio. Ut mittam hic, quod in Orphicis Hymn. in Latonam, Diana in *Ortygia*, Apollo autem in Delo, diversis proinde locis aut insulis, nati dicantur,

Τὸν μὲν ἐὶ Ὀρτυγίη, τὸν δὲ κραταιὴ ἐνὶ Δῆλῳ.

Et quæ de re infra ad partum Latonz in Delo opportunior dicendi erit locus; nempe ad Hymn. in *Delum*.

Ibid. Ἀειργίη ἐγγυθὶ λίμνης] *Curvam prope paludem* reddit hic Interpretres; melius *rosuldam*, seu *orbicularum*, prout hanc vocem *ἀειργίης* per κυκλωτῆρες explicant hic Scholia, ac infra Hymn. in *Delum* v. 198. Κυκλάδιος ἐψημένη ἀειργίης, *Cycladæ inspectura rosuldas*, bene ibi explicatum legas. Neque aliter Apollonius Argon. l. 111. v. 138. ἄψιδος ἀειργίης, ac ibi Critici ἀειργίης, ἀειρεμῆς, ἀειδρομοί; sicut eodem lib. v. 1031. βόθρον ἀειργίης reddunt iidem, τὸν ἀειρεμῆ καὶ ερρογύλον.

V. 60. ἀργώσασσα] Hinc ἀργώσαι venatores, et κυνηγί, cum apud Euripid Rhel. v. 266. tum apud Apollonium Rhod. l. iv. v. 175.

Ibid. καρῖατα συντυχὸς αἰγῶν] Præter Plutarchum de Solert. Animal. Ovidium Epist. ad Cydippen, & Martialem Spectac. Epig. i. qui ara hujus *cornes* ab Apolline in Delo extructæ, ac inter septem Mundi miracula relatæ, meminerunt, ut videre jam ad hunc locum priores editores, addendum omnino fuerat *Præmatium Aræ*, quæ vulgo *Dosiadæ* dicitur; & eo magis, quod *Cynthii* Apollinis ac pascentium in *Cynthio* monte *καρῖατα*, e quarum cornibus compacta hic dicitur ab Apolline ara, ibidem fiat etiam mentio; οὐδ' ὁ Κυθδορῆος ἔτυξε φύτλη, λαβὼν τὰ μακλάδων κίερα &c. Nec quædam *Cynthigena* struxit proles accipiens *balantium cornes*. Eiusdem vero βαιμῆ in Delo κρατίνης meminuit quoque *Laertius* in *Pythago* l. viii. ἀμίλοι καὶ βαιμῶν ἀεστυήσαι, μίαις ἐν Δῆλῳ τῷ Ἀπολλωνοῦ τῷ

τῷ Γνωστῶς, ὃ ἰσὺ ὄκιδεν τοῦ Κερατίνου. Ἀλλ' τὸ πυρὸς καὶ κεράτις
 καὶ τὰ πέπαινα μόνα τίθειται ἐπ' αὐτῷ αὐτοῦ πυρὸς, ἱερῶν δὲ μηδὲν, ὡς φαί-
 σι. Ἀριστοτέλης δὲ Δάλων παλινοῖα; Denique Deli solam Apollinis Gemitū
 ram aram veteribus esse fertur, qua pons cornuam est; quod in ea frumentum
 tulit, & hordeum, & placuntula sola absque igne, nulla autem victima
 arrosoritur, quemadmodum ait Aristoteles in Deliarum Republica. Fal-
 sus autem est Licetus, qui hanc Apollinis Delii aram immensam, &
 αὐτοῦ πυρὸς, (quales ἀπυρὸς ἀρὰ & ἀβ ἱερῶν, diversæ, aliunde etiam no-
 τα) cum hac ara cornua confundit in sua, quam vocare ei libuit, ad
 Ἀνασσο Νουαρί Τεργίνα Encyclopædia. Præter clam enim Laertii verba,
 consuli potest Clemens, qui hoc ipsum Pythagoræ factum, idque ad
 aram illam in Delo ἀεικίμασιον, ac ubi nullæ mactarentur victimæ, re-
 fert Stromat. l. vii. p. 717. ac præterea Porphyrius, qui aræ itidem in
 Delo incruentæ, illiusque, quod idem nos docet, Ἐυσθῶν dictæ me-
 minit ἀφὲ ἀποχ. l. ii. p. 172. Quæ loca ideo tango, quia nulla in iis
 aræ hujus κερῶν fit mentio, ac præterea a viris doctis ad Laertianam
 fuit prætermittitur. Ἀραυὸν autem κερῶν, quam ibidem memorat Laer-
 tius, non in Delo, sed Ephesi, præter aliorum auctororum fidem, ab
 Eustathio collocari ad Iliad. VIII. observat simul ibi ac miratur haud im-
 merito magnus Casanbonus, quem adeat, si lubet, Lector. Id vero
 forte inde factum observo, quod ante oculos habuerit hunc Poetæ no-
 stri locum Eustathius, ubi καλῆ δὲ Ὀρτυγίη, quod paullo ante vidimus,
 extruxisse hanc e cornibus aram Apollo dicitur; Ephesus autem Ὀρτυ-
 γίη dicta etiam fuerit, ut præter Plinium ac Stephanum docent eru-
 citi ad Apollonium Critici; ubi Ὀρτυγίη, cujus ibi a Poeta fit men-
 tio, lib. i. v. 419, quandoque ab aliis de Delo intelligi notant; οὐ μὲν
 γὰρ Ἐφεσος, οὐδὲ τῶν ἀφ' ἑαυτῶν Δάλων καλυμίνη, illi quidam Ephesum, ἢ
 καὶ πρὶν ἰτα dictam Delam. Quamquam nomen illud Ὀρτυγίη
 alii ad lucum ita dictum ante Ephesum restringunt, cujus meminit, ut
 ante vidimus, Tacitus Annal. l. iii. c. lxi.

V. 61. Κενθιάδων] Ita, ut modo innui in Ara Dosiadæ, de hac ara
 cornua ab Apolline extructa; e cornibus nempe caprarum pascentium
 in monte Deli Cynithia; λισσῶν αἰμῶνι θεοῦ ὅσα τῶν νύμφων Κενθιάδων,
 ac levius circa cacumina quosdam pascentium Cynithia. Quamquam Eu-
 stathius ad Iliad. Δ. p. 450. notet in hac insula Delo existare magna cor-
 nuæ, ut arietis & hirci, aliunde, ceu e mari Rubro, eo advecta.

Ibid. ἱπλῆς βομῶν] Sic eadem de re veteres Glossæ ad Aram Dosi-
 adæ, quas adfert ibidem ὁ πᾶν pag 135. λίγεται δὲ ὅσα δειῶν κερῶν
 ΠΕΠΛΕΧΘΑΙ ΤΟΝ ΒΩΜΟΝ μόνον, ἐκ δὲ ἀετῶν ἰδακμῶς; fertur au-
 tem e doctis cornibus structam solam aram, e sinistris autem penit-
 quam. Aræ alioquin veterum vulgo e lapide compactæ; aut e viridi
 etiam cespite paratæ, quales subitaræ, & de quibus Lucanus l. ix.

Eroxis subitas congesti cespitis aras.

aut e cimeribus collectis, & adustis victimarum femoribus paratæ; qua-
 les vel Jovis Olympii in Elide; vel Junonis Samiæ, alizque id genus
 aræ traduntur apud Pausaniam lib. v. Eliac. p. 312. sed hæc obiter.

V. 63. Ἐκ κροῶν] Et quidem sine ullo glutine, aut alio, quod eadem cornua coagmentaret, vinculo, ac præterea e folis, ut modo diximus, cornibus earundem caprarum dextris; ac unde meruit compacta ita hæc ara, ut inter septem Mundi miracula referretur, notante hæc omnia Plutarcho de *Solert. Animal.* Quo factum etiam, ut præter Poetæ hujus morem, *ῥεσχυλογίας* studiosum ac præconem, pluribus versibus Apollinis in eadem ara exstruenda solertia hic celebretur. Postremum vero illud juxta Plutarchum, de dextris tantum cornibus adhibitis, seu, ut ille ait, *ἀπὸ μόνων τῶν δεξιῶν συμπέπυγχε καὶ συνήρμοσσε κροῶν, e solis dextris compacta est & constructa cornibus*, memorant etiam Glossæ ad aram Dosiadæ, in fine superioris notæ jam adductæ. Aliter tamen idem Plutarchus in Theseo, ubi eandem aram Deliacam, quod vidit jam Licetus, e sinistris tantum cornibus compactam tradit, *ἔχρουσε δὲ ἀπὸ τοῦ κροῶντα βυμῶν, ἐκ κροῶν συνήρμοσεν ἰωνύμων ἀπῶντων; saltavis autem circa cornuatam aram, ex cornibus sinistris omnibus compactam.* Quæ gravissimi alioquin auctoris eadem de re adversa plane verba conciliari utique non possunt, nisi ut vel *μητρονικὸς ἀμάρτημα* statuatur, quod eidem haud semel contigit, dum diversimode rem eandem pluribus locis tangit; vel de mendo suspectus alteruter in eodem locus, & quidem potius, qui postremo e Theseo adductus, existimetur. Neque enim *ἰωνύμων* de dextris, nisi quatenus *fausta* vulgo appellantur *δεξιὰ*, dici hæctenus putem; ac unde *χερσὶ δεξιότημοις* pro *faustis manibus*, extare novi apud Æschylum Suppl. v. 615. Idem vero alibi *δεξιὸς* & *ἰωνύμος* h. e. *ἀειρερός* opponit Prom. v. 488. *οἱ τινὲς τε δεξιοὶ φύσω, ἰωνύμοί τε, & qui natura dextri, & qui sinistri*; scilicet pro recepta vulgo posterioris vocis significatione.

Ibid. *κροῶν δὲ πῖετ' ἐπιβάλλωτο τοίχῃς*] E quo proinde loco patet, non aram fuisse solum *κροῶντιν*, sed *parietes* loci, ubi posita fuit eadem ara in Delo, itidem *κροῶτοφόρος*, seu appensa quoque iisdem, ut fieri adhuc hodie consuevit in Magnatum, aut alioquin *τῶν κρητῶν* atriis aut porticibus, *cornua*. *Πῖετ'* autem non soluta solum, sed ligata oratione Scriptoribus familiare, ut Callimachæ cœneis Nicandro Alex. p. 164. Apollonio Rh. l. iv. v. 272. & præterea Euripidi in notis versibus, *καὶ γῆν πῖετ' ἔχουσι* &c. qui præter Clementem Protrept. p. 25. & Stromat. l. v. p. 603, a Plutarcho adducuntur *ἄπὸς Ἡγῆμ. ἀπαιδ.* p. 780, & a Stobæo Ecl. Phys. l. i. c. 111; a Cicerone autem Latine versi extant lib. 11. de Natur. Deor. c. xxv.

V. 65. *βαθύγειον ἰμῶν πάλιν*] *Cyrenas* patriam suam, *βαθύγειον ἄβημ* hic vocat Poeta, eodem sensu, quo eandem condidisse dicitur Batus apud Pindarum Pyth. Od. IV. *ἐν ἀργύουσι μάσσῳ*, seu *in ubere terra sua*, sicut eundem locum ibi explanant veteres Critici. Adeo ut de hac Cyrenarum urbe, seu ejus agro, tradat Arrianus in fine Indicorum, eam, quamvis in desertioribus Libyæ locis sitam, haud eo minus fertilem, herbosam ac irriguam, seu *ἰνυδρον*, existitisse, *ομοίως τε γενεῖς* fructibus & *ζυμενίᾳ* feracem, *καρπῶν παντοίων καὶ ἀλίμων πάμπροσόν.* Apud Theophrastum autem de C. Pl. l. vi. c. xxvii. p. 384. ager Cyrenarum

καρῆν ἡαὸδ νιμιαμ fervidus, aer autem purus ac serenus dicitur, καὶ ἄρῆς καὶ ἄνδρος, seu non pluvius : quod proinde Arriano non repugnat, qui eandem urbem vocat, uti vidimus, ἕνδρον h. e. irrigium ; fontibus nempe, sicut id de Cyrenis aperte etiam tradit Justinus, & qua de re infra ad v. 88. πηγῆς κυρῆς, dicitur opportunius. Quam insuper vocem βαθύγειον de φαεινῶ ἀρῶ usurpat Chryostomus, nempe βαθύγειον καὶ λιθῶν ἀύλακα, φαεινὸν frugibus & pinguem sulcum, Serrm. II. In Obscur. Vet. Test. p. 618. Tom. vi. edit. Savil. Neque aliter, & apposite quidem ad hæc Callimachi verba Lemnus insula vocatur γαῖα ἐκφυλάει, i. e. frugibus abundans solum, apud Apollonium l. i. v. 830. Ita apud Æschylum prædixus dicitur βαθύπλατυς, Suppl. v. 263 ; & leo Nemæus βαθύσειρος, seu magni vel ampli pectoris, apud Pindarum Ithm. Od. III. 451 ; in quibus nempe ac aliis id genus compositis illud βαθύς seu βαθὺ, copiosum & multum aut valde notat ; quomodo etiam a Theocrito non solum βαθύς ἕπν, Idyll. v. 111. v. 65, sed καί ποθεν εἰς βαθύν ὄρεον, laedere usque ad altum diluculum seu summum mane dicitur, Idyll. XVIII. v. 404 ; sicut eadem locutione usus Polyænus, Strateg. l. II. c. xxviii, de Maga Cyrenarum rege, qui speculatoribus præscripserit, facem sub vesperam tollere, καὶ πάλιν βαδίει ὄρεον τὰς αὐτῶν, atque iterum summo mane eandem ; & quibus obiter illustratur similis locutio a Luca adhibita Euang. c. xxiv. v. 1. ὄρεον βαδίει ἤλθον, ubi vetus Interpres, valde diluculo veniens. Adde quod sicut βαθύγειος πόλις hic de Cyrenis, a Cyrenæo vate dicitur, sic λευκόγειος eadem traditur ab Hierocle in Scholiis ad Pindari adductum supra locum. p. 232.

Ibid. ἴφρασι Βατίη] Notus Cyrenarum, duce Apolline, conditor, de quo tradunt hic Scholia, eum qui mutus fuisset hæctenus, visō repente leone, clamorem sustulisse, ac inde linguæ usum recuperasse. Idem tradit Pausanias lib. x. p. 617. Herodotus vero, Plutarchus, & Græci Pindari enarratores, loco modo citato Od. iv. Pyth. pag. 232, infelicitatem solum vocis, seu sono eum vocis exili ac balbutiente tantum eum fuisse referunt, ἰχρόφωνοι καὶ τραυλὸν. Quæ postrema sunt Herodoti ea de re verba, & a quo præterea Βατίη regem apud Libyas denotare dicitur ; e quibus singulis constat Hesychii, qui ab eo id hausit, γ' ὄσα, Βατίη, Βασιλεύς, Τύραννος, Λίβυς ; τραυλόφωνος, ἰχρόφωνος. Quæ præterea insigniter illustrent, quæ de eodem Batto tradit Plutarchus de Pyth. Oracul. p. 405 ; eum, consulto Oraculo, ab Apolline missum ut Cyrenas conderet, ὅτι τραυλὸς μὲν ἦν καὶ ἰχρόφωνος, βασιλικὸς δὲ καὶ πολιτικὸς καὶ φρόνιμος ; ideo quod blæsa quidem & exili voce esset, regio autem animo & civili prudentia ac sapientia inclutus. Quibus addere liceat aliud Plutarchi præclarum de eodem Batto testimonium, Politic. Præcept. p. 821, ubi ait e singulari civium erga Archyam (Corinthium nempe, Syracusarum conditorem) & in Battum benevolentia, magna ; ob utriusque existimationem, illos qui eorum opera sunt usi, commoda consequutos. Quod vero hic additur a Poeta, de Apolline, qui Cyrenas indicaverit Batto, ἴφρασι Βατίη, ad illud Oraculum

culum respicit, ab Apolline eidem de condendis Cyrenis datum, quale etiamnum apud Herodotum & in Scholiis Pindari, locis ante indicatis, legitur, Βάτι' ἐπὶ φωνῆν ἡλθες &c. Quin aliud Oraculum eidem ab Apolline redditum, ubi de loco condendæ coloniz, postquam a via aberrasset, Deum denuo consultuisset, & quale itidem apud Plutarchum exstat de Oracul. defectu p. 408. Signatus vero inde idem *Battus*, pro more aliarum quoque urbium erga suos κλισίαι, in Cyrenæorum nummis, qualis etiamnum prostat in Cimeliarchio Electorali Brandenburgerico, antea Palatino, & de quo aliisque id genus alibi agimus. *Battus* alioquin *Cyrenæus* dictus legitur a Clemente Stromat. l. 111. p. 233. ac præterea auctor *μαρτυρίας*, *quæ Moysi dici consuevit*, *φασὶ δὲ τὴν Μόυσον παλερόβην μαρτυρίαν συνμίξαι τὸν ΚΥΡΗΝΑΙΟΝ*; & quomodo *Aristoteles*, idem alias qui *Battus*, *Κυρηναῖος* pariter a Clemente alibi dictus, & qua de re mox ad v. 76. Sed quum plures fuerint *Batti* apud Cyrenæos, ita a primo eorum Κλισίαι appellati, ut vel ex Herodoto, qui de iis agit, conitat l. iv. cap. clx. &c. Non opus proinde ut illud Clementis ad priorem eorum *Battum*, qui non *Cyrenæus* erat, sed *Theræus*, continuo referatur. Immo ipse hic Callimachus *Batti* etiam cuiusdam filius dicitur in ejus vita a priscis Grammaticis scripta, & ut vere *Cyrenæus* subinde etiam ὁ *Κυρηναῖος* dictus κατ' ἐξοχὴν, sicut a priscis Sophoclis enarratoribus ad Oedip. Colon. v. 262. Ipse autem Callimachus, *Batti* etiam cuiusdam, e posteris forte primi illius *Batti*, juxta Græcum vitæ Cyrenæi hujus vatis Autorem, filius, ac inde *Battiaides* in Græcis Epigrammatibus & apud Ovidium præterea ac Petronium dictus.

V. 66. *κόραξ ἡγήσατο*] *Corvus* id tribui notant hic Scholia, quod faecer idem esset Apollini, ac inde etiam inter animalia eidem accepta, juxta cygnum, lupum, ac accipitrem, a Plutarcho relatæ de Pyth. Oracul. p. 400. Quod cum aliunde insuper, tum e priscis nummis obvium, eoque potissimum, in quo Apollinis corona cum *corvo* in eadem, desuper autem delphinus spectatur, & de quo alibi dudum egimus. Hinc inter augurales aves, ut notum, *corvus*, & ad vaticinia, ut & de iis ait Clemens Protrept. p. 9, adhibitus, & qua de re etiam agit Porphyrius *περὶ ἀποχ.* l. 111. p. 249. sicut voce *corvus*, auguris Apollinis avis, in fausti proinde omnia signum, prævisse hic *Theræis* dicitur cum *Batto*, ad condendas Cyrenas profectis, ita Cretensium coloniam, *Cyrrham*, duce *delphino* ab Apolline immisso, deductam refert Plutarch. de Solert. Animal. p. 984. Haud aliter ac de *bovis* aut *pica avi*, stidem *Cadmi* in *Boeotiam*, aut *Picenorum* ex agro *Sabino* migrantium ducibus, quod videntur hic alii, apud veteres legitur; aut sicuti, ut hoc insuper addam, *Musæ* creditæ, *apam* specie, duces deductæ *Ephesum* ab Atheniensibus coloniz, ut tradit Philostratus *Icon.* l. 11. p. 793. ac unde, quod præterea observo, apis in priscis *Ephesiorum* nummis, ad declarandam scilicet originem, sæpe insculpta visitur. Quod ideo hic noto, quia a diligenti & sagaci *Italo Antiquario* in notis ad *Ephesiorum* nummos cum *apis* insigni, & ab *Auctore de Nummis*

mis urbium illustratis, id præteritum video. Adde Cumas in Italia ferri a Chalcidensibus conditas, *columba* antecedentis volatu, ut refert Vellejus l. 1. c. IV. & quod *serpens* dux quoque dicatur existisse deductæ coloniz ab Antinoë Cephei filia, ac unde *Opus* urbs dicta in Arcadia, teste Pausania l. VIII. p. 467.

V. 67. Δεξιός οὐρανός] *Corvus* nempe, isque, ut auguralis, apposite *δεξιός*, seu *sanctus* hic dictus, quo auspicato conditas Cyrenas indicaret Cyrenæus vates. Ipsum vero Battum, ut Cyrenarum conditorem, *εισεργε* vocat Pindarus Pyth. Od. IV. p. 230. Apollo autem, ut verus autor illius coloniz, *Ἀρχαγίτας* ab eodem Thebano vate, ut obiter id supra monitum, dictus Pyth. Od. V. p. 274. Nota autem abunde, & jam antè indicata, veterum cura & sollicitudo in condendis urbibus, & extruendis moeniis, ne id nisi auspicato fieret.

V. 68. Ἡμετέροις βασιλεύσι] Ptolemæis nempe, quod innunt etiam Scholia, sub quorum imperium, postquam Macedones Ægypto potiti, transit Cyrenaica. Factum id temporibus primi Ptolemæi Lagi, seu Soteris, dicti, utriusque Philadelphî & Evergetæ, sub quibus vixit & floruit Callimachus, parentis, idque duce ejus Ophella, a quo urbes Cyrenæicæ cum agris expugnatz, ac inde Cyrenæi cum vicinis urbibus, quod ait Diodorus l. XVII. p. 605, *ὑπὸ τῶν Πτολεμαίων βασιλείᾳ ἐτάχθησαν*, *Ptolemæis regno subjuncti fuere*. Idem etiam a Justino compendiose pro more traditur, ubi ei de eodem Ptolemæo Lagi sermo l. XIII. c. VI. *terminos quoque imperii acquisita Cyrene urbe ampliaverat*. Unde primum sub Maga, ejusdem Ptolemæi fratre, dein sub Philadelpho hujus filio, ducta unica patruî Magæ filia ac hærede Berenice, & successoribus dein, remansit Cyrenaica, donec testamento Ptolemæi Apionis, Cyrenarum regis, ad populum Romanum hæredem ab eo relictum eadem pervenit A. V. C. DCLVIII; a Lucullo postea novis legibus ordinata; tandem in provinciæ formam fuit redacta; quod ex Strabone, Plutarcho, Appiano, Justino, &c. obiter hic commemorandum fuit. Neque tamen Ægypti, ut olim sub Ptolemæis, sed Græcæ Romanis Rectoribus addita eadem Cyrenaica; quæ primo juxta eandem Cretam, inter Pæconulares populi Romani provincias a Prætoribus viris administratas, ut e Strabone constat in fine operis, & Dione lib. LIII. p. 503. ab Augusto fuit relata; postea etiam Cæsaris quandoque provinciis adnumerata, ut liquet rursus e præcis inscriptionibus, in quibus LEGATI ET PROPRIETORES CRETÆ ET CYRENAICÆ haud semel occurrunt. Unde mirari subit a doctissimo Petavio in Notis ad Synesium p. 81. tradi, Pentapollitanam Provinciam, seu Cyrenæicam, sub Augustulis Præfecti (h. e. Ægypti Rectoris) ut & Libyam, *dispositione perpetua fuisse*; quod tamen clarissime Strabo ac Dio locis modo indicatis, ubi ille ait, *Ἐπὶ τῶν μετὰ τῆς Κυρναίας*, *Creta cum Cyrenaica*, hic vero, *Ἐπὶ τῶν μετὰ Λιβύης τῆς ἐπὶ Κυρήνῃ*, *Creta cum Libya qua circa Cyrenam*, & Inscriptiones præterea veteres, redarguunt, qui unum *Creta & Cyrenaica*, uti modo vidimus, Rectorem tradunt, adeo etiam ut utraque sub unius provinciæ nomine conferretur. Unde de

Vespasiano Suetonius cap. 11. *Quaestor Cretam & Cyrenas* PROVINCIAM *forte cepit*. Sed hac de re alibi, & quidem in peculiari ad ipsum Dionem, de diviso sub Augusto administratoque Romano orbe agentem, commentatione, Romæ quondam a nobis, ita ferente tum occasione, scripta, quamquam nondum edita, accuratius agimus.

Ibid. αἰὲν ἼωραⓄ Ἀπολλων] Quod decebat eum, cui recens nato Veritas, juxta Καρυθαίλας, nutrix obtigerat, ut legitur in Plutarchi Sympol. l. 11. Qu. 1x. p. 657. Unde etiam Apollo μάστιγι ἀψυδής, seu *vates non mendax*, apud Æschylum dicitur, Chæph. v. 557; quin ipsemet opportune ait de se apud eundem, Eum. v. 618. Μάστιγι δὲ αὖ, κ' ψυδοροῦμαι, *Vates quum sim, non mentiar*; ac deinceps in eodem dramate Arcopagitas de causâ Orestis cognituros monet, ut sua Jovisque Oracula reverentur, nec ut successu eadem careant, efficiere cogitent; ibid. v. 716. &c. Sic de Orestis jure jurando, quod Apollinis Oraculo confirmatus ac impulsu nuncupaverat, de matre. nempe, quæ patrem interemerat, tollenda, dixerat idem Tragicus, Chæph. v. 901.

Τὰ Πυθιάχρηστα, πρὸς δὲ ἰουρκώματα.

Delphis edita Oracula, & fida sacramenta; haud aliter nempe ac solius Apollinis vera seu firma Oracula dixit Euripides in Electra v. 399. Λοξίς ᾧ ἴμπεδοι χρησμοί; alibi vero, Θεῖον ἀνδράποισ μάρον χρεῖ Σωπριασδῶν, *Phœbum hominibus solum debere vasificari*; qui versus a Plutarcho adducitur de Pyth. Oracul. p. 407. Sicut vero Ἐυορῆος Apollo, ita frequenter per Apollinem jurare soliti Athenienses, ut observat Demosthenes adv. Polydem. p. 708. ac unde per Apollinem παρῆρος, eundemque qui ΠυθῆⓄ, jurasse eos in Ardetto tradit Pollux. l. VIII. c. x. p. 406. Cujus rei obvia etiam exempla in auctoribus Atticis, ut in sacramento populi Atheniensium apud Aristophanem, Equit. p. 341. εἰ δὴν μὴ τὸν Ἀπόλλω; aut per *Jovem*, Apollinem, & *Minervam*, apud Demosthenem, adv. Midiam, p. 412. ed. Basil. idque Solonis lege, teste Platone in Euthydemo; aut per *Jovem*, Apollinem, & *Cererem*, Demosth. adv. Calippum p. 719. Ut mittam quod Plato. l. XI. de Legib. p. 936. statuit ut per *Jovem*, Apollinem, & *Themidem* adjurentur, quæ in judicium vocati erant. Adeo ut mutatis subinde aliis numinibus Opinions, suus semper Apollini locus in iisdem sacramentis remaneret. Adde etiam insuper legem a Solone latam, cujus meminit Lyfias, Orat. VIII. p. 128. ed. Hanov. ut *sidejungere* cogeretur, qui per Apollinem *posuissent*, ἐπισφραγῶν δὲ ἐπιρκύσαντα τὸν Ἀπόλλω. Et quæ ideo obiter adducuntur, quod abunde inde liqueat ac illustretur, cur Apollo hic tanquam semper ἼωραⓄ a Callimacho dicatur.

V. 69, Βουφρόμιος] Quod hic notant Scholia, dictum inde ab Atheniensibus Apollinem, quia ejus Oraculo moniti in hostem sublato clamore irruere, victoriam de iis reportaverunt, tradunt iidem veteres Grammatici, Harpocraton, Etymologus, Suidas, qui hoc ad tempora Erechti regis, & latas ab Jone contra Eumolpum, Neptuni filium, Atheniensibus suppetias referunt; indeque non Apollinem solum, sed mensē ipsum, quo id contigerat, Βουφρομίον, & festum Βουφρομίον dicta

εἰτα observant. Aliam tamen tradit hujus festi originem Plutarchus in Theſeo; nempe a debellatis a Theſeo Amazonibus menſe *Boedromionez* quod procul dubio, ut a P. Caſtellano in Syntagmate de Feſtis jam ante observatum, omittit diligentiffimus rerum Atticarum promicondus Meurſius, a quo unus adducitur de hoc feſto agens Etymologicū Auctor, atque inſuper ex eo dicit originem fuiſſe huic feſto ab auxilio Eumolpi; quam dicere debuerit Meurſius, ab auxilio ab Jone Athenienſibus contra Eumolpum lato, ſicut juxta alios tradit quoque ille, cujus verba ibi refert. Etymologus. Sicut vero Apollo Βουδρόμιον ab irrumpentibus cum clamore in Eumolpum Athenienſibus dictus fertur, ita Βουδρόμιον de ſimili Cyzicenorum facto, contra Pytharchum tyrannidem aſſectantem, occurrit apud Athenazum lib. 1. pag. 30. καὶ οἱ Κοζικῆνοι ἐχορήσαντες ἐκ αὐτῶν ΕΒΟΗΔΡΟΜΟΙΝ; verum Cyziceni in eum irrumpentes cum impetu aut clamore accurrerunt, non ut ibi Interpres, ſe ipſos tuenti ſunt. ka pro accurrere apud Euripidem cum alibi, tum Heraclid. v. 122.

*Βουδρόμιος τὴν δ' ἐκ' ἐχάρας Διός,
Accurrens ad hanc aram Jovis.*

Unde erudite, ut ſolet, *Hefychius*, Βουδρόμιον, μετὰ σπουδῆς ὠδύνη καὶ σπῆλαι.

V. 70. Κλάριον] Unde nobile hujus *Clarii* in Colophoniorum ditio-
ne Apollinis fanum & Μαρτεῖον, ad quod ὄψοροι etiam e vicinis remotif-
que locis mitti conſueverant, ut a Smyrnæis factum memorat Pausanias
l. vii. p. 405. & ab Ephēſiis ſimul ac Smyrnæis, in gravi, qui tum
Alix urbes concuſſit, terræ motu, Ariſtides Serm. Sacr. III. p. 501. &
quidem, quod mox addit, ita ut de eodem Oraculo *Clario* illa urbes in-
ter ſe pugnant; καὶ τῆτο μὲν εἰς Κλάριον θιωδῆς ἱεῖδος, καὶ ἀπὸ μάρ-
των ἢ τὸ Μαρτεῖον. Ad quem proinde *Clarii* Apollinis apud vicinos
Smyrnæos cultum referre continuo licet Neronis nummum, qui e
modo dictis illustratur, qualem alias vulgaverunt nobiles Antiquarii Tri-
ſtanus & Patinus; & exiſtat in Gaza Gallorum Regia, cum Meletis
Smyrnæorum fluminis effigie & inſcr. ΚΑΡΟC. ΖΜΥΝ. ΕΠΙ ΕΡΜΟ-
ΓΕΝΟΥC, *Clarus Smyrnæorum ſub Hermogene*. Dictum cæteroquin
Clarii hujus Apollinis a ſitu prope Colophona, quod in hujus ditio-
ne Colophoniorum Μαρτεῖον ſeu *Oraculum*, ut apud Philoſtratum Vit. Apoll.
l. iv. c. 1. ἐκ τῆ Κολοφῶνι Μαρτεῖον, ex *Oraculo quod eſt in Colophona*;
apud Plinium Græca voce, ut alibi etiam, retenta, l. v. c. xxx. *Ab
Ephēſo Μαρτεῖον illud Colophoniorum, & inſus ipſa Colophon*; & inde
Germanicus apud Tacitum An. l. 11. *apollitiquæ Colophona, ac Clarii
Apollinis Oraculo uſeratur*. Immo hinc hujus Κλαρίου ſedentis cum lau-
ro, aut plectro quandoque & cithara, ſimulacrum in priſcis aliquot *Co-
lophoniorum* nummis Cimeliarchii Gallorum Regii, quos videre nobis
haud ſemel contigit, & cujuſmodi duos ſub Gordiano & Voluſiano cu-
ſos, vulgavit jam in Numiſm. Imper. laudatus modo Celeb. Patinus.
Alium iſſdem antiquiorem ſuppeditat eadem Gaza, in quo hinc figura
imberbis ſedens cum inſcr. ΝΥΘΕΟC, qualis in Imaginibus Illuſtrium
& Fulvio Urſino olim collectis, a Gaſp. Scioppio & J. Fabro illuſtratis,

ac demum ab optimo veterum monumentorum promicondo ac interprete P. Bellorio vulgatis comparet, & de *Pytheo* Poeta Colophonio ibidem explicatur; cuius tamen, qui illius e veteribus meminerit, nullus adducitur index vel Auctor; in averſa autem parte non Muſa, ut cenſebant iidem viri præclari, ſed ipſe Apollo Clarius ſtans dextra plectrum, ſiniſtra lyram tenet, cum inſcr. ΚΟΛΟΦΩΝΙΩΝ. Mitto vero hic alium Cimeliarchii Gallorum Regii nummum, in quo hinc caput urbis turritum, illinc mulier ſtans, dextra haſtam, ſiniſtra victoriolam ante columnam tenens, cum epigraphæ, ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΠΥΘΕΟΣ. Adde hic ſero quod etiam ΚΑΛΠΙΟΙ ΚΟΛΟΦΩΝΙΟΙ vocantur in alio veteri nummo ejuſmodi Cimeliarchii Regii, & e quo præterea liquet, præter Apollinem, Dianam Ephesiaſim ibidem cultam. Exſtat enim in eo Deæ huius polymammæ effigies, cum inſcr. ΑΡΤΕΜΙΣ ΚΑΛΠΙ. ΚΟΛΟΦΩΝΙΩΝ, *Diana Clariorū Colophoniorum*; adſcripto nempe ibi *Αρτεμιδος* nomine, quod apud Triſtanum, & qui ex eo ſimilem Trajani nummum refert, Harduinum, non comparet. Quem nummum cum altero, qui *Clari* huius Apollinis ſimulacrum exhibet, ejuſque ſedentis cum lauri ramo & lyra ac inſcr. ΕΠΙ ΣΤΡ. ΚΛ. ΚΑΛΛΙΣΤΟΥ ΚΟΛΟΦΩΝΙΩΝ, *ſub Præſore Claudio Calliſto Colophoniorum*, quem videre etiam licet inter Voluſiani nummos a clariffimo amiciffimoque Patino aditos Numiſm. Imp. p. 400, opportune hic conſpiciendum damus.

Alium inſuper nummum proxime ibi tangit Harduinus, ſed non indicato ubi idem exſtaret loco aut Muſeo, cum inſcr. ΑΡΤΕΜΙΣ ΚΑΛΠΙΑ ΚΟΛΟΦΩΝΙΑ, *Diana Claria Colophonioſa*. Unde, ut obiter hoc addam, mirari ſubiit eruditione ac ingenio præſtantem Tan. Fabrum, negare in vitis Poetarum Græcorum Nicandrum, quamquam id a Suida dicatur, fuiſſe *Colophonium*; quod ipſe Nicander ſub finem Theriacorum, ſc in *Claro* oppido natum aut educatum memoret; nempe,

Τὸν Ἰθρῶς Κλίην νηφῆσαν πολίχην.

Quam nutritiſ Clari νηφῆσαν oppidαν.

Verum nec unus Suidas *Colophoniam* tradidit Nicandrum, quum eſſet in eundem vetus Epigramma Anthol. l. i. c. xxxiv. Ep. iv. ubi Colophonos inter reliquas urbes celebris traditur natalibus duorum inſignium Poeta-

Poetarum, Homeri primo, dein Nicandri, καὶ Κολοφῶν &c.) ac præterea Clarii, Colophonii etiam, in quorum nemp̄e erant ditione, ac inde Ciarium Oraculum, Colophonium, ut modo vidimus, dicantur a Scrip̄toribus, ac in aliis antiquis monumentis, ac unde etiam Colophon juxta Miletum antiqua sedes Apollinis a Themistio vocatur, Orat. xxviii p. 334. De ipsa autem Κλαφίς hujus Dei & Oraculi nomenclatione aut origine adire licet erudita Scholia Apollonii Rh. l. i. v. 308. ubi nemp̄e triplex traditur, pro varia auctorum ea de re mentione, origo; una a Manto Tiresiæ filia, & nato ibidem e lacrymis ejus fonte; altera, a Claro Heroe; tertia, quod κατὰ κλῆρον, seu forte, Apollo sit eum locum hæctus. Quo postremo etiam sensu dictum olim Jovem Κλάειον, quasi παντάπασι κληρῶτα, seu λὰ τῷ κλῆρι, a forte nemp̄e vel ἀξίωσιν, supra jam monui ad Hymn. in Jovem v. 80.

Ibid. πάντα δὲ τοι ἔθνος πάλῳ] Quod cum aliunde, tum in antiquis Nummorum Lapidumve monumentis potissimum obvium, in quibus illa non Apollinis solum, sed reliquorum etiam Nummum πολυπόροισι abunde se prodit. Id vero, ut præcipua in laude positum, a Jove parente tenella adhuc Diana contendit in Hymn. sequenti v. 7. & quidem ut eo decore sit adhuc fratre Apolline superior, Καὶ πολυπόροισι &c. Idem. præter hæc Poetas nostri loca, docet Aristophanes in Plato p. 111. ubi ait de Mercurio,

Ὡς ἀγαθὸν ἐς ἐπανορίας πολλὰς ἔχων;

Quasi bonum est multa habere cognomina.

Hinc de matre Araxea in Orphicis, πολυπόροι Μῆτηρ; ac de Baccho in iisdem, πολυπόροι Βάκχου; multa habens nomina furiose Baccho; ac de Venere Theocritus Id. xv. v. 109. πολυπόροι καὶ πολύναι, multa habens nomina & multa facta.

V. 71. Ἀντὶρ ἰγὰ Καρρίων] Quod eo potissimum nomine Apollo apud Cyrenæos coleretur, & quate proinde sibi esse πατρίων addit Cyrenæus vates, non ut ibi male aut obscure Interpres, quasi illud patrium esset eidem vati nomen. Πατρίων nemp̄e ille Cyrenarum Deus, ac unde mox pluribus originem ac solemnem illius Καρρίων apud Cyrenæos cultum tangit ac celebrat Callimachus. Scriptus proinde ab eo hic Hymnus in patrio Καρρίων Festo, quod sequentia comprobant.

V. 72. Σπάρτη τοι, Καρρίων] A Spartanis nemp̄e eo nomine primum dicitur & cultus Apollo, quod e Festo Καρρίων apud eos solemnè abunde constat; cujus apud antiquiores etiam Callimacho auctores, Herodotum, Thucydidem, addo Euripidem, de quo infra, præterea πύργων Callimacho Theocritum, & dein apud alios recentiores Plutarchum, Pausaniam, Athenzum, præter Criticorum commentarios, sit mentio, & de quo possunt consuli, ne actum hic agamus, P. Castellanus ac Meursius in libris de Festis Græcorum. Hinc autem a Spartanis ad colonias ab iis deductas, Thereos primum, dein Cyrenæos transit, pro more coloniarum, de quo nos alibi accurate, ejusdem Καρρίων Apollinis nomina & cultus. Immo ab omnibus Doribus cultum eundem Καρρίων

ναϊον, haud una etiam ratione seu origine hujus rei indicata, tradit Pausanias l. III. p. 184. quem vide.

V. 73. Δούραρον ἢ Θήρη] Nota e Geographis, Pindaro praeterea & Apollonio Rhodio, Ἐγξί maris Insula, a Cadmo primum & Phoenicibus, dein a Spartanis, duce quodam *Thera*, de quo mox, inhabitata, ac nomen etiam inde nata, quum primum Καλλιῶν diceretur. Quod praeter Pindarum & Apollonium, docet hujus Callimachi Epigramma infra inter ejus Poematia adscriptum, Καλλιῶν ἀπαύρατος &c. Inde autem oriundus Battus Cyrenarum Οἰκίτης, Θηραῖο a Pindaro dictus Pyth. Od. IV. p. 232.

Ibid. τριτάτον γὰρ ἄρου Κυρήνη] Sic de Cyrene Nympha, Africam seu tertiam Orbis partem inhabitante, Pindarus Pyth. Od. IX. p. 297. ῥίζαν ἀρούρου τριτάτου, radicem terra continentis tertiam; de Cyrenis vero urbe idem, quam alibi vocat ἀρούρον ῥίζαν, urbium radicem, Pyth. Od. IV. p. 233, ob deductas nempe ab ea aliquot colonias, Ἀπολλωνίαν puta ac Ταυχεῖραν, sicut in Scholiis ibidem dicitur, & quae ut totidem Cyrenaicae oppida recenset etiam Strabo l. XVII. p. 837. & firmat praeterea, ut obiter hoc addam, qui Ταυχεῖραν tanquam Pentapoleos Cyrenaicae oppidi, meminit haud uno loco Cyrenaeus Antistes Synesius, Epistol. III. p. 158. & XCIII. p. 232. Adde, quod hic corripiatur prima syllaba in Κυρήνη, quae apud alios subinde producitur, ut apud Apollonium l. II. v. 502. qui ita incipit, Κυρήνη πάφαται &c. & Periegetem, v. 213. Κυρήνη τ' Ἰουππῶ. Quod tamen Callimachi exemplo a Catullo etiam factam, *Láserpificeris jacet Cyrenis*, ut ad eundem monuit Scaliger; & quomodo, ut alios adhuc mittam, saepe apud Nonnum, idque quoties ab eodem, ut infra videbitur, Κυρήνης fit mentio. Immo adde hinc antiquiorem Pindarum Pyth. Od. V. p. 271. σε λαδίτω Κυρηῖνα; est enim ibi, quod notant Grammatici, Ἰαμβικὸν διμῆτρον κατωληθικόν.

V. 74. Ἐκ ῥῆς σε Σπάρτης] Ubi Καρνεῖν, quod dixi, Apollinis cultus & festum: inde ibidem Καρνεῖν, cujus praeter auctores a diligentissimo Meursio libro de Graecia Feriata adductos, meminit Euripides, illudque verno tempore in plenilunio celebratum docet, Alcestid. v. 447. &c.

Σπάρτα κύκλος ἀνίας

ΚΑΡΝΕΙΟΥ ἀρνεῖσσι τῶν ἀρῶν

Μηνὸς, ἀετορῆμον

Πατρόχου σιλάντας.

Sparta, quando orbis CARNEI redit tempus vernum mensis, exoriente per totam noctem plena luna.

Reliqua de hoc Spartanorum Deo, Festo, & Agone, vide apud Meursium.

Ibid. ἕκτον ῥῆς Οἰδιπόδου] Nempe juxta seriem hic in Scholiis traditam, Oedipus, Polynices, Thersander, Antefson, Tisamenus, & Theras, a quo postrema deducta fuit in insulam Theram ab eo dicta colonia. Eadem horum Oedipodum series in Scholiis apud Pindarum occurrit, Olymp. Od. II. p. 22; nisi quod Tisamenus Antefsoni praepositur, ita ut hic Tisameni filius statuatur, non contra. Cui suffragatur etiam Apollio-

Apollonius Rhodius, a quo *Theras* itidem, non *Tisamoni*, sed *Autosio-*
nii filius traditur, Argon. l. iv. v. 1761. &c.

— οὐ δὲ λιπόντας

Σπάρτην Ἀρτεσίων⊕ ἕως παῖς ἤγαγε Θήρας

Καλλίστην ἐπὶ νῆσσι,

Digressos autem Sparta generosus Autosionis filius Theras duxit
(non Theras cum Apollonii Interprete) in Callistam in-
sulam;

& ad quem locum videri possunt veteres Grammatici. *Sextus* tamen,
 quod hic a Callimacho traditur ab *Oedipo Theras*, ab iisdem ex æquo
 fatuitur.

V. 75. Ἠγάγεθ' ἄριστον εἰς Λακωνίῳ] *Iidem ad Apollonium Critici* alibi
 notant deductam hanc coloniam, omiſſa omni *Thera*, cui eandem *Apol-*
lonius ipse paullo post adſcribit, mentione, a *Sesamo* quodam ex *Eu-*
phemi, qui *Laconicam* regionem inhabitaverant, posteris, & e qua,
 ut mox etiam dicitur, oriundus fuerat *Cyrenarum* conditor *Aristote-*
les seu *Battus*; nempe ad Argon. l. iv. v. 1750. & qua de re sequenti no-
 ta dicitur opportunius. Ἀποκλίσειν autem haud necesse arbitror hic in
 ἀποκλίσειν, cum Tan. *Fabro*, quod innuit præstantissima ejus *Filia*, mu-
 tare. Nihil enim obſtat, ut ἀποκλίσειν dicatur sicut ἀποκλίσεις, quum ne-
 que istud, quod sciam, alibi legatur, κλίσειν autem & quidem de con-
 dendis urbibus vel apud *Plutarchum* exſtet, satis etiam opportune ad
 hunc locum; nempe de *Oracul. Defect.* p. 135. ubi inter varia, quæ
 recenset, Græcis collata ab *Oraculo Delphico* beneficia, illud primo
 loco ponitur, Ἐν τῷ πολέμοις καὶ κλίσειν πόλεων, in bellis & condendis ur-
 bibus. Unde non κλίσειν solum, sed a *Poetis* etiam κλίσεις & κλίται, ut
 postremum ab *Euripide* in *Oreste* v. 1623, dicti urbium conditores; il-
 ludque Λακωνίσειν, ut magis etiam *Poeticum*, & *Callimacho* apprime
 conveniens, qui voces minus adhuc usitatas, pro *ævi* illius (ut ex aliis
 συγχρόνοις ejusdem *Pleiados* *Poetis*, *Nicandro* & *Apollonio*, abundo
 constat) indole, scætatus est.

Ibid. οὐ δὲ σε Θήρας Οὐλλ⊕ Ἀριστοτέλης] *Aristoteles* non *Stagirita* qui-
 dem, sed *Theras*, idem autem qui *Battus*, ut notant hic *Scholia*, &
 veteres itidem ad *Pindarum* Critici *Pyth.* Od. v. p. 277. Ita etiam *Eu-*
ſebius in *Chronico* ad annum *MCCLIX*, *Theras* *Cyrenæ* condiderunt,
Oraculo sic jubente. Conditor urbis Battus, cujus proprium nomen Aristoteles.
 Idem *Θηραῖ⊕* a *Pindaro* etiam dictus, *Pyth.* Od. iv. p. 232; ac præter-
 ea, ab *Euphemo*, primo *Καλλίστης*, dein *Θήρας*, cujus hic mentio,
 conditore decimus septimus traditur. In eruditis autem ad *Apollonium*
Scholiis l. i. v. 1750. de eodem *Aristotele* seu *Batto* *Cyrenarum* conditore
 dicitur, Εὐφρημ⊕ ἦκει ἐπὶ Λακωνίαν ὄψα τὸν αἰγιαλὸν. οἷς δὲ τις αὐτῷ
 τῷ Λακωνίῳ Σήσαμος ἀπέκτισε Θήρας, ἢ Λακωνίῳ γίγεται Ἀριστοτέλης.
Euphremus habitavit Laconicam prope litus; unus autem ex ejus posteris
Sesamus, coloniam deduxit Theras, e cujus posteris fuit Aristoteles. Non
Sesamus tamen, sed *Theras*, deductæ in *Theram* ab eo dictam colonis
 auctor hic in *Scholiis Callimachi* dicitur; & cujus non *Sesamus* quidem,
 sed

sed *Sannus* filius traditur in Scholiis Pindari Olymp. Od. 11. p. 22. cuiusque duo fuerint filii Telemachus & Clutius; quorum ille in Siciliam transiit, hic *Thera* mansit, & e cuius proinde posteris ortus Cyrenarum conditor *Theraus* hic *Aristoteles*. Eundem vero e Lemniis mulieribus ortum tradunt alibi ad eundem Pindarum Critici, Pyth. Od. 14. p. 263; quod ille nempe ex *Euphemi*, unius ex Argonautis, qui e Lemnia muliere, *Μαλαρχη* dicta, liberos genuit, posteris censeretur. Didymus vero ibidem alium ab eo *Euphemum* tradit, qui nempe *Batti*, in condendis Cyrenis socius & adiutor exstiterit. Quamquam de tempore conditæ Cyrenes, aut primis etiam deductoribus, non constat sibi Eusebii; dum ad A. DCLXXX *his temporibus Cyrenes civitatem in Libyam conditam tradit*; ad annum autem MCCLIX. & Olympiad. V. loco jam paullo ante adducto a *Therais Cyrenem conditam*, & quidem conditore urbis *Batto*, seu *Aristotele* memorat; alibi autem ad A. MCCC LXXXVIII. & Olympiad. XXXVII, *Battus condidit Cyrenem*. A qua rursus, si tempus spectes, abit Solinus, qui cap. XVII. Olympiade decimum XLV. non ut in Delriana editione XLI (quamquam eam in animadversionibus ad Eusebium & in Græca Olympiadum Collectione retinuit ὁ πάλιν, & qua de re videri potest ad Solinum alter ὁ Σουμναίσιος) conditas a *Batto* Cyrenas refert, ita tamen, ut eidem *Batto* seu *Aristotele* hanc laudem ibi tribuat. Tempus etiam conditæ ejusdem urbis obiter tangunt Theophrastus H. Pl. I. VI. c. 111. & Plinius I. XIX. c. 111. quod ad annum Olympiadis XLII, ut vere observat ad Solinum vir incomparabilis, & qui ejus vestigiis hic insistit, sed dissimulato duce, postremus ac eruditus Plinii enarrator. Eusebium vero ob diversos de tempore vel auctoribus conditæ primum Cyrenes calculos abolendum putat illustris Scaliger, quod ea e dissidentibus auctororum ea de re narrationibus hausit: inde tamen constare non ab uno *Batto*, neque etiam primum ab eo, deductam eandem coloniam. Quod postremum tamen Herodoti, Pindari, Callimachi, Pausaniæ, Justinii, Solini, ac veterum Criticorum ad utrumque illum Poetam, & Apollonium Rhodium, imo aliis, uti vidimus, ipsius Eusebii testimoniis, qui nos aliam, quam *Battum* seu *Aristotelem*, de quo hic sermo, primum Cyrenatum *πρωτον* agnoscunt, omnino adversatur. Ut mittam indices ejusdem rei veteres adhuc Cyrenarum nummos, in quibus, ut verus loci conditor seu *Ἀρχηγέτης*, signatur idem *Battus*. Neque proinde de eodem *Aristotele*, seu primo Cyrenarum conditore, cujus hic meminit ipse *Cyrenæus Battiades*, continuo explicandus est Clemens, apud quem ὁ Κυρηνάιος *Ἀριστοτέλης*, *Cyrenæus Aristoteles* dicitur, Stromat. I. 111. p. 447; & a quo decepta fuerit *Lais*, ac ejus loco imago tantum ejusdem Cyrenem advecta. A primo enim illo *Aristotele* seu *Batto* Cyrenarum *Κλειστή*, neque eo *Cyrenæo*, sed *Therao*, seu *Thoris*, ut hic dicitur, oriundo, plures dein ex eorum posteris, seu alii e Cyrenæis, iisdem deinceps apud eos nominibus, uti jam antea vidimus, appellati. Longe etiam ab ætate conditæ a primo *Therao Aristotele* Cyrenes, vixit utraque *Lais*, sicuti duas hujus nominis exstitisse vero ad Pausaniam asseruit eruditissimus

senus Palmcrius; quarum prior septennis adhuc e Sicilia Corinthum advecta, Chabria Athenis Archonte, in Scholiis ad Comici Platum dicitur, pag. 19. h. e. Olympiade XCI. altera vero junior, seu πολυθρόλος, ut eam vocat Athenensis l. xiiii. p. 570. & cujus adolescentulæ formam laudasse Apelles dicitur apud eundem Deipnosoph. l. xiiii. p. 588. qui Alexandri Magni, ut notum, temporibus demum floruit, h. e. circa Olympiadem CXI. ac CXII. Ut de Demosthene συγγράμῃ filiam, qui ad eam etiam Corinthum adiisse apud Gellium traditur l. i. c. viii. Ουλας vero, ut postremo loco id tangam, hic a Callimacho dicitur idem *Therans Aristoteles* ob vocis usum, quem ea occasione deductæ illius Cyrenarum coloniz ex Apollinis Oraculo recepit. De hæc cæteroquin voce ἔλος pro *samos*, vide, quæ supra notavi ad v. 52. Hymn. in Jovem. Pro *Aristeo* autem legendum *Aristotelem* apud Justinum l. xiiii. c. vii. ubi conditæ ab eodem Cyrenes meminit, monuerunt jam eruditi.

Ibid. Ασβυσιδὶ πάριτο γαίῃ] Ita vero dici hanc terram, ubi nempe condita Cyrene, quasi *albata* notant hic Scholia; apud Herodotum vero l. iv. c. 170. Ασβύσαι gens Africæ supra Cyrenen dicitur, cujus insuper meminere, præter Geographos, Lycophron ac Dionysius Periegetes, & de qua consuli possunt ὁ πᾶν ad Solinum p. 381. ubi Scholiastæ hie glossam merito fugillat, Ασβυσιδὶ δὲ τῶν λευκῶν λίγαι, ὡς τῶν ἀσβυσιδῶν, ac Holstenius ad Steph. in Ασβυσα.

V. 77. καλὸν ἀνάκτορον] Frequens vox de templo apud Poetas, Tragicos imprimis; unde Critici ad Aristoph. Aves p. 578. Ἀνακίας, τὰς Θεὺς. ἴδεν καὶ Ἀνάκτορα, τὰ ἱερῆ. Ἀνακίας, Deos; unde etiam Ἀνακτορα, τοῦπλά. Pro *adytis* etiam seu *μυστηρίῳ*, ac inde pro *altari*, apud Christianos usurpatam hanc vocem alibi monui; nempe ad Juliani Cæsares, p. 358.

V. 78. Θῆκς τελοσφαιῖν ἐπιτήσιον] Nempe *Κάρνεια*; unde τελοσφαιῖν hic per ἱερῆν & θυσίαν reddunt Scholia, sicut eodem sensu hæc vox de Thesmophoricis, Cereris festo ac solempni sacro, dicitur infra Hymn. in Cerer. v. 130., & alibi etiam legitur, ut de Cabirorum sacris apud Apollonium, lib. i. v. 917. De eodem vero Apollinis apud Cyrenæos solempni festo, eoque e Thera Metropoli ibi a colonis pro more inducto, dixerat pridem Pindarus Pyth. Od. v. p. 276. ἴδεν (nempe Thera, de qua egerat) ἀναδιξάμενοι ΑΠΟΛΛΟΝ-ΤΕΑ ΚΑΡΝΕΙΑ, ἐὼ δαυτὶ σιτοῖ-ζορῶν ΚΙΡΑΝΑΣ ἀγα-κί-μῶραν πόλιν; inde suspicientes, ο ΑΠΟΛΛΟΝ ΤΥΑ CARNEA, in convivio celebratus CYRENES valde insignem ædificiis urbem. Plura alioquin de hoc festo, ut non Spartano solum, de quo jam ante, sed in genere Dorico appellato, & Apollini cum in Peloponneso, tum in coloniis inde deductis sacro, consuli possunt Theocriti Scholia ad Idyll. E. v. 83. τὰ δὲ Κάρνεια καὶ δὲ ἱερόπαι, παρὰ Καρνεῶν festi jam imminerens, P. Castellanus de Græcorum festis, ac denique Meursius in Græcia Feriata; a quibus tamen superior & præclarus Pindari ea de re locus est prætermisus.

V. 79. πίπυσεν ἐπ' ἰχίῳ.] Nempe ubi securi prius a popa, seu βυτό-
σφ,

επ. percussi, in cornua procidentes jugulantur; quod apud Apollonium dicitur l. 1. v. 431,

Ἡεως δ' ἀμφοτέρωσι περὶ ῥόδης κερφέσιν.

Decidit autem recurvus in utrumque cornu;

ac ubi in Scholiis Poetz locus citatur, περὶ ῥόδης δὲ τραπίζῃ κώπιστον, *insuperans autem mansa decidit*, qui nempe exstat Odyss. χ. v. 84, & a Galeno pariter adducitur ad Hippocratem de Articulis cap. XXI. Procidentes vero, nonnunquam iidem tauri, & quod in omen ducebatur, antequam ullo ictu essent percussi; & de qua simili hostia Virgilius Georg. l. III. v. 487. *inter cunctantes cecidit moribunda ministros*; & Ovidius, *Haud exspectato ceciderunt vulnere tauri*.

Ibid. δ' ἄνα] Apposite ad Apollinem, qui frequenter solo illo Ἀνακίος nomine apud Poetas designatur, sicut infra v. 90. τὴν μὲν Ἀνακίον ἰδὲν αἰνέει; & sicut id ad Juliani Cæsares, adlatis aliquot ex Homero & Sophocle exemplis, olim monui pag. 356. Hinc Πυθίος ἀνακίς apud Æschyl. Agam. v. 578. Quamquam ut Ἀνακίος in genere *Dii* appellati, ita δ' ἄνα, non de *Apolline*, sed de *Baccho* dicitur a Chirone apud Pindarum Pyth. Od. IX. p. 301.

Ibid. Ταῦροι] Quorum, tanquam in solempni festo opportuna fit mentio; quod nempe juxta Maronem Georg. l. III. v. 146. *maxima taurus victimæ*; pluris etiam bobus feminis ad sacrificia æstimarentur *tauri*, juxta Pausaniam l. VII. p. 442. Adde, quod iidem rite Apollini, sicut & Nepruno, ut notat ad Maronem (Æn. l. IV. v. 201.) Servius, immolarentur. Quod vero ibidem addit Servius, non *autem Jovi*, & monet iterum ad Æn. l. III. v. 21. quod *contra rationem* dicatur ibi Æneas *Jovi taurum sacrificasse*, mox *ubique enim Jovi juvenicum legitimum immolatum*, abunde utique refellunt, quæ de macratis haud semel Jovi tauris, passim apud veteres auctores occurrunt. Unde ταυροκτονίῳ de Jovis sacrificiis etiam dictum, ut apud Sophoclem Trachin. v. 773. sicut de Deorum sacris in genere eadem voce usus ante fuerat Æschylus Sept. Theb. v. 282. ταυροκτονίῳ Διῶσιν; quod ταυροφωγίῳ alibi vocat in eodem dramate; nempe v. 43. Apollinem vero quod adinet, *capras, oves, & boues* eidem immolari solitos, tradit Antonius Liberalis *Metam.* c. XX. *Lupi* vero apud Argivos Apollini Λυκίῳ macrati, ut notant veteres Critici ad Sophocl. Electr. v. 6. Notæ alioquin non *tauronum*, sed *asinorum* Hecatombæ, Apollini apud Hyperboreos immolari solitæ, de quibus Pindari Pyth. Od. X. p. 331.

V. 80. Ἴη Ἴη] Vide quæ de hac acclamatione jam supra monui ad vers. 25.

Ibid. Καρπίς πολυλίτις] Hefychius πολυλίτις (mallem πολυλίσις) πολυλιτάνου; quæ eadem est hujus vocis πολυλίσις glossa, in brevibus Scholiis ad Odyss. E. 445; occurrit etiam eadem vox in Hymn. in Latonam in Orphicis, πολυλίση βασίλεια, sicut τράλις Ceres invocatur a Callimacho, ult. vers. Hymn. in hanc Deam. Apollo autem hic πολύλλιτος, nempe qui passim & crebro βωμίοις λιταῖς, quarum mentio apud Euripidem Phœn. v. 1738, coletur.

V. 81. Ἄσθμα ῥῆθ' ἀφ' ἑστέων] Aræ nempe veterum, ut herbis seu frondibus, sic floribus etiam vinciri & coronari solitæ, quæ in genere *verbenæ* a Romanis, ut notum, dicebantur; unde Terentius, Andr. Act. IV. Sc. IV. *Ex ara hinc sumo verbenas*. Quæ εἰσφαινώματα βαμῶν (prout ea vocat Pindarus Isthm. Od. IV. p. 459; alibi de hieronica, ἐπιεπιφάνουσα βαμῶν, Ol. Od. IX. p. 94,) obvia etiamnum, & quidem e floribus, ut hoc loco, in monumentis antiquis, & quod vel e vulgatis veterum summorum ectypis liquet. Aras vero in Ægypto coronari demum solitas planta, seu herba, dicta iis ἄσθμα, notat Theophrastus H. Pl. lib. I. c. XV. p. 13. Ut mittam coronas aureas, quibus coronatas in pompa Dionysiaca aras aureas tradit Athenæus l. V. p. 202.

Ibid. ὡς ἡαεὶ, τόσα ἀφ' ἄρας] Unde etiam flores ἡαεὶ τίνων, dicuntur a Chæremone Tragico apud Athenæum l. XIII. p. 608. Imperitæ autem hunc locum aut ambigue per *horas* vertit interpretes, quæ scilicet *flores vere producerint*. Notæ enim abunde ἄρας cum in genere de singulis anni temporibus dicitur, tum maxime, ut hoc loco, *Εἰσφαινω ἄρας*, de *verno tempore*, sicuti vocantur in veteri Epigrammate Anthol. l. VII. ep. 126. *Εἰσφαινω ἄρας*, & apud Euripidem in Cyclope v. 501. Ἠεὶ ἄρας, de *verno tempore*, ac in adducto jam ante ejusdem Tragici versu ex Alceste v. 449, ἄρας μηνός, h. e. *tempus vernum mensis*, quo Κάρπεια Spartz celebrabantur. ἄρας nempe *temporis filia*, omniaque proinde, non flores solum, ut hoc loco, *producere* dicitur, in versu veteris Poetæ apud Stobæum Ecl. Phys. l. I. c. III.

Ἡ δὲ χρόνυ παιδὸν ἄρας, αἶ πάντα φέρει,

Ans temporis filia Hora, qua omnia producit.

Unde etiam Græcorum more *hora* vocem usurpavit Horatius, lib. II. Od. XVI. *Es mihi forsitan, tibi quod negavis, porriget hora*; ut proinde haud necesse existimet *horam* ibi pro *Parca*, cum nupero, eoque cultissimo eruditissimoque Gallico hujus Poetæ interprete & commentatore, explicare. Neque vero de anni solum, sed de diei etiam temporibus ἄρας itidem dicitur, ut *μεσημβρινῆν ἄρας*, seu *meridianum tempus*, infra H. in Lavacr. Pallad. v. 73.

V. 82. ποιίλ'] Ποιίλαγ legit hic Interpretes, qui reddit *varia*, ut ad *Horas* referat; utrumque rursus imperite; *ποιίλα* enim legendum fuit, ut ad αἰθῆρας, quorum mentio in priori versu, omnino referatur. Res clara, & de qua miror nihil a prioribus hujus Poetæ eruditis editoribus animadversum.

V. 83. χόμασσι δὲ κρήνας ἕδν] Præclaram omnino huic loco lucem affundunt, quæ de *croco Cyrenaisco*, eoque eximii præ aliis odoris, tradit cum alibi Theophrastus, tum H. Pl. l. VI. c. VI. p. 127; sicut hic ea de re locus haud parum sincerior ac emendatior apud Athenæum legitur l. XV. p. 682. male vero ibidem ab interprete acceptus; quod utrumque tamen intactum reliquit in animadversionibus ὁ πάνυ. Meretur autem idem Theophrasti locus, prout apud Athenæum bene comparet, opportune hic adscribi: *Ευαρωτάσσα δὲ τὰ ἐν ΚΥΡΗΝΗ ῥέδα, διὸ καὶ τὸ πρῶτον ἕδν καὶ τὸν ἰανὸν δὲ καὶ τὰν ἀπὸν ἈΝΘΕΩΝ ἀρακαὶ, μάλιστα καὶ δούρα*

[G]

αι εσμαι, ΔΙΑΦΕΡΟΝΤΩΣ ΔΕ Η ΤΟΥ ΚΡΟΚΟΥ; *Odoratissima, quæ apud*
 CYRENAS *rosa*, unde etiam unguentum rosaceum illic suavissimum;
violarum etiam & reliquorum FLORUM odor ibi eximius ac divinus;
 MAXIME autem CROCI; non vero, ut ibi perperam Dalechampius &
 contrario plane sensu, præterquam CROCI diversa a reliquis natura;
 aut sicut apud Theophrastum nullo etiam sensu, in editione Heinſiana,
 omiſſa omni ibi croci mentione legebatur, *μαλιστα δὲ οὐκ αὖν αἱ εσμαι,*
Διαφερόντων δὲ τῷ χρόνῳ, pro Διαφερόντων δὲ τῷ κρόνῳ. Quibus tamen
 præter clara Theophrasti apud Athenæum verba, præbat ipse Theo-
 phrastus, gemino plane, & qui huc etiam spectat, ea de re loco, qui
 exstat de C. Pl. l. vi. c. xxvii. p. 384. *Ἐπει δὲ τὰ ἐξὶ ΚΥΡΗΝΗΝ Δι-*
ταῦτα ΕΥΟΣΜΑ, τὰ τ' ἄλλα καὶ ΜΑΛΙΣΤΑ τὸ Ρόδον, καὶ Ο ΚΡΟΚΟΣ,
nam ea quæ CYRENIS proveniunt ea de causa (agri nempe tenuis ibi
 & sicci) ODORATA sunt cum casera, tum vel MAXIME ROSA &
 CROCUM. Hæc vero ad superiorem Athenæi c Theophrasto locum,
 ipsumque Theophrastum, uti plura id genus alia ex eodem Athenæo
 ac aliunde, quæ corrupta nobis reliquit editio Heinſiana, tanti nominis
 & venditæ in Titulo ac Præfatione operæ mensuram utique non ad-
 implens, pridem notaveram, & quorum alibi specimen *ἐν* *Θιᾶ* dabitur.
 Quamquam corruptum eundem quod adinet de *croco Cyrenæico* locum,
 vidi poltea animadvertisse postremum Theophrasti Historiæ editorem Ba-
 tavum Bodæum, & a quo forte id hausit, qui obiter ejus rei, & taci-
 to quidem indice, meminit ad Plinium l. xxi. c. xvii. ingeniosus alio-
 quin ac industrius Harduinus. Haud male vero ad laudatum ibi *rosa*
 juxta & *croci* Cyrenæici divinum quendam odorem conjunguntur ead-
 em inter maxime *εὐοσμαι* apud Plautum Curcul. Act. i. Sc. ii. *ἐν οὐκ αὖν*
πομπῆ, ἢ ἢ ῥοσά, ἢ ῥοκινὺμ &c. Quibus addere mihi insuper
 licet aliud de eodem *croco Cyrenæico*, ejusque præstantia, Cyrenæi Scri-
 ptoris seu Antistitis luculentum testimonium, quæ cum lasere seu sulpho-
 nobilissima & decantata adco a veteribus Cyrenæorum planta, *crocus*
 conjungitur; Synesius nempe Epistol. cxxxiii. p. 271. *Τρόφον τὰ δῶ-*
ρα παρεσκευασαμέν, ὅποι Σιλφίῳ πολὺν. Βάττυ ἢ ἀκρίει αὐτὸ δῆτυ, καὶ
 ΚΡΟΚΟΝ ΑΡΙΣΤΟΝ. ΑΓΑΘΟΝ ἢ Η ΚΥΡΗΝΗ καὶ τῆτοι εὐρέφει; *Try-*
phoni dona paravitimus, Lasera magnam coriam. Hic enim de Batto fed-
licet accepisti; ad hoc CROCUM OPTIMUM. Nam & hoc PROBUM
 CYRENIS *provenit.* Qui de *croco* hoc *Cyrenæico* locus non debuit doctis-
 simo Synesii editori negotium facessere, aut mendi ab eo redargui; ut
 e modo adductis clarissimis Theophrasti & Athenæi, adde & isto Calli-
 machi, locis abunde constat. Inde vero opportune, ut liquet, hic a
 Cyrenæo vate, aræ Cyrenis Apollinis *Καρνίς*, omiſſa etiam aliorum
 florum, quorum ibi in genere tantum meminit, speciali nomenclatione,
croco tamen, ut eximio eo in tractu, traduntur resperat. Id vero *lyme*
 insuper contigisse, inde quoque hic memorat Callimachus, quod nempe
crocus esset e genere *florum serotivorum*, ut de eo Theophrastus, circa
 finem cap. modo adducti H. Pl. p. 128. *ἐψιασθὶς δὲ σφόδρα καὶ ἐψιβασθὶς*
 & quidem, ut mox addit, *πλεονὲ γὰρ αὐτοῖς, h. e. interprete non Ga-*

in solium, sed Plinio, l. XXI. c. VI. s. XVII. *Flores Vergiliarum occasu*; melius tamen *sub Vergiliis*, post æquinoctium nempe & durante adhuc autumno, ut ex alio ejusdem Theophrasti loco liquet, cap. seq. p. 130. ac proinde paulo ante *Vergiliarum occasum*, qui *principium hyemis ac floris autumnæ* a Galeno dicitur sect. in Tex. 1. Epidem. ac alibi, ἢ δύνει τῶν πλειάδος, ἀρχὴ μὲν χειμῶνος ἐστὶ, τελευταίη δὲ τῆς φθινοπώρου. Unde etiam aliud πλειάδι αὐθιῶν, uti ibi de floribus croci autumnalibus Theophrastus, aut ἔσθ' ἔσθ' πλειάδος, *sub Vergiliis*, sicut apud Hippocratem S. 1. Tex. 1. Epidem. φθινοπώρου ἐστὶ ἰσημερινὴ ἢ ἔσθ' ἔσθ' πλειάδος, *autumnus circa æquinoctium & sub Vergiliis*; aliud ἔσθ' ἔσθ' ἔσθ' πλειάδος δύνει, *Vergiliarum occasu*; aut post eundem; sicut de abiete alibi Theophrastus, quam αὐθιῶν κρόκου, seu *flores croci coloris ferre* dicit, fructum autem dimittere μετὰ δύνει πλειάδος H. Pl. l. III. g. VI. pag. 45. Sed quamquam ita vix *hyeme* superfuissent croci flores, quem paucis diebus *florere* ait ibidem Theophrastus, ac ab eo Plinius, atque ita illi haud statuenti essent ex eo genere florum, quos autumnalibus prorogatis, ac ubi hybernium tempus clementius, hyeme etiam durasse tradit eodem loco Theophrastus, haud eo minus *croci*, qui *vires bruma & colliguntur*, ut de eo rursus Plinius, spicis aut foliis, aut vero etiam odorato e croci floribus liquore, de quo jam supra ad v. 38. ac mox iterum, Apollinis apud Cyrenæos ara, *hyeme*, quod hic dicitur, adspersi potuerant ac repleri. Ut miramur quæ hic in Scholiis opportuna eam in rem, quamquam inepta cæteroque, hæjus vocis etymologia traditur, nempe κρόκου dici τῶν ἐν τῷ ἐὶ κρῖνι θάλλειν, *quod in frigore florent*; quam occurat obvia & opportunior ab Hebr. קרוצ *carcum*, Cantic. IV. 14. seu κρόκος in Seniorum versione aliisque antiquis ex ea, aut Hebræo fonte, tralatis. Immo eodem *croco* repleta hic Apollinis ara. haud aliter ad suffitus sacri confectionem adhibitus ab Hebræorum Magistris idem perhibetur; ac Romanorum insuper theatra, uti jam supra obiter diximus, eodem *croco*, ob odoris præstantiam, perfusa olim constat, vel e noto Lucretii versa l. II. v. 416.

Et cum scena croco Cilici perfusa recens est.

Quod tamen ibi non de floribus ipsis Cilicii croci interpretari debuit ingeniosissimus Tan. Faber, quibus profecto e tam longinquis oris, & quidem quovis ludorum scenicorum tempore, non poterant Romana theatra perfundi, verum quod aliunde etiam constat, & pridem a viris summis observatum, de croco aqua aut vino etiam diluto, & quo odorato velut imbre eadem theatra respergebantur. Unde Martialis spectacul. epigr. 111. *Et Cilices nimbis hic maduere suis*; ac Spartianus in Hadriano, *Balsama & CROCUM per gradus theatri FLUERE jussit*. Quomodo *crocini* olei vel unguenti frequens etiam ac pretiosus in veterum luxu usus ex Athenæo in pompa Antiochi Epiphaniis, & Græcis Latinisque etiam Poetis notus. Immo ad quem theatralem Romanorum morem, seu *croci itidem sparsionem*, respexit Apulejus Metam. l. X. *per quandam latentem fistulam in excelsum prorumpit vino CROCUS diluta*; *sparsurque DEFLUENS pascens circa capellas ODORO perpluit*

IMBRE. Quo tamen referri non debet in theatralibus Atheniensium Dionysiis seu Liberalibus, alius e *croco* luxus, isque in illis ab Apollonio, ut hoc e Philostrato didici in ejus Vita l. IV. c. VII. p. 178, graviter reprehensus, *προκατὸς ἢ ὑμῶν καὶ ἀργυρία καὶ ΚΡΟΚΟΒΑΦΙΑ τοιαύτη πόδες; ἐδὲ γὰρ αἱ Ἀχαρναὶ ὕδα ἰσίδοντο, ἐδὲ ὁ κολωνὸς ἀδὲ ἰππευα.* Unde enim vobis *crocotula*, & *purpura*, & e CROCO TINCTURA? Neque enim ita *Acharnenses mulieres ornabantur, aut Colonus* (notus uterque inter antiquissimos Atticæ δήμους) eo cultu olim *equisantis*. Quem locum ideo adscribere libuit, quod eum male, ut illi sæpenumero eo in opere contigit, reddiderit interpretes, ac præclarus sit hujus in theatris Atheniensium, & quidem Liberalibus, moris index. Quomodo etiam *προκατὸς*, seu *crocotula*, Baccho vulgo tribuitur, sicut apud Athenazum in pompa Dionysiaca l. v. p. 198. & apud Comicum in Ranis p. 212. æ ubi Critici *προκατὸν, Διονυσιακὸν φῶρημα*, & proinde, quod, ut hic Philostrati locus arguit, in Dei hujus theatro, seu Dionysiis Atheniensium, gestari solitum. Ut mittam *crocotis* etiam indutos Deum Matris ministros seu Gallos apud Apulejum *Metam.* l. VII, isque *crocotis Phrygiis* inde etiam ab eo alibi appellatis *Metam.* XI. *Croco* nempe, non ad olores solum sed ad *tincturas* etiam, seu, ut paullo ante, *προκοβαφία*, usi olim veteres. Unde noti *infestiores crocosarii* apud Plautum, *Aulul.* Act. III. Sc. v. Hinc etiam apposite ad hunc Philostrati locum de *croceis* & *purpureis* theatralibus id genus vestibus, apud Virgilium similiter de muliebri Trojanorum luxu *Æn.* l. IX. v. 614.

Vobis picta croco & splendenti murice vestis;

sicut alioquin apud Pindarum, *Pyth. Od.* IV. p. 259, *κρόκων*, aut juxta Schol. *κρόκων* Jasonis *εἶμα crocea* ejus *vestis* dicitur; ubi Critici, *κρόκων ἢ τὸ προκοβαφίς, ἢ τὸ ὑφαντὸν ὡς τὴν κρόκων*, nempe *κρόκων* h. e. *croco tinctum*, aut *subtegmene sextum*, quod utrumque rursus notant ad *προκατὸν σπάρταγον*, apud eundem Pindarum *Nem. Od.* I. pag. 337. *προκατὸν δὲ, ἦτοι ἀπὸ τῆς χροῆς τὸ προκοβίς, ἢ ἀπὸ τῆς κρόκων τὸ ὑφαντὸν.* Aliud enim Græcis, ut notum, *κρόκη trama* vel *subtegmen*; alius *κρόκος crocus* vel *crocum*, de quo hic agimus; ac unde ab utroque, diverso quamquam sensu, dici potuit, ut volunt iidem Grammatici, *προκίον* aut *κροκίον*, sicut postremum etiam legitur apud Aristophanem *Θισμ.* p. 823. *ὅς ἐμὲ προκίον τ' εὐδύσειν, qui me croceis vestibus induis*, ut ibi haud male interpretes; aut quomodo rursus *Φοινικώκρονον ζώνην* iidem Grammatici apud Pindarum, *Ol. Od.* VI. p. 50, *de zona qua purpureis coloris trama intexta esset* explicant, *τὴν ἐν Φοινικῆς κρόκων ὑφαντὸν*, ut ibi omnino legendum. Unde etiam a *κρόκων*, seu serici subtegmene, *προκατὸς* vel *προκατὸς* dictas volunt veteres ad Comicum Critici ad *Ran.* p. 212. *προκατὸν γυναικίῳ ἐν πηχὲς εὐδύματι*, muliebres Atheniensium vestes, quarum sæpe apud eundem Comicum mentio, & ad quas respexit etiam Clemens Alex. *Pæd.* l. II. c. X. p. 201. ubi agens de mulierum luxu, illud e Comœdia adducit, *ἐξηθισμῶν, προκατοφροῦναι* &c. quæ nempe, ut observo, leguntur in Aristophanis *Lystrata* p. 837. & iis gemina p. 850. Adco ut *κρόκων* etiam pro *vestibus* dici norim apud eun-

OBSERVATIONES IN HYMNUM IN APOLL. 101

eundem Pindarum Nem. Od. x. p. 421. ubi nempe agit de Pellenensium μαλακαῖσι κρόκαις, mollibus vestibus, seu delicatis & τρυφεραῖς, quæ nempe olim inter agonum præmia, & quales proinde e subtegmine pretioso, serico puta, vel aureo, vel purpureo, vel croceo, seu diversicoloribus alioquin filis, parabantur. Verum haud eo minus dicitur etiam a κροκοβαφίᾳ seu croceo colore, quo tinctæ essent vel infectæ id genus vestes. Quomodo κροκοβαφὴν χλαμύδα, croco tinctam chlamydem, Meleagro tribuit Philostratus Jun. p. 861. aut εολίδα κροκόισαν, non solum simbriatam juxta Canterum, sed croco tinctam, seu, illustri Grotio interprete, satiatam croco stolam, dixit Euripides, Phœniss. 1498. Ad quam etiam e croco βαφὴν respexit Empedocles, eo versu, qui apud Plutarchum legitur de Oracul. Defect. p. 433.

Βυσσὴ δὲ γλαυκῆς κρόκῃ καταμίσηται,
 Βυσσὸ αὐτὴν φλῶς κροκοῦς μίσεται.

Unde κροκοῦσι σπαργάνοι adducto jam apud Pindarum loco, fasciis croci coloris verti malle, sicut alibi ab eodem dicitur σπαργάνοις ἐν πορφύρει, fasciis in purpureis, Pyth. Od. iv. p. 246. & a quibus sequiori ævo Πορφυρογεννητοῖς appellatos constat. Immo sicut utrumque illud, tum ὄφρατον a κρόκῃ seu subtegmine textum, tum κροκοβαφίς croco tinctum a Latinis sæpe, ubi cæteroquin illa nominis ambiguitas κρόκῃς & κρόκῃ haud habere potuit locum, subtegmīnis nempe & croci, opportune conjungi videas, ut apud Virgilium Æn. l. v. v. 649.

Et CIRCUM TEXTUM CROCEO velamen acantho,

ac in nuptiali Medææ veste, Jasoni, cui κρόκοις etiam vestem, ut ante vidimus, tribuit Pindarus, νυμφῆρα, & qua eandem induit Venus apud Valerium Flaccum l. viii. v. 234.

Ipse suam illi CROCEO SUBTEGMINE vestes
 Induit;

ubi nempe κροκὴν simul & κρόκον, subtegmen & croceum seu κροκοβαφίς de eadem veste dici liquet. Quo refero etiam, quod apud Euripidem in Hecuba legitur, non solum v. 467. de κροκίῳ πέπλῳ, qui nempe Μινερνᾶ a virginibus Atheniensium texti ad Panathenæicam pompam solitus, sed quod additur ibidem, ποιήσαντο ἀνδοκρόκοισι πήλαις, pectus Croceo subtegmīne vestes; idque pro nota apud veteres vocis πήνης pro κρόκῃ, seu subtegmīne aut τραμά significatione. Immo quo spectant etiam Chæremontis apud Athenæum versus l. iii. p. 698.

Κρόκον δ' ὅς ἠλιῶδης εἰς ὑφάσματα
 Πέπλων, εἰς ἠιδῶλον εἰσομάργνυται.

h. e. illustri Grotio interprete in Æcæ, Tragic. p. 846. CROCIQUE FLOREM (nempe illud Euripidis ἀνδοκρόκον) πυρρῶντεῖς supparis infectus rutilans solis imitatur jubam, quamquam minus accurate ibi πυρρῶντεῖς cum croceo confundat ὁ πᾶν, qui postremus solaris seu ad solis jubam accedere a Poëta ibi dicitur, ac unde κροκόπεπλοι cum croceo populo Auroram, cœu primis Solis radiis illustratam, dici notant brevia ad Ho-

merum Scholia. ac Eustathius. E quo præterea *ξανθῆ*, vel *rustilo* potius, quam *flavo*, *croci* hujus colore, *rubentis* proinde a Virgilio Georg. 1v. v. 182. *crocumque rubentem*, & ab Ovidio *rubri* itidem appellati Amor. l. 11. El. vi.

Timēta gerens rubro Punicæ vestra croco;

e quo nempe *croci* colore, *κρόκος βαφῆ* & *κροκοβαφῆς τρυγῶν*, non de odorato *croco*, quo perfusa essent theatra, aut de vestis etiam *similitudo croci coloris*, sed de *sanguine* dicitur ab Æschylo Agam. v. 247. & 1130. Idque rursus apposite, quod de *sanguine Croci* adolescentis, disci icu cæsi, natus flos *crocus*, non ab Ovidio solum obiter tractatur Metam. l. 1v. v. 283, sed fusius a Galeno ad Philonis ea de re versus ab eodem adlatos *κρόκος*. *Συγγρ. φαρμ.* lib. 1x. cap. 1v. Ut mittam communes Ara-

bum voces *كروك* *أرض* quibus *crocus* juxta, & *sanguis* aut *sanguinis macula* ab eodem *rustilo* colore designatur. Sicut vero *crocus Cyrenæicus*, mira odoris suavitate, ac proinde merito *ἰδῶς* hic a Callimacho seu *suavis*, ut vertendum potius fuit, quam *dulcis*, sic *Corycium* præstantia ac usu omnium olim celebratissimum, Horatio proinde, ut alios mittam, memoratus lib. 11. Satyr. 1v. v. 68. ac unde *Corycium* in Cilicia antrum, ubi idem nascebatur, a Galeno visum, prout ipse testatur de Antidotis c. XIII. Immo inde *Corycium* illud antrum vel montem ab Hebræa vel Phœnicia voce supra indicata *כרוק* seu *κρόκος*, bene deduxit ὁ *πᾶν* Bochartus de Col. Phœn. p. 378. Dicitur vero Atticis, ut postremo hoc addam, *κρόκος*, cum *crocus* ipse, tum *locus*, ubi idem nascebatur, quod me docuit Eustathius ad Odyss. A. p. 1698. Sed nescio quomodo hæc præter institutum fusius ad hunc locum adnotarim; quamquam ab eodem forte haud aliena, & illustrandis præterea aut explicandis aliis veterum de *croco* aut *κροκόις* vel *κροκοτῶις* vestibus, quæ haud satis adtenderunt aut confundunt nonnunquam viri in his litteris summates, opportuna, sed quorum omne penes lectorem cordatum ac eruditum esto iudicium.

Ibid. *αἰὶ δὲ τοῖς αἰῶνας πῦρ*] E quo loco discimus in templo *Καρυῖς* Apollinis apud Cyrenæos, perpetuum ignem servatum, sicut in æde hujus dei Delphica factum aliunde constat, ut e Chæphoris Æschyli v. 1036.

Πυρὸς τῆς φῶστος ἀφθῆτος κενληρόν,

Ignis autem laetum inexstinguibile appellatum:

& quo spectat de igne ex ara Delphica ab uno e Platœnensibus petita narratio apud Plutarchum in Aristide. Adde, ut hic apud Cyrenæos, sic in delubro Jovis Ammonis apud eosdem Libyas *λόγος ἀσβεστος* existisse, cujus meminit alibi Plutarchus, nempe de Defectu Oracul. De more autem illo veterum, seu custodia perpetui ignis, cum in Græcorum Prytaneis, tum alibi, ac inde apud Romanos Vestæ, plura observo in *Diatriba*, denuo, eaque auctiore longe & accuratiorè vulganda, de *Vestâ & Prytaneis Græcorum*.

V. 84. *ἀσπρακὰ τέφρα*] Unde insuper liquet, non lampade solum semper accensa, quod nonnunquam, sicut modo in Jovis Ammonis delubro

hæc factum diximus, sed igne supra aram ardente, eoque *ἑστία*, cultum a Cyrenæis Apollineum. Quod cum alibi, tum in Græcorum Prytaneis locum etiam habuisse contra magni Casauboni sententiam, a quo ad Athenæum ignis ille Vestæ nil nisi lucerna semper ardens stantebatur, dicta modo Diatriba, abunde, ut opinor, evicimus.

V. 86. ἀρχίσαντο μὲν ἑκαδῆσι Λιβύσσης] Nempe in solemnibus illo Καρναῖς Apollinis apud Cyrenæos festo, ut notant etiam Scholia. Notæ autem in festis veterum, maxime Apollinis ac Dianæ, juvenum ac virginum choreæ, de quibus plura in sequentibus Hymnis in Dianam ac Delum dicenda occurrunt. Λιβύσσης vero quod hic legitur, de Africanis seu Libyis mulieribus, occurrit etiam apud Pindarum Pyth. Od. ix. 307. Λιβύσσης ἀμφὶ γυναικὸς, ac apud Synesium Epist. iv. p. 165. αἱ Λιβύσσαι. Ita Λιβύσσαι ἄλλα παρὰ Λιβύσσης legimus in ejusdem Callimachi Epigrammate, inter ejus Poemata vulgato. Pro Λιβύσσης vero, seu Libyis mulieribus, Λιβύσσαις γυναιξὶν dixit Æschylus Suppl. v. 287, sicut alibi τόποις Λιβύσσαις de locis Libya circa Tritonem, Eumæa. v. 292.

V. 87. τίθμιαι ἄρα] Haud aliter de Panathenæis Pindarus Pyth. Od. xi. 306; τιλοταὶ ἄρα μὲν ἐν Παρθένῳ, in solemnitatibus Palladis qua certo tempore recurrunt. Bene etiam hic scholia τίθμιαι, τίθμιαι, ἀειρομήναι, seu legitimum tempus Καρναίων apud Cyrenæos. Hinc de sacris Dianæ Teuricis, τίθμιαι Ταύρων, infra Hymn. in Dian. v. 174. Ita apud Pindarum τῶν δὲ ἡμεῶν τῶν δὲ ἡμεῶν τῶν δὲ ἡμεῶν, haud semel dicitur de lege, juxta quam laudari soliti Hieroniceæ, ut τίθμιαι μὲν ἡμεῶν τῶν δὲ ἡμεῶν, honora hymni legem, Ol. Od. vii. p. 71. & τῶν δὲ ἡμεῶν τῶν δὲ ἡμεῶν τῶν δὲ ἡμεῶν, coronarum laudatoriam legem, Ol. Od. xiii. p. 114. ubi notant Critici, τῶν δὲ ἡμεῶν τῶν δὲ ἡμεῶν τῶν δὲ ἡμεῶν. τίθμιαι γὰρ ἐστὶ τῶν Ὀλυμπιαστικῶν ἡμεῶν τῶν δὲ ἡμεῶν; & quod innotuit rursus ad Nem. Od. iv. p. 360. ἡμεῶν τῶν δὲ ἡμεῶν τῶν δὲ ἡμεῶν, prohibet nos lex, &c. Quæ loca ideo tango, quod hæc intacta reliquerint Thesauri, eorumque Epitomatores; & ex quibus τῶν δὲ ἡμεῶν τῶν δὲ ἡμεῶν τῶν δὲ ἡμεῶν Dorice dictum liquet, haud insolita litterarum μεταθέσει, & præterea τ in τ mutatione Doribus familiari, quod Atticis θισμὸς & θισμοῦ dicebatur. Dores autem erant, sicut etiam mox a Callimacho vocantur, ἑκαδῶν Cyrenæi, & ipse proinde hic Cyrenæus vates.

• V. 88. πηγῆς Κυρῆς] Fontem eo nomine Cyrenis existisse tradunt scholia, & in quibus non Κυρῆς sed Κυρῆς legitur; sicuti etiam apud Stephanum in Κυρῆσι, & quemodo apud Eustathium ad Dionys. p. 32. Κυρῆς πηγῆς pro Κυρῆσι omnino legendum liquet, quod occupavit jam ad Stephanum postremus ejus editor. Justinus etiam locum idem vidit opportune, qui existat l. xiiii. c. vii. ubi ille Cyra montis, & fontium ὑπερταῖς meminit, quo loco conditæ a Batto & comitibus Cyrenæ, & quem pridem ad hunc Callimachi locum notaveram. Eiusdem fontis, sed omisso illius nomine, meminisse Pindarum Pyth. Od. iv. p. 267. erudite hic observat præstantissima Daceria, quem nempe Ἀπόλλωνος πηγῆς ibidem vocat, & ad quem solennia convivia agitare solitos Cyrenæos innuit Pindarus.

V. 89. Δωρείας] Primi nempe, quod Scholia etiam notant, & supra jam vidimus, Cyrenarum conditores, quorum majores e Sparta in insulam Theram profecti, inde ipsi ad deducendam Cyrenarum coloniam in Libyam primum sunt appulsi. Ab his etiam *Doribus* promanasse *Καρύος* Apollinis ad Cyrenas nomen & cultum, jam ante vidimus.

Ibid. πυκνὴν δὲ νάπησιν] Νάπη nempe Græcis, ut notum, de *πεπρωτο* aut *συλνα*; inde *ἱερὸν νάπη* de *luco*, in quo aliquot Deorum fana essent, dicitur in veteri inscriptione, quæ in Cl. Sponii Misc. legitur p. 363. nempe τὸν δὲ περιέβαλον τῆς ἱερῆς νάπης, καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ναὸς Διὸς τε, καὶ Κέρης, καὶ Διονύσου; *ambitum autem sacri luci, & in eo templum Cereris, Proserpinae, & Bacchi, &c.* Pro Νάπη autem, νάπη dixit Euripides Phœn. v. 808. πολυθήρητον νάπη, *abundantissimum feris pepros*; ubi Critici Νάπη, ὁ σύμφυτος τόπος, quæ eadem est Hefychii glossa vocis Νάπη. Eo autem Νάπη nomine, dictum primum *Psychopont*, seu Delphici Oraculi sedem, tradunt veteres Grammatici, ad initium Pindari Pyth. Od. 1. a quo alibi *κοιλίπιδον νάπος* Θεῶν, seu *cauvas factus Dei*, de eodem loco dicitur Pyth. Od. v. 272; de Nemes autem, *λίαντος ἐν βαθυτέρῃ νάπη*, in *leoniis amplius peboris sylva*, Isthm. Od. 111. p. 451.

Ibid. Ἀζίλων Ἴναιον] Idem ab Herodoto traditur l. iv. c. clxix. καὶ ἐν τῇ ἡπίεσσι Μενολαίος λιμὴν ἔστι, καὶ Ἀζίως, τὴν οἱ Κυρήναιοι ἴκκουσιν, ἀπὸ οὗ ἐν κοινότητι ποτίουσι ἐστὶ Μενολαίος, & Ἀξίρις, quam Cyrenai incoluσα. Dicit vero promiscue hunc locum Ἀζίλων & Ἀζίω monuit Stephanus, & quod postremum, præter Herodoti adducta modo verba, postremus Stephani editor Berkelius hoc firmat Callimachi loco, quasi *haud aliter* apud eundem legeretur, nempe Ἀζίω Ἴναιον; quum tamen in H. Stephani editione, sicut & in postrema Parisina, quam ad vocem *Κυρήνης* citat idem vir doctus, Ἀζίως dicatur, in sola autem Vulcanii Ἀζίως, quod sciam, editione compareret. Quod autem *montem* juxta & *fluvium* dictum Ἀζίλων notant hic Scholia, locum & fluvium itidem fuisse monet Stephanus.

V. 90. ἢ δ' ἐπεδήξατο νόμφῃ] Habuit hic ante oculos Poeta Pindari de hac Cyrene ab Apolline raptâ & in Libyam translata locum, Pyth. Od. ix. pag. 302. πότις σοι Λιβύῃ Δέξεται ἐνυλαῖ νόμφῃν, *venerebilis Libya excipiet illustrem nuptiam*; ubi νόμφῃν, sicut hic apud Callimachum, melius per *conjugem* seu *veram nuptiam* reddidisse crederem utriusque Poetæ interpretes. Γάμος enim, seu *nuptias* inter eam & Apollinem a Venere conciliatas, ipsumque inde *πῶσω* illius Cyrenes seu *matrimonium* futurum, modo ante dixerat Pindarus, ac in sequentibus nuptias illas Chirone consultore ab Apolline confectas tradit. Unde hæc eadem Od. pag. 298. 302. & 303. Quomodo etiam explicandus, ubi de eadem Cyrene & Apolline agit, foret Apollonius l. 11. v. 510.

Τὴν μὲν ὅτ' ἐφιλότητι Θεὸς κείσεται νόμφῃ
 Ἀυτῆ μακραινῆ, καὶ ἀγρότι.

Μουσ

Etiam enim Cyrenen pater amore Deus fecit conjugem suam, longam & agrestem;

quamquam aliter eadem hæc ibi tradat Latinus Poetæ illius Interpretæ. *Nύμφη* autem Græcis de *sponsa* non solum, sed *recens pura* dici notius, quam ut probatione id indigeat: unde Hesychius, *Νύμφη, ἡ νεοτι γαμυθεῖσα*, & Æschylus *Agam. v. 1188. νεογάμου νύμφης*. Immo apposite admodum de simili connubio, Jovis nempe cum Europa, Mœchus circa finem cognominis Idyllii,

Ἡ δὲ πάρος κρη, Ζηνὸς ἕστ' αὐτίκα Νύμφη,

Illam autem ante virgo, Jovis subito facta est Nympha, seu nova pura.

Unde *νυμφίον* etiam dictum de *thalamo* seu *lecto connubiali* apud hunc Callimachum, loco jam alia occasione ad superiorem Hymnum indicato, & qui exstat *Hymn. in Delum v. 118. Πῦλον δ' Φιλύρας νυμφίον, Pelion o Philyra thalamus*; ubi nempe cum nympha concubuit Saturnus.

V. 91. *Μυρτώσης κρητόδιος*] Ita *Μυρτώσιον αἶπος*, seu *Myrthosion promontorium*: idem Libyæ mons & Cyrenæ vicinus dictus apud Apollonium l. 11. v. 507. ubi eruditi Critici, *Μυρτώσιον, τόπος ἢ ἄκρον ἐπὶ Κρηῶν, Myrtoon locus seu promontorium prope Cyrenen*. Nomen loci *Μυρτώσα* vel *Μυρτώσα*, ut postremum apud Stephanum legitur; unde pro *Μυρτώσα* dixit Apollonius Dorice *Μυρτώσα*, sicut vulgo *ε* & *ω* pro *υ* apud Doras, ut *κόλχης* pro *κόλχης* Theocrit. Id. 16. ult. versu, & *γαυλῆς* pro *γαύλης*, Id. E. v. 58.

V. 91. & 92. *ἤχι λίοντα ὑψηλῆς κατίπεφθι*] Eandem Cyrenen *Hyrsai* Lapharum regis filiam, in monte Pelio, dum apud patrem adhuc ageret, cum *leone* solam & sine armis luctantem, ab Apolline deprehensam tradit Pindarus *Pyth. Od. 1x. p. 299*. Hic vero de alia hujus Cyrenæ venatione in Libya, quo nempe translata ab Apolline fuerat, agitur; quod tamen confundunt veteres ad Pindarum Critici, a quibus hic Callimachi locus, quasi de eadem ageret *leonis* cæde, adducitur, & ubi pro *ἤχι λίοντα* legunt *ἔνθα λίοντα*. De hac *Cyrene* vero, ut insigni ferarum, quas conficeret, venatrice, dixerat ibidem Thebanus vates, *κρηῶν ἀγρίων θήρας, conficiebat feras bestias*. Ita hanc interempti ab eadem *leonis* cædem celebrat quoque Nonnus *Dionys. l. xxv. p. 652.*

Ἰσθρὶ λίοντοφόνειω ἀεσίμωσα Κρηῶν.

Manibus leonem interficiensibus vincens Cyrene, &c.

ac unde haud cum alio, quam illo *λιοντοφόνειο* elogio, eandem Cyrenen aliquoties ibi memorat, ut l. xxiv. pag. 624. l. xxvii. pag. 715. &c. Libyæ autem illum tractum, ubi conditæ Cyrenæ, *leonibus* abundasse, liquet præterea ex eodem Pindaro, qui ad Batti in oram illam adventum *territos & fugatos leones* tradit *Pyth. Od. v. pag. 274. λίοντες ἐπὶ δειμῶντι φεύγον*; & ad quem ex Aristarcho in Scholiis dicitur, datas Batto ab Apolline quasdam incantationes, quibus eisdem *leones* abigeret, locamque ab iis in posterum tutum & quietum redderet.

V. 92. *κατίκαφθε βοῶν σίνι &c.*] Hinc de eadem Cyrene dixerat loco ante indicato Pindarus Pyth. Od. ix. p. 299. eam assidua venatione ferarum in monte Pelio, *μαγναῖα & τρανquilλάτα ραετον βοβυς ραετωνίς ραετάρε,*

—πολλὰν τε καὶ ἀσύχιστον

Βοῶν εἰρήνην παρεχουσα πατρώαις.

Idem vero beneficium peregrino in solo adtulisse eadem hic dicitur *bobus* seu armentis *Eurypyli*, qui Neptuni filius, idemque rex illius tractus ubi postea Cyrenæ, & occiso ibi ab hac viragine leone, qui eam regionem vastaret, regnum ab hoc Eurypylo, qui illud in præmium fuerat pollicitus, eadem est consequuta. Tradunt id ex Acestore veteres ad Apollonium Critici, l. ii. v. 500. quod jam vidit & monuit ad Callimachum Frischlinus, sed qui Pindarum ut eadem tradentem perperam citat; a quo ibi tamen de prima illa leonis, non in Myrtofo Libyæ, sed in Peleo Thessaliæ monte, venatione tantum agitur. Adducitur vero hic Callimachi locus ab illis Græcis Apollonii interpretibus ad lib. iv. v. 1561. ubi hujus *Eurypyli* fit mentio, & cui in eodem regno successisse dilecta hæc Apollinis conjux Cyrenæ, ex Acesandro traditur; *Ἀκείσανδρος δὲ ἐν πρώτῳ ἀεὶ Κυρήνης μίτ' αὐτὸν βασιλεύσας φησὶ Λαβίας Κυρήνη τῆς Ἰψίως. μνημονεύει τῆ Εὐρυπύλου καὶ Καλλιμάχου λέγων, βοῶν σίνι Εὐρυπύλοιο, ἀεὶ Κυρήνης ποιήμενος τὸν λόγον; Acesander in primo libro de Cyrenis post eum regnasse in Libya tradit Cyrenem Hypseï filiam. Meminit etiam Eurypyli Callimachus dicens, bonum perniciem Eurypyli, de Cyreno verba faciens. Ita enim legendus ille apud eruditos Criticos locus, expunctis τῆς Ἰψίως post prima illa ἐν πρώτῳ ἀεὶ Κυρήνης verbis. Neque enim Acesander de *Cyrene Hypseï filia*, sicuti statim eadem ibi dicitur, sed de *Cyrenis*, urbe nempe ab ea ita dicta scripserat; unde alibi etiam citatur ab iisdem Grammaticis, ut ad lib. iv. v. 1570. καὶ τῷ Ἀκείσανδρῳ ἐν πρώτῳ ἀεὶ Κυρήνης; item in Scholiis ad Pindarum Pyth. Od. iv. p. 235. nempe a quo Acesandro ibi dicitur, hunc Eurypylum Neptuni & Celænes filium, Tritonis fratrem, ducta Sterope Solis filia & Pasiphaes sorore, e qua duos genuerit filios Lycaonem & Leucippum.*

Ibid. *βοῶν σίνι Εὐρυπύλοιο*] Ita de alio leone exitiali toti Priami domui, Paride nempe, apposite hic omnino, & quo respexit forte Callimachus, dixerat Æschylus Agam. v. 737. *λίοντα σίνι δέμοιο, λεοντῶν, perniciem adiutum*, quem paullo post nempe v. 744. vocat *μείγα σίνος πολέλοιοι*, & qua voce, ut obiter hoc addam, *σίνος* pro *βλάβῃ* seu *damno*, frequenter uti Hippocratem notat Galenus ad Coi tenis verba de Morbor. acutor. victu. Sect. xv. *σίνια μωγάλα*; additque ibidem, *σίνια* ab Ionibus dici pro *βλάβῃ*: quod tamen, ut obiter addo, Atticis etiam Scriptoribus haud insolitum, e Xenophonte, qui sæpe voce *σίνια* eam in rem usus, liquet. Notus alioquin infamis ille latro Isthmicus *Sinis*, aliis *Scinis*, nomine, idemque *πιτυοκάμπης* dictus, & de quo Ovidius Metam. l. vii. v. 440. *Occidit ille Sinis &c.* Plutarchus in Theseo, & Pausanias l. ii. p. 86. Quo nomine etiam *σίνος* seu *σίνος ἀνὴρ*, alius latro Sciron dictus

dictus a veteri Poeta apud Aristotel. Rhetor. l. III. c. III. καὶ Σκίρων
 εἰναι αἰὲρ; idque, quamquam diversi essent latrones *Sinnis* seu *Sinis* &
Sciron; uterque a Theseo cæsus, & quorum præter Plutarchum in The-
 seo, meminit etiam Xenophon Memorab. l. II. p. 736. ἰὲ ἔτι καὶ ὁ
 Σίνις καὶ ὁ Σκίρων καὶ ὁ Προκρῦτης ἀπίθανον, ex quo *Sinnis* & *Sciron*
 & *Procrustes* interfecti sunt; ac similiter de hac prædonum triga, &
 qui huc forte respexit, Ovid. Epist. Phyll. v. 69. Cum fuerit *Sciron* lo-
 batus, totumque *Procrustes*, & *Sinis* &c.

V. 94. ὀφείλιμος] Vox quæ alibi, ut puto, non legitur, eademque
 pro ὀφείλιμος ab ὀφίλειον, pro ἐπιργεῖν, nonnunquam usurpata, ut
 apud Apollonium l. II. v. 803.

Ἐντ' ἀρξῶσιν ἀρείοις ἄλλοι ὀφίλειον,

Sicuti inciperint potiores aliqui prodesse;

ac ubi eruditi Critici, ὀφίλειον, τὸ ἐπιργεῖν. Hesychius autem ὀφί-
 λειον, ἄρξῶσιν; quo sensu eadem frequenter occurrit apud Poetas, ac inter
 alios, apud Æschyl. Sept. Theb. v. 198. & 255. ac apud Pindarum Pyth.
 IV. p. 263.

Ibid. τόσσα Κυρήνη] Haud mirum a Cyrenæo vate patriam laudari,
 cujus multa, & quæ jam suis locis attigimus, fuerint olim decora; co-
 lonizæ in eam a Græcis, duce, ut ferebatur, Apolline, deductæ cele-
 britas simul ac nobilitas; aer purus ac serenus; situs, vel agri, quam-
 quam in desertioribus Libyæ locis, ubertas singularis & amœnitas, ad-
 eo ut κἄποις Ἀφροδίτης, seu *hortus Veneris* idem locus dici a Pindaro me-
 ruerit, Pyth. Od. IV. p. 271. Accedebat non incolarum duntaxat celebra-
 ta in alendis equis & equestribus agonibus peritia, sed nobilitatum in-
 super præclaris ingeniis solum, Carneadæ, Aristippo, Callimacho, aliis.
 Hinc felix etiam & florens olim Cyrene, adeo ut Plato a Cyrenæis ro-
 gatus, quo leges scriptas iisdem relinqueret, id inde legatur recusasse,
 quod diceret, difficile esse leges Cyrenæis imponere, rebus eorum ita
 prosperis, χαλεπῶς εἶναι Κυρηναίοις νομοθετεῖν ὄντως ἐντυχεῖσιν. Tradit
 id Plutarchus ad Princip. Inerudit. pag. 779. Unde de mutata ejusdem
 urbis fortuna alius Cyrenæus Scriptor Synesius Epist. L. p. 188. ὀδυρ-
 μαί δὲ τὸ ΚΛΕΙΝΟΝ ΕΛΛΦΟΣ ΤΗΣ ΚΥΡΗΝΗΣ, ὃ πάλαι μὲν εἶχον Καρ-
 νιάδην τὴν καὶ Ἀριστίππου, Equidem CYRENES ILLUSTRE SOLUM de-
 ploret, quod Carneada olim habebant & Aristippi; & alibi, Oratione
 nempe de Regno p. 2. de eadem; τίλις ΒΛΛΗΝΙΣ, ΠΑΛΑΙΟΝ ΟΝΟΜΑ
 καὶ ΣΕΜΝΟΝ, καὶ ἐν αὐτῇ μυθία τῶν πάλαι σοφῶν; GRÆCA civitas,
 ANTIQUM & VENERABILE NOMEN, infinitis olim doctissimis
 celebratis carminibus. Hæc autem omnia veteris Cyrenes decora, quo
 magis eadem celebraret, ad unum Apollinem tanquam verum propi-
 tiumque urbis illius Auctorem & Ἀρχηγίταν refert hic Cyrenæus vates.
 Adde, quod sequentis temporibus *Flavia* etiam nomenclationem a Ve-
 spasiano, quondam ejus, uti supra jam vidimus, Quæstore, eadem
 urbs meruerit; sicut liquet e veteri Titi nummo qui exstat hodie in
 Gaza Gallorum Regia, & quem jam vulgavit celeb. Patinus, cum inscr.
 ΘΛΑΥ. ΚΥΡΗΝΗ, *Flavia Cyrene*.

V. 98. Δελφός &c. λαός] Sic apud Æschylum Eumen. v. 15. λαός Δελφός. ubi Critici, καὶ ὁ Δελφός λαός, ὅς ἐστι τῆς χώρας αὐτῆς, Delphicus seu Delphicus etiam populus, qui regionis est dominus. Nempe Δελφός gentile ὀμωνύμως τῇ πόλει, ut vere Stephanus, ac sicut Δελφός dictus, non solum Apollinis filius, juxta Pausaniam l. ix. p. 619, & a quo urbi nomen, sed Apollo ipse, ut ad Juliani Cæsares olim monui p. 382. Nempe idem quandoque urbis conditoris & gentile etiam nomen, ut in voce Δάρδανος notat Stephanus, & de urbe ac gentili ὀμοφώνη idem monet in voce Ἀκρωτέρες, & Δρίπαρα de Lyciæ urbe, ac alibi.

Ibid. ἰφύμνιοι ἕρτες] Nempe illud, quod præcedenti versu dixerat, ἦ ἦ παιῶν, de quo jam supra actum ad v. 21, & qua de re itidem Claudianus Præfat. in Rufin. v. 11. Omnis fo Pæon regio sonas; ubi scilicet cæsum ab Apolline Pythonem illum, & liberum inde Parnassum ac puriorem Cephissum enarrasset. Hinc etiam, qui ejusdem ἰφύμνιος meminit Apollonius, illud non adeo a Delphorum populo, ut hic Callimachus, quam a Coryciis in Parnasso Nymphis repertum tradit lib. 11. v. 714.

— ἦ ἦ κεκλυγῶαι

Ἔνθεν δὴ τόδ' ἄλλοι ἰφύμνιοι ἔπλατο Φοῖβον,

— Io Io acclamantes.

Hinc sane vulcrum hoc hymni intercalarium natum est Πῶεο.

Vocatur etiam ἰφύμνιοι, cum ab Athenæo l. xv. p. 501. tum a Græcis Aristophanis interpretibus, uti mox dicitur. Immo adde his omnibus antiquiorem longe Æschylum, Pers. v. 393. Παιῶν ἰφύμνιον, Πῶεα σάπνεβαν, quamquam ibi de Πῶεα ante pugnam cani a Græcis solito agatur, eoque juxta Græcos Thucydidis enarratores ad lib. 1. p. 35, non Apollini, sed Marti sacro, & qua de re ad ipsum Æschylum. Quid sit autem ἰφύμνιοι, docet Hephæstio p. 70. & veteres Grammatici ad Æschyli Metrica, Agam. v. 123. nempe ubi legitur,

Ἄλινον, ἀλίνον, τὸ δ' ἔννικῶν,

Νηνίαν, νηνίαν dixit, bene autem eveniat;

quod scilicet in fine cum antistrophæ, tum epodi repetitur.

V. 100. πυθῶ τοι κατίοτι] Citantur hic & tres sequentes versus in Scholiis ad Aristophanis Eiqn. pag. 654. ubi simile in hunc Apollinem, de quo ante, ἰφύμνιοι occurrit ἦ παιῶν, ἦ; notant vero ibi Critici, ἰφύμνιοι εἰς Ἀπόλλωνα; τὴν δὲ αἰτίαν Καλλιμάχος ἦσε διὰ τῶν, πυθῶ τοι κατίοτι &c. Πυθῶ autem, ut vulgo notum, tam de loco seu sede Oraculi Delphici, quam de serpente ipso dicta. Grammatici ad Initium Pythiorum Pindari, notant Νάπην primo, ut jam supra monui, dein Πστρηισαν, postea Κερίσαν, tandem Πυθῶ, ab occiso nempe ibi serpente Pythone, dictum eundem locum.

V. 101. Ἄνδρ' ὄφις] Quem Pythona, ut notum, vulgo apud scriptores dictum, Δελφῶν πλάσιον vocat Apollonius l. 11. v. 708. ubi notant Critici, ab aliis masculino, ab aliis feminino genere hoc serpentis seu δρακαίνης nomen efferi; a Leandro vero & Callimacho tradit hunc Δελφῶν dictum custodem Oraculi Delphici. Qui Poetæ nostri ea de

re

re locus hodie alibi, quod sciam, non legitur; quamquam istud de custodia Oraculi Delphici eidem serpenti credita, ab aliis, Apollodoro, Pausania, Æliano, sit traditum; immo quem ea de causâ ab Apolline cæsum tradit Apollodorus, quod ab ingressu Delphici adyti eundem arcuisset hic serpens. Hyginus vero insuper ait Fab. cxi. eundem *Δελφῖνον*, seu *Pythonem draconem ingentem, ante Apollinem, ex oraculo in monte Parnasso responsa dare solitum*. *Δελφῖνον πιδάριον*, juxta Apollonium, vocat eundem serpentem Heliodorus, apud Tzetzem ad Lycophronem pag. 43; eumque ab Apolline occisum, vim Latonæ inferre parantem,

Δελφῖνον τόξοισι πιδάριον ἐξανάριζον,

Delphinem sagittis ingentem confecit;

& quomodo etiam apud Apollonium ac in Scholiis ad eundem, *Δελφῖνον* pro *Δελφῖνον* legendum mallet. Inde quoque dictus & cultus videtur Apollo *Δελφῖνος*, quamquam ab aliis, ut e Plutarcho de Solert. Animal. p. 984, a *Delphino*, quem ducem Cretensium coloniz Cyntham appulset immiserat Apollo, *Delphinis* nomen nactus statuatur.

Ibid. *κατῆραρες*] Inde Apollinem a Simonide *Εκατὸν* dictum, quod centum sagittis Pythonem interfecerit, eoque nomine magis eum delectatum, quam *Pythii*, tradit Julianus Imp. Epist. xxiv. p. 157. De hac autem hujus serpentis cæde, quam quartâ a natalibus die peregrisse Apollinem tradit Hyginus Fab. cxi. consuli præ aliis potest Claudianus, a quo perempti Rufini, tanquam alterius *Pythonis* cædes, cum hoc serpente ab Apolline interempto, eleganter confertur Præf. supra jam memorata librorum in Rufinum,

Phœbeo dormitus Python cum decidit arcu,

& quæ plura ibidem ea de re leguntur; ac dein in vers. 15.

Nunc alio Domini talis Pythone perempto.

Ob quam tamen diri illius serpentis cædem, novennale exilium passus Apollo, tandem vero expiatus, Oraculi Delphici Præses demum existisse dicitur. Sed quæ omnia, Apollinis nempe de Oraculo cum serpente pugnam, sequutumque inde exilium, ut fabulosa redarguit Plutarchus de Oracul. Defect. pag. 417; aliaque de ea serpentis hujus cæde barbari hominis narratio, in sequentibus ibidem traditur pag. 421. In Creta vero apud Chrysofomidem, illam Apollinis ob cæsum Pythonæ expiationem contigisse referunt Grammatici ad Argum. Pyth. pag. 286. quod tamen non *Chrysofomidi*, sed ejus parenti *Carmanori* tribuit Pausanias lib. x. p. 620. Adde solemne quoddam Delphis *Σεπτήριον* dictum, nono quoque anno celebratum, quod imitationem haberet pugnz Apollinis cum Pythone, & a pugna, fugz Dei ad Tempe, ut auctor est Plutarchus Quæst. Græc. pag. 293. Eundem quoque Pythonem tradit sequenti pag. 294, mari eiectum in regionem Locrorum Ozolarum, atque ibi computruisse.

V. 105. *ὁ φθῖνος*] Hoc & sequentia de Apollonio Rhodio dici creduntur, quod in Vita Callimachi, scripta a veteri aliquo Grammatico, dicatur idem Ibin carmen in hunc Argonauticorum scriptorem, qui ini-

micus

micus ei factus fuerat, composuisse. Quamquam idem Apollonius, in ejus Vita, quam nobis itidem reliquit vetus aliquis Grammaticus, Callimacho Alexandriæ operam navasse tradatur, immo in eodem cum eo monumento sepultus. Nihil obstat tamen, quin hæc de Apollonio dicta statuatur, quod & σύγχρονοι, ut vel inde liquet, fuerint; & Alexandriæ præterea sub iisdem Ptolomæis, Philadelpho & Evergete, vixerint ac floruerint; & longi Poematis, quod adhuc terimus, auctor exstiterit idem Apollonius. Ita etiam ut nonnulla Callimachi imitatus dicatur eodem in opere Apollonius ab eruditis ad eum Criticis, ut ad lib. I. v. 1309. Καὶ τὰ μὲν οὖν ἡμῶν; ubi Scholia, Καλλιμάχου ἢ εἰχῶ, Callimachi versus; & cujusmodi etiam haud pauca deprehendisse credimus, quæ suis ad hunc Poetam locis adnotantur. E quibus proinde facile inter eosdem oriri potuit æmulatio, qualem inter σύγχρονους Pindarum & Bacchylidem Poetas exstitisse, ex eodem Pindaro & Græcis ad eum Criticis liquet. Vide Olymp. Od. IV. p. 27. & Nem. Od. III. p. 255. & ibidem Scholia. Ipse vero Callimachus de se alibi in quodam Epigrammate, de quo mox, *invidia se dulcius cecinisse* confidenter adserere non dubitavit, ἤπειν κρείσσονα βωσκανίης, sed quod de Apollonio dictum, clarius adhuc ex sequenti versu, & iis quæ ad eum adnotamus, elucescit.

Ibid. Ἀπόλλωνος ἐπ' ἄτα λάθριος εἶπεν] Quod in aurem alienius alicuius alicuius infusurave dixit itidem Tullius III. in Verrem, ac ut invidorum proprium, non palam sed clanculum alterius laudi insidari, venuste hic ait Callimachus. Idem alioquin, quod aurem vellere, non Apollinis quidem, ut hoc loco fieri dicitur ab obtrectatore Callimachi βουχυλογίας Poeta, sed ab Apolline ipso, dimovente Virgilium, ne ille magnum aliquid aut heroicum poema scribere adgrederetur, Eclog. VI. vers. 2.

Cum canerem reges & prælia, CYNTHIUS AUREM
VELLIT & adponit &c.

Ut vero Battiadæ nostri æmulus, λάθριος (Græcorum more, pro λαθραίως) cum fugillasse apud Apollinem traditur, sic ipsius Apollinis λαθραίως templum prope Calydonem, primariam Ætolix urbem, exstitisse docet Strabo I. X. p. 459. Verum ubi pro λαθραίως in scriptis codicibus λαφραίως legitur; ac unde λαφραίως legendum jam vidit eruditissimus Palmerius Græc. Antiq. pag. 472. λαφραίας certe Dianæ apud eodem Calydonios cultæ meminuit Pausanias I. IV. p. 275; & cujus simulacrum Patrensis ab Augusto dictum, ac inde in arce Patrensi, erecto eidem deæ fano, dictum idem tradit, & cui anniversarium sacrum patrio ritu celebrent Patrenses, I. VII. p. 432. &c. sed qua de re, ut & Romano nummo cum inscr. DIANA LAPHR. seu Λαφραία, ad sequentem Hymnum in hanc deam, dicitur opportunus.

V. 106. ἐκ ἄγαμαί τὸν αἰοῖδον] Tradunt hic Scholia irrisum Callimachum, quasi auctor longi carminis esse non posset, eaque occasione adactum *Hecalea* scribere. Unde mirari subit, cur eruditissimus Tan. Faber in vitis Poetarum Græcorum tradat Callimachum, alienum ut-
pote

pote a conscribendis magnis libris, tota vita unum reliquis prolixior-
tem, nempe τὸ Ἀιτιά edidisse. Hujus vero *Hecales*, (ut de altero illo
τῶν Ἀιτιάων opere nihil dicam) præter ea quæ de eo Poemate, & quæ
occasione id a Callimacho scriptum sit, memorant hoc loco Scholiasta,
aut quæ de eodem mouerunt alii, facta etiam mentio in veteri Epi-
grammate, in laudem hujus Poetæ scripto, & quod exstat Anthol. l. 2.
c. LXVII. Ep. XXIV.

Ἄειδι δ' Ἐκάλης τε φιλοξένοιο καλῶν,

Canis vero Hecales hospitibus amabilis easam.

Ejus quoque *Hecales* fragmenta nonnulla obseruauit in veterum Græcorum
Commentariis, sicuti ad Pindari Nem. Od. v. ubi corrupte Καλὸν
λίμασθ' ἐν Ἀικαλίη pro ἐν Ἐκάλη legitur; ad Aristophanis præterea An-
charnenfes p. 377. itera ad Apollonium l. 1. v. 1116. & in Brevibus Scho-
liis ad Homeri Il. B. v. 547, aut alibi, quæ suo etiam loco tradentur.
Notum vero illius Poematis argumentum, *Hecale*, anus paupercula,
quæ Theseum (cujus rei apud Plutarchum in Theseo, Julianum Imp.
Epist. XL I, aliisque fit mentio) hospitio excepit, & ad quam proinde
respicere notat illustris Scaliger duos illos uerius in Priapeis. *Æqualis
tibi, quam domum reuertens Theseus reperit in rogo jacentem; sed quod
monuerat jam ante flos ingeniorum Politianus Misc. c. xxxv. de quo
tamen silet ibi ὁ πᾶν.*

Ibid. εἶδ', ὅσα πόντος, αἰδέει] Varias hujus loci explicationes tam-
gix in Notis Frischlinus, sed ab ejus mente, si quid judico, alienas: nec
melior uidetur, quam ex iis prætulit Vulcanius, qui non mare uersibus
æquet, & retinuit in uersione ligata interpres, qui non tantum, quamuis
mare, canisat. Ἐλλοψίς hic est Poetis familiaris, uocis ἔχει, nempe
ἴσα Πόντος ἔχει; & quo haud obscure innuitur, eum Poetam non ui-
deri admiratione aut adflatu Apollinis dignum, nisi qui tale Poema pos-
sit condere, quo omnia, quæ mare aut Pontus ita dictus continet uel
adluit, potis est enarrare. Quod utique Apollonio Rhodiō apprime li-
quet conuenire, ac respicere omnino ejus Argonautica, quæ de Pontica
Heroum illorum expeditione agunt; inde etiam initium ducunt, sicuti
ab invocatione hujus Apollinis, Ἀρχόμενος εἰς ΦΟΙΒΕ &c. Μνήστην εἰς
ΠΟΝΤΟΙΟ κατὰ τόμα &c. Tuis PHOEBE auspiciis, Μεμοράβο, qui in
eis PONTI &c. ac toto dein Poemate illam profectioem maritimam in
Pontum, & ex eo reditum, omniaque inde quæ utrumque illud mare
Internum & Ponticum adluunt loca, & singulas, quæ eadem incolunt
gentes, aut cæteroquin quæ in longinqua illa expeditione memoranda,
celebrat aut enarrat Apollonius. Haud alius quærendus est nec magis
opportunos, qui hæcenus eruditos fugit, hujus loci sensus; & qui in-
super egregie firmat ac illustrat, quæ de eodem Apollonio, tanquam in-
uido illo, qui Callimachum, quod tale Poema, quale ipse conscripse-
rat, procudere non posset, hisce sugillarit, ad superiorem uersum sunt
adnotata.

V. 807. Τὸν φέρον ὡ πολλὰν ποδὶ τ' ἤλασεν] Adeo ut Apollo, tan-
quam uerus & æquus tantum iudex ac supremus arbiter, hic adimplat,
quod

quod a Trajano petebat in Panegyrico Plinius, cap. LXII. *ne respexeris clandestinas existimationes, nullisque magis quam audientibus insidiosos susurros.* Continuatio proinde hæc est prioris *φθόνου*, juxta quam *φθόνος* hic iterum pro *φθονῶν*, *invidia* nempe seu *livor*, juxta illud Poetae, *livorque secundis anxius*, pro *invido* seu *xmulo* & oblectatore, qualis erga Callimachum Apollonius. Neque aliter apud Pindarum Ol. Od. VII. p. 78. *Μη βιάσθω με λίθω τραχῆι φθόνος*, *ne petas me lapide aspero invidia*: h. e. ut ibi Critici, *nemo mihi invidens, mundiis moi φθονῶν*; & quo referri etiam possunt similes formulæ, ut apud Æschylum Agam. v. 913. *φθόνος δὲ ἀπίσω*, pro quo pariter Latini, *absit verbo invidia*; aut sicut apud Ovidium Epist. Phyllid. v. 79. *Illa (nec invidia) fruatur* &c. Ita adhibita quandoque vox *νέμεσις*, sicut apud eundem Græcum Tragicum in Thebana virginum chorus ad Eteoclem, ab eo de sua sollicitudine in imploranda Tutelarium urbis Numinum adversus imminens ab hostibus periculum ope reprehensus, ait vers. 241. *τὴ τὰδὲ νέμεσις εὐγυῖ;* *cur hæc auersatur invidia?* cui respondet continuo Eteocles, *ἔτα φθονῶ σοι δαιμόνιον τιμῶν ἧός*, *non invidio tibi, ut Deorum colas genus*; ac similiter ab hoc Poeta, *ὦ νέμεσις*, Hymn. in Dianam v. 64. ac præterea in ejusdem Epigrammate, quod in Anthologia l. III. c. XXV. epig. LXI. ac inde etiam inter ejus Fragmenta legitur; ubi nempe dixerat, quod paullo ante tetigi, *se invidia dulcius cecinisse.* Ὁ δὲ ἕστων κρῖσσω βασιλευσίνης; addit, Ὁ νέμεσις, quæ formula erat arrogantiam seu reprehensionem a se dictis amovendi. Ipsum vero *φθόνου* & *νέμεσις* discrimen abunde tradit Aristoteles Rhetor. l. II. c. VIII. errareque eos, qui utrumque pro eodem aut simili statuunt; hanc enim in virtute poni & Diis etiam, *νέμεσιν* nempe & *νέμεσῶν*, cujus quidem rei crebra apud veteres Tragicos exempla, tribui, non autem *φθόνου* aut *φθονῶν*. Unde Proclus in Platonis Theologiam pag. 41, Diis inter alia largitur, *βέλῃσιν ἀφθονοῦ*, seu *voluntatem invidia expertem*, alibi autem in Timæum nempe l. III. p. 141. inter *σκήμματα* Platonis refert, *αἰγυθῶ δὲ ἐδὴν ὑδῖκασι ἀπὸ ἐδὴν ἐσγίγνεται φθόνος*, nulli autem viro probo unquam de illo nascitur *invidia*. Quod *φθόνου* quoque & *Νέμεσις*, seu *Adrastea*, discrimen præclare quoque indicat illud Euripidis in Rheso v. 342.

Ἀδράστει μὲν, ἡ Διὸς παῖς,

Ἔργους τομῶτων φθόνον.

Adrastea, Jovis filia, Prohibeas oris invidiam, seu arrogantiam;
& Sophoclis itidem in Electra v. 1594.

Ὁ Ζεῦ, διδοῦκα φάσμι' ἄστυ φθόνου μὲν ἢ

Παπλωκός. ἰδ' ἔπιτι Νέμεσις, ἢ λίγω.

Ὁ Juppiter, *video spectaculum, quod non sine invidia accidit.*
Utrum vero adsit Nemesis, non adfirmo.

Immo sicut, quod modo vidimus, dictum a veteribus *φθόνος ἀπίσω*, *absit invidia*, sic contra invocata, ut adsit dicenti, favens scilicet *Nemesis* seu *Adrastea*, uti ab Aristide fieri observo Gratul. Smyrn. pag. 477. *καλῶ μὲν δὲ Ἀδράστειαν*, ad verbum, *invocamus autem Adrasteam*, & quod Canterus ibi vertit, *absit verbis invidia*; & similiter, sacr. serm.

II. p. 512. 513. ἡ δὲ Ἀδράστεια κεκλήθη σὺν ἀντιῷ, *Adraſtea autem cum ipſo invocetur*; Canterus autem, quod ipſius ac Nemefis paco dictum ſit. Quo itidem ſpectat illud Euripidis in Rheſo v. 468. σὺν Ἀδραſτεῖα λόγῳ, *cum bene Adraſtea venia dico*; quod tumidis nempe ac vanis oſtentatoribus infeſta haberetur hæc Dea, ut bene ad Heſiodum obſervat ὁ πολυμαθὴς Ἄρ- ρ- Grævius, & vel unus hic Lucani locus abunde arguit lib. v. v. 233.

Et tumidis infeſta colit quæ Numina Rhamnias.

Quamquam, ut obiter hoc addam, φθόνος etiam ſubinde a Græcis Tragicis pro μίαισι ſumi, ac Diis inde tribui liqueat, ſicut ab Euripide Iphigen. in Aul. v. 1097. Μὴ τις θεῶν φθόνος ἔλθῃ, *ne qua Deorum invidia veniat*, nempe ira vel indignatio, ſeu μίαισις.

V. 108. Λαυρεῖν ποταμοῖο μίγας ῥόϋ] *Perſarum Euphratem* his deſignari notant Scholia, quod de Callimachi ætate nemo facile intelliget, qua ad Euphratem uſque Ptolemæorum, ſub quibus ille vixit, Philadelphi puta & Evergetis, porrigebatur ferme imperium; aut alias idem fluvius, excuſſo veteri Perſarum jugo, in Alexandri primum, dein Seleucidarum ditionem majori ex parte, tranſierat. Limes idem poſtea, ut notum, ſub Auguſto Romani Imperii, ſeu *Annis*, ut de eo Tacitus, An. I. xv. c. xvii. inter Parthos & Romanos *medius*, ita ut eoſdem Parthos apud Lucanum Pompejus vocet l. viii. v. 213. *populoſque bibentes Euphratem*, ac unde etiam *Parthia fluvius* dicitur ab auctore libelli de Fluminibus Plutarcho adſcripti; donec ſub Trajano Romani quoque juris factus, ac inde etiam una cum Tigride, in præclaro Trajani nummo ſignatur, quo ARMENIA ET MESOPOTAMIA IN POTESTATEM P. R. REDACTA dicitur. Quamquam ideo ὁ τῶν Περσῶν *Perſarum Euphrates* dictus in hiſ Scholiis, ſeu quod ad Perſas rediſſet ſequentiſ temporibus & ab ævo Alexandri Severi Parthorum ad Euphratem uſque imperium extendebatur, ſeu vero, quod in *Perſide* fontes Euphratis ac Tigridis, qui tamen erant in Armenia, nonnunquam ſtatuantur, ut apud eundem Lucanum l. iiii. v. 253.

—cum Tigride magnus

Euphrates, quos non diverſis fontibus edit Perſis.

Et ſicut *Perſicus* etiam fluvius idem a Nonno dicitur Dionyſ. l. xxi. pag. 604.

Περſικὸς Εὐφράτης ἐκ ἑκφυγῆς γείτονα Πέρση.

Perſicus Euphrates non effugit vicinum Perſam.

Nec minus obvium, cur *Aſſyrii fluvii* nomine idem hic a Callimacho vocetur; quum notum ſit, & monuerint ſæpe cruditi, *Aſſyrios* & *Syros* paſſim confundi apud veteres ſcriptores, maxime autem apud Poetas Græcos Latinoſque; unde Phœnicus Adonis, *Aſſyrius* a Bione dictus, & purpura Tyria a Virgilio, *Aſſyrium venenum* Georg. lib. ii. v. 465, & *Aſſyria*, ut obſervo, de *Cappadocia* etiam ab Apollonio Rhodio l. ii. v. 948. quod nempe, ut notant ibidem Critici, ἡ πύλαι Συρία, ſeu antiqua *Syria*, eadem regio fuerit appellata. Unde *Aſſyriam mediam*, τῷ μίῳ τῶν σφῶν Λαυρεῖν, ſeu *Mesopotamiam*, quod ibidem additur, ab incolis appellatam, Euphrate ac Tigride terminari dicit Arrianus, Ανακ.

[H]

l. vii,

I. VII. Ut mittam Babyloniam, pluribus Euphratis alveis irriguam, *Assyriam* haud semel, cum alibi, tum apud Ammianum nuncupari, & notanter I. XXIII. v. II. de Juliani in Persidem expeditione, *lava per Adiabenam & Tigridem, dextera per Assyrios & Euphratem*. Quamquam ratione veteris *Assyria* ita dictæ, quæ haud alia erat, ut aliunde notum, & ipse Ammianus testatur, c. VI. p. 371. quam quæ *Adiabena* postea fuit vocitata, non *Euphrates*, sed *Tigris*, *Assyrii fluvii* nomine debuisset potius designari. Mitto quod non *Assyrius* solum, ut hoc loco, sed *Medus* etiam primum dictus Euphrates tradatur ab auctore, vulgo Plutarcho, de Fluminibus.

Ibid. *μύγας ῥόϑ*] Quomodo *flumen magnum Euphrates*, dicitur Deuter. c. I. v. 7. ac apud Thargumistas *וַי* seu *fluvius* absolute positus, de *Euphrate* dici consuevit. Hinc Lucanus loco paullo ante adducto, *cum Tigride magnus Euphrates*, & apud Ammianum I. XXIII. c. VI. p. 372. *flumen regium & Euphrates cunctis excellens*. A quo etiam fluvio, quod paullo ante dixerat Ammianus, sicut a *fluminibus maximis* *Aegyptus*, *India*, *Euphratenfis* quoque dicta, quæ antea *Commagene* vocabatur. Qua de re consuli etiam potest Procopius, Bell. Pers. l. v. c. XVII. p. 47. Unde etiam ex Josephi loco, ubi de Euphrate dicitur *Αρχ. l. I. c. I. Καλεῖται δὲ ὁ ῥοῦ Εὐφράτης Φορῶ σιμαίνεις δὲ ἤτοι σκιδασμὸν, ἢ ἀνθος*, h. e. juxta veterem interpretem, *vocatur Euphrates quidem Phoras, quod significat dispersionem, seu flos*. Pro ἀνθῶ, doctissimus I. Vossius ὄνθος *stercus* seu *simum* legendum existimavit, ob lulentis fluvii illius limum.

V. 109. *λίμματα γῆς*] Quod, ut alia mittam, abunde firmatur ex iis, quæ de altissimo limo supra Euphratis aquam coeunte, & quidem per L stadia præter alios tradit Procopius libro & cap. loco modo indicato, ubi de Euphratis & Tigridis ortu ac fluxu agit accurate. Idem de magnis aliis fluviiis, ut Nilo, dictum, & cujus ὕδωρ λιμώδες seu *aqua limosa* cum ab aliis, tam a Galeno traditur, qua de re mox. Immo Euphratem desinere in aquam palustrem & limosam, seu *τρωγυῶδω*, adducta ejus rei causa, refert Arrianus, *Αναβ. l. VII.*

Ibid. *ἐφ' ὕδατι υπερῖτον*] Idque inde, quod Euphrates longe Tigride altior, suis aquis terræ altitudinem exæquat, ac verno & æstivo tempore, ripis superatis, Assyriorum campos inundare ac *πλημμυρεῖν* fuerit solitus, ut a Strabone, Arriano, Plinio, aliisque traditur.

V. 110. *ἐκ δὲ παντὸς ὕδαρ*] Singularis nempe veterum cura in Numinum suorum cultu, ut lotionibus & *καθαρμοῖς* rite adhibitis is perageretur. Eam vero in rem, non promiscuus, sed status ac solemnus destinata *aqua*, seu *marina*, seu *fluvialis*, seu *fontium*, usus adhiberi solitus, ut observat etiam Philo *ἐπι Θεούτων* p. 848. *οἱ ῥοῦ ἄλλοι γὰρ ἀπαταις ἀμυγῆ ὕδατι περιβαίνονται, θαλάττη μὲν οἱ ποταμοὶ τινὲς δὲ ποταμοῖς, οἱ δὲ κάλισιον ἐκ πηγῶν ἀνύονται; κατὰ τὸν ἑσπερον ὅπασιν ἀνα πύλας λυβρανται, marina plerique, nonnulli autem fluviali, aliique etiam vasis e fontibus haurientes*. Ita Aristides Serm. sacr. II. pag. 545. de crebris lotionibus sibi ab Esculapio præscriptis, *ἡμῶν ῥοῦ ὕδατ' ἀν ποταμοῖς*,

μαίς, πηγαίς, ἢ καὶ θαλάσσιον ἀποστρέψαι χρῆσασθαι, nam quoties fluvius & fontibus, aut etiam mari uti iusseris. Frequentem utique aqua marina ad lustrationes id genus aut piamenta usum existisse, e plurimis veterum auctorum, ac Poetarum, imprimis Tragicorum, locis liquet, & qua de re alibi. Tanagrorum utique, ut alia hic mittam, matronas Bacchi sacris initiatas, ad mare καὶ θαλάσσιον ἕνικα descendisse, auctor est Pausanias l. 1x. p. 572. & statuam Dianæ Tauricæ, ut ab Oreite pollutam, aqua marina lustrandam, Euripides Iphigen. Taur. v. 1034. Haud aliter (ut de distincta etiam certorum aut fluviorum aut fontium, ad sacros id genus usus aqua, obiter hoc tangam) ac Minervæ lavacrum, non ex Argolicæ regionis fontibus, sed ex Inacho fluvio advectum tradit Callimachus Hymn. in Lavacrum hujus Dez v. 46. & 50. Ita Cybeles simulacrum quotannis a Gallis sacerdotibus, non alibi, cuius exempli opportune hic meminit præstantissima Fabri filia, quam in Almonæ fluvio lavari solitum, ut, præter Ovidium in Fastis, tradit Lucanus l. 1. v. 60.

Et totam parvo revocant Almonæ Cybelles.

Adde hisce, quod in Hercyna fluvio lavari soliti, qui Triphonium Oraculum consulerent, bibendaque iis insuper aqua e fonte Lethes dicta, indice utriusque illius ritus Pausania l. 1x. pag. 603. sic aqua ex Hippocrene ad expiandum Orestem, juxta eundem Pausan. l. 11. p. 145. ac e solo latice, qui Delphis prope delubrum Musarum, libari tantum solitum, quod tradit Plutarchus de Pythiæ Oraculis pag. 402. ὕδωρ ἐχρῶτο ἀπὸ τῆς λαϊκῆς ὕδατι τῷ τῷ, unde ea aqua ad libationes utebantur sicut etiam Sacerdotes seu Ministri templi Delphici, Castalia aqua se abluentes, antequam templum adirent, ut liquet ex Euripide in Jone v. 96. Sic in Ilisso, Atticæ fluvio, lavari tantum soliti minoribus Mysteriis initiandi; & Olympicæ cinerem aqua Alpei amnis aræ affusa circumglutinari, cum nulla alia aqua id possit efficere, ut tradit Plutarchus de Oracul. defectu p. 433. Ἐκ τῆ Ἀλφειῆ παραχίοντες ὕδωρ, ἐτίξω δὲ περὶ ἄμφοροι ποταμῶ, ἕδιν δύνανται συναγαγεῖν ἕδι κολλῆσαι τὴν τέφραν; Ex Alpheo fluvio affundentes aquam, nullius vero alterius fluvii, factis ejus rei periculo, aqua potuerunt eosdem cineres concervare aut circumglutinare, sicut verti locus ille debuit.

Ibid. ὕδωρ φορέσει Μίλιον] Quomodo Ὑδροφορία una voce dicta Delphini hujus Apollinis apud Æginetas sacra, juxta Criticos ad Pindari Nem. Od. v. p. 374. Aqua nempe varius in sacris iterum usus, cum ad Sacerdotum, victimæ, altaris, aut ob eandem admissam expiandum ablutiones, seu piamenta; eademque aqua in templorum χερνικῶς & πῆρανθήσῃ inferri solita, qua inde lavari aut adspergi fana ipsa Deorum ingredientibus consueverant. Adde, quod eadem fana non nisi puro pede adiri debuerint; unde a custode templi Delphici Jone petit Chorus apud Euripidem, Jon. v. 220.

Θίμωις γυάλοις ὑποθήσῃται

Λευκῷ ποδὶ γ;

Est ne fac fœra templi transire puro pede?

[H 2]

non

non albo, ut ibi vertit Canterus. Quam in rem, ut alia nota aut trita hic mittam, occurrit præclarus apud Hippocratem locus, lib. de Morbo facro, cap. 11. ubi postquam tradidisset Deum esse, qui majora & graviora peccata purget ac purificet, quique liberatio, ut ibi ait, *πῶστα ἐκίβηται*, καὶ ἔργονα ἡσώμενοι ἡμῶν, addit, αὐτοὶ τε ἔργα θιοῦσι τῶν ἱερῶν καὶ τῶν τεμερίων ἀποδεικνύμενοι, ὡς ἀνὴρ μωδὸς ὑπερβαῖναι, ἢ μὴ ἀγγεῖναι, ἐπισιάντις τε ἀπειρῶνιόμεθα, ἢ ὡς μωδιόμενοι, ἀλλ' ἢ τι καὶ ἀσώτερον ἔχοντο μῦσος, τῶτο ἀφαιγνύμενοι; *ipsique terminos templorum ac delubrorum Diis designamus, ut nullus, qui non prius sit, eos transcendat; & ingressi respergimur, non ut inquinemur, sed, si quod etiam antea scelus admiserimus, purificemur.* Μελίωσας autem dictas Cereris sacerdotes, præter hunc locum tradunt qui inde forte id hausere veteres Grammatici, quæ antea Μητροπόλοι, ut notat in postrema hac voce Hesychius, vocabantur. Quamquam apud Pindarum eo Μελίωσας nomine, quod jam viderunt alii, sacerdos Delphica designetur Pyth. Od. 1v. p. 239. χρῆστος ἄρδουσι μελιώσης Δελφίδος, *Oraculum exiit sacerdotis Delphici, ad quem locum adiri possunt Critici, qui proprie Cereris sacerdotes ita dictas, καταχρηστικῶς δὲ καὶ τὰς πάσας* observant, & quarum præterea insigne, coronam, papaver, & clavim ex humeris pendulam existisse, tradit Callimachus H. in Cerer. v. 45, qua de re ibidem. ἱεροφάντιδος vero eadem Cereris sacerdotes, appellatione aliis quoque communi, ut Minervæ sacerdoti apud Plutarchum in Sylla, dictæ a Sophocle Oedip. Col. v. 530. Peculiaria vero sacerdotum id genus *feminarum*, certis dicatarum numinibus, nomina existisse, aliunde etiam liquet; ut Θουσιάδης, auctore Hesychio, quæ Δηῆς hujus filix Proserpinæ operabantur; & Κερροφόροι, quæ Rheæ apud Nicandrum Alex. pag. 144. Sic Minervæ sacerdos apud solos Cilicas, Ἰπικκασεία appellata, juxta Plutarchum Qu. Gr. p. 292; & Apollinis non Delphici solum, quod aliunde liquet, sed Λυκίης etiam apud Argivos, Προφήτης ab eodem Plutarcho dicta, in Pyrrho pag. 404. Ita Γεραῖραι mulieres Athenis, occultis Bacchi sacris ministrantes apud Demosthen. in Neeram. p. 527. & 528. sicut Βάκχαι θυιάδης & Μιμάλωνες etiam apud Lycophronem p. 210. appellatæ, eidem Patri Libero consecratæ feminæ. Deabus autem, e sequiori sexu easque *virgines* ut plurimum, delectas, quæ sacra earum procurarent, cum ex auctoribus, tum ex aliis monumentis antiquis, in quibus sacerdotum id genus *feminarum* haud semel sit mentio, obvium. Adeo etiam ut Athenis lege autum fuerit, ut sacerdos femina virgo esset, notante id Marcellino in Hermogenem p. 65. τὴν ἱέρειαν νόμος παρθένον εἶναι: contigisse autem, ut sacerdos id genus abortum passâ, μοιχείας accusaretur. Sic aliam sacerdotem tradit in iisdem Commentariis pag. 319. (quos id eo tango, quia, ut supra jam innui, non in multorum adeo manibus ii versantur) Syrianus lenocinii accusatam, sed absolutam. Unde non ἱέρειαι solum, sed Αρχιέρειαι etiam leguntur nonnunquam in monumentis antiquis, sicut in Cl. Sponii Misc. p. 335. & 349. Hinc Philo de Vitæ Contemplat. p. 899. adducit virgines Hebræas, quæ Esætorum exemplo castitatem colerent, idque voluntarie, seu, ut addit, *non εὐθέα*, sicut

non.

nonnullæ Græcorum sacerdotes, *παρθένας τὴν ἀγνότητα ἐκ ἀνάγκης καθάρα*
ἔσται τῶν παρ' Ἑλλήνων ἱερέων. Hinc subinde sacerdotes id genus usque
 ad nubilem ætatem tantum adhibetæ, ut Dianæ in Ægira Achaïæ apud
 Pausan. l. vii. p. 45. & pariter Minervæ Alex. apud Tegeatas Arcadas,
 eodem teste l. viii. p. 530. Nonnullæ vero etiam apud Græcos sacer-
 dotes mulieres, sed *viduae ac uivivæ*, & quæ coelibes deberent postea
 permanere, ut Telluris sacerdos in Achaïa, Pausan. l. vii. p. 450. &
 Delphis ac Athenis non virgines, sed viduas, custodiendo ibidem æter-
 no igni præfuisse, auctor Plutarchus in Numa.

V. 111. *καθαρή τε καὶ ἀχράντη*] Quales vulgo fontium (scaturigen-
 es, aut inde profuentes aquæ; ac unde de Cadmo Ovidius Metam.
 l. viii. v. 56. &c.

Sacra Fovi facturum erat, jubet ire ministros,

Et petere e VIVIS LIBANDAS FONTIBUS UNIDAS.

Talis proinde aqua, quæ ita liquida & illimis in vivis id genus fontibus
 labitur, non quæ e limosis fluviis haustis, pura demum sit percolata
 per vasa fictilia, ut de Nili aqua limosa olim factum tradit Galenus de
 Simpl. Medic. Facult. l. i. c. iv; *ἔτι δὲ δὴ πρὸ καὶ τὸ ἸΑΥΩΔΕΣ ΥΔΩΡ*
σύδιτον πῶς ὡς καὶ τὸ τοῦ ΝΕΙΛΟΥ τὸ παρ' Ἀιγυπτίων, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν
καρμείων ἀίγυγιον διαθ' ὑδάτων. Est porro etiam AQUA LIMOSA quædam
 tenuis composita, velut NILI, qua in Ægypto est, sed ea per fictilia vasa
 percolata plane pura efficitur; ubi addit insuper ejusmodi aquam, quæ
καθαρή efficitur, bis terve percolandam.

V. 112. *Πίδακα*] *ἐξ ἰσῆς ὀλίγη λιβάς*] Πίδαξ nempe de salienti e saxo
 fonte seu aqua dicitur, ut apud Apollonium l. iv. v. 1394. *πίδακα μα-*
τωέσκον, salientem aquam quærebant, ac unde Euripides in Androma-
 cha v. 116.

Τάκομαι ὡς ποτρίνα πίδακόεσσα λιβάς,

Colliscesco sicut gutta scaturiens e saxo.

Sacra autem, seu *ἱερά*, eadem hic dicitur, sicut quævis aquæ ad sacro-
 rum usum destinatæ, & quomodo de loco τῆς Σεμναῖς dicato Sopho-
 cles ait Oedip. Col. v. 482.

ἹΕΡΑΣ ἐξ ἀνοήφουτος χοάς

ΚΡΗΝΗΣ κόσπον δι' ὀπίων χειρῶν θίγους.

SACRAM undam e perenni FONTE puris manibus offer.

Immo sicut fluvii *sacri*, seu *ἱεροί*, vulgo a Græcis Latinisque Poetis ap-
 pellati, ut *ἱερῶν ποταμῶν* in genere apud Euripidem Mede. v. 410. & 846.
 & apud Apollonium l. iii. v. 165. *καὶ ποταμῶν ἱεροῖ ῥόου*, & *fluviuorum*
sacri fluxus; & *sacri fluxus marini* etiam dicti, ut ab Euripide Cycl.
 v. 264. *μηδ' ἱερῶ πόματα*, ac unde Græcorum, ut solet, more Horatius
 lib. i. Od. i. *aqua leno caput sacra*. Ideo autem hæc appellatio iis indi-
 ta, quod singulis fluviis aut fontibus totidem Genii tributis, aut vero
 a veteribus ii pro Diis, & quidem primis & maximis haberentur, sicut
 docet Aristides Hymn. in Neptun. T. i. p. 34. *καὶ ὡς ΘΕΟΥΣ ΠΗΓΑΣ καὶ*
ΠΟΤΑΜΟΥΣ κόσμιζον οἱ ἀρχῆτοι, μεγίστους τε καὶ ἀρχῆτους, καὶ ἔτι γε τὰ μᾶ-
τα, τῶν quod veteres FLUVIOS & FONTES pro DIIS maximis & pri-
mis

mis habuerint atque etiam LATICES. Unde sacra aqua, seu rivus ex-
antro Nympharum defluens dicitur apud Theocritum Idyll. VII. vers.
136.

— τὸ δὲ ἰσχυρὸν ἰσρὸν ὕδωρ
Νυμφῶν ἐξ ἀντροῦ κατεῖσομεν κελάρουδιν.

Adde quod aqua Diis vulgo etiam sacra, ut Pharis aqua Mercurio sacra
dicitur apud Pausaniam l. VII. p. 441.

Ibid. ὀλίγη λιβάς] Quod ab Apolline hic dictum, in gratiam illius
βραχυλογίας, cujus se valde studiosum ostendit Callimachus, cum per-
vulgato illo dicto, quod ei Athenæus tribuit, *magnum liber, magni
malum*; tum præterea eo Epigrammate, quod infra legitur, scripto ab
eo εἰς τὴν βραχυλόγην; ac ubi inter alia de se ait ad Bacchum, *ἦνοι δ'
δ' ἴναξ, ἢ βραχυσυλλαβίη, τῆβι αὐτῆ, ο domine, breve carmen.* Quo
spectat insuper, quod de Callimacho, ut ad scribenda grandia poema-
ta, sicut Jovis cum Titanibus prælia, impari, tum de se etiam, ejus
exemplo, scribit Romanus Callimachus, Propertius l. II. M. I. vers.
39. &c.

Sed neque Phlegræis Jovis Enceladique tumultus.

Intonet angusto pectore Callimachus.

Nec mea conveniant duro præcordia versus

Cæsaris in Phrygiâ condere nomea puos.

Hinc illud Antipatri de brevilloqua itidem Erinna, Lesbîa Poetria, op-
portune ad hunc locum, quo melior dicitur exilis cygni sonus, quam
alta graculorum crocitatatio, Anthol. l. III. c. XXV. Ep. LXXIX.

Παυροπέης Ερίνα, καὶ ἑ πολύμυθ' αἰοιδῆς,

Ἀλλ' ἴλαχεν Μύσῃς τῆτο τὸ βραῖον ἴπ'.

Mox:

Αἱ δ' ἀναεῖμῆτοι νιαρὸν ἑμερῶν αἰοιδῶν

Μυελιάδης λήθη ἔστιν μαρτυρόμεθα·

Λοῖτρε κύκνυ μικρὸς ἴπ' , ἢ καλοῖαν

Κρασίμυς, εὖ εἰσαρναῖς κιδναῖμ' ἠφάλας:

Breviloqua Erinna & non verbosa cantibus, sed fortitum est Musas hoc
exiguum carmen; dein, ac vero innumera recentiorum coaceruatim Poe-
tarum myriades oblivione, o hospes, contabesciturus. Est melior cygni par-
vus seu exilis sonus, quam graculorum crocitatatio, in vernis que dissipatur
pubibus. Quamquam haud semper βραχυλογίας studiosum fuisse Calli-
machum e Luciano liceat colligere, qui ubi Homerum dixisset, licet
Poetam, Tantalum, Ixionem, Tityrum, aliisque breviter percurrere,
addit de Conscr. Histor. pag. 704. Tom. I. edit. Salm. ἢ δὲ Παρθινῶ, ἢ
Ευφορίων, ἢ ΚΑΛΛΙΜΑΧΟΣ ἴλαγι πόσοις ἐν ὄρε ἴπ' ἰπ' τὸ ὕδωρ ἄχει αὐτὸς
τὸ χεῖλ' ἢ γὰρ, sive Parthenius, vel Euphorion, vel Callimachus eadem
stallaret, quam multis puta vocibus aquam ad labia usque Tantali ad-
duxisset? Verum non de nostro Callimacho, sed forte de altero juniore
e sorore ejus nato, & qui poema heroicum scripsisset a Suida traditur,
id a Luciano hic dictum. Quamquam fatendum sit, quod solo Calli-
machi nomine noster Battiadēs, maxime ubi de poetis sermo, solet a
veteribus

retribus designari; ut nunc de *Callimacho Colophonio* taceam; cuius a Tatiano meminit Eusebius Præpar. Evangel. l. x. pag. 491. edit. Græc. Lat.

Ibid. *ἀρεὸν ἄρτον*] Sicut *facta aqua* hoc loco, sic vini *Lesbii florem* seu præstantiam eadem voce innuit in Epigrammate, quod infra legitur, *Λεσβίης ἄρτον νέκταρ ἐνανδῆς*; quomodo *forem vini* pariter alii dixerunt, aut sicut *ῥῶδον αἰῶτος* in alio ejusdem Callimachi Epigrammate dicitur. Notus autem promiscuus & familiaris, maxime Pindaro, hujus vocis *ἀόνυ* de quavis re suo in genere eximia, usus, ut *μυκταῖς ἄρτον*, Ol. Od. II. *Ἡρώων*, aut clarorum progenitorum, *ἄρτον*, Ol. Od. II. & Nem. Od. VII. *τιφάνων ἄρτον*, de corona Hieronicarum; Ol. Od. V. & Isthm. Od. VI; ac similiter alibi apud eundem modo *εὐφίως ἄρτον*, modo *ζυῶς ἄρτον*, modo *γλάστας ἄρτον*, modo *χρεῖται ἄρτον*, modo *ἵππων* etiam *ἄρτον* dicitur.

V. 113. *ὁ δὲ Μῶμῶ*] Idem nempe, quem *φθόνυ* seu *invidia* vel *livore* nomine paullo ante indicaverat, seu Apollonius revera fuerit, seu quis alius Callimachi Musis iniquus, ac proinde sicuti *μῶμῶ* & *φθόνῶ* apud auctores nonnunquam conjunguntur, sicut apud Plutarchum Polit. Præc. p. 820. *ἄχραντος ἐπὶ φθόνῳ καὶ μῶμῳ τιμῆν*, *præmunit ab invidia & livore seu reprehensione honorem*. Ubi vero seniores hac voce *μῶμῶ*, pro *vicio*, non *animi*, sed *corporis*, ut Levit. XXI. v. 20. pro quo in Hebr. *מום* in Chald. & Syriac. *מום*, unde factum illud Græcorum *μῶμῶ*, ab aliis de *animi macula* reprehensione digna seu *ψόγῳ* dictus, & pridem ab Homero Olyss. B. v. 86. ac in brevibus ad eum Scholiis *μῶμῶ*, *ψόγῶ*, quæ eadem est Hesychii de hac voce glossa. Inde *μῶμῶ* Deus aliorum irrisor & obtrektor ab iisdem appellatus.

Ibid. *ἢ ὁ φθόρῶ*, *ἔνθα τίετε*.] Nempe quod Græci dixerunt non solum *ἐς κόρακας*, sed hic magis apposite, *ἐς φθόρον*, aut *ἐς φθορῶν*, vel *ἐς ἄλαθρον*, quo in *perniciem* seu in *malam rem* quis abire jubetur. Prioris exemplum, ut hoc loco, occurrit apud Æschylum Sept. Theb. v. 358.

Ὅσον ἐς φθόρον σιγῶσ' ἀναχίση τάδε;

Non in malam rem abiens tacita hac tolerabis?

Ubi veteres Critici, *ἐκ ἐῖς φθορῶν ἀπελθῆσα*, *ἀφρων* (ita melius quam *ἀφάνης*) *ῥήσεις*; posterioris apud Sophoclem in Oedip. Tyran. ubi bis legas vers. nempe 438. & 1167. *ἐκ ἐῖς ἄλαθρον*; Idem vero dixit Comicus in Equitibus p. 354.

Ἄσπυ' ἐς Μακαρίαν ἐκποδῶν. Αλ. σὺ γ' εἰ φθόρε,

Aspige hinc in Macariam (seu in malam rem) Al. aspige, tu vero perditte;

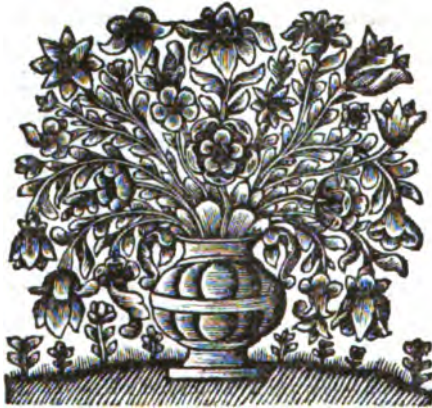
ubi eruditi Grammatici notant *ἐς μακαρίαν* pro *ἐς ἄλαθρον* dici; dein *φθόρε* δὲ *ἐλάθευ* (non *ἐλάθρε*) *φθοροποιός*: *φθόρῶ* nempe ibi non pro *φθορῶ*, aut *perditione*, ut in hoc Callimachi, aut adducto Æschyli loco, aut sicuti apud Theocritum, vir pravus pecuniarum dispensator ab uxore dicitur, *φθόρῶ ἀργυρεῖ Διοκλείδης*, *perniciem argenti Dioclidæ*, Idyll. xv. v. 18. Sic de Herodis filio dicitur apud Josephum *Αλωφ. l. 1.*

cap. xvii. Ἀντιπάρη τῆ φθόρῃ, non, ut ubi vetus Interpres, *Antipatro spurio*, sed *perditis moribus*, ut id bene jam in nupera editione Oxoniensi hujus libri est adnotatum. Φθόρῃ pro *perdito*, seu ὀλιθίῳ, sicuti supra in hoc Poeta φθόνος pro φθονῶ, ut vidimus, dictus. Idem autem quod dicebatur, εἰς φθόρον vel εἰς ὀλιθρον, uno verbo ἐμφθαρήναι dixit alibi Aristophanes, nempe *Εἰρην.* p. 629.

Ἐχθὸς δὲ μετὰ ταῦτ' ἐμφθαρεῖς.

Hæc autem posthac cum infortunio abiens;

& quæ Græci Interpretes, ἐμφθαρεῖς ἐξελεῖν ἔτω ἢ λέγεται τὸ ἐπὶ κακῶ ἐξελεῖν πρ. E quibus præterea abunde, ut opinor, firmatur, absurde omnino, quod bene etiam censuit Vulcanius, φθόνον hic apud Callimachum pro φθόρον legi; sicut nempe in libris aliquot scriptis, ac inde in editione Stephaniana, ad oram hujus loci adnotatur.

OBSERVATIONES

• I N

H Y M N U M

I N

D I A N A M.

EΙΣ ΤΗΝ ΑΡΤΕΜΙΝ ΥΜΝΟΣ] Quales Ὀυκίγῳι olim, uti obiter antea ad initium Hymn. in Jovem monui, dicebantur. Docuit id cum Athenæus, qui ita in genere nuncupatos IN DIANAM HYMNOS tradit, sicut Ἰᾶλυς in Cererem, l. xlv. pag. 619; Ὀυκίγῳι δὲ εἰς Ἀρτεμίν tum eruditi ad Apollonium Rhod. Critici, qui speciatim de Troezeniis id notant l. i. v. 972. Ἰμνὸς εἰς Δήμητρον (nempe Ἰᾶλῳ) ὡς Ὀυκίγῳι, ὡς Τροϊζηνίους εἰς Ἀρτεμίν, Ἰμνὸς εἰς Κερερῳ (Ἰᾶλῳ) sicut Ὀυκίγῳι apud Troezenios, Ἰμνὸς εἰς Διᾶνα. Quam in rem præclarus occurrit apud Theodoritum locus, sed gravi mendo, quod illum ibi obsidet, deformatus, quodque eadem opera hic eluendum, nempe Ελλην. Θεοκρίτου. Serm. iv. p. 540. Τ. iv. μάτε τῆ Διοῖ τὸν Ἰᾶλον ἀσμερ, ἢ τὸν Λιτυίρῳ, μὴ τῷ Διούρῳ τὸν Διδραμβῳ, μὴ τῷ Πυδίῳ μάτε τὸν Παιᾶνα, μὴ τῆ ΑΡΤΕΜΙΔΙ ΤΟΝ ΟΥΠΙΓΓΟΝ, (non ut ibi vox nihili, librariorum lapsu vel incuria, legitur, τὸν ὕποιον) h. e. nec *Juliam Cereri canemus*; nec *Rhexe Lityoniam*; nec *Baccho Dithyrambum*; nec *Ρεᾶνα Ρυθίο νᾶσι*, nec *UPINGUM* (non *Uroerum*) *DIANAË*. Quæ vox Ὀυκίγῳι petita procul dubio a voce Ὀυκίς, nota Dianæ appellatione, & de qua infra in hoc Hymno v. 204. Ὀυκί ἀνοσα &c. Ut ita Ὀυκίγῳι dicti sint Hymni in hanc Deam Ὀυκίς, sicut Ἰᾶλοι modo dicti *Hymni in Cererem Ουλῳ*, ut ex iisdem Apollonii Scholiastis liquet, nuncupatam. Quamquam utrumque illud omisissum videam a Menandro Rhetore, apud Aldum una cum aliis Græcis Rhetoribus edito, p. 594. ubi ille *Hymnos* a Diis, quibus iidem erant sacri, peculiariter appellatos observat, ut *Ρεᾶνας* & *Ἰσχυρηστικῳς* in Apollinem, in *Bacchum Dithyrambos* & *Βάκχους*, in *Venerem Ερωτικῳς*. Ἰμνὸς autem in genere de aliis Diis, & speciatim quidem de Jove dictos. Ut nunc mittam aliud *Hymnorum in Διᾶναν* apud Laconus genus, qui *Καλαβίδης* dicebantur, ut docet Hesychius, *Καλαβίς*, (vel *Καλαβίδης*) εἰς τῷ τῆς Δερριᾶτιδῳ (vel juxta Pausaniam pag. 201. *Δερριᾶτιδῳ*, Stephanum *Δερριᾶτιδῳ*) ἱερῷ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ ἀδέρῳι ΥΜΝΟΙ, nempe *Καλαβίδης*, qui in *Dereasidis* (vel *Derreatidis*) *DIANÆ* *fano canebantur* *HYMNI*. Est autem hic *IN DIANAM HYMNUS* ex eorum genere, quos *μουθικῳς* vocari notat idem Rhetor;

[H 5]

tor;

tor; quosque a Γενεαλογικαῖς, qui partem tantum constituent τῆς μωδικῆς Numinis alicujus Ἰσθραήλ, ibidem distinguit pag. 597. Hoc certe HYMNO celebrat Poeta DIANÆ velut incunabula, ac prima tenellæ adhuc puellæ ad patrem Jovem vota; studium deinde, quibus ea capiebatur; artes varias, quibus excelluit; amata eidem præ aliis loca aut Nymphas; profectioes; venatus; singulares Britomartidis & Atalantæ Nympharum casus; Ephesii Dez templi, ab Amazonibus conditi, originem repulsoque hujus Dez ope ac tutela ab eodem Scythas; denique DIANÆ virginitatem: singula μυθικῶν ejusmodi Ὑμνων, & a Κλασσικαῖς &c. de quibus sigillatim agit dictus modo Menander Rhetor, diversorum, argumenta. HYMNIS autem IN DIANAM accenseri debet Chori & Hippolyti in cognomine apud Euripidem dramate ad Dianam Ὠδή a veri. 51.

Ἐπιθ' αἰείδοντες, ἴκασθε

Τὰν Διὸς ἑρατίαν Ἄρτεμιν,

Sequiturini cantantes, sequimini Jovis filiam, caelestem Dianam, cujus Hymnum auspicatur continuo ibidem Chorus, πότνια, πότνια &c. *veneranda, veneranda.* Adde utrumque Catulli & Horatii seculare carmen ad eandem.

V. 1. Ὁυ ἤ ελαφρὸν αἰείδοντες λαθίοντα] Tum quod Phœbi soror, eisdemque vulgo juxta eum cultores nata; choris præterea & choreis, uti mox dicitur ad v. 3, neque iis sine cantu peractis, præ cæteris numinibus coli ac delectari credita; tum denique ob varia ejusdem Dez in universum genus humanum beneficia, quæ cum passim apud Poetas, tum maxime hoc Hymno & seculari utroque carmine modo indicato, enarrantur. Hinc, ut alia mittam, illud de eadem Dea in Orphicis 1. Hymno legitur,

Ὅσα ἔφους αἰεὶ Σώτειρα σὺ πάπαν,

Sicuti nata es semper omnium Sospita;

digna proinde, juxta illam Gentilium Theologiam, quæ ab omnibus celebretur, & cur Σώτειρα itidem in antiquis aliquot nummis dici eadem meruerit. Adde, quod Ευκλείας gloriosa nempe seu illustris nomine hæc Dea a Bocotis fuerit culta, ut observant Sophoclis enarratores ad illud Oedip. Tyr. v. 168. ubi Diana dicitur, θρόνον ευκλείᾳ θάσσει, *throno seu sella gloriosa insidet;* quibusque lux insuper accedit e Pausania, qui Ευκλείας Dianæ delubrum Thebis tradit existisse, l. ix. p. 567.

V. 2. λαγωβολίας] Hanc vocem per *resia* hic vertit Interpres, quæ in genere de *leporum*, haud aliter ac ελαφροβόλια de *cervorum venatione* dicitur. Neque etiam λαγωβόλου de *rese* apud Theocritum Idyll. iv. v. 48. & vii. v. 128. Sed, ut bene ibi Interpretes, de *incunno pedo* seu *καρύνη ελαυα*, ut notant ad postremum locum veteres enarratores, sicuti rursus in secundo ejusdem vatis Epigrammate, de *pedo* itidem sumitur, Pani a pastore Daphnidē dicato, τὴς τελευτῆς δῖνας, τὸ λαγωβόλου, *tres calamos, pedum* &c. quo nempe usi antiqui ad *venandos lepores*, sicuti jaculis in venatione cervorum, aut venabilis seu *σθολοῖος* in venandis apris. Qua de re, seu *ελαυα*, tanquam *λαγωβόλου*, usu in *leporina*

leporina venatione, audiendus Xenophon in *Κυνηγ.* p. 984 ed. Wechel. τὸν δὲ κυνηγῆτην ἔχοντα ἑξάντα, ἡμιλημμένην ἰλαφροῦν ἰδῆτα ἐπὶ τὸ κυνηγῆσιον, καὶ ὑπόδισιν, ὡς τε τῇ χειρὶ ΡΟΠΑΛΟΝ· τὸν δὲ ΑΚΡΥΩΡΟΝ, ἔπειθαι, *venator autem, neglecto levique vestitu attitibus, manu CLAVAM gestans, eumque RETIUM custos sequatur*; & paullo post de ejusmodi venatore, πῆ τὸ ρόπαλον ἀναλαβόντα κατὰ τὸν λαγὼν, *clavante sumptis contra leporem* &c. Alius proinde RETIUM seu ἀρκύων, alius λαγωβόλων in eadem venatione usus; illorum, quibus irretiti lepores, pro eo, qui in iis etiam venandis tum obtinuit more, capiebantur; horum seu λαγωβόλων, quibus iidem in cursu a venatore feriebantur, ac unde λαγωβολίαι eadem leporina venationes dictæ, ut hoc loco. Sic Ελαφβολία Diana, de qua nempe v. 19. mox dicetur, μήτ' ἐλάφως βαιζοίμην, neque cervos dejiciam, seu prosternam, sagittis nempe, aut jaculis, quibus in ea, ut modo dixi, venatione locus, unde *jaculatricemque Dianam* dixit Ovidius *Fastor.* l. 11. v. 113; non vero ita eadem a retibus dicta, a quibus ἀκρυωροὶ illi, de quibus Xenophon, appellati, penes quos nempe erat eorum cura & custodia. Hinc de hac ipsa λαγωβολία, seu leporina venatione existat ejusdem Callimachi Epigramma, inter Fragmenta ejus relatum, quod vulgare jam viri magni Jos. Scaliger & D. Heinsius, ac ubi de Epclyde venatore dicitur, ὡς ἔρισι πάντα ΛΑΓΩΝ, mox τῆ, τόδ' ἑ ΒΕΒΑΗΤΑΙ τὸ θηρίον, in montibus omnem leporem &c. *cape; jacet seu prostrata est fera*. Unde etiam apud Suidam, λαγωβολίον, non *pedum* quidem, ut ibi male Portus, aut vero *rete*, sed locus ipse dicitur seu campus, in quo lepores venabantur, ὡς ἂν τὸς λαγῶν ἀγρίων· qui nempe non debuit esse cultus, seu frugibus confusus, quod lege venatoria, teste in *Κυνηγ.* Xenophonte p. 983, vetitum; quique præterea cassibus, plagis, ut aliunde ex eodem auctore liquet, serpiebatur. Ut vero λαγωβόλον, ita κορωνόβολον ὄργανον dicitur in Anthol. l. 111. c. XIX. Epigr. 111, instrumentum aliquod, quo venator, de quo ibi agitur, non quidem *cornices*, quod nomen videretur continuo indicare, sed *volucres anseres petere* erat solitus, ἢ πηγάς ἐκπροβόλισε χείρας. Unde alia ibi querenda videtur hujus vocis κορωνόβολου origo, eaque potius, qua κορώνη, juxta varias ejus significationes; a Grammaticis traditas, ἀκρον τὸ τόξον, *summissas arcus*, vel in genere πᾶν τὸ ἐπιεκαμυμένον, *omne quoddam inflexum est*, redditur, ut apud Eustathium p. 1429; atque ita non adeo de *funda*, juxta Interpretes, κορωνόβολου dici in adducto Epigrammatis loco, quam de alio inflexi teli genere ad hanc *anserinam* similemque *venationem* olim adhibiti. Certe κορώνη, quamquam ea de re felseant Grammatici, inter instrumenta venatoria ab Oppiano recensetur, *Κυνηγ.* l. 1. v. 155. *μολιθόσφιγίας τε κορώνας*, ut in Rittershusii non solum, sed antiquioribus etiam hujus Poetæ, Aldina & Regia Turnebi, quas possideo, editionibus legitur, quod vertit Bodinus, quamquam minus erudite, *plumboque revinctas cornices*; Rittershusius autem, quasi κορώνας legisset, *plumbo præfixas clavias*, qui tamen κορώνας, ut dixi, in Græco contextu retinuit, neque quidquam ea de re in Commentario monuit. Quomodo nempe, si opus foret, pro

pro *καρυμβόλον*, legi posset apud Epigrammatarium, *καρυμβόλον*, juxta traditum jam *καρύνης* seu *clava*, in prisca, & minorum quidem ac innoxiorum animalium, venatione usum. Quamquam etiam in genere dicat Aratus de Orione strenuo venatore, Phœnom. v. 638. &c.

—“Ὅτι θηρία πάντα

Καρτερὸς Ὀρίων εὐβαρῆ ἰπίκοπ' ἢ ΚΟΡΥΝΗ,

Quando feras omnes fortis Orion valida percussiobas CLAVA.

Unde, sicuti *λαγωβόλον* de *clava* itidem seu *pedo* ad feriendos lepores dici a Theocrito vidimus, ita *λαγωφόνον τρέμματις leporicidam tridentem* dixerat eodem, ubi de venatoriis instrumentis agit Oppianus, loco, nempe v. 154. & rursus vers. præcedenti lib. 1. *Κυνηγ. ἀρπάλαγον*, seu juxta eruditum Interpretem, *solum leporarium*, totidem nempe *λαγωβόλα*. Ut *τραυλοβόλον* seu *multicidam*, *ἀλευτικὸν* proinde *ὄργανον*, cujus meminit Plutarchus de Solert. Animal. p. 966, hic mittam. Haud male autem hic Vulcanius, ea voce *λαγωβολίας*, quamlibet hujus *Deæ venationem* intelligi statuit; maxime quum eandem vulgo venantem cervos, vetera nobis monumenta, & inditæ inde illi, uti vidimus, appellationes abunde arguant. Neque tamen omiſſa censebatur ab hac Dea *Κυνηγῶ*, quod vel ex aliis in hoc Hymno locis liquet, ut v. 95. & v. 1151. omnis *leporum* aut *leporina venationis*, de qua hic Callimachus, *εὐρα*; quum eandem Dianam ob gravidam leporem comestam a duobus aquilis (*βοσκορῆροις λαγίαις* &c.) in Agamemnonis ædibus, eidem domui infensam, tradat in cognomine dramate Æschylus v. 137. &c. Unde etiam quoscunque recens natos *lepores*, a venatoribus in gratiam Dianæ dimittendos, præcipit in Cyneget. Xenophon pag. 980. & qui eodem auctore id tradit, junior, uti se vendit, Xenophon, sub Arriani autem nomine editus, de Venatione cap. xii. Tradit vero idem cap. xxxiv. pro *lepore* capto, duos obolos thesauro Dianæ inferri solitos. Quo referri insuper debet, quod *κυνηγὺς* in insula Icaro, *lepores*, quorum magna ibi copia, venari impetrata ejus rei a Diana primum venia, non petita autem eadem, frustra *θηρεύσαν*, & *ρονας* etiam luere tradat Ælianus de Animal. lib. ix. c. ix. Quæ singula utique *leporina venationis εὐρα*, a Diana scilicet, *habitam*, seu, quod ait hic Callimachus, *λαγωβολίᾳ τε μάλιστα*, abunde arguunt ac illustrant; & a qua tamen, ut innoxio juxta capreas animali, eandem vellet abstinere Battiades infra v. 155. De qua cæteroque *λαγωβολία*, seu *leporina venatione*, uti maxime jam olim familiari ac obvia, pluribus agit in commemorato paullo ante *κυνηγετικῆ* Xenophon; ac unde ex Herodoto refert Athenæus l. ix. p. 400, quod omnia *leporum venantur*, *feræ*, aves, homines. Nec opus tamen, ut hic aves illas *leporum venatrices*, seu *λαγωφόνους* aut *λαγωθήρας* aquilas huc advocem; cujusmodi obvias in nummis antiquis icones, data forte ejus rei occasione, nuper admodum exhibui ac illustravi.

V. 3. *χορὸς ἀμφιλαφῆς*] De voce *ἀμφιλαφῆς* supra actum ad v. 42. Hymn. in Apoll. Haud mirum vero hic *multiplicem*, seu potius *orbicularem*, juxta varias Criticorum de hac voce notationes, *εὐρα* inter

ter ea commemorari, quibus impense delectaretur Diana; quum de eadem dicant Trojanæ mulieres in Euripidis Troadibus v. 553. Διὸς πόρον, Ἄρτεμις, Ἐριελπίουσαν χοροῖσι; *Jovis filiam Dianam celebrabant choreis*; ac inde virgines Dianæ choros ducentes, legantur sæpe apud auctores, ut de Lacænis apud Pausaniam l. 1v. p. 247. Unde etiam Δάλων dictus mulierum coetus seu *chorus* Dianam colens apud Cyzicos, ut ex Æliano tradit Suidas in voce Δάλων. Immo quales essent illæ virginum *chorea*, quæ in honorem Dianæ ab iis fiebant ad tibiarum sonum, cum varia capitis, manuum, pedum, ac lumborum etiam motione, ad instar salientis motacillæ, docent Autocratis ea de re versus, qui, & quod indicasse hic sufficiat, apud Ælianum leguntur de Animal. l. xii. c. 1x. p. 703. οἶα παίζουσι φίλας &c. Quo spectat itidem id quod in utroque seculari carmine Catulli ac Horatii a puerorum ac virginum *choro* laudes Dianæ celebrari dicantur; in primo nempe, *Dianam pueri integri puellaque canamus* &c. in altero, *Dianam tenera dicite virgines* &c. Adde, quod ipsa Diana Delphis χορὸς ἐξάρχουσα, *choreis præcipere* dicatur ab auctore Hymni in eandem, qui cum aliis Homero tribuitur. Sed de his sacris Dianæ *choris* seu *choreis* adhuc infra agendi erit locus; nempe ad v. 242. ubi ejus Nymphæ dicuntur in Deæ honorem, κύκλω εἰσαίρουμα χορὸν, *in orbem choream agentes*; & circa finem Hymni v. 267. ubi haud impune Hippo Nympha dicitur renuisse circa Deæ aram κυκλώσασθαι, seu *in orbem saltare*; & ita hic χορὸς ἀμφιλαφής, *orbicularis*, ut paullo ante monui, seu *in orbem chorea*.

Ibid. ἐπιβήσιν ἐψιάσθαι] Hinc eadem Diana de se ait v. 20. Ὀυρεῖσι οἰήσω, *montibus inhabitabo*; eademque cum Ορείσειος, haud aliter ac Mater Idæa, dicta ab Euripide Troad. vers. 852. & Ουρέια seu *Montana*, Iphigen. Taur. v. 127. *montium autem domina* apud Catullum in secul. Carm. & *montium custos* ab Horatio l. 111. od. xxii. Sed ea de re adhuc infra ad vers. 18. ubi Diana a Jove inter alia contendit, Δὸς δὲ μοὶ ἔρα πάντα, *da autem mihi montes omnes*. Voce autem ἐψιάσθαι, post Homerum usus quoque Callimachus infra Hymn. in Cererem v. 39. ποτὲ τ' ἄνδρος ἐψιάστρο, *circa meridiem iudebans*, seu *se oblectabans*, sicuti, ut jam viderunt alii, coævus Poeta Apollonius. Inde Hesychii etiam glossa, Ἐψεία, παίγνια. Ἐψείη, γίλως, παιδιὰ, & paullo post. Ἐψεία, γίλως, παιδιὰ, quasi nempe diversæ forent voces, & non una eademque ἐψεία, & ob metrum, Ἐψεία vel Ἐψείη: sed quorum hodie apud Hesychium ἔσα κίσις. Ita eruditus Græcus Nicandri Interpres p. 40. ἐψείη, τῆτ' ἔσι παίγνιον, nempe ad illud ejusdem vatis Theriac. p. 63. ἐψείη ἔπλετο κίσις, *lusus erat juvenibus*. Hinc apud eundem Alexiph. p. 144. ἐνψείματα κίσις, *lusus aut oblectamenta puellis*, & quam priorem vocem frustra in Thesauris aut in aliis Hellenismi Promptuariis quæras.

V. 4. πατὸς ἐπιζομένη γονάτωσι] A vatum patre, quod opportune jam hic monuit Græcus Interpres, id mutuatus, nempe Iliad. E. vers. 408.

Ὀυδὶ

Ἄουδὶ τι μὲν παῖδες ποτὶ γύνασι παπκάζουσι,
 Neque ipsam filii ad genua patrem appellans.

Ab hoc patre autem ceu Deorum Rege, dicta Diana *ἰνπατήρεια*, tanquam *patre nobilis* ab Apollonio Rh. l. 1. v. 570. prout cæteroquin eadem vocatur ab Euripidē Hippol. v. 68. pulcherrima Deorum, quæ habitant *ἰνπατήρεια ἀνλῶν*, *nobilem patris Jovis regiam*. Haud aliter ac *ἰνπατερίδας*, seu nobili ortus genere, Theseus dicitur in eodem dramate v. 152. & v. 1283. & quomodo *ἰνπατρίδα* appellati apud Athenienses *patrisii*, nempe *οἱ ἐκ τῶν ἐπιφανῶν οἴκων*, qui illustribus familiis erant prognati, ut de iis Dionys. Italic. Antiq. l. 11. p. 83. (nempe ut similiter ab eodem Euripide dictum Alcest. vers. 920. τῶν ἰνπατερίδων γηγῶσ. οἴκων, quæ ex nobili familia nata erat) & e quibus alioquin *ἰνπατρίδας* creabantur apud eos Archontes, ut id observat Sopater in Hermogenem p. 30. Adde quod Parcæ etiam *ἰνπατήρεια* dicantur in Orphicis p. 156. ult. ed. ac similiter Nympha Ἄουρῶν ab Apollonio Rh. in deperdito opere, apud Athenæum l. vii. p. 283. *χρησῖας ἰνπατήρεια*, quorum illud cæteroquin de Diana infra dicitur v. 228. *χρησῖας Ἰμῶθεν*, ut de ea appellatione ibidem.

V. 5. *παῖς ἔτι κυρίζουσα*] Redduptur hæc a Latino Interprete, *puella adhuc adolescens*, pro *puella adhuc ludens*, seu *puellarum adhuc lusibus se oblectans*, ut jam vidit H. Stephanus, & quo sensu etiam dixit de Apolline idem Callimachus v. 324. Hymn. in Delum, *παίγνια κυρίζουσι*, seu *juveniliter ludenti* Apollini, aut vero prout Jovis a partu *κυρίζουτος* seu *virginitatis* facti mentio v. 54. Hymn. in Jov. & de quibus locis ibidem. Apud Hesiodum vero Theogon. v. 347. *ἄνδρας κυρίζου* dicitur de Nymphis Oceaninis, quibus viros a teneris educandi fors incumbit.

V. 6. *Δός μοι καρδίην*] Unde eandem Dianam, tanquam voti hujus compotem factam, *αἰὶν ἀδμήταν*, *semper indomitam* vocat Sophocles Electr. v. 1352, & quo nomine *ἀδμήτας*, seu *indomita*, h. e. *nunquam subacta ferro jugum cervicæ*, ut Horatius loquitur l. 11. od. v. *adactæ*, ab Æschylo eadem etiam dicitur Suppl. v. 155. Quomodo *καρδινικὰ ἀδμήτας* ab Apollonio itidem vocantur l. 1. v. 671. & *ἀδμήτας τε κόρη* v. 811. ejusdem libri. Unde illud Epicratis apud Ælianum de Animal. l. xii. c. x.

— οἷς δάμαλις, οἷς καρδίην,

Ὡς πᾶλῶ ἀδμήτας.

Ut juvenca, ut virgo, ut pullus indomitus.

Quo factum proinde, ut de eadem Diana dicatur in Hymno in Venerem, qui Homero additur, quod eam nunquam Venus *δάμνηται ἐὸ φιλότατι*, *domuerit in amore*. Quibus proinde opponuntur apud eosdem Tragicos, *νῶδμητοι κόρη*, ut apud Euripidem Medæ v. 623. & *νιόζουγας* apud Apollonium l. 11. v. 1191. nempe *recens nuptæ* seu *vinculis jugalibus nexæ*; quamquam *ἄμμα κορείας* *nexus* seu *vinculum virginis* dicitur in veteri Epigr. Anthol. l. vii. ep. xxix. Quo priori autem sensu *ἰνπατήρεια*, *ἀργὰ ἀπαυράτῳ* ab Æschylo Agam. v. 251. dicitur, ac inde similiter,

fimiliter, quod præterea observo, ἀταρξία apud Comicum Lyfistrat. p. 850. h. e. interprete rursus Horatio (quod ad eundem haud notasse adhuc novi eruditos ejus Commentatores) *nec tauri ruentis in Veneram tolerare pondus*. Mitto hic, quod ταῦροι de virili αἰδία alibi in eodem dramate usurpet Comicus p. 540. ac unde procul dubio idem de illa voce observant veteres Grammatici, ut Eustathius II. E. p. 527. Ut vero ad αἰαόρατον seu αἰδίατιαν Dianam redeam, ab ea *perpetua*, quam a teneris hic a Jove parente petiisse scilicet fingitur, *virginitate*, factum, ut cum ἀγά aut παρδίον simpliciter a Poetis antiquis dicatur, sicuti ab Euripide Hippol. v. 17. παρδίον ξυὼν αἰεί, *cum Virgine semper versans*, Hippolytus nempe cum Diana; quandoque etiam cum addito Deæ nomine, ut in Epigrammate post Græcorum victoriam ad Artemisium apud Plutarchum in Themistocle p. 116. παρδίον Ἀρτέμιδι, & apud Valerium Flaccum l. v. v. 380, *virginis ora Diana*: immo prout illa ab eodem, de quo modo, Hippolyto celebratur in cognomine dramate v. 71.

Κάλλιφα τῶν κατ' Ὀλυμπον

Παρδίον Ἀρτεμι,

Pulcherrima in caelo degentium virginum Diana.

Immo unde mos olim obtinuit, ut virgines nupturæ ad eandem placandam, tum juvenas ei, juxta eundem Tragicum Iphig. Aul. v. 1113, immolarent,

Μόχοι τε, πῶθ' γάμων αἰς θεῶν περὶ χροῖν,

Juvenas, quas ante nuptias oportet mactari Deæ.

nempe Dianæ; tum etiam ut canistra in solempni ejus pompa gestarent, tanquam Deam, ne illa iis succenseret, ob imminuendam mox virginitatem, deprecaturæ, sicut id notant veteres Grammatici ad Theocriti Idyll. B. v. 66. Hinc Ægira in Achala, virgo Dianæ sacerdotio fungebatur ad nubilem usque ætatem, teste Pausania l. vii. p. 451. apud Orchomenios vero, eodem auctore l. viii. p. 476. sancitum, ut sacerdos femina & mas pariter toto vitæ spatio sint in casto, non tantum quoad Venereos congressus, sed in cæteris omnibus, quæ ad victum, balnea &c. & quod ab Ephesiz Dianæ antistitibus annuis itidem observatum tradit. Unde etiam virginibus, non autem mulieribus, patuisse antiquitus templum Dianæ Ephesiz, sicuti & lucum a tergo illius ædis, tradit Achilles Tatius l. vii. p. 431. & l. viii. p. 475. immo castrati ejusdem Dianæ sacerdotes, dicti Megalobysi, auctore Strabone l. xiv. p. 641. Sicut vero Diana hoc loco, ita, quod alibi noto, Vestam post debellatos Titanas, optione habita petere quod vellet, continuo *virginitatem*, a Jove itidem, instar Dianæ hoc loco, *flagitasse*, ex Aristocrito tradunt eruditi ad Aristophanem Critici, Vesp. pag. 491. Adde, quod Dianam ἀπειρολογῆν, seu *tori commubialis expertem* vocat idem Comicus Θεσμοφ. pag. 772. immo circa finem hujus Hymni præcipiatur, *ne quis ambias hanc virginem, μηδὲ τῶν μνηστῶν τῶν παρδίων*, neque vero impune id iis cessisse, qui eandem nuptias expetiverint. Quod de solis utique inter Cretites Diana & Minerva virginibus, & quidem, ut hujusce consilii, virgi-

virginitatem nempe perpetuo servandi, auctor Dianæ fuerit, ubi Latine eam parienti obstetricata est, Minerva, tradit Aristides Hymn. in hanc Deam p. 25. Unde consuli insuper potest, qui veterum circa illam utriusque hujus Deæ naturam & communionem θεολογύμια explanare adgreditur, Probus in Platonis πολιτεία p. 353. ubi de iis ait, *ἐκ τῆν ἀμφω μὲν παῖδες Διὸς, ἀμφω δὲ ΠΑΡΘΕΝΟΙ; πομπὴν ἄμφω Ἰουὸς ἑστὶν ἑστὶν, πομπὴν αὐτῆν VIRGINES.* & quæ plura ibidem leguntur.

Ibid. φυλάσσειν] Sponte nempe juxta hanc Græcorum Theologiam *virginitatis custos*, non vero *coacta*; sicuti illæ Gentilium antistites, inter quas & *Θεραπειτριδῶν* apud Ephesos hoc discrimen statuit Philo de Vita Contempl. p. 899. *παρθένου τὴν ΑΓΝΕΙΑΝ ἐκ ἀνάγκης, κατὰ φύσιν ΔΙΑΦΥΛΑΞΑΣΑΙ ἵνα μὴ τῶν παρ' Ἑλλήνων ἱερείων, μᾶλλον, ἢ κατ' ἰκυσίαν γνάμησιν* &c. *Virgines* (nempe *Θεραπειτριδῶν*) *CASTITATEM non coacta, sicuti quedam apud Gentiles sacrificula, SERVANTES magis, quam spontanea voluntate.* Quamquam in monumentis antiquis, non *SANCTA* solum, quæ est pudicarum apud Romanos appellatio, sed *MATER* etiam dicitur *DIANA*, sicuti in veteri lapide Thesauri Gruter. xli. 5. Factum vero id eo sensu, quod obiter moneo, quo *VESTA* pariter non *SANCTA* duntaxat, aut vero *VIRGO* etiam dicitur in veteri Urbis Kalendario, seu *Numen castissimum*, ut de ea ad Virgillii Eclog. viii. Servius, sed *MATER* itidem cum ab eodem Marone Georg. i. v. 998. tum in veteribus nummis vocatur; nempe tanquam *Tutelaris*, aut *Conservatrix*, quæ ejusdem *Vesta*, sicut postremum *Diana*, sunt in aliis monumentis elogia. Haud aliter nempe ac *PATER* eodem sensu, nullo ad liberos respectu, haud semel in iisdem sumitur; & cum aliis Numinibus, tum *LIBERO* seu *Baccho* in iis frequenter tribuitur; aut quo antiqui *Cæsares*, *PATRES PATRIÆ* etiam dum adhuc essent cœlibes, aut sine liberis, sunt appellati. Qua ratione factum, ut cum *παθέρμας* seu *matriformis*, qualis *Diana Ephesia* in monumentis, quæ supersunt, antiquis, idque juxta Hieronymum in Procem. Comment. in epist. Pauli ad Ephesios, & quem locum jam occupavit symbolice illius Dianæ eruditus Interpres, *ut ex ipsa quoque effigie mensirentur, omnium eam bestiarum & viventium esse nutricem.* Quo proinde referri insuper debet, quod *παιδοτρόφος* seu *liberorum nutrix* culta fuit *Diana* apud Messenios, teste Pausania l. iv. p. 281. Ut hic de alia *φιλομήτρας* seu *adulescentulorum amica* appellatione fileam; quo nomine Dianæ sanum apud Eleos dictum, tradit idem Pausanias l. vi. pag. 390.

Ibid. ἄππα] In aliis libris scriptis ἄππα hic legi, monet alicubi H. Stephanus. De voce autem ἄππα, ἄπφα, aut ἀπφύς pro *patro* videri potest Eustathius. Iliad. E. pag. 565. Ἄππας alioquin Hesychio ὁ τροφίς, seu *nutritor*; ἀπφύς autem ὁ πατήρ. verum ἄππας, quod obvium, per metathesin litterarum dictus pro veteri voce *πάπας* & *πάππας*, & quidem, quod notarunt veteres Grammatici, per ἀναδιπλασίωσιν antiquæ vocis *πᾶς* pro *πατήρ*. Firmat insuper hic Poetæ nostri locus, id quod idem Hesychius observat; nempe hac voce *πάππα*, aut quod

quod idem, *ἄπα*, a liberis demum *patres*, quemadmodum dicitur hic a Diana Juppiter, appellari. Quamquam eundem Jovem *πάπαι* vocari a montanis Bithynis, a Scythis vero *παπαῖον*, ex Arriano in Bithynicis & Herodoto memoret, loco paullo ante indicato, Eustathius. Quod verò adtinet ad utramque Helychii glossam, in vocibus *ἄπφω* & *ἄπφως*, nempe *πατρός ἢ διπλασίου χάρις*, aut in posteriori, ἢ *πνεύματος ἁγίου διπλή ἐπίρρησις*, videri potest, qui multis ea de re agit, vir clarissimi nominis D. Heinsius in Prolegomenis in Aristarchum Sacrum pag. 663. & sequentibus.

V. 7. *καὶ πολυωνυμίην*] Cujus voti compos itidem facta est hæc Dea, unde *πολυώνυμος δειρῶν* eadem invocatur in Orphicis I. Hymno; alibi in iisdem, *Διὸς πολυώνυμος κέρα*, *Fovis multis nominis filia*. Adde Aristophanem *Ἔστωφ.* p. 784.

Καὶ πολυώνυμος θεοφόνοι καὶ

Et multis nominis ferarum interfectrix puella;

sed quod male ibi Bisetus & Latinus Interpres ad Phœbum, de quo jam ante egerat Comicus (nempe *χρυσολόρατι Δῆλον ὅς ἔχεις* &c. *αὐτῶν κτερίσιν ἴτρα*, qui *Delum obtines*) referunt; sicuti imperite hinc *Diana* Interpres tribuit ea, quæ de *Pallade* ibidem dicuntur, *Γλαυκῶπι*, *χρυσόλορα* &c. Quamquam non *Diana* sola inter Gentilium Deas hac *πολυωνυμίας* laude fuerit macta; quum *Venerem* itidem compellet Theocritus *Idyll. xv. v. 109. πολυώνυμος* &c. & *Solis matrem Theiam* Pindarus *Od. v. Isthm. Μῶτερ Ἄλις πολυώνυμοι Θεία*, & *Bacchum* similiter Sophocles *Antigon. v. 1127*, & *Panctas* Orphicorum Hymn. in eadem. E quibus & iis, quæ de *Apolline* itidem *πολυώνυμος*, hoc ipso apud Callimachum versu, aut priori Hymno v. 70. *πάντη δὲ τοῖ ἔνομα πῦλὸν*, aut quod de *Mercurio* ait Comicus in *Pluto* p. 111,

Ὡς ἀγαθὸν ἔστι ἐπωνυμίας ποικίλ' ἔχειν,

Quam præclarum est multa habere cognomina;

e quibus, inquam, abunde liquet, hanc *πολυωνυμίην* inter præcipuas Deorum apud Gentiles prærogativas extitisse; quæ nempe eisdem tum pluribus locis, unde passim indita iis nomina, solemniter cultos arguebat; tum ob diversa & insignia quidem, quibus illi præesse credebantur, munia, multiplicisve eorum potestates seu *δυνάμεις*, & collata inde varia in genus humanum beneficia, continuo celebrari. Unde factum, ut de *Themide*, eademque *Tellure*, dixerit Æschylus *Prom. v. 210. ποικίλ' ὀνομάτων μορφῆ μιᾷ, multisorum nominum una forma*; immo ut ex mera hujus generis epithetorum congerie, seu hac Deorum *πολυωνυμίην* constare videamus Orphica, sive *τελειταῖς*, quibus, ut vere a magno Scaligero ad eadem observatum, numina, quorum mysteriis initiabantur, invocabant mystæ. Hinc sæpe dubii, dum eadem numina vel invocant, vel celebrant Poetæ, quibus ea potissimum nominibus compellent; sicut de hac ipsa *Diana*, quem locum jam opportune huc adtulit Anna præstantissima, Catullus in seculari carmine, *sis, quocumque tibi placet, sancta nomine*. Unde pariter de *Fove* pridem Æschylus dixerat *Agam. v. 168.*

Ζωὸς, ὅστις πότε ἴστω, εἰ τῷ δ' αὖ-

τῷ φίλον κεκλημμένος.

Τότε μὲν ὠρεσινάτω.

Juppiter, quisquis est, sibi hoc nomine appellari gaudens,

Hoc cum ipsum appello.

Quo respexit proinde Julianus Imp. Orat. VII. p. 429. Ὁ Ζεὺ πάτερ, ἢ ὅ, τι σε φίλον ὄνομα, καὶ ἕπως ἐνομαζέσθαι; τὴν δὲ ἴμοι γε ἴδεν ἀφίξει, O pater Juppiter, sive quo alio nomine, & quem modo gaudes appellari; id enim mihi pariter est; quodque a Platone, ut tot alia, hausit in Cratylō pag. 400. sicut ad eum brevi σὺν θεῶν docebimus. Quem Jovem alioquin non πολυώνυμος quidem, sed μεγαλόνομος compellat Chorus in Aristophanis Lysistrata pag. 783. & de quo alioquin notus Timonis apud Lucianum jocus, Jovem nempe πολυώνυμος, ubi metra poetis deficiunt, continuo efficit. Dianam autem vere πολυωνυμῆος laudem, quam hic tenella adhuc a patre contendisse dicitur, apud Gentiles consequutam, satis evincunt tot indita illi, seu a locis in quibus eadem eximie colebatur; seu a naturis ejusdem, siderum nempe, ut de illa ait Poeta, *bicornis Regina*, & proinde rerum universi procreatricis, ut paullo ante dictum, aut altricis habitæ; seu a variis insuper, quæ ei vulgo tributa sunt, *munis vel artibus*, venatricis puta ac venatorum ducis, *Λοχέως* seu *partium præsidis* simul ac illibatæ virginitatis custodis, &c. nomina & appellationes, de quibus consuli possunt, præter eos qui de Gentilium Diis sunt e veterum libris commentati, antiqua Lapidum & Nummorum monumenta, & qui in iis colligendis ac vulgandis laborarunt hætenus viri præclari. Hinc ut postremos seu veteres nummos tantum, nonnullosque ex iis haud passim obvios obiter hic tangam, in iis utique inscripta occurrit πολυώνυμος Diana, sicuti modo ΕΦΕΣΙΑ, modo ΠΕΡΓΑΙΑ, ΔΙΚΤΥΝΝΑ, ΛΕΥΚΟΦΥΝΗ, ΒΟΡΕΙΤΗΝΗ, ΠΕΡΣΙΚΗ, ΑΜΑΡΟΥΣΙΑ, ΣΙΒΕΡΗΝΗ, ΣΩΤΕΙΡΑ, ΑΡΤΕΜΙΣ ΤΥΧΗ, aut in Romanis etiam nummis ΕΡΗΣΙΑ, PERSICA, LAPHRIA, LUCIFERA, SEGETIA, VICTRIX, CONSERVATRIX, FELIX, REDUX.

V. 8. Φαερίτρα] Qualis & quidem ἰοδῆκος sagittis plena passim ei a dextris humeris pendula seu religata cornitur, in nummis aliisque signis hujus Dex antiquis. Unde etiam ἰοδουχίω φαερίτρῃ seu circa humerum pharetra ei tribuitur in veteri Epigrammate Anth. l. IV. c. XII; haud aliter ac de eadem apud Maronem dicitur I. Æn. v. 499.

— illa pharetram

Fert humero;

alibi autem Anthol. l. v. ep. LX. ut consueto illo eidem Dex cultu orbata dicitur,

— ἰδὲ φαερίτραν

ἰοδῆκος κατίχυσσ κατωμαδὸν,

Neque pharetram sagittis capientem habens in humeris.

Quæ alioquin Dez signa, cum solita in humero pharetra, ante oculos habuit Valerius Flaccus Argon. l. VI. v. 380. ubi de eadem ait, Τοῦτο

τενο-

νομάσασθαι φάρετρος &c. Invictam autem ejusdem Deæ *pharetram* dicit alicubi Pindarus, ἐξ ἀνικαίου φαρίτρας Pyth. Od. IV. p. 243. & quale illi etiam INVICTÆ DIANÆ elogium tribuunt nonnunquam antiqui lapides, ut apud Gruterum *Tabellæ* XLII. 3. & in Miscell. Sponii pag. 88. Mirro, quod PHARETRATA DIANA dicatur eadem in aliis lapidibus, ut apud Reines. Syntagm. p. 104.

V. 9. εὖ δ' αἰτίῳ μύγα τόξον] Quales nempe apud veteres Scythici *arcus*, unde merito *ἰκαβόλοι* seu *longe jaculantes* iidem, sicut apud Æschylum Prom. v. 710, δῖστῃ, ubi de Scythis ait Tragicus,

Ἐκαβόλοις τόξοισιν ἐξηρημῆροι,

Οἷς μὴ πελάζειν,

Arcubus longe jaculantibus instructi,

Quibus ne appropinques;

Horatius l. III. Od. VIII.

Fam autem Scythæ laxo meditantur arcu.

Cujusmodi etiam ingentes Perfarum *arcus* existisse tradit Xenophon *Anab.* l. III. pag. 309. *μυγάλα δὲ καὶ τὰ τόξα τὰ Περσικὰ ἴσιν, sunt & Persici arcus magni*, sicuti Cadurchorum, quorum arcus ternum fere cubitorum, sagittis autem binis cubitis longiores fuisse, ait idem l. IV. p. 312. Quamquam *arcus* Persici aut Parthici haud magni adeo cœlati occurrant adhuc hodie in antiquis eorum nummis, qui inde cæteroquin *τοξόται* seu *sagittarii* appellati, & quales alibi, nempe ad Juliani Cæsares, vulgavi pag. 208. & 409. Dianæ autem *arcus* sicuti & *pharetram*, pro recepto eorum apud Græcos usu & more, exhibent nobis passim vetera hujus Deæ signa in nummis & marmoribus antiquis adhuc obvia; diversa proinde ab iis, de quibus dicitur Anthol. l. VI l. epigr. CVII.

Τόξα τῆ καὶ Σκυθικῶν ἰσοδοκοὶ φαρίτραν,

Arcus & Scythicam sagittas capientem pharetram.

V. 10. *ἰκαμπῆς ἀέμμου*] Quale Apollini etiam supra tribuitur Hymn. in eundem v. 33. & quam vocem *ἀέμμου*, non de *sagitta nervo* simpliciter, juxta Scholiastem, sed de *arcu* simul ac *nervo tenso* intelligendam, bene contra H. Stephanum monuisse videtur Vulcanius. Utrumque autem in Dianæ cultu, cum tenfi nempe arcus seu *nervi*, tum ejusdem quiescentis habitum, exhibent non semel veteres nummi, sicut postremum tangit Claudianus, agens de eadem hac Dea, Rapt. Proserp. l. II. v. 31.

— *arcuque remisso*

Otia NERVUS agit, pendent post terga sagitta.

Καμπύλα autem in genere dici *τόξα*, seu *incurva* illa essent, seu *intorta*, seu *obliqua*, aut *reflexa*, nempe *καλίπτονα*, notat Eustathius *Iliad.* l. I. p. 375. & qualia *καλίπτονα*, non *τόξα* solum, ut aliquoties de Græcorum *arcubus* Homerus, sed *βίλη* etiam seu *jacula* Marti tribuit Æschylus *Choeph.* v. 159.

V. 11. *Φαισφορέην*] Hinc *Φαισφόρεα* eadem Dea infra v. 204. dicta & culta apud Græcos. eu *Φαισφόρεα*: apud Romanos autem DIANA LUCIFERA, sicuti indices etiamnum ejus rei multi superstites Græcorum

& Romanorum nummi, in quibus eadem Dea modo una face, modo duabus facibus armata cernitur. Cujusmodi e multis, insignis sequens Regiæ Gallorum Gazæ nummus sub Hadriano cufus, in quo Diana gradiens cum dimidia Luna in capite, utraque autem manu facem tenet.

Unde liquet utique, cur modo Ἡὴ Φωσφόρος , sicut à Nauficrate apud Athenæum l. vii. p. 325; aut Φαισφόρος , quod eodem redit, Ἐκάτη , ab Euripide in Helen. v. 575; aut ἀμφίπυρος seu *utraque manu facem gestans*, ut ibi veteres Critici, Diana apud Sophoclem Trachin. v. 218 dicatur, & apud Aristophanem similiter in Ranis p. 275. ubi Diana tamen Διδύμηνα , seu *venatrix*, a Φωσφόρῳ *Hecate* distinguitur, & de qua postrema ait,

$\text{Διπύρες ἀνίχουσα λαμπάδας}$

$\text{Οξυτάταιν χειρῶν, Ἐκάτη,$

Duplices faculas tenes

Manibus perquam agilibus, o Hecate.

Hinc Δαίμων seu Δαίωα , quasi Δαδύχῳ , dicta eadem *Hecate* apud Apollonium l. iii. v. 848. sicuti alibi Proserpina apud Lycophronem pag. 115. quæ eadem nempe cum Diana seu *Hecate Noctiluca*, ac inde Περσεφόνη etiam quasi Φωσφόρος , ut postremum hoc notat Plutarchus de Facie in orbe Lunæ p. 942. appellata; & quo sensu Φερσεφάμοσα seu Φερσεφάιτα , quod notum, eadem dicta. Unde cum eadem Dea seu Κόρη , tum Ceres mater filiam quærens, διδύχος utraque seu *radifera* itidem, sicuti sæpius ambæ spectantur in antiquis Romanorum & Græcorum nummis. Cur autem Φωσφόρος dicta sit hæc Dea, e priscæ scilicet Gentilium Theologiæ scitis, docebit Proclus in Platonis Πολιτείας p. 353. ubi idem nomen Minervæ quoque, sed alio intuitu inditum simul tradit, $\text{ὠσσοκίωτα δὲ καὶ ὅτι ΦΩΣΦΟΡΟΙ ἢ μὲν ἐνδρῶς εἰς φῶς ἄγουσα τὰς ἀφανῆς λόγους τῆς φύσεως εἰσι ΦΩΣΦΟΡΟΣ ἢ δὲ, ὡς τοιοῦτον φῶς ἀνάπλησται ταῖς ψυχαῖς}$.

χαῖς. addatur autem, quod & amba (Diana nempe & Minerva, de quibus ibi agit, ut jam ante vidimus ad v. 6.) dicantur LUCIFERÆ; Diana quidem, quod inconspicuas natura rationes benigne in lucem educat, dicta est LUCIFERA; Minerva autem, tanquam intellectus lucem animis accendens.

Ibid. καὶ ἐς γόνο μίχρα χιτῶνα] Qui consuetus etiam Dianæ venatricis habitus in antiquis ejus simulacris, & quo respexit vetus Epigramma in hanc Deam, de quo paullo ante, Anthol. lib. IV. cap. XI. epig. CCI.

— ἡδὲ εὖθις ἄκρην

Ἰγνοῖν Φοῖνιξ πεπλος ἑλισσόμενος,

Es ad summum popliteo tuniceus perleus tractus.

Unde adhuc magis apposite ad hunc Callimachi locum Paulus Silentarius in Epigrammate inedito,

Κύρη δ' ἀγρυφίης ἐπιγυνίδος ἄχρα χιτῶνα

Ζωσαμίνη, Φοῖνης εἶδος ἀπέκλασαστο,

Virgo autem usque ad candidum genu tunicam cinctā, Dianæ speciem refert.

Neque aliter de Medæ comitibus ad instar Dianæ venatricis ejusque Nympharum, ut mox ibidem tradit, & qui Silentario hic præluxit, Apollonius l. III. v. 873.

— ἀνθὶ χιτῶνας

Λεπταλίς λευκῆς ἐπιγυνίδος ἄχρας ἄκρον,

Tunicas autem tenues ad candidum usque femur subducobant;

sic sicuti idem alibi de Nereidibus l. IV. v. 940.

Αὐτίκ' ἀναχόμενοι λευκοῖς ἐπὶ γύνασι πίξας,

He sine mora sursum tractis ad candida genua limbis.

Talis nempe Diana Κυνηγός seu Ελαφνηόλος, alte nempe succincta, sicuti Atalanta Romæ itidem spectatur in veteri statua, de qua infra ad v. 216. Idque pro venatorum more, quibus levem amictum præcipit in κυνηγετικῷ Xenophon; & quales etiam levi sago, seu chlamyde, eaque sæpe a tergo rejecta, fibula autem ad humerum dextrum nexa, amictos, exhibent subinde antiqua marmora. Non idem tamen Dianæ Ephesia aut Pergæ solemnibus aut peculiaribus habitus; utriusque quippe velatæ vulgo & ad imos pedes tectæ, in veteribus monumentis; quamquam & eadem utroque illo nomine, Pergæ nempe ac Ephesia, culta, subinde etiam tanquam Ελαφνηόλος, succincta venatrix in iisdem (& qua de re infra ad v. 106. & 187.) compareat. Ut de eadem Dea cum talari aliquo stola, ac proinde infra genu depicta quandoque in aliis nummis nihil dicam, (& qualis etiam spectatur in adducto ad superiorem versum summo) neque tamen utraque manu facem gestans. Quam insuper succinctam, seu quod hic a Callimacho dicitur, supra genua tunicam hujus Deæ, luculenter ante oculos ponent duo sequentium nummorum cæτυρα; primi, ut præfert epigraphe, a Mytilenais, alterius sub Antonino Pio ab Ephesius percussis, cum inscr. KOINON ΕΦΕΣΙΩΝ, Κοινὸν Ἐφεσίωνων.

Et quæ priori insuper icone, quæ exstat in præclaro nummo Regiæ Gallorum Gazæ cum Juliæ Domnæ in anteriori area effigie, lucem aliquam foenerantur, quæ de tali venatricis Dianæ amictu memorat Nemesianus, & quæ non debuerant ibi viro elegantis eruditionis J. Vlitio negotium facessere, nempe v. 91. &c.

*Sic chlamys aurato mulsam subtemino fusa,
Corrugæque sinus, gemmatis balsameis artet
Nexibus.*

Chlamys enim ibidem, quod primo ac vere vir ille eruditus coniecerat, & hoc ipso adstruebat Callimachi loco, ac alibi etiam obvium, pro tunica; sinus autem corruges, & balsameis, quo Dianæ tunica infra pectus cincta, abunde in eodem Dianæ succinctæ amictu, quem nummus ille Regius exhibet, & complures alii similiter, comparent. Adde geminum omnino cinctum in eodem nummo, sicut in aliis id genus monumentis, conspicuum, quem in illo Dianæ amictu observat Claudius de Raptu Proserp. l. 11. v. 33.

Crispatur GEMINO vestis Gortynia CINCTU

Poplite fusa senus;

ac similiter de Nymphis ejusdem Dæ comitibus II. Conf. Stilich. v. 247.

DUO CINGULA vestem crure senus pendere vesant;

quemque geminum cinctum in succinctarum itidem Nereidum vestitu jam ante indicaverat Apollonius l. 1v. v. 949.

Παρθενικαὶ ΔΙΧΑ ΚΟΛΠΟΝ ἐπ' ἰχθύος εἰλιξουσας.

Puella DUPLICEM SINUM usque ad lumbos corrugantes,

Quo proinde respexit de venatrice itidem Venere, ut eam ibidem vocat Virgilius Æn. 1. v. 320.

Nuda sinus, nodoque sinus collecta fluentes.

Adde his denique, quod de eadem Diana cincta, eaque succinctæ inde appellata,

pellam, modo vidimus; ac unde de venatrice itidem Venere opportune Ovidius Metam. l. x. v. 536.

Nuda genu, vestem RITU SUCCINCTA DIANÆ.

Subducebatur nempe supra genua vestis, cinguli seu zonæ (sicuti cum aliunde, tum e superioribus Dianæ iconibus abunde liquet) opera; prout de virginum in tabula apud Sidonios depictarum amictu tradit Achilles Tattus l. i. p. 7. idque apposite ad hunc Callimachi locum, τὸ ἢ ΖΩΜΑ ΜΕΚΡΙ ΓΟΝΑΤΟΣ ἀνάλυσι τὸν ΧΙΤΩΝΑ, *zona enim AD GENUA USQUE sursum tenebat TUNICAM.* Ζώμα nempe ibi, & quod apud Pollucem etiam legitur p. 348, idera quod Ζώνη, utrumque autem quod Ζώνη, ut de voce Ζώνη notant veteres Grammatici ad illud Electæ apud Sophoclem v. 455. καὶ Ζώνη τῆσδε ἑὶ σιγγυλῶν ποταμῶ. quoque Æschylus ἐν Ζώνησιν etiam vocat Suppl. v. 471. Στρόφος vero, quod præterea observo, ab eodem Tragico dicuntur in muliebri amictu *zona* illæ seu vincula, quibus nempe superior pars vestis infra papillas erat cincta, & prout Catullus ea de re loquitur in Epithal. Thetidis v. 65, *Strophio lactantes vincita papillas.* Utrumque certe illud *cinguli* muliebris aut virginici genus, quo infra papillas (& de quo alibi) ac præterea supra uterum colligatæ & subductæ erant tunicæ illæ aut vestes, atque inde contractos earum sinus, tangit Danaïdum virginum Chorus apud eundem Æschylum Suppl. v. 466.

Ἐχω ἐρόφης, Ζώνης τε, συνδαβάς πίπλων.

Habeo cingula & zonas, quibus colligantur peplos.

Male enim ibi ἐρόφης hæcenus legitur; quum, ut alia fileam, cum ἐρόφης frequentem eam in rem usum apud Comicum in Thesmoph. ac Lystrata, & inde loco jam adducto apud Catullum, *strophium* legamus; tum eadem voce ἐρόφης pro tali *cingulo* aut *zona* usus sit alibi Æschylus, seu Chorus Virginum Thebanarum, Sept. Theb. v. 876, Στρόφος ἰδῆσι ἀδελφαῖσθουσι, *cingulum vestibus circumjiciunt*: ubi Criticorum ad eam locum glossa, ἀπὸ τῆς μίτρας καὶ Ζώνης, τὴν ἐρόφην εἶπεν, loco autem *mitra* & *zona*, *strophium* nunc dixit. Στρόφος autem ille dictus in veteri Epigrammate inedito *μαστῶν ἰνδύων, μαπαμαρῶν ἀμικτῶν* seu *vinculorum*, apud Apulejum autem in Milesiis lib. 11. *rasscola, fasciola pravitente altissimulo sub ipsas papillas succinctula*, manifeste itidem spectatur in eadem Dianæ icone paullo ante e præclaro Regiæ Gallorum Gaze nummo expressa, ac similibus.

V. 12. *λογυῶν*] Quomodo Dianæ tunica vocatur itidem in veteri Epigrammate, cujus jam opportune meminit Vulcanius, & quod exstat Anthol. l. v. epigr. LX. ubi eadem Dea dicitur,

— ἢ δ' ἐπὶ γύμων

Παρδίωσι λογιῶν ἀναζωδῶσα χιτῶνα,

Tangit vero supra genua virginiam virgatam cincta tunicam.

Tangit etiam huic Callimachi locum Erotianus (seu ille sit Herodianus Grammaticus, prout existimasse memini virum doctissimum I. Vossium) in Hippocratis Lexico, & quid sit ibidem *λογυῶν* simul docet: *τὰ λόγια τῆς ὑτέρας, ἀπὸ τῆ ἀδελφῆ. Δόγμα ἢ ἀνάληξι οἱ ἀρχαῖοι, τὰς τῶν*

τῶν ἱματίων ΩΑΣ, ὡς καὶ ΚΑΛΛΙΜΑΧΟΣ φησὶ, λέγων τῶν κατόντων ἐπι-
 σφειζέ ΛΕΓΝΩΤΟΝ ΧΙΤΩΝΑ, ἐπιτύθει δὴ λάν, ὡς τὸ ΛΕΓΝΟΝ τῆν ΩΑΝ
 σημαίνει, καὶ οἷα τὸ πείρας. Inepte vero Erotiani, ut obiter hoc mo-
 mentam, Latinus Interpres, nec consulto hoc Callimachi loco, ita hæc
 explicat, quasi illa τῶν κατόντων ἐπισφειζέ, & quæ, quamvis manifeste
 corrupta, nullumque ibi genuinum sensum admittant, retinuit, qua-
 si, inquam, ea essent etiam totidem Poetæ illius verba. Exstat autem
 Foesii in Oeconomia Hippocratis, de eodem Erotiani loco, & cui suf-
 fragatur G. Hoffmannus de Usu Partium lib. XIV. pag. 300. conjectura ;
 nempe ibidem legendum τὸν τῆν ὄαν ἔχοντα ἐπισφειζέ. Cui ne continuo
 adsentiar, obstat, quod cum a vulgata lectione, nullo veterum Cojicium
 testimoniis adjuta, eadem nimium discedat ; tum quod ita ter eadem
 ibi notaret Erotianus de voce λέγων, pro ὄαν scilicet, seu extrema ve-
 stium ora. Unde aliud hic omnino querendum puto, & quod ad Ero-
 tiani simul & Callimachi locum, de quo ibi agitur, propius accedit,
 quale foret, τὸν τῶν γύων, seu γυνάτων, ἐπισφειζέ λεγνῶτων χιτῶνα, h. e.
 circa genua sumptriasam tunicam: juxta nempe illud Callimachi, ἐς γόνυ
 πείρα χιτῶνα ζώνουσα λεγνῶτων, & in superiori Epigrammate, ἐπὶ γύ-
 ων λεγνῶτων χιτῶνα ἀναζωοδόσσα; apud Apollonium vero loco jam paulo
 ante adducto l. IV. v. 940. ἐπὶ γύωνσι πείρας, circa genua limbos ἴσα
 ἰψίαις. Sed quamquam, ceu manifeste corruptus, illum Erotiani
 locum ita secure constituendum putem, id omne tamen melioribus
 ingeniis dijudicandum lubenter relinquimus. Haud aliena vero de hac
 voce λέγων, unde hic λεγνῶτός tunica, notat etiam Galenus in explica-
 tione Glossarum Hippocratis, ΛΕΓΝΑ τὰ ἄκρα τῆ τομῆς τῆς ὕστερας, ὡς
 μεταφορῆς. Οὗτω γὰρ τὰ σφειζέ τὰς ΩΑΣ καλεῖται τῶν ἱματίων. h. e. λέγω,
 extrema partes oris uteri, ex metaphora: sic enim vocantur, quia circa
 extremitates vestium. E quibus postremis magni non Medici solum sed
 Critici etiam verbis liquet, non eadem fuisse omnino in veste λέγω
 & ὄαν, quamquam pro eodem sumantur cum ab Erotiano, loco modo
 excussio, tum in Callimachi Scholiis ad hunc locum, nempe λεγνῶτων,
 τὸ ἔχον ὄαν, ποχ λέγω γὰρ (melius λέγω) αἱ ὄαν &c. Quod tamen
 discrimen inter eas voces aperte etiam tangit Pollux l. VII. c. XIV.
 pag. 340. Ὅσα δὲ τῶ ἐξωτάτῳ τῆ χιτῶνος, ἐκατέρωθεν ΛΕΓΝΑ δὲ τὰ ἐν
 τῶ ἱματίῳ ἐκατέρω μέρει, ΟΥΧ ΟΠΟΥ Η ΩΑ. h. e. Ὅσα autem extrema
 utrinque tunica pars; ΛΕΓΝΑ vero, quæ etiam utrinque in veste, NON
 TAMEN UBI est Ὅαν, seu sumpria. Firmat id præterea Hesychius,
 apud quem λέγω (mallet λέγων) similiter dicitur, non ὄαν quidem
 seu extrema vestis ora, sed τὸ περιφερειώδες τῆ τομῆς τομῆς (melius
 περιεφορῆ) διὸ σφειζέ ἢν πείρα τῆν ὄαν ἐν τῆ ῥάμματος, prætextum ex-
 tremis vestis in se replicata seu contorta adsumunt, unde erat idem
 crassum circa vestis oram, idque ex futura. Vidit quidem, & pro incre-
 dibili viri eruditione ac solertia, adtigat jam ὁ πᾶν ad Vopiscum pag.
 305. explicationem horum Pollucis verborum, sed ita ut περιεφορῆ, non
 τομῆς τομῆς, quam tamen ibi retinuit ὁ Δαυμάτιος, verius id notet,
 quod ille bene alioquin observat; nempe vestis extremitatem in se repli-
 cata

cata aut *contorta*, & cui proinde superne erant adfuti crassiores id genus limbi aut *prætextæ*, quæ λέγνται juxta eruditissimum Glossographum dicebantur. Sic πίζαι, quales supra Nereidum genua sublatas itidem dixit, uti jam vidimus, Apollonius, & quomodo πίζαι ἀρτίζυτοι χιτῶνες, *limbum adsolvens tunica*, alibi de Medea ait idem Poeta lib. IV. vers. 45. Unde etiam non solum dictus πιζοφόρος χιτῶν, ut hic λεβητῶς, sed etiam πιζοφόρον ζώνια seu *zona limbifera* (quibus nempe cinctæ erant, uti vidimus, muliebres seu virgineæ id genus tunicæ) ab Æschylo dicuntur apud Pollucem pag. 237. Λέγνται autem illa, unde λεβητῶς χιτῶν hic a Callimacho vocatur, abunde videntur comparere in prisca succinctæ hujus Dianæ, de quibus mox, iconibus; ac unde discimus ea fuisse totidem quasi virgulas aureas vel purpureas, vestibis adfutas aut intextas, & sicut de iis manifeste Pollux loco ante adducto, τὰ ἐν τῷ ἱματίῳ ἑκατέρω μίρους, ἕχ' ὅπου ἡ αἶα, *utrimque in veste, non tamen ubi est ejus αἶα*, seu *extremitas*. Idem alibi de ejusmodi *purpureis virgis* aut *prætextis* meminit lib. VII. cap. XIII. pag. 338. αἱ μὲν τοὶ ἐν τοῖς χιτῶσι πορφυραὶ, ῥαῶδοι παρυφοὶ (forte παρυφοὶ) καλῶνται, *in tunicis proinde purpureæ virgæ prætextæ (παρυφοὶ) vocantur*. Quas *purpureas* in tunicis *virgas*, seu dictos inde ῥαῶδῶτες χιτῶνας, Virgilio *virgata sagula*, notat etiam in cynædorum, Deæ Syriæ affeclarum, amictu Apulejus Milesi. I. VIII. *quidam tunicas albas in modum lanciolarum, quoque versus fluentes purpureas, depictas cingulo subligati*. Quæ de purpura, *lancearum* instar aut *virgarum* ducta ac distincta in iisdem, seu *virgatis* aut ῥαῶδῶτοις tunicis intelligenda, bene jam ad hunc Milesiarum locum adnotarunt eruditi Beroaldus, Casaubonus, ac Pricæus, & qui id ex iis, ut reliqua, hausit postremus earum editor Gallus. Ejusmodi *virgas* seu *lanciolas*, aureas puta vel purpureas, seu longas tæniæ, in succinctæ hujus Dianæ tunicæ intextas, manifeste videas in priori, quam e veteri Gazæ Regiæ nummo jam protulimus, iconè; easque tam circa ejusdem cingulum, ac proinde instar πιζοφόρον ζώνια, seu *limbifera zona*, cujus meminit, uti jam vidimus, apud Pollucem Æschylus, tum circa extremam ejusdem tunicæ oram, uti vocem λέγνται explicant, locis jam ante adductis, Galenus & Pollux. Immo quæ singula plenior veterum signorum aut numismatum conspectus manifestius adhuc prodit; in quibus haud infrequens occurrit illa Dianæ venatricis succinctæ, & cum λεβητῶν ejusmodi seu *virgatis tunicæ* effigies, sicuti in sequenti rursus ac præclaro Mytilensæorum nummo, Regiæ itidem Gallorum Gazæ, Hadriani temporibus cūlo, ac præterea in veteri Deæ ejusdem signo, quod infra adducetur ad vers. 104.

Ex hisce autem abunde, ut opinor, constat, qualis fuerit ille *λεγυρὸς*,
 cuius hic Callimachus meminit, Dianæ *χρῶς*, & lucem simul mutuatur,
 qui de eadem voce *λέγριος* egerunt, veteres Critici, quæque minus
 accurate per *simbriam* aut *simbriam tunicam* vulgo vertunt eorundem
 ac Poetæ hujus Interpretes. Neque vero unum id genus ornamento-
 rum occurrit in veterum vestibus, dum eadem modo adsuta in iis aut
 intexta; modo iisdem circumtexta; modo e vestibus, cirrorum instar,
 pendula; aut eadem rursus, modo longa, modo lata, modo rotunda,
 modo etiam quadra essent, eaque præterea vel ex auro, vel e pur-
 pura, vel e bysso, vel e serico etiam sequutis ætatis, & quidem di-
 versi coloris, ut plurimum, constarent. Sed hæc singula alterius loci
 ac indaginis, quam utinam præripuissent viri duo incomparabiles, qui
 de hisce ac de Re Vestitaria in universum suas commentationes haud se-
 mel venditaverunt; aut vero duo illi viri eruditissimi, qui data opera
 eandem rem vestitariam explicare ac illustrare sunt adgressi, Ferrarius
 ac Rubenius.

Ibid. *ἄγρια θερία κείω*] Unde etiam, quod obiter ante vidimus,
 cum *Ἀγροτέρα*, tum *Θερασίον* dicta eadem, Dea, ut apud Euripidem
Iphig. Aul. v. 1570. ac præterea in Hymno in eundem in Orphicis, sicut
Θερασίον apud eundem Tragicum, *Hercul. Fur.* v. 377. & apud Ari-
 stophanem *Πυρροφ.* p. 484. ac similiter *πολύθερος* ab Euripide rursus in
Hippol. v. 145. Scilicet juxta illud Ovidii de eadem Diana *Fest.* l. 13.
 v. 163.

Mille feræ Phœbe sylvis venata redibus.

Eadem nempe Diana, quæ non *Ελαφειόλος* solum aut *Λαγυβόλος*, uti
 paullo ante, sed ut de ea dicitur in Epigrammate Anthol. lib. 17. cap.
 XII, *πᾶσα χθὼν ἰλίγοι τὰδὲ κυναγέσιον, σπινίς τετρα, ροτρα huic venatio.*
 Hinc venatoribus olim incubuit, non solum ut *θηρασίον* huic Deæ,
 quo *θήρα* seu *venatio* iis feliciter succederet, vota nuncuparent, sed
 etiam

etiam, ut eandem, sicut utrumque notat in *κωμῳγῶν*. Xenophon p. 984. *Φανασιῶν συμμετέχοντες φαίνεται, μεταδύσασθαι τῆς θήρας*, qua de re infra ad v. 104. ubi *Ἀρτίμιδι ἀρτυράγγελον ἄξιον, prima prada Diana digna tangitur.*

V. 13. *ἰξήκοντα χερσίδας Ὀκεανίδας*] E numero nempe earum Nympharum, quæ ter mille Ὀκεανίδας, Oceani scilicet & Tethyos filiarum, existisse dicuntur apud Hesiodum *Θεογον.* v. 364. E quibus proinde *χερσίδων Ὀκεανίδας* constabat itidem *χερσίδων Ὀκεανίδων Νυμφῶν*, qui inter Æschyli Promethei personas comparet, & in quo eandem cum *patris Oceani filia* dicuntur, tam *παλιτρίδας Τηθύος Ἰουγῶνα*, non vero *Tethydis*, ut ibi postremus etiam editor ac interpres; quum alia, quod triviale aliocuin (& bene aibi in hujus Callimachi Latine interprete arguit Anna eruditissima) tradatur a Poetis *Τηθύς* seu *Tethys* uxor Oceani & harum Ὀκεανίδων mater; alia vero *Θήτις* seu *Thetis* Nerei filia ac Pelei conjunx, & ipsamet proinde Ὀκεανίδη, seu uti a Catullo vocatur in ejus Epithalamio, *Thetis Neptuniana*. Ὀκεανίδων vero infra itidem dicitur hæc Nymphæ Dianæ comites, v. 62. quæ vulgo apud alios Poetas Ὀκεανίδας haud aliter ac de Nubibus, tanquam illæ essent totidem Ὀκεανίδας, immo quæ cum hisce *χερσίδων Ὀκεανίδων*, choros etiam ducerent, Aristophanes ait *Νοβελ.* p. 140.

Ἐστ' ὈΚΕΑΝΟΥ πατρός ἐν κάποις ἰερὸν χερσίδων

Ἰεῶν Νόμφων, —

Sive OCEANI PATRIS in hortis sacras celebratis choros cum Nymphis.

ac ubi eadem Nubes, sicuti alioquin vulgo habiti Fontes, Fluvii, Paludes, Oceani nempe progenies, mox rursus apud Comicum, seu *πατρός ἀπ' Ὀκεανῶν, ἐκ θαλάσσης* seu Oceano itidem emergentes appellantur. Quam ratione factum, ut in genere Nymphæ dicantur in Orphicis, tanquam omnes Oceano prognata, *δυγατρίδες Ὀκεανίδες*, quamquam diversæ ab his censerentur *Ὀρεινάδες*, seu *Μονασαῖα*, quæ *Ἰουῖς Ἰλίου* ab Homero dicuntur *Iliad.* Z. v. 420. seu *Aeris* vel *Ætheris*, juxta ejus Enarratores, progenies. Sexaginta autem Nymphas Oceanicas petere hic Diana dicitur, ac dein v. 42. eam ad Oceanum profectam, plures ibi Nymphas, Oceanicas nempe, delegisse, sicuti, ut mox videbitur, alias insuper *ἑξήκοντα Κροτωνεῖσσι* ac *Φλυβιασταῖσσι*, quod nempe plurimum id genus Nympharum opera indigere crederetur hæc Dea, non *πυλοποιῶν* solum sed *πολύτιμος*, seu *τίχνη* magis adhuc, quam frater Apollo, de quo supra, *ἀμφιλαφῆς*, *Μαρίνα* etiam & *Ποσειδῶνος Κυβέτη*, ut infra dicitur ad v. 39. haud minus ac *Ἀγροτικῆ* vel *Ἀγροτικῆ* seu *Ἰνδαλίας*. Quæ proinde Dea, earundem Nympharum, seu ut hic Ὀκεανίδων, vel ut a Sophocle eandem dicuntur (*Philoct.* v. 1499.) *Ἀλίας Μαρίνα*; aut vero *Ὀρεινάδων* seu *Ὀρεινάδων*, *Μορτιναγαρῶν* seu *Ορεαδῶν*, ut eas vocat Virgilius, five *Ἀλπίδων*, *Δειμασιάδων*, *Λιμοσάδων*, aut *Ἐλευσίμων*, *Ποταμῶν*, *Πηγῶν*, *Κρημῶν*, aut vero *Μογοτόκων* juxta Homerum, *Ἐλευσίμων*, *Σίλυστριων* nempe, *Φρασεφῶν*, *Παλυστριων*, *Φλυβιαστίων*, *Φονταναρῶν*, aut etiam *Λακωνῶν*, quantum omnium occurrit apud Poetas ac auctores antiquos mentio,

mentio, comitatu & choro delectabatur; seu cum quibus, ut de eadem Dea Virgilius, *Exercet Diana choros*, Æn. l. iv. v. 409. Harum enim cunctarum Custos ac Præses, ut ex illis etiam auctoribus aliisque monumentis antiquis notum, dicta aut habita hæc Dea. Unde ex solis *Oreadibus* seu *montanis* Nymphis, mille Dianæ comites existisse tradit Poeta adducto modo verlu, *quam mille secuta Hinc atque hinc glomerantur Oreades*, a Gratio autem, centum *Nemorantes* & totidem *Naiades*, ubi in Cynegetico invocat Dianam v. 16.

Adscivero tuo comites sub nomine Diva,

Centum omnes nemorum, centum de fontibus omnes Naiades.

E quibus præterea liberum lectori iudicium relinquimus, an, quod viro magno & præcipuo hodie litteratæ Galliæ ornamento, in præclaro opere placuit, e tympanistris & saltatricibus, quæ Dei & Israelitarum victoriam in maris littore celebrasse dicuntur Exod. xv. 20. 21, factum censendum sit, ut hic apud Callimachum Dianæ Juppiter attribuat *sexaginta saltatrices Oceaninas*. Ut hic præterea mittam, quod non *Diana* solum, sed perisique aliis Diis ac Deabus, *Nymphas* itidem *χορηγίδας*, & quæ in earum essent potestate, adsignatas aliunde liqueat; sicuti *Jovis*, *Rheæ*, *Junoni*, *Nepsumo*, *Apollini*, *Pani*, *Baccho*, *Minerva*, (ut infra in Hymno in ejus Lavacrum) aliisque.

V. 14. *ἔτι παῖδας ἀμίτρας*] Incepta aut ab hoc loco aliena Criticorum in Scholiis ad eundem glossa, dictas nempe *novennes* has *puellas* adhuc *ἀμίτρας* seu *μη διαπαρθεννομένηας* *μίτρας* ἢ *ἰξάνοντο*, *ὡς ἔλθοι, ὅταν ἔρωσον* *διαπαρθεννοῖσθαι*, non *devirginatas*. *Mitra* enim seu *zonis* *cingebantur*, quas *solventes* *virginitatem amissura*. Ita enim potius *ἀμίτροι* hic dicerentur *puellæ*, quæ *mitra* seu *zona* amissa *virginitatis* *diminutionem* essent passæ. Unde alia vocis *ἀμίτρα* ratio hic erat indicanda, maximo ubi de *novennibus* tantum *puellis* agebatur. Dabantur nempe solum *μίτρας* seu *zona* apud Græcos *virginibus*, quæ *nubiles* jam erant. seu *viro* *maturæ*; iisdem vero *ademptæ*, & *solvi* proinde, ut notum, *dictæ*, ubi *virginitatem* illæ essent *amissuræ*. Hinc *παρθενναί* vocatæ sæpe apud Poetas Græcos eadem *μίτρας*; apud Euripidem etiam in *Alcest.* v. 178. uti antea diximus ad v. 21. Hymn. in *Jov.* *παρθένου κορούμυτα*, ac apud Latinos itidem, ut apud Catullum *Epigr.* LXVIII. *zona virginis*. Unde *Medea*, quo se adhuc *virginem* testaretur, ait apud *Apollo-*
nium l. iv. v. 1024.

— *ἔτι μοι μίτρα μένει, ὡς ἐν πατρὸς*

Δάμασιν, ἄχρατος καὶ ἀκήρατος,

Adhuc mitra mihi manet, perinde ut in patris domo, impolluta & integra;

sicuti *παρθεννική μίτρα ἄχρατος*, seu *virginis mitra impolluta* itidem dicitur a Theocrito *Idyll.* β. v. 73. *Ἀμίτροι* proinde dictæ hic a Callimacho *puella* istæ *novennes*, non quod solutis jam aut amissis illis *mitris* aut *zonis*, *virginitatis* *diminutionem*, instar *puellæ* illius apud *Petronium* adhuc *septennis*, essent passæ; aut vero eo intuitu, ut volunt hic *Scholia*.

quod

OBSERVATIONES IN HYMNUM IN DIANAM. 141

quod non essent devirginata, aut quod ibidem additur, ἢ ἔτι ἄγαμος γυμναὶ (non γυμναί) ἰβιάδίζον, vel quod *innupta incederent nuda*; sed quod per ætatem, neque enim adhuc nubiles, nondum forent *zona virginea* cinctæ, verum adhuc ἄμειροι, seu *discincta agerens*. Ita nugæ izpe aut aliud agunt Græculi id genus Grammatici, & quod miror hic intactum prioribus hujus Poetæ editoribus, viris alioquin eruditis & sagacibus. Ut de erudita supra sexum hodierna Gallorum Musa hic fileam.

V. 15. ἀμφιπόλις Ἀμνισίδας] *Crotenses* scilicet Nymphæ, ut notant jam ad hunc locum, & præterea ad Stephanum, viri docti; apud quem omnino, quo ille ibi secum & cum Strabone præterea, Pausanias, ac hujus Poetæ Scholiastis concilietur, supplendum, quod ab aliis jam monitum video in novissima hujus Ἐθνικογεῖφου editione, Ἀμνισός πόλις καὶ ποταμὸς Κρήτης. αἱ τέττε Νύμφαι Ἀμνισιάδες καὶ Ἀμνισίδες. Ἀμνισίος ὄρος & ἰσθμὸς Κρήτης, αὐτοῦ ἰσθμοῦ Νύμφαι, Ἀμνισιάδες & Ἀμνισίδες δίδεα; & quorum illud etiam in hoc Hymno legitur v. 162. Omnino autem, ut hoc addam, id firmant brevia ad Homerum Scholia, Odyss. T. v. 188. Ἀμνισός πόλις καὶ ποταμὸς Κρήτης, Ἀμνισίος ὄρος & ἰσθμὸς Κρήτης, idque ad eum versum, quo a Poeta traditur, *Lucina* seu *Βελουδίας*, quæ eadem cum Diana, specum ibidem exstitisse,

Στήσι δ' ἐν Ἀμνισῷ, ὅθι τε σπήλιος Βελουδίας,

Statuit autem in Amniso, ubi spelunca Lucina,

& in qua urbe genitam etiam, ut a Cretensibus fertur, *Lucinam* tradit in Atticis Pausanias pag. 31. Immo cum hujus Cretæ *ἰσθμοῦ Ἀμνισί*, in cujus aquis scilicet frequenter Diana lavaretur, tum *Nympharum Ἀμνισίδων*, ac ut totidem etiam ejus *comitum* meminit itidem Apollonius Rh. sed ubi male Ἀμνισίος & Ἀμνισίδες, pro Ἀμνισοῖο & Ἀμνισίδῳ, uti eadem loca aut dictæ inde Nymphæ apud Poetas & Geographos proferuntur, hætenus legitur l. 111. v. 876. &c.

Ἦε καὶ, Ἀμνισοῖο λωσσομένη ποταμοῖο

Χρυσείας Λητοῖς ἐφ' ἄρμασιν ἰσχυῖα.

Mox:

Τῷ δ' ἄμα Νύμφαι ἔπονται ἀμφοράδες, αἱ μὲν ἐκ' αὐτῆς

Ἀγρομένη πηγῆς Ἀμνισίδος,

Vel sicut Amnisi loca fluvio, Aureo Diana stans in curru

Quam comites Nympha sequuntur, quarum alia versantur ad ipsum Amnisi fontem &c.

Postremum autem illud de iisdem Nymphis ad fluminum fontes seu *ποταμοῖοις* vel *πηγαῖαις*, sicuti quandoque eadem dictæ, occurrit etiam in Hymno in Venerem, vulgo Homero cum aliis adscripto; ubi quum de variis Nympharum generibus *Nemorensibus*, *Montanis*, aliisque ageret, additur, καὶ πηγῆς ποταμῶν, & quæ incolunt *fluminum fontes*, nempe totidem eorundem Fontium Genii seu Custodes, & Κρηναῖαι inde ab Homero dictæ Odyss. p. 1. v. 240. Immo ipsamet Diana *ποταμῶν* itidem sicuti a Pindaro, Pyth. Od. 11. p. 202, appellata, & inde ab Horatio, *lana fluvio*, l. 1. Od. 11. Quas autem ἀμφοράδας seu *Dianæ comi-*

comites, Nymphas nempe illas *Amnisis*, vocat Apollonius, ἀμφίπυλῶν νε-
 ro in hoc Hymno de aliis *fluviasilibus* Nymphis dixit pariter Callima-
 chus v. 45, hic autem nuncupat ἀμφίπυλῶς Ἀμνισίδας, comites itidem
 seu *pedisequas Amnisis*. De qua priori voce Seleucus apud Athe-
 nicum l. vi. pag. 267. notat, ἀμφίπυλοι δὲ τὴν εὐεὶ τὴν διοικίαν διεξ-
 πικίαντες ἑσπύλοιοι δὲ τὴν εὐπεροσφορῆν, h. e. ἀμφίπυλοι, qua circa domi-
 nam familia, ἑσπύλοιοι vero, qua ante dominam ambulat.

V. 16. Αἱ τί μοι ἐνδρομίδας] Male omnino hæc de veste villosa expli-
 cat, cum in versione, tum in Notis Frischlinus; quamquam hic, &
 infra in Hymno in Delum, in alia ducentem haberet Græcum Poetæ
 Interpretem; bene autem juxta eundem Scholiastem, de Dianæ *costur-
 nis* seu *calceamentis*, Vulcanius. Ut mirer equidem nihil ea de re mo-
 nitum in postrema & eleganti editione Parisiensi, ubi prior illa & soluta
 Poetæ hujus interpretatio, quæ alioquin ibi haud semel in notis Annæ
 præstantissimæ & merito arguitur, fuit retenta. Neque enim hic *en-
 dromides* eadem, quarum apud Juvenalem & Martialem mentio, &
 quarum usus olim existit in palæstra ad arcendum frigus, sed Dianæ
 κυνηγῆ seu *venatricis calceamenta*, eique, ut præterea e Polluce ac vete-
 ri Epigrammate observo, propria. Pollux nempe p. 347. in fine, Ἄν-
 δὲ Ἐνδρωμίδης ἴδιον τῆς Ἀρτίμιδος τὸ ἰσώδημα, *Endromides, proprium Dia-
 na calceamentum*. In Antholog. vero l. iv. c. xii. exstat Epigramma
 cxi, de quo jam supra, ac ubi de eadem Diana venatrice inter alia
 dicitur,

Πῆ δὲ Λυκαστίων ἐνδρωμίδας ἀρβυλίδων;

ubi *Lycasteorum* (h. e. *Cretensium*, ut ibi Latinus Interpres) *endromi-
 calceorum*? ubi nempe ἐνδρωμίδας de *calceamento* ipso, seu quod Gallis
chaussure dicitur. Unde insuper liquet ac illustratur, cur Cretensibus
 Nymphis, quales hæc, uti vidimus, *Amnisis* seu *Cretenses*, Dianæ seu
 Διῶννης κυνηγῆ, ut notum, Deæ *calceamentorum* cura & custodia,
 apposite hic committitur. Adde, quod eadem ἐνδρωμίδας, quarum rur-
 sus meminit Callimachus Hymn. in Del. v. 238. ibi in Scholiis dicantur,
 κυβίαις τὰ τῶν κυνηγῶν ἰσώδηματα, *propria venatorum calceamenta*,
 nempe qualia etiam in venatorum usum reperisse Aristæum tradit Non-
 nus Dionys. l. v. p. 154;

Καὶ ποσὶ ἐνδρωμίδας θηήτορος φῶτα διδάξας,

*Et pedibus artare calceamenta (endromidas) cæcrosia, hominem
 venatorem docens.*

Unde, & valde hic opportune, laudari observo ab Hippocrate *calcea-
 menta Cretensia*, libro de Articulis. Τμήμ. xiv. Βαντιδίτης δὲ τῆς ὁ Κρητι-
 κῆς τρόπος τῶν ἰσώδημάτων, idonea item est forma calceamenti Cretensis.
 Quæ scilicet *calceamenta* pluribus ad eum locum describit Galenus, &
 qualia suo adhuc ævo, cum in Creta, tum in Proconsulari Asia, in usu
 fuisse memorat; eaque, quod ibidem ait, potissimum Venatoria; quæ
 mediam nempe tegerent crurum partem, & arcte pedem constringe-
 rent; multis præterea partibus scissa forent & loro trajecta. Quale
 etiam *calceamenti* genus exhibet insignis ille Mytilænsium nummus
 cum

cum venatricis Dianæ effigie paullo ante ad v. 12. productus. Sed ipsum Galeni locum, optimum ritus illius & simul hujus apud Callimachum loci, ac præterea signati in illo *Mytilenarum*, Asiæ itidem Proconfularis incolarum; nummo, *calceamenti venatorii* interpretem, non pigebit integrum hic in Lectoris gratiam adferre, qui existat Comment. in Hippocr. de Articul. p. 644. tom. v. edit. Græc. Basil. Ἐτι δὲ τῶν ἑστῶν ἀσκηταῖς κατὰ τὴν ἡμετέραν Ἀσίαν, καὶ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΚΡΗΤΗΝ, εἰς ἡμέτερον ΜΕΧΡΙ ΚΝΗΜΗΣ ΜΕΣΗΣ ΑΝΗΚΟΝ· ἔτι δὲ ἰκανῶς ὑπ' αὐτῷ ΠΟΛΥΣΧΙΔΕΣ ΤΙ ΔΕΡΜΑ κατ' ἐπιπέδον τὸ μέγιστον, ἀριστερὸν τε καὶ δεξιὸν ἴσον, ἐπιτεταμένον τε καὶ ἴδια συντεταγμένον ἐπὶ τοῖς πόδεσσι, αἷς ἰσοῦντι διακεκλαμένον τῶν τρυμάτων, συνάγειοι κατ' ἄλλα τὰ τεταγμένα τῷ δερμάτος τρυμάτα· Πρόδηλον ἔν, ὅτι συνίχει τε καὶ σφίγγει τὸν πόδα, μετα τῆς κατὰ φύσιν ἀσφραδύσεως ἕλης ἀκροῦς τὸ τοῖστος ὑπόδημα χραῖται δὲ αὐτῷ μάλιστα παρ' ἡμῶν Οἱ ΚΙΝΗΓΕΤΑΙ ΘΗΡΕΥΟΝΤΕΣ, ἐπειδή μὲν ἐν τρυμάσι καὶ ἀνωμαλῶσι χερσὶ ἀναγκάζονται πολλακίς εἰ τρέχει μόνον, ἀλλὰ καὶ πηδῶν. Ἡ δ' αὐτὴ καὶ ΤΟΙΣ ΚΡΗΤΑΙΣ αἰτία τοῖστος ὙΠΟΔΗΜΑΣΙ χραῖται ἔπειτα, ἀλλ' ἔτι τὰ μάλιστα τῶν ὄρων ἐν τῇ Νήσῳ καὶ τοῖς τρυμάσιν: *In Asia postea, & non minus in CRETA, in usum suum asiaticum CALCEAMENTA, QUÆ AD MEDIAM USQUE TIBIAM ADSCENDUNT, in quibus scissa est pellis multis locis, & ab utraque parte, dextra scilicet & sinistra, aequaliter extenta extremis partibus foramina habet, per qua trajectum lorum partes pellis incisæ inter se contrahat. In aperto autem est, TALI CALCEAMENTO PEDEM cum universa commissa, qua ad malleolos est, contineri atque ADSTRINGI. His autem utuntur apud nos VENATORES potissimum, quum FERAS SECTANTUR; quandoquidem in asperis atque inaequalibus locis, non solum currere, sed saltare etiam coguntur. Eadem causa CRETENSES ad talium CALCEORUM usum impulsit, ob vastos Insula montes, atque asperitatem. Neque vero aliter ἀρβύλας seu ἀρβυλίδας, quæ Dianæ Venatricis κόδρωις seu calceamentum dicuntur in superiori Epigrammate, describit Galenus paullo ante, & quidem ead. pag. edit. Basil. nempe ut ea tantum inde huc adferam, κοῖλον δὲ ἔστι (nempe ἀρβύλας, de quibus agebat ibi senex Cous) ὑπόδημα τέτο, αἷς ἀπεισφισμένον ἀκροῦς ὄλης τῶ ποδὶ, μίχλει τῶν σφινῶν, est autem (ἀρβύλας) calceamenti generis cavum, quod ἀπὸ πανόρυσου pedem usque ad malleolos complectitur. Unde etiam abunde illustrantur, quæ de venatorum calceis tradit itidem Pollux, iisdem ferme verbis, quibus utroque, quem modo adduximus, loco utitur Galenus, adeo ut unus ex altero id hausisse videatur; nempe pag. 239. in fine. Ὑπόδηματα κοῖλα ἐς μέσην τὴν κνήμην ἀνήκοντα ἀπὸ μὲν ἀκροῦς ἀπεισφισμένα, calcei cavi ad mediam tibiā adscendentes ἀπὸ vinculo adligασί; nempe, sicut ante Galenus loco supra adducto, μίχρη κνήμης μέσης ἀνήκον, ad mediam tibiā adscendens; & quod de eodem calceamento paullo ante dixerat, σφίγγει τε ἀπὸ ὄλης ἀκροῦς τὸν πόδα, ut calcus universum pedem ἀπὸ συνίχει. Quæ singula utique manifeste, uti jam innui, in superiori Dianæ κυρηῦ effigie, cum tali calceamento venatorio mediam tibiā seu crura tegente, arcte*

arcte præterea, trajectis quidem loris, constricto, comparent; ac inde similiter, quæ de Tyrii virginibus, Dianæ instar, pharetratis & ad venationes accinctis, tangit Virgilius Æn. l. 1. v. 337. quibus nempe *mos erat*, ut ibidem ait,

Purpureoque alte furas vincire cothurno,

& ad quem locum existat hæc Servii glossa, *Cothurni jam CALCEAMENTA etiam VENATORIA, crura quoque vincientia*. Unde similiter de *venatorio calceamento* Nemesianus in *Cynegetico* v. 90.

Candida puniceis aptantur crura cothurnis.

Ibid. *λύκαις*] Nempe quarum venatione, sicut alias *cervorum*, quorum hic etiam meminit, delectaretur Diana; & ad quem proinde locum respexisse videtur, qui haud semel alibi Battiadem nostrum expressit Horatius l. 1v. Od. vi.

DIANÆ tutela Dea fugaces

LYNCAS & cervos cohibentis arcu;

ut proinde tentatorem hujus *Dææ Orionem*, sicut eum alibi vocat Lyricus, non æmularetur eadem, de quo ait hic *Venusinus vates*, l. 11. Od. xlii.

Nec curat Orion leones,

Aut timidus AGITARE LYNCAS.

Lyncem alioquin venationem, juxta cum pardis & pantheris, memorat Xenophon, in *κυνηγετ.* pag. 995. Occurrit quoque illius *θήρας* mentio alibi in hoc Hymno, ubi *Mænalix λύκαις* carnes ad esum canum venaticorum a Pane secari tradit v. 88. *ὁ δὲ κρία λύκας ἔταμον, ἡ αὖτεμ carnes lyncis secabat*. Adde, quod maculosi horum *lynchem* pellibus tegi olim soliti venatores; sicuti de Nympha itidem venatrice, *Venus*, *κυνηγῆ* habitu amicta, loquitur apud Virgilium Æn. l. v. 322.

Succinctam phænista & maculosa tegmine pellis.

Nempe haud aliter ac de montivagis Bacchis dicitur ab Euripide in cognomine dramate v. 111. *Στυκίαν τ' ἐσθύταν νεβελίδων, maculosorum hennulorum pellibus indutus*. Immo eisdem *lynchas ad venationem industrius*, seu quibus ad venandas alias feras utantur Orientales, tradit Paulus *Ventus*; & quod præterea ex aliis Arabum scriptis illustrat ὁ πᾶν Bocharus, Hieroz. l. 111. c. vii.

V. 17. *ἐλάφους βάβομις*] Unde hæc Dea dicta, uti jam vidimus, *Ελαφῆόλος*, sicuti in Orphicis Hymno in eandem, *cervorum venatrix*; ab Anacreonte præterea Od. lxi; a Sophocle *Trachin.* v. 218. & a quo postremo *Ελαφῆολίαι* seu *cervina venationes* eidem *Dææ* tribuuntur *Ajac.* v. 178. Immo unde *Ελαφῆόλια* dicta de hujus *Dianæ Ελαφῆόλης* solemnī festo, & in quo placenta e farina melle & scélamo subacta, *ἔλαφος* etiam appellari meruit, ut id tradit *Athenæus* l. xiv. pag. 646. Verum quum de hac *cervina Dianæ venatione*, tanquam consueta ejusdem præda, pluribus infra agatur hoc Hymno v. 100. *Σκαιρέσας ἐλάφους, salientes cervas*, & quæ ibidem sequuntur, ibi quoque ea de re agendi adhuc erit locus, iisque ex antiquis, quæ superfluit etiamnum, monumentis lucem adhuc aliquam adfundendi.

Ibid.

Ibid. *Θοὺς κόνας εἰ κημίσιον*]. Cujusmodi neque uetus generis *canes*, & inter eos *velociores uentis*, *θάλασσαν ἀνεμών* Dianæ a Pane datos, infra memorat hoc ipso Hymno Poeta v. 94. &c. alibi autem de cane cum arctis auribus infra Dianæ sedem posito Hymn. in Del. v. 228, & quæ loca ex auctoribus ac monumentis etiam antiquis illustrare ibidem dabitur. *Θοοὶ* autem hic dicuntur ab eodem *canes uenatici*, tanquam ex illo *κωσσοκρίδων* genere, de quibus itidem Oppianus *κυνήστ.* lib. 1. v. 434. *μάλα γὰρ τὸ θεοὶ κωσσοκρίδων τὸ πύλοντα, valde autem celeres & robusti existunt*; & quibus proinde haud alia quam *θεοὶ* seu *velocis* nomina imponenda, monet eod. lib. v. 444.

Θοὰ πάντα, θεῶν ἵνα βάζει ἀκμή,

Velocia omnia, ut velocem uocem audiant.

Eadem autem *θεῶν* & uenaticorum *canum* curam gerere hic opportune dicitur Diana, non solum *κυνήσος* Dea, sed quod ejusdem inventum talis uenatio crederetur, ut ab initio *κυνηγετικῆ* statuit Xenophon; quamquam *καπίδων* primum uenari docuisse Pollucem, tradat Oppianus *κυνή.* l. 11. v. 18. Vocis autem, quam hic adhibet Callimachus *κομίσιον* pro *κυράτῃ*, *κυράτῃ γένετο*, seu *ἐπιμελεσί*-usus, abunde jam uti & uerbi *κομίσιον*, ex Homero, qui utrumque non semel eo sensu usurpat, notus. Julianus autem Imp. Orat. 111. p. 227. *κομίζειν ἄρμον*, pro *κυράτῃ* regere adhibet.

V. 18. *Δὸς δὲ μοι ἔρεα πάντα*] Unde etiam non solum *ἐρέτεια*, de qua appellatione jam supra, aut uero *monsium Domina* a Catullo in Seculari Carmine, vel *monsium custos*, ab Horatio dicta l. 111. Od. xx11. quod opportune jam hic monuit præstantissima Fabri filia; sed a Seneca insuper in Hippolyto v. 406.

— SOLA, qua MONTES colis,

Et UNA solis montibus coloris Dea.

Quo spectat rursus illud Catulli de Diana in Epithal. Thetid. v. 300.

Unigenamque simul culttricem montibus Ida,

seu *Idri*, sicuti legitur in veteribus libris, & quod ingenio ac eruditione magno H. Vossio ad Catullum placuit, de *Caria* nempe monte *Idro*, in quo plura oppida existisse Dianæ consecrata idem tradit, sicut *Hecatesiam*, *Chrysofiam*, *Eurostium*, aliaque. Quamquam de monte illo *Cariz*, *Idro* dicto, nihil alibi legisse meminerim; *Idrias* quidem seu *Ἰδριάς* urbs *Cariz* occurrit apud Stephanum, quæ *Hecatesia* etiam & *Chrysofia* juxta eundem fuerit appellata; ut ita totidem ea fuerint unius oppidi nomina (& qua de re uideri adhuc potest idem Stephanus in *Ἐπατησία* & *Ἐβρωμός*) quæ ibi ut diuersa tamen, & Dianæ juxta ac Apollini consecrata, memorat laudatus modo uir doctissimus. Quod uero ibidem ab eo additur, Dianam præ cæteris gavisam montibus *Cariz* ac *Lyciz*, & quod ea fuerit olim constans opinio; id equidem haud ita liquidum, quin passim aliis quoque montibus, seu in genere *κατ' ἔρεα* (ut apud Euripidem, Phœn. v. 133. uagata dicitur eadem Dea) occurrat in ueterum monumentis. Hinc ea mox de se, *ἔρεα οἰκίσω, montibus inhabitabo*, & sicuti *ἑραιοφίτις* in genere seu *montivaga* in Orphicorum

[K]

corum *Βουχῆ* eadem dicitur; aut quomodo cum *Cynsbia* passim a monte, non *Caria* quidem aut *Lycia*, sed Deli *Cynsbio* appellatur; tum ab Homero venata dicitur, non in *Carizæ* aut *Lycizæ*, sed *Arcadizæ* aut *Laconicæ* montibus, *Taygeto* nempe & *Erymantho*, *Odyss. Z. vers. 102. &c.*

Οἷα δ' Ἄρτεμις εἶσι κατ' ΟΥΠΕΟΣ ἰοχίαιος,

Ἡ κατὰ Τηόγγετον Φερμάκτοσ, ἢ Ἐρύμανθον,

Τερτομένη καπροις καὶ ὀπίης ἐλάφοισι.

Qualis autem Diana incedis PER MONTES, sagittis gaudens,

Aut per Taygetum excelsum aut Erymanthum,

Sepe oblectans apris (non capris juxta Interpretem) & velocibus cervis.

Neque vero uni huic *Deæ*, quod hic a *Jove* apud *Callimachum* contendit, *dasi omnes montes*; & proinde tanquam voti illius compos esset, a *Seneca Tragico* loco paullo ante adducto dicta, *sola montes colens*, aut *una solis montibus culta*. Nota enim abunde *Ἄρτεμις* haud minus seu *montana* *Cybele* a *Tragicis*, ut *Euripide Hippol. v. 144. & Helen. vers. 1317.* item ab *Apollonio Rhod. l. 1. v. 1119.* & similiter *fera montium Dea*, in *Mœcenatis* versu apud *Fortunatianum Grammaticum*, & quæ similiter a totidem montibus, *Idæa* alioquin, seu *Dyndimi Domina*, vel *Dyndimena* fuit appellata. Ut mittam *Panem*, venatorem quippe, *ὄρεων*, seu *ὄρειων*, itidem *ὄρεσιώτην* præterea & *Δερσιόδοντα*, *montanum*, *montivagum*, *montium Dominum* passim apud antiquos *Poetas* legi; immo *Jovem* ipsum in montium jugis frequenter cultum, indeque *Ἐπάκειον* vel *Αργαῖον*, a monte *Cappadociæ Argæo*, aut *Ἰδαῖον* a monte *Idæa*, ut alias id genus appellationes a *montibus* petitas hic præteream, nuncupatum.

Ibid. πόλις δὲ μοι ἦντινα γέμων] Neque enim solum *ἄρεα* hæc *Dea*, sed *πολιῆα* itidem seu *πολιτίς*, sicuti eadem inter *Deos Thebarum* *πολιῆχης*, seu *urbis* illius *Præsides* vel *Custodes* invocatur a *Thebanarum* virginum choro, apud *Æschyl. Sept. Theb. v. 149. & seq.* Unde non unam etiam *urbem*, sed plures, ut eidem *Dianæ* peculiari jure proprias, præter multas illi cum *Diis* aliis communes, largiri mox dicitur idem *Juppiter v. 33. 34. τεισθῆκα τὰ πολιῆθρα &c.* Adde *Ephesum* in peculiari ejus tutela, ut ea de re *Callimachus* infra v. 258. Cæterum neque ego satis capio, cur virum Græce eruditissimum *H. Stephanum* hic offenderit illud *ἦντινα*, ut proinde legendum ibi confidenter tradiderit, *πόλις δὲ μοιῖν τινα*. Abundare quidem illud ἦν notaverat Græcus *Enarrator*, sed non ut expungendum ideo aut *Callimacho* indignum statueret: quum, ut alia mittam, *ἦντινα* haud semel pro ἦν, ubi nempe redundat illud *τινα*, dixerit *Homerus*, prout ad eum etiam notant veteres *Grammatici*, sicut *Iliad. Γ. v. 286. τιμὴν &c. ἦντιν' ἵοικαν*, quæ breviter ad *Homerum* *Scholia* explicant, ἦν πρόποι, ἦν δεῖ; *quætu decet, quætu oportet.*

V. 19. *σπαρὶν ᾗδ' ὄν' Ἄρτεμις ἄτη κάττεισι*] Nempe quod tanquam *venatrix Dea*, *montes* eadem, ut ea, etiam hic de se *ἔρεισι οἰκῆσω*, frequentius, seu *silvas* cæteroaquin *inhabitare* crederetur; ac unde de eadem

dem dixit supra Callimachus in Apollin. v. 60. eam συνεχῆ seu *affiduo* caprearum capita venari solitam. Unde etiam de venatore & Dianæ inde cliente Hippolyto, Euripides in cognomine dramate versu 17. ex parte ante adducto,

Κλωρῶν δ' ἀν' ὕλην παρθένην ξυνῶν αἰεί,

In viridi sylva versans semper cum virgine Diana.

V. 20. Οὐρεσιν οἰκίσῃ] *Quamquam eadem Dea non perpetuo in montibus, verum etiam circa latices, paludes, flumina, portus inhabitasse, ac inde nomina fortita dicatur, sicuti λιμναίας, ποταμίας, λιμνοσκοπέ &c. Palustris, fluviatilis, portuum inspectricis, ut ea de re jam ante obiter dictum, & alibi agitur in hoc Hymno. Ideo autem Dianæ habitatio in montibus, aut rarior in urbes ejusdem adventus hoc & superiori versu a Callimacho dici videtur, cum ob continuum illud venandi studium huic Deæ, ut modo vidimus, tributum; tum quod virorum cœtus, perpetuam quippe virginitatem, de qua jam ante, eadem professâ, adversari inde erederetur; haud aliter ac Cyrenæ virgo, eademque venatrix apud Pindarum Pyth. Od. 1x. ὄρεων κυθμῶνας ἔχει σκιοῖντων, ποταμῶν ὑπὸ σφόνδρα latebrosos habitat recessus; tum denique ob propiorem eamque naturalem neque indictam jam viris eruditis causam, quod Luna nempe omnium siderum, terræ maxime, ut de ea Phœnutus, vicina, ac proinde supra montium cacumina velut in iis oriens apparet. Unde etiam celsi quidam Africæ montes, & a quibus Nilum fluere tradidit Ptolemæus, Luna montes leguntur appellati.*

V. 21. Μῆνοι ὅτ' ἐξίαισιν ὑπ' ᾠδῆνσι.] Nempe Diana non κυνηγός amplius seu *Venatrix*, aut Luna tantum φωσφίρα, seu *Lucifera*; sed Εἰλειθυία præterea ceu *Lucina*, aut Λοχεία, quæ nempe laborantes utero puellas ter vocata audire dicitur apud Horat. l. 111. Od. xx11. & ad cujus Εἰλειθυίας templum, mulieres quotidie ad tertiam usque diei partem convenire jubet Plato de Legib. l. vi. p. 784. Quo nempe eandem Ὀκυλόχευαν, ut hæc haud semel vocatur in Orphicis, continuo experirentur parturientes, seu ut de eadem Horatius in seculari Carmine,

Rite maturos aperire partus

Lenis ILYTHIA.

Quæ iterum e naturalibus causis peti, ac ad easdem referri continuo debere, satis liquet.

V. 22. ἧσί μιν μοῖραι] *Parcarum* opportune meminit Εἰλειθυία hæc Dea, quæ a Pindaro dicitur, non solum Εἰλειθυία πάρεδρῳ Μοιραῖν, seu *Lucina*, quæ *adsidet Parcis*, eo loco, quem jam hic indicavit Vulcanius, nempe ab initio Od. vi1. Neme. sed insuper alibi de Euadnes puerperio, cui Apollo *adstare fecerit Lucinam & Parcas*, Ελευθῶ συμπαρίσταν τι Μοίρας, Olymp. Od. vi. p. 50. Quemadmodum Iphigeniæ *partui*, seu *λοχεία*, ut ibi dicitur, adfuisse itidem *Parca* leguntur apud Euripidem Iphig. Taur. v. 206. ac apud Antonium Liberalem Metam. cap. xx1x. de parturiente Alcmena, ΜΟΙΡΑΙ καὶ ΕΙΛΕΙΘΥΙΑ ὡς χάρις τῆς Ἡρæς κατεῖχον ἐν ταῖς ᾠδῆσι τὴν Αλκμήνην, PARCÆ & LUCINA in *Funonis gratiam Alcmenam in doloribus partus destinuerunt.*

[K 2]

Hinc

Hinc eadem Deas in generatione seu nativitate conjungit Plato Sympos. p. 206. *Μαίρα ἐν τῇ Εὐλάδῳ, ἡ καθορὴ ἐστὶ τῆς Ζούσεως, pulcritudo igitur generationi est veluti Parca & Lucina.* Unde lux Horatio, qui post invocatum loco superiori nota adducto *lenem* parturientibus *Ilythiam*, mox *Parcas* etiam compellat, *Vosque voraces cecinisse PARCÆ.* Immo *Εὐλάδῳ* seu *Lucina* eadem cum *Parca*, juxta antiquam Poetam *Lucium Delium*, & qui inde *εὐλίον* seu *lanificam* vocavit *Lucinam*, ut de eo tradit *Paufanias* l. VII. p. 485. Quibus accedat, id quod ab *Orpheo* dictum refert *Clemens Al. Strom.* l. VI. p. 571. *Parcas* nempe τὰ μίση τῆς Σελήνης, *Luna partes esse*, illasque vocari *Μαίρας*, tanquam *φύτος ὕσας μίση*, quæ *lucis essent partes*; ac proinde *Lunam* seu *Dianam φύσφορον*, de qua paullo ante, seu *Lucinam*, uti & *Parcas*, totidem *educorum* in lucem partum præfides ac opitulatrices a veteribus habitas. Hinc *Plutarchus* de *Facie* in orbe *Lunæ* pag. 945. ubi quum animas ac mentem a *Luna*, ubi eadem est ac *Lucina*, componi, ubi *Diana*, dividi, dixisset, addit, de tribus *Parcis*, *Atropon* circa *Solem* collocatam, initium ortus præbere; *Lachesis* circa *terram* contingere; *Clotho* autem circa *Lunam*, colligare & miscere. Ne ea jam hic tangam, quæ a *Platone* ac *Platonicis* de *Parcis φυσικῶς*, tanquam generationis omnis præsidibus, ac motricibus earum facultatibus dicta leguntur, ut in *lib. de Republ.* l. X. p. 617. & a *Proclo*, qui dum eadem fuscè ac subtiliter enarrat, non lucem quidem, sed novas potius tenebras iisdem affundit, nempe in *Theol. Platonis* l. VI. c. XIII. & c. XXI. I.

V. 23. ἐπικλήρωσαν ἀργεῖον] Unde eadem *Εὐλάδῳ* invocata *ἀδίον ἱπαρωγί*, *dolorum partus auxiliatrix*, duobus locis in *Orphicis* p. 98. & 132. ult. ed. *DIANA* nempe *OPIFERA*, quomodo vocatur in antiquo *Marmore* apud *Gruterum* XL. 8. ac inde apud *Terentium* in *Andria*, *Ἰππο Lucina* (eadem quæ *Εὐλάδῳ*) *fer opem.* Quod vero hic *Dianæ*, ut primum nata est, officium illud *λοχείας* seu *Εὐλαδῳίας* sorte a *Parcis* assignatum hic dicitur, illustrari rursus inde potest, quod in *Lachesis* genibus, κλήρωσ τὸ καὶ βίωσ ὀρθοδίσματα, sortes & vitarum exempla, consistere dixit *Plato* eodem, de quo paullo ante, loco, de *Republ.* l. X. p. 617. Neque tamen a *Parcis*, sed a *Minerva*, *Dianam* illam *λοχείας* artem edoctam, ubi eidem nascenti obstetricata est *Minerva*, tradit *Hymno* in hanc *Deam*, *Aristides* pag. 25. Sed quem locum male alio retulit eruditus *Interpres*, quique ea de causa hic adscribendus, ὥστε ἡ μὲν Ἀρτεμις λοχεία ταῖς ἀλλαῖς ἐστὶν, αὐτὴ δὲ τῆς Ἀρτεμιδι λοχεία πρὸς τὰς γονὰς ἡ Θεὸς γενήσεται καὶ ἴσταν ἀμφοτέρωσ διδάσκαλος αὐτῆ κατασῆσται, τῆς τέχνης, καὶ τῆς σωφροσύνης· παρδίν· γὰρ ἐστὶ μετὰ Ἀθηνῶσ μόνη, itaque ut *Diana* reliquis mulieribus, ita *Dea* (seu *Minerva*) ipsi *Diana* in puerperio fuit obstetrix, & utriusque rei magistra ei videtur existisse, τὴσ ἀρτίσ (μαυεντικῆσ nempe, seu *obstetricia*, qua de re ibi sermo, non *artis venasbria* cum *Cantero*, cui nullus ibi locus) τὴσ προπόσσι illius, quo sola juxta *Minervam* manet *virgo.* Unde non hinc alienum, quod a *Socrate* dicitur apud *Platonem* in *Theæteto* pag. 149. inde obstetrices eas fuisse tantum mulieres, quæ per ætatem amplius parere

parere non possent, quod Diana ἀλοχὸν ἔσα, τὴν λοχίαν ΕΙΑΗΧΕ, esse parius sibi experta, obstetricandi tamen officium SORTE sibi nata. Id nempe, quod a Callimacho hic dicitur, Dianæ sorte a Parcis fuisse adsignatum, parientibus opem ferendi munus, ἐπικλήρωσεν ἀρήγειν. Ut hoc addam, non nativitatibus solum seu partibus, sed nuptiarum quoque curam suscepisse Dianam & Parcas, iisque proinde a nupturis virginibus comæ primitias offerri solitas, ut id docet Pollux l. 111. c. 111. p. 137. Ἀρτίμιδι κὶ Μοίραις &c.

V. 24. τίχιστα κὶ ἐκ ἄλλοις φέρουσα] Dianam scilicet pariens & utero gestans Latona, ac Minervæ proinde, quæ, ut modo ex Aristide vidimus, ei tum Lucinæ vicem præstitit, ope; non vero ubi eadem Latona Apollinem enixa est. Eam enim in hujus puerperio ἐκ' ὠδίνουσι βαρυνομένην, parienti doloribus graviter adstrictam, dicit infra Callimachus, Hymno in Delum v. 202. & qua de re videndus insuper Hymnus Homero tributus in Apollinera. Ut proinde Deas aut Heroínas, non semper sine dolore parientes, legamus in veterum id genus monumentis. Φέρουσα autem hic dicitur Latona, subaudiendo ὡ γαστρὶ, seu τὴν γαστήρα, sicuti de gravida muliere loquitur Hippocrates de septimestri partu c. 11. Φέρει τὰς γαστήρας, ac unde similiter Latini ventrem ferre, ut Varro de LL. aut in utero gestare, ut Papinianus in libris Pandectarum l. 4. D. de Senatusf. Silan.

V. 26. & 27. Ἡρακλῆος ἠδὲ πατρὸς Ἀψιδῶν] Haud aliter ac Iphitus de filia Exadne, dum adhuc viveret, dicit apud Euripidem Suppl. 1099,

— ἢ γ' ἐμὴν ΓΕΝΕΙΑΔΑ

Προσῆγε' αἰεὶ σώματι, καὶ κάρω τόδ᾽

Κατῆχι χεῖρῖ.

Qua meam BARBAM aut mentum

Admovebas semper ori, & hoc caput

Tenebas manu.

Utraque nempe, Diana hic & Euadne, non ut barbam patri velleret, quod pro ludibrio & contumelia vulgo habitum, & sicut satyricè, quæ scilicet se ita illudendum præbuerit, Dionysio nempe Tyranno, idem Juppiter apud Persium dicitur, Satyr. 11. v. 28.

Idcirco stolidam præbet tibi vellere barbam

Juppiter?

Sed ut ejuſdem barbam tenellis manibus contrectando, patrem ita blande nata demulceret. Unde utique longe aliud, velle hic Ἡρακλῆος Ἀψιδῶν, barbam apprehendere; aliud eandem τίχισεν seu vellere, aut sicut Julianus Imp. & quem locum opportune jam ad Persium viderat ὁ παῖν, de se nempe & Antiochenſibus in Misopogone loquitur p. 87. ὑβρίζοντες εἰς τὰς ἐπὶ τῷ Ἡρακλῆος τείχους καὶ τὰ ἐν τοῖς νομίμοις χαρσίματα, contumeliose ἀδελταύτας barba pilos & calasam (Juliani) in nummis effigiem. Γενεῖτης nempe seu barbatus vulgo Juppiter in nummis & signis ejus antiquis, qui tamen & ἀλφειὸν quandoque seu imberbis in iisdem, comparat. Talis utique Cretensis vel Cretagenes Juppiter in præclaris Regiæ Gallorum Gazæ nummis, & qua de re nos alibi, ac jam supra obiter Hymn. in Jov. v. 55. sicuti de JOVE JUVENE apud Ro-

manos itidem culto, ac ab aliis ære similiter signato, aliunde constat. Id enim apud Græcos, aliasque etiam gentes olim obtinuit, quod in residuis adhuc eorum monumentis conspicitur, ut qui vulgo *barbati* apud eos effingerentur, qualis *Juppiter*, *Mars*, *Æsculapius*, *Hercules* &c. iidem etiam *imberbes* haud semel signarentur; & qui passim *imberbes*, sicuti *Mercurius*, *Bacchus*, *Apollo*, iidem etiam *Pogoniati* subinde depingantur. Sed de his, aut *φυσικοῖς* id genus simulacrorum causis, alias opportunius.

V. 29. *καταρριζων*] Manu nempe natam vicissim *demulcens*, ut eam vocem apud Homerum explicant veteres Critici ad Iliad. E. vers. 424. *καρριζουσα, καταρριζουσα τῆ χειρῆ*. Sed illud *καρριζουσα* Homericum opportune jam hic adigit Anna laudatissima.

V. 29. & 30. *Διαιναυ τικτους*] Per *Διαινας*, *pollices* hic suas, decore scilicet nomine, vocat *Juppiter*, quamquam & ex iis nonnullæ haberentur et *Dearum*, sicuti hic *Latona*, aut alias *Ceres*, e qua nata ei *Proserpina*, numero.

V. 30. *ζηλῶμος* & *Ἡεης*] Unde de eadem, *Junonis zelotypia* ob Latonam, non *Dianam* quidem sed *Apollinem* parturientem in Hymno, qui Homero tribuitur in *Apoll.* v. 99. dicitur, *ἡ μιν ἔφυκε Ζηλοσύη, qua ἰδὲ iam detinobas zelotypia*. Alibi autem apud Homerum, non jam *Dex*, ut *Juno* hoc loco, sed *Dii*, & inter eos *Juppiter* ipse, *ζηλῶμος* dicuntur; ubi nempe *Dex* cum viris mortalibus se oblectant, *Odyss.* E. v. 118. &c. Quum ante *Ζηλος* & *Ζηλῶν* apud Atticos in bonam ferme partem sumi soleant, illud pro *gloria*, *felicitas*; istud pro *felicitate prædico*, seu *μακαρίζω*, uti veteres Critici ad Sophoclis *Ajacem* v. 554. *Ζηλῶν, μακαρίζων*, inde etiam fieri video, ut apud *LXX.* Seniores, cum *Ζηλῶν* & *Ζηλοσύη*, ut *Num. c. v. v. 14.* de *mariti zelotypici* erga uxorem dicatur; tum vero alibi *Ζηλωτός*, pro *μακαριστός*, sicuti eam vocem interpretatur *Hesychius*, usurpetur, ut in benedictione quam *Jacob Josepho* impertit *Gen. XLIX. 22.* *υἱὸς ὑψηλῶς* & *μυ Ζηλωτός*, *filii meus honoribus auctus*, seu *felix prædicandus*; aut quod *Galli* dicent, *digno d'envie*; apertius certe, quam in *Nobillii* versione, ut passim alibi, ita hic parum *Latina* & perspicua, *filii auctus meus zelatus*. Non quaeritur jam, quam parum hoc postremum cum *Hebræo*, prout hodie legitur ac reddi consuevit, & a quo hic etiam longe abit vulgatus *Interpres*, contextu conveniat, & quomodo in eodem legerint seniores, qua de re forte alibi; de vi solum agitur, aut genuino sensu vocis *Græcæ*, quam hic iidem adhibuerunt, & ad quam respexisse videtur, ut sæpe alibi adductus ante *Hesychius*, *Ζηλωτός, μακαριστός*.

V. 31. *φίεω τικ* & *ὄσ' ὀθειλημὸς*] *Φίεω*, quod notum, subinde apud Atticos, pro eo, quod Latini *age*, *cedo* sumitur, ut in *Νεφιλ. Comic.* p. 135. *Φίεω, τίς ἔστ' ἔτ'*, *age, quinam ille*, & in eodem dramate p. 139. *Φίεω, τὸ τί τῆ χρι πισύωω*; *cedo, quomodo possum hoc credere*: aut vero pro *ἄλλοτι* seu *alias*, ut ex *Demosthene* notant ad priorem *Comici* locum *Græci* ejus *Interpres*. Hinc autem *φίεω* *Bolice* pro *habeo*, quo usu *foro* etiam passim apud *Latinos* legitur. *Ἐθειλημὸς* vero, qua voce utitur

utitur hic præter Hesiodum Callimachus, apud Apollonium itidem legitur l. II. v. 658.

— αἰὲν ἰθαλλητὸς ἐφ' ὕδασι πατρὸς ἰοῖο,
Sed æstro ad patris aquas inhabitavit.

Hinc Hesychii glossa, ἰθαλλητοί, ἐσθρῶμοι.

V. 33. Τεῖς δίκαιαι πάλισθρα] Hoc & sequenti versu, non unam solum urbem, quam Diana ut sibi propriam a Patre petierat, sed *tredecim*, juxta Interpretem, *sedem* autem juxta eundem in ligata versione & Vulcanium, seu *triginta*, unius nempe cultui Dianæ addictas urbes, ab eaque etiam, uti mox videbitur, denominatas, ei pollicetur Juppiter. Tales hic decem commemorat, qui primus hunc Poetam Latine vertit ac notis illustravit Frischlinus, sed qua in re fallitur; quum nec *Artemisia*, de qua appellatione mox, eadem loca legantur appellata; nec sola in iisdem, quod tamen aperte sequenti versu innuit Callimachus, Diana fuerit culta; quod de *Mileto* utique, *Patris* aliisque a viro docto ibi commemoratis liquet. Τεῖς δίκαιαι autem, ut obiter hoc addam, quamquam id improbet hoc loco Anna *ἰσογοιωτάτη*, ac de *triginta* etiam explicet ad v. 35. Græcus Scholiastes, ut tamen pro *tredecim* sumi omnino nequeant, haud utique video, & quidem si legatur una voce *τεῖςδίκαιαι* pro *τρισκαιδέκα*, quorum istud apud Homerum etiam existat, sicut vulgo *δίδυκα* dicitur & *δνοκαίδικα*, ac unde formarunt Latini, *tredecim*, haud minus ac *undecim*, *duodecim* &c. & similia.

Ibid. καὶ ἔχ' ἓνα πύργον] Præter *tredecim* nempe, aut vero *triginta*, si quis malit cum Scholiis ad hunc locum, urbes, *haud unam insuper turrivam* seu *arcem* in peculiari Dianæ tutela positam fore, hic inquit Juppiter. Πύργον nempe modo de *urbibus* ipsis dicti, quod vulgo eadem essent *turrivæ* seu *turribus* cinctæ, *ὑπὸ πύργον* proinde & *ὑψὶ πύργον* eadem a Poetis appellatæ; ac unde etiam urbes in antiquis nummis, *turriti* capitis effigie, qua de re alibi, vulgo designantur. Quandoque etiam *πύργον* de *arce*, seu quæ *castrum* vel *τείχον* a Græcis dicebatur, sicuti *Λαίου τεῖχον*, *Αγοραίου τεῖχον*, *Γαρδίου τεῖχον*, *Ελαίου τεῖχον*, ac similia, & unde una voce ΑΒΩΝΟΤΕΙΧΙΤΑΙ dicuntur in veteri nummo, quem alibi dudum illustravi.

V. 34. τὰ μὴ θῆον ἄλλοι αἴξων] Hoc nempe dictis illis urbibus proprium & peculiare innuit hic primum Juppiter, haud aliud Numen, præter unam Dianam, in iis rite ac solemniter cultum iri. Αἴξων proinde hic non simpliciter pro *ἔχων* dictum, quod censuit Vulcanius, sed pro *augere honore*, seu *μακρῶτερον*, erudite hic monuit Anna præstantissima; quod firmat insuper vocis illius *αἴξων* apud alios Poetas usus, pro *cursare*, aut *ornare rem aliquam*, *ei succedere*, ut jam ad Athenæum monuit ὁ πᾶν Animadv. l. IV. c. XV. Unde etiam ΘΕΟΖΙΟΣ dictus forte & cultus ab Ægiensibus, Cretensis Juppiter; quod alioquin de *Jovis Crescente*, (sicuti idem apud Romanos appellabatur, & qualis in præclaro Ægiensi nummo puerili habitu comparet) alibi explico, ut jam supra monui, ad Hymn. in Jovem v. 55. καλὰ γὰρ αἴξων.

[K 4]

V. 35.

V. 35. *μῶνον σε, κὴ Ἀρτέμιδος καλέσθαι*] Non adsequutus est sensum, quamquam satis obvium hujus loci, Interpres, nec qui cum adtrectarunt alii editores H. Stephanus & Vulcanius. Neque enim hoc solum de invocatione unius Dianæ, aut demum, quod in ejus essent fide, illæ, de quibus hic agitur, urbes, dicitur, sed præterea, quod eadem singulæ a Diana nomen essent mutuata, & *Artemisia* proinde vocarentur. Id quod aperte satis innuebat Poeta iis verbis, *κὴ Ἀρτέμιδος καλέσθαι*, Meiosi Poetis, & quidem Atticis familiari, propositionis ἀπὸ seu pro ἀπ' Ἀρτέμιδος καλέσθαι, sicuti infra gemino plane exemplo v. 204. hujus Hymni, καὶ δὲ σε κείνης Κρηταίης καλέσωμεν &c. pro ἀπὸ κείνης Κρηταίης. & ab illa (nempe Nympha Diçtynna) *Cretenses vocant* &c. ac prout cæteroquin apud Æschylum Suppl. v. 107. *τυχεύσαι θεῶν προ ἀπὸ θεῶν*, apud Euripidem Hecub. 991. *μαθῶν ἑμῶν*, pro ἀπ' ἑμῶν, apud Sophoclem Electr. v. 414. *κείνου μολεῖν*, pro ἀπ' ἑκείνου, & cujusmodi sexcenta alibi occurrunt. Duo itaque hæc, quæ in peculiarem Dianæ honorem tendebant, de iis urbibus prædicat huic Natæ Juppiter: unum quod illæ non aliud Numen, sed eam *solum*, ut hoc ipso versu dicitur, *colere* adfuescerent; alterum, quod ab ea etiam *nomen essent adeptura*. *Ἀρτεμισία* utique dicta constat, non *Diana* solum *signa* aut *Fana*, sicuti *Ἀσκληπεία*, *Ἡραία*, *Ποσειδώνια*, *Ματρῶν*, *Ἰσθία*, *Νιμισσία* &c. *Templa Æsculapio*, *Junoni*, *Neptuno*, *Matri Deam*, *Isidi*, aut *Nemese* &c. sacra passim dicta; vel etiam Dianæ *Festa*, quo sensu *Ἀρτεμισία* dicuntur apud Athenæum l. vii. p. 325. Sed plura etiam oppida ab hac Diana seu Ἀρτέμιδος, id nomen *Ἀρτεμισία*, seu vero *Ἀρτέμιτα*, Latinis quoque *Diania*, sunt fortita; qualia utique in *Peloponneso*, *Magneſia Græcia*, *Eubœa*, *Delo*, *Sicilia*, & alibi existisse, e Geographis aliisque antiquis auctoribus liquet. Unde etiam *decem* hujus nominis, *Ἀρτεμισία* nempe, antiqua loca existisse tradit Ortelius; ut nihil proinde obſtet, quin aliquanto etiam plura, juxta Callimachum id inuentem hoc loco, statuatur. Ita non *Dianium*, solum *Melæ*, Plinio, aliisque dicta Insula, quæ Stephano Ἀρτέμιτα, sed urbs etiam Hispaniæ Græcis *Ἡμεροσκοπίον*, ubi Ephesiæ Dianæ Fanum & cultus, *Διάνιον*, οἶον Ἀρτεμισίον, *Dianium*, quasi *Artemisium*, juxta Strabonem l. iiii. p. 159.

V. 36. *πολλάς δὲ ξυγγὴ πόλιος*] Præter illas nempe *urbes* seu *Artemisia*, unius Dianæ *cultui* addicta, & ab ea insuper, quod modo dixerat, *denominata*, in aliis etiam cum *Mediterraneis* oppidis, tum *Insulis*, cultam iri, juxta alia Numina, eandem Deam, auguratur ei hoc & sequenti versu, seu spondet verius Juppiter. Id vero cum aliunde ex auctoribus antiquis, Pausania maxime in veteris Græciæ & cultorum in eadem Numinum descriptione; tum luculenter e veterum Nummorum suppellectile etiamnum obvium. In quibus utique cum *Græcia*, tum *Magna Græcia*, *Latii*, *Sicilia*, *Ioniam*, præterea *Lydia*, *Myſia*, *Cæcia*, *Phrygia*, *Lycia*, *Pamphilia*, *Bithynia*, *Thracia*, *Pontus*, *Cappadocia*, aliorumque *Aſiæ* aut *Africæ* etiam locorum præclaris id genus *νεωμάλιοις*, signata occurrit eadem Dea; ut de *Taurica* jam seu *Scythica*, aut ultra *Euphratem* a Barbaris culta, vel *Persica*, qua de re mox, *Diana* fileam.

Hinc

Hinc *Ephesia* potissimum *Diana*, quod Strabo etiam alicubi monuit, scilicet l. III. p. 179. & quod eadem monumenta clarissime arguunt, cultus per variarum gentium loca diffusus. Hinc *Mileti*, aut in Insula *Delo* eadem Dea, juxta Apollinem; *Sami*, juxta Junonem; *Magnesia ad Maandrum*, aut *Cyzici*, juxta Deum Matrem seu *Dyndimenam* Deam, ut de aliis nihil dicam, *ἑρῆ* seu *communiter*, quod hic innuit *Callimachus*, & veteres eorum locorum nummi itidem ante oculos ponunt, sacrata.

V. 37. *Μισόγυος*] Inter *Mediterraneas* illas Urbes, in quibus præter alia Numina, viguit etiamnum solemnitas Dianæ cultus, referri, vel e Nummis aliisque antiquis monumentis, possunt dicta jam *Magnesia ad Maandrum*, ubi celebris illa *ΛΕΥΚΟΦΥΝΗΣ* seu *Magnesia Diana*, ut eam vocat *Vitruvius* l. II. c. 1. & Præf. l. VII, *Ædes Ionica*, *Ephesina* etiam, teste *Srabone* l. XIV. p. 647. structura & concinnitate superior; quæque *Ædes* cum Deæ effigie conspicitur etiamnum in præclaris Regiæ Gallorum gazæ nummis. Sic *Perga*, Pamphyliæ metropolis, ut inscribitur in præclaro nummo ejusdem *Cimeliarchii*, LX. stadiis juxta *Srabonem* p. 677. a mari distita, ubi ΠΕΡΓΑΙΑΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ nominibus, fanis, & simulacris, quæ exhibent itidem adhuc veteres nummi, & de quibus infra ad vers. 187. sacrata eadem Dea; ac similiter *Thyastiris*, *Laodicea*, *Philadelpia*, *Ancyra*, aliisque magno numero urbibus *Minoris Asiæ Mediterraneis*, quarum ære publico, eoque in præclaris Musæis hodie adhuc recondito, sed quæ introspicere nobis haud semel licuit, signata reperitur hæc Dea. Adde ΠΕΡΣΙΚΗΣ, seu *Persica* appellatione cultam in eodem tractu apud *Lydios*, uti e *Tacito* non solum ac *Pausania* liquet, *Dianam*; sed e veteri etiam *Hierocæsarea* Urbis in *Lydia* nummo, qui inter selecta a *Cl. Segnino* edita visitur, & quem versavimus in thesauris, ubi ille hodie existat Gallorum, regiis. Cujus vero appellationis ratio (quamquam aliter de ea sentiat eruditus auctor de *Num. Urb. Illustr.* p. 216.) sicuti & locorum illius *Lydiæ* tractus, quos *Persicos* fuisse dictos tradit *Pausanias* lib. V. pag. 341. omnino a *Persis* & e *Perside* est arcessenda. Id enim & nominis ratio abunde arguit; & *Persarum* diuturna in eadem *Lydia* dominatio, ac inde etiam *Sardibus*, maritimi eorum Imperii, ut id *Plutarchus* tradit in *Alexandro*, domicilium; sed vel maxime *Taciti* de eadem *Persica Hierocæsariensium Diana*, locus, quem tamen alibi se attulisse dicit ib: vir doctus, nempe *PERSICAM apud se DIANAM, delubrum Regis CYRO dicatum*. Accedit non *Plutarchi* solum, quod jam vidit *Segninus*, in *Lucullo* testimonium, quo *Diana* perhibetur a *Barbaris* trans *Euphratem* eximie culta, sed *Diodori* insuper insignis eam in rem locus l. V. pag. 344. Ibi enim *Diana* non *Ephesi* solum, sed in *Ponto* (ubi *Περσικὴν*, juxta dictum modo *Plutarchum* in *Lucullo* pag. 499. *Diana* culta) & *Perside* familiaris versata dicitur, unde ΠΕΡΣΙΑΣ etiam (forte ΠΕΡΣΙΚΗΣ, ut apud *Pausaniam* pag. 408. ac in dicto modo veteri nummo) appellationem fuerit nata, ac ubi insuper additur, *τιμῶντι δὲ καὶ ὡς τῶν τοῖς ΠΕΡΣΙΑΣ, ἢ τοῖς ἄλλοις ΔΙΑΦΕΡΟΝΤΩΣ, καὶ μυστικῶν ποιῶντι οὐ*

Βάκτρας τὰ παρ' ἑτέροις συντελέματα μίχρα τῶν νῦν χρόναι ΑΡΤΕΜΙΑΙ ΠΕΡΣΙΑ (seu ΠΕΡΣΙΚΗ) a PERSIS etiam hac Dea PLURIMUM COLITUR, eademque Mytheria, qua alibi ei peraguntur, etiam Barbari ad hac usque tempora, in DIANÆ PERSIÆ (seu PERSICÆ) honorem celebrant. Id quod præterea adstruit Dianæ Templum in Elymaide ἐν τῷ Περσίδι, in Perside, idque opulentum adeo ac splendidis omne genus donariis refertum, sicut de eo dicitur 1. Maccab. vi. 2. & a Joseph. Αρχ. l. xii. c. xiiii. ut ad illud expilandum profectus fuerit Antiochus Epiphanes, qui in ea expeditione perierit: & quidem, ut tradiderat scilicet Josepho Polybius, in ultionem illius impietatis, qua tentaverat ΤΟ ΤΗΣ ΕΝ ΠΕΡΣΙΑΙΣ ΑΡΤΕΜΙΑΔΟΣ ἱερὸν συλῆσαι, DIANÆ APUD PERSAS (seu PERSICÆ) Templum diripere, thesauros nempe ejus ac donaria. Unde idonea utique ΠΕΡΣΙΚΗΣ hujus Dianæ, quam præfert memoratus ante nummus, in denominato a Persico Lydiæ tractu, origo & ratio elucescit. Quam in rem haud præteriri hic debent, qui insigniter illustrant, pauci Diogenis Tragici apud Athenæum versus, & quibus jãde lux aliqua, quam nec Interpres, nec magnus Animadversor iis adtulit, eadem opera, uti oportet, accedet. Exstant iidem lib. xiv. p. 636.

Κλύω δὲ Λυδίας, Βακτρίας τε παρθένος,
Ποταμῷ παροίκως Ἄλυι, ΤΜΩΛΙΑΝ ΘΕΟΝ,
Δαφνίσκιοι κατ' ἄλυσιν, ΑΡΤΕΜΙΝ εἶδον,
Audio autem Lydias, Bactriasque virgines,
Accolas fluvio Halyi, TMOLIAM DEAM,

In luco, lauro multa opaco, DIANAM venerari.

Ut mirum equidem videri debuerit, Βακτρίας, ultima nempe a Virgilio Æn. vii. 687. aliisque dictæ, & ultra mare Caspium in intima Asiæ regionis, virgines, una cum Lydiis puellis, in luco ad Halym, ad quem eadem inhabitarent, fluviium, ac Tmolium montem, Dianam simul colere hic dici. Notus utique Lydiæ mons Tmolus, a quo hæc Dea Tmolia; ut a vicina Sipylo, Σιπολήνη dicta Deum Mater, cum alibi, tum in antiquis etiam nummis: Halyi autem fluvius, qui Lydiæm τεκταινας, ut de eo Curtius l. iv. c. v. & pridem ante Herodotus lib. i. c. xxxii; quæ proinde singula longissimo terrarum spatio a Βακτρίας, seu Βακτριανίς erant dissita. Unde pro Βακτρίας, opportune Φρυγίας, ad situm certe Halyis fluvii & Tmolii, utriusque in Lydiæ ac Phrygiæ confinio, legi hic potest. Verum haud opus quidquam in iisdem Tragici versibus refingere. Ea nempe ætate Tragedias scripsit Atheniensis ille Diogenes, ut e Suida constat, qua triginta Tyranni Athenis imperarent; ac proinde dum Lydia vicinæque eidem regiones parerent adhuc Persis. Quum autem inde illius Lydiæ tractus Persicus, ut obiter e Pausania paullo ante monui, diceretur; nempe ut ille ait, l. v. p. 341. ἔστι γὰρ Λυδοῖς ἐπίκλησις ΠΕΡΣΙΚΟΙΣ, sunt enim apud Lydos, PERSICI cognomine vocantur, & quidem urbes, ut addit, Hierocæsarea & Hyrara; ac inde Diana ΠΕΡΣΙΚΗ in eodem tractu, ut idem alibi meminit lib. vii. pag. 408. ac nummus Hierocæsarea, in quo Diana ΠΕΡΣΙΚΗ, ut ante vidimus, luculenter adstruit, coleretur; inde etiam factum, ut a

Tragico

Tragico Diogene *Lydiarum*, seu indigenarum, & *Bactriarum*, seu *Persicarum* ejusdem tractus virginum in colenda ibidem hac Dea studium celebretur. *Bactrios* enim seu *Bactrianos* Persis tum quoque, ut postea Parthis, paruisse satis constat; passim autem apud Poetas Græcos ac Romanos *Persas* aut *Parthos* a subjectis sibi in illo Orientis tractu gentibus, *Affyrios*, *Medos*, *Achæmonios*, *Babylonios* &c. ut similiter de *Bactris* aut *Bactrianis* factum, dici. Ita *Persas* & *Bactrianos* conjungit Euripides, Bacch. v. 14.

— Περσῶν δ' ἠλιθελήτους πλάκας,

Βάκτρῶά τε τείχη, —

— *Persarumque apricos campos,*

Et Bactrias artes. —

Melius, quam ut ibi Canterus, *urbes*, pro noto aliunde vocis τείχη; de *Aros* aut *Castro*, & qua de re jam supra ad vers. 33. usu. Adde, quod Βάκτρῶα ibi dicantur ab Euripide eadem τείχη, prout Βακτριῶες παρδάνας, *Bactrias* h. e. *Bactrianorum* virginis vocat, adductis supra versibus, Atheniensis itidem Tragicus. Hinc vero etiam *Bactra*, qua de re hic agitur, pro *Oriente*, ubi tum regnabant Persarum vice Parthi, subinde apud Latinos Poetas, ut apud Propertium aliquoties dicuntur, sicut l. iv. El. 111.

Ne prius adscensus tanti sit gloria Bactris.

& apud Claudianum iv. Conf. Honor. vers. ultimo,

Ultima fraternas horrebunt Bactra secures;

nampe, ubi *Bactra*, sicut bene ibi Interpretes, *Orientis regna* denotant. Immo quomodo *Bactra* pro *Parthia* seu *Parthis* dixit Lucanus, l. viii. v. 299. *Bactraque Medorum sedem,* & vers. 422.

Crassorum vindicta perit: incurrens cunctis

Debuerant in Bactra duces,

Nempe in *Parthos*, qui tum, ut notum ac modo ianui, veterum Persarum in Oriente regna & ditiones obtinebant. Ita omnia jam plana in hisce Diogenis Tragici versibus; ac præterea, quæ ad *Persica* in eod. Lydiæ tractu *Diana*, de qua hic a nobis agebatur, cultum; ac veterum, quæ illum adhuc indicant, monumentorum fidem confirmantem aut elucidandam, unice faciunt.

Ibid. Νήσος τε] *Insulas* nempe præcipuo Dianæ cultui olim addictas, hic etiam tangit Callimachus; & cujusmodi itidem, ne longius aut a domesticis testibus seu monumentis hic abeam, in quibus occurrit continuo *Creta*, ubi illa DICTYNNA vulgo, quod triviale, appellata; ac in nummis illius Insulæ adhuc obvia, & de qua infra Callimachus: *Delos*, unde itidem cum ΔΗΛΙΗΣ *Delia*, quod Deliorum etiam nummi, de quibus ad Hymnum proximum in *Delam*, præferunt, tum *Cynthia* insuper & *Orthygia* ei adhæserunt nomina: *Lesbus*, ut vel supra adducti insignes *Mysilemarum*, cum hujus Dianæ Venatricis iconibus nummi abunde comprobant: *Rhodus*, ubi *Ευροείας* Dianæ, teste Hesychio in ea voce, signum: *Lanous*, de qua paulo ante ac infra dicitur ad v. 228: *Loucus* præterea, & *Delichs* seu *Isarus*, de qua etiam;

ut

ut eximie præ aliis Insulis a Diana dilecta, agit postea Callimachus v. 187. Quibus addenda *Eubœa*, *Thasus*, alixque, singulæ cultu hujus Deæ, quod e nummis earundem adhuc liquet, nobilitatæ Insulæ; ac unde, ut de postrema obiter id tangam, *Ἀρτωμίσιον* seu *Diana Ædem* in *Thaso* memorat Hippocrates Epidem. lib. III. c. LXXII: *Sicilia* denique, ubi tot Dianæ signa, ejusque, de qua jam ante, ΣΩΤΕΙΡΑΣ dictæ, veteres nobilissimæ illius Insulæ nummi, ubere ac felici copia adhuc ostentant.

V. 38. Ἀρτίμιδος βωμοί τε καὶ ἄλσκι] Non *Aras* solum, sed *lucos* etiam passim Dianæ consecrandos obiter hic eidem auguratur Juppiter, ut nihil proinde ad solemnem Dianæ cultum omissum iri a *Mediterraneis* urbibus, aut *Insularibus*, blande eidem significaret; neque haberet proinde dilecta hæc *Nata*, quo fratri Apollini esset ea in re, uti neque antea ratione *πολυνομίας*, inferior, de quo alias Virgilius *Eclog. vi. v. 73.*

Nequis sit LUCUS, quo se plus jactet Apollo.

Unde eo etiam honore facta passim, & quidem eo magis hæc Dea, quod non solum *Nemorum Custos*, aut cultris ab eodem Marone, aut *Regina Nemorum* a Seneca in *Hippolyto v. 406*; sed *NEMORENSIS* etiam *DIANA* dicatur in lapidibus antiquis, & qualem notasse olim juvit in Hortis ad Urbem Justinianeis, a Templo nempe *Diana Aricina Nemorensi*, ut illud vocat Ovidius, in eodem nempe *nemore*, seu *lucos*, quod monuit insuper Strabo l. v. pag. 239. erecto, τὸ δὲ ἰσθὶν ἐν ἄλσκι, *templum vero in lucos*. Immo quod sanum *Nemus* etiam dictum, sicuti a Vitruvio vocatur l. IV. c. VII, ut istud jam ad Solinum monuit ὁ πᾶν, & cujusmodi Dianæ *Ἡπίονης* seu *Mansuetæ* sanum & simulacrum itidem in *lucos* existisse apud Epidaurios, notat Pausanias l. II. pag. 135. Hinc tot alii etiam *luci* ejusdem Deæ, unde *Trivis lucos* in genere memorat Maro *Æn. l. VI. v. 13.* alibi de Cyclopy Solo, *ubi sylva Jovis, lucusque Diana*; *Æn. l. III. v. 681*, & Ovidius non solum de *lucos* modo dicto *Diana Aricina*, in quo celasse Hippolytum eadem dicitur *Factor. l. VII. v. 755.*

Lucus enim, nemorisque sui Dictynna recessu;

sed alibi etiam *Factor. l. II. v. 165.* de *lucos*, ubi fons abditus, in quo lavare solita hæc Dea:

Us tetigit lucum, densa niger ilico lucus.

Adde *lucum* Ephesi apud Philostratum vit. Apoll. l. IV. c. I. p. 159. seu ubi retro Dianæ Ephesæ Templum, *lucos*, in quo antrum solis Virginitibus, non autem mulieribus quod antea monuit, pervium existisse tradit Achilles Tattius l. VIII. p. 475. Notum quippe non *lucos* solum juxta *Aras* & *Fana*, eosque ferme intra Templorum ambitum, densis & incædis arboribus consitos, passim a Gentilibus consecrari solitos, unde ἄλσκι θεῶν dicuntur apud Plutarchum in Numa, & illa Servii ad Virgilium Glossa, *Æn. l. I. v. 490. ubicunque Virgilius LUCUM ponis, sequitur etiam consecratio*; sed in *lucis* ipsæ *Aras* vulgo & *Sacella* cum Deorum simulacris erecta. Hinc de una e *Sporadibus* Insula Apollonius *Rh. l. IV. v. 1714.*

— τοὶ δ' ἀγλαὸν Ἀπόλλωνι

ΑΛΣΕΙ κοῖ σκιερῆ τέρψου, σκίοντά τι ΒΩΜΟΝ,

Illi igitur pulcherrimum Apollini

Umbroso in LUCO sacellum, umbrosamque faciebant ARAM;

& unde alioquin *lucus latissimus umbra* dictus a Marone, loco paullo ante indicato. Sed ut hæc nota, ita forte haud perinde, ab opacitate seu densitate earum arborum in iisdem *lucis*, cum τερψίαν φυλλάδα, de *lucis* dici apud Sophoclem, qui ibi cum Ἄρα itidem, ut hoc Callimachi loco, conjungitur,

Βωμὸς ὀρέξει, τερψίαν φυλλάδα,

ARAS *basuit*, & LUCUM *frondosum*;

tum ψυκίνας etiam, teste Nicandro apud Athenæum l. xi. p. 563, & ψυκίνας, dictos eosdem *lucos*, seu nemorosa, ut ibi ait, & *umbrosa loca* Diis sacrata; in quibus nempe. ut continuo additur, *licet frigui capere, cō οἷς ἴσιν ἀναψύξαι*. Id quod ibi insuper veterum Tragicorum, in deperditis hodie fabulis, auctoritate adseritur. Adde eam in rem, quod *odoriferis* arboribus iidem *luci* frequenter essent confiti, unde τερψιφόρον ἄλσος seu *odoriferus lucus* Palladis in Bœotia infra ab hoc Poeta dicitur, in Hymno in ejus Lavacrum v. 63. Ut hic de *pulchro lucis* Cereri a Pelasgis sacro sileam, cujus etiam Callimachus meminit Hymn. in eandem Deam v. 26. Factum vero, ne quidquam ea in re esset Hebræis cum Gentilibus, in cultu supremi Numinis commune, ut ad Altare quemvis *lucum plantare* fuerit Israelitisa Deo vetitum, Deuteron. xvi. 21. nullusque proinde inter ambitum Templi Judæorum *lucus* existerit, sicut observat Philo de Monarch. p. 812. tum præterea, ut *lucos*, haud minus ac Tempia & Aras Gentilium, tolli omnino & vastari ab Hebræis præciperet Deus Exod. xxxiv. 13. quodque non prætermisit Josephus Origin. l. iv. c. viii. Hinc nefarium illud ac impium Regis Manassis, quo γλαπὸν τῷ ἄλσος, *idolum luci* sacrasse dicitur 11. Reg. xxi. 7. aut jam ante Israelitarum facinus, qui Gentilium more, & contra gravissimum Dei jussum, *lucos* plantasse traduntur & coluisse, Judicum iii. 7. & 11. Reg. xvii. 10.

Ibid. καὶ ἰδὲ ἀγνιαιῖς] Tanquam *Trivis* nempe seu *Hecate*, ac proinde ΑΓΥΙΕΩΣ nomen haud minus ac frater Apollo merita; & juxta eundem præterea, cum ἀστυατηρία ab Æschylo Sept. Theb. v. 455. tum Προπυλαία in Eleusine, juxta Paulaniam l. 1. p. 71, & ἀστυραία quoque appellata, non apud Lycophronem solum p. 641. sed pridem ante eodem nomine in Orphicorum, qualia hodie existant, Hymno sacrata; aut ἀστυραία eadem quoque, quod præterea observo, apud Sextum Empiricum dicta adversus Mathem. p. 340. Unde Ἐκάταια etiam nuncupatur cum alibi, tum apud Comicum Ran. p. 2301, posita nempe ante ædium januas, aut vero in triviis *Dex illius Erodias* seu Τροοδίτη simulacra, & quæ Ἐκατίνας, nempe ἀιδεῖαντας, a Theophrasto vocari videas H. Plant. l. v. c. x. circa finem, sed quem locum non expressit in versione Gaza, aut ejus interpolator vir magni nominis, nec satis adsequuti sunt, qui ad eum commentati sunt Jul. Scaliger & Bodæus, de quo alibi.

V. 39. καὶ λιμνῶσιν ἐπίσκοπος] Hinc λιμνοσκοπῶν seu portuum In-
spectrix una voce eadem dicitur infra in hoc Hymno vers. 259. Adeo
ut non Montana solum, Nemorensis, Palustris, aut Flouviatilis, quod
ante vidimus, sed tanquam ἐνάλιῳ etiam Dea & Ωκεανίαις Nymphis
proinde, uti jam supra, seu Θαλασσίαις stipata, Portuum quoque custos
haberi meruerit. Haud minus nempe ac parens Juppiter, Portuum cu-
stos λιμνοσκοπῶν itidem a Callimacho dicitur in Epigrammate, quod
inter ejus Fragmenta legitur,

Ποτὶ Ζηνὸς ἔκτυμαι Λιμνοσκοπῶν,

Per Jovem oro Portuum inspectorem.

Idem proinde hic ἐπίσκοπος, qui σκοπὸς, & qua voce pro custode ac
domino usus pridem Æschylus, ut Eumen. v. 743. ubi Agamemnona
domi ab uxore cælum vocat Pallas, θυράτων ἐπίσκοπον; adiunt custo-
dom seu Dominum; alibi vero in eodem dramate v. 524. φρουρῶν ἐπίσκο-
ποι, item v. 906. νίκης ἐπίσκοπα, qua ad victoriam spectant. Immo
prout σκοπὸν de Jove pridem dixerat idem Æschylus, loco jam supra
adducto ad v. 81. Hymn. in Jov. nempe Suppl. v. 386, τὸν ἐνθάδην σκοπὸν,
illum ex alio speculatorem &c.; & quomodo etiam aut Apollo, Deli
Ἐκαστὸς apud Pindarum, Olymp. Od. vi. pag. 52. aut Dii in genere,
Ὀλύμπιυ Σκοποὶ, Cæli Præsides aut Custodes ab eodem OJ. i. p. 7. ap-
pellantur. Immo quale ἐπίσκοπος, ut eadem hic a Callimacho vocatur,
Dianæ Fanum in Elide existitisse tradit Plutarchus Quæst. Græc. p. 302.
Haud frustra vero dici hanc Deam hic & alibi ab hoc Battiaide, Portuum
custodem, abunde itidem arguunt ac illustrent tot superstites etiamnum
Portuum seu maritimarum Urbium nummi, sicut Ephesi, Smyrna, Cu-
ma, Mytilenes, Cyzici, Byzantii, Amisi, Amastridis, Syracusarum,
Messina, Neapoleos, Massilia, aliarumque id genus cum sculptis in iis-
dem Dianæ, ut Tutelaribus loci Deæ, iconibus. Adde, quod, ut Ma-
rina etiam Deæ, piscatus juxta ac venatus primitivæ, qua de re infra ad
v. 104. eidem fuerint sacræ, teste Plutarch. de Solert. Animal. pag. 965.
Quæ proinde ad Lunam, Oceano demergi, & ex eo denuo prodire a
Poetis dictam, sicut a Valerio Flacco l. ii. v. 295,

Divæ, soporiferas qua nunc trahis aqmore bigas,

seu ad vim illi in omnia sublunaria, Terram juxta ac Mare, tributam,
referenda veniunt. Qua ratione etiam factum, ut idem elogium, Por-
tuum nempe amantis, Veneri, quam e mari ortam finxere, a Philode-
mo tribuatur Anthol. l. i. c. xxxi. Epigr. v.

Κύπερ ΦΙΛΟΡΜΙΣΤΕΙΡΑ, φιλοργίη, σῶζέ με Κύπερ,

Ρωμαϊκῆς ἤδη, διαπότη, σὺς λιμνῶσιν,

Venus AMANS PORTUUM, seu stationi navium propitia, or-
gionum amans, serva me, Venus,

Romanos jam ad portus o Domina.

Quamquam haud nesciam a viro magno, sicuti antea dictum ad v. 13.
de sexaginta Oceaninis Dianæ χορηγίσι, ita istud quoque Callimachi de
Diana viis & portibus a Jove præfici hic dicta; aut quod de Venere
etiam, ut modo vidimus, φιλορμιστεία Portuum amantis traditum, ad
eandem

eandem Mariam Moſis ſororem itidem referri: *Vix* quidem, quaſi ea munus illud cum Mercurio, qui Moſes erat, partita; *Portibus* autem, quod poſt tranſmiſſum ſicco pede Mare Rubrum, ad littus tripudiis & canticis Deum celebravit hæc Maria.

V. 41. Λευκὸν ἐπὶ Κρηταίων ὄρεσιν] Qualia utique λευκαὶ ὄρεσιν, seu *albos montes* in hac Inſula appellatos, aperte, quod non fugit diligentiffimum Meurſium in Creta, præter Strabonem l. x. p. 475. Plinium l. xvi. c. xxxiii. Ptolemæum l. iii. tradit itidem Theophrastus Hiſtor. Plant. l. iv. c. i. Ratione etiam addita, quod nix in iis nunquam deſit, ἐν Κρήτῃ γὰρ φασὶν ἐν τοῖς ἰδαίοις ὄρεσιν, καὶ ἐν τοῖς ΛΕΥΚΟΙΣ πελοπονησίου ἐπὶ τῶν ἄκρων, ἔπιρ' ὑδρίων ἐπιλείπει χιῶν, κυκάλιστον εἶναι, *itaque in Creta ajunt in Idaei montibus ALBISQUE appellatis, in jugis, ubi nix nunquam deest, cuſpreſſum reperiri.* Quod proinde λευκὸν nomen eo magis iisdem *Creta montibus* adhæſiſſe ſtatuendum, ſi verum eſt, quod refert alibi idem Theophrastus, nempe de Ventis p. 405. ferri ab aliis & ab ipſis Cretenſibus, majores nunc eſſe apud eos hyemes ac nives, quam antea, & incultos proinde eſſe, qui prius colebantur, eorum montes. Verum, quod propius ad hunc locum facit, notandum hic inter *Albos illos Creta montes, Dictynnaum* imprimis relatum; ut id a Solino aperte traditur cap. xi. ubi de Creta ait inter alia, *ALBET jugis montium DICTYNNÆI, & Cadisti, qui ita EXCANDESCUNT, ut emittunt nevigantes magis putent nubila.* Mons autem ille *Dictynnaeus* idem, in quem Diana, ubi adoleviſſet, ex Inſula Delo profecta, eumque inhabitaffe dicitur apud veteres Pindari Enarratores ad Argum. Pythiorum p. 185. ἢ μὲν ἐν ΑΡΤΕΜΙΣ ἀνέτηθ' εἶσα, ἤλθ' ἐν εἰς ΚΡΗΤΗΝ καὶ τὸ ΔΙΚΤΥΝΙΟΝ (forte Δικτύναιον) ΟΡΟΣ κατήλθ' ἐν, DIANA vero ubi adoleviſſet, in *CRETAM* venit, & *DICTYNNÆUM MONTEM* inhabitavit. Situs autem idem mons, quod aliunde conſtat (& qua de re infra ut & de Diana *Dictynna* inde dicta ad v. 198. &c. Νύμφαν ῥῶρ' Δικτύνας, ὄρος &c.) in Promontorio *Dictynnæo* ad occiduum Cretæ mare extenſo. E quibus aperta jam & plana mens hujus apud Callimachum loci, & ad quem, ut de Solino ſileam, reſpexiſſe credas illos Pindari Interpretes, dum de eadem Diana hic a Poeta dicitur,

—βαῖνε δὲ κόρη

Λευκὸν ἐπὶ Κρηταίων ὄρος, κεκομημένον ὕλη,

Ἔειπεν ἐπ' Ὀκεανόν,

Ivit autem puella

In Album Creta montem, comatum ſylvas;

Indo ad Oceanum.

Ibid. κεκομημένον ὕλη] Bene hic *nemorum comam* ex Horatio adduxit Anna præſtantiffima, cui opportune haud minus addi poteſt *comata ſylva* apud Catullum Carm. iv. Unde *tonderi* etiam paſſim dictæ arbores, ut apud Maronem Georg. l. iv. v. 137.

Ille comam mollis jam sum tondebat acanthi,

& quæ id genus apud Poetas obvia. Mitto *τείχας*, *τερχῶδες* seu *τερχωαῖς*, de plantis quoque, & poſtremum de *adianti* seu *capilli Venæris*

vis genere a Theophrasto dicti, Hist. Pl. VII. c. XIII. & in Nicandri Schol. ad Ther. p. 60. Opportune vero *comatum sylvia* hunc *montem* dicit Callimachus, *cupressu* nempe, quam in cacumine horum *Λευκάν* seu *Alborum Cretæ montium* nasci, tradit loco superiori nota adducto Theophrastus, & firmat aliis locis de copioso *cupressi* proventu in Creta, sicut Hist. Pl. ed. Heinz. p. 27. 42. & 80. & in quo priori etiam loco, *κρηζομένη κυπρίαιτῶν*, *cadua* seu *detonsa cupressus* apud Tarrhas in Creta dicitur. Nec hisce obstat, quod incultos quidem Cretæ montes suo ævo exituisse, alibi, ut paullo ante vidimus, nempe de Lapidib. pag. 405. idem adserat Theophrastus; quum olim, ut ibidem ait, & e Cretensium quidem, qui id narrarent, fide, satis fructibus consitisque arboribus abundarent iidem montes; nec tum proinde, ut de hoc Cretæ monte a Callimacho, diceretur ἄρος κρηζομένην ἕλη, *mons sylvæ frondosus*, quod nempe de sylvestribus potius, quam fativis arboribus dici solet. *Cupressu* cæteroquin exuberasse olim eandem Cretam, & præter *Album*, de quo hic Poeta, aut *Idæum* in ea Insula montes iis teraces, *Lucum* etiam *cupressorum*, *κρηζομένων ἄλλῶν* in eadem existuisse, e Platone ac Diodoro constat, quorum ea de re loca jam adnotavit in Creta diligentissimus Meursius p. 105.

V. 43. ἔτι παιδῶν ἀμίτρως] Vide quæ ad eadem verba, quæ leguntur vers. 14. de iis & de Scholiastæ Glossâ jam notavimus.

V. 44. Καίρετῶν ποταμῶν] Addita nempe hic vox *ποταμῶν* præter solitum, quod eo *Καίρετος* seu *Carati* nomine, non fluvius solum Cretæ, sed a præterlabente fluvio nobilissima illius Insulæ urbs *Cnossus* fuerit olim dicta; ut istud ex Strabone, Eustathio in Periegetem, & Hesychio præterea observarunt jam viri docti, indeque emendari debere duos priores, apud quos *Κέρετῶν* pro *Καίρετος* scribitur. Qua de re videri itidem potest eruditissimus Meursius in Creta pag. 26. Opportune vero ejusdem *fluvii*, ut lætantis ob Oceaninas Nymphas, Dianæ comites additas, meminit hic Callimachus, quum, ut alibi in Creta, sic maxime etiam *Cnossi* cultam hanc Deam, arguant adhuc superstites, iique haud passim obvii, illius urbis nummi, ac inter alias insignis Cimiarchii Gallorum Regii, in quo huic caput Dianæ cum Pharetra, illinc Pharetra iterum, cum nomine urbis ΚΝΙΣΙΩΝ. Ad quem proinde Dianæ iis in locis cultum, referri etiam potest id, quod ab Ovidio dicitur in Fastis l. III. v. 81.

Pallada Cecropida, Minoia turba Dianam,
eximie scilicet coluisse: *Minois* enim *Regia*, sicut ab Homero pridem dicta *Cnossus*, Odyss. T. v. 178. unde hæc Dea quoque in aliis præclaris admodum ejusdem urbis nummis, cujusmodi extant in Gaza Medica & alibi, signatur.

V. 45. ἀμωρῶν] Adducitur hic versus Callimachi, & occasione hujus vocis, sed mutilus, hinc proinde supplendus ac emendandus, in Nicandri Scholiis p. 19. ubi verbo ἀμωρῶν ἔνεοντο usus erat idem vates, & quod explicant ibidem Critici, ἀμωρῶν ἔνεοντο δὲ, ἀντὶ τῷ διηκοιζοῦτο. Quo spectat etiam glossâ in Scholiis ad hunc locum, ἀμωρῶν ἀπολυτῶν, πα-

ἐπὶ τὸ ἄμμα περιείδαι, aut juxta Etymologici auctorem, τὸ ἄμμα τινὶ ὄρα μᾶν. Ἀμφοβαίης vero, quas hic Callimachus ἀμφοβαίης, vocat itidem Nymphas Dianæ *comites*, seu *pedisequas*, loco jam supra adlatò, Apollonius l. III. v. 880. τῆ δὲ ἄμμα Νύμφαι ἵπποται ἀμφοβαίης, quam simul *Nympha sequuntur comites*. Immo eadem voce ἀμφοβαίης usus est alibi Callimachus, pro *bosum sequaciibus* seu *bulbucis* eo versu, qui bis ei tribuitur in brevibus ad Homerum Scholiis Odyss. χ. v. 299. & v. 300. ac unde etiam idem in Fragmentis hujus Battiadæ emendandus,

Βουσοίον, ὅτι μῦθον βοῶν καλεῖσιν ἀμφοβαί,

Quem boues exagitantem, æstrum vel asinum vocant bosum sequacos seu bulbuci.

haud aliter nempe ac βουλάτην μῦθον dixerat pridem Æschylus Suppl. v. 213. Inde vero explicandus alterius, juxta Callimachum & Apollonium, e Pleiade Nicandri locus, apud quem Theriac. p. 3. Θρηϊκῆς ἀμφοβαί Θρακίῶν *pastores* aut *bulbuci* vocantur; alibi autem & qui locus adducitur in ejus Scholiis p. 19.

Βουβαίον ζυγίον ἀμφοβαίῶν ὄρων;

Bulbuci juga sequuntur mulorum,

sicuti alio iterum loco Theriac. pag. 3. ἀμφοβαίης τὴ χαροῖδος vocat Nicander, *alveos*, seu *locum concava*, in quibus degunt armenta; & prout ibidem bene notant veteres Critici, ἀμφοβαίης δὲ χαροῖδος, τὰς βουβαίικας ἢ ποιμνίικας βουβαίον καταῶν. Mitto aliam, quæ ibidem adfertur, sed minus eo loco opportunam, & quam tamen arripuit Latinus Nicandri interpres, ejusdem vocis explicationem; nempe dici ἀμφοβαίης τὰς σκοτεινῶδες seu *tenebrosas*; ἀμφοβαίον ἢ τὸ σκοτεινὸν seu *tenebrososum* vocari, idque ὡς τὴν ὄρην, Meipfi litteræ ν. & mutatione φ. in β. aut quali ἀμφοβαίον seu *informe*; quem utrumque etiam vocis ἀμφοβαίης vel ἀμφοβαίης usum notat auctor Etymologici. Priorem vero significationem hujus vocis adfert quoque Oppianus, apud quem *Cyneg.* l. III. φῆτες ἀμφοβαίῶν *viri pastores* indignantur. Quibus addere mihi liceat, dici apud Athenarum l. XIV. p. 646. ἀμφοβαίτην *placenta* genus apud Siculos, qua nempe, sicut e modo dictis de usu hujus vocis ἀμφοβαίης licet continuo colligere, pastores Siculi solemnibus eorum festivitatibus vescebantur. Quæ ad majorem hujus apud Callimachum loci, aliorumque simul auctorum, qui eadem aut formatis inde vocibus sunt usi, lucem dicta obiter sufficient.

V. 47. Νῆσον εἰς Λιπάρον] Alia quidem ab ea e septem Æolidibus Insulis, quæ a Ptolemæo Ἡφαίστου νῆσος, in Peutingerianis Tabulis, *Vulcani Insula*, & a Virgilio Æn. l. VII. 422.

Volcani domus, & Volcania nomine tellus,

proprie dici meruit, vulgo autem Ἴερα vel Θέρμιασιν *sacra* & *Thermissa* fuit appellata. Neque minus tamen hæc *Insula Lipara*, ob eandem ignis in illa expirationes, *Vulcani* ac *Cycloporum* sedes ac officina, quod vel hic locus abunde arguit, fuit habita. Quem locum etiam eam in rem opportune adducunt eruditi ad Apollonium Critici ad l. III. v. 41. Sed qui ibi in mendo cubat, ubi nempe Καλλιῶν pro Καλλιμαχῶ le-

[L]

gitur,

gitur, & inde Cluverio imposuit, dum ex eo colligit; negari ibi a Callia dictam modo Insulam nempe Ἱερῶν, Vulcano consecratam, sed Λιπαράν, τῶν ἐν Αἰόλῳ νήσων ἹΕΡΑ καλυμμένη, ἐν ἧ φασὶ τὸν Ἥφαιστον χαλκίζειν Καλλιμάχῳ δὲ (non Καλλίας) ἔτι τὴν Ἱερῶν φασὶ ἀνακεῖσθαι Ἥφαιστον, ἀλλὰ τὴν Λιπαράν, Νήσῳ ἐν Λιπαράν. ποικ, τῶν Αἰόλου Νήσων ἐστὶν ἡ ἹΕΡΑ καλυμμένη, ἐν ἧ φασὶ τὸν Ἥφαιστον χαλκίζειν. Ἱεροῦ ΚΑΛΛΙΑΣ ἐν Δικαίῳ τῶν ἀπὸ Αγαθοκλεία &c. *Insularum in Æolide HIERA seu sacra vocatur, in qua dicitur Vulcanum arariam artem exercuisse. Callimachus vero (non Callias) non Hieram Vulcano consecratam dicit, sed Liparam, nempe (Nήσῳ ἐν Λιπαράν) Insula in Lipara; postea ex Æolis Insulis HIERA seu SACRA appellata, in qua dicunt Vulcanum ara exercere. Tradit CALLIAS libro decimo de Rebus gestis Agasthoelis, esse in eo collectum &c. Ubi aperte, sicut e sequentibus ibidem liquet, id ipsum a Callia, de sacra nempe Vulcano seu Ἱερῶν, una e septem Æolidum, statui, quod ab eo tamen negari contendebat Cluverius, non adtentis hujus, qui ibi adducitur, & exstat hic apud Callimachum, loci verbis, Νήσῳ ἐν Λιπαράν, & proinde, ubi non Καλλίας, sed Καλλιμάχῳ, obvio in talibus librariorum errore, legi omnino debuit. Quamquam a principe harum Insularum, Æolidum Lipara, & quod reliqua, ac proinde eadem etiam illa Ἱερῶν aut Vulcani Insula proprie dicta, in illius ditionem transierint, Liparas seu Liparatas easdem in genere, Strabonis xvo vocatas, tradat aperte idem Geographus l. vi. p. 275. τὰς τῶν λεγομένων ΛΙΠΑΡΑΙΩΝ ΝΗΣΟΥΣ, αἷς Αἰόλου τινες ἀνακεῖσθαι, quae nunc dicuntur LIPARÆÆ INSULÆ, quas a quodam Æolo, seu Æolidae nonnulli πενσεύουσι. Callimacho autem, de sacra itidem Vulcano Lipara proprie dicta, quam olim in itinere Siculo fumo caligantem, sicuti & alteram Στρογγύλον, hodie Stromboli, dictam, vidisse procul iuvit, & abunde suffragantur alii, ac Siculus quidem & coævus huic Battiadæ Theocritus, qui Λιπαραιῶν Λιπαράν vocat Vulcanium Idyll. 13. v. 134. Juvenalis insuper Satyr. xiiii. v. 45.*

Brachia Vulcanus Liparata nigra taberna.

Immo quod egregie adserunt hodie vel illustrent veteres illius Insulæ nummi, in quibus Vulcani, more solito, caput barbatum & pileatum cernitur; illiæ globuli modo tres, modo plures, & quandoque cum acrostolio, nummi pretium indicantes. Cujusmodi prostant sculpti in Sicilia Parutzæ, ac vidisse memini haud semel in præclaris Galliz & Italiz Cimeliariis. Neque vero minus obvius hic fabrilis Vulcanus, cum fabrilibus itidem instrumentis, incude, malleo, forcipe, in alterius Insulæ seu antiquis Lemniorum nummis. Neque enim, ut aliunde fatiis notum, sola hæc Æolis Lipara, aut vicina eidem dicta modo ante Vulcani Insula, Τεχίτις hujus Dei ac Cycloporum sedes habitata; seu, ut cum Juvenale loquar, taberna, sed eadem Lemnos, Vulcania inde itidem dicta a Valerio Flacco Argon. l. iv. v. 440. & alibi proinde cum hac ipsa Insula Lipara ab eodem conjuncta, l. ii. v. 76.

*Lemnos, cura Deo, nos fama notior Ætina,
Aut Lipara domus.*

Unde

Unde a Nicandro *Vulcani Insula*, dicta quoque eadem *Lemnius*, haud minus ac superior illa *Æolis*, Ther. pag. 32. Ἡφαίστειο χαλκίπυρόν ἐν πρυχί νήσῳ, in vertice claudī *Vulcani Insula*, quod de *Lemno* ibi explicat vetus ac eruditus Poetæ illius Enarrator. Immo sicut jam antè a Philoſtete Lemnio apud Sophoclem dicitur in cognomine dramate v. 1000.

Ὡ Λημνία χθὼν, κ̅̅ τὸ πανκροτῆς σέλας

Ἡφαιστόφυλον,

O Lemnia terra, & omniipotens jubar

A Vulcano fabricatum,

ubi Critici, ἐν γὰρ τῇ Λέμνῳ τὰ τῷ Ἡφαιστῷ ἐργαστήρια, ἐν *Lemno* enim *Vulcani* fabriles officinae. Unde arma in Lemno primum fabricata dicuntur ab eruditis Apollonii Interpretibus l. v. v. 608. Adde hinc aliam adhuc Insulam, *Eubœam* nempe, qua de re mox ad sequentem verum; ac unde insuper abunde illustratur, cur, *Ductor ferreus Insularis*, dicitur in Priapejis.

V. 48. Οὐνομά οἱ Μελιγυνίς] Quod etiam præter Strabonem, Plinium, Hesygium, aliosque hujus loci testimonio firmatur a Stephano, in voce *Μελιγυνίς*. Neque proinde audiendæ vetustæ Plinii editiones, quarum meminit, nec improbandam putat scripturam Cluverius, in quibus nempe *Longonis* pro *Meligenis* legitur lib. III. cap. IX. A *mellis* etiam potius, quam ab *ovium* proventu, inditum eidem Insulæ hoc nomen, bene ad eundem Plinii locum monuit postremus ac eruditus ejus Enarrator Harduinus. Opportune quoque Parthenii locum, ubi hanc *Μελιγυνίδα νήσον* seu *Liparam* memorat, tangit ad Stephanum Holstenius, & qui inde procul dubio id hauserat, Berkelius.

Ibid. ἄκμοσιν Ἡφαιστῷ] Ita Apollonius l. IV. v. 761. ὅθι τ' ἄκμονες Ἡφαιστῷ, ubi *incudes Vulcani*, de eadem nempe *Lipara*, juxta Scholia ad eundem locum, & *Στρογγύλη*, vicina eidem Insula, in quibus nempe, quod ajunt ibidem eruditi Enarratores, habitare creditus Vulcanus; ideo nempe, quod ignis illic fremitus sonitusque vehemens exaudiretur; adduntque præterea iidem Critici, idque ex narratione Pythiæ in orbis circum, fama perhiberi, quod rude atque informe ferrum eo detulerit, quicumque vellet; postridie autem reversus, acceperit vel gladium, vel si quid aliud voluisset, idque persoluto primum pretio. Quibus consona omnino, quæ ea de re in Scholiis ad hunc Callimachi locum, & ex uno proinde fonte hausta, enarrantur, quibusque inde major lux continuo accedit. Neque tamen in solis illis appellatis apud Strabonem *Liparais*, seu *Æolidibus Insulis*, sed cum in Lemno, uti jam monui, tum in *Eubœa*, ἄκμονας, seu *incudes* aliaque fabrilia Vulcani instrumenta, observant subinde veteres. Sic Λημνιῶν ἄκμων seu Vulcani *incus Lemnia*, Anthol. l. VII. epigr. LIV.

Εἴη μοι μελέτωσι τὰ Λημνιῶν ἤρμοσιν ἄκμων,

Sint mihi circa membra, quæ Lemnia fabricavit incus,

vincula nempe, quibus Mars cum Venere a Deo Lemnio irretitus. De *Euboicis* vero Vulcani *incudibus*, Euripides Electr. v. 442. ubi Nereidas dicit ab Euboicis ripis, quod

[L 2]

Ἡφαί-

Ἡφαίστου χρυσίων ἀκμόνων
 Μόχθους ἀσπίδας Ἰφίρου τυυχίων.
 Vulcani antracum incudum

Labores clypeatos artiorum, seu clypeos deferbant.

Id vero de Euboicis Vulcani incudibus ab eodem Tragico dictum, quod in Euboea repertas primum fabriles officinas, invento nempe ibi aere, tradiderint veteres. Quo proinde respexisse videntur ex antiquis scriptoribus, ii, a quibus Χαλκῶδων Abantis filius & Euboeæ Rex, apud Homerum Χαλκῶδοτιάδης, Iliad. B. v. 541. & alibi dictus; aut apud Sophoclem Philoct. v. 505. Χαλκῶδοτῶν Εὐβοίας, & apud Euripidem Ion. v. 59. Χαλκῶδοτῶν (non Χαλκῶδοτῶν) Euboeæ incolarum sit mentio. Quæ utique singula, ab illa aris in hac Euboeæ Insula fabrica, hausta omnino censenda sunt.

V. 49. Εξαότας ἀεὶ μύδρον] Quod nempe de iisdem Cyclopiis dixit Maro Æn. l. viii. v. 453. *versans tenaci forcipe massam.* Unde Æschylus in incerto dramate apud Athenæum l. vii. p. 303.

Σφύραξ δίχροτα, καὶ πικαλχίον λόγῳ μύδρος,

Malleos sumere, & cadere jubeo ignitas aris laminas seu massas,

sicuti eadem rursus a Marone dicuntur Georg. iv. v. 170. & quod alioquin una voce μυδροκλυπεῖν vocat idem Tragicus, uti ait de Vulcano in Prometh. v. 366.

Κορυφαῖς δὲ ἐν ἀκραις ἤμῃ μυδροκλυπεῖ

Ἡφαίστῳ,

In summis autem verticibus sedens, laminas ignitas percussit

Vulcanus,

non stans proinde, ut hic Cyclopes, sed sedens; quo utroque tamen habitu candentem massam supra incudem malleo percutere cernitur, in veteribus aliquot Nummis, cujusmodi sequens in Thesauris Gallorum Regiis, in quo Vulcanus pileatus, ut solet, ac sedens galeam incudi impositam, malleo percutere aggreditur; stante ante eum, quæ dex-

trans

tram galeæ imponit, sinistra vero Clypeum tenet, Pallade. Nummus autem sub Commodò Imp. cufus, cum inscr. loci & Prætoris, nempe ΕΠΙ ΣΤΡΑΤ. ΑΛΦΙΑΝΟΥ ΘΥΑΤΕΙΡΗΝΩΝ, sub prætorè Αλφiano, Thyra-sirenorum.

Μύδρος autem, seu *ignitas aris laminas*, alium in usum, nempe ad majorem jurisjurandi, quo Athenienses & Græcos reliquos adegerat Aristides, religionem, in mare ab eo ante prælium navale cum Persis projectas, tradit Plutarchus in Aristide. Diversum vero ab eo, quod dicit Rhetor Aristides in Romæ Laudatione pag. 399. de felicitate nempe Romani Imperii duratura, neque prius cessatura, *πρὸν ἂν μύδροι τε ὑπὲρ θαλάσσης ἴσταιν*, *quasi lamina ferri aut aris mari innatent*. Mitto quod μύδρον seu *ignitam massam*, *solem* vocavit olim Anaxagoras, & inde ejus discipulus Euripides, *πέτρον* ac *βῶλον lapidem* & *globum* eundem dixerit; sicut observant illius Tragici Enarratores Græci ad Orestem v. 982. & ad Hippolytum v. 601.

V. 50. *Ἰαπείην τετύκοιτο Ποσειδάωνι ποτίστρην*] Pro qua postrema voce *ποτίστρην*, seu *aquarium* dixerunt LXX. Gen. xxiv. v. 20: & xxx. v. 38. Occurrit vero vox eadem *ποτίστρην*, quod Thefaurorum effugit diligentiam, apud Strabonem l. viii. p. 356. ubi Pisatida regionem dictam tradit, a *Pisa* seu *Πίσσῃ*, urbe fonti cognomine, additque, *τὴν δὲ κρήνην Πίσσαν εἰρήδου, οἷα πύργου, ὅπως ἔστι ΠΟΤΙΣΤΡΑΝ*, *fontem autem Pisatidæ dictum, quasi Pistram id est POTISTRAM*, seu *potum præbens* h. e. *aquarium*. Neptuno vero fabricatum hic dicitur a Cyclopibus illud *equestre aquarium*, quo equos nempe suos aquaretur; utpote *Ἰαπείην* seu *equestri* Deo passim a Græcis olim culto, & proinde modo equo insidenti, sicuti Athenis, teste Pausania l. vi. p. 111; modo bigis equorum, frequentius vero, sicuti pridem apud Homerum Iliad. iv. v. 23; ac unde a Valerio Flacco dicitur, *setis horrendus equinis*, Argon. l. i. v. 677. Quo habitu etiam adhuc visitur in monumentis antiquis. Immo qui primus equos fræno regere docuit, juxta Sophoclem Oedip. Col. v. 747: ac inventor præterea traditur equestrium certaminum apud Pindarum Od. vi. Pyth. p. 284. & a quo alibi equi, tanquam eidem Neptuno sacri, denominantur *Ποσειδωνιοὶ Ἴαπει*, *Neptuni equi* sub finem Olymp. Od. v. ipse vero *Ἰαπυγίτης*, seu *equorum dominus*, a Lycophrone appellatur p. 122. Hinc etiam Argivi, equos phaleris ornatos, Neptuno in *Δαῶν*, aquam Argolidos, immisisse dicuntur apud Pausaniam l. viii. p. 465. Unde utique opportune Neptuno *Ἰαπείην ποτίστρην*, seu *equestre aquarium* procudere hic dicantur Cyclopes; sicuti iidem *Marti currum* *voiasque*, apud Maronem lib. viii. v. 433, Jovi vero fulmen; Palladæ ægida; aut prout in adductis paullo ante nummis galeam, Achilli vero aut *Aeneæ* clypeum apud Homerum, ac eundem Virgilium; Cupidini autem sagittas apud Anacreontem Od. v. & mox in hoc Hymno, sagittas itidem & arcum Dianæ fabricasse. Mitto, quod sicuti *equestris Neptuni aquaris* hic fit mentio, quo nempe equi eidem sacri aquarentur; sic Jovis præsepia in Cœlis & Junonis pascuo, ubi Jovis equi pascèrent, dicuntur infra v. 165, & qua de re ibidem.

V. 52. Πηλοῖσι Ὀσείοισιν ἰοικέτα] Quod est ab Homero mutuatus, qui de Cyclope itidem ait Odysf. I. v. 191. cum non homini humano more vescenti similem existitisse,

— ἀλλὰ βίῳ ὑλῆστι

Ἵψλῶν ἄριον, ὅτε φέινεται εἶος ἀπ' ἀλλῶν,

Sed CACUMINI *silvoso*

EXCELSORUM MONTIUM, quando apparet solus ab aliis.

Vade de iisdem Cyclopius Lucilius apud Nonium in voce *corbita*,

— *Polyphema ducentos*

Cyclops longum pedes, & porro huic majore bacillum,

Quam malus navis in corbita maximus ulla;

ac inde *primus mora*, proceræ scilicet ac densæ arboris instar, *πίτυος δίκων comam* seu *χαίτην* quaterre dicitur Cyclops apud Philostratum l. 11. Icon. p. 811. & de quo loco infra ad v. 76. Ut hic mittam, quæ de immanibus giganteisque in Sicilia, tradita Cyclopium sede, repertis cadaveribus ac ossibus, referunt rerum Sicularum scriptores, Fazellus, Walgarnera, aliique; & quibus non derogant fidem duo viri alioquin sagaces & eruditissimi, Cluverius in Sicilia, & Bochartus Colon. Phoen. l. 1. c. xxx. Qua de re tamen, seu quæ omnino fides iisdem Siculorum scriptorum narrationibus habenda sit, consuli potest erudita viri præclari neque nuper Levi cum litterarum & Lycei Batavi damno defuncti, Theod. Ryckii de Gigantibus Oratio, vulgatis ab eodem Holstenianis in Stephanum Notis addita. Ideo autem Cyclopes altorum montium, qualis *Qffo*, *jugis* hic a Callimacho, Homeri, uti modo vidimus, exemplo æquiparatur; quod præter tradita immania eorum corpora, in altissimorum montium verticibus habitare iisdem crederentur, juxta id de iis tradentem Poetam, Odysf. I. v. 113.

Ἄλλ' εἴγῃ Ἵψλῶν ἄριον ταῖσσι κάθηται,

Sed ipse *colforum montium inhabitans cacumina*.

& similiter de Cyclope Theocritus Idyll. VIII. κατὰ ζῆλον δ' ἐπὶ πέτρῳ Ἵψλῶς, *sedens autem in petra excelsa*.

V. 53. Φάσμα μυτιόγλῆνα] *Φάσμα* de oculis a Græcis Poëtis dici. sicut a Latinis *lucina*, obvium. Unde non solum *φάσμα ὀμμάτων* apud Plædarum Nem. Od. x. p. 421. sed a Nicandro dictum, Alex. p. 131. *Ἄει δ' ἐκ φαίων γαρρῆτος ἐκ οὐλοῖς* &c. ac unde *ὡς φαίει* dicitur apud Aeschylum Chæp. v. 69. pro *aperito*. *Μυτιόγλῆνα* autem voce de *Cyclope* itidem, qui nempe cum sociis Leontinorum in Sicilia campos inhabitasse olim habitus, usus est Lycophron p. 108. τῆ μυτιόγλῆνα σέγαυ χρέουσι, *maculis Leonis pro Leontinis*, seu *Cyclopiis*. Unde per enallagen numeri, quod Poëtis familiare, Cyclops Polyphemus, quem cæteroquin *μόνοντα* & *μυτιόγλῆνα*, seu *μυτιόγλῆνα* vocat in cognomine dramate Euripides v. 21 & 78. & de cujus ambusto ardenti titione lumine ibidem agitur, alibi in eodem dramate dicitur v. 509. *καλὸν ὄμμασι δειδρῆναι, παλῆτος οὐλοῖς σέγαυσι* pro *oculo*, nisi potius *ὄμματι* quod verius etiam, & obvia utique emendatione ibidem legi debeat. *Μυτιόγλῆνα* seu *μυτιόγλῆνα* Cyclopias quod attinet, id e Scythica historia traditum colligit Strabo l. 1.

p. 21. quod tales Arimaspos in ea gente, nempe *monoculos* existisse tradiderit olim Proconscius Aristas, cujus ex de re versum adtulit ibi ad Geographum Casaubonus, & ubi ille inter alios de Arimaspos legitur,

Ὀφθαλμὸν δὲ ἴν' ἑκαστοῦ ἔχει χρασίῳτι μετώπῳ

Oculum vero unum habent singuli in amabili fronte.

Quod ab Æschylo etiam traditum, qui *μῦθηκα γαργόν*, seu *monoculorum* Arimasporum *γενεῶν* vocat Prometh. v. 803. & a Philostrato de Sophocl. l. 11. p. 581. *Λεμύστιος μονομαμάτιος, Arimaspos monoculos.* Ut vero *μονογλήνης* hic *Cyclophas* juxta Lycophronem, sicut modo vidimus, vocat Callimachus; sic *ἑυγλαῖοι λύφεις*, acuti visus *lynees* dicti ab Oppiano *Κυμγ.* l. 111. v. 97. Adde hic obiter *καθῶν* a Græcis de *μονογλήνῳ* seu *monoculo* itidem dictum; juxta Hesychii glossam, *καθῶν, μονοφθαλμῶ*, quod e Latinorum *cilio*. h. e. juxta veteres Glossas, *ἐπιπροπίφ*, aut vero istud *silium* ex antiqua voce Græca *πέλαω*, ac unde veterum Latinorum *cilio*, proflixisse facile licet opinari.

Ibid. *ἑάκοι ἴσα τετραβοαῖα*] *Clypeis* nempe Græcorum non *ἰσκόλοισ* solum seu *racundis*, sed *κύκλοις*, & apud Latinos *orbibus* inde etiam dictis, equiparata subinde, quæ orbicularum itidem figuram, ut hæc *κυκλωτή*, sicut eadem vocat Hesiodus Theogon. v. 145, Cyclopum lumina, referebant. Hinc optimus hujus loci interpres quod jam viderunt alii, Virgilius, dum de monoculi Cyclopi lumina ait Æn. l. 111. v. 636.

Ingens quod torus totum sub fronte latobas,

Argolici clypei, aut Phœbæe lampadis instar.

Pœstumum certe quod adinet, *ἄλας* Græcis tam de *Luna* aut *Solis* etiam *orbis*, quam de *clypeo* olim dictus; sicut de pœstremo luculentus testis Æschylus Sept. Theb. v. 495.

Ἄλλω δὲ, ποτὴν ἀσπίδος κύκλος λίγω,

Aveant uero: magnam clypei orbem dico.

Unde etiam *Cyclophas* seu *κύκλωπας* a Græcis dictos ab immani illo & *circulari* lumine pridem monuit Hesiodus, *Θεογ.* v. 144. &c. Quo referri itidem debet, quod illum Cyclopi *oculum medium*, seu *τὸν σφθαλμὸν μέσῳ*, *clypei* nempe instar medio in fronte situm, vocet Euripides in Cyclop. v. 173. Neque enim *σάκος*, cui comparat hic Cyclopum lumina Callimachus, minus de *ἰσκόλοισ* *clypeis*, quam *ἀσπίς* olim dicebatur; sed utraq; vox promiscue apud Homerum, quamquam discrimen aliquod inter easdem quæsierint veteres aliqui Critici, uti id jam supra ad v. 71. Hymn. in Jovem a nobis monitum) aliosque veteres Poetas sumpta. Unde *σάκος κυκλωτῶ clypeo circulari*, legitur apud Æschylum Sept. Theb. v. 545. sibi *ἰσκόλον σάκος*, *ρασπίδος clypeois* in eodem dramate v. 648. Eadem proinde seu *circularis* illorum *clypeorum* forma, sive *ἀσπίδος*, sive *σάκος*, sive *ἀσπίς* etiam ab antiquis Poëtis appellantur; nos vero eadem *δοξαῖν*, aut *πελοῖν*, *φανορῶν*, aut *πολλῶν*, quæ de *oblongis* aut *semicircularibus*, seu dimidiæ Lunæ instar non plerumque, *clypeis* vel *σπίδ* didi consueverunt. Sed ea de re: non uon una ve-

teri *elypsorum* forma & appellatione, totoque eorum discrimine, ex antiquis monumentis luculenter illustrato, agimus alibi accurate.

V. 54. Δειὸν ἀπογλαύσσονται] Eadem voce usus Moschus in Europa v. 86. ὅσος ἀπογλαύσσει, oculi vero *sublucabant*, & similiter verbo ἀπογλαύσσει Apollonius Rh. l. 1. 1281. ubi de ortu Auroræ ait, ἀπογλαύσσει γ' ἀταρκοί, *collucebant autem via*. Ad quem locum ea notant veteres Critici, quæ eadem opera hunc Callimachi locum haud parùm illustrant, ἀπογλαύσσει, ἀπὸ τῆ φωτίζουσιν, ἢ ἀγλάμασσει ὅθιν κ' ἢ Ἀθηνᾶ γλαυκῶπις, καὶ γλήη ἢ κήρη τῆ ὀφθαλμοῦ, πρὸς τὸ γλαύσειν, ὃ ἐστὶ λάμπειν καὶ Ευελπίδης, ἐπὶ τῆς εὐλήτης ἐχρησάτο, γλαυκῶπις τε γράφεται μῆτις, h. e. ἀπογλαύσσειν, pro *illuminatione vel collucens*. Unde *esiasus* Μίνετω Γλαυκῶπις seu *castis oculis*, & γλήη pupilla oculi a verbo γλαύσειν, quod est *lucere*. Euripides vero de *Lynce* μύθραται, dicens Γλαυκῶπις *vertitur Lynce*. Pro eo vero, quod hic δευὸν ἀπογλαύσσονται, seu *torum* *sublucencia*, δευὸν, vel ταυρηδὸν βλέπειν, dixit Comicus Ran. p. 240. & 249. sicut ταυρηδία λέισσον, Nicander Alex. pag. 144. Lucianus vero in *Amoribus* δευὸν τι καὶ θεαλῶδες ἐν τοῖς ὄμμασιν ἀποδύλων, *torum* quid ac *ferinum oculis respiciens*; alibi, ut in *Timone* & *Icaromenippo*, τιτανῶδες βλέπων vel ἀπιδὸν, opposite hic ad *torum* horum immanium Cycloporum *lumina*, e quibus Polyphemum *Terra filium*, παῖδα γῆς vocat Euripides *Cyclop.* v. 644. & qui vere esset, quod de aliq. ait idem *Tragicus Phœn.* v. 148, ὄμμασι γοργὸς εἰσιδέει, *oculis vel oculo terribilis adspexit*.

V. 55. & 56. ἀήμα φύσας] Neque aliter de his Cycloporum *follibus* Virgilius, *ventosis follibus auras accipiens reddensque* Æn. lib. 111. v. 439. ac de iis agens Apollonius l. 1v. v. 763. φύσας πρὸς folles ἰγνῆς vocat nempe *stabella*. Idem vero alibi hos Vulcani aut Cycloporum *folles*, non φύσας, sed πρηστῆρας dicit, nempe l. 1v. v. 776. ἔχοντο δὲ αὐτῶν Ἀιδάλιος πρηστῆρας, *abstineant autem a flatibus Fuliginos folles*. Sicut vero *ventosos* eisdem *folles* vocat hoc loco ante adducto Virgilius, & eadem in re Persius, *folle præcipis ventos*, Satyr. v. v. 11. aut *πρηστῆρας* seu *valde spirantes ventos*, loco modo adducto, Apollonius; sic quoque ἀήμα seu *flatum* aut *ventum* similiter de iisdem hic dicit Callimachus. Ita Anthol. l. vi. c. xavii. Epigr. 1. legas Ἀυτὸν καμινωτῆρα, τὸν φιλήνιμον *follem camino inservientem, vento gaudens*; ubi præterea φύλον, nempe tanquam ἔμπνευσαι ὄργανον, de φύγῃ seu *folle* dici obiter licet advertere. Hos autem fabriles Cycloporum *folles*, simul ac iusserit Vulcanus, varium ac promptum flatum emittere, juxta Homerum, nempe *Iliad.* Σ. v. 469, observat Galcaus de *Usu Partium* l. 1v. c. 11. eo loco, qui eadem opera a levi mendo, quod eum hætenus obsidet, liberandus, καὶ τῆς γὰρ φύσας εὐδὸς ἀήμα τῆ κελῶσαι τὸν δευπτότην, παντοῖα ὑπάρχει (non ὑπάρχει) αὐτῶν ἰκαίσιαι, & folles quidem simul ac iussuris *Dominus* (Vulcanus) *omnigenum* & *accessu facilis* (non expediatum seu ὑπρηλόν) *flatum* seu *flamma* *emittere*. Nempe ubi inter alia dicuntur ab Homero, loco supra indicato, Vulcani φύσας seu *folles*, ὑπάρχει αὐτῶν ἰκαίσιαι, *facilem accessu flamma* *emittere*; ac unde etiam

etiam factum, ut eisdem *follet ἀπυρῆνας* appellarit, uti modo vidimus, Apollonius.

V. 56. *ἀντῶν τῆ βαρῶν εἶεν*] Pro *ἀντῶν*, hic *ἀντῶν* legisse ingeniosissimum Tan. Fabrum, docet ac tuetur proles utique ejus non degener, & majorem adhuc a sexu, ut de aliis fileam, laudem merita. Cui emendationi faverem etiam potius lubens, quam repugnarem, nisi quod altera illa, quam tuentur libri hujus Poetz antiqui, suo pede stare etiam posset; ii nec obstat omnino, si quid, judico, rē q̄d quod continuo de *Ætnæ* fragore sequitur, *ἀντῶν δ' Ἀἴθρᾳ, Ἀἴθρᾳ δὲ Τετρακτεῖν, ἰνφονάβας σμῖν Ἄετνα, ἰνφονάβας & Τρινάερα &c.* Immo inde intenditur & augetur gravis ille Nympharum metus, ex adsp̄ctu non solum immanium illorum Cycloperum; sed insuper e fragore illo immenso resonantium, quas ii tundeant, *incudum*, & *ventosorum follium*; ad quæ nemp̄ *Ætνα* & Sicilia reliqua, ac Italia insuper & Corsica, cum horrendo strepitu reboabant. Haud aliter ac apud Poetam dicitur, *reboant sibiæque & magnus Olympus*, Georg. l. 111. v. 223; aut vero de cantante etiam Cyclope in cognomine Euripidis dramate v. 425. *ἐνίχου δὲ ἀντῶν, resonant autem antrum*.

Ibid. *ἀντῶν δ' Ἀἴθρᾳ*] Quo respexit rursus Maro, iisdem locis jam adductis, ubi agit de his Cycloperibus, nemp̄ *gemis impostis incudibus Ætnæ*; alibi itidem, *gemis impostis incudibus antrum*, *Æn.* l. VIII, v. 451. & paullo ante, nemp̄ v. 419. &c.

Antra Ætnæ sonant, validique incudibus icæne

Auditi referunt gemitum;

ac similiter Statius l. 111. Sylv. I. v. 130.

Non tam grande sonat motis incudibus Ætnæ.

Dixerat vero etiam Virgilius, *gemitum ingentem pelagi*, & qualia apud Poetas Græcos Latinosque obvia. *Ætnam* vero hic opportune commemorat Callimachus, tum quod eadem a Liparæis Intulis, ubi hic eadem Cycloperum incudes & officinæ statuuntur, haud valde distita; tum quod apud *Ætnam*, seu ad ejus radices, credita olim prima Cycloperum sedes, qua de re præter alios Ulysses ad Cycloperum apud Euripidem v. 296,

Ὀικῆς ὑπ' Ἀἴθρᾳ, τῆ περὶ ἀντῶν πῖπτα,

Habitas sub Ætna, ignifera rupe;

haud aliter ac de ea Tibullus l. IV. El. I. *Ætnæ Neptunius incola rupis*. Unde cum Sileni, tum postea ejusdem Ulyssis, & sociorum ad Cycloperum terram adventus, *ἰς Ἀἴθρᾳν περὶ πῖπτα*, vel quod eodem redit *Ἀἴθρᾳν πῖπτα*, *Ætnæam rupem* refertur in eodem Euripidis Cyclope v. 20. & 95. Immo non *Ætnæ Cycloperus*, ut apud Maronem, solum dicti, sed ipse eorum *Ἐνίχου* Vulcanus, *Ætnæus Deus*, & Valerio Flacco appellatur Argon. l. 11. v. 420. & jam ante ab Euripide Cyclop. v. 595. *Ἐνίχου δὲ Ἀἴθρᾳ, Vulcano, Rex Ætnæ*. Quare etiam, ut obiter hoc addam, doctissimo Bocharto haud continuo adsentior, qui de Colon. Phœn. l. I. c. xxx. *Cycloperus* dictos putat a Phœnicia voce *כּוּלּוּ פּוּי* *chok loko* id est, *sum Lybæano*, vel ad *Libyam*; quum, ut alia mittam, ab

[L 5]

omni.

omnibus antiquis Auctoribus qui de his Cyclopiis, tanquam primis seu vetustissimis Siciliae incolis agunt, Euripide, Theocrito, Strabone, Mela, aliisque, Cyclopium habitatio in opposito plane Siciliae latere, & a Lilybatano valde remoto, ad Aetna nempe radices ac in Leontino agro, de qua re ante, collocari vulgo solet. Ut non opus sit proinde ab ea, quam vox ipsa *Κυκλώπων* continuo, ut jam supra vidimus, supeditat, immo quam vetustissimi etiam Poetae, qualis Hesiodus, aperte jam indicaverant, ejus vocis origine discedere. Adeo ut hic non debuerit Vir magnus, sicut nec saepe alibi, continuo in Orientem confugere, ubi erant in medio posita, quae rem, de qua agebatur, abunde liquidam redderent.

V. 57. *Ἄνι δὲ Τετρακείῃ, Σικανῶν ἴδος*] Mirum prima fronte, de quo tamen silent priores editores, quod hic Aetna a Trinacria distinguatur; nempe, uti modo vidimus, *ἄνι δὲ Ἄλῃ*, dein *ἄνι δὲ Τετρακείῃ* &c. quae tamen Aetna, utpote notus abunde Trinacria seu Sicilia mons; Trinacria Aetna a Marone dicitur *Aen. l. 111. v. 554. Trinacria cernitur Aetna*; & similiter Trinacria rupes, apud Catullum *Carm. LXV. 11. Verum quum Aetna, quae prima, uti modo vidimus, Cyclopium sedes, ad Orientale Siciliae latus, & praeterea haud procul a Liparæis insulis esset sita, inde id innuere voluit hoc loco Callimachus, non tantum eandem Aetnam, seu tractum illum Siciliae Orientalem, inter Pelorum & Pachinum promontorium, sed totam etiam reliquam Trinacriam seu Siciliam, eo gravi fragore commotam, immo ad sonitum æra tundentium illorum Cyclopium, graviter ingemisse. Quo loco occurrit illud opportune, quod ad Occasum Siciliae seu Lilybaeum promontorium, relictis aliis Siciliae partibus, Sicani, quorum sedes Trinacria hic a Callimacho in genere dicitur, a duobus Siculis auctoribus collocentur, Timæo & Diodoro Siculo l. v. p. 290. Unde à πάν Bochartus, probabilius certe, quam in voce Cyclopium ab eo factum modo diximus, a Phœnicia seu Punica voce *ד'שן Seshanum*, h. e. vicinis, *Σικανῶν*, seu Sicanos dictos a Pœniis censet, loco jam adducto de Colon. Phœn. l. 1. c. xxx. Ut proinde haud incommodè omnino Aetnam seu Orientalem Siciliae partem, & Τετρακείῃ Σικανῶν ἴδος, Sicanorum sedem Trinacriam, Occidentalem nempe & Africae objectam, hic distinguat Callimachus. Quod ipsum etiam, ut observo, & superiora de Sicanorum sede ab Aetna diversa, haud parum illustrat, dictum similiter a Martiale, sed qualia sœcure præterire solent Commentatores. l. vii. Epigr. LXIII.*

Sicanias urbes, Aetnaeque regna petisti.

Quamquam Sicania & Sicani, sicuti fieri consuevit, de tota etiam Sicilia & Siculis in genere vulgè dici ab auctoribus soleant.

V. 58. *Κέρως ἄνως*] Eadem nempe Corsica, quae infra dicitur Hymn. in Delum v. 19. *Φαινὸς Κέρως*, eaque *ἔν ὄρει*, Phœnicia Corsica haud visuperanda, ubi proinde de ea adhuc agendi erit locus. Pro *Κέρως* autem, *Κέρως* seu *Κορσῶν* apud Lycophronem dicitur v. 1084; *Κέρως* autem unde Corsica, ab indigenis, juxta Dionysium Periegetem v. 459. appellata. Ut vero hic & superioribus versibus ad Cyclopium

in

in Insula Lipara æra tudentium fragorem, *Ætna*, *Sicilia* reliquæ, & *Italia* præterea ac *Corfica* dicuntur ingemuisse; sic vicissim ad Plutonis sceptro saxa Trinacriæ ferientis strepitum, ipsos cum Insula Lipara, *Ætna* turbata & tonante, Vulcanum & Cyclopas, relicta continuo fornace, illoque, cui intenti erant, opere, trepidasse, tradit Claudianus de Rapt. Proserp. l. 11. v. 173. &c.

Saxa feris sceptro, Sicula tonare caverna;
Turbatur Lipare; stupuit fornace relicta
Mulciber, & trepidus dejecit fulmina Cyclops.

V. 59. *παισῶν ἀειεὶ ἀπὸ ὑπὲρ ἄμων*] Quod expressit itidem Maro, Georg. l. 1v. 174 & repetit *Æn.* l. vii. v. 453.

Illi inter sese magna vi brachia tollunt.

Immo sicuti ipse Vulcanus ab Apollonio traditur l. 1v. v. 957.

Ὅρδ'ος ἐπὶ σαλῆ τυπίδος βαρὺν ἄμων ἰστίαις

Ἥφαιστος ① *ἴπυτο,*

Stans manubrio mallei fessum humerum suffulciens

Vulcanus videbat.

Eodem vero habitu, quem ei tribuit ibi Apollonius, aut Cyclopiibus hoc loco Callimachus, sublato nempe ad humeros malleo incudem percutere paratus, spectatur idem Mulciber haud semel in antiquis monumentis, sicuti in eleganti Sardonyche Thesauri Palatini p. 22. a Begero nostro, præclari ingenii & eximie in re antiquaria peritiæ viro vulgati, ac subinde veteribus etiam in nummis.

V. 60. *Ἡ χαλκὸν ζέοντα κερμίνωθ'εν*] Quæ rursus ante oculos habuit Virgilius in eadem Cyclopium fabrilis opus urgentium *ἰσχυρὰ ἄσπετα*, alii *stridentia tingunt* *Æra* lacu Georg. l. 1v. v. 172. & *Æn.* viii. v. 450. sicut paullo ante de hoc ære fusili seu excocto dixerat, *fuit as rivis*; ac opportune ad hunc locum, Claudianus, Paneg. in Stilich. l. 11. v. 177.

— *Quantis fluere formacibus æra:*

Nempe, quod hic a Battia de nostro dicitur, *χαλκὸν ζέοντα κερμίνωθ'εν*, *as fluens e camino seu fornace*. Neque aliter Persius Satyr. v. v. 10.

— *anhelanti coquitur dum massa camino,*

Opposita vero *camini* mentio, ubi de Vulcano ejusque famulis Cyclopiibus agitur, sicuti apud Maronem rursus *Cyclopium exesa camino*; *Æn.* l. viii. v. 418. aut non de Liparæis quidem, ut hoc loco, vel *Ætnæis* seu *Siculis*, ut apud Statium Poem. de Equo Domit. v. 3. *Sicilia casformata camino*; sed de *Lemniis* ejusdem Mulciberi *camino*, ubi sagittas scilicet Cupidini fabricaret, dicit Anacreon Od. xlv. *ἠδὲ Ἀμφικλίου κερμίνους*, apud Lemnios *caminos*. Hinc de Vulcano similiter Venus apud eundem Papinium, *Thebaid.* l. 111. v. 277.

Illum perpetuis mihi desudare camino.

Idem unde *regnare camino* dicitur a Prudentio Vulcanus lib. 1. contra Symmachum v. 307. ejusque simulacra olim juxta *caminos* collocari solita; ut erudite id ex Eustathio ad Harpocratem monuit p. 106. vir amplissimi muneris dignitate ac eruditione pariter illustris Cuperus. Quod etiam, ut observo, & unde id haerit Eustathius, apud Aristophanem &

& priscos eosque eruditos ejus Interpretes legitur, nempe Avib. p. 561. ubi Epops Tereus *πανοπλίαν* ad caminum seu focum prope Vulcani *Επισάτης* dicti simulacrum suspendi jubet,

Εἰς τὸν ἱπνὸν εἶσω, πλησίον τῆ' ἐπισάτης,

Ad caminum intus prope Praefecti Vulcani simulacrum,

non ut ibi imperite omnino, quamquam praecuntes haberet Græcos Enarratores, Latinus dramatis illius Interpres, *in coquina intus prope clauum*. Ad quem locum autem hæc leguntur in eruditis Scholiis, *ἱπνὸς ἢ καίμιος· Καταχρηστικῶς δὲ ἢ ἐξ ἄρα· Ἐπισάτης δὲ θηλυκῆς χαλκῆς τρίπους, χυτρόποδος ἐπιτελῶν χρεῖαν· οἱ δὲ πύλιον Ἡφαίστου ὡς τὰς ἐτίας ἰδρυμένων, ὡς ἔφορον τῆ πυρός. h. e. ἱπνός, quidem caminus, improprie autem focus· ἐπισάτης vero feminino genere αἰσῶν τρίπους olle vicem praefans, alii autem luteum Vulcanum ad focum erectum, tanquam ignis Inspecctorem tradunt. Ut hic mittam festivum aliud Vulcani simulacrum, Pygmaei viri imagine, quale in æde Ægypti Memphisitica visum a Cambyse, & valde irrisum, refert Herodotus lib. III. c. XXXVII. πολλὰ τῷ ἀγάλματι κατεγύλασεν.*

Ibid. ἢ σιδήρον] Interpres iterum hujus loci Maro, *Æn. l. VIII. v. 446.*

Vulnicusque chalybs vasta fornace liquefcit;

chalybs nempe de ferro ab eo dictus, sicuti etiam a Catullo Poem. de Coma Berenices v. 48. ut *Chalybæum omne genus poras*: hujus nempe Callimachi, cujus locus ea de re inter Fragmenta ejus est relatus exemplo, & vetustiorum adhuc Græcorum Poetarum more, ut apud Æschylum, & apposite insuper ad hunc *liquefcntis ferri* sonitum, *Prom. v. 133.*

Κλυπε ἢ ἀχὼ χάλυβος δὴξεν ἄτρων,

Stridentis enim sonitus ferri penetravit antra,

Ubi glossæ Criticorum, *χάλυβος, τῷ σιδήρῳ*, aut sicut in MSS. Bibl. Reg. Paris. *τῷ χαλυβικῷ σιδήρῳ, ἴσῳ ὅτι ὡσῶν ὁ σιδήρῳ ἐν χάλυβι, ἔθῳ ἔνθα ὁ σιδήρῳ ἰγίνετο*, h. e. *χάλυβος i. e. ferri apud Chalybas e sciendum, quod primum existit apud Chalybas ferrum; gens est, ubi ferrum nascitur. Unde & χάλυβος de ferro alibi ab eodem dicitur, ut Sept. Theb. v. 134 ac similiter ab aliis, ut χαλυβικός pro ferro apud Pindarum, & Euripidem Heraclid. v. 162. Æolice autem χαλυβικῶ κνώδαρτι, pro χαλυβικῶ, de ferrea securi apud Lycophronem p. 169. Quia Chalybes ipsi, apud quos illa ferri metalla, σιδηροσίσεις Χάλυβες, ferri fabri Chalybes dicti ab eodem Æschylo *Prom. v. 713.**

V. 61. Ἀμβολαδὶς τεύχορτος] Quod Virgilius eadem in re, seu Cycloporum enarrans labores, dixit *in numerum*, nempe

Illi inter sese magna vi brachia tollunt

In numerum,

seu *alterne*, ut bene hic Interpres, ac eundem in sensum Lucretius l. IV. v. 373. *Brachiaque in numerum jactare*. Ἀμβολαδὶς etiam explicatur hic in Scholiis ἐν Ἀλφειῶς, quomodo ἀμβολαδὴ usurpatur duobus locis Hymni Homero tributi in Mercurium, sicuti v. 425. Γεγύτ' ἀμβολαδὴν σαυθῶν *alterne*. Quo sensu etiam vox eadem ἀμβολαδὴ debet intelligi
• spud

apud Homerum, Iliad. φ. 364. ubi de fervente, admoto nempe ei multo igne, lebetes cum suilla adipe dicitur, *πάρτερον ἀμβολάδην* &c. h. e. *quadique eructantibus in numerum seu alternis voluti bullis*. Id bene ad eum locum observat Eustathius p. 1241. qui & ab Herodoto dici notat, *fontem media nocte alternatim ebullientem*, κρήνη ζέουσι ἀμβολάδην, ac præterea, & quod huc magis facit, *ἐξ ἧς τὸ χαλκίον ἀναβάδων λέγεται, ἔγυν ἀναζέειν ἀπὸ φλογὸς ὑπερβολῆς, καὶ ἀπὸ κατὰ ποιῆν τῆς κρήνης τὸ ὕδωρ ἐν τῷ παφλάζειν*, unde etiam *vas absonent ἀναβάδων dicitur, nempe ebullire propter flamma violentiam, & sursum deorsum aquam motione ferri, dum eadem fervet*. Unde aperta etiam hujus apud Callimachum loci, de Cyclopibus candens & liquefactum fornacibus, ac proinde ebulliens, veluti æs aut ferrum, *alternis seu in numerum*, juxta Virgilium, tudentibus explicatio elucescit. Quæ insuper hic noto, quod vulgo longe aliter eadem vox ἀμβολάδην & quidem tantum pro *cantantur*, *seguiter*, aut *procrastinando* explicari vulgo in hodiernis Hellenismi promptuariis soleat.

Ibid. *τετυκότες*] *Malleis* nempe, qui non *ραϊσῆρες* solum aut *σφάραγες*, sed inde etiam *τυπάδες* & *τυπίδες* dicti, ut in adducto supra Apollonii versu, de stante cum malleo Vulcano l. iv. v. 957. & alibi insuper, ut eodem libro v. 762. & *τυπίδες σιδήρειοι* v. 776. dicuntur. Idem vero dixerat l. iii. v. 1253. *ραϊσῆρ ἄκμων ὄσσε*, *καλιτυπίς* *haud aliter*, ac *repercussus ab incude malleus*.

Ibid. *μίγα μοχθήσεια*] Unde etiam *graves Cycloporum officinas* dixit Horatius l. i. Od. iv. & elegantissimus Oppianus *Ἄλιον*. l. ii. v. 28. *Ἡφαίστη δὲ μίγα ραϊσῆρειος ἰδρώς*, *Vulcano autem cura est fabrilis sudor*; seu quod vox *ραϊσῆρειος* continuo arguit, qui oriebatur e gravi illo nifu, dum scilicet multa vi & *sublatis ad humerum*, uti modo hic a Callimacho dictum, *malleis*, æra illa candentia fornacibus educata, properanter Mulciber aut Cyclopes feriunt. Quod ab Homero etiam haustum, nisi quod hunc Vulcani in fabili illo opere versantis *sudorem*, non adeo *malleis*, quam *folium* tractationi tribuit, Iliad. Σ. v. 372.

Τὸν δὲ ἐντὶ ἰδρώοντα, ἰλιοςόμβρον πρὸ φύσας,

Hunc autem Vulcanum reperis sudantem, moventem se circa folles.

Verbo autem *μοχθίζειν* ea in re opportune quoque hic usus Callimachus; quomodo Euripides Electr. vers. 442. supra jam alia occasione adducto (nempe ad v. 47.) dixit *Ἡφαίστη χρυσίων ἀκμύων μοχθες*, *Vulcani aurarum incudum labores*; & Latini Poetæ similiter, sicut ipse Vulcanus ait ad eosdem Cyclopas apud Virgil. l. viii. v. 439. *caeposque auferto labores*; dein, *pariterque laborem sortiti*. Unde *lassum Steropem Bronstemque*, seu gravibus illis assiduive *laboribus* defessos Cyclopas dixit Statius, in Equo Domitiani v. 4. Quod vero hic H. Stephanus, ne impediatur orationis cursus, *ἐπὶ μίγα* pro *ἐπεὶ μίγα* legendum statuit, haud valde repugno, quamquam haud necessarium putem; quum & *ἐπὶ μίγα*, ut in editis, legerit vetus Scholiastes, prout liquet ex ejus glossa ad superiora Poetæ verba, *Εὐδ' ὄγχε ραϊσῆρας* &c. neque vero insolitæ

solita sint apud Poetas aut negotium exhibere debeant, ejusmodi abruptæ loquendi formulæ.

V. 63. Οὐτ' ἄντην ἰδῆν] Non ea quidem ratione, qua de mortalibus, propiorem Solis aut Dei cæteroquin, ut nimia luce coruscantis, adspectum non ferentibus, a Poetis haud semel olim dictum; sicut de Argonautis (ut ea de re nos olim ad Juliani Cæsares) ad Apollinis adventum, dicit Apollonius l. 11. v. 683.

— εἰς τις ἴτλη

Ἀντίον ἀνυγύσασθαι εἰς ὄμματα καλὰ θεοῦ,

Nec erat, qui auderet contra obtueri pulchra Dei lumina.

Verum id solo metu ac terrore factum hic dicitur; haud aliter ac ad Leonis occursum ait olim Hesiodus in Clypeo v. 432. εἰς τις αὐτὸν Ἴλιθι εἰς ἀντα ἰδῆν χερδὶν ἰλθῆν, neque quisquam ad ipsū suffines, ex adverso adspiciens prope accedere.

V. 65. ἀφρακί] Vox forte haud alibi hodie obvia, opportuna tamen, ut Latinorum *impravide*: sic infra ἀκλαντι, sicut ἀκμητι & ἀμιλλητι apud Josephum Αλωσ. p. 536. & 675. ed. Genev. γυναικισι apud Athenæum, l. xii. p. 528, ut de aliis notioribus, ἀδακρυτι, ἀκοιτι, ἀμυσι, ἀσαιμακίσι, ἀνιδρωτι, ἀψοφρατι &c. aut vero similibus, ἀχαρῆ, λάωρῆ, illa apud Josephum Αρω. p. 385. altera apud Aristophanem Θεισμοφ. p. 746; item παρῶνι, παρῶνι, παρῶνι, cæterisque id genus sileam. Haud ignotæ etiam e nominibus propriis & vel apud Theocritum obviæ, formatæ itidem ejusmodi voces, Αιγυπτισι, Δωρεσι, Πελοπονησισι, Θρακισι, aut, juxta Græcos ejus Interpretes, Καρῆσι, Idyll. xiv. v. 46. & apud Sophoclem, juxta veteres Grammaticos, Σκυθῆσι, & similia; quæ etiam Grammaticorum filiis satius est relinquere.

V. 67. Κύκλωπας ἢ ἐπὶ παιδὶ καλῆσι] Singularis & unicus, quantum equidem sciam, index veteris illius moris hic locus, quo *Cycloput*, tanquam nempe adventantium, *nomen*, pro terriculamento immorigeris puellis continuo fuisse a matribus *proclamatum* innuitur. Adeo ut idem illud prætare, sicut jam opportune hic monuit eruditissima Fabri filia, quod vox *μορμῶ*, qua comprimi solebant, ut e Theocrito liquet Idyll. xv. v. 40. a matribus liberorum vargitur, & quæ pro *larva* seu *terriculamento* apud Aristophanem itidem legitur, Equit. p. 319.

Ὡς δὲ κατὰπιόμῳς μοι, μορμῶ τῷ θράσος,

Quasi devotatutus me, larva audacia,

ubi veteres Critici, μορμῶ, τὸ μορμολύκειον, ἢ λέγῃσι λαμῖαν Μορμολύκειον δὲ ἔλεγον τὰ φοβερῶ, h. e. μορμῶ nempe larva (μορμολύκειον) ὁμοίαν δὲ λέγουσι Λαμῖαν; μορμολύκειον ἐπιτὸ δὲ λέγουσι, quæ terribilia, ut istud aliis etiam locis, ubi Comicus usus similiter voce μορμῶ seu μορμολύκειον, pro terriculamento iidem notant. Hinc Clemens Alex. Strom. l. vi. p. 655, κατὰ τὸ οἱ παῖδες τὰ μορμολύκεια, aut, quod idem, μορμολύκεια, non secus ac pueri larvas ad timorem factas, isa timens &c. Quod vero Critici, priori ad Comicum loco, Λαμῖαν eam in rem adducunt, explicant iidem plenius ad Ειρη. pag. 681; & quod e Diodori narratione alioquin notum lib. xx. p. 778; nempe juxta traditam de eadem

dem fabulam, illam necato ejus a Junone partu, aliorum liberos futuri cepisse, ac inde, quod addunt, *nutrices, ubi terrorem vellent infantibus incutere, Lamiam consensuo, quo illa eos scilicet vaperet, advocasse.* Ἀλλὰ τῆτο καὶ τὰς τίθας ἐμφροῦστας τὰ βρέφη, καλεῖν ἐπὶ τῆτοις τῆν Λαμίας. Verum quod adhuc propius ad hunc Callimachi locum facit, notant iidem Critici, dictam ab hac *Lamia* urbem *Læstrigonum* Λάστριγον, & cujus ceteroquin, ut in eorum solo, meminerat pridem *Homerus* *Olyss. K. v. 82.*

— Λάμια ἀπὸ πηλοῖσθρον,

Τηλέκυλον Λαιστργονίην,

— *Lami ad excelsam urbem,*

Magnas seu remotas habentem portas Lastrigoniæ.

Notum autem hosce *Læstrigonas* dictos olim eandem *Siciliæ* partem una cum *Cyclopi*bus inhabitasse, ut præter *Thucydidem*, ab initio *L. vi.* & brevia ad *Homeri* adductum modo locum *Scholia*, tradit etiam ad *Lycophronem* *Tzetzes* p. 109. de *Cyclope* seu *Leone monoculo*, ob habitationem, de qua re supra, in *Leontinorum* *Siciliæ* agro. Immo cujus etiam loci heres *Lamius*, haud minus ac ille *μοιρόμματος* *Cyclops* *Polyphemus*, *Neptuni* filius itidem traditur in dictis ad *Homerum* *scholiis*. Adeo, ut ad incutiendum vagientibus infantibus aut immerigeris alioquin, ut hoc loco, puellulis terrorem, pro *μοιρομυλκίῳ* seu *lactis terribilis aspectus*, e *Cyclopi*bus aliquem, *Argem* puta, ut hic mox additur, vel *Steropen*; aut vero ex eodem uti vidimus, solo *Lamiam*, *Λεβυσιαν* alioquin seu *Africanam* ab *Euripide* apud *Diodorum* dictam, advocare matres apud *Græcos*, aut nutrices fuerint olim solitæ; & quem morem suo adhuc ævo durasse refert loco indicato *Diodorus*. Unde factum etiam, ut ad *Romanos* idem quoque hujus *Lamia μοιρομυλκίον* transierit, ac proinde *terriculas Lamias* dixerit *Lucilius* apud *Lactant.* l. 1. c. XXI; aut *Lamias noxiis animis armatas venire*, *Apulejus*, *Miles.* lib. v. ut de notis apud *Tertullianum* *terribibus Lamiciis* sileam; aut de vexato apud *Plautum* *Trucul. 11. Sc. 11. loco*, ubi *lamias*, sed refragantibus melioribus libris, inferre nonnullis eruditis visum; aut vero hic mittam, nocturnas illas strigas, quæ quamquam horrendum noctu stridentes, & infauti alioquin ominis vel occurfus creduntur, non *lactarium* tamen seu *μοιρομυλκίον* ad terrendos pueros aut infantes, sed *nutricum* operam iis præstare dicuntur ab *Ovidio* *Fast. l. vi. v. 135.*

Nocte volant, puerosque petunt nutricis egentes.

V. 68. Ἀργὴν ἢ Στρώπην] E septem nempe, quot existisse *Cyclopas* tradit *Strabo* l. vi. 11. pag 373. tres tantum ab *Hesiodo* ac *Virgilio*, hic vero duo, sed quibus mox addit tertium, nempe *Brontem*, a *Statio* autem duo tantum, *Steropes* *Brontesque*, de *Equo* *Domitian.* v. 4. commemorantur. Quamquam autem primus ex iis Ἀργῆς, obvia origine ob ἀργῆτα κεραυνόν, candens fulmen ab *Homero* haud semel dictum, denominatus videatur; haud minus tamen Ἀργῆς, quasi ἀργός dici potuit hic *Cyclops*, eo nempe intuita, quo sponte seu citra ullum serendi aut

aut arandi laborem, terra olim omnia eis subministrasse dicitur; Odyss. I. v. 108.

Οὔτι φυτῶσιν χερσὶ φυτὸν, εἴ' ἀείωσιν,

Neque serunt manibus plantam, neque arant.

Unde etiam eisdem Cyclopas ἀργῆς vocat Philostratus Heroic. p. 632. Κύκλωπας, ἕς λέγεται ἢ γῆ ΑΡΓΟΙΣ βόσκειν, Cyclopas, quos terra dicitur οἰσφας αλεγε. Sic ἀργῆς χώρα Græcis terra inculta, ut præter Xenophontem apud Dionem Chrysi. Orat. v. 11. p. 105, οἱ τῆ ἀργῆ τῆς χώρης ἀργαζομένοι, qui incultam regionem pariam colerent seu ararent. Prout est vero & Steropes, sicut Maro, aut dicto loco Statius, ita dudum ante conjunxit, sed iuxta primævam vocum significationem, Æschylus Suppl. v. 35. βροτῆ, τροπῆ, τομίτη & fulγυτε. Alibi vero ad utrumque adludit, nempe Prom. v. 921. ὅς δὴ κεραυνῷ &c. ubi notant veteres Critici, ea ibi a Tragico dici, intuitu horum duorum Cyclopum, Bronsis & Steropis, qui quum Saturni fratres essent & monoculi, ab eo tamen, tanquam insidiatores in Tartarum fuerunt projecti, inde vero a Jove, ubi rerum potitus esset, educti futuri nempe συνίργοι τῷ κρότῳ, potentia ac roboris coadjutores; quorum nempe ille βροτῆ seu τομίτη, alter τροπῆν seu fulgur eidem fabricaverint. Unde juxta hæc veterum μυθολογῆμα, minus mirum, si ob occisos ab Apolline, in ultionem fulmine ambusti Æsculapii filii, eisdem Cyclopas, idem e Cælo a Jove continuo dicitur expulsus; prout id a Luciano non solum de Sacrificiis, sed pridem ante ab Orpheo vel Onomacrito in Argonauticis traditur l. 1. v. 174. &c. Adde hæc quod χαλκῆ τροπῆ, seu avis fulgorem. sæpe apud Homerum legimus, & opportune proinde unus e χαλκῆοις his seu arifabris Cyclopiibus, illo Σίτροπῆς nomine fuerit appellatus.

Ibid. δάματος ἐν μυχατοιο] Mercurius hic proinde inducitur, quasi unus e μυχίοις Θεοῖς (cujusmodi a Græcis, ut id alibi e Dionys. Halic. & Æliano de Animalibus illustramus) olim dictis; quique etiam κησίοις, a Romanis autem Dii penetrales vocantur. Idque satis opportune, ut κερδῶς Deus, seu LUCRORUM POTENS, sicuti dicitur in veteri Inscriptione; in ρηνῷ proinde, loco adiuu insimo, seu ut hic δάματος μυχατοῖα coleretur; ac unde similiter dicti μυχοὶ πόλεως de κτίβι ἀραγῖο, a Xenophonte apud Athenæum l. x. p. 414.

V. 69. Ερμῆος σπαδῆ &c.] Non proinde hic, ut vulgo in antiquis ejus simulacris, visitur idem Mercurius, & qualis a Galeno dictus in Protrept. c. 111. Φαίδρος τὰς ὄψεις, vultu hilaris; ac prout idem χαροδότης seu χαριποδότης potius, (sicut utrumque alibi apud Plutarchum & apud Julianum Imp. sed postremum rectius legi, ad hujus Cæsares olim moui) gratia largitor apud Samios olim cultus teste Plutarcho Qu. Græc. p. 303. Nempe juxta Homerum de eodem Mercurio dicentem, Odyss. O. v. 318.

— ὅς γὰρ τι πάντων

Ἀνδράπων ἔργοισι ΧΑΡΙΝ κῆ κῆδος ὀπάζει,

— qui equidem omnium

Hominum operibus GRATIAM & gloriam largitur.

Alise

Alius autem hic ejus habitus, atra scilicet fuliginē obsiti, Vulcani instar aut Cyclopi monoculi e fabrilibus ad fornaces operis prodeuntis; quo idem terribili illo adpectu, puellam contumacem continuo terreret, matrique morigeram & obsequentem efficeret. *Cinereus* ergo seu atratus hic *Mercurius*, non COELESTIS proinde, sicuti ille in marmoribus antiquis subinde dicitur; neque ille affimulatus alioquin sub servili Sosisæ, cujus imaginem se ferre dicit apud Plautum, schemate *Mercurius*; sed *χθόνιος* vere & ΝΥΧΙΟΣ, *terrestrius* & NOCTURNUS, qualis apud Æschylum vocatur; Chœph. v. 725. & qui pro *morse*, etiam dictus in eodem dramate v. 6ao. Adde qui *τρεκίφαλος* *triceps* apud Lycophronem p. 111. vocatur; seris vero instar barbati, sine manibus ac pedibus, ut e Plutarcho constat Polit. præcept. p. 797. subinde depictus; talis utique, qui quasvis formas, ad terrorem proinde non minus ac ad gratiam conciliandam opportunas, induere esset omnium maxime idoneus. Quam in rem autem, (qui nempe immanem *Cyclopem*, seu *fuliginosum* referret *Mercurium*, cujusque aut alterius *terribilis*, juxta Poetam, *viso formæ* adpectu, immorigeri erga parentes fugientesque eorum ora liberi ad officium reducerentur) famuli alicujus seu vernæ domesticæ adhiberentur olim ab iisdem parentibus ministerium. Index hujus rei haud uno loco Chrysothomus, ut Homil. x. in Matth. p. 67. T. 11. edit. Savil. *ὅταν κ' Πατέρες φιλόσοφοι ποιῶσι κ' ΜΗΤΕΡΕΣ φιλόπαιδες ἐπειδὴ τῶ ἰδῶσι ΠΑΙΔΙΑ τῆν ὡς αὐτῶν συνιστῶν ἀφ' ἑαυτῶν, κ' μὲν τῶν ὀμηλικῶν παιζοντα, ΠΟΛΛΑ ΤΟΥΣ ΟΙΚΕΤΑΣ ΥΠΟΚΡΙΝΑΣΘΑΙ ὡς δουρακῶν ἕως ΘΟΒΕΡΑ, ὡς τῶν τῶ δ' αὖτε κατανασκαυθῆναι ὡς ΤΟΝ ΜΗΤΡΙΚΟΝ κόλπον καταφυγῶν, ita etiam faciunt patres aut vero MATRES, qui LIBEROS diligunt: quum enim eos videns a parentum se conspectu subducere, & cum aequalibus ludo decineri, FAMULOS jubens MULTA ad TERROREM eis circumdant comminisci, quo metu iidem adacti, in MATERNUM sinum confugiant. Alia adhuc eam in rem ex eodem Chrysothomo adducuntur ad sequentia Poetæ verba.*

Ibid *σποδῆ κεχρημένος αἰθῆ*] *Κεχρημένος* hic legendum statuit H. Stephanus, quod nec improbandum, nec necessarium tamen puto. Hesychius *κεχρημένος, περυσιαίος*, valde apposite ad hunc Mercurium atra fuligine obsitum seu fordidatum; *κεχρημένος* itaque pro *κεχρημένος*, & quo foveatur *Ἀντι* laudatissimæ de eadem hac voce notatio. *Αἰθῆ* vero reddunt hic Scholia, *τῆ πεκαυμένη, τῆ μελαίνῃ, περυσία, nigra* Quomodo apud Nicandrum Ther. pag. 26 de serpente Hæmorrhoo dicitur, *ὅτι δ' ἑμπάλιν αἰθὸς*, ubi veteres Critici Αἰθὸς δὲ ἦτοι ΚΕΚΑΥΜΕΝΟΣ, ἢ ΣΠΟΔΙΩΔΗΣ, ἢ Ἀίθρος, ἢ αἰθαλάδης h. e. αἰθὸς autem vel *perustus*, vel CINERITIVS, vel *candens*, vel FULIGINOSUS. Idem Nicander Ther. pag. 64. *αἰθὰ μύρτα* i. e. juxta Criticos ibidem *μέλανα*, haud aliter nempe ac Horatius lib. 1. Od. xxv. & qui hinc illustratur, dixit, *pulla magis atque myrto*; ut proinde non opus fuerit viro magni nominis, hunc Lyrici locum aliter legere, & *pullam* hic *myrto* abjudicare. Idem vero hic fordidati Mercurii, seu Cyclopem *asri carbonis fuliginis mensiensis* habitus, quo ipse Mulciber Cyclopum Dominus seu

[M]

fuligi-

fuliginosæ REX ARTIS (uti in veteri nummo, de quo nos alibi, designatur) a fornace veniens favillis adhuc plenus, & facies ob fuliginem demigrata, i.e. Jovi pocillatorem apud Lucianum sistere dicitur, κατὰ τῆς καμίνης ἦσαν, ἔτι τῶν σπινθήρων ἀπέβλητον, dein ὑπὸ τῆς ἀσβολῆς κατηδάλωμένον τὸ ὄψωπον Dial. Deor. pag. 130. edit. Salmur. Non ergo quod a formæ studiose olim factum liquet, & ad gratiam proinde, non ad terrorem conciliandum, ut haberet hic solum Mercurius, quod ait Juvenalis Satyr. II. v. 93. *Supercilium madida fuligine tinctum*, & eadem de re Clemens Prædag. l. III. p. 228. ταῖς ὄψεις ἐν ἀσβολῶν ἀναμαλτόνδρον, *supercilia fuligine illunt*: immo ut plane referret illum sordidum de quo Machon Comicus ait apud Athenæum l. XIII, pag. 584. ἀδρανῶν ἄχει τῷ σώματος ἡσβολωμένον, *hominem ad os usque tinctum fuligine*. Dux nempe id genus μορμολυκίων, quibus pueros olim seu infantes terrent, species; una *larvarum* seu *ὄψωπων*, quibus ad faciem, hiltrionum instar, adligatis, lamie alicujus, aut fictam alterius formidandi adspæctus faciem continuo referrent, & cujusmodi a Talmudicis etiam dictas מדידו *salmusa* aliunde constat, in qua autem lamie vocem exitare, haud male licet statuere. Quale vero *larvarum* seu *ὄψωπων* genus, infantibus olim, cum terroris, tum risus speculatum gratia objectum, nec a nutricibus solum, sed a famulis quoque aliisve domesticis præter locum jam ad superiorem notam adductum, tangit adhuc alibi Chrysothomus, ut adv. Judaizant. p. 370. T. VI. edit. Savil. κατὰ ἄσβ' κ' τοῖς παιδιοῖς σκείτοις ΠΡΟΣΩΠΕΙΑ δίκυκται, ΦΟΒΕΡΑ κ' καταγίλασα τῶν μικρῶν οὐκιστῶν (ὡ γὰρ ἐστὶ φύσις φοβερῆ, ἀλλὰ ἄσβ' τὸ ἀτελες τῆς ἀνοίας καὶ φαίνεται) πολλοὺ κινεῖσι γέλωτα, *sicuti INFANTIBUS illis LARVAS exhibentes AD TERROREM & risum factas multorum e sceleratis factitias (neque enim natura sunt illæ terribiles, sed ita ob mentis debilitatem videntur) magnam excitant risum*. Quibus adde ejusdem oris Aurei Scriptoris verba Ἀρδων, pag. 494. ἐπιθετὴν Τομῖ, κ' ἢ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ, τὰ μικρὰ, ἢ ΠΡΟΣΩΠΕΙΑ δίδουσα, δεῖται, κ' τὸ ἢ ἡνωτὰ φροῖνητον φέρεται ΠΡΟΣΩΠΕΙΟΝ, INFANTES enim *parvas etiam metunt LARVAS* &c. & despicissimum quidem horrentis LARVAM. Altera autem harum μορμών, ut eas vocat Comicus, species, ubi citra ullum hujusmodi fictæ faciei seu larvæ eidem circumpositæ, usum, *facies solum atra fuliginis cinere* ut Apuleji Miles. l. xv. verbis utar, & sicut hic Mercurius itidem dicitur σπαθῆ κεχρημένος vel κεχρημένῳ αἰδῆ, illita, aut vero alio modo deformatæ comparabat.

V. 70. Κῆρην μορμύσσειται] Sic infra H. in Del. 297. de Deo alioquin puellis minus formidato, Hymenæo nempe, Ἦδεια κερκίαν μορμύσσειται, *mores puellatum terret*, a μορμῶ nempe seu μορμύσσει pro *terrificamento*, uti vidimus, facta vox μορμύσσειται, sicut alibi apud Comicum Ran. p. 255. μορμύσσει τὰ terribιλία, & apud Lycophronem p. 61. μορμύρον dicitur, h. e. φοβερὸν. De effervescente alioquin aqua marina, μορμύρον dixit Apollonius l. I. v. 543. & quara proinde utramque hujus vocis μορμύρον significationem, erudite, ut solet, tangit, qui inde etiam

etiam lucem accipit, Hesychius, *μυροβόαν, τρυβόαν, ἀφρός, ἀποβάλλον*. Haud mirum vero, si fuliginoso illo vultu Cyclopeum referens Mercurius, *ἰγνάρη puella continens terrorem incensas*; quum ipsi Deorum Patri, fuliginosi Vulcani, quamquam domestici, eique conjeti ad cyathum ministri adpocbus, nauseam conciliare dicatur, adiato paullo ante apud Lucinaura loco, ubi nempe de eodem Mulcibero mater Juno sit ad Jovem: *ἀσβέλι μαιρός ἐσι, καὶ ΝΑΥΤΙΑΣ ἰγνῶν αὐτὸν, fuligine plenus est*. & NAUSEAS, *ipsum insuans*.

Ibid. ἢ *Δὲ τρυβόας*] Aliter nempe ad Mercurii illius fuliginosi adspicuum adfecta hæc puella, quam in coitu deprehensam ac trepidantem filiam, mater subito *communis Mercurii* mentione securam esse jubet & ab omni metu liberam, Anthol. l. vi. Ep. CXLIV.

— ἀλλ' ἰσοδύνα

Ἐξενόως, Ἐρμῆς ποινός, ἴφα, δύγατιρ,

— sed introspiciens

Ἐρπυζα, Mercurius communis, dixit, o filia;

& de qua appellatione *communis Mercurii*; præter paræmiographos, videri possunt Aristides Rhetor. l. ii. c. cxiv. & Theophrasti Charact. *αἰφ. βδάλω*. ubi de repertis in via nummis aureis partem sibi deposcens, illud continuo usurpat, *ποινὸς οἶκος τῶν Ἐρμῶν, Mercurium esse communem*. Hinc alioquin illud Veneris ad Mercuriam apud Apulejum Miles. l. vi. *scis nempe sororem tuam Venerem, sine Mercurii præsentia nil unquam fecisse*.

V. 73. *τρυβόας*] Quæ vox haud facile alibi occurrit, pro *τρυβίης*, aut sicut alioquin *τρυβηίης* idem, quod *τρυβία*. *Τρυβίης* itaque uti *δύτιης* &c.

V. 74. *Ὀπίθια δῶν*] Munera nempe ob Dianam primum a se visam; sicuti vicissim eadem Diana seu Phoebe ob natum Latonæ, non matri quidem, ut hic, sed forori Phœbum, natale donum seu *ὀπίθια*, juxta veteres ad eum Criticos, dedisse dicitur ab Æschylo Eum. v. 7.

Φαίβα, δίδωσι δὲ ἢ ἡνδάλιος δῶν

Φαίβα, —

Phæbe, hæc autem dedit natale donum

Phæbe, —

ubi veteres Enarratores, *ἡνδάλιος δῶν, ἀπὸ τῆ ὈΠΙΘΙΩΝ, διανομήν τὸν τῆς ἀδελφῆς ἰκονίης Λητῆς παιδῆ, δίδωσι συγγενεῖς δῶν, Natale donum, pro eo quod ὈΠΙΘΙΩΝ dicitur: viso enim sororis sua Latona filio, dedit ei munus, quale a consanguinitate propinquis dari solet*. Sic Xuthus apud Euripidem dicitur in præmium agniti filii continuo duas Bacchi petras, seu rupes, victimarum sanguine Delphis resperxisse Jon. v. 1127.

Διόσκει δισαίς, παιδὸς ἀπὸ ὈΠΙΘΙΩΝ,

Rigaret geminas pro agnitione seu conspectu filii petras.

Quæ loca, quamquam unice hunc Callimachi interpretentur ac illustrent, cum Lexicographis, tum eruditis Callimachi editoribus indicata hæctenus vident. *Ὀπίθια* vero insuper dicta, cum *δῶν*, quæ juxta

[M 2]

Pollu-

Pollucem pag. 82. sponsæ dabantur, ubi primum in sponsi conspectum prodiret eadem; tum præterea juxta Hesychium, *ὡς ἀνακαλυπτήριος*, seu tertio a Nuptiis die, quo nempe nova nupta amoto flammeo, & ita detecto primum vultu, a propinquis conspiciebatur, *Ὁπήριον τὰ ἐν τοῖς ἀνακαλυπτήριος διδμηνα δῶρα τῆ Νύμφῃ*. Non unus proinde usus hujus vocis *ὀπήριον*, sed ita ut primus ille vulgo prætermisus, de *Natali* quasi *domo*, seu nato & viso primum infante, a propinquis dari solito, abunde, uti modo vidimus, veterum poetarum Euripidis & Callimachi hoc loco, tum Criticorum ad Æschylum auctoritate & testimoniis firmetur. Ad ea vero *ὀπήριον* seu *doma*, quæ dabantur *recens nuptæ* in *ἀνακαλυπτήριος*, & inde *ἀνακαλυπτήριον* eadem dicta, referri continuo debet, quod de *Sicilia* Proserpinæ, pro tali *munere in nuptiis data* refert Plutarchus in Timoleonte, *τὴν νῆσον ἐν τοῖς γάμοις ἀνακαλυπτήριον αὐτῇ δοθῆναι*; de Thebis vero similiter ex Euphorione veteres Grammatici ad Euripidis Phœnif. v. 688. *δοθῆναι ἢ τὰς Θήβας τῆ Περσεφόνῃ ὑπὸ τῷ Διὸς ἀνακαλυπτήριον*, *ὡς Ευφροίων, data a Jove Thebis Proserpina, pro nuptiali detecti veli dono, ut refert Euphorion*. Accedit quod de ducente uxorem Sophista Hermocrate refert Philostratus de Sophist. l. II. p. 606. rogante quodam, *ἐ πότα ἀγοὶ τὰ ἀνακαλυπτήριον, ἀγκυρωτὰ ὁ Ἑρμοκράτης, ἀνακαλυπτήριον ἴδρ' ἐν ἔφῃ, τοιαύτην λαμβάνω, quam do deponendi veli nuptialis solemnitatem esset celebraturus, urbanissime quidem Hermocrates, nuptialia, inquis, ad obnubendum easo, quam dixi, celebrabo*. Unde etiam haud parum illustrantur, quæ ad hunc morem tum velatæ primum flammeo, tum detectæ postea recens nuptæ, respiciunt apud Æschylum verba, *Agam. v. 1187.*

*Καὶ μὴν ὁ χρησμὸς ἔκεί' οὐ καλυμμάτων
Ἐστὶ διδρυκῆς, τογαμίης Νύμφης δίκην,
Αἴτις ὀρακίονον non amplius per velamina
Vos adspicies, nova nuptæ instar.*

Neque tamen, ut obiter hoc tangam, confundenda eadem *ὀπήριον*, seu *doma*, quæ *ἀνακαλυπτήριος* data, tertia proinde demum, uti diximus, a nuptiis die, cum alio nuptiali munere, de quo Juvenalis Satyr. vi. 204. *quod prima pro nocte datur*; immo quale ipse Vulcanus, non, ut hic, ob vîam primum Dianam, sed sponsæ Veneri *ante thalami rudimentum nuptiale munus obtuleras*, apud Apulejum Miles. l. vi.

V. 75. *Βρόντιόν σε εἰσαροῖσιν*] Unde liquet inde, aut e similibus veterum Poetarum locis, hoc Cyclopiis nomen, sicuti alterum paullo ante *Σιλοπῆς*, desumpsisse Græcorum exemplo Maronem, obviaque aliunde ejus rei ratione, qua supra etiam *βρόντην* & *εἰροπῆν* ab Æschylo conjungi vidimus. Eadem autem voce *εἰσαροῖσι* usus, de Cyclopiibus agens quoque Apollonius l. iv. v. 762.

*Κάλκεις εἰσαρήσιν ἀροῦσονται τυπίδασι,
Ferreæ incudes gravibus tunduntur malleis.*

Sed hoc leve.

V. 76. *λασίης ἰδρυξέω χαίτης*] Ita hoc verbum cum genitivo jungit, eodemque, sed obliquo sensu, pro *apprehendere* Aristophanes Ran. pag.

pag. 23. τῷ ῥεῖθῳ δρακτόμῳ ; in Scholiis δρακτόμῳ τῷ αἰδοῖς. Χαίτην autem hic λαοσίη, seu hirsuta, utpote de corporis seu in pectore pilis horum agrestium ac ferorum Cycloporum dicta; non autem de capitis coma, sicuti subinde apud Poetas & alibi apud hunc Callimachum, eaque tam virili quam muliebri, vox eadem sumitur. Quae etiam χαίτη eo opportunius hic de immanibus Cycloporibus dicta, quod de coma in jugis montium frondosa, eadem nonnunquam, & ab hoc ipso Callimacho dicitur infra Hymn. in Delum v. 81. αἷς ἰδε χαίτην Σεορρήην Ἐλυκῶν, ut vidit comam agitatam Heliconis; hi autem Cyclopes supra v. 52. jugis Ossa montis similes, uti vidimus, fuerunt appellati. Immo haud aliter ac de ipsius Cycloporis Polyphemi coma dicitur apud Philostratum l. 11. Icon. p. 811. χαίτην μὲν αἰσισίῳν ἔρην καὶ ἀμφιλαφῶ πτυθῶ δίκην, rectam quidem & densam, pinus more, quasiens comam. Hanc vero hirsutam eorundem Cycloporum, non capitis quidem, sed pectoris χαίτην, non δρακταλισμοῖς aut ψιλωδροῖς, quibus usq. olim eam in rem molles & effeminati homines; neque σκαφίς alicujus, sed sola digitorum opera, attrahat ac evellit hic Diana, Picatrix velut officium iisdem, quamquam invitis, uti mox adhuc dicitur, praestans tenella haec Dea.

V. 77. Ὀλόψας δὲ βίχηφι] Scholia hic ὄλοψας, ἀπίτιλας, ἐλέκισσας, haud aliter ac apud Hesychium, ὀλόπειν, λεπιζειν, τίθειν, decorticare, vellere. Usus eadem voce ὀλόψας, retento nempe priori ὀ brevi obmetrum, Nicander Ther. p. 48. ἤτρον ὀλόψας, ubi veteres Critici, ὀλόψας, δὲ ἀρτὶ τῷ λεπίσας, κόψας, pro decorticans, tundens, hic autem pro vellens, ut apud Hesychium, & quidem, quod hic additur, violentius seu βίχηφι, alio proinde blanditiarum genere, quam quo supra eadem nata, Patrem demulcens Jovem barbæ ejusdem pilos apprehendere conabatur. Immo, ut simile quid a Diana ea in re factum occurrat, quod in pictura veteri de Nymphis quæ vineto ac invito Pani barbam novacula raderent, apud Philostratum legitur l. 11. Icon. p. 798. Haud sponte proinde ὄλοψασι λέπτοις aut λειομένοις, seu pectore levigatis hi feri ac hirsuti Cyclopes; neque proinde veterum Tyrrenorum aut Tarentinorum instar, qui publice in tonstrinis picandos se ac radendos toto corpore praebant, immo a quibus Tarentinis, hoc ψιλώσις exemplum, alias quoque gentes desumpsisse, tradit Athenæus l. xii. p. 518. & p. 522.

Ibid. τὸ δὲ ἀτρίχον ἰσάνει &c.] Id quod scilicet ævo Callimachi, ex obviis tum Cycloporum iconibus seu picturis, & quod etiam hic innuitur, licuit continuo percipere. Sicuti enim nudi depicti vulgo aut sculpti gentium Dii, ita id eo magis de Cycloporibus, qualis apud Maronem πῶδός τε μέτρα Πυρακτον, circa fornaces nempe & æra candentia jugiter defudantibus, licet facile statuere. A quo tamen more, quem hic tradit Callimachus depiles, nempe seu ἀτρίχας κύρκα ποτῆς Cycloporas effingendi abit Philostratus l. 11. Icon. pag. 811. ubi agens de Cyclopor Polyphemo, totoque ejus habitu in picturis suo adhuc ævo conspicuis, ait, ΣΤΕΡΝΟΝ τε καὶ γαστήρα καὶ τὸ εἰς ἄνωχά ἦκεν, ΛΑΣΙΟΣ πάσσα,

PECTUSQUE *ad ventrem*, & *quod ad unguem tendit*, PENITUS HIRSUTUS. Prostant quidem etiamnum, non Cyclopus forte, quamquam ea de re nihil certo velim statuere, sed eorum magistri Molciberi simulacra, cujusmodi etiam jam ante protulimus in nummis cælata, aut cæteroquin sculpta in præcis Marmoribus, sed e quibus ea de re, an scilicet τὸ εἶδος λάσιος, seu HIRSUTUS PECTORE, habitus fuerit, haud facile licet statuere. Herculem quidem e lato & *torso pectore* continuo agnitum arguit Philodemus, Anthol. l. iv. c. xii. Ep. LXXXVr. Σίρνα δὲ καὶ τοῦδε Ἡρακλῆα, *pectus vero & venter Herculem* produnt, & qui a Theocrito etiam dictus Idyll. xxiv. v. 78. διὰ εἶδος πλατὺς Ἥρωσ, *lato pectore Heros*.

V. 78. Μισατίων εἶροιο &c.] Non itaque depiles redditi toto corpore hi feri Cyclopes, ut vulgo olim gens cinædorum; aut sicuti a luxuriosis illis Tarentinis factum tradit loco modo indicato Athenæus l. xii. p. 522. εἰς τοσῶτον τρυφῆς περιελθὼν, ὥστε τὸν ΟΛΟΝ ΚΡΩΤΑ ὠδραλαίκαθαι, καὶ τῆς ψιλώσεως ταύτης τοῖς λοιποῖς κατάρχει, eo usque delisiamum processisse, ut TOTUM CORPUS *latizaretis*, ita reliquis hoc pilorum auoleandorum exemplum præbuisse. In quem etiam, ut viros plane dedecentem, non violentiarum quidem ut hic, sed spontanearum ὠδρατίλων morem acriter invehentem videre licet eruditissimum Clementem Prædag. l. 2. p. 198.

Ibid. Κόρη] *Κόρη* per tempora hic reddit Interpretes, melius *caput* vertisset, quam adfectus ille, de quo sequenti verlu agitur, fieret in capite seu ejus *capillis & in barba*, ut de eo ait Celsus l. vi. c. iv. Neque vero solum *caput*, aut quandoque *tempora* vox eadem *κόρη* apud Homerum aliosque Poetas veteres denotat, sed *capillos* etiam, ut apud Æschylum Choeph. v. 280.

Λευκὰς δὲ κόρας τῆ δ' ἐπαρτίαν ἴδω.

Albos capillos una cum hoc exoriri morbo.

Unde alibi in Ἰψικύλῃ, deperdito dramate, dixerat idem Tragicus *ἀποκορυσσάμεναις*, pro *ἀποκορυσσάμεναις*, seu *sonsis*, ut observat Hezychius in eadem voce, additque, *κόρας γὰρ τρίχας*, seu *capillos* ea voce significari. Unde *κόρας* etiam Athenis dictus, cui barba primum rasa, ut id tradit Athenæus l. viii. p. 565.

V. 79. ἀλώπηξ] Notus e Medicorum filiis aut parentibus, Hippocrate, Galeno, aliisque, morbus, capillos capitis depascens, seu qui *capillorum desolium* l. xxviii. c. xi. a Plinio dictus; & de quo inde cum *φαλακρώσει & ὀφίασει Calvisis & Ορβιασι* agunt iidem, ac præ cæteris, ut solet, fufius, ex variis veterum observationibus Galenus de Compos. simpl. Medicam. l. iii. c. ii. Duplex vero traditur hujus nominis ratio; una juxta eundem Galenum, Paullum Æginetam l. iii. c. i. *afiosis* que, quod simili aspectu sint *Uulpes* maxime obnoxie; altera, & quæ hinc in Scholiis Callimachi legitur, per similitudinem ita vocari hunc morbum, quod nempe ubi intixerit *Uulpes*, ejus lotio locus inde continuo sterilis reddatur. Fallitur autem Frischlinus, a quo *ἀλώπηξ* hic per enallagen dictus creditur, pro *ἀλωπηκία*, quomodo nempe adfectus ille

ille vulgo in veterum Medicorum libris, Galeni, Aeginetæ, Tralliani, Celsi etiam inter Latinos, & inde in Gorræi aliisque vulgaribus Lexicis Medicis, dici tantum consuevit. Verum ἀλώπηξ dictus antea fuerat a Medicorum parente (& quod diligentissimum Foesium, sicut reliquos, non fugit) libro nempe ἐπιπαιδιῶν §. IX. ubi hunc & similes enumerat adfectus, λέπρος, καὶ κνησμὸς, καὶ ψώρα, καὶ λευχῆνα, καὶ ἄλφοι, καὶ ΑΛΩΠΗΚΕΣ ἀπὸ φλίμμων ὄνθουσι, λεπτα, & pruritus, & scabies, & impetiginos, & vitiligo, & alopecia ex riuivis orivuntur. Cui nunc accedit hujus apud Callimachum loci testimonium, auctorem illis, quos post Hippocratem hodie versamus; Medicorum filiis vetustiorum.

V. 82. κατακλιῖδα βελέμων] Ita phoresiam vocat tanquam sagittarum vocatidierium, seu θησαυρὸν βίλεσι, sicut eam indigitat Æichylus Pctf. v. 1027, duobus autem ante versibus, οἰσοδύγμονα sagittarum caracem, & similiter οἰσοδύκην φαρύτραν, Apollonius l. 1. v. 1194. ac infra Callimachus φαρύτραν ἰοδύκην v. 213. Alioquin κατακλιῖδα de clavicula in machina, quam γαστραφίτην, seu quæ ventris impulsu intenditur, dixit Hero in Βελοπαικίαις a Baldo editis pag. 8. & 9. quam eadem κατακλιῖδα voce, vulgari significatione de *ferra* aut *passulo*, usus sit Aristophanes, Vesp. p. 440.

Καὶ τῆς κατακλιῖδος ἱερμάλῃ καὶ τῷ μοχλῷ,
Serram æque vestem diligenter inspicere.

Pro eo vero quod apud Nicandrum hodie exstat, Ther. p. 35. κλειῖδας ἀναρρίξας ἐκασθέρων, claviculas confringens utrinque, κατακλιῖδας olim legerunt ibidem, ut ex eorum scholiis ad hunc locum constat, veteres Critici, sed alia quam in superioribus vocis illius significatione, de claviculis nempe in superiori thoracis parte, & quo sensu eadem Attici, ac ipse Galenus de usu partium l. XI. c. XI. τὰς κλειῖς, non κλειῖδας dixerunt. Quomodo etiam κλειῖν *συντρίβειν*, non κλειῖδα, claviculam *confringere*, dixit Andocides de Mysteriis p. 203. edit. Hanov. & κλειῖν *καταγῆναι* a Demosthene dici, non κλειῖδα tradit Phrynichus p. 88; ac proot illud similiter apud Dionem legitur in Hadriano p. 792. τὴν κλειῖν *κατὰξ*, claviculam *confrigit*, & præterea in Græcorum ad Hermogenem Commentariis legitur pag. 310. τὸ σκῆλος *πονηρῆσθαι*, τὴν κλειῖν *καταγῆναι*, *εἶναι* *transfossam*, claviculam *luxatam*. Quamquam κλειῖν etiam, non κλειῖδα, de clavi seu *ferra* januæ usurpet Ἀττικαῖται Lydus Orat. 2. pag. 7. κλειῖν *ἰφίλασθαι*, *clavem atroxis-januæ*, seu *observavit*.

V. 83. Ἀρταῖας] Quæ Ἀρταῖς supra dicitur v. 45. apud Oppianum vero, ut hoc loco Ἀρταῖας, Ἰοχίαιος Cynæget. v. 109. Sic Ἀρταῖας sicuti infra etiam Hymn. in Delum & in Lavi. Pallad. & Ἀρταῖας promiscue apud Homerum ac alibi.

V. 84. Μόνον δίκυος] De fera in solitudine pascente id in genere explicant hic Scholia; *do apro* autem seu *porco silvestri* Latinus Interpres ac in Notis; quod nempe Hesychius; de quo tamen licet vir doctus, *μονακρατ*, Μόνον, ἢ ἄγρο, ἢ μὴ τοῖς ἄλλοις συναγλαζόμεν, h. e.

μόνιⓄ, porcus sylvestris, qui cum reliquis non congregatur. Id quod non solum ab aliis Grammaticis de hac voce *μόνι* pro porco *σίλβεστρι*, Suida & Phavorino, sed & ab Æliano præterea adseritur, de Animalibus l. VII. c. XLIII. *καλύπτει δὲ τῶν ὄντων μόνοιό τινος*, sunt etiam nonnulli singulares (*μόνοι*) appellantur; & quo spectat dictus inde a Lycophrone *πόρϋ* *μόνηρης*, v. 74. *porcus solitarius*, ut erudite jam id monuit ὁ πᾶν Bochartus, Hieroz. l. III. c. XXIX. Locum autem Psalm. LXX. 13. quod adinet, qui a LXX. Interpretibus redditur, *Σὺς δὲ ὡς ὄρνις, καὶ μόνι* *ἄγελ*, & a vulgato, *aper de silva & singularis ferus*, ubi *μόνι* *ἄγελ* a Cyrillo, quod notat etiam in eadem voce *μόνι*, Hesychius, de *onagro* ab eo explicatur ad Hof. c. IV. v. 8. Quo tamen inde *μόνι* de *onagro* a senioribus dictum, negat Bochartus, tum adducto jam loco, tum alibi l. III. c. XVI. De alio tamen, quam de *ἀπρῳ*, *μόνιον ἄγελιον* ibi ab iisdem senioribus dici, abunde arguit facta ante *ἀπρῳ*, nempe *σὺς ὡς ὄρνις*, seu *porcus de silva*, ibidem mentio, & juxta veterem Interpretem, *aper de silva*; atque ita sequentia ejusdem verba, & *singularis ferus*, nullatenus cum eodem viro doctissimo de *ἀπρῳ*, quam idem *μόνι* seu *singularis* sit ab aliis dictus; sed aut de *onagro* juxta Cyrillum & Arabem Interpretem, aut de alia fera silvestri intelligi omnino debeant. Δάκος autem in genere, ut hoc etiam Callimachi loco, de quibusvis *feris* *noxiiis* olim dictum; neque proinde de *reptilibus* solum, ut de *vipera* apud Æschylum Choeph. v. 528. *τοῖσι δάκος, ποσειδῆτος παύσητος* *noxium animal*; aut de *aspido*, apud Nicandrum Ther. p. 11. sed de aliis etiam, ut de *spbinge* apud eundem Tragicum Sept. Theb. v. 564. *ἄπρῳ, ἐχθρῶν δάκος*, *bestia, inimicissima fera, non morsus*, ut ibi Interpres postremam hanc vocem reddit, & ad quem locum melius veteres Critici, *δάκος, ὡς τὸ θηρίον, ὡς ἄσπ* (forte *ἄσπ*) *ἐκόντων ἐστὶ τὸ δάκ* *πάντα γὰρ θήκη λέγεται, ὡς λύκος ἄξι*, seu, ut ibi legendum puto, *ἄξι*, h. e. *δάκος, pro fera, cui nempe cognomen est δάκος; omnes enim fera θήκη dicuntur, tanquam dolorem adferentia*. Unde rursus alibi apud eundem Tragicum *δάκος*, modo de equa Trojano dicitur, cujus nempe opera Troja diruta, eademque tot caelorum sanguine foedata est, nempe *Ἀργείων δάκος, Argiva fera*, Agam. v. 834. modo de *monstro mulieris*, ut Plautinis utar verbis, seu *Clytemæstra fera viri interfectricæ*, Cassandra ait in eodem dramate, *δυσφιλὲς δάκος, inimica fera*. Ex iis autem modo dictis illustratur Hesychii de hac voce glossa, *Δάκος, θηρίον καὶ δάκος, ἰρπετὸν, seu Δάκος fera, & Δάκος reptile*.

V. 85. *Θαρίον ἄγρῶν*] Nempe non *λαγωρέλου* solum aut *ελαφρόλος*, quamquam postremo hoc nomine vulgo dicta hæc Dea, sed in genere *θηρολότος*, uti supra etiam vidimus, est appellata, cujuscunque feræ Venatrix seu *πολύθηρος*, ut apud Euripidem, Hippol. v. 145. Unde invocatur illa ab Oppiano, *πότνια θεῶν, παύσηται θήρης, υπεραιδέα* *Dea, suprema Domina venationis*, *πυργ.* l. IV. v. 21. Quod autem sagittis omnes id genus *singulares & ingentes feræ*, *πίθεις μόνιον δάκος ἢ πύλωρον θηρίον*, se prostraturam dicit hic eadem *Dea*, *uirum primæ fronte*

fronte videri possit; quum *sagittis* quidem minores feras aut minus formidandas, ἀγροτήρες venari fuerint olim soliti; ex vero, quales indicantur hoc loco, *ingentes ac terribiles fera*, apros puta, urfos, pantheras, tigrides, leones, aliasque id genus, aut ἀκοντίαις, aut ὀφθαλμοῖς, jaculis nempe seu *venabulis*, aut vero *gladiis*; aliis præterea artibus, ut ποδοσφαιραῖς, seu *tenticulis*; agni aut hœdi pendentis balatibus; latentibus foveis; mixto etiam nonnunquam veneno iis escis, quibus quæque illius generis fera delectabatur, capi eadẽm aut confodi a venatoribus consueverant. Quæ ex parte adigit de leonum venatione agens Claudianus, Sec. Conf. Stilich. v. 339. &c.

Non illos tædæ ardentes, non stræa superna

Lapsura virgulta solo, non vocibus hœdi

Pendentis stimulatæ famæ, non fossa sefellit;

& quæ singula aliunde, ut e Xenophonte, Oppiano, aliisque præcis Rei venaticæ Scriptoribus; aut e variis, qui ea subinde memorant, auctoribus; aut vero adhuc manifestius ex antiquis, quæ adhuc supersunt, & qualia cum olim in Italia, tum alibi inspicere nobis haud semel contigit, monumentis constant. Cujusmodi imprimis venationes a Trajano, & quarum meminit in ejus Panegyrico Plinius, Romæ adhuc in præclaris Arcus Constantini Marmoribus conspicuæ; inde etiam ære ad quorumvis intuitum cælatae occurrunt; aut vero quales insuper conspiciuntur inter picturas antiquas insignis Nasoniorum monumenti, Romæ haud ita pridem repertas, ac singulari indutria præclare de omni hoc Antiquitatum genere meriti P. Bellorii editas itidem ac illustratas. In iis utique præter alia, delusas etiam speculis Tigres videas, seu *viræa sardasas imagine forma*, uti de hoc eas venandi genere (& quod jam ibi monuit sagax Antiquarius) ait Claudianus de Rapt. Proserp. l. III. v. 268, aut vero longis scutis, iisque subinde a tergo appensis, adversus irruentium leonum impetus armatos ac tectos venatores; nullibi autem in iis, uti nec in præcis, qui ejusmodi *θηρῶν* etiam exhibent, & de quibus alibi, nummis, *arcu vel sagittis* eam in rem instructos. Neque ideo tamen statuendum est, in apriorum aut similibus *παλαίων θηρῶν*, de quibus hic agit Callimachus, venationibus, omissum antiquitus, uti nec hodie etiamnum apud varias gentes, eorundem telorum seu *arcu & sagittarum*, quibus easdem jacularentur, usum; & sicuti de Ibero ait Silius Italicus,

Bella feris ARCU, jaculoque agitabat Iberus.

Unde sagitta etiam aprum Calydonium prima confixisse legitur Atalanta, eamque in rem arcu & sagittis armata eadem cernitur in veteri Marmore, ut infra videbitur ad v. 216. Immo qua de re plenius ad Juliani Imp. ubi de Constantio Augusto, urfos, pardos & leones, totidem vere *πίλωνα*, ut hic dicuntur, *θηρῶν*, haud alio armorum genere, quam *arcu & sagittis* venante, memorat, Orat. II. p. 98. edit. Paris. agendi adhuc mihi erit locus. Ut addam hoc solum, inde factum, ut *sagittarius* inter astra, isque etiam *υφαντορ* dictus, in Dianæ, ut Arciententis non solum sed venatricis & venationis Antistitiæ Dææ, tutela exstitisse dicatur

dicitur a Manilio l. ii. v. 444. *Venantes Diana vivans*, tuctur nempe ac protegit.

Ibid. τὸ δὲ καὶ Κόκλωες ἴδιαι] Quales nempe sive vestres ac immanes, uti hic vocantur, feræ, quotidianus erat ἀμοφάγων Cycloporum cibus; unde de Cyclope κατ' ἔξοχην dicto Euripides in cognomine Satyrico v. 246.

Ὡς ἀπλῶς γε δαιτὸς ἡμεροκόου

Ἄλις λόντων ἴσι μοι θοισαμένω,

Quia plenus jam sum cibi quotidiani seu ποσιτασι;

Satis leonum ego jam sum epulatus;

ubi nempe pro ἡμεροκόου legendum mallet, duarum solum litterarum: & ο μεταθέσεις, ἡμεροκόου, voce nempe composita e poetica ἡμῶς pro ἡμέτερος, & ὄρεσκόος seu ποσιτασι, qua postrema voce usus est Æschylus Sept. Theb. v. 538. πατὴρ ὄρεσκόου, παῖτε ο ποσιτασι, & alibi ipse Euripides, ut Hippol. v. 1277. ὄρεσκόου σκυλάκων, ποσιτασιτασι καυλοporum. Quem illius etiam loci sensum adigit in versione ejusdem Satyrici dramatis Canterus, sed non tentata ibi aut adducta ab eodem in Notis, vocis ἡμεροκόου, ut fieri tamen debuit, quo hanc significationem ποσιτασι eadem admitteret, emendatione. Florens autem eruditissimus, dum eadem voces δαιτὸς ἡμεροκόου, *ferina darsi* vertit, ac de iis cæteroque in notis ad illud drama silet, rem quidem indicare satis habuit. Nisi vero, ut hoc addam, pro ἡμεροκόου, aut uti conjiciebam, ἡμεροκόου legere quis malit obvia itidem emendatione, ἡμεροκόου, ut ita a Cyclope δαιτὸς ἡμεροκόου dicatur de cibo, quem ille quotidiis, feras venando, *spculabatur*. Ipsa quidem vox ἡμεροκόου de *divino vigilo* occurrit apud Æschylum Sept. Theb. v. 66. & Aristophanem Lystr. p. 890: alibi autem ἡμεροκοπέου de Hispaniæ urbe, uti supra de ea obiter, apud Strabonem l. iii. p. 159. Prior tamen hujus vocis emendatio, ἡμεροκόου, nempe pro ἡμεροκόου magis, ut vere dicam, arridet, tanquam loco illi convenientior; ac præterea ipsius Euripidis & Æschyli etiam, uti vidimus, qui ὄρεσκόου voce usi sunt, auctoritate quadranteus fundata.

V. 86. *Επιπας ὁ δὲ ἐτάλασεν &c.*] Nempe dictum factum qua de re supra ad v. 87. Hymn. in Jovem. Immo elegans & præclarus omnino hic versus, quo uno, imperata a Diana Cycloporum tela; eadem ab iis continuo fabricata; iisque induta jam Dea innuitur,

Ἐπιπας ὁ δὲ ἐτάλασεν. ἄφαρ δὲ ἀπλοσας, δαίμων,

Dicebas; illi autem perfecerunt; statimque armata es, Dea.

Cujus plane insignis velocitatis, seu tam multa paucis adeo verbis complectentis hic Poetæ nostri locus, meruisset utique, ut a Longinis, aliisque sublimis maxime dictionis Magistris non fuisset prætermisus; nempe juxta illud Pindari Pyth. Od. ix.

Ὡκεία δ' ἐπεγομήσθην ἤδη θεῶν

Προῖξαι, ὀδὴ τε βραχέως,

Celer ausens profectantium jam Deorum

ἄλλοιο, viaque ἴσσηυ.

V. 87. & 88. ἄβλις Ἀρκαδικὴν ἐπὶ Πανίος] Ἀβλις hic Panis non *sub-*
lum adeo, ut vertit Interpres, quam *antium* verius, solitam *Arcadici*
 hujus Dei sedem, denotat; unde Chorus apud Euripidem Jon. v. 501.
 Πάν, τοῖς σοῖς ἐν ἄντροις, ο Pan, tuis in antris, ac ubi nempe ille a
 venatione redux, ut hoc loco, & apud Theocritum Idyll. A. v. 16.

— ἀπ' ἀγρῶν
 Ταύτης περμακῆς ἀμπύεται,
 — a venatione

Quando fessus requiescis.

Ita ἄβλις ἄγει eam in rem apud Nicandram de agricola post opus diur-
 num quiescente, dicitur Ther. p. 4.

Ἐὶ δὲ τὰ ῥῆ' καμάτῳ ἐπιδύεται, ἀσχή δὲ τοι νύξ
 ἌΥΛΙΝ ἄγει, κοῖτῳ δὲ λιλαιεταῖ ἔργον ἀνούσας,
 Si vero laboris fessus est, prope vero nox

QUIETEM suadet, locum etiam ad recumbendum cupit opere per-
 fecit.

Unde lux Helychio, & qui inde quoque, quod alioquin a magno Sal-
 masio, ut in editione illius Grammatici Batava notatur, opportune jam
 factum, emendandus; Ἄβλις (non ἄβλιον) κοῖτῳ, ἐκπαυλισμῶν. Inde
 ἄβλιον ab eodem Nicandro, de serpentum seu reptilium *cubile* dictum,
 Ther. v. 21. ἄβλις ἔρπυσσά, ac de κοῖτῳ seu *antro* itidem montano, in quo
 recumbebat miser Philoctetes, apud Sophoclem debet intelligi, cognomi-
 nis dramatis v. 19. δὲ ἀμφιτρήτῳ ἄβλις, per *perforatum utrinque antium*
 seu *cubile* (quod alioquin per *aperitum ostium* reddit ibi Interpres) & sicuti
 mox *λακωνικὸν cubile* de eodem dicitur v. 162. Unde etiam *ἐκπαυλιζέω*
 alibi de eodem Philoctete, eo in loco recumbente legitur v. 33.

Σηιστή γε φυλαῖς, ὡς ἐκπαυλιζοῦντί τῳ,
 Calcata folia, quasi quis ibi recumbat.

In quibus utique locis, ἄβλις vel ἄβλιον, sicuti mox in eodem hoc
 Hymno v. 93. ἐπ' ἄβλιον, nulla *stabuli* ita proprie dicti, quam nonnun-
 quam tamen obtinet, significationem infert; sed *antium*, *specum*, *cu-*
bile vel *cella*, seu quemcunque locum etiam in agris & sub dio capien-
 dae quieti opportunum. Ut eam mittam significationem, quam simi-
 liter de *castris* seu *statione* militum vel navium habere hanc vocem apud
 Homerum liquet, & ad quem Eustathius notat, Odysf. X. p. 1934. ἄβλις,
 κοῖτῳ, καὶ ἡ κατωσκηνωσις h. e. ἄβλις *cubile*, seu *locus ad pernoctandum*,
 & *sub tentoria habitatio*, ac unde ad exemplum pastorum ἀγραυλύντων
 Lucæ 11. 8. ἢ ἀγραυλῶν, quales non ab Hesiodo solum, sed ab Aro-
 lonio etiam dicti l. 1v. v. 317. ποιμένες ἀγραυλοῖ, *pastores in agris exca-*
bantur. Unde Pan ipse, Νόσμος quippe, ut notum, Deus, Φιλόγραυ-
 λος dicitur, Anthol. l. vi. c. κxiv. Ep. 1v. Πανὶ φιλογραυλῶ, Πανὶ ἐκπα-
 υλιζοῦντι *in agris antanti*, potius, quam *antanti stabuli*, ut ibi vertit Lati-
 nus eorundem Epigrammatum Interpres.

V. 88. Ἀρκαδικὴν ἐπὶ Πανίος] Scilicet juxta Horatium l. 1v. Od. x11.
 Cui *pacis & nigri colles Arcadia placens.* A Theocrito autem, montes
 Arcadiæ, Ἰπρῶντο περὶ καὶ Μαντικῶν incolere Pan dicitur, Idyll. A.

v. 123. & quibus addi potuisset mons itidem Arcadiæ vel *Parthassus*, in quo venata paullo post a Callimacho dicitur Diana, vel *Parthenius*, in quo fanum hujus *Panis* existisse tradit Pausanias l. VIII. p. 542. Immo unde ab eodem, *επιχώριος*, seu *indigena* Arcadiæ Deus dictus pag. 496. seu *Arcadius Deus* a Propertio l. 1. Eleg. xvii. *Arcadio pinus amata Deo*. Quo referri etiam debet nummus ex eorum genere, qui *consommati* ab Italis Antiquariis vulgo solent appellari; in quo nempe caput pectusque Antinoi, Arcadis, uti aliunde constat, ephēbi, & Diis apud eosdem adscripti, cum pedo a tergo & inscr. ANTINOΩ ΠΑΝΙ visitur. Quem scilicet nummum adnotasse olim juvit in Cimeliarchio magni, dum viveret, litterarum Mœcenatis; cujusque comitati, quam coram, dum Romæ agerem, cumulate mihi præstitit, plurimum me etiamnum debere profiteor, Cardinalis Francisci Barberini.

Ibid. & V. 89. *λυσιδὸς Ἰταρῶν Μαιναλῆς*] Non ergo *Indica* solum hæc fera, juxta illud Ovidii *Metam.* l. xv. v. 413.

Visa racemifero lynceus dedit India Baccho,
aut *Æthiopica*, de qua Plinius l. VIII. c. XXI. & novissime in commentario Historiæ Æthiopiæ, vir illius non solum, sed omnis insuper veteris memoriæ callentissimus Ludolphi; vel *Mauritanica* apud Ælianum de Animalib. l. xiv. c. vi; aut vero *Pangea*, vel *Olympia*, Thraciæ nempe ac Mysiæ montium, teste Xenophonte, qui *lynceus* juxta alias feras, leones, pantheres, pardos, ursos, in iis a venatoribus capi observat, *Komy.* p. 995. sed *Arcadica* etiam seu in *Manalo*, notissimo Arcadiæ monte, itidem obvia, ac unde ejusmodi *lynceus* hic nomen *Mαιναλῆς* tribuitur. Haud aliter nempe ac *ursa Manalia* meminit Apollonius l. 1. v. 168. ubi de Ancæo, pelle ejusmodi feræ amictæ, ait: *ἢ δὲ ὄρε Μαιναλῆς ἀπέλυ δίρος, ἔπι vero Manalia ursa pelle induens*; aut de *apris* in monte *Manalo* similiter Virgilius, *Eclog.* x. v. 55.

— *Lustrabo Manala Nymphis,*

Auc acres venabor apris —

Immo hinc de primo etiam aut inter primos venationis auctores Dercylo, Gratius *Cyneget.* v. 100.

Arcadium stat fama senem, quem Manalus auctor &c.

Ubi elegantissimus J. Vlitius, *auctorem*, nempe venationis, legendum credit, minus tamen, uti censeo, commode; quum, ut mittam haud consuetam in eodem poemate hanc versus Hexametri *πῶσι*, paucis ante versibus, & mox etiam *auctorem* jam eundem dixerat aut dicturus sit Gratius. Unde haud dubito præferendam omnino magni Turnebi conjecturam, legentis ibidem, quem *Manalus alior &c.* Notum enim *Manalum* seu *Μαιναλῶν*, non de Heroe solum, a quo loco nomen, aut de urbe cognomine, sed de monte etiam eodem in tractu dictum. Unde, ut alia mittam, *pinifer Manalus* apud Maronem legitur, *Eclog.* x. v. 14. & 15. Non mirum autem *Panem*, cui eadem *Manala cura* dicuntur *Georg.* l. 1. v. 17, solito hic ab eodem Marone *αἰγυριᾷ* seu *venatoris* officio fungi, in *secundis Manalia lynceus*, quas in cibum canibus venaticis daret, *carpentes*. Hinc idem de se, ut omnium, quæ

ad

ad venationem spectant, summe studioso, Anthol. l. IV. c. XII. Epigr. LXXXIII.

— οἶδα ποτ' ἄγρων

Κοσμεῖν κ' λόγχην, κ' λίναν, κ' καλαμίαν,

— νοὶ ντιQUE venationem

Curare, & hastam, & lina, & calamos.

Adde quæ de *lynceum* venatione supra, jam adnotavi ad vers. 6. Quod vero in scholiis ad hunc locum dicitur, esse *lynxem fora speciem*, cujus urina (ut Pliniano ea de re utar verbo) *glacietur*, quam vocant *λυσκέριον*, *lynxurium*, respicit ad id, quod de lapide *lynxurio*, tanquam e *lynxis* urina in duritiem concreta orto, a veteribus traditum, Aristotele, Theophrasto, Æliano, aliisque; a Plinio etiam l. VII. c. XXXIX. relatam, sed quod alibi ab eodem ut fabulosum refellitur, sicuti etiam a Dioscoride l. II. cap. 1. Dicitum vero idem non *λυσκέριον* solum, ut hic in scholiis, sed *λυγύριον* quoque, ut apud Theophrastum, Dioscoridem, Plutarchum, de solertia Animal. & quod eodem redit, *λυγύριον* apud Sex. Empiricum Hypoth. p. 24. aliisque, quod a *λύγξ*; *λυκός* & *λυγός*, aut *λυγός*, promiscue sit olim dictum; ut haud necesse sit proinde hanc vocem *λυγύριον* apud Theophrastum in *λυσκέριον* mutare, sicut placuisse tamen video viro varia omnino præclaræque eruditione conspicuo, in novissimis ad priores Josephi Originum libros Adnotatis; aut vero & quod eidem visum, ut ab hoc *λυγύριον* diversum quid statnatur *λύγρον* ab eodem Josepho Arch. l. III. c. VIII, & *λυγύριον* a LXX. Interpretibus, pro voce *ושל lesem*, seu una e gemmis pectoralis summi Pontificis, Exod. XXVIII. 19. dictum. Epiphanius certe, qui de iisdem agit gemmis c. VII. non *λυγύριον* solum, sed *λεσκέριον*, seu (ut ibi omnino legendum) *λυσκέριον* dici observat; *λυσκέριον* præterea aut *λυγύριον*, non idem quoque cum *succino*, sed ei tantum simile, quoad colorem ac virtutem, a Theophrasto dicitur. Neque vero eo minus de *gemma* itidem seu *lapide* pretioso, & quo ad sigilla veteres etiam uterentur, vox eadem a priocis naturæ; consultis explicatur, quæque inter *ἀσίδους* gemmas, cum ab ipso Plinio l. XXXVII. c. XII, tum a Psello, haud aliter ac *lapis ligurius* seu *λυγύριος* apud Epiphanium & Hieronymum ad Faubiolam, statuitur. Accedit color ipsius *lynxurii* vel *lyngurii*, hyacinthum, quod agnoscit ipse doctissimus Josephi adnotator, referens, sterculus nempe ac igneus; & qua cæteroque *hyacinthi* voce, *λυγύριον* seu *ligurium* a senioribus de *gemma lesem* dictam, explicant præter antiqua ad eosdem Scholia, Epiphanius & Hieronymus, ac tumentur e recentioribus (quamquam alii de eo aliter) viri eruditissimi, Braënius de vestitu sacerdot. Hebr. p. 699. & ipse ibidem, ubi de hisce agit p. 183. doctissimus Josephi Enarrator, insigniter de tanto scriptore vel luculento eo specimine meritis & æternum meriturus, si ortam & egrogie jam protractam telam, libuisset ei integram, eadem diligentia, eruditione, ac industria pertexere.

V. 89. *τοκάδες κύνες εἶδον ἰδίαν*] Quæ *τοκάδες canes facta* hic dicuntur ab interprete, nempe partu jam levatæ, sicuti *facta lupa*, cujus ubera

ubera lambebant duo gemelli Romulus & Remus, apud Maronem Æn. VIII. v. 630. aut prout alibi apud eundem *facta vacca* dicuntur, quæ nempe mulgerentur post partum Georg. l. III. v. 176. *Factus* alioquin de *gravidis* ab antiquis dici aut *secundis*, ut Varrone in Atacino, *facta feris Libya*, notat ad postremum Maronis locum vetus ejus Enarrator Philargyrius. Τοκάδες ergo hic κόνας, sicuti τοκάδες λαιούς, seu *quæ vocans peperis leana*, meminit Euripides, Med. v. 187. & prout idem τοκάδα Βαύχην *matrem Bacchi Semelen* vocat in Hippolyto v. 559. Unde apud Ælchylum, eademque opera emendandum, Eumen. v. 661.

Ὅσα ἐστὶ μήτηρ, ἢ πεπληρωμένη τέκνη

ΤΟΚΑΣ, τροφός δὲ κόματος νοσοπέρος,

Non est mater appellati parios

Procreatrix, verum mater parios factus vocans sati.

Ac proinde, ubi non τοκάδες legendum, sicuti hactenus, sed omnes τοκάς, quum de *matre* ibi agatur, abunde, ut opinor, & de quo quandoque ἐν Δραμῇ ad ipsum Tragicum, liquet. Adde hic, quod apud Arrianum legitur *κυνήγ.* c. xxx. quomodo canes post partum foveri debeant, ut pristinam velocitatem recipiant.

Ibid. ἴδιον] Quod consueto Græcorum more, obvio potissimum apud Poetas ac Oratores Atticos dictum, ut γάμων γαμήϊον, νόσος νοστήϊον, φρονι φρώνειον, πόνος πονείον, λήξων ληξείον, ἀρχὴν ἀρχών, λόγος λόγων, ac similia passim apud eos obvia; & cujusmodi quoque jam apud Hæmænum video, ut Iliad. 13. ἀγαστὸς ἀγαρόνιον, &c. Id autem obiter tantum monco, ut liqueat haud opus omnino, ut relicta hac elegantia, Orientalibus quoque, quod aliunde notum, ac unde illa ad Græcos emanavit, familiarē οἶδος ἴλαιον, quod putavit eruditissima Daceria, hic legatur. In *escam* autem, quod hic dicitur, a Pane datas his venaticis canibus, dissectas lyncis carnes, nemo utique *κυνήγιστος* studiosus in Deo *κυνήγῃ* mirabitur; & qui præterea illud Gratii monitum reputaverit in Cynegético v. 247.

IN PARTEM PRÆDÆ venit CANIS, & sua voris

Ρηαμία, sic operi juvenis inservisse benigna.

Unde etiam ab Æliano de Animal. l. VIII. c. 11. ut ibi opportune notavit erudita vir elegantia Vlitius, *πῶν ἀγρευτικὸς ἄπας, αὐτὸς μὲν λαβὼν δραχμὸν ἴδεται, καὶ ΚΕΧΡΗΤΑΙ Τῆ ΑΓΡᾶ, ὡς αἰθλητὴρ, εἰς αὐτὸν (καλλεστὴν αὐτῷ) συγχωρήσῃ ὁ δῶροντος, canis omnis venaticus; ipse sibi capta ferâ plaudis, & PRÆDÆ PARTE, ut premio fruatur, si ei permittas dominum.* Hinc leporem etiam a canibus captum, iidem discernendum dari, tradit in *κυνήγ.* Xenophon pag. 987, dein vero *escam* canibus ab ipso venatore objiciendam monet pag. 998. sicuti nempe ab *Αγρευτῇ* Pane hic factum. Idque eo opportunius, quod ex eorundem canum cibatu, indolem dignoscendam tradit Arrianus *Κυνήγ.* c. VIII. ubi etiam bonos canes inde æstimari innuit, qui a malis spiritisque cibis abstinent. Quo spectat illud quod a Plutarcho traditur de Solert. Animal. p. 971. canes qui lepores venantur, si eos interfecerint, ἴδεται Ἀγροπῶρος καὶ τὸ αἶμα λάβῃσι περὶ δόματος, *gaudent illos lætantes, & sanguinem*

nem

non epiano uide lambunt; non autem si mortuum leporem repererint. Mitto quod optimos canes eos tradit, Oppianus *Κυνήγ.* A. v. 430. qui forma similes essent feris crudivoris, lupis nempe, tigridibus, pardis, vulpibus adde & *lynceibus*. Quibus proinde non iufficeret pane tantum aut maza vesci; quo cibatu alioquin bonos canes, nempe e velocium genere, & quorum erat potissimum in leporina venatione usus, delectari, ait loco paullo ante indicato Arrianus; & juxta illud Nemesiani de catulis *Cyneget.* v. 183. *fortemque dari de frugibus escam*. Unde a Dione Chryso. de canibus dicitur *Orat.* v. 11. p. 102, ἐπι ματαρπαδόντες κρίσιν αὐτῶν μάλιστα ἰδιότητι, *carnibus pro ossa gaudere sero didicerunt*. Adde nec ossa tantum, vel ea etiam contusa, de quibus agunt Rei Geoponicæ aut Rusticæ Scriptores, ut roborandis catulis idonea, rodere aut comesse datum, sicut e ferina etiam, quam venati erant, carne participarent; sicut hic a Pane dissectæ lynceis carnes, quas nempe *κυνήγ.* hic Deus *ἰλιθία τῶν κύνων*, *laniamenta fecit canibus*. Mitto hic, quod consueto adhuc hodie *φιλότητος* venationis *σπουδῶς* obtinet more; extra nempe occisæ feræ venaticis canibus porrigere, aut quæ alia ad eorum cibatum in *κυνήγ.* *σῆμα* solent etiamnum observari.

V. 90. *κύνας ἤμισυ πηγῶς*]; *Πηγῶς* non *albus* semper, sed quandoque etiam *nigrum* denotat; ut præter veteres ad Homerum Criticos *Odyss.* E. v. 388. aut Eustathium ex eorum fide *Iliad.* pag. 403. & 740. monet etiam Tzetzes ad Lycophronem pag. 61. *πηγῆ τῶ μάλαι καὶ ἰντροφῆς* (non ut ibi hæcenus *ἰστροφῆς*) καὶ *ἀλμαρῆς*, τῶν δὲ τῶ λευκῆ, nempe ubi a Lycophrone *πηγῆ πλέκω* de *omni casario* dicitur. Quæ eadem est hujus vocis apud Hesychium glossa. Quod autem *canes* non plane, sed toto corpore, sed *media* tantum ejus *parte albos* a Pane datos Dianæ, hic ianuit Poeta, respicit omnino ad illud Xenophontis in *κυνήγ.* pag. 978. τὰ δὲ χρώματα ἃ χρῆ εἶναι εἶν ΚΥΝΩΝ, ὅτι πυρρῶ, ὅτι μάλαια, ἢ ΛΕΥΚΑ ΠΑΝΤΕΛΟΣ. ἔστι δὲ ἡνομίον τῶτο, αἷμα ἀπὸ τῆς Σαλαμίης, ἢ *colore CANES esse oportet neque rufo, neque nigro, neque ALBO omnino*. Quippe non hic *index est indolis generosa, sed ferina*. Cui consona omnino tradit *Vollux* p. 241. & qui inde etiam, uti plerique alia, quæ de venationis aut venaticis canibus refert, hausit. A quibus tamen ea in re abijt junior Xenophon, seu qui Arriani nomen præfert, *κυνήγ.* c. VI. τὰ δὲ χρώματα ἂν διὰ τὸν ὅποιον ἂν ἔχουσιν, ἢ δὲ δὲ ΠΑΝΤΕΛΩΣ εἶν μάλαια, ἢ πυρρῶ, ἢ ΛΕΥΚΑΙ, *colores quoscunque eadem obtineant, parum refert, ETIAMSÌ OMNINO nigri, aut rufi vel ALBI fuerint*. Verum priori Xenophonti accedit etiam Oppianus, qui *plane albus* aut *nigrum* colorem in canibus venaticis, ut de generis indolis indicem, pariter improbat, *κυνήγ.* A. 416.

Χροαὶ δὲ ἀρρητοὶ τὸ κακῶς μάλαι, ποῖστας τὰ,

Colores vero canum ALBI, MALI admodum sunt & NIGRI.

Haud aliter ac de *equo*, ut ibi opportune observat eruditissimus *Rittershusius*, *Virgil. Georg.* 111. v. 82. *color deterrimus albis*. Quare in rem occurrit opportune, laudari ab Homero *Iliad.* l. v. 114. ἵππους πηγῶς, non *albos* quidem, ut hic de *canibus* a *Callimacha* dicitur, sed *nigros*, juxta

ta veteres Criticos, prout id ex iis refert Eustathius p. 740. ΠΗΓΟΥΣ ΔΙ
 ΙΠΠΟΥΣ, τῆς ἰσπαγῆς λίγης ἢ σαρῆς· οἱ δὲ παλαιοὶ θίλυσι νοεῖν ΜΕΛΛΑ-
 ΝΑΣ, ὡς τῆτος ἀείετος ὄντας h. c. πηγῆς autem equos vocat compactos &
 firmos; antiqui vero voluere deponari NIGROS, tanquam, qui omnium
 affens optimi. Quum autem occurrant sæpius memorati apud veteres
 candidi equi aut etiam nivei, & candidi itidem canes adhuc hodie inter
 optimæ notæ venaticos haberi a κυνηγοῖς soleant; inde traditum ab Iffi-
 doro inter album & candidum discrimen, ad Maronem jam adnotatum
 est a viris doctis, ubi agens de coloribus equorum ait ille Hispalensis
 Antistes l. xi. c. 1. CANDIDUS autem & ALBUS invicem ibi differunt;
 nam ALBUS cum quodam pastore est, CANDIDUS vero niveus & purus
 luce perfusus. Quomodo dicti hi canes itidem a Callimacho ἡμῶν πη-
 γοῖ, media parte candidi seu nivei, aut glaciæ instar concretæ, pro nota
 vocis illius πηγῆς origine & significatione, qui nempe altera parte nigri
 fuerint seu rufi.

V. 91. Τρεῖς Δὲ παρατίως] Tres vero auritus vertit hic Interpret, Sæbi-
 nus autem & juxta eum Vulcanius, auripetas, quod explodit Anna eru-
 ditissima, & παρατίως, maculis albis præter aures aspersos interpretatur
 ut nempe duo illi canes, de quibus priori versu egit Callimachus, me-
 dia corporis parte forent albi, hi tres vero solum circa aures, ὡς
 ἄρα. Juxta priorem tamen Interpretem, παρατίως hic auritos signifi-
 ficare, ut extra dubii aleam positum, contendit ad Gratium p. 214 lau-
 datus ante J. Vlitius. Quod minus tamen firmiter statui ab illo debuit,
 qui sagaces veterum canes, auritos omnes fuisse contendit, & inde
 apud Xenophontem emendandum putat, μικρὰ nempe pro μικρὰ.
 Pollucem autem & Oppianum redarguit, qui vel βαῖα ὄτα breves & curvas
 αὐραι canibus id genus venaticis tribuerunt. Quæ tamen, ut obiter hoc
 tangam, utriusque hujus scriptoris, Pollucis nempe & Oppiani loca, id
 utique evincunt, ita jam eorum ævo constitisse Xenophontis, uti hodie
 apud eum & in scriptis ejus libris occurrunt, verba, nempe ὄτα μικρὰ,
 λαβῆ, seu, quod habere debeant sagaces canes, αὐρες παύαι, τένυες
 &c. κυνηγ. pag. 977. Quamquam, ut vere ibidem vir doctus, non
 magnas solum & longas, sed molles etiam & flaccidas, ac inde pendu-
 las in canibus venaticis æque ac villaticis aures, commendaverint olim
 veterum plerique, qui de Re venatica aut Rustica egere, ut Arrianus
 κυνηγ. c. v. & Nemesianus Cyneg. v. 113.

Cuique nimis molles fluitans in auribus aures;
 inde etiam παρατίως hic canes dici a Callimacho existimo, qui nempe
 erant cum flaccidis id genus auribus. Haud aliter nempe ac ὡς ἄρα
 & ὡς ἄρα χυλίζω a Græcis dicta de iis quæ e collo pendula aut propendo-
 bant collo demissa, & παρατίως, aurium ornamenta, ac ab iis proinde
 pendula. Ut ita etiam παρατίως hic dicantur a Callimacho canes cum
 flaccidis ac pendulis id genus auribus, seu ut de iis Arrianus κυνηγ. c. v.
 quidam præ magnitudine ac mollitie aures fractæ videntur, ὡς ἴσιν μεγα-
 λῆτος καὶ μολακότητος ἐπικυλασθῆναι φαινοῖται. Tales proinde, qui a
 Romanis planti dicebantur, ut de iis Festus, planti appellantur canes,
 quorum

quorum aures languida sunt ac flaccida, & latius patere videntur. Quales utique flaccidas & pendulas, non arrectas vero aures, canum id genus venaticorum, videre etiamnum licet in picturis aliisque monumentis antiquis, quæ præstantium virorum cura ac industria cælata ac edita jam profant; sicuti in Tabulis Sepulchri, de quo jam supra Nasoniani, in quibus inter alia Ελαφθαλία seu *venatio cervorum* depingitur Tab. xxvi.

Ibid. ἴνα δ' αἰόλον] Interpres hic & *unus diversicolorum*, & quod eodem redit, Sabinus *varium*, Vulcanius *maculosum* vertunt, pro vulgari nempe vocis αἰόλου apud Græcorum poetarum Interpretes significatione. Quamquam dubitari haud immerito posset, an vox eadem non hic potius *agilem* & *expeditum* seu *ἑκίνητον canem* denotet; haud aliter ac αἰόλον ὄφιν dici, immo quam veram esse vocis αἰόλου apud Homerum significationem, tradit in MSS. ad Homeri Iliada Scholiis, quæ olim apud virum doctissimum If. Vossium evolvere mihi contigit, Porphyrius; & cujus ea de re, quem cum aliis ex eodem Codice a me tum excerptis adnotaveram locus meretur hic adscribi. Nempe ad illud Iliad. Ζ. v. 342. κορυθαἰόλος Ἴκλιρ, ἧρε notantur: Περφύρεος ἰδὲ εἶδα ὄφιν τῶν Γραμματικῶν τινὲς τὸ αἰολοπαλὺ διπλοῦσσι, καὶ πόδων αἰόλον ἴππον, καὶ τὸ αἰόλον ὄφιν ἕκ ἐστὶ δὲ ἄνω, ἀλλὰ σημαίνει τοὶ ταχύν, ἠγρότερον δὲ τῆς αἰώλου, Porphyrius: haud novi unde quidam Grammatici, ΑΙΟΛΟΝ pro VARIO apud Homeros explicare adgrediuntur, sic enim αἰολοπαλὺς varios equos habentes, αἰόλον ἴππον seu *varium equum* & αἰόλον ὄφιν *varium serpentem*. Non vero ita est, sed significat αἰόλον CITUM seu VELOCEM; voce petita ab αἰώλου procella. Quomodo proinde αἰόλον δρόμων apud Sophoclem Trachin. v. 11. & alibi in eodem dramate, non de *πεικίλω* seu *maculoso dracone*, ut ibi interpres, sed de *cito* seu *ἑκίνητῳ* foret explicandus. Qua in re tamen hæret nonnunquam Eustathius, qui hanc vocem αἰόλον, aut ab ea composita cum pro ταχύν seu *cito*, tum pro *πεικίλω* seu *vario* a Poeta dici posse observat. Cum Porphyrio autem similiter ad Sophoclem Ajac. v. 1047. αἰόλου κτάδοντας, veteres ibidem Critici, αἰόλου τῆς οὐχίας, οἷς τὸ κταίνειν. seu *acuto* vel *propreto gladio ad feriendum*, & apud Æschylum Sept. Theb. v. 500. de *fumo*, *cito ignis fratre*,

Λιγὸν μάλαϊναν, αἰόλον πυρὸς κάσιν,

ubi antiqui Enarratores, αἰόλον δὲ τὴν ἑκίνητον καὶ ταχέϊαν λέγει καὶ ἑλισσομένην συγχῶς h. e. αἰόλον vero *facile mobilem* & *citam* dicit, ac crebro *convolutam*. Quibus addi potest apud Pindarum Od. ix. Olymp. p. 86. αἰολοδρόντα Διὸς, *velociter fulminantis Jovis*, ut ibi bene Interpres. Ne tamen juxta hanc Porphyrii, aut aliorum, quos adduxi, Criticorum glossam, *canis* ille αἰόλον, de *cito* aut *agili* hic apud Callimachum similiter intelligatur, obstat continuo, quod non ex pluribus venaticorum canum, quos hic recenset, speciebus, haud *unus* ille *citi* aut *velocis* laude fuisset ab eo commendatus; immo quod mox *septem canes*, vento etiam *velociores*, a Pane Dianæ itidem datos memoret. Accedit obvia etiam ejusmodi vocis αἰόλου apud veteres tum auctores, tum Criticos, pro *πεικίλω* seu *vario* vel *maculoso* significatio; ut apud Lycophronem

phronem de vario lusciniæ capiti, αἰόλω μάλαι p. 108. & ne longius abeam, apud hunc ipsum Callimachum teste Etymologo in voce Βεῦδος; ac inter Fragmenta hujus Poetæ inde relatum, ubi κατά τὸ αἰόλω βεῦδια ab eo dicuntur h. e. juxta Etymologum, τὰ ποικίλα ἢ πορφύρεα ἱμάτια, varia & purpurea vestes. Αἰόλω proinde dicitur hic *missus* seu singularis canis, qui nempe non esset *media* quidem parte, cujusmodi duo illi priores memorati, *albus*, altera autem *rufus* aut *niger*; sed qui plane ποικίλω seu *maculosus* esset, & qui idem, ut censet ad Gratium pag. 206. eruditissimus J. Vlitius, *semifera thoom de sanguine prole*, seu thoe patre & cane matre prognatus. Quod illustrare posset Arrianus in Indicis, ubi eas, quas vocamus tigres, dicit esse θῆας αἰόλους, & quæ etiam αἰολόωντοι a tergo *picta* vel *varia*, dicuntur ab Oppiano Κυρη. l. III. v. 130. & adhuc alibi. Tales proinde generosissimi illi canes, quos ab ea insuper macularum varietate commendat idem Arrianus seu junior Xenophon Κυρη. c. III. additoque ἔτι ταῖς ποικίλαις ἐπαρθεῖ τὸ ποικίλον, adeo in *maculosus effulget varietas*. Unde etiam inter optimos canes eos refert Oppianus Κυρη A. v. 430. qui similes essent tigribus aut pardis, *maculosus* itidem seu αἰόλοις feris. Immo unde factum observo, ut cum *pardus*, tum *maculosus*, appellati nonnunquam fuerint, qui maculis id genus insignes erant Circenses Equi; sicut inter alia singularium id genus Equorum nomina, quæ exhibet vetus inscriptio a Cl. Sponio vulgata Itin. T. III. utrumque illud, cum PARDUS, tum MACULOSUS legitur; haud aliter ac adhuc hodie *tigris* aut *leopardus*, de *maculosus* aut *virgatis equis*, vel etiam *canibus* dici solet. Cujusmodi proinde statui debent Indici canes quos inde tigribus & canibus prognatos dicit Aristoteles Hist. Anim. l. VIII. c. XIII. Ex eo proinde genere eximius ille virgis aut maculis seu αἰόλος canis, a Pane juxta alios insignes canes venaticos, Dæx huic venatrici datus. Ut mittam hic *vertagibus* illos seu *vertagos*, Gallicos seu leporarios canes, de quibus ait Grætius Cyneget. v. 203.

Et pictam macula verrubam delige falsa.

Ibid. & V. 92. λίοντας Ἀντὲς ἀνὰ ἰεῦοντες] Idem laudatus paullo ante J. Vlitius censet ad Gratium p. 206. id a Callimacho hic de cane illo maculis insigni, de quo modo actum, dici, qui nempe *thoe* patre, feræ genere juxta eundem Gratium cum *leonibus* committi solito, & *cane* prognatus foret. Verum id a Callimacho in genere dicitur, tam de αἰόλω, seu *diversicoloro* cane, quam de duobus canibus ἡμίσει πηγῶν, *media parte albis*, ac tribus præterea, uti jam vidimus, *παρνατίαις*, & quos sex proinde numero cum leonibus decertare, eosque prosternere solitos, aperte hic innuit. Unde etiam *thoes* ab antiquis Aristotele aliisque, cum *leone* dissidere quidem traduntur, sed non proinde *leonibus* victores, nisi forte a Gratio Cyneget. v. 257. immo qui apud Homerum & Q. Calabrum, haud semel leonem metuere, aut eo viso in fugam dari dicuntur; ut id jam erudite a summo Bocharto observatum Hieroz. l. I. c. XII. Adde quod generosi ac bellicosus *canes*, haud festinel cum *leonibus* commissi legantur, de quibus etiam ait in genere Oppia-

Oppia-

Oppianus, quod illi apros interimerent, ac terrerent leones, *Kuvvy. A. v. 416.*

Ὅσοι μὴδὲ λίοντας εἰς τρεῖσιν ἀνάλιας,

Qui nequidem leones suos metuerent Reges,

(ita nempe dictos Arabum more, a quibus *leo*, *albascis*, sumpta a Græcis voce, appellatur, ut id jam occupavit laudatus modo Bochartus) & de quo etiam canum genere ait rursus v. 425.

Διχηματῶν σκυλάων, τοὶ κινάδαλα πάντα διόνται,

Bellicosorum canum, qui feras qualibet persequuntur.

Quales potissimum Indici illi canes, quorum existat apud Plutarchum de solertia animalium p. 971. & apud Pollucem p. 241. historia; e quorum nempe genere unus coram Alexandro adductus, alias quidem feras, etiam aprum ac ursum dedignatus, spectavit immotus, cum *leone* vero, ut digno demum antagonista, congressus, eundem debellarit. Adde hisce Gratium Cynaget. v. 165. *ulstroquo grauiis succedere tigrim, Ausa canis*; & quæ Anglicorum molossorum, cum leonibus, tigridibus, aliisque id genus feris haud insolite etiamnum commissiones.

V. 92. *ὅτι δράζαιτο διέγων*] Id nempe, quod de Indico illo cane, de quo modo dicebatur, cum leone commissis tradit in ea narratione. Pollux pag. 241. *καίπειθ ἐνὸςπλακείς κατὰθλῆσι τὸ θηρίον. ὁ μὲν ἐνθῆκαὺς ὤρχητο, δεῖνδε congressus leonem dilacerauit; hic quidem eunt tenebat mordicus.* Mitto quod *עלב* celeb ab Hebræis *canem* dici a firmitate dentium seu tenacitate morsus, instar nempe *uicini*, & qua voce *עלב* ab Hieronymo redditur *Amos. viii. v. 2.* conijcit doctissimus Bochartus Hieroz. l. ii. c. lv.

V. 94. *Θάσωνος αἰσχύων*]. Uti sex e molossorum seu robustiorum canum venaticorum, qui cum feris maioribus decertarent genere, ita hic septem *ἀκίαις* *veloces* canes a Pane Dianæ itidem datas memorat Poeta, qui sub Dea *Ελαφηνόλη* & *Λαγωνόλη*, minores scilicet feras, hinnulos, lepores, de quibus mox agit, venarentur. Nempe juxta illud Claudiani de venaticis Dianæ Nympharum canibus, *sec. Cons. Stilich. v. 298.*

— *illa grauioribus apra*

Morsibus, ha pedibus celeres.

Θάσωνος αἰσχύων proinde eadem hic dicuntur, haud aliter ac ab Homato celeres equi, *θάσωνος ἰσηκαν, velociores accipitribus* *Iliad. N. v. 819.* aut in genere, pernices quævis feræ, citissimis avibus, quales utique accipitres; aut vero telorum jactui, sicuti de Agassæis seu Britannicis canibus Oppianus *Kuvvy. l. i. v. 519. Ριμφ' ἔτορον τὸξῳ ὀυαλίσει*, *celeriorum profilit, sagitta similis*; aut vero ipsa etiam mentis cogitatione celeriores sunt dicti, sicut de vertagis Gallicis seu vulgo leporariis canibus, utrumque ait Gratius Cynaget. v. 204.

Ocyon affectu mentis, pinnaque cucurris.

Adde ut *vento* sicut hoc Callimachi loco, *velociores*, appellatæ itidem fuerint *ἀκίαι* id genus canes; quum ventos etiam maritos & genitores nactæ dicantur, ob singularem earum perniciousitatem tigrides. Unde Claudianus *Rap. Proserp. l. iii. v. 265. fremis illa maritio MOBILIOR*

[N 2]

ZEPHY-

ZEPHYRO, ac similiter Symposius de eadem fera, & cujus ea de re locum opportune ibi adtulit diligentissimus Barthius,

Funèaque sum vento, VENTO VELOCIOR ipso.

Qua in re cautiore equidem Oppianus, qui quum *ventosas* non solum seu *venti* inlar *rapidus* vocasset eisdem *tigres τυγείσω ἡμιμοίωσας Κυφύη* l. i. v. 431. sed etiam de eadem fera, ut *zephyri prole*, *Ζεφύροιο γένελη*, alibi aut *zephyro genitori cursu simili* dixisset *Κυφύη*. l. iii. v. 354, continuo se ipsum arguens, addit, *ὅτι γι μὴν ἤσπεύει, quamvis male dixerim genitori*; omneque illud fabulosum explodit, nempe

Ὅτις ὅτι δυνάειν ἔσ' ἴσα συμφύτῃα.

Fera quod subigantur ab aere sponso.

Neque proinde vel hæc summi poetæ iudicio minus fabulosa, quæ de Lusitanis equabus, aliisve e *vento* scilicet conceptis, ob insignem nempe earundem celeritatem, graves alioquin auctores tradidere, Varro. Columella, Plinius, Justinus. Minus autem mirum, quod, uti antea dictum, *diversicoloribus* equis, a *maculis*, ita *celeribus* imposita subinde fuerint nomina, AQUILÆ non solum, aut PEGASI, qua de re olim ac nuper etiam obiter egimus ad illustrationem Amisenorum nummi cum pascente Pegaso, sed etiam ÆTHEREI legantur in inscriptionibus antiquis, sicuti in ea, de qua jam ante a Cl. Sponio vulgata. Quo spectat quoque illud Claudiani de Plutonis equis, quos ubi *anno hiberno*; *tortaque hasta* perniciores dixisset, addit continuo de Rapt. Proserp. l. ii. v. 200.

Quantum non faculum Parthi, non impetus AUSTRI.

Ut ita *vento* seu *auris* *velociore* eisdem insuper traderet; & sicut alibi de una e *κυρφοῖς* Dianæ Nymphis ait, sec. Conf. Stilich. v. 252.

ET CURSU ZEPHYRIS nunquam cessura Lycaste.

Quæ loquendi genera adhuc hodie ad insignem aliquam celeritatem indicandam, promiscue solent in linguis vernaculis usurpari. Mitto quod *cogitatione*, seu ut ibi ait, *mentis acumine* eisdem equos, uti paullo ante de vertagis Oppianus, *celeriores*, priori loco dicat insuper Claudianus.

Ibid. *κυνοσειδης*] In Græcis ad hunc locum Scholiis, id de *alopocidus*, seu qui canibus & vulpibus prognati, dici notatur; aut vero a loco quodam Laconum *Κυνοσεις* appellato. Meminit ejusdem loci, ut opportune id jam ad Stephanum monuit doctissimus Holstenius, Clemens in Protrept. p. 18. ubi Æsculapium fulmine a Jove ambustum ait jacere *ἐν τοῖς Κυνοσειδῶν ὄρεσις* in *Cynosuroidis* finibus; & quem de hac *Laconica* vere ibi explicat idem Holstenius. Adde, quod *Κυνοσειῶν Cynosuenses* memorentur etiam in Laconica a Pausania l. iii. p. 192. & ab Hefychio *Κυνοσεια, φυλὴ Λακωνικὴ, Cynosura, tribus Laconica*. Opportune utique de *Lacanis canibus*, non vero *Arcadicis*, uti censuit vir doctus, qui primus Callimachum edere ac illustrare adgressus est; aut *Creticis*, uti Annæ præstantissimæ placuit, hoc a Poeta dicitur; & quarum *Lacanarum* decantata abunde apud veteres auctores, eosque etiam, qui de Re venatica egere, præstantia, eaque de qua hic agitur, singulari

laris velocitas. Unde *veloces Spursæ canes* vocavit Maro Georg. l. III. v. 405. & *pernix Venator Lacon* a Silio de tali cane dictus lib. III. Ut proinde non *sagaces* solum fuerint, seu *ἰσχυροί*; ut eas vocat Sophocles Ajax. v. 8. *Lacana canes*, sed *veloces* etiam, quod vel hic Callimachi locus abunde arguit. Accedit, quod in hisce canibus, quæ *Κυνουρίδες* appellantur, utraque, quæ hic in scholiis exstat veterum Criticorum de hisdem glossa, locum habuerit; nempe, ut non *Lacænzæ* solum essent, sed etiam *ἀλωπεκίδες*, seu *canibus & vulpibus progenerata*. Illud enim aperte de hisce *Lacænis* canibus ab Aristotele traditur Histor. Animal. l. VIII. c. XXVIII. *ἔσθ' δὲ τὸ Κυνεῖον μίσθγονται δι' λύκαι τοῖς κύνεσσι καὶ θοῦνός, καὶ ἐξ ἀλωπεκοῦ καὶ κύνος οἱ λακωνικοί, veluti miscentur. Cynæis lupi cum canibus; sic generans etiam ex VULPE & CANE LACONICI.* Signanter etiam Pollux, l. v. c. 2. λέγουσι δὲ τὰς μὲν ΛΑΚΑΪΝΑΣ ΕΞ ΑΛΩΠΕΚΩΝ, τὸ ἀρχαῖον καὶ ΚΥΝΩΝ θυομίνας κληθῆναι ΑΛΩΠΕΚΙΔΑΣ, *ferunt autem LACÆNÆ e VULPIBUS. primum & canibus progeneratas, appellari VULPINAS.* Nec obstat utique, quod ab uno quidem Stephano, & cujus proinde locum forte in mendo cubare haud male conjicit postremus illius *Ἐδικομογράφου* commentator Berkelius, *Αἰξ* quædam *Κυνουρία* in Arcadia statuat: neque insuper, quod ejusdem nominis portus, vel circa eundem locus in Creta collocetur ab Hygino, & præterea non a Germanico quidem Arati Interpretete (ut in notis ad hunc locum Parisiensis editionis dicitur): sed apud veterem ipsius Germanici Enarratorem: ex *Aglaophonus* & insuper apud Eratosthenem, ac unde eadem hausta, integritatem insuper ac lucem foveratur, in Asterismis Aratez editioni Oxoniensi opportuno additis, traditur. Ut mitam, ac unde *Κυνουρίδες* de *Creticis canibus* firmari poterat conjectura, quod eadem in præcipua etiam celebritate apud veteres, ut aliunde notum, fuerint. Potiora tamen, uti vidimus, omnino suadent, immo evincunt, ut id hoc loco de *Lacænis canibus* dictum a Callimacho statuatur.

V. 95. *Ὀπίσθι ἰσχυρὸς τῆς*] A qua *ἰσχυρὸς* seu *hinnulorum venatione* dicta etiam una e *Dianæ Nymphis κυνηγίς* apud Claudiamum *Nebrophone*, seu *Hinnulorum interfectrix* sec. Conf. Strich. v. 3 14. &c.

Cynæis Siculisque jugis vomax vitago

NEBROPHONE; *veruos, abisque in vincula cogis*

Non sevos pecudes

Ex hoc autem Callimachi loco, & quod de leporibus continuo sequitur, illud insuper abunde liquet, non *sagaces* tantum canes, seu *ἰσχυροί*, de quibus agit in Cynegitico Xenophon, sed *veloces* etiam, seu quæ *ἀκίσται* hic dictæ, in his cervorum, hinnulorum aut leporum venationibus, a veteribus quoque adhibitæ. Quamquam forte Gallici canes *vitagi* seu *leporaris*, qui ab ea celebritatis laude, præ aliis potissimum uti a Gratio loco supra adducto, & de quibus agit toto libello junior Xenophon, seu Arrianus, commendabantur; aut vero *Agesifii Britannici*, quos currendi velocitate *solis iactis similes*, ut paullo ante vidimus, ait Oppianus, nondum forte vivo Callima-

chi., 'Cyrenis vel Alexandriz, ubi natus aut floruit hic poeta', essent noti.

Ibid. καὶ ἡ μύοτα λαγών] Res nota non κυνηγίς solum, sed e. veterum etiam de *leporino somno*, quem nempe apertis oculis immotisque palpebris capit hoc animal, narrationibus ac proverbiis,

— ἕστε ὅ δὴ

Ἰστος ἐπὶ βασιφάρισιν ἀπὸ κρίκατις ἔλεγε,

— πικροματῶ ἐπιπ

Somnia in palpebris dormitantes capiunt.

ut de his ait Oppianus *Κυνήγ.* l. III. v. 514. Immo idem de immotis eorum, dum vigilant, palpebris, vulgo tradi etiam solet ab iis; qui historiam aut naturam Animalium explorant. A quibus tamen abire, ut observo, Xenophon, qui, dum vigilat *leporis*, cum μύοτα non nihil tradit, *Κυνήγ.* p. 980. καὶ ἔταν μὲν ἐγρηγορή, ΚΑΤΑΜΥΕΙ ΤΑ ΒΛΕΦΑΡΑ, quando vero vigilas, CONNIVET PALPEBRIS. E quo Atticæ Muzæ loco: obiter illud etiam notandum, improbari a Phrynicho in dictionibus Atticis, Alexidem, qui dixerit *καμυμῶσι* pro *καταμύσει*, ut optimos & priscos auctores loquutos (sicut hic Xenophon) ibidem observat. Alexidis autem locus, ubi vox ea ab eo adhibita, legitur etiam nunc apud Athenæum l. π' p. 446. ἔλεγε καμυμῶσι δοσ. Neque tamen inde a Sophista Bithyno argui ullatenus meruit vox *καμυμῶσι* pro *καταμύσει*, quod eodem spū, a Comico illo Attico ob metrum dicta, & *καμυμῶσι* quidem *Eolica*; hanc magis utique, quam obviz id genus voces, *καμυμῶσι*, *καμυμῶσι*, *καμυμῶσι* aut *καμυμῶσι*, quæ apud Posticum Patrem, aliisque occurrit pro *κατὰμύσει*, *κατὰμύσει*, seu *καμυμῶσι*, *κατὰμύσει* & *κατὰμύσει*, de qua postrema etiam voce notat Plutarchus *Juv. And. poen.* dici ab *Eolibus καμυμῶσι*, seu *victoriam*, quæ *perstando* aut *persequendo* obtinetur. Mitto apud cultissimum Bionem, *καμυμῶσι* utitur *καμυμῶσι* μὲν ἡ γλῶσσα, prout apud *Seobæum* etiam idem locus hodie adducitur, pro quo alii *βαμβάισιν* apud *Bionem* legunt. Ut nunc de aliis filicis Poetis Atticis, & *Æschylo* eorum, qui hodie existant, antiquissimis quæsiq; *Atheniensium* seculi, quod nemo utique *Eolicas* quibus *subinde* etiam usus est, elegantias, merito nunc redarguat, apud quem nempe *πιδάριστοι*, *πιδάριστοι* seu *πιδάριστοι* (ubi male *πιδάριστοι*, quod videtur *Asiatum*, & monuit etiam eruditissimus *Stanlejus*) & *πιδάριστοι*, *Eolum* more, pro *πιδάριστοι*, *πιδάριστοι* & *πιδάριστοι* leguntur in *Prophetis* v. 109. & in *Chcerphorix* v. 528. & 533. Alii vero apud *Athenæum*, *Hæduli* veteris *Epigrammatarū* versus adferuntur l. VIII. pag. 345. ubi vox *καμυμῶσι* occurrit in primo ejus versu,

Ὁλοφάντι Κλειῶ, καμυμῶσι δὲ θελήσῃ

ἢ ἄλλῃ. ἢ δευτέρῃ, ἢ τριτῇ ἢ ἑσφύρῃ ἄλλῃ.

Esidium (non *esfidiūm* juxta *Dalechampium*) vocatur est *Clis*;

quæ connivens quædam tonabitur

Te *deglator*: quidquid congrui est, drachma constitit,

ac ubi *καμυμῶσι* pro *κατὰμύσει*, *lvi.* commendatione, ut id nempe

ad

ad *Clio*, non vero ad *congruum* referatur, legendum, ut opinor, liquet; quamquam nihil ea de re monuerit in *Animadversionibus* ο *πάνυ*, immo cui *pedibus manibusque* se in emaculando hoc Epigrammate *consensisse*, sed *frustra*, testari libuit. Quod tamen ab eo haud infeliciter, uno alterove loco, sequentium ibidem *versuum* factum constat.

V. 96. ὕσειχθ' ἰνδρα καλλιῶ] De qua fera exstat hodie notum & elegans Claudiani carmen, sub eisdem *Hystricis* nomine, ubi ita eam inter alia *depingit*,

— os longius illi

*Assimulat porcum, mentis a cornua seta,
Summa fronte rigens, oculis turbet igneus ardor;*

Mox:

— stat pectore toto

*Sikva minax, jaculisque rigens in proelia crescit
Picturata seges,*

& quæ plura ibidem leguntur. Unde eadem *hystrix*, hic in Scholiis dicitur, *Ἐπειὸν τι τετραχύτατοι*, fera quadam *aspartima*, non ut ibi legitur, & inde adfertur etiam in notis editionis Parisinæ, *ταχύτατοι*. Quamquam hoc jam viderat ad Oppianum eruditus ejus Enarrator, ubi nempe a cultissimo illo poeta, nulla in silvis horribilior adpectu aut terrior fera *hystrice* traditur, *Κωνγ.* l. III. v. 391. Eiusdem autem feræ, omissis tot aliis, & quamquam haud frequens adeo vel obvia passim foret, sicut *hinnulorum leporum* aut *cervorum*, de quibus mox etiam agit, venatio, hic videtur meminisse Cyrenæus vates, quod in Libya, ubi Cyrenæ, magna foret harum *Hystricum* copia, ut id liquet ex Herodoto lib. IV. cap. cxcii. Unde etiam factum censeo, ut ab Alexandrino vate Claudiano, eadem fera sit eo, de quo modo vidimus, poemate celebrata. Opportune vero hujus *Hystricis καλλιῶ*, non tam *nidi*, ut hanc vocem reddit Interpretes, quam *latibula* hic dicuntur; quod solita sit eadem fera *φωλιῶν* seu *λατῶν*, vel latibulis se abdere, ut id de ea simul ac *urso*, ab Aristotele traditur *Histor. Animal.* l. VII. c. XVII. & cujus postremi animalis mansio seu caverna inde *λόχη* quasi silvis abdita, dicitur ab Oppiano, *Κωνγ.* l. IV. v. 396. ἡ δὲ τε λόχη οὐδὲ λείπει *Φερῶν*, ipsa autem *ursa* ex caverna acriser infrendit *proslieus*. *Καλλιῶ* autem, ut hoc loco, de *latibus* aliorum animalium quadrupedum itidem dicitur, ut de pantheris ac mustelis apud Oppianum *Κωνγ.* l. II. v. 573.

Τοῖσι κατοικηδίοισιν ἐφωκλίσαντο καλλιῶς,

Et quæ domesticæ appetantur adversus earum latibula.

Ut vero *δρῶσι* & *μύλαθρα*, de *latibus* id genus seu *cavernis* ferarum dicuntur, sicut alibi ab illo Poeta Cilice in *Κωνγ.* l. III. v. 192. ita antiquitus *καλλιῶ* etiam de *δομο* seu *tuguriis*, ut præter Hesiodum, ab Apollonio vox eadem usurpatur *Argon.* l. I. v. 170. juxta veteres ad eum Criticos, *καλλιῶ*, δὲ ἀπὸ τῆς οἰκίας; proprie autem, quod addunt, ita dici *δομος*, quæ ex ligno constarent; ligneis enim domibus usos fuisse antiquos, nondum lapidibus cum in fidem adhibitis.

[N 4]

V. 97.

V. 97. Ζορκός ἐπ' ἰχθίον] De qua venatione proinde Gratius ait Cyneget. 200. *pavidosque juvenas compellere dorcas*. Ζορκός, nempe idem ac δορκός, quod jam monuit præstantissima Fabri Filia. Unde apud Hesychium Ζορκὴ non Ζορκ, quod ibi viderunt etiam eruditi, ἡλιπία ἐλάφου, ἢ δορκός. Neque aliter, ut istud observat vir rara eruditione Bochartus ab initio cap. xxv. l. 111. in Hieroz. quæ Græcis δορκός Hebræis צב' *tsabi*, Arabibus autem, *tsade* in *dsu* mutato *جذب dsabi* dicitur. Non δορκός proinde, quod

insuper notandum, aut δορκάλις, sed δορκὴ etiam, unde modo apud Gratum *dorca*, seu Ζορκὴ dicta antiquitus *dama* vel *caprea*; sicuti ζ. & δ. confundi in aliis vocibus videas, ut ζαβάδων pro ἀσβάδων, ζάπιδον pro δάπιδον, ζαμία, quæ apud Plautum etiam legitur Aulul. A. 11. Sc. 17. pro δαμία, unde Latinorum *damnum*; sicuti alias a βάζω vado; ab ὄζω *podus arboris*, ab ὄζω, ὄδωδῆ, *odor*, ac similia ab his formari solita. Ut alia mittam hujus generis, quæ olim obiter adnotasse memini Dissert. de præst. Num. p. 832, ut *ladi* pro *laxi*, *diabolus* & *καβολος*; *diarryto* & *zarryto*; *diabas* & *zabas*, juxta Cl. Valesium ad Ammianum; apud Philostorgium autem l. viii. c. xi. *Ναδιανδον τὸν Ναζικανζὸν ἕξονομαζες*, *Nadiandum*, patriam Gregorii, *Naxianzum* etiam nominat. Adeo, ut inde abunde, ut opinor, sit eruditissimo Torrentio factum, qui ad Claudium Tranquilli c. x. ἀξ in ζα permutati exempla desiderabat; neque proinde adsentiebatur Briffonio, qui *zaiam* apud Plinium in Epistolis & Lampridium in Elagabolo; pro *diata* scribi scripsit, & vere quidem dixerat. Obvia alioquin apud Siculos non solum, sed alios etiam Doras vel Æolas ζ in σδ (e quibus nempe litteris componitur, ut notant veteres Critici ad Theocriti Idyll. l. v. 3.) permutatio; sicuti eadem comparet in veteri nummo, de quo facta alibi a me mentio, Troezeniorum apud Goltzium, ΖΑΕΥΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ.

V. 99. ἐπὶ ὄρεσιν ὄρεσιν] Explicatur id in Scholiis ad hunc locum, ἐν ταῖς διεξόδοις τῆ Παρρυσίου ὄρεος Ἀρκαδίας, in *egressibus* seu *extremis* *ibus Parrhasii Arcadia montis*. Quæ illustrent egregie veteres Critici ad Apollonium l. i. v. 260. ἐπὶ ὄρεσιν ὄρεσιν, τῆ ἐξόδου τῶν ὄρεων, ἀπὸ τῆ εἰς τὸ ἔμπροσθεν μολεῖν ἐπιτελεῖν καὶ τὰς ὄρεας ΠΡΟΒΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΡΩΝ, ΠΡΟΜΟΛΑΣ λέγουσι, nempe ἐπὶ ὄρεσιν ὄρεσιν h. e. *egressu procerum*, ab *anteire* (ἔμπροσθεν μολεῖν) unde primas EMINENTIAS MONTIUM vocant ΠΡΟΜΟΛΑΣ. Eadem etiam opera inde emendandus in hac voce Hesychius, ὄρεσιν, ἐξόδος. ὄρεσιν, non, ut ibi hætenus; ὄρεσιν ὄρεσιν. Προμολή enim de *egressu* non solum, sed de *aditu* seu *vestibulo* domus quoque apud Apollonium haud semel dicta; sed cujus ea de re, uti & Criticorum ad eundem, quæ hic continuo notaveram, loca, vide postea jam ab H. Stephano in Thesaurο animadversa.

Ibid. Παρρυσίου] Παρρυσίου, urbis Arcadiæ, ubi scilicet Jovem peperit Rhea, meminit supra Callimachus Hymn. in Jovem v. 10. Urbes nempe & montes, sicuti *Sisylos*, *Ætna*, *Eryx*, *Olympus*, *Pausas*, *Caucassus*, & in hac ipsa Arcadia *Erymanthus* &c. *ἕπερ ἀμύμονοι*, aut paulum

paullum immutata terminatione, sicut Παρρυσίη antea de urbe, & hic Παρρυσος de vicino eidem monte Arcadia dicitur, quæ alias Παρρυσία; non de urbe solum, sed de toto regionis tractu dicta etiam fuit, cujus nempe plura oppida recenset Pausanias l. VIII. pag. 498. Hinc Φυλὴ quoque Παρρυσίς de fluvio Arcadiæ Phylas, cujus meminit Ovidius, dicitur in versu, qui apud Stephanum legitur in voce Παρρυσία, ut bene eundem emendavit ὁ πᾶν Salmasius.

V. 100. Σκαιρέσας ἰλάφους, μέγα τι χρίος] Duplicem sensum admittere videtur hic locus; unum, quod ut *magnum quid ac singulare* notet, *salientes* nempe *ceruas* in monte Arcadiæ Parrhasio, quæ, ut continuo additur, ad fluvium Thessaliæ, de quo mox Anaaurum, pascere erant cæteroquin solitæ. Alterum, quod verba hæc μέγα τι χρίος illud innuant, majores solito & ingentes fuisse easdem *ceruas*, quæ etiam mox *majores sauris*, μάσσονες ἢ ταῦροι dicuntur. Χρίος enim idem ibi, quod χρήμα, & quem postremum hujus loci sensum egregie illustrat præclarus eam in rem apud Athenazum locus; f. xv. p. 677. ubi de Mauro leone ab Hadriano prostrato ait, ὃν κατὰ τὸν πλοσίον τῆς Ἀλεξανδρείας Λιβύης ἐὼ κυνηγίῳ καταβλήκει ὁ Ἀδριανός. ΜΕΓΑ ΧΡΗΜΑ ὄντι, *quæ in Libyæ Alexandria finitima dum venaretur* HADRIANUS, *prostratus* BELLUAM INGENTEM. Immo haud aliter de ingenti apro, Cæcili temporibus Mysorum agros vastante, dixerat itidem Herodotus l. I. c. xxxvi. ἐν τῷ Μυθίῳ Ὀυλύμπῳ ΣΥΟΣ ΧΡΗΜΑ γίνεται ΜΕΓΑ, *apud Olymptum Mysia montem* APER INGENS *exhibet*. Adeo, ut ab utroque illo auctore de apro ac leone insignis magnitudinis dicitur μέγα χρήμα, quod hic de majoribus solito cervis a Callimæcho similiter dicitur, μέγα τι χρίος. Quæ locutio cæteroquin ab Herodoto ea in re adhibita, Σὺς χρήμα μέγα, pro *magno apro* erat quodammodo Atticis propria. Unde τὸ χρήμα τῶν ἰνκίων, pro *incis* dixit Aristophanes ab initio Nub. alibi χρήμα τῶν πλακῶν, pro *placenta*, Equit. p. 356; & καλὸν τὸ χρήμα τιθίων ἔχεις seu *pulcras habes mammillas*, Lystr. p. 840. Adde Julianum Imper. Orat. v. p. 298: ὁ ποῖόν τι τῆς Θεῆς τὸ χρίμα, *quale sis illud Numen* &c.

V. 101. ἰδουκόλιον] Sicut hic pascere dicuntur ad fluvium Thessaliæ, de quo mox Anaaurum *cerua*, ita μηλοτόης seu *alens pœudes* Acragas, Siciliæ fluvius a Pindaro vocatur Pyth. Od. XII. p. 324. & Nilus πολλὰ θρήμμων, seu *multa alens* apud Æschylum Peri. v. 33. Neque verò quid novum, quod ad eum fluviam Anaaurum pascere aut errare dicitur hic eadem *cerua*; quum notum sit abunde illud Regil Varis, Psaltn. XLII. 2. *ut ceruus desiderat fontes aquarum*; aut secundum Hebræorum magistros, *glociens ad fontes aquarum*; idque juxta Aristotelem de cervis agentem Histor. Animal. VI. c. XXI. Φτόγους δὲ τὸ καῖμα καὶ τὸ ἄδμα εἰς τὸ ὕδωρ, *propter astium & umbelium, ad aquas confugiunt*. Ita cervos æstivo tempore pascendi etiam, ut hoc loco, causa ex Sicilia Rhegium transmeare; idque sigillatim & ordine natando, tradit Maximus Tyrius Diss. XL. pag. 401. eademque etiam de causa, seu ob

ram cervos itidem gregatim transire refert *Ælianus* de Animalib. l. v, cap. lvi. Verum, quæ de re adhuc infra ad v. 107. ubi de *cervus*, quæ *Celadontem* fluvium nando tranasse ibi dicitur, sed loco male ab Interpretibus accepto, dicendi erit locus.

Ibid. *μελαμψιδος Αναύρου*] Qui *Thessaliæ* fluvius hic in Scholiis dicitur, & cujus loci ac præterea *Hesychii*, qui in genere tantum dixit, *Ἀναύρο*, ὄνομα ποταμοῦ, *Anaurus nomen fluvii*, auctoritate magnus *Turnebus* *Advers.* l. iii. c. 111. a censoria, quam mereri alioquin ei videbatur, virgula *Lucanum* absolvendum putat, qui de eo ut *Thessaliæ* fluvio egerat, ratione etiam ejus nominis indicata lib. vi. v. 379.

Quibus nec humentes nebulas, nec rose madentem

Aera, nec tenuis ventos suspirat Anaurus.

Id aliquip secus a *Lucano* dictum de hoc *Anauro*, ut *Thessaliæ* fluvio, inde cæteroquin *Turnebo* videbatur, quod nec *Strabo*, nec *Plinius* in descriptione *Thessaliæ*, ejusdem fluvii meminissent; apud *Apollonium* autem, *Rhod.* nempel. i. v. 9, *Anaurus* non perennis fluvius, sed torrentis tantum, isque hibernus, ab eo ac eruditus ad eum *Criticis* dicatur. Veram præter hunc *Callimachi* nostri locum, de hoc *Anauro* *Thessaliæ* fluvio, idem clarissime id iterum adstruit, *Hymn.* in *Delum* v. 103.

Ἀψ ἰπὶ Θιοσφλίην πῶδες ἔτρεπε. φῦγι δ' Ἀναύρο,

Καὶ μεγάλην Λαίωσα.

Retro pedes in Thessaliam converteit; fugiebat autem Anaurus,

Et magna Lavissa.

Adde, & quod vidit jam *Ortelius*, *Hesiodum* in *Clypeo* v. 477. ubi *Cygni* *Martis* filii monumentum evanidum ab *Anauro* fluvio redditum dicit; & quo respexit *Euripides* in *Hercul. Fur.* v. 409. qui inde etiam lucem mutuatur.

Τῶν δὲ Πηλῶν αἰλίαν,

Ἀναύρου δὲ πύλας,

Κυκῶν δὲ ἑνωδαίαν,

Ad hoc Reliquam listus,

Anauri juxta ostia;

Cygnorumque hospitium interfectorem.

Quibus proinde perspicuis veterum auctorum testimoniis, abunde ab omni censoria virgula immunem se præstat cum *Lucanus*, tum in Scholiis ad hunc *Callimachi* locum glossa, immo *Callimachus* ipse, a quibus nempè hic *Anaurus* *Thessaliæ* fluvius traditur. *Μελαμψιδος* autem, seu nigros volvens lapillos idem *Anaurus* hic dicitur; haud aliter ac de *Ulyssæo* *Thebanorum* fluvio infra v. 77. *Hymn.* in *Delum*, *μελαμψιδος ἰσμερῶ*, & prout cæteroquin flumen *Pactolus χρυσοῦρος* vel χρυσοῖρος, seu aurum emittens secum vehens, idque non ab auctoribus solum, & præter alios ab *Apollonio* l. iv. p. 1300, sed prout in veteri etiam nummo inscribitur, memorato jam ab eruditissimo *Harduino* de *Numb. Urb.* III. p. 211; aut sicut *Hebrus ἀργυροῖρος*, *argenteis undis fluens* ab *Euripide* *Hercul. Fur.* v. 385, aut vero *δοκίμος* vel καλλιδοκίμος *arandinosus*, seu cum pulcris arandinis. *Eurotas* ab eodem *Tra-*
gico

gico dicitur Helen. v. 210. & 500. & quomodo Nilum *δυναμίδα* etiam vocat Bacchylides apud Athenazum l. 1. p. 20. Nempe juxta illud Theophrasti Histor. Plant. l. 1v. c. xi. pag. 88. *ἕκαστοι δὲ τῶν ποταμῶν εἰσὶν ἰδίον τι φέρειν, ὡσαύτῃ καὶ τῶν χειρμαίων, συνιόντων ἑκαστοὶ πρὸς αὐτὸν ἀλλοτρίως ἴδιον τι φέρειν, ὡσαύτῃ καὶ τῶν χειρμαίων, συνιόντων ἑκαστοὶ πρὸς αὐτὸν ἀλλοτρίως* *aliquid ferre videntur, ut & loca terrena.* Immo sicut hic *Ἀνακτος* aut alibi, ut modo diximus, *Ἰσμενός*, *μελαμυλφίδης* hic dictus; sic *Nilus niger*, aut *Nigvis* vel *μίλας* etiam a Græcis, ab Hebræis autem *נַיִשׁ* *sobor*, quod *nigrum* denotat, appellatus; idque seu a vicinis *nigri fulvæ*, quarum meminit Plinius l. v. c. 1. solitudinibus; ut id jam ad Vitruvium l. viii. c. 11. monuit Philander; seu a limosa, quod alii etiam observant & turbida ejusdem fluminis aqua, de qua proinde dicit Nonnius in Dionysiacis l. 111. p. 100,

Χυμῶτι πηλείετι νεφ' ἐρεῖάδεται οἴλων,

Fluētū limoso novumque circumspicitis limosum.

Unde etiam ejus fluvii aqua, per fictilia vasâ percolari olim solita, quo pura eadem fieret; ut id apud Galenum notasse memini de simpl. Medicam. Facult. c. 1v. Adde cujus Nili, non *μελαμυλφίδης*, ut hic *Ἀνακτος* dicitur, quam *μελαμυλφίδα* simulacra, e *nigro* nempe *lapide*, sicut reliquorum fluviorum ex albo, fieri olim solita, tradit Pausanias l. viii. p. 493.

V. 102. *Μάκροντι ἢ ταύροι*] Quod expressit Ovidius agens de Apro Calydonio Metam. l. viii. v. 282.

— quanto majores fervida TAUROS

Non habet Epirus.

Ibid. *καρῶν δὲ ἀπὸ λαμπροῦ χρυσός*] *Σημειώσασθαι* &c. seu *notandum* hic in Græcis ad hunc locum Scholiis dicitur, quod *ceruus cornutus* fecerit Callimachus. Qua in re tamen præsentem habuit Anacreontem, Pindarum, Sophoclem, Euripidem, aliosque, ubi agunt de *setus* vel *Telephj* vel *Herculis*, vel ejus quæ *Iphigeniæ* loco substituta, quas *χρυσόχρως* itidem tradunt; quamquam eo nomine Sophoclem redarguat Aristoteles de poet. c. xxx. ac eundem juxta & Anacreontem, Pollux p. 244. A qua tamen censoria virgula potest facile juxta eosdem absolvi Callimachus, si attendatur non solum Atticis, quod viderunt jam alii & id dudum etiam manu Duffi de Præf. Numa. p. 164. immo ab ipso Aristotele haud sermel, *τὸν ἄριστον* de *ceruis* dici, & a Dione Chryf. Orat. v. pag. 82. *ταῖς τε ἐλάφωσι καὶ ταῖς ἀγρίωσι ὄνυς, ceruus & ἄριστος ἀγρῆστος*, sed ab Joâibus etiam omnium animalium appellationes, eodem illo genere ceteri. Testatur id auctor M. Etymologici in *ἰσπ*, nempe *ἰσπ* δὲ ἄτι εἰ ἴσπυς πάσαι τὰς ἀγρίας, καθ' ἑαυτὴν τῇ ὠδύφωσιν, τὰς ἰσπύς καὶ τὰς ὄνυς, καὶ τὰς βῆς λίγυσι, *sciendum autem, quod Ionos omnes animalium generis, feminina profertur generis, dicentia τὰς ἰσπύς & τὰς ὄνυς & τὰς βῆς.* Cujus rei utique obvia passim apud vetores Poetas aliosque anchors exempla, ut illustri apud Æschylum loco Pers. 377. ubi de clade Persici exercitus a Xerxe in Græciam adducti agitur, ac inter alia de equitatus Persici Duce ibidem cæso,

Ἰσπυ μολυμένην ἡγάματι στρατηγείῃ.

Dux

Dux triginta millium nigrorum equorum ; neque enim facile quis equales omnes illas exstitisse statuet. Accedit etiam veterum Criticorum ad Euripidem glossa, ubi de quadrigis Solis ab initio Phoenici dicitur, *Θεαὶ ἰπποισιν*, nempe Ἰθὺ δὲ τοῖς ποιηταῖς *Θηλυκαὶ λέγου τὰς ἰππύς*; Σάφρανι, τὰν ἰππον, *Poetis autem in more est familiaria genere dicere τὰς ἰππύς*, & sic Sophroni τὰν ἰππον. Immo ne Poetis solum, sed τὰς etiam *πικρογροφῶν* id haud insolitum, ut per τὴν ἰππον, *equitatum* in genere denotent, sicuti, ut alios jam mittam, apud Josephum *Αλω. l. 1. c. 1v. de Antiochi Dionysi copiis legitur, ΤΗΝ ἰππον ἑκατότης ἐπιρέψας, μυρία δ' ἦν τὸν ἀεθμόν, ποχ ad pugnam cum equitali venosus, habebas autem numerum decem millium*; & similiter cap xi. ejusdem libri, *μοῖρον τῆς ἰππυ ὄψιδος, tradita equitatus parte*, haud aliter nempe ac *πάρδαλις, τίγρις, ὕβριξ*, de qua paullo ante apud Græcos, & similiter *πανθηνα, sigris, lussibus* apud Romanos, & juxta familiares in orientalibus linguis terminationes, promiscue de utroque sexu dicuntur. Ut mittam, idque alibi etiam a me monitum, quum obiter de nummo Saloninx Gallicini, in quo *cornuta cervus* visitur, agerem; quod scilicet repertas nonnunquam *cornigeras cervas* constantur nonnulli Scriptores, sicuti Jul. Scaliger *Poet. l. 111. c. 1v.* ubi suis temporibus visam & captam in Gallia *cervam cornutam*, cujus ad hunc servaretur caput, adferit, ac inde etiam Callimachum, quod *cervus cornutus*, hoc nempe loco, tribuerit, magni illius Hypercritici judicio (neque solum tamen eundem, uti modo vidimus) absolvi.

V. 103. *Ἰταφίς τς*] Legit hic Interpres *ἰταφίς*, qui vertit *immixtissimi canes*; quum tamen omnino *ἰταφίς* legendum fuerit, & vertendum proinde, ut a Vulcanio etiam factum, *mirata es, iduabiasus*, seu *obscurissimæ quæ vera: notio* hujus verbi ut ex Homero & antiquis ad eum Scholiis notum. Inde a levi mendo liberandus Hesychius, *ταφὸν, οὐκ ἀγνωστὸν, Σαρκεθίον*, non ut ibi haecenus, *θαμβληθίς*. Idem alibi dixerat, *ἰταφίς, ἰθαμβητόν*. *Obscurus* nempe seu *mirata est* continuo Diana, ubi ingentes, easque (si *cervus* omnino intelligi lubeat) *cornutus*, seu cum *cornibus aureis*, vidit *cervus*.

V. 104. *Ἐρωτόγριον*] Una voce, & quæ vix alibi occurret, hoc dictum de prima Dianæ *Ἀγροτίδας* seu *venatoris præda*; sicut alioquin *Ἐρωτόγριον* de *primitiis præda*, quæ Diis offerebantur, ut notant veteres Grammatici ad Euripidis Orestem v. 382. *Ἐρωτόγριον δὲ κυρίως, αἰ Ἐρωτόγριος τῆς λίας ἀπαρχαί, αἰ ἴφρον τοῖς θεοῖς, αἰς αἰτίοις τῆς νίκης*, h. e. *Ἐρωτόγριον* autem proprie *prima præda primitia*, quæ ad Deos deferantur, *κατασκευαστὴν* victoria auctores. Talia autem *Ἐρωτόγριον* vel *Ἐρωτόγριον* a venatoribus olim Dianæ *ἄγροτίδα*, cum ante *ἄγρον*, quo feliciter Deaque auspice procederet eis venatio, solemnæ voto propitiæ; tum post venationem feliciter peractam offerri solita, observando Rei venaticæ scriptores, prius nempe Xenophon *Κυνηγ. p. 984. καὶ ἰθαμβητόν τῷ Ἀπόλλωνι καὶ τῇ Ἀρτέμιδι τῇ Ἀγροτίδα, μετὰ δὲ τῆς θύρας, votis hinc Ἀπολλίνι & Διῶνι Venatrici, de imperiendis primitiis præda percipiatis*. Alteram vero de impleto eorum voto, seu oblatæ Dianæ prædæ primitiis, junior Xenophon

phon seu Arrianus Κωνσ. C. XXXII. εἰ μὴ καὶ τὴν Ἀρτίμαδι Ἀγροτικῆν ἐπὶ τῷ κλίματι Δίον δι' ἡμεῖς καὶ ἐπὶ θύραις ὑποτίξαται, καὶ ΑΝΑΤΙΘΕΝΑΙ ΑΠΑΡΧΑΣ τῶν ΑΛΙΣΚΟΜΕΝΩΝ, sed Diana Venatrici sacra facienda sunt, pro adepta fera, cui etiam post venationem ex voto praestatio sacrificandum, & PRIMITIÆ PRÆDARUM offerenda, seu, quæ hic dicuntur, ἀστυάγεια. Unde in silvis aut campis, ubi olim οἱ κτηνοβοὶ venabantur, Dianæ sacella ac simulacra erigi consueverant, & appensa ibidem ferarum (de quo more nonnulla etiam ante diximus) quibus potiti erant, capita. Tangit id Philostratus, ubi agit de συνηθίσαις, seu aprorum venationibus l. 1. Icon. p. 773. καὶ τὴν Ἀγροτικὴν ἀστυάγεια, ἀστυάγεις Νεὴς ἢ αὐτῆς οὐκ εἶ, καὶ ἀγάλμα λεῖον ὑπὸ τῷ χροῦ, καὶ σὺν κεφαλῇ καὶ Ἀρτίαν &c. Dianam progredientem canent; ejus enim templum illic erectum est, & simulacrum temporis decursu levigatum, aprorumque & ursorum capita. Neque proinde Aricina solum Dianæ existit templum Nemorale ab Ovidio dictum, de Art. Amad. l. 1. v. 259. aut de eo tantum debet intelligi, id quod a Gratio in genere dicitur, sacra ad nemora alta Diana Cynaget. v. 484. Adde de eodem ritu veteres ac eruditos Aristophanis Enarratores in Plut. p. 93. εἶδος ἢ τὸς θρωπίας τινὰ ἀγρῶν, μίρον τι τῷ θρωπῶν, κεφαλῇ ἢ ποδῶ, ἀστυάγεις πασάλα ἐπὶ τῷ θρωπῶν, εἰς αὐτῶν ὕλην, εἰς τὴν τῆς Ἀρτίμαδος, mos erat, ut prædam aliquam venantes, partem prædæ, caput præda aut pedem, clavis paxillo ad aliquam arborem in eadem illa silva, idque in honorem Dianæ, suspenderent. Quæ singula non solum mirifice illustrent, sed continuo & jucunde quidem ante oculos ponunt antiqua marmora (de quibus jam ante) in arcu Constantini Romæ adhuc obvia; ubi præter leonum, ursorum aut aprorum venationes a Trajano institutas ac ibidem sculptas. Occurrit Dianæ venatricis in silva simulacrum, aræ impositum, adstante eorum Trajano aliisque venationis sociis, ac velato sacerdote Dex sacra faciente; apri autem capite, tanquam quod hic dicitur, ἀστυάγεια, seu prædæ ea venatione partæ primitiis, prope Deam trunco arboris, ex voto nempe & more, adfixo. Cujus proinde marmoris, ut optimi clarissimique hujus moris ac loci, & adductorum modo eam in rem e Xenophonte, Philostrato, & Græcis Comici Enarratoribus verborum interpretis, & quod præterea haud in multorum adeo manibus versentur, quæ illud exhibent, veteris Romæ admiranda æri incisa, conspectum Lectori hic haud ingratum fore duximus.

Unde

Unde etiam, ut alia nunc mittam, Statio lux accedit, dicenti l. 1. Silv. *carm. iv.* *Et divos PRÆDÆ tamen accipit omni EXUVIAS DIANA sbolo*, & Plutarcho insuper de Optato tradenti Solert. Animal. pag. 965. quod ille agrestem simul ac marinam (de qua infra ad v. 198.) Dianam, utriusque generis, piscatus nempe ac venatus, primitiis sæpe coluerit.

V. 106. *Νέσφι κνωδορμής*] Incredibilis cujusdam celeritatis laudem hic Dianæ tribuit, quæ nempe absque ulla velocium canum aut vero retium vel tendicularum ope, quatuor fugientes cervas propero cursu sit adsequuta, easdemque ceperit. Cujusmodi autem gradientis, seu cursu incitæ Dianæ Venatricis simulacra, plurima etiamnum existant in nummis antiquis, nonnunquam etiam, ubi eadem visitur cervum adsequuta, dextra caput ejusdem adtrectans, sinistra autem corpus pre-
mens,

mens, uti in Sabinæ Angústæ nummo in Cimeliis Medicæis. Κοροδομωδὸν alioquin a Xenophonte in Cynægetico haud semel dictum de eo, qui incitato canum more, cursu feras venatur; cujusque eam in rem loca, vel ex Græcorum verborum ad eum auctorem indice, petere cuius obvium.

Ibid. *Ἰδὸν ἄρῃου φῖγων*] Quadrigam harum cervarum, ut plane insignium aut inusitatarum; cum cornibus utpote aureis ad Dianæ curram junctam, cumque in finem illi in prædam cessisse easdem cervas hic tradit Callimachus. Bijugibus alioquin cervis vectam vulgo hanc Deam exhibent veteres, qui supersunt etiamnum, & cujusmodi plures versavimus, iique præclari admodum nummi; & qualia proinde hujus Deæ aut similia simulacra ante oculos habuit Claudianus, de qua nempe ait II. Conf. Stilich. v. 286. *cervi currum subiere jugales*. Cujus autem rei fidem facient duæ sequentes nummorum icones; prior in nummo Valeriani Imp. æreo, è maximorum genere Cimeliarchii Gallorum Regii, cum Diana stante & Arcitenente in bigis duorum cervorum, eorumque cum insignibus cornibus, a Mytilenæis percusso, ut docet nummi inscriptio ΜΥΤΙΑΗΝΑΙΩΝ, addito *Prætoris* nomine *Valerii Aristomachi*. Altera, ubi Diana cervo vecta conspicitur in præclaro nummo Faustinae Junonis, seu potius Faustinae Dianæ habitu, in museo Illustr. omnisque hujus memoriæ summe studiosi Appanienfis nuper in Gallia Episcopi,

Haud aliter nempe ac Deum Mater, modo leoni itidem inæquans; modo jugalibus leonibus; aut Ceres duobus serpentibus; aut Venus *junctis* juxta Horatium l. III. Od. XXVIII. *olribus*, modo capra etiam supra mare vecta; aut Bacchus in curru bijugum pantherarum vel tigris conspicius, in antiqua nummorum aliorumve monumentorum
supel-

supellectile etiamnum profant. *Cervos* autem Dianæ sacros, cum ob celeritatem, tum præterea ob longævitatatem ejusdem animalis, ac inde tanquam æternitatis, quam luna alioquin juxta ac sole adumbrabant veteres, symbolum licet utique statuere. Quod postremum egregie adserit ac illustrat alius & insignis omnino ejusdem Faustinae nummus in Theauris Gallorum Regiis, in quo illa sub Dianæ velatæ cum face accensa & cervo vectæ effigie depingitur, addita epigraphæ, **ÆTERNITAS AUGUSTA.**

Ut nunc fiteam hic de Dianæ, non *cervus* quidem, vel *tauro* etiam, sicuti infra in nummo Icarj Insulæ ad v. 187. sed *grypho*, alato animali, ad denotandam proinde Deæ celeritatem vectæ simulacro, in luco Dianæ Alphiusæ in Elide apud Strabonem l. VII. p. 343: haud aliter ac Oceanus alato Grypho vectus ad Prometheum accedens dicitur in cognomine apud Æschylum dramate Ver. 290. &c.

V. 107. τῆν δὲ μίαν Κελάδοντος ὑπὲρ &c.] Adducuntur hic & duo sequentes versus a veteribus Criticis ad Apollonium l. i. v. 996. Κελάδων autem Arcadiæ fluvius in Scholiis ad Callimachum dicitur, cujus etiam facta pridem mentio apud Homerum Iliad. H. vers. 132. ὠκυρέην Κελάδοντι, ad rapidum Celadontem. Neque vero ipse Strabo, prout tamen observat magnus Casaubonus, hanc κελάδοντος vocem, non de proprio fluvii nomine, sed de Jardani epitheto omnino intelligendam contendit, ac legendum proinde κελάδοντος pro Κελάδοντος, sed tantum id ita nonnullis visum refert Geographus l. VII. p. 348. φασὶν ἴτιοι, μοχ, καὶ δὴν διόντα γράφειν δὲ πρὸς πολλοὺς, & putant, quod scribendum sit &c. Et quamquam his, non Straboni suffragetur antiqua in brevibus ad Homerum Scholiis glossa, alia subditur eidem continuo in hæc verba, ἐν ἄλλῃ Κελάδων ποταμὸς Ἀρκαδίας. Σημειῖται δὲ ἡ λέξις καὶ τῶν μὲν ἕχρη καὶ κελάδων ἴοντα. in alio, nempe veteri Homeri Scholiaste, Κελάδων fluvius Arcadiæ; significat etiam hoc vox cum sonitu ac strepitu fluenstem. Quam prioribus

priorem tamen hujus vocis explicationem de *fluvio* Arcadiæ ita dicto, non de alterius fluvii epitheto, adfert ac tuetur ad eundem Poetæ locum, quod agnoscit Casaubonus, Eustathius. Adde, quod antea Strabo ejusdem fluvii *Celadonis* & Erymanthi, utriusque in Arcadia, meminert pag. 343. Unde etiam omnino emendandus Pausanias, apud quem idem fluvius *Κίλαδος*, pro *Κελάδων* dicitur p. 518.

V. 107. *ὅπιρ πόλαμοίς φυγῆσαι*] Non juxta Interpretes, ac inter eos Vulcanium, *qua ad Celadonem fluvium effugerat*, sed *ultra*, seu quæ, quod cervino generi familiare, *eundem fugiendo tranaverat*, quodque alia in re ait Grætius Cyheget. v. 378. *latumque fuga superabitis amnem*. Unde mox etiam hic additur, quod eadem *cerva*, *Dianam* quippe venantem quatuorque reliquos unius agminis *cervas* jam adlequutam, *fugiens*, superato eodem flumine Celadonte, se inde in montem Arcadiæ Cerynium incolomis, donec nempe ab Hercule domaretur, receperit. Neque enim pascendi solum aut æstum fugiendi, qua de re jam ante ad v. 101. egimus, sed canes insuper aut venatores effugiendi ergo, in proximam etiam maria aut alias aquas se conjicere cervos, cum veteris memoriæ, tum obvia adhuc & Rei venaticæ studiosis nota testimonia abunde comprobant. Quod a Xenophonte non est prætermisum; qui ideo observat *Κυμῶν*. p. 990. *tendicularum capiendis cervis, collocari etiam circa rivos ac flumina, ἀπὸ τὰ πέδιλα*; Tum paullo post de iisdem ait *cervis, βίβλησι δὲ καὶ εἰς τὴν θάλασσαν, ἴων κατιχορταί, καὶ εἰς τὰ ὕδατα ἀπορρέουσι, ἢ παρὰ ἑστίαν & alias aquas se conjiciunt, ubi tenentur consilii inopes*; nempe ubi non alia iis canum ac venatorum prope infrequentium morsum vel ictus effugiendi via ipsis datur. Quo spectaculo nuper admodum, inter alios Aulæ hujus Electoris comites, fuimus haud leviter recreati; dum in venatione solemnî, aliquot ab hac urbe Berelino, milliariibus, Serenissimi ac Potentissimi ELECTORIS jussu suscepta, centenos circiter cervos in lacum proximum, retibus prius inclusos, obseptivæ aliis effugiendi viis, se præcipiti cursu, quamquam haud uno agmine aut omnes eodem temporis intervallo conjicientes, coram vidimus; eosque intra paucarum horarum spatium in aquis illis gregatim natantes, tandem densis sclopetorum seu fistularum, quas vocant, ferrearum ictibus, a naviculariis venatoribus, sed quorum vere princeps Serenissimus ELECTOR, omnes iidem cervi confecti fuerunt ac prostrati. *Fluvium* alioquin *Celadonem* ab eadem, de qua hic agitur *fugiente cerva* nando superatum, eo minus hic insolitum, quod maria etiam dicantur haud semel a cervis, & pascendi quidem causa, tranata, uti supra, adductis ejus rei luculentis e Maximo Tyrio & Æliano testimoniis diximus ad v. 101.

V. 108. *Ἦρς ἀνισίγησι*] Ita etiam Apollonius l. 111. v. 817. & rursus l. 14. v. 646. *Ἦρς ἀνισίγησι, Funonis consilii*, ac jam ante v. 29. ejusdem libri *κείνης ἀνισίγησι*, alibi autem l. 111. v. 1112. *ὅπ' ἀνισίγησι* (non ut ibi una voce *ὕπαισιγησι*) *θεῶν, Deorum consilii* seu *consensu*, & pro quo *ὅπ' ἐπισίγησι* legitur sub initium operis, & *ἐπισίγων* similiter l. 111. v. 1366. *Ἐπισίγησι* etiam pro *ἀνισίγησι*, legerunt in hoc Callimachi loco

[O]

vete-

veteres ad eundem Apollonium Critici ad l. 1. v. 996. ubi alia occasione hic & prior Battiadæ versus ab iis adducitur. Ita etiam præter Homerum, in Orphei seu Onomacriti Argonauticis, Μοιρῶν, aut Παλλάδος aut etiam Ἥρας ἐνείσησι legitur, vers. 105. 266. & 295. Adeo, ut promiscuus utriusque vocis usus ex illis Poetarum locis, accedente veterum librorum consensu, adstrui videatur; aut forte etiam illud αἰνεσίησι Alexandrinis glossis adscribendum; quales utique in duobus illis Poetis, uno Alexandrino, altero, qui Alexandriæ vixit & floruit, nemo facile mirabitur.

V. 108. & 109. Αἰθλίων Ἡρακλῆϊ ὕψατον] Non ultimum tamen, ut hoc loco, inter duodecim Herculis certamina cerva hæc χρυσόκερος ab eo domita, sed tertium recensetur ab Euripide in Hercule Fur. v. 375; quarto autem dicitur in veteri Epigrammate Anthol. l. IV. c. 9111.

Χρυσόκερον δὲ ἔλαφον μὲν ταῦτ' ἠγρευσι τέταρτον,

Auricomam cervam posthac venatus est quarto.

Exstat & aliud ibi Epigramma, nempe decimum de eodem Herculis certamine depicto alicubi aut sculpto, ubi inter alia inequitans eidem cervæ, (uti in adducto paullo ante nummo Diana) apprehensis præterea ejusdem cornibus, traditur Alcides,

Ὦν ὁ μὲν ἔξυι θηρὸς ἐπιμυθευαῖς, γόνυ βεβήθει

Εὐπτόρεθων πελάγμαις ἀναξάρδου κροῖον,

Quorum hic quidem fera dorsum conscendens, genibus propendes,

Manibus pulcros ramos prehendens cornuum.

Occisam vero eandem cervam ab Alcide, tanquam agrorum vastatricem, ejusque cæde (quam nempe fugientem insequi noluit hæc Dea) delectatam Dianam tradit adducto modo loco Euripides. Sicuti autem in Eurypyli clypeo apud Q. Calabrum l. VI. v. 223. aut vero in Olympia, teste Pausania l. v. p. 305. inter alia duodecim Herculis certamina expressa quoque videbatur domita ab eo hæc cerva; ita occurrit etiam nummus ejusdem agonis effigies in præclaris aliquot præfici ævi monumentis. Cujusmodi insignis quidem nummus Elagabali a Germanii, urbis ad Hellepontum, incolis percussus, qui exstat in Gaza Modioea, & in quo Hercules imberbis visitur cervam domans, cum apposita prope clava, & loci inscr. ΓΕΡΜΗΝΩΝ. Quamquam a nonnullis, ubi illi hanc Herculis venationem tangunt, non ἔλαφον semper, sed cum ποικιλάνθος δορκῆς, seu maculosa cervæ dorcæ, vel caprea ab Euripide Hercul. Fur. v. 376. (& de quo loco jam ante obiter) tum κροῖας, vel ob metrum, sicut a Q. Calabro l. VI. v. 223. κροῖμας, fuerit dicta: quæ vox tamen vulgo de hinnulo potius cervi, aut vero de caprea sumitur. Sed qua de re mox ad verba poetæ de hisce Dianæ cervis, quibus cursus ejusdem erat junctus, nempe v. 113. κροῖάδων χαλινά.

V. 109. Πάγος Κερώνιος ἰδέει] Male hic in Scholiis Κερώνιος pro Κερώνιος, qui recte se habet, legitur, & emendandi omnino apud Apollonium Scholiastæ, a quibus cum postrema hac voce Callimachi locus iste, uti superior, de quo ante, adducitur ad l. 1. v. 996. Alii enim montes, ut notum, & extra Arcadiam siti, qui Κερώνιος, & de quibus Geographi,

graphi, sunt appellati. Nec magis admittenda, ut bene jam animadvertit Anna præstantissima, altera lectio Κάριος, quæ cum in ora Stephaniæ Callimachi editionis comparet, tum male a El. Sabino in versione hujus Hymni fuit retenta. Eadem vero hæc cervæ, non jam *Cerynitis*, sicuti a Servio vocatur ad Æn. vi. v. 803. a monte nempe illo Arcadiæ Κερυνίης juxta Pausaniam l. viii. p. 448. (sed ubi male hæctenus *κερυνία*) dictæ, sed Μαυραλίη a nomine eisdem, & de quo supra, monte Μάσπλο appellatur in Epigrammate libri & capitis Anthologiæ paullo ante memorati, ubi recenset Poeta duodecim Herculis certamina, ac proinde inter eadem

Ωκείως, τὰύρον, Μαυραλίη Ἰλαφον,

Αυεῖ, (nempe *Stymphalidas*) ταυροῦ, Μεναλίην κερυῖαν.

V. 111. χρυσοῦ δὲ ἰζυΐζμο δίφρου] De Dianæ itidem curru Apollonius l. iii. v. 877.

Χρυσίως Λητῆς ἐφ' ἄρμασιν ἰσηνία,

Αυτοῦ ἐν κυρτῷ σταῖς Διάνα;

ac similiter χρυσάρεστος Μίμη αὐτοῦ κυρτῷ ἰνοεῖα Λυμὰ, seu Diana, a Pindaro traditur, Olymp. Od. 114. Quod alias de fratre ejus Apolline seu Sole χρυσοπέδιμος, *auricomis* apud Valerium Flaccum l. iv. v. 92. dictum, ut initio Phœnissarum Euripidis,

Καὶ χρυσοπέδιτον ἐμβόλιον δίφρου, Ἥλι,

Ἐσ' αὐταῖς ἰσίδεσσι κυρτίβω, Sol.

Nempe eadem vulgo Λυμὰ, quæ Soli tribuere notum antiquos vates; unde ejus χρυσόκλυτον φέγγος αὐτοῦ circulo decorum lumen dixit in eodem dramate Tragicus v. 181. & radiatum etiam caput Dei Luni occurrit in priscis aliquot nummis, sicut in veteri marmore apud Cl. Sponium Miscell. p. 1. Quamquam alias Λυμὰ, non αὐνυτὸν quidem, sed *argenteum* inter metalla fuerit ab antiquis adsignatum, ut observant veteres Pindari enarratores ad Isthm. Od. V. p. 462. & e Procli in Timæum Commentarii, sed quæ hodie non exstat, parte observat Olympiodorus Meteorol. l. 111. p. 60. edit. Græc. apud Aldum; indeque *luna montes* dicti etiam fuerint *Argentei*, uti jam ante notaverat idem Olympiodorus p. 23. l. 1.

V. 112. Κερμάδος] Apollonius itidem versu sequenti loci ab initio superioris notæ adducti, de aureo Dianæ curru, addit,

Ωκείως κερμάδοσσι διεξέλαστος πολύντας,

Velocibus cervæ colles τραχιυεβότας; non *ceruorum* *hinnulis*,

ut hunc locum pro vulgari hujus vocis κερμάδος significatione vertit ejusdem poetæ haud ineruditus alias Interpretes. Eadem nempe κερμάδος hic Dianæ currum togore dicuntur, quæ paullo ante apud Callimachum, non insignes solum, sed μάσσονες ἢ τὰύροι, seu *maiores* etiam *tauræ* cervæ sunt dictæ. Neque *hinnuli ceruorum*, sed magni & decori cervi aut cervæ bijuges Dianæ currum ducunt, in insigni Mytilenæorum nummo paullo ante adducto; sicuti sacerdos Dianæ Laphriæ apud Patrenses, bijuge etiam ceruorum curru uestita dicitur apud Pausaniam l. vii. p. 433. Κερμάς quidem de *cerui hinnulo* dicta, sed de eo adhuc in spelunca latente (quamquam ea de re paullo aliter Eusebiius ad

Iliad. K. p. 711.) nec foras prodire ad me auso, ut id apud Etymologum M. legitur in voce κερμᾶς, nempe Διαφορῶν δὲ φάσιν εἶναι ΚΕΜΑΔΟΣ κ̄ ΝΕΒΡΟΥ. ΚΕΜΑΔΑ ἢ εἶναι τὴν ἱπικομορμῆν τῶ σπηλαίῳ. Νεβρὸν δὲ τὸν κείζονα κ̄ ἐπὶ βορῶν νεμῶν. Differunt autem ΚΕΜΑΣ & ΝΕΒΡΟΣ. Κερμᾶς enim dicitur, quia adibus cubas in spelunca; Νεβρὸς autem binnullus, qui jam major est, & ad pascendum prodit. Obvia præterea apud veteres Grammaticos κερμᾶς de dorcade dicta aut caprea, & quidem de citissima caprea specie instar turbinis, apud Ælianum de Animal. l. xiv. c. xiv. κερμᾶς ὠκίστη, θυάλλης δίκην· ἰδίῳ δὲ ἄρα πυρρῶτα κ̄ λασιωτάτη, caprea instar turbinis velocissima; specie autem, pilis rufis & valde hirsuta. Haud eo minus tamea a Poetis subinde, & pro metri quidem ratione, κερμᾶς vel κερμῶδες & κερμῶδες, non tam de cervi binnullis aut capreis, sed de magnis etiam cervis, ut hoc loco, sunt dictæ. Ita quinta, de qua modo egit Callimachus, ex hisce, qui tauris etiam majores, cervis, & ab Hercule domita, modo ἔλαφος, modo κερμᾶς vocatur in uno eodemque Epigrammate decimo Anthol. l. iv. c. viii. cujus nempe inscriptio. Εἰς τοῦ αὐτοῦ καὶ τῶ ἔλαφος, in penultimo autem versu, ὄλη κερμᾶς ἢ δι τῶ ἔλαφος, ἴσα τετραῖα ἕκαστα &c. Unde etiam eadem modo a Pindaro Olymp. Od. 111. Apollodoro, aliisque ἔλαφος, modo ab aliis ut Q. Calabro. l. vi. v. 803. κερμῶδες, eaque θοῆ πόδας, & a Nonno Dionys. l. xxv. p. 656. similiter κερμᾶς dicitur. Hinc crudite, ut solet, Hesychius, varias illas hujus vocis κερμῶδες significaciones tangit, κερμᾶς, νεβρὸς, ἔλαφος, τινὲς δὲ δορκαῖς, h. e. κερμᾶς, binnullus, τετραῖα; aliis quibus autem dorcas seu caprea.

V. 113. Κερμῶδες ὄχος] Qui nempe a cornigeris cervis, ut ante dictum & qualis Dianæ currus in nummo supra dicto comparet, regeretur. Hinc cervorum, qui Dex illius currum subirent, jugalium meminit non solum, ut paullo ante vidimus, Claudianus, sed quasi etiam iidem in orbe Lunæ prognati essent, eoque animantibus scilicet id genus cornigeris, majoribus etiam ac pulcrioribus, quam in terra (juxta nota Pythagoreorum scita, apud Plutarchum de Placit. Philosoph. l. 11. c. xxx.) fœto; at qua de re infra ad v. 164. Haud aliter ac de aliis cornigero itidem Animali, tauro nempe Marathonio, idem Claudianus, seu quisquis Auctor poematis in Herculem, dixit v. 120. taurus medio nam sidere Luna Progenitus, aut in genere Seueca Hercul. Fur. A. 1. v. 83. Sublimis alas Luna concipit ferus. Quam Anaxagoræ etiam, quæ & ab aliis memoratur, ea de re opinionem, tradunt veteres ad Apollonium Critici l. 1. v. 498. unde κερμῶδες ὄχος dici itidem potuit de curru ejusdem Dianæ Ταυροπόλυ, bijugibus proinde tauris juncto, ut in Deliorum nummis apud Goltzium Tab. Ins. xviii. cum inscr. ΔΗΑΙΑΣ, & qualis siderum Regina bicorni, ut de ea Horatius in seculari carmine, passim tribuitur in aliis antiquis nummis & marmoribus. Quod notant veteres Grammatici ad Sophoclem Ajac. v. 172. Ταυροπόλυ nempe Διανῶν ibidem dici, quod eadem sit cum Luna & tauris vehatur. Utrumque proinde cornigerum Animal, bos & cervus, & κερμῶδες proinde, quod hic dicitur, ex iisdem tauris vel cervis junctus ὄχος opportune, ut bicornis

nis Dez sacer olim habitus ; illud, ut fecunditatis ; istud, ut celeritatis vel æternitatis etiam, qua de re jam supra ad v. 106, symbolum. Adde quod Dianæ fanis, *cornua cervorum* adfigi olim solita, in Aventinæ autem *Boni*, docet Plutarchus Quæst. Rom. p. 264. Hinc & *δικήριος* Jo, vel ut ab Æschylo vocatur Prom. v. 590. *βυκίριος παρθένος*, *virgo cum bovinis cornibus*, de *Luna* ab Argivis juxta Eustathium ad Periegetem p. 19. dicta ; aut *Issi* eadem similiter quæ *Luna*, eademque utriusque, sicut id notat Plutarchus de Iside p. 372, simulacra. Ut mittam, quod Diana tauro vecta cernitur in nummo Insulæ Icarix, apud Goltzium, de quo infra ad vers. 187. sicuti alioquin venatrix hæc Dea, alte nempe succincta & arcitenens occurrit supra Tæurum prostratum gradiens, in sequenti nummo Augusti haud ubique obvio.

V. 114. Αἶμα ἐπὶ Ὀρήκῃ] Ita infra Hym. in Delum v. 63. non jam de Diana, sed de Marte, quo impediret Latonæ partum, ibidem custode a Junone constituto,

Ἥραρος ἐν ἤλῃ κορυφῆς ἐπὶ Ὀρήκῃ Αἶμα,
Stans in excelso vertice Threycii Aemi.

Ὀρήκῃς nempe in utroque loco seu Ὀρήκῃ, pro Ὀρηκίῃ vel Ὀρηκίῳ ob metrum dicto, sicuti Ὀρηξ Βορείας, *Thracius Boreas* Anthol. l. 111. c. 1x. Ep. vi. alibi Ὀρηκίος Βορείας ab Apollonio vocatur l. 1. v. 214. Idem proinde hic *Thracius*, qui subinde *Geticus Aemus*, ut apud Statium non semel aut Claudianum in Prob. & Olyb. Conf. v. 120, & obvia quidem ejus appellationis ratione, dicitur. Ideo autem in hunc celsum Thraciæ montem, primum curru cervis juncto invecta hic fertur venatrix Diana ; seu, quod regio esset venationi maxime opportuna, unde etiam oppida, ut *Ἀδριαναθήρας* ab *Hadriano* iisdem in locis *venante*, nomen nata ; seu quod, idque sub variis etiam non *Lunæ* solum aut *Dianæ*, sed insuper *Ὀρθρωσίας*, *Béridis*, aut vero *Hecates*, nominibus, eximie in Thracia coleretur hæc Dea. Hinc *Luna* tanquam vetus Byzantium numen in priscis etiam eorum nummis adhuc hodie conspicua. De *Ὀρθρωσία* autem, aut quæ *Béridis* ab iisdem dicta, Diana apud Thracas culta, Herodotus, Plato, Xenophon, veteresque Grammatici abunde fidem faciunt. In eadem vero *Thracia*, seu *Zeryntho*, Thraciæ, juxta Livium aliosque, antro, solemnia, ut abunde notum, *Diana Hecates* (ut juncto utroque nomine ab Æschylo dicitur Suppl. v. 684.

Ἀξιωματὶ δὲ Ἐκάται) sacra, eaque arcana peragi solita, & de quibus Horatius l. v. O. J. v.

Nox & Diana, quæ silentium regit,

Arcana cum fiunt sacra.

Cum silentio enim culta illa Hecates juxta & Samothracum Cabirorum numina; unde Alexidis jocus apud Athenæum l. x. p. 421. de Telepho præ voracitate in convivio silente seu ἀφώνῳ, adeo, ut qui eum vocaverat, Diis Samothracibus continuâ preces conciperet.

ὡς ποδάκις

Ἄυτὸν κεκλητὰς, τοῖς Σαμοθραξίν εὐχεται.

Ibid. Τόθεν βορῆος καταιξί] *Thracius* nempe, uti modo etiam vidimus, dictus passim a Poëtis *Boreæ*, quod in frigidis, qualis Thracia, regionibus, status quidam censentur indigenæ; in tepidioribus autem locis, extrinsecus venire, ut id notat Theophrastus de C. Plant. l. v. c. xvii. τὰ δὲ πνεύματα τοῖς μὲν ψυχροῖς φύσει τῶν τόπων, ὅπως ἐγχαίρει ἀπ' ἐν εἴῃ, κατὰ δὲ εὐ τῷ Πόντῳ καὶ εὐ τῇ ΘΡΑΚΗ. *Flatus autem locis natura frigidis quidam vernaculi sunt, sicuti in Ponto & THRACIA &c.* Nempe qui inde *Θρηκίαια ἄνοια Thracis flatus* dicuntur etiam ab Æschylo Agam. v. 663. Immo unde apud Thucydidem, *Thraces*, qui ad Boream habitarent, memorantur l. ii. p. 169. οἱ πέραν Στρυμόντος ὡς Βορείων Θρακίαι, qui *trans Strymonem Boream versus Thraces*; a Callimacho autem Hym. in Delum v. 26. & quo locus inde illustratur, *Στρυμόνιος Βορῆος, Strymonii Borea*. A Lycophrone itidem *Boreas Θρακίαις κύων*, seu *Thracius canis*, a latratu nempe seu flatu ejusdem ingenti dictus p. 149. sicuti alioquin *Thraces equi*, de flantibus illic Aquilonibus apud Valerium Flaccum dicti l. i. v. 611. Ut autem hic *Βορῆος καταιξί*, sic apud Apollonium l. i. v. 1203. *Θὸν ἀνέμοιο καταιξί*, & numero plurium *ἀνέμοιο καταιξίαις* dicuntur l. iii. v. 1374 *venti aut ventorum procella*; alibi etiam extra compositum *ἀνέμων αἰίας*, l. iv. v. 820. haud aliter nempe ac apud Æschylum legitur Chæph. v. 590. *καταιγίδων*, pro *καταιγίδων*, juxta veteres ad eum Criticos, seu *ventosarum procellarum*. Unde verbo *καταιγίζων*, præter Alexim apud Athenæum l. vii. p. 338. usus est idem Tragicus ut *καταιγίσις πλοῦς*, de Pelii montis flantibus, qui magno impetu ingruunt, Sept. Theb. v. 63. ac præterea, non quidem in Prometheo *Δεισιμοσῆ* unde perperam locum citat Galenus Comment. i. in l. vii. Epidem. Tex. xxix. sed in Prometheo *Λυομήνῳ*, qua de re ad ipsum Tragicum. Ut mittam, quod apud Apolloniam rursus occurrant formatæ inde voces, *αἰγίδων* & *καταιγίδων*, pro *impetuose*; illud l. ii. v. 828. istud eodem libro v. 597. sed ubi male una voce *καταιγίδων* hæcenus legitur, quæ in duas omnino fuit dissecanda; quum prior *προσώθ* alibi etiam apud illum Poetam legatur, ut l. iii. v. 1012. *προσώθ δὲ ἀφειδίσασα*, & ad quem locum consulendi eruditi Scholiastæ.

V. 119. *ἀχλαίνουσι*] Qua voce non *nudi* plane, sicuti hic ab Interpretibus dicuntur. seu omni veste exuti, sed qui levi aut attrito amictu, ac proinde arcendo frigori illi Thejicio omnino impari, tegebantur,

tur. Quo sensu etiam ἀχλαίνιας vocem adhibuit Euripides, ubi Protei filius Theoclymenus ad Menelaum ait, Helen. v. 1298. ἀντι τῆς ἀχλαίνιας, Ἐδῆτα λήψη, pro *lacro* aut *detrito amictu vestem recipies*; qui nempe naufragus quassa navi in Ægyptum fuerat eiectus, & qui ipse de suo illo vili aut detrito amictu dixerat in eodem dramate v. 423. τὰς ἰμάς δουχλαίνιας, *meum sordidum aut lacerum amictum*; & quomodo de Ulyssæ in Hecuba legitur, v. 240. Δουχλαίνια τ' ἀμορφῶ *vili aut sordido amictu deformis*. Ita etiam γυμνήτης dicti nonnunquam a Græcis Scriptoribus *velites* seu *levis armatura milites*, qui ψιλῶι alioquin, aut τὸ ψιλὸν vulgo, ut notum, appellati sunt, ut alios mittam, apud Josephum Origin. l. xv. c. xxvii. p. 305. οἱ δὲ γυμνήτων προσιότας, *velites autem procedentes* &c. & γυμνασία similiter de *levi armatura* apud Thucydidem.

Ibid. *δυσάια κρυμὸν*] Opportuna hic Hesychii de voce *δυσάια* glossa, ubi inter alia legitur, *Δυσάια, χαμῖριον* &c. ἄλλοι δὲ ψυχρὸν, quo sensu hic etiam sumitur, ut addita ibidem vox *κρυμὸν* abunde innuit. Hinc de Thracia Josephus, *Αἰὼς*. l. ii. c. xvi. p. 806 *καὶ βαδῖν κρυμῶ τῆς ἐπιτροπῆς ἡσυχίας αἰσισσῶν* *alissimoque GELU eos, qui in eam irruperunt, resaridantem*. Apposite proinde de hoc ipso monte *Ætæo* dixit Ovidius in Epist. Phyllidis v. 113.

Qua patet umbrosissimo Rhodope glacialis ad Ætæum,

& quomodo *solidam Thracem* aut *χιωνώδη*, seu *nivofam* vocant subinde Græci Poetæ ac Latini.

v. 116. *ἵταμος πύκων*] *πύκων* hic per *πίκων*, obvio passim in Græcorum Auctorum translationibus errore, redditur, quem merito jam, ut de viris summis Salmasius ad Solinum & J. G. Vossio in Etymologico sileam, in Theophrasti Interpretibus redarguit eruditissimus Palmerius Exercit. p. 886. Per *πίκων* proinde, sicut per *πίκων* ubi occurrit *πίτυς*, reddenda vox eadem fuerat; idque eo magis, quod agebatur hoc loco de Dea *Δαδύχη* seu *Tedifera*, qualis subinde etiam dicta; quam in rem proinde opportuna erat maxime *picæ* ut *μάλις ἰσάδ* maxime *tedifera*, sicuti a Theophrasto vocatur H. Plant. l. ix. c. ii. & e qua potissimum *δάδες* seu *teda* vulgo fieri solita. Unde etiam apud Græcos *πύκων* aut *πύκων* de *face* aut *facibus*, & ita promiscue *πύκων* & *δάδες*, ut aliunde notum, dicebantur. Adde, quod hæc *picæ*, quæ juxta Plinium l. xvi. c. x. *montes amat atque frigora*, opportune proinde *rescissa* hic dicatur in monte, quæ de te mox sequenti versu, Olympo Mysio. Quomodo autem detraheratur *teda* e *rescissa* aut vulnerata *picæ*, docet itidem Theophrastus, H. P. l. ix. c. ii.

Ibid. *φλογὸς ὑψὸς ποίης*] Perplexe hæc etiam reddit Interpres, *flammas injecisti quædam*, pro a qua *flamma*, tedam nempe seu *picæ* modo a te *rescissa*, *accendisti*; bene proinde a B. Vulcanio & cui jam præiverat Fl. Sabinus, *undo tibi teda? qua flamma accendet?* Neque enim satis erat *Dianæ picæ*, e qua *teda* seu *faces* fierent, quod ante dixerat, *rescidisse*; ni *flamma* insuper seu ignis occurrisset, unde eas continuo *accenderet*; nempe, ut mox dicitur, e patris ignibus seu fulmine. Adde quod *picis gratis*, *urenda* erat ante omnia *πέκων*, ut id uno verbo expressit

pressit capite modo adducto, Theophrastus, *πρόκειν πιστοκαυτῶσιν, ριζοκίπῃ κινυνη ριζὴ καύσασα*. Φλόγα autem cum de Solis, tum de Lunæ seu Dianæ, ut hoc loco, *lumine* dixerunt crebro veteres, & obvia ejus rei apud Poetas & Tragicos imprimis exempla. Unde illud Aristotelis de Poet. c. XXI. τὸ δὲ τῆν φλόγα λὰτ τῆ Ἡλίε, ἀινόνυμον, *flammam* autem seu *lumen a Sole*, spargi nempe aut ferri, *cares nomine*, adducto mox veteris Tragicici versû, σπείρων θιοκτίσαν φλόγα, *ferens a Deo* seu Sole *creatam flammam*. Hinc accensæ etiam hujus Deæ facès, quas utraque manu gestare cernitur in nummis, (cujusmodi supra adtulimus ad vers. 11.) aliisve monumentis antiquis, non *Lucifera* solum, seu *φωσφόρ*. Sed *πυρφόρ* quoque seu *ignifera* dicta inde Diana, a Sophocle Oedip. Tyr. v. 216. Quo etiam symbolo, modo cum una, modo cum duabus accensis facibus, eadem Dea, LUNÆ LUCIFERÆ nomine signatur in Romanis aliquot nummis. Et hæc est omnino mens hujus loci.

v. 117. Μυσῶν ἐν Οὐλύμπῳ] Μυσὸς Οὐλύμπῳ seu Μύσιος, sicut utrumque apud Auctores occurrit, prior etiam apud Strabonem l. x. p. 470. ἔστι κὶ ὁ Μυσὸς Οὐλύμπῳ, & quomodo in antiquis Melz membranis legit *Olympus Mysus* pro *Mysus*; ad eum observat vir doctissimus If. Vossius p. 100. Quamquam Μύσιον Οὐλύμπῳ frequentius dici videas, ut ab Herodoto loco jam alia occasione adducto, ad v. 100. a Theophrasto H. Pl. p. 42. & p. 80. Appiano in Syriacis p. 115. aliisque. Ad discrimen autem alterius montis *Olympi* in Macedonia, Μυσὸν seu *Mysum* hunc dici notant hic Scholia. Qui etiam duo montes *Olympi* utroque illo nomine, *Pierici* nempe seu *Macedonici* & *Mysi* distinguuntur haud semel apud memoratum modo Theophrastum, ut H. Pl. l. 111. c. 111. Οὐλύμπῳ τῷ Πιερακῷ τε καὶ Μυσίῳ, *Olympo Pierico & Mysio* l. v. & vi. ὁ Μύσιῳ Οὐλύμπῳ, *Mysus Olympus*, ποχ αὐτὶ τὸ τῶν Μακεδονίων κὶ τῶν Πιερακῶν Οὐλύμπῳ, *circa Macedoniam & Piericum Olympum*, qui alibi ab eodem Οὐλύμπῳ ὁ Μακεδονικὸς dicitur l. 111. c. 111. Plures tamen, quam hi duo montes, *Olympi* e Geographis aliisque Auctoribus noti; & cujusmodi quatuor existisse tradit Strabo l. x. p. 471. Sed e quibus dub tantum ab eo adducuntur, unus *ad Idam* juxta Antandrum, alter hic *Mysus* seu *Mysus*; supplet autem ibidem magnus Casaubonus, qui duos alios addit, *Olympum in Thessalia*, & alium in *Poloponnefo*, neque plures his quatuor *Olympi* nomine dictos montes existisse ibidem statuit. Iidem tamen sex numero enarrantur ab eruditis Criticis ad Apollonium Rhod. l. 1. v. 597. Οὐλύμπῳ δὲ ἐστὶν ἕξ, *Μακεδονίας, Θιασπλάας, (ἐν ᾧ κὶ Οὐλύμπῳ πῖα φασὶν Ἀπολλόδορος ἄγιθα) Μυσίας, Κιλικίας, Ἡλίδος, Ἀραβίας, Μακεδονία, Thessalia (in quo Olympia celebrari tradit Apollodorus) Mysia, Cilicia, Elidis, & Aroandia*; sed ubi *Λυκίας* pro *Κιλικίας* omnino reponendum putem, quum *Olympi* in *Lycia* montis, meminere veteres, ut Plinius l. xx. c. vi. & Maximus Tyrius Orat. xxxviii. p. 385. ubi eundem tradit ignem eructare, non *Aetnae* tamen similem, sed magis placidum; nullibi autem montis in *Cilicia* ita dicti occurrat, quod quidem sciam, mentio. Ortelius vero numerum adhuc eo duplo majorem facit, qui duodecim montes dictos *Olympi* nomine memorat; sed ita

ita ut ex hoc uno monte *Myſio*, tres ibidem ſtatuat; unum in *Lydia*, cujus meminerit Athenæus; alterum in *Æolide*, auctore Plinio; tertium vero in *Myſia*: quum tamen ob viciniam illarum ditionum, & confuſos ſæpe fines, *Lydia* nempe, *Æolidis*, *Myſia*, unus idemque mons vulgo *Myſius* aut *Myſia* ſubinde etiam *Lydia* dicatur, ſicuti ab Athenæo l. 11. p. 38. *ἄρα τὴν Λυδίας Ὀλύμπου, circa Lydia Olympum.* (ni forte *Λυδίας* ibi pro *Λυδίας* facili utique librariorum lapſu, quod minus tamen putem ei Naucraticæ loco convenire, legendum ſit) & qui etiam *Æolidis* dici a Plinio potuerit, maxime quum ab eodem *Æolis* quondam *Myſis* dicatur appellata l. v. v. xxx. Mitto quod duos in Cypro montes *Olympi* nomine appellatos ſtatuat Ortelius; quum unus tantum idemque ſit, qui a Strabone & Ptolemæo, ac ab antiquioribus etiam, ut Orphicorum Auctore ac Euripide in Bacchis v. 409. *κλιτύς Ὀλύμπυς, κλιτύς Olympi* memoratur. Exſtabat autem in luculenta Chriſtiæ Suecorum Regiæ Gaza, & quem obiter olim indicavi Diſſert. de Præſt. Numiſm. p. 894. inſignis Severi Imp. nummus, in quo Apollo ſculptus cum Iyra & tripode ac inſcr. *ΑΔΡΙΑΝΩΝ ΠΡΟΣ ΟΛΥΜΠΙΟΝ, Hadrianum ad Olympum.* Retulit illum inde, uti a me indicatum eruditiffimus Harduius Num. Urb. Illuſt. p. 9. & credit eo designari civitatem *Olympenam*, cujus meminerit Plinius ac Ptolemæus, ſitam ad *Olympum*, de quo hie agitur *Myſium*; ſed debili inde, ut videtur, coniectura, & eo ipſo quidem, quod a Ptolemæo, qui poſt Hadrianum vixit, *Olympena* eadem, non *Hadriana* aut *Hádriani* vocatur. Potior vero ratio hic habenda eſt, quod revera urbs eſſet *Myſia Αδριανοῖς* dicta, e qua oriundus erat Rhetor Ariſtides, & cujus mentio præterea occurrit apud Suijam & in Actis Conciliorum. *Olympus* vero ille *Myſus* vel *Myſius*, *Myſia* nempe non Europeæ, ſeu quæ ad Iſtrum, ſed Asiaticæ, ſeu ad Hellespontum; ſicuti utramque illam *Myſiam* diſtinguit non ſemel *Myſis* ipſe patria vicinus aut *Myſius* etiam Galenus de San. Tuend. l. v. c. v. *Καὶ ὁ καλὸν Ὀμῦσιος (ὄμιος) ἔκ ἐκ ἄρα τῆς Ἰερῆς Μυſίας, ἀλλ' ἐκ τῆς Ἐλλεσποντίας ὀνομαζόμενος, ἕτις, ἔστι, κατὰ τὴν ἡμετέραν Αſίαν ὀνομαζόμενα Πέργαμον, & quod Myſium vocant (vinum) non ex ea Myſia, qua ad Iſtrum eſt, ſed ex ea, qua Hellespontia dicitur; qua nimirum in poſtra eſt Αſία, (Proconſulari ſcilicet) Πέργαμο vicina, & quæ alibi ab eodem Ἐλλεσποντία καὶ Μυſία dicitur, Method. Medic. l. xii. c. v. Immo cui Pergamus, etiam ab alijs adſcripta ſeu τὸ κατὰ Μυſίαν Πέργαμον, in *Myſia Pergamus*, uti a Joſepho dicitur *Αλωσ.* l. i. c. xvii. Ideo autem, *Olympi* huius *Myſis* præ alijs montibus meminiffe videtur hoc loco Callimachus, quod frequens eſſet ac ſolemnis maxime Dianæ cultus in toto illo ejuſdem *Myſia* Carizæ ac Lyciæ tractu, & præterea, quod idem *Olympus* *πίκναις* ſeu *picis ſediferæ*, quod vel hic poetæ locus arguit, abundaret, haud minus ac vicinus mons *Idæ* earum proventu olim celebratus, adeo, ut inde etiam, teſte Theophrasto H. Pl. l. 11. c. x. p. 52. montana *πίκνη* eaque maxime *πιτλωδίστρα*, ſeu quod alibi adhuc ait p. 171. *δαδωδίστρα*, maxime nempe *picifera* aut *ſedifera*, *Idæa* diceretur. Sed quum idem mons *Deæ Idæa* ab eo dicitur, ſeu *Deum-Matri*, vulgò *ſacer* haberetur, inde opportu-*

nus, & ob rationem præterea modo indicatam, Dianæ *Tedifera* seu *Δαδύχη* vicinus mons *Mysus* hic a Poeta tribuitur. Mitto quod ignem eructare, non *Mysum* quidem, sed *Lycium Olympum* tradat, ut paullo ante diximus, Maximus Tyrius; unde forte nata Poetæ occasio, ut id *Mysæ* etiam tribueret: tum insuper, quod Luna in montium cacuminibus oriri veluti, seu *Lucifera* vel *Δαδύχος* appareat, ac inde Diana montes inhabitare, aut montibus delectari fuerit vulgo a Poetis & ab hoc Battia-de dicta, ut ea de re jam ante ad vers. 20.

Ibid. *φάος δὲ κοίτης αὐτῶν*] Nempe juxta illud Lucretii l. v. v. 297. *pinguis multa caliginosæda*, seu plurimo fumo inde emanante. *φάος* utique hoc loco de *teda* seu *face accensa* dicitur, seu *Phœbea illa lampade*, ut a Marone vocatur l. 111. v. 637. ac unde *φασφίρος* seu *Lucifera*, uti aliquoties jam diximus, appellata & culta hæc Dea. Immo cujus etiam, rei symbolo, nempe accensarum tedarum, quas præfert Diana vel Luna, in antiquis uti antea vidimus, monumentis adumbratæ, petitam hinc originem ac nomenclationem innuere voluit hoc loco Callimachus; Dum vero immisissam hic tradit *φάος αὐτῶν*, seu *ignis vel flamma halitum*, quo nempe accenderetur ea *πίυη* vel *teda*, modo in Olympo Mysio detracta, ad Heracliti opinionem videtur respexisse doctissimus haud minus quam cultissimus poeta, juxta quam exhalationes, ut e Laertio liquet l. 1x. dari & accendi in Lunæ concavitate, indeque ea lucere statuebatur. Qua ratione censeretur possit iis accessisse Callimachus, qui Lunæ lumen seu *φωτισμὸν* proprium eidem, juxta Anaximandrum ac Antiphonem, teste Plutarcho de Placitis Philosoph. l. 11. c. xxviii, aut Anaxagoram & Democritum, juxta Olympiodorum Meteorol. l. 1. p. 15. edit. Græc. non vero demum a Sole mutuatum, cum Thalete, Pythagora, Parmenide, & saniorum Philosophorum turba, ut præter Laetium e Vitruvio etiam constat l. 1x. c. 1v. tradidere. Verum cui postremæ sententiæ adstipulari tamen videntur sequentia hujus poetæ verba, quamquam alii aliter ea intelligant, ubi nempe a paternis, sicuti mox videbitur, ignibus, omnem eandem flammam seu lucem dicit emanasse. Ne de iis jam loquar, & quibus accedit dicto modo locq Olympiodorus, qui Lunæ cum proprium lumen, illudque, ut arguit ejus Ecliptis, *ἀνδρακῶδης*, tum aliud a Sole statuebant. Diversa vero, ut obiter hoc addam, *glacialis* illa seu *πυγυλὶς αὐτῶν*, quæ non ex orbe Solis, sed e Phitonis antro *exhalare* dicitur apud Apollonium Rhod. l. 11. v. 738.

V. 118. *Ἀσεία*] Haud aliter ac de eadem Dianæ seu Phœbes luce ait Manilius l. 111. v. 198.

Consule tum PHOEBEN, imitantem lumina fratris SEMPER.

Et quo proinde se ab Epicuri dogmate alienum profitetur Callimachus, qui Lunæ juxta & Solis, aliorumque siderum lumina, non *ἀσεία*, sed *ἐξ ἀστῆρα* iri adseruit, juxta illud Lucretii l. v. v. 116. &c.

— — — Ne forte REARIS

Terras & Solem, & Cælum, Mares, Sidera, LUNAM,
Corporis divino debere ÆTERNA manere.

& quæ plura ea de re eodem libro leguntur; uti mox v. 121.

Praclarumque volens Cœli RESTINGUERE solem.

Ne hic tangam, quæ de Lunæ deliquio dixit Manilius l. iv. v. 879.

Nec habes in se tuum, quo fulget Delia, lumen.

Unde mos ille Romanorum, quem refert Plutarchus in L. Emilio, ut frequentes flammæ, tedis seu facibus elatis, ad cœlum porrigerent, quo extinctum veluti Lunæ lumen denuo excitarent. Ut postremo hic addam, quod alibi observo, & a Juliano Imp. traditur Orat. iv. in Solem p. 289. nempe *æternum* seu *ἀσπίστον* illum Vestæ ignem, e pura Solis flamma petatum, a virginibus ad id constitutis servari, indeque, ubi extinguere eum contigisset, accendi denuo solitum: sed qua de re ad ipsum Julianum.

Ibid. τὸ πάλ πατρὸς ἀσπίστον κρηνοῖ] Ita hæc reddit post Fl. Sabinum Vulcanius, quasi iisdicatur, accensum a Diana flammam, similem esse ei, quæ emicat e Jovis Parentis fulmine. Quam tamen non puto mentem esse hujus loci, quo ratio nempe redditur, e qua flamma accensa foret Dianæ *φαισφόρου* teda; an a *paternis* nempe *ignibus*; & quibus proinde verbis haud obscure innuitur, e Jovis, tanquam omnium procreatoris, & qui idem cum Sole, juxta Macrobiū habitum, lumine, omne illud lumen suum *ἀσπίστον*, Dianam, seu Lunam Luciferam mutuari. Quæsierat enim paullo ante poeta, πῶς ἦψαο φλογὸς; seu e qua flamma hæc Dea continuo accendisset tedam a se in Olympo Mysio rescissa ibi picea detractam? Quod utique parum elucidaret prior illa horum verborum, quæ tali quæsitio his & superioribus verbis responderent, explicatio, nempe *injectum a Diana flamma habitum, simileque ei flamma*, quam destillant seu fundunt Jovis fulmina. De accensa enim & a Diana quidem teda, seu *injecto illi flamma habitum* dictum jam erat; non autem, & quod hic demum quæritur, e qua nempe flamma id foret ab eadem Dea factum, & hic proinde declaratur. Ut ita veriorum, de qua ad superiorem versum, veterum sapientum, tam Physicorum nempe quam Astrologorum (prout ea de re ait Cleomedes de Meteoris l. ii. p. 111.) sententiam sequutum se, abunde hic innuat Callimachus, qui Lunam, non proprio utique lumine collustrari statuebant, quod in medio ab Epicureis, ut id e Lucretio liquet l. v. (ubi pluribus ea de re in utramque partem egit) relinquebatur. *Ἀσπίστον* autem seu *distillare* vel *fundere flammam*, de fulminibus hic dicit, quod de iis ait idem Lucretius l. vi. v. 378. *Et jaciunt ignes*; alibi autem in eodem libro v. 219.

— — — — *inusta vapore*

Signa, nosaque graves balantes sulphuris arvas.

Igneam enim esse, eamque præterea tenuissimam naturam fulminis, agnoscunt, præter idonea & obvia passim ejusdem rei experimenta, naturæ consulti, & juxta eos Plutarchus Sympos. l. iv. qu. 11. Immo concipi etiam fulminis materiam, ex inflammatis a Sole nubibus, seu *concipere ex radiis ardoreque eorum* tradit idem Epicureus poeta l. vi. v. 272. Neque mirum præterea videbitur, fundi hic aut jaci eodem igne fulminicos

mineos in summum verticem Mysii Olympi, haud magis utique, quam, ut de iis ait Maro Georg. l. vi. v. 332.

Aus Athon, aus Rhodopen, aus alta Ceraunia &c.

Addo hisce obiter, quodque hic *distillans* dicitur a *Jove flamma*, ut Dianæ filix facos scilicet accenderet, ex aliqua forte notitia illius ignis coelitus a summo Deo ad combustionem holocausti ab Aarone oblatis super Altare, de quo Levit. ix. 24. immissi emanare potuerit. Idque eo minus latere vatem Cyrenæum, & qui Alexandriæ egit ac floruit, utraque urbe, ut aliunde notum, Judæis feraci; ac præterea (quod jam alibi, ac simili in re, de eo a me observatur,) in Philadelphii florenti gratia & in cujus Bibliotheca consulere potuit vir *καλυμμαδίστατος*, conversos a senioribus sub hoc Rege veteris Fœderis libros.

V. 120. *πρῶτον ἐπὶ πτελέων*] Opportune omnino hic Virgilii locum addidit præstantissima Fabri filia, qui ad hunc utique respexit Georg. l. ii. v. 530. *Velocis jaculi &c.* Eiusdem proinde tenellæ adhuc Dianæ, quæ prima puerilis apud Persas ætatis exercitamenta tradit Xenophon Instit. Cyr. l. i. p. 5. *πρὸς δὲ τῷτο μανθάνουσι τοξοῦν καὶ ἀκοντίζου, ad hæc ætatem tendere sagittis. & jaculis ferire discunt.* Unde existitisse etiam apud Romanos (quamquam vilior iisdem esset ἢ τοξοῦτικῃ πρὸς armis pugæ statariz) qui sagittandi artem docerent, liquet e veteri marmore Romano in Cl. Sponii Miscell. p. 256. in quo statua virilis ac barbata cujusdam *T. Flavis Expediti* visitur, qui dextra ingentem arcum, sinistra sagittam tenet, cum adjecto eidem elogio DOCTORI SAGITTAR. Hinc illud Horatii de puero, qui Iccio se ad militiam relictis Philosophiæ studiis, paranti addixerat l. i. Od. xxix.

Doctus sagittas tendere Sericas

Arcu paterno.

V. 121. *τὸ τρίτον αὐτὸ ἐπὶ θῆρας*] Hinc venandi usus inter rudimenta militiæ olim habitus, idque quod inter alia, ut ea de re idem Xenophon pagina 7. modo adducta Inst. Cyr. *ἀνάγκη δὲ τοξοῦσαι θηρίων καὶ ἀκοντίζου, ὅτι αὐτὸ ὄφρα πείσῃ, necesse esse sagittis jaculisque feram petere, ubicunque eadem incidit.*

V. 122. *Εἰς ἀδίκων ἵστας πόλιν*] Sicut Diis nempe in genere *πολιῶν* & *πολιῶχοι*, seu, ac in nummis etiam aliisve monumentis antiquis, Urbium CONSERVATORES, CUSTODES, PRÆSIDES & STATORES; ita ULTORES quoque seu vindices impiorum, quæ in iis patrantur, facinorum, in iisdem prisca ævi reliquiis comparent. Unde etiam hæc Diana, quæ cum ΣΤΕΙΡΑ, ut ex iisdem constat & qua de re adhuc infra, dicta fuit & culta; sic eadem in varias Urbes nonnunquam, ob admissa in iisdem scelera, & violata divina humanaque jura, animadvertisse, haud uno calamitatis, uti mox dicitur, genere legitur. Neque id expertæ solum dicuntur, quarum facta ab aliis ad hunc locum mentio, *Laurea* Thesaliæ urbs, aut *Theba*; aut *Ætolizæ Calydon*; sed ut de aliis adhuc sileam, *Patra* etiam seu *Aroe* primum dicta, in Achaja, & *Caphyenses* Arcades, quibus inflicta a Diana calamitates, & qua occasione, enarrat Pausanias l. vii. p. 434. & viii. p. 490. & ad quos

quos cæteroquin *Caphyenses*, ut obiter hoc addam, spectat rarus in The-
sauris Gallorum Regius, neque ita pridem in eos illatus Severi nummus
cum inscr. ΚΑΦΥΙΑΤΩΝ. Adeo ut in tales *αἰθίων* urbes, ultrices sagit-
tas intendisse continuo hanc Deam τ' ὀχέειραν, tradat hic Callimachus;
nec proinde solus, quod ait Horatius l. 111. od. 17.

Tentator Orion Diana

Virginea demittens sagitta;

aut *Titym* forte, quem ob parem infaniam, non Dianæ quidem, sed
matri Latonæ vim inferre parantem, tanquam iisdem Dianæ telis con-
fixum, ac inde illam *τιτυοκτόνον* dixit supra Callimachus v. 110. huius
Hymni. Nempe juxta illud Pindari Pyth. od. 111. p. 217. *χολός δ' ἐκ αἰθέ-*
ρος Γίνεταί παιδὸν Διός, ἴνα ἐνὶ νηπιῶν ἴσθμῳ ἴσθμῳ. Ad-
de; quod peccata τῶν *αἰθίων* seu *αἰσίων*, quamquam serius, nonnun-
quam in nepotibus etiam ac tertia generatione punita, docebunt haud
semel Tragici veteres, ut Æschylus sept. Theb. v. 749. Agam. v. 581.
ac alibi; juxta illud nempe incerti Poetæ, τὸ μὴ δίκαιον ἔργον ἐλάθει θεὸς,
iniquum factum non latet unquam Deos, prout illud & plura e Stobæi
MSS. in eisdem Excerpta retulit ὁ πᾶσι cap. 711. *Ἐλλογῶν* de Rerum
Natura p. 119.

V. 123. Οἷτε αἰεὶ ξείνος ἀλυτῆμονα] Scilicet non Juppiter solus ξεί-
νος, aut sicut ab Apollonio dicitur l. 11. v. 378. *Εὐξίνος*, aut vero Ἰπέ-
σιος passim & in veteri etiam nummo, ac proinde severus ac implacabi-
lis *violatorum hospitum* vel supplicum vindex habitus, juxta redditum
illud ab eodem apud Dodonem Oraculum, teste Pausania l. 711. p. 447.

Μὴ δ' ἰκίτας αἰθίων ἰκίτας θεῶν κ' ἀγνοί,

Neque supplices injuria afficere: supplices enim sancti & pari.

Quod de Diana itidem hoc loco dicitur, quæ nempe *Ξεῖνα* seu *Hospita-*
lis haud minus exstiterit, ac altera *Ξεῖνα* Jovis filia Minerva (quæ eo
nomine a Spartanis culta legitur, apud eundem Pausaniam l. 111.
p. 181.) & proinde impune non sit passa, *hospites* injuria adfici, sed
fuerit vere, quod hic dicitur & juxta illud Euripidis in Hecuba v. 790.

Τυμῶρος ἀνδρὸς ἀνασιωτῶν ξείνῳ.

Ultrix viri maxime impii hospitii,

qui nempe omnia hospitalia jura in occidendo Polydoro nefarie violave-
rat. Unde mox eadem Hecuba, valde opportune ad hunc Callimachi
locum, ait in eodem dramate v. 803.

Καὶ μὴ δίκην δώσωσιν, ὅστις ἔΕΝΟΥΣ

ΚΤΕΙΝΟΥΣΙΝ, ἢ θεῶν ἰερῶν τομῶσι φέρον

Οὐκ ἔστιν ἕδν τῶν ἐν ἀνδράποισ ἴσον.

Si non poenam dabunt, qui hospites

Interfecerint aut Deorum sacra audebunt ferre,

Non est quidquam inter homines æquabile,

Seu *justum*; quomodo nempe *δίκαιον* ab Aristotele per τὸ ἴσον redditur
Nicomach. lib. v. cap. 1. & alibi. Quod adstruitur adhuc ab Agamē-
none in eodem dramate, ubi id Barbaris quidem haud forte adeo in-
solitum innuit, *hospites* nempe trucidare; apud Græcos autem id esse
longe

longe turpissimum, Hecub. v. 1247. &c. Quibus adde Thracem Diomedem, qui ideo quod ξίνος ἰδίαι, ut de eo Dio Chryf. *hospites injuria adficeret*, clava ab Hercule fuit confossus.

V. 124. χαλαπὴν ἐπιμάχεται ἔργῳ] Haud aliter ac de Jove Ἰκασίῳ Pausanias, loco paullo ante indicato p. 447, τὸ δὲ Ἰκασίῳ μῆνιμα, πάροςτι μὲν τοῖς ἐς τὴν Εὐλίαν, πάροςτι δὲ καὶ ἄλλοις διδυχθῆναι πολλοῖς ὡς ἐστὶ ἀπαραιτήτου, Numinis autem supplicium Praesidis ira ex Helices exiit, aliisque id genus experientens constat, quam sit ob violatos supplices implacabilis. Quo referre proinde licet, quod de Jove dicit in Æschylo Prometheus v. 34.

Διὸς ἧδ' ὄνοπαραιτήτου Φρένας,

Jovis enim animus placatum difficilis;

& rursus in eodem dramate, ubi vocat Jovis animum pra ira inflexibilem, v 162. &c.

V. 125. Κτενέει φιν λοιμὸς καθ' ἑσθκείαι] Armenia immittas sæpe ab iratis Numinibus, sicut, prout statim hic additur, terræ frugibus, aut locorum etiam incolis, *lues*, memorant subinde Auctores; quo de admittis sceleribus læsæque numinis religione, ultrices poenas a se sumi palam omnibus facerent. Quum contra fecunditatem pecoribus juxta & agris ἰυκαρῶν, salutem autem seu ὕγιανναι terræ incolis optare se aut largiri, iidem declararent; ubi res ex voto ipsis cedere, in accepti singularis alicujus beneficii, aut præstiti debiti cultus memoriam, vellent. Cujus utriusque rei exemplum præter Callimachum, hoc & sequentibus verbis, præbent Eumenides apud Æschylum in cognomine dramate, ubi primum Atheniensibus iratæ, ob liberatum Areopagitico judicio Orestem, easdem calamitates modo dictas iis continuo minantur, a vers. 785.

Ἴε, ἰέ, ἀντιπαθῆ

Μεθυστὰ καρδίας καταγυμὸν,

Eheu! eheu! luctuosam

Cordis guttam dimissam &c.

postea autem a Minerva placatæ, spe illorum honorum, quos apud Atheniensis deinceps forent habituræ, diris in vota versis, iisdem felicem frugum omnis generis proventum, & fecunditatem pecorum, uti mox dicitur, præoptant. Ira habitatas ab ἀδίκους seu facinorosis hominibus urbes, ultura hic Diana, ab illata eorum *armeniis*, quæ eadem *deperceret*, *lues* nunc auspicatur; quam proinde λοιμὸν hic vocat, & quam in rem insignis admodum existat apud Platonem locus l. x. de Legib. p. 906. φαιμιν, δι' εἰνάη πε τὸ νῦν ὄνομα ζῶντων ἀμαρτήματα, τὴν πλεονεξίαν· ἐν δὲ σαρκίνοις σώμασι νόσημα καλῶμεν, ἐν δὲ ἀραῖς ἐστὶν κ' εἰκαυτῶν ΛΟΙΜΟΝ, ἐν δὲ ΠΟΛΕΣΙ καὶ πολιτείαις, τῶτο αὐτὸ ῥῆμα μεταχρησασθῶμεν, ΑΔΙΚΙΑΝ, δicitur autem illud, quod nunc peccatum vocatur, seu intemperantiam & visiosum excessum, in eorruptibus quidem carnis, sporibus; in anni tempestasibus PESTILENTIAM; in URBIBUS autem πανταχοῦ νεγανδάρτων formis, transformato hoc vocabulo, INJUSTIAM. Λοιμὸν autem non de hominum solum, sed armentorum etiam seu

seu animalium *lue* vel morbo, haud minus ac febrem, dysenteriam, hydropem, scabiem, paralyfin, podagram aliaque id genus νοσήματα dici, liquet potissimum e priscis Rei Veterinariz Scriptoribus, & qui λοιμὸν equis, aliisque armentis abortum tradunt, ac remedia simul adversus eundem suppeditant, sicut docebit inscriptum ex eorum Auctorum numero, Pelagonii caput IV. πελαγονίῳ ἐπὶ λοιμῶν, Pelagonii contra Pestilentiam.

Ibid. ἔργα δὲ πάχυν] Alterum hic calamitatis genus injusforum sedibus seu urbibus illatum, agrorum nempe ἀκαρπία, seu sterilitatem hic tangit; utrumque proinde, quod eadem in re ait Hesiodus Ery. v. 248. λιμὸν ὁμῶς κὶ λοιμὸν, famem simul ac pestem. Notum autem quam noxia fit surgentibus jam frugibus, ἐὼς uti ab Æschylo vocatur, πάχυν Prom. v. 28. seu *maeutina grando*, juxta illud Maronis Georg. l. 1. v. 447.

Tithoni crocentum linquens AURORA cubilo,

Hæu! male sum mites defendet pampinus uvas:

Tam multa in tellis crepitans solit HORRIDA GRANDO.

Depasce proinde a simili grandine agros, seu *leta fata* dixit hoc loco Callimachus, nempe κατασκόκαται ἔργα δὲ πάχυν; haud aliter ac simili in re Æschylus Eumen. v. 805.

— Δαιμόνων σαλεύματα,

Βρωτῆρας αὐχμῶς σπειράτων ἀτημίρες,

— *Dæmonum seu Geniorum stillas,*

Qui exesari semina, squalores immites,

prout legendum ibidem pluribus ad eundem Tragicum docemus, & cui loco ac simul immiffæ hic a Diana fementibus grandini, egregia lox e Theophrasto accedit de C. Pl. l. v. c. xi. ubi de variis arborum aut plantarum φθοραῖς agit, ὡς γ' ἐνίαυ κὶ ΑΠΟ ΤΩΝ ΔΑΙΜΟΝΩΝ συμβαίνουσι, καθάπερ ἢ ΚΑΛΑΖΟΚΟΠΙΑ, nam & A DÆMONIBUS nonnulla evenire creduntur, qualis est GRANDO. Eadem autem dere paullo ante dixerat ὅταν ἢ χειμῶνες ὑπερβάλλοντες ἢ καύματα, ἢ ἰσχυροὶ αἶμα, ἢ ΑΥΧΜΟΙ, ἢ ἄλλοι τῆς δυσκρασίας τῆ αἰρῆς, cum aut frigora supra modum aut æstus, aut imbres, aut squalores, aut alia aeris insensories, accedunt. Sic a Diana itidem Patrensibus Achæis, ob violatam nefario stupro ædis apud eisdem sanctitatem, immiffam continuo ἀκαρπία docet Pausanias l. vii. p. 434. & similiter Tegeatis Arcadibus, ab eadem Diana juxta & Apolline, ob admissum ab uno e Tegeati liberis scelus, l. viii. p. 540. De aliis vero id genus ἀκαρπία, quibus sæpenumero multasse feruntur Dii Gentilium homines & loca, quibus erant ob eorum scelera infesti, haud una apud eundem Pausaniam aliosque veteres Auctores occurrit mentio: ne jam certiora e sacro foedere ac nota hujus rei exempla & comminationes, justa veri & unius Numinis ira ac vindicta, haud infrequentes huc advocem, ut Levit. xxvi. 20. Deuter. xi. 17. & xxviii. 22. &c.

V. 126. κίρροται δὲ γέροντες ἐφ' ὑμῶσιν] Verum hujus loci male ab interprete accepti sensum, omniaque alias haud reconditum, viderunt jam ad

ad eundem H. Stephanus, Vulcanius, & eorum hic insitens vestigis præstantissima Fabri filia. Ut vero hic de *patribus* jam senio confectis in morte *filiorum*, sic de filio in inferiis patris seu de Oreste dicitur ab *Æschylo* *Corph.* v. 178.

Ἐπιμύσει χάριτον κρείμων, χάριον πατρὶ,

Misit detonsam comam in honorem patris,

quo sensu κρείμων ab Euripide etiam sumitur, non vero, ut ibi Interpretis, *χάριτον κρείμων, juvenilem comam* vertit. Quod adstruit pariter similis Agathonis, Athenienfis itidem Tragicæ, apud Athenæum locus *L. VI. p. 528.*

Κυρῆτος εἶναι, κείμων χάριον τευχὸς.

Curvetas esse, detonsæ gratia capilli.

Nihil vero acerbius & præter naturæ leges, quam ubi debitum patribus a liberis officium, iis nempe solitas præstandi inferias, a patribus, iisque jam senibus, mutato rerum ordine, mortuis defertur liberis. Nempe juxta illud Catonis Majoris de obitu præstantissimi filii apud Ciceronem de senectute cap. ultimo, *cujus a me corpus crematum est, quod contra decuis ab illo mentis.*

V. 127. ἡ βλητὰ θήσκουσι λιχωῖδες] Mulieres hic innuit, quæ in puerperio, tanquam sidere icæ seu enecæ, una cum foetu moriuntur. Hinc apud Hippocratem de Mulierum morbis l. i. c. LXXXV. non puerpera quidem, sed ipse foetus enectus βλητὸς dicitur nempe ἔτιρον ἐκβόλιον, ὁ τὸ παιδίον βλητὸν θηρόδρον ἐκβάλλει, aliud ejectionis seu *medicamentum*, quod factum enectum, sive *sideratum* ejicit. Βλητὸς vero idem, & quod Medicorum filii notum, ubi de Morbis l. II. c. II. & c. VIII. *sideratos* veluti & stupore corporis detentos; alibi autem *pleuriticos*, qui celeriter & quidem mente læsi moriuntur vocasset; addit, de victu in morbis acutis *sect. 1v. μάλα δὲ τὰς τοιαύτας οἱ ἀρχαῖοι ΒΛΗΤΟΥΣ ἐνόμιζον εἶναι, ἀλλ' ἰσχυρὸς τὸ δὲ μάλα ἐστὶν, ὅτι κενὸν ἀνοήτων αὐτῶν, ἢ πλευρῆ πηλὴ ἐνείσκηται ἰκίλον τι πηλῆ, hos autem potissimum antiqui SIDERATOS esse consueverunt, cum ob id præcipue, tum ob id non parum, quod mortuus latus lividum, tanquam ex plaga deprehendatur.* Cujus nempe appellationis, cur βλητοὶ sint iidem ab antiquis dicti, duplex ibi, & quod non satis observavit eruditissimus Fœtius, ratio redditur; una, & quidem præcipua, stupor mentis, & quam ibidem notat etiam Galenus, mortis celeritas; altera autem mortui latus, tanquam plagæ icæ lividum, & quam postremam causam tangit alibi idem Hippocrates, nempe *Coac. Prænot. tme. 400. cur peripleumonici, quibus idem accidit quandoque, βλητοὶ itidem seu siderati ab antiquis fuerint appellati.* Unde lux Hesychio βλητὸς, ὁ ἀπίπληκτος, & plenior Phavorino, qui utramque appellationis illius modo, dicit rationem tangit, βλητὸς, ὁ ἀπίπληκτος, ὁ ὑπὸ τῶν ὀξείων νοσημάτων ἀίφνης τελευτῶν, nempe βλητὸς, *apoplecticus, qui e morbis acutis subito moritur.* Βλητὰ proinde hic dicuntur λιχωῖδες seu *puerpera*, quæ Dianæ *λοχείας*, utpote *puerperis Dea* vel *Lucina* ira, subito una cum foetu percussæ veluti sive enecæ. Unde haud male hic Scholia, βλητὰ, βουληθῆσαι

ὑπ' Ἀρτέμιδος, percussa a Diana. Haud aliter nempe ac infra Hym-
in Cererem v 102. Canaces filium βαλὸν ὑπ' Ἀπόλλωνος ἰκνυτο, seu
casum ab Apolline refert, aut quod de abortivo Semeles, illiusque ful-
mine icte partu dixit Euripides Bæch. v. 91. &c.

Ἠδὲ Ἰκχολοὶ μάτηρ

Ἔτεκε λιπυρ' αἰῶ-

Να Κερυνίῳ πλάγῃ,

Utero egestum, seu abortivum partum

Mater edidit, relinquens

Vitam fulmineo illi.

Unde abortivus etiam partus Hebræis לִבֵּל, *Nepbel*, seu *egeſtum* e matris
utero, nempe ut modo ab Euripide, Ἠδὲ Ἰκχολοὶ similiter dicitur; ne-
que ignota alioquin, quæ de percussa muliere gravida, ac inde abor-
tum passa traduntur Exod. XXI. v. 22. 23. Ut proinde hic non ἀφορίαν
solum seu sterilitatem (quamquam ea inter graves pœnas ab irato scele-
ribus numine illatas, præter Hesiodum *Erg.* v. 242. Ὀυδὲ γυναῖκας τί-
κτουσι, neque mulieres pariunt in sacro etiam foedere, ut Jobo XXIv. 21.
& Hoſea ix. 14. commemoretur) sed mortuas insuper cum ipso foetu
Dianæ ira, minime hic proinde, uti in Orphicis alioquin vocatur, αἰ-
κολαγίας, *maeres* seu *puerperas* hic notet Callimachus.

V. 128. Τῶν δ' ἔδην ἐπὶ σφυρὸν ἔρδ' ὄν αἰετή] Verum hujus loci sensura
primus indicavit H. Stephanus, ut foetus nempe hic intelligantur bre-
vis ævi, seu, ut post eum ibi Vulcanius ἀκυμωροί. Quo nempe loquen-
di genere, ut hoc addam, usus hic eam in rem Callimachus, quod ex
omnibus animantibus contingat ἀνδραποῖ μόνον ἔρδ' ὄν ἰσχυρά, *hominem*
solum stare rectum seu *erectum* ut id Galeno dictum præclari operis de
usu partium l. III. c. VI. idque, ut dixerat c. III. quod μόνον ὃν αὐτῶν
καὶ ἐνδὺ τῶν σκελῶν ἢ ῥαχίς ἴσται, *soli enim ipsi secundum rectitudinem*
erectum est spina. Σφυρὸν autem cum de *pedis*; tum de *talo*, ut
hoc loco; tum de *pede* etiam cum *crure*, ut viderunt jam alii, dictum
liquet. Opportune autem hic Horatianum illud l. II. Ep. 1. v. 176.
attulit Anna eruditissima, *recto stas fabula talo*; neque tamen certum,
quod ibi obiter additur, *talum* dici *astragalum*, qui vulgaris quidem
est error interpretum, & cui, ut alia hic mittam, repugnant quæ apud
Galenum de pedis divisione sequitur, laudati operis de usu partium
l. VII. c. VI. sed maxime libro de Ossibus cap. XXI. ubi tota via do-
cet aberrare, qui ita ἀστραγάλος vocant; & cap. sequenti, ubi plenius
adhuc id totum explicat, & partem eam pedis, qua gradimur, & pro-
inde qua etiam stamus, alio, quam ἀστραγάλος nomine, dici obser-
vat.

V. 129. ἐπιμοδὴς τοῦ καὶ ἰλαῖ] Non proinde *perfidum* videns *Venus*,
sicuti ab Horatio dicitur l. III. od. XXV. sed qualis alibi ab eodem *Eri-
cina* videns lib. 1. od. 11. seu noto ejus epitheto φιλομοδὴς, ita *blanda*
etiam videns seu *benivola*, & *propitia* inducitur hic Diana, illis nempe
urtium incolis, qui diverso plane ab iis paullo ante devictis instituto,
juris & æqui tam erga cives, quam erga hospites erant studiosi ac tenaces.

[P]

naces. Haud aliter proinde ac de placatis Eumenidibus, ac in posterum futuris Atticæ propitiis, non vero infestis, quales prius, uti antea vidimus, se ferebant, ait Æschylus Eumen. v. 1043. ἴλασι δὲ καὶ εὐδύφρονας γῆν, *propitia vero & benevola terra* Atticæ. Hinc ΣΩΤΕΙΡΑ etiam Diana, seu ut benevola conservatrix, a variis olim, quod obiter supra innui, urbibus culta, ut præter Syracusanos, quod in nummis eorum adhuc hodie comparet, a Pellenensibus Achivis, aut apud Phegalenses Arcadas, juxta Pausaniam p. 453. & 520. Ad quem proinde *propitia* ejusdem Dæ & *Servatricis* cultum respexit Auctor Orphicorum ultimo versu 1. Hymni de quo jam supra ad vers. 1. In eundem autem finem, sicut abunde ex iisdem liquet, scripti iidem Hymni Orpheo vulgo tributi: ut nempe benevola & *propitia* sibi Numina, dum eorum celebrant Mystera, continuo redderent, ac proinde solemnes in iis aliisque veterum formulæ, ἴλασθι ἑρχε (ut hic itidem dicitur) ἴλασθις *propitiis*, *veni propitiis* &c. sicuti etiam infra ultimo in Cererem Hymn. versu, ἴλασθι μοι, &c. qua de re ibidem. Adde, quod plura Jovis Μαιλικίης fana aut simulacra existisse leguntur apud Pausaniam, & Ara etiam in genere Διῶν Μαιλικίων apud eundem l. x. p. 686.

V. 130. εὐ μὲρ ἄφρα φέρει τῶχυν] A placatis nempe seu propitiis Numinibus, omnia sibi ac terræ, quam incolebant, fausta, Gentiles ominabantur. Sic placatæ Eumenidis diris, ut paullo ante dixi, in vota seu verius promissa versis, felicem terræ proventum Atticæ continuo augurantur, apud Æschylum Eumen. v. 941. &c.

Διδροπήμων δὲ μὴ πῖσι βλάβει,

Arboribus autem nocivum ne spiritus dampnet.

& quæ plura ibi eam in rem leguntur. Sic Rhæa etiam Phrygibus exorata apud Apollonium Rhod. l. v. 1142.

Δίδρομα μὲρ καρπὸν χείων, ἀσπίσω, ἀμφὶ δὲ ποσσίν

Αὐτόματη φύει γαῖα τρεῖνας ἄνδρα ποίης,

Arboris uberrimos refundebat fructus, circum pedes autem

Sponsum e terra pullulabat herba tenera ac florens.

Simile extat Chori Danaidum votum pro Argivorum terra, apud dictum modo Tragicum Suppl. v. 696. καρποῦλοι δὲ τοι, *fructus autem ferat*. Haud mirum proinde eadem beneficia Dianæ hic accepta tribui, quæ a Cerere *spicifera* seu FRUGIFERA alioquin, ut ea in marmoribus antiquis dicitur, proficisci credebantur; acunde Πολοκάρπι & Πολύσαχυν eadem apud Theocritum invocatur Idyll. x. v. 42. immo a quæ ipse Callimachus inter alia contendit infra Hymn. in eandem v. 137. φέρε τῶχυν, *fer spicam*, quod hic a Diana & iisdem verbis factum dicitur. Notum quippe hanc Deam illis etiam symbolis in antiquis Ephesicæ seu πολυμῆστυ Dianæ aliisve simulacris effingi, quæ eam non pro Luna solum, sed pro Tellure seu Natura omnium procreatrice, eandemque cum Cerere habitam, abunde arguunt.

Ibid. & V. 131. εὐ δὲ θῆνιδι τρεμπέδων] Fecunditatem nempe parentis loco pestilentis, quæ eadem, ut antea vidimus, depasceret, hic præ-

præstat Diana; sicuti Eumenides rursus apud Æschylum in cognominæ dramate v. 947. &c.

Μῆλα τ' ἰουθεντ' ἄγασ
 ἔνδ' ἀπλοῖς ἐμβρῦσις
 Τρίφοι χροῖα τεταγμῖνα.
*Recorataque partu valde fecunda
 Cum gemello sæta*

Nutrias stato tempore;

& similiter Danaïdum Chorus apud eundem, Suppl. v. 698.

Πρόνομα δὲ βοτὰ τῶς
 Πολύγονα τελέθει.
*Animalia autem ante urbem
 Pascentia sint fecunda.*

V. 131. & 132. Οὐδ' ἐπὶ σῆμα Ἐρχοῖσα] Duo nempe alia iustorum a Diana dilectorum beneficia, his & sequentibus verbis tangit: unum hic, quod monumentis majorum, aut quæ sibi ipsi in patria paraverint, condentur, non profugi proinde & extorres, (sicuti illæ, de quibus paullo ante, gravidæ mulieres) in alieno solo; eo solatio orbi occumbent. Alterum, uti mox ait, quod senio demum & annis confecti, illos iisdem monumentis condi contingeret. Quanti vero primum illud omni ævo & ubique fuerit habitum, condi nempe monumentis patriis, (quæ a Græcis σήματα, ut hoc loco & apud Thucydidem l. 11. p. 120. τὸ δημόσιον σῆμα, vel τάφοι, μνήματα, Atticis etiam θήκη, eæque πατρίαι aut αἰθρόναι, aut ἕρα etiam αἰθρονικὰ dicebantur, patria aut majorum monumenta) abunde cum e Sacro Fœdere ut Jacobi morti proximi ad Josephum Gen. XLVII. v. 29. 30. aut Nehemiæ ad Persarum Regem verbis Nehem. 11. 3. 5. tum ex institutis, moribus ac legibus eam in rem aliarum Gentium constat, & de quibus nos alibi, ut ad Æschyli Persas v. 405. θῆκαι τε αἰθρόναι. Quam contra pro gravissimo τῶν ἀδικῶν, de quibus hic agit Callimachus, seu injusforam vel impiorum pœna duceretur, eo beneficio orbari; uti rufus e l. 1. Regum XIII. v. 22. aliisque exemplis veterum Annalium, aut testimoniis Auctorum liquet.

V. 132. πλὴν ὤτε πολυχρόνιοι] Alterum illud, quod modo dixi, beneficii genus, seu longævitæ iustis ac probis a Diana præstita hic dicitur. Insignis proinde locus, & cum tot aliis, qui eam in rem leguntur in Sacro Fœdere, de longævitæ scilicet, tanquam de singulari præmio aut retributione probis seu Dei, parentum, aut patriarum legum observantibus, propitio Numinis favore, indulta consonus; uti præter alia Psalm. XXI. 5. *Vitam petiit a te, dedisti longiuitatem dierum in seculum & seculum*, ac similiter a Jobo cap. v. vers. 16. *ingredieris in senectate sepulcrum*. Quod his nempe & superioribus verbis a Callimacho dicitur, 'Οὐδ' ἐπὶ σῆμα Ἐρχοῖται, πλὴν ὤτε πολυχρόνιοι τὴ φέρωσι, neque ad sepulcrum veniunt, antequam longævitæ retulerint. Hinc illa Herodis, quamquam inania, impii quippe ac iniusti, de se verba apud Josephum Αλωσ. l. 1. c. XVII. τὸ τὴ θείῳ ἔνω τὴ θειρεῖν ἔπαυμαι.

[P 2]

καμωσ ἄρα ἀν' ἐπὶ μῆν' βίη ἐπελθεῖν, ubi vetus Interpres, *Divinitatem vero ita coluimus, ut in longum nos euntem progressuros esse credamus.* Immo unde etiam apud Gentiles, sicuti hic apud Callimachum, ad summam senectutem sana mente & corpore integro pervenisse dicti, qui maximam corporis non solum, sed animi quoque, in Sapientiae nempe ac Deorum cultu exerciti curam habuisse censebantur. Quod agnoscit ipse, quamquam alioquin Deorum, & omnis proinde eorum θεσπιαίας irrior, in Macrobiis Lucianus; firmatque cum Nestoris Graecorum Sapientissimi, tum Tiresiae ac Numae, tanquam Deorum cultui deditissimorum exemplis; quorum illum ad plures etiam aetates, hunc seu Numam supra octogesimum annum, & quod aliunde etiam constat, vitam traduxisse ibidem refert. Quibus adde, quod apud hunc Battiadem, se illi Tiresiae, ut ingens caecitatis solatium, daturum dicit Minerva Hymni in ejus Lavacrum v. 128. βίητι τέρμα πολυχρόνιοι, *vita terminum longævum*; aut quod Hyperboreos, tanquam primos Apollinis cultores, πολυχρονιώτατοι αἶμα, *valde longævum genus* vocat Hymno præcedenti v. 282.

V. 133. Οὐδὲ διχομασίη τρώγει γῆν.] Novum hic adhuc & ultimum beneficium tangit, a Diana in justos & probos collatum; nempe, quod nulla interna discordia, quæ sæpe domos firmiter stantes evertit, laborarent eorum familiarum, sed in summa concordia domestica, eadem agerent; Quam in rem Alcinoi filiae, *maritum, familiam, & concordiam* uno eodemque versu adprecatur apud Homerum Ulysses Od. Z. v. 181.

Ἀνδρῶν τε, καὶ οἴκων, καὶ ὁμοφροσύνην ὀκιάσειαν.

Verum quum eam in rem, seu in publicæ aut privatæ concordiae laudem & commodat tot alia existent præclara veterum scita, eademque luculentis exemplis testata; tum longe sunt clarissima, quæ suppeditant magno numero nummi antiqui Græci Latiniq; in quibus modo variarum inter se urbium, aut vero ipsorum, qui simul regnabant, Principum OMONOIA vel CONCORDIA signatur; aut similiter CONCORDIA IMPERII; vel omnium cum Principe Reipublicæ ordinum, ut CONCORDIA PROVINCIARUM; CONCORDIA EXERCITUM; CONCORDIA MILITUM; CONCORDIA PRÆTORIANORUM; CONCORDIA EQUITUM; aut vero privata etiam seu domestica Augustarum cum conjugibus Cæsaribus CONCORDIA itidem insculptum.

V. 134. Θυμὸν] Notant hic Scholia, θυμὸν dici *de mensa, qua apicis paratur, ἢ φιλικὴ τράπεζα, proprie autem de ea qua Diæ est sacrata, κυρίως δὲ ἢ θεοῖς ἀνακειμένη.* Quod postremum non ex Hesychio solum, sed præterea e Pherecydis dicto liquet apud Laertium in ejus vita, & a Phavorino, sed a quo id Lycophronis pro Callimachi, quod μαθησοικὸν videtur ἀμαρτήματα testimonio firmatur, θυμὸς ἢ κυρίως, ἢ τράπεζα, καὶ τὸ θυμὸν τῶν θεῶν δίχεσθαι. θυμὸς ἢ τράπεζα, ὅρα Λυκόφρονι, ἢ καὶ τὰ θυμώματα ἄρῃσα ἢ φυλάττωσα, h. e. θυμὸς enim proprie mensa, quod θυμὸν, seu sufficit Deorum recipias. θυμὸς mensa apud Lycophronem, qua τὰ

τὰ θνήματα seu *suffimenta servas & custodit*. Adde Athenæum l. v. p. 195. ubi in solemnī illa pompa Antiochi, trecentas ferme ejusmodi *σάκας μenses*, θουρείδας nempe, illatas dicit. θουρὸς enim & θουρείδας promiscue easdem dictas constat præterea e Polluce l. iv. c. xix. p. 203. prout ibi omnino legendum existimo, καὶ τρέπιζα πίμματα ἔχουσα, ἢ θουρὸς ὀνομαζομένη, ἢ θουρεῖς, & mensa cui liba imposita, θουρὸς vel θουρεῖς appellασα. Ubi Latinus Interpres pro πίμματα male legisse videtur σίμματα, qui corollas vertit. θουροὶ vero aut θουρείδες (non autem θουρείαι, vel juxta magnum quoque Casaubonum ad prædictum Athenæi locum, θουρείδες) dicuntur, sacræ id genus cum libis aut suffimentis mensæ. A quibus diversa omnino fuerunt θουροὶ, θουρείαι & θουρείδες, ac diversa etiam, ut aliunde notum, earundem vocum origo. Dicti enim θουροὶ, ut id modo e Phavorino vidimus, ac firmat etiam Hesychius, & alioquin ad Laertium idem ὁ πᾶν viderat, ὧστί τὰ θύη ἀρεῖν, a *suffimentorum custodia*; ac unde θουρείτης, τρέπιζιτης, & θουρείδας, juxta eundem Hesychium & postrema quidem significatione. Quod vero addit in explicatione vocis θουρῶ Hesychius, καὶ τὴν ἱερεῖς τῆ μωρψὸς ἔτω, h. e. θουρῶ voce, non mensam solum, in qua suffimenta ad usum sacrorum reposita, sed sacerdotes ipsos & unguentarios ita dicitos, firmat egregie postremum, quod attinet, & quod opportune hic notare licet, Nicander Ther. p. 7.

— ἦγεθ' ἑσθλοὶ θουροὶ

Πρώτην, μεσοτατήν τε, πολύτροπον καλεῖσιν,

— quam unguentarii

Primitam, mediam & multam tritam vocant;

Sicuti bene eam vocem θουροὶ per unguentarios reddidit ibi Interpres, nec id debuit proinde a Græcarum vocum Latinis Collectoribus hæcenus prætermitti.

V. 135. Εἰνάτηρες γαλώω τε] Ad Homeri exemplum cum alibi, tum Iliad. X. v. 473. γαλώω τε καὶ εἰνάτηρες, *glovesque & fratris*. Hesychio autem εἰνάτηρες non solummodo *fratrum mores*, sed præterea αἱ σύντροφαι dicuntur, seu ut id Ælius Dionysius explicat apud Eustathium Iliad. Z. p. 648. αἱ τοῖς ἀδελφῶν ἀδελφοῖς γογαμημέναι, ἃς συντόμφως τινὲς φασίν, *qua suis invicem fratribus murea*, quas συντόμφως quidam vocant. Ἄλλοι contra, ut ibidem observatur, & pleonasmō litteræ I αἰέλιοι dicebantur, qui duas sorores duxerant, apud Hesychium itidem αἰέλιοι & αἰέλιοι, non, ut postrema vox corrupte ibi, αἰέλιοι; quod vidit jam ad eum locum Guyetus.

Ibid. ἄφι δῖφρα τῆθῆλαι] Nempe circa mensam seu θουρὸν, de qua ante; unde liquet primo δῖφρα & δῖφρος promiscue a Poetis dici, sicut ῥόπυς & ῥόπα, λύχνος & λύχνα, κελύδης & κέλυθα, ut hoc & alia insuper notat Eustathius Iliad. A. p. 108. & quomodo τὰ τρέχιλα γυμνάζει, pro τὴν τρέχιλα a Callimacho dici observat, insuper eodem loco & præterea Etymologici Auctor in voce κέλυθον, unde inter hujus poetæ Fragmenta idem locus fuit jam relatus. Alterum ad prædictum locum hic respici, quo; ut e plurimis Homeri locis constat, & Athe-

[P 3]

220

no præterea l. xi. p. 459. (qua de re obiter olim egimus ad Juliani Cæsares p. 11. & 300.) non accumbebant Heroicis temporibus in lectia seu tricliniis ad mensam, sed sellis ad eandem insidebant, & quas *Sellas θρόνους, κλισμῶς, διφρούς*, promiscue vocat Vatum Parens.

V. 136. τῶν ἐν μοι ἰμοὶ φίλῳ, ὅσις ἀληθῆς] Ingeniosam hic emendationem seu *resuscitationem* eruditissimi Tan. Fabri, eamque doctis, ut ait, placituram adfert præstantissima ejus filia, nempe ut pro ὅσις ἀληθῆς legatur, ὅς καὶ φιλήσῃς, vel quod magis eidem Fabro arridebat, ὅς καὶ φίλῳ ταί, ad exemplum nempe illius quod ab hoc Poeta dictum Hym. in Cererem. v. 117. ὅς τοι ἀπεχθῆς. Cui emendationi insuper favere videtur, & ansam procul dubio dedisse, quæ hujus loci exstat in Scholiis explicatio, nempe εἴη μοι φίλος, ὅσις ὑπὸ σὺ ὀνομάτῃ, *sic mihi amicis quicunque a se providetur* seu cujus curam geris. Verum alium omnino & verum si quid judico, horum Callimachi, prout in eodem leguntur, verborum sensum, viderat, & ad eundem adnotarat H. Stephanus. Nempe ut illud τῶν hic ad eos referatur, quibus a Diana, favente iisdem ac propitia, tot bona provenire modo dixerat; addatque continuo, *illorum in numero, seu e quibus sis, quicunque mihi amicis verus & sincerus; ipse quoque, ut pergit, sis unus ex illis*, aut sicut, qui H. Stephanum jure hic sequutus est Vulcanius,

Horum ego de numero Dea sim, sis quisquis amicis,

Et mihi sincerus.

Idque sicut simile etiam votum in amicorum suorum gratiam interposuerat Callimachus, Hym. in Jovem v. 69.

Σὺν τερῶν, ἄτ' ἰμοῖσι φίλοις εὐδῆξια φαίνοις,

Τυροῦνα ἀγγυριότου, qua utinam amicis meis fausta ostendas,

Quæ utique longe commodior hic est & consona prioribus, ac ipsis præterea Poetæ verbis, prout in editis hæctenus & scriptis ejusdem libris leguntur, hujus loci explicatio; ut haud necesse sit proinde aut etiam consultum, eam ad lubitum refingere; nihilque obstat omnino; cur vox ἀληθῆς optime stare hic non possit.

V. 138. Τῆ ἰν μὲν Λητῆς γάμῳ ἔσεται] Novum hic poema spondet, quo & *Latoia* cum Jove *nuptiæ*, & Apollo præterea ac Diana potissimum, ut continuo addit, forent celebranda; quale si Callimachæ scriptum, idem cum tot aliis eruditissimi Poetæ simul & Critici lubricationibus periit. Neque enim verisimile Hymnum sequentem in Dolum hic ab eodem innui; quo non adeo *Latoia nuptiæ*, quam partus aut pariendi difficultas, ejusdemque partui proximæ varii errores continentur; neque præterea multus in eodem de Apollino aut de Diana sermo; aut vero hujusce labores ac venationes, quæ tamen omnia se illo poemate celebraturum hic & sequentibus versibus spondet, ibidem leguntur.

V. 141. Σπῆτιν φάρισμα] Φάσφορον quippe, ut ante vidimus, seu *Σελασφόρα*, prout eadem in Attica teste Pausania lib. i. p. 59. colebatur, sive *Luciferam*, ac proinde *Νυκτὸς ὀφθαλμὸν*, *Νοβῆς οὐκίτην*, ab Æschylō pridem dictam Sept. Theb. v. 396. *Ἰνδο*

de radios etiam eidem tribuere videtur Sophocl. Oedip. Tyr. vers. 216.

Ταί τε πυρφόρος Ἀρτίμιδος αἴγλας
Asque igniferos Diana radios seu fulgores,

sicuti nempe Σιληναίων αἴγλαν dixit itidem Apollonius l. iv. v. 167. Immo unde Dianam Δικτύων (de qua infra ad v. 205.) a Græcis dictam tradit Phornutus cap. penult. Ἄλλ' τὸ δίκων seu βάλαν τὰς ἀκτῖνας, ab assistendis radiis. Σηπτόν vero, non de Diana quidem, sed de muliebri choro in solemnibus Bacchi Festis peragi solito, dixit Dionysius Alex. v. 841. de quo loco infra.

Ibid. Ὅτ' ἐς Διὸς οἶκον ἰλαύνεις] Seu ἐς Διὸς δαμώτιον, ut de celo itidem Comicus Ran. F. 226. quum nempe ex Oceano, Dea bigis pro more vecta emergeret, que Dianam seu Lunam, ut antea obiter dictum, æque ac Solem, aut reliqua etiam sidera ut de iis Aratus Διοσημ. v. 14. demergi, indeque oriri denuo ferebant vulgo Poetæ, immo mare ibi a Sole, a Luna autem Solem alibi, juxta illud Anacreontis Od. xix. τὸν δὲ ἕλιον Σελήνη, nempe quod ante dixerat, πίειρα, Solem vero Luna ebibis. Unde de eadem Luna, epoto quasi Sole, seu luce ab eo accepta, ex Oceano prodeunte, ait versu jam ante adducto, Valerius Flaccus l. ii. v. 295. *qua nunc trabis æquore bigas.* Idem ἰλαύνων Græcis, quod obvium, dicebatur, & sicuti de fratre Apolline ait Pindarus Ol. od. viii. ἐς Ἴστρον ἰλαύνων, ad Istrum vectus, quadrigis nempe, consueto ejusdem Dei, sicuti Lunæ bigis, ut notant veteres Grammatici, ritu, non vero ut ibi Lyrici Interpres, *equitans.* Cujusmodi autem bigis vectæ & præeunte quidem ac habenas regente Hespero, spectatur etiamnum Romæ insigne simulacrum in Arcu Constantini, inter alia & præclara omnino ejusdem Arcus ornamenta, ab eximiis Urbis Antiquariis vulgata, Ut proinde haud mirum sit, Persas uno ritu Lunam & Hesperum, seu Dianam & Venerem coluisse, uti e Strabone jam monuit vir summus J. G. Vossius Idolol. l. vii. c. i. Alias de eodem Hespero Boethius l. i. Met. v,

*Et qui prima tempora noctis
 Agis argentes HESPERUS ortus,
 Solis isernum mures HABENAS,
 Phœbi pallens Lucifer ortu.*

non aurigans quidem ibi, sed equitans, unde ἰπώτης etiam, quod obferro, ab Euripide apud Hephæstionem p. 85. dictus, & mutato quidem equo, ut de eo Statius Theb. l. vi. v. 240. prout idem nempe, quod ibi notat vetus Papinii Interpres, vel *Lucifer*, vel *Hesperus*, seu Horatio *Vesperus*, dicebatur.

V. 142. οἱ ἀστρολόγοι] Vide quæ de postrema hac voce notavi ad v. 99. In hoc autem cæli vestibulo Dianæ occupasse dicuntur Mercurius, ut sequenti versu, ac Apollo; quod nempe uterque in atriiis, seu vestibulis ædium, atque ante easum fores & ἀστρολόγοι inde ambo etiam dicti, apud Græcos colerentur. Hinc Mercurium, quod adtinet, ἀστρολόγοι ejusdem Ætæna in Arcis ingressu Athenis existisse dicitur apud

Pausaniam l. 1. p. 40; idemque *ὄρες τῆ πυλίδι, ad portulam sacratas, apud Demosthenem legitur adv. Euer gum p. 682; & quo spectant insuper, quæ veteres ad Comicum Critici notarunt Εφρ. 6. 699. Ἰθὺ εἶχον Ἐρμῶν ἰδρυοῦτος ὄρε τῶν θυρῶν, erat iis in more Mercurium erigere ante fores aditum. Immo unde Στροφύσιος idem Athenis etiam cultus, de quo Aristophranes in Pluto p. 109. h. c. ὄρε εὐφρογγι τῆς θυρας ἰδρυοῦτος, apud cardinem janua erectus; Syracusis autem, teste Athenæo l. x. p. 437. τῷ Ἐρμῷ τῷ ἰδρυοῦτος ἐπὶ τῆς αὐλῆς, Mercurius erecto in ipso aula, seu Dionysii Regiæ aditu. Ut mittam, quod Abydi similiter ὄρε αὐαυλίος seu vestibulus idem statuatur a Theod. Prodromo in Rhodantis & Desidis amoribus, a doctissimo Gaulmino editis p. 105. Adde, quod Dianæ seu Lunæ orienti occurrisse inde hic dici potuit Mercurius; quod idem subinde, haud aliter ac Luna, ad vesperam oriri, mane autem occidere soleat. Ut ita duplex hujus *occursus* ratio reddi hic possit; priores e sacris apud Græcos consuetis; altera Physica seu ex Astronomorum scitis.*

V. 143. Ὀπλα μὲν Ἐρμῆος ἀκακῆσιος] Arcum nempe & pharetram, quæ etiam *arma Dianæ* a Gratio dicuntur Cyneg. v. 252. & quæ eadem ab initio hujus Hymani a Jove, dein a Cyclopiibus fabricari sibi petit, v. 81. & 82, quibusque instructa passim cernitur in monumentis antiquis. Detracta vero a Mercurio huic Deæ a venatione reduci *arma*, seu quod ille non unius esset Jovis, sed aliorum etiam magnorum Deorum *λάτρεις*, (ut ille cæteroque de se, tanquam Deorum tantum summi *fatulo* loquitur in Jone, Euripid. v. 4.) ac unde etiam in genere MINISTRATORIS seu *Διμόνου*, uti ab Æschylo dicitur Prom. v. 941. nomen ei datum in veteri lapide in Cl Sponii Miscell. p. 91. ac novissime in marmoribus Felsineis ab illustrissimo Comite Malvasia vulgatis legitur p. 490, aut tanquam *caduceator*, & armorum proinde optimus sequester vel custos seu *ὄπλαφύλαξ*, prout alias Hercules dicitur in marmoribus Oxon. p. 264. ac in nummis etiam antiquis. Ἀκακῆσιος autem dicti hic Mercurii duplex ratio in Scholiis traditur; una a monte Arcadiæ ita dicto; altera tanquam foret *μολιδὸς κατὰ ὄρε τῆς Ἰβηρίας, nullius mali auctor*. Priorem Pausanias testimonio firmarunt jam hic post eruditissimum, qui iis præverat, L. Gyraldum, viri docti. Ἀκακῆσιος quippe urbem Arcadiæ memorat Pausanias l. vii. p. 514. ubi cultus fuerit Mercurii Ἀκακῆσιος, ibi nempe ab *Asaco* (quod notat etiam Stephanus) & unde eidem Mercurio a loco nomen Lycaonis filio nutritus. Alteram significationem hujus vocis quod adinet, Ἀκακῆσιος nempe, quasi *ἀκακῆτις*, quomodo dictum eundem Phornuto vidit etiam Gyraldus, seu ab omni malo inferendo alieni, & qua voce *ἀκακῆτις* usus est Nicander Alex. p. 168, aut prout *ἀκάκης* ab Æschylo existisse dicitur Darius Xerxis pater Pers. v. 857. *ἀκάκης, ἄρμαχος βασιλῆος, a malo inferendo alienus, invidus Rex*. Ita etiam hic Mercurius tanquam verus *Ἀλεξίπαιος*, seu *malorum averruncator* vel *depulsor* qualis Hercules alique Dii subinde dicti, aut ipsemet ab omni malo, seu probo immunis dicitur. Ut proinde non esset hic *Ἐρμῆς-Δίλιος*, qui infans etiam-

etiamnum arcum Apollini, surripiens depingebatur in veteri tabula juxta Philostratum Icon. l. 1. p. 769. aut vero $\chi\rho\delta\iota\kappa\omicron\upsilon$, sicut alias subinde dictus & cultus fuit, sed qualis in marmoribus aut nummis quoque antiquis occurrit, vere scilicet COELESTIS & PACIFER.

Ibid. & V. 144. $\Lambda\rho\acute{\omicron}\lambda\lambda\omicron\nu\iota\ \acute{\omicron}\tau\iota\ \phi\acute{\iota}\rho\mu\epsilon\delta\alpha$] Apollo nempe hic juxta Mercurium, Dianæ in Cœli vestibulo obvius, tanquam $\pi\rho\sigma\acute{\omicron}\lambda\lambda\omicron\iota\kappa\omicron\upsilon$ itidem Deus, seu ante fores ædium, aut in earum atris & vestibulis apud Græcos, ut e priscis Auctõribus ac monumentis liquet, sacratuS. Quo nomine $\pi\rho\sigma\alpha\tau\acute{\iota}\epsilon\rho\kappa\omicron\upsilon$ etiam, $\Delta\upsilon\rho\alpha\iota\kappa\omicron\upsilon$, $\Lambda\gamma\upsilon\iota\upsilon\varsigma$ ab iisdem dictus & cultus; ut illud e Sophoclis Electra constat, v. 640. $\phi\acute{\omicron}\iota\upsilon\varsigma\ \pi\rho\sigma\alpha\tau\acute{\iota}\epsilon\rho\kappa\omicron\upsilon$, $\acute{\omicron}\tau\iota\ \alpha\theta\acute{\iota}\ \tau\acute{\omega}\nu\ \Delta\upsilon\rho\alpha\iota\kappa\omicron\upsilon\ \acute{\iota}\delta\rho\tau\alpha\iota$, quod ante fores erigunt, ac e Demosthene præterea adv. Midiam p. 392. qui illum eodem nomine Athenis invocatum docet. $\Delta\upsilon\rho\alpha\delta\iota$ autem eadem de causa, seu ante ædium fores, tanquam $\alpha\kappa\iota\upsilon\mu\iota\ \&\ \acute{\iota}\nu\tau\omicron\iota\upsilon\mu\iota\ \rho\omicron\sigma\epsilon\upsilon\iota\sigma\iota\mu\iota$, sacratum tradit Macrobius Saturn. l. 1. c. 12. Sic idem $\Lambda\gamma\upsilon\iota\upsilon\varsigma$, quod præter eundem MacrobiuM, e Poetis maxime Atticis & antiquis eorum enarratoribus, Aristide præterea in Smyrnâ p. 407. T. 1. obvium, ante fores itidem cultus, columna in acutum obelisci instar eidem dicata. Feræ autem, quam e venatione $\kappa\upsilon\omega\gamma\acute{\omicron}\varsigma$ Diana retulerat, onere eandem sublevare hic dicitur, eamque feram suscipere Apollo; quod nempe idem juxta sororem $\Lambda\gamma\upsilon\tau\acute{\iota}\epsilon\rho\kappa\omicron\upsilon$, venationi præesse crederetur; ac ei proinde simul ac Dianæ vota a Venatoribus nuncupari, de impertiendis prædæ primitiis, solita: ut id jam ante ad v. 104. ex Xenophontis & Arriani Cynegeticis monui. Quibus adde Aristidem, qui feras & venationem, Apollinis ac Dianæ lusum vocat, Hym. in Minervam p. 25. T. 1.

V. 146. $\tau\acute{\omicron}\iota\omicron\varsigma\ \phi\acute{\omicron}\ \acute{\alpha}\iota\iota\ \tau\epsilon\rho\acute{\upsilon}\nu\theta\iota\kappa\omicron\upsilon$] In Scholiis MSS. ad Homeri Iliadâ, quæ olim penes virum $\pi\omicron\lambda\upsilon\mu\alpha\delta\iota\sigma\tau\omicron\tau\omicron\nu$] Vossium, dum in Angliâ publico nomine agerem, ejus beneficio evolvere mihi licuit, hæc occurrit glossa ad verba Iliad. Hom. v. 231. $\eta\mu\acute{\iota}\varsigma\ \delta\acute{\epsilon}\ \acute{\iota}\sigma\mu\acute{\iota}\ \tau\acute{\omicron}\iota\omicron\varsigma$, $\rho\omicron\iota\ \alpha\upsilon\tau\epsilon\mu\ \sigma\upsilon\mu\mu\alpha\iota\ \tau\alpha\lambda\alpha\varsigma$, nempe $\tau\acute{\omicron}\iota\omicron\varsigma$, $\acute{\omicron}\iota\ \gamma\lambda\omicron\sigma\sigma\omicron\gamma\epsilon\phi\omicron\iota\ \tau\acute{\omicron}\ \tau\acute{\omicron}\iota\omicron\tau\omicron\iota$, $\acute{\alpha}\nu\tau\iota\ \tau\acute{\epsilon}\ \acute{\alpha}\gamma\alpha\delta\acute{\omicron}\iota$, $\acute{\iota}\theta\upsilon\iota\ \kappa\alpha\iota\ \kappa\alpha\lambda\lambda\iota\mu\alpha\chi\omicron\varsigma\ \tau\acute{\omega}\nu\ \tau\omicron\iota\omicron\nu\ \acute{\alpha}\iota\iota\ \kappa\epsilon\chi\rho\upsilon\tau\alpha\iota$, h. e. $\tau\acute{\omicron}\iota\omicron\varsigma$ Glossographi vocant $\tau\acute{\omicron}\iota\omicron\tau\omicron\iota$ pro $\acute{\alpha}\gamma\alpha\delta\acute{\omicron}\iota$ seu $\beta\omicron\pi\iota\ \upsilon\sigma\upsilon\rho\rho\alpha\iota\tau\omicron\varsigma$. Unde etiam CALLIMACHUS semper voce $\tau\acute{\omicron}\iota\omicron\iota$ UTITUR. Cujus equidem notationis cum hic, tum plura adhuc in paucis illis, quæ supersunt Callimachi poematibus exempla, & quæ vel additus iisdem Græcus singularum vocum in editione Parisiensi index, in ista etiam repetendus, abunde suppeditabit.

V. 147. Ἔσται πρὸ πύλων] $\pi\rho\sigma\acute{\omicron}\lambda\lambda\omicron\iota\kappa\omicron\upsilon$ proinde statuitur hic etiam Hercules, & quidem quo relatum a Diana venatrice prædam, quam continuo deglutiret, ibidem, ut hic dicitur, præstolaretur. Unde facta iterum a Callimacho mentio, ut mox videbitur, Dei hujus $\acute{\alpha}\delta\upsilon\rho\phi\alpha\gamma\iota\alpha\varsigma$. Adde, quod idem Hercules, haud male hic in ea statione positus videtur, qui COMES OMNIUM DEORUM vocatur in marmore antiquo Synt. Reinesii p. 112.

V. 148. Νῦν πῶν ἔδισμα] Decantata nempe hujus Dei, & cujus infra, ut modo dixi, meminit $\acute{\alpha}\delta\upsilon\rho\phi\alpha\gamma\iota\alpha$ seu inexplebilis quædam inglu-

vies & voracitas, qua factum, ut boves integros deglutiisse, ac inde *Βυφάγος* etiam dictus feratur. Unde de quodam adolescente, insigni belluone, refert in Apollonii vita Philostratus l. v. c. viii. p. 230. illum eo nomine reprehensum, Herculis exemplo se tueri voluisse, *ὡς καὶ τὰ γενία αὐτῷ παρεπλησίων τοῖς ἄλλοις ἦδεντο, ἀδελφὸς οὖν οὖν σίβητος ἐκ ἀγορῆς μετὰ τῆς οὐρανίας ἐπισημαίνουσιν ἐπισημαίνουσιν ἐπισημαίνουσιν*. Quod Herculis etiam insanum circa epulas studium, sicuti ejusdem nota aliunde voracitas, inter potissimas rationes ab Athenæo recensetur l. x. p. 312. ut non laboriosam, quod vulgo de eo traditur, sed voluptuariam maxime vitam egisse censeri debeat hic Alcides. Hinc *ὀνομασία* ejus, haud minus ac voracitatem, notarunt veteres; unde & *crater Herculis* a Græcis dictus; & ipse ebrius ac ejusmodi craterem aut cyathum tenens, spectatur etiamnum in antiquis aliquot Thebanorum nummis. Sed qua de re infra ad v. 160. agendi adhuc opportunior erit locus.

Ibid. & V. 149. *Θεοὶ δὲ ἐπὶ πάντας οὐρανὸν Ἀλλήλοισιν γελῶσι*] Nempe Homericæ, quæ huic Poetæ solemnis, imitatione, Iliad. x. v. 784.

Οἱ δ' ἄρα πάντες ἐπ' αὐτῶν ἦδον γέλωτα

Hi autem, omnes super ipso suaviter riserunt.

Alibi vero, ut hoc loco, de Diis ad Vulcani per domum, quamquam claudi, circumcurstantis adspæctum, Iliad. A. v. 599.

Ἄρβις δὲ ἐπ' ἐνῆτο γέλωτος μακάρισσι θεοῖσιν,

Inextinguibilis autem exultans est risus beatorum Diis.

Hinc illud *ἄλλήλοισιν*, quod hic de simili Deorum *risu* dicitur, explicant itidem brevia Scholia ad Iliad. v. 632. *ἄλλήλοισιν, ἀκατάπαυστον, ἀδιεργήκυστον; irrequietum, immedicabilem*; alibi *ἄλλήλοισιν, ἀλλήλοισιν*, qua notione etiam occurrit apud Apollonium Rh. l. i. v. 1148. *ὡς κερυφῆς ἀλλήλοισιν* de aqua nempe *indefinenter* scaturiente e monte Dindymo, singulari Rheæ, de quo supra ad v. 31. Hym. in Jovem, beneficia. Neque vero hic aut superiori apud Homerum loco, Venus tantum *φιλομειδής*; aut vero Bacchus *φιλογέλωτος*, de quo Julianus Imp. in Cæsaribus; vel *videns* Pallas faucium Martem intuita, Iliad. φ. v. 408, vel unius Deorum Pater, ad Dianæ non *videns* quidem sed flentis adspæctum, eod. lib. v. 508.

Εἶλε πατρὸς Κρονίδης, καὶ ἀνέρετο, ἦδ' ἔγελοςαι,

Copis Pater Saturnius, & interrogavit dulces ridens;

Sed ipse una cum omni Deorum cœlestium Choro, in *inextinguibilem* illum *risum* effusus. Quo nomine etiam Homerum aliosque Poetas redarguit apud Platonem Socrates de Republ. l. i. p. 388. & 389. quod utrumque illum tum *flens*, tum *risus*, utriusque etiam immodici, adspæctum, non Heroibus solum, sed Diis & quidem Deorum summo tribuere non dubitarint. Proclus autem in iis, quæ in *πολιτείῳ* illam commentatus est, ita ea de re differit, ut agnoscat *lachrymas* & *risum* decere quidem eos, qui naturæ humanæ sunt compotes, non autem Deos, addita etiam ratione, quod procul a voluptate ac dolore constituta sit supremum Numen; inde tamen utrumque illud ab Homero aliisque *μυθολογῶν*, Diis tribui, ob providentiam eorum, quæ res hu-

manas

manas indefinenter procurant. *Flora* proinde eisdem dici, ubi singulari eidem providentiæ resistit quædam pars universi, inde inevitabilem interitum nata; *videre* autem, ob immensam eorum in universum orbem *efficacitatem* seu *ὀφεισιν*, & lætitiæ omnis ab iis manantem causam. Hinc etiam, ut ibidem addit, non *semper* quidem *flora*, sed *semper videre* Deos, ab iisdem Poetis (uti hoc etiam loco a Callimæcho) dici, quod *lachryma* sint eorum in res humanas, caducas illas & mutabiles, Providentiæ documenta; *risus* autem, eorundem in universa & semper ita se moventia, Providentiæ, seu τὴ παρὰς ὀφεισίν complementa; adeo, ut *risus* naturæ Deorum, *lachryma* hominum seu animalium conditioni tribuantur. Unde præterea factum, ut utraque, *risus* & *thronus* seu *lamentationes*, iique per vices in variis iisque arcanis Deorum Mysteriis, a sacrarum legum Antistitibus indicerentur. Quæ paucis hic & opportune ad hunc Callimachi locum adferre et magis libuit, quod illæ Procli in hanc Platonis πολιτείαν Enarrationes, seu Quæstiones in eandem difficiliores, cum Græce, quod equidem sciam, tantum hætenus prostant; tum eadem hæud adeo in omnium manibus versentur. Leguntur vero ea, quæ compendiose tantum & vitandi fastidii ergo inde adtuli, duobus capitulis; uno juxta Græca eorum lemmata, de *Thronis*; altero de *Risus*, qui a Poetis, Heroibus, aut Diis & Deorum etiam summo tribuuntur, p. 383. 384. edit. Græc. Basil. Quo utique referri etiam potest, quod *risus* ipse fuerit quoque inter Deos Gentilium adfectus, nec dissimilibus proinde, ut opinari non solum sed ex Apulejo licet statuere, sacris cultus, de quo ille Milesior. l. 111. nam *lusus iste, quem publice gratissimo DEO RISUI per annua roverticula solemniter celebramus, semper eminenti novitate florescit.* Quo sensu autem de vero sapientissimoque Deo, *videre* in sacra Fœdere subinde dicatur, sicut Job. ix. 23. Psalm. 11. 4. & alibi, notius, quam ut hic commemorari debeat. Ut mittam, quæ de Servatore, *flente* quidem, sed *nuspian* *vidente*, a Sanctissimis Ecclesiæ Doctoribus, Chryostomo Homil. vi, in Matthæum, Salviano de Gubernatione Dei l. vi. c. v. quod viderunt jam alii, traditur.

V. 149. *παύσιον δὲ παρὰσι αὐτῆ*] Quæ tamen Juno frequentius privignorum, & ex eorum numero, Herculis adspæctum aut commemorationem, ira æstivasse, quam *risisse* legitur; unde etiam istud ut singulare quid ac eidem novæz alioquin insolitum, tribuitur. Neque vero hilare, sed lugubre Junonis festum, præter talium solemnium, nisi forte Adoniorum &c. (qua de re ad sequentem Hymnum) morem, apud Corinthios existisse, tradunt veteres Critici ad Euripidis Medæ. v. 1379. Quum autem placatam hic privigno, immo *immensuratum*, ut cum Salviano loquar de Gubernatione Dei l. vi. c. 15. ad ejus adspæctum *videntem* hic inducat *Junonem* poeta, merito ac opportune etiam, eandem hic non *παύσιον* seu *novæccam*, qualis alioquin & quidem sæva erga eundem fuit, sed *παύσιον* seu *secretum* vocat; qualis scilicet, collocata ei in uxorem Hebe filia ut id jam animadvertit hic Frischlinus, existit eadem Juno. Unde etiam *γαμβρὸς Ἥρας*, seu *Junonis gener* dicitur a Pin-

Pindaro Hercules, Isthm. od. iv. p. 459. immo ipse mox rogo arsurus, de se ait apud Senecam, Hercul. v. 1435. *placamat quoque specto Novercam*, ac dein *Juno me generum vocas*. Mitto quod ille juxta Heben conjugem depictus cernitur in veteri, eoque minus obvio Philippi senioris nummo, in urbe Thraciæ BIZYHNON percusso. Non proinde irata hic Juno in coeli atrio Herculem prætolatur, sicuti apud Maronem dicitur Æn. l. 11. v. 613. *hic Juno Scæus savissima portus prima tenet*.

V. 150. Ταῦρον, ὅτ' ἐν δόφροισι &c.] Unde juramentum veteris poetæ, *Μὰ τὸν Βυθόισιαν Ἡρακλῆα, περ βοῦν βορῆτορην Ἡρακλῆα*, Anthol. l. vi. c. viii. Epigr. xl, qui Βοηλάτης alioquin seu *βοῦν agitator*, a Lycophrone dicitur p. 197. ut de noto ejus cum ταῦρο Cnossio in Olympia, juxta Pausaniam l. v. p. 308. depicto certamine; aut vero cum Achelœο Ταυρομάχῳ nihil dicam, quale etiamnum cernitur, juxta alios hujus Alcidis Agonas, in veteribus nummorum aut lapidum monumentis. Ita Crotoniates etiam Milo, ταῦρον humeris impositum (qualem nempe in stadio Olympico gestasse apud Athenæum legitur l. ix. p. 410,) ferre cernitur in veteri gemma Electoralis hujus Gazæ, qualem cum reliquis ejusdem κοιμηθῆσι in lucem proferet præstantissimus Begeus noster.

Ibid. & V. 151. χλῆνη κάπρος] Non solum χλῆνη, σὺν ἀγροῖσι ἀρῦτον *silvestrem*, seu, juxta veteres Grammaticos, quasi χλῆνη sive in *γραμμῆσι ενδαντῆσι*, vocat Homerus Iliad. l. v. 535. sed præterea Nicander in Georgicis apud Athenæum l. xv. p. 683. ut bene ibi animadvertit ac emendavit ὁ πάνυ,

Χλῆνη γὰρ μετασβῆστος σκυλάκισσι,

Ἀρῦτον περσούκῃσι κύνεσσιν.

Sic χλῆνη σὺν seu *suam silvestrem* aut *agrestem*, de apro dixit quoque Philostratus Icon. l. 1. p. 771. χλῆνης κάπρος vel σῦς, idem proinde quod *σῖα γρῆς*, σῦς ἀγροῦ, ἢ τὸν Ἀργεῖον ἰχθῦν, ut postrema hæc verba legi debere, pridem ex Philemonis versu apud Athenæum & Eustathio doctui Diss. de Præst. Numism. p. 206. Adeo, ut in eo Græcis, cum Hebræis Syris & Arabibus conveniat, qui *αρῦτον* itidem, & quidem citra aliud proprium eidem nomen, *porcum e silva*, aut *porcum agri* vel *agrestem* dixerunt; sicut de his orientalibus *apri* nominibus id jam adnotavit, ὁ πάνυ Bochartus, Hieroz. T. 111. c. xxix. Adde κάπρον inde nonnunquam de capro, pro apro, reddi a Latinis Græcorum Auctorum Interpretibus; sicut apud Homerum de Diana apros aut cervos montis Taygeti vel Erymanthi, de quo loco jam supra, venante Homerus Odyss. Z. v. 104.

Τετραποδὴν κάπρον καὶ αἰκίης ἐλάφουσι,

Δεικνύσασα ἀπρῖ (non ut ibi Interpres) *capris*, & *velocibus cervis*.

V. 151. Ὀπίσθιδίσι φέροι ποδῶς ἀσπαίροισι] *Postremo pede trahere palpitantem* seu *spirantem* adhuc *αρῦτον* dicitur hic Hercules, haud aliter ac prioribus pedibus hinnulum trahit apud Homerum canis Odyss. T. v. 228.

Ἐν προτέρωσι πόδισι κύνων ἔχει ποικίλοι' ἔπαυτον,

Ἀσπείροντα λάων,

In prioribus pedibus canis trahabas vatium bimulium

Palpitantem cum videns;

& sicuti de apris prostratis & adhuc palpitantibus itidem Oppianus, Κορυ. l. 11. v. 132.

Καὶ σῶας αἰδουκλήρας ἐπὶ χθόνῳ ἀσπείρουσας,

Et apras violentos in terra palpitantes.

Haud insolitum vero id Herculi liquere videtur, ex insigni eam in rem & hic valde opportuno apud Ælium loco, ubi stupendum Titormi cujusdam bubulci robur memoratur, V. Hist. l. xii. c. xxii. qui ut virium suarum Miloni id exposcenti, experimentum daret, ἐπὶ τὴν ἀγέλαν ἦλθε, καὶ τὰς ἐν μίση, τὸν μίγιστον ΤΑΥΡΟΝ ἄγριον ὄντα ΔΑΜΒΑΝΕΙ ΤΟΥ ΠΟΔΟΣ, καὶ ὁ μὲν λαδρῆναι ἴσπευδον, ἔ μὲν ἰδύατο Παρλιόττα δὲ ἴτερον, τῆ ἴτερα χεὶρ συναρπάσας, ΤΟΥ ΠΟΔΟΣ ὁμοίως εἶχε, ad gregem abiit, & stans in medio maximum feruntque TAURUM PEDE PREHENDIT, qui quum velles effugere, non valabas. Alium quoque interea accedentem ATTRACTVM PEDE, manus altera similiter tenuit. Quo viso, ut addit ibidem & huc imprimis facit, continuo exclamavit Milo (qui tamen taurum, ut paullo ante dictum humeris impositum gestaverat) Ο Ἰουπίτερ, hunc Herculem continuo genuisti, indeque natum proverbium, ἄλλος ἔστ' Ἡρακλῆς, hic est alter Hercules. Ut haud opus sit proinde hic aliud Herculis factum advocare, quo non prostratum jam & palpitantem aprum, sed feralis tunice Latorem vivum etiamnum ac stantem Lycum, pede prehensum μάγνης ποδὸς ἢ, adlisset ad prominentem scopulum, apud Sophoclem Trachin. v. 192. Neque omittenda, quæ insuper huic Callimachi loco lux adfulget e veteribus iisque insignibus nummis, in quibus idem Hercules aprum Erymanthium non posteriori quidem pede, ut hic, trahens, sed humeris sublatum gestans cernitur. Adde, quod ut hic apud Callimachum φέρεται ποδὸς, ita λαμβάνειν & συναρπάζειν τῷ ποδὸς, ab Æliano, & a Sophocle, μάγνης ποδὸς simili constructione dici, e locis modo adductis constat.

V. 152. πινύσκαι] Quam vocem Scholia hic reddunt, per συμφρονίζου. Sic Æschyl. Pers. v. 832.

Πινύσκει' ἰυλόγοισι νουθετήμασιν,

Docete enim studitis monitionibus.

ubi veteres Critici itidem πινύσκατι, καὶ συνετίζετι, καὶ συμφρονίζετι εἰδόντων τὸν Πέριον ἐν συνετοῖς νουθετήμασιν, h. e. πινύσκατι, intelligentem ac moderatam reddite illam Χερσεν prudentibus monitiis. Ita mutuam sibi lucem antiqui illi cum Poetæ. tum Critici foenerantur.

V. 153. ἵνα θνατοῖσι βοηθὸν] Certissima hic viri summi, & cujus amicitiam nuper in Gallia coram coalitam, mihi honori duco, Dan. Huetii emendatio, de qua monuit in notis præstantissima Fabri filia, ἵνα θνατοῖσι βοηθὸν Ὡς ἐμὲ κικλήσκουσι, ut te homines Auxiliatricem, sicut me, invocent. Ἀλεξίκανον vero & Σαρτῶν dictum eundem Herculem (sicut postre-

postremum hoc illi elogium in antiquis etiam & obviis Thasiarum nummis tribuitur) non ut hic innuit, ob prostratas ab eo *noxias feras*, quales aut Nemeus Leo, aut Hydra, aut Aper Erymanthius, aut Stympthalides, aut Diomedis Equi ab eo domiti vel prostrati, sed ob Tyrannos & sceleratos ab eo demum punitos, docet Dio Chrysost. Orat. 1. p. 17. καὶ ἀφ' αὐτοῦ, inquit, τῆς γῆς καὶ τῶν ἀνθρώπων ΣΩΤΗΡΑ εἶναι, ὥστε ὅτι ΤΑ ΘΗΡΙΑ αὐτοῖς ΑΠΗΜΥΝΕΝ· πῶς ἢ ἂν τις καὶ βλάψῃσι Λίων ἢ ΣΥΣ ΑΓΡΙΟΣ, & propterea telluris & hominum SERVATOR existit, non quod BELLUAS AB HIS EXPULERIT, quomodo enim tantis dampnis inferant Leo & APER, sed ut pergit, ob sceleratos ac Tyrannos punitos ac evictos, additque, καὶ νῦν ἐστὶ τέτοιο θεῷ καὶ ΒΟΗΘΟΣ ἐστὶ καὶ φύλαξ τῆς ἀρχῆς, ἴσως ἂν τυγχάνῃσι βασιλευσίν, & hucusque hoc facit, & AUXILIATOR est, & custos principatus, donec imperabis. Trajanus nempe, quem ibi respicit Prytæensis Orator.

V. 154. ἰὰ σέθεναι, ἠδὲ λαγών] Quod non impetrasse legitur Hercules a Dea Venatrice, cui *ιλασθολίας* & *λαγωβολίας* non curæ solum fuisse, innuit ab initio hujus Hymni & in sequentibus Callimachus; sed quod ex perpetuo ejusdem Dææ in monumentis antiquis habitu, quem ei veteres adfingere soliti, etiamnum liquet. Unde de Diana Hippolytus apud Senecam in cognoimine dramate vers. 60. nunc veloces Fugis dampni, (h. e. σέθεναι) leviori manu.

V. 156. Σύς ἔργα, σὺς φύτα λυμαινόμεται] Nempe σὺς ἄγροι, seu χλίμα κάπροι, de quibus paullo ante, aut sicut Homerus Iliad. E. v. 783. σὺς κάπροι, porci Silvestres seu aprī. Et qua voce etiam aprī melius hoc loco ad tollendam ambiguitatem usus esset Latinus Interpres, quam per unam vocem *suus*. Quamquam σὺς iidem, aprī Græcis simpliciter etiam dicti, uti loco Oppiani supra adducto Κορυ. l. 11. v. 132. Unde *συνεκτομία* de *aprorum venatione*, quam in tabula depictam ibidem describit, a Philostrato vocatur Icon. l. 1. p. 771, & Palæstina *συντροφῶ* seu *aprorum aleris* regio, a Josepho Αλωρ. l. 1. c. XVI. *Vastari* autem, quod hic dicitur ab iisdem apris *fruges* & *plantas* cum abunde tangit itidem Philostratus, tum præter tot obvia veterum ea de re loca, eadem voce ἔργων usus eam in rem Herodotus Clio cap. xxxvi. de ingenti illo *apros* de quo supra ad v. 100. qui τὰ τῶν Μυσιῶν ΕΡΓΑ διεφθερίσκε, *Mysorum fruges devastabas*. Sic vocem *λυμαινόμεται* adhibuit similiter Ptolearchus de virtut. mulier. ΣΥΝ ἄγρον ἐν τῇ Παυδίων χώρῃ, καὶ ζῶα, καὶ καρπὸς ΑΥΜΑΙΝΟΜΕΝΟΝ, APRUM in *Xanthiorum Regione animalia* & *fruges devastantem* &c. ac *Ælianus* itidem V. Hist. l. xiv. cap. xviii. ἐν Κλαζομαίνιαις ΣΥΝ γίνωδαι πηλὸν, ἠπερὲν ΕΛΥΜΑΙΝΕΤΟ τῶν χώρων, apud *Clazomenios porcum fuisse alatum, regionem devastantem*. Et quo spectat illud Regii vatis Psalm. lxxx. v. 14. *vastavit campum* (vitam) *porcum e silva, & fora agri depasta est campus*. Verum res hæc experientia quotidiana adhuc manifestius, maxime in Germania nostra, quam præter ea de re memoriz exemplis vel auctoritatibus, comprobatur.

V. 157. Καὶ θεὸς ἀνδρῶποισι κικλῶν ῥόβω] Sola ex iis, qui Callimachum

chum hæcenus ediderunt aut illustrarunt, præstantissima Fabri filia, oportune hic monuit, *boves* intelligi *Silvestres*; quum per *boves* simpliciter vel *tauros*, hanc vocem reddant priores hujus Hymni Interpretes. Cujusmodi nempe erant, ut de *bobus* id genus *feris* tradit Plinius l. VIII. c. xv, *uri*, & juxta quosdam etiam, ut apud Martialem, *bubali*, *spe-Æac.* Epigramm. XXIII.

Illi cessit atrox bubalus atque bison;

& præterea *bonaci* vel *bonasi* itidem in Pannonia feri, juxta Aristotelem & Plinium. Hinc illud de Venatrice Diana *Κορυμφή* itidem Hippolyto dicitur apud Senecam v. 64. *Tibi villosi terga bisontes, lasisque feri cornibus uri.* Nisi vero quis id simpliciter de *tauris* seu *bobus* cornupetis a Callimacho dici hoc loco censeat, quibus proinde scœnum apud Romanos, ut ab iis caverent sibi obvii, circumligatum tradit Plutarchus in Crasso, & Quæst. Rom. LXXI. ac unde vulgatum illud Horatii Satyr. IV.

Fœnum habet in cornu, longe fuge.

Unde nota lex Exod. XXI. 28. qua cavebatur, ut bos ejusmodi cornupeta, tanquam revera, quod hic dicitur, *ἀνθρώποις μὲν κακόν, ἡominibus magnum malum*, ubi quempiam occidisset, lapidibus obrueretur; immo dominus etiam idem subiret fatum; ubi de noxa a simili *bove* imminente fuerat antea monitus.

V. 159. *Φρυγίη πῆρ ἑπὶ δρυὶ*] *Φρυγίη* hic intelligi non de regione ita dicta, sed de summitate Oetæ montis *Trachinîa*, ubi exustus fuerit Hercules, vere jam e Stephano monuit Frischlinus. Quod vero idem locus *juxta Oetam* existisse dicitur in aliis ad hunc locum notis, id ex Eustathio unice haustum videtur, qui ad Periegeten p. 107. verba Arriani refert, ubi vocatur hæc *Φρυγίη τις τόπος Ευρωπαϊός, ἐπὶ τῆν Οἶτην, τὸ τῆς Τρωχίης ὄρος, quidam locus Europa circa Oetam Trachinîa montem.* Verum hunc locum non *juxta hunc montem*, sed revera in eodem *monte*, & quidem in ejus *ἀκρῆ* existisse, cum e vulgatis Poetarum de illo Herculis rogo ibidem structo, ac unde ei *Φρυγίας* nomen, narrationibus; tum e Stephano, ac Livio insuper aperte liquet, l. XXXVI. c. xxx. *Ipse etiam (Manius Acilius) OETAM ADSCENDIT, Herculi que sacrificium fecit in eo loco, quem PYRAM; quod ibi mortale corpus ejus Dei sit crematum, appellans.* Unde in Arriani loco apud Eustathium, *πρὸ ἐπὶ τῆν Οἶτην, circa Oetam*, omnino *ἐπὶ τῆν Οἶτην, apud Oetam* legendum censeo, quo eruditissimi Præsulis verba cum clarissimis aliorum Scriptorum ea de re testimoniis consent. *Quercus* autem, sub qua *exustus*, seu consecratus fuerit Hercules, hic mentio; haud aliter ac ubi feralem illam pyram sibi parandam præcipit Hyllò filio apud Sophoclem, *Trachin.* v. 1213.

Πολλὴν μὲν ὕλην τῆς βαθυπέρας ΔΡΥΟΣ,

Multam quidem materiam profundam habentis radicem QUERCUS;

Quamquam Seneca *Hercul. Oetæ* v. 1483. dicat ea de re in genere, *οὐδ' ἀταρ ὅμοις σίβη*; ac dein recensitis, *fago, pinu &c.* addat vers. 1634.

— & sacra quoque

Sensere QUERCUS horridam ferro manum.

Tralaticium vero ἄρ' de quavis arbore agresti a Græcis dici. Unde etiam in genere ex aridissimis lignis rogam illum Herculis structum tradit Dio Chryf. Orat. viii. p. 137. *πυρὸν ἦστας ἐν τῇ Οἴτῃ ξύλων ὡς ἔμποσά- ται*, collecto ex aridissimis lignis rogo in Oeta, non vero, ut modo dictum, *juxta Oetam*.

Ibid. *γυῖα θανάτου*] Quæ loquendi formula de consecrato Hercule, aliqua notatione digna videbatur. Neque enim *membra* seu corpus, sed anima defunctorum, simili Apotheosis ritu *divinari*, ut in glossis quandoque antiquis ad litteram Græci verbi hic adhibiti, dicitur, seu in cælum evolare censebatur. Unde Lucanus de iis, quos *ignea virtus*, ut loquitur, ad astra evexerat, ait l. ix. v. 9. *æternas animam collegit in orbis*, & Dionys. Halicarnas. l. ii. p. 89. *εἰς ὕψαν ἀναβιβάσκει τὰς ψυχὰς τῶν ἐπιφανῶν*, in cælum evolvunt animas illustrium. Hinc de hoc ipso Herculis rogo in adducto ad superiorem notam apud Livium loco, dicitur, *quod ibi mortale corpus ejus Dei sit crematum*, haud aliter ac de Jul. Cæsare, qui primus eodem ritu apud Romanos *θανάτου* legitur, Ovidius de Ponto l. iv. El. xiiii.

Nam Patris Augusti docui mortale fuisse

Corpus, in æthereas Numen abisse domos,

h. e. animam ejusdem; & quod miror ibi Interpretes ad Augustum hæcenus retulisse, qui adhuc vivus & florens regebat Imperii clavum, & de quo addit continuo,

Esse parem virtute Patri, qui frama coactus

Sæpe recusati ceperis imperii.

Eadem vero adseruit Cicero, ubi id genus Apotheosis, & ipsius quidem Herculis, ex opinione de animorum immortalitate profectas docet l. ii. de Legibus. *Quod autem ex hominum genere consecratur, SICUT HERCULEM & ceteros coli lex jubet, indicat omnium quidem ANIMOS IMMORTALES esse, sed fortium bonorumque DIVINOS*. Illud tamen aliunde etiam constat, haud unam eorundem Gentilium fuisse de consecratis suis Heroibus opinionem. Quosdam enim ex iis, ut Diis scilicet immortalibus, & quidem Jove Deorum Patre genitos, inde mixtam habuisse naturam statuebant; e mortali nempe ac immortalis semine, sed ita ut postremum in iis prævaleret, seu τῷ θανάτῳ μίγματος ὑπὲρ τῆς ἀφθάρτου μερίδος καθικρατεύοντο, mortali mixtura ab immortalis superata, juxta Philonis in insigni ea de re loco verba, libro, quod omnis probus liber, p. 881. Hinc de hoc ipso Hercule adhuc puero Julianus Imp. Orat. vii. p. 408. *Ἡρακλῆς δὲ λήθλια παιδίον θείας, καὶ κατὰ μίκρον αὐτῷ τὸ ΣΩΜΑ τὸ ΘΕΙΟΝ ἐπίδεναι*, Hercules porro puer fuisse dicitur ac DIVINUM illius CORPUS paulisper incrementa cepisse; & de eodem mox p. 409. *Τὶ ἐστ' ἢ χ' ἀπήκυσεν, αὐτῷ τῷ ΘΕΙῳ καὶ καθικρατέτω ΣΩΜΑΤΙ, quid nam vero divino ejus purissimoque CORPORI non paruit?* Unde etiam id genus Heroes, qualis hoc loco Hercules, mortali illa parte igne aut alia ratione consumpta, demptoque iis senio,

non

non inter astra solum, seu in orbe Lunæ proximo, vel etiam parte sublunari, ut de semideis manibus, loco ante indicato, Lucanus l. 12. v. 5.

*Quodque patet Terras inters, Lunaque meatus,
Semidei manes habitant.*

Sed in ipso Deorum Cœlestium Concilio, ut de eodem Hercule Tullius l. 111. de Officiis, collocari censebantur. Quod de Alexandro M. & Ptolemæo Lagi, tanquam ibidem e regione ejusdem Herculis confidencibus, & cum Diis Cœlicolis epulantibus, ait Theocritus Idyll. xvii. v. 24.

*Ὅτι σφίον Κρονίδης ΜΕΛΕΩΝ ΕΞΕΙΑΕΤΟ ΓΗΡΑΣ,
Quod em Juppiter E MEMBRIS EXEMIT SENECTAM.*

Idem proinde, quod hic de Hercule, post absumptam in ferali pyra mortalem partem, dicit Callimachus, γυῖα θωβείης; nempe juxta illud, quod ipsemet de se ait apud Senecam ad matrem Almenam in Hercule Octavo 1966. &c.

*— quidquid in nobis tui
Mortale fuerat, ignis victus tulit;
PATERNA COELO PARS data est, flammis tua.*

Ita ut igne, non ab ipso quidem Hercule, vel a Philoctete, uti in Græcorum Commentariis, vel in eodem Senecæ Hercule Octavo legitur, sed a Jove ipso accenso, θωβείης idem dicatur, apud Julianum ead. pag. modo indicata *ἢ ἰσχυρῶς ἂν τῷ Κραυίῳ πρὸς αὐτὸς, ac deinde per fulminis ignem ad se revocavit.* Hinc *Immortalis* inde etiam dictus in quodam Posthumi nummo Gallorum Regiæ, ac a me olim ad Juliani Cæsares p. 14. prolato, in quo Hercules Cerberum ex inferis educens visitur cum inscr. **HERCULI IMMORTALI.** Dicti enim Dii *Immortales*, juxta Varronem, notante id Servio ad *Æn.* l. viii. v. 275. *qui immortales ex hominibus facti sunt.* Sedem autem illius *Herculis Immortalis* apud *Ægiocbum* seu Jovem *Ægida* tenentem, statuit Pindarus Isthm. Od. iv. p. 459. Neque enim idem Hercules θωβείης, ut hoc loco, dictus, privata urbis alicujus, uti sæpenumero contigit, religione: sed unus habitus e *Diis Communibus*, ut idem a Marone vocatur loco modo indicato, h. e. Interprete ibidem Servio, *ex iis, quos unaquaque gens colit.* Quam in rem videndus etiam Cicero de Natura Deorum l. 111. Ut mittam hic denique, quæ de Diis corporeis, ut vel e Plutarcho notum, qui eo nomine illos haud semel redarguit, (ut jam mittam in eorum Apologeticis Christianos auctores, Tertullianum, Clementem, Originem, Theodoritum &c.) statuebant olim Stoici; aut quæ de discrimine, quo Dii quidem *incorporei*, genii autem & Heroes *corporei*, juxta Porphyrium, epistola ad Anthonem Ægyptium, ab aliis tradebatur; aut denique quæ de Cœlesti corpore, ut valde cognato immateriali Deorum substantiæ, differit Jamblichus de Myster. l. i. c. xvii. Quamquam, ut hoc addam, eundem *ἀθανάτωτος* honorem, vel immerito Herculi tributum, inter alia redarguat Theodoritus Therapeut. Sermon. viii. tanquam nulla sapientiæ vel

[Q] teme

temperantiae laude commendandum, ἀλλὰ ἀκολασίᾳ καὶ λαγυαίᾳ ξυμφαίῳτα, qui vivit in libidine & lascivia transigit, & qua etiam mortem, ob suam nempe cum aliena muliere consuetudinem, Deianiræ uxoris zelotypia, sibimet addiciverit.

V. 160. Πάυσας ἀθληφάγος] Unde Athenæus sub initium l. x. p. 411. Ὅτι ἦν καὶ Ὁ ΗΡΑΚΛΗΣ ΑΔΔΗΦΑΓΟΣ· Ἀποφάνισται δὲ τῶτο χρόνῳ πάντας πικρὰ καὶ συγγραφεῖς, quod fuerit HERCULES magnus HELLUO. Id autem omnes fatis poetæ ac Scriptores declarant, adductisque mox eam in rem Euripidis, Jonis, Pindari, aliorumque auctorum, quæ consulti ibidem possunt, & quibus addendum istud Callimachi, testimonio comprobatur, & de quibus ait insuper τοῦτον ἢ αὐτὸν ἰσοπεπαιρωτοῦ ταις ἀδδηφάγος &c. Tancam itaque voracitatem in eo (Hercule) fuisse satis. Hinc ejusdem Herois cum Lepreo de ἀδδηφάγῳ seu πολυφάγῳ certamen aut victoriam simul pluribus ibidem commemorat, qui & in sequentibus insignem ac notam Athletarum ἀδδηφάγῳ etiam tangit, de quibus ait, p. 413. Καὶ εἰδὼν παραδέξοι τῆτος τὰς ἀνδρας ΑΔΔΗΦΑΓΟΥΣ ἡρόδατ' πάντες ἦ εἰ εἰδλῆντις μὲ τῶν γυμνασμάτων, καὶ ἐδῆιων ποικὰ διδασκοιται, minime autem mirum voraces esse homines ejusmodi, quandoquidem Athletæ post diurnas exercitationes multa comesse adsuescunt. Unde ἀδδηφάγῳ, teste Hesychio, ab Argivis etiam dicti Athletæ, indeque, ut observat inter alios Philo Ἀλληγ. νομ. l. 1. p. 58. ἦνκα τῷ πικρῶν δατ, καὶ ῥῶν δατ, quo pinguescens & robusti evadent, ut proinde haud mirum quoque sit, idem Herculi tribui, qui & ΠΡΩΤΟΣ ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ vocatur in columnis marmoreis, quibus Herculis gesta continentur in ædibus Farnesianis, ubi Romæ olim easdem vidimus; quique in Athleticis Agonibus haud semel victor exstitisse dicitur; immo a quo iidem Ηρακλέος ἀγῶνις juxta Pollucem p. 170. fuerint dicti, ac ipse inde juxta Mercurium inter Επαγωνίους seu Præfides eorumdem Agonom Deos, in palaestris vulgo sacratas. Quamquam aliter de eodem Hercule senserit Dio Chrysostomus, de quo ait Orat. viii. p. 136. εἰδὼν ὅν τοῦτοις ἔμοις τοῖς ἀθληταῖς πῦ ἦ εἰ ἠδυνῆτα προσελθῶν, σάρκας τοσάντατ ἔχων, ἢ τοῦτοις κρεῖων δῖοιον, βαδῶν ἕτως ἕπνοι καθύδων, ἀλλὰ ἀγρυπτος καὶ λεπτός, ὥσπερ εἰ λίοντις, h. e. nulla itaque in re similis Athletis, quo enim potuisset pervenire ea corporis mole opastus, aut tot carnibus ad victum indigens, aut profundum adeo somnum dormiens? immo perovigil & gracilis instar Leonis. Quibus nempe verbis a vulgo poetis aliisque Scriptoribus traditis, tam de ἀδδηφάγῳ, quam de SOMNIALI (sicut idem vocatur in Inscr. antiqua in Cl. Sponii Miscell. p. 100.) hoc Deo, recedit hic, ac impugnat eadem Dio. Inde autem eadem opera emendandus hic Hesychius, ἀδδηφάγῳ, πολυφάγῳ, ἀναγκοφάγῳ, non ut ibi hætenus legitur, εἰκαμοφάγῳ; Notum enim ἀναγκοφάγῳ a Græcis dictam, de victu copioso, & quidem εἰς πολυσαρκεῖαν πικνωρόδων, ut ea de re Philo loquitur de Septenar. p. 1184. ad quem nempe adstringebatur etiam inviti Athletæ. Cujus rei Interpretes alibi ipse Hesychius, ἀναγκοφάγῳ, ὥσπερ ἀνάγκην ἐδῆιων, ὥπερ ἀθληταὶ πάχυνσι, h. e. ἀναγκοφάγῳ, ad necessitatem impulsionem comedere, quod Athletis contingit; & qua

VOCE

VOCE ἀναγκοφαγῶν pro *Athletice comedere*, usus etiam Pollux p. 169. juxta alias voces Athleticis proprias. Unde ἀναγκοφαγίας, præter Aristotelem Polit. l. vii. c. iv. adhibuit quoque agens de Athleticarum exercitationibus, Themistius Orat. xv. quæ in postrema editione Parisiensi primum juxta alias nonnullas, prodiit p. 186. Καὶ τῆς ἀναγκοφαγίας καὶ τῶν ἀκροαξισμῶν, καὶ τῶν αἰτηρῶν, σὺν πολλῷ τῷ σκευῆϊ ἰδρῶτι ὡς τὸ ἀναγκῶν, αἴque etiam præscripto illo athleticis vitæ genere, & summorum digitorum tactu, cum balseribus cum multo sudore voluntario, quem ante necessarium sustinent. Quomodo nempe vox illa ἀναγκοφαγίας veriti ibidem debuit, quo non in genere ἐκαστῶν juxta eruditum Interpretem, vivendi genus, quod latius patet, sed ratio modusque cibum Athleticum, & ad quem iidem tenebantur, fumendi, unice, quod vox ipsa indicat, innuitur. Ut mittam quod ἀδικοφαγίας, non *inediam*, sed *ingluviem* aut *voracitatem* vertere hic debuerit Callimachi interpretæ.

Ibid. Οἱ πάρα νδύς ὄσιον] Πάρα nempe hic, quod apud veteres Poetas obvium ac tralatitium, pro πάρις: De Athleticis vero juxta Herculem, uti modo vidimus, ἀδικοφαγίας, & quorum vitam ac studia infestatus in Antolyco Euripides apud Athenæum l. ix. p. 413. inter alia hæc notat,

Γνάθῳ τι δὲ λῶ, ΝΗΔΥΟΣ τ' ἠοσηρῶ,
Gula seruus subjēctusque ventri.

De Hercule autem dicitur Anthol. l. iv. c. xii. Ἐρ. lxxxvi. τίνα τι καὶ ΝΗΔΥΣ ΗΡΑΚΛΕΑ, HERCULEM *pectus* & VENTER *produunt*, sicuti alioquin idem apud Theocritum Idyll. xxiv. v. 78. λέει τίνα τι πλατὺς Ἥρωσ, e lato pectore Heros agnoscitur dicitur. Ut vero νδύς hic pro *ventris ingluvie*, sic γαστρὸζόρη eodem sensu de bellione illo adolescente dicitur, qui se Herculis exemplo tuebatur, de quo paullo ante e Philostrato diximus ad v. 148. Νῆακ πῖον ἰδοῦσα. Non Hercules alioquin, sed Διονυσίῳ τι νδύν, Bacchi autem ventrem, ad plenam nempe Bathylli pulcritudinem a picture inter alia flagitat Anacreon Od. xxix. non qualem proinde vulgo ei adfingunt picture.

V. 161. συνήτερο θυοδάμαρτι] Notam Herculis cum hoc Dryopum Rege contentionem, ob bovem aratorem ab illo famelico Hæroe comestum, ex Apollonio & Philostrato notarunt jam ad hunc locum priores editores, cujus rei nempe meminit ille Argon. l. i. v. 121. iste Icon. c. 10. p. 819; Sed a quo postremo non Dryopum Rex, verum Lindius, quo nomine incolæ in Insula Rhodo appellati, dicitur. Inde tamen ipsæ Alcides βυφάγος aut βυθόνας, ut Anthol. l. iv. c. viii. Epigram. xl. dictus fertur; quamquam & aliud βυφαγίας ejus exemplum e Pindaro commemorat, indicato paullo ante loco, Philostratus; nempe quando Coronæ tectum subiens, ita nigrum comederit bovem, ut ne ab offibus quidem abstinerit.

V. 162. Ἀμοσιᾶδες] Quas dixit supra v. 15. Ἀμοσιᾶδες ἕκαστοι γύμφος, ubi vide si lubet, quæ de his noto.

Ibid. ζώγληφι λυθείσας] Ita de cerua Calpurnius Ecl. vi. v. 35. scis frenos, scis ferre jugum; ζώγλη autem vulgo quidem, ut hoc loco;

[Q 2]

dq

de *jugo* animalium dictæ, quandoque etiam de *jugis* vel *loris* gubernaculi, quo navis regitur, ut apud Euripidem Helen. v. 1552.

Πηδάλιατε ζύγλαισι παρανάδιτο,

Gubernaculaque jugis vel loris immissabantur.

V. 163. Κεράδος] Vide supra notata ad v. 112. κεράδοςι χαλκῶν, de iisdem cervis ad Dianæ curram junctis. Κεράδος nempe & κεραμάδος, ob metrum ; ut proinde non debuerint eadem apud Hesychium, sed cujusmodi passim apud cum obvia, diversas & alio etiam loco dispositas glossas constituere.

V. 164. Ἦρης εἰς λευγαῖος ἀμυσάρημα] Sicuti nempe non cœlum solum animatum, sed astra totidem ζώϊα seu animalia, quod negabat Epicurus, statuebant veteres Philoſophi, ac unde Asterismis figuram animalium ac nomina dudum tribuerunt Poetæ & Astronomi. Quæ ratione etiam contigit, ut *pabula* & *praesepia* in iisdem itidem finxerint. Ita antiqua Jovis *praesepia* in cœlo εἰς Ὀλύμπῳ φάτῳι ζηνὸς ἀρχαῖαι, a Pindaro dicuntur Ol. Od. xlii. p. 120. ad quæ scilicet post ejectionem in terram sessorem Bellerophonem, traductus fuerit Pegasus, & ad quem locum notant veteres Critici, Ἄρατος μέμνηται, ὅτι φάτῳι εἰς ἔρανῳ κῆ ὄνοι καλῶνται Ἀσίρις, Ἄρατος meminit, quod *praesepia* in cœlo, & Ἀσίριδι διέτα *stella*. Quæ Arati ea de re, φάτῳι nempe & ὄνοις, totidem in Cancro stellis seu Ἀστεισμῶν, verba leguntur in Διοσημ. v. 160. Σκέπτεσθαι καὶ φάτῳι &c. inspicere & *praesepia*. Ut mittam quæ de iisdem, φάτῳι nempe illa & ὄνοις, præter veteres Arati Interpretes Germanicum & Avienum, Ptolemæum insuper ac Proclum in Sphæra & Hyginum, plenius adhuc in Eratosthenis, unde sua hausit Hyginus, καταστειρωμοῖς, Oxonii, bono harum litterarum fato una cum Arato editis, leguntur. *Præsa* proinde, juxta fabulosas de his Ἀστεισμῶν sub figura animalium narrationes, seu *praesepia*, fuerunt, ut hoc loco, in cœlis itidem assignanda ; seu querendum, ut ait Lucretius, l. i. v. 232. Unde *aether sidera nascit*. Inter Astra autem locatam Junonem ab antiquis, tum ex Euripide liquet, Helen. v. 1103. ubi de Junone in cœlis agente ait,

Ἦν οἰκοῖς ἀστέρων ποικίλματα,

Ubi habitus in varia sede Astorum ;

tum ex eo, quod a priscis Theologis, veneris stellam dictam *Junonis stellam* tradat Plotinus Ennead. l. vi. p. 198. nempe post Timæum de Anima Mundi apud Platonem, uti infra adhuc videbitur ad v. 204. & quod præterea ab Hygino, ubi agit de *stella veneris*, aliisque e veteribus vel Astronomis vel Criticis est observatum. Ne jam hic eandem cum Junone *Lucina*, nempe Διανάμ φωσφόρον seu Ἐλευθέριαν, de cujus Dæce cervis e *Junonis præsa* pabulum nascis agit hic Callimachus, huc advocem ; aut quod ab aeris temperie, ut aliarum frugum aut sementum, sic *pabuli* etiam omnis ac pascuorum proventus & fertilitas pendeat. Unde etiam aerem semina omnium habere, quibus una cum aqua delatis, plantas omnes gigni, affirmabat Anaxagoras, teste Theophrasto H. Pl. l. iii. c. ii. Adde hæc Claudianum de iisdem Dianæ cervis agentem, seq. Conf. Stil. v. 286.

— CERVI currum subière jugales,

Quos decus esse Dea primi sub limine COELI

Roscida secundis concepit LUNA cavernis.

ac Petronium, LUNA innumerabilibus comitata sideribus etiam feras ducis AD PABULUM. Neque vero mirum, Nymphas Amnisidas dici hic in eo *Junonis prato demetere*, seu secare pabulum, de quo sequenti adhuc verū, quo illo nempe Dianæ cervas pascere. Sicuti enim Nymphæ, aut *Hamadryades* aut *Montana* vel *Fluviantiles*, vel *Palustres* &c. sic etiam cum *Επιμηλιάδης*, quasi *Pecoraria*, tum *λεμωνιάδης* seu *Pratenses* dicuntur, ut apud Apollonium Rh. l. II. v. 687. τίςτις δὲ μιν Νύμφη λεμωνιάδης, *illam autem Nympha Pratenfis peperit*. Ad instar nempe ipsius Dianæ, cui præter fontes fluviorum, aut saltus, *ἀνθηροὶ λεραῶντις*, *florida prato sacra* etiam dicuntur apud Maximum Tyrium Diss. xxxvi. p. 378. Adde hisce, quod sacra Dianæ, seu futuras ejus victimas, pecora, inter pascendam pinguiora reddi censerent Hyampolidos in Phocide incolæ, juxta Pausaniam l. x. p. 680.

V. 165. *Ωρόθρον τετραπύλον*] Vidit jam Vulcanius, ab Hesychio, (qui, ut solet, ad poetarum glossas, ita ad hunc Callimachi locum procul dubio respexit) *Ωρόθρον* dici de hoc ipso trifolio, nempe *Ωρόθρον*, *πῶς τις καὶ ἡ τετραπύλος λογορρη*. Ex ea nempe trifolii specie, (quales plures dari, vulgo & ex antiquis etiam Botanicis constat) quæ velociter nascebatur, seu ut hic Scholia, *τὸ ταχίως ἀνατίθων τετραπύλον*. *Pasta* autem eo trifolio *Junonis prato* a Nymphis demesso, dicuntur hic Dianæ cervæ; tum tanquam herba *optima pratensis*, sicut eadem a Plinio dicitur l. xviii. c. xxi. tum quod jumentorum pabulo eadem inserviret. Unde etiam addit continuo Callimachus, *αὖ γένεϊσιν ἐκείνῳ* idem trifolium comedi solitum, *ὃ καὶ Διὸς ἴπποι ἔδουσι*. Id autem de Medico trifolio ita dicto maxime intelligendum inde liquet, quod ei juxta cytifum, *principatus*, teste Plinio eod. lib. c. xliiii. *datur in pabulis*. Unde erudite etiam Hesychius, *τετραπύλα πολύφυλλα, καὶ πῶς τις Μυθική ἔτω καλυμμένη*, & de quo videri insuper potest Dioscorides l. III. c. xxxiii. ubi pro gramine eodem uti docet illos, qui jumenta pascunt & pecora. Adde Romanos Rei Rusticæ Scriptores, Columellam, l. II. c. xi. qui de hujus Medicæ herbæ seu trifolii pabulo agens, ait, *idem per annum recte quoties, interdum etiam sexies demeritur*, ac præterea, *quod omne emaciatum armentum ex ea PINGUESCIT*, quod agrosanti pecori remedium est; & a Palladio itidem l. v. *agrum stercoreis, macra animalia reficit, curat agros*. E quibus idonea, ut opinor, hujus apud Callimachum loci fax & ratio elucescit. *Cervus* alioquin *seffeli* ante pastum purgari, *cizara* autem *cervus* contra toxica gramina, aut *diclamno*, quo pasti accepta officiant tota, tradunt veteres, Aristoteles, Cicero, Plinius, Ælianus, Apulejus, Solinus, nisi quod apud Ælianum *σίλινα* seu *αρία*, pro *σίσιλι*, sive auctoris, sive librariorum errore hæcenus legatur H. V. l. xiii. c. 35. sicut ad elegantissimum Auctorem viderunt jam viri docti.

Ibid. *ὃ καὶ Διὸς ἴπποι ἔδουσι*] Ut optimum nempe, quod modo vidimus,

[Q3]

mus,

mus, idque veterum Auctorum fide, *εμοόντων* pabulum; unde de eodem addunt etiam Columella & Palladius, locis supra indicatis, *quod juremto ejus toto anno tribus equis abunde sufficit*. De dictis autem *Φοει* praescribitur, ad quae nempe traductus fuerit etiam Pegasus, & in quibus proinde stabulabant hi *Φοει equi*, actum jam ad superiorem versum, *Ἦρης οὐ λοιμῶνος*. Tales *Φοει equos*, Niseos nempe, a Proristhenitis alii, tradit, Dio Chryl. Or. xxvi. p. 448. καὶ δὲ τῷ Διὶ τρέφουσιν ἄρμα Νισαίων ἱππῶν· αἱ δὲ εἰσι κάλλιποι καὶ μεγάλοι κατὰ τὴν Ἀσίαν. JOVI vero alunt quadrigas Niseorum EQUORUM. Hi autem sunt magni pulcherrimisque carum, qui sunt in Asia. Quamquam alias, ut obiter haec dicam, vix occurrat *Ἴππιος*, seu *Equosus* in veterum monumentis Juppiter; sicuti alioquin, ut de aliis sileam, numinibus, Juno *Ἴππία* legitur, cujus nempe eorum nomine Aram in Olympiā exstitisse refert Pausanias p. 316.

V. 166. & 167. *ἑποληνίδας ἐπλήσασθε ὕδατος*] Opportune ad illustrationem hujus loci, seniores Gen. xx. v. 35. *ληνοὶ πολιτηρίων ὕδατος*, *αἱνεὶ aquariorum*, seu, ut ibi vetus Interpres, *cavales, ubi effundebatur aqua*. Adeo ut *ληνοὶ*, & unde hic *ἑποληνίδας*, non vini solum in torculari expressi *reseracula*, sed *aquariorum* etiam vicem praestarent. Sic *ληνὸς λευμῶνος πρᾶσι aquaria*, ad quae nempe Apollinis boves agerentur, dixit Homerus, aut quisquis auctor Hym. in Mercurium v. 104. Idem proinde hic quod supra v. 50. vocavit *Ἴππίας ποτίστρον*, *εμοεστὲ ἀquariorum*, & juxta veterum Criticorum glossam ad hunc locum, *ἑποληνίδας, πυλῖς, ποτίστρον*.

V. 167. *Φυμάρηρον εἶν*] Sic *Φυμάρηρον εἶν ορεσάτων νηρ* apud Nican drum legitur Alex. p. 168. & ad quorum proinde Poetarum loca respicit Hesychii glossa, *Φυμάρηρον, ἰδὲ*.

V. 169. *Ἀπόλλωνι παρίστας*] Non solum ut *σορὸς, αὐτοκασιγνήτη*, sed praeterea, ut *ὁμότροφον Ἀπόλλωνος, simul pueris a matre Apollino*, sicuti vocatur in Hymnis, qui Homero tribuuntur in hanc Deam. & quae insuper modo Clarum, modo Delphos, ad dilecti fratris Apollinis domum tendere, continuo in iisdem dicitur. Immo unde utriusque fama & simulacra leguntur saepe iisdem in locis juncta, cujus rei exempla obvia in veterum monumentis; ubi praeterea *Κλασία*, aut *Δελία*, vel *Κυνθία Ἄρτυμις*, haud minus ac *Κλάριος, Δήλιος, vel Κύνθιος, Clarius, Delius* vel *Cynthius Apollo* legitur; & puncta proinde utriusque Numinis capita in antiquis *Deliorum* nummis, cum inscr. ΘΕΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ. Sed de quibus agatur opportunius ad sequentem hujus Battiadæ Hymnum in Delum. Haud aliter nempe ac saepenumero sub Solis ac Lunae effigie, simul iidem comparent in aliis veteribus nummis.

V. 170. *αἱ Νύμφαι σε χορῆ ἔνι κυκλώσειαν*] *Chori* nempe virginum *circulares* passim in Dianae honorem, ac solemnibus aliorum quoque numinum festis agitati leguntur apud veteres, & qua de re abunde alioquin nota jam supra dictum ad hujus Hymni v. 3, *χορὸς ἀμφιλοφίας*, & infra adhuc dicitur v. 267. hujus Hymni. Quibus addi potest similis apud Apollonium locus l. 1. v. 1233. &c.

NYM.

ΝΥΜΦΑΔΩΝ ἱερατοὶ ΧΟΡΟΙ· μάλα δ' ἐφίσι πάσις.

Ὅσσαι κτῆσ' ἱερατὸν Νύμφαι ῥέον ἀμφαίρουσσι,

ΑΡΤΕΜΙΝ ἐνυχίῃσιν αἰεὶ μιλπαδάαι δαυδαῖς,

Infansurabatur NYMPHARUM CHORI. *Nam omnibus ἱεφίσι cetera erat*

Nymphis, quacumque amicum accolebant fluentium,

DIANAM, ut nocturnis cantibus affiduo celebrarent.

V. 171. Αἰγυπτίῳ Ἰωποῖο] De hoc Deli fluvio rursus infra H. in Del. v. 205. & cur. *Aegyptii* nomine appellatur, cum ibidem, tum in antiquis Scholiis ed hunc locum abunde dicitur. Quod memorat etiam Strabo l. xi. p. 271. *ἰαπεινούσι δὲ τῷ ταυάτῳ τριπυλολογίαι, οἱ τὸν Ἰωποῖον ἐν Δῶλον ἐκ Νείλου παραίοντες, βασιυσοδὶ προδιγιοφα κομμεντα αργεῖς, qui Ioporum e Nile in Delum derivant.* Adde Lycophronem p. 97.

— Ἰωπῆ πύλας

Αἰγυπτίῳ Τρετῶν ἄλκοτος πάτος,

— Ἰορῶν ἵακτο

Aegyptium Tritonis (h. e. Nili) trabantem liquorum.

Veram nominis illius rationem indicat ibidem Tzetzes; quod nempe augetur idem Deli fluvius, quo tempore Nilus irrigat Aegyptum; unde dictum sit, *Ioporum* per occultos meatus Nili aquis impleri.

V. 172. Ἡ Πινάκη, &c.] De urbe Macedoniae explicat hic Scholia, cujus haud alibi, quod equidem sciam, occurrit mentio. Nota vero e Geographis aliisque Auctoribus antiquis, cum *Troadis* seu *Helidis*, tum *Elidas*, & *Laconica* insuper *Pisana*. Dnorum priorum, *Helica* ac in *Elide* meminit tatem Strabo, & *Helica* solum Stephanus; posterioris autem ad *Eurotam*, Laconicae fluvium. plures e Poetis aliisque praeclaris Scriptoribus, Pindarus, Euripides, Plutarchus, Pausanias, Phinius, Solinus &c. quorum loca jam congeffit in Laconicis diligentissimus Meurfius l. iv. c. x. Unde non satis capio, quid moverit τῷ πάσι in Phiniani p. 159. ut *Pisanae* ipse Laconicae urbes, juxta Cardamylem, Anthiam, vel Anthanem aliisque, memorari apud Plinium l. iv. c. v. ac inde a Solino redarguat; aut *Palana* ibidem legendum malit, ac ideo quidem, quod *Pisana* urbs (de qua nempe Strabo l. viii. p. 343.) Elidos, prope Olympiam & ad *Alphios* sita fuit. Ab ea enim diversis omnino *Pisanae Laconicae*, quae κατ' ἑρῶν ad *Eurotam*, uti jam dictum, non ad *Alphium*, apud Pindarum Ol. Od. vi. dicitur, neque Menelai tamen, quod tradit laudatus modo Meurfius Laconic. p. 278. dicta ab Euripide in Troadibus patria. Neque enim iis, quos inde adfert vir eruditissimus, versibus, de *Menelao*, sed de *Helena Διὸς κόρη Ζηνὸς ἴλια*, uti ea duobus tribusve ante versibus dicitur, ibi apud Tragicum sermo; cui utique non *Menelao*, ut ille statuebat, imprecatur captivarum Troadum Chorus, ne unquam in terram Lacenam ad patrios lares aut in *Pisanae urbem*, μηδὲ πόλιν Ἰερῶν, eadem veniat; quae, ut continuo additur, *ex insausis*, cum Paride scilicet, *κρηπίδι, cum magnam tota, qua patet Gracia, dedecus, tum ingentes Trojanis mulieribus calamitates aduleris*, Vide locuti in Tragicis Troadibus a vers. 1109. &c. Ab

[Q4]

Hesly-

Helychio quidem Πιτανάτης *Movelani*; ita tamen ut non ab urbe sed a tribu, Πιταῖη dicta, hanc vocem ibi deducat Glossographus: haud aliter ac Πιτανάτη Λόχον, *Pitanatam cohortem*, Spartis ab Antonino Caracalla accitam, refert Herodianus l. iv. cap. viii. qualem alioquin, sed falso olim apud Lacedæmonios dictam, tradiderat pridem Thucydides l. i, quod jam observarat Meursius Lect. Attic. l. i. c. xvi. Quibus autem clarissimis veterum Pindari, uti vidimus, Euripidis, aliorumque de *Pisane* urbe *Laconica* ac ad *Eucratam* sitæ locis (ad quæ non attendit vir maximus, dum unum hic in Plinianis ante oculos habuit Strabonem) accedit etiam hoc Callimachi testimonium. Ad hanc enim *Laconicam Pisane* hic respici, bene jam monuit Frischlinus, & quidem ex uno Pausaniæ loco, qui apud eundem existat p. 192. ubi sacra Dianæ Ὀρθίας (seu ut legendum aliunde, & qua de re etiam mox Ὀρθωσίας) celebrata perhibet a Limnatis, Spartanis & ab iis, qui e *Pisane* veniebant, τῆτο δὲ οἱ Λιμναῖοι Σπαρτιατῶν ἢ Κονοσυρῆς ἢ καὶ Μαρίας τε, καὶ ΠΙΤΑΝΗΣ, θύοντες τῇ ΑΡΤΕΜΙΔΙ &c. deinde, quod LIMNATÆ apud Spartanos, & Cynosyranenses, quique ex *Mesoa* & PITANE venerant, dum sacrum Dianæ facerent. Quibus etiam sequentia hic Callimachi verba; καὶ ἢ Πιταῖη εἶθον, ἢ οἱ Λίμωνις, κατὰ τὴν Πίσανα τὰς εἶβ, αὐτῶν Λεμναῖς, pari opera explanantur ac illustrantur. Unde cum male hic in Scholiis Πιταῖη δὲ πόλις Μακεδονικῆς pro Λακωνικῆς, haud infolito Græculorum seu librariorum errore, legitur. Neque melius Λίμωνις hic de *vico* Atticæ, ubi colebatur Diana, ab aliis explicatur; quum *vici* ita dicti apud Laconas, ubi erat Dianæ Templum, & a quo Λιμναῖος eadem etiam dicta, meminerit haud uno Laconicorum loco idem Pausanias, & quidem inter alia p. 191. ubi ejusdem Ὀρθίας seu Ὀρθωσίας potius, Spartanis nempe Dianæ, Templum existare adserit. Idem præterea alibi, nempe l. iv. p. 222. Λιμναῖοις Dianæ sanum, solis Doriensibus Messeniis & Lacedæmoniiis commune memorat.

V. 173. Ἄλας Ἀμφωνίδας] Unus nempe e pagis seu populis Atticæ, Tribus Ἐγείδης, ita dictus, ad discrimen alterius Populi dicti Ἄλας Αἰξωνίδης Tribus *Cæcæria*; ut cum e Stephano, tum e Scholiis ad hunc locum, sed ubi male, quod jam vidit Meursius in libello de Populis Atticæ, ζωνίδης hætenus legitur. Meminit vero ejusdem pagi, & præterea, quod sequenti mox versu dicitur, Dianæ Tauricæ signi eo e Scythia advecti, Euripides loco insigni eam in rem, & qui ab eodem Cl. Meursio, maxime ab eruditis Callimachi editoribus, præteriri minime debuit, nempe Iphigen. Taur. v. 1450.

Χῆρος τίς ἐστὶν Ἀτθίδος ἄστρος ἐχάτατος

Ὀροισι, γήϊον ἀπὸ τῆς Κερκυρίας,

Ἰσθμὸς ἌΛΑΣ ἢ ἀπὸ τῆς ὀρεινῆς Λιῆς.

Ἐσταυθεὶς τὰς ἑσπέραι, ἰδρυσθεὶς βρέτας,

Ἐπίπυμον ΤΗΣ ΤΑΥΡΙΚΗΣ, πῶς τὰ τῶν,

Ἐστὶν quidam locus in extremis Attica

Finibus, vicinus Isthmo Carystio

Sacer, quem mox populus nunc vocat HALAS,

Illuc extruendo Templo, colloca statuum

Cognomen TAURICÆ (Dianæ) & tuorum laborum.

Quamquam illud *Taurica Diana* signum, non quidem in hunc pagum 'Αλαίς, ut ab illo Atheniensis Tragicis, aut Callimacho præterea hic dicitur, sed in alium pagum Atticæ, Brauronem dictum, delatum refert Pausanias in Atticis p. 41. Verum quum idem pagus 'Αλαίς apud Stephanum dicatur inter Phegeum & Brauronem situs, facile potuerunt hæc ob loci viciniam confundi, & modo huic, modo alteri adscribi. Ab 'Αλαίς autem dictum gentile 'Αλαιούς, uti censuit Meursius, sicut ex antiquis ejusdem loci inscriptionibus a Cl. Sponio vulgatis libello de Populis Atticæ, nunc indubie liquet, & firmant etiam Demosthenes adv. Olympiodor. p. 691. Κόνων 'Αλαιούς Κονον *Alaensis*, & adversus eundem Cononem p. 731. Αρχιεβιάδης Δημοσίλως 'Αλαιούς, *Archebiades Demoteliis F. Halaensis* Antiphanes; præterea apud Athenæum l. vii. p. 329. a quo, ut e MSS. recte ad eundem emendavit ο παίον dicitur, Δήμου δὲ Αλαιούς ἴσθι, est vero ο παγο, qui dicitur Hala. Unde liquet quid de Stephano, aut ejus Epitomatore sit statuendum, a quo δημότης hujus loci sine littera I scribendum dicitur, nempe 'Αλαίς, & pro quo 'Αλαιούς legendum conjiciebat postremus Stephani editor Berkelius, sicut etiam in Batava Harpocratonis editione, male 'Αλαιούς pro 'Αλαιούς legitur, uti recte in priori ab ipso Mauffaco vulgata extabat, sed hoc leve.

V. 174. ἄλως δὲ Σκυθίας] Quid de hoc *Taurica Dianæ* signo e *Scythia* in Atticam translato, tradat hic juxta alios, & quidem antiquiorem Atheniensem insuper Poetam, Callimachus, modo vidimus. A quibus tamen discedit alibi Pausanias, ubi nempe idem *Scythica* hujus *Deæ* simulacrum, ab Oreste & Iphigenia in Laconicam, & quidem Limæum, de quo paullo ante, vicum delatum refert, ibique sub Dianæ Ὀρθίας seu Ὀρθωρίας nomine cultum, cujus etiam rei indicia quedam, & quidem e cultu apud Laconas ejusdem *Deæ* Ὀρθωρίας commemorat, ac unde vero magis consentaneum colligit, ut non in Atticam seu Brauronem pagum, de quo paullo ante, velut hoc loco, 'Αλαίς, sed in Laconicæ vicum Limæum dictum, deportatum censet illud Dianæ e *Scythia*, quod hic dicitur, *advecta* simulacrum, l. 111. p. 191. & 192. Ὀρθωρίας vero potius, quam Ὀρθίας, ut tamen ibi apud Pausaniam hodie legitur, fuisse ei nomen a Laconibus inditum, ad cujus nempe Aram flagris cæderentur oorum Ephebi, adeo ut sanguine eadem adspargeretur, patet abunde ex iis, quæ de eodem ritu, non apud Plutarchum solum leguntur in Lycurgo, ac in institutis Laconicis, (ubi male in priori Ὀρθίας, quod viderunt jam ibi Interpretes, in posteriori vero loco Ὀρθίας legitur) sed præterea apud Sex. Empiricum Hypoth. l. 111. p. 153. Λάκωνες δὲ ἐπὶ τῷ βωμῷ τῆς Ὀρθωρίας Ἀρτέμιδος μαστίλλοις πικρῶς, *Lacedæmonii autem ad Aram Dianæ Orthosia flagris acerrime caduntur*, ut multus, quod addit, in Aram Deæ defluat sanguis. Adde Pindarum, qui Dianæ Ὀρθωρίας & Taygetæ Nymphæ (unde nempe mons Laconicæ Taygetus, de quo infra v. 187.) meminit Olymp. Od. 111, Lycophronem præterea, qui nominatim Dianæ hujus *Scythicæ*, de

[Q 5]

qua

qua hic Callimachus, & quidem Ὀρθωσίας dicta mentionem facit v. 1330. &c.

— καὶ Θρωισκίας λέγει
τῶν τοξόδομον νοσφίστας Ὀρθωσίας,

— Tum ex Thomyrcyæ
Sagittariam variens Orthosiam.

Ut mittam Herodotum l. iv. c. LXXXVII. qui Dianæ Aram eo nomine seu Ὀρθωσίας, non Spartæ quidem, sed Byzantii existisse memorat. Quamquam ad Pindarum dicto loco p. 33. veteres Critici Ὀρθωσίας & Ὀρβίαν Dianam promiscue olim dictam tradunt; ita tamen ut Ὀρθωσίας; Taurica, de qua hic agitur, apud Spartanos Diana signum olim appellatum, e dictis Pindari, Lycophronis, & Sex. Empirici locis abunde, ut opinor, liqueat; atque ita verius apud Plutarchum & Pausaniam, ubi ejusdem Taurica apud eos Deæ fit mentio, legendum.

Ibid. Τίθμια ταύρων] Vide supra adnotata ad H. in Apoll. v. 87. ταύρων, & infra H. in Cer. v. 19. Τίθμια δῆκε. Ab his Ταύροις autem, non Ταυρικῆν solum, sed Ταυροπόλιν dicta etiam hæc Dea Soph. Ajac. v. 172.

Ταυροπόλις Διὸς Ἀργεῖς,

Qua in Tauris colitur filia Jovis,

Diana, seu, uti ibi notant veteres Critici, Ταυροπόλις, ἢ ὅτι οὐ ΤΑΥΡΟΙΣ ΤΗΣ ΕΚΥΘΙΑΣ τιμῶνται ἢ δὲ μέρη τῶν ποινοῖσι ἢ ἀστυάτης ἢ ὅτι ἢ ἀπὸ τῆ Σελήης ἐστὶ καὶ ἐποχῆται ταύροις ἢ καὶ ταυροπὸν ἰστοροῦσιν. h. e. Ταυροπόλις, vel quod in TAURIS SCYTHIÆ colitur, vel a parte armeniorum, cujus ea præfes, vel quod eadem est Luna, qua tauris vehitur; quam etiam & ταυροπὸν seu cum taurino adspicere nuncupant. Culta vero eo nomine Ταυροπόλις hæc Dea in Insula Icaro, qua de re mox ad v. 187.

V. 175. Μία γὰρ τῶν ὄντων ἡμῶν βόες] Non hoc spectat, quod existimaverat Frischlinus, ad religiosam Fætorum observationem, juxta quam tum a solitis operibus requiescebant veteres, & prout a Tibullo dictum l. 11. Eleg. 1.

Luce sacra requiescat homines, requiescat arator &c.

Alia mens, ut abunde e sequentibus liquet, hujus loci, cur suos nempe boves nohit Poeta alteri cuiquam locare ad diurnum opus arandum; quod nempe, et si iidem cum ætate tum robore, & pro loci præterea indole, validissimi ad simile opus forent, defessu tamen & viribus exhausti, non possent non ab aratro redire ob productos a Sale dies, ubi ille cursum sistit dum contemplatur Nympharum Chorum, quem eadem in Dianæ honorem agitabant. Quæ plana omnino & perspicua horum & sequentiam mox apud Poetam verborum ratio, ut alio hæc doctorqueri nullatenus debuerint.

V. 176. Τετράγωνον ἐπέποιον] Per τετράγωνον, non quatuor iugera, juxta Interpretem, sed diurnum laborem aratori propositum intelligi, e Varrone jam bene monuit eruditissima Fabri filia. Quod firmant etiam ad Homerum veteres Grammatici, ubi nempe a Poeta Odyss. Σ. v. 373. τετράγωνος ager dicitur, a robustis iidem, ut hic, & æqualibus bobus aran-

arandus, & quod explicat Eustathius p. 1851. *τετράγωνοι δὲ ἀγροὶ τῆς ἀροτριᾶς*, ὅσοι ἐν ἀροτριᾷ, ἢ ἐπὶ δὲ ἡμίρας τὰς ἀγαθὰς ἐργαίας καὶ χρωμαίνας βουτὶ ὁμοίαι, h. e. *τετράγωνοι autem spatium quoddam, quantum licet per diem bonis agricolis, & qui aequalibus utantur bobus, arare*. Γῆ nempe apud veteres de arvo seu agro ad arandum apto in genere dicta. Unde ἀρώσιμοι γῶαι, arva ad arandum, appellata a Sophocle Antigon. v. 575. & ab Euripide Phoen. v. 651. βαθύποροι γῶαι, arva profundos habentia sulcos, apud Apollonium Rh. 1. v. 796. πυροφόρος ἀρώσι γῶαι, arva prae se trisico feracia; & quo sensu etiam Aeschylus dixit Prom. v. 369. (quem locum notavit hic præstantissima Daceria) feracis Siciliae λιπαρὰς γῶαι, arva spatiosa. Adde Lycophronem p. 50, λιπὴ γῶαι, *fertilibus arva*. Hinc autem γῆ μίτρον γῆς, seu in genere *mensura* quaedam terra explicatur a priscis Grammaticis; ab aliis autem πλίθρον, quod vulgo *jugerum*, sed minus accurate reddunt Interpretes. Unde *τετράγωνος* apud eisdem antiquos Homeri aliorumque veterum Poetarum Enarratores, *τεσσαράων ὀργυιῶν*, aut vero *τετράπληθρον* redditur. Hesychius, *τετράγωνοι τεσσαράων ὀργυιῶν* Γῆ δὲ μέτρον ἔκτοι εσθία, οἷοι δὲ ὀργυαῖον μέτρον, *τετράγωνοι quatuor ὀργυιαίων*: Γῆ νεο *mensura sexta stadii*. Quam vero *stadium*, juxta Columellam aliosque Romanos Scriptores fuerit pedum οσξκν. seu οκκν. passuum, γῆ, quæ illi *sexta pars stadii*, fuisset pedum circiter CIV. & *τετράγωνοι* proinde pedum cccccxvi; quum *jugerum* esset pedum cccxl. & *quatuor jugera* ideo forent pedum dccccclx. Quæ firmant etiam cum idem Hesychius, dum ab eo antea γῆ non ὀργυαῖα quidem aut ὀργυαῖον μέτρον redditur, sed γῶαι, πλίθρα, atque iterum γῆ, μέτρον πλίθρον dicuntur; πλίθρον autem juxta Suidam, sit itidem *sexta pars stadii*, h. e. centum circiter, ut idem explicat, pedum: tum Eustathius, qui ad Odyss. Σ. p. 1851. *τετράγωνοι* per *τετράπληθρον* reddit, ac ita a veteri Paraphraste intellectum notat, qui τὸ *τετράγωνοι* interpretatus sit, *ελατύνει ἐν τῆσὶ τετράπληθρον*. Mitto, quod de *quadrilatero* seu de *quadrangulo*, vel *aquilatere arvo* dici *τετράγωνοι* ibidem notat Eustathius, nulla cæteroque *τεσσαράων ὀργυιῶν*, aut *ὀργυαῖα μέτρον*, ut in superiori apud Hesychium glossa, aut alibi etiam in brevibus ad Homerum Scholiis ad Odyss. H. v. 113. facta mentione. Vulgaris vero ille, non hujus solum Callimachi, sed aliorum etiam, sicut Homeri, Interpretum error, ut *τετράγωνοι*, quemadmodum loco modo dicto, de Alcinoi horto Odyss. H. v. 113. reddant *quatuor jugera*, & similiter *πεντηκοντάγωνοι* Iliad. 1. v. 575. per *quinquaginta jugera*, de agro nempe prope Calydonem. Quos sequutus etiam haud indolens alioquin Apollonii Rh. interpret. in explicatione eorum versuum, quos licet cum isto & superiori apud Callimachum Lectori obiter contendere, nempe l. 111. v. 1342. &c.

Τῆμος ἀρ' ἠροτο τοὺς ἕξ ἀκαμάτω ἀροτῆρι,

Τετράγωνος κα' ἕξα βούν τ' ἀπάλυτ' ἀροτρος,

Tunc *penale* erat *penale*, ab *aratore infatigabilis*,

Quantum *mensura* foret *arvum* (seu quantum per diem integrum possent validissimi boves arare) & *ab aratore infatigabilis*.

Tertia

Tertia enim dici pars, ut superiori versu poeta dixerat, tantum effluerat; ita ut una adhuc absolvendo diurno aratoris operi seu τετεργύν superfuisset. Quamquam illud etiam liquidum sit, a Græcis subinde Scriptoribus, ubi de agrorum apud Romanos divisione agunt, *jugera* sed minus accurate per πλήθρον reddi; sicut eo loco quo Plutarchus in Camillo legis Liciniæ meminit, qua cautum, μηδὲνα πλήθρον πεντακοσίων πλείονα χωρῶν κατεῖδεναι, h. e. interprete Livio l. vi. c. xxxv. *nequius plus quinquaginta jugera possideres*. Quum alioquin *bina jugera* unicuique Romano abunde sufficere antea crederentur; qualia viritim etiam a Romulo divisa tradunt, Varro, Plinius &c. Neque plura in agris dividendis, adultæ quoque Reip. Romanæ temporibus, fuerunt adsignata; ac inde illud Juvenalis Satyr. xiv. v. 162.

*Tandem pro multis vix jugera bina dabantur
Valueribus &c.*

V. 177. γοῖά τε καὶ αὐχίνα κακικαυῖα] Certissima hic, ut bene jam monuit Anna præstantissima, H. Stephani emendatio, καὶ γοῖα καὶ αὐχίνα κακίω. per γοῖα autem, non *membra* solum in genere, sed *pedes* in specie dici notant prisca ac eruditi Nicandri Enarratores ad illud Ther. p. 56. ραϊσὰ γοῖα, nempe γοῖα δὲ οὐν τὰς πόδας. Boum autem, qui ad arandum admoventur, aut ab aratro redeunt, quæ cura habenda sit, ne defatigentur scilicet nimium; aut vero ut defatigati continuo opportunis eam in rem remediis restaurentur, notant veteres Rei Rusticæ Scriptores, & quidem in Græcis Geoponicis l. xvii. c. ix. ὥς ἐργαζομένους μὴ κακίω, ut boves arantes non lassentur. Unde continuo Maro sub initium Georg. *qua cura bouum, qui cultus habendo sit pecori &c.* & qua de re agit Georgicorum l. iii.

V. 178. κόπρον ἔπι στήλοισι] κόπρον hic dici de ἱπάλω seu *stibulo* notant Scholia. Quo respexisse etiam videtur Hesychii glossa, κόπρος, καὶ ἡ γὰρ τῶν βοῶν, i. e. κόπρος οὐσίαν βλάστω βουμ; per tropum nempe poetis haud insolitum.

Ibid. καὶ ἐν Στυμφαλίδι αἰν'] Bene hic legendum Στυμφαλίδι, non ut antea Στυμφαλίδι, animadvertit ingenio ac eruditione insignis Fabri filia, ad idque jure inducta, veteri ad hunc locum Criticorum glossa qui de Epiroticis bobus hoc dici, & a regione Ἐπρι Στυμφαλῶν appellata, observant. Στυμφαλίδι certe non *boves*, de quibus hic agitur, Epiroticæ, sed *galeatæ illæ & infaustæ Arcadiæ volucres*, ab Herculo sagittis confixæ, de quibus ait Lucretius l. v. v. 32.

— *unaquo timenda*

Unguibus Arcadiæ volucres Styμφαλα edentes,

& quarum iconem in denario gentis Valeriæ expressam olim protulit ac illustravi Diss. de Præst. Numism. p. 226. &c. Στυμφαλῶν autem non *Arcadia*, sed *Epiri tractus*, ac inde inter Epiroticas regiones relata a Strabone l. vii. p. 325. ac ab aliis etiam memorata, ut Diodoro l. xx. p. 766. Arriano Αναβ. l. i. &c. ac unde alibi apud Diodorum & Ptolemaeum, Στυμφαλίαν pro Στυμφαλίαν legendam bene observat eruditissimus Palmerius Græc. Antiqu. p. 342. Adde, quod idem hæc Callimachi

chi loco, quem ibi memorat (sed male *Στομφαλίδης* pro *Στομφαίδης* retinendo) adductus, urbem Epiri, *Βυτίμα* apud Stephanum, a *βοῦμ* nempe *pascentis* dictam, in hoc Epiri tractu *Στομφαίη* existisse censet. Celebratam vero Epirum, tanquam optimis pascuus ac bobus feracem, quod innuunt hic Scholia, idque a Dodona usque ad mare Jonium, monuit jam olim Pindarus Nem. Od. iv. p. 362. ubi ait.

Βεβόται τόδ᾽ ἐπὶ πρῶν ἔχοχοι κατὰ κούρην.

Ubi boves pascentia cacumina insignia reperiuntur,

& veteres ibi Critici, *βυτίφος ἢ ἡ Ἠπειρὸς*, *bovm enim nutrix Epirus*. Hinc etiam obuius adhuc hodie bos cornipeta in antiquis Epirotarum nummis, quales profant cum apud Goltzium, tum in præclaris Cimi-liarchiis, & in Electorali etiam hac Gaza.

V. 181. & 182. *ἀλλὰ θύτης Δίφρον ἐπίστῆρας*] Haud insolita Poetis licentia hoc dici, abunde liquet; ut Sol nempe voluptate captus diutius inspicendi Nympharum chorum, cursum susteret, diesque inde, quod continuo addit Callimachus, producerentur; haud aliter ac de nocte geminata apud Comicum Latinum legitur, quo diutius Juppiter Alcmena potiretur. Quæ inania poetarum commenta nemo utique in exemplum trahet, veri illius ac singularis miraculi, quo Sol & Luna revera stetisse dicuntur Josuz x. v. 13. aut alterius, quo tempore Regis Ezechix retro cessasse Sol traditur II. Reg. xx. 11. & Esa. xxxviii. Neque vero audiendi illi Hebræorum Magistri, & quibus adhæsisse nollem τὸν πάνω Grotium, qui miraculi illius a Josua divino numine patrati veritatem conuellentes, id phrasi poetica, ac de die æstiva demum dici existimant. Quum haud ignotum sit illud divinitus firmatum a Propheta, qui eo respexit Habacuc cap. iii. v. 11. *Sol & Luna steterunt in habitaculo suo*, & quod longe etiam antiquiores Maimonide aut Gelzomi magisque hic *ἀξιόπιστοι* recutiti, veritatem ejusdem miraculi adstruant; sicuti Josephus in narratione hujus facti Origin. l. v. c. cii, tum Talmudici etiam Doctores, de quibus consuli potest in adnotatis ad eum Josephi locum, vir varia & eximia doctrina Edmundus Bernardus. Neque omnino parem quispiam tribuet fidem iis, quæ eodem viro doctissimo referente, in Talmude Babyl. comminiscuntur Magistri de Nicodemo Gorionita, cujus gratia Sol nempe aliquando steterit.

V. 182. *Φάισα μινύρταται*] *Φάισα* itidem pro *diebus* adhibet hic Poeta infra H. in Cererem v. 83. *ὁ δὲ ἄρνα φάισα κέρταυ*, ille autem novem dies jacet; sic *ἐπὶ κρισίμων φάισω*, de *diebus criticis*, fit mentio ab Agathia Anthol. l. ii. c. xxii. Epigr. xix. Apud Æschylum autem, de justitia celeriter in sceleratos animadvertente dicitur Choeph. v. 60. *ταῖς δὲ ἐφ φάισ* &c. quod vertit Interpres, *aliquos ipso die puniens*; rectius tamen *aperte* seu *φανερῶς*, juxta veteres ibidem Criticos, & quod sequentia Tragici verba etiam adstruant.

V. 185. *Ἡρωίδας*] Idem Poeta, Epigrammate supra inter ejus fragmenta relato, *Δέρποναι Λιγύης Ἡρωίδης*, & sicuti cum alibi, tum in præcis aliquot nummis (& de quibus alibi egimus) *ΙΟΥΑΙΑΝ ΠΡΟΚΛΑΑΝ ἩΡΩΙΑΔΑ*, & *ΝΑΥΣΙΚΑΑΝ ἩΡΩΙΑΔΑ* signari legimus, ac similiter *Ἡρωίδας*

rovidas

roidas apud Latinos poetas, ut Ovidium, Propertium, &c. *Diææ* vero insuper eadem cum *Ἡραϊῶναι*, ut ab eodem Callimacho Hym. in Delum v. 161. Theocrito Idyll. xxvi. v. 36. Luciano in Necromantia; tum contracte ob metrum *Ἡρῆναι*, ut apud Aristophan. Nub. p. 113. & in *Insér. Regillæ*; ac *Ἡρῆσσαι* apud Apollonium Rhod. l. iv. v. 1309. sicuti ad Juliani Cæsares olim monui p. 450. Per *Ἡραϊδῶς* vero, ut hic ait Batiades, *Diana socias*, Nymphas Deæ comites intelligi, sive *Oceaninas*, sive *Amnisidas*, sive *Fluviatiles*, de quibus supra egerat poeta, non mirabitur, qui novit Nymphas, Deas etiam subinde a veteribus dictas, ut a Theocrito Idyll. xiiii. v. 44. *Νύμφαι* &c. *δυναὶ θεαὶ ἀγροιώταις*, *Nympha*, *grævus Dea agricolis*, & ab Aristide Serm. Sacr. l. p. 493. *ὅτι αἰνεῖν θεαὶ χαλεπίωναι*, quod nulla sint gratiosiores Dea, & apud Athenæum, ubi privata memorat, quibus Nymphæ apud Siculos colebantur, sacra, l. vi. p. 250. Additque, *ὀρχοῦνταί τε περὶ τὰς θεάς*, & saltare circa illas Deas, seu earum, de quibus idem agit, simulacra. Ut mittam Nymphatum Aram prope Ithacam, de qua Poeta Odys. p. 210; aut inter Orphicos Hymnos sive *τελεταί*, unum etiam Nymphis dictum, quibus inter alios. juxta adductum Aristidis modo de his locum, eadem invocantur, tanquam

Σὺν Βάκχῳ Διότῃ χιερῶν φητοῖσι φίρσῳ.

Cum Baccho & Cœrere, gratiam seu hilaritatem mortalibus adferentes.

Quamquam ea in re, uti in reliquis etiam *μυθικοῖς*, haud sibi constare veteres norim, a quibus modo *Nympha*, uti ab Orpheo seu Ononiacrito Argon. v. 646. *ἀθάνατοι immortales*, & qui cum iis vitam agunt, *ἀγήρατοι* seu *senii expertis* dicuntur; modo, ut a Pausania l. x. p. 670. vivere quidem per longam annorum seriem Nymphas, non tamen, ut Poetarum de iis ferunt fabulæ, eas esse immortales.

V. 187. *Δολίχη*] De *Icaro* Insula hoc diei, quæ prius *Dolicho* (non ut hic legitur, *Δολίχη*, sed *Δολιχη*) appellata fuerit; e Plinio jam opportune monuit Frischlinus, & simile nomen *Μακεῖς*, a longitudine nempe eidem Insulæ, inditum. Nihil proinde illi commune, cum alia Echinadum Insula prope Ithacam, quæ non *Dulichium* solum seu *Δολίχιον*, sed *Δολίχη* etiam, teste Strabone l. x. p. 458. fuit nuncupata, & a qua *Dulichius* dictus, non jam, ut apud Homerum a procis Penelopes, Amphinomus, sed ipse Ulysses apud Propertium l. ii. Eleg. xx.

Sic a Dulichio juveno est olusa Calyrso.

Cur autem altera hæc *Δολιχη* seu *Icarus*, præ aliis Insulis singulariter a Diana dilecta hic a Poeta dicitur, inde sit, quod cum juxta Perigeetem aliosque, una foret e Cycladibus, quæ Delum, Apollini simul ac Dianæ sacram, circumdarent; tum quod, ut e Strabone liquet l. xiv. p. 639. eximie in eadem Diana *Ταυροπόλος* coleretur, *ἔτι δὲ καὶ Ἀρτίμιδος ἱερὸν καλύβιον Ταυροπόλειον ἐν τῇ νήσῳ*, est etiam templum Diana *ποτίνε Ταυροπόλειον* in ea Insula *Icaro*; quod alioquin de altera Insula in sinu Persico *Icaro* itidem dicta, observat Dionysius vers.

610.

Ἰκα-

Ἰκαρον ἐνελίην, ὅτε Ταυροπέλοιο θεοῖο
 Βοῦροι κρισσηντες ἀδελκία κεινὸν ἔχουσι,
Icarum marisimam, ubi Tauro vecta Dea
Ara nidore abundanses, acerbum fumum habent;

eodem ritu scilicet, si utriusque Scriptoris, Strabonis ac Dionysii per ratio hic habenda est (idque juxta veterem Coloniarum morem, sacra a Metropoli mutuandi) in utraque hac Insula observato ac retento. Sed quæ omnia & hunc Callimachi imprimis locum, egregie illustrat vetus hujus Insulæ *Dolichis* vel *Icari* nummus apud Goltzium, in quo illinc Dianæ, venatricis habitu cum Arcu & Cane infra; hinc rursus eadem Dea cum velo, Tauro vecta, vera proinde Ταυροπέλοιο visitur, quod viderat jam e Strabone Goltzii Interpretes Nonnius, & post eum, adducto etiam opportune hoc Callimachi versu, eruditus Harduinus de Num. Antiq. pag. 217.

Adde, quod eadem hæc *Dolicho* seu *Icarus*, Milesiorum Colonia refertur a Strabone l. xiv. p. 635. Dianam autem deductæ Miletum ab Atheniensibus Coloniz ducem, seu ἡγεμόνην existuisse, hoc ipso Hymno, præter alia veterum testimonia, traditur v. 226. &c. ac unde Festum eisdem Deæ annum a Milesiis solemniter celebratum, uti postea dicitur, constat. De Ταυροπέλοιο autem hac Diana in Attica etiam culta, actum jam supra ad v. 174. Diversa vero, quod præterire hic non licet, ab eadem Diana Ταυροπέλοιο eaque *Dolichis*, seu *Icaria*, quæ occurrunt JOVI DOLICHENO coque Tauro etiam vecto, qualia vulgarunt celebres Antiquarii, optimeque de his litteris meriti, Car. Patinus Numism. Imp. p. 286. & Sponius Miscell. p. 101, erecta simulacra. Quo referre insuper licet alias Inscriptiones antiquas, eidem JOVI DOLICHENO, aut vero JUNONI ASSYRIÆ REGI DOLICHENÆ dicatas; & cujusmodi e Schedis Pyrrhi Ligorii, Romæ pridem a me excerptas, & ex Italia reduce, juxta alios complures acceptos, in Syntagm. Inscr. (ut ille agnoscit ibidem) retulit vir doctissimus Thomas Reinesius p. 213. 214. Ea autem spectare non ad *Dolichen*, de qua hic Callimachus, seu *Icarum*; neque ad Macedonicam Δολίχην, sicuti de alia ejusdem JOVIS DOLICHENI Inscriptione conjecerat idem Reinesius Synt. p. 34, sed ad Syriæ Commagencis urbem Δολιχην dictam

Etiam, bene e Stephano non solum, quod vidit Cl. Sponius, sed etiam e Luciano de Dea Syria, qui de simili Jovis Tauro vestri simblacro apud Syros loquitur, observavit ad Stephanum Eruditissimus Holttenius.

Ibid. *πολίων δὲ ἑναδι Πέργην*] Haud obicuum, cur *pra* aliis urbibus *Pergam*, Pamphyliae, prout hic in Scholiis, ac in veteri etiam Hadriani nummo Cimeliarchii Gallorum Regii (nempe ΠΕΡΓΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ & de quo nos alibi) eadem vocatur, *Metropolim*, dilexisset Diana hic dicitur, ubi solemnissimè maxime exstitit hujus Deae cultus, ΠΕΡΓΑΙΑΣ inde etiam nomen sortae. Quod cum aliunde, tum clarissime e veteri & luculenta nummorum penu etiamnum obvium, in quibus cum illa appellatione, vario insuper & peculiari nonnunquam amictu, Templo praeterea, eoque ΑΣΥΛΟΥ jure insigni, occurrit eadem Dea. Cujus rei utique depromptae e Thesauris Gallorum sequentes nummorum icones fidem abunde praestabunt; quae & ad illustrandum hic Callimachum, & demerendum praeterea harum elegantiarum haud incuriosum lectorem, conducere eadem opera poterunt.

Prior nummus, isque praclarus admodum illustrissimi Harlæi, primi hodie Parisiensis Parlamenti Praesidis, & qualis etiam exstat in Gaza Medicea, Dianam exhibet laureatam verius, quam dictamno, uti existimabat peritus olim ejusdem Gazæ custos Fittonius, coronatam, cum solitis praeterea Arcus & Pharetræ a tergo insignibus; illinc eandem Deam stantem & succinctam, cum Corona & Halta, ad pedes autem Cervo, & inscript. ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ ΠΕΡΓΑΙΑΣ, *Diana Pergæa*. In altero autem nummo Cimeliarchii Regii visitur *Diana Pergæa* stantis in Templo effigies, sed alio cultu, velatae nempe, cum Corona aut cum Calatho in capite; in Templi autem fastigio Aquila, infra duæ Aræ accensæ. Templi vero hujus *Pergæa*, omisso etiam *Diana* ipsius, ut aliunde ea appellatione satis noto, nomine, meminit Philostratus l. 11. Sophist. p. 574. *ἔχει συμβαλεῖν ταῖς ἐκείνης, αἱ ἀνάκεινται ἐν τῷ τῆς Περγαίας ἱερῷ*, licet conijcere ex imaginibus, qua erecta sunt in ΠΕΡΓΑÆ Dianæ fano. Mitto alios insuper, neque passim obvios ejusdem Urbis nummos, in quibus idem Templum, in cujus medio Ara; aut in quo etiam Mons cum stella ac dimidia Luna; aut vero Victoria stantem Dianam & Aram tenentem coronans spectatur, cum inscr. ΠΕΡΓΑΙΑΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ ΑΣΥΛΟΥ, *Pergæa Diana Asyli seu Inviolabilis*, quo fani illius celebri-

tas

tas simul ac religio abunde declaratur. Quæ singula magnam huic Callimachi loco lucem adfundunt, cur nempe præ aliis urbibus *Perga* Dianæ *dilecta* hic ab eo dicitur.

V. 188. Ταύγετον ὄρειον] Quamquam omnes olim *montes*, qua de re jam supra, Deæ quippe ὄρειον seu ὄρεσσίδα, *Montana*, fuerint consecrati; præ cæteris tamen gavilam eam Lyciæ Cariciæque montibus, notavit ad Catullum, quod ante vidimus ad v. 18, vir doctissimus H. Vossius p. 236. quo nempe *Idæi* Cariciæ montis lectionem pro *Idæ*, in eo Veronenſis Poetæ loco revocaret. Hic tamen *Taygetus*, qui aliis montibus a Dea prælatus hic dicitur, Laconiciæ, ut notum, mons fuit. Callimacho autem hic prævit (& cujus locum etiam supra ex parte memoratum, ea de re refert Ælianus de Animal. l. III. c. XXV11.) Homerus, Odyſſ. Z. v. 102.

Ὅση δ' ΑΡΤΕΜΙΣ εἶσι κατ' ἄροισι ἰοχάραια,
Ἥ κατὰ ΘΗΓΕΤΟΝ ἐπιμήκετον, ἢ Ἐρύμανθον,
Qualis aulem DIANA incedit per montes sagittis gaudens,
Aut per TAYGETUM excelsum, aut Erymanthum &c.

Cujus præterea rei rationem, prælati nempe aliis montibus a Diana hujus *Taygeti*, indicabit abunde, quod jam vidit Frischlinus. Pausanias l. III p. 201. παρήχεται δὲ κατὰ τὸν Ταύγετον, τῶν αἰγῶν τέτων ἄγρον καὶ ὄων, πλείων δὲ καὶ ἰλάφων καὶ ἀρκυῶν; facis vero qualibet sui parte *Taygetus* venatoribus iuculentam carpatum & αρκοῦμα, maxime autem feruorum & ἰσφοῦμα κορίαν. Hinc *Taygeti canes* e genere nempe optimorum, quales olim Laconici, venaticorum, in coque proinde monte frequentium, a Marone memorati, Georg. l. III. v. 48. Unde utique nihil mirum, a venatrice Dea, eaque potissimum *Ελαφθόλα*, statui ab hoc poeta, dilectum præ aliis montibus *Taygetum*, ἰλάφοις ὄρεδρόμοις, cervis *montanis*, prout illi ab Euripide dicuntur Iphig. in Aul. v. 1593. imprimis feracem.

Ibid. λιρῆις γὰρ μὲν Εὐρώπῳ] Non de *Æolide* proinde solum hoc dicitur, noto ad Euripum *portu*, ubi alioquin conspicuum Dianæ fanum, duoque erant Deæ simulacra, juxta Pausaniam l. IX. p. 570. unum *Tedifora*, alterum *Arcimemontis*; & quo respexit etiam Euripides Iphigen. in Aulide v. 1492.

Συνεπαΐδιδ' Ἀρτεμιον,
Χαλκίδ' ἀντίπορον,
Concelebrate Dianam,
Quæ est e regione Chalcidid,

nempe in Aulide. Idem de aliis in utraque Euripi *ripi*, Bœoticiæ nempe aut Eubœæ, *portibus*, in quibus vigeret idem Dianæ cultus hic dictum liquet. Talis utique *Delium*, ubi similis Dianæ ac Latonæ, juxta Pausaniam, honos habitus, l. IX. p. 573. *Amarynthus* præterea, ubi *Amarynthia* Diana fanum extitisse tradit Strabo l. X. p. 448. eamque non ab Eubœensibus solum, sed ab Atheniensibus *Αμαρυνθίας* nomine cultam refert Pausanias l. I. p. 60. Cujus alioquin AMARYNTHIÆ DIANÆ a me olim Romæ ex iisdem schedis, de quibus jam supra, Ligorianis de-

scriptam inscriptionem, & ad Cl. Reinesium cum aliis missam, inde ipsomet id indicante, retulit vir doctissimus, Syntagm. p. 216, sed quam *Amarantiam*, idque ab *Amaranto* liberto, qui eandem dedicaverat, dictam, male ibidem statuit, ac fabrilis scilicet errore legi in eodem lapide, *Amarynthiam*. Neque enim *Amarantia*, sed *Amarynthia* vere appellata, & in illa ipsa inscriptione, *Diana*; idque nota ejus aliunde, uti vidimus, ex dicto nempe Kubaë oppido *Amaryntho*, petita nomenclatione.

V. 190. Ελαφίνος Βεστόμαστιν] Non solum hæc *Britomartis* Dianæ Nympha, sed ipsa *Diana Ελαφίνος*, juxta Etymologi Auctorem, dicta, ἢ τὰς ἐλάς φονίοντα, ὃ ὄρε τὴν ἐλάφον, *hinnulos* seu *cervos conficiens*. Idem proinde quod *Ελαφινιά* seu *cervorum venatrix*, vel potius *hinnulorum*, juxta traditam a priscis Grammaticis vocis ἐλάς significationem. Hinc *Ελαφίνος* hic in Scholiis per *νεβροτόνος* redditur, quibus suffragatur Hesychius, ἐλάς, τὸ ἔκγονον τῆς ἐλάφου νεογόν, ὃ νεβρός, h. e. ἐλάς, *cervi vocans parvus, hinnulus*. Idem antea *Ελόν*, ἐλάφου νεογόν, ut ibi omnino & circa distinctionem legendum liquet, quod ex parte jam in editione Batava est adnotatum. Quod vero addit idem Glossographus, καὶ Δωδωναῖα, respicit ad *Hellas* antiquos illius tractus, ubi olim Dodone incolas, & de quibus ait Ἐμοί (non Ἴλλοι) Ἕλληνας, οἱ ἐν Δωδώνῃ, h. e. *Helli Græci, qui in Dodone*. Quin ipsum Jovis templum in Dodone *Ελλά*, juxta eundem Criticum, nuncupatum. An autem ἐλλάς de νεβρῷ seu cervi hinnulo, juxta Etymologi Auctorem dicitur, tanquam ἐν ἔλει seu in palude degente; an ut diminutivum ab ἐλάφῳ; an vero λὰν τῷ ἄλλοδαίῳ, seu a saliendo, ut solent ejusmodi hinnuli, nihil adinet hic, quod Græculi alioquin solent, indagare.

Ibid. Βεστόμαστιν ἰσθμοποι] *Βεστόμαστις*, quod notat hic Scholia, ac præterea Etymologus, qui hunc Callimachi locum adducit, tam de *Nympha* Cretensi, quam de *Diana* ipsa olim dicta; quod postremum etiam tradit Hesychius, *Βεστόμαστις*, ἐν Κρήτῃ ἢ Ἀρτυμῖς, *Britomartis, in Creta Diana*, ac similiter Solinus cap. 11. a quo dicitur *Βεστόμαστις*, quasi *virgo dulcis*, e duabus nempe vocibus Cretensibus, *Βεστός dulcis* (quod apud Hesychium legitur & apud Etymologum, *Βεστόν* h. e. αἰγαστόν) & *μάστις virgo*. Quo refert ὁ πάρο ad Solinum aliam Hesychii glossam, *μαστῖς*, ἀνδραπῶ, unde *μαστῖς mulier*, & metathesi litterarum ο in α Cretensibus familiari, *μαστῖς*, unde *Βεστόμαστις dulcis virgo* sit appellata. Neque aliter de eadem Bochartus de Colon. Phœn. l. 11. c. 111. Casaubonus vero ad Strabonem p. 198. de hac ipsa loquens *Britomartide*, & ratione nominis a Solino indicata, non *μάστιν*, sed *ἰσθμαστιν* *virginem* dictam putat a Cretensibus, ὡς τὸ ἰσθμαστὴν τῇ μητρὶ, quod *matrem sequi soleant virgines*. Aliam vero de qua silent viri illi summates, causam etiam adfert dictæ hujus *Βεστόμαστιδος*, Etymologi Auctor; nempe ὅτι ταῖς Βεστόμαστῖς Νύμφαις ἰσθμαστῖς, quod *Britias Nymphas sequeretur*; & de quibus Nymphis, quæ *Βεστόμα* fuerint appellatæ, egerat paulo ante idem Grammaticus, sicut etiam de Baccho, *Βεστόμα*. *Virginem* vero a Cretensibus dictam *μαστῖς*, non vero *μάστιν*, notat

notat Stephanus, qua de re alibi. Eadem vero Dea *Britomartis* ἰώνο-
π hic dicta, quæ circumspexit ab Interprete redditur. Apud Hesy-
chiam autem ἰώνοπ, ἀντι, quod contrarium potius, seu *solum*
ac *remissum* notat. Unde pro ἀντι ibidem συντος, commoda eo sen-
su vocis ἰώνοπυ significatione, legendum mallet. Verum ad hunc
Poetæ locum opportunius, ἰώνοπ hic a Valcanio pro ἰύροχ seu *con-
ta in collimando*, de Nympha nempe venatrice quæ sagittandi peritia ex-
celleret, dicitur. Haud aliter nempe, & quo respexit hic Callimachus,
ἰώνοπ ἰοχίαρα, *sagittandi perita jaculatrix*, Diana ipsa ab Homero
dicitur Odyss. A. v. 197; & sicut alibi ἠροσούπ ἰοχίαρα, *ferarum ja-
culatrix sagittis gaudens*, vocatur ab Auctore Hymni in Dianam, qui Ho-
mero cum aliis tribuitur.

Ibid. & V. 191. Μίνως πλοῦθις ἰπ' ἔρωτι] Opportuna hic Hesy-
chii glossa, πλοῦθις λέγεται τὸ παρορμᾶσθαι, ὡς τὰ Ἀφροδίτια, h. e.
πλοῦθις, *valde incitari ad Venere[m]*, non proinde ut ait in Dialogis
Meretriciis Lucianus, ἔρῳ ἰπικλαίοντι ἔρωτι, *amare levi quodam amo-
re*. Sic eodem verbo, pro *immodico alicujus rei desiderio teneri*; usus M.
Antoninus l. 1. p. 3. μηδὲ πρὸς τὰ τοιαῦτα ἐπλοῦθαι, *neque circa talia in-
fano ferri studio*. Totam autem hanc, quæ sequitur, de Μίνω narra-
tionem, quod amore æstuaret hujus Nymphæ Cretensis Britomartidis;
illam fugientem ac latitantem modo in silvis, modo in paladibus,
per plures montes insequutus, coegerit tandem in mare se præcipitem
dare, ubi eadem in retia piscatorum, Dianæ consilio præparata, incide-
rit, ac inde *Diθύρα* fuerit appellata; mons autem, unde ea deciderat,
Diθῆαι: totam eam, inquam, narrationem, veluta Callimacho traditam
redarguit, quod viderunt etiam priores editores. Strabo l. x. p. 479. neque
obscure etiam Diodorus l. v. p. 343. & qua de re mox videbitur. Me-
minerunt insuper ejusdem fabulæ Virgilius in Ciri, Pausanias l. 11. p. 141.
Antonius Liberal. c. xl. ac veteres Critici ad Euripidis Hippolytum v.
146. prout ea loca jam congescit diligentissimus Meurfius in Creta
p. 202. &c. ac ubi in dictis modo Scholiis ad Hippol. Βελτομάρτιδος Φυ-
γύσας τὸν Μίνωα, pro Κροτομάρτιδος, Φαγύσας, &c. inepta valde lectione,
ut pridem ad oram mei Callimachi notaveram, ac eundem Meurfium
in opere illo haud ita dudum vulgato, emendasse nunc animadverto.

V. 193. ἰαμδρῆσι] Præter Homerum vox est frequens in Apollonii
Argonauticis, ut l. 11. v. 797. ἰπ' ἰαμδραῖς ἰπρίοιο, *ad irrigua loca Hyppii
fluvii*, ubi eruditi Critici ἰαμδραῖς δὲ λέγει τὰς παδύρας τόπους, quæ ea-
dem est Hesy-chii ad hanc vocem glossa, ἰαμδρῆς, *autem dicitur locus aquo-
sus seu irriguus*. Adde eod. lib. Argon. v. 820. l. 111. v. 1021. & 1219.
l. 1v. v. 316. ubi eadem vox ἰαμδρῆ & in plurali ἰαμδραῖ pariter le-
gitur.

Ibid. ἐνίης μῆνας ἐφοῖτα] Aliter vero de hoc Minoe Plato in cogno-
mine Dialogo ΕΦΟΙΤΑ ἔν δ' ΕΝΑΤΟΥ ΕΤΟΥΣ εἰς τὸ τῷ Διὶ ἀντρον ὁ
Μίνως, *frequentavit NONO quoque ANNO Jovis antrum Minos*. Quod
a Maximo Tyrio itidem traditur Diss. xxii. ab Homero autem dicitur
Odyss. T. v. 179.

ἘπίωρⓄ βασιλεὺς Διὸς μεγάλης ἀρετῆς,

Per novem annos regnavit magni Jovis confabulator;

adeo ut in illo *novennatio*, sive *mensium*, ut hoc loco, sive *annorum* etiam numero, ubi de hoc Minoe apud veteres sermo, iidem seu casu seu industria conspirasse videantur.

V. 194. Παιίκαλα] Unde apud Homerum sæpius *παιπαλοῖσιν* de loco *πραγμῆτο*, & quod minus obvium, apud Æschylum Eum. v. 390. *δυσοπαίκαλα*, ubi Grammatici, *δυσοπαίκαλα*, *δυσοπαρόβωτα* ἢ *τραχίη ζῆσι*, ἢ *καὶ τοῖς θνητοῖσι*, h. e. *δυσοπαίκαλα*, *qua difficulter transiliuntur*, *aspera tam vivis, quam mortuis*. Adde Aristophanem Nub. p. 138. *κρίταλον*, *παιπάλη*; & eruditos itidem Enarratores, *παιπάλη δὲ ἀπὸ τῆς τραχύτητος*, *ἐπὶ ἢ παιίκαλα καλεῖται τὰ δύσβωτα*, h. e. *παιπάλη autem propter asperitatem, quandoquidem παιίκαλα vocamus, qua difficilem habens accessum, vel transitum*. Neque tamen de hac Nympha, Minoe fugiente, sed de eadem cum *Κυργῷ* Diana venante, ait Claudianus Sec. Conf. Stil. v. 302.

Dalmatia lucos, ABRUPTAQUE *brachia Pindi*,

Sparsa comam BRITOMARTIS agit.

Alio vero sensu *παιπάλημα* occurrit apud eundem Comicum, nempe Avib p. 565, de tenuissima *farina* seu *polline*, ut notant itidem Critici, & quo sensu *παιπάλη* itidem alibi, quod aliunde notum, dicitur.

Ibid. *ἐκ ἀνέπαυσι διακνῶν*] Injuriam hic *Minoi* fieri, qui justitiam coluerit & laudabiliter vixerit, observat loco ante indicato Diodorus, nempe l. v. p. 343. Nota vero aliunde ac trita, quæ de hoc *Minoe*, ut juris & æqui summe studioso, ac legum apud Cretenses, quas a Jove scilicet didicerat, latore; eodem Justitiz etiam sceptro inde ornato, ac jura insuper inferis dante, a veteribus, Homero, Herodoto, Platone, Diodoro, Strabone, Cicerone insuper, aliisque tradita. Neque tamen idem *Minos* ab injustitiz ac sævitiz nota, quæ & hic eidem adfingitur, dum pudicam virginem per plures menses insectatus, & quo vim illa ejus effugeret, adigit, ut se de monte in mare præcipitem daret, immunis plane habitus. Ita ob injustam ejusdem *Minois* regnandi libidinem ac sævitiam, *ὀλοόφρονⓄ* seu *perniciosis* (quamquam de ea voce alii aliter e præcis ad poetam Criticis) ab Homero, ut observat Cyrillus Adv. Julian. l. vi. p. 191. fuit insignitus, nempe Odyss. A. v. 321. ac unde de eodem, ut refert insuper *Alexandrinus Antistes*, dixit *Callimachus* & cujus ea de re versum supra inde inter ejus *Fragmenta* retuli,

Καὶ ἦσαν ἐπίτοπι βυρὸν ζυγὸν ἀυχίη Μίνως,

Et grave jugum insularum cervicibus Minos imposuit.

Unde etiam liquet, cur idem *Minos*, *injusti Regis* nomine a *Catullo* perhibetur, *Epithal. Pelei* v. 75. & a *Philostrato* *Vit. Apoll.* l. 111. v. 111. omnes homines crudelitate superasse dicitur. Quibus adde *Theodorum Therapeut.* Serm. xi. p. 658. ubi quum traditos a Platone mortuorum judices, *Æacum*, *Minoæ* & *Rhadamantum*, non per omnia laudandos dixisset, addit nominatim, *τῷ δὲ Μίνω ἢ πολλὰ ἄτιστα κατηγοροῦσι τινές, ἢ Μίνωσιν αὐτὸν εἰσὶν ὅτι πολλὰ ἐπιτιμῶνται*.

V. 197. Ὄθι μάλιστα Κύδωνος] Quæ hic & sequentibus duobus versibus tradit Callimachus de monte *Diçtao*, & Nympha ipsa Britomartide *Diçlynnna* a *Cydonibus* inde dicta, quod *εις διçλυνα* seu *in retia*, quæ illam servarunt, opportune eadem incidere, ac inde solemnibus sacris fuerit ab iis culta, aperte redarguit, uti paullo ante vidimus, ac jam reprehensum ab aliis observat gravis Auctor Strabo loco jam indicato l. x. p. 479. idque inde quod *Cydones* nullatenus essent iis locis, seu *Diçtao* in Creta monti vicini, sed in occiduis illius Insulæ partibus agerent. Ita vero Battiadem nostrum absolvendum putat ὁ πάνυ ad Solinum p. 171. ut divertitatem quidem illam situs inter *Cydonas* seu *Cydonios* & *Diçten* seu *Diçtaum* Cretæ montem agnoscat, sed Callimachum, per *Κύδωνας*, *Cretenses* in genere intellexisse, non vero *Κυδωνιάτας*, tantum seu *Cydonios*, existimet. Cui tamen ne continuo suffragari liceat, obstat Strabonis ipsius, & eorum ex antiquioribus Criticis vel Scriptoribus, quorum ibi ea de re sententiam refert ac tuetur, auctoritas, qui per *Κυδωνας* *Cydonia*, nobilissimæ urbis Cretæ, incolas, a Callimacho ibidem intelligi statuunt. Accedit, quod non de Diana, sed de Nympha Britomartide, illo *Diçlynnna* nomine, post ejus *εις διçλυνα* seu *retia* lapsum a *Cydonis* appellata, hic agat Battiades; ac unde postea Dianam ita a Cretensibus dictam tradit demum v. 204. &c. Καὶ δὲ σε κείνης Κρηταίης καλίσει, ἢ τοῦ κείνης ἂν ἴσως ἂν Κρηταίης καλίσει, &c. Quod a *Cydonis* itidem præ aliis Insulæ incolis factum liquet, quod non *Diçtaum* quidem, neque proinde denominatum a monte *Diçto*, sed *Diçlynnnaum* Dianæ Templum, quamquam in alio *Cydoniæ* monte, ut hodie ibidem legitur, *Tiçyro* vel *Tyro*, existisse ibidem tradit Geographus. Firmat id insuper, de culta nempe apud *Cydonios* *Diçlynnna*, vetustiorum etiam Auctorum, ut Herodoti testimonium, qui existisse apud *Cydonios* *Diçlynnnae* fanum, illudque, sicut alia *Cydonia* Tempia, a Samiis urbis illius *οἰκισαίς*, condita memorat l. 111. cap. LIX. ὡς τὰ τὰ ἱερὰ τὰ ἐν ΚΥΔΩΝΙΗ ἵόντα ὑν, ἕτοι ἴσι οἱ ποιήσαντες καὶ τὸν ΤΗΣ ΔΙΚΤΥΝΝΗΣ ναὸν, adeo ut Tempia, quæ nunc *CYDONIÆ* videntur, isti (Sami) fecerint, ἢ ipsum *DICTYNNÆ* fanum. Quo referri præterea debet, quod inter alia Dianæ cognomina, *Κυδωνιάς* seu *Cydonia* eadem in Orphicis vocetur, nempe Hym. ibi in Dianam, *Κυδωνιάς*, ἀεολόμορφος, *Cydonia* varias induens formas &c. Quicumque vero primi auctores fuerint conditæ in Creta *Cydonia*, & cultæ ibidem *Diçlynnna*, illud tamen ex hisce liquidum, eo nomine dictam omnino, & sacris, aut primum, quod hic innuit Callimachus, aut potissimum celebratam a *Cydonis* *Diçlynnna*. Adde, quod in eorundem *Cydoniorum* vicinia, ut refert mox ipse Strabo, ac ut inde facile tutelare illius tractus numen agnoscas, culta itidem fuerit hæc *Diçlynnna*, nempe *πρὸς ἰσπύραν δι' ὄμορον τοῖς ΚΥΔΩΝΙΑΤΑΙΣ Πολυρρήνιοι*, παρ' οἷς ἴσιν τὸ ΤΗΣ ΔΙΚΤΥΝΝΗΣ ἱερὸν, ad occasum *Polyrrhenii* sunt *CYDONIATARUM VICINI*, apud quos est fanum *DICTYNNÆ*. Quibus addendi, & in eodem occiduo Cretæ tractu, finitimi *Polyrrheniis Phalasarumenses*, a quibus sacratam similiter *Diçlynnna* nomine eandem Deam, tradit *Dicæarchus* in Creta,

— φασὶ δὲ ἐν Κρήτῃ πόλις
 Ἐἴται Φαλασσαῖα κειμένη πρὸς ἥλιον
 Δύοντα, κλειστὸν λιμνὴν ἔχουσα, καὶ ἱερὸν
 ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ ἄγιον, καὶ καλεῖσθαι τὴν Θεὸν
 ΔΙΚΤΥΝΝΑΝ,

— *ajunt autem in Creta urbem*
Esse Phalaxarna, sitam ad solem
Occidentem, celebrem habentem Portum & Templum
 DIANÆ sacrum, & vocari Deam
 DICTYNNAM.

Quamquam & latius emanarit postea ejusdem *Diana Dictynna*, & extra Cretam quidem, qua de re mox, cultus. Quod autem spectat diversum horum Κυδωνίαι seu *Cydoniorum*, de quibus hic agit Callimachus, & *Dictes* seu *Dictai* montis in eadem Insula situm, de eo mox etiam videbitur ad v. 199. Δικταῖον καλέουσι &c.

V. 198. Νύμφαι μὲν Δίκτυνας] A qua nempe Dianæ comite, ut ea de re mox v. 205. Dea ipsa, cujus opes scilicet illa incolumis e δίκτυοις seu *retibus* evaserat, eodem nomine fuit appellata. Ut hic de memoratis paullo ante Virgilio in Ciri, Pausania, Antonio Liberali, priscis Euripidis Enarratoribus, Servio ad Virgilium, aliisque nihil dicam, qui ejusdem vocis *Dictynna* causam reddunt. Quibus addi insuper potest Plutarchus de Solert. Anim. p. 965. loco jam ante alia occasione indicato; ubi non obscure Dianam Δίκτυνας dictam, tanquam *Marinam*, haud minus ac *Agrestiam* seu *Agrestem* Deam, & proinde a δίκτυοις ἰς κομηγεῖαν ita dictam velint hanc Nympham Britomartida, seu ob repertos ab illa eisdem venaticos castes, ut Diodorus de eadem ait l. v. p. 343. seu quod venando forte illa in eadem inciderit, prout notant veteres Critici ad illud Comici in Ranis p. 275. Δίκτυνα, παῖς Ἀρτεμιδος καλὰ, *Dictynna*, virgo *Diana pulcra*, nempe φασὶ δὲ ὅτι Νύμφη τις Βροτόμαρτις καλυμένη, ΘΗΡΕΥΟΥΣΑ ποτὶ ΔΙΚΤΥΟΙΣ τισὶ κατὰ τύχην εὐπίπτει, καὶ ὑπὸ Ἀρτεμιδος ρυθῆσα, ΔΙΚΤΥΝΝΗΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ ἱερὸν ἰδρύσατο, *ferunt, quod Nympha quadam Britomartis nomine quondam VENANDO inciderit forte in RETIA, a Diana autem inde liberata, DICTYNNÆ DIANÆ fanum erexerit.* Quo respexit proinde idem Comicus Vesp. p. 454.

Ἡ δὲ μὲν Δίκτυνα σύγχωμῆτι ἔχει τὴν δίκτυον,

Dictynna vero ignoscit mihi propter hoc rete,

& quod male ibi in Florentis cruditissimi notis, sed librariorum, ut opinari licet, culpa, ad *Minervam*, non vero ad *Dianam* continuo refertur; haud absimili alioquin Latini Nicandri Interpretis, uti paullo post videbitur, errore, qui Δίκτυνας itidem, non de *Diana*, sed de *Pallade* explicare non dubitavit. Quo loco insuper mihi occurrit præclarus de hac *Dictynna* apud Cretenses *Æde*, sed male etiam ab Interprete, quod frequenter ei contigit, acceptus Philostrati locus Vit. Apoll. l. VIII. c. XII. p. 419. ubi dicitur idem Apollonius, dum in Creta ageret, ἀφιέσθαι δὲ ἰς τὸ ἱερὸν τῆς Δικτύνης, *pervenisse in Dianæ Dictynna Templum,*

non ut ibi Interpres, in *Diſſea Matris Templum*, quasi non *Diana*, sed *Deam Matri*, quæ scilicet in *Diſſeo* monte Jovem peperisse ferebatur, sacra esset, & quidem sub *Διελώνης* appellatione hæc *Ædes*. Quæ vel sequentia ibidem, de Dea *κρηνη* seu *venarico*, qualis *Diſſynna* habebatur, dici abunde arguebant; nempe canibus custodia ejusdem Templi credita, iisque, qui urſos aliaque teras belluas non reformidarent.

V. 199. *Διελώνης καλίστην*] Haud frustra reprehensum, qua de re paullo ante, a Strabone Callimachum, qui ab illo *Diſſeo* Cretæ monte, *Diſſynnam* a *Cydoniis* vocatam hic dicit Nympham Britomartida, licet omnino statuere. *Διελών* enim Diodoro, Straboni, Stephano aliisque, *Διελών* autem Arato Phænom. v. 33. ac unde eidem *Διελώνης ὄρος*, *mons Diſſeus*, apud Græcos Latinosque Scriptores dicitur, non *Dianæ* quidem, sed *Jovis* in eodem cultu, seu *Natalibus*, *Antro*, *Fano*, & *Διελώνης* etiam inde, ut supra *Hym.* in eundem v. 4. appellatione, juxta notas poetarum fabulas, *mons nobilitatus*; situs præterea idem in Orientali Cretæ parte, & ad *Prasum*, juxta *Geographum* p. 475, haud ignotam tractus illius urbem; cujusque, ut obiter hic tangam, existat adhuc hodie antiquus nummus, apud *Cl. Chiffletium* *Sequanum*, in quo hinc caput imberbe, ac ut videtur, *Apollinis*, illinc *Bos* cum flore desuper & inscr. ΠΡΑΙΣΙΩΝ. Unde omnino apud *Strabonem* *Πηγῶνος* & *Πηγῶσις*, sicuti apud alios etiam *Auctores* legitur; non *Πηγῶνος* & *Πηγῶσις* legendum itidem liquet. *Κόδωνης* autem, seu *Cydonis*, a quibus montem illum *Diſſeum*, tanquam iis foret finitimus, primum dictum; ipsamque Nympham, quæ ex eodem *ἰσθμῷ* *Diſſεα* deciderit, *Diſſynnam* appellatam, illi inquam, sita erant in adverso plane & inde quidem remotissimo *Inſulæ* latere, seu, ut vere tradit *Strabo*, *occiduis* ejusdem partibus. Unde utique non vicinus iis, ut bene inde colligit *Geographus*, *mons Diſſe* aut *Diſſeus*, sed omnino, quod addi hic ab eodem *Strabone* debuerat (qui *Tisyri* aut *Tyri*, prout præferunt veteres libri, montis in eo tractu tantum meminit) *Diſſynnam* *mons*, de quo ait utique *Dicæarchus* in *Creta*;

Ὅρος τὸ Διελώνης ἐπὶ δυσμῶν φέρων,

Mons Diſſynnamis ad occasum tendens.

Cydoniis proinde finitimus, ubi sita etiam urbs, quæ *Diſſynna* a *Mela* dicitur l. 11. c. v11, & a quo monte vel urbe dictum *Diſſynnam*, cujus ipse *Geographus* alibi meminit, nempe p. 484, *Promontorium*. Quem præterea *Diſſynnam* in *Creta* montem memorant alii, ut *Plinius* l. 111. c. xx. de *Creta*, *montes Cadifus*, *Idaus*, *Diſſynnam*, prout præferre omnes *Plinii* veteres libros monuerunt viri docti, ac retinuit etiam postremus ac eruditus ejus editor *Harduinus*, ac inde, ut agnovit etiam ad eundem ὁ *πᾶν*, *Solinus* (de quo jam ante) cap. xi. *albes jugis montium Diſſynnai*; & *Marcianus Capella* de *Creta* itidem, *montibus Idæo & Diſſynnao sublimis*. Quibus accedunt iusuper veteres *Pindari* *Enarratores*, loco jam supra a me adducto ad v. 41. ubi nempe *Diana* jam grandiuſcula dicitur e *Deſo* in *Cretam* venisse, & *Diſſynnam* in ea

[R 4]

mon-

montem inhabitasse, καὶ τὸ Δικύων (seu Δικύωνος) ἔρ^o κατόχον. E quibus proinde, ut opinor, abunde constat, non *Dictam* vel *Dictaum*, ut hic tamen Callimacho vocatur, sed *Dictynnum* in Creta, & opposito quidem illius Insulæ latere, ac Cydoniis finitimam, montem existisse; a quibus etiam Cydoniis eo *Dictynmai* nomine dictus mons ille fuerit, & *Dictynna* insuper vocata eadem Nympha, quæ se ex eo in *Δίκυον* egerat præcipitem. Ut mittam analogiam, juxta quam a voce *Δίκυον* melius *Δίκύων* ac inde *Δικύωνος*, quam *Δίκη* & *Δικύωνος* formari liquet. Neque proinde id absolvit Callimachum, quod non de *Cydoniis* speciatim, sed de *Cretensibus* in genere id ab eo dictum statuit ὁ πᾶν ad Solinum; quum, ut alia ea de se ad superiorem vers. 197. jam monita hic mittam, non *Dictam* Cretæ mons, sed *Dictynnum* ab eo, quod ibidem agnoscit ὁ *Δαυμάριος*, diversus sit juxta eundem Battiadem, ab eo Cretensis Nymphæ lapsu denominatus. In eundem vero errorem induxisse videtur Maronem Callimachus, dum ille in Ciri, eandem de hac Nympha Britomartide Minoa fugiente, & a qua postea *Dictynna* nomen Dianæ quoque hæserit, ait,

Dictæas ageres ad gramina nota capellas,

Dictæas nempe pro *Dictynnaas*, quæ eo magis hic fuerunt adnotanda, quod neque a prioribus Callimachieditoribus, quibus Strabonis tamen ea de re locum viderant, neque a diligentissimo Meursio in Creta, aliisque vel Geographorum vel Poetarum veterum Enarratoribus, fuerint eadem satis expensa; illudque inter *Dictynnam* & *Dictæam*, ut diversos longeque a se distitos Cretæ montes, si τὸν πᾶν ad Solinum, (qui illud paucis attigit) mittas, discrimen idonee observatum.

V. 200. *λαγὸν ἢ πίπυρον*] Quod de culta *Cydoniis Dictynna*, testantur præterea, uti paullo ante vidimus, Herodotus, Strabo, ipsa quoque Orphica, & cujus cultum iis insuper tribuunt, qui iisdem *Cydoniis* finitimi, *Polyrrheniis* & *Phalafarnensibus*, Strabo rursus ac Dicæarchus. Unde etiam postea latius emanasse *Diana Dictynna* cultum, cum ibidem obiter dictum, & mox ad v. 208. plenius adhuc tradetur.

Ibid. *ἑρ^o ἡμᾶτι καίρι*] Juxta morem nempe Gentilium in solemnibus eorum sacris haud ignotum, ut singula, quibus eadem dicata erant Numina, peculiaribus ramis seu frondibus arborum, ante floribus nexis corollis, iidem colerent. Sic Jovi, quod tratitium, *esculus* aut *quercus*; eidem insuper ac Apollini corona *e lauro*; Minervæ *e olea*; Venere *e myrto*; Cereri *spica*; e *populo* Herculi; Baccho *e betula*; Rheæ, Panni, Neptuno & Vulcano, e *pinis*; Furiis *e narcisso*; aut juxta alios, Cereri etiam & Proserpinæ, vulgo *saeratæ*; ut id non solum a Phædro l. 112. Plinio l. xii. §. 11. Plutarcho Sympos. l. v. q. 111. & Eustathio Iliad. A. p. 87. sed ex multis insuper nummorum & lapidearum statuarum monumentis, etiamnum obvium.

V. 201. ἢ *πίπυρον*, ἢ *πίπυρον*] Opportune huc facit, nempe ad *coronam pinæam*, qua redimitti dicuntur *Cydonii*, ubi *Dictynnæ* sacra facerent, id quod apud Achillem Tatium legitur, nempe coronatas e *pinis* Virgines, periculum Virginitatis facturas, l. vi. p. 481. *ἀμφιπέρας δὲ ἢ πᾶσι*

192

ἐπιφανομένη τὴν κεφαλὴν πίτυος κόμῳις, *prodit autem in conspectum virgo capus coronata pinus frondibus.* Unde etiam *pinus corona*, ut virginitatis symbolo ornata Chloë in Longi Pastoral. l. 1. p. 18. *πίτυος ἐπιφανῶτο κλάδους, pinis coronabatur ramis*, quamque capiti ejusdem detractam suomet imponit ibidem Daphnis. Ut mittam illud Virgilii in Ceiri:

Pronuba nec castos accendis pinus odores,
sunt Ovidii Fastos. 11. v. 25. ubi *pura arbor de pinis* ab eo dicitur, additque

Ipse ego Flamineam poscentem februa vidi,

Februa poscenti pinus virga data est.

Verum quæ loca, nempe Achillis Tatii & Longi, opportune cum aliis dudum congesta video a Paschali in erudito opere de Coronis l. vi. c. xxviii. Quibus adde Ælianum, qui duos Atalantæ, & de quibus paullo infra, procos Hylæum & Rhœcum, fractis recentibus *pinis ramis*, & inde coronas necentes, ad puellam continuo discurrissè memorat, l. vi. c. xxviii. *Ἐχίνω* autem seu *lentisco*, cur in sacris Dictynnæ, quod hic a Callimacho additur *coronans* adhiberent Cydonii, haud aliud occurrit, nisi quod ex eadem arbore, quæ sicut in aliis Insularis maris Mediterranei, ita etiam in Creta frequens proveniret, arando auspicia capere solerent agricolæ, eademque ter in anno fructum ferret. Utrumque certe apud Aratum legitur, Διοσχορ. v. 325.

Ὅτι τὴν ἢ κάλλιμα λοχαίη ἔχινος ἀρῆται,

h. e. Grotio τῷ πᾶν interprete,

Si gravida egregios glandis lentiscus acervos

Proferas. hoc largas sperabis ab omni messe;

ac paullo ante nempe v. 319. idem Aratus τριπλῖα δὲ ἔχινος κούρω Cicerone interprete,

Lentiscus triplici solita est grandescere factus,

Ter fruges fundens, tria tempora monstrat arandi.

Quæ postrema de *ἔχινω* seu *lentisco* leguntur itidem apud Theophrastum de sign. serenit. p. 440. ὁ τῆς *ἔχινος* (non *ἔχινος*, quod jam vidit interpres) *καρπὸς σημαίνει τὴν ἀροτὴν, ἔχινος δὲ τρία μέρη, καὶ ἴσιν ὁ καρπὸς τῷ ἀροτῷ σημαίνει ὁ β. τῷ β. ὁ γ. τῷ γ. lentisci fructus, sativissimum temporum significat. Est autem ille trium temporum, & primus prima sativissimus signat nascens, alter secunda, postrema tertius.* Unde merito Julium Scaligerum aliosque recentiores Botanicos redarguit ad Theophrasti Historiam de Plantis vir doctus, qui male a Cicerone *ἔχινος* per *lentiscum* reddi, aut ea voce alibi apud Theophrastum, *scillam* demum designari, iecus existimaverant. Ut inde haud mirum sit eandem arborem, Dictynnæ huic Nymphæ, ceu appellatæ ab eadem uti paullo e Virgiliana Ceiri vidimus, *Dictynna Lema*, eique τῇ ἀνέξουη πάντα καὶ τροφήν, *omnia augenti & nutriendi*, ut de ea Josephus Origin. l. 1. c. 11. sacram ab his Cretenfibus habitam: de qua nempe Dea Catullus Carn. xxiv.

Rufica agricola bonis

Tecta frugibus explens;

[R 5]

ac

ac Maro Georgicorum l. 1. v. 276.

Ipsa dies alias alio dedit ordine Luna

Felices operum.

Unde apud Petronium posita in domo Trimalcionis tabula, quæ habebat Luna cursum stellarumque VII. imagines *πίεσαι*, & qui dies boni, quique incommodi essent, distinguente bulla notabantur.

Ibid. *μύρτιο δὲ χεῖρας ἀΐδωλοι*] Quæ haud parum illustrat Nicander circa finem Alexiph. ubi nempe huic *Διὶ Τύνην* pariter ac Junoni invisam tradit *μύρτυν*,

Πρὸς δὲ τὶ σοὶ, Δία Τύνην, τῶς ἐχθρόισι κλάνας.

Ἦρξ τ' ἰμβραστίας μῦθος τέρψῃ ἐχ' ὑπὸ δάκρυ.

Præterea vero suos Diæ Τύνην odis ramos (myrti)

Junonemque Imbrasiam sola non coronavis.

Male autem, quod paulo ante innuebam, Latinius Nicandri Interpres, ibi *Δία Τύνην* per *Palladem* reddit, & ideo quidem, quod continuo addit Poeta, victricem iudicio Paridis in Ida monte Venerem, *μύρτυ* fuisse coronatam, inde *μύρτυν*, sicuti modo dixerat, Junoni invisam. Quamquam coronam e *μύρτυ* proprium fuisse *ἀγωνίῳ*, seu agonum, qui in Junonis Argivæ honorem Argis celebrabantur, tradere norim veteres Criticos ad Pindari Olymp. Od. VII. p. 70. ab Aristophane autem Avib. p. 593. dicantur *παρθένια λευκότεραφα*, *virginea albi nuptimentis μύρτι*, neque proinde a sacris Diæ Τύνην, Virginis utique ac inde *παρθενα* subinde & *Ἀγνῆς* a veteribus dictæ, aliena. Unde coronati etiam *μύρτυ* in Eleusiniis cum initiati, tum qui ex utroque sexu præserant aut inserviebant castis illis, ceu quæ in summa *ἀγνείᾳ* peragi dicebantur, ut aliunde notum, Mysteriis; prout illud de *μύρτυ* nempe coronis in iisdem *τελεταῖς*, legitur in Græcorum commentariis ad Sophoclis Oedip. Col. v. 715. & Aristophanis Ran. p. 228. Id quod, ut obiter hoc addam, sicuti alia in iisdem Mysteriis, ex Oriente omnino haustum mihi videtur, prout in vetori Fœdere *justi* assimilantur *μύρτυ*; quod nempe, sicut *μύρτυ* æstate ac hieme, ita *justi* semper florent in hoc & futuro seculo, (quæ ipsissima Gentilium de iis, qui rite Eleusine initiati, sunt opinio) ac unde Estherem *הַמַּלְאָכָה* dictam tradit Chaldæus Paraphrastes, Esth. c. 11. v. 7. Unde præterea pro eo, quod Esa. LV. 13. legitur pro *salivoca* (seu *virgulto*) *ascendit abios*, & pro *uvicæ crescit* MYRTVS, id ab eodem Paraphraste redditur, *pro impiis consurgens justis*, & *pro peccatoribus consurgens* TIMENTES PECCATUM. Cartamen a *μύρτυ* abstinuisse hic dicantur in Diæ Τύνην sacris Cydonii, ad sequentem mox versum videbitur. Constat alioquin ex Athenæo l. XV. p. 678. in alio Cretonsi Fæsto Europæ sacro, dictoque *Ελευσίᾳ*, coronam e *μύρτυ* vehi in pompa solitam, eamque vocatam inde *Ελευσιδα*. Mitto quod *μύρτυ* coronam Cerei (sicuti de Eleusiniis ejusdem Deæ modo dictum) ac Veneri communem tradit Artemidorus l. 1. c. LXXIV. p. 67. aut quod a Theophrasto-H. Pl. l. IV. c. VI. dicitur in omnibus ad Pontum locis, nullam omnino *μύρτυν* reperiri. *Καίπερ*, ut addit, *ἐκδηζόντων ἑὲ πάντα μαχαμαίου ἄρῃ τὰς ἰσραηλῖταις.*

Gaza

Gaza interprete, *quamquam summo studio omnique solertia myrtum serere conatus, ad usum religionis.*

V. 203. ἴθω μίγχα χάσκατο μύρτω] Caussiam cur adeo *myrtum* oderit Dietydna, neque ex ea coronas in ejus sacris necerent Cydonis, casui hic tribuit poeta; quod nempe hujus Nymphæ Minoa fugientis peplo adhæserit *myrti* ramus. Potior autem illa habenda hic est ratio, quod cum *myrtus* alioquin Veneri, ut id tralatitium & ab Anna eruditissima jam obiter est adnotatum, sacra haberetur, unde μύρτον Ἀφροδίτης φυτόν, *myrtum Veneris plantam* vocat Plutarchus in Marcello p. 310. Virgini proinde Ἀφροδίτῃ & pudicitiae antistiti, seu Nymphæ, seu Deæ *Dietydna* eadem *myrtus* haud immerito fuerit inuisa; tum præterea quod *myrtus* in mortuorum inferiis vulgo adhiberetur. Id quod e variis veterum Tragicorum locis liquet, sicut Sophoclis *Electr.* vers. 324. 512. &c. ac unde *myrti* frondibus coronatæ fuerint Deorum Aræ a moritura Alceste apud Euripidem, *Alcest.* v. 171. Sic *myrto* etiam redimiti apud Thebanos victores in solemnī Feste Ἰβλαία ab iis dicto, seu in agonibus ad Jolai tumulum institutis; atque ideo juxta veteres Pindari Enarratores Ἰθμ. Od. 11. p. 460. μύρτιν ἣ ἐπιφανῆται, ἀλλ' τὸ εἶμα τῶν νεκρῶν εἶσθε, *myrto enim coronantur, quod ea sit mortuorum comita.* Quæ feralis proinde planta, Deæ Εἰλειθεΐῃ seu Λοχεΐῃ, nempe juxta Catullum Carm. xxxv. *Lucina Jannoni*, minus utique auspicata videbatur.

V. 204. Οὐπί ἀϊκος' ἐυῶπι] Haud una traditur hic in Scholiis ratio, cur Diana Οὐπίς a Poeta appelletur, & inter alia, desumpto nomine ab una e Deæ comitibus Οὐπίς dicta, de qua agitur infra H. in Delum v. 292. Unde Virgilio, qui ejusdem Dianæ comitis meminit *Æn.* l. xi. v. 532. *Opim unam ex Virginibus sociis &c.* non debuit Macrobius *Satur.* l. v. c. xxii. unice tribuere, quasi quod Dianæ epitheton legerat in Græcorum libris poeta, um ex ejus sociis continuo imposuerit, ad idque Alexandri *Ætoli* versibus, qui ibidem leguntur, inductus, in quibus non Dianæ comes, sed ipsa Dea Οὐπίς dicitur. Verum hanc Macrobius de eo Virgiliano loco, quod vidit jam doctissimus Turneb. *Adv.* l. xii. c. 111. opinionem, abunde redarguunt, quæ de hac Οὐπίς Dianæ comite, & a qua Deæ ipsi nomen postea adhæserit, non hic a prisca solum Criticis dicuntur; sed infra etiam, uti paulo ante innui Hym. in Delum, ubi Οὐπίς juxta sorores Λοχο & *Hecæergen* totidem vocantur Virgines, quæ sacrorum primitias ex Hyperborcis in Delum Insulam primæ detulerat, & qua de re ibidem opportunior dicendi erit locus. Haud aliter cæteroquin ac eadem Diana, a comite Nymphæ Britomartide, eaque *Dietydna* postea, uti modo dixerat, appellata, idem nomen deinceps apud Cretenses obtinuisse, hic a Callimacho traditur. Unde utique id non *nimia* quidem Virgillii *doctrina*, juxta Macrobius loco modo indicato, qua scilicet ille Dianæ nomen *Opim* in ejus comitem *transfuleris*, sed ipsius Macrobius, qui ignoraverit rem tamen in Græcorum monumentis pervulgatam, ἀβλαψία vel ἀκερσία erit potius tribuendum. Cautius proinde Servius, qui, quamquam ad cum Maro-

nis

nis versum de Opi, una e Virginibus Dianæ sociis, eundem Alexandri Ætoli poetæ locum quoque indicet, in quo Dianam ab Ephesiis Opim vocatam tradit, quod hoc loco peritissimus, ut addit, antiquitatis poetæ sociæ ejus imposuit; ante tamen dixerat, Opim quando dicimus, Nympham significamus. Unde aliorum etiam opinionem continuo refert, de Hyperboræis Opi & Hecæerge, additque, alii putant Opim e Hecæergen nutritores Apollinis ac Diana fuisse. Hinc itaque OPINDIANAM ipsam cognominatam. Immo addit ibidem aliam quoque ejus appellationis causam, vel quod proxima Luna (qua Diana) terris, facile conspicias; nempe ἄπὸ τῆ ἀπηναιδαῖ, ut apud Hesychium ἀπηναιδαῖ, (non ἀπηναιδαῖ) ὄψοδαῖ, alibi, ὀπηναιδαῖ, Διωρησῖαι. Quæ alioquin prior ratio de Diana ita appellata a nutrice ejus Οὐπί, traditur quoque in Scholiis ad hunc Callimachi locum; aliaque insuper παρὰ τὸ ὀπιζοδαῖ τὰς τιτυσῖαι, quod curam ageret parturientium, seu iis opem ferret; prout etiam DIANA ORIFERA dicta in antiquo marmore apud Gruterum XL. 1. 8. & quo sensu alias ὀπίαι apud Pindarum de cura seu opæ Deorum legitur Pyth. Od. VIII. p. 293. Θεῶν δὲ ὀπίαι ἀφ᾽ ἑστέων αἰτίαι, Deorum autem opem immortalium peto, atque, ut ibidem addit, Xenocratis, quem illo Hymno celebrandum suscepit, fortunæ, seu juxta Scholiastem, νοσῖαι. Hinc alibi ad eundem Lyricum notant veteres Grammatici Pyth. Od. IV. p. 242. Ὀπιζομένων, ἀπὸ τῆ ἐπιτροφίαν ὡς αὐτῶν, καὶ τὰς ὀπίαι ἐπιβαλλόντων ἢ ἕτας, ἐπὶ Ὀπίαι ἐστὶν ἢ τῆ μιλῶντι ἐπιτροφῆ, quæ postrema ab illis Criticis totidem verbis notantur ad Isthm. Od. III. p. 450. h. e. Ὀπίαι ἐστὶν de futuro cura seu providentia. Unde proflexit eadem Hesychii Glossa, ἐπίδα, ἐπιτροφῆ, & μοχ ὀπίαι, ἐπιτροφῆ, non ut ibi ἀφ᾽ ἑστέων, quod postremum adnotatum jam in editione illius Grammatici Batava. Neque vero hic prætereundum, quod Diana, non quæ hic e Jove & Latona, sed alia scilicet patre Upi & matre Glaucæ nata, dicatur a Tullio, quam Græci sæpe Opim (seu Opim) paterno nomine appellant, de Natur. Deor. l. III. c. XXIII. Quam vero Οὐπίαι nuncupatam ab Ephesiis Dianam diximus, iis, qui apud Macrobiū leguntur, Alexandri Ætoli versibus, eandem tanquam ita peculiariter a Lacedæmonijs appellatam, e Palæphato nempe cap. XXXII. notarunt jam hic priores Callimachi editores, Frisobolius & Vulcanius. Unde quod observo, fieri potuit, ut juxta Coloniarum morem, a Cyrenæis, Spartanorum (uti ea de re supra ad H. in Apoll. v. 72. &c.) traducibus, Diana Οὐπίαι seu Ὀπίαι coleretur; ac opportune proinde a Cyrenæo Vate, illo nomine eadem Dea hic & rursus infra v. 240. Οὐπίαι ἀνοσῖαι itidem invocetur. Neque enim, quod censuit Vulcanius, Dianam a Cretenfibus dictam Οὐπίαι hic adfirmat Callimachus (haud magis utique, quam ἀνοσῖαι aut φασεφῆρον, quibus tanquam consuetis Deæ epithetis, poetarum, maxime ἰμμοσυροφῶν, more, eam continuo hic compellat) sed ab ea, de qua modo egerat, Nympha, Βριτωμαρτίαι aut Διδύμωναι potius, uti mox sequenti ab eo versu aperte etiam dicitur, appellatam. A qua alioquin Diana Οὐπίαι dicta videntur Hymni in hanc Deam Οὐπῆρσι, uti in prima ad hunc Hymnum nota vidimus, quod etiam

etiam monuerat, uti postea animadverti, doctissimus Lil. Gyraldus. Ipsa vero *Nemesis* appellata quoque Οὐπίς, uti in Inscr. Herodis Attici v. 2. Παμνυσίας Οὐπίς, sed quam eandem cum *Diana* habitam, bene ex Harpocrate observat ad eum locum & alibi ad dedicat. Statuae Regillæ, ὁ πάνυ. Locus nempe Harpocratonis, existat in voce Ἀδούρειου, ubi inter alia, Δημήτριον δὲ ὁ Σκῆψιον Ἀστραμὴν φησὶν εἶναι τῶν Ἀδούρειων, δὲ Ἀδούρειου τινὸς ἰδρυμένην, *Demetrius vero Scepsus, Adrastram Dianam esse tradit ab Adrasto quodam, qui Templum ei erexit.* Ad quam proinde Οὐπίς *Rhamnusiā*, haud minus ac ad *Dianam*, uti supra vidimus, ab ὀπίσθοθεν, seu inspiciendo dictam respexit Auctor Orphicorum Hym. in *Nemesis*, de qua ait inter alia, πάντ' ἰσορῆς, quæ omnia vides &c. Quamquam ab alia significatione ejusdem vocis 'Οπίς, pro *vindicta* nempe seu *animadversione*, dictam Οὐπίς Jonice, seu ὀπίς eandem *Nemesis* haud male statuere videatur vir omni excellentis eruditionis, ingenii, ac a præclaris in rem litterarum meritis laude abundans J. G. Grævius, & cujus ea de re ac voce 'Οπίς eo sensu notatio in Lectionibus ad Hesiodum p. 27. mihi forte, dum hæc scriberem, opportune occurrit. Ut vere ibidem in Hesychii glossa ante adducta, ὀπίς ἐπιστροφή, non ἀπιστροφή, legendum viderat; ita alteram, quæ ibidem sequitur, φωνὴ & pro qua ποικίλη legendum alioquin statuit vir doctissimus, præter eandem ὀπίς ab ὀπί notionem, & a qua voce ὀπίς verbum ὀπίσθεν pro γαμῆς deducunt eruditi Apollonii Enarratores ad l. 1. v. 46. ἢ δὲ τῆς ὀπίς, τῆς φωνῆς, tueri insuper posset Aristarchus, qui ad illud Pindari Isthm. Od. V. ἐλπίδων ἔκυσ' ὀπίς, spei perturbantem sollicitudinem seu eventum in Scholiis dicitur eadem verba interpretatus, ἐλπίδων τῶν ἀπὸ τῶν νίκων ἔκυσσ' ὀπίς τῆ φωνῆ. Sed hoc obiter. Ad ipsam vero *Rhamnusiā* Οὐπίς seu 'Οπίς refero præscilicet priscum cumque minus obvium Antonini Pii nummum, in quo mulier visitur, quæ dextra scipionem tenet, sinistram autem velo capitis admovet, haud insolito utique *Nemeseos*, quod norunt talium periti, in aliis antiquis nummis insigni, cum epigraphe OPI AVG. seu *Augusta*. Immo quo spectare insuper observo alium Græcum, eumque oppido singularem, Neronis nummum *Gazæ Mediceæ*, in quo figura seminuda cernitur, dextra cyathum, juxta *Fittonium*, eximium quondam præclari illius *Cimeliarchii Custodem*, aut, si licet conicere, *Pateram* tenentem, sinistra vero *Hæstam*, ad pedes autem *Gryphus*, cum inscr. ΟΠΙΣ. Occurrunt enim, & quales in *Thesauris Gallorum Regiis* aliisque subinde versari, veteres aliquot & *Smyræorum* potissimum nummi, in quibus *Nemesis* cernitur cum iisdem utriusque nummi modo traditi symbolis, scipionis nempe seu sceptri, aut interdum *Pateræ*, quam una manu præfert, dum alteram capiti seu ori admovet, & cum *Grypho* præterea ad pedes. Quod postremum illustrat egregie *Nonnus* l. XLVIII. p. 1270. ubi volare dicitur prope hujus *Nemeseos* sedem Γρύψ' ἄσπερος, *Gryphus alatus*. 'Οπίς autem in superiori nummo, communi nempe dialecto, dicta, quæ Ionibus Οὐπίς, Doribus autem 'Οπίς dicebatur, & quomodo in hoc ipso *Callimachi* loco legisse videtur *Hesychius*,

juxta

juxta ejus glossam Ὀπί ἀννοσα, quod monuit jam ad Inscr. Herodis magnus Salmasius. Alioquin non *Diana* aut *Rhamnusia* virgo sed Saturni conjunx *Rhea*, seu *Tellus*, OPIS nomine, uti e Macrobio rursus Saturn. l. i. c. x. Festo præterea, Servio, aliisque abunde notum, appellata legitur. Ut nunc mittam alium eumque jam apud Antiquarios pervulgatum Pertinacis nummum, cum inscr. OPI DIVINAE, nempe juxta illud Pindari paullo ante adductum, ΟΠΙΝ Διῶν.

Ibid. φαισφόρος] Vide quæ supra de hac Diana LUCIFERA adducuntur ad vers. 11. Ἀλλὰ φαισφοροῖν &c. quam ibi a Jove adhuc infans contendit eadem, & cujus proinde voti quasi jam compos eo nomine hic a poeta invocatur. φαισφόρος nempe & φωσφόρος tam de *Diana* seu *Luna*, quam de *Veneris stella* dictus seu *Lucifero*, eademque *Junonis* stella; ut illud pridem a Timæo de Anima Mundi apud Platonem, quod supra obiter ad vers. 164. innui, traditur; nempe δύο δι' ἰσόδου αὐτοῦ Δελία σὺν τῷ Ἑρμῶν τῷ ἭΡΑΣ, τὸν ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ τῷ ΦΩΣΦΟΡΟΝ, τοὶ ποδοὶ καλλίοντι, δύο αὐτῶν ἄστρον παρὶ κοῦν Σολὲ κυρτὸς αὐτοῦ, Mercurii & JUNONIS astrum, quod VENERIS & LUCIFERUM a multis dicitur. Unde in glossis Philoxeni, φωσφόρος *Lucifer*; & φωσφόρος ἢ Ἡφα, *Latina*.

Ibid. & V. 205. σὶ κείνης Κρηταῖος καλλέσιν ἐπανομίην &c.] Non *Britomartida* quidem, ut hic a Latino Interprete additur, & quamquam eo nomine dicta etiam fuerit, quod ante vidimus ad v. 190. a Cretenſibus Diana, sed *Dictynnam*. De hac enim postrema Nymphæ illius appellatione modo egerat Callimachus, & qua cultam maxime, non a *Cydoniis* solum, sed eorum exemplo, ab aliis *Cretenſibus*, & etiam extra eandem Insulam, Dianam constat. Inde Virgilius in Ciri, ubi de eadem hujus Nymphæ Britomartidos fuga & casu egisset, addit,

— alii, quo notior esses,

DICTYNNAM dixere suo de nomine LUNAM.

Immo quod ut proprium Deæ illius nomen apud *Cretenſes* evasisse observant veteres, ut præter Diodorum l. v. p. 343. Παλφάθου Fab. xxxi. καλλέσιν δὲ τῶν Ἀθηναίων Κυρηναῖοι Γοργόνην, ὡς περὶ τῶν ΑΡΤΕΜΙΝ Θρακίας Βένδιου, ΚΡΗΤΕΣ δὲ ΔΙΚΤΥΝΝΑΝ, *Palladem autem Cyrenæi Gorgonem vocant, sicuti Thracæ DIANAM Bendiam, CRETENSES autem DICTYNNAM*; & similiter Apulejus *Metam* l. xi. quæ loca jam occupavit in Creta Cl. Meursius p. 207. *Cyprii Paphiam Venerem CRETES Sagittiferi DICTYNNAM DIANAM*; eandem quippe, quod addere hic licet, τοξότιν ac Venatricem Deam, & quæ inde παλῦθρος Δίκτυνη, πούλας venans feræ *Dictynna*, ab Euripide loco jam alibi adducto dicitur, Hippol. v. 145. Unde cæclata etiam eadem arcitenens & Κυρηναῖος Dea, seu *Dictynna* visitur adhuc in antiquis *Cretenſium* nummis, & a *Commanis* quidem gentis percussis, cum inscr. ΚΟΙΝΩΝ ΚΡΗΤΩΝ, *Commane Cretenſium*. Cujusmodi nempe sub Trajano & Hadriano cusæ plures extant in Thesauris Gallorum Regiis, iique subinde præter succinctæ & arcitenentis Dianæ habitum, cum cane insuper Venatico, ut *Κυρηναῖος* Deam facile iidem prodant. Quibus accedit alius insignis Trajani

jani nummus, quem jam vulgarunt nobiles Antiquarii Trifstanus ac Sequinus, in quo Dea hæc nuda, monti nempe Diçtynnæo, de quo paullo ante, insidens sinistra infantem, tanquam *λοχρία* Dea seu *Ειλείθυια*, dextra autem jaculum tenens; utrinque vero stantes duo armati milites cum hasta & clypeo spectantur, ac Inscr. ΔΙΚΤΥΝΝΑ. Quorum etiam nummorum eçtupa, e quibus hic & plures aliorum Auçtorum loci de hac *Diçtynnæa*, eaque *Κυρηγι* *Cretensium* Dea, ut hic dicitur, haud parum illustrantur, hic adponere haud erit incoñsultum.

Quamquam non in *Creta* primo repertum, sed a Samiis ad Cydonios Cretenses translatum hujus *Diçtynnæa* cultum, tradat loco supra jam adducto ad v. 198. Herodotus; & alibi etiam extra *Cretam* eundem viguisse constet, sicut in *Laconica*, idque cum in *Aphetaide*, ubi *Diçtynnæ* *Ædem* refert *Pausanias* l. 111. p. 183. tum in *Diauz* Promontorio, ubi celebratum annum *Δικτύνας Αρτέμιδος* festum observat eodem libro p. 210. Adde *Ambrisenses* in *Phocide*, apud quos *Δελφίνιαίαν* (ni legendum forte *Διεύθυν*) *Αρτέμιδα* præcipua religione cultam idem memorat l. x. p. 68a. Hinc a *Plutarcho* etiam dictum de *Solert. Anim.* p. 984. καὶ μὴν ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ γὰ ΔΙΚΤΥΝΝΗΣ, Δελφίνια τε Απέλωνος ἱερὰ καὶ βωμοὶ τῆς ΠΟΛΛΟΙΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ἴσιν, unde etiam *DIANÆ DICTYNNÆ* (h. e. a *δικτύος* seu *retibus*, uti ea de re supra, dicitur) & *Apollinis Delphini* *Templa* & *Ara* PASSIM APUD GRÆCOS. Quamquam non a *δικτύος*, seu piscatorii, seu venaticis; aut vero quod relicta *Delo* in *Diçtynnæo* *Cretæ* monte egerit, uti supra tradentes vidimus *Pindari* *Enarratores*, eo *Diçtynnæa* nomine appellata fuerit hæc Dea; sed missis poetarum ea de re fabulis, a *radiis*, quos ad nos remittat *Diana* seu *Luna*; aut vero quod vis ejus omnia pervadat, dictam eandem *Δικτύναν* vel *Δικτύνην* illud nempe a *δίκεν* pro *βάλλειν* jacere, vel *jaculari*; istud a *Διγκυόειδαι* *permeare*, tradat *Phurnutus* penult. capite.

V. 206. *Κυρήνη ἰταλίαςας*] De hac *Cyrene* *Nympha* venatrice abunde actum jam supra ad *Hym. in Apollin.* v. 94. quæ *Υψίης*, quod mox hic sequitur, *Hyphis* nempe filia, ibi itidem dicta v. 92.

V. 208. *παρὰ τύμβον Ἴωλκίον*] *Pelia* nempe ut notant hic *Scholia*, qui *Pelias* proinde non *Peleus* (ut male in *Frischlini* ad hunc locum adnotatis, forte *typothetarum* errore, scribitur) ὡς *ευρυχώρη Ἴωλκῶ Ναΐα πολύρρητος*, in *Felco spatiose habitabas opulentus*, juxta poetam, *Odyss.* A. l. 255. Dicta quoque illa *Jasonis*, *Pelia* e fratre nepotis, paria, & ob me-

metrum similiter Ἴωλλος pro Ἴώλλος apud Apollonium Rhod. l. iv. v. 218. Ἐν δὲ αὐτῇ Ἴωλλός ἐμὴ πόλις, in *sp̄sa autem* (Thessalia) *Folcos civitas mea* &c. Eadem vero urbs, non quidem ab hoc *Pelia*, sed a situ ad radicem montis in Thessalia Pelii sive Πηλίου, appellata Πηλιῶτις Ἴωλλός apud Euripidem MeJe. v. 484.

Τὴν Πηλιῶτιν εἰς Ἴωλλὸν ἐκόμεν,

Peliosam ad Folcum veni,

scilicet juxta Pindarum, qui Nem. Od. iv. p. 363. Πηλίου παρ' ποδὶ Ἴωλλόν, *Pelii ad pedem montis Folcum* vocat. In eodem autem monte *Pelios* venatam assiduo Cyrenem, ibique, quod jam supra ad H. Apollin. v. 91. adnotavi, insignem de prostrato leone victoriam, idque sine armorum opera retulisse, memorat idem Lyricus Pyth Od. ix. p. 299. Quod proinde peractum feliciter ibi ac intrepide ab hac Nympha Κυρηνῶν certamen, a Callimacho hoc & superiori versu innuitur. Iis enim dicitur hæc *Hypsæ filia* duos venaticos canes a Diana nacta, & illis apud *summulum Pelia*, *Folci* Regis, h. e. in radicibus montis Pelii, ubi *Folcos* sita, insigne illud cum leone certamen decertasse. Quæ clara mens hujus loci, quam ex parte viderat, sed non satis adsequutus est aut declaravit Frischlinus.

Ἄυτη θρηνητῆρι δῶα κῦνε, τοῖς ἐνὶ κέρη

Ἰψῆς παρὰ τύμβου Ἴωλλίου ἑμμορῶ ἀΐδλα,

Duos canes venaticos (a Diana datos) cum quibus

Hypsæ filia Cyrene, Folci apud summulum Pelia victoriam de leone prostrato reportavit.

Illud vero in priori versu τοῖς ἐνὶ, pro *cum quibus*, seu *quorum opera*, pari schemate dictum videtur, quo apud Atticos μὲθ' ἡμῶν, pro *cum hinc* dicebatur, ut notant veteres Critici ad illud Aristophanis in Pluto. p. 92. ἀποδοῦμαι μὲθ' ἡμῶν, *spoliis interdum*, aut *cum* pro μὲθ' *post* apud Æschylum dicitur Agamem. v. 909.

Κάλλιπον ἡμῶν ἰσιδῶν ἐν χεῖματος,

Pulcherrimum diem videre post tempestatem.

V. 209. Κεφάλαια ξανθῶν ἀλοχῶν] *Procris* seu *Procne* in scholiis ad hunc locum dicitur, quæ vulgo alioquin *Procris* apud Poetas ac Mythographos, Homerum, Maronem, Ovidium, Antonium Liberalem Fab XLII. Pausaniam, aliosque appellari consuevit; nisi quod in Romano Virgillii, eoque venerandæ antiquitatis codice, *Procne* pro *Procris* legitur, ut observarunt viri docti ad Æn. l. vi. p. 44. Nota alioquin abunde ex iisdem Mythographis *Procne*, non *Cephalis* quidem, sed *Terei* infelix conjux.

V. 210. σὺν ὁμόθρηον] Unde similiter de eadem *Procne* seu *Procris* Ovid. Metam. l. vii. 746.

Montibus errabat studiis operata Diana,

& apud Pausaniam fit mentio canis venatici, huic Nymphæ a Diana dati, ὑπὸ τῷ κυνός, ὃν Προκρίδ τῇ Ερηχθίδως ἰδὼσα Ἄρτεμις, *ab eo canem, quem Procridis Erechthæ filia Diana dono dedit.* Quibus adde Xenophontem, qui concludit opportune Cyngeticon suum his verbis, quod non
viri

viri solum, quotquot venandi fuerunt studiosi, præclari viri exstiterint, ἀλλ' αἱ γυναῖκες, αἷς ἴδουκεν ἢ θεὸς ταῦτα ΑΡΤΕΜΙΣ, Αταλάντη καὶ ΠΡΟΚΡΙΣ, καὶ εἰς αἷα, sed etiam femina, quibus hæc DIANA largita est, ut Αταλάντη & ΠΡΟΚΡΙΣ, & si qua alia. Hinc utraque etiam, hic Procris, mox Αταλάντη, inter Dianæ ἡμοθέρας a Callimacho refertur.

V. 211. ἴσον φαίσοι φιλήσαι] Ita Moschus Idyll. 11. v. 9.

Τὸν μὲν ἰγὼ τίσειον ἴσον φαίσοι ἡμοῖσιν,

Eum quidem colebam ficut oculos meos,

& qui sæpe alibi Callimachum exprimit vel imitatur, Veronensis Poeta notis versibus, Carm. 111. *Quem plus illa oculis suis amabat, & Carm. xvi, quod postremum jam attingit Anna eruditissima, Ni te plus oculis meis amarem, ut vulgo Galli similiter, il aime plus que ses yeux. Oculi nempe seu lumina Græcis Latinisque Scriptoribus, passim de rebus aut personis, quæ pro carissimis vulgo habita, quod tratatitium, dici solet; unde de Ajace frater Teucer apud Sophoclem Ajac. v. 991.*

Ἐφίλειται Ἀίας, ὡς ἕνταμιον ὀμμῆμοι,

O amantissimo Ajax, o consanguineo tibi oculis.

Sic Regis oculi dicti apud Persas, fidissimi eorum satrapæ, ut præter Aristophanem Acharn. p. 375. aut Plutarchum in Artaxerxe, liquet præterea ex Æschylo Perf. 877.

Τὸν σὸν πῖσον πᾶσι ὀφθαλμῶν,

Tuum fidum per omnia oculorum,

de uno nempe e Xerxis Satrapis. Adde Aristotelem Politic. l. 111. c. xvi.

V. 212. ἀπὸ ἡμοῖσι φαρέτρας ἰσθμῆς] Qualis vulgò Dianæ habitus in statu; ac nummis antiquis comparet, cum exerto nempe humero dextro; pharetra ad eundem fugiatis plena seu ἰσθμῆς (aut quod idem, ut apud Apollonium l. 1. v. 1194. ἰσθμῆς φαρέτρα) & nuda insuper, ut continuo de his Dianæ Nymphis sequitur, dextra mamma. Ad quem etiam exertum vulgò in iisdem monumentis Dianæ humerum, respexit Claudianus de Nupt. Honor. & Mar. v. 290. ubi in hujus Augustæ sponsæ laudes excurrens, ait inter alia

Aurora vincis digito, HUMEROSQUE DIANÆ.

Idem vero, quod hic dicitur, comitum venatricis hujus Dææ κυνηγῶν Nympharum habitus; nisi quod subinde etiam non in dextro, sed in sinistro humero pharetram ἰσθμῆς eadem gestarent; prout de Atalanta, de qua mox Callimachus, dicit Ovidius Metam. l. v. 111. v. 320.

Ex HUMERO pendens resonabat eburna LÆVO

Tolorum custos.

Ubi præterea telorum custos dicitur, quæ hic φαρέτρα ἰσθμῆς, & quæ de re vide notata supra ad v. 82. παλακλήϊδα βελέμενον.

V. 213. ἀσάλατοι δὲ φιν ἄμοι Δεξιτεροί] Hac voce ἀσάλατοι, non inviolabiles aut illafos, juxta Interpretes, sed nudos significari, ingeniose conjecit præstantissima Fabri filia: velle enim Callimachum, illis Dianæ comitibus, dextros humeros nudos fuisse sicuti Amazonibus, quod

[S]

ad

adstruant etiam sequentia Poetae verba, de *nuda* earundem Nympharum *mamma*; quamquam id alibi, quod sciat, haud reperitur. Res equidem ipsa, ut eam hujus loci explicationem confirmem ac illustrem, de *nudis* nempe Dianæ Venatricis ejusque comitum Nympharum *humeris dextris*, (quamquam & *leviis* nonnunquam, ut modo diximus ad v. 212.) ac *nuda*, quod hic additur *mamma*, e veteribus Nummorum statuarumve obviis adductisve paulo ante iconibus, aut quæ mox adferentur, certa omnino & liquida. Hinc de iisdem Dianæ comitibus Claudianus 11. Conf. Stil. v. 243.

— *veniens HUMERUS & brachia NUDÆ.*

Vocis autem illius *ἀσυλάτω* pro *nudo* usum, licet alibi forte haud obvium, adstruere hic videtur, quod exuviis ferarum dextri veterum venatorum priscorumve Heroum aut Heroidum etiam humeri vulgo tegerentur, juxta illud Criticorum ad Apollonii Rhod. l. 1. v. 1438, de Argi nempe humeris taurina pelle amictis, ubi adnotant iidem, *σύνδεις ἢ τοῖς Ἡρώσι διερμαλιοφορεῖν, solempne enim Heroïdibus pelles seu exuvias animalium gestare.* Quo amictu etiam, caprinarum nempe pellium, indutæ Heroides Libycæ, quo nempetractu oriundus erat hic vates Cyrenæus, leguntur alibi apud eundem Apollonium l. 1v. v. 1348.

Στήφοσιν αἰγείοις ἰζωσμένοι ἐξ ὑπάτοι

Αυχένος, ἀμφὶ τὰ γὰρ καὶ ἰζύος,

Caprinis amicta pellibus, e summa

Cervice circum humeros & lumbos.

Et quo proinde alias consueto humerorum tegumento caruisse hic dicit Callimachus has Heroidas, seu Dianæ *κυνηγῶ* comites Nymphas; proinde *exuviis* id genus destitutos earundem *humeros*, seu *nudos*, quod plenissime antiqua comprobant monumenta, hinc vocat. Idem tangit Valerius Flaccus l. v. v. 136. *atque humeros nudata pharetris.* Quamquam & Interpretes, qui *ἀσυλάτω* per *inviolabiles & illasos* reddunt, tueri forte hic posset, quod nempe *pharetram sagittis plenam*, seu, ut hic dicitur, *ἰοδόκον*, eamque cingulo ad dextrum latus adstrictam eadem gestarent Nymphæ, quo proinde teli seu armorum genere, ab omni vi ac injuria, se ad instar Dianæ *illasas* abunde præstarent. Unde de iisdem ait loco paulo ante adducto Claudianus, nempe sequenti versu 244,

Armataque manus jaculis, & terga sagittis.

Immo quod continuo firmare posset aut illustrare, Statii de Statua Domitiani Equestri, primo Silvarum Poematio locus, ubi totum ejus habitum describens ait inter alia, v. 93.

Is tergo demissa clammys, LATUS ense quieto

SECURUM.

Haud aliter ac *humeros* harum Nympharum, *pharetris* itidem inde pendulis *securis* seu *inviolabiles ἀσυλάτω* nempe hic dicit Callimachus. Verum iis verbis Papinius, pacatorem, seu, ut de eodem ante dixerat, *dextera vetus pugnas*, non vero amplius bellorum discrimenibus obnoxium adumbrat ibi Domitianum.

V. 215. Ποδορρῶν Ἀταλάντη] Scholia ad hunc locum, Ποδορρῶν, τὴν τοῖς ποσὶν ὀρῦσσαν ἢ ὀρῶσαν, seu *pedibus irruentem & velociter gradientem*. Occurrit alioquin vox ῥῶϊδαυ pro *festinare*, non apud Homerum solum, sed apud Nicandrum Ther. p. 24. de *dipsade*, quæ *pra fissi adusta cervice properabatgressum*, κικαυμίνου ἀύχη διψη Παιτο, & apud Apollonium Rhod. de Nereidibus l. 1. v. 942. Πῶοτο ἰῖδα ἢ ἰδα, *discurrebant hinc & illinc*; & præterea in Inscr. Herodis Attici v. 9. Ὡς τῶν δι ῥῶϊδα, *sic huc properasse*, ac ubi inde Ποδορρῶν seu *velocem pedibus Atalantam* hic a Callimacho dici observat ὁ πῶν. Neque vero aliter de Ποδορρῶν hac virgine *Ælianus* V. H. l. xiiii. c. 11. ἐπιφύκει δι ΩΚΙΣΤΗ ΤΟΥΣ ΠΟΔΑΣ, καὶ ἔκ αὐτῶν διεφυγεν, ἔτι θηρίον, ἔτι ἐπιτελευσῶν αὐτῆ ἀδρακῶ; φυγῶν δὲ ἰτέλευσεν ἔκ αὐτῆς αὐτῆ κατὰλαβε, natura autem eam **CELERRIMAM PEDIBUS** *fixerat*, ita ut neque fera cursu ab ea possit evadere, neque homo ei insidians; ubi autem voluit aufugere, tantum vero nempe eam fuisset adsequutus, & quæ plura adhuc in sequentibus tangit de incredibili hujus Atalantæ *velocitate*, quæ fulgaris intar aut stelle transvolans apparebat repente, vel subducebat se hominum conspectui. Quæ tamen inde confundi nullatenus debuit, quod a Statio alioquin factum Thebaid. l. vi. v. 563. (& qua de re mox dicitur) cum altera illa vere etiam Ποδορρῶν, seu *pedum velocitate*, & cursus gloria nobilitata Atalanta, de qua ille ibidem, *Nota patens cursu &c.* Quod jam ibi ad Stadium notavit vetus ejus Interpretes.

V. 216. Κῆρην Ἰασίω &c.] Mire confusa & perturbata sunt apud veteres Mythologos, Poetas, Criticos, quæ de *Atalanta* seu *Arcadia*, seu *Argiva* vel *Bœotica* iidem memorant; quod erudite animadvertit ac demonstravit ad Propertium elegantissimus Muretus, ac observat etiam pridem Apollodorus l. 111. c. 1x. Hinc, ut aliam mittam, *Arcadica*, seu *Fasis Arcadiæ*, ut hic vocatur *filia*, ac inde *Fasis*, quod viderunt alii, a Propertio appellata l. 1. El. 1. eadem, inquam, modo *Ἰασυ παῖς*, ut apud Apollodorum loco modo indicato, & veteres Homerum Iliad. l. v. 544. ac Euripidis Phoen. v. 152. Enarratores; modo *Ἰασυρίων*, uti duobus apud *Ælianus* locis V. H. l. xiiii. c. 11. modo *Ἰασυρίων* etiam in antiquis ad Apollonium Rhod. Scholiis l. 1. v. 769. Sed ubi *Ἰασυ* vel *Ἰασυρίων* legendum omnino videtur; modo *Ἰασυ*, seu ob metrum, ut hic *Ἰασυίω*, ac similiter apud Hyginum Fab. xcix. *Fasis filia* dicitur. Diverſa vero eadem *Atalanta*, quod notarunt jam tibi viri docti, & quibus præverant cum, ut jam dixi, Apollodorus tum veteres Euripidis, Apollonii Rhod. & Statii Interpretes, ac præterea Tzetzes in Chiliadibus, diverſa, inquam, ab altera illa, vel *Argiva* vel *Bœotica* vel (neque enim hic veteres ὀμῶντες) e *Scyro* Insula, quamquam vera itidem, ut supra dixi, Ποδορρῶν seu *pedibus veloci* Atalanta, eaque *Oenomai*, aut, juxta alios, *Schænei* filia, non *Fasis* vel *Fasis*; ac inde *Schæneia* appellata ab Ovidio *Metam.* l. x. v. 609. & *Schæneis* (sicut altera illa uti vidimus *Fasis*) a Sidonio Apoll. Carm. xii. v. 15. aut *Schæneis*, eaque *volucris* proinde apud Claudianum dicta in laude Scyth. v. 170. Quæ postrema tamen *Atalanta*, quod monenda

dum hic fuerat a Callimachi editoribus, non vero juxta Callimachum prior illa *Fasii filia*; ab aliis Scriptoribus, Diodoro l. iv. p. 240. Apollodoro l. i. & eodem teste l. 111. Hesiodo, aliisque pluribus Auctóribus, Hygino præterea Fab. cclxiv. & cclxxiii. iis accensetur, qui venationis hujus apri Calydonii fuerunt socii. Mitto, quæ de *Fasidos Atalanta*, & de qua hic Callimachus, conjuge vel *Meleagro*, vel *Melaniome* aut *Melanione* natoque inde *Parithemopao* Arcade, uti ille ab Æschylo etiam dictus Sept. Theb. v. 582. apud memoratos modo Auctores, Apollodorum, Ovidium, Propertium, Hyginum, Statium, item Pausaniam l. v. p. 327; aut vero quæ de eodem *Melaniome* ac *Atalanta*, juxta Palæphatum cap. xiv. vel altera illa *Schoeneia Atalanta* & *Hippomene*, juxta Ovidium *Metam.* l. viii. v. 689. ac *Heraclidem* a Leone *Allatio* vulgatum *Incredibil.* p. 22. edit. Cantabrig. in leones scilicet conversis, pari *συγχύσει* & varietate traduntur. Quibus utique discrimen illud, quod viderunt alioquin post veteres Criticos viri docti, de duplici hac *Atalanta*, *Faside* nempe, de qua hic sermo, & *Schoeneide*, non medetur; & in quibus perturbatis adeo ac oppositis inter se veterum Auctorum de utraque illa virgine narrationibus conciliandis, ut neque tot aliis eorundem *μυθολογυμύρις*, frustra quis hodie ingenii aciem intendat, aut vero otiosus abutatur.

Ibid. *Συοκίον* 'Αρκασίδης] E quo loco Stephanum bene emendarunt viri doctissimi Salmasius ac Holstenius, ubi antea in voce 'Αρκάς legebatur τὸ πατρῴνικόν 'Αρκασίδης, pro 'Αρκασίδης, & quod jam arguebant sequentia, τὸ θηλυκόν 'Αρκασίη. Inde vero hæc *Atalanta*, a patria nempe in eadem Arcadia, *Nonacrina Atalanta* ab Ovidio de *Arte Amandi* l. ii. v. 125. alibi vero, nempe *Metam.* l. viii. v. 316. *Togean*, ab alio eoque celebri *Arcadia* oppido, denominata. *Συοκίον* autem seu *apri* Calydonii *interfectrix* eadem hic traditur, quod in solemnibus illa venatione *Meleagro* sociæ, prima etiam aprum sagitta transfixisse dicitur apud Pausaniam l. viii. p. 528. Unde quoque comparet eadem, quod observo, juxta reliquos Heroas ad venationem illam accinctos, in præclaro marmore apud Cl. Sponium *Miscell.* p. 312. Sed quam male ibi ad *Dianam*, cui nulla utique in ea venatione partes, referebat vir doctus. Eodem enim plane habitu spectatur hæc *Atalanta*, quo eam describit aprum cum *Meleagro* venantem *Philostratus* *Icon.* p. 868, & quod magis adhuc ibi opportunum, quo hæc *Nymphæ Dianæ* comites amictæ, ut modo vidimus, a *Callimacho* enarrantur; arcu nempe & sagittis instructa, veste præterea supra genu, qualis vulgo & de qua ante v. 11. *κυνυγῆ* Dææ ejusque comitum *Nympharum*, succincta, cum crepidis præterea ad pedes adstrictis, (de quibus supra ad v. 16. brachiis denique ad humerum usque exertis; nempe ut de eadem *Atalanta* dicto loco *Philostratus*. Ἰσαλίη δὲ ἰδῆται μὲν ὑπὸ γόνυ κρηπίδας (non κρηπίδα) διὰ τοῖν ποδῶν ἐκνήπια· καὶ αἱ χεῖρες εἰς ἄμους γυμναί, ἀπὸ τὸ ἐπὶ γόνυ εἶναι τῆς ἰδῆται· ἐκεῖ εἰς κρηπίδας ἑνωχομένης, accincta vero est veste supra genu, soleis pedibus adnexis, manus & brachia ad humerum nuda, quod sit ad agendum parata, veste ibi ad solum constructa. Quæ ipsissima est loquen-

quentis venatricis Atalantæ in diſco apud Sponſium marmore, unde illa hic exprimitur, cælatæ effigies.

V. 218. *ἰπικλῆται Καλυδωνίᾳ ἀγρευτῆρις*] Sic Ovidius de iisdem apri hujus venatoribus, *Metam.* l. v. 111. v. 300. *lecta manus juvenum* &c. qui cum ibi, tum ab Apollodoro l. i. cap. v. 111, & ab Hygino plenius enumerantur *Fab. clxxiii.* Horum etiam præcipuos recenset, quales nempe depicti erant in simili hujus venationis tabula apud Tegeatas Arcadas, Pausanias l. vi. p. 529. sicuti ab una parte, ut ibidem ait, eadem hæc Atalanta, Meleager præterea, Theseus, Pelus &c. Spectatur vero idem *aper Calydonius* venabulo confixus in vetustis aliquot *Ætolorum*, quorum primaria, ut aliunde notum, urbs *Calydon* existit, nummis, & cujusmodi nuper alia occasione protuli in vulgatis meis ad præstantissimum Begerum nostrum epistolis. A quo etiam apro *Calydonio*, eandem, quamquam non *Ætolicam*, sed *Arcadicam* *εὐκαλιόνιον* vocat Hieronymus adv. Jovianum l. i. *Atalantam Calydoniam virginem*, & quem locum jam ad *Ælianum* notavit eruditissimus Kuhnus. Idem vero *aper*, non *Calydonius* solum a loco, ubi idem cæsus, sed *Ossa* etiam dictus seu *Οὐσαίης* (nempe ab ejus natali solo *Ossa*; noto *Thessaliæ* monte) apud Lycophronem p. 84. & Eustathium ad *Iliad.* i. p. 773. & 747.

V. 219. *Μίμφονίᾳ κείρασι*] Nisi forte Thestii filii, qui ob datum Atalantæ a Meleagro, & in præmium præstitæ in ea venatione laudabilis operæ, occisi nempe apri caput simul ac pellem, aut juxta alios pellem

[S 3]

solam,

folam, quæ dona eidem Nymphæ ademisse aut adinere voluisse dicuntur apud Apollodorum l. i. Diodorum l. iv. p. 240. Hyginum Fab. CLXXIV. Tzetzem ad Lycophr. p. 861. & Eustathium dicta modo pag. 774. l. 47. Quamquam nulla mentio Atalantæ, ubi orta de illo cæsi apri præmio rixa, vel apud Homerum legatur in commemoratione hujus rei Iliad. l. i. v. 543. &c. & quem proinde hic sequutus Battiaades, vel apud Antonium Libera] Fab. 11, qui ejusdem facti meminit. Unde etiam non veterum, sed recentiorum demum Auctorum, seu, ut ibidem ait, *οἱ νεώτεροι Φασὶ* (& in quâ tamen classe, uti modo diximus, Apollodorus, Diodorus, Hyginus &c.) hoc ab Eustathio ibidem traditur dato nempe Atalantæ a Meleagro cæsi apri præmio, subortaque inde inter eundem & Thestii liberos contentione.

V. 220. *ἔχει δὲ ἔτι Σηρόσόδοντας*] Tegeatæ nempe Arcades, apud quos apri hujus Calydonii *dentes* observatos, ac dein ab Augusto Romam delatos, tradit Pausanias l. viiii. p. 529. mox autem seu p. 530. e duobus illis in urbem asportatis hujus apri *dentibus*, unum effractum, alterum in Liberi Patris æde servatum. Idem vero ibi quoque observat, in templo Minervæ Alex apud dictos Tegeatas, pellem ejusdem apri Calydonii setis nudatam ac jam præ senio putrescentem, suo adhuc ævo repositam. Intignis autem, & cujus alibi facta a me mentio, nummus, non *Arcadium* quidem, sed *Ætolorum* in Thesauris Gallorum Regiis, in qua hinc caput Apollinis laureatum visitur, illinc hi *dentes* apri Calydonii, cuspis præterea venabuli, quo idem confossus, ac botrus insuper occurrunt, cum inscr. ΑΙΤΩΛΩΝ. Ut de Meleagri hasta hic sileam seu venabulo, quo eundem aprum confecisse dicitur, non apud Arcadas, aut vero apud Ætolos, sed apud Sicyonios (& quæ de re nos etiam alibi) servato, tradit idem Auctor l. vii. p. 299. Mitto hic aprum Erymanthium, cujus in Arcadia cæsi *dentes*, non in eadem regione, sed apud Cumanos in Opicis custoditos, aut pro talibus venditari, refert idem Pausanias l. viiii. p. 492. Nota alioquin veterum religio, & de qua nos alibi, juxta quàm in Deorum Fanis, aut Antris subinde, locisque ad id seu *θυσιαυροῖς* (quales apud Delphos, aut vero Olympiæ in Elide & alibi commemorantur) destinatis, studiose recondi & adservari consueverant, id genus de prostratis hostibus vel immanibus feris, ut de aliis sileam, & consecratis inde omne genus spoliis vel donariis, monumenta, diæctique fuerint, quibus tradita id genus *κειμηλίαι* custodia, *οἱ ἐπὶ τοῖς θάμνωσι*.

V. 221. *Ἰλαῖος τε καὶ ἄφρονα Ροῖκος*] In antiquis ad hunc locum Scholiis dicitur, utrumque hunc *Hylæum* & *Rhœcum* Centauros circa Arcadiam exstitisse, qui Atalantæ vim inferre parantes, ab eadem fuerint interfecti. Quam rem pluribus tangit non Ælianus solum, quod jam hic vidit vir doctus, V. H. l. xiiii. c. 1. sed etiam Apollodorus l. iii. c. 1x. & a quibus proinde haud aliena, quæ de *Fasidos* hujus *Atalanta* proco *Melanione* vel *Melanione* (utroque enim modo vocatur in veteribus libris) ab *Hylæo* vulnerato tradit Propertius,

Ille etiam Hybæ percussus vulnere ramæ,

Sancius Arcadiæ rupibus ingemuit.

A quibus tamen abit Maro, qui Georg. l. 11. v. 435. utriusque hujus Centauri meminit, verum tanquam in cruento Centaurorum ac Lapitharum convivio a Baccho interempti. Ad quem proinde Virgilius *Rhœcum* vel *Rhœtum* (variant hic etiam MSS.) respexisse videtur Val. Flaccus l. 1. v. 141. *multoque insanus Jaccho Rhœtus*, ut præfert postrema e veteribus libris a Nicol. Heinsio, de Latinis Musis præclarissime merito, emendata editio. Ad *Hylæum* autem, de quo Maro, similiter Horatius l. 11. Od. XII. *Nec favos Lapithas, & nimium vero Hylæum*; Alibi vero apud eundem Lyricum, non Centauri quidem sed Gigantis seu Terrigenæ *Rhœci* vel *Rhæti*, a priori proinde diversi, occurrit mentio lib. 11. Od. XIX. & l. 111. Od. IV. Unde etiam in hac diversitate, hinc Callimachi hoc loco, & qui ei suffragantur, Apollodori, Æliani, ac veterum ad eundem Battiadem Interpretum, illinc Virgilianæ de utriusque hujus Centauri exitio narrationis, nihil aliud statucendum est, nisi aut non de iisdem, sed de diversis agi ab utroque Poeta, *Centauros*; aut quod præcis etiam fabulatoribus, & quidem in Atalantæ hujus rebus aut gestis, uti paullo ante vidimus, solemne, ut diversa omnino & inter se pugnantia subinde de iisdem tradiderint.

V. 224. *Μαυαλίη* &c.] In hoc *Μαυαλίη* Arcadiæ monte egisse hanc yencatricem Atalantam, docebit præterea Apollonius Rhod. ubi in eodem datam ab ea Jasoni hastam tradit, eandemque voluisse cum Argonautis proficisci, nempe l. 1, v. 769. &c,

*Δεξιτῆρ' δὲ ἔλει ἕγχος ἀκρόλοιν, ὄρη Ἀταλάντη
Μαυαλή ἢ κατὰ εἰ ἑρπύιον ἐγὼυαλίη,*

Dextra autem capis hastam procul jaculatricem, quam ei Atalanta in monte

Μαυαλίη, tanquam hospitibus munus quondam dederas &c.

Quamquam non hanc *Μαυαλίη* *Αταλάντη*, uti illa a Statio vocatur Theb. l. VI. v. 563, sed quam ibidem (sicut paullo ante vidimus) cum altera Argiva vel Bœotica confundit, verum alteram Atalantam Schoenei filiam, inter Heroas Argonauticos commemoret Apollodorus l. 1. cap. VII. Quum tamen prior seu *Μαυαλίη* cupiisse quidem dicatur ab Apollonio, loco modo adducto, seu qui proxime sequitur, cum Argonautis proficisci, a Jasono tamen metu rixæ inter ejus procos (aderat enim inter eos Meleager) impeditam; nulla præterea facta, uti nec ab Orpheo seu Onomacrito in Argonauticis, hujusce *Μαυαλίη* seu *Ψαίδος*, aut vero alterius *Σχωνείη Ἀταλάντη*, inter comites celebratæ adeo expeditionis, mentione. Ab eodem autem *Μαυαλίη* monte, de quo hic Callimachus, dicta quoque eadem *Αταλάντη* apud Æschylum Sept. Theb. v. 538. *Μάτηρ ἱερώνη*, *Μάτηρ monticola*, Parthenopæi nempe, unius e septem Argivorum contra Thebanos ducibus, sicut bene illud de hac *Αταλάντη*, non ut alia ad eundem locum Scholia, de *Ανσιόπη*, explicant veteres illius Tragici Enarratores, adduntque τῆς ἐν τῷ ὄρει *Ἀψιδώδος*, *ἔτι ἱερώνη ἦεν Ἀργεῖμυδος*, *εἴς* (*Αταλάντη*). *qua montem*

incolebat, quippe qua Diana erat Sacerdos. Accedit quod apud Apollodorum l. 111. c. 1x. dicatur Atalanta, juxta Euripidem Μαϊνίλυ, seu Mænalo orsa. Unde utique haud novum videbitur, quod in eodem hoc Mænalo, utriusque hujus Centauri, Hylai & Rhœci, ab hac Atalanta confossi ilia invidasse hic dicantur. Adde non Panem solum, qua de re supra ad vers. 89, sed Dianam quoque, e cujus comitibus Nymphis Atalanta, in hoc Mænalo monte venatibus & exercere creditam, juxta illud Claudiani Olyb. & Prob. Conf. v. 185. de hac Dea,

Ille feros saltus & desolata relinquens

MÆNALA, lassato certis venaticus arcu.

Ibid. *νᾶν*] Haud prætereunda hic Scholiorum glossa, *νᾶν, Ἰσαζην, ἕβριζην, ὄθιν κὶ νᾶμα, καὶ νασμῶς*. Ab antiquo nempe verbo *νᾶν*, pro *ῥῆν fluo*. Quo usus Vatum parens Odyss. 2. v. 292. *κρήνη νᾶει, fons fuit*, ac unde similis etiam Hesychii glossa, *Νᾶει, ῥῆι, εἰζέει*, item *νασμῶν, ῥευμάτων*. Apollonius autem l. 1. v. 1146. dixit ob metrum *νᾶϊν*, nempe *ἰδατι νᾶϊν*, sed male, ut observant ibi veteres Critici, pro *νᾶν*, quod hic apud Callimachum & alibi apud Homerum legitur; nempe prout iidem notant, *τὸ δὲ νᾶϊν ἐκ τοῦ ἰδαί ἢ χερσὶ τῆς νᾶϊν ἢ ἔρρει*, adducuntque eam in rem Homeri locum, qui exstat Odyss. 1. v. 222. (sed ubi hodie *νᾶον* legitur) *νᾶν δὲ ὄρεϊ ἄγισται πάσσα, repleta autem erant sero ottonia vasa*. Hæc levia fateor, sed haud omnino supervacanea, nec proinde unius Nazianzeni testimonio priscus vocis illius *νᾶν* pro *fluo* usus, firmari in Hellenismi Thesauris aliisque Promptuariis debuit, ubi hæc cum veterum Poetarum, tum Criticorum ea de re loca, erant in medio posita.

V. 225. *Χσίωνα*] De qua Dianæ appellatione jam supra actum ad H. in Jov. v. 77. *Χσιώνης Αρταμίδου*.

V. 226. *Μιλίτη ἐπιδήμις*] De Gentilium Diis, inter homines scilicet modo *ἐπιδήμις*, modo *ἀποδήμις*, *presensibus* seu *absentibus*, pro diversa nempe locorum aut temporum conditione, actum jam supra ad Hymn. in Apoll. v. 13. *τῆ Φοῖβου &c. ἐπιδημήσαντος*. Hic vero de Diana dicitur, tanquam *Milesi presente*, urbe alioquin, ut aliunde notum, fratri Apollini, ubi claro *Didymeis* nomine solemniter cultus, potissimum sacra. Unda *Delum ac Miletum, ἀμφότερος ἰσογῆς Ἀπόλωνος*, utramque Apollini sacra, dixit Aristides Serm. Sacr. p. 583. Quin Venus inter præcipua *Milesi*, quæ luxuria olim ac libidinibus, unde natum ei juxta Pausaniam l. 1v. p. 583. exitium, diffluens, Numina olim habita. Quod arguunt etiam veteres, iique insignes *Milesiorum* nummi, in quibus subinde Venus occurrit nuda, tanquam Tutelare urbis illius Numen; cujusmodi videas in Antonino Pio apud Tristanum T. 1. p. 600. & 602; ac præterea qualem inspeximus in insigni Severi nummo e maximorum genere, ac in altero insuper Faustinae junioris, utroque in Gaza Gallorum Regia. Neque minus tamen viguit itidem apud *Milesios* Diana cultus, ut liquet etiam ex eadem veterum nummorum, qui ab iis percussi fuerunt, penu, qualis occurrit in Trajano ejusdem Cimeliarchii Regii, ubi Diana stans spectatur, quæ cervi hinnulum tenet { & quale alioquin

OBSERVATIONES IN HYMNUM IN DIANAM

quin Didymei quoque Apollinis symbolum, ejusmodi nempe-
lum dexa gestantis in aliis Milesiorum nummis comparet, ac (e-
bus alibi egimus) quodque ad innuendum apud Milesios com-
Dianæ & Apollinis cultum haud male refert eruditissimus Har-
de Nummis Urb. Illustratis p. 327. Verum, quod continuo hic
limacho additur, de tradita *Mileti* origine, seu deductis eam in
duce & auspice Diana, colonis; eam proinde ut *Αρχηγίστην* a *Mile-*
tam ibique frequenter *ἐπιδήμιον* seu *πρασέντην* creditam, abunde
arguit, quod solemne Dianæ Festum, de quo mox, sacrum ind
Milesios fuerit.

Ibid. & V. 227. *ποιήσατο Νηλεὺς ἠγεμόνη*] De *deducta* *Mil-*
Neleo Atheniensi Codri Filio *Colonia*, haud obscura apud veter-
tio, Herodotum l. ix. c. xcvi. Strabonem l. xiv. p. 633. *Æ-*
V. H. l. viii. c. v. Pausaniam l. vii. p. 398. Cononem Narrat. 11
Photium Cod. clxxvii. Ammianum præterea l. xxii. aliosque
tabiliter etiam in vetustis illis Epochis Marmor. Oxon. Epoch. 2
prout lacunas commode ibi supplerunt Viri docti, *Ἀφ' ἡ ΝΗΛΕΥ-*
σι Μίλητον ἐν Καρδίᾳ, λαὸν ἀγεῖρας Ἰάπων &c. A quo *NELEUS*
Milesium in Caria, gentem congregans Jovium &c. Inde a condito
Neleo, cum *Miletus urbs Nelei*, πόλις *Νελεῖο* dicta a Theocri-
jam vidit Anna præstantissima, Idyll. xxviii. v. 31. tum *Milesi-*
lari, quod observo, *Νηλεΐδῳ* apud Apollonium Rhod. l. i. v. 9.

Νηλεΐδῳ μετόπισθεν Ἰάονες ἰδρυσάσθαι
ἱερὸν,

Neleida postea (seu a Neleo deducti) Jovis erexerunt
Templum,

Minervæ nempe, de qua ibi agitur, Jasoniæ, & ad quem loc
eruditæ Criticæ, *Νηλεΐδῳ* de *Milesiis* explicantur, *Μιλησίοις δὲ*
σαυρῆς &c. Quod vero hic addit Callimachus de Diana *ἠγεμόνη*
Duce illius deductæ Miletum *Coloniæ*, ab hoc *Neleo* delecta, id
cepto nobilissimarum apud veteres *Coloniarum*, qua de re supra
in Apoll. v. 55 more, ut Diis non Auctoribus solum vel Auspi-
sed Ducibus etiam, idque sub variis avium aliorumve animalium
ris, Corvi, Cygni, Apis &c. eadem deduci eroderentur. Hinc *N-*
in memoriam scilicet deductæ Miletum; a *Neleo*, *Diana De-*
ἠγεμόνη, *Coloniæ* solemne festum *Deæ* illi apud Milesios sacrum
jus præter Plutarchum de Virtut. Mulier. qui Dianæ dicatur
Festum, *Νηλεΐδα* a Milesiis dictum, docet, meminit insuper I-
nus Stratag. l. viii. c. xxxv. *ἰερῆς ὕψος παρὰ Μιλησίοις, ἢ ΝΗΛ-*
κλήξω, cum Festum apud Milesios celebraretur, quod *NELEIDE*
pellant; & cap. seq. xxxvi. sed quæ loca jam occupavit Meursius in
cia Feriata. Quo respexisse etiam videtur Athenæus l. vii. p. 21
Χησίου Nympham, de qua mox, ait trajecisse, *εἰς Μίλητον κατὰ*
Ἀργεμίδῳ ἰατρῆν, *Miletum*, ad quoddam *Diana Festum*. Cuius
Festi apud Milesios eam fuisse religionem arguit loco adducto I-
nus, ut secessione facta & orto inde bello inter *Nelei* hujus pol

& Jonas, qui Mileto relicta Miontem transferant, hi nihilominus *Neloides* hujus tempore, ad celebrandum illud Festum, Miletum, tanquam pacatis rebus, contenderent. De aliis vero & *Nelco* antiquioribus *Mileti* conditoribus, ut *Mileto*, a quo nempe urbi nomen, aut *Sarpedone*; variisque ejusdem urbis, pro varia ejus sorte, nominibus, quæ *Περύσσα*, dein *Αρτεία*, post *Ανακτορία*, tandem *Μίλητος*, qua de re consuli possunt Apollonii Rhod. Enarratores ad l. i. v. 186. Plinius l. v. c. xxix. Pausanias l. viii. p. 398. Stephanus aliique, de quibus, inquam, agendi nunc non est locus. Ut mittam proinde, quod de *Mileto* urbe, tanquam a voce Hebræa *מילת* *milet*, liberare, eademque *Ανακτορία* a voce *ἀνάκτος*, seu a salute vel servatore dicta observat eruditissimus Steph. le Moyne Observ. in Var. Sacr. p. 134.

V. 227. *ἡγεμόνη*] *Nelci* nempe *Δουκῶν* Dianam, Athenienses, uti mox addit, navibus Miletum deducentis, haud aliter ac Musæ. Apuræ speciei, Cecropida, itidem, duce alio Codri filio Androclo, Ephesum, alterum Joniæ Ocellum, deduxisse dicuntur apud Philostratum Icon. lib. ii. p. 793. *Ἀθηναῖοι τὴν Ἰωνίαν, ὅτε ἀπόμαζον Μῦσαι ΗΓΟΥΝΤΟ ΤΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ὡς ἴδιαι Μελιτῶν, Ἀθηνησες, quando Ioniam Colonias frequentarunt, Musæ CLASSIS DUCIS fuere sub Apuræ speciei; ac unde Apes in Ephesiorum nummis passim signari, & quod fugit hætenus eruditos, qui de iis egere, antiquarios, jam alibi monui. *ἡγεμόνη* itaque hic Diana seu vera Milesiorum *Ἀρχηγέτις*, pro nota fratris Apollinis *ΑΡΧΗΓΕΤΟΥ*, & de qua supra ad H. in eundem, qua in conditis, eo sciicet *Duco*, Colonias colebatur, appellatione. Hinc *ἡγεμόνης* hujus *Dex* celebratus alibi etiam cultus, cujus eo nomine Templum apud Ambraciotas existisse tradunt Polyænus l. viii. c. Lii. de Deidamia, quæ *εἰς τὸ ἱερὸν ΤΗΣ ΗΓΕΜΟΝΗΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ, in Templum Dianæ ΗΓΕΜΟΝΕΣ* seu *Ducis* vel *Præsidis* confugit; & Antonius Liberal, c. iv. Ambraciotas dicit servitutem fugientes, *Ἀξιόμην ΗΓΕΜΟΝΗΝ ἐλάσασθαι, Dianam PRÆSIDEM placare*. Adde Arcadas, apud quos tum prope Acacesion, tum præterea apud Tegatas, Dianæ *ἡγεμόνης* fana itidem existisse tradit Pausanias l. viii. p. 513. & 531. Athenienses insuper, apud quos in sacramento Epheborum invocata juxta alia Numina *ἡγεμόνη*, docet Pollux l. viii. c. ix. p. 402. sed ubi male *ἡγεμόνη* pro *ἡγεμόνη* legitur. Unde etiam factum videtur, ut ab Atheniensi *Nelco*, sub illius Athenis cultæ *ἡγεμόνης* Dianæ auspiciis, deducta crederetur *Miletum* Colonia, aut eadem Dea illius *Præs* in posterum haberetur.*

V. 228. *Χηριάς, Ἰμβρασία*] Duo hic *Diana* epitheta prius, juxta Scholia ad hunc locum, a Sami Promontorio *Χηρίας* dicto; alterum, a fluvio ad Samum *Imbraso*. Unde etiam *Χηριάς* dicti veteres *Sami* incolæ, juxta eruditum Nicandri Enarratorem p. 57. *Χηριάς ἄρθρον ἕκαστος ὡς Σάμου, Chesienses primum habitantes in Samo Insula; & apud ipsam Nicandrum Alexiph. p. 139. de insula Samo & Nymphis indigenis,*

ΙΜΒΡΑΣΙΑΔΟΣ γυνίης χηριάδιος, ἔντε καχίτης
Ἄρωδες ΧΗΣΙΑΔΕΣΣΙ τῶν ἐγκλίωτο Νόμοφαις

Imbra-

Imbrasidos telluris nivosa, quamque cornutus

Agnus (Aries) CHESIADIBUS indicavit Nymphis.

Adde quod similiter *Χησιὰς* dicta occurrat Nympha, e qua nempe & *Imbraso* Sami fluvio nata ferretur virgo *Ωκυρόη*, quæ Apollinem fugiens, Miletum ad Dianæ Festum, confugerit, juxta Athenæi ea de re petitam ex Apollonio Rhodio in Naucrategæ, ut ibidem ait, *κτίσει*, narrationem, l. VII. p. 283. ubi inter alia *τῆν ἤ Σαμίων πόλιν παραρρεῖν πεταρῶν* IMPRASION;

Τῶν γὰρ πρὸς Ωκυρόην Νύμφην περιβάλλεια κέρην.

ΧΗΣΙΑΣ ἑυκατέρευα τίκει φιλότητι μιν/εῖσα,

nempe IMPRASUM fluvium adluere Samiorum civitatem;

Ἐπι Οκυρρόβητι Νυμφῆα, ἱερὴν ἡρώδω, ἡρώδω;

CHESIAS claris orta natalibus peperit, ex ejus concubitu &c.

Quod alioquin utrumque Dianæ datum hic a Callimacho epitheton *Χησιὰς*, *Ἰμβρασίη*, magis utique *Junoni Samia*, tutelari, ut aliunde notum & ex antiquaria etiamnum penu, Samiorum Deæ convenire videretur, quæque *Ἰμβρασίη* etiam dicta ab Apollonio Rhod. l. I. v. 187. *Ἰμβρασίης ἰδὸς Ἡρῆς*, *Imbrasia sedes Junonis*, ac similiter apud Nicandrum, circa finem *Alëxiph.* *Ἡρῆς τ' Ἰμβρασίης, Junonis autem Imbrasia*, seu *Samia* &c. Immo ad quem fluvium *Imbrasum* sub vitice nata ferebatur, juxta Pausaniam l. VII. p. 402. eadem Juno. Verum eximie cultam quoque a *Samis* Dianam, cum inde liquet, quod ab iis Cydoniæ in Creta *οἰκισαῖς*, Metropoleon more, Dictynnæ Dianæ Sacra eo fuisse delata, ex Herodoto vidimus ad v. 197. hujus Hymni; tum præterea, quod, ut id alibi ab eodem traditur, nempe l. III. c. XLVIII, ad Templum Dianæ Sami confugerint, idque Samiorum suasa, trecenti Corcyzororum liberi, qui Sardes a Corinthiis evirandi mittebantur, & qui inde loci seu Asyli religione ab ea contumelia immunes evaserunt. Quibus addi insuper hic debet, quod præter ea, & qua de re jam supra obiter actum, quæ Junoni ac Dianæ communia, ac unde utraque LUCINA & *Εὐσιθουα*, seu pro eodem parturientium Numine vulgo habita, magnam insuper huic Callimachi loco facem præferre videantur veteres, iique insignes nummi, in quibus idem ferme *Diana* (qualis nempe *Ephesia*, aut verò *Pergæa* peculiaris Deæ illius in antiquis id genus monumentis habitus) & *Junonis Samia* spectatur, velatæ scilicet mulieris cum calatho in capite, duobus præterea veribus suffultæ; & in nonnullis etiam Samiorum nummis, cum dimidia Luna tum in capite, tum ad pedes clarissimo proinde *Diana* symbolo. Quod ne fortuito a me dici quis patet, & præterea ut hæc observationes, insertis totidem veluti tessellatis gemmis, subinde exornem, suumque eadem opera præclaris antiquitatis studiis pretium, oblata quacunque ejus rei facultate, pro virili parte adseram, en hic duas *Diana* ac *Junonis Samia* icones; unam expressam in veteri Samiorum nummo Antonini Pii cum velo, calatho, duobus, quibus Dea innitur veribus, & quod hic præcipuum, dimidia Luna eaque cum supra caput, tum ad pedes sculpta; alteram Gordiani Pii, cum Junonis Samiæ stantis cum calatho & veribus

rubus in ejusdem æde effigie, modio præterea cum spicis, & in utroque nummo Regiæ Gallorum Gazzæ, cum inscr. CAMION *Samiertum*.

Ita jam res liquida, cur eadem hic Dianæ, quæ alioquin *Junoni Samia* erant peculiæ appellations, a Callimacho tribuantur; quod equidem, quamquam aliqua notatione dignum, non adtigerant priores editores, ac simul comprobatur id quod a Servio dictum ad Georg. l. 1. v. 5. *ipse LUNAM, eandem DIANAM, eandem Cererem, eandem JUNONEM, eandem Proserpinam dicunt.*

V. 229. *πηδάλιον νηός*] Nihil faciunt ad illustrationem hujus loci, quæ ad eundem e Strabone ac Pausania notat vir doctus; nempe de duobus templis Dianæ ab Agamemnone conditis; uno in ignobili oppido, non procul ab Epheso; altero Megaris, post reditum a Trojana expeditione. Meminit hic enim Callimachus non conditi Dianæ ab illo Herœo Templi, minus autem post ejus a Trojæ excidio reditum, sed sacrati ab eo in æde hujus Deæ in Aulide, *navis gubernaculi*, quam nempe ibidem, Dianæ voluntate adversi detinebant cum reliqua Græcorum Classe venti, in ipso ferme profectiois ad Trojam limine. Factum id proinde ab Agamemnone, ad placandam Deam, utque eandem propitiâ ad perficiendum reliquum navigationis ad Ilium cursum experiretur. Solita vero in Deorum Fanis reponi id genus donaria, cum tralutitium, & e Pausania maxime ac ubique ferme apud eundem obvium; tum supra obiter etiam dictum ad v. 220. de servatis in Arcadia apri Calydonii dentibus. Ut ergo *navis clavus* hoc loco, inter sacra id genus *κεφάλια* dicatus; sic ancora a Mida inventa Ancyræ in Jovis templo sacrata, teste eodem Pausania l. 1. p. 8. & funiculus e comis Thraciarum mulierum, quo navis Herculem vehens Erythræas adducta, ibi in æde illius Dei reconditus, ab eodem Auctore dicitur l. vii. p. 406. Ita ipsum navigium, quo Theseus salvus Athenas rediit, usque ad Demetrii

metrii Phalerei ætatem, Athenis servatum, veteribus nempe lignis sublati, & aliis validioribus suffectis, tradit in Theseo Plutarchus. Ut taceam studiose imprimis a Græcis adservata, quotquot exstare credebantur, belli Trojani monumenta; sicuti Equi Durii Athenis in arce, juxta Pausaniam p. 402; ipsa instrumenta, quibus ille ab Epco fabricatus, in Templo Minervæ prope Metapontum; præterea arma Diomedis & sociorum Græcorum ad Trojam, securæ insuper æreæ, in alio Minervæ fano circa Daunizæ loca, secundi tradit Aristoteles *Θεομ. Ακυσμ.* cap. cxxiv. In quam classem referri etiam debet Achillis hasta, Phælide, in æde itidem Minervæ; Machæonis ossa a Nestore servata, teste rursus Pausania p. 163. & 215. tum Diomedis clypeas Argis (& de quo, ut & de advecto ab eodem Trojano Palladio, dicitur infra Hym. in Lav. Pallad. vers. 38.) solemnî pompa gestari ibidem solitus.

V. 230. *Μείλιον ἀπλοῖς*] *Μείλιον*, quæ vox apud Homerum, juxta veteres ad eum Criticos, & quibus suffragatur ὁ *πρόν* de modo, usur. p. 144. de *dote* seu *donis* in *dotem* datis dicitur, appellatum etiam de quibusvis *donis*, aut vero *ludicris*, quibus vel Dii vel homines, vel ipsi infantes placabantur. Hujus rei luculentus testis Apollonius Rhod. apud quem eodem modo pro *παιγίοις* seu *ludicris*, qualia Jovi adhuc infanti, aut vero Veneri ad oblectandum data, ut l. 111. v. 135. & 146. & ad quem postremum locum Critici, *μείλια τὰ παιγνια, δι' ἃν παιδὸς μολίωσονται*, h. e. *μείλια, quibus infantes demulcentur*: modo pro numeribus, quibus Heroas Argonauticos, ad Phæacum terram appulso, mulieres illius tractus continuo, prout erga tantos hospites decuit, prosequi cogitant, nempe l. 17. v. 1190.

Μείλια τι χερσαῖο, κ' ἀλλοίησιν ἐπὶ τοῖσιν
 Ἀγλαῖην, ὅσην τι πύργους ἐντύονται,

- *Laus* etiam ex auro, aliumque præterea
 Mundum, quo nova nuptæ instruantur.

Alibi vero & opportunius quidem ad hunc Callimachi locum usus Apollonius eadem voce, quo denotaret *munus* Diis oblatum, ut placatis iisdem ac propitiis in reditu uterentur Argonautæ. Exstat id eodem l. 17. v. 1548. ubi Orpheus,

Κικλῖ' Ἀπόλλωνος τρέποδα μέγαν ἔκταθι ΝΗΟΣ,

Δαίμοσιν ἐγξενίταις, ἴσα ἢ πει ΜΕΙΛΙΑ δέδται,

Hortatur magnam Apollinis stipulam E NAVI depromptam,

Diis indigenis, placabile pro reditu donum, sacrare;

cruditi autem Critici ibidem; *μείλια, τὰ ἐκμειλιζομένη δυνάμει δῆρα, τὰ ἱλαστικὰ*, h. e. *μείλια dona placandi vim habentia, propitiatoria seu placabilia*. Unde etiam clara mens hujus apud Callimachum loci, quo similiter dicitur Dianæ sacratus ab Agamemnone, uti superiori versu, *πανὸς Κλωνος*, atque, ut nunc addit, *μείλιον ἀπλοῖας*, seu tanquam *placamentum impeditæ* hætenus a Dea, dum secundos illa detinet ventos, *navigationis* ad Trojam; haud aliter nempe ac eandem in rem invocatum dicit Apollinem Æschylus Agam. v. 153.

Μή τινος ἀρτιπλόου
 Δαναοῖς χροῖας ἰχθυήδης
 ΑΠΛΟΙΗΣ τεύξη,
 Ne quis aduersum ventorum
 Gracis, diuurnas nauium temoras,
 Navigationis difficultates creet Diana;

fienti de hac Dea id intelligendas monent ad postrema hæc Tragici verba veteres Critici, & qua de re iterum agit v. 196. ἰὺλ' ἀπλοῖα κωρυγῆ &c. quando nauigandi impotentia naues exhaustante, grauabatur populus Græcorum. Quomodo similiter de eadem Græcorum classe in Aulide aduersus ventis detenta, seu, ut ibidem quoque dicitur, ἀπλοῖα, idque donec placaretur Iphigeniæ sacrificio, quod unum nempe μείλιον ἀπλοῖας, Diana, apud Euripidem legitur, Iphig. Taur. v. 15. & sequentibus.

V. 231. Τυφρονὶ ἠΐκα τῆς Αχαιίδης] Adducitur hic versus a Tzetze ad Lycophronem p. 192. sed ubi pro Αχαιίδης legitur Αχαιῶν, quamquam haud opus sit ea vocis mutatione Homero familiari. Utrumque enim apud Homerum obuium, Αχαιίδης & Αχαιῆδες, & Achaiades apud Ovidium Ep. 111. v. 71.

V. 232. Ἐλήνη Παμουσίδη] Athenagoras initio Apologiz, ἀλλ' ὁ μὲν Ἰλιῶς θεὸν Ἐκτοροῦ λέγει, τῆς ἘΛΕΝΗΝ ΑΔΡΑΣΤΕΙΑΝ ἐπιστάθμος, ἀποκονεῖ, sed Iliensis quidam Deum Heclorem predicat, & HELENAM NEMESIN rarus, adorat. Ad quem locum, Adrastum Helenam hactenus se non legisse, adnotavit doctissimus Gesnerus; quod ab eo utique factum non fuisset, si hujus apud Callimachum loci ei forte occurrisset memoria. *Rhamnusia* enim aut *Rhamnusiata*, de *Nemesi* seu *Adrastea* dici a Græcis Romanisque Scriptoribus, ut *Ραμουσίας Οὐπίς*, de qua supra ad v. 204. in Inscr. Herodis Attici, & *Rhamnusia* uirgo aliquoties apud Catullum, vel tyronibus notum; ut proinde eadem sit apud Athenagoram Ἐλήνη Αδράστεια, quæ hic Ἐλήνη Παμουσίας. Ad originem etiam illius appellationis *Ραμουσίδης* vel *Ραμουσίας*, pagi nempe in Attica, ubi colebatur *Nemesis*, respexit Parmenio Anthol. l. iv. c. xii. Ep. LXXI.

Ἐδῆκος ἰδρυθῆσα θεῶ Ῥαμουῦτος ἐπ' ὄχθαις,

Fusa Dea erecta ad Rhamnuntis ripam;

situs enim erat ad mare ille Atticæ pagus, ut ex Pausania etiam liquet l. i. p. 62. in quo conditum erat Nemeseos fanum, ac erectum præterea nobile Dææ simulacrum, Phidizæ opus, & quod juxta Plinium l. xxxvi. c. v. *M. Varro omnibus signis pratulis*. Quum autem in eo Atticæ pagus, Jovem cum Nemesi, quod innuunt etiamnaum hic Scholia, concubuisse, indeque natam cum Dioscuris Helenam fabularentur; hinc eadem *Rhamnusia Helena* mater, Leda autem ejus nutrix a Græcis habitata, ut ait Pausanias l. i. p. 63, Tzetzes præterea ad Lycophr. p. 2, & quo respicit Plutarchus de Pyth. Oracul. p. 401. Τῶν δὲ Γραμμωστικῶν ἀπόση καὶ τὴν Λήδης Νίμισιν, ut bene ibi Interpres, non Μυσιόνης, *Grammaticos quoque audies Ledam, Nemesin appellantes*. *Ραμουσίας* itaque

que illorum Auctorum fide dicta hic a Callimacho *Helena*, Attica proinde, non Spartana; & quam pro matre *Nemesi*, aut ejusdem instar, ab Ilienibus cultam docet loco paullo ante adducto Athenagoras.

V. 234. Ἄριστος μὲν Κορίνθῳ] Vidit Pausaniz locum Frischlinus, ubi non Dianæ quidem, sed Minervæ Κορίνθῳ ædes extructa in vertice montis prope Clitorios dicitur, & ejus alioquin Minervæ Κορίνθῳ apud Arcadas dictæ, meminit etiam Cicero de Natura Deorum l. III. c. XXIII. Adeo ut vel isto gravissimi Auctoris testimonio, nihil sit in Pausania mutandum, Ἀριστιδὸς nempe pro Ἀθηνῶν; quamquam idem aut vicinus locus foret, ubi conditum alterum, de quo mox, Dianæ Ἡμιωρίας aut Ἡμιωρίας templum, a Callimacho & ipso Pausania paullo ante, nempe l. VIII. p. 485. traditur. Verum haud insolitum, ut diversis Gentilium Numinibus eadem subinde cognomina, quod paullo ante de Diana ac Junone vidimus ad v. 228. tribuerentur; maxime ut Minervæ ac Dianæ, utrique Ἀργῆ, παρθένῳ, & Ἀδαμῶσῳ, *Castæ, Virgini, ac indomita* apud Poetas dictæ, opportune idem Κορίνθῳ nomen, a κόρη nempe, *virgo seu puella*, concedatur; Immo quomodo κόρη Τιστανίς *Virgo Tisania*, a Nicandro *Diana* dicitur Ther. v. 13. Quæ appellatio utrique forte in eodem aut vicino loco, eadem de causa, indita etiam videtur; *Diana* quidem, quod in Scholiis ad hunc locum innuitur, obliberatas ab infania in ejus æde, ut ait Pausanias, Proeti κόρας seu filias; *Minerva* autem, eidem nempe quæ, juxta Phornutum, Διὸς Σύνουσις, item ἡλύειαν Athenis antiquitus, teste Aristide H. in eandem p. 25. culta. Opportune proinde in memoriam ac durationem ejusdem beneficii, seu bonæ ac sanæ mentis illis Proeti filiabus reddite, utraque Dea, *Diana ac Minerva*, illo Κορίνθῳ nomine potuit eo in tractu sacrari. *Minervam* certe præcipue coluisse Arcadas, tanquam apud se natam & educatam, tradit eodem libro Pausanias p. 497.

V. 235. Ἀζήνῳ] Mons Arcadiæ hic in Scholiis dicitur, quo nomine tamen nullus hætenus occurrit apud Geographos. Unde pro Ἀζήνῳ omnino Ἀζήνῳ vel Ἀζάνῳ hic legendum pridem vidi, inductus Stephani in ea voce notatione, ubi in Ἀζάνῳ, nota etiam aliunde Arcadiæ regione, fontem tradit existisse, in quem Melampus purgamina fertur injecisse, quando Proeti filias, de quibus hic agit Callimachus, purgare adgressus est. Quin insuper fons *Clitorius*; de quo loco paullo ante, in narratione hujus facti ab Ovidio dicitur *Metam.* l. xv v. 322. Unde obvia continuo & certa vocis hujus Ἀζήνῳ pro Ἀζάνῳ apud hunc Poetam emendatio; & quam eidem quoque doctissimum Holstenium ad Stephanum non invidisse nunc animadverto.

Ibid. Τὸν δὲ οὖν Ἀέροις] Utroque modo hic scribitur Ἀέροις, & in aliis veteribus libris, sicut in H. Stephani editione adnotatur, ac in Scholiis ad hunc locum, Ἀέροις, ubi præterea dicitur casu recto offerri hoc urbis nomen, τὰ Ἀέρα, & quidem Herodiani Grammatici nempe, auctoritate. Apud Polybium quoque Ἀέροις cum gemino σ, & loci incolæ Ἀεραίων dicuntur l. iv. p. 288. & 295. sicuti apud Stephanum, juxta

juxta veteres omnes libros Λυσσῶν, ut agnoscit postremus ejus editor Berkejius, quamquam Λυσσῶν in eodem expresserit. Apud Pausaniam vero l. viii. p. 415. Λυσσῶν aliquoties hodie legitur qui intra Clitoriorum fines fuerint, & ubi a Melampode in Dianæ æde liberatas ab insania Proeti filias, ab eo ac Stephano etiam traditur. Ad quod proinde *Diana* in hac *Lusorum* vel *Lusorum* urbe fanum, cujus hic meminit Callimachus, illudque in summa religione ibidem habitum, respexit Polybius, dum refert eodem loco, ubi *Lusorum* meminit, quod Ætoli post direptos Cynæthenis Arcadas, ἀποσῆγον ἄς ἐπὶ ΛΟΥΣΣΩΝ, καὶ παρα-
 ῥοοῦμαι, ὡς τὸ ΤΗΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ ἱερὸν, ὁ κείται μὲρ μιλιαξὺ Κλεῖτερος καὶ Κυναῖδης, ἄστυλον δι' ἐνωμιδαὴ πικρὰ τοῖς Ἕλλησι, castra mouerunt *versus* LUSSOS, & quædam ad *DIANÆ ÆDEM* inter *Clisorem* & *Cynasham* sitam pervenissent, quam *Astyli* religione *Græci* colunt, eos sacrum *Dææ* pecus ac cætera circa fanum diripere contendisse; *Lusistas* vero, data prudenter suppellectilis parte, furorem impium Ætolorum, ne quid gravius in se consulerent, avertisse. Unde postea etiam p. 295. a *Bœotis* accusatos ait inter alia Ætolos, quod σὺλίσαιεν δι' τὸ εὖ ΛΟΥΣΣΟΙΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ ἱερὸν, *DIANÆ* ΤΕΜΠΛΟΝ *LUSSIS* expilassent. Idem vero l. ix. p. 564. de alia ejusdem Templi direptione a *Timæo* profecta &c. καὶ τὸ τῆς εὖ ΛΟΥΣΣΟΙΣ ἱερὸν ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ ἐσύλησεν, & *DIANÆ* ἌΕΔΕΜ *LUSIS* spoliavit; ubi rursus per unum *σ* vox eadem legitur.

V. 236. Ἡμέρη] Seu potius Ἡμερίη, prout legit hic Scholiastes, & addita quidem ejus nominis ut & alteris *Κορίης*, *Dianæ* iis in locis tributi ratione, διότι τὰς κόρας ἠμύρωσαν, quod nempe *mansuetas reddidisset* furentes antea *Proeti filias*; apud Pausaniam vero, non Ἡμύρη vel Ἡμερίη, sed Ἡμερασίη inde appellata a Clitoriiis *Diana* dicitur. Haud aliter nempe ac *Diana* Ἡπιώνης, seu *morbos mitigantis* nomine apud *Epidaurios* culta, teste Pausania l. ii. p. 135. sicuti nempe sanitatis alioquin largitor & tutelare eorumdem Numen, Ἡπιος, ut aliunde constat, & qua de re postea ad v. 214. Hym. in *Delum*, ubi de ipso *Apolline* dicitur, ἥπιος ἐξείδι κόλπον, agendi erit locus. Illud vero hic ad curatas ab insania, seu ab animo, ut hic dicitur, *fero*, & quidem *Dianæ* ope, has *Proeti filias*, ac inde *Deam* in beneficii illius memoriam *Fano*, sub nomine *Mansueta* seu Ἡμέρης vel Ἡμερίης, cultam, notandum opportune, quod ab Hippocrate in *Argum. libr. de Virginum Affectib.* traditur, prolapsa nempe in dementiam virgine nubili; postea φρονησάσης δι' τῆς αἰδερώπης, τῇ ΑΡΤΕΜΙΔΙ πολυτελέσασα τῶν ἱμαστίων ΚΑΤΙΕΡΟΥΣΙ τῶν γυναικῶν, redempte autem ad bonam mentem virgine, mulieres cum alia multa, cum vero etiam pretiosissimas vestes muliebres *DIANÆ* consecrantes; idque, ut addit, *Vatibus* jubentibus. Quamquam non *Diana* quidem, sed *Deum* mater, Ῥέα καθάρτεια τῆς μακίας, *Rhea insana purgatrix* dicatur a *priscis* ad *Pindarum Criticis*, *Pyth. Od. 111. p. 224.* Ad quam alioquin *Dianæ* Ἡμέρης hic dicitur appellationem referri obiter etiam posset, quod ei, ut tradit, loco alia occasione adducto, *Philostratus Icon. l. 1. p. 774.* πάντα ἩΜΕΡΑ καὶ μὴ διδόντα τὴν αἰδερώπην ut legendum jam vidit

vidit Interpres, seu sicures omnes & hominem minime timentes bestia, ali in paucis ad id delectis solerent.

V. 238. Παράλιη Ἐφεσῶ] Ni potius Ἐφεσῶ legendum videatur, quoniam παράλιη seu παραλίη, *maritima* nempe seu ad mare sita dicta fuerit *Ephesus*, ut apud Dionysium, v. 827.

Παράλιη Ἐφεσῶν μεγάλῃ πόλει ἰοχίμαρ,

Maritimam Ephesum, magnam urbem sagittis gaudens Diana &c. Hinc inscriptio etiam veteris nummi a Cl. Patino vulgati, ΕΠΙ ΑΡΧΙΕΡ. ΑΣΚΛΗΠΙ. ΕΦΕΠΑΡΑΙ ΣΜΥΡΝΑΣ, sicuti eam haud incommode supplevit vir eruditus de Num. Urb. Ill. p. 462. sed quod alibi docemus, minus commode explicat ac distinguit, quasi nempe ibi de tribus diversis locis ageretur, quorum *Pontifex* esset ille *Asclepius*, nempe *Ephesi*, *ora Maritima*, *Smyrna*. Utraque enim Urbs *Ephesus* ac *Smyrna* ad mare sita, inde *παραλίη* utraque etiam dicta; sicut prior adducto modo e Periegete loco; *Smyrna* autem cum in nummo illo, ad discrimen nempe alterius superioris *Smyrnae*, seu τῆς ἀνω dictae, ut e Philostrato alibi docemus, ac praeterea haud semel eodem nomine a *Smyrnaeo* Rhetore appellata, pars nempe illius urbis *maritima*, *Monod.* in *Smyrna*. p. 458. ἡ κόσμιος παραλίη, non adeo ut *Canterus* vertit, *o marina ornata*, sed *o maritima Smyrna*, nempe ad mare (ut alibi loquitur *Smyrn.* p. 404.) *extensa*, quae cladem illam passa, *ornata*; ac iterum in *Smyrn.* p. 405. πάντα ἧ ἡδὲ μέχρι παραλίης καταλάμπεται γυμνασίαις, ἀγοραῖς, ἀμπία δεῖνερσι ἀδ *maritimam* (seu ad extremam sitam in littore urbem) *gymnasis*, *foris &c. resplendent*. Ac unde *Smyrnaei* οἱ εἰ ἐπὶ τῇ θαλάττῃ seu ad mare a Philostrato dicti, de *Soph.* l. i. p. 531. ἵα παραλίη etiam *Attica*, *littoralis* nempe seu *maritima* apud *Hesychium* aliosque, sed qua de re plenius alibi. Quamquam *παραλίη* seu *παράλιη* possit hic etiam apud *Callimachum* de *ora maritima* ad *Ephesum* intelligi; haud aliter ac apud *Strabonem* de eadem legitur l. xiv. p. 639. ἐν δεξιᾷ οἰεῖν ἢ Ἐφεσίῳν παραλία, ad dextram est *Ephesiorum ora maritima*, & mox δὲ ἐν τῇ αὐτῇ παραλία μικρὸν ὑπερ τῆς θαλάττης, ἐστὶν οἱ ἢ Ὀρτυγία, in eadem ora *maritima paululum supra mare Ortygia est*, *lucos &c.*

Ibid. βεβήτας ἰδρόσκατο] De simulacro solum *Dianae* hoc dicitur ab *Amazonibus* illic loci erecto, non de *Templo*, uti & apud *Pausaniam*, sed quem locum male accipit *Interpres* l. iv. p. 275. αἱ Φήμεν τὸ ΑΓΑΛΜΑ ἔχουσιν ἸΑΡΧΕΑΣΤΑΙ, καὶ οἱ οὖν παλαιότερα τὸ ἱερόν τῆτο ἐκράθη, quas (*Amazonas*) *fama fert Deae SIMULACRUM EREXISSE*, & quod ab antiquissimis temporibus *Templum* illud fuerit conditum; sicuti vestri locus ille debuit & quod postremum, de *Templo* nempe, *Amazonum* ea in loca profectioe vetustiori, alibi pluribus adserit, immo *Deae* illi *Ephesiae* sacra ibidem ab illis e *Thermodonte* mulieribus facta, nempe l. vii. p. 309. *Templum* quidem ipsum *Dianae*, praeter *Pindarum* aliosque ab *Amazonibus* conditum tradit, ubi *παράλιης Ἐφεσῶ*, loco paullo ante indicato, meminit *Dionysius*, de qua re mox. *Dianae* vero hujus *Ephesiae simulacrum*, tanquam *διασῶς* potius, de quo *Ἄστω*.

[T]

XIX.

χι. v. 35, quam ab Amazonibus, uti hoc loco dicitur, aut ab alio artifice, juxta Plinium l. xvi. c. xl. fabricatum, non summa solum religione, quod itidem existat. Auctor. xix. 27. sed ad ejus formam quoque passim in aliis Græcanici ritus urbibus sacratum. Quod tamen non e Strabone adeo, Pausania, aliisque præfisis Auctoribus, quam e veteri & luculenta nummorum suppellectile etiamnum, & qua de re nos alibi, obvium. Bene autem eos, ut obiter hoc addam, qui βεΐτας indeclinabile existimabant, redarguit ad v. 248. hujus Hymni, ubi de eodem Dianæ simulacro agitur, eruditissima Fabri filia, adducto uno & altero, qui contrarium docent, Æschyli testimonio, ubi βεΐτη legatur; & quibus addi possunt ex eodem Tragico βεΐτια Eumen. v. 80. & 172. βεΐται ibidem v. 259. Ut mittam vocem βεΐτιοσα ab eo usurpatam, Suppl. v. 892.

V. 239. Φηγῶ ὑπὸ πρίμῳ] Haud male ingeniosissimus Tan. Faber, ut e præstantissima ejus filia ad hunc locum discimus, legendum hic statuit in secundo casu, Φηγῶ ὑπὸ &c. Dorice pro Φηγῶ fagi nempe truncus. Dionysius autem Alex. v. 828. non βεΐτας quidem, quod confundi hic non debuit sed τὸν τεῖντρον ipsum Dææ Ephesiacæ, πρίμῳ οὐκ ἰλιλέης, sub truncus ulmi conditum tradit v. 827.

Ἐνθα θεῆ ποτὲ ΝΗΘΝ Ἀμαζονίδος τιτύμοντο,
 Πρίμῳ ἐπὶ ἰλιλέης, περιώσιον ἀνδράσι θαύματα,
 Ibi quondam templum, Dæa Amazonides fabricavit
 Sub truncus ulmi, venerandum hominibus miraculum,

Nisi eodem loco βωμὸν, ut præferunt etiam veteres aliquot ejusdem Poetæ libri, sicut id in margine Stephanianæ editionis adnotatur, pro τὸν, aram pro templo, quod a doctissimo If. Vossio ad Melam factum p. 85. legi placeat. Quod me utique haud invito etiam fiet, ni illud, quod in sequenti poetæ versu legitur, περιώσιον ἀνδράσι θαύματα, sumptis venerandum hominibus miraculum, ad ipsum Dianæ Ephesiacæ fanum, aut saltem admirabile Dææ illius simulacrum potius, quam ad aram spectare videretur. Aliunde vero, e Stephano nempe discimus dictum Ephesi locum, ἰλιλέην, in quo ædificatum fuit Dianæ Templum, & a quo urbs ipsa ἰλιλία fuit appellata; ut videre est in voce Ἐφισοῦ, ac præterea in ἰλιλία. Sub truncus autem fagi seu Φηγῶ ὑπὸ πρίμῳ, erectum hoc Dianæ Ephesiacæ ab Amazonibus simulacrum dicitur; seu, quod sit poeta, sub tegmine fagi, haud alieno etiamnum multis in locis more, quo vel Deiparæ Virginis, vel ipsius Servatoris signum, arboribus subinde, vel ligno seu palo erecto adfigi consuevit. Neque mirum illud hic de eo Dianæ signo sub fagi stipite sacro videbitur; quum & ipsa nonnunquam nobilissima aliarum Dearum simulacra, sicuti Minervæ Atticæ, aut Cereris Faricæ, nonnisi rudis palus seu truncus extiterint, juxta Tertullianum l. i. contra Nation. c. xvi. Quinimo distinguitur a Crucis stipite, Pallæ Atticæ & Coræ Faricæ, quæ sine forma, rudi palo & solo sticulo ligni informis representatur; prout idem locus in Tertulliani Rigaltiana, sed ante ab incomparabili Salmasio emendatur de Cruce p. 236. Quamquam ea de re sileat vir doctissimus in Observ. ad Varia Sacra

Sacra p. 488. &c. a quo idem locus, prout a celeberrimo Jac. Gothofredo, qui primus illud Tertulliani opus vulgavit, sed parum emendate editus, ad eandem normam castigatus refertur. Ut sileam hic insuper *Φηγαίου Πανός ἄγαλμα*, e *sago Panis simulacrum*, cujus meminit Nicander apud Athenæum l. 11. p. 52. Neque enim e *sago* existitisse ideo Dianæ Ephesæ simulacrum, sed vele *cedro*, juxta Vitruvium l. 11. c. 12. cujus materiam optimam ad statuas tradiderat jam ante Theophrastus H. Pl. l. 7. c. 7. vel ex *ebeno*, aut juxta Mucianum, e *vite* seu *visiginant* apud Plinium l. XVI. c. XL. idque signum, quod ibidem addit, *πυγμαπύ μισαίον, septies restituto templo*. Ut illud addam postremo, nec alieno loco, aliam arboris speciem existitisse Græcorum *Φηγόν*, aliam Latinorum *fagum*; illam enim inter quercuum genera, & quidem cujus lignum sit robustissimum, nec putredini obnoxium, apud Theophrastum referri H. P. l. 111. & apud Grammaticos, sicuti Theocriti Enarratores ac Hesychium, *Φηγός, ἢ δρυὸς Φηγίου δρυϊόν*. Quod ibi ad Theophrastum monuit eruditissimus Palmerius; sed jam in Plinianis præzervat ὁ πάνυ, ac inde ad eundem Theophrastum J. Bodzus.

V. 240. *Ἐπὶ πρύλιν ἀρχήσαντο*] Armata nempe saltatio, prout dicitur *Martius Virgines*, & qualem Curetibus supra tribuit poeta Hym. in Jov. v. 52. *Ἐπὶ πρύλιν ἀρχήσαντο*. De duabus autem saltationis apud veteres speciebus, altera pacifica, altera militari videndus est Plato de Legib. l. VII. p. 815. & 874.

V. 241. *σακισσὶν ἐνόπλιον*] Quod nempe *armata saltationis* seu cum *clypeis* genus, Græcis olim & Barbaris fuit ex æquo familiare. Unde Athenis pueri cum *clypeis* saltare in Panathenæis soliti, ut liquet ex Comico Nub. p. 179. *ὅταν ἐρχέσθαι Παναθηναίους, δὸν αὐτὰς τῆν Ἀσπίδα* &c. Quando saltare in Panathenæis oportet, clypeum &c. protendens; & ubi contuli possunt eruditi ejus Enarratores. Cujus insuper *ἐνόπλιον* seu *armata saltationis*, Athenis in honorem Palladis fieri solitæ meminit Plato de Legib. l. VII. p. 769. Fiebat autem eadem *saltatio* ὡς *ῥυθμὸν*, ut liquet rursus ex alio Comici loco in eodem dramate p. 165. *ὁποιὸς ἴσι τῶν ῥυθμῶν καὶ ἐνόπλιον, quis sit modus armata saltationis ad rhytmum*; & similiter apud Thracas, de quibus Xenophon Anab. l. VI. p. 370. *καὶ ὡς αὐτὸν ἀρχήσαντο σὺν τοῖς ὅπλοις, & armati ad tibiam saltabant*. Unde minus insolitum id de *Threiciis Virginitibus*, quales dicitur a Marone Amazones Æn. l. XI. v. 659. videbitur, quod hic *ἐνόπλιον* cum *clypeis saltasse* a Callimacho dicantur. Ut mittam, quod de Arcadibus itidem ait paullo post idem Xenophon p. 371. *ἐξοπλισμένοι ὡς ἐδύναστο, κάλλιπα ἕσαν τὴν ῥυθμῶν ὡς τὸν ἐνόπλιον ῥυθμὸν αὐτῶν, armis quantum potuerant, pulcherrime instructi, ad rhytmum incedebant. præcipientes tibia modum armata saltationi convenientem*. Addit vero ibidem inductam quoque saltatricem mulierem, quæ pyrrhicham seu *ἐνόπλιον* cum levi clypeo, non sine ingenti adstantium plausu, saltaret. Quo autem metri genere uterentur, qui quatiendo clypeos *ἐνόπλιον* saltarent, docent veteres Critici ad dictum Comici locum, Nub. p. 165.

Ibid. & V. 242. *Κύκλῳ Στῆσάμηναι χορὸν*] Quales *ἴουκλοι* seu in *οὐβῆτι*

bum veterum chorea, maxime in hujus Dianæ (qua de re jam supra ad v. 2. & infra adhuc v. 266.) tum Cereris, aut aliarum quoque Dearum Festis peragi solitæ, eæque una voce χοροσκασιᾶς etiam dictæ, sicuti infra Hym. in Lav. Pall. v. 66. ac alibi. Hinc agentes Thesmophoria apud Comicum in cognomine dramate mulieres p. 820, non Cererem ibi, solum, Festi illius Deam, sed Dianam orbicularibus illis choreis dicantur quoque celebrare.

Πρῶτον ΕΥΚΥΚΑΟΥ ΧΟΡΕΙΑΣ ἐν Φυῆ ΣΤΗΣΑΙ βῆσιν,
Primum decens in ORBEM CHOREÆ concinnatum STATUE-
RE gressum;

sc, ut continuo additur ut chorus ille cum Apollinem, tum τοξοφόρον ΑΡΤΕΜΙΝ Ἀνασσαν ἄγναν, Arcitenensem DIANAM Reginam castam, cantu celebret. Neque vero solum concinno illo pedum, ut ibi Comicus, seu, ut supra jam dictum, ad rhytmum gressu, sed manuum similiter decenti plausu, ac proinde, sicuti hoc in εὐοπλίῃ seu armata saltatione, clypeos quatiendo ὡς ῥυθμὸν chorea id genus peragerentur. Unde paullo ante dixit ibidem Comicus,

Κῆρὰ ποσὶν ἄγ' ἐς κύκλον,
Χερὶ σόναπτι χεῖρα, ῥυθμὸν χαρείας
Ἵπαγι πᾶσα,
Leviter pedibus moue te in orbem,
Manus conjunge manum, rhytmum chorea
Obserua anaquaque.

Quo spectat etiam id quod alibi apud eundem Comicum, ab ipso Choro ad saltandum prodeunt in Eleasiniis, ejusdem Cereris Festo, dicto Ran. p. 233. Τὸν ἡμίτερον τρέπον, τὸν καλλιχοράτατον παιζόντες, non, ut ibi Interpres, & piane solito pede, sed nostro, seu consueo ad rhytmum modo, pulcherrimum chorum agentes. Unde εὐοπλίῃ illa, de qua hic agitur, Amazonum cum clypeorum motione saltatio seu πυρρίχη, dicta etiam χειρονομία, seu manuum ventilatio, teste Athenæo l. xiv. p. 681. καλεῖται δὲ ἢ πυρρίχη, ἢ ἡ χειρονομία, vocatur etiam Πυρρική χειρονομία, seu manuum exercitatio; & similiter Pollux p. 106. χειρονομῆσαι τὸ τῶν χειρῶν εὐ ρυθμῷ (MSS. Vossii ἑυρυθμοῖ) κινήσῃναι, h. e. χειρονομῆσαι, manibus ad rhytmum moueri. Hinc illud discrimen inter μίτρον & ῥυθμὸν, non quod ῥυθμὸς solum de incessu, uti ad Luciani Timonem existimavit eruditus ejus Enarrator Tan. Faber, sed prout tradit Anonymus in Hermogenem haud vulgo obuius p. 387. quod inter alia, καὶ κρότος χαλκείων κ' κίνησις δακτύλων, ῥυθμὸς ἰσομείδης, & pulsus areorum crepitaculorum, & motio digitorum, rhytmus haberetur; seu, ut antea in genere dixerat p. 381. ῥυθμὸν esse μίτρον κινήσιως, mensuram motionis, sive pedibus proinde, sive manibus eadem fieret, & quæ postrema χήμηλα τῶν χειρῶν, figura manuum dicuntur apud Athenæum l. xiv. p. 631. sed cum quibus proinde confundi non debet ῥυθμὸς καὶ δάκτυλον, rhytmus nempe constans e dactyle pede, cujus meminit Aristophanes Nub. p. 165. quoque tibicines olim usos tradunt ibidem veteres Critici, & de quo etiam rhytmῷ genere mentio occur-

occurrit apud Plutarchum de Musica p. 1133. ubi Olympus dicitur, *χρησάμενος τῷ ἀεσματικῷ τόμῳ κὶ τῷ κατὰ δάκτυλον εἶδει, ἡς καὶ κυρτοῦ πομποῦ. Ἐκ ταύτης, quæ ἐ δάκτυλο constat.* De altero vero, cujus ibi mentio, ac, ut obiter hoc addam, *ἀεσματικῷ τόμῳ, & cur ita idem sit dictus, consulti potest Euripides in Oreste v. 1385. ἀεσματικῶν, ἀεσματικῶν μάλ, curule, curule carmen, & Græci Enarratores ibidem.*

V. 243. *Λαβριαλίων σύθρυξας*] Nulla ferme olim apud Græcos juxta & Barbaros Deorum sacra, sine organica haud minus ac vocali Musica, & qua de re multa exstant præclara apud Strabonem l. x. p. 467. &c. ubi inter alia observat, Platonem & priores Pythagoreos omne quod musicum, opus Dei censuisse. Unde apud Plutarchum etiam legitur libro de Anima & Timæo p. 1031. quod antiquitus Theologi, Philosophorum vetustissimi, instrumenta musica in manibus Deorum seu signorum, quibus iidem exprimebantur, continuo reponerent; non utique, ut addit, quod *eosdem lyra vel tibia (non ut ibi Interpres, lyra vel cithara) ἡκούετο πνεύματος; sed quod nullum Deo opus convenientius judicaret, quam ἁρμονίαν ἢ σύμφωνίαν, ἢ ἡς λύραν πῆ κὶ αὐλόν, ἀλλ' εἰδὴ ἔργον ἀεμνοῦν θεῶν, ἢ ἀεμνοῦσαν εἶναι ἢ συμφωνίαν.* Inter ea autem instrumenta musica, tria olim præcipua; sicuti idem præclarus Auctor observat libro de Musica p. 1136, *Cithara, Tibia ac Fistula;* unde tres Gratia tria illa manu gestarent in simulacro Apollinis in Delo; additque ibidem, tradi Hyperboreorum sacra, adhibitis tibiis, citharis, ac fistulis, antiquitus in Delum missa. *Fistula* nempe quæ ac cinere hic dicuntur isti Amazonum choreæ, e genere Instrumentorum, juxta *tibiam*, (eaque, ut continuo addit Callimachus, antiquiores) quæ nempe *ἡμφυσήματα* dixerunt veteres seu *ἡμπνευγὰ*, & cujus *fistula μοισακάμου* inventorem Mercurium (quod ei etiam tribuit Hymnus in eundem Homero tributus v. 509.) aut *Seuthen* quandam & *Rhonaçam* Medos, sicuti *πολυκάμου* *Silenum*; illius autem, quæ cera glutinatur, *Marsyam* tradit *Athenæus* l. iv. p. 184. Quam autem *τὰ ἡμπνευγὰ* faciliora essent, teste *Aristotele* apud *Athenæum* l. iv. p. 174, *τοῖς ἐπειταῖς* seu *πολυχόρδοις*, quæ *τεταθῆσαν*; hinc antiquior etiam habitus priorum usus. Unde, ut ibidem ait, nempe *Naukratites*, multi, qui nunquam didicerant, *tibia* tamen aut *fistula* veluti pastores, ludere potuerunt. *Fistula* autem & quidem *μοισακάμου* eadem de causa, *tibia* vetustior. Quæ etiam *fistula*, inductis postea *tibiis*, simul antiquitus in Pythiis retentæ; quamquam dein a *Telephone Megarico* rejectæ sint eadem, uti docet *Plutarchus* de Musica p. 1138. Hinc *λαβριαλίαν*, seu *τεταυ* dicitur hic *fistula*, quod nempe *teauis* esset ac subtilis præ *tibiis*, earum sonus; quam *tibiarum* ferme βαρὺς φθόγγος *gravis sonus*, imò *βίμου* seu *στρωπεύου* haud semel fuerit dictus, ut apud *Athen.* l. iv. 682. & xiv. 633. ipsa autem *tibia* inde βαρύτερος *gravius sonans* vel *στρωπεύου* apud *Euripidem* *Helen.* v. 1367. & similiter apud *Comicum* *Nub.* p. 143. *μῦσα βαρύτερος αὐλῶν, μῦσα* seu *canis* *gravius sonans tibiium*, non ut ibi *Interpres*, & *φανὶ τῆς τῆς τῆς*. Quamquam ἰδὸς αὐλῶν *στρωπεύου*, *σανεῖτα* *τεταυτε* *tibiium* *σανε*, dixerit idem

Tragicus, Bacc̄h. v. 127. & alibi Heraclid. v. 893. *Λιγεία λυτὴ χάρις, suavis tibia potius quam fistula*, ut ibi Canterus, *gratis*. *Tibia enim, maxime Africanæ, e loto*, qua de re mox. Ad hunc autem *subtilem* seu *senilem*, de quo hic Battiaades *fistularum sonum* illud Plotini Enarrat. l. i. 11. l. 11. p. 270. ὤσπιε ἐδὲ ἐὶ ΣΥΡΙΓΓΙ φωνὴ μία, ἀλλὰ τῆ ΕΛΑΤΤΩΝ τις ἔστα καὶ ΑΜΥΔΡΑ πρὸς ἀρμονίαν τῆς πάσης Σύρασι^ς συντελεῖ, *quemadmodum neque in FISTULA vox unica satisfacit, sed MINOR praeferat DEBILIORQUE requiritur, ad totam fistula consonantiam consciscendam*.

V. 244. Νίβρεια δὲ ὄσια τετρήνοιο] Unde simpliciter τὰ νίβρεια vocantur apud Plutarchum in Sympof. p. 150. ea *hinnulorum ossa*, e quibus parabantur tibiae. Dicitur etiam inde νίβρειοι αὐλοὶ ex *hinnulis tibia*, ab Antipatro Anthol. l. iv. c. xxviii. Ep. xiiii, & quod Thebanorum inventum tradit Juba apud Athenæum l. iv. p. 182, Θεβαίωνι δὲ ἔργωμα φησὶν εἶναι, Ἰόβας τὸν ΕΚ ΝΕΒΡΟΥ ΚΩΛΩΝ κατασκευαζόμενοι ΑΥΛΟΝ, *TIBIAM autem, qua paratur E TIBIIS HINNULI, Thebanorum inventum esse tradit Juba*; cui consona etiam habet Pollux l. iv. c. x. p. 190. Θεβαῖοι μὲν αὐλὸν ΕΚ ΝΕΒΡΟΥ ΚΩΛΩΝ ἐργάσαντο; χαλκία^ς δὲ δὴ τὴν ἔξωθεν ὄψιν, *Thebani quidem TIBIAM EX HINNULI TIBIIS compegerunt, sed ars inducenda erat pars ejus exterior*; & similiter qui id ab Athenæo, quod ei solemne, hausit Eustathius, ad Iliad. Σ. pag. 1157. Unde Bæoti hominis verba apud Aristophanem Acharn. p. 412.

Ἵμεῖς δὲ ὄσοι Θεῖαθεν αὐληταὶ πάρα
 τοῖς ὄσινοις φουσῆτι,
 Vos autem, qui adestis Thebani tibicines,
 Ossibus inflate tibiis &c.

ubi Critici, ἔσινος δὲ, ἴφη, ἰπέ τὸ παλαιὸν ἀπὸ τῶν ΕΛΑΦΕΙΩΝ ΟΣΤΩΝ κατασκευαζέον ΤΟΥΣ ΑΥΛΟΥΣ, *Ossibus autem, quemadmodum antiquitus E CERVINIS OSSIBUS fabricabantur TIBIAS*. Quam in rem etiam Philostratus Vit. Apoll. l. v. c. vii. p. 228. ubi simul alia, e quibus parabantur veterum tibiae, memorat, ποτιρον αὐτὸς ἐργάζεσθαι ὁ ΑΥΛΟΣ, ἀπὸ τὸ χρυσῆ τε τῆ ἐριχάλαυ καὶ ΕΛΑΦΟΝ ΚΝΗΜΗΣ ζυγκέειναι. Οἱ δὲ ἄνθρωποι, ἢ ἴτερόν ἐστιν, ὁ ταῦτα δυναταί, an efficit hoc TIBIA, quod ex auro, orichalco, aut CERVORUM CRURIBUS, vel asinorum juxta alios sic composita. De tibiis quidem ex asinorum, pro cervinis, ossibus, videndus insuper Plutarchus dicto paullo ante loco Sympof. p. 150. ubi inter alia de Naucraticæ Ægyptii uti dicuntur tibiis ex asininis ossibus, idque iis vitio versum a Busiritis. Notæ alioquin *tibia* aliunde, quam ex horum animalium, aut elephantis etiam ossibus (prout, ut alia mittam, *tibia eburna* dicitur apud Propertium lib. iv. Eleg. vi, & similiter apud Athenæum, de quo loco mox, *ἐλεφάντιναι αὐλοὶ*) parata: ac frequentius ex *πυπιδίαις* seu *καλάμω* genere dicto inde *αὐλητικῶ* apud Theophrastum H. Pl. l. iv. c. xii; aut e *buxo*, qualis tibia Phrygia apud Pollucem; aut e *loto*, prout vulgo, sicuti supra obiter, dicitur Afrorum tibiae, ac unde *Λιβύς αὐλὸς* & *Λιβύς λυτὸς*, de *Libycæ tibia* apud Euri-

Euripidem Alcest. v. 346. & Troad. v. 544. Immo unde *λαοὶ* pro *tibia* passim apud veteres Tragicos sumitur, & quam vocem subinde Interpretes minus accurate per *fistulam* vertunt; quæque *Africana tibia* dicitur etiam ab Alexandrinis *φώτιγος*, auctore Athenæo l. iv. p. 182, ac inde apud Eustathium pag. 1157. Neque vero novum, ad denotandas tibias, *perforata* hic dici illa *κίμπουλον*, e quibus eadem fiebant, *οἴα*, seu *ἰόρου ἄστρα περὶνοντο*; sed minus forte alibi obvium, quod τὰς καλλιμαίους ἰλαθαρτίνας ΑΥΛΟΥΣ παρὰ ΦΟΙΝΙΞΙΝ ΑΝΑΤΕΡΗΝΑΙ, dicitur *οὐρουαί* TIBIAS a PHOENICIBUS, (primum nempe) PERFORATAS, tradat memorato modo apud Athenæum loco Tryphon. Apud Hebræos certe תִּבְיָהוּ item תִּבְיָהוּ dicitur *tibia* vel *fistula*, quasi *perforata*; a duobus verbis תִּבְיָהוּ & לָהּ, quorum illud *perforare*, istud cum *prostratus* esse, tum *אולעין* præterea seu *tibia canere* ut 1. Reg. 1. 40. & Psalm. lv. 21. Ita *tibia* etiam apud Græcos dicitur subinde, ut ab Alcæo l. 1. c. xi. Ep. v. *τρετὰ δόνακας, perforata ἀνυδαίνας*, & Epigram. 1. ejus capitis, *λαοὶ πολύτροτοι, tibia cum multis foraminibus*, seu juxta Apulejum Florid. 1. *pluriformi & multiformibili tibia*, ac unde Aristoxeni liber existit, *περὶ Αὐλῶν τρέσιως*, de *tibiaturæ perforatione*, teste Athenæo l. xiv. p. 634.

V. 245. *Ἔργον Ἀθηναίων*] Ideo nempe, quod Musica, ob singularem ejus ac divinam præstantiam, Deorum, ut ait Plutarchus de Musica p. 1136. olim inventum haberetur; inde etiam factum, ut præcipua ejus instrumenta, Diis auctoribus continuo adscriberent. Hinc *fistulae μουσικαλάμω*, de qua supra, inventum Mercurio, sicut *πολυκαλάμω* Sileno; *lyra* insuper & *cheelys*, eidem Mercurio & *cithara*, Apollini; *πηκτιδί* seu *fidium*, non semideo minus quam semifero Chironi, juxta Orpheum seu Onomacritum Argon. v. 411, quamque alias Sapphus reperisse ab Aristoxeno apud Athenæum dicitur, l. xiv. p. 635. *σαμβύκη*, una e Musis; *tibia* autem *ρεττά*, de qua hic nempe, *Minerva*; *obliqua* vero seu *πλαγιάμω*, Baccho vel Pani tribuitur. Unde eam in rem Bion Idyll. 111, v. 7.

Ὡς εἶρε πλαγιάμωλον ὁ Πάν, ὡς αὐλὸν Ἀθήνη,

Ὡς χελὺν Ἐρμῶων, κίθαραν δὲ ὡς αἶδης Ἀπόλλων,

Quomodo *tibia* obliquam Pan juveneris.

Minerva tibia, *cheelys Mercurius*, & *citharam dulcis Apollo*.

Et *tibia* quidem quod adinet, qua ubique non aliud instrumentum in Deorum sacris, festis, aut agonibus iisdem dicatis, magis olim frequentatum, ejus inventum, sicuti hoc loco Callimachus, ad *Minervam* itidem referunt passim præsci Poetæ ac Mythologi; sed quam eadem ob oris visam inde, dum illam inflat, deformitatem continuo abjecisse dicitur. Hinc Apollo etiam a Minerva doctus *tibia* canere, juxta Plutarchum de Musica p. 1136. de quo tamen paullo ante dixerat, eum, non vero Marsyam, aut Olympum, aut Hyaguidem, *tibia* vel *citharæ* auctorem existisse. Alii vero iisdem Phrygibus, *Marsya*, *Olympo*, vel *Hyaguidi*, aut vero *Serisi* Afro, aut juxta varios inductos *tibia* inflandi modos, variis subinde tribuunt auctoribus. Sed nullum nobilius

hodie de primis *tibia* inventoribus, aut de tempore ejusdem repertæ, monumentum versamus, Chronico dicto Oxoniensi, & quod utique, sicuti tot alia quæ ad hoc argumentum spectant, prætermitti non debuit ab erudito de Tibiis veterum Commentatore. Exstat nempe locus ejusdem Chronici Epoch. x. Καὶ ΥΑΓΝΙΣ ἢ Φρύξ. ΑΥΑΘΥΣ ΠΡΩΤΟΥΣ ΕΙΠΕΝ ἐν Κελαίταις τῆς Φρυγίας, καὶ τῆν Ἀρμενίαν, τῶν καλυμμένων Φρυγισί, ἀρχῶνⓄ ΗΥΑΗΣΕ, καὶ ἄλλος Νόμος Μητρός, Διοτίου, Πατός, καὶ τῶν ἐπιχωρίων θεῶν καὶ Ἡρώων, Ἐστὶ ΧΗΗΔΔΔΔΙΙ βασιλεύοντων Ἀδμητῆν Ελεχθοσίς, τὸ ἄγμα ζώοντων, Ἐτὶ ΗΥΑΓΝΙΣ Πρύγξ ΤΙΒΙΑΣ ΠΡΙΜΟΥΣ ΙΝΒΕΝΙΤ ἐν Κολαῖς ὠρθε Φρύγξ, καὶ Ἡαρμονίαν διδάσκει, juxta *Phrygium modum primus TIBIIS CEGINIT*, & alios *Notos magna Matris, Bacchi, Panis*. & *Deorum Patriorum ac Heroum Latine MCLXII, regnante Athenis Erichtonio, qui curram junxit*. Mitto quæ ad hunc locum a doctissimo Seldeno aliisque viris eruditis post eum sunt adnotata, & prostant in præclara editione marmorum Oxoniensium, ubi eadem consulere poterit Lector. Illud solum addam, inde & ex adscripta quidem Epocha constare, cum primum *tibia* inventorem (quod & apud alios Auctores, Plutarchum de Musica 1136, Aristoxenum apud Athenæum l. xiv. p. 624. & fufius apud Apulejum Florid. l. 1. legitur) *Hyagnidem* a Græcis habitum; tum cum patria *Phrygem* & quidem *Colænis* habitasse; tempus insuper repertæ ab eodem *Tibia* & *Notorum* ad *tibiam*, in *Deum Matris* aliorumque *Numinum* ac *Heroum* sacra induktorum adscribi, & quidem juxta accuratos Thomæ Lydiati calculos Anno Mundi conditi MCCCCXCIX. h. e. temporibus Josæ. Adeo, ut apud Græcos, & juxta hunc Chronici Auctorem, *tibiaronum* usus, longe utique recentior haberetur. Tubalcaini temporibus a quo repertæ dicuntur Gen. 10. 21. אַבְרָם אֲבָרָם quod postremum a Chaldæo Paraphraste אַבְרָם אַבְרָם redditur, & de *sibula* vel *tibia* (unde *אבֶרָם* pro *אַבְרָם* seu *tibicinis* Tyrise apud Horatium l. 1. satyr. 11.) reddi ab Interpretibus consuevit. Ex Oriente certe, ut obiter hoc dicam, ad Græcos profluxere, sicuti aliarum artium, ita etiam prima & vetustissima quæque Musicæ organa; quod non dissimularunt præclari inter Græcos Scriptores, & quæ de re plenius quandoque alibi. Certe Aristoxenus, qui non de Musica solum, sed de *Tibicinibus*, *Tibiis* & *Organis* libros hodie perditos ediderat, juxta Athenæum l. 10. p. 182. & Strabo insuper l. 10. p. 471, veterum Instrumentorum Musicorum nomina pleraque barbara ac peregrina fuisse observant, & Phœnicia quidem, præter instrumentum *φολιυκα* inde seu *Phœnicem* proprie dictam, aut Syriaca apud eundem Athenæum Sopater & Juda, Thracia autem & Asiatica, dicto loco Strabo. Cujusmodi etiam ab iis inter alia recensentur *τίβλα*, *σαμβόκη*, ut & apud alios, *κύβη*, quæ utique non aliunde, quam ex Hebræis fontibus petenda abunde liquet; seu e veteri eoque authentico Foedere, ubi eorum occurrit mentio, & sicut id a doctissimo Bocharto jam adsertum est de Colon. Phœn. l. vi. c. vii. Quibus addi etiam possunt *τόμπιον* Hebræis ἦν & ἔφη *Ἰθρή* vel *Ἰθρή* & *Ἰθρή*; ac præterea *Μέγαδης*, *παγκύβη*, ut apud Athenæum dici-

dicitur l. xiv. p. 635. ac de quo, an e genere τῶν οὐρανῶν an vero τῶν ἐρατεινῶν, seu cithara an tibia specios fuerit, proluxa exstat apud eum disputatio; cujus etiam, & quæ prioribus seu ἰγγύροδus, juxta majorem veterum consensum, omnino illud imputat ἔργατος, exstat descriptio apud Philostratum Icon. l. i. p. 746. Ejus autem vocis, quippe Græcis Auctoribus, Aristoxeno puta & Straboni, locis supra dictis peregrinæ ac barbaræ, & quam δῶδ Μαίγδιος a Μαγῆτι quodam Thrace derivabat Duris juxta Athenæum l. xiv. p. 636, origo videtur mihi haud obscura, a voce nempe Hebræa גַּמְדִּים מִגְדִּים, meged, megedim, quæ rem prestiosam, seu opus in re aliqua eximium & præstans denotat, Deuter. xxxiii. 13. & Cant. iv. 13. Immo quod addere licet, hic opportune, non Phœnicum solum, Tibia, quibus Adonin lugebant, dictæ ab eisdem Γύγξος vel Γύγξος teste eodem Athenæo l. iv. p. 174; sed tibia vocatur in genere barbaræ apud Catullum Epithal. Thetid. v. 264.

Barbaraque horribili stridebas tibia canem,

h. e. Phrygia, & unde etiam Horatius Epod. ix.

Sonans missum TIBIS carmen LYRA,

Hæc Dorium, ILLIS BARBARUM.

Quæ in re nempe Latinis hisse Poetis præiverant Græci, ut Euripides Iphig. Aul. v. 576.

Βάρβαρα συνείζων Φρυγίαν

Αυλῶν Ολυμπικῶν καλαρίων,

Κάνουσι barbarious modos Phrygiάντων

Tibiæτων Ολυμπικῶν καλαρίων,

quia nempe Phryx Olympias, utus o moderatorum ad tibiam inventoribus, ut o Plutarcho de Musica aliisque notum, habitus; ac proinde ubi male a Cantero, ad majorem scilicet loci illius lucem, additur, *Olympiæ σταν καλαρίων συνειζων*, quasi non de Phryge illo Olympo, sed de ludis Olympiæ, ibi ageretur. Meminit vero alibi idem Tragicus, modo Phrygiæ αὐλῶν Phrygiάντων tibiάντων, ut Bacch. v. 127; modo, sicuti eorum mentio in adducto Chronico loco, *Φρυγίαν ἰβάνων*, Orest. v. 1428. Et quomodo itidem modo *Φρυγίαν ἰβάνων*, ut ab Anacreonte dicitur ad lvi. ac de aliq. *Ματρῶν ἰβάνων*, seu ad tibiάντων canens in honore Dianæ *Ματρῶν* (cujus inventura Phrygi-Hymnoidi tribuit etiam laudatum Chronicon) apud Phrygas receptus traditur a Pausania l. x. p. 668. Quamquam idem ibi non *Ηγυμνῶν* & *Μουσῶν*, ejus, ut affunde constat filium, *μητρῶν* illius αὐλῶνματος auctorem facit; & quod alioquin Sertii Afro adtribuitur apud Athenæum l. xiv. p. 618. *ὁ ἀπὸ ματρῶν τῆς Μητρῶν ὄρχητρος, οὗς οὐκ ἔστιν ἰβάνων* (non Cereates juxta interpretem, qui aliter nuncupari) Hymnos cecinit. Idem vero τῆς *Φρυγίαν ἰβάνων*, *καλαρίων* ad Phrygiāν modos, de quo in eodem Chronico loco, meminit pariter, & cujus etiam auctores facit Phrygas, nempe Athenæus l. xiv. p. 624. & inde, ut ibi addit, *Phrygiāν* fuisse pleræque *tibiάντων* apud Græcos appellationes. Mirro cæteroque, quæ in eodem Chronico Epoch. xxxv. dicuntur de Terpandro Lesbio, qui *Νῆων* ad tibiάντων *κανάλ* & ad *lyran* docuerit, & quæ eam tibiάντων simul

[T 5]

mul

mul tibiis cecinerit. Quod multis post Hyagnidem seculis contigisse, cum ex iis, quæ de hoc Terpandro, insigni Musico ac Citharædo, aliunde sunt nota (quem Lycurgo & Iphito, a quo prima instituta Olympias, coævum facit Athenæus l. xiv. p. 638.) tum ex adscripta itidem Epochâ constat, quæ ad A. Mundi conditi MCMCCCL. refertur.

Ibid. & V. 246. ἰσθμοῦ δὲ ἔχον Σάρδιαις] Fistulæ nempe de quibus hic agitur, sicuti tibiz inter ἰσθμῶν Φρυγίας, neque tamen gravis adeo toni, ut ille Epheso *Sardes* usque, quæ aliquot dierum intervallo erant a se invicem disjunctæ, penetrare alioquin potuerit. Verum id pari fide hic, ut supra ab eodem Poeta dicitur Cyclopus incudem in Lipara Insula ruudentium strepitu, personare non Ætnam solum & Siciliam reliquam, sed Italiam insuper & Corsicam. Neque mirum *Sardinum* fieri mentionem, tempore hujus Amazonum eas in oras, Ephesi puta ac Smyrnæ, profectiois; quæ nempe urbs prima cunarum Jovis testis Bacchique nutritrix a Macedonio dicitur Anthol. l. iv. c. xxviii. Ep. xix. *Ματρὸς ἑγὼ πατρὸς ἡρώων Διὸς, testis ego prima facta sum Jovis &c. mox αὐτῆς καὶ Βακχῶν ἡρώων τροφὸς, ipsa & Baccho facta sum nutritrix.* Strabo autem l. x. p. 625. eam recentiorem quidem Troicis temporibus, antiquam tamen vocat, ἀρχαίαν ἑμῶς, & sicuti Σάρδεις ἀρχαίαι, *Sardes antiqua* dicuntur in Epigrammate Alexandri Ætoli apud Plutarchum de Exilio p. 599. *Τάρη* nempe prius dicta, & eo nomine ab Homero indigitata Iliad. B. v. 44. juxta brevia ad eum Scholia, quæ & Ἰδῆ etiam aut Arx illius urbis, juxta eundem Strabonem p. 125. ac Plinium l. v. c. xxix, appellata. Quamquam vero eadem urbs Lydiæ caput exstiterit, ac *celebrari maxime Sardibus Lydiam*, dicat eodem loco Plinius, occurrit insignis & longius adhuc patens illius urbis elogium, in veteri nummo *Gazæ Gallorum Regiæ*, sed sequentis longe post Amazonas, quarum hic mentio, ætatibus, sub Gordiano nempe Imp. ut aliunde constat, percussio, & quem jam vulgavit, qui cum olim possidebat, in Selectis Numism. Cl. Seguinus, cum memorabili nempe inscriptione, de qua nos alibi, *ΚΑΡΑΙΣ ΑΣΙΑΣ ΑΥΑΙΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Η ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ, Sardis, Asia, Lydia, Græcia Prima Metropolis.* Huic geminus etiam sed cum diverso typo in altera nummi area, videri potest in Itinerario Cl. Sponii; qualis nempe Romæ exstabat apud Cardinalem de Maximis, mirifice, dum viveret, omnis hujus veteris ac eruditæ elegantiz studiosi ac periti, nec minoris, quam in eadem Urbe coram & prolixè olim sum expertus, humanitatis.

V. 246. ἐς τὸ νόμον Βερκεύνδιον] Qui inter Lydiam & Phrygiam exstitisse in Scholiis ad hunc locum dicitur. Strabo l. x. p. 469, & juxta eum Hesychius, *Βερκεύντος Φρυγίῳ φύλον, Phrygum genus* statuunt. A Plinio autem prope Nysam ac Tralles *Berecynsius* tractus dicitur l. v. c. xxix. & qui non ideo simul Nysæ urbi & Marsyæ proximus, a postremo ac erudito Plinii editore ac interprete dici debuit. A *Nysa* enim, quæ hæc procul Mæandro sita, ad amnem *Marsyæm*, qui prope Cæternas & Apameam in Mæandrum influit, haud exiguus adhuc tractus interjacebat; & ad quem *Marsyæm* amnem, situm montem *Berecynsius* tra-

tradit Plinius. Νόμος autem Βερεκύντιον, (ita enim passim in veteribus libris legitur, non Βερεκύντιον) tractum illum *Berecynthium* hic vocat Callimachus, pro Cyrenæi scilicet seu Alexandrini, qualis ille existit Poeta, more, juxta quem divisa antiquitus in varios Νόμους seu *Præfecturas*, Ægyptus, eosque variis nominibus, uti ex Herodoto, Platone, aliisque constat, distinctos. A quo præterea tractu vel monte *Berecynthio*, dicta etiam cum Cybele, Phrygia quippe Dea, *Berecynthia*, tum *tibia ipsa*, quæ in ejus sacris seu Μητρώοις, de quibus paullo ante invaluerat, ut apud Horatium l. iv. Od. 1. *Berecynthia delectabere tibia*; h. e. *Phrygia*, juxta Hesychii glossam, ἑστῆροι Βερεκυντία ἢ Φρυγία, καὶ αὐτὸς Βερεκύντιον, prius *Berecynthia dicta Phrygia*, & *tibia Berecynthia*; & μοχ Βερεκύντια βερεκύντιον, Φρυγίος αὐτὸν; Σοφοκλῆς ποιμίσιν, *Berecynthium somnum*, *Phrygiam tibiam vocat Sophocles in Pastoribus*. Βερεκύντιος utique de *Phrygiis* olim dictos, erudite jam monuit ad Catullum vir longe doctissimus I. Vossius, & firmat adhuc alibi Hesychius emendandus, Βερεκύντιον (non Βερεκύντιον) δαίμονες, οἱ Φρύγες.

V. 247. Ἰλα κατικροτάλιζον] *Obvia* nempe verbi origine a voce κρόταλον, quibus juxta tympana & cymbala, locus erat in sacris Deæ Phrygiæ, & de quibus existant corrupti adhuc, quamquam a magno Casaubono ex parte emendati, apud Strabonem Pindari in veteri Dithyrambo versus, l. x. p. 469.

Σοὶ μὲν καταρχαί, μᾶτερ, πάτερ

Μυγῆλοι ῥομβοὶ κυροβάων,

Ἐν δὲ παλακῶν ΚΡΟΤΑΛΑ,

Tibi quidem primitia sacrorum, o Magna Mater,

Adjunt quoque Magni rhombi cymbalorum,

En etiam cymadorum CROTALA,

sicuti postremo versu legendum existimo, pro quo ibi *καλακῶν*, voce Helladi hæcenus ignota, legitur; nisi quis malit *καλακίδων*, quæ vox de quodam *salutationis* genere, ex Æschylo & Eupolide in deperditis dramatibus, ab Athenæo adducitur l. xiv. p. 629. & 630. sed quæ apud Hesychium *καλακίδης* dicantur, & quæ de re ad titulum hujus Hymni, de quibusdam Hymnis in Dianam casi solitis; in illis autem Pindari apud Strabonem versibus, agatur de sacris Deæ Phrygiæ totoque eorum apparatu, omnino opportunior videtur ibidem, quam modo adtali; *παλακῶν* pro *καλακῶν* emendatio. Neque enim *παλακῶν* solum, unde Latinoꝝ *pollices*, ut apud Demosthenem in *Neeram* p. 535, dicuntur de *concupinis*, sed *παλακοὶ* etiam de *amasis* seu *cimadis*, unde apud Hesychium, *παλακός, ἱρμῖον*, apposite omnino ad hunc locum de *cimadorum* nempe seu *Gallorum crepitu*, quem *κροτάλοις* edebant in his Matris Deum sacris: haud aliter ac de semiviris & circumforaneis Deæ Syriæ bajulis Apulejus l. viii. *qui per plateas & oppida cymbalis & CROTALIS personantes* &c. Erant autem vulgo ex ære eadem *crotales*, unde κρόταλα χαλκῶ apud Euripidem Cycl. v. 204. & χάλκεια κρόταλα, quibus strepitum edidisse dicuntur Γαλαῖ (quarum haud facile *obvia* mentio) Magnæ Matris comites, in antiquis apud Hephæstionem versibus p. 40.

Γαλ.

Γαλαῖαι Ματρὸς ἑρπῆς Φιλίδυρτος ἀρομαίτης,
 Δις ἴτεα ποταγωγῆται, καὶ χάλυκα ΚΡΟΤΑΛΑ,
 Galla Matris montana, slyrjos amanties sequaces,
 A quibus arma quassantur, & area CROTALA.

Ubi Γαλαῖαι *effeminatos* seu *eviratos* illos hujus Dex ministros notant. Cum quibus vero *areis crotalis* confundi non debuit *sistrum*, sicuti id ab illustri Scaligero factum ad Corpæ poematum v. 2. *Crispium sub crotalo* &c. ubi nempe *anatum crepitaculum*, quale ab Apulejo dicitur *Metam.* l. xi. & quo omnino *sistrum*, ut viderunt ibidem viri docti, describitur, ad *crotalum* retulit. Erant enim præter *crotala*, *crepitacula* dicta a Grecis κρόβαλα, & quæ inter Instrumenta Musica ψάψι μῦθον παρασκευασαί, *sonum solennitudo excitantia*, ab Athenæo recensentur l. xiv. p. 636, a Dicercho autem ibidem vocantur, χροσθαῖνία κροβαλα χαλλοκράτεια, *deaurata cretala anoa*. Sicuti vero obvise non solum *sistrorum* in priscis monumentis effigies, sed qualis *sistra* versantur adhuc hodie in Antiquariorum aut Principum Thesauris; ita non *symphona* tantum *symbalis*, sed *κρόταλα* quoque & *κροβαλα*, *crotala* & *crepitacula* nonnunquam (quorum nempe usus erat ad ciendum crepitum in solemnibus Dex Phrygiæ aut Bacchi etiam sacris) conspiciuntur in antiquis, quæ olim vidisse non semel juvit, marmoribus, & cujusmodi præstant in Cl. Sponii *Miscell.* p. 21. A quibus proinde vocibus, ut *κροταλίζον*, hinc Callimacho dictum pro *crepitum*, non manibus quidem, pro ut *crotalis* alioquin factum, sed, quod hic dicitur, *pedibus suis*; sicuti rursus *ἀνακροταλίζον*, pro *applaudere* apud Athenæum sumitur l. iv. p. 129. ἐφ' οἷς ἡδίστης ἀνακροταλίτῃ τὰν ἠραφίον, *quibus magno opere læti, sponsum cum applausu laudavimus*.

V. 248. & 249. Ἱέρουθλον Δωμῆθῃ] *Ædificatum fuisse eodem in loco, ubi nempe Dianæ signum ab Amazonibus erectum, sed non ab eisdem Martiis virginibus, hoc Ephesiorum Dianæ fanum a Callimacho dicitur. Quod postremum ut a Pindaro, sed præter rei veritatem, traditum, redarguit Pausanias l. vii. p. 399. & quod proinde de aliis Aucto-ribus, qui idem tradidero, erit quoque statuendum, qualis est *Mela* l. i. c. xvii. Ut de Dionysio Alex. de cujus ea de re loco actum antea, nihil hic dicam, qui idem cum Pindaro, de condita nempe ab Amazonibus hac Dianæ sede, protulere. Neque certe una occurrit veterum de primis Templi hujus conditoribus narratio. *Creso* quidem *indigena* ac *Epheso*, Caystri scilicet fluminis filio hanc laudem tribuit dicto loco Pausanias; *Cresiphontis* vero seu *Chresiphontis*, juxta vetores libros, Gnostho, & filio ejus *Metageni*, haud uno loco Vitruvius, sicut *Præfat.* l. vii. p. 125. & l. x. c. vi. & vii. Idem vero *Χρυσίφρων* a Strabone dicitur l. xiv. p. 640. & similiter a Plinio l. xxvi. c. xiv, alibi *Cresiphon* l. vii. c. xxxvii, vel juxta antiquos codices, ut ad eum viri docti, *Cresiphon*, unde in Strabone etiam *Χρυσίφρων* pro *Χρυσίφρων* legendum putat in Pliniani ὁ κείνο. Ab eo autem *Cresiphonte* vel *Chresiphonte* extractum quidem, sed ab alio majus factum illud Templum, adserit itidem Strabo; nempe a Demetrio ipsius Dianæ servo & Peonio Ephesio, qui hanc ædem*

ædem a Ctesiphonte, ut hodie ibi legitur, & filio inchoatam perfecisse dicuntur apud Vitruvium Præf. l. VII. Addit vero Strabo, eodem Templo ab Herostrato combusto, aliud præstantius continuo ab Ephesîs exstructum, eodem operis illius, qui & Alexandriæ architecto *Chersiphon*, seu, ut e melioribus libris, (quod ad eam Strabonis locum adnotatur) restituendum patet, *Dimocrate*. Plinius autem dicit l. XXVII. c. XIV. ducentis viginti annis a tota Asia factum, illud Templum tradit, & cui operi, antiquioris præinde hujus ædis, præfuerit ille dictus Chersiphon. Exstructum vero hic a Callimacho dicitur prope locum erecti ab Amazonibus *sub fago* Dianæ simulacri. In solo autem palustri, ubi, teste etiam Theophrasto H. Pl. p. 47. constat *φρύγες* facillime provenire, id factum memorat d. l. Plinius; alii in loco antea *πλευρίς* dicto seu *ulmis* confito, ut Dionysius ac Stephanus. In foro autem conditum idem Templum, e Creophilo, qui de hac æde scripserat, refert Athenæus l. VII. p. 361. Eam vero ædem, ut obiter hoc addam, præterlabebatur *Sellenus* fluvius, juxta Xenophontem *Avæc.* l. V. p. 360. & Strabonem similiter l. VIII. p. 387. Sed in quo postremo Auctore *Σελωνίς* pro *Σελινίς*, ac apud Plinium *Sellenantes* juxta Xenophontem, pro *Selinnantes*, legendum pridem monui Diss. de præit. Num. p. 486. & quod arripuit postremus ac eruditus Plinii Commentator.

V. 249. *ἔτι θιάτρον ὄψιται ἡὲς*] Quod de hac æde dicitur, quæ post Herostrati incendium, quo antiquior eadem, qua natus dicitur Alexander, conflagravit, fuit resecta seu denuo condita; sicut id e Callimachi ætate sub Ptolomæis, Philadelpho & Euergete, abunde colligitur, & de qua similiter agit, qui sub Augusto dantiæm visit, Dionysius Alex. v. 829. *θειωτέρον ἀνδρῶν θαύμα*, venerandum hominibus miraculum. Neque minus tamen antiquior illa ædes, Chersiphontis seu Cresiphonti opus, celebrata, quæ ab Aristophane Nub. p. 162. *πάγχρυσος οἶκος*, domus tota aurea dici meruit, & de qua etiam ait Livius, ubi sub Rege Servio exstructi in Aventino Dianæ Fani meminit, l. I. c. XLV. *quantum erat inclytum Diana Fanum, id communiter a civitatibus Asia factum fama ferebat*. Ad quod proinde respexit isdem loco jam paullo ante indicato Plinius l. XXXVI. c. XIV. *magnificentiæ veræ admiratio existat templum Ephesîa Diana, ducentio viginti annis factum a tota Asia; postea, operi præfuit Chersiphon architectus*. Ne de recentiori illo Dianæ Ephesîæ Fano, Alexandri temporibus & ab alio architecto resecto loqui eum quispiam putet, quod nec a Vitruvio etiam factum locis supra indicatis, ubi ab eo nobilissimæ hujus ædis ejusque structuræ sit mentio. Quum tamen aliquot post sæculis uterque ille Auctor vixerit, ab incensa illa priori Ephesîna æde, Chersiphontis opere; nova autem eaque angustiore, uti e Strabone paullo ante vidimus, & qualis proinde eorum ævo exstabat, fabricata. Qua de re ita statuendum est, illo Herostrati incendio non conflagrasse totam hanc ædem, aut subrutam universam ejus mirabilem structuram; ita ut primi operis & architecti, qui ei præfuerat, laus ac industria, ex hominum conspectu plane evanisset. Unde factum etiam videas, ut et inobis locis, quibus de admirabili hujus templi, & quod

quod tum adhuc erat miraculo, structura aut artifice agit Plinius, nempe lib. VII. c. XXXVII. & l. XXXVI. c. XIV, a *Cresiphonso* seu *Cresiphonte*, primæ scilicet ac antiquæ hujus ædis, multis ante eandem ab Herostrato incensam ætatibus, ut e Strabone ac Vitruvio constat, architecto, non vero a Dinocrate, qui posteriorem demum extruxit aut refecit, fabricatam, ut paullo ante vidimus, dicat. Mitto autem, quod valvarum illius ædes e cupressu, quæ per quadringentos annos durabant, meminere idem Plinius l. XVI. sect. LXXIX. cujus alioquin rei a Theophrasto fit mentio, H. Pl. V. c. v. p. 109. Quidcunque enim de hoc Theophrasti loco statuatur, quem dum hæc scribo, in eruditissima doctissimi Bentley ad Jo. Malalam Diatriba feliciter expensum video, illud utique liquidum, Alexandro M. *ὀρχήστου* fuisse eundem Theophrastum. Unde etiam merito in præfatione de Homonymis, Plinium, ut minus fidum loci illius Interpretem, redarguit magnus Salmasius: frustra autem, quasi nempe ab utroque auctore Theophrasto ac Plinio, diversa omnino instituta esset narratio, posteriori suppetias in notis ad eum locum ferente, nupero ac erudito Plinii Interprete. Multa autem erant, quæ hoc loco plane eximium Callimachi de eadem nobilissima toto orbe æde, qualis nempe suo ævo & a Dinocrate architecto refecta visebatur, elogium tuerentur. Cujusmodi erat Dex, cui dicata erat eadem in toto illo Asiæ tractu, præcipua quædam religio ac celebritas; unde *Magna Ephesiorum Diana* dici ac prædicari, ut vel ex loco Actor. XIX. 21. constat, solita: ipsius præterea Fani mirabilis, quam Vitruvius ac Plinius describunt, quæque tota non confagraverat, sed angustiori adhuc forma fuit restaurata, structura, Asiæ ac Regum Alexandri successorum in eadem fabricanda ornandave studium singulare ac impensæ: ejusdem Fani, quamquam postea refecti, cum antiquitas, celebris jam, teste Pausanial. VII. p. 399. ante Jonum ea in loca profectioem; tum magnitudo, quam commendat etiam hoc loco Callimachus, dum *ἐν τῷ θεῷ* *Ἰσμε* *Ἰσμε* illud vocat, & tradit memorato supra loco Plinius, nempe l. XXXVI. c. XC; tum materia e cedro, cupressu, lapide candidissimo, auro præterea, quo eadem coruscabat; & quæ singula a memoratis aliisque insuper Auctoribus traduntur. Adde singularia, quæ ad ædem illam ornandam collata erant seu conferebantur undique ævo Callimachi, decora, nempe, signa, Imagines, Tabulas, Donaria omnis generis; adeo ut de iis dicat Plinius l. XXXVI. c. XL. *casora ejus operis ornamenta plurimum librorum instar obtinent, nihil ad speciem natura pertinentia*. Accedebat insuper jus *Afyli* eidem Fano antiquitus indultum, ab Alexandro etiam ad stadium usque, ut ea de re Strabo l. XIV. 641, auctum & adsertum: Sacerdotum præterea ejusdem ædis ex utroque sexu, epulonum insuper, seu qui *ἑσθῆτες*, ab Ephesiis, juxta Pausaniam l. VII. p. 476. appellati, prærogativæ, castimonia, Sacrorum insuper & ceremoniarum peculiaries ritus; Ludorum & Agonum, ad quos e toto orbe fiebat concursus, ibidem solemnia; Urbis denique ipsius, totius Asiæ, minoris nempe appellatæ, clarissimæ celebritas, situs, frequentia, & quæ singula alibi in nostra nempe, de Metroplibus Asiæ Proconsularis, ad Ulpiani leg. 4 §. 5. D. de offic. Proconsulis, Dia-

Diatriba, fufius expenduntur. E quibus præterea hæcenus memoratis abunde liquet, cur nullum hac ipsa æde cum *divinius*, tum ut mox addit, *opulentiùs fanum*, Οὐδ' ἀφνειότερον dicat exstitiſſe Callimachus; & addeò quidem *ut facile ipſam ædem Delphicam*, de cujus Theſauris ac divitiis actum jam ſupra ad verſ. 35. Hym. in Apoll. mirabile illud Ephęſiorum *Artemiſium* (ſicuti eandem ædem vocat Strabo p. 641.) *ſuperaret*, ῥῖα καὶ πυθῶνα περιλάου. Verſus autem Homeri, qui ad illuſtrandum hunc Callimachi locum in Scholiis adducitur, exiſtat Iliad. L. v. 404. ubi nempe ab Achille dicitur, ſe præ legitima uxore & paternarum Pelei facultatum poſſeſſione, opes omnes parvi pendere,

Οὐδ' ὅσα λαίην ἐδος ἀφῆτορ ἐντὸς εἴργης

Φοῖβη Απόλλων, πυθῶνί σφί πετροῖσσι,

Nec quantas opes lapideum limes jaculatoris intus continet

Phœbi Apollinis in Pytho ſaxoſa,

ſeu ejus apud Delphos æde.

V. 252. Λύγδαμις ὑπερείς] Quem nempe cum Cimmeriorum exercitu Joniam uſque & Lydiam progreſſum, ac Sardes cepiſſe memorat Strabo l. 1. p. 61. & apud eundem rurfus Calliſthenes l. XIII. p. 627. Quod tamen contigiſſe præter illius urbis Arcem tradit Herodotus l. 1. c. xv. ubi itidem illius Cimmeriorum in ea loca expeditionis meminit. Heſychius autem ab eodem *Lygdami* incenſum refert Dianæ Templum, Λύγδαμις ἔσθ' ἔκασθεν τὸν ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος, *Lygdamis*, qui *combustiſſe Templum Dianæ*, puta Ephęſiorum, a quo tamen abit proximis, uti videtur, verſibus, Callimachus; & de quo factò ſilent inſuper Herodotus ac Strabo; quorum ille etiam alibi, nempe l. 1. c. vi, nullas in ea expeditione a Cimmeriis urbes expugnatas, ſed per incuſiones prædas tantum abactas refert.

V. 254. ναῖνοι βοῶς πίονη Ἰναχιῶν] Eandem hujus *Bospori* Cimmerii ita appellati originem, a *transiſſu* nempe per illas fauces *ſus Inachi filia*, tradiderat pridem iis verſibus Æſchylus, quos jam adduxit opportune ad hunc locum Anna eruditiffima. Iidem etiam ab Ἐθνικογεγραφοῦ Stephano referuntur in voce Βοσποροῦ. Alias vero ac diverſas de *Bospori* nomine ac origine opiniones, e vetuſtioribus Auctoribus adducunt eruditi Apollonii Rh. Enarratores ad l. 11. v. 168, quas petere poterit ibidem lector, ac inter alia, πάντα τὰς εἰνὸς πορθμῶς Βοσποροῦ καλεῖσθαι, *omnia anguſta freta dici Bosporos*. Ut mittam depictam *Bospori* imaginem, in Philoſtrati Icon. l. 1. p. 748. Ἰναχιῶν vero ſeu *Inachi filia* hic dicitur ob metrum, quæ κόρη Ἰναχίῃ filia aut *virgo Inachia* ab Æſchylo vocatur Prom. v. 592. ab Euripide autem Suppl. v. 629. πόεις ſeu πόρτις Ἰνάχῃ, idque non ſolum tanquam βυκίρις ſeu *cornigera vacca virgo*, ut illa a priori Tragico dicitur Prom. v. 590. *Inachi vitula* ſeu *partus*, ſed quod inſuper apud eoſdem Tragicos, βῦς, μίσχη, δέμαλις, πῶλ, πικρός, σπύρον, πόρτις denique aut πόεις, de *pueria puellisque* dici promiſcue ferme ſoleant. Hinc alibi Æſchylus, non ipſam quidem *ſus Inachiam*, ſicut dicto modo loco Euripides, aut ſimiliter Lycophron pag. 191, ſed ejus filium *Εραρβωτο*, πόρτιν appellat Suppl. verſ. 42.

διὸν πόρτειν, *divinum vitulum seu partum*, & rursus eodem dramate v. 319.

Τίς ἦν ὁ δίδω πόντος ἔρχεται βαδῶς,

Quis igitur se jactat divinum vacca fuis vitulum seu filium.

non, ut ibi Interpret, *glorietur se fere &c.* De *Epapho* enim qui e *Jovis* cum *Βουκίρη* illa *Jo* concubitu natus ac pridem denatus ferebatur, ibi est sermo, & qui etiam a *Danaidibus*, ut ipsis præsto adesset, illo *Tragici* loco fuerat invocatus.

V. 256. Οὐτ' αὐτὸς *Σκυθίῳ παλιμπετίῳ*] Eum certe in *Cilicia* periisse tradit *Strabon* l. 1. p. 61. nempe postquam ipse cum *Cimmeriis* ab *Alyatte* *Lydorum* Rege, fuit ex *Asia*, h. e. *Jonix* & *Lydiæ*, quem invaserant, tractu, cum suis ejectus, teste *Herodoto* l. 1. c. xv.

V. 257. αὐ λειμῶν *Καύσειον*] Haud procul nempe *Sardibus* ab hoc *Lygdami* & *Cimmeriis*, paullo ante, ut modo dictum, expugnatis, sed inde mox repulsis. *Sardibus* enim *Caystri campis*, seu ut hic dicitur *pratum*, & similiter a magno hujus *Battiadæ* imitatore poeta, *Georg.* l. 1. v. 384. *prata Caystri*, seu τὰ *Καύσειον* scil. *πεδίων*, una cum *Sardiano* & *Hermi* campis subiacebat, juxta *Geographum* l. xiii. p. 626. Notum enim cum sæpe alibi, tum maxime a fluviiis ea loca adluentibus non solum, sed pinguefacientibus, *Μαανδρῷ*, *Caystro*, *Hermo*, *Cai-co*, denominatos, qui in utroque eorundem fluviorum latere jacebant, *campus*, & quidem ab illuvie eorundem fluviorum terræ adgesta, ut de iisdem alibi apud *Strabonem* *Nearchus* l. xv. p. 691, nempe

ἴνθα *πεδίων Αἰσωπον* ῥαῖς,

Ἄρδαι φίλον πιάσμα *Βοιωτῶν* χθονί,

ubi *Asopus* *campis* fluvientis

Irrigat, amice pinguefaciens *Bœosorum* solum;

& sicuti alibi *Euripides* de *Thessaliæ* fluvio, *Hecub.* v. 453. *Αριδαῖον* *πεδία* *λιπαίνειν*, *Aridanum* *campus* pinguefacere. Hinc *Plinius* l. v. c. xxx. *A Smyrna* *Hortus* *CAMPOS* facit, & *NOMINI* suo adoptat. Unde etiam *Ἐρμῖοι ἀμπέδιον* a *Mimnermo* apud *Stobæum* *Floril.* serm. vii, sicut *ἀμπέδιον* *Μαιάνδριον*, apud *Dionysium* v. 837. pro *αἶνα* *πεδίων*, cuiusque *Μαανδρί* *campus* ab hoc *Caystri* fluvio irriganti ibidem tradit; & quos tractus illius *campus*, *λειμῶνας* seu *prata* etiam, ut hoc loco *Battiadæ*, de *Caystri* *campo* similiter vocat; cuiusque versus proinde ea de se merentur hic adscribi,

Πολλοὶ γὰρ *ΛΕΙΜΩΝΕΣ* εἰς Ἀσίδι *τηλετάωσιν*,

Ἐξέχου δ' ἀμπέδιον *Μαιάνδριον*. ἴνθα *ΚΑΥΣΤΡΟΥ*

Ἦσυχα *καχλάζοντες* ἐπίρρειε ἄγλαον ὕδωρ,

Μυλτα *παταμνε* *PRATA* in *Asia* *υἰοντι*,

Præcipue vero in *Campo* *Μαανδρῷ*, quo *CAYSTRI*

Placide strepentis *influit* *limpida* *aqua*.

Quomodo proinde dictum *Καύσειον* vel *Καύσειον* (ut utroque nomine a *Strabone* vocatur p. 626. & 629.) *πεδίων*, *Caystri* aut *Caystrianus* *campus*, vel *Caystrius*, sicuti apud *Comicum* *Acharn.* p. 373. *Ἄγ τῶν* *Καύσειον* *πεδίων* *ἰδοικλαυῆντις*, per *Caystrius* *campus* *palamias*, & quibus vicini

cini erant alii *campi* dicti *Cilbiani*. Unde præterea factum observo, ut Dii, qui in *campis* illis colebantur, in quibus nempe erectæ erant eorum aræ aut simulacra, *πειλονομοί* seu *campesires* vel *pagani*, ad discrimen nempe τῶν αἰτυόμων seu πολυχῶν & ἀγοραίων Deorum, qui in *urbibus* & quidem vulgo earum *foris*, templis ac aris sacrari consueverant. Liqueet id ex Æschylo, & præcis ejus Enarratoribus, Sept. Theb. vers. 277. &c.

Ἐγὼ δὲ χάρις τοῖς παλιοῦχοις θεοῖς,
Πειλονομοῖς τ', κ' ἀγορῆς ἐπισκόποις,
Ego vero regionis urbisque custodibus Diis,
Paganisque, & Fori præsidibus.

ubi veteres Critici Deos *πειλονομῶν* dici observant, quibus nempe in lucis & campis qui erant iisdem sacrati, habitare & coli contigerat; ac ubi proinde Dii *πειλονομοί* opponuntur iis, quos *αἰτυόμους* seu *urbanos* idem *Tragicus* alibi vocat, Agamem. v. 88. Verum quod propius ad hunc Callimachi locum facit, occurrit ejusdem *Caystri* fluvii (a quo *Ephesus*, ut tradit Plinius l. v. c. xxix. *admitur*, dictusque hoc loco sit *λεμῶν Καύστρου*, seu *Καύστρου πηδῖον*) mentio in præcis iisque insignibus Ephesiorum nummis sub Severo cufis, cum inscr. ΕΦΕΣΙΩΝ ΝΕΩΚ... ΚΑΥΣΤΡΟΣ, *Ephesiorum Neocoronum Caystrus*; & in alio, ubi Diana cum duobus Fluvii infra jacentibus, & epigraphe ΚΑΥΣΤΡΟΣ ΚΕΝΧΡΙΟΣ ΕΦΕΣΙΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ, *Caystrus Cenchrus Ephesiorum Neocoronum*, cujus postremi equidem nummi meminit eruditus Auctor de Nummis Urb. It. p. 166, sed non indicato, ubi idem ille prostaret, Museo. Existabat vero insignis ille nummus, & quem Romæ versavi olim non semel in Cimeliarchio CHRISTINÆ Augustæ, dum Græcos illius Gazæ nummos, male ut plurimum descriptos nec intellectos, ipse, impetrata ejus rei a rari exempli Regina facultate, ne dicam etiam mihi oblata, inspicerem, eorumque indicem in Cimeliarchii illius meumque simul privatum usum, ad eisdem resingerem. Quibus addi potest alius Ephesiorum nummus cum ejusdem *Caystri* effigie & qualem sub Valeriano, eidemque similem sub Gallieno, cūsum protulerunt cum pluribus aliis in eruditæ peregrinationis monumentis Sponius ac Wehlerus. Neque vero hic prætereunda *Caystri* hujus mentio, in vexato a viris magnis apud Propertium loco l. III. El. xxii.

Es qua Gygai visenda est ora Caystri.

Ubi nempe pro *Gygai*, sicut præferunt illius editiones, Scaliger e vestigiis veteris libri legebat, *Et si quadriga* &c. ut ad quatuor nobilissimas tum illius tractus urbes, *Ephesum*, *Smyrnam*, *Colophonem* ac *Miletum* id referri existimaret. Lipsius vero, & *qua cygnai* &c. nempe *Caystri*: quibus vero, & vulgata simul lectione, repudiatis, If. Vossius, vir vere *πολυμαθής* ad Catullum p. 109. legendum contendit,

Et si qua Phrygii visenda est ora Caystri,

quamque lectionem ibidem præfert priori a se alibi, ut ait, exhibitæ, nempe ad Pompon. Melam. p. 85. & *si qua Ortygii*. Verum ut de Scalligeriana hujus loci emendatione, quam nec mihi probari, ultro agnosco,

[V]

neque

neque uno adhuc telo, ob *quadrigas* scilicet illarum memoratarum ab eodem urbium, possum confodere, nihil dicam, haud meliori etiam tulo stare illam Vossianam, *Phrygii* nempe *Caystri*, existimo. Neque enim *Phrygius* ille fluvius, sed *Lydius*, & cuius fontes non in *Phrygia*, sed in *Cilbianis jugis* juxta Plinium l. v. c. xxix. siti; haud procul proinde a *Tmolo* monte ac *Sardibus*, adde & a *Gygia* palude, de qua mox. Unde etiam tradit *Strabo* p. 629. *Caystrianum*, quem nempe fluvius ille adluebat, *campum*, inter *mediterranea* & *Tmolum* incidere, versusque *Orientem* ei esse conterminum *campum Cilbianum*. Hinc idem *Caystrus*, *Lydias* demum urbes, & postremam quidem, de qua ante, *Ephesum* adluens, inde se in mare exonerabat: Unde inter alias ad hujus *Caystri campum* adjacentes *Lydiae* civitates, urbs *Ἥυραρα* a *Strabone* refertur l. xiiii. p. 627. ἸΠΑΙΠΑ δὲ πόλις ἐστὶ καθ'αβαίνουσι, ἀπὸ τῆς Τμώλης πρὸς τὸ τῆς ΚΑΥΣΤΡΟΥ ΠΕΔΙΟΝ, ἩΥΡΑΡΑ urbs est, qua descenditur a *Tmolo* ad *CAYSTRI CAMPUM*. Unde lux, & qui simul *Strabonem* ac eundem urbis illius situm eximie illustrat, veteri nummo cuius *ætypum* omnis hujus antiquæ & eruditæ elegantiæ peritissimo *Morello* nostro acceptum feret *Lector*, in quo nempe *Caystri* fluvii effigies signatur ac inscr. ἸΠΑΙΠΗΝΩΝ ΚΑΥΣΤΡΟΣ: cuique ea occasione comitem addemus vulgatum in laudatis paullo ante *Itinerariis* nummum, cum ejusdem fluvii effigie, ac nomine ΕΦΕΣΙΩΝ ΚΑΥΣΤΡΟΣ, *Ephesiorum Caystrus*.

Meminit vero ejusdem *Hypspenorum* nummi, tanquam a se visi, sed in iisdem, ut opinor, optimi præstantissimique *Morelli Schedis* eruditus *Auctor* de *Num. Urb. Illustr.* p. 522. E quibus autem satis liquere arbitror, cur ea *Phrygii Caystri* emendatio in *Propertio* non sit admittenda; ut nec altera paullo ante memorata ejusdem viri, ingenio alioquin & doctrina præstantis, nempe *Ortygii*. Quam postremam etiam illud convellit, quod non *Caystrus*, sed alter prope *Ephesum*, & in nummio supra descripto memoratus fluvius *Cenchrus*, per lucum illum juxta *Ephesum Ortygiam* dictum laberetur, ut aperte id tradit *Strabo* l. xiv. p. 639. qui ubi de illa agit *Ortygia*, addit continuo, ἀπὸ τῆς ὁ Κένυρα ποταμὸς, per eam *Cenchrus fluvius* labitur, & unde similiter apud *Tacitum Annal.* l. III. c. LXI. ubi *Ephesii* inter alia in senatu prædicant, esse apud se *Cenchrus amnem*, lucum *Ortygiam*, ubi *Lasomata*

partis

partu gravidam &c. Adeo, ut si conjecturis ibi in Propertio esset locus, illam Lipsii, *Cygnæi* nempe *Caystri* reponentis, omnino aliis potiore arbitrarer: quum his oloribus abundaret totus ille tractus, ut observat loco paullo ante indicato Dionysius Alex. v. 833. ac proinde, ut e Virgilio insuper liquet, cum vicina palus *Asia* appellata, tum ipsa etiam *Caystrus*, de quo Georg. l. 1. v. 383.

⊕ *qua Asia circum*

Dulcibus in stagnis rimantur PRATA CAYSTRI.

Adeo, ut *cygnus* vocetur *ales Caystrius* ab Ovidio Trist. l. v. El. 1. alibi autem, ut Metam. l. 11. v. 283. de cygnis itidem dicat, *caluere Caystro*; & quibus præverat dudum Anacreon Od. LVII. Κύκλι Καύστρε, *Cygnus Caystri*. Ut mittam, quod *Cygnæi* vox ab altera *Gygæi* minus recedat; ut ita proclivis fuerit librariorum unam pro altera reponentium lapsus. Sed ne loco tamen continuo moveatur recepta lecto *Gygæi*, illud suadet, quod non solum *Gyges* exstiterit haud ignotus *Lydiæ* Rex, & ab eo etiam dicta in eo *Lydiæ* tractu, *Gygæa palus*, seu *Γυγία λίμνη*, cujus Homerus meminit, Iliad. B. v. 865. sed illud potissimum, quod, uti supra obiter dictum, ac e Strabone abunde constat l. XIII. p. 626. haud procul ab eadem *Gygia* quæ *Κολίη* postea est appellata, *palude* esset *Caystrus* fluvius, immo ejusdem *Caystri* ortus. Eadem enim *Gygia palus* infra XL. stadia a Sardibus juxta Geographum eodem loco erat sita; ac proinde monti *Tmolo* & *Cilbianis* jugis, ubi *Caystri*, uti vidimus, fontes, vicina. Quæ confirmat haud parum ac illustrat præclarus eam in rem, & quem non adtenderunt viri magni, *Nicandri* locus Theophr. p. 44: ubi *Tmolus*, & *Gygis ποταμὸν*, *Γυγίῳ τε ὄρημα*, ac præterea *Caystri* ortus refertur, καὶ ἀντολαὶ εἰς Καύστρε, & ἔνθ' ὄντισιν *Caystrus*. Locum, si vacat, adeat Lector, & quæ ad eum enarrat Græcus & antiquus Interpretes, qui illud *Γυγίῳ ὄρημα*, aut de *Gygio*, qui iis in locis regnavit, & cujus *Hipponax* meminerit, sepulchro intelligendum monet; aut de *Gygia palude*, quæ *Lydiæ* esset ac *Mysiæ*. Quibus insuper illud ante jam excussum de *Phrygio* nempe pro *Gygæo Caystro* abunde refellit. Sed quibus forte nimium, quamquam ab hoc *Callimachi* loco haud alienis, præter institutum tamen longius, immoramur. Quamquam illud præterea hic addendum sit: nempe id quod ex eodem *Callimacho* refert *Eustathius* Iliad. M. p. 1714. καὶ Καλλιμάχῳ ἐν τῷ ἰωνιμῆμασι, τὴν Ἀρτεμιν ἐπιξενωδῆτα φησὶν Εφῆσις ὡς ΚΑΥΣΤΡΟΥ, ἑκκακομήτην δὲ ὑπὸ τῆς γυναικὸς, τὸ μὲν πρῶτον μείλαθεῖν εἰς κύνα &c. *Callimachus* itaque in *Commentariis Dianam* refert hospitam apud *Ephesum* *CAYSTRI* filiam; ejectionem autem a muliere, eam primo in canem mutasse; dein, quod addit, reddita ei humana forma, eandem tamen præ pudore illius, qui ei contigerat casus, se suspendisse, a *Diana* vero, proprio mundo muliebri illi circumposito, *Hecaten* appellatam.

V. 258. Εφῆσις τῆα τόξα ὠκυκεία] Haud mirum τῆα τόξα ad *Dianam* hic dici, quæ *arma Dianæ*, & *arma Diana* (uti supra jam dictum ad v. 133.) a *Gratio* vocantur. *Cynæct.* v. 252. & 457. ac unde νεφέστις eadem jam ante appellata hujus *Hym.* v. 223. iisdem autem telis

[V 2]

per-

perpetuo ab eadem Dea, tanquam *Magna* Ephesiorum *Diana* Aët. XIX. 21. *propugnari* Ephesum traditur; sicuti sequenti Hymno, Delum ab Apolline, nullumque firmiter dari, quod continuo addit, vallum, acideo quidem, quod Deus sit immotus & inconcussus; & de quo loco nos ibidem. Unde Tutelares & Custodes Urbium Dii (quales nempe vocat Horatius *custodes Numida Deos* l. 1. Od. XXXVI. aut Apollinem e Vulcano natum *custodem Athenarum* Tullius de Natur. Deor. l. III. c. XXIII. &c.) passim ab iisdem præcipua quadam religione culti, quique πόλις aut γῆν ἔχειν vel κατέχειν Atticis, uti apud Æschylum Suppl. v. 711, Aristophanem præterea, Thucydidem, Demosthenem, aliofque dicebantur; sub variis autem & peculiaribus, modo Πατρίων, modo Εγγυῶν, seu Εγγυαίων, modo Ἀρογίων, modo Πολιέων, modo Σωτήρων, aut apud Romanos similiter Patriorum, Custodum, Tutatorum, Propugnatorum, aliisque id genus nominibus, & quorum obvia in nummis ac lapidibus antiquis mentio, coli iisdem in locis consueverant. Unde hæc Diana itidem cum ΣΩΤΕΙΡΑΣ, de qua jam ante, tum CONSERVATRICES aut INVICTÆ etiam appellationes in iisdem haud semel nacta conspicitur. *Ephesi* autem cum speciali *ἁγιοτάτης*, teste Pausania l. x. p. 686. elogio eadem culta. Verum ut illud mittam, quamquam ab aliis Auctoribus, sicuti ex adducto supra Hesychii loco liquet, traditum fuerit, incensam nempe ab hoc ipso Lygdami, Ephesiae Dianæ ædem; illud utique Callimachi ævo constare poterat, non hanc vim habuisse ea *Diana* hujus *Invicta tela*, ut confosso iisdem Heroftrato, institutam ab illo ejusdem ædis conflagrationem impedirent. Unde etiam eadem Dea, dum nobilissimum illud ejus toto orbe fanum deflagraret, abiisse peregre, *λάσδημ* nempe tum, non vero *ἄσδημ*, est dicta; ab aliis autem minime esse mirandum, si domo abfuerit, quod Olympiadis in partu adesse voluerit, sicut id e Timæo a Cicerone refertur de Natur. Deor. l. II. cap. XXVII. paullo vero aliter apud Plutarchum, acut frigidum Hegesiae cujusdam Magnesi dictum legitur, circa initia vitæ Alexandri. Ut mittam, quod quamquam eadem Dea *Γαίοχ*, seu *terram obtinens* vel *servans* fuerit, uti a Sophocle Oedip. Tyr. v. 166. appellata. varios tamen terræ motus ab ea non averterit, quibus eadem dilecta *Ephesus* post Callimachi ætatem sæpius concussa fuit & prostrata. Unde & inter eas Asiae civitates existit, quæ Tiberii temporibus *collapsa nocturno motu terra*, apud Tacitum dicuntur Annal. l. II. c. XLVIII. & *cornisse* apud Eusebium, seu ejus interpretem Hieronymum in Chronico.

V. 259. Πότνια Μυική, λιμνοσκοπέ &c.] Citatus hic versus, sed paullo aliter a Tzetze ad Lycophronem p. 176. Ἄρτεμις Μυική, λιμνοσκοπή, χαῖρε Φιρογίη, quamquam nihil obstat, quin retineatur, sicuti in scriptis aut editis hodie Callimachi libris legitur, idem versus. Quum autem vox *πότνια* apud Homerum ejusque imitatores poetas, Deabus, (uti supra Rheæ, Hym. in Jov. & Dianæ haud semel jam ante in hoc Hymno) aut Heroinis tribuatur, aut Matribus, iisque ferme Reginis, inde Cleophontem merito fuzillat Aristoteles Rhetor. l. III.

c. xxiv. qui πότνια συκῆ, ἐπιτελὲς προῦγμα. τὸ δὲ πότνια, θεοὶ καὶ θεοὶς ἀεμιόζουσα, sicut enim res viles, πότνια αὐτῶν Διὶς & diviniis conuenit. Hinc verbum πότνια, de feminis quidem, male autem de viris, Diis supplicanti- bus, dici observat in Chrestomathia, postumo foetu a Cl. Meurfio illustrata, Helladius p. 18. quod tamen promiscue a Græcis Scriptoribus, tam de viris, quam de feminis, ut præter Philonem, Lucianum &c. apud Josephum Αρχ. p. 662. lin. penul. ed. Genev. & quidem subinde alios etiam quam Deos deprecantibus, dici constat. Quibus postremis accedit Eusebius de vit. Const. l. iv. c. lxxix. de Romanis, qui corpus Constantini in regia urbe deponi deprecabantur; καὶ τῇ βασιλεῖ πότναι κατατιθεῖσθαι πότνια ἄνθρωποι. Non monerem, si vel uno verbo id ibi indicasset Cl. Meurfius. Inde vero, ut alias magis obvias mittam, facta etiam vox πότνια, quæ apud Strabonem, neque forte alibi facile legitur, l. x. p. 297. ubi conjungit Geographus τὰς θρησκείας τῶν θεῶν καὶ ἱερτεῖς καὶ πότνια, Deorum cultum & festa & supplicationes; & altera πότνια, quam Smyrnæ tribuit Homerus in Epigrammate, quod in adscripta Herodoto ejus vita cum aliis nonnullis prostat,

Ἄιολίδι Σμύρῃσι ἀλιγέτοισι πότνια, αἰὼν,

Æoliida Smyrnam patri vicinam, dominii venerandi.

Dianam vero λιμνοκόποι quod spectat, de ea actum est jam supra ad v. 38. ubi λιμνοκόποι ἐπίσκοποι, portuum inspektorix eadem dicitur. Quæ ratio est etiam inditæ hic eidem Dæ Munichia appellationis, a portu, ut notum, Athenarum ita nuncupatæ. Quod vero idem portus Μενχία, qui alias a Piræo diversus ab Auctoribus antiquis traditur, hic in Scholiis dicatur μέρος τῆ Πειραιῶς, τῆ λιμνῆς τῶν Ἀθηναίων, pars Piræi, portus Athenarum, inde factum quod idem portus, seu Munichia, cum Pyræo esset conjunctus, ut id docet de eodem agens Strabo l. ix. p. 395. ὁμοειληφύτῃ τῆ ἀπέδωλον τῶν Πειραιῶν, ambitu suo complexa Pyræam Munichia. Fani vero ibidem Diana Munichia conditi, alii Munichum, a quo loco nomen, ut Stephanus ac Suidas; alii Embarum quendam, sicut Pausanias, juxta Eustathium ad Iliad. B. p. 331. auctorem statuunt. Quæ de re consuli potest eruditissimi Meurfii libellus de Piræo haud ita pridem editus. In ora autem Ephesiorum maritima situm etiam fuisse Munichia hujus Diana Templum, illudque ab Agamemnone conditum, tradit Strabo l. xiv. p. 639.

Ibid Χαῖρι Θεογίη] Θεογίης hujus Dæ, præter Pausaniam, qui eam extra Thessaliam apud Athenienses, Argivos & Sicyonios cultam docet l. ii. p. 104. & 137, meminit etiam Lycophron p. 176.

Θυόλοις Φεραίαν ἱερακώμφοι θεῶν,

Sacrificiis Phæram placantes Deum;

& quam ibi de Hecate dici, nata scilicet Jove & Phæra Æoli filia, tradit Tætzes, additque præterea, Φεραίαν vocari τὴν ἐν Φεραῖς τιμωμένην, qua Phæris coleretur; eam vero Thessaliæ urbem (notam aliunde Admeti Regiam) suo xpo Σείρα nuncupari; cujus equidem postremæ appellationis, an alius præter hunc Græculum meminerit, ignoro. Quæ enim Σείρα a Josepho dicitur Origin. l. i. c. xix, a senioribus autem

Σειρ, Gen. xxxiii. 15. Chananæ locus erat, non Thessaliæ. De voce autem χαῖρη, qua Deam hic compellat, dicitur infra ad ultimum hujus Hymni versum.

V. 263. Οὐδὲ ἤδ' Ἀτρείδης ὀλίγη ἐπακόμπτου μισθῷ] Sic infra in Lav. Pallad. v. 102. uti jam monuit Vulcanius, de mortali, qui Deum, nisi ipse voluerit, coram adspexerit, μισθῷ τῷτο ἰδέει μεγάλην *mercede id compensat magna*, nempe ubi μισθῷ pariter pro *pœna* sumitur; & quomodo itidem *magna mercede* occurrit pro *magno damno* apud Tullium Tuscul. l. iii. c. v. ubi inter alia, quæ absurde a Crantore prolata memorat Cicero, illud legitur, *nam istuc nihil dolere*, NON SINE MAGNA MERCEDE *contigit, immanitatis in animo, stuporis in corpore*. Neque aliter Catullus Carm. lxxviii. MAGNO cum PRECIO atque malo; nempe juxta illud Donati ad Terentii Andr. A. iii. Sc. v. *pretium pro stultitia est pœna, presium pro virtute est & lucrum*; quod idem de μισθῷ seu *mercede* pro *retributione* sumpta dicitur. Quem usum etiam vocis hujus *pretii* in malam partem accepti, e duobus Comicoꝝ Latinorum locis (aliunde præterea notum) adtigit hic opportune eruditissima Fabri filia. Neque aliter apud vetustos Græcæ Scriptores, ποιῆ & ἄποιον vel ἄποινα, tam de *premio* quam de *pœna* usurpantur; neque Pindari solum, apud quem, quod jam viderunt ejus Interpretes, priori ferme sensu utraque vox sumi consuevit, ut ποιῆ ἔχειρετ' ἑκατόν, *premium eximium laborum* Nem. Od. i. & alibi; ac similiter ἄποινα ἀρετῆς Pyth. Od. ii. ἄποινα μόχθων Nem. Od. vii. νίκης ἄποινα Isthm. Od. viii. seu *virtutis aut laborum aut victoria premia*. Sic apud Æschylum Prom. v. 176. ποιῆς τι τίειν explicant veteres Enarratores, *χάριτας εὐδιδόου beneficia seu premium respondere*, obeam, quam patiebatur Prometheus, atrocem injuriam seu pœnam; alibi autem in eodem dramate v. 223. κακαῖς ποιῆσιν, *malis seu molestis pœnis* dicitur, quasi nempe alix darentur ποιῆαι, quæ non utique essent mala, sed *χάριτες* potius, ut priori loco Critici; Mitto alium utriusque vocis ποιῆς & ἄποιον usum ex Homero & priscis Grammaticis notum, de *pretio*, quod ad reddendam pœnam datur. Quo sensuetiam *pœna* dicta videtur apud Propertium toties ut notum, Ἐλληνίζοντα, l. ii. c. viii. ubi de Briseide Achilli ad eum placandum restituenda, injuriaque quæ in ea eidem adimenda illata fuerat, refarcienda agitur,

At postquam fera captiva est reddita pœna.

Quamquam & ibi *sera pœna*, de tarda Græcorum in eadem Briseide restituenda pœnitentia, haud male, ut a Passeratio factum, explicari etiam possit.

V. 264. μινῶσαι τὴν παρθένον] Qua nempe sola παρθένου appellatione hæc Dea subinde designatur, uti jam supra monui ad v. 6. ubi infans adhuc a parente Jove petit, Δὸς μοι παρθένιον αἰώνιον, *da mihi virginitatem perpetuam*. Quo alioquin παρθένου nomine culta etiam altera innuba Itidem (ut id quoque supra adtrigimus) Jovis filia, sicuti apud Athenienses παρθένου Παλληνίδου appellatione, de qua Euripides Heraclid. vers. 1031.

Δίας

Δίας πάροιθε παρθένη Παλληνίδῃ,

Ante templum divinae virginis Pallenidis;

quomodo ibi legendum, Δίας nempe non Δίκης, vidit jam in notis Canterus; & quibus verbis ad Minervam, non ad Dianam respici docet alter Tragici locus qui praecesserat in eodem dramate v. 50. Παλληνίδος &c. Δίας Αθηνᾶς. Pallenidis, diva Minerva. Hinc eidem Minervæ Athenis ædes Παρθενῶνος dicata, cujus meminit Pausanias l. 1. p. 43, & similiter Philostratus Vit. Apoll. l. 1. c. v. αἰς Αθηναίων τε ἰδεῖν ἐστὶν αὐτῷ ἑσθρόμῳ τῇ Παρθενῶνῃ, ut Athenis videre est in vestibulo Parthenonis, seu ædis Virginis Minervæ sacratæ.

V. 265. Ὅυδὶ μὲν Ὀαρίων &c.] Ὀαρίων seu Oarion cum ἐπιπύσει litteræ a ob metrum, qui vulgo Ωρίων, utroque autem modo in Pindaro, nempe Nem. Od. 11. & Isthm. Od. 17. dicitur. Unde ut hoc loco, ita apud Catullum, ultimo versu Comæ Berenices, prout ille in optimis editionibus legitur,

Proximus Hydrochoi fulget Oarion;

& apud Nicandrum ab initio ferme Theriac. ubi præterea tentatæ, quod de eo Horatius, Dianæ, & inde non *virginæ* quidem, quod addit ille post Homerum, *Dea sagitta domitus* dicitur, sed scorpionis ab ea immisi ictu interemptus. Meretur vero locus adscribi, ad pleniorē hujusmodi apud Callimachum lucem,

Τὸν δὲ χαλαζόοντα κόρη Τίτηνις ἀνήκε,

Σκορπιὸν ὅα κέντροιο τεθηγμένον, ἤμος ἐπίχεα,

Βοιωτῶ τύχουσα κακὸν μῦθον ΩΡΙΩΝΙ,

Ἄχευόντων ὅτι χερσὶ δαίης ἐδοξάετο πίπλων,

Illum vero virgo Titania grandinosum immittit

Scorpionem stimulo aculeatum, quando furebat,

Βοιωτίῳ ΩΡΙΩΝΙ *malum fatum præparans,*

Quam ille manibus inviolatam Dea vestem attripuit &c.

Quæ plenius, & quidem in Insula Chio contigisse, ac præterea, quomodo hæc ad signa cœlestia *Scorpionis* & *Orionis*, utriusque scilicet inter astra relati, referenda sint, docebit Aratus in Phœnomenis, & in καλιφοροισμοῖς Erathostenes, a quo tamen diversa ea de re narratio in Σκορπίος & Ωρίων reperietur. In priori enim, id Colonæ in Insula Chio, juxta Aratum, vult contigisse, ob Dianam in venatione indecenter atrectatam; in altero autem seu *Orione*, in Creta eam cladem ejusdem a Scorpione interempti, & a Tellure ideo immissam, quod præsentibus Diana ac Latona jactasset ille, se omnes supra terram feras interempturum.

V. 266. Μηδὲ χορὸν φεύγειν ἐνιάυσιον] De *choris* simul & *choreis* (neque enim ista semper olim simul juncta, χοροὶ inquam & χορείαι) cum in aliis Deorum, tum præcipue Dianæ sacris, & quantum illa vel Dæ, vel Nymphis ejusdem fuerint curæ, dictum jam abunde ab initio hujus Hymni ad v. 3. ac dein ad v. 242. Hinc multiplices olim id genus *chori* a pueris, viris, senibus quandoque sicut apud Laconas, teste Plutarcho in Lycurgo, virginibus denique aut matronis etiam, ut in Dea-

rum, & priorum quidem in Dianæ potissimum Festis. Unde insanum quoddam Græcorum, maxime Atheniensium olim studium existit, quo in *διδασκαλίαις* ad id institutis, τὰ χορικά, in Dionysiis maxime, rite præstare, & juxta leges, quæ de iis erant lætæ, & quarum subinde fit mentio apud Comicos & Oratores Atticos (ut de Platone fileam, libris de Legibus, maximè. VI. VII. & VIII.) se decenter gerere addiscent: nullisque præterea impensis, in iis agendis a choragis parceretur. Adeo ut integras sæpe facultates, & quæ de re subinde queruntur Comici illi & Oratores, in iisdem profunderent. Ut proinde haud mirum sit, id a Callimacho circa finem hujus Hymni studiose monerè ne scilicet *choros*, & quibus hæc Dea impense delectari ferebatur, ullatenus omitterent.

V. 267. *Ἀκλαυτὴ ἀφ' ἀμφὶ βῶμον ἐπέπατο κυκλώσασθαι*] Nempe in Gentilium Festis circa *Aras* Dei vel Dææ, cujus erant solemnia, *chorea* illæ in orbem agi solitæ. Cujus ritus utique antiqua occurrunt, ut tot aliorum in sacris Gentilium, vestigia in veteri fœdere, sicuti aut Hebræorum circa vitulum aureum choreas ducentium Exod. XXI. 19; aut filiarum Silo in solemnitate Domini anniversaria, Jud. XXI. 20; aut Davidis saltantis coram Arca, 1 Sam. VI. 30. Ea res vero, *chorearum* nempe circa Deorum apud Gentiles *Aras*, obvia in eorum monumentis. Hinc Iphigenia ignara adhuc fati, dum a patre Agamemnone sacra, cujus futura destinabatur victima, facturo, jubetur prope lavacrum adstare, quærit subito,

Στήσομαι ἀφ' ἀμφὶ βῶμον, ὦ Πάτερ, χοροῦς;

Faciemus circa ARAM CHOREAM, o Pater.

Unde de *choreis* in honorem Apollinis, vulgo aut Delphis, aut in Delo, aut apud Bœotes institutis, agens Apollonius l. I. v. 538. &c. addit continuo,

Φόρμυγ' ἔσαι ΠΕΡΙ ΒῶΜΟΝ ὀμαρτῆ

Ἐρμυλίας κραιπνοῖσι πέδιλοις ῥήσωσι πόδαςιν,

ad Citharam simul CIRCA ARAM

Concinne solum cisis pedibus quatunt.

Qui mos inde etiam invaluit, ut coram dissectis victimæ partibus, iisque aræ accensæ impositis, id genus circulares *Chori* agerentur; sicut in sacris in honorem Apollinis *Ἐὼς* seu *Μαιυσίνι* ab Argonautis celebratis factum observat idem Apollonius l. II. v. 703. *κυκλικοί* proinde *χοροὶ* apud Græcos iidem dicti, & quorum haud infrequens mentio apud Scriptores Atticos, ut Aristophanem Nub. II. p. 145; ac oratores etiam, Lyfiam Orat. XX, aliosque; ac præterea *κυκλιόδιδάσκαλος*, qui eorum modum ac rationem edoceret, cujus meminit idem Aristophanes pag. 606. & Hefychius *κυκλιόδιδάσκαλος, κύκλιος χορὸν διδάσκειται*, sicuti legendus ille locus. E quibus, hisque quæ supra jam ad v. 241. *κύκλω Σπησάμωσιν χορὸν*, aut quæ de similibus *ἐπὶ κύκλοις χοροῖς*, alibi, ut in Bacchi Festis leguntur apud Dionys. Alex. v. 841.

Ὁρχῶνται θητὸν ἑλισσόμεθα ἀφ' ἐπὶ κύκλον.

Saltantes mirificum se flexentes in orbem.

Immo dicuntur etiam inde ἱεροὶ κύκλοι, quod nempe in honorem Numinis, cuius tum agebantur solemnia, circa ejus *Aram*, ut hic dicitur; aut vero in lucis eidem sacris, & Fano seu *Arae* illi proximis, a virginum aut mulierum *choris* ad id constitutis, κύκλω seu *in orbem*; & solito quidem modo, nempe cum decenti ad rhythmum totius corporis, pedum nempe non solum, sed insuper manuum, lumborum & capitis motione, iidem *chori* fieri consueverant. Quæ singula ab ipso in Cereris Eleusiniis choro indicantur apud Aristophanem Ran. p. 233.

Χαίρετε γυνὴν ἸΕΡΟΝ ἀνὰ ΚΥΚΛΟΝ θείας

Λιθοφόροι αἱ ἄλλοις,

Παιζοῦντες, οἷς μιτυσιῶ

Θεοφιλῆς ἰορτής,

Nunc *ise* in ORBEM seu *Chorum* SACRUM *Dea*,

In florido luco

Ludentes seu *salsantes*, qui *participes sunt*

Dilecti Deæ Festi;

quibus adde, quæ e sequentibus ejusdem Chori verbis à me supra sunt adducta ad v. 24. & quæ præterea de his in honorem Dianæ *choreis*, dicuntur in Epicratis ea de re versibus apud Ælianum de Animal. p. 703. a me jam indicatis ad v. 6. hujus Hymni. E quibus insuper fatis liquet, cur vocem κυκλώσασθαι, & quidem πρὸ βαιῶν hic adhibuit Callimachus, uti supra etiam v. 170. Νύμφαι σε χορῶν ἔτι κυκλώσονται, *Nympha TE in choro circumdabunt*, nempe circa ejusdem *Aram*. Idque juxta veterum Grammaticorum de voce illa κυκλώσασθαι glossas, juxta quas nempe dicitur vox eadem formata a κυκλώω, κυκλώσω, *circumdo* seu *in orbem duco*; non vero a κυκλίω, κυκλήσω, h. e. φέρω, seu juxta Homerum, *κυρτῆι ἱπποπό*: prout hæc præter Sophoclis Enarratores ad Ajac. v. 354. Hesychium in κυκλήσομαι, notant antiqua Scholia MSS. olim penes Cl. If. Vossium, ad Homerum Iliad. Δ. v. 259. quorum hæc est glossa, Δηλώ, δηλώσω, τὸ δείξω: δηλώ δὲ δηλήσω, τὸ βλάπτω κυκλώ, κυκλώσω, κοινῶς κυκλώ δὲ κυκλήσω, τὸ ἐφ' ἀμάξης τάξω, παρ' Ὀμήρου, nempe Iliad. Η. v. 352. κυκλήσομεν ἰντάδι νεκρῶν, ἀδυσχετῶν hæc *cadaverum*, ubi itidem brevia Scholia, κυκλήσομεν, *in curtus improbitatis*; κύκλα enim *sunt vota*: sed istud, ut aliunde etiam notum, ἐὶ παρόδῳ.

V. 268. χαίρει μέγα κρείσσεια] Haud insolitum illud χαίρει ἴν fine id genus Hymnorum, epiphonema, uti illius ab hoc Battide in Palladis Lavacrum scripti, χαίρει θεία &c. ac similiter eorum, qui Homero vulgo adscribuntur. Quo nempe, tanquam in solemnibus eorundem Numinum Festis, ac proinde celebrandis, & quidem cantu & choreis, uti modo vidimus, eorum laudibus, ac ita honori Deorum simul ac hilaritati dicatis, ut læto vultu & κεχαρηότι θυμῷ, sicuti utrumque in Orphicis legitur, iis velint iidem frui ac favere, compellantur. Neque enim dissimiles Orphicorum formulæ, quamquam quod vere ab illustri Scalligero monitum τειταί ex potius sint, dum nempe Deorum mysteriis imitantur, iisque libant, & quibus eos sibi in futurum propitios invo-

[V 5]

CARE

cant *οἱ μαρμηρήμειοι*, quam Hymni, qui in Deorum natalibus, gestis, honoribus, variisque subinde casibus, sicut in hoc Hymno aliisque nostri Battiadæ, aut eorum, qui Homero addi solent enarrandis, occurrunt; ac prout de iis egerunt olim, qui præcepta dicendi tradidere, sicut, ut ad titulum hujus Hymni jam diximus, Menander Rhetor, qui de hisce seu de *Hymnis in Deos*, & quomodo sint iidem instituendi, enarrat ab initio *Διαίρεσ. τῶν Ἐπιδεικτικῶν* pag. 594. &c. Hinc frequentes etiam eorum, uti vocantur, Orphicorum epilogi, in quibus *καὶ εἶ*, aut *Ἐλθὲ Στα*, Exaudi nempe vel *Adsis propitium Numen*, legitur; idque potius, quam ut ibidem intelligatur solita illa vocis *χαίρει*, quasi Deo vel Deæ, peractō in ejus laudem Hymno, valedicentis, ac ad aliud Numen pariter celebrandum transeuntis, formulæ. Quo postremo alioquin sensu illud *χαίρει* in fine Hymnorum, qui Homero vulgo addicuntur, sæpius videtur adhibitum, ut in Apollinem, & ultimo quidem versu, in aliis etiam sequentibus Hymnis frequenti,

Καὶ σὺ μὲν ΟΥΤΩ ΧΑΙΡΕ, Δίος κὲ Λητῆς υἱό

Αὐτὰρ ἐγὼ κὲ στίο, κὲ ἈΛΛΗΕ μνησομαι ΛΟΙΔΗΣ,

Et tu quidem sic SALVE (vel LÆTARE) Jovis ac Latona filii.

Verum ego & tui & ALTERIUS memor ero CANTUS seu Hymni.

Neque eo minus tamen obvia in iisdem, quæ circumferuntur, Orphicis, peculiare formulæ, quibus nempe & duplici quidem nomine, in illorum sine *χαίρειν* veluti compellantur iidem Dii. Unum, ut adsit Numen, *lato ac hilari vultu, καλῶ γέθουσι αἰσώπῃ, gaudens nempe*, sicut in alio Hymno dicitur, *facris*, quibus colebatur, *risibus, χαίρων ὀσίοις τε σέβασμοῖς*. Ita Hymno in Matrem Deum, invocatur illa ut adsit similiter *κίχλασμίνη ἰσοσβήσῃ, pietate delectata* initiatorum, sicuti nempe *κίχλασμίνοι τὸ ὄσιον τοῖς θεοῖς, grata Diis pietas* seu religio dicitur a Platone in Euthyphr. p. 15. T. 1. ed. H. Steph. Alterum, ut *χαίρειν gratiam* nempe seu divinum *favorem* Numen eorum sacris, libationibus, ipsisque initiatis largiretur, *Ἀλλὰ χίρειν λοιδοῖσι δίδῃ, sed gratiam libationibus imperti*, seu iisdem *fave*, nempe Orph. Hym. in Jovem *κίραῖνοι*. Quæ obiter hic a me adferuntur, cum ad pleniora hujus, qua præsens Callimachi, aut alii insuper Hymni clauduntur, formulæ lucem; tum quod ex adlatis modo aliquot Orphicorum locis, earum vocum, quarum sæpe fit mentio in Novo Fœdere, *χαίρειν, χαίρειν, & inter alia in illa compellatione Angelica Lucæ 1. 28. χαίρειν κίχλασμίνη*, antiquæ acceptiones eadem opera illustrantur. Unde istud hic ad Dianam epiphonema, *χαίρει μίγα κίρεινα*, non hic tam *ave* aut *salve*, ut vulgo tamen, hujus & Hymnorum Homero adscriptorum Interpretes *χαίρει* illud reddunt, denotat; quam sicuti e modo dictis liquet, ut læto vultu simul & grata mente, institutam ac peractam in Deæ honorem festivitatem velit eadem prosequi. Neque vero novum, quod eadem *μίγα κίρεινα, late imperans* seu *magna Regina*, uti antea haud semel in hoc Hymno *Ἀνάσσα*, appelletur. Solemnia etiam ista apud Poetas, Dearum, sicuti infra Cereris epitheta,

&c

& prout Dii Ἀνακτες Reges seu Domini dicebantur, aut etiam θεοὶ βασιλῆες Dii Regii ab Aristide Monodi in Smyrna p. 471. ac a Juliano Imp. Orat. v. 111. p. 436. sunt in genere appellati, ac nominatim ab eodem Juliano inscripta in βασιλῆα Ἥλιον, in *Regem Solem*, Oratio seu Hymnus, haud aliter ac βασιλεὺς Λοξίας Apo. lo vocatur apud Pindarum Pyth. Od. 111. Quomodo etiam hæc ejus soror παρθασίλεια in Orphicis, eadem quippe, ut ea de re jam supra, quæ Juno Lucina, dici meruit, Hym. nempe εἰς Ἄρτημιν. Quamquam unus forte occurrat Deorum Rex Juppiter, qui illo βασιλεὺς nomine, ut apud Athenienses, sicut e Xenophonte Αναβ. l. vi. p. 373. & aliunde liquet, ac alibi etiam, fanis ac simulacris fuerit sacratus. Quemadmodum una Dearum Juno, quæ in veteri nummorum penu JUNO REGINA, eo scilicet nomine a Romanis templo ac effigie culta, inscribitur; & quo alioquin, (sicuti Diana, ut modo dictum, eadem eum Lucina) Ἡρα παρθασίλεια, itidem in Orphicis, & similiter ab Apollonio Rhod. iv. v. 1348. παρθασίλεια Διὸς ἄκοιτις, ὀπιπίους vel ubique Regina, Jovis conjunx dicitur. Neque enim in hunc censum referri debet antiquus nummus, ac de quo jam ante obiter v. 69, ubi Vulcano REGI ARTIS χειροποιεῖται nempe (sicuti χειροποιεῖται, de eodem dicta apud Æschylum Prom. v. 45.) elogium tribuitur.

Ibid. ἐναντήσιν αἰοῦσιν] Prior vox aut inde formata, obvia sæpe in epilogis Orphicorum; nempe ubi numen illud, cui sacratus Hymnus, ἐναντήσιν, seu ut favens & veluti occursum propitium, initiato ejus sacris, aut eidem libanti continuo adsit, invocatur. In σπονδαῖς enim seu Deorum libationibus, Hymnos in eorum laudes cani solitos, antea monui ad Intscr. primi Hymni. Ut vero de aliis Orphicorum locis fileam, in fine Hymni in hanc ipsam Deam dicitur,

Ἐλθὶ θεὰ Σώτειρα, φίλη μούσῃσιν ἅπασιν,

Ἐναντήσιν,

Veni Dea Servatrix seu Salutaris, amica omnibus initiatis,

Propitia seu occursum fausta.

Ubi nempe Ἐλθὶ ἐναντήσιν, sicut alibi adhuc in iisdem Orphicis, nihil aliud, quam quod hic a Callimacho in fine Hymni quo ejusdem Dex laudes celebraverat, ἐναντήσιν uno verbo dicitur; & quo illam eidem Hymno propitiam ac faventem adprecatur. Ἀοιδὴν enim de hymno etiam dici, & αἰεῖν pro hymno celebrare, antea indicavi ad i. v. Hym. in Jovem. Haud aliter vero, juxta Callimachum hoc loco, chorus μούσων seu initiatorum apud Aristophanem Ran. p. 243. Musam invocat.

Ἐλθ' ἐπὶ τέρψιν αἰοῦσας ἐμῆς;

Veni seu adsis ad recreandum mentem cantum;

sicuti idem antea ad Cererem, cui sacrum erat festum, dixerat p. 230.

Ἄνωσα συμπαραστάται

Κη σῶζε τὸν σαυτῆς χορὸν,

Regina (ut hic Diana μέγιστη κρείσσει, & supra etiam, uti vidimus aliquoties, ἄνωσα) una adsis

Et conferua tunc chorus.

OBSER-

OBSERVATIONES

IN

HYMNUM

IN

DELOM.

EΙΣ ΤΗΝ ΔΗΛΟΝ ΥΜΝΟΣ] Mirum continuo videri cupiam posset, quod DELUS, exigua nempe Ægæi Maris Insula, pari hic cum cœlestibus & majorum gentium Diis, JOVE, APOLLINE, DIANA, PALLADE, CERERE, honore gaudeat; Hymno nempe itidem in eam a Battide nostro condito. Cujus rei tamen in iis, qui exstant etiamnum, vel Orphicis, vel Homeri, vel Homeridarum potius, Hymnis, nullum occurrit exemplum; nec earum quidem Regionum aut Urbium, quæ Deorum alioquin Natalibus haud minus ac *Delus*, celebrabantur. Verum facili utique negotio absolvi potest Callimachus, nec obscura ejus rei ratio hic reddi: Latonæ scilicet, post longos errores & denegatam ab aliis, quas adierat, gentibus sedem, felici partu seu Apollinis Γενεθλίου, non celebrata solum fuerat apud veteres *Delus*, unde illud Poetæ Georg. 111. v. 6.

Cui non dictus Hylas puer, & LATONIA DELOS?

sed sacra etiam ideo (prout et ab initio hujus Hymni dicitur, & qua de re nos ibidem) habita, & peculiariter quidem nuncupata. Hinc singulari quodam & consentiente populorum in Apollinem studio & cultu, ac in accepti scilicet tantæ ab hac DELO beneficii memoriam, missis undique in eam Insulam *Διαρείαις* seu solemnibus legationibus; statisque frugum aut sacrorum primitiis, ac reliquo apparatu; Choris præterea, Ludis, Agonibus, Hymnis frequentata & consecrata veluti eadem DELUS. Neque enim id a vicinis solum Cycladibus, sed e tribus mundi plagis, ultimoque etiam Septentrione seu ab Hyperboreis factum, tradit hoc ipso Hymno, & qua de re nos ibidem, Callimachus v. 278. ac sequentibus, ubi ad *Delum*, insigni eam in rem loco, ait

Ἀλλὰ τοὶ ἀμφιστῆες διάκ' ἴπφοροι αἰὲν ἈΠΑΡΧΑΙ
Πύμποσιαι; ΠΑΣΑΙ δὲ ΧΟΡΟΥΣ ἀνάγουσι ΠΟΛΗΕΣ
Ἄι τι σφὸς ΗΟΙΗΝ, αἰ δ' ἘΣΠΕΡΟΝ, εἰ τ' ἀπὸ ΜΕΣΣΗΝ
Κλίρως ἐτίσσαντο, καὶ οἱ ΚΑΘΥΠΕΡΘΕ ΒΟΡΕΙΗΣ
Οὐκίς δ' αὖθις ἔχουσι.

Verum

Verum tibi quotannis decimoifera semper PRIMITIÆ

Mittuntur solemniter (ca enim vis ibi vocis πρώτων) OMNES-

QUE CHOROS agunt CIVITATES;

Quaque ad ORIENTEM; quaque ad HESPERUM; quaque ad

MERIDIEM

Sedes posuerunt; & qua SUPRA BOREALE

Littus habent domicilia.

Quorum istud insuper, de Hyperboreis nempe *Delum* eo more olim rituque colentibus, magno consensu uti nos infra plenius, memorant veteres, Herodotus, Plato, Diodorus, Strabo, Mela, Plutarchus, Pausanias, Claudianus, Servius. Hinc facti etiam in eadem *Delo* Ludii & Agones ab Atheniensibus instituti, quique a loco, seu *Delio* dicto inde Apolline, ΔΗΛΙΑ nuncupabantur. Quamquam etiam a Polycrate Sami Tyranno, pulcherrimum certamen in eadem Insula *Delo*, idque in honorem *Delii* illius Apollinis celebratum, consultumque ab eo Delphicum Oraculum, utrum ΠΥΘΙΑ, an ΔΗΛΙΑ idem Agon vocandus deinceps foret, responsumque ab Oraculo, Ταῦτά σοι καὶ ΔΗΛΙΑ καὶ ΠΥΘΙΑ, hac tibi DELIA & PYTHIA, natumque inde proverbium, memoret Suidas, & paullo aliter Apostolus Prov. Cent. xvi. 95. Ab Atheniensibus tamen, & quos hanc Insulam præ aliis frequentasse aliunde, ut infra dicetur, constat, institutos in eo *Deliacos Ludos* ΔΗΛΙΑ ibidem dictos, eosque Quinquennales, magno Ionum concursu celebratos, tradit præclaro eam in rem loco Thucydides l. 111. p. 243. ubi nempe de lustrata ab iisdem Atheniensibus *Delo*-agens, ait, καὶ τὴν πρώτην τότε πρῶτον μὲν τὴν κάθαρσιν ἐποιήσαν εἰ Ἀθηναῖοι τὰ ΔΗΛΙΑ, tunc quoque primum Athenienses post lustrationem DELIA (seu Ludos *Deliacos*) Quinquennialia instituerunt; mox de Jonibus addit & circumjacentibus Insularibus, ἐν τῇ δὲ γυμνικῇ καὶ παισὶν ἰδιώται, ὥσπερ οὖν ἐν τῇ ΕΦΕΣΙΑ Ἴωνες, καὶ ἄγων ἐποιεῖτο αὐτῶν καὶ Γυμνικὸς καὶ Μουσικὸς χορὸς τῇ αἰγῶν ἐν πόλεσι, cum uxoribus enim & liberis ad spectacula in *Delo* conveniebant; ut nunc Iones ad EPHEZIA (seu ludos in honorem Dianæ Ephesæ). illic enim Gymnicum Musicumque fiebat certamen, & agebant choros civitates. Immo quod jam prisco Homeri in Apollinem Hymno, de hac *Deliacis* Ionum panegyri, adductis inde versibus, qui etiamnum in eodem (nempe Hym. vers. 146. &c.) leguntur, adfruit ibidem Thucydides,

Ἀλλὰ σὺ ΔΗΛΩ, Φοῖβε, μάλιστα ἐπιτρέψαι ἦτορ,

Ἐνθά σοι ἰλασχύωνες Ἴωνες ἠγαυρόταται,

Αὐτοῖς σὺν παιδίοσι, καὶ αἰδείης ἀλόχοισιν

Οἱ δὲ σε πυγμαχίῃ, τῇ καὶ ἄρχηδμῷ, καὶ αἰοιδῇ

Μησαμβροὶ τρεπύσιν, ὅταν εἴσονται ΑΓΩΝΑ,

Sed tu DELO, Phœbe, maxime oblectas animum.

Ubi tibi cum longis tunicis Iones congregantur:

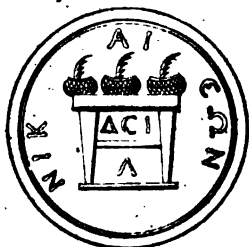
Suis cum liberis & verecundis uxoribus.

Hi autem te pugilum certamine, & tripudio, & canis

Memores exhilarant, cum dixerint CERTAMEN.

Εα.

Eadem vero solemnia cum ΔΗΛΙΑ, tum adfinia iisdem, ut e Thucydidē modo vidimus, ΕΦΕΣΙΑ, signantur etiamnum in præclaris nummis. Exstat enim Commodi nummus, inter eos quos Romæ, sed necdum divulgatos, in æs pridem incidi curavit princeps tum urbis antiquariorum, & cuius consuetudine sum olim in eadem usus, Franciscus Gottifredi, in quo autem solito Agonum seu Festorum in antiquis illis monumentis, & qua de re nos alibi, symbolo, tria vasa cum totidem palmæ ramis mensæ imposita spectantur cum inscr. ΝΙΚΑΙΕΩΝ ΔΕΛΙΑ. *Nicaensium Delia*; ΔΕΛΙΑΙΑ scilicet pro ΔΗΛΙΑ, haud insolita est pro η in antiquis monumentis permutatione, ut Ερημῆ Σαρτῆες pro Ερημῆ Σαρτῆες Thef. Grut. xl. 10. & cccxxvii. ac similiter ἐπιήραε pro ἐπιήραε in primo versu Inscriptionis Herodis Attici. Immo haud aliter ac vicissim ΕΦΕΣΗΑ inter alios ibi commemoratos Græcorum Agonas, dicuntur in insigni marmore Oxon. p. 71. quæ vulgo ΕΦΕΣΕΙΑ vel ΕΦΕΣΙΑ, sicuti in adducto modo apud Thucydidem loco, & in præclaro insuper Gallieni nummo, dici consueverant. Cujus utriusque nummi, ubi DELIA illa & EPHESIA signantur, ac inter rariore etiam habendi icones infra adpositas haud ingratas Lectori fore arbitror, & quas in pulcherrimis præstantissimi Morellii nostri schedis, quæ varia Cæsareanorum nummorum, eaque singulari industria delineata cætypa continebant, mihi olim observare licuit.

Neque mirabitur *Deliacos*, seu in honorem cum *Delis*, tum Apollinis potissimum *Delis* ludos, extra eandem Insulam, a *Nicaensibus* Bithynis celebratos, qui non hospes plane fuerit in hac omni veteris elegantiae ac eruditionis penu; ac inde & marmoribus præterea antiquis, novit *Pythia*, ut de aliis fileam, seu Delphicos sacros eidem Deo ludos, passim in aliis quoque Græciæ aut Asiæ urbibus peragi solita, sicuti *Tralibus*, *Mileti*, *Magnesia*, *Sida*, *Perga*, *Thessalonica*, *Hieropoli* aliisque, & in ipsa quoque, juxta præclarum Regiæ Galliorum Gazæ nummum, *Emisena Phœnicis civitate*, prout de illa loquitur Ulpianus l. 1. c. 15. de Censibus. Unde etiam eadem ΔΗΛΙΑ, & quidem e devictorum Atheniensium spoliis, a Thebanis celebrata, quod Cl. Meursii, ubi id festum paucis tangit, diligentiam itidem fugit, refert Diodorus Siculus lib. xii. pag. 120, τὴν τε τῶν ΔΗΛΙΩΝ πανήγυριον ἀπὸ τῶν τῶν χερμαίων συνέσταστο, DELIACAM quoque *panegyrim ex eorum pecunia constituo-*

fituerant. Ni tamen in eodem, de quo modo actum, nummo, ut idem sagax Morellius, a quo ille, uti & a me hæcenus non est visus, dubitabat, ΔΕΙΑ forte pro ΔΕΙΑ fit legendum; ac ita ΚΟΜΟΔΕΙΑ, ex eis nempe prioribus litteris ΚΟΜΟ, in superna nummi parte, ad celebratos, quod ex aliis eorum nummis constat, a Nicænsibus in Commodi honorem ludos respiciat. Quod ex ipsius nummi, si eo frui quandoque dabitur, conspectu, liquidius constabit. Ex eo cæteroa gentium in colenda celebrandaque DELO ritu, itidem factum, ut a Ceis Insularis rogatus fuerit olim Pindarus, ut Hymnum seu Pæana in eam scriberet, prout id refert ipse Lyricus sub initium Isthm. Od. 1. ac ubi *Delum* simul deprecatur, ut cum bona ejus venia, ei liceat Επώνιου prius in concivem, Thebanum, nempe Herodotum, pangere.

ΔΑΛΟΣ, ὃν ἂν κίχουμαι;
μή μοι κροναὶ νεμεσάσται

Ne mihi aspera succensent

DELOS, in quam sum alioquin effusus;

se enim postea, ut continuo addit, Delo ac Apollini in Cejorum gratiam celebrandis haud defuturum. Quod a Pindaro etiam adimpletum, licet forte ex eo ejus in *Delum Hymno* statuere, cujus meminit, primoque inde versus enarrat Philo Qu. Mund. Incorr. p. 960. Ἀφ' ἧς Πίνδαρος ἐπὶ τῆς ΔΗΛΟΥ φησὶ, χαῖρ' ᾧ θεοτόμῃ &c. Unde etiam Pindarus de DELO ait, Σάτω ο-Δίῃς ὄβαρα, eamque, ut addit, ab hominibus quidem *Delum*, a Diis autem dici τηλιφάτων κυανίας χθονὸς ἄστρον, lucidissimum nigra Telluris sidus. Haud aliter quoque ac Chalcidensibus ad Euripum, ἄστρον πεποιημένον ὡς ἀεθροῦδιον εἰς Δῆλον, canticum nempe, quod appellantes in stasis θεωρίας Delum, iidem pro amore canerent, a Pronomo Thebano tibicine factum, tradit Pausanias lib. x. p. 560. Ut mittam Δηλιακὸν ἐπίγραμμα, cujus meminit Aristoteles ad Nicomach. lib. 1. cap. viii. Adeo etiam, ut a Callimachæ haud dispari utique causa ac instituto scriptus videatur hic IN DELUM HYMNUS, obitæ nempe solemnibus id genus, aut a civibus Cyrenæis, aut vero ab iis apud quos agebat, Alexandrinis, in eadem *Delum θεωρίας*. Incertum vero an hujus vel alterius generis fuerit memorata ab Aristotele cap. 11. de Poetica Nicocharis ΔΗΛΙΑΣ, de qua hoc unum ex eo constat, Poema fuisse deterioris notæ, nec dignum proinde de quo simus hodie solliciti. Id tandem obiter addam, haud inde continuo mihi, sicuti alioquin novissimo eruditissimoque Poetices hujus Enarratori, liquere, carmen illud fuisse ludicrum Comici Atheniensis Nicocharis; quo nempe ille *Deliorum* mores jocose traduxerit. Lubentius enim in doctissimi P. Victorii sententiam concederem, qui ex ipsis Aristotelis de eodem verbis, alterius Nicocharis poema illud existisse statuit. Ut mittam, quod nec a Suida eadem *Delias* inter alia Comici illius, quæ idem recenset, dramata adnumeretur; ac præterea, quod alterius operis ΔΗΛΙΑΣ itidem inscripti, & cujus auctor esset Semus quidam Delius meminerit aliquoties Athenæus, & qualem Δηλιάδα in rebus *Delis* ac *Deliorum* enarrandis, non vero iisdem fugillandis versatam, liquet facile

cile ex iis, quæ inde a Naucratica illo referuntur, colligere, ut l. III. p. 109. & l. IV. 173. & alibi, ac insuper e Stephano in voce Τήνηες, ac de quo mox, ad vers. 6.

V. 1. Την ἴσλην] *Sacra* dicitur *Delus* in limine hujus Hymni peculiari nempe ac propria, quod modo innueram, huic Insulæ appellatione; uti vel e Dicæarcho liquet in vita Græciæ p. 181. ed. Hoefsch. Δῆλο-ΙΕΡΑ Νῆσο-λεγόμενη, *Delus SACRA Insula dicta*, & prout ad Apollinem dicitur, Δῆλον ὅς ἔχεις ΙΕΡΑΝ, *Delum, qui SACRAM obtines* ab Aristophane Θεσμοφ. p. 784. ac ab Orobio post expulsos ab eo ex Insula Delo Athenienses in Epigrammate, quod apud Athenæum legitur lib. v. p. 215.

ΤΗΝ ΙΕΡΑΝ ὄτε ΝΗΣΟΝ Ἀθηναίους κερύζον,

Dum SACRAM INSVLAM Athenienses vastabant.

Quod proinde de eadem expressit Maro Æn. l. III. v. 73.

SACRA mari medio colitur gratissima Tellus.

Ita Aristides Panathen. p. 329. αἰθά κὶ ΔΗΛΟΣ ἀνοίται τοῖς θεοῖς, *sed est quoque sacra Diis DELUS*. Unde ἴσλοι ab ipsis etiam Persis habiti Delii incolæ; prout de Dati Darii classis præfecto narrat Herodotus lib. VI. cap. xciv, quod Delios ejus metu profugos redire jussit securas, eos adfatus, ἄνδρες ΙΕΡΟΙ, τί φύγοντες; *viri SACRI, quid fugitis?* se enim & sua sponte, quod addit, & Regis jussu, neque regionem, neque incolæ ejus ullatenus læsurum: addita ejus rei ratione, ἐν ἣ χάρη οἱ δύο θεοὶ ἔγενοντο, *in qua regione duo Dii sunt nati. Sacra* proinde appellata hæc Delus seu tanquam θεοδωματα divinitus condita, ut illa a Pindaro vocatur Olymp. Od. vi, & qua de re infra; seu potius quod eadem Apollini, qui in ea natus ferebatur, *sacra* vulgo haberetur, ac ideo statæ ac solemnes θεωρίας seu *sacra legationes*, non a vicinis solum Cycladibus, de quibus mox, sed ab Atheniensibus etiam aliisque, immo ex omnibus, qua de re obiter paullo ante, ac infra suo loco plenius, mundi partibus, Delum quotannis missæ. Unde dicti Athenis, qui illud munus e *sacrorum* apud eos *ministrorum* seu κηρύκων μουσικῶν genere obibant, cum ἱεροποιῶσι apud Pollucem p. 402, tum nominatim Δηλιασά, uti illud e præscis non solum Grammaticis, Harpocrate ac Hesychio, sed præterea ex Athenæo constat l. vi. p. 231. Navis autem, quæ eisdem devehebat, *sacra* quoque ac θεωρίας appellata, uti illa etiam dicitur hujus Hymni v. 313. θεωρίαςδος ἱερεῖ Φοῖβον &c. & qua de re pluribus ibidem. Adde, ut vel *sacram* inde *Delum* habitam continuo liqueat, quod lustrata solemniter ab iisdem Atheniensibus fuerit hæc Insula; mortuorum etiam monumenta ab iis inde ablata; edictumque ne in posterum aut mori, aut vero mulieri parere in eadem liceret; sicuti hæc tradit Thucydides l. III. p. 242, aut juxta Strabonem l. x. p. 486. ut mortuum in Delo sepelire aut cremare nefas olim fuerit vel canem etiam alere. Hinc de Juliano ait Ammianus l. xxii. c. xii. quod *circumhumata corpora*, quæ nempe erant ad Castalium fontem, *statuit transferri eo ritu, quo Athenienses Insulam purgaverant Delon*. Unde de *sacra Delo* audiendus adhuc Aristides, Sermon. Sacr. IV. p. 583. *ἁγῶ-*

τω μὲν εἰς ΔΗΛΟΝ, ἔπειτα ἐν Μίλητον ἀπεσώθημεν, ἀμφωτίους ἸΕΡΑΣ
 Ἀπόλλωνος· ἀξίον δὲ καὶ τὸτο δῶκεναι τῷ Ἀπόλλωνι ΔΗΛΩ τῆ καὶ Σωτήρει,
 in DELUM primum, deinde Miletum sumus expositi, utramque Apollinē
 SACRAM. Quin etiam hoc Apollini DELIO nempe ac Servatori retri-
 buendum esse &c. Quæ singula satis utique arguunt, cur ἱερὰ in limine
 hujus in eandem Delum Hymni, ac insuper Νησῶων ἀγιοτάτη Ἰνσουλῶν
 sanctissima dicatur infra v. 275. id nempe non ornatus solum caussa
 factum, prout de simili ἸΕΡΑΣ elogio aliis subinde Insulis aut locis (ut
 infra Δῶτιον ἱερὸν dicitur v. 25. Hym. in Cerer.) tributo notant veteres
 Pindari Enarratores Pyth. Od. iv. p. 232. ubi ἱερὰ νῆσον de Thera dixit
 Lyricus, ac monent iidem ἐγχορεῖ δὲ καὶ κόσμῳ χάραν ἐγκείσθαι τὸ ἐπί-
 δευτον, possit autem fieri, ut ornatus caussa ponatur hoc epitheton. Sicut
 nempe Ταυραρὸν ἱερὸν dixit mox in eodem carmine Lyricus p. 237. & ἱ-
 ερὰ Σικωῶν, Nem. Od. ix. p. 414. Quod sæpe a Latinis etiam ac
 Romano Lyrico inter alios factum; ut sacri custode Tarenti lib. i. Od.
 xxviii. &c. Quo referri itidem possunt antiquæ variarum urbium in ea-
 rundem nummis, Syriæ imprimis ac Phœnicis, ut *Aræme, Damasci,*
Bybli, Tyri, Sidonis, Gabalorum, & plurium id genus inscriptiones,
 cum eodem ἱΕΡΑΣ elogio. Ut nunc mittam, Apollinis Oraculum
 in eadem Delo, de quo postea adhuc dicendi erit locus, & quod de
 Antiocho Epiphane tradit Livius lib. xli. cap. xx. sed & Delum avis
 insignibus, flatuque copia exornavit; aut quod eandem Insulam, ob
 loci religionem, ἀτελῆ ἰμνην a tributis & vectigalibus Romanos
 constituisse, tradit Polybius Exc. Legat. civ. p. 933.

V. 2. Ἀπόλλωνος κυροτρόφος] Prout eadem Delus rursus infra dicitur
 vers. 276. mox autem vers. 10. ejusdem Dei Τιθήνης, ac inde a Claudiano
 in Prob. & Olybr Consul. vers. 185.

Ad loca NUTRICIS jam non errantia DELI:

ipse autem Apollo, tanquam illius Τιθήνης seu Κυροτρόφου ἀλμυτῆς apud
 Staium vocatur Theb. lib. 111. v. 439.

DELE times, magnique fidem testaris ALUMNI.

Unde Ἀπολλωνίᾳ etiam dicta Delus apud Pindarum, Isthm. Od. i. &
 de eadem Æneas in eam Insulam appulsus apud Virgilium Æn. l. 111.
 vers. 79. *venostatius Apollinis urbem.* Non ergo Latona solum, cujus puer-
 perium hoc Hymno celebratur, κυροτρόφος a Theocrito dicta Idyll. xvii.
 vers. 50, sed Apollinis etiam ἀλμα nutritrix hæc Delus, cujusque ille, ut
 infra dicitur vers. 274, γλυκὸν ἴσπασε μάζον, *dulcem traxit mammam,*
 vera proinde κυροτρόφος, sicuti Τελλὺς eo nomine apud Athenienses olim
 culta; ut liquet ex Aristophanis Θεσμῶν. p. 783, ubi præco fausta ver-
 ba, non Cereri modo ac Proserpinæ &c. sed καὶ τῇ κυροτρόφῳ τῇ Γῆ.
 & αἰγίχι *jumentum Terra,* ac præterea e Suida, qui legem Athenis ab
 Erichtonio latam tradit, qua jubebantur huic *Alma Dæx* seu *Telluri*
κυροτρόφῳ ante alia Numina immolare. Quo respexit proinde Proclus
 in Platonis Timæum l. iv. p. 283. καὶ ἦν (τάξιν) καὶ πάτεροι Ἀθηναῖοις
 ΚΟΥΡΟΤΡΟΦΟΝ αὐτῆν (γῆν) ὑμνοῦν, καὶ ἀνησίδωρον, ὡς καὶ ἀνείσαν τὰ
 φετὰ, καὶ τὰ ζῶα, καὶ τρέφουσιν, *juxta quod menses, terebant erat arid*

[X]

Alho-

Athenienses κροτρέφον eam seu *Almam Nutricem ac donorum datricem* celebrare; nempe tanquam emittentem plantas & animalia, eademque nutriendam. Immo nec *Tellus* duntaxat, vel *Ceres*, sed *Venus* etiam, obvia itidem hujus appellationis ratione, eodem κροτρέφον nomine invocata legitur apud Athenæum l. xiii. p. 542, ac similiter hujus Apollinis soror *Delia*, cum in Orphicorum *Ευχῆ*, nempe *Νύμφων κροτρέφον ἑρσιφοίτην*, *Nympham juvenum seu puellarum altricem montisungam*; tum alibi nempe *Hym. in eandem*, *βροτῶν κροτρέφει δαίμων*, *hominum alma nutrix Dea dicitur*. Mitto, ut de κροτρέφον *Ειρήνη* seu *alma Pace* ab Hesiodo, quod notum, dicta fileam, κροτρέφον *Ελλάδα*, *spreta juvenumque altricem* a Pindaro eleganter appellari, prout ejus ea de re verba, quæ apud illum hodie, quod eequidem meminero, non leguntur, refert Chrysostomus Serm. ad P. Infidel. p. 183. Tom. vi. edit. Savil.

V. 3. *Κυκλάδες αἱ ἦσαν ἰσθμιαταὶ*] Mirum continuo videri potest, *Cycladas* hic a Poeta dici *Insularum in mari maximo sacras*, quum ex iis tres tantum aut quatuor, *Ceus* puta, *Naxos*, *Paros*, & *Andros*, quod agnoscit etiam de iis agens Strabo l. x. p. 487, commemoratione fuerint dignæ; ac unde de iisdem *Cycladibus* agens Statius, ait Achil-
leid. l. i. v. 205. *Hinc spreta Myconos, humilisque Seriphos*: quædam etiam ex iis, ut eadem *Seriphos*, & quibus, ut ex Strabone liquet, adnumerata ab aliis *Gyarus*, scopuli nempe essent ac viles loci, exulum apud Romanos, seu deportatorum in Insulas infelicia receptacula: aliæ autem darentur *Insula*, quæ ut reliquis decoribus, ita hac etiam religionis seu solemnibus in iis Numinum cultus laude, longe potiores viderentur. Talis utique *Creta*, non minus solum Jovis, sed plerorumque Numinum incupabilis, juxta Diodorum l. v. p. 233, celebrata; *Rhodus Veneris filia*, & solis sponsa a Pindaro dicta *Olymp. Od. vii*, delubris præterea, aris, signis Deorum, quod vel ex Aristide in Rhodiaca liquet, undique olim florentissima; ut de *Sicilia*, *Cypro*, *Εὐβοῖα*, *Icaro* præterea, quæ Dianæ præ cunctis Insulis dilecta dicitur *Hym. superiori v. 187*, *Samo*, Junonis in ea cultu, quod antea etiam vidimus, inclyta, aliisque fileam eo proinde, sacri nempe Deorum cultus, nomine, quod aliunde & ex præcis earum monumentis adhuc constat, haud parum olim commendatis. Adeo, ut statuendum illud hic foret, longe aliam fuisse ac diversam harum *Cycladum*, quod de plerisque tamen haud liquidum, eamque valde commendabiliorem, Callimachi, quam sequitis mox ætatibus, conditionem; aut potius, quod illud ab eodem Poeta, & quæ vera est etiam ejus rei ratio, sub initium hujus in Delum *Hymni*, continuo dicatur, ob solemnem nempe & religiosum cultum, quo eadem *Cyclades* hanc Delum, quam circumdabant, ac unde nomen etiam dicuntur nactæ, prosequerentur. Ammianus Marcellinus l. xxi. cap. viii, dicit *Cycladas ideo sic appellatas, quod omnes ambiant Delum, partem Deorum insignem*. Illius vero earundem *Cycladum* solemnibus in eadem Delum cultus, testis luculentus ejus rei Strabo, & cujus locus proinde meretur hic adscribi lib. x. p. 485, *ἴσθμους δὲ ἐποίησαν αὐτῶν (Δήλον) αἱ ἀφεικιάδες ΝΗΣΟΙ καλόμεναι ΚΥΚΛΑΔΕΣ, καὶ αἱ τῶν πύμπυρα δηρο-*

δημοσίᾳ θιαυρὸς τε, καὶ θυσίας, καὶ χοροῦ παρθένων, παραγούρις τε ἐὼ αὐτῇ συνάγουσαι μεγάλας, celebrata (Delum) fecerunt circumjacentes INSULÆ CYCLADES διῆτα, honoris causa mittentes sacras legationes, εὐπο-
 νειῶν τε & choros Virginitum, solemnēque ibi & magnos agitantē conven-
 τω. Immo quod jam ante indicaverat Thucydides, eo loco, quem
 supra, de sacra nempe Delo dicta adtigimus l. 111. p. 242. ac ubi hæc
 præterea leguntur, ἢν δὲ ποτὶ καὶ τὸ πάλαξ μεγάλη ἐξουδοῦς εἰς τὴν ΔΗ-
 ΛΟΝ, τῶν Ἰώνων τε καὶ ΠΕΡΙΚΤΙΟΝΩΝ ΝΗΣΙΩΤΩΝ, dein χοροῦ τε
 αἰῶνον αἰ πόλεως &c. Fuit autem & prisca temporibus IN DELO frequens
 Forum & accolarum in INSULIS CIRCUMJACENTIBUS (h. e. Cy-
 cladibus) habitantium conventus; nam & civitates choros ibi agebant.
 Ubi veteres Critici, περακτιῶν ἐστὶ καὶ ἀμφικτιῶν οἱ περιουκῶντες, h. e.
 circum circa habitantes, hæc nempe, de quibus agitur, aliæque Joniæ
 vel Ægei Maris Insulæ. Id quod tradiderat jam ante Herodotus, qui Νη-
 σιωτῶν τε καὶ Ἰωνῶν, Insularum & Jona, cætus solemnēs in Delo insti-
 tuisse, ac decantasse ibi Hymnos ab Olene Lycio, de quo infra v. 305,
 conditos, memorat l. 1v. c. xxxv. Quod commune eorundem Jonum
 ac Insulanorum, & in iis harum maxime Cycladum, institutum, hæc
 mirabitur, qui adverterit hæc ab Jonibus seu Jonis, Xuthæ & Creusæ fi-
 llii posteris, inhabitatas, ut id dicitur apud Euripidem Jon. v. 583.

Κυκλάδας ἐποικίσασσι, Νησιῶν πόλεως,

Cycladas incolens, Insularum urbes,

seu in iisdem Insulis conditas, & quarum alioquin aut plerarumque ex
 iis Ὀικιστῶν φαίσι Cretensem Minora eumque primum, ejectis inde Cari-
 bus, Colonias in easdem Cycladas deduxisse, tradit Thucydides l. 1. p. 4.
 ed. Wechel. Harum autem Cycladum in Delo obstatos in ea ac solemnēs
 earundem choros & Panegyres, stata etiam erant ac peculiaria domici-
 lia; sicuti in Cejorum in Delo ἐσιατορῶν seu cænaculi prope Artemi-
 sium, Dianæ nempe ibidem Sacellum, meminit d. l. Herodotus, ἀγ-
 χυτάτω τῷ Κεῖων ἐσιατορῶν, proxime Cejorum cænaculum. Unde ab iis-
 dem Cejis, & qua de re jam ante, exoratus olim Pindarus, ut iis
 choram in Delum pro more mittentibus, Hymnum seu Pæana in De-
 lum, quem iisdem nempe ibi χοροῦντες accinerent, vellet condere. Ut
 jam hic mittam Cyclada de hisce Cycladibus in genere dictam, sicuti
 apud Senecam Hercul. Oct. v. 803. & voces CYCLAS excepit omnis.
 Immo ipsa Delum una quippe e Cycladibus, Cyclas etiam, ut potiori ad-
 huc præ reliquis jure, appellata, in medio quippe earum sita, sicut de
 eadem infra Callimachus v. 200. Ἐσθῆς δὲ ἐν μείασι, constitisti vero in
 medio, ac Ἰσθῆν præterea seu Ἐσθῆν dicta sub finem hujus Hymni, & qua
 de re nos ibidem.

V. 4. τὰ ἁρῶτα φέρεται, ἐν Μουσῶν] De primatu hujus Insulæ Delæ
 pluribus infra agitur v. 16. & sequentibus, ubi ea de re dicendi erit locus.
 A Musis vero eandem sibi, ob natum scilicet apud se, & celebratum
 primo Deum Μυσαγότρων, prout ille in Orphicis pridem dictus, continuo
 tribui, jure quodam suo flagitare dicitur hic Delus; ac proinde iisdem
 Μουσῶν velut accinentibus, Hymnum in eam hic a Poeta pangi.

[X 2]

V. 6.

V. 6. *λασί τε καὶ σπείρωσι*] Quod utrumque a deabus factum dicitur in Hymno Homérico in hunc Apollinem v. 112. &c. Sicuti supra de Jove recens nato Hym. in eundem v. 32. *τόθι χροῖα Φαιδύνασσα Ἰλιά, τὸν σπείρωσι, συμ corpus iuvenis perfringens, o Rex, illud fasciis involvit, nempe mater Rhea. Quam vero laudem, ut Cretæ ereptam, ibi Arcadiæ tribuit Callimachus, ita tunc *loti* primum a partu & fasciis involvit, quod hic dicitur, in Delo Apollinis, eiuſdem Inſulæ Bœoti ſeu vero Apollo ipſe, derogabant. Auſtor enim Plutarchus de Oracul. defect. p. 412. eiectis Inſula Deliiſ, Pythio Oraculo Græcos admonitos, ut locum, in quo natus eſſet Apollo, inveſtigarent; mirantes eoſdem, quod ille alibi, quam in Inſula Delo quæreretur, tandem apud Tegyraz Bœotos natum cum ductu ejuſdem Oraculi, deprehenſum. Cui conſona etiam tradit idem Auſtor in Pelopida p. 286. Apollinis nempe Τεγυραῖς Templum & Oraculum prope Orchomenum exiſtiſſe, ubi genitus Apollo ferebatur, vicinum autem eidem montem Delum. A quo proinde, non autem a Delo Inſula, idem Δελίῳ ſeu Delii nomen (quamquam retragantibus præter alia Deliorum nummiſ, in quibus velut *ἱπιχώεα* ea ΔΗΛΙΟΥ appellatio illi tribuitur,) foret arceſſenda. Qua de re, ſeu traditiſ hiſce aliſſque Apollinis natalibus videri poteſt alius Auſtor, & quidem Dellius, de quo antea ad huius Hymni lemma, apud Stephanum in Τέγυρα, nempe *Ἐῆμ' δὲ ὁ Δῆλ' ἔστιν Ἀπόλλωνος ἕδος, οἱ μὲν ἐν Λυκίᾳ, οἱ δὲ ἐν Δῆλῳ, οἱ δὲ ἐν Ζωσῆεσσι τῆς Ἀττικῆς, οἱ δὲ ἐν Τεγυραῖ τῆς Βοιωτίας Φωκίᾳ. ὅθεν καὶ Τεγυραῖ Ἀπόλλωνος, Semus autem Delius ait; Apollinis natales alii in Lycia, alii in Delo, alii in Zostere Attica, alii in Tegyra Bœotia tradunt. Unde etiam Tegyraz Apollo. Quibus addi inſuper debuit Ephēſus, ſive Ortygiæ apud eam lucus, ubi Latonam partu gravidam edidiſſe Dianam & Apollinem, ab Ephēſiſ apud Tacitum dicitur Annal. l. III. c. LXI. Pro inſula tamen Delo, ut Apollinis ſcilicet natalibus & cunis decorata, ſeu protali certe a Gentilibus vulgo habita, militans indultæ eidem Inſulæ, variz, & de quibus adhuc infra, ac ſingulares prærogativæ, ſicuti ſacræ illæ, de quibus paulo ante ac infra pluribus, in eam miſſæ aliarum Gentium *θιωείαι*; dicta *Deliaea* deſtinata eam in rem apud Athenienſes navis; ſtationes ſolemnes in eadem Delo variarum civitatum ac populorum; conventus; chori; ludi *Deliaei*; veterum præterea poetarum, & qui pro antiquiſſimis Græcorum Theologiſ vulgo habiti, Pœanēs ea de re & Hymni; ipſa denique DELII Apollinis appellatio, atque inſculpta publico, quod modo innui, Deliorum ære, aliſſque ſacræ inde etiam habitæ illius Inſulæ monumentis; & qua de re, præter ante memorata, dicitur adhuc ſuo loco, ac prout *Δαλοθῆνις* idem invocatur in veteri Hymno, cujus aliquot verſus adducuntur ab Ariſtotele Rhetor. l. III. c. cxxvi. Adde vero hiſce, quæ de gemina Latonæ prole, poſt partum non in Delo inſula, vel in Bœotia, ſed in Xantho Lyciæ fluvio *αβύσσα*, ex Antonino Liberali, & aliunde notamus ad verſ. 4. huius Hymni.**

Ibid. *Καὶ ὡς θεὸν ἦνευσεν ἄσπλην*] Altera nempe cauſſa cur a Muſiſ *πριμωσιμω* ſibi inter Inſulas deberi vult hic Delus, quod non ſolum nati Apol-

Apollinis fuisset, uti ea de re jam dictum, *καροτρόφου*, sed præterea, quod cum *prima* pro Deo sibi *celebrandum* duxerit; atque ita reliquis Insularibus in cultu hujus Dei omnino præverit. Qua prærogativæ aliquin laude, non nati solum apud se, sed sacriati primum juxta Dianam Apollinis, inniti videas, dicto paullo ante apud Tacitum loco, Ephesum; & similiter alias ejusdem tractus urbes, ac Cyprum quoque ob repertas apud se primum & constitutas hujus vel alterius Numinis religiones ac ceremonias. Quæ etiam ratio existit, cur *ἑὶς ἀρχαίων* seu de *primariis* contendisse subinde inter se claræ olim ejusdem Regionis urbes leguntur; sicut Nicomedia ac Nicæa in Bithynia apud Dionem Prusæum Orat. xxv. 111, aut Ephesus, Smyrna, Pergamus, apud Aristidem serm. de Concord. T. 11 p. 302, & præterea apud Philostratum Vit. Soph. l. 1. p. 558. &c. Unde inculpta passim in earundem, aliarumve etiam Urbium aut Regionum, nummis, illa Deorum Dearumve, quorum cultu & sacris ex passim nobilitabantur, ac unde etiam aliquid præcipuum sibi adrogabant, fana & simulacra; additaque etiam subinde iisdem locis vel ΠΡΩΤΩΝ, vel uti paullo ante diximus, ΙΕΡΩΝ, vel ΝΕΩΚΟΡΩΝ, sed de quibus nos alibi, elogia. Illud unum addam, aliud de hoc Apolline, qui hic scilicet in Delo natus, ac *primus pro Deo celebratus* dicitur, statuisse Plutarchum in Pelopida p. 286, ubi eundem non inter Deos, inquit Bacchi & Herculis ex hominibus factos, tradit existisse, *ἀλλὰ τῶν αἰδίων καὶ ἀθάνατων, sed inter sempiternos & ingentos*. Verum quibus hodie non abunde nota veterum Gentilium in eorum *θεολογικῶν*, maxime in prædicanda vel enarranda suorum Numinum origine ac natura, non dicam solum impietas, sed mira insuper varietas, dissensio, & ineptiæ.

V. 7. Ὡς Μῦσῃ τὸν αἰεὶδῶν, ὁ μὲν Πίμπλευς] Citatur hic versus a Tzetze ad Lycophronem p. 53. ac prout hodie ibidem legitur,

Ὡς Μῦσῃ τῶν αἰεὶδῶν, ὁ μὲν Πίμπλευς αἰεῖσθαι,

Ἔχθιστι,

Ὡς Μῦσα καὶ τῶν, quem Pimbleus non canit,

Oderunt.

Sed quæ ibidem abeunt a lectione hujus apud Callimachum versus sunt plane nauci, nec eundem, quem licet sequens locus, τὰς Φαίβου, ὅτις Διόσειο λάθῃσιν, sic Phœbus enim (odit) qui Deli obliviscitur, omnino exigit, efficiunt. Mitto, quod apud Græcos, non Πίμπλευς, sed Πίμπλευς, ut hic apud Callimachum & Lycophronem d. l. Strabonem p. 410. &c. ac inde apud Horatium l. 1. Od. xxv. Pimblea dicebatur, & similiter apud Statium Silv. l. 1. carm. 1v, Excludis Pimblea sitim, & rursus l. 11. carm. vi. Et superas Pimblea sitim, ubi in priori loco editur Pimblea, quasi ob metrum, & quomodo Pimbleum montem legas hodie apud Catullum carm. c111; quum alioquin Πίμπλευς non Πίμπλευς a Græcis diceretur. Restituendus proinde apud Tzetzem hic versus, prout in scriptis & editis Callimachi libris hætenus legitur; aut Grammatici illius eo citando, quod & alias illi contigit, incuria est merito culpanda.

V. 9. Δίλω ὕμνος δαδδίοσμοι] "Ομηρον de *cantu* seu *carmine* sæpe a Poetis dici tralatitium, non adeo de voce ὕμνος, de qua supra actum ad Hym. in Jovem v. 78. Inde vero ποσειδίμοι non solum, seu φροίμοι, *praedictum* in cantu apud Æschyl. Agam. v. 838, sed etiam de *Hymno* ipso dicitur; sicuti apud Thucydidem de eo, quem ab Homero in Apollinem, & qui etiamnum existat, scriptum refert l. III. p. 243. δηλοῖ δὲ μάλιστα Ὅμηροι, ὅτι τοιαῦτα ἦν, ὡς τοῖς ἴπποις τοῖς δὲ, ἃ ἴεν οἱ ΠΡΟΟΙΜΙΟΥ Ἀπόλλωνος, quod autem hac ita se habuerint, *Horætius* imprimis declarat his versibus, qui sunt ex *Hymno* *Apollinis*, nempe a vers. decimum 146. ejusdem Hymni & sequ. Adde quod συνοῖμοι ὕμνοι αἰείδων, apud Apollonium l. II. v. 161. dicitur h. e. συνοῖδιον juxta veteres ejus Enarratores, seu consuetum *Hymnum* canere.

V. 11. ἀνμόωσα κὶ ἀτροπὸν] Scilicet juxta illud Maronis de eadem Insula Æn. l. III. v. 77.

Immotamque colli dedit, & contemnere ventos.

E duabus vero hujus vocis ἀτροπὸν, quas hic tradunt Scholia, significationibus, priorem arripuit Interpretes πεζογενέσθω, nempe pro αἰνήσθω seu *immutata*; posteriorem autem Vulcanius, pro *aspera* seu *inculta*, & quam in notis tuetur. Consultuistamen putem priorem, & quomodo Delum a Virgilio vocatam supra vidimus, amplecti, tum quod eam ibi Thucydidis auctoritate adserunt, priora in hunc locum Scholia, qui nempe magnum terræ motum enarrare adgrediens, dixerit adeo ingentem eum fuisse, ut ipsa etiam Insula Delus fuerit commota. Existat vero ille gravissimi Auctoris locus Hist. l. II. p. 104. ed. Wechel. ubi inter futurarum rerum prodigia illud refertur, ἔτι δὲ ΔΗΛΟΣ ἐκινήθη ὀλίγω ὥσ' ἑτέρον, ὡς ἑτέρον ΟΥΠΩ ΣΕΙΣΘΕΙΣΑ, *præterea* DELUS etiam paullo ante hac stetit, qua NUNQUAM ANTE. MOTA FUERAT. Quamquam id Medici etiam seu Persici belli temporibus, ut vere ibi ad Thucydidem notant veteres ejus Enarratores, contigisse, & quidem pro magni portenti loco tradat Herodotus lib. VI. c. XCIII. ΚΑΙ ΠΡΩΤΑ ΚΑΙ ΥΣΤΑΤΑ τὰ μίχρη ἡμῶς ΟΥ ΣΕΙΣΘΕΙΣΑ, ad meam usque ætatem tunc & PRIMUM & POSTREMUM COMMOTA. Quibus consona refert Plinius de eadem Insula l. IV. c. XII, *sola motum terra non sensit. Ad M. Varronis ætatem Mucianus prodidit bis concussam*; & similiter Callisthenes apud Senecam l. VI. Natur. Qu. c. XXVI. sicut jam ad Plinii locum notarunt viri docti. Ut proinde haud mirum sit, hic *ventosam* dicieandem *Delum*, & simul tamen *immutam*, seu solitis terræ motibus, instar aliarum Mavis Ægæi Insularum, haud obnoxiam. Unde immissa a Neptuno gravi in Ægæum tempestate, metulisse sibi, ne eadem forte percuteretur, *Immutam* alioquin *Delon*, tradit eodem, de quo paullo ante loco, Papinius Theb. l. III. v. 438,

Ipsa suo Mysæno, Gyæoque revelli,

DELE times:

quam tamen *instabilem* dixit alibi idem Statius Achill. 1. 388. *neq. instabilis fama superare Delo*, nempe quod ante natum in ea Apollinem, *πλαγυλίη* seu *errabunda* eadem, uti infra vocatur v. 274; existuisse crederetur.

Adde

Adde hic insuper, quod quumquam *aspera* esset hæc Insula, prout de ea adducto jam ad lemma hujus Hymni loco Pindarus, & in Argonauticis Orpheo tributis similiter v. 1354. Δῆλον δ' ἀπὸ κρημνῆς, *Delo ab aspera*, ac rursus in Orphicis Hym. in Latonam, κρημνῆϊ σὺν Δῆλῳ, ac inde etiam *δυσῆρος* seu *ad wandum difficile*, uti infra dicitur v. 268; non proinde tamen foret, ut in postremis ad hunc locum Scholiis notatur, ac arripuit, ut dixi, Vulcanius, plane *δυσῆρος* seu *inculta*. Quod, ut alia nunc mittam, abunde redarguit sequens Euripidis locus, Iphig. Taur. v. 1235,

Δηλῶς εἰς κρημοφόροις

Γυάλοις,

Delinca terra in fertilibus

Vallibus.

V. 12. *Αἰθυσίης*] *Mergis* perviam dicit hanc Insulam *Delum*, ut ea proinde fuerit juxta illud Maronis l. v. v. 128, *apricis statio gratissima MERGIS*. *Αἰθυσίης* quidem, non tam de *mergo*, quam de *fulica* ab eodem poeta dici, seu ita Arati de *αἰθυσίᾳ* locum verti Georg. l. i. v. 36, notat ad Solium ὁ πᾶν, qui tamen ibidem *αἰθυσίαν* in genere de *mergo* intelligi, atque ita etiam a Lucano eandem reddi, ibidem agnoscit. *αἰθυσίαν* autem sive *marissimam loca* incolentem *αἰθυσίαν*, notavit Aristoteles Hist. An. l. viii. c. iii. ac uade Nereides dicuntur ab Apollonio l. iv. v. 966.

Ἐθ' αἰ μὲν πατρὶ βῆθος ἀλιγνίμῃ αἰθυσίῃσι,

Ubi quidem fundum mergis similes subierunt.

Iode etiam, & quod hæc illustrat, juxta marinas cõturnices, in adjacente ad unam ex Istri ostiis Achillis Insula, copiosum *αἰθυσίῳν* proveniam extare, tradit Arrianus in Periplo Ponti Euxini p. 133. postrem. edit. E quo Arriani præterea loco constat diversam esse, quod viderunt alii, *αἰθυσίαν* ab *ἰκαλιῆ κορώνῃ* seu *marina cõturnice*, quas pro eadem haberi tradit ad hunc locum Vulcanius. Quumquam utraque esset ex earum avium genere, quas Insulares, seu *ταῖς ἐν ταῖς νήσοις ἀγατελεύσοις*, in *insulis versantes*, dicit ad Aratum de iis agentem, Theon. Διοσημ. v. 186. Augurium vero futuræ tempestatis ex *αἰθυσίαις* seu *fuliciis*, juxta Virgilium. vel *mergis*, e mari ad littora seu in sicum confugientibus capi, post Aratum Διοσημ. v. 187. tradiderunt Maro dicto Georg. loco, Lucanus l. i. v. 503, Persius Satyr. vi. v. 3, & Plinius l. xviii. c. xxxi.

V. 14. *ἀσπυρῆσαι ὕδατος ἄχνην*] Locum hunc, quem satis difficilem tradit Anna *ἰαχυματώτη*, haud male expressit Vulcanius, *late spumans aspyræ candidæ*. *ἀσπυρῆσαι* nempe seu *ἀσπυρῆσαι*, quod Græcis proprie, ut notum, *abspergere* aut *purgare* denotat, & *ἀσπυρῆσαι* ab antiquis Criticis redditur; quandoque etiam luto aut alia quapiam re *illinere*, ut apud Demosthenem de Corona, idque juxta usum simplicis *μάτην*, quo nempe dicitur, *τὸ ἀσπυρῆσαι, καὶ φυρῆν, καὶ εἰς ἓν συνάγειν, miscere, pinsere, & in unum cogere*, ut notant eruditi Comici Enarratores Equit. p. 388. Unde ab eodem Comico, cum *ασπυρῆσαι*, pro *adjicio, conglutino*, tum *ἀσπυρῆσαι* ibidem dicitur p. 337. h. e. juxta

[X 4]

col.

eisdem Criticos *præstantissima horden*, quæ *Αχιλλεον* dicebantur, *subigere*, seu iis *vesci*; h. e. ut iidem notant, *publici in Prytæneo vicium fieri participem*. Quamquam ut obiter, nec alieno ad eam rem loco, id notem, *Αχιλλειον* juxta Hesychium diceretur etiam de *spongia*, qua *oculi absterguntur*, sicut apud eundem Comicum legitur in eodem dramate v. 343. τὸ ὀφθαλμῶ περιψῆν, μοχ ἰμῷ σὺς τιν κεφαλὴν ἀσπῆν, in *carpi abstergo mentem*, a Criticis autem ibidem, *περιψῆν*, ἀντὶ τῆ καταμάσσειν, ἀσπασγίζειν, ac proinde *περιψῆμα* ab Apostolo 1. Coriath. iv. 13. quod *vamenium* Beza, & *rejectionium* Erasmus, ab aliis etiam *spongia*, ut a viro doctissimo Is. Vossio ad Catullum p. 98. statuatur, haud aliena utique a veteri ad eum Apostoli locum Scholiastæ glossa, quæ hanc vocem explicat de re ipsa, qua sordes absterguntur. Ita etiam *ἀσπιμάγματα* ab Hippocrate de Medico cap. 11. dicuntur *ἰδῶνα* & *σπίγγοι*, *limosa* & *spongia*, quibus oculi, ut ibidem erit, aut vulnera detergantur. Apud Theophrastum vero de Lapidibus circa finem, *gypsi usus potissimum præstare dicitur*, σὺς τὰ ἀσπιμάγματα, quod in *simulacris & sigillis* vertit ibi Interpres, sicut nempe *οικονομίον* subinde a Platone alitque sumitur, non de sigillis quidem, sed de expresso sigillis aut aliunde simulacro: *ἀσπιμάγμα* vero cum de *spongia*, aut alia re ad abstergendum, ut modo dictum, idonea; tum de re ad *illinendum* apta, prout eo Theophrasti loco debet illud intelligi, a verbo nempe *ἀσπιμάττιον*, eo sensu, sicut paullo ante vidimus, ab Atticis usurpari solito. Quod adstruit etiam Harpocration, apud quem legitur in voce *ἀσπιμάττιον*, *ὀδυκτός γυψο* (γύψη καταπλασμίον) Titanas, ne manifesti fierent, dum Bacchum dilaniarent. In priscis autem Philoxeni glossis, *ἀσπιμάγμα*, *Cementarium*, & rursus *Cementarium* *ἀσπιμάγμα*, ubi vox illa *Cementarium* nibili omnino, nusquam certe alibi legitur, & cujus loco proinde *Cementarium* seu *Camentum* Gallis *ciment*, haud aliena a tradita modo vocis illius *ἀσπιμάγμα* significatione licet ibi opinari, ac prout alibi in iisdem glossis, *camentum*, *χαλίξ*, *γύψος* redditur. Exstat vero alius ejusdem Theophrasti locus, sed in cujus explicatione in diversa abeunt Interpretes, nempe de *Caus. Pl. l. vi. c. xxxix.* ubi *ἀσπιμάγματα τῶν δακτύλων*, *abstergimenta digitorum* vertit Gaza; alii, ut e *Fœsii* *oeconomia* observo in voce *οικονομία*, & quibus ille favere ibidem videtur, *ab annulis expressa simulacra*; in *Heinsiana* vero editione, & cui alii jam præixerant, ut ex eodem *Fœsio* liquet, *passillorum strigmenta*, seu, ut mallet, *passillorum confectioes*, aut *illitius*. Agit nempe ibi Theophrastus de iis, quæ odorem potissimum suscipiant acservent, qualia non deceat esse, ut ibidem ait, neque arida nimis, neque nimis liquida, additque opportune eam in rem *ἀλλὰ δὲ καθάπερ ἀσπιμάγματα τῶν δακτύλων*, *μισὴν τιὰ ἔχειν κρησίω*, sed oportet, ut sicut *passillorum confectioes* aut *illitius*, *mediam habeant temperamentum*. Quales nempe *passilli*, qui *δακτύλοι* ab Hippocrate, juxta Galenum in Expositione glossarum illius Medicorum Antistitis appellati, iique *orbiculares* seu *κύκλοι*, *τροχίσκοι*, ac proinde non adeo a forma oblonga instar *digiti*, prout alioquin id genus *passilli* a forma orbiculari illis *τροχίσκων* vulgo aut *κυκλίσκων* nominibus

nibus dicti sunt, alii vero *τεύχωνοι* similiter, quos vel ex eodem Galeno observarunt jam viri docti; alii vero ab ovata figura aut a forma panis aliter vocabantur. Unde posteriori etiam *απο dicti φουκοπαίσιμοι, παστίλι*, tanquam in modum *dalilyli* seu palmæ fructus conformati; ut illud e Zozimo Panopolitano monuit *ό πάνυ* ad Solinum p. 396. ult. ed. Adquæ referri insuper debet Hesychii de hac voce *δακτύλιος* notatio; *δακτύλιος, φαρμακίτης, ό νοί φαρμακοπώλαι διάθασι πιπρώσκον αντί φαρμάκου, h. e. δακτύλιος ad medicamenta spectans, quomodo Pharmaco-pola solent vendere pro medicamento.* Sed quam in rem, seu ad dictum Theophrasti locum, unice faciunt Hippocratis verba de Natur. Mul. cap. cv. *καί μη ύγρόν πάνυ ποσει, αλλά ως εκμασσεσθαι δακτυαίον, & non valde liquidum medicamentum facis, sed ut PASTILLUS EFFINGI possit*, ut bene a Fœbio vertitur hic locus, non ut ab aliis, nec in ea etiam quamquam cæteroquin accurata, quæ in Batavis prodiit, Hippocratis editione, verba redduntur, *sed ut digiti effingi possent.* Proprium vero id horum *pasillorum*, cum ex iis Hippocratis verbis, tum aliunde constat, maxime ex eorum genere, qui ad illinendum formabantur, ut illi contriti humore quopiam, postea aliquantum exsiccarentur; atque ita nec liquidi nimis, nec minus aridi iidem forent. Adde, quod ex odoribus sive odoratis plantis vel succis, croco, myrto, nardo &c. crebro ii effingerentur; sicut de *pasillo e croco*, eoque fronti illinendo videas apud Galenum l. 11. c. 11. de Compos. Medicam. *κατά τόπων.* Ex hisce autem plana videtur mens Theophrasti, ubi opportuno id genus pasillorum exemplo, naturam eorum, quæ odores suscipere ac retinere valent, nempe ne aut liquida nimis, aut nimis arida sint, sed mediæ cujusdam temperationis, abunde videtur comprobare. Opportune etiam eam in rem adhibuit Theophrastus vocem *δαυμάγματα*, prout *δαυμάγιδαι δακτύλιον, effingi pasillum* dixit adducto loco Hippocrates; nempe qui digitis seu manibus formari ac *αναπλάττειν* vulgo dicebantur, & quomodo Galenus indicato modo loco ait, *ανάπλαττει τροχίσκος, effinge pasillos*, & quidem ubi de pastillis ad illinendum agitur, protradita jam ante apud Atticos vocis *δαυμάγιδαι* & *δαυμάγμα* significatione, ac proinde juxta illud, quod a Statio dicitur Achill. l. 1. v. 332.

*Qualiter artificis victura POLLICIS cova
accipimus FORMAS.*

Quamquam, ne quid dissimulem, illa etiam de qua supra hujus apud Theophrastum loci tradita ab aliis explicatio, nempe *δαυμάγματα τών δακτύλιον, expressa ab annulis simulacra*, neque a nativa verborum illorum significatione, neque a sensu etiam illo, de quo ibi agitur, ablat: de us nempe, quæ dum effinguntur mediæ inter humidum ac siccum temperationis esse oporteat. Unde etiam pridem, ac ante visam eandem illam horum verborum, quam nunc in Oeconomia Fœsii forte animadverto, explicationem, ad oram mei Theophrasti *impressiones sigillorum* eadem ibi verba *δαυμάγματα τών δακτύλιον* verti debere notaveram. Ut mittam, quod pro *δακτύλιον* ab aliis *δακτύλων* legitur in adductis paullo ante Hippocratis verbis, ac inde quoque alia, ut jam videt-

[X 5] mus,

mus, adferatur ejusdem loci explicatio : tum præterea, quod ipsa vox *δακτυλίον*, pro *passillis* inter Hippocratis glossas, seu peculiare illi dictiones a Galeno referatur, neque ab aliis e veteribus eo sensu dicta eadem occurrat. Immo, ut hoc addam, quod vulgatam alioquin apud Græcos Medicos vocem *τροχισκοί* de *passillis*, & cujus tamen ante Galenum exempla non adtulere hæcenus, qui hoc agebant, viri docti, Forcius in Oeconomia, Gorraeus in Definitionibus seu Lexico Medico, aliique e recentioribus, aut veteris cæteroquin Hellenismi promi condidit, inquam, vocem alibi apud ipsum Theophrastum observarim, nempe Hist. Plant. l. ix. c. x. ubi de panacis radice ait inter alia, *ἐν αὐτῷ δὴσσαντες τροχισκῶς ποιοῦσιν, vino deinde eam subigentes, passillas formant.* Ea autem seu obvia alioquin, ut ad Callimachum redeam, *ἀβστεργαδὶ* significatione, vox illa *δακτυλίον* ab eodem hic sumitur; ut nempe dicat Icarii maris plurimam spumam circa Deli Insule littus *ἀβστεργί* quasi & purgari, seu *ἐν αὐτῷ ibidem cogi*, ac in littus ejici, pro tradita postremæ vocis *μάσσω* vel *μαστῆν* a Græcis, uti vidimus, Comici Enarratoribus, significatione, nempe *ἐν αὐτῷ συνάγων*. "Ἰδαίως enim Ἰσμεῖον ἄχνη, de *maris spuma* potius dici, quam de *algæ*, quamquam eadem huic loco ratio constat, omnino putem, sicut adducto ab Anna eruditissima Homeri loco Odyss. E. v. 403. juxta vetera ad eum Scholia, & quoad αὐτὸ αἰλὸς ἄχνη *maris spumam* dixit itidem Nicander Alex. p. 164. aut vero αἰνωπὸς ἄχνη, *vini spumam*, Euripides Orest. v. 115. Unde *δακτυλίον* etiam per *δακτυλίον* hic commode reddunt Scholia, h. e. *sordas, marinam* nempe *spumam ἀβστεργε*, vel *expurgare*; ut proinde haud opus sit eandem vocem hic in *δακτυλίον* continuo mutare. Ad quam præterea vocem *δακτυλίον*, hinc Callimacho adhibitam, spectat itidem ea, quam notavit hic Anna *ἐπιλογισμῶν ἀπὸ*, pro *mensuram ἀβστεργε*, seu *abradere* eidem vel demere, quod mensuræ superest, illius verbi significatio; ea scilicet, quam expressit Theocritus Idyll. xv. v. 95. *μή μοι κενὸν δακτυλίον, non mihi vacuum mensuram abrades*; etque juxta illud Theophrasti Charact. *πρὸς βδύλον, μετρεῖν αὐτὸς τοῖς ἰσθμῶν τὰ ἐπιπλεῖον σφίδαζ δακτυλίον, metiens ipse dactylis suis necessaria, seu dactylum abradens*, & quæ ibidem notavit Casaubonus. Alio quidem, quod prætermitti hic non debet, sensu, eadem voce *δακτυλίον* usus erat Cyrenæus hic vates, eo nempe versu, qui ab Athenæo sub initium operis refertur, *ὅτι δὴ δακτυλίον ἀβστεργε* &c. quo ad veterem & sacram expiandi ac lustrandi situm respici, notavit ibidem ὁ πῶν, ac præterea ad Theophrasti Charact.

fact. p. 304; & quo sensu etiam voce *ἀπομαγμάτων* usus Sophocles in Captivis apud Harpocratonem,

Στρατὴ καθαρτῆς καὶ ἀπομαγμάτων ἰδρας,

Lustrator exercitus; & expiationum peritus, non abstergimento-

ut ibi Interpretres. Quo spectat Hesychii glossa, *ἀπομαγμάτα, ἀεθερώματα, lustrationes per sulphur*. Adeo ut ex hisce plures emergant diversæ haud parum, neque proinde, ut subinde ab Interpretibus factum, inter se confundendæ, harum vocum *ἀπομαγμάτα* vel *ἀπόμαγμα* significationes; nempe illud pro *abstergere; conglutinare* vel *illinere; effingere* seu *imprimere; abradere demensum; purgare* seu *expiare*; & inde *ἐπομαγμα* similiter *spongia; strigmentum; res ad conglutinandum aut illinendum apta*; vel quæ *effingitur; lustratio* denique, seu *purgatio*. Unde voce *ἀπομαγμάτα* usus est haud semel Chrysostomus, modo pro rem aliquam in animo *imprimere*, ut Homil. xxvii. Tom. vi. ed. Savil. p. 226. καὶ ἴδῃ, καὶ ῥήματα γυναικεία εἰς τὴν ταυτῶν ἀπομαγμάτορ μοι ψυχῆν, *thores & verba mulierum in animo suo imprimentes*; pro *abstergere* autem, Serm. xxxv. in Lazarum T. v. pag. 228. τῶν ῥινῶν ῥίως συνεχῶς ἀπομαγμάσονται, *naribus profusivum continuo abstergentes*.

V. 15. Ἰχθυόεσσιν ἀλίπλοοι] Sic ἰχθυόεσσιν ἀλίπλοοι de Neptuni tridente dixit Æschylus Sept. Theb. v. 134. Ut vero ἀλίπλοοι dicuntur hic *πίσκατορες*, ita etiam *παντα* apud Apollonium Rhod. l. iii. v. 1328. *μύγα καί ποιοι ἀλίπλοοι ἰσθίαρτο, magnum velum nauta dimittuntis*.

V. 16. Πρώτης ἀγέρας] Non de Urbium solum inter se, unius nempe aut diversarum quandoque Regionum, & qua de re nos accurate alibi, sed integrorum quoque Populorum *primatu* sæpe olim actum, ac ratio ejusdem habita legitur. Hinc de servato ordine Urbium aut Populorum Græciæ, qui fortiter contra Persas pugnaverant ad Platæas, & quorum nomina incisa erant in signo Jovis ab iisdem Populis dedicato in Olympia, videri potest Pausanias l. v. p. 332. &c. Ut notas mittam Atheniensium, & Lacedæmoniorum, potissimarum quondam Græciæ gentium, de illo Primatu contentiones, & quorum postremos non cum Græcis solum reliquis, sed & cum Macedonum Regibus perpetuo ἀπὸ ἀρχαίων decertasse tradit Strabo l. viii. p. 365. Sed de his ἀρχαίοις seu *primatibus* Urbium aut Populorum, & qua prærogativæ laude illas subinde in antiquis eorum nummis ornari certissimus, nunc agendi non est locus. Id unum hic notandum, quod Insulæ Delo, præ aliis nempe Insulis, *primatum* hic tribuat Callimachus, ob Latonæ in ea, de quo pluribus infra, puerperium, ac editum ibi sacratumque primo Apollinem; quodque illa Insula ideo in peculiari hujus Dei tutela haberetur; ac inde, uti jam ante vidimus, pluribus prærogativis ornata fuerit eadem Delus, quod testatur etiam Strabo l. x. p. 485. Τετίμηται δὲ ἐν παλαιῇ ἀπὸ τῶν θεῶν, ἀπὸ τῶν χροικῶν (MSS. ἡραικῶν) ἕκαρτην, *antiquitus in magna fuit hac Insula honore propter Deos (Apollinem nempe ac Dianam) jam a Sæcuri (seu Heroicis temporibus) exaltata; perhiberi enim, ut addit, Latonam partus doloribus solutam, ibi Apollinem ac*

Dia,

Dianam in lucem edidisse. Quo spectant intuper ea, quæ mox tradit de insigni hujus Insulæ celebritate, eaque aucta, maxime post everfam a Romanis Corinthum, mercatoribus undique eo adlectis immunitate Templi ac Portus opportuno ex Italia & Græcia in Asiam navigantibus situ, de quo etiam Maro l. 111. *Æn.* v. 80. *hæc fessos insuoplacissima Portu, Accipit*; ac præterea e solemnibus in eadem conventibus, qui ἐμπόριον quid haberent. Restaurata vero a Romanis Corintho, subdit idem Geographus, Athenientes Insula potitos, sacra simul & mercaturam diligenter in eadem procurasse. Quibus etiam consona quæ apud Pausaniam de eadem Delo itidem leguntur, quam tradit l. 111. p. 207. olim totius Græciæ Emporium existuisse, alibi nempelib. v. 111. 209. τὸ κοινὸν Ἐμπορίον ἐμπόριον, commune Græcorum Emporium itidem vocat. Immo, quod de eadem ut totius Orbis Emporio, ait de ære agens, quod in Delo præstantissimum proveniebat, Plinius l. xxxiv. c. 11. *antiquissima aris gloria Deliacum fuit*, MERCATUS IN DELO CONCELEBRANTE TO- TO ORBE. Quæ singula egregie illustrat præclarum & antiquum marmor *Deliacum*, ex eadem nempe Insula ante annos haud ita multos advectum, cujus inscriptionem, quamquam quibusdam in locis mutilam, vulgarunt viri bene de his antiquitatibus meriti, Sponius Miscell. p. 343. & Wehlerus Itiner. Anglic. edit. p. 54. Complectitur vero illa *Psephisma* seu Decretum profectum a Synodo sive conventu *Mercatorum & Nauclerorum in Delo*, in honorem cujusdam Dorothei; ac ubi in fine inscribitur hinc Δῆμος Ἀθηναίων, *Populus Atheniensium*, qui ratum nempe illud habuit, quique habitabat, ut aliunde notum, ac vere ibi monuit Cl. Sponius, in Delo; illinc ἡ Σύνοδος τῶν Τυρίων Ἐμπορών καὶ Ναυκλήρων, *Synodus Tyriorum Mercatorum & Nauclerorum*. Quæ tamen decora amisit eadem Insula, dum postea misere a Mithridatis ducibus vastata, urbeque solo æquata, ut tradit itidem Strabo l. x. p. 486. & Pausanias l. 111. p. 207, ea sub Romanorum primo, postea Atheniensium potestate, deserta ferme ac inops deinceps remansit; adeo, ut de ea suo jam ævo nullo loco habita, dixerit Tertullianus de Pallio c. 11. *cum inter Insulas NULLA JAM DELOS; arena Samos*.

V. 17. ἐκπύρις Ἐλαιῶν τε καὶ ἐς Τετυρίδα Τυρίων] Haud magnopere hic verti censeo, ut vel recepta in Callimacho lectio retineatur, ἐκπύρις, aut vero ut cum eruditissimo Tanaq. Fabro legatur ἐκπύρις pro ἐκπύρις. Neque enim prius illud sensu carere, si locus recte attendatur, existimo. *Titanis* autem dicta hic *Tethys*, sicuti ab Ovidio Fast. l. v. v. 81.

Duxerat Oceanus, quoniam Titaniam, Tethyn.

Quod eadem juxta *Oceanum*, fratrem nempe simul & conjugem, hic commemoratum, e Cælo ac Tellure genita, præter Hesiodum a Platone præterea dicatur in *Timæo*: *Titanes* autem dicti fuerint Cælo ac Tellure fati, ut apud *Æschylum Prom.* v. 205.

Τιταῖνας, Οὐρανῶν τε καὶ Χθονὸς τέκνας,

Titanas Cæli & Telluris liberos.

Unde *Τετυρίδα* eandem *Tethyn* dixit etiam *Lycophro* p. 46.

Γραῖας ἔτυπεν Ἐλαιῶν Τετυρίδα,

Atum

Antem Titanidem, Oceani conjugem,

ubi consuli potest Tzetzes; & sicuti insuper inter Titanas feminas *Tethys* juxta Rheam, Themim &c. a Diodoro adnumeratur l. v. p. 334. Hinc *Τιτανίς* appellata itidem *Themis* apud dictum modo Tragicum Prom. v. 873. & alibi juxta eundem, Phœbe *Τιτανίς, ἄλλα παῖς Χρόνος, Τιτανίς* alia *Telluris filia*. Eumen. v. 6. & quomodo *Τιτανίς Μήτηρ, Τιτανίς Λυμνα*, quæ eadem cum *Phœbe* legitur apud Apollonium Rhod. l. iv. v. 54. Quamquam *Tethyn*, non pro *Telluris filia*, sed pro *Tellure ipsâ*, ac inde etiam *Τηθύω*, quasi *Nutricem*, h. e. *Τήθηρ*, dictam observent veteres Critici ad Homeri Iliad Σ. v. 201. Quam notat etiam, sicut alteram ejusdem vocis, eamque magis obviam (& de qua supra ad v. 44. Hym. in Dian.) pro *Oceano ipso seu mari* significationem, ad eundem Poetæ locum Eustathius p. 978. *Τηθύς τὴν κοινὴν τροφὸν ἔην, dein αὐτὴ καὶ ὁ Ὠκεανός, Tethyn communem Nutricem Terram &c. ipsa etiam Oceanus*, & quomodo de extremo mari dixit Orpheus seu Onomacritus Argon. v. 333. καὶ Τηθύω ἔχατον ὕδαρ. Verum quid per hanc *Tethyn* intellexerint præsci naturæ consulti, aut ut eos subinde veteres vocant, οἱ θεολόγοι, omnium optime docebit Proclus l. v. in Timæum, ubi varias refert de eadem opiniones, ac inter alia p. 293. *Τὴν δὲ ΤΗΘΥΝ, οἱ μὲν τὴν ὑγρὰν αὐτῆν ἕσταν φάσιν· οἱ δὲ τὴν πολυμετᾶσθαι φύσιν· οἱ τῆι τῷ πατρὸς εὐδυσροσύνην· ὁ δὲ θεὸς ἰαμβλικός, ποιητικῶν ἀφ᾽ ἑαυτοῦ εἶναι αὐτὴν, τὴν δὲ τῷ σὺργεῖν δραστήριον ὑπερδύναμι κατὰ τὰς αἰτίας.* TETHYN autem quidam dicunt esse ipsam humidam naturam; alii vero naturam plurimum mutabilem; nonnulli universæ concinnatæ ordinationem: divinus autem famblichus supponit esse illam effectricem dispositionem, seu in aperando promptam ac efficacem constitutionem. Quibus addit in sequentibus, unde dicta sit eadem TETHYS, nempe juxta traditam a Platone in Cratylo ejusdem vocis, quamquam parum probabilem originem, ac ejus præterea ab Oceano discrimen, τῷ ἔν Ὠκεανῷ πᾶσαν κίνησιν ἡνωτὸς ἀδρόους θείαν, νοεράν, ψυχικὴν, φυσικὴν ἢ ΤΗΘΥΣ ἔσα ἀφ᾽ ἑαυτοῦ τῶν κινήσων τῶν ἑνδον καὶ τῶν ἔξω, καλεῖται Τηθύς ἀφ᾽ ἑαυτοῦ καὶ διηδύσα τὰς ὑλικὰς αὐτῆν κινήσων, quæ vero Oceanus omnem motum gignat promiscue, divinitus, intelligibilem, animaleam, naturaleam. TETHYS autem ea sit, qua discernit motus internos & externos, ideo inde etiam dicta, quasi percribens & percolans materiales motus ab immaterialibus. Quæ loca ideo obiter hic adscribere non piguit, ut vel inde eorundem Platonicorum in explicandis veterum Poetarum *Θεολογικαῖς* multiplex varietas aut etiam *ἀπορίας* elucescat. Hic vero, ut id postremo addam, circa eandem *Tethyn* & *Oceanum* congregari Insulas, & Chorum agere fingit Callimachus, tamquam filias nempe circa patrem Oceanum ac matrem, uti ab Homero vocatur, *Tethyn*; & quibus conjugibus, *Mare* simul ac *Terram* designari modo diximus.

ἔξαρχος ὀδύει] Nempe in Insularum circa Oceanum & *Tethyn* Choro dux ejusdem dicitur hic *Delus*, seu, ut vulgo *Γίπρι*, *καρυφαῖος*. Notum enim cum *ἄρχων*, *ἀρχιδαι*, tum composita *ἔξαρχος*; *κατάρχος*, dici de iis, qui in veterum factis & choreis primi canendo aut sal-

tando

tando etiam, juxta Aristarchum apud Athenæum l. iv. p. 180. auspici-
cium reliquis faciebant. Ita ἱεραρχὸς Βεβόμιος Chori Dux seu praefultor
Bacchus, dictus ab Euripide Bacch. v. 141. & ἱεραρχὸν μολπῶν exordiar
cansilenam, Troad. v. 148. Apud Sophoclem Antigon. v. 160. Βακχῶος
ἄρχου, h. e. juxta Criticos ibidem, ἄρχου τῆς χορείας, Bacchus Choreas
incipiat. Sic apud Pausaniam l. v. p. 322. Ἀπόλλων ἱεραρχῶν τῆς ἀδῆς,
cansu praesente Apolline, & apud Pindarum Nem. Od. 11. p. 344. ἀδο-
μολοῖ δὲ ἱεραρχεῖται Φοινῇ, suavisana autem auspiciamini voce. Quo sensu
πατῆρχομαι adhibuit etiam haud semel Euripides, ut Hecub. v. 684.
πατῆρχομαι Νόμων Βακχῶων, incipio Nomos Bacchicos, & alibi Andro-
mach. v. 1199. Qui vero primatus hic inter Insulas Delo tribuitur, ad
ea, quæ ad vers. 1. & 16. diximus de ejusdem Insulæ celebritate, & ma-
gna olim loci religione, referri unice debet.

V. 19. Φοινιστὰ μὲν ἔχουα Κύρον ὀπηδῆ] Mirum inter Insulas maris
mediterranei secundum *Corfica* locum hic tribui, qui nec magnitudi-
nis, nec fertilitatis, aut aliorum decorum intuitu, ei videbatur compe-
tere, præ Sicilia utique, Creta, Cypro, & vicina eidem, quæ mox se-
quitur, Sardinia. Unde eadem etiam *Corfica* in sextum demum locum,
magnitudinem Insulæ quod spectat, post Sardiniam nempe, Siciliam,
Cretam, Cyprum, Eubœam, a Scylace rejicitur in fine Peripli, ubi in
μυγίθῃ Νήσων, magnitudines Insularum tangit, & a Diodoro similiter
lib. v. p. 297: ab Appiano autem in Syriacis p. 3. in octavum demum lo-
cum, post Rhodum nempe adhuc ac Lesbum, præter memoratas modo
Insulas. Quum alioquin eadem tertio loco post Siciliam & Sardiniam
collocetur, cum a Strabone l. 11. p. 123, tum in versibus, qui ex Alexi-
co (forte Alexide) Comico a Constantino Imp. referuntur Imp. Orient.
l. 11, & Eustathio in Dionysium p. 83. Et quamquam idem Diodorus,
ubi de hac agit *Corfica* l. v. p. 295, eam a proventu resinæ, ceræ, mel-
lis, & buxi, ac præterea a justitia & humanitate incolarum, præ aliis
barbaris populis commendet; haud eo minus illa a Strabone l. v. p. 224.
& a Seneca in eam relegato Consol. ad Helv. cap. vi. ob cæli inclemen-
tiam, soli asperitatem, rerum ad vitam sustentandam penuriam ac feri-
tatem incolarum, traducitur; eaque inde etiam *terribilis, barbara &*
horrida appellari meruit in Catalectis veterum Poetarum ab illustri Sca-
ligerο vulgatis l. 1. p. 198. Ut mittam, quod de eadem Insula tradit
Procopius Bell. Got. l. iv. cap. xxiv. in *Corfica*, quæ Κύρον olim di-
cta, γάνες seu pusillos homines, & armenta equorum paullo grandiora ovi-
bus dari. A quibus nempe recedit hic Callimachus, qui primam ei-
dem *Corfica*, post sacram, & quam laudandam hoc Hymno susceperat,
Delum, locum continuo tribuit; eamque, ut addit, οὐκ ὀνειδῆ, non vi-
superandam indigitat. Qua occasione illustrandus ac emendandus Theo-
phrastī de eadem Insula locus, male hæctenus a librariis ac ab interpre-
tibus acceptus. Exstat ille H. Pl. lib. v. cap. ix, ubi postquam arborum
ad fabricandas naves magnitudine ac pulcritudine, nullo loco, quod iis
affoquin supra reliquam Italiam excelebat, habendum præ *Corfica* La-
tium dixisset, addit ΚΥΡΟΝ μὲν εἶς, οἷος ἂν τῆς ΟΝΗΣΙΝ, οἷος κῆρ
το

τὸ ἰδαίφες, καὶ τὸν αἶρα πολὺ ἀγχοφίρει τῶν ἄλλων, *CORSICA quidem, seu ratione UTILITATIS, seu etiam ratione soli & aeris, locis plurimum ceteris præcellit.* Ibi enim prioribus verbis perperam hæcenus ἀγχοφίρει τῶν ἄλλων, seu juxta Gazam, *ratione laxationis*, nullo equidem idoneo sensu legitur & explicatur, maximè ubi densam & confertissimam, præstantissimis id genus arboribus hæc Insulam, & e quibus navim quinquaginta velis instructam a Romanis fabricatam tradidisset, quibus hæc, quæ modo adtuli, verba continuo subdit præclarus Auctor. Hæc autem, ut eadem emendavi, cum proxime accedunt ad editam ibi vocem, quamquam diversissimo utriusque sensu, ὄρασι pro αἰσιον; tum hunc Callimachi locum egregie illustrant, ac inde etiam lucem mutuantur, Κύριος ἰαπεδῆ ἐκ ΟΝΟΘΗ, *Corsica sequitur, haud visuperanda.* Unde insuper abunde refellitur τῆ παρὰ Jul. Scaligeri ad eundem Theophrasti locum animadversio, ubi ἐὶ τῆ Κυρικῆ, pro ἐὶ τῆ Κύριου legendum credidit; quasi nempe pro Κύριου vulgo a Græcis, ab indigenis autem seu a Pœnis, uti ea de re mox, Καρῆς vel Καρῆσι, & inde a Romanis *Corsica* sit appellata. Qua de re proinde, seu diversus adeo de eadem Insula veterum narrationibus, haud aliud statuendum occurrit; nisi non videri omnem Diodoro, Insula quippe haud valde remota oriundo, ac unde eī *Siculis* nomen, fidem abrogandam, dum *Corsicæ* bona prædicat; neque etiam mirum si ab Auctore longius distito, qualis hic Cyrenæus vates, & qui Alexandriæ floruit, ac post gravissimum Auctorem Theophrastum, qui eadem ferme ætate (is paucis enim annis, antequam floruit sub Philadelpho Callimachus, decesserat) idem de illa iudicium tulit, magna quoque de eadem, & si ei parum alioquin nota, quod Sardinia etiam aliisque remotioribus Insulis contigit, opinio foveretur. Cur autem Φοίνισσα seu *Phœnicia* dicatur hic eadem *Corsica*, docebit ὁ τῶν Βοchartus de Colon. Phœn. l. 1. c. xxxvi. ubi ex Herodoto, Polybio, Floro, aliisque Scriptoribus; a Pœnis eandem Insulam, haud minus ac vicinam Sardiniam, olim inhabitatam; utraque etiam Græca illius Insulae nomina, Phœnicia esse originis observat, Κύριον nempe seu Κύριον α ἡ ἰαπεδὴ Καρῆσι, multis nempe promontoriis, ut de ea Auctores, angulosa; καρῆς autem eadem ὄρασι *Chorsis*, quasi *sylvestra*, sicuti de eadem Insula veteres itidem sunt locuti. Certe a *Libya inquilinis*, ὑπὸ τῶν Λιβύων, h. e. a Roenis, dictam eandem Insulam Καρῆσι *Corsicam*, tradit Pausanias l. x. p. 639. Quo præterea opportune referas, quod Κύριον apud eundem Auctorem l. x. p. 577. seu Καρῆσι, juxta Scylacem, dictum fuerit prope Thebas Bœotias, Phœnicia, ut aliunde notum, originis, oppidum; illudque vicino luco seu sylva conspicuum, πολιτισμὸς ὅτι Καρῆσι, seu Καρῆσι (ut istud jam e Scylace vidit ad eum locum Palmerius) ὑπὸ δὲ αὐτῷ διόδωρον ἀλτος ἐκ ἡμῶρων, πρῶτος τὸ πολὺ ἔστι. oppidum est *Corsica*, infra quod lucus *sylvestriam arborum, ilicium magna ex parte.* E quibus etiam, seu ob *Phœniciam* vel *Punicam* dictam hic *Corsicam*, abunde liquet, haud opus omnino cum viro docto, qui primus hunc Poetam Latine vertit & explanavit, statuere, Callimachum hic ad *Sardiniam* potius, de qua mox agitur, & quæ a Pœnis fuerit inhabitata, quam

quam ad *Corficam* respexisse. Glossam vero, quæ hic in Scholiis legitur, merito explodit, dicto loco laudatus modo Bochartus, & quæ stare nullatenus potest, Κέρκυρα, ἢ τὸν Τύρον καλεῖται. *Corfica*, quæ πρὸς Τύρον dicitur. Adeo, ut pro Τύρον ibi Κερσίς omnino legendum videatur: Κέρκυρα nempe a Callimacho dici, quæ postea, & eo quidem πρὸς, quo hæc Scholia fuerunt conscripta, Κερσίς *Corfica* vocabatur. Quibus consona omnino dixerat Diouysius Perieges. v. 458.

ἢ ἀπείρατ' εἰς ἅλι ΚΥΡΝΟΣ,
 Ἦν γὰρ τὴ ΚΟΡΣΙΔΑ φῶτας ἐπιχθόνιοι καλεῖσιν,
 & immensa in mari CYRNO,

Quam CORSICAM viri indigena appellans.

A sciolo proinde aliquo, qui Κέρκυρα a Callimacho Φοῖβου dicit hic animadvertit, illud egregium glossema, Κέρκυρα, ἢ τὸν Τύρον, pro Κερσίς, continuo profluxit.

V. 20. Μάικετ' Ἀβαντίδ'] *Eubœam* his duabus vocibus designari, indicant Scholia, quæ nota sunt & antiqua quidem illius Insulæ nomina, unde postremum quod adtinet, *Eubœia*, Ἀβαντίς, retenta nempe simul prisca appellatione, *Eubœiæ Ἰτακῶν Ἀβαντίδ'*, intra *Eubœam Abantida*, ab Apollonio dicitur l. iv. v. 1135, ab Homero autem Ἀβαντίς appellati, neque aliter *Eubœenses*, prout observat Strabo l. x. p. 445. Μακροῦ vero nomen, post Trojæ excidium, ab *Abantibus* inditum eidem Insulæ, notant eruditi Apollonii Enarratores ad l. iv. v. 1175. ubi nempe Μακροῦ appellatione, eandem ibi a Poeta statuunt designari. Id autem hæcisse *Eubœa* nomen, non a *Macride* Nympha & Aristæi filia, Bacchi juxta eundem Apollonium, qui paullo ante ejus rei meminerat (nempe v. 1133. &c.) non autem Junonis, ut ad Stephanum tamen notat doctissimus Holstenius, Nutrice, sed ab ejus *longitudine*, præter antiquos Geographos, aperte etiam innuunt Comici verba, ubi ille de eadem ait Νεφέλ. p. 135.

Ἢδὲ παρατίταται ΜΑΚΡΑ πῶρον πᾶν,

Ecce valde longe proferitur, seu in multam longitudinem.

Tertia autem hic inter Insulas, & post *Corficam* quidem ac *Lesbum* collocatur; in antiquis autem Poetæ versibus ab Eustathio, de quibus supra adductis p. 83. quinta itidem, ante Cyprum scilicet & *Lesbum*, refertur. Occurrunt vero, ut obiter hoc addere liceat, antiqua illius Insulæ numismata, tum apud Goltzium, tum in hac Electorali Gaza, cum bovino capite. quæ & nominis, *Eubœiæ* nempe, originem abunde arguunt, non ab Jo quidem in vaccam conversa, & Epaphum eo scilicet in tractu enixa, sed a frequentibus in eadem Insula pascuis. Inde etiam illa non ἀργυρόσις solum a *bobus albis* dicta legitur apud *Ælianum* de Animal. xii. l. c. xxxvi. Sed cum Βοῦσ' apud *Hesychium* eandem Μάικετ' seu *Eubœa* appellatur, a voce Arabica *bohmo*, quæ pecudes notat, tum *Abantes* *Eubœenses*, a voce ὄβη ab eis saginare denominati, juxta doctissimum Bochartum de Col. Phœn. l. i. c. xiii.

V. 21. Σαρδίν' ὁ ἰμπερίσσω] Quarto demum loco occurrit hic *Sardinia*, & quidem post *Corficam*, quæ tamen cum magnitudine, tum
 fro.

frequentia hominum, & fructuum proventu, non eadem Corsica solum præstantior fuit olim habitata; sed quæ tanquam Insularum, Maris scilicet interni, *maxima* ab Herodoto dicitur l. v. c. cvi. a Scylace itidem in Periplo, ac a Timæo etiam apud Strabonem l. xiv. p. 654. ubi prima, & ante Siciliam quidem, inter septem maximas Maris interni Insulas recensetur; ab aliis autem, ut Diodoro l. v. p. 297. Strabone l. ii. p. 123. Martiano Heracleota, seu verius Scymno Chio in Periegesi, melius quippe edoctis, secunda demum post Siciliam collocatur. Neque mirum continuo videri debuit, cur *ἡμισπέσσω* seu *amæna* hic a Cyrenæo vate dicatur eadem *Sardinia*, quum tamen in eam Insulam missi fuerint a Romanis exules, aut quasi inde illa ejusdem cum infelicibus *Gyaris* conditionis haberi meruerit, scilicet de quibus Juvenalis Satyr. l. x. v. 170.

Ut Gyara clausus scopulis parvaque Seripho.

Neque enim una erat relegatorum in Insulas aut deportatorum, ut e libris Jurisconsultorum D. de Interd. & Releg. aliisque Romanis Auctoribus satis notum, ratio; neque unius etiam sortis aut conditionis Insulæ, in quas iidem relegati aut deportati mittebantur. Hinc Judæis Rôma sub Tiberio pulsus, ex iis quatuor millia, delectu a Consulibus habito, in *Sardiniam*, sed ad militandum, missa, teste Josepho *Aex.* l. xviii. c. v. seu *per speciem sacramenti*, ut ea de re Suetonius in Tiber. c. xxxvi. Neque certe cum *brevibus Gyaris*, ut de eodem loco alibi Satyricus, conferri debuit *Sardinia*; e quibus prior illa Insula e vico exiguo, eoque inopi adeo, constitisse a Strabone traditur l. x. p. 485, ut cl. denariorum tributum diminutionem a Romanis, cum ægre centum posset perolvere, petere fuerit coacta: *Sardinia* autem uti jam diximus, magnitudo, frequentia incolarum, fertilitas, a præstantissimis Scriptoribus, Polybio l. i. p. 79. Pausania l. iv. p. 260. l. vii. p. 428. & l. x. p. 638, aliisque; passim commendari, immo juxta Siciliam, *urbis Romæ nutritrix*, sicuti a Valerio Max. l. vii. c. vii. dici meruit; ac similiter utraque Insula *Romana horrea complere* apud Lucanum, cujus ea de re locum jam adtulit Frischlinus. Unde etiam ab uno e filiis Herculis *Sardo*, occupatam ac denominatam eandem Insulam tradidere, seu, ut id a Strabone memoratur l. v. p. 225, ab Iolao, aliquot ex Herculis liberis in *Sardiniam* delatos, qui eam cum inquilinis illius Insulæ inhabitaverunt. Quo referas proinde id, quod apud Aristotelem *Phys.* l. iv. c. xii. legitur de iis, qui *ὡς Σαρδῶν καὶ Σιδῶν καὶ τῶν Ἑρμῶν*, in *Sardinia* apud Heronem dormire dicebantur; ac inde apud Græcos ejus Interpretes Themistium p. 45, & Simplicium p. 167. ed. Græc. quorum ille fusius rem explicat, novem nempe Herculis filiorum, quos ex Theopisæ filiabus succiperat, corpora integra & sine putredine in eadem Insula, quasi dormire viderentur, adservata: qui nempe Herculis filii essent Heroes illius Insulæ, apud quos more receptum foret, ut somniorum aut alterius utilitatis ergo multi longissimos somnos caperent. Quamquam, ut hoc addam, non *Sardiniam* quidem, sed *Corsicam* ab Herculis liberis inhabitatam tradat Aristides Hym. in Herculem p. 76.

[Y]

Ibid.

Ibid. ἢ ἐκ τῆς Κύπρου] Quod tum de *Cytheris* Insula, cum viro docto ad hunc locum, quam de *Cypro* potest intelligi; quam utrique illi Insulæ, *Veneris* Natales, seu e mari primus in unam e duabus appulsus, vulgo tribui soleant: inde vero *Κυθηρείης* & *Κύπρου* vel *Κυπροθηρείης* indita eidem promiscue nomina; & hinc utraque Insula *Veneris* sacra etiam fuerit habita. De Insula tamen *Κύθηρα* dicta, non de urbe *Cypri* cognomine, intelligenda esse cum viris doctis illa, quæ de Insula primo *Veneris* in eadem ortu nobilitata, *Hesiodus* aut alii *Poetæ* fabulantur, abunde liquet, cum, ut alia mittam, e *Diodoro* dicente l. v. p. 344. *Venerem* commemorari solitam circa *Erycem* *Siciliæ*, τῶν δὲ Νήσων, περὶ Κύθηρα, καὶ Πάφον τῆς Κύπρου, ex *Insulis autem*, circa *Cythera*, & *Paphum* *Cypri*; ac præterea e *Pausania* et *Pausania*, qui l. 111. p. 207. *Veneris Uraniæ* Templum apud *Cythera* Insulam, omnium, quæ apud Græcos *Veneri* dicata sunt, sanctissimam maxime ac vetustissimum exstare observat. Ut mittam *Latinos Poetas*, *Ovidium* *Epist.* vii. v. 60.

Nuda Cytheriacis edita fertur aquis;

& *Martialem* l. 11. *Epigr.* XLVIII.

Levior, o conchis, Galle, Cytheriacis.

Unde etiam apud *Maronem* *Æn.* x. v. 51. *excelsa mihi Paphus, alta Cythera*, postrema verba, non utique de urbe *Cypri*, quod a *Meursio* in *Cypro* p. 35. aliisque e recentioribus factum, sed de insula contra *Laconicam* *Veneri* consecrata, explicat *Servius*. Quibus adde *Posidippi* *Epigramma* ineditum,

Η ΚΥΠΡΟΝ, ἢ τὴ ΚΥΘΗΡΑ, καὶ ἡ Μίλητον ἀστυχρεῖς,

Καὶ καλὸν Συρίας ἰκκουρεῖται δάπτειδος,

Qua in *CYPRUM*, aut vero in *CYTHERA*, aut qua *Miletum* tenetis;

Aus pulcherrum Syria eqnis pestifereus solum.

De *Cypro* vero, in quam concha vel spuma marina, *Zephyro* spirante, fuerit primum delata, seu quod hic dicitur, *adnataveris*, indeque etiam nomen illud *Cypridis*, nacta hæc *Dea*, videri potest, *Hymnus* in eandem, qui *Homeri* cum aliis nomen præfert, tum præter alios *Lucanus* l. VIII. p. 458.

Unda diva memor Paphia, si Numina nasci

Credimus, aut quemquam fas est coepisse Deorum.

Conjunxit utrumque, *Martialis* l. VIII. *Ep.* LV, ubi *Cytheria* *Cypros*, de Insula nempe *Cypro* dicitur, quæ ob solemnem *Veneris* in eadem cultum, a *Cythera* *Venere* scilicet *Cytheris* orta, & *Cypriorum* alioquin *Dea*, utramque illam appellationem meruit. Neque tamen dubium quin de *Cypro*, ceu inter nobiles olim Insulas, juxta alias hic commemoratas, *Corficam*, *Sardiniam*, *Eubœam* commemorari solita, & in quam *Venus* fertur adnatasse, sit hic *Poetæ* sermo.

V. 22. Ἐξ ὑδατος τῶ πρώτου] Cujus etiam *Veneris* *Αναδομίας*, seu e mari primum emergentis, & quidem, ut de ea *Stattius* *Sylv.* l. 1. c. 11. concha confidens, & cujusmodi in *Templo* *Neptuni* in *Isthmo* signum exstitisse, tradit *Pausanias* l. 11. p. 87. prostant etiam simulacra in pri-

præcis nummis & marmoribus. Tale præter alia exhibet MSS. Pighianum Electoralis hujus Bibliothecæ, ubi Venus nuda conchæ marinæ, quam duo barbati Tritones sustinent, insidens visitur; ab uno autem latere Cupido cum face, præter Nympham itidem nudam.

Ibid. *σασί δὲ μιν ἀντ' ἐπιβάθρων*] Primum hic Interpretem redarguit Anna præstantissima, qui hæc reddit *illam servat pro scala nautica*; minus vero opportune, ut cum bona ejus venia hoc dicam, Vulcanium, aut vero vertendum hic statuit, *servatque illam pro propugnaculo*, seu, *illi pro propugnaculo*. &c. Neque enim ea mens hujus loci, sed ea omnino, quod Insulam Cyprum, de qua hic agitur, servat ac protegit Venus, ejus nempe Σώτριά & custos, idque in remunerationem primi ejus e mari in eam *exscensus* seu *appulsus*; & quod proinde commode expresserat Vulcanius, *gratiasque ascensus nomine servat*. Præter enim apertam, quam dixi, loci illius mentem, firmat eandem Apollonius, ubi vocem *ἐπιβάθρα* itidem adhibet l. i. v. 421.

*Ἦν τοι τῆς δ' ἐπιβάθρα χάρις ἀσπιδείμαδα τῆς
Πρωτίην,*

*Quod pretium data ad conscendam hujus navis tibi persolvimus.
Primum.*

Id enim proprie *ἐπιβάθρον*, quod ex Homero etiam Odyss. O. v. 448. & veterum ad eum Criticorum glossa, constare poterat, *ἐπιβάθρον*, *μυθὸν δ' ἐστὶ ναῦλον ἐπιβάσειως τῆς ναῦς*, pretium nempe *conscensu* primum *navis*, sicuti hic apud Callimachum remunerationi primi e mari egressus seu *exscensus* in Insulam Cyprum. Ita *ἐπιβάθρα*, in singulari nempe feminini generis, subinde pro loco *exscensus* e navi in terram, ac inde pro *aditu* opportuno dicta, sicuti duobus apud Polybium locis, quæ inter ejus Fragmenta a Suida referuntur: ac similiter, ut hoc addam, apud Plutarchum in Demetrio pag. 892. ubi amico quodam Antigoni de Athenis dicente, eam urbem, ubi illa potitus foret, a Rege retinendam, *ΕΠΙΒΑΘΡΑΝ τῆς Ἐλλάδος ἔσαν ἡ ἀσπίδιον ὁ Ἀντίγονος, ἀλλ' ΕΠΙΒΑΘΡΑΝ μὲν, ἔφη, καλὴν καὶ ἀτάλαντον εἶναι τὴν ἔνοικον*, quod ea esset in Græciam EXSCENSUS seu *aditus VIA*, non tamen *aditum Antigonus*, sed, *VIAM AD ejusmodi EXSCENSUM præclaram esse ac immotam civium benevolentiam*. Unde *ἐπιβάθρα* vulgo a Græcis dictæ, machinæ ad ascendendum in urbem obsessam, ut nominatim, quod viderunt jam alii, a Vitruvio, ubi Athenæ τῆ Μηχανηγορίας locum de machinis reddit lib. x. cap. xix; *ἐπιβάθρα*, quam Diades, præter alias obsidionales machinas a se repertam tradiderat, explicat, *adscendentem machinam, quæ ad murum plano pede transitus esse posses*; & circa finem ejusdem capituli, *de accessu*, seu ut legendum credidit Lipsius, suffragantibus eidem viris doctis, *de ascensu qui ἐπιβάθρα Græce dicitur*. Et si ut obiter hoc addam, *accessus* vocem ibi apud Vitruvium non continuo abjiciendam putem; tum quod vox *ἐπιβάθρα* non tam *ascensum*, quam ut ille paulo ante eam vocem reddit, *adscendentem machinam* notet; tum quod Græci similiter *ὑποσπασίον* & *ὑποσπασίον* dixerunt, seu *accessum*, de oppugnatoriis machinis, quibus in muros scandebatur, uti inter alia vi-

dere licet apud Philonem Βελοποιικ. pag. 98. Quo sensu etiam eadem vox ἐπιβάθρα subinde legitur apud editos novissime, juxta hunc Philonem, e Typographia Gallorum Regia alios insuper de machinis seu Poliorceticon scriptores Athenæzum, Apollodorum, ac ubi idem ille Athenæzi locus, quem a Vitruvio expressum viderant jam viri insignes, Dan. Barbarus ac Turnebus, legitur, pag. 4. Exstat vero alius pag. 6, unde quomodo fieret eadem ἐπιβάθρα, quod a Diade præteritum paullo ante dixerat Athenæus, eo loco, quem jam exscripserant viri illi præstantes, & conjectando adsequi tentaverant Vitruvii enarratores, nunc denum discitur; nempe γίνεται δὲ καὶ ΕΠΙΒΑΘΡΑ σαιίδος ἰφθαλθείσης τῆ ὤψοφορῆ τῆ κεαῦ, καὶ ἐπὶ ταύτης γίνεται ἐκ τετραμορίων, δίπτυοι πέπλεγμίνον, ἔχον τὰς ἰσὰς παλαισιαιὰς ὡς ΤΟ ΡΑΔΙΩΣ ΑΝΑΒΑΙΝΕΙΝ ἐπὶ τὸ τεῖχος. fiebat autem ADSCENSUS machina, adfixa ad projecturam arietis, & super ea fiebat ex tertia parte reticulum intextum, quod habebat foramina palma magnitudine, per quod FACILE ADSCENDI potest in murum. Hinc ab Apollodoro pag. 14. ejusdem operis, inter machinas obsidionales, quæ ibi commemorantur, ἐπιβάθρα quoque legitur, & ubi cur ab interprete retenta sit Græca vox ἐπιβάθρα, cum in ea Latine reddenda prævisisset pridem, ut vidimus, Vitruvius, haud utique adæquor; uti itidem in explicandis Philonis verbis Βελοποιικῶν pag. 91. ubi, quid ab obsessis faciendum docet adversus hostium machinas, arietes, καὶ τὰς ἐπιβάθρας, & ἐπιβάθρας redditur. Qui interpres rursus alibi in eodem Auctore, ἐπιβάθρας per pontes & ponticulos, vertit, ut pag. 95. ἢ ἐπιβάθρας ἐπιβήτας, καταλαμβάνται τινα πύργον, πνευ ἄσπερς ἰνιέτῃς ponticulis ἰνι τῶν ἰνιέτῃς, & pag. 99. ἵνα δὲ μὴ ἀμπιπράται μὴτε μολατήματα, μὴτε αἱ ΕΠΙΒΑΘΡΑΙ, μὴτε αἱ χιλῶται, ποτὸ πὲ machina, πὲ PONTES, πνευ testudines incendantur, nempe sicut hæc ἐπιβάθρας reddunt vulgo, juxta Arriani Interpretem, Camerarius, & ex eo H. Stephanus; ac ἀσβάθρων de ponticulis similiter explicat idem Philonis interpres pag. 95, ubi crassiora e lino retia utiliora fore dicit. ὡς τὸς κατὰ τὰς κλίμακας ἀσβ. τῶν ἀσβάθρων ἐπὶ τὰ τεῖχος ἀναβαίνοντας, adversus eos, qui juxta scalas, per ponticulos ascendunt in murum, & in Apollodori Poliorcet. in eodem opere editis pag. 31. καὶ εἰν δὲ λωρῶν καὶ κεαῦς εἶναι, καὶ τὸς αὐτὸς ἀσβάθρας, si autem voluerint eosdem arietes esse, & pontis vicem implere. Ita etiam ἐπιβάθρας μηχαναῖς, per pontes, ubi de Jotapatæ obsidione agitur, reddit vetus Josephi interpres Αλωσ. lib. 111. cap. 1x. & x; ἐπιβάθρας autem per scalas lib. vii. cap. xxxvi. ubi de Romanis ad muros Hierosolymitanos invadendos accinctis, ait, καὶ τὰς δὲ τῶν χαρμῶν ἰφοδὺς ΤΑΙΣ ΕΠΙΒΑΘΡΑΙΣ νεφυρῶσαντες, ὡς ὡσολὴν ἐποιέιν, ubi vetus interpres, & aggeribus scalarum pontibus junctis muros adgrediebantur. Qua ratione, ut hoc addam, scala, h. e. ἐπιβάθρα, dictæ, ex emendatione τῆ πάντων Cujacii Leg. vii. Cod. de Aquæductu, ac inde etiamnum maritimi in Oriente destinati mercatorum commercii portus, seu totidem opportuna eorum in illos exscensus loca. Quo sensu tamen, ut ad Callimachum redeam, ἀντ' ἐπιβάθρων, non hic adeo de exscensus loco e mari seu na-

vi in terram, & quomodo *ἀντ' ἐπιβάθρας*, de hac Insula, nempe Cypro, dictum potius foret; sed de altera voce, uti supra innui est explicanda, quæ τὸ ἐπιβάθρον ab Homero, & in adducto apud Apollionium loco, numero plurium similiter, *ἐπιβάθρα*, immo alibi ad hoc ipso Callimacho, teste Etymologi Auctore in voce *Δανάκης*, & quod inter hujus Battiadæ Fragmenta suo loco comparet, ac ubi versu penultimo, pro *ναὸς Ἀχαιοντίων ἐπιβάθρον*, *Acherontia*, hoc est, Charontis, *navis mercus pro vectura*, *δανάκης*, ex emendatione magni Casauboniat Theocritum dicitur, etsi paullo aliter legi eisdem versus norim a τῷ πάνω Salmasio de usuris pag. 427. Ita Poetis, & ipsi Callimacho, familiari voce idem est hic usus; nempe *σοῖ δὲ μιν ἀντ' ἐπιβάθρων*, *servet autem eam* (h. e. Cyprum Venus) *in remunerationem sui in eandem exscensus*, seu quod prima Deam, qua de re superiori versu, *εἰ ἀδυσανσεν* excepit. Unde postea illius Insulæ, quod supra jam monui, *Σώτερα* exstiterit eadem Cypris; prout illa ΣΩΤΗΡ in veteri Inscriptione dicitur Grut. Thef. LIX. 1. seu CONSERVATRIX, quomodo Juno vocatur in antiquis nummis.

V. 24. *Ἄγιλος Ἀπόλων*] *Delus* nempe, sicuti alioquin erant reliquæ, de quibus egerat Insulæ, non erat muris aut turribus cincta ac munita, sed sola loci religione & Apollinis *Delii* (unde in antiquis nummis illius Insulæ, de quibus jam ante, & infra ad v. 269. ΔΗΑΙΟΞ adhuc hodie legitur) præsidio tuta ac secunda habetur. Id aperte docet, Pausanias l. III. p. 207. *Τῆς δὲ ΔΗΑΟΙ τότε ἰμπορίῳ τοῖς Ἑλλήσιν ὕψης, καὶ ἄδειαν τοῖς ἐργαζομένοις ΔΙΑ ΤΟΝ ΘΕΟΝ δοκῶσης παρίχειν, κατὰ* cum esset *DELUS totius olim Græcia emporium, eaque unius Dei (Delii nempe Apollinis) præsidii securitatem omnibus in eadem questum faciendibus præstaret*, sicuti verti locus ille debuit, mox, *ἀτε ὕψης ἀτειχίστη τῆς Δήλου, καὶ ὄπλα ἔκλεινον ἀνδρῶν, cum enim Delus foret sine muris, & arma non haberent incolæ &c.* Unde etiam liquet, cur discrimen illud inter dictas modo Insulas & *Delum*, hic tangit Callimachus: quod nempe illæ turribus seu propugnaculis adversus vim hostium vallatæ essent ac munitæ; *Delus* autem uno custodis ac defensoris *Apollinis* præsidio secunda ageret. Quamquam Græcorum urbes ad mare ac in Insulis fitas, easque commerciis ditiores factas, contra vim prædonum fuisse a Minois temporibus paullatim muris cinctas, tradiderit Thucydides lib. 1. p. 5. & 6. Idem tamen alibi, nempe lib. VIII, in narratione belli inter Athenienses ac Peloponnesios ad Insulas gesti, celebres dudum in iis, immo unde iisdem Insulis nomen ac decus, urbes, *Coon*, *Nidrum*, *Thasum*, & in vicino continenti Clazomenas, Cyzicum, Lampfacum &c. *ἀτειχίστας* eo tempore adhuc fuisse, ac muris tum primum vallari cœptas, ubi de iisdem locis agit, refert. Id prout ut *Delo* peculiare notat adducto paullo ante loco, Pausanias; quod per tot secula una loci religione, seu Apollinis *Delii* præsidio, secunda & *ἀτειχίστος*, idque Mithridatis adhuc ævo, exstitisset eadem *Delus*. Quam in rem dixerat jam ante Cicero Orat. pro Populo cap. XII. *Insula Delos parva, SINE MURO nihil timet.* Quod ipsum ut singularem aliisque incon-

sam sacre illius Insulæ prærogativam prædicat, itidem hoc loco Callimachus; ac prout Pindarus jam ante de ea ac Apolline dixerat, Olymp. Od. vi. Δάλυ θειομήτη σκοπόν, *Deli divinitus condita præfulens seu eusbodem*. Idque, ut aliunde constat, quamquam aliis etiam Diis aut Deabus sacra facerent in *Delo*, ac aræ & sacella essent iis erecta; sicuti Dianæ, quæ vulgo nata in ea juxta Apollinem (& qua de re infra ad v. 202. & 255.) ferebatur, Artemisium dictum, cujus paullo ante ex Herodoto facta mentio l. iv. c. xxxv. & occurrit apud Clementem Protrept. p. 29. ac inde apud Cyrillum adv. Julianum l. x. p. 343. & de quo loco adhuc alibi. Immo unde ipsa etiam ΔΗΛΙΑΣ in antiquis Insulæ illius nummis apud Goltzium, quod ante vidimus, dicta; & quo nomine insuper Ceres, a cultu nempe ejus in eadem Delo, appellata apud Suidam legitur, in voce Δηλιάς, si verius istud librariorum aut aliis Suidæ erratis sit adnumerandum, & pro Δημήτηρ, Ἄρτεμις seu *Diana*, cui illud *Delia* nomen adhæsit non Cereri, sit reponenda. Adde Venerem, de cujus antiquo in Delo simulacro v. 305. hujus Hymni traditur, sicuti Lucinæ etiam apud Pausaniam l. i. p. 31. & alibi; Herculem præterea, cui Sacellum a *Synodo Mercatorum Tyriorum* in Delo agentium dicatum, uti liquet ex Inscrip. Deliaca, de qua paullo ante, in Cl. Sponii Miscell. p. 344. Immo unde Deliorum utriusque sexus Numinum mentio occurrit apud Aristophanem *Θεωμοφ.* p. 784. ubi cum Diis & Deabus Olympiis ac Pythiis preces fundere jubentur mulieres Legiferæ *Deæ* sacris operantes, ac ut additur, ἐν τοῖς ΔΗΛΙΟΙΣ ἐν ταῖσι ΔΗΛΙΑΣΙ; & DELHS Diis ac Deabus. Hinc etiam πολύβορος, seu *multis avis sacrata* invocatur infra v. 266. hæc *Delius*. Hanc eo minus tamen in peculiari *Apollinis* tutela, & cui præ aliis Diis consecrata foret eadem *Delius*; patria quippe credita hujus Dei, ac de qua ante, *κροτόφορος*, & à quo proinde *Apollonias*, ac *urbs Apollinis*, uti jam vidimus ad v. 2. appellari eadem meruit; ac prout de eodem Deo dixerat Comicus ead. pag. 784. & loco jam ante adducto, ΔΗΛΟΝ δὲ λαγὴν ἔχου, *qui sacratum DELUM obtinet*, seu, quod vulgo apud Atticos notat, *seruus, protogis*: quique etiam solus ab Ænea in eam Insulam appulso apud Maronem invocatur Æn. l. 111. v. 85; aut propter quem denique adiri aut sacris undique frequentari consueverat eadem *Delius*. Adeo, ut præter alios Deos, Custos *Deli* ac Propugnator hic dicatur idem *Apollo*, sive qui eidem esset loco turrium, ac Deorum proinde, qui Thebarum θεῶν πυργοφύλακες, *Dii turrium eusbodes* dicuntur apud Æschylum Sept. Theb. v. 174. Id quod continuo firmat Callimachus, dum nullum dari posse firmiter hoc Deo vallum contendit: muros quippe ac turres, vi & impulsu ventorum posse continuo dejici & prosterni: *Delium* vero ait immotam perpetuo & inconcussam permanere, ac proinde firmum illud esse & turribus seu machinis quibuscunque validius ac diucurnius *Deli* propugnaculum. Unde etiam non mœnium aut turrium, quibus tamen cinctæ ac munitæ erant Thebæ, sed uno Deorum præsidio, urbem se inhabitare indomitam dicunt Thebæ mulieres in eodem Æschyli dramate v. 239.

Διὸ θεῶν πόλις νερόμαθ' αἰδύμασσι,

Deorum ore urbem incolitibus indomitam;

ac ubi similiter Διὸ θεῶν, quod Διὸ θεῶν, de uno nempe custode aut defensore Apolline dixerat, loco paullo ante adducto, Pausanias, ut hic etiam tradit Callimachus. Hinc celebre Apollinis Delii Fanum in hac Insula, cujus meminit agens de Delo Dicæarchus p. 181. τίς τ' Ἀπόλλωνος, & intra quod ipsius Dianæ, quæ in eodem nata vulgo ferebatur, ædes seu sacellum, ut docet dicto jam loco Clemens, continebatur. Ut præterea hic mittam, quæ sequutis mox Callimachum ætatibus, de misere vastata hac Delo, idque inde, quod esset ἀτείχιτος, & omni armorum præsidio vacua, refert idem Pausanias: & qua de re jam ante obiter ad v. 16. ac paullo post adhuc dicitur. Immo unde postea factum, juxta eundem Pausaniam l. viii. p. 509, ut celebre illud Delii ipsius Apollinis fanum, non hujus quidem Dei, quod hic dicitur, sed uno Atheniensium præsidio servaretur, ἡ Δήλος δὲ ἀφίλοισι τῆς ἀθηναίωνος παρ' Ἀθηναίων ἐς τοῦ ἱεροῦ τὴν φροῖσαν, Δήλιον γὰρ ἕνεκα, ἕρημός ἐστιν αἰδύμασι, Delus autem, sicut dicitur ab Atheniensibus mitti solitos AD TEMPLI CUSTODIAM, & quidem in Deliorum gratiam, vacua est alioquin hominibus, prout vertilocus ille debuit. Nempe quomodo jam olim illud Delium, seu Apollinis in ea Insula fanum, fossa, aggeribus, vallis, turribus etiam & propugnaculis, ab Atheniensibus munitam tradit Thucydides lib. iv. p. 312; illud autem a Bæotis obsessum & captum Diodorus lib. xii. p. 120.

Ibid. τί δὲ εὐκαρότερον ἔρεσθαι.] Notanda ominino præclara hujus Poetæ sententia, qua nullum ait dari posse urbibus, aut locis quibusvis, tutius ac validius, Dei benevolentia & præsidio, propugnaculum. Quo etiam spectant ea, quæ jam ad superiorem Hymnum, in antiquissimis nempe urbium monumentis adscripta subinde hujusce Apollinis, aut alterius etiam Dei, tanquam loci Præsidis, Custodis, ac Tutatoris elogia retuli; sicut ΑΠΟΛΛΩΝ ΣΩΤΗΡ, vel APOLLO CONSERVATOR, SALUTARIS PROPUGNATOR; quomodo primum præferunt veteres *Lapitharum* in Thessalia nummi, quales existant in Eleborali hoc Cimeliarcho; hæc autem in Romanis occurrunt id generis monumentis. Murus proinde seu vallium Deli firmissimum, immo quo nullum aliud firmitus, *Dolium* hic *Apollo* dicitur. Verus proinde & unicus πόλιος seu Insulae ἀσχυμαχος, urbis propugnator, ut de Thebarum defensore dicitur apud Æschylum Sept. Theb. v. 424. Haud aliter nempe ac potiori quidem jure, Deus Ecclesiæ suæ *murus igneus in circumis* vocatur Zachar. ii. 5; aut a cœlesti sponsa dicitur Cantic. viii. 10. Ego MURUS, & *ubera mea sicut TURRES*. Adde ab hoc loco præterea haud alienum illud Balbi apud Tullium circa finem l. iii. de Natura Deorum. *diligentiusque urbem religio, quam ipsi mœnibus cingitis*. Unde impietatis & vesaniæ pœnas mox fuit apud Tragicos veteres, impius ille & vætors e septem adversus Thebas Ducibus, qui juxta Æschyli eade re verba, Diis etiam invitis, & spretis Jovis ignibus, urbem continuis se expugnaturum minatur, Sept. Theb. v. 432. &c.

[Y 4]

Πύρ

Πύργοι δ' ἀπειλῆ δεῶ, ἢ μὴ κερῶι τύχη-

Θεῶ τε ᾗ δ' ὀλιγοτε, ἀπέρσων πόλιν,

Καὶ μὴ ὀλιγοτε, φησίν, ἐδὲ τῶν ΔΙΟΣ

Ἔρω πιδῶ σκήψασαι, ἀκποδῶν χείδεν.

Turribus impantur atrocis, qua non perficiant fata.

Nam, Deo volente, se eversumque urbem,

Et non volente, ais, neque focus

Iram in solum irruentem (seu fulmen) id nullatenus impediturum.

V. 25. Ἰσπαι ριπῆς τε πύσων Στρυμονίῳ Βορέῳ] Muros nempe urbium firmissimos ac turres, magno ventorum impetu dirui posse ac everti, dicit hic Callimachus, quo nempe invalidum in iis ac infirmum reponi praesidium continuo argueret; longeque proinde securius ea loca agere, quae in Dei, semper quippe, ut continuo ait, immoti, sicuti Delus in Apollinis tutela agerent. Ad illud autem, quod de dirutis ventorum seu procellarum impetu, muris aut turribus hic dicitur, spectat quod de eversa turri Babel a Sibylla traditum refert Josephus Arch. l. 1. c. v. πύργων ἀκοδμήσαν τινὲς ὑψηλότατον, ὡς ἐπὶ τὸν ἀρατὸν ἀναβησαμένοι δι' αὐτῶ οἱ δὲ θεοὶ ἀΝΕΜΟΙΣ ἐπιπέμφαντες, ἀίτραψαν τὸν πύργον, *Turrim adificaverunt quidam excelsissimam, quasi per eas ad caelum adscensuri; Dii vero VENTOS immittentes, everterunt Turrim.* Talia autem constat in Insulis frequentes contingere, in quibus nempe nihil sit oppositum, quod appulsus ventorum impediatur, ut tradit Theophrastus de Ventis p. 407; & qui alibi p. 413. validum imprimis circa Insulas Cnidum & Rhodum, non *Aquilonem* quidem, ut hoc loco, sed Africum spirare observat. Unde terrae motus, quibus toties confusae leguntur Maris interni Insulae, nihil aliud esse, quam *αἰνίμους ὑπογυίους, subterraneos ventos*, monet Olympiodorus Meteorol. l. 11. p. 37.

V. 26. Στρυμονίῳ Βορέῳ] Notum nempe Thraciam habitam olim *ventorum habitaculum, αἰνίμων οἰκητήριον*, ut ea de re loquuntur veteres Critici ad Apollonium l. 1. v. 820. Unde *ἄνμοι Θρηάκιοι venti Thraciae*, ab eodem Poeta dicti eodem libro v. 953. & jam ante ab Aeschylō *Θρηάκιά πνοά Thraciae flatus* Agam. v. 663. Hinc alibi in eodem drama te v. 200. *πνοά ἀπὸ Στρυμονός, flatus a Strymone*, Thraciae, ut aliunde notum fluvio juxta & freto similiter appellati. Quum autem ventorum tyrannicus sit & violentissimus motus, ut ea de re loquitur Olympiodorus Meteorol. l. 11. p. 37, id de *Aquilone* imprimis notum; unde e Thracia itidem orta, seu ab Aemo Thraciae monte, *Aquilonis procella*, Βορέῳ κατὰίξ, supra Hym. in Dianam v. 114. traditur. Hinc Theophrastus de Ventis p. 409. *τὰ δὲ πρὸς Βορέαν καὶ ὅλας κατήματα, ἐπισκαπῆ ἀπὸ τῆτο, πνευματωδίστρα, μοχ γίνονται δὲ καὶ αἱ καταγίδες ἐν τῆτοις, qua vero loca Aquilonem spectant.* *Ἐ* ab eo *constecta sunt, ventis ideo solent infestari* &c. *sunt vero procella in iis locis.* Ut proinde Βορέῳ σκληρὸς αἰνίμω, *Aquilo molestus ventus* dictus sit in versione seniorum Proverb. xxviii. 16. Unde etiam factum, ut sicut venti in genere, aris olim & sacris, sicut apud Persas, juxta Herodotum l. 1. c. cxxxi. & qui eundem inde describit, Strabonem l. xv. p. 732, aliasque gentes fuerit

fueriat culti, & templum Ventorum Antiochiæ a Vespasiano extructum dicatur a Joanne Malala nuperrime edito p. 339; ita is honor nominatim ac solemniter Aquiloni Threjicio fuerit habitus. Quomodo inter alios Hymnos in Orphicis, legitur unus *Borea* inscriptus, & ubi idem compellatur,

Κρυμοπαγής Βορέα, χιονώδης ἔλθ' ἀπὸ Θρακίας,

Galea concrete Borea, nivosa veni a Thracia.

Immo cui *Borea* Megapolitanos Arcadas sacra fecisse, nullique Deorum plus honoris tribuisse, tradit Pausanias l. viii. p. 513. Quibus consona de Thuriis refert Ælianus V. H. l. xii. & lxii; ac de Atheniensibus, eorumque scilicet *Borea* ab iis post victoriam Medicam culto, Herodotus l. vii. c. clxxxix. Immo unde Βορειοσμός Athenis de festo & epulis eidem *Aquiloni sacris*, teste Helychio, fuit dictus; & in quibus peculiari eadem placenta apposita, de quibus nempe Matron ait in Parodia HomERICA apud Athenazum l. iv. p. 134.

Τάων κ' Βορέης ἠράσσατο πιστορράων,

Quas etiam subactas adamantis Boreas,

ut vidit ad eum locum ὁ πάνυ. Ut mittam Xenophontem, qui flante infesto, dum Armeniam cum exercitu peragrat, *Aquilone*, ex vatuum præscripto sacrificiis placatum eundem, adeo ut molestus ille & adversus flatus continuo desineret, memorat *Λυσ.* l. iv. p. 329.

Ibid. Θεός δ' αὖ ἀνυφίλιτος] Præclarus iterum locus, quo *Deus* solus & perpetuo quidem, adversus omnes procellas & casus quoscunque *immotus* & *inconcussus* traditur; atque ita, quo nobilissimum illud inter Dei, ut vulgo vocantur, *attributa*, seu, ut de iis Jamblichus loquitur, *ιδιώματα*, hic a Gentili Poeta haud male utique adferitur. Neque enim id Apollinem adeo, quam Deum in genere respicere statuedum est. Id quod a Platonicis etiam de supremo Deo, seu primo omnium principio dictum, cui nempe τὸ ἀκίνητον, seu quod sit *immotus*, iidem tribuunt, & simul εἰναι αἰτίον πάσης κινήσεως, quod sit *motus omnis causa*, ut de eo loquitur Jamblichus de Myster. Sect. l. c. iv. & ante eum Plotinus Ennead. l. v. c. x. p. 529. ἀπ' αὐτῆ κινήσεως ἡ ἀκίνητη, ἢ καὶ αὐτῶ, & a quo primus motus, qui neque est in eo; μοχ, ἢ ὅδ κινῶται, addita etiam ejus rei ratione, quod nihil habeat, in quo *moveatur*. Quibus consona habet Proclus in Theologiam Platonis l. i. c. xii. p. 32. Unde etiam *ἀκίνητος immobile* nempe, & quod *per se mobile*, ab iisdem distinguitur; istud, quod se ipsam quidem movet proprio quodam ac interno motu, ex alia tamen antiquiore causa pendet, quæ semper & eodem modo se habet, ac proinde, quæ manet *immota ἀκίνητος*, seu, quod hic dicitur *ἀνυφίλιτος*. Unde præterea liquet, non Apollinem solum, sed *Deum* in genere, eo ab hoc Poeta ornari elogio; neque proinde Apollinem ibi pro *Sole* demum respici, quem utique non *immobilem* vulgo a Poetis antiquis, ut de Philosophis ficeam, & ab hoc ipso Callimacho supra v. 181. &c. Hym. in Dianam, habitum satis constat. Eadem autem, ut hoc addam, qua Callimachus hoc loco, *ἀνυφίλιτος* vocis usus est Julianus Imp. Orat. l. p. 25. Τὸ

[Y 5]

δι

δι Λυκῦργον τοῖς ἀφ' Ἡρακλῆος ΑΣΤΥΦΕΛΙΚΤΟΝ τὴν βασιλείαν ἀμφολαίτῳα, *Lycurgum vero, qui Hercules posteris STABILE regnum asque INCONCUSSUM servare vellet.*

V. 27. Τοῖος σε βοηθός ἀμφιπέδησας] Haud aliter ac de Epheso, Dianæ non solum sacra, sed quasi uno ejus præsidio munita ac defensa dixit v. 258. superioris Hymni, Ἐπίου ἣδ' αἰεὶ τὰς τόξα περιπέδησας, *Ephesum enim tua tela perpetuo protegitis.* Adeo ut voce ἀμφιπέδησας eodem sensu hic adhibuerit Callimachus, non quo infra v. 113. pro *consecratis*, sed quo Homerus dixit de eodem Apolline, ut monuit jam Anna eruditissima, Iliad. A. v. 37. ὅς Χρῦσῃ ἀμφιπέδησας, *qui Chrysam circumdadas*, seu *protegitis*, ac similiter Æschylus Sept. Theb. v. 180. de Diis Thebarum cultodibus, ἀμφιπέδαντες πόλιν, *urbem circumdantes*, seu *protegentes*, & sicuti proinde verti hic apud Callimachum debuit *σε βοηθός ἀμφιπέδησας*, *se auxiliator protegitis seu protegitis, tutatur*, non ut Interpretes, *circumtulit*. Haud aliter hac *ὡς περιπέδησας* seu *benevolentia* velut *scuto cingere*, h. e. *protegere* dicitur Pſalm. v. 13. & quod seniores ibi per *εἰσφάνην* reddunt, quomodo nempe *εἰσφάνοι*, ac inde *εὐεσφάνος* Θῆσῃ apud Hesiodum in Scuto v. 13. de locis turribus munitis seu cinctis subinde a Græcis dicti, ut ab Euripide Hecub. v. 910. & alibi. Nequetamen verus hic Vates fuit Callimachus, quum *Delum*, mœnibus quippe, turribus, ac armatorum insuper, uti vidimus, virorum præsidio carentem, a Mexophane Mithridatis duce dejectam ac misere vastatam, atque ita, ut ab ea clade penitus resurgere ei non licuerit, tradiderint locis jam ante adductis, Strabo l. x. p. 486, & Pausanias l. 111. p. 207.

V. 28. Περαιτροχόωσιν αἰοιδῶν] Pindari nempe ac Bacchylidis, juxta Scholia ad hunc locum, & a quibus proinde Lyricis, Hymnos seu Pæanias in hanc Insulam Delum, aut vero Apollinem Delium scriptos, & qui hodie non exstant, liquet. Meminit quidem, sed obiter, *Delis Pindarus* Nem. Od. 1. ubi Ortygia, Insula in Sicilia prope Syracusas, cum Dianæ patria, tum *Delis soror*, *Δῆλος κασιγνήτη* dicitur. Ac Pindari quidem, quam multa hodie desiderantur, cum abunde constat e præfatis Auctoribus & Grammaticis, unde etiam magna Fragmentorum (& cujusmodi multa a nobis olim collecta) ex aliis deperditis Thebani hujus vatis operibus, posset seges confici; tum præterea ex eo, quod sub initium ferme Athenæzi, Eupolis suo jam ævo questus fertur, de neglectis nempe ac silentio ferme obrutis summi hujus Lyrici carminibus; idque præ levioribus minusque decoris aliorum Poetarum cantilenis. Infelicius vero adhuc *Bacchylidis* Pindari, ut ex eodem & præfatis ejus Enarratoribus ad Olymp. Od. 11. p. 209, & Nem. Od. 111. p. 355. liquet, cœtanei ac æmuli fatum. Ejus enim, quamquam *λαλῶς Σειρῆν*, *loquax* aut *vocalis Sirene* in veteri Epigrammate dicatur Anthol. l. 1. c. LXVII, hodie tamen silet Musa, præter pauca, quæ e Plutarcho, Athenæo, Stobæo &c. inter veterum Lyricorum Fragmenta exstant relata; & quibus nonnulla aliunde addi etiamnum possent.

V. 30. Μέγας Διὸς ἕρπαι Δελῶν] Neptunus nempe, juxta Scholia ad hunc locum, & qui ab ea, quæ hic illi tribuitur, *πρωτες* aut *ταρ-*

ΥΑΝΝ

nam concutiendi facultate, Γαίδοχος, Σειρήθων vulgo, ut notum, aut τινάκτωρ γῆς Sophocli Trachin. v. 507, κρητάρ γῆς Pindaro iv. Isthm. p. 454. dictus legitur. Ad succussos autem terræ motu seu abruptos unde postea ut continuo hic dicitur, emerferint in mari Insulæ, spectat, quod de Lesbo ab Ida monte avulsa apud Strabonem legitur l. i. p. 60. & quod de Prochyta in Campaniæ situ ait Plinius l. ii. c. LXXXVIII. alioquo TERRÆ MOTU stagnum emerfisse, & alio PROVOLUTIS MONTIBUS Insulam existisse Prochyta, a Miseno nempe promontorio abruptam; ut de eadem rursus Strabo l. vi. c. xxix.

V. 31. Ἄσπερ τετραλάχιν.] Non fulmine, ut hic Frischlinus, sed quod viderunt jam alii & erat utique obvium; Tridente, eoque proinde, non Jovis, ad quem idem vir doctus hæc in sequentibus refert, sed noto Neptuni, ut juxta Æschylum id pridem tradentem, symbolo, Suppl. v. 226.

Ὅρῳ τελαίμων, τὴν δὲ σημεῖον θιῶ,

Video tridentem huic, signum Dei,

nempe qualis Argis erectus, quo appulerant hæc Danaides, ac ubi τελαίμων locus ipse vocabatur, in quo sacratus erat huic Deo rectus tridens, ut id observant Græci Euripidis Enarratores Phoen. v. 195. Τελαίμων, τόπος Ἀργυς, ἴνθα τὴν τελαίμων ὄρθη ἔστησαν ὁ Ποσειδῶν, Tridentem, locum Argis, ubi tridentem rectum statuit Neptunus. Qualis etiam ὄρθη τελαίμων, eidem Neptuno Athenis erecta, ab Euripide dicitur in Erechtheo, cujus ea de re versus leguntur apud Lycurgum in Leocrate p. 163. ed. Hanov. Unde factum proinde, quod idem Deus ἑρσοτελαίμων a Pindaro fuerit non semel dictus, sicut Olymp. Od. viii. Pyth. Od. ii. Nem. Od. iv. Ἄσπερ vero τετραλάχιν dicitur hoc loco de hoc tridente, haud aliter ac τριανύχην ἀσπερ tricuspidem hasta, de eodem dixit Lycophron p. 96, aut τριβέλεις δόρυ idem vocatur in Anthol. l. iv. c. xi. Ep. LXIV. seu trifida hasta apud Valerium Fl. l. i. v. 642. cum subitus trifida Neptunus in hasta, & juxta formatam inde Latinam tridentis vocem, non jam τελαίμων sed τριβέλεις apud Pindar. Olymp. Od. ix. p. 85. Ideo vero Neptuno tridentem tribui docent veteres Critici ad Æschylum Prom. v. 921. seu quod ille tertium sit elementum; seu quod aqua in tres dividatur, fluviatilem, marinam & palustrem; aut juxta Plutarchum de Iside p. 581, quod ille Neptuni tridens, signum sit tertie Regionis, quam mare obtinet, post coelum collocata. Unde etiam ἔχον τελαίμων, προθαλασσοκρατεῖν, seu imperium maris obtinere dixit Comicus Equit. p. 339. Dum vero illo Neptuni tridente, seu τετραλάχιν concussos montes, conditaque inde, ut mox ait, ab illo Deo Ἐναλίην Insulas, tradit Callimachus; idem de Sicilia eo Neptuni tridente ab Italia avulsa, dixit, & qui omnino huc respexisse videtur, Dionysius, eo versu, quem alioquin ad illustrandum τετραλάχιν vocem opportune jam huc adtulit Vulcanius,

Ἄσπερ τετραβέλεια πολυγλάχιν σιδήρῳ,

Æonio scissa multis cuspides habente ferro, seu tridente.

Quæ rursus e sacris Hebræorum fontibus, iou Moïsis virgâ supra mare

ex-

extensa, eoque inde scisso, & media parte in ficcum seu continentem continuo versa, Exod. c. xiv. 16. 21. hausta, haud immerito videri possunt. Insulas vero absorpto mari, in continentes etiam subinde versas, tradunt iidem veteres, ut Strabo l. i. p. 59, Plinius l. ii. c. lxxxix, aliique. Hæc ante biennium, & quod excurrit, dum differtur a Bibliotheca Ultrajectino, aliis distracto, ista Callimachi editio, cum reliquis meis ad hos Hymnos Observationibus scripta, ac ad proelium parata, in æneis jacebant scriniis, quum e missis ad me ab insignitarum litterarum omnisque præclaræ eruditionis ornamento, Grævio nostro, editis jam tandem hujus Battiadæ, cum variorum ad eosdem adnotationibus, Hymnis, incidi in Cl. Meursii adscriptam ad hunc locum glossam, qua eadem Poetæ verba *ἄρι τριγλῶχιν*, male a Vulcanio de Neptuno, ejusque *tridente* explicari, ac de *trifalco fulmine* ac Jove, his & proximis versibus, agi dicitur. Verum quod abunde, ut opinor, totus corpulentum versuum conspectus redarguit; ubi de Deo agitur montes concutiente seu *σεισίσθου*, trifalco ejus ense, seu hasta, ut diximus, trifida, quamque ei non Cyclopes, sed Telchines mari, ut quidam volunt, orti fabricarint: qua autem marinas Insulas, modo eas terra avulsas in mare detrudendo, modo in eodem radicitus defigendo, constituisse dicitur. Quæ singula e sequentibus adhuc clarius elucescent.

Ibid. *Τὸ οἱ Τελχῖνες ἔτευξαν*] Aliud agebat vir doctus, cui *Telchinas* de Cyclopiibus, qui Jovi scilicet fulmen pro more fabricarint, hic enarrare placuit; & a cujus vestigiis bene longe recessit Vulcanius. Neque certe Siculi seu Ætnæi, sed vel Rhodii, vel Cretenses, vel Cyprii, vel Achæi etiam habiti olim hi fabri præstantissimi seu *Telchines*: iique primo, juxta Strabonem l. xiv. p. 653, ferrum ac æs fabricasse, primo etiam, teste Diodoro l. v. p. 326, simulacra Deorum confecisse dicuntur, quæ inde quandoque eorum *Telchinum* nominibus, sicuti Apollo *Telchinus* apud Lindios, apud alios Minerva *Telchinia*, fuerunt appellata. Adde, quod iidem *Telchines* e mari orti ibidem a Diodoro dicuntur; ac inde, ut statuere licet, ab Eustathio ad *Iliad.* l. p. 771. & qui proinde Neptuno seu *Ἐναλίῳ* Deo opportune, *tridentem fabricasse* hic a Poeta statuuntur. Quum vero iidem *Telchines* ab aliis etiam pro insignibus *magis* seu *prestigiatoribus* fuerint habiti, ut ex eodem Diodoro, Strabone præterea, ac prisca insuper Grammaticis liquet, a quibus *Τελχῖνες*, *γοῦτες* vulgo explicantur; inde etiam ingeniose a doctissimo Bocharto de Col. Phœn. l. i. c. vii. nominis illius origo adserta e Phœnicia seu Hebræa voce *שֵׁחַ לַחֲשׁוּ* *lachsus, incantare*, unde *שֵׁחַחַת* *lachsus, incantator*, ac inde Græcorum *Τελχῖνες*; sicut promiscue *Διῶρις* & *Διῶριον*, *Σαλαμῖς* & *Σαλαμῖν* dici consueverint. Hinc de iisdem Gregorius Nazianzenus in Julianum *Σταλί.* pag. 97, quique ab eo id videtur hausisse Suidas, *Τελχῖνες πομπῶν καὶ βασκανῶν δαιμόνων*, *Telchines malefici ac fascinatorum daemonum*; ac *Epistol.* lx. p. 817. *ἢ καὶ ἰκαίῳ σὺ τὰς κερκλάδας, καὶ τοὺς Τελχίνας*, *ὅς βάδεις κακῶς τὸν ἀντίτιχτον*, *tuos illos ruppantur sigulos & TELCHINAS minime laudo, quibus antiannulos infestaris.* Adde Themistium adversus calumniatores suos *Orat.*

XXIII. p. 286. ubi calumnias & convicia, quibus impetatur, *haud alia esse, quam qua in claros illos & divinos homines* (Socratem nempe, Platonem, Aristotelem) *antiqui illi Telchines, h. e. invidi calumniatores contulerunt, ἢ κ' ἄλλαι ἴσιν, ἢ ἂν τὰς κλεινὰς ἐκείνας ἢ θεοπρεπίους οἱ πάλα ΤΕΛΧΙΝΕΣ, nempe quod præcesserat, ἀψευδέως.*

V. 32. *Νήσους ἰνωάλιας ἐργάζετο*] Haud mirum hic a Poeta Gentili in mundi opificio, eas Neptuno *Σεισιχθονι* partes tribui; *Insulas* nempe e terra seu montibus illius tridente scissis, in mari condendū; ac prope de Sardinia, Eubœa, ac Cypro, ab eodem *Ἐνωάλιῳ* Deo factum, gemino huic loco dicitur in Argonauticis sub Orphei nomine vulgaris, vers. 1279. *Νήσους ἰνωάλιας ἔργον, ut essent Insula maritima* &c. Nota nempe & pervulgata, quæ de variis Insulis olim, tanquam gravibus terræ motibus, ac inde vi fluctuum a continente avulsis, ut Sicilia ab Italia; aut Lesbo etiam, ut paullo antè vidimus, ab Ida; Cypro a Syria; Eubœa a Bœotia; Capreis a Minervæ promontorio, aliisque id genus, tradiderunt veteres, non Poetæ solum sed naturæ etiam consulti, ut Seneca dicto jam ante loco Natur. Quæst. l. VI. c. XXIX. ac Geographi, ut Strabo l. I. p. 60. & l. VI. p. 258, Plinius l. II. c. LXXXVIII, *παρὰ τὴν & hoc modo Insulas rerum natura facit. Ἀπέλλῃς Σικελίᾳ Ἰνῶσα* &c. Quæ an fabulis singula adnumerari continuo debeant, omnesque illæ Insulæ in prima mundi creatione, seu potius a restaurata post diluvium terra, a Deo conditæ, promiscue statui; an vero modus aliquis, quod acerrimi ingenii iudicii que viro, Gassendo obiter ea de re agenti in l. X. Laertii p. 1050. placuisse video, ea in re tenendus sit, nunc operose disquirere satis supervacaneum putem. Eum vero hac in re jam olim adhibuit Strabo dicto loco p. 258, ut Insulas, quæ in alto emerferint, e mari enatas; quæ vero ante promontoria, & exiguo freto a continente dividuntur, ab iis abruptas crediderit; scilicet

infixa cum vis

Exagitata foras erumpitur, & simul altam

Diffidens terram, magnum concinnat hiatus,

ut ait Lucretius l. VI. v. 581. &c. Cujusmodi etiam exempla, Insularum nempe terræ motu repente, in mari enatarum; sicut Therasiam in mari Ægæo, idque nautis spectantibus, refert Seneca Natur. Quæst. l. VI. c. XXI. quodque Insulæ inter Therum & Therasiam sitæ, tribuit Strabo l. I. p. 57, & hoc autem seculo, anno nempe 1638, haud procul ab Insula S. Michaelis seu Azorum una, contigisse ab eodem Gassendo dicto jam loco, alii que dicitur. Insulas vero vicissim, maris nempe interni, terræ motibus, quibus illæ haud parum, qua de re obiter jam ante, subjacent, sæpe etiam concussas & mari absorptas constat. Quamquam id discrimen notet Aristoteles Meteorol. l. I. c. VII, ut nempe in Insulis in alto mari, & quas *πορτίαις νήσους*, alii *πελαγίαις* vocant, minores siant motus, quam in *αἰθρηγίαις*, seu iis, quæ contigenti sunt proximæ; addita etiam ejus rei causâ, quod illæ non concutiantur, nisi moto toto mari, a quò eadem ambiuntur. Ne jam de iis agam Insulis, quæ terræ adfluvione in lacubus aut fluviis haud infrequenter

quenter enascuntur; ac prout post terræ motum & immensos imbres in Boatenfi prope Nicomediam lacu, ἐκ τῶν συνεχθέντων ἐς αὐτὴν παμπολάων φορυτῶν, e quatuor plurimis, quæ alluvione illuc delata quisquiliis, exortas Insulas, tradit Euagrius H. Eccl. lib. xiv. pag. 307. De mari aliquin, quod ornamentum juxta ac tutelam Insulis præstet, dixit S. Basiliius Hom. iv. in Hexam. p. 53.

V. 33. Ἐκ νιάτων ἀχλυσί] Sic νιάτας ἀχλυσί, *extimos montes seu summities montium* dixit Apollonius l. iii. v. 1191, Sophocles autem Antig. v. 822, νιάται ὄρει, *viam ultimam*, nempe ad Acherontem seu mortem ducentem, h. e. ut Romani etiam loquuti, *novissimam*. E concussis autem extremis montium jugis segregatas seu motas a Neptuno Insulas hic dicit; tum ob ea, quæ jam adtigimus; tum juxta illud Philosophi l. i. Meteorol. c. xiv. οἱ ἦδ' ἀπὸ τῶν τόποι, τῶν ἀνωθεν ὑπερῶν αἰκίησαι, *inferiores loci post superiores fuerunt conditi*.

V. 34. Καὶ ταῖς μὲν κατὰ βίβηθ'] Ita quidem de Rhodo Insula in maris fundo latente, e quo postea emerferit, Pindarus Olymp. Od. vii.

Ἄλλωρον δὲ οὐ βίβησι ἦσαν κακρόφθαι,

Salsis seu maris in profunditatibus insulam occultam fuisse; ibi Critici. Hinc Plinius l. ii. c. lxxxviii, nascuntur & alio modo Terra, ac in aliquo Mari emergunt, veluti paria secum faciente natura. Et quod de Rhodo ac Delo nominatim ibi mox tangit, quasque eo terræ motus genere, quod brasmatiam vocat, emerfisse, tradit Ammianus l. xxvii. c. vii. Quam in rem etiam a Strabone disputatur lib. i. p. 54 ubi, postquam inter alia subitos terræ in mari latentis tumores dari tradiderat, addit, non si exiguæ insulæ efferri e mari possunt, magnæ etiam non possunt, & Siciliam nihilo magis fructum ab Italia abruptum judicari posse, quam vi Ætnæ ignis rursus e profundo projectam ita cohesisse, ἀναβληθεύσαν ὑπὸ τῷ Αἰθναίῳ πυρὸς ἐκβυθῷ. Adco ut in eum sensum de insulis id genus loquutus videatur Callimachus, quæ a Neptuno nempe in maris profundum demersæ, ibi, donec inde emarent, latuerint; & quomodo a Poeta similiter κατὰ βίβηθ' αἰλῶς Νηρηίδες, in profundo maris Nereides habitare dicuntur Iliad. Σ. vers. 49. & paullo infra a Battiade in hoc hymno vers. 37. de Asteria, Deli scilicet sorore, quæ Jovis concubitum fugiens, in profundum mare, seu ut ibi dicitur βαθὺν ἦλασ τάρρον, in profundam insiliis fessam. Neque tamen alteram hujus apud Callimachum loci explicationem quam in novissimis ad eum notis adpositam video, ut nempe de insulis in alto mari, longe a continente positis, non tamen in illo demersis, eadem intelligantur, rejiciendam continuo putem.

Ibid. ἡπίεριο λαθονταί] Nempe juxta illud Olympiodori in i. Meteorol. p. 25. τὴν ἡπειρὸν θαλασσιῦσαι, καὶ θαλάττω ἡπειρῶσαι, *continentem mare fieri, & mare continentem*; indeque, ut ex Aristotele ibidem tradit, illud partim e magna hyeme, hoc e magna æstate; partim illud e fluviis multum limum deferentibus, factaque inde ejusdem limi adgettione, quæ in terram indurescit, & quod postremum Ægypto etiam ac Libyæ arenosæ contigillè dicitur.

V. 35:

V. 35. *πρυμνόδω ἰρρίζωσι*] Contra Æschylus Sept. Theb. v. 1064. *ἄλίσσις πρυμνόδω, perdidisti funditus*, ubi Critici, *πρυμνόδω, ἰσάτως, ῥιζόδω, ultimo, radicibus*. Homerus autem de Neptuno similiter navim in mari, ut hic Insulas, radicante, *ἰρρίζωσιν ἰσράς*, h. e. juxta breviam ad Poetam Scholia, *αἰνήτων ἐποίησιν, immotam effecit*; ac prout de Deo antea mobili, tum autem immota reddita, dicitur infra v. 54. in mari *Ἔγρω ποδῶν ἐσθήκω ῥίζας, pedum adfixisses radices*. Quamquam de Insulis, quod primum fuerint omnes *πλωταὶ* seu in mari *παταπτες*; vel *πλωγκται*, qualis existerit hæc *Delus*; nulla proinde adhuc, quod hic dicit Callimachus, in maris fundo *radicibus defixa*, tradiderint e veteribus nonnulli. Ita ubi Apollonius de una Æolidum, ubi Vulcanæ officina dixisset l. 111. v. 41. *Νήσος πλωγκτῆς ὑπὸν ῥωχόν, Insula errans latum recessum*, notant eruditi ibidem Critici, *πλωτῶν δὲ αὐτῶν ἔργων* &c. ἢ ὅτι τὸ πλωτῶν Αἰ ΝΗΣΟΙ ΠΑΣΑΙ ἐπλωτῶντο, καὶ βάσεις ἐκ ἄρχης, *patantem ipsum dixit, an quod antiquitus OMNES INSULÆ errabans, & fundamento carebant*.

V. 36. *ἄφισ*] De voce *ἄφισ*, quæ cum *liber & solutus*, ut hoc loco de Delo Insula, adhuc scilicet mobili, tum inde de Deo, qui scilicet ab omnibus aliis curis *liber & solutus*, seu *ἄφισ* vel *ἀνεμῶν* dicitur, videri potest, quo inter maternos *προγόνους* jure possum gloriari, ὁ πᾶν Budæus in Commentariis; & quo postremo etiam sensu dixit Euripides in Jone v. 821. ὁ δ' ἐν θεῷ Διὶ Διόμοισιν ἄφισ &c. *ille autem in Dei Æde, Delphica, nempe Deo consecratus educatur*. Hinc erudite, ut solet, Helychius utrumque in hac voce adtigit, *ἄφιστοι οἱ ἱεροῦσιν, καὶ ἀπολελυμένοι*, h. e. *ἄφιστοι sacri præcones, & soluti*.

Ibid. *πελάγῳσι ἐπέκλις*] Prout *πλωτῆ* *οὐ* *νήσω παταπτι* in Insula, ab Homero Odysf. K. v. 3. de Æolia Insula, quasi hinc inde in mari jactata, eaque modo a dextris, modo a sinistris conspicua dictum, notat in brevibus ad Homerum Scholiis Aristarchus. Idque ut ibidem additur, hujus Deli exemplo *οἶον δὴ τι καὶ ἐπὶ τὴν ΔΗΛΟΝ ἰσορεῖ Πίνδαρος*, λέγων ἕτως, ἢ ἢ τὸ παροῦδος ΦΟΡΗΤΑ ΚΥΜΑΤΕΣΣΙ ΔΑΛΟΣ *παντοδαπῶν ἀνέμων ῥιπαῖς; quomodo simile quid de DELO narrat Pindarus, dicens, eras enim prius FLUCTIBUS VECTA DELUS omnigenum ventorum impulsibus*: quique Pindari, ut obiter hoc addam locus (neque enim hodie in ejus *Ἐπικλείης* compareret) ex ejus in Delum, de quo supra e Philone, Hymno desumptus videtur. Cujusmodi alioquin *πλωτῶν* seu *πλωτῆς* *νήσοι, patantes Insula*, in Orchomeno & Ægypto a Theophrasto traduntur H. Pl. l. iv. c. xiiii, & in Lydia quoque, eodem auctore, juxta Senecam Natural. Qu. l. 111. c. xxv. Nempe quæ dicitur Insula *Chorensa* seu *Χορύνουσα* vel *Ὀρχήσουσα*. Varroni de R. R. l. 111. c. xvii. Plinio autem *Calaminia* l. 11. v. xcvi. in Lydia, quæ vocantur *Calaminia* &c. eadem inde *Saliaves* seu *Ὀρχησείδες* idem, juxta veteres libros, & qua de re ὁ πᾶν ad Solinum p. 88. ult. edit. appellatur, non *Saliaves*; quamquam istud in postrema Piinii editione, altera, ne quid forte Salmasio deberet, lectione indicta, retinuerit vir eruditissimus. Hinc eadem de causa ab eo dissimulata verissima Plinii, quam ibi-

ibidem observat magnus Salmasius, castigatio, dum *Saliæres* illas in Nymphæo Insulas, a *Calaminis Insulis* male ibidem distinguit Plinius; quum tamen Nymphæum Lydiæ stagnum foret, in quo agnoscente alioquin viro docto, exstarent Insulæ illæ Calaminæ, *Saliæres* dictam ob causam nuncupatæ; prout istud e Sotionis fragmento jam adnotarunt ad Varronem ac Solinum viri doctissimi. Quibus autem natantibus Lydiæ Insulis addit insuper Seneca; & cujus ea de re locum jam vidit Vulcanius, ad Cutylas Insulam; alias præterea, cum in Vadimonis lacu, tum in Stationensi & quibus plures adhuc adnumerat dicto loco Plinius, *quadam Insula semper fluctuante, sicut in agro Cœcubo, & eodem Reasino, Mastinensi, Stationensi*. Idem autem aibi nempe l. 17. c. xii. de hac *Delo* nominatim ait, *quæ diu fluctuata, ut proditur &c.* Tales autem *natantes* Insulas, cum in via Tiburtina, tum ad Audomarpolim in Artesia, se cum voluptate vidisse, notarunt ad Senecam Muretus, ac istud Fromondus; quod postremum arripuit, ejusdem nempe ad illud Audomari fanum voluptatis compos itidem factus, nuperus ac eruditus Plinii Commentator.

V. 37. *Ἀστέρη τὸ καλαῖον*] Aliter, quod jam vidit Frischlinus, veteres Apollonii Enarratores, a quibus ad l. 1. v. 308. *hac Insula primo quidem DELUS, postremo autem ASTERIA, & quidem a figura, τὸ πλεῖν μὲν ΔΗΛΟΣ, ὕστερον δὲ ΑΣΤΕΡΙΑ* ἄλλ' τὸ ἄσμα, appellata dicitur. Iis etiam accedere videtur Servius ad Æn. 111. v. 72. ubi de eadem Insula ait, *Ortygia dicta est, qua ANTE DELOS nominabatur; quæ nempe Ortygia, & qua de re mox, eadem cum hac Asteria, in Ὀρτυγῶν nempe seu coturnicem conversa, fertur exstitisse*. A quibus tamen abeunt alii veteres Auctores & Grammatici, qui præter hunc Battiadem, Poetam non solum sed Criticum etiam, seu ut illo ævo iidem appellati, Grammaticum præstantissimum, hanc Insulam, *Asteriam* primo aut juxta alios, *Ortygiam*, postea demum dictam *Delum*, aperte statuunt, ut Strabo l. x. p. 486. *ἠνομάζοντο δὲ καὶ Ὀρτυγία ἄστειρον, prius autem dicta fuit Ortygia*, Hyginus itidem Fab. LIX; Isaacius ad Lycophr. p. 71; Lactantius ad Papinii Thebaid. l. 17. v. 796, aliique. Ut Plinium mittam, qui lib. 17. c. xii. *Ortygiam & Asteriam* inter antiqua ejusdem Insulæ nomina retulit; aut Anton. Liberalem, qui Latoniam in *Asteria* Insula (quod nempe nomen hæctenus obtinuerat) Apollinem ac Dianam edidisse refert. Unde etiam in Servio, ad Æn. 111. v. 12. *qua ante Cynthius nominabatur, & postea Delos, pro qua ante Delos nominabatur, & postea Delos*, bene jam legendum vidit diligentissimus Barthius ad Statium l. 17. v. 796. ac prout etiam in eruditis illis ad Apollonium glossis, ubi de antiquis *Delis*, quam Poeta ibi memoraverat, appellationibus agitur, reponi itidem debet, *τὸ πλεῖν μὲν Κύνθος, ὕστερον δὲ &c. primo quidem Cynthius, postremo autem*, quod in iis additur, *Asteria*, & rursus *Ortygia* est appellata. Quo loco nempe Δῆλος pro Κύνθος a semidocto vel imperito potius quopiam, ubi de Delo videbat agi, est intrusâ. *Cynthium* utique præter Stephanum a Barthio jam adductum, Δῆλος δὲ καλαῖον Κύνθος, *Delus autem vocabatur Cynthius*,

ibus, inter antiqua Deli nomina recenset e veteri Auctore d. l. Plinius, *Aglaosthenes Cynthiam*, (forte *Cynthum*) alii *Ortygiam*, alii *Asteriam* &c. Idem vero *Asteria* nomen *Delo* tribuit etiam Hefychius, Ἀστερία ἢ Κρήτη, καὶ ἡ Δῆλος ἰκαλεῖτο, *Asteria Creta* & *Delus* vocabatur. Neque tamen cum hac *Asteria* seu *Delo* confundi debuit, uti a doctissimo Holstenio factum, altera, cujus meminit Stephanus, eodem nomine *exigua Insula*, ἔστι καὶ Νησίον Ἀστερία. Hæc enim, ut continuo ibi addit Ethnicographus, & cui præiverat, ut passim, Strabo l. x. p. 456, fuit intra Cephalemiam & Ithacam sita, ab Homero Ἀστερίς, & cujus de eadem versus adducuntur, appellata. Neque aliter Plinius l. iv. Sect. xix. a quo eadem *Asteria*, & ante Ithacam itidem, collocatur. Mitto insuper quod Ἀγαθήσῃ nuncupatam eandem *Delum* tradit alibi Hefychius, ut jam monuit ad Stephanum idem Holstenius. Neque tamen eo spectasse Apollonium, dum Δῆλον ἡγαθήσῃν vocat l. i. v. 308. licet forte inde opinari; quum istud commune tot aliis Insulis ac locis apud Homerum &c. epitheton tribui solet.

Ibid. βαθὺν ἦλασ τάφρον] Prius nempe, juxta priscos Mythologos aut Grammaticos, Hyginum, veteres Lycophronis aut Papinii Interpretes aliosque, dictis jam locis, in coturnicem, Jovis, ut continuo additur, concubitum fugiens, conversa; a quibus vero abit, qui id non Asteriz sed sorori ejus Latonz tribuit Servius ad Æn. l. iii. v. 72. & 73. Βαθὺν τάφρον vero dicit hic Poeta de mari, in quod ultro desiliisset hæc Asteria, uti ab aliis etiam Hygino, Isacio &c. eandem fabellam narrari diximus; ac unde enata ibi subito Insula, *Asteria* inde, aut *Ortygia*, ac tandem *Deli* nomine appellata; nempe prout βαθὺν de mari itidem ac simili ferme in re, a Philippo dicitur Anthol. l. iv. cap. xi. Ep. i.

Καὶ βαθὺν ἐς χέρον ἤγαθα μίσηπλάσκατο.

Et mare in terra formam transformavit.

Vulgo autem τάφρος teste Hefychio, ἐπὶ βάθυς ὀρύγματα, de profunda fossa; quod tamen non semper obtinuisse, & de *exigua* etiam dictum, ex Homero docet Eustathius Odyss. Φ. p. 1904. Quam vocem alioquin, ut inter alias Æschylo familiares, sugillat apud Comicum Euripides Ran. p. 235; ἢ Σκαμάνδρους, ἢ τάφρους, aut *Scamandros* aut *fossas*, credo nempe ab Æschylo usurpari, e quibus priorem equidem vocem, in ejus Agamemnone, Choephoris, Eumenidibus haud semel etiamnum videas; altera autem seu τάφρος vix hodie in iis, quæ adhuc prostant illius Tragici fabulis, comparet, in deperditis proinde frequens existare debuit. Βάθρος vero & τάφρος, sed ut distincta simul subinde occurrunt apud priscos Auctores, & quorum cæteroquin discrimen haud ignotum, quamquam βάθρος, sicut de τάφρω paullo ante dictum, interpretentur itidem ad Homerum veteres Grammatici, nempe βάθυς τῶ ὀρύγματι, in brevibus Scholii ad Iliad. P. v. 58.

V. 38. αἰετὸς ἴση] Nempe ex earum quasi *stolarum* genere, quæ Ἀετῶντες, vulgo Ἀετῶντες, seu opportunius ad hunc locum, δακτύλιος αἰετὸς Ἀετῶν, quæ videtur profolire stella, ab Aristotele l. i. Meteorol.

[Z]

C. IV,

c. 1v. ac inde a Græcis, ejus Interpretibus διέτα, ut Olympiodoro l. 1; Meteorol. p. 9. & Philopono sive Joanne Grammatico in eadem Meteorol. p. 86. & 88. Eædem nempe, quas cælo labi ac ruere dixerunt similiter Poetæ, ut Aratus Diosem. v. 194. &c.

Καὶ ἀπὸ τῆς γῆς μίλαιναν, ὅτ' αἰεῖρες αἰώσωσι,

Et per noctem atram, cum stella precipites ruunt; ac Virgil. Georg. l. 1. v. 368.

Sape etiam stellas vento impendente videbis

Præcipites cælo labi.

Unde de iis Laetius in Epicuro l. x. p. 651. postremæ illiusque luculentæ editionis Batavæ, οἱ λεγόμενοι αἰεῖρες ἐκπίπτειν, quæ autem cadere dicuntur stella &c. nempe ignes in aere emicantes, sive ut de iis veteres, scintillæ vel exhalationes. aut fulgores ignei, facium instar transvolantes, ac inde Græcis Philosophis vel Astrologis, cum ἀπίρροια, τὴν φλόγην καίωμενα, σπινθήρες, εἰλεθδόνες πυράδες, βολίδες etiam, δαλοὶ, & αἰγες διέτα, defluxus flamma, accensa scintilla, fulgores ignisi, γαῖων quoque, & postrema voce, non tam capra forte (ut vulgo tamen veteres & recentiores Interpretes eandem vocem αἰγες apud Aristotelem 1. Meteorol. c. 1v. ac ipse etiam Seneca Natur. Qu. l. 1. c. 1. sed ita ut rationem ejus appellationis ignorare se ibidem agnoscat, interpretantur) sed turbinum instar & procellatum transilientes. Ut mittam enim, quod haud aliud, quam secundum plus aut minus discrimen, inter ἀπίρροιας, & quos addit δαλὸς & αἰγας statuat dicto loco Philosophus, utique voce αἰώσων usus agens de illis stellis ἀπίρροιας adducto paullo ante versæ Aratus, ἀγίσσονται dicti etiam, uti ex Ammiano, de quo mox, liquet, iidem ignes, de quibus præterea hæc ad Aratum notat Theon, καὶ ἔρηρς ἴν, καὶ πυράδες πυκνὰ ἔρηρς, ἀποπέμπει τινὰς ὥσπερ σπινθήρας, αἷς δὲ ἰσοποιῶσιν αἰεῖρων εἶναι ἀγίσσονται. ἐκ ἐσθὶ δὲ ἔρηρς οἱ αἰεῖρες κινῶνται, αἷα εἰλεθδόνες πυράδες εἰσιν, αἷς, αἷς ἔρηρς, ἀποπέμπει οἱ αἰεῖρ, & sic eus quum sit aer & ignis (exhalationibus nempe, quod ante dixerat, a Sole e terra eductis) densatus, emittit quasdam veluti scintillas, quas scilicet putant stellarum esse transcursus; non sunt tamen: neque enim moventur stella, sed sunt fulgores ignisi, quos asber, ut dixi, emittit, quosque ἀπίρροιας in sequentibus itidem appellat, αἰρροιας vero vocat etiam Achilles Tattus ad Aratum p. 102. una cum Hipparcho a doctissimo P. Victorio vulgatus. Adde de iisdem veluti stellis dicentem Senecam d. l. Natural. Qu. l. 1. cap. 1. audi quid de ignibus Philosophia velit, quos aer transversus agit. Magna vi illos excuti, argumentum est, quod obliqui ferantur & PRÆRAPIDA CELERITATE. Apparet illos non IRE, sed PROJICI, & paullo post. Illud enim stultissimum est existimare, aut stellas decidere, aut transilire, aut aliquid illius auferri & abradi; nam si hoc fuisset, jam defuissent. Quibus consona adhuc apud Ammianum leguntur l. xxv. c. 11. Erat enim nitor igneus iste, quem ἀγίσσονται nos appellamus, nec cadens unquam nec terram contingens. Corpora enim qui credit cælitus posse labi, profanus merito judicatur & demens. E quibus autem prioribus Senecæ verbis abunde liquet, cur hic

a Cal.

a Callimacho, Asteries Jovis concubitum fugientis, incredibilis quædam velocitas, ἀστέρια ἴση, stella similis, seu rapido ignis ejusmodi trajicientis motui, continuo adfirmatur. Quum alioquin, ut hoc addam, ex illis stellis transcurrentibus seu ἀστέριασι, arcana quidam mysteria & futurorum decreta, venditare fuerint olim soliti, & quibus incautos aut credulos argento emungerent, prisca inter Gentiles harioli & conjectores. Docet id Cyrillus adv. Julianum l. x. p. 357. &c. ubi ejusdem τῷ παραβάτην verba refert, quibus ille de talibus agi ἀστέριασι eundemque in finem, cœli nempe decreta manifestandi, hisque fidem adstruendi, contendit, ubi Deus Abrahamum foras educum jubet cœlum respicere, ac stellas numerare, Genes. xv. 5.

V. 39. ἔπα σοι χροσὴν ἐπιμίσηγο] Corruptus hic locus dicitur in novissimis ad eundem adnotationibus; adscriptis etiam ibidem illius rei momentis: ac unde ἔπα οἱ, pro ἔπα σοι reponitur. Verum nihil putem hic mutandum. Neque enim Delus, seu quæ Asteria adhuc vocabatur, cum Jove concubuisse eo versu dicitur; verum quamdiu ei Insulæ necdum se immiscuisset, seu in eam errabunda confugisset Latona, tamdiu, quod sequenti versu traditur, Insulam Asteriam; non vero adhuc Delum appellatam. Quæ adstruuntur etiam e sequentibus in hoc Hymno versibus 204. &c. ubi errantis Latonæ, & a qua omnes Junonis metu recederent terræ, quas illa adibat; ac insulæ, una Asteria in Cycladum medio tum forte stans, miserta dicitur, & ad se vocata Latona, hanc tum in eadem Insula doloribus partus tandem solutam, Apollinem enixam; ac unde Delus eadem Insula, ipse autem Apollo Delius sit dictus. Neque etiam ἐπιμίσηγο hic aliud denotat, quam apud Pœtam, Odyss. Z. vers. 205.

Οὐδὲ τις αἰμυρὴ βροτῶν ἐπιμίσηγοι ἀΐκος,

Neque aliquis alius homo nobiscum commotatur,

&c. vers. 241. de Ulyssæ apud Phœacæ agente, Φαιήκειος ὁ δ' αἴης ἐπιμίσηγοι, cum Phœacibus hic vir frequentat, seu iis est immixtus.

V. 41. πολλὰ μὲν ἐκ Τροίης] Bene hic primam vocem in duas, πολλὰ μὲν &c. sapa se ex Τραξενῶ distinguendam, quod fugerat priores editores, in novissima ad hunc locum notatione, monitum video.

Ibid. ἐκ Τροίης δ' ἀπὸ Ζαίνθοιο πολίχνης] Scholia hic ἀπὸ τινος Ζαίνθου βασιλεύοντος Τροίης, a quodam Xantho regnante Τραξενί; & quomodo vix sensus his Pœtæ verbis constaret, ni illud ἀπὸ ad sequentis versus vocem ἀρχόμοιο h. e. ἀπερχόμοιο, ἀγρολή nempe ejusmodi compositarum vocum Pœtis Græcis familiari, referri continuo debeat. Varios autem Τραξενiorum Reges, ut Orum antiquissimum ac indigenam, Althepon, Saronem, Τραξενον, a quo urbi nomen, & Pittheum ejus fratrem, aliosque recenset Pausanias l. 11. p. 141; nullibi vero hunc Xanthum, qui tamen præ aliis Τραξενί Regibus aut conditoribus memorari hic a Pœta, si fides Græco ejus Enarratori, meruit. Xanthi quidem Bœotiorum Regis, singulari certamine a Melanthe Messeniorum Rege occisi meminit Strabo lib. 1x. p. 393; ac similiter ut Thebanorum duntaxat Regis Pausanias l. 1x. p. 591; & in cujus ea de re

verbis, seu de auctore cædis, qua *Xanthus* ille sublatus, mendum bene jam observarunt duo viri eruditissimi Sylburgius & Palmerius. Alterius vero *Xanthi* Triopæ filii, Pelasgorum, qui ab Argis venerant, & cum quibus ille Lyciam incoluit, Regis mentio fit etiam apud Diodorum l. v. p. 346; ac præterea apud Hyginum Fab. cXLVI. Ut de alio *Xantho* fileam, qui inter filios Ægypti a Danaï filiabus cæsos memoratur ab eodem Hygino Fab. cCLXX; aut de eo, qui Erymanthi Arcadis filius a Pausania alibi dicitur l. VIII. p. 495. Ii autem linguli (ne jam *Xanthum* Grammaticum, cujus apud Suidam aliofque mentio, aut a Diis scilicet dictum eo nomine fluvium, iis hæc superaddam) nihil utique ad dictam paullo ante Græci Enarratoris ad hunc Poetæ nostri locum glossam conferunt; de *Xantho* nempe claro quopiam *Troæzeniorum Rege*, cujusque proinde *urbs* a Callimacho dicatur hoc versu eodem *Troæzen*. Unde omnino suspecta hic mihi Græculi illius Grammatici fides; maxime quum in accurata illa Pausaniæ de hac *Troæzene*, ejus Regibus, Conditoribus, aliisque monumentis, nulla hujus *Xanthi* occurrat mentio: neque etiam inter varia illa nomina, quæ obtinuisse olim eadem *Troæzen* apud Stephanum ac Eustathium Iliad. B. p. 287. dicitur, ullum existet, quod ad *Xanthum* quempiam adludat. Unde conjiciebam aliter forte intelligenda hæc Callimachi verba, neque ullam hic *Xanthi* alicujus, *Troæzenis* scilicet *Regis*, sed verius Lycoiæ primariæ urbis, ut e Strabone l. XIV. p. 665. 666. aliisque notum, & a *Xantho* illo Pelasgo, cujus paullo ante e Diodoro meminî, ita, ut videtur, appellatæ, aut *Xanthi*, non illius pro *Scamandro* ita a Diis apud Poetam dicti, sed cognominis ibidem in Lycia fluvii (quomodo *πολιχνη* tum non ad *Xanthum*, sed ad *Troæzenem*, esset in hoc Callimachi versu referenda) mentionem hic a Callimacho simul & *Troæzenis* factam. Nempe hoc velle Poetam; Insulam, quæ quondam *Delus*, sed tum *Asteria* vocabatur, in mari errantem adhuc ac mobilem visam, adeo ut qui e Lycia seu *Xantho*, primaria, ut dixi, ejus urbe aut cognomine fluvio, *Troæzenem*, ac inde ut continuo additur, *Ephyram* seu *Corinthum* versus navigabant nautæ, illam Insulam in Saronico sinu natantem conspicerent: *Corintho* autem reversi, eandem quippe adhuc mobilem, & jam *Euripum Chalcidicum* ingressam non amplius deprehenderent. Quæ mens utique hujus loci cum Græcis Poetæ verbis, ac eorum scopo, præ altera illa in Scholiis ad eundem tradita, magis utique videtur concordare; immo quod, aut simile quid, eruditissimo Vulcanio jam in mentem venisse postea animadverti, dum in notis quidem, quas primo consulueram, nihil ad hæc verba aut Græci ad ea Interpretis glossam monet, eadem tamen ita vertisse in ligata versione opportune video,

Namque Ephyram ex Troæzene, a Xanthi littore nauta.

Accedit, quod *Επίφοιο*, hujus nempe Lyciæ fluvii, fiat itidem mentio in hoc Hymno vers. 305. *Ὅτι τοι δὲν Ἐπίφοιο*. Quamquam forte haud satis liqueat, cur e Lycia, & *Xantho* quidem, seu urbe, seu fluvio illi cognomine, ad quem eadem illa erat sita, & qui in mare haud ita procul

cul defertur, petita hic foret *Troezenem* versus, seu in sinum Saronicum, ac inde Corinthum, atque, ut errantis in eo sinu *Delii* Insulae meminisset, navigationis mentio: Nisi forte huc facit, quod Lycias *maris imperio*, & quidem ad *Italiam usque petitos*, dicat Strabo l. xiv. p. 664. *θαλασσοκρατήσαντες μίχθη τῆς Ἰταλίας*, ac proinde frequentes prae aliis forent eorundem in illo maris tractu navigationes. Ut hoc insuper addam, Latonam ferri, ubi in Asteria seu Delo, Apollinem ac Dianam edidisset, Lyciam continuo adiisse, quo illa geminam prolem (uti jam ante vidimus ad v. 6.) in fluvio *Xantho* continuo ablueret, eundemque *Xanthum*, sacrum inde Apollini ab eadem Latona constitutum; prout hanc fabellam refert Anton. Liberalis cap xxxv. Immo quem Lyciae fluvium Latona manibus suis, scisso Lyciae solo, eduxisse, a Quinto Smyrnaeo dicitur, & quidem ubi partus doloribus eadem premeretur, nempe lib. xi. vers. 21. &c.

Ὅς τρέφῃ ἐν Λυκίῃ, ΞΑΝΘΟΥ ἐπὶ καλὰ ῥέεθρα.

Ὅν ποτ' ἐβελγέποιε Διὸς δάμνην ἀνθρώπων;

ΛΗΤΩ δὴ ἀνίστηναι, ἀναρρήξασα χίρισι,

Qui (Laomedon) educatus in Lycia, juxta amœna XANTHI fluenta.

Quem mortalibus olim grandisoni Fœvis concubita

Latona produxit manibus suis disrumpens,

nempe, ut additur, *Asterum* celeberrima Lycia solium, cum ipsam premeret laboriosis cruciatibus agritudine divini partus, quamvis parturientis dolores excitabant. Hinc Latonæ etiam Templum ad *Xanthum* illum Lyciae fluvium a Strabone memoratur l. xiv. p. 665. a priscis autem Grammaticis in Argum. Pythiorum Pindari, post Latonæ in Delo partum, relicta matri eadem Delo, Apollo in Lyciam, quam nempe deinceps inhabitaret, profectus dicitur. Ita idem Apollo, Delum, Clarum, Delphos, ac Lyciam, ἢ *Λυκίην ἰουρείαν* &c. ut dilecta eidem prae aliis loca, peragrarè fertur apud Apollonium l. i. v. 308; immo *Lycia sortes* pro *Apollinea*, juxta Servium a Marone dicitur *Æn.* l. iv. v. 346. Quibus proinde induci potuit Callimachus, ut dum de futuro Latonæ partu & errante adhuc Delo ageret, illius littoralis in Lycia tractus, & e quo frequentes tum erant navigationes hic opportune meminere; quem Latonæ præterea aut Apollinis, prae aliis ferme post Delum locis, cultu & præsentia celeberrimam in posterum fore argueret. De qua tamen hujus apud Callimachum loci explicatione, liberum esto erudito Lectori judicium.

V. 42. *Σαρωνικῷ ἔνδθεν κόλπῳ*] *Saronicum* hunc sinum πόντον seu mare, modo πόρον seu fretum, aut vero πάλωγος dici notat Strabo l. viii. p. 364. Neque proinde opus, ut cum viro doctissimo ad *Metam.* p. 153. sinus *Saronicus* statuatur, minor nempe ad *Troezenem*, magnus autem seu mare *Saronicum*, quod nempe inter *Atticæ* & *Peloponnesi* littora ad *Isthmum* extendebatur. Primæ enim appellationis, juxta Strabonem, seu πόντον vel *maris Saronici* dicti exemplum suppeditat de ipsa *Troezene* agens *Euripides Hippol.* v. 12007.

Πρὸς πόρον ἤδη κειμένη Σαρωνικόν,

Sisa iam ad mare Saronicum;

& ad quem locum veteres Critici Σαρωνικὸς κόλπος ἔστι πρὸς τῇ Κορίνθῳ, ἰεὺς Ἀρτεμίδος ἐν ᾧ Φασὶ Σκόλλων ὑπὸ Μίνως ἐλευθῆται. Ὀνομα ἐν ἑστὶ πελάγους, ἀπὸ τινος Σαρωνος κυνηγῶ, *Saronicus sinus est prope Corinthum, Diana sacer, in quo dicitur Scyllam a Minos traxerat fuisse. Nomen isaque est maris (πελάγους, ut supra Strabo) a quodam Sarone venatore, qui nempe cervum venans & furore correptus, se in mare illud Saronicum inde dictum, ut supra id obiter innui ad v. 25. Hym. in Jovem, præcipitem dederit. Quod a Pausania similiter refertur l. 11. p. 142. & quod Saronia Diana Ædes & Lucas, ac Festum etiam Saronia dictum, fuerint sacrata. Hinc eadem Dea, tanquam Troezeniorum, ut hic de Neptuni Tridente, aut Minerva Poliade in antiquis urbis illius nummis signatis fileam, numen invocatur, non ab Hippolyto solum venatore, sed a Choro etiam Troezeniarum mulierum, in dicto Euripidis dramate. Dictum vero sinum illum Saronicum, ab ambientibus eam quercubus, quæ nempe a Græcis Σαρωνίδες fuerint appellatæ, & qua de re supra ad v. 22. Hym. in Jovem, tradit Plinius l. 1v. sect. 1x. Ab eodem etiam sinu, seu a Sarone, Troezeniorum, ut e Pausania obiter ante dictum, Rege, Saronia ante appellata ipsa urbs Troezen quæ ad illum sinum erat sita. Portus vero ejusdem πόρον dictus, juxta Strabonem l. v. 111. p. 373, ac inde apud Eustathium Iliad. B. p. 308; & ad quem proinde adluisse Æschylum, nempe Agam. v. 314, censuit ad Melam vir longe doctissimus, de quo paullo ante, H. Vossius p. 154.*

Φλογὸς μέγαν πόροναι, καὶ Σαρωνικῶ

Πορθμῶ κάτοπλον πρῶν

Flamma promissam barbam (pogona) & Saronici

Freti ex adverso conspicuum cacumen.

Ubi præterea πορθμῶν Σαρωνικόν, fretum Saronicum seu πόρον, sicuti vocatum illum Saronicum sinum tradit loco supra indicato Geographus, dictum liquet.

V. 46. *Ευείπειο πόρον*] πόρον nempe non de fluviiis solum dici a Poetis constat, ut πόροι αἰλίραδοι, fluvii in mare labentes, apud Sophoclem Ajac. v. 414. ac inde Ἀξίος πόρον, ac Σκαμάνδρου πόρον, Ἀξίη vel Scamandri fluentium, apud Æschylum v. 493. & Chæph. v. 364; sed de mari etiam apud eundem, ut nunc de aliis fileam, Tragicum, Ὠκεάνιο πόρον, Oceani fluxum Prom. v. 531. & ἰναλίων πόρον, marina fluentia Pers. v. 453. sicut paullo ante apud Strabonem, πόρον Σαρωνικόν, fretum Saronicum. Sic *Ευείπειο πόρον* hic a Poeta dicitur, quomodo *Ευείπειο ποταμῶ, Euripi fluentia*, apud eundem Æschylum Agam. v. 300.

V. 48. *Ματρὸν Παρθενίης*] Non adeo uber Parthenia, ut hanc vocem ματρὸν hic enarrat juxta Græca Scholia Interpretes, & adserit præterea eruditissimus Vulcanius, sed collem verius, pro usu vocis ματρῶ apud Atticos, & Sami situ in montem, juxta Strabonem, adsurgentis, immo quæ, ut idem addit, tota erat montosa l. xiv. p. 637, adsequi hic licet. Sic præter Xenophontem, qui aliquoties voce ματρῶ pro colle usus est, *Λακκ.*

l. IV. p. 320. 321, aut Polybium, qui de loco quodam Siciliae inter Erycem & Panormum ait lib. I. pag. 57. ἔχει δὲ ἐν αὐτῷ καὶ μασῶν, in hoc etiam tumulus adsurgit, qui arcis nempe vicem ac speculae obtineat, aut Hefychium, qui cum in genere loca edita, tum nominatim celsae Atticae partes, μασῶς vocari tradidit; addere hic licet Arcestratum apud Athenæum l. III. p. 111, qui de alia Insula, Lesbo nempe, & in ea urbe Ereffi in colle ad mare, juxta Geographum l. XIII. p. 618, itidem sita, ait,

Ἐν Λέσβῳ, κλειῆς Ἐρίστῳ ἀεικόμενοι ΜΑΣΤΩ

In Lesbo, celebri Ereffi, qua fucibus admittitur, COLLE,

prout verti locus ille debuit. Unde retenta etiam quandoque ac indicata simul vocis illius μασῶ, de prominentibus instar mammarum collis aut turris partibus significatio; sicuti apud Josephum observo Αλωσ. l. VII. p. 981. ubi in Machærentis descriptione, illud, uti singulare & admiratione dignum in ea arce existisse memorat, speluncam nempe saxo imminente protectam, ac, ut addit, ταύτης ἀνωθεν ΩΣΑΝΕΙ ΜΑΣΤΟΙ ΔΥΟ ἀνίσχουσιν, ἀλλήλων ὀλίγα διεσῶτες, καὶ ψυχρωτάτην μὲν ἄτιρος πηγήν, ἄτιρος δὲ θερμοτάτην ἐπιδίδωσιν, super hanc (πίτερον seu saxum) DUO VELUTI UBERA, inter se paullatim distantia eminent; quorum alterum frigidissimum fontem, alterum calidissimum fundit. Haud aliter ac loco ante ad verſ. 24. adducto, a sponſa dicitur Cantic. VIII. 10. μασῶί μοι ὡς πύργοι, ubera mea, sicut turres. Prout referri etiam debet venusta hic Callimachi adlusio, ad nomen Sami Παρθενίας antea appellatae, idque juxta eruditos Apollonii Enarratores ad l. I. v. 187. quod scilicet Juno adhuc virgo ibi fuerit educata, & quod similiter e Varrone refert Lactantius Instit. l. I. c. XVII. Insulam SAMUM scribit Varro prius PARTHENIAM nominatam, quod ibi Juno adoleverat, ibique Jovi nupsit. Inde etiam alibi ab Apollonio Παρθενίη de Samo dicta l. II. v. 874. ac similiter ab alio e Pleiade Poeta Alexiph. p. 139. γαίης Παρθενίας, terra Parthenia; & quomodo Sami fluvius Imbrasus, de quo jam ante vidimus ad v. 228. Hym. in Dianam, Παρθένιος etiam antea appellatus, cum a Strabone dicitur l. X. p. 457. tum ab hoc ipso Battiae apud eisdem Apollonii d. I. Græcos interpretes, & qui ejus verſus inde inter Callimachi Fragmenta est relatus,

Ἀπὶ τῆς ἐκλήθης, Ἰμβρασοῖ, Παρθενίῳ,

Imbraso enim vocatus es, loco Parthenii.

Hinc ipsa Juno Samia utroque illo nomine ab Apollonio vocatur loco ante indicato l. V. p. 164. Ἰμβρασοῖς ἴδος Ἥρης Παρθενίας; Imbrasia sedes Junonis Parthenia. Quibus accedit Pindarus Olymp. Od. VII. Ἦσαν Παρθενίῳι κελადῆσαι, Junonem Partheniam celebrare; & quod male ibi veteres Lyrici Enarratores, ad Junonem in Parthenio Arcadiz monte cultam referunt. Præter ea enim, quæ modo adtuli, de Junone virgine in monte Sami Parthenio, qui inde nomen scilicet nactus sit, ut fabulantur, educata, ibique Jovi nupta; accedit, quod eadem Dea ad Parthenium seu Imbrasum postea dictum, Sami fluvium, sub vitice, ævo Pausania, adhuc ibi ostendi solita, nata ferebatur, eodem teste l. VII.

[Z 4]

p. 403.

p. 403. Notus etiam abunde non ex Auctoribus solum, sed vel e nummis potissimum antiquis, solemnibus Junonis apud Samios, & qua de re jam supra ad v. 228. Hym. in Dianam actum, cultus; ac inde signata in iisdem Deæ illius ædes, omnium, quas vidit Herodotus, eodem scilicet teste l. 111. p. 185, amplissima; tum Junonis ipsius Samiæ, & cujus prolatæ jam supra a nobis icones, simulacrum. Illud autem antiquum & nobile fanum, Strabonis ævo, reponendis demum tabulis dicatum, seu *πινυκοθήκη* tantum existisse, idem observat l. xiv. p. 637; & de qua cæteroquin æde, Strabone recentior ait Pausanias l. vii. p. 405, illam a Persis exultam, cum admiratione tamen suo adhuc ævo spectari. Conspicitur certe etiamnum signata ejus effigies in præclaris recentiorum adhuc Pausania Imperatorum, Alexandri Severi, Gordiani &c. nummis; sicut in isto Cimeliarchii Gallorum Regii, qui in anteriori area Gordiani caput præfert, in altera vero Junonis Samiæ velatæ cum calatho supra caput, veru in utraque manu, instar Dianæ Ephesiæ, & prope modius cum spicis, ac inscriptione ΣΑΜΙΩΝ.

Μασόν autem, ut hoc addam; apud Callimachum, non *uber* quidem; sed *jugum*, ad Stephanum in voce Σάμω interpretatus jam erat, quod nunquam forte animadverto, doctissimus Holstenius.

V. 49. Οὐπω δ' ἦν Σάμος] Auctor etiam Strabo dicto loco, denominatam hanc Insulam primo *Partheniam*, Caribus eam tenentibus, dein *Anthemium* seu *Anthemusam*; postea *Melampylum*; tandem *Santium*; & similiter ex Aristotele Plinius l. v. H. c. xxxi, Stephanus, aliique. Inde etiam ita intelligenda ejusdem Strabonis ea de re verba l. x. p. 457, ubi antea de eadem Insula agens; ait Homeri ævo nondum eam *Santium* dictam, additque, ἃ δ' ὀκαλεῖτο τῷ αὐτῷ ὀνόματι πῶτερον, ἀλλὰ Μελάμφυλος, ἢ Ἄνθιμις, εἴτι Παρθενία διὰ τὴν ποταμῶν τῆ Παρθενίας, ὅς ἤμελλεν μισωνεμάδην. neque sane olim eo Sami nomine fuit vocata, sed *Melampylum* sive *Anthemis*, sive *Parthenia*, o fluvio Par-

obscuro, quæ Imbrasius post modo appellatus est; non, ut ea ibi Interpres accepit, quod Samus primo Melampyrhius, dein Anthemius, postremo deum Parthenia fuerit dicta, quum ibi non εἶτα sed εἶτι legatur, & præterea hæc manifeste iis adversarentur, quæ de variis illius Insulæ nominibus ei per vices inditis aperte idem Geographus, & cui suffragantur, ut dixi Plinius, Stephanus, aliique, in sequentibus tradit, nempe loco jam indicato p. 637. εὐκαλεῖτο δὲ ΠΑΡΘΕΝΙΑΣ ΠΡΟΤΕΡΟΝ, οὐκ ἄντων Καρῶν, εἶτα Ανθημῶς, εἶτα Μελάμφυλος, εἶτα Σάμου, PRIMUM dicta fuit PARTHENIAS Caribæus eam tenentibus; deinde Anthemius; post Melampyrhius, tandem Samus. Pro Ανθημῶς vero, quæ urbs Macedonia, & cujus mentio apud Thucydidem, Plinium, aliosque, aut priori apud Strabonem loco Ανθημῶς, quod herbæ nomen apud Dioscoridem l. 111. c. CLIV, legendum videtur in utroque Geographi loco, Ανθημῶσα vel Ανθίμουσα, sicuti apud Aristotelem, juxta Plinium d. l. Stephanum, & Apollonii Enarratores l. 11. v. 874. Apud hos autem vicissim, non Μελάνδημο, sed Μελάμφυλο, vetus ejusdem Sami nomen, emendari debuit; prout istud rursus apud Strabonem non solum, Stephanum, Hesychium, sed præterea apud Jamblichum l. 1. c. 11. de Vit. Pyth. & quomodo veteri Oraculo Φυλαῖς ibidem prius nuncupata dicitur eadem Samus, seu Φυλαῖς, juxta Hesychium; sicut ad eundem jam adnotarunt viri docti. Ea vero evasit postea hujus Sami ita dictæ celebritas, ut sese etiam Ἰονία πρώτος publico ære sub Romanis Imperatoribus signarint Samii; cujusmodi nempe, & maximi quidem, ut ajunt; moduli, spectantur insignes nummi, quorumque Ægypta possideo, in Cimeliarchio Gallorum Regio cum inscr. CAMION ΠΡΩΤΩΝ ΙΟΝΙΑΣ, Samiorum Primogenius Ἰονία; sed de quibus alii. In eadem autem Samo Insula, sicut in Chio, Coo, Andro, Teno, omnibusque Ægæi maris Insulis, unam tantum urbem existisse, nempe Samum, observat Galenus de Medicam. Facult. l. 1x. §. 11. Agit vero ibidem pluribus, nempe §. 1v. de Samia terra, seu astro vel astere Samio dicto, multiplicique ejus ad medicamenta usum, & quomodo ἀστὴρ etiam appellatum ejusdem Samiæ terræ genus, non e Plinio solum l. xxxv. c. xvi. aut Dioscoride, recentioribusve aliis Medicorum filiis Oribazio &c. sed ex antiquiore iisdem Theophrasto liquet de Lapidibus p. 400.

V. 50. γείτονος Ἀγκαίης Μυκαλησίδος] Sive prout alii præferunt codices, ac inde in Stephaniana ad marginem hujus loci editione adnotatur, Γείτονος Ἀγκαίης &c. & quod eodem redit, Ἀγκαιῶς nempe, qui quum prius Samum Cephalenicam incoluisset, coloniam ex Apollinis oraculo, cum e Cephaleniis, tum aliunde ex Arcadibus, Thessaliis, Atheniensibus &c. in Insulam Samum deduxisse dicitur a Jamblichō, dicto jam loco; & a quo oraculum ipsum ea de re ab Apolline editum refertur,

ΑΓΚΑΙΕ, Ἰωνάδιον ἦσαν Σάμοι ἀπὲρ ΣΑΜΗΣ τε
 Ὀικίζον κίλομασ' Φυλαῖς δὲ ὀνομάζονται αὐτῆ,
 ANCÆE, πανταπῶς ἰνσῦλων Σαμου, loco Samos, το
 ἰσηρησίταρ ἰουσο; Ρθυλλας νερα ἰψα vocabatur.

[25]

E qui.

Ex quibus præterea illustrantur aut expendi debent, quæ e Strabone & Pausania, de eodem *Anceo*, ut Samo vicinisque locis imperante; aut qui ducta uxore *Samia*, inter alios liberos *Samius* filium genuerit, jam adtulit ad hunc locum vir doctus. Vicinæ autem eidem *Anceo* dicuntur hic *Nymphæ Mycalesides*, quod Sami Insulæ tanquam ante *Mycalen* in proximo continenti sitæ, meminerint passim Auctores & Geographi, Herodotus, Scylax in Periplo, Strabo, & Pausanias, a quo nempe dicitur. L. VII. p. 402. Σάμος, ἢ ὑπὲρ Μυκάλων, Σαμία, quæ supra *Mycalen*; cujusque montem *Mycalen* etiam dictum, urbi nempe, quod sæpe alias, cognominem, Samo imminere dicit alibi idem Strabo p. 636. Nempe, quod eadem *Samius*, ut ait de ea Thucydides l. VIII. p. 608, quæ *Mycalen* spectat, parvum a continente distaret, δέχεται δὲ ὀλίγοις ταύτῃ ἢ ΣΑΜΟΣ τῆς ἡπείρου, ὡς ΤΗΝ ΜΥΚΑΛΗΝ. *Oreïades* proinde seu *monsana* Nymphæ illæ *Mycalesides*, a quibus, *Anceo*, Sami ut in Græcis ad hunc locum Scholiis dicitur Regi, seu, uti e Jamblichio vidimus, ὀκιεῖν conditori, h. e. Samo Insulæ vicinis, exceptam hospitio errantem adhuc Asteriam, quæ postea *Delus* dicta, tradit hoc loco Callimachus.

V. 52. ἀνταμοιβῶν] *Ἀνταμοιβῶν* hic legit, monente τῷ πατρὶς τῷ παιδίῳ, ingeniosissimus Tan. Faber; quomodo nempe ἀνταμοιβῶν, ἀνταμοιβῆς, ἀνταμοιβῆ dicta; & similia, sicut, ut de aliis fileam, χρυσαμοιβῶς Mars apud Æschylum dicitur Agam. v. 447. Immo ἀνταμοιβῶν, & tanquam Callimacho Auctore, in vulgaribus hodie Hellenismi promptuariis jam antea relatum videas. Quamquam ob metrum ἀνταμοιβῶν hic legendum censet H. Stephanus, & quod magis placet quam illud Anonymi ἀνταμοιβῶν.

V. 53. ἐνὶ ἀθλαῶ ἐπέσλους] Hinc non *Delus* solum, juxta fabulatōres Græcos, dicta, sed etiam Ἀναφή, juxta Philonem περὶ Ἀφθῆ. Κόσ. ω. p. 960. Τὴν δὲ ΔΗΑΟΝ καὶ ἈΝΑΦΗΝ (rectius Ἀνάφην) ἀνέμασαν δὲ ἀμφότεραν ὀνομάτων πιεζόμενοι τὸ λεγόμενον ἐπειδὴ ἈΝΑΦΑΝΕΙΣ ΔΗΛΗ ἰβήντο, ΑΔΗΛΟΥΜΕΝΗ καὶ ἀφῆς ἴσα τὸ πάλαι, DELUM vero etiam ANAPHEN nominarunt, ut ex utroque nominis fides fieret; quoniam ubi apparuit, evasis manifesta, cum antea ignota, haud appareret eadem. Quem locum ideo adscripsi, quod alioquin *Anaphæ*, cum apud Geographos antiquos, tum apud ipsum Callimachum eo versu, qui inde a Strabone refertur p. 484. ac præterea apud Apollonium Rh. l. IV. v. 1717, non de *Delo*, sed de alia Sporadum Insula dici vulgo soleat. Unde nec alibi, quod sciam, legitur, *Anaphen* vocatam eandem *Delum*, inter plura, quæ cæteroque existant apud veteres Auctores & Grammaticos, ejusdem Insulæ nomina; & quamquam haud dispar a Græcis vulgo adferatur utriusque appellationis origo, seu e mari (quod de ambabus illis tradunt etiam Plinius l. II. §. LXXXVII. & Ammianus l. XVII.) subito enatæ & conspicuæ factæ, seu quod, uti de ea Insula ait Apollonius l. IV. v. 1718, ὃ δὲ Φοῖβος μὲν αὐτοζορήσας ἀνέφην, ἴψο vero *Apollo* confternatis Argonautis eam conspiciondam dedit. Quæ dudum notaveram, quum idem de adducto Philonis loco, a se quoque obser-

vato

vato, statuisse Cl. Holstenium, ex ejus ad Stephanum in voce *Ανάφη* adnotatis, nunc demum animadverto. Ut hoc addam, quod aliunde, quam a Græca voce, aut illis Græcorum de manifestata tandem *Delo*, post Latonæ partum, fabulis, hoc ejus nomen arcessat doctissimus Bochartus de Colon. Phœn. lib. 1. cap. XIV, ubi nempe statuit esse illud Phœniciz originis, a voce *Ληη*, *daal*, qua *sithor* a Syris, dein *Demus*, ac in Paraphrasibus Chaldaicis de *Diis gentium* dicitur. Adeo ut a Phœnicibus appellata fuerit, auctore Bocharto, eadem *Dolus*, tanquam Insula Dei Apollinis.

V. 54. *πρόθεν ἐνθάδε κωρίζας*] De fixa tum primum in mari mobili ante Delo hoc dicitur; quomodo alias non maris jam; sed *continentis radicem*, *ρίζαν ἀπειραν* de Africa dixit Pindarus Od. Pyth. IX. Vide autem quæ supra notavi ad vers. 35. *πρωτόθεν ἐπίριζουσι*.

V. 56. *ἐπιθεμῶντο λεχνοῖσιν*] Minus utique decenter *βρωμῶνται* de Deorum Regina, aut vero convenienter huic loco, dictum foret a cultissimo Poeta, quod vulgo de Arcadici pecoris *rudium* dici, e priscis Grammaticis notum; ac unde *βρωμῶντα* & *βρωμῶντα*, *msellum* indigitat Nicander Ther. p. 24. & Alex. p. 163. prout eundem ibi enarrat vetus ejus ac eruditus Scholiastes. Unde pridem, & quod eruditissimo etiam Tan. Fabro in mentem venisse monuit omni laude præstans ejus filia, legendum hic vidi, *ἐπιθεμῶντο*, *graviter interminabatur* seu *succensabas*, voce nempe *ἐπιθεμῶνται* huic loco plane congrua; & quomodo *ἐπιθεμῶνται ἀπὸ τῶν αὐτοῖς*, usurpari haud semel in novo Fœdere noveram, ac inter alia *ἐπιθεμῶντο αὐτῇ*, *fretebant in eam*, juxta veterem Interpretem, Marc. XIV. 5. Unde *βρωμῶνται*, τὸ ὀργίζονται, ἀπειλῆν, *irasci*, *minari*, præter alios explicant antiqui Aristophanis Enarratores ad illud Equit. p. 349. *εἰ σὺ βρωμῶσαιο*, *si tu excandescas*, seu *pra ira freteras*. Veteres autem glossæ, *βρωμῶμαι*, *frendo*, & *ἐπιβρωμῶμαι* *infrendo*; & quod hic adposite omnino ad Junonis, non *lenis* jam *Ilybia*, sed prout supra dicitur v. 30. Hym. in Dianam, *Ζηλήμων* Ἡρῆς, *zelotyra Junonis*, & graviter proinde *excandescentis* seu *frementis* in omnes *puerperas*, quæ ex Jove scilicet, quod hic additur, patiebant, iracundiam denotandam dicitur.

Ibid. *λεχνοῖσιν*] Idem *λεχνοῖς*, quod *λεχῶ*, ob metrum ita a Callimacho hoc loco, & cujus potior esse debuerat, quam Nonni, qui eadem voce usus traditur, auctoritas, de *puerpera* nempe dicta. Hesychius *λεχῶ*, ἡ ὀρθόφρωνος τετοκῖα, *qua recens reperis*; & quomodo apud Hippocratem, quamquam id omiserit in Onomastico Fœsius, legitur de Morb. Mulierum l. I. c. LXXXVIII. *λεχοῖ τὰ λοχεῖα καθαίρει αἴμασιν*, *puerpera ex parte proliviam melius purgat*. Qua voce etiam usus, quod præterea observo, Euripides Electr. v. 637.

Λεχῶ μ' ἀπαρτίξῃ δῶσαν ἄρσενος τόκῳ,
Puerperam me esse, nuncia, prolo mascula.

Neque vero, ut obiter hoc addam, abjudicandum, quod Criticis nonnullis visum, Euripidi hoc drama vel inde mihi liquet, quod ab Aristophane in Ranis p. 274. duo versus tanquam Euripidis, juxta plures alios ejus.

ejusdem Tragici promiscue aliunde ibi congestis, adducuntur, quæque etiamnum in eadem Electra exitant, nempe v. 435. & 436.

Ἦ ὁ φίλων ἰσχυρὸν ἰσχυρὸν ἀλλήλων &c.

V. 57. Ἀγκυραίων] Usus eadem voce pro *distincte* aut *sigillatim* Apollonius l. 17. v. 721. de Circe Jasonem ac Medeam, de singulis, quæ iis contigerant, studiose inquirente, seu ἰσχυρὰ, ut ab eodem dicitur, *δεσπορῶν*, ac inter alia, *ἰατρολίην τὰ Ἀγκυραίων ἐξέρπειν*, *navigationem quæ distincte inquirat*. Lucianus vero Amorib. p. 1021. ed. Salm. Ἀγκυραίων δι' ἰσχυρῶν κόπων, *eximie autem composita comæ*. Nempe juxta Scholiorum ad hunclocum glossam, Ἀγκυραίων, καὶ ἐξοχῶν μεγάλως, & quomodo proinde *præcipue*, aut *maxime* verti hic ab Interprete debuit, non *saorsim*.

V. 60. & 61. εἶργε δὲ Λατῶν τευρομένην ὠδίνῃ] Sic de eadem Latona infra v. 202. Ἦ ὠδίνῃσι βαρυνομένην, cujusque proinde *gravius partus doloribus pressa*, alia hic ratio, quam parientis supra Telluris, Hym. in Jovem v. 29. Ταῦτ' ὠδίνῃσι ἑλαφραῖ, *sui enim parienti dolores leves sunt*, sicuti ὠδίνῃσι, vel ὠδίνῃσι, quod tralaticium, de *partus doloribus* vulgo a Græcis non Medicis solum, sed aliis Auctoribus dici constat. Minimo proinde Latonæ OPIFERA hic Juno Lucina, seu ἀνοστήσια δυσκοῦν, *agre parienti partum accelerantia remedia*, de quibus senex Cou de Mul. Morb. l. 16. cap. LXXVII, eidem subministrare parata. Haud insolita vero hæc ejusdem Junonis erga Jovis pellices sævitia. Ita enim veneficæ apud Pausaniam l. 1x. p. 555. ab eadem dicuntur immisissæ, quæ parturienti Alcmenæ impedimento forent, idque ab iis etiam factum; donec illæ a Tiresiæ filia deceptæ abiissent; & tunc levatam doloribus Alcmenam, subito puerum seu Herculem enixam. Deas alioquin vulgo citra dolorem parientes sinxerunt veteres Poetæ (& qua de re jam supra obiter actum d. l. Hym. in Jovem) atque subinde etiam ipsas Deorum pellices; idque ad celandum partum; sicut de Creusa ex Apolline Jonem pariente ait Euripides Jon. v. 1596.

Ἄσσοι λοχῶσαι σ', ὥστε μὴ γυνῆαι φίλων,

Sine dolore parere te fecis, ut nescirens amici.

Immo de hac ipsa matre Latona; Dianam citra dolores enixa, dixerat ipsa virgo Diana, superiori Hymno in eandem v. 24.

Ὅτι μοι καὶ τάλισσα καὶ ἐκ ἄλλῃσι φέρουσα,

Quoniam, & quomodo pro pareros, & quomodo in utero fovet, non doluit,

& qua de re adhuc infra ad v. 202. Quamquam Minerva obstetricata Latonæ, & natis ex ea Apolline ac Diana, dicatur ab Aristide Hym. in Minervam p. 24, sicuti Prometheo e Jovis vertice nascenti ab Euripide Jon. v. 455; & cujus utriusque facti Minervæ tributū haud obscuram utique μυθεολόγησα.

V. 62. πίδον ἠπείρω] Non Afrix solum minoris continentis hic intelligitur, qui καὶ ἐξοχῶν, illo ἠπείρω nomine a veteribus & qua de re infra ad v. 178. hujus Hymni, ἠπείρω πόλεις continentis urbes, subinde designatur; sed Europæ etiam pars, Græcia nempe & in ea, quas in sequentibus enumerat, Arcadia, Peloponnesus proprie dicta, Bœotia, Achæ-

Achaja, Thessalia præterea, vicinæque Regionēs; quas nempe e Samothracis montis in Thracia Æmi vertice speculatur, a matre Junone ad id constitutus Pater Gradivus.

V. 63. ἤμινος ὑψηλῆς κορυφῆς &c.] Nempe ἐν σκοπιῇ, quæ ei a Junone fuerat imposita; & quomodo ab Homero pridem dictum, Il. B. v. 771. ἤμινος ἐν σκοπιῇ *sedens in specula*. Qualia nempe de Diis Homericis, & ipso Deorum Rege, ab illo Vatum parente haud semel dicta; sicut alibi de Neptuno Iliad. N. v. 10. Ὀυδ' ἀλασκοπιῶν εἶχε, *neque in vana agebas specula*; neque, ut continuo addit, (& quo, ut sæpe alibi, respexit nunc Callimachus)

Ἴψη ἐπ' ἀκροτάτης κορυφῆς Σάμου ὑψηλῆς

Θρηκίης,

Super summum verticem Sami sylvoſa

Thracia,

ſeu Samothraciæ. Haud aliter ac Thracum habitus vulgo hic Deus, Mars nempe, potiori quodam jure, in celſo *Threſijci* montis Æmi *vertice ſediſſe* hoc loco dicitur. Adde v. 66. ubi Iris Inſularum σκοπὸς a Junone conſtituta dicitur, & quæ ibi notamus.

V. 64. Ἄρης ἐφόρει σὺν ἔρταιν] Quomodo in ſignis ac nummis antiquis ſpectatur etiamnum idem Gradivus, galea nempe, lorica, clypeo & haſta vulgo armatus, ſubiñde etiam cum parazonio, ac tropæo præterea onuſtus, & cujus poſtremi generis nummos aliquos ad Juliani Cæſares olim vulgavimus. Haſtam quidem in iis nemo mirabitur, qui non ſolum eandem, conſuetum aliorum quoque Numinum in præſcis eorum ſimulacris, aut proprium etiam Martis, Ἐραλίω quippe Dei, inſigne apud Macrobiū legit Saturn. l. 1. c. XIX; ſed quod præterea a Clemente refertur in Proteptico p. 30, Varronem nempe adfirmare, *Roma antiquitus haſtam exſtiſſe, Martis ſimulacrum, τὸ παλαιὸν δοκῶ γεγονίαι τῷ Ἄρει ἐξ ἑαυτοῦ*. Quamquam idem Gradivus; non *δρονοδωμῶς* ſolum, ſeu *haſta potens*; aut a *galea* vel *lorica*, quibus indutus paſſim cernitur, *χρυσοπέλαξ*, *αυραῶν* *habens galeam*; ut cum alibi, tum apud Æſchylum Sept. Theb. v. 108. ἐδάριξ, vel *χαλκαδιώραξ*, *pulcrum* vel *auræam habens lorica*m ab aliis dictus; ſed in genere etiam ΘΕΟΣ ΟΠΛΟΦΟΡΟΣ, *Deus Armiger*, idque in Gordiani nummo, cum alia ibidem inſcriptione, MART. VICTOR. ſeu *Marti Victori*, qualis nempe a Jo. Vaillantio harum antiquitatum ſummæ perito, iſque ab eo in Theſauris Regis collocatus traditur in libro Numiſm. Præſtantiorum pag. 155. Occurrit alioquin in eadem gaza, & e maximoꝝ genere, ejuſdem Gordiani nummus, in quo nulla equidem *Martis Victoris* mentio, ſed inſcript. VICTORIA AUGUSTI; in ſummitate autem Templi ΝΕΙΚΗ ΟΠΛΟΦΟΡΟΣ, *Victoria Arma Tenens* ſeu *Armifera*. Conſona hiſ ſequentis nummi, qui inter ſelectiores elegantiffimi Abbatis de Camps brevi, ut audio, vulgandos conſpicitur, nec alieno utique loco, quo de *Martis Cuſtodis armis* a Callimacho agitur, promenda hic effigies, quæ hinc eundem Gordianum, illinc ſacrificium itidem ac templum exhibet, in quo Mar-

tis

tis armati simulacrum, & desuper ΟΠΛΟΦΟΡΟΥ seu *Armigeri* vox legitur.

Diversi vero ab aliis veteres & ceteri Smyrnesorum nummi, & quales versavi itidem in Cimeliarchio Gallorum Regio, in quibus non Mars jam, sed Hercules ΟΠΛΟΦΥΛΑΣ *Armorum Custos* inscribitur; in aversa autem nummorum area, Victoria gradiens, aut Fluvius decumbens, aut Telephorus stans visitur, cum epigraphe ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ. Ad quos proinde Smyrnesos referri etiam debet antiqua Inscriptio, quæ exstat inter Marmora Oxoniensia p. 265, & inde relata a Cl Reinesio Syntagma. p. 112, ubi inter alia legitur, Στρατηγός ἐπὶ τῶν ὀπλῶν Ἡρακλῆς ΟΠΛΟΦΥΛΑΚΙ, *Præfectus Armorum Herculi Armorum Custodi*. Ut hic mittam Junonem ὀπλοσμία, cujus meminit haud uno loco Lycophron p. 131. & 139, in Elide, ut Tzetzes ibidem notat, cultam.

V. 65. Ἐπτάμυχος Βορέας παρὰ σπέος] Thracii nempe dici hujus venti *specum* seu *antrum*, non jam in Æolis Insulis cum Homero aut Marone, sed in Thracia, credita scilicet Aquilonis, de quo ante ad v. 26. patria, & quidem circa montem Æmum collocat hic Callimachus, e quo eundem *Boream* oriri dixit etiam superiori Hym. in Dianam v. 14.

Ἄιμα ἐπὶ Θρήκι, τόδ' ἐν Βορέα κατὰίξ

Ἔρχεται.

Æmum ad Threjecium, unde Borea procella
Oritur.

Hinc a Dionysophane, juxta eruditos Apollonii Enarratores l. 1. v. 826. traditum, foveam existisse in Thracia, e qua fierent flatus ventorum; atque ita inde habitam, & qua de re jam supra ad vers. 26, *Thraciam ventorum domicilium*, Θρηκην ἀνέμων οἰκητήριον. Immo sicuti Martis, Thracum nempe Dei, equi juxta illud *Boreæ* antrum, stabulare dicuntur hoc loco; ita ipse *Boreas*, & socii venti, *Thraces equi* indignantur a Valerio Flacco l. 1. v. 611. & similiter ejusdem *Boreæ* procellæ

ἀμικ-

ἄρμασται, equis similes seu equestri celeritate, a Sophocle vocantur, juxta prisca ejus Interpretes, Antig. v. 996. Ubi præterea ejusdem Βορρα ἀστρα, prope Thracium sinum Salmydeffum collocantur, qui sinus monti Ἄμο seu Ἠμμιμόντο, Thraciæ regioni ab eo denominatæ, erat vicinus.

V. 66. σκοπὸς] Quod ab Homero sumptum, de eadem Iride sub uno e Priami filii habitu, Iliad. B. 192. ἄς Τρώων σκοπὸς ἴξῃ, qui Trojanorum speculator sedebat. Ita Ἐπίσκοποι dicti, speculatores seu custodes gentium Dii, qua de re supra ad v. 39. Hym. in Dianam; & sicuti Veneris κατασκοπίας delubrum apud Troezenios existisse, tradit Pausanias lib. 11. p. 146. Adde Dionem Chrysoft. de Jove Olympio dicentem Orat. xii. p. 215. αἰσασίας καὶ ὁμοιούσης τῆς Ἐκάδης Ἐπίσκοπος, quiesca & concordis Gracia speculator; & quod de Deo universi hujus moderatore dixerat Plato, & ex eo refert Theodoritus Θεοκρατορ. serm. 15. p. 535. εἰς τὴν ἑαυτῷ ἀειωπὴν ἀπίση, in suam speculam abscessit.

V. 67. ἰπαῖξασα Μίμωτι] Dum mons Chii, ὄρος Χίου dicitur in Scholiis hic Μίμωσ, haud inde ab Asia amovetur, cum eadem Chios, tum Erythæ, utraque Jonici etiam conventus, seu celebris illius Panjonii pars fuerint, & quibus imminens sive vicinus traditur ab antiquis auctoribus idem Μίμωσ. De Chio equidem vel Homerus pridem fidem fecit; non noto solum eam in rem versu & apud Tullium memorato ad Atticum l. xvi. Epist. xiiii, nempe Odyss. Γ. v. 172.

Ἡ δὲ ὑπὲρ τοῦ Χίου, παρ' ἠγαμέμνονα Μίμωσται,

Ἄν infra Chium, ad ventosum Mimantem;

sed Hymno præterea in Neptunum, qui in ejus vita Herodoto adscripta legitur,

Δὸς δὲ ὑπὲρ τοῦ ἰνφρακλήμου Μίμωσται,

Da autem, ut ad inferiora excelsi Mimantis perveniam.

Neque enim ibi de Erythra, quod censet ad Ammianum l. xxxi. c. xiv doctissimus Valesius, sed de Chio itidem Poetæ sermo; ad quam nempe per Erythras iter ipse faciebat, ut Theosdonidem quendam in Chio agentem ac Homeri carmina pro suis venditantem, coram plagii continuo redargueret. Ut tamen a μνημονικῷ errore haud immunis sit dicto loco Ammianus, qui, quod de Chio ait Homerus, utroque illo & quidem aperte omnino priori, ad quem etiam respexit idem Marcellinus; loco; id tamen de Erythrao oppido cum dixisse ibidem tradit; nempe ubi de Valente Imperatore ait, eum fatidici versus recordatione, Afis nomen horruisse, ubi Erythrao oppido superpositum montem & Homerum scripsisse, & Tullium, doctis referentibus, audiebat. Neque tamen, quod vere monet præstantissima Dacera, in Chio Insula, sed in ejus conspectu, seu, quod ait Pausanias l. vii. p. 402, Χίος ἢ ἀπαιτικὸς τῆ Μίμωσται, Chios, qua ex adverso Mimantis; quomodo nempe ibidem dicitur, & de quo jam supra ad v. 50. Σάμος ἢ ὑπὲρ Μυκάλης, Samos, qua supra Mycalem, & apud Strabonem l. xiv. p. 636. Μυκάλῃ τὸ ὄρος & αἰπικισταὶ δὲ τῆ Σαμίας, Mycale mons imminet hic Samio agro, quarum illa, itidem Jonii Maris, ut notum, Insula; hic autem mons Mycale in ad-

ver-

versa Joniæ continenti erat situs. Hinc male hodie apud Hefychium legitur, *Μίμας*, ὄρος Λιτωλίας, pro *Λιτωλίας*, seu verius *Ἰωνίας*, ut bene jam ad eundem animadvertit eruditissimus Palmerius. Ideo autem, quod summæ altitudinis esset hic *Μίμας*, ὑψιπέφυκτος etiam postremo apud Homerum loco, & a Strabone l. xiiii. p. 645. ὄρος ὑψηλὸν dictus, idemque ad mare, quod vel ex Alexandro Myndio apud Ælianum liquet de Animal. l. v. c. xxvii. prominens; ac præterea longe seu per ccl. millia, ut de eo Plinius l. iv. c. viii. extensus, inde etiam opportune in ejus vertice tanquam Insularum vicinarum, Chii proinde & aliarum *Ἰνσπεκτρίας* seu ἐπὶ πελάγῳ σκοπὸς confedisse dicitur hic Junonis jussu Thaumantias Iris. Accedit, quod de *Μίμαντε* tradit Solinus c. xl. cujus nempe vertices e nubibus intervalantibus, futuræ tempestatibus significant qualitatem; idcirco eo adhuc opportunior tradita hæc ejusdem Iridis statio. Quibus adde, quod apud Aristophanem *Νεφέιλ.* p. 140. Socrates nubes compellens dicat,

Ἡ Μαιῶτιν λίμνην ἔχει, ἢ σκόπελον νεφόντα ΜΙΜΑΝΤΟΣ,
Sive paludem *Μαοσίαν* inhabitatis, sive nivisum ΜΙΜΑΝΤΙΣ
scopulum.

Neque enim audiendi sunt Græci Comici Interpretes, qui *Μίμαντεσ* montes in Thracia ibi imputant, ὄρος Θρακίας ὁ Μίμας, eamque in rem adductum paullo ante apud ventosum *Μίμαντεσ*, κατ' ἠνεμόνευτα Μίμαντα, Homeri locum citant: qui tamen *Μίμας* prope Chium existare ibi a Poeta dicitur, ac ita non Thraciæ, sed minoris Asiæ mons, quod aliunde etiam constat, existit. Qui proinde illorum Grammaticorum haud insolitus cū γεωγραφουμένοις lapsus, uti Suidæ ei geminus, non debuit doctissimum Valesium impellere, ut alium ac diversum ab illo minoris Asiæ *Μίμαντε* montem cognominem in Thracia existisse, ad dictum supra Ammiani locum, idque post Ortelium, qui idem notaverat, ejusque, ut videtur, fide statueret. Neque etiam ille, cujus præterea testimonio innititur Ortelius, probat id Ovidius; qui nempe dum montium undique enarrat orta Phaethontis lapsu incendia, ait inter alia l. ii. v. 222.

Et tandem Rhodope, nivibus caritura, ΜΙΜΑΣQUE,
Dindymaque, & Mycale:

ubi prior ille Thraciæ, reliqui autem tres totidem Asiæ minoris montes, quod nec triviales etiam illius Poematis Interpretes fugit, adducuntur. Ad quem Ovidii locum facit etiam ille Sili lib. iii.

abenteque in nubila montes

Mixtus Athos Tauro, Rhodopeque adjuncta Μίμαντι,

fallente nempe ob densam nubium caliginem, qua infessa erant illorum hinc Europæ, illinc Asiæ montium juga, obtutu. *Μίμας* cæteroquin de gigante, neque ab Horatio solum lib. iii. Od. iv, ut statuisse ad eundem videtur nuperus ac eruditissimus ejus Enarrator, sed a Claudio no etiam dictus de Raptu lib. iii. vers. 347. hæc arma Μίμαντι sustinet.

v. 70. Φῶγι μὲν Ἀρκადίη] Arcadiam inter eas regiones a Poëtis olim rela-

relatam; quæ scilicet prægnantem Latonam non admisserint, liquet præterea e Pausania l. VIII. p. 539, ubi Apollinem ac Dianam memorat, ubique gentium graves de iis hominibus ac locis, quæ Latonam, dum uterum ferret, errantem contempserant, pœnas sumentes, ad Tegeatas quoque Arcadas eadem de causa venisse.

Ibid. ὄρος ἱερὸν Ἀργυρῆς Παρθένου] Haud novum, *sacrum* hic dici *Parthenium*, Arcadiæ montem, Pani nempe potissimum, cujus celebre ibi exspectabat fanum, & in quo præterea consecratum erat Telephi sacellum; sicut utrumque e Pausania liquet l. VIII. p. 542. Nota autem ejusdem Telephi mater, quæ hic commemoratur, *Auge*, & quæ juxta Græca ad hunc locum Scholia, Alei Arcadis filia, ac Minervæ prætorca sacerdos, in monte *Parthenio* ab Hercule vim passa fuerat; aut in quo monte, non solum juxta Pausaniam, sed juxta Diodorum præterea l. IV. p. 239. ac Mythologos antiquos, Apollodorum l. II. c. 14, Hyginum Fab. XCIX, natus ex *Auge* Telephus, a matre aut juxta Apollodorum & Tzetzem ad Lycophr. p. 43. ab *Auges* parente Alea fuerat expositus. Haud una enim, ut in id genus veterum fabulis vel narrationibus passim contigit, inter eos Auctores de toto illo *Auges*, & nati ex ea *Telephi* casu occurrit varietas. Unde idem, quem adduxit ad hunc locum vir doctus; Pausanias, alibi non tantum expositum in monte *Parthenio* ab *Auge*, vel ejus patre, Telephum; sed *Augen* ipsam a patre citæ, una cum nato filio Telepho inclusam, ac in mare abjectam; trajecto veto mari in Cayci fluvii ostium delatam tradiderat paullo ante, nempe l. VIII. p. 460, ac similiter Strabo l. XIII. p. 615. Neque etiam de loco Arcadiæ, ubi nempe huic *Auge* vim intulerit Hercules, minus olim controversum; rursus ex eodem Pausania conitat p. 331. Adde Jornandem, qui Getica cap. IX, & cujus locum vidit jam ad Hyginum eruditus illius Enarrator Th. Munckerus, *Augen* hanc, non Alei Arcadis, sed Priami sororens facit: Sacerdotio vero Minervæ, quod hic in Scholiis dicitur; fundant tandem *Augen*; immo inde in Minervæ ludo natum ex ea Telephum ab ea continuo expositum, tradit Apollodorus l. III. c. 14, & postremum itidem Tzetzes d. l. ad Lycophr. p. 43. E quibus præterea illud liceret conjicere, Ἀργυρῆς hic potius in Callimacho legendum, quam Ἀργυρῆς; nempe ut dicatur *mons* ille Arcadiæ *Parthenius*, ideo *Auga* huic sacer, ὄρος ἱερὸν Ἀργυρῆς (non Ἀργυρῆς, neque enim ille ab ea denominatus alibi legitur) Παρθένου, quod in memoriam nati ibi ex ea aut in eo expositi, atque a cerva, quod addunt, Mythologi, nutriti Telephi, non huic solum; sed matri etiam, locus fuerit in postremum consecratus. De Telepho utique in eodem monte juxta Panem culto, omissa omni alterius Numinis ibidem sacrati mentione, fidem facit eo, quem supra indicavi, loco, Pausanias; immo cujus ea de re verba non debent hic prætermitti sub finem l. VIII. p. 545. τὸ δὲ τῆς δὲ ἀρχῆς τὸ ὄρος, τὸ ΠΑΡΘΕΝΙΟΝ ὅ ἐστιν δὲ ΤΕΜΕΝΟΣ ΔΙΚΟΥΤΩΝ ΘΛΑΦΟΥ, καὶ ἐπιτύθη παῖδα ἰακωβῆρος φασὶν αὐτὸν ὑπὸ ἰλάφῃ τραφῆναι Ἀπυτῆρα δὲ ἄλιον Παιὸς ἱερὸν, Inde incipit MONS PARTHENIUS. In eo TEMPLI SACELLUM ostenditur seu LUGUS (pro utroque enim τέρματι apud Auctores

res sumitur), *ibique expositus infans Telephus a corva nutritus traditur; Paululum inq̄ abest Panis sanum.* Nihil proinde in eodem monte, uti ex eo Pausaniz, & hoc præterea Callimachi loco liquet, illo nati ibi e *παστε Αυγε* & expositi Telephi casu, aut utrique quodammodo sacri inde loci celebritate nobilior. Notum alioquin quod *sacri sæpe in genere dicti fuerint montes*, tanquam huic vel illi Numini peculiari quadam religione dicati; unde illud Luciani de sacrificiis p. 365. ed. Salm. *ἕρῃ αἰεθιστων. Ὁ montes consecrarunt*; aut quod Indi etiam apud Philostratum de Vit. Apoll. l. 1. c. 11. Caucasum in genere *ἑσῶν ὄλων, Deorum domicilium* Jeguntur appellasse. Ita *Dii montium* dicti 1. Reg. xx. 23. & de Cybele ac Diana, *ut montium Deabus seu Dominis* apud Poetas, & qua de re jam ad superiores Hymnos subinde appellatis, res nota. Hinc, ut alia nunc mittam, sicut *ἱερὸν ἕρῃ Παρδάσιον* hoc loco Callimachus, ita *ἱερὸν Τιμῶλον, sacrum Timolum*, notum Lydiæ montem, vocat Æschylus Pers. v. 49. & Euripides Bacch. v. 64; aut quomodo *Taygetus* præ aliis montibus Dianæ sacer ac dilectus dicitur, supra v. 188. Hym. in hanc Deam. Sed hoc passim obvium, & in nummis etiam antiquis conspicuum, in quibus frequenter in vertice montium Tempia aut Deorum simulacra occurrunt. Quamquam & inde *ἱερὸν ἕρῃ Ἀυγῆς Παρδάσιον, sacer. mons Auges Parthenius* dici hic a Callimacho potuit; haud aliter ac apud Æschylum, de monte *Atho* legitur, Agam. v. 293. *Ἀθῶν αἶπος ζηνῆς, Athoon cacumen Jovis*, Juppiter nempe *Ἀθῶν*, quod observat Hesychius, in summitate illius montis Athos sacratus. Hinc Juppiter etiam *ΑΚΡΑΙΟΣ* in nummis; sed de quibus alibi & supra jam actum ad v. 82. Hym. in Jovem, ubi de eodem Deorum Rege dicitur *Ἀκρῶ ἐν πῆλλισσῃ* &c.

V. 71. ὁ χῆρωι μετόπισθε Φενειός] Nemp̄ urbs ipsa inter Arcadicas olim celebris, conditoris ejus nomine designata; qui *Φενειός* hic ob metrum, seu *Φενὸς ἀντόχθον, Pheneus indigena* a Pausania traditur l. vii. p. 478. *Σέβex* autem dictus hoc loco idem *Pheneus*, quod *urbs* esset *Arcadia antiqua*, ut hic in Scholiis traditur, eaque inundatione aquarum olim absorpta, teste eodem Pausania p. 477. *Φενειῶν δὲ τὸ πῆδος κῆται μὲν ὑπὸ τοῖς Καρναῖς· πλιονάζοντος δὲ πότι αὐτῶ τῷ ὕδατος, κατακλυδῆσαι φασὶ τὴν ἀρχαίαν Φενεον, Pheneatarum campus Carnis sunt subjeti; unde quondam aquarum in iis profusio.* ANTIQUAM PHENEON absorptam memorans, prout locus ille legi obvia ejus emendatione debuit, *κατακλυδῆσαι* nempe, non *κατακλυδῆσαι*, quod & sequentia ibidem arguunt. Quo respexit etiam Theophrastus Hist. Pl. l. v. c. vi. *Φενειὸν δὲ γίνεσθαι ἐν Φενεῶ (non Φενειῶ vel Φενειῶ, ut in utraque edit. Basil. & Betava D. Heinsii) τῆς Ἀρκადίας, ὅτι αὐτοῖς ἐπιμαρῶδη τὸ πῆδος, Φεργύττος* (ut post Gazam Palmerius, non *βραχύντος*) *τῷ βερίθρῳ, manifestum id contigisse apud PHENEUM Arcadia, cum obstructis ibi faucibus, campus in locum redundavit.* Illud vero peculiare de his *Pheneis* observat Pausania l. viii. p. 480. quod Cererem abundantam, dum illa Proserpinam quaereret, hospitio non solum iidem excepisse dicantur, sed etiam quod *majora minoraque Mysteria huic Deæ, eodem ritu, quo*

apud

apud Eleusinem celebrarint. Quæ illustrat insuper id quod Conon refert Narrat. xv. apud Photium, *Pheneatas* ob ostensum Cereri locum, quæ Proserpina ad inferos a Plutone rapta descenderat, Deam tum iis plurimam bona concessisse, tum ne unquam in bello ultra centum Pheneatas cadere-
rent. Quæ haud dispar ratio vel origo institutorum apud Athenienses Eleusini-
orum; Ceres nempe filiam quærens, hospitio ibi comiter excep-
ta, ac præterea grata triticearum frugum ab eadem Dea Atheniensibus
concessarum memoria, ut ea de re præter alios Arnobius l. v. p. 185. ed.
Batav. ac nos infra ad Hymnum in Cererem.

V. 72. ὅλη Πελοπόννησος] Quomodo ab Apollonio Rhodio dicta itidem
Peloponnesus l. iv. v. 1570.

Πελοπόννησος γαίης ἰνιόδας,

in Peloponnesi terram seu regionem provenire.

Non tota tamen nobilis illa peninsula, cui nomen hoc adhæsit, seu quæ
intra Isthmum (& cui ita accessisset ipsa, cujus jam Poeta mentionem
facit, Arcadia) hic innuitur, sed pars tantum ejus septentrionalis, quæ
nempe ut continuo additur, *Isthmo adjacet*, ὅση παρακίλιτος Ἰσθμῷ.
Qualis nempe Corinthiorum & Sicyoniorum tractus, ut de Argolide &
Achaia proprie olim dicta, de quibus mox, hic fileam. Nota vero e
Geographis aliisque Auctoribus antiquis, Strabone, Ptolemæo, Pausa-
nia, Plinio &c. tradita ab iisdem Peloponnesi in varias partes divisio.
Quamquam neque eo ævo, quo Latona prægnans e Jove a Mythologis
traditur, notum adhuc *Peloponnesi* nomen; nondum scilicet nato Pello-
pe; sed quæ prius *Pelægia*, item *Ægialeæ*, ante *Apia*, & juxta Hesy-
chium, *Πανία*, tandem, post Pelopis nempe e Lydia aut Phrygia in Græ-
ciam adventum, *Peloponnesus*, seu juxta Sophoclem Oed. Col. v. 728.
Pelopis magna insula; verius peninsula nuncupata est. Verum id sole-
mne, ut notum, Poetis antiquis, maxime autem Tragicis, regiones non
præcisit, quas tum obtinebant, ubi res ab iis memoratæ contigere, appella-
tionibus, sed recentioribus, & suo ævo usitatis, frequenter indigi-
tare.

V. 73. Ἐμπλήν Αἰγιάλῳ] *Ægialeæ* nempe dicta antiquitus ea littora-
lis, quod vox ipsa etiam arguit, Peloponnesi pars, quæ inter Eleos &
Sicyonios sita, *Achaia* postea nomen obtinuit, teste Pausania sub ini-
tium l. v. & l. vii. Quamquam ab aliis etiam, & apposite ad hunc Cal-
lianachi locum, ad Isthmum usque extendatur eadem regio, *Ægialeæ*
dicta, ut a Plinio l. iv. c. v. *Achaia nomen Provincia AB ISTHMO IN-
CIPIT*; ante *ÆGIALUS* vocabatur, propter urbes in littore per ordinem
dispositas. A situ proinde ad mare, quod præter Plinium & Pausaniam
agnoscit etiam Strabo de vocibus Ἐλος & Αἰγιάλος agens l. viii. p. 349,
& alibi adhuc l. xii. p. 245, petita vocis illius Αἰγιάλῳ vel Αἰγιάλειος si-
gnificatio; quam alioquin ab *Ægialeæ*, Inachi scilicet filio, vulgo ar-
cessunt veteres Mythologi; ut Apollodorus sub initium l. ii. seu ab *Æ-
gialeæ*, Sicyoniorum, de quo idem Pausanias p. 96. & 396. Rege. Hinc
etiam *Αἰγιάλη* eodem Auctore p. 96, aut sicut hodie apud Strabonem
legitur l. viii. p. 382. *Αἰγιάλος* dicta prius ipsa urbs littoralis, ut no-

[A a 2]

tum,

tum, Sicyon; aliudque præterea illius tractus oppidum, *Ægialea* ἀπὸ
latum, de quo rursus Pausanias p. 94. & 96. Eadem vero Peloponnesi
pars littoralis, quæ inde primum *Ægialus*; dein *Fonia*, quod incolæ
ejus antiquitus essent Jones; postremo *Achaia*, quod pulsus Jonibus,
Achæi Phthiotæ seu e Thessalia eo profecti, eundem tractum occupas-
sent, appellata apud Strabonem legitur l. VIII. p. 383. Quamquam
suo adhuc ævo *Λιγυαλὸν* dictum illum Peloponnesi tractum, non vero
totam, ut ex eodem loco male adferuit ad Stephanum Berckelius, Pelo-
ponnesum, tradit alibi Pausanias nempe l. II. p. 94. καὶ Πελοπόννησος
δι' ὅσον ETI KAI NYN ΚΑΛΕΙΤΑΙ ΑΙΓΙΑΛΟΣ ἀπ' αὐτοῦ βασιλέως
ἰονομαδοῦνται, eamque Peloponnesi partem, qua HOC ETIAM TEMPO-
RE ÆGIALUS VOCATUR, ab eo (nempe Ægialeo) ibi regnante no-
men sumpsisse. Ut proinde haud mirum sit, si eo etiam nomine a Calli-
macho, tractus ille Peloponnesi hic appelletur.

Ibid. καὶ Ἄργιος] Pro Ἄργυς, & quo nomine tam urbs Græcorum
olim intra Isthmum seu Peloponnesi clarissima, quam regio ipsa, vul-
go Ἀργεία vel Ἀργολίς dicta, hic censetur. Docent id veteres Critici
ad Apollonium l. III. v. 992. ubi Εὐαίδη tam de tota regione, quam de
urbe cognomine dici, observant, adduntque ὃν τρόπον Ἄργος, καὶ ἡ πόλις,
καὶ ἡ χώρα, quomodo Argos etiam & de urbe & de regione dicitur. Immo
Ἄργος insuper de tota Peloponneso libinde dicta, juxta glossam veterum
Pindari Enarratorum Isthm. Od. II. p. 445. καὶ τόχην αἰὲν Σπάρτιόντων ἱε-
ρης Πίνδαρος Ἀργίον, παρὸς ἢ ΠΑΣΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ ΑΡΓΟΣ κα-
λεῖται, ὁμώνυμος τῇ πόλει, & continuo quidem Spartiatum dixit Pinda-
rus de Argivo, in quantum UNIVERSA PELOPONNESUS, ARGOS
vocatur, eadem, quo urbs, nomine; & quod Eustathius etiam haud uno
loco tangit ut ad II. B. p. 195. & 222. & præterea ad II. Z. p. 630. Ἀρ-
γίῳ alioquin proprie dictis seu Argolide adscripti quoque, teste Pausa-
nia l. II. p. 96, Sicyonii, quorum urbem *Λιγυαλὴν* vel *Λιγυαλίαν* nunc
occupatam, paullo ante ex eodem Auctore & Strabone præterea dixi-
mus.

V. 74. ἐπεὶ λάχην Ἰναχὸν Ἴην] Notus utique Argivorum regionem
præterlabens fluvius *Inachus*, quem inde *Argivum* ab Æschylo dici obi-
servat Pausanias l. VIII. p. 464, qui tamen hodie locus in eodem Tra-
gico non comparet. Occurrit quidem sub initium Chærophor. v. 6. lo-
cus, ubi Orestes Argos reversus ait, πλόκαμος Ἰνάχῳ θρεπτήριον, pro-
ut ibidem legendum comam *Inachi* nutritiam, in inferiis nempe, quas
ibi patri Agamemnoni idem offerre dicitur. Ita de Argis seu Argivo-
rum solo apud Euripidem ait Jocaste Phœn. v. 577. ἐπ' Ἰνάχῳ ποταμῷ,
ad fluenta *Inachi*, haud aliter ac *Inachius Argis*, & *Inachia ieda*, de
iisdem dicuntur apud Stætiū Theb. l. I. v. 660. & l. III. v. 249. & alibi,
quod tratatitium, *Inachida* de *Argivis* ut l. II. v. 245. De solecismis
vero *Junonis* apud *Argivos* cultu; ac unde ei passim Ἴηρος Ἀργίας, &
inde apud Maronem similiter Æn. l. III. v. 547. *Junonem Argivæ*, non
apud Auctores solum & potissimum Tragicos, sed in nummis etiam an-
tiquis, obvia adhuc nomenclatio. Cujusmodi nempe legitur in sequenti
num-

summo, qualis exstat in Theauris Medicæ & Parisiensibus, & qui in anteriore parte caput Neronis præfert,

Quamquam non idem sit hujus *Dea Argiva* habitus, qualem ei tribuunt veteres Grammatici ad Theocriti Idyll. IE. v. 64, nempe Junonis insidentis throno, sceptro præterea armatae, desuper autem cuculi, aut quomodo plenius describit Pausanias l. 11. p. 114, *Dex signum folio itidem insidentis, cum corona in capite, cui Horæ & Gratiæ sunt insculptæ, dextra autem manu malum punicum, sinistra vero sceptrum tenentis.* Quod tamen *Junonis Argiva* signum paullo aliter describit Tertullianus de Coron. c. VII, p. 104. ed. Rigalt, *Junoni vitam Callimachus induxit. Ita & ARGIS SIGNUM EJUS palmite redimitur, subiecto pedibus ejus corio leomino, insulstantem ostensas novercam de exuviiis utriusque prævigni, Bacchi nempe & Herculis.* Simile vero hujus *Junonis Argiva* signo, urbis Romæ simulacrum dicasse Cæsareæ Herodem, refert Josephus *Αλωσ.* l. 1. c. XVI. Ubi enim in ea Urbe Templum Augusto, & ejus in eo Colossium, Jovi in Olympia parem erectum ab Herode dixisset, addit continuo, *Ῥώμῃ δὲ ἴσος Ἦρα τῇ καὶ Ἄργος, Roma autem, similis, Colossus nempe, Junoni quæ est Argis, seu Argiva, non ut ibi perperam vetus Interpres, & Gelenius, Romano autem per & Junoni, quæ in Argis est.* De duobus enim Colossis seu simulacris ibi agitur ab Herode, Cæsareæ a se conditæ seu restauratæ, extructis, uno Cæsari, altero Romæ; prout id aperte etiam tradit *Αρχ.* l. XV. c. XIII. *ἀγάλματα, τὸ μὲν Ῥώμης, τὸ δὲ Καίσαρος, simulacra, illud quidem Roma, hoc autem Cæsaris.* Ut mittam jam *HPAIA* seu *solemæ* ejusdem *Junonis Argiva* Festum, Argis etiam celebrata, quorum nempe proœmium erat clypeus æneus & corona e myrto; ac unde *ὡ Ἄργος χαλκὸς Argis Ἄς*, de eodem Agone dictum a Pindaro Olymp. Od. VII. sed quæ de re opportunius dicendi erit locus ad v. 39. sequentis in Palladis Lavacrum Hymni. E quibus autem liquidum, cur *Argos*, *Ἦρας δῶμα, Junonis domicilium, aut Argivos*, *Ἦρας τὸν εὐνέον λαόν, Junonis στρατιωτῶν populum*, vocet Pindarus Nem. Od. x. p. 415; & quomodo *Ἀργείας Ἦρας εὖ διαίδεις, Argiva Junonis in solo*, de eadem regione dicatur ab Euripide in Rheso: immo quod eadem ab Æschylo, omisso etiam Junonis nomine, *Ἀργῶνα θεός, Argiva Dea* solum indigitatur Suppl. v. 305, Ubi etiam paullo ante de Jo, Inachi, cujus hic mentio, filia dixerat, eam

αλλοδαχόν Ἡρας, Junonis adiutam existisse in Argivorum terra. Ut proinde haud incaute hic a Latona e Jove gravida, & locum tutum ad partum quaerente, praeterita dicatur *Argos*, *Egiale* etiam, ut modo vidimus, hic a Callimacho sociata, *Αργιαλὲς τὴν Ἄργυν*, quod *Egialeus* (unde loco nomen inditum volunt Mythologi & Grammatici veteres, Apollodorus l. 11. c. 1. & Etymol. M. Auctor in *Ἀρία*) *Inachi*, quem *sortita* hic dicitur *Juno*, filius censeretur. Adde, quod lite forte de illo tractu inter Junonem & Neptunium orta, eaque *Inacho* cum Phoro-neo, Cephisso praeterea & Asterione, secundum Junonem iudicata, Deo illi contiguo obtigerint eadem loca; ut id refert Pausanias l. 11. p. 112. optimus proinde hujus apud Callimachum loci, praeter alia ante dicta, Interpres, *ἐπὶ λάχῃ Ἰαχῶν Ἡρῆ, quandoquidem Inachum sortita est Juno*. *Inacho* autem primo & antiquissimo, ut notum, Argivorum Rege, nihil apud Graecos occurrit antiquius; unde illud Horatii, ac ut bene etiam ad eum observat eruditissimus Dacerys, l. 11. Od. 111,

Dovesno, PRISCO natus ab INACHO,

& l. 111. Od. XIX.

Quantum distat AB INACHO Codrus,

nempe ab eo, cujus vetustissima foret inter Graecos memoria.

V. 75. *Ἀωνία*] Quo nomine *Bœotiam* olim dictam, e Strabone ac Dionysio Periegete, ejusque Enarratore Eustathio, adnotarunt jam ad hunc locum viri docti, sed quod plenius e Pausania constat, qui *Aonias*, veteres Bœotias incolas, post Cadmi in ea loca adventum, retentos ibidem, & cum Phœnicibus permixtos vicatimque habitasse refert l. 1x. p. 549. Adde Stephanum in Bœotia, & eruditos ad Apollonium Criticos; ubi ad Poetae versum l. 111. v. 1177.

Ἀωνίῳ δράκοντι ὅν Ὀργυίῃ ἐπὶ Θήβῃ,

Aonii serpentis, quem in Theba Ogygia,

Cadmus scilicet interfecit, notant iidem, *Ἀωνίῳ δράκοντι, αἰετὶ τῆ Βοιωτίας ἢ Ἀωνία φὶ τὸ ἑσπέρων ἢ Βοιωτία. Aonii serpentis, pro Bœotico. Aonia enim prius dicta Bœotia. De Thebis autem Bœotiae, ut notum, primaria urbe, hic Aonii a Callimacho nominatim intelligi traditur in Scholiis ad hunc locum. Quod a Lycophrone etiam factum p. 180. ubi *Ἀών τὴν γῆν, terramque Aonium*, de Thebana regione dici videas, & jam ante a Moscho Idyll. 1v. v. 35. ubi Megara de parentibus suis, Thebas, ut itidem ait, incolentibus, addit *Ἀών πῶδιον*, &c. qui *Aonii* seu Thebani *campi pinguem arant glebam*. Idem nempe ibi *Ἀών πῶδιον*, quod τὸ Θήβης πῶδιον, *Thebes campus* vocatur Polybio Exc. Vales. p. 69, & de quo mox. Quibus addo Notum Dionys. l. 1v. p. 155. ubi *πόλις Ἀωνία de Thebis* etiam dicitur; & similiter, ac unde lux eidem, Statium Theb. lib. 1. v. 226.*

Aonius fluit hic ab origine Thebas.

ac veterem ejus Enarratorem ad v. 34. ubi *arva Aonia* explicat *Thebana*, ab Aone Rege filio Neptuni, vel a monte Bœotiae. Immo quomodo *Aonidas* & *Aonios sulcos*, pro *Thebanis*, & *Aoniam anlam*, pro Eteoclis apud Thebanos Regia, usurpet alibi idem Papinius; immo *Aonii*

ab

ab eodem passim de *Thebano* dicti. Hinc *Stephanus Aonius*, non de *Bæotia* in genere sed de *Bæotiz gentis* explicat, Ἄωνος, Ἰθρῶν Βαυρωτίας, ἰξ' ἄν ἢ Λοῖα.

V. 76. Δίρην τε Στροφιῆν τε] E. Scholias ad hunc locum, nec aliunde quod sciam, docemur, *Strophion* neque ac *Dircon*, fontem ad Thebas existisse. De *Dirce* res equidem pervulgata, e Tragicis maxime antiquis in mentione rerum Thebanarum; & a quibus eadem non pro fonte solum, sed pro fluvio etiam sumitur, sicuti, ut alios imitram, apud Euripidem Phœn. v. 737.

Βαδὺς δὲ τοῖς Διρκαῖος ἀναχωρεῖν πόρῳ,

Profundum vero est Dircaum vadum ad redundantem,

& apud Criticos ibidem, Δίρην δὲ ποταμὸς ἀρόνυμος τῆς κρήνης, βαδὺς, πλατὺς, *Dirce* autem fluvius eodem cum fonte nomine, profundus, latus. Hinc etiam pro *Thebis* dicta apud Vatem Thebanum Pyth. Od. x. πρὸς ἐκκλησίαν Δίρην, apud *inclitiam Dircon*, ac unde ipsemet appellatus *Dircaeus Cygnus* ab Horatio, & similiter *Dircaus gener*, Thebanus nempe Polynices Adrastii gener apud Papinium Theb. l. iv. v. 74. Quum autem a Sophocle haud semel numero plurium dicantur Διρκαῖα ῥέεθρα, *Dircaus fluenta*, ut Antigon. v. 105. & a Papinio similiter Theb. l. vii. v. 164, *Dircaus ad flumina*; ac præterea in dicto Tragici dramate v. 856. nominatim Διρκαῖα κρήνη, *Dircaus fontes*; fieri potest, ut vicinus *Dirca fons*, & cum eo hic a Callimacho junctus, nempe *Strophion*, ac velut eodem patre Iimeno, ut mox additur, genitus, sub illa etiam *Dircaorum fontium* appellatione designetur. Dicitur alioquin alius ad Thebas *fons Oedipodius*, Οἰδιπόδης κρήνη, & ubi ludi victoriæ a Sylla reportatæ causâ celebrati dicuntur apud Plutarchum in Pelopida p. 464; & quem fontem memorant etiam cum Pausanias l. ix. p. 569, tum ubi enumerat varios Bæotiz fontes, Plinius, nulla cæteroquin facta *Strophionis*, cujus hic Callimachus meminit, mentione; nempe l. iv. c. vii. Præterea fontes in Bæotia, Oedipodia, Psemmatu, Dirce, Epicrene, Aresthusa, Hippocrene, Aganippe, Gargaphis.

V. 77. Ἴσμωνὴ χίρα πάρεος] Non tamen *Ismeni* sed *Acheloi filia*, dicitur fons ad Thebas *Dirce* apud Euripidem Bacch. v. 519.

Ἀχελῷος θύγατερ,

Πόντι ἰοπαρέθινε,

Acheloi filia,

Veneranda pulchra Virgo Dirce,

in cujus nempe fontibus, ut ibi continuo additur, primum ablutus fuit, e Semeles femore raptus semiambustus Liber. Ἴσμωνος autem hic, ut apud Æschylum Sept. Theb. 384, Euripidem, & a quo etiam Ἴσμωνος πόλις de *Thebis* dicitur Suppl. v. 1204, apud alios Ἴσμωνος quandoque, ut apud Dicæarchum ob metrum p. 167; a quo autem fluvio dictum vicium eidem Apollinis Oraculum Ἴσμωνίον, cujus meminit Pindarus Pyth. Od. xi. & quale ἀλαθία μαντείων θῦνον, veram vaticiniorum sedem ibidem vocat, & de quo adhuc paullo post. Μισαμψηφίς vero seu *wiger calculo* hic *Ismeni* fluvius, haud aliter ac de *Anauro* supra v. 101.

[A a 4]

Hym.

Hym. in Dianam dictum *μολωμφορίδου Ἀσπίδος*; & sicuti alioquin *Ρο-
νεως viridis calculo* a Plinio dicitur l. IV. c. VIII.

V. 78. *Ἀσπίδος βαρύγυτος ἔχει* &c.] Alter, qui Thebas præterlabebatur fluvius, ac unde de Thebis agens dicto jam ante loco Dicæarchus p. 172, utrumque, ut aliunde satis notum, inuit indicto nomine. *τῶν ἡδὲ ποταμῶν ῥέουσι δι' αὐτῆς δύο, δύο οὖν αὐτῶν ῥέουσι περὶ τὴν πόλιν*. Hinc etiam per *διπόταμοι πόλιν*, urbem irriguam duobus fluvii, Thebas indigitat Argivarum mulierum Chorus apud Euripidem Suppl. v. 621, alibi vero in eodem dramate v. 510. *γῆς Ἀσπιδίης*, pro terra Thebana seu *Θήβων πεδίοις*, de quo actum paullo ante. Quam in rem similiter Strabo l. IX. p. 408; *ὁ ἡδὲ Ἀσπίδος καὶ Ἰσμενίου ἄξις τῶν πεδίων ῥέουσι. τῶν ὡς τῶν Θηβῶν, Ἀσπιδίου ἐν Ἰσμενίῳ περὶ τὸν ἄστυ ῥέουσι*, qui est ante Thebas; ac unde alibi ab utroque illo fluvio dicuntur ei p. 382. *Θήβων Διελκίῳ καὶ Ἀσπιδίῳ, Theba Dircaæ & Aspidides*. Quod vult hic in Scholiis dicitur de Æginæ Nymphæ a Jove raptu, eoque patri ejusdem *Ἀσπιδίου* fluvio a Sisypho indicato, apud Pausaniam etiam legitur l. II. p. 93. Adde quod ex hoc Callimachi loco liqueat, *Ἀσπιδίου*, Æginæ scilicet patrem, eundem eum Bœotio seu Thebano, de quo hic sermo, *Ἀσπιδίου* vulgo habitum; errare proinde Didymum, qui in Scholiis Pindari Nem. Od. III. p. 346. alium a Thebano *Ἀσπιδίου* fluvium in Ægina existisse statuit, & de quo explicat hujus Lyrici ibidem verba, *ἰδὲν ἐπ' Ἀσπιδίῳ, ἀπὸ τοῦ Ἀσπιδίου*. Quæ ibi verius Aristarchus, ad *Ἀσπιδίου* Phliasiūm retulit; qui nempe, ut ibidem dicitur, circa Phliuntem & Nemea (de Agone autem seu *ἐπιπέδιον* Nemeorum ibi sermo) sive quod a Pausania dicto jam loco traditur, in Phliasiōrum finibus ortus, per Sicyoniā regionem in mare Corinthium labebatur. Unde alibi legitur apud eundem Pindarum in Nemeis Od. IX, *ἐπ' Ἀσπιδίου ῥέουσι*, in *Ἀσπιδίου* fluvio; nempe, ut bene Græci Critici ibidem, *ἐπὶ Σικυονίῳ*. Hinc etiam apud Strabonem, a quo plures alioquin seu quatuor *Ἀσπιδίου* fluvii recensentur, & inter eos dicitur modo *Phliasiūm*, ut & alter, de quo hic, *Thebanus*, nullus vero in Ægina commemoratur, l. VIII. p. 482. *Ἀσπιδίου* vero dictam, præter alia antiqua ejus nomina, Eubœam, tradit editus sub nomine Marciani Heracleotæ Scymnus Chius Perieg. p. 23, & Plinius l. IV. c. XII. Exstat præterea, *Urbis Ἀσπιδίου* mentio in duabus inscriptionibus antiquis Marm. Oxon. l. II. p. 292. & 293; quarum unam Trajano, alteram Constantio Η ΠΟΛΙΣ Η ΑΖΩΠΕΙΤΩΝ (sicuti illa utroque modo ibi inscribitur, haud aliter ac ΖΜΥΡΝΑ & ΣΜΥΡΝΑ in antiquis nummis) *Urbis Ἀσπιδίου* dicavit. Quæ proinde *Ἀσπιδίου*, urbs ibi Laconica, in qua Romanorum Imperatorum Templum existisse tradit Pausanias l. III. p. 206.

V. 80. *Αὐτόχθων Μελίη*] *Indigena* nempe seu Thebana Nympha, & quo sensu *Χθόνια Νύμφαι* dicuntur ab Apollonio Rh. l. II. v. 506. de Nymphis, quæ collem Africæ prope Cyrenas myrtofum, & cujus supra meminit Callimachus v. 91. H. in Apoll. inhabitabant,

Χθόνια παρακίθιστο Νύμφαις,

ubi eruditi Critici, *Χθόνιας, ταῖς ἰχθυείαις, indigenis & quomodo*
pro-

proinde verti vox illa ibidem debuit, seu *indigenis compositis Nymphis*, non ut ibi Interpres ad litteram, *terrestribus*. *Αυτόχθων* vero dicta hic *Melie* Nympha, ad discrimen aliarum *Μελῶν* Nympharum, quarum in genere meminit in Theogonia Hesiodus, ac nomina recenlet alibi ad eundem, seu *Egy.* p. 48, Tzetzes, *Ελίκη, Κυόσυρα* &c. Hujus autem *Melies* ut Thebanæ, præter Callimachum hoc loco, seu potius fontis eidem cognominis, ad quem nempe situm erat Ismenium de quo paullo ante Apollinis Oraculum *παρ Μελίαν* &c. auctor Pindarus *Pyth. Od. xi.* in Thebanum hieronicam; ac ubi a priscis ejus Enarratoribus, *Melie* Oceani filia ac Ismeni ad Thebas fluvii soror dicitur, & cui *Ηστροϊδις fons* erat ibi, ut Plautus loquitur, *κομποπιπίς, ἔστι δὲ καὶ πύργη ὀρωτομοσ τῆ Ἡραϊδί.* Inde proinde explicandus Pausanias, a quo lib. *ix.* p. 557. ex hac *Melie* Nympha & Apolline genitus traditur Iumenus fluvius; nempe, qui ortum duceret ex eo fonte illius tractus *Μελίη* a *μηλιῶν* seu *fraxinorum* ibi proventu, ut videtur, dicto; ex earum nempe *μηλιῶν* genere, quas in *campesribus* & *aquosis locis*, seu *ἐν τοῖς πεδίοις & ἐπὶ τὰ ἕφυδρα* nasci, & montanis *fraxinis* præstare tradit Theophrastus *H. Pl. l. iiii. c. xi.* Adde quod eodem loco Pausanias, fontis meminit supra Ismenum hunc fluvium siti, *ἀνωτέρω δὲ τῷ Ἴσμηνίῳ* (ni *Ἴσμηνῳ* ibi potius & alibi legi apud eundem debet) *τῆν κρήνην ἰδοὺς αὖν, supra Ἰσμηνίου fontem videns* &c.

V. 81. *Ἡλικὸς ἀόθραλινυσα ἐπὶ δρυὸς*] *Μελίη* nempe, de qua modo actum, ac una proinde *Hamadryadum* seu Nympharum, quæ simul cum *quercibus* aliisve id genus sylvestribus aut montanis arboribus nate, seu ejusdem cum illis ævi ferebantur: ut id præter alios Auctores & Grammaticos a Battiade hoc loco, & mox adhuc v. 83. innuitur, *τότε δρυὸς ἠίκα Νύμφη, τῶν κερκεῶν, cum orant Νύμφα.* Neque aliter, & qui hunc, ut plures alios, quod in processu harum Observationum subinde moneo, Callimachi locum expressit vel imitatus est æmulus Poeta, ubi de Nympha quadam Hamadryade, orante Paræbii patrem, arbores in monte excidentem, dicitur *Argon. l. ii. v. 481.*

Μὴ ταμίαν πρίμνον ΔΡΥΟΣ ΗΑΙΚΟΣ,

Ne exstirpares truncum QUERCUS COÆVÆ;

quod scilicet cum id genus *quercibus* nasci simul & mori crederentur eadem Nymphæ; prout nempe harum singulæ ferebantur huic velut alteri *quercui* *coævæ*. Unde veterum ibi Criticorum ad Apollonium seu ad v. 478. glossa, quod juxta Mnesimachum dicantur, *Ἀμαδρύαδης Νύμφη, ἀπὸ τὸ ἄμα τῶν δρυῶν ἕνωσθαι, ἢ ἵπαι δακτύλι ἀμα τῶν δρυῶν φθείρωσθαι*, quod simul cum *quercibus* nascantur, aut quandoquidem cum *quercibus* intereant; adducta etiam ibi e Charone Lampfaceno, de quadam Nympha narratione, quæ observatam a Rhæco fatiscentem alioquin quercum; cum qua illi Nympha fuisset *una perovundum, μίλλυσα συμφθείρωσθαι τῆ δρυὶ Νύμφη*, mercedem, quam vellet, eidem promisit ac præstitit. Immo ad quas *coævus* scilicet cum *quercibus* Nymphas respicit ille Pindari, qui ibidem adfertur, nec hodie, quod & tot aliis ejusdem Lyrici carminibus contigit, in ejus *Επιμικίαις* prostat locus, *ἰσοδύνη*

[Aa 5]

τίμησιν

τίμας αὐτῶν λαχύνας, καὶ τὰς σινετ αὐτῶν ἀγυῖας ἢ ἰσχυροῦς ἢ ἀγυῖας
 & sicuti idem eam in rem etiam a Plutarcho adducitur de Oracul. de-
 fectu p. 415. ut eo nempe dicatur, tantum temporis Nymphas illas,
 juxta Pindarum, vivere, quantum datur arbori; ac ubi simul a Plutar-
 cho additur, καὶ καλεῖται αὐτὰς Ἀμαδρυάδας, indeque vocasse eas Ἡ-
 αμαδρυάδας, seu quasi cum quercubus viventes. Quamquam longius
 etiam xvi spatium Nymphis ibidem tribuant, Hesiodi, quos idem Au-
 ctor adducit e deperdito ejusdem opere, versus, & a quo non discedit
 Pausanias l. x. p. 670, ubi ait, vulgo a Poetis ferri, Nymphas vivere
 quidem annos quam plurimos, sed non esse a morte immunes. Immo-
 tales tamen eadem & senii expertes dicuntur ab Orpheo seu Onomacri-
 to Argon. v. 646. ubi Hylam ideo a Nymphis raptum ait, ὄφρα ἐν αὐταῖς

Ἀθάνατος τε πύλη, καὶ ἀγήρω ἡματα πάντα,

Ut cum ipsis immortalitatis & senii experti in omni aetate.

Ne jam hic tangam, quod illa quercus in Mantua sub qua Deus apparuit
 Abrahamo, & idem tres Angelos excepit Gen. xviii. 4, aeno Constan-
 tini adhuc superstes existisse, & ad quam quotannis solemne Festum
 Palæstini, Phoenices, Arabes; iique tam Christiani quam Judæi ac Gen-
 tiles celebrarent, tradatur apud Eusebium de Vita Constant. l. iii. c. li.
 l. iii. & Sozomenum l. ii. c. iv.

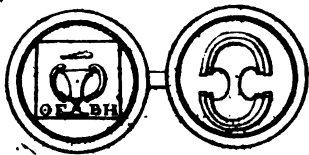
V. 83. Τότε δρύς, ἠνίκα Νύμφη] Quæ proinde Ἀμαδρυάδης, ut mo-
 do vidimus, dictæ, quasi ejusdem cum quercubus aevi, seu quæ cum
 iis natæ simul ac morituræ. Unde etiam juxta Poetas, Nymphæ, casæ
 ex aliis arboribus, tum maxime e quercu nasci dictæ; atque ita Nym-
 phis priores ex quercu, quæ illarum scilicet matres habitæ. Ita Pausa-
 nias l. x. p. 672. οἶμι τῶ ἀρχαίῳ λόγῳ τῶν Ποιητῶν ἰφύοντο, ἀπὸ τε ἀλλῶν
 δένδρων, καὶ μάλιστα ἀπὸ τῶν δρυῶν, Νύμφη πρῖντος Ποσειδῶνος φησὶς
 cum ex aliis arboribus, tum maxime e quercubus nata forebantur. Ali-
 ter quidem ea de re Phereñicus Poeta Epicus apud Athenæum l. iii.
 p. 78, qui a Nymphis illis Ἡμαδρυάδibus, varias quas ibi commemo-
 rat, cognomines arbores, Καρύων, Βάλανος, Ἄγγελος, Πλεσίον, Ἀμπε-
 λος, Σύκη, Nucem, Juglandem, Fagum, Urticum, Vitis, Ficum, a-
 liasque, nomen sortitas refert, καὶ ταύτας Ἀμαδρυάδας Νύμφας καλεῖ-
 θαι, καὶ ἀπ' αὐτῶν ποτὰ τῶν δένδρων ἀποταγοποιεῖσθαι, easque Ἡμα-
 δρυάδας Νύμφας vocari, & ab iis multas arbores nuncupatas fuisse. Qui-
 bus addi poterat ea, quæ superiori versu commemoratur Nympha Μελίη
 arbori itidem μελίη seu fraxino cognominis. Δρύς autem de quavis ar-
 bore. quod notum, olim dictæ; unde illa veterum Criticorum ad Ari-
 stophanis Aves glossa p. 465. δρὺς δὲ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις πάν ἕλον, quor-
 cuius autem apud veteres omnis lignum, & similiter brevia Scholia ad Ho-
 meri Iliad. A. v. 86. ac Iliacius ad Lycophronem p. 205. immo unde
 δρὺς ἴρος, rami quercus. seu arboris ab Euripide vocatur Cycl. v. 61.
 qui rami oleæ, ἀκρίμων ἐλαιῖς ab eo ante dictus fuerat v. 454. & quod
 vidit jam ad illud drama eruditissimus Florens. Inde vero hoc de Nym-
 phis Ἡμαδρυάδibus, tanquam id genus arboribus & quercubus potissi-
 mum coævis, dictum videtur; quod a Gentilibus antiquitus altaria &
 sacra

facta vulgo fierent sub *quercibus* & quo spectat illud *ὄκησθαι* a *quercibus* *Est.* 1. 9. quod a senioribus & veteri Interprete redditur; *λόγῳ τῶν ἰδούλων* ab *Idolis*. Nymphis autem tanquam locorum Geniis, facta etiam ab Ethnicis facta eaque aris & simulacris cultas, ex Homero *Odyss.* B. v. 211. Athenæo l. vi. p. 250. aliisque satis constat. Unde etiam traditur *Nympharum*, sicuti aliorum Numinum afflictiones seu *ἐπιπνοίαι*, de quibus Iamblichus de *Myster. sect.* 111. c. x. & quibus afflati *Νομφόληπτοι* dicti apud Platonem in *Phædro*: immo unde ipse Plato *Νομφόληπτος* a Proclo vocatur in *Theol. Platonis* l. i. c. 1v.

V. 84. *Νύμφαι μὲν χαίρουσι*] Hic & sequens versus, suppresso Poetæ nomine adducitur a Proclo in *Πολιτείᾳ* Platonis, Græce post ejus in *Timæum* Commentarios edito p. 384, & quidem inverso eorundem versus ordine, ac ubi *κλείουσι* pro *κλαίουσιν* perperam legitur, *Νύμφαι μὲν κλείουσιν* &c.

V. 85. *ἐκ ἴτι φύλλα*] Apud Proclum, de quo modo actum, legitur, *ἐκ ἴτι φύλλα*, & quomodo scriptum etiam a Poeta putem.

V. 87. *Θήβη*] *Θήβη* nempe & *Θήβαι* numero plurium promiscue olim dicta, immo *ΘΕΒΗ* singulari numero signata eadem in antiquis, qui supersunt, & in hoc etiam Electorali Cimeliarchio, hujus urbis nummis. Quibus accedit domesticum Thebani Vatis testimonium, a quo *ματρὸν*, ut eam ibidem compellat, *χρυσασπις Θήβα*, aureo clypeo *ἰνδῆναις Thebe* dicitur; opportune rursus ad cælatum vulgo in iisdem Thebanorum nummis, & qua de re alibi agimus, clypeum,

ΘΕΒΗ nempe ibi, sicuti in priscis itidem Atheniensium nummis, *ΑΘΞ*, & *ΑΘΕΝΑΙΩΝ*, antiquo more efferi passim videas. Sed hoc alterius loci. Inde autem abunde liquet, vere utique a *Sex*. Empirico olim adsertum adv. *Mathem.* l. i. p. 31. *Θήβη ἰπκῶς καὶ Θήβαι πληθυντικῶς, καὶ Μυκῆνη, Μυκῆναι, Thebe in singulari & Thebain plurali numero, ut Mycene & Mycenæ*, & quomodo etiam *Μυκῆνη* dicitur *Anthol.* lib. i. cap. Lx. *Epigr.* x. aut *Θήβη* ab Apollonio, cum adducto jam ante loco l. 111. v. 1177. *Ὠγγυίη αὖτις Θήβη*, tum l. i. v. 736. *ἀπύργωτος δ' ἴτι Θήβη*, adhuc sine muris erat *Thebe*, & similiter a Nouno *Dionys.* l. iv. p. 139.

Κάδμῳ ἀπυργάτοιο θεμελίω πύργου Θήβης.

Cadmus turribus carentis fundamenta firmabat Thebes.

Dum vero missis Græcorum de *Thebe* quadam Jovis aut *Promethei*, aut vero filia *næniis*; aut de eadem a *Thebis* *Aegyptiis* nomen nata, hujus urbis, *Phœniciz* utpote originis, & a *Cadmo*, quod a Nonno etiam dicto loco traditum, conditæ nomen alii deducunt a *Phœnicia* aut *Hebræa*

VOCE

voce תבה *sheba* seu *arca*, h. e. nave. instar *arca*, qua Cadmus in Græciam trajecerit; vel sicut e priscis Grammaticis Isaacius ad Lycophronem p. 83, & Etymologici M. Auctor, quod Θήβα Syris *bos* scilicet diceretur; aut cum viro magni nominis Dan. Heinsio in Aristarcho sacro, a voce Arabica verius quam Phœnicia vel Hebræa תבה *shebat*, *bestis*, *confisus*, quasi constituta tum urbe. Quibus rejectis aut silentio transmissis, novam, sed vereor, an satis fundatam addulit ὁ πάνυ Borchartus de Col. Phœn. l. i. c. xvi. nempe a voce Hebræa צב vel תצב *cautum*, *lutum*; dictamque proinde hanc urbem a Phœnicibus, quasi *lutosam*, & quod ibidem colligit, e Dicæarchi verbis, qui de Thebis dixerit p. 174. πολλὸν ἔχει πολλὸν, *lutum habet plurimum*, esseque eandem urbem totam καὶ ὕδρον seu *aquosam*. Ut enim mittam, quod paullo longius recedit vox צב aut תצב a voce Θήβα, vix etiam verisimile inde urbi, Cadmi ac sociorum adventu ac sede, immo *Cadmæa urbis* aut *Arctis* appellationæ nobilitatæ, nomen a *luto* continuo inditum. Unde quando conjecturis licet hic indulgere, magis utique mihi adlubesceret petita ab alia voce Hebræa vel Phœnicia ejus vocis Θήβα, vel Dorice, quæ Thebanorum olim dialectus, Θήβα, origo; nempe a צבה unde תבה *sheba*, *desiderium*, *adpetitus*, idque ob singularem loci illius pellucidis fontibus fluviiisque irrigui ac vernantis undique amœnitatem, Cujus etiam rei luculentus testis idem Dicæarchus de Thebis agens p. 174. εὐδαίμονα μὲν ἡ πόλις οἷα βελτίστη. τότε γὰρ ὕδωρ πολὺ ἔχει καὶ ψυχρὸν, καὶ κήπους· ἐστὶ δὲ εὐνήμος ἐστὶ καὶ χλωρὸν ἔχουσα τὴν ἀειόψιν, ἔχει κερὸς τε καὶ τοῖς ἄνωις ἀφθονοῦς, ad transigendam vero *estatem ibidem urbs maxime opportuna; aquam enim habet plurimam, eamque frigidam, hortosque confusus; est præterea commode quoad ventos, siccum, & vernante seu grato aspectu, fructibus insuper omnibusque rebus ad victum venalibus abundans*. Ubi inter alia εὐνήμος Thebe, quod Theophrasto d. l. Pl. l. iii. c. vii. εὐπνυς dicitur, & quod ille ibidem explicat εὐπνυς τὰ πνεύματα καλῶς κείοντα τὸς τόπους, *quoad ventos opportuno sicut loca*. Adde quod etiam paullo ante Dicæarchus de eisdem Thebis eodemque, quo de *luto* illius urbis egerat, loco, ait, *pluribus eam hortis cultis, quam ullam aliam Græcia urbem præstare, κηπίσματα ἔχουσα πλεῖστα τῶν ἐν τῇ Ἐλλάδι πόλεων*, ubi nempe κηπίσματα vox a Lexicographis præterita de *hortis cultis* seu *irriguis* dicta, a voce κηπίω, *hortum excolere* seu *irrigare*, & qua postrema etiam significatione usus Euripides Hippol. v. 78. ubi deverno & *illibato* adhuc *prato* ait, *ποταμίαισι κηπίωσι δροσίοις, fluviiis illud irrigat rore*. Vero proinde, si quid judico, magis videtur consentaneum, adlectos vernantis illius tractus, & fontium fluviorumque ibi decurrentium fructuumque præterea omnis generis, ac adversus æstivos ardores opportune stationis illecebris, eidem hoc, ut *desiderasi* *oprasique* loci nomen Phœnicis indidisse. Sed hoc sagacioribus ingeniis dijudicandum relinquimus; ne aliam insuper conjecturam hic tangam, juxta quam idem Θήβης seu *Thebarum* nomen, ob inventas litteras a voce Rabbinica תבה *sheba*, quæ vocem *fortissimam*, juxta *Eliam Levitam*, notat, deduci posse, neque tamen sibi

sibi probari, tradit ad Nonni Dionysiaca pag. 67. doctissimus P. Cuzus.

V. 88. Τάλαινα, τὸν αὐτίκα πότμον] Vaticinatur hic & adhuc infra v. 162. ac sequent. Apollo ἐπ' ὑποκόλπῳ, seu in Matris utero adhuc jacens, & jam μῶντις, proximum Thebarum excidium, ob exclusam Thebanorum finibus Latonam. Ter equidem deletas easdem Thebas tradit Dicæarchus, qui Aristotelis fertur fuisse discipulus, nempe p. 172. Δὲ τὸ τελεῖσθαι, ὡς φασὶν, αἱ ἰσοεῖαι κατακλίφθαι, quod jam ter, ad dicunt historia, fuerint funditus everse. Diodorus vero l. ix. p. 696. ἐκ ὀλιγάκις ἀνίσταται γαργημηδῶν, aliquoties fuisse hanc urbem plano excelsam, variasque ejus mutationes, seu ejectos haud semel sedibus suis Thebanos ibidem refert. Ter autem id potissimum contigisse ante illa, quibus Dicæarchus & Callimachus vixerunt, tempora, ex eodem Diodoro etiam liquet; nempe ab Epigonis Argivis, septem ad Thebas Ducum posteris; dein belli Trojani tempore, a Pelasgis; postremo denique, urbe ab Alexandro M. expugnata & solo æquata; donec postea, vigesimo ab ea clade anno a Cassandro eadem denuo fuit restaurata. Quo respicit proinde, qui ea ætate tum vixit, & unde etiam de ea licet statuere, Dicæarchus; dum eodem loco, ubi ter everfas memorat Thebas, præmiserat hæc verba, ἀρχαία μὲν ἦσαν, καὶνῶς δὲ ἐρημωτομηδῶν, vesus quidem urbs, noviter autem restaurata, seu juxta vim Græcæ ibi vocis, in vias rectas noviter divisa, juxta Hesychii de eadem voce glossam, ῥυμοτομήται, (non ῥυτομήται, quod ibi jam adnotarunt viri docti) εἰς ὁρθὸν κλίπεται, & quomodo usurpat eandem Josephus agens de castrorum constructione apud Romanos Αλωφ. l. III. c. vi. p. 835. ῥυμοτομῶσαι δὲ ἐν Ἀλγεδίως ἔισαν τῷ στρατοπέδῳ; intra autem castra vias rectas spatii dirimunt. Neque tamen constans postea Thebarum felicitas fuit, dum post Callimachi ætatem, eandem urbem, Græcæ quondam principem, a Ptolemæo Philometore deficientem, graviter multatam; suo vero tempore tota inferiori urbe, delubris exceptis, everfa, ad Arcem unam & paucos in ea incolas redactam, docet haud uno loco Pausanias, ut l. i. p. 75. & l. viii. p. 509. & l. ix. p. 554. Immo suo jam ævo Strabo eandem urbem tradit, vix viciniam alicujus portus formam habuisse, ἐδὲ κάμψας ἀξιολόγου τόπον ἔχουσα, l. ix. p. 403.

V. 89. αἰκόντα βιάζω μαντεύομαι] Haud aliter ac idem Apollo de se iavito ad vaticinandum adactō. dixisse fertur eo versu, quem e Porphyrii libro de Philosophia ex Oraculis, adducit Theodoritus Serm. x. p. 628. Τ. 17. καὶ ὁ Ἀπόλλων δὲ βοᾷ,

Κλῆθι μὲν ἐκ ἰδιότροτος, ἐπι μὲ ἰσθδῆσας ἀνάγκη.

Audi ea, qua iavitus dicam, quandoquidem eo te necessitate adegisti,

& quæ similia de se queritur ibidem Hecate. Quod cæteroquin Vatibus seu Fatidicis Gentilium vulgo contingere credebatur, qui divino furore rapti, seu mente moti, vaticinia, eoque demum sermone & numero (ut hac de re Ammonius περ. Ερωτ. p. 95, immo jam ante Euripidea Jon. v. 91. &c.) quo ea illis Numen suggererat, proferre cogebantur.

Unde

Unde iidem non solum ἰσθιοί, seu ἰσθυσίῳτες, ἰσοφύρατοι vel ἰσοφύραθοι, prout prima voce usus eam in rem Æschylus Agam. v. 1159, posteriori Jamblichus de Myster. §. 111. c. v. ἰσόληπτοι, præterea, τυροφόληπτοι, de qua voce paullo ante, a Græcis sunt appellati, sed etiam κατόχοι, καταχόρμητοι, φοιδάδες, βαύχοι & φρονοματίς, ut postremum de fatidica Cassandra dicit itidem dicto modo loco Tragicus. Hinc Plato in Timæo p. 71. ed. Henr. Stephani neminem mentis compotem vaticinari tradit, sed *Deum divinationem humana insania designasse, μαντικῆν ἀφροσύνην θεὸς ἀνδραπέτην δίδωκεν*; ac unde *μαντικῆν* etiam & *μαντικῆν* pro eodem habitam, immo priori nomine hanc primum & rectius dictam, testatur, idem non in Gorgia quidem, prout id traditur a Græcis Euripidis Enarratoribus ad Hecubam p. 61, sed in Phædro p. 244, & inde Aristides Orat. de Rhetor. p. 25. T. 111. Quod proinde e Gentilium scitis aditruit quoque eruditissimus Clemens Protrept. p. 9. Quod autem Apollo hic Thebas deprecatur, ne se vel invitum cogant, clades illis & exitium ominari, inde factum quod vera scilicet, ut mox sequitur, nec irrita haberentur hujus Dei, quamquam nondum *πυθιασθέντες*, Oracula; quod præterea illibenter, & quasi coactus, a *δυσφημαίς μαντικαίς* auspiciis suæ illius artis, nec dum scilicet natus, facere nunc teneretur; ac proinde idem hic de se queratur, quod *δυσφημῶσα* Cassandra ait apud Æschylum Agam. v. 122

Ἴσ', ἰσ', ἰσ', κακά!

Ἦπ' αὖ μοι θεὸς ἰσοφροματικῆς πόρος

Ἰσθιοῦ, ταχέως ἢ φρονοίῳς ἐυφημοίς,

Heu, heu! prob! prob! mala!

Me rursus gravis vora vaticinationis labor

Exagitat, præludiis conturbans insausis;

δυσφημοίς, nempe καὶ ἰσθιφρασίῳ, pro *insausis* ab Æschylo alibi etiam, juxta Hesychium in hac voce, dictis. Adde eo magis id ab Apolline dictum hic fingi, quod fausta cæteroque pro insausis ominari Thebanis idem mallet, a quibus nempe *Ismenii Apollinis* nomine, quod e Pausania aliisque constat solemniter colendus in posterum foret; Ismeniamque ibi ejus Oraculum, quod Pindarus vocat, ut ante vidimus ad vers. 77, *ἀλαθία μαντικῶν ἰσθίων*, *veram vaticinationum sedem*; proinde celebribus ejusdem Dei Fatidici *χεκκρηίῳς* deinceps adnumerandum, sicut a Stephano etiam factum in voce *τίγυρα*. Hinc idem Apollo *Ismenios* in Cadmi Thebarum conditoris & Harmoniæ nuptiis a Nonno recensetur Dionys. l. v. p. 144, idemque Deus insuper inter custodes Thebarum Deos, a Choro Thebanarum Virginum invocatur apud Æschylum Sept. Theb. v. 147. Ut addam denique, quod raro contingebat, ut sponte nec rogatus, *μαντικῆς*, sicut hic ab eo factum, edere Apollo crederetur, aut ejus nomine & *ἐπιπνοίῳ* seu *ἀσθῆνι*, fatidica Pythias.

V. 90. Ὅσπερ μοι Πυθῶνι μέλει &c.] Haud eo minus tamen vorus jam *Pytho*, seu velut *ἰγυασεμῶντις* hic Apollo; qui scilicet e matris utero hoc edit nunc vaticinium. Πύθωνας enim Græcis dictos Vates *ἰγυασεμῶντις*, docet Plutarchus de Oracul. defectu p. 414, ἄσπερ τὸς ἰγυα-

ἰγασσεμόθυς Ευρυκλῆς πάλα, τοὺ Πύθωνας ἀσπασγορούμενοι, sicuti Vates ventriloques, Ευρυκλῆς olim, πῦσι Pythonas vocant. Neque aliter Hesychius, Πύθων, ὁ ἰγασσεμόθυς, ac ubi inter alia dicitur τῶν ἡμῶν Πύθωνας καλύμην, prout legendum, non ut ibi nullo sensu πάντων ἢ καλῶν quod non debuit ibi eruditissimo Palmerio negotium facessere, ac jam e priori illo Hesychii loco, ab aliis fuerat ibi animadversum, & quibus nunc accedit clarissimum illud Plutarchi testimonium. Quod vero ille Ευρυκλῆς olim, eisdem Pythonas seu ἰγασσεμόθυς dictos adserit ibidem, id insuper ex Aristophane in Vespiis ejusque antiquis Enarratoribus p. 503, Platone præterea in Sophista p. 252. & Hesychii rursus in voce Ευρυκλῆς glossa, constat; ab Ευρυκλῆ nempè Atheniensi, qui eo modo vaticinatus primum traditur, unde Ευρυκλῆς ματιεῖα, de tali divinationis genere a Comico d. l. vocatur, & ubi Critici ἰγασσεῖται δὲ κῆ Ευρυκλῆται ἐκαλύπτο, ἀπὸ Ευρυκλῆς, ἀσπαστῶν τῶν ποιησάντων, ventriloqui ἄπειτον & Ευρυκλῆα ἰνδοσπῆνες ἀϊολί ἀπὸ καλεῖται, ab Ευρυκλῆ primum id agere; nempè quod paullo ante de eo dixerat, ματιεῖται ἀπὸ τῆς οὐκ ἀσπαστῶν αὐτῷ δαίμονος, vaticinatur per insipientem ei, seu in ejus ventre, φασκονται. Cui tamen Ευρυκλῆς præiit ea in re hic velut ἰγασσεμόθυς Apollo, quamquam nondum scilicet, ut hic de se innuit, πυθόμεναι, sicuti ab Æschylo vocatur Chæph. v. 1030, nec proinde πυθόμενα vel πυθόμενα (prout ab eo Tragico dicuntur eodem dramate v. 901. & Agam. v. 1264.) Delphis nempè edita forent ejus Oracula. Neque proinde ΑΠΟΛΛΩΝΙ ΧΡΗΣΤΗΡΙΩ, Apollini Fastidico, seu APOLLINI DELPHICO, erectæ adhuc, prout in antiquis lapidibus, de quibus nos olim ad Juliani Cæsares, Aræ & Simulacra. Πυθῶνα enim, cum de Delphis, ut hoc loco & verti ab Interpretate debuit, ac supra jam Hymno in Apoll. v. 35. ac Dianam v. 250, & haud semel apud Pindarum ut περὶ οὐρανὸν Πυθῶνας, περὶ οὐρανὸν Pythonas, h. e. Delphorum Olymp. Od. vi. & alibi; tum de serpente ipso, de quo mox, Pythio, uti ante Hym. in Apoll. v. 100; tum de Vate seu ἀϊολί ἰγασσεμόθυα, ut modo vidimus, dictum a Græcis liquet.

Ibid. Ὅσπερ &c. μάλοι τετραποδῆος ἕδρη] Quo tempore, nondum scilicet nato Apolline, Oraculi seu Tripodis hujus Delphici ἀσπαστῶν Tellus; dein Themis, & de qua etiam Lucanus l. v. v. 81.

Cum Regna Themis TRIPODASQUE teneres;

postea, una e Titanibus Phœbe; tandem Phœbus ipse Præses, seu χρηστήριος existisse traditur ab Æschylo, ab initio Eumenidum, relicta nempè, ut ibi continuo additur, Delo; & in quam utique Latona, quæ hic μῶντιν illum Pythium adhuc in utero ferebat, nec dum adpulerat. Nondum itaque Πυθῶν χρηστήριος seu ἕδρη τῆς Θεῆς, Dei hujus sedes, ut de ea quoque loquitur Jamblichus de Myster. sect. 111. c. xi. & quæ hic similiter dicitur Πυθῶν τετραποδῆος ἕδρη, Delphis Apollinis Tripodis evaserat. Præcipuus nempè Delphico Oraculo, non aliis adeo ejusdem Dei aut aliorum etiam Numinum, ματιεῖται, χρηστήριος seu fastidicus tripodis; prout idem ab Euripide vocatur Jon. v. 1320. & ἀσπαστῶν ἀπὸ πρῶτων Πινδάρου Enarratoribus ad Argum, Pyth. p. 185. sicuti alioquin

quin Thesproticus Lebes, Dodonæum Tintinnabulum seu χαλκίαιος, Fons Clarius, aliaque id genus ad vaticinia olim adhibita, a Clemente Protrept. p. 9, ac inde Theodorito recensentur sermone supra adducto de Oraculis p. 623. T. IV. Quibus continuo ab iisdem additur *Cirrheus* hic seu *Delphicus Tripus*, cui nempe infidens Apollo seu verius *ἄφρητις* vel *ἄφρητις* (utroque enim nomine eadem dicta) Pythias, eas, quas ibi Apollo subministrabat, voces consulentibus prodere credebatur. Quamquam ne id proprium dicatur *tripodi*, de quo hic, Delphico, ob stare videatur, ut hoc obiter moneam, Nicander, apud quem legitur in proemio Alexiph. v, 11.

Ἐξήμενος ΤΡΙΠΟΔΕΣΣΙ παρὰ ΚΑΗΡΟΙΣ ΕΚΑΤΟΙΟ,

Sedens apud TRIPODAS CLARIOS (seu in Claro) APOLLINIS.

Verum ubi primo illud occurrit, quod priscus ac eruditus ejusdem Poetæ Enarrator observat, scriptum fuisse, in aliis nempe veteribus libris,

Ἐξήμενη Κλαρείοιο Θεῷ παρὰ πῖοντι νῆα,

Sedens apud pingue templum Dei Clarii,

nulla nempe alicujus *tripodis Clarii* facta ibi mentione. Adde, & quod aliunde constat, non *tripodem*, sed fontem, prout eundem a Clemente & Theodorito vocari modo diximus, *Clarium* existisse, e quo Apollinis illic loci Oracula ederentur. De quo etiam, præter Tacitum Annal. l. II. c. LIV. aliosque, audiendus est Jamblichus de Myster. sect. III. c. XI, ubi in confesso apud omnes esse ait, Oraculum Colophonium seu *Clarium*, per aquam edere responsa, δι' ὑδατος χρηματίζεν, esse enim fontem in antro subterraneum, e quo bibit Propheta, & post peracta deini statutis noctibus sacra vaticinatur, omnibus, qui interfunt, ipse invisibilis factus. Mitto eruditos Apollonii Enarratores ad l. I. v. 308, qui e Manto Tiresiæ filix, desentis Thebarum excidium, lacrymis eundem fontem enatum volunt; ac ubi Apollinis Oraculum fuerit ab eadem constitutum. Adeo ut per *tripodas Clarios*, si vulgata adducti versus lectione stare oporteat, nil nisi celebre illius loci Oraculum intellexerit Nicander; haud aliter, ac ubi de Heleno Apollinis Vate dicitur apud Virgilium l. III. v. 360, qui *tripodas*, *Clarii Laurus* &c. h. e. *Oracula*, juxta Servii ad eundem locum glossam. Hinc a *tripode*, sicut Delphis, ita in ipsa Delo, cui dicatus est hic Hymnus, vaticinatum quoque hunc Deum, innuere videas, qui utriusque Oraculi simul meminuit, Lucanum l. VI. v. 241.

Non TRIPODAS DELI, non Pythia consulit antra.

Adde Maronem rursus, apud quem, ubi de consulto ab Ænea Apollinis in Delo oraculo egisset, continuo addit l. III. v. 90.

tremere omnia visa repente

Liminaque, LAURUSQUE Dei, totusque moveri

Mons circum, & mugire adytis CORTINA reclusis.

Accedat Papinius, ubi de Græcorum navibus, quæ Ulyssæm cum Diomede & sociis in Scyrum Insulam, ad educandum inde Achillem veherent, ait Achill. l. III. v. f.

jam

jam DELOS opacat

Æquor, ubi excelsa libans carchesia puppes,

RESPONSIQUE *fidem, & VERUM Calchabanta præcantur.*

nempe Apollinem Delium. Unde etiam ejusdem in Delo Oraculi mentio fit apud Theodoritum Hist. Eccles. l. III. c. XXI, ubi tradit Julianum contra Persas profecturum, misisse Delphos, & in Delum, ac Dodonem, de felici illius expeditionis eventu Oracula sciscitatos. Immo cujus habiti in Delo Oraculi luculentus adhuc index, præclarus quidam nummus, quem Romæ olim vidi in Schedis, de quibus alibi egimus, Pyrrhi Ligorii; & qui insuper nummus in editis postea doctissimi Holstenii ad Stephanum notis memoratur. Exhibet vero ille in anteriori area juncta M. Aurelii & Commodi capita; in posteriori vero templum monti, Cynthio nempe; impositum cum inscript. ΜΑΝΤΕΙΟΝ ΔΗΛΙΑΤΩΝ ΝΕΟΚΟΡΩΝ, *Oraculum Deliorum Neocororum*. Unus tamen, quicumque e duobus adductis Virgilii & Lucani locis, de vero Deliaco Apollinis tripode, aut pro Oraculo in genere ab iis dicto statuatur, unus, inquam, existit Pythius seu Delphicus, decantatus vulgo & *χητήεος* dictus apud veteres *tripus*; cujusque hoc ipso in Delum Hymno, cum hic, tum infra adhuc v. 182, meminisse Apollo dicitur; cuique proinde, tanquam communi Græciæ tripodi, insidere fertur apud Euripidem in Jone v. 366.

Ἐπιρ καθίζει τρίποδα κοινὸν Ἑλλάδος,

Quandoquidem sedes supra tripodem communem Græciæ;

ac de eodem tripode ait similiter in vita Pythagoræ Porphyrius, cujusque ea de re locum adducit inter alia Cyrillus advers. Julianum l. x. p. 337. ὁ ἀριστοτέλης ΤΡΙΠΟΥΣ, ὁ ταῖς Ἑλλήνων πόλιν τι καὶ χάρις χητήεος μολογῶν, καὶ τετραμοσίδος, hic celebratissimus ille TRIPUS qui civitatibus & regionibus Græcorum Oracula reddebat, ac omnibus erat admirationi. Quamquam idem ibi hujus tripodis officium præstitisse quoque, & quod alibi cæteroquin vix legas, mensam quatuor pedibus fultam, & supra quam sederet vaticinatura Pythias, tradat dicto paullo ante loco Jamblichus p. 73. & qui meretur proinde hic adscribi, ἔστι δὲ τῷ αὐτῷ καθήμενῃ ἐπὶ διφρῷ χαλκῷ τρεῖς πόδας ἔχοντος χητηαίετος ἔστω καὶ ἐπὶ τοῦ ΤΕΤΡΑΠΟΔΟΣ ΔΙΦΡΟΥ, ὃς ἐστὶν ἑρὸς τῆς Θεᾶς, sive in adyto sedens, supra mensam trium pedum anciam vaticinatura Pythias, seu vero supra MENSAM QUATUOR HABENTEM PEDES, Deo sacram. Cujusmodi nempe Delphicæ mensæ *τετράποδος*, haud dissimilem seu *Δελφικαῖς παραπλασίαν*, sacram in Mosaico Tabernaculo mensam existisse, tradit Josephus Origin. l. III. c. VII, uti jam ad eum Jamblichi locum animadvertit eruditissimus Th. Gale; & cujusmodi utique cum bipedales, tum *τετράποδος* mensæ frequentius, aut quandoque etiam triquetrae seu totidem *tripodes*, in sacris Agonibus, cum impositis desuper Agonum præmiis, laureis puta, palmis, coronis, vasis, cyathis, pomis, lancibus, canistris cum omnigenis fructibus; & qui tripodes subinde supra mensas non *τετράποδος* tantum, sed bipedales quandoque positi, spectantur etiamnum in pluribus & insignibus, ac de quibus

[Bb]

noq

nos alibi, veterum nummis, aliisve priscis monumentis; & ad quos proinde ritus respexit Virgilius *Æn.* l. v.

*In medio SACRI TRIPODES, viridesque corona,
Et palma pretium Victoribus.*

Quem itidem in usum, seu Pythiorum, sacrorum scilicet Apollini, quod vel lippis notum, Delphico agonum, frequentes ibidem mensas, licet continuo statuere; quibus proinde mensis Josephus dicto loco *hanc absmilem* tradit mensam Tabernaculi quatuor pedibus suffultam, & cum corona desuper aurea, uti de ea legitur *Exod.* xxxvii. 12. 13. Immo cujusmodi plures olim mensas Delphicas, ad sacrorum usum, aut alibi dein ad earum exemplum, constructas, docet Ciceronis in Verrem l. iv. c. lxx. locus, ubi inter alia prædonis hujus verius quam Prætoris atrocissima, illud etiam refert, *quod iste MENSAS DELPHICAS e marmore, craterasque auro pulcherrimos, vim maximam vasorum Corinthiorum, ex OMNIBUS ÆDIBUS SACRIS Syracusis abstulit.* Quo utique referas haud dissimilem e Trojano Junonis fano advectam, sed ab hostibus Græcis, prædam, apud Maronem l. 11. v. 763.

huc undique Troia Gaza

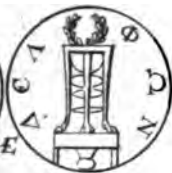
*Inensis erepta adytis, MENSÆQUE DEORUM,
Crateresque auro solidi.*

E quibus autem adductis Ciceronis verbis liquet, non de privatorum solum *abacis*, aut *mensis ad pocula*, ut e Porphyrione ad Horatium, Martiale, Paulo J. C. glossis Philoxeni, &c. adnotarunt hæctenus viri docti, dictas olim *Delphicas*, & quibus addi possunt Talmudici Magistri in *Mischna*, ubi haud semel & voce Græca detorta, דלופקי *delupki*, aut דלפקי *dulpaki*, pro *mensa* itidem, seu *abaco* ad pocula, cibos, fructus, &c. sumitur, ut videre est in Cl. Buxtorfii *Lex. Talm.* p. 546; sed eas de iis etiam *mensis* dictas, & ad quas respexisse videtur memorato paullo ante loco Josephus, quæ nempe *Delphis*, & deducto inde alibi etiam more, ad sacrorum usum ac Deorum ministerium in templis reponerentur. Adeo ut id genus mensæ ad divinationes, seu *τεῖνῳδῖς* aut *τροχῳδῖς* eadem fuerint, a Gentilium Magis legantur adhibitz, ut apud Tertullianum *Apolog.* c. xxiii: per quos (Dæmonas) & *Capra* & *MENSÆ* divinare consueverunt. Unde continuo, ut obiter hoc addam, robur aliquod suæ conjecturæ, & de qua paullo post, petere potuisset vir eruditissimus, qui in Variis Sacris, ab Orientali voce *Taripa* vel *Teripa*, h. e. *scientia*, vel *Spiritu Magia*, *tripodum* in Græcorum Templis usum fluxisse existimat. Haud alibi vero, ut opinor, legimus talem *τεῖνῳδῖς* *διπέος*, pro fatidico in *Ædis Delphicæ* adytis, de quo hic Callimachus, *tripode*, supra quem sederet vaticinatura Pythias olim dictum; confundisse proinde eadem, quod omnino liqueere existimo, adducto paullo ante loco Jamblichum. Quod factum etiam ab erudito Auctore libri *Delphi Phœnixantes* inscripti, qui ut hunc *tripodem* Delphicum, Arcæ Fœderis quadrangulæ similem continuo argueret, non triquetrum eundem seu revera *tripodem*, sed quatuor pedes habuisse existimat. Una enim & constans veterum cum Auctorum, tum oculata

adhuc

adhuc nec fallax monumentorum fides, quæ e *κεκνημένη* Delphorum *tripode*, non vero e mensa *tetrapode* prolata ab Apolline, seu a Pythia Vate, oracula contestatur; ac unde non *τείπυς* idem solum, sed *τείον* etiam a Pythagoræis, juxta Hesychium, dictus. Quam in rem insuper notabilia de ejusmodi tripodibus, qui suo ævo ad instar *tripodis* Delphici passim extarent, Diodori verba, h. xvi. p. 428. *εἶσα δὲ τῆν μηχανὴν ΤΡΕΙΣ ἴχθυας ΒΑΣΕΙΣ, ἀφ' ὧν εὐστῆ ΤΡΙΠΟΔΑ κληθῆναι χε- δὴ δὲ πατρὸς τῆ κατασκευασμάτων* ΑΠΟΜΙΜΗΜΑΤΑ γίνεσθαι, ΤΟΥΣ ἑτὶ καὶ τῶν κατασκευασθῆναι χαλκῆς ΤΡΙΠΟΔΑΣ, *machinam esse, quæ habeat TRES BASES, unde TRIPODIS illi nomen obvenit, omnem vero ejus figuram, IMITARI ferme, quotquot sunt hodie confiasi ex ære TRIPODES.* Cujusmodi passim etiamnum in plurimis variarum gentium & locorum, seu Græcis Romanisque, in nummis signati passim *tripodes* conspiciuntur. Quod de iis utique, totidem nempe juxta Diodorum, Delphici *tripodis* simulacris licet continuo statuere; in quibus aut Apollo ipse tripodi suo insistit, ut in Antiochi Dionysi nummo apud clarissimum Antiquarium Vaillant Hist. Reg. Syriæ p. 385; aut in quibus supra *tripodem* positi e lauro rami, vel coronæ e lauro; aut prope *tripodem* laurea quandoque vel lyra; aut ubi sculpta in superioribus *tripodis* seu ancularum partibus, Caprarum, (a quibus detectum primo Delphicum Oraculum refert idem Diodorus, ut ex eodem quoque memorant Comici Enarratores ad Plutum p. 7.) capita conspiciuntur: cujusque postremi generis cum alibi videas, tum in Lilybytarum Siciliæ nummo apud Parutam. Quibus adde Romanos etiam nummos, eosque vulgo in Antiquariorum libris, aut veteris illius peculii *ταμίσιας* etiamnum obvios, in quibus vel Delphinus supra *tripodem* recumbens, in medio autem *tripodis* corvus; vel ubi desuper idem corvus; vel Serpens Pythius supra *tripodem* erectus; totidem nempe, quod jam ab aliis monitum, in iis Auguratus vel Quindecimviralis Collegii, quorum Apollo Antistes, desumpta e sacris eidem animalibus symbola & insignia. Quibus Delphici *tripodis* simulacris, & proprio quodam jure, accedat insignis ac opportune hic memorandus, qui existat in gaza Galætorum Regia, nummus, sub Hadriano *Delphis* ipsis, seu *ἐν Πυθῶνι*, ut hic Callimachus, cufus, cum *tripode* & corona e lauro desuper, eoque præterea supra mensam non *τετραπόδου* tamen, sed bipedalem, prout id subinde in antiquis id genus nummis obvium paullo ante diximus, cum inscr. ΔΕΛΦΩΝ *Delphorum*. Quamquam autem ejusdem nummi penes me esset e Gallis, cum pluribus aliis insignibus, adlati *εἴτυπον*, quo accuratius tamen illud hic prostaret, en quale ad me, id ab eo pro amicitiae nostræ jure petentem, graphice admodum, ut solet, depictum misit vir mirabilis in his fidei ac industriæ, ac de tota hac præclaræ antiquitatis penu insigniter *ὄν* *Θεῶν* meriturus, Morellius noster. Cui autem *εἴτυπο* comitem simul hic addemus alium *Phocidis* itidem, cujus Metropolis, ut notum, Delphi, nummus, quem edidit jam olim Goltzius Græc. Tab. VIII. in quo *stripus*, primarium regionis illius decus, *visitur*, non mensæ quidem, ut in priori, impositus,

situs, sed cum mensa aut ara veluti desuper, quamquam cum aliquo inter utrumque discrimine, & cum inscr. ΦΩΚΙΑ. Phocidis.

Coronas autem e lauro, qualis in eodem *Delphorum* nummo compareret, & quam alioquin Pythiorum præmium constat existitisse, supra fatidicum *tripodem* Delphicum positas quoque; quasque inde vaticinatura Pythias capiti imponeret, memorant eruditi Aristophanis Enarratores, indeque interpretantur ea Comici verba Plut. p. 6.

Ὁ Φοῖβος ἔλακιν ἐκ τῶν στυμμάτων,

Apollo eripuit, seu vaticinatus est per coronas, sive e medio coronatum,

nempe, ΣΤΕΦΑΝΟΙ ΕΠΙ ΤΟΥ ΤΡΙΠΟΔΟΣ ΕΚΕΙΝΩ, ἢ ἡ Πυθία ἐν τῇ κεφαλῇ φορῶσα ἱμαντίωτο, CORONÆ SUPRA TRIPODEM *jacobant*, quas Pythias in capite gestans vaticinabatur. Quamquam & de laureis, quibus revinctus foret idem *tripus*, & quod inter lauros media sederet Pythias, eadem Comici verba interpretentur alii e priscis ad eundem Criticis; ac unde ipsa Pythias apud Æschylum ait Eum. v. 39.

Ἐγὼ μὲν ἔρχομαι εἰς τὸ ΠΟΛΥΣΤΕΦΗ μυχόν,

Ego quidem vado ad recessum, seu antrum Delphicum, multis coronis vel laureis redimitum;

& qua de re consuli itidem potest Euripides Jon. v. 103. &c. ac sicut opportune quoque eam in rem haud uno loco ait Lucretius ut lib. 1. v. 740. &c.

† *Pythia, qua TRIPODE ex Phœbi, LAUROQUE profatur.*

Ut nunc de Lactantio ad Statium l. 1. v. 509. fileam, ubi *tripodem* statuit, *speciem lauri tres habentem radices*; sicut apud Ammianum legas lib. xxi. c. 1. de consecrato Valentis Imperatoris temporibus arcano quodam ritu *tripode*, ad *cortina similitudinem Delphica diris auspiciis*, DE LAUREIS VIRGULIS. Quomodo alioquin tres e lauro rami, de quibus paullo ante obiter, supra *tripodem* positi in antiquis etiam Seleucidarum & Antiochiæ nummis subinde occurrunt; cujusmodi videas apud doctissimum & celeberrimum P. Norisium in præclaro opere Syro-Macedonum p. 135, & laudatum paullo ante Vaillant Hist. Reg. Syriæ p. 357. & 366. Qualem insuper, eumque hætenus ineditum Antiochenium nummum, & cujus a me Parisiis inspecti cætypon habeo pro-

terre

ferre hic possem, ni de iis ad Julianum in Misopogone, ubi meminit solemnibus Daphnæi apud eisdem Antiochenfibus Festis, agendi opportunior foret locus. Unde, ut hic me intra hosce Pythii hujus Apollinis *ἐπιχωρείς* DELPHORUM aut PHOCIDIS adductos supra, cum signato in utroque *tripode*, nummos contineam, pro corona e lauro, quæ in priori, uti vidimus, conspicitur, ara veluti, prout diximus, seu mensula potius quadrangula, non tamen quadrupes, *tripodi* imposita cernitur in altero PHOCIDIS nummo. Eam vero ad illud *ἐπιθήματα* sive ἄλμον, cui supra tripodem posito infidebat oracula editura Pythias, liceret forte referre, ni continuo obstatet, quod *κύκλον* seu orbiculare illud sedile statuat, qui de eo agit, Pollux l. x. c. *xxiii.* nempe τὸ δὲ ἐπιθήματα τῆ τρίποδος ΚΥΚΛΟΝ καὶ ΟΛΜΟΝ δὲ καλεῖται, ἐπεὶ καὶ τοῦ ΔΕΛΦΙΚΟΥ ΤΡΙΠΟΔΟΣ τὸ ἐπιθήματα, ὃ ἐγκάθηται ἢ ἀσφῆτις, ΟΛΜΟΣ καλεῖται, *operculum vero tripodis CIRCULUS & HOLMUS appellari debet; quandoquidem ipsum etiam DELPHICI tripodis operculum, cui infides vates Pythias, HOLMUS dicitur.* Quod de hoc Pythiæ sedili ἄλμων dicto, tradunt alioquin, ut viderunt jam alii, veteres Aristophanis Enarratores ad initium Plut. p. 2. Accedit, quod ἄλμων Græcis, de iis, quæ figuram haberent sphericam seu circularem, diceretur, ut *lapide rotundo, pila, mortario, poculo, cornu instar cylindri*: ut apud Nicandrum Ther. p. 36. 37. Athenæum l. xi. p. 49. & Grammaticos, Hesychium, aliosque videas; & in glossis Philoxeni, ἄλμων *Pila, Mortarium.* Ut mittam, quod ἄλμων non solum, sicut modo apud Pollucem & Comici Interpretes, & qui utique vocis illius ea in re usus fuit, de Pythiæ nempe supra tripodem *ἴδην* seu *sedili*, sed inde de tripodem ipso, juxta Etymologum, Zenobium, Suidam dicatur; dum & inde proverbio datum locum volunt, *ὡς ἄλμων ἐπιθήσω*, vel *ὡς ἄλμων ἐπιθήσω*, seu, ut illud e Pausaniæ Lexico refert Eustathius II. A. p. 836. *ὡς ἄλμων ἐπιθήσω*, pro *ματιτικὸς ἴδην*, *vates factus es.* Adde, quod Πύθιων ἄλμων, de ipso *Μαντείῳ* Delphico, in illo Græciæ vel orbis etiam, prout illud a veteribus habebatur, umbilico; tripus vero seu potius crater desuper tinnulus, idemque ἄλμων inde a Græcis, & *κύκλος*, ut paullo ante e Polluce vidimus, dictus, similiter *κύκλων ἀντιόπητος*, *circulus per se sonans* a Nonno vocetur l. 17. p. 128. ubi de Cadmo Oraculum Delphicum consulturo idem ait,

Δελφὸν ἀσιγήτοις μαντικῶν ἀξονα πύθοις,
Μαντικῶν ἰρίων, καὶ ἄλμων πύθοις ἀξον
ΚΥΚΛΟΝ ἐπ' ἀντιόπητον ἰδισπιεὶς κοιλίῃ φωνῇ,

Delphicum non silentiis modicum AXEM PYTHIUS (non Suadæ, ut ibi Interpretès, cum πεδῆς antea male, quod vidit Falkenburgius, ibi legeretur)

*Consultavit seu oraculum sciscitatus est; spirans vero PYTHIUS
AXIS*

Supra CIRCULUM per se sonantem vaticinatus est voce concava.

Ex quibus insuper abunde eruitur, non fuisse hæmisphericam cortinam, quam Pythias haberet suppositam, prout tamen statuissè incomparabili-

lem Peireskium tradit in ejus vita doctissimus Gassendus, ac ubi eundem conquirendis undique *tripodibus*, & doctorum virorum, qui de incompartis quibusdam *tripodum* mysteriis differerent, judiciis, laborasse ostendit, symbolamque suam in id quoque præ aliis & feliciter quidem contulisse eundem Peireskium. Qua occasione, & opportune dum hæc scribo, occurrit a viro præclare de hisce Antiquitatibus merito Cl. Spornio, aliqua *Tripodum* schemata, & quidem Delphici aut ad ejus normam fabricata, in Miscellaneis ejus tradi. Quæ ut continuo adii, ita ibidem lubens reperi p. 119. præter alia quædam *tripodum* cætypa, e Romanis aliquot iisque vulgo obviis nummis petita, *tripodis Delphici*, seu ad similitudinem ejus constructi, quem nempe ex ære nactus fuerat (indice antea ejus rei, ut modo dicebamus, Gassendo) laudatus Peireskianis schedis, ut ibidem ingenue agnoscit vir optimus, quamque, ut hoc addam, paucis tantum satisque perplexe adtigerat idem Gassendus, descriptionem. Hæc vero ne actum hic agamus, consulere poterit ibidem lector, simulque conferre cum aliis veterum eorumque insignium quorundam nummorum cætypis, in quibus supra tripodem similis utique crater, seu, ut omnino licet statuere. $\delta\lambda\mu\theta$ orbiculari itidem forma & perforatus visitur, cui nempe insideter Pythias, ac unde emanare, quæ proferret, oracula credebantur. A quibus autem diversa figura quadrangula, seu mensula in adducto PHOCIDOS nummo supra tripodem posita, ac prout agnoscit alioquin Pollux, mensas & quidem alios in usus, *tripodibus*, diversis nempe a Fatidico *tripode*, superpositas, $\kappa\acute{\iota}\ \mu\acute{\iota}\nu\ \tau\acute{\alpha}\ \epsilon\pi\iota\ \tau\acute{\rho}\iota\ \delta\iota\ \mu\acute{\alpha}\ \gamma\iota\delta\epsilon\varsigma$, *verum etiam, qua tripodibus superponuntur*; MENSÆ vocantur & lanceas &c. Qualis itidem mensa supra tripodem visitur, cum alibi, tum in pulcherrimo Electoralis hujus Cimeliarchii nummo a Crotoniatis cuso, cum tribus non coronis, ut in alio Crotoniatarum nummo apud Goltzium, sed pomis defuper, noto itidem Pythiorum præmio, & cum haud dissimili cæteroquin, qui in superioris Phocidis nummo comparat, typo: communi præterea in anteriori utriusque nummi atea, Aquilæ lauream uno ungue tenentis effigie. Sed qua de re, variisque, quæ in iisdem *tripodibus* subinde signantur, symbolis, & quibus etiam haud paucis liceret hic defungi, agatur alibi a nobis opportunius. Haud una enim existit olim *tripodum* in Gentilium templis ac solemnibus dedicatarum, ratio; qualesque haud semel Apollini Delphico donatos aliunde constat, ac tradit etiam Plinius l. xxxiv. Sect. viii. *ex arte factitaverunt & cortinas*. TRIPODUM nomine, DELPHICAS, quoniam doks maxime Apollinis Delphici dicabatur. Unde, ut alia Numinum e Gentilium templis simulacra, a Constantino M. iis crepta, & per fora Urbis a se denominata erecta; ita etiam tripodas Delphicos in Circo e'usdem urbis, ut singulare spectaculum, ab eodem expositos tradit in ejus vita Eusebius l. iii. v. liv. $\alpha\upsilon\ \alpha\upsilon\tau\acute{\omega}\ \delta\iota\ \iota\ \pi\omega\text{-}\delta\epsilon\mu\acute{\iota}\omega$, ΤΟΥΣ ΕΝ ΔΕΛΦΟΙΣ ΤΡΙΠΟΔΑΣ, in ipso autem Circo, ΤΡΙΠΟΔΑΣ DELPHICOS, & quod ipsum Apollinis Delphici tripodem,

τὴν τρίποδα τῆ ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνος, statuit in narratione hujus facti Zosimus l. 11. c. xxxi. A quotamen abit, ut observo, vetus Thucydidis Enarrator ad lib. 1. p. 86. ubi illum tripodam existisse tradit, qui juxta eundem Historicum (Herodotum præterea, Diodorum, Pausaniam,) e manubiis devictorum a Græcis Persarum, Delphis fuerat dedicatus; quique, ut dicitur in Græcis ad eum locum Scholiis, diversus ab illo, e quo Apollo vaticinaretur, a Romanis Imperatoribus fuerit Constanti-nopolim in circum delatus. Adde hisce Delphicos tripodas, quos præ-latos in pompa Philadelphi Dionysiaca tradit Athenæus l. 14. p. 199, eosque quadrangulares quidem, non tamen (ne quis hæc confundat) *τετραπόδης*, nempe ὅν αἱ γωνίαι τετραγώνοι, quorum anguli quadrati, & a qua etiam figura non ablutud subinde in antiquis nummis aut torcu-matibus tripodas. Adeo, ut haud unum veterum illorum tripodam, quamquam triquetrum semper in priscis monumentis, sicut alibi agno-scit idem Athenæus l. 11. p. 38. (licet unum bipedalem pro tripodæ, e Baganianis schedis tertio loco a Cl. Sponio prolatum videas Miscell. p. 118.) existiterit schema; quibusque addita subinde diversa vel insi-gnia, vel symbola; præ diversa nempe locorum aut artificum indole, varioque, in quem iidem tripodas, & qua de re consuli rursus potest idem Naucraticus l. 11. p. 37. & 38. destinabantur usu ac instituto; & a quo insuper alibi musici tripodis, usum triplicis citharæ exhibentis, fit mentio, l. xiv. p. 637. Factum alioquin in honorem tripodis illius *Χρυσέως* seu Προφητικῆς, uti paullo antè vidimus, dicti, ut in aliis hu-jus Dei Fanis & Μαρτεῖος, ænei vel aurei subinde tripodas, tanquam eidem Deo sacri & accepti, dicarentur; sicut id in Hmenii apud The-banos, de quo supra, Fano & Oraculo factum, e Pausania liquet l. 14. p. 557. Ibi enim inter alia ait de illo nobilissimorum e Thebanis puer-orum, eorumque laureatorum more, ἀπαθῆναι δαφνηφόρους, ΧΑΛ-ΚΟΥΝ τῷ Πυθῶ ΤΡΙΠΟΔΑ, consecratis laurigeris adolescentis *Æ-NEUM Apollini TRIPODEM*. Quam in rem præclarus etiam, qui Pausaniam haud parum illustrat, apud Pladarum locus Pyth. Od. xi. p. 318, ubi agens de eodem celebri apud Thebanos Hmenii Apollinis Μαρτεῖῳ, quod ut continuo adcant, Thebanas Heroidas hortatur Ly-ricus,

χρυσέως
Ἐἰς ἄδον ΤΡΙΠΟΔΩΝ
θησαυρὸν.

θησαυρῶν
In sacrum TRIPODUM
thesaurum sive repositoryum.

Ibi veteres ejus Interpretes, ἀπὸ τῶ ἀποθῆναι ΠΟΛΛΟΥΣ ἀνακείδαι ΤΡΙ-ΠΟΔΑΣ· οἱ δὲ Θηβαῖοις ΕΤΡΙΠΟΔΗΦΟΡΟΥΝ ἐκέλευε, ideo, quod mul-ti ibi consecrati essent TRIPODES. Thebani enim illuc TRIPODAS de-ferabant. E quibus præterea Lyrici verbis videas, quod ut sæpe alias, ita non ænei solum juxta Pausaniam, sed aurei etiam essent tripodas, qui in illa Apollinis Hmenii æde & Μαρτεῖῳ, a Thebanis recondebantur;

[B b 4]

tur; immo qualis ipse Delphicus *tripus*, *χρυσάλαιος* nempe, sub initium Pluti a Comico dictus, *aureus*, seu verius *αυρο incrustatus*; aut sicuti *aureus* etiam a Diodoro l. xi, p. 26. existisse dicitur *tripus*, de quo paullo ante, e Persarum manubiis Apollini Delphico sacratus. Quo referas proinde *Delphicos tripodas*, eosque non æneos, aut vero argenteos duntaxat, sed aureos etiam, vel solido ex argento gemmitique præterea insignes, qui in pompa Philadelphi, de qua paullo ante, Dionysia prælati leguntur apud Athenæum l. i. p. 199. Baccho enim, quod ex eodem Athenæo l. ii. p. 37. & aliunde notum, haud minus ac Apollini sacri olim *tripodes*, & consuetæ proinde Choragorum in Dionysiis apud Athenienses, sicut Victorum in aliis Agonibus, præmia; ac unde *tripodes* in Templis vel Bacchi vel Apollinis consecrati dicuntur ab Isæo de Dicæog. Hæred. p. 444. ed. Hanov. Accedit denique, quod e Porphyrio in vita Pythagoræ refert Cyrillus adv. Julianum l. x. p. 342. Apollinem nempe Sileni filium a Pythonæ serpente interfectum in loco, qui *Tripus* dicebatur, quod tres *Τερίπυ* seu *Τρίπυ* filiarum Apollinem ibidem luxerint. An vero ad tres hæc *Τρίπυ* filias, tria sculpta supra veterem *tripodem* feminarum capita, quod e Peireskianis, de quibus supra Schedis memorat Cl. Spunius Miscell. p. 120. referri continuo debeant, ad ipsum Cyrilli (cujus contra τὸν παρονομαστὴν libros nunc, dum hæc scribo, luculentam Juliano Appendicem, typis denuo vulgandos tradidi) ea de re locum, opportunius videbitur. Modum enim & præter institutum jam egressa est hæc de Delphico Apollinis *tripode*, seu quæ hic *τρεποδῖος ἴδρυς* a Callimacho dicitur, quamquam haud alieno utique loco, commentatio. Cui tamen ultimam nec importunam, uti opinor, addemus coronidam, nempe eo Apollinis, seu Phœbados in Templi Delphici adyto supra *tripodem* sedentis, responsaque inde, Dei illius Oraculum consulentibus, edentis factæ, adumbrari a Gentilibus pridem nobis visum, id quod legitur Num. c. vii. v. 89. Mosem, quoties ingrederetur Tabernaculum, ut *consuleres Oraculum*. (prout hic vetus Interpres) audivisse vocem ad se loquentis et Propitiatorio, quod erat super Arcam (seu ejus Operculum) inter duos Cherubim. Quæ haud diffiteor jam acute adtigisse eruditum Auctorem libri memorati *Delphi Phœnizantes*, quamquam postea demum editi, ac serius a nobis visi, & cui cæteroquin Viro docto, ad Tabernaculum cum Arca ad Sciluntem sub Josua (Jof. xviii. 1.) fixum, totam hanc Hæbraici ritus in Delphici *tripodis* & Oraculi constitutione originem ac simulacrum referre placuit. Unde eidem, ut alia mittam, *Corsina Delphica*, non *tripus* aut *tripodis operculum*, seu ἄλυσος, de quo supra, sed ædes Tabernaculo similis; *tripus* vero, uti jam vidimus, *quadrupes*: Apollo vero idem cum Josua, peracto sexennio in debellandis Chanzorum Regibus, quiescente: *Python* autem serpens, cum Amorrhæorum Rege, non tamen a Josua, ut idem tradit, sed a Mose jam ante, prout liquet e Deuter. iii. 3. cum tota ejus gente ad internecionem prostrato. Ne jam hic adducam aliam, quam obiter supra adtigi, Viri eruditissimi de hisce Græcorum *tripodibus* petitam ex Oriente itidem conjecturam;

eam: qui nempe in Variis Sacris p. 1010, vocem *τείπις* ab Orientali *Taripa* seu *Teripa*, de *scientia* aut *spiritu Magia* fluere existimat, & inde Græcos litteraturæ Orientalis ignaros, quod vox ea accederet ad vocem *τείπις*, statim *tripodas* sibi finxisse, eoque in Templis suis consecrassè. Quæ ut ingeniose, sicuti plura alia eodem in opere, animadversa, nemo jure ibi inficias; ita an eadem pro veris ac certis probari continuo debeant, haud inde licet, quod nec ipse Vir doctissimus, qui nunc cō *αἰγίαις*, contendisset, statuere. Ut enim mitram varia, quæ alii in illa triquetra sacrorum apud Græcos *tripodum* figura, quamquam ferme inanimiter, quæsierunt mysteria; ita eo magis probabilis hujus fatidici *tripodis* ratio, quæ ex haud dissimili, quem modo adtigimus & sacrae produnt litteræ, divini ex Arca Ecederis in intima Tabernaculi parte, sacroque supra eam sedili vel operculo, oraculi usu eruitur. Adde, quod haud plane orientalis litteraturæ ignari haberi urique debeant Phœnices, qui in Bœotiam adpulere, & a quibus cum litteras, tum plurimos sacrorum ritus hausisse olim Græcos, haud uno ab eruditis opere luculenter, a nobis etiam subinde in hisce ad Callimachum adnotationibus adsertum, & pluribus adhuc evinci potest ac illustrari.

V. 91. *Ἄφρις μέγας*] Unde Vir doctus suam, quam modo adtigi, conjecturam firmare potuisset, juxta quam nempe hunc *πυθῶνα*, ut hic dicitur, *Pythonem*, seu per litterarum anagrammatismum, *Tyrbonem*, eundem cum *Ogo gigante*, de quo Deuter. 111. v. 11. statuere illi placuit. Idem vero serpens *Δελφῶν* etiam dictus, ut apud Apollonium Rh. l. 11. v. 108. juxta eruditos ejus Enarratores ab hoc ipso Callimacho, ὅτι ΔΕΛΦΥΝΗΣ ὀκαλεῖτο ὁ φυλάκων ἐν Δελφοῖς χερσῆλοι. Λίανδρος καὶ Καλλιμάχος εἶπεν, Δρακῆλαιος δὲ αὐτὴν φησὶν εἶναι, θαλυκῶς καλυμμένη ΔΕΛΦΥΝΗΝ, αὐτὸς ὁ Καλλιμάχος, quod DELPHYNES dicitur sis custodians Delphis, Oraculum Leander & Callimachus tradunt. Dracemata autem eandem DELPHYNEN feminino genere appellatam, ait ipse Callimachus. Unde etiam erudite a viro summo P. Huetio glossa hæc in Callimachi Scholiis ad superioris versum vocem *τετραπόδιος*, nempe *Δελφῶν*, ad hunc locum rejecta, & *Δελφῶν* eadem emendata, ut id in addendis editionis Parisiensis ab Anna præstantissima monitum oportune animadverto. Quibus accedit etiam Dionysius Perieg. v. 441.

Τῷ παρὰ Πυθῶνος θυῶν πειθῶ, ἢ χὶ δρακόντος

ΔΕΛΦΥΝΗΣ τετραπόδιος θεῶ παρεκκλιταὶ ὀκαῖς

Apud quem Pythonis odoriferum solum, ubi Draconis

DELPHYNES tripodibus Dei adjacet spira &c.

Unde præterea firmatur, id quod de *Δελφῶν* feminino genere dicta, juxta Callimachum, eadem serpente, a priscis Grammaticis (uti quoque ab Eustathio ad hunc Periegetæ locum) traditum modo vidimus; & cur proinde tum ab Ovidio de eadem dicatur *incognita serpens* Metam. l. 1. v. 439. & v. 450. *visæ serpente superbis*, nempe Apollo, ac similiter a Lucano l. vi. v. 407.

maxima serpens

Descendit Python Cyrrheaque fluxis in antra.

[Bb 5]

Ne-

Neque vèro solum Templi seu Oraculi Delphici custos dictus idem, quod modo vidimus, Draco *Δελφικός* vel *Δελφύνα Δελφικαία*, seu, ut hic apud Callimachum, *ὄφις μύγας*. & similiter ab antiquis Grammaticis ad Pindari Pythia p. 185. sed ab aliis etiam traditum; sicut ad primum Argum. Pythiorum, eundem *Pythonem* *præfuisse quondam Fasidico* illi *tripodi*, Πυθῶνος δὲ τὰς κρημύσων τῷ ἑσφρατικῷ τρίποδος, ibique eundem a Baccho, non ut vulgo ab Apolline, interemptum. Ut nunc mittam diversam rursus de hoc *Pythone* cæso, idque non Delphis aut tanquam *χρηστὰς* ibi *tripodis* custode, sed ut a Junone immisso gravidae Latonæ vexatore, narrationem Servii *Æn. l. 111. v. 73.* Cum *Juno gravidam Pythonem immisso Latonam insequeretur, terris omnibus expulsa Latona, tandem applicante se litoribus a sorore suscepta est, & illic Dianam primo, post Apollinem peperit. Qui statim occiso Pythone ultus est matris injuriam.* Quamquam ea de re aliter rursus ii e veteribus, qui uti paulo ante e Cyrillo vidimus, Apollinem a serpente Pythone interemptum, ibique ubi postea Pythius *stripus*, seu quæ hic *τρεποδῖος ἴδρυς*, sepultum tradidere. Noti cæteroquin alii Dracones similiter pro geniiis locorum tutelaribus, Oraculis, sacrarum Ædium custodibus frequenter apud veteres habiti; sicut Athenis Minervæ, juxta Plutarchum in *Thomistocle* p. 116, aut Lanuvii, juxta Propertium *l. 1v. El. v. 111.*

Lanuvium annoſi vetus est tutela Draconis.

Lavinii, juxta Ælianum *de Animal. l. xi. c. xvi.* (quæ duo loca sæpe, ut notum, confusa seu promiscue sumpta leguntur in veterum libris, & hic etiam, quod factum nollem, ab illustri Scaligero) Junonis nempe Argivæ, vel Sospitæ. Unde duo Dracones etiam custodes dati infanti ex Apolline & Creusâ nato, nempe Joni, juxta Euripidem in cognomine *dramate* v. 22; & duo itidem Dracones nati Jami nutritores & custodes leguntur apud Pindarum *Olymp. Od. vi. &c.* Sed quod huc propius facit, & quod olim observasse in opere meo de Nummis antiquis memini, Pytho hic, seu *Δελφικός* Draco, sub hac ipsâ *τρεποδῖος ἴδρυς* seu *tripode Delphico*, vocem edere a Luciano dicitur de *Astrologia* p. 993. *ed. Salmur.* & quomodo tripodes Dracone seu Serpente involuti occurrunt sæpius in nummis antiquis *Troadis, Nicomedia, Amaſtiorum* &c. aliquando etiam supra tripodem erecti. Idque inde, quod Dracones olim *ἐπιτρίποιος ὄφιος τῶν ἀινυῶν τὸ ζῷον*, aptum ad *auguria animal* sit habitum, ut id ab antiquis Pindari Enarratoribus dicitur *Pyth. Od. vi. 111. p. 291.* & ab Æliano similiter *de Animal. l. xi. c. xvi*, *ἴδιος δὲ ἦν ἀφ' αὐτῶν δεξιόντων ἡ μαντικὴ*, proprium autem quid eras *Draconum divinatio*. Unde etiam Apollini, (quamquam ab eo cæsus feratur Pythius hic Draco) eique τῷ μαντικωτάτῳ sacer Draco traditur ab Artemidoro *l. 1v. c. lxxix. p. 242.* Cujus rei fidem rursus præstat Ælianus *de Animal. l. xi. c. 11.* ubi Dracones apud Epirotas, & quos e Pythone illo Delphico prognatos iidem ajunt, in loco Apollinis, tanquam eidem Deo acceptos, ali solemniter, victumque iis peculiari ritu a nuda sacerdote porrigi, & ex admissa ab iis aut repudiata esca, futuri mox fertilis aut sterilis anni capi continuo augurium. Ut notam hic mittam plani illius apud Lucianum

num Alexandri fraudem; qui adumbrata cujusdam Draconis specie, se aliquamdiu pro divino vate gessit; & cujus rei testes etiamnum luculentè insignes Abonoteichitarum, apud quos histroniam istam egit, nummi, cum signato in iis eodem Dracone cum ingentibus spiris humanoque capite, quales vulgavit Cl. Sponius libro Gallice edito *Rèchercher d'Antiquité* &c. aut cum duobus Draconibus, e quibus unus alterius caput lambit. Hujusce autem postremi & eximii nummi, a me in Cinieliarchio Christianæ Augustæ Romæ olim observati iconem, & ab illustri Urbis Antiquario Fr. Gottifredi, me rogante postea acceptam, primus haud diffitente eodem Sponio edidi dudum ac illustravi; eandemque, de traditis illis Draconum seu Serpentum auguriis, & credita vaticinandi peritia, intelligendam, adlatis eam in rem aliquot veterum Scriptorum testimoniis, monui Diss. de Præst. Num. p. 177. &c. Cum quibus conferat si lubet, quæ duodecim post annis, ab illo eximio cæteroquin veterum antiquitatum scrutatore dicto libro p. 529. & sequentibus, de eodem nummo, sunt adlata; & qua de re mox dicendi adhuc erit locus.

V. 92. *Θηρίον αἰνολήθειον*] Cujus loci vim, quamquam haud reconditam, non satis adsequuti mihi videntur eruditi Interpretes, quo non solum *terribilis*, aut *fera bellua* cum Vulcano; aut *terribiles malas habens*, ut vulgè Lexicorum conditores in hac voce, sed etiam *barbatus*, seu *barbato mento hirsutus ac horridus*, sævus proinde adspectu, Draco seu Serpens Pytho; mas proinde, non femina, hic innui videtur; quique etiam *αἰνός ὄφις* seu *terribilis serpens* dictus jam supra fuerat Hymno in Apoll. v. 101. Obvia nempe eam in rem vox *αἰνολήθειον* de eo cui *promissa barba* &c. & quomodo alix voces similiter ab *αἰνός* formatæ, aliquid *terribile*, vel *exitiale* denotant, prout *Θηρίον αἰνολιόντα*, *feram seu Leonem* dixit Theocritus Idyll. xxv. v. 168. Ita etiam Paris *αἰνολιχρῶν* ab Æschylo dicitur Agam. 722, & ab Euripide pariter Helen. v. 1129. *αἰνολύγμος*, seu *conjugio vel nuptiis exitialis*, ac inde ab eodem Tragico Hecub. v. 945. *αἰνολύγμους exitialis Paris*; apud Orpheum autem seu Onomacritum Argon. v. 350. Erinnyes *αἰνολύγμαι*, *divarum pœnarum datrices*, seu ultrices. Haud ignota vero, quæ de *barbatis Draconibus* a prisca aliquot Scriptoribus sunt tradita, ut ab Æliano de Animal. l. xi. c. xxvii. *ἔχει γὰρ ὁ μὲν δράκων ὁ ἄβηρ τὸν λόφον καὶ ὑψηλὴν δασύαν, sicuti mas insignis est, & crista & barba hirsutus*. Idemque alibi de *κνωσασώποις* apud Ægyptios agentibus dixerat l. x. c. xxv. *κάτεισι δὲ ὑπὸ τὴν ὑψηλὴν αὐτῶν ῥυτίον, ἢς ἑκάστω τοῖς τῶν δράκόντων αὐτῶ, descendit autem infra barbato mentum, Draconum quadam similitudine*. Hinc duo etiam barbati & coronati Dracones spectantur in præclaro Trajani nummo Gazzæ Medicææ, eoque, sicuti ex additis ibidem symbolis alibi dudum observavi, in Ægypto cuso. Ita *Θηρίον αἰνολήθειον* de Dracone Pythone, eoque scilicet simili *barbato hirsuto ac horrido*, aut quod eodem redit *mento barba hispido ac sevo*, hic a vate Libyco & apud Ægyptios agente dicitur. Cujusmodi etiam duo *αἰνολήθειοι* seu *barbati Dracones* spectantur in aliis extra Ægyptum nummis, sicuti in duobus, quorum hic

hic sequuntur icones. Priori nempe signatur notus ille e Luciano non solum, sed ex vulgatis jam de eo, cum a me pridem alio opere, tum a Cl. Sponio (& qua de re paullo ante) renatus nempe *Glyconis* nomine, insigni impostoris fraude, apud Paphlagonas *Abonotichibus* *Æsculapius* isque, quod in iisdem nummis non comparebat, & qualem præfere præclarus hic illustrissimi Harlzi nummus, *αινοχόουτος*, cum *menso*, ut modo aiebam, *barba hirsuta*. Geminus eidem, alter eodem modo barbatus itidem Draco in nummo *Samiotum*, ut docet inscriptio, eoque sub Gallieno cuso.

Ibid. *ἀπὸ Πλεισίῳ*] Cujus Delphorum fluvii, præter Pausaniam, meminit Pythias seu Delphica *Πυθίης* apud *Æschylum* *Eum. v. 27.* ubi se inter alia *Πλείστῳ τε πατρὶς* *Plisti etiam fontes* dicit invocare. Eiusdem autem fluvii *Corycias Nymphas*, seu quæ ad *Corycium* in *Parnasso* antrum prope *Delphos* habitare vulgo dicitur filias, vocat *Apollonius* *l. 11. v. 713.*

Πολλὰ δὲ Καρύκια Νύμφαι Πλείσιῳ θυγατρὲς

Valde autem Corycia Nympha, Plisti filia.

Ad quem locum Græci Interpretes notant ab indigenis, non *Πλείστον*, sed *Πλειστόν* dici eundem fluvium, *idque quasi vulgatum, ἐπι καὶ ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων λέγεται Πλειστός, ὡς καλὸς*, adduntque ἔτι δὲ *ποταμὸς ὃν Δελφοῖς Πλείστῳ δὲ ποταμὸς Δελφίδος*, quasi nempe duo ibi darentur eo nomine fluvii, iique solo accentu distincti, *Πλειστός* nempe qui *Delphus*, *Πλείστῳ* autem, qui *Delphidos esse fluvium*; quatamen voce *Δελφίς* apud Græcos Auctores dicitur *petra* seu *rupes*, ubi sita erat ipsa urbs *Delphi*, seu *Δελφίς πέτρα*, sicut e *Tragicis antiquis* liquet, ac *Πυθίᾳ* etiam *πέτρα*, ut ab *Euripide* in *Jone v. 550*, de *Delphus*, & similiter *Δελφίς γυνή* vel *Δελφίδος κόρη* in eodem dramate *v. 93. & 551.* de ipsa *Vate Pythia*, ac *puellis Delphorum*. Qui præterea duo in eodem tractu fluvii solo scilicet accentu distincti, nullo veterum Auctorum testimonio nituntur; qui unum apud *Delphos* seu in ea *Phocidas* parte fluvium hoc *Plisti* seu *Πλίστῳ* nomine agnoscunt, & quibus accedit *Hesychius*, *Πλείστῳ ποταμὸς ὃν Δελφοῖς*. Neque minus ignota illa vocis *πλειστός* pro *καλὸς*

ἀδὲς adlata in iisdem scholiis significatio, & qualia omnino expendi ac notari obiter a postremo Apollonii Interprete & Commentatore debuerant, majorque lux quam ab eo, qui ultro id sibi imposuerat, factum, cum Apollonio, tum ejus Enarratoribus adferri. Mitto vero haud levem Latini Strabonis Interpretis, quem jam animadvertit ὁ πᾶν Casaubonus, errorem, dum Geographi de eo fluvio locum l. ix. p. 418. δι' ἧς (ἰσῆς) ὁ Πλεῖστος ἀγέρει πῶμαδος, per quem saluum Pleistus labitur fluvius, vertit, per quem plurimum diffinit fluvius. Quo loco insuper illud non prætereundum occurrere apud Josephum *Αρχ.* l. xviii. c. ii. Πλεῖστος seu *Plistorum* nomen, qui non in *Phocide*, sed inter *Dacos* versari ibidem dicuntur, & de quibus altum apud alios veteres Auctores & Geographos silentium. Flavii verba, ubi de *Essen* ait, ζῶσι δὲ ἐν παραθαλάσσιαις, ἀπὸ ἑνὸς μάλιστα ἰμφοριῆτις ΔΑΚΩΝ ΤΟΙΣ ΠΛΕΙΣΤΟΙΣ λεγομένοις, neque vero *discriminatis* videntur, sed quæ maxime similes iis, qui *INTER DACOS PLISTI* vocantur. Verum non Gentis adeo ibi nomen, esse illud Πλεῖστοι, quam sectus, & de cultoribus Πλεῖστον dicti apud Herodotum l. ix. c. xviii, Thracum, qui cum *Dacis* passim confunduntur, Dei, erudite, ut solet, in editis novissime *Opusculis* observavit doctissimus *Bochartus* p. 1144.

V. 93. Πανθησὸν νιφόντα] Sic *Panyasis* in iis verbis, quæ apud *Pausaniam* leguntur l. x. p. 624, Πανθησὸν νιφόντα &c. *Panassum* nivosum itidem vocat, quomodo Πανθησὸς & Πανθησὸς promiscue scribi in veterum libris, eruditis notum, nec *Poetarum* solum, sed etiam *πικρογρόφων*, ut *Theophrasti*, apud quem Πανθησὸς vel Πανθησὸς, & Πανθησῆς, (sicuti apud *Pindarum* *Pyth. Od.* viii, & de quo loco mox) hodie legitur, *Hist. Pl.* p. 16. 42. & 80. ed. *Heinsianz.* De *Panassi* vero nivibus similiter *Propertius* l. iii. *Eleg.* xiii.

Gallia Panassi sparsis in arcta niveis.

Ibid. ὄφεις ἄφροι ἐντα κύκλοις] κύκλος, & in singulari etiam κύκλῳ, de spiris Serpentum aut Draconum dici, haud novum; sicuti de variis Serpentum speciebus agens in genere *Nicander Ther.* p. 11.

ἄφρομα κύκλοι

ποικίλοι ἄφροι,

prolongum orbem

& variatum in sinu ducis.

Mox autem idem *Poeta* ἀλῶνα, similiter aspidis in orbem sinus vocat; sicuti nempe alias κύκλοι & ἀλῶνα pro eodem sumi, vel ex hoc *Æschyli* versu abunde liquet, *Sept. Theb.* v. 495,

Ἄλω δὲ ποδῆν, ἀσπίδος κύκλον λέγω,

Areæ vero magnam, clypei orbem dico.

Ut vero novem huic *Draconi* *Pythoni* κύκλος seu spiras vel orbis tribuit *Callimachus*; sic aurei veteris custodi *Draconi* longe plures, immo sexcentos seu prope innumerabiles *Apollonius Rhod.* lib. iv. vers. 151.

ῥήκνυται δὲ μυσία κύκλα,

ἰσχυροῦτος αὐξάνει ἐκσένδιδ ὄφεις,

quæ

quæ mox itidem vocat v. 160. *κύκλα ἀσπίρα, infinitas orbes*, & in quo utroque loco *κύκλα* neutro genere dici obiter vides. De quo Dracones similiter Valerius Flaccus l. vii. v. 167. &c.

*Qui nempe omnes sanus, quique aurea (respice porro)
Vallera, tot spiras circum, tot ductibus implet.*

Nullibi autem hodie multiplices illos & sinuosos draconum orbes, manifestius intueri, ac inde de illorum magnitudine liquidius statuere datur, quam in nummis antiquis, maxime aliquot Ponti, Bithyniæ, & Thraciæ urbium, qui varios ejusmodi draconum *κύκλις*, nobis ante oculos ponunt. Quod a me quidem ex hac penu antiquaria luculenter olim adsertum, & magni etiam Bocharti edito ea de re in præclaro de Animalibus opere, testimonio, privatisque ad me litteris agnitum, ibidem monui. Cujusmodi etiam duas nummorum icones, quæ sinuosas Draconum id genus spiras exhibent, hic in Lectoris gratiam lubet superaddere; unum e nummo Nicomediensium, cum adscriptis haud insolitis in præscò hoc ære urbis illius prærogativis, & de quibus nos alibi, ΜΗΤ. ΚΑΙ ΠΡΩΤΗΣ ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑΣ, *Metropoleos & Prima Nicomediæ*; alterum vero e nummo urbis *αὐμυλα*, in eademque Bithynia expressum, nempe ΝΙΚΑΙΕΩΝ, *Nicaensium*.

V. 94. *ἰρὸν τι τομώτερον ἢ δὲ δὲ δέφνης*] Vera nempe habita Apollinis Oracula, quæ e *laureato*, de quo paullo ante, ejus *tripode* cædebantur, & de quibus Euripides ait *Electr.* v. 399.

Λοξίς γὰρ ἔμπροσθεν

Χρησμοί, βροτῶν δὲ μαντικῆν χείρην ἰῶν.

Apollinis enim rata sunt

Oracula; mortalium vero divinationem valere sino.

Unde profuxit illud Terentianum, quod huc jam opportune adtulit Anna præstantissima, non Apollinis magis verum. Atque hoc responsum est; nempe ut a Statio itidem dicitur *Theb.* l. v. v. 734, qua certum agi manifestat Apollo. *Δαφνηφόρος* vero idem Deus ab Anacreonte, quod paullo ante vidimus, dictus; & ab eodem alibi seu *Od.* l. vii, ac opportune ad hunc Callimachi de *tripode* simul, uti jam vidimus, ac *lauro* Apollinis locum,

Ἴερὸν γὰρ ἐστὶ Φοῖβου,

Κιθάρα, Δάφνη, Τρίπους τε;

*Sacra est enim Apollini,
Cithara, Laurus & Tripus.*

Postquam nempe ob cædem Pythonis illius, de quo modo actum, ser-
pentis purgatus, corona e lauro Tempes Thesalicæ, & ramo lauri præ-
terea in dextra sumpto, rediisse Delphos, & Oraculum ibidem occu-
passe dicitur ab Æliano V. H. l. III. c. 1. Unde non *laurea* solum co-
rona idem Apollo Pythius, ut passim in nummis & marmoribus anti-
quis, redimitus; sed *lauream* etiam virgam seu ramum dextra, sinistra
vero citharam gestans visitur in sequenti Trallianorum, quem ad Julia-
ni Cæsares jam vulgaveram, nummo, cum inscr. ΠΥΘΙΟΣ ΤΡΑΛΛΙΑ-
ΝΩΝ, *Pythius Trallianorum.*

Quem nummum, seu inscriptum in eo & signatum *Trallibus Pythium*
hunc Deum, illustrat, ut obiter hoc addam, antiquus lapis in Marmor.
Oxon. p. 11. & Miscell. Sponii p. 367. ubi præter alios commemoratos in
eo Agones legitur, ΤΡΑΛΛΕΙΣ ΠΥΘΙΑ, *Trallibus Pythia*; sicuti e-
dem passim in aliis quoque Græcanicis aut a Græcis habitatis urbibus,
& qua de re obiter paulo ante, & accuratius alibi agimus, constat ce-
lebrata. Immo nec *laureatus* duntaxat hic Deus *ἄλυθόμαρτυς*, aut ejus
tripus, e quo demum veræ illæ, seu quas pro talibus venditarunt Gen-
tiles, edebantur, *μαρτυρία*, sed *laureata* etiam, quæ eidem laureato
tripodi infidebat, oracula illa Apolline præeunte, prolatura Pythias.
Qualis virga laurea *ἰδρυτήριον* olim, juxta Hesychium, dicta, *ἰδρυτήριον*,
ὁ φέρων οἱ μάρτυρας, σπῆπλον δὲ δαφνίας, *virga*, seu *baculus*, quem fo-
runt *Vates e lauro*, ut hunc Grammatici locum jam ad Theophrasti
Characteres adnotavit vir Magnus, ubi de alio veterum ritu, *lauri* nem-
pe folia manducandi, seu in ore sumendi agitur, & quod tanquam a
vatibus etiam factum, commenti sunt veteres Poetæ. Inde scilicet, ut
id ab Isaacio ad Lycophronem de *διωρησάγῃ* Cassandra monitum p. 7.
quod *laureas* manu ferentes, & *laureis* insuper coronis redimiti forent
iidem, *μάρτυρας*. Quas certe *fatidicas* circa collum *collas*, *μαρτυρία* *ἄλυθ*
ἄλυθ ἴδρυ, simul & *σπῆπλον*, seu *virgas*, vel *lauro ramos*, ipsa in cultu
suo memorat, fatidica Cassandra apud Æschylum Agam. v. 1274. &
quem etiam locum jam opportune viderat ad Theophrastum *ὁ πάριον*.
Quibus adde, quod *laureasi* præterea forent, qui Pythium Oraculum
consulebant, aut consulendi ergo, adibant prius Aram Delphicam. Un-
de

de ad Creusam eo nomine Delphos profectam ait Xuthus maritus apud Euripidem in Iocæ v. 422.

Σὺ δ' ἀμφὶ βραχὺς, ἃ γύμνῃ, διασηφίους

λαβύσα κλάνας,

Tu vero circa Aras, o Mulier, lauros

Accipe ramos.

Ut mittam, quod corona e lauro, ut notum, præmium foret victorum in Pythicis Apollini sacris Agonibus, ac unde ἐξαφανισμένοι ποία Παιονία, coronatum herba e Parnasso, de ejusmodi hieronica dixit Pindarus Pyth. Od. VIII. Cui nempe monti, de quo etiam Callimachus superiori versu, adjacebant Dèlphi, & qui *lauriger* præterea tanquam *lauris* consitus, a Propertio dicitur, adducto jam ante loco l. III. El. XIII. *At mons laurigero concussus vertice* &c. Quamquam non ex hoc monte, sed e Tempe Thessalica, petitam *laurum*, e qua nosterentur coronæ victorum in Pythiis, tradat, & ex eadem, quam ante vidimus, occasione laureati inde Apollinis, Ælianus d. l. V. H. l. III. c. 1. Quod adstruit etiam, ut observo, & præclarus insuper ritus illius index, Plutarchi locus de Musica p. 1136. ἀδάμιν ἢ τῷ κατακομιζοῦσι τῶν ΔΕΛΦΩΝ ΔΑΦΝΗΝ εἰς ΔΕΛΦΟΥΣ παρομοιαστὴν ἀύλητης sed & puerum, qui TEMPICAM LAURUM DELPHOS *desert, comasur sibi*can. Immo quibus accedit Lucanus, ubi e Thessalia profectum Delphos Pythonem serpentem narrat, additque l. VIII. v. 409,

Unde & THESSALICÆ veniunt ad PYTHIA LAURUS.

Quibus tamen non suffragatur in adlatis modo verbis Pindarus, qui haud ita longe, sed e vicini Parnassi, illiusque præterea *laurigeri* a Propertio dicti, herba seu lauro coronatum in Pythiis hieronica ibidem laudat. Accedit Cato de R. R. c. CXXXIII. & qui illo Auctore nititur Plinius l. xv. c. xxx; ubi de lauro ait, duo ejus genera tradit Cato, Delphicam & Cypriam; mox autem Delphicam describens idem Plinius, *aquali colore* &c. additque, *hac victores Delphis coronari, & triumphantes Roma.* Eadem proinde Catoni & Plinio *laurus Delphica*, quæ Pindaro supra ποία Παιονία; & qua uterque, Lyricus nempe, luculentus hujus rei testis, ac Plinius, coronari victorem in Pythiis tradunt; quod merebatur utique a viris doctis ad Ælianium, Lucanum, aut Plinium, diversa de illo more seu loco petitæ illius sacre *lauri* adferentes, notari obiter & expendi. Adde, quod Pausanias l. x. p. 618. tradat Apollinis ædem Delphicam e lauro erectam; petitis nempe ramis e lauro, quæ ad Tempe; in sequentibus autem p. 622, e lauro coronam haud alia de causa in Pythiis datam victoribus, quam quod Daphnen Ladonis Arcadiz fluvii, (ut ille de eodem alibi, & præter Geographos, Callimachus noster v. 18. Hym. in Jovem) filiam, ab Apolline adamatam fama vulgasset; non proinde in memoriam, juxta Æliani ea de re narrationem, coronati primum e lauro Tempes Thessalix Apollinis. Quo loco & illud hic notandum, ad instar nempe Delphicæ hujus Ædis, e *lauri* ramis primum, quod ait Ælianus, constitutæ, tripodem quoque, cujus supra ex Ammiano facta mentio ad v. 90, seu quam ibi vocat, l. XIII.

ΕΧΧΙΧ. c. i. *mensulam*, non solum ad similitudinem *Cortina Delphica*; sed præterea et *laurea virgulis constructam* ab eodem dici; quo nempe *cortiora*, seu quod hic dicitur, *τομώτερα*; ac proinde tanquam ab ipso tripode Delphico profecta crederentur, quæ inquirentibus ibidem edita forent, de futuro post Valentem Imperatore, vaticinia. Ut mittam, quod ad eum, qui vulgo obtinuit in cultu Pythii hujus Apollinis, morem, *Διοσηφορίας*, seu *laureis coronis redimiti* etiam forent nobilissimi e Thebanis adolescentes, qui ex patrio instituto, æneos Apollinæ Ismenio, seu celebri ejus Oraculo, tripodas, qua de re jam supra ad v. 96, consecrabant, juxta tradentem id Pausaniam l. x. p. 557. sed de his hæctenus, nec alieno utique loco, ubi de *lauro* hujus Dei Delphica; eaque fatidica agitur. Eum cæteroquin usum vocis *τομώτερον*; quam adhabet hic agens de verissimis scilicet Apollinis Oraculis Callimachus; & quæ explicatur hic in Scholiis per vocem *σαφίστρον*, ac proinde, non, ut eadem vulgo, ænigmaticis, illustrat haud parum quod *τόμωροι*, ut notum; dicti fuerint Jovis apud Dodonem Vates seu *ὑποφήται*; & *τόμωραι* ipsa Oracula, ut hoc observat haud uno loco Eustathius; immo quod *τόμωρον* pro *vate* eoque *certissimo* a Lycophrone dicatur. Quæ de re consuli potest ille Homeri Enarrator *Iliad. Π. p. 1057.* in fine, ubi de eo Chalcidensis vate ait; *ὅς καὶ τόμωροι τὸν ἀπλῶς μῶντιν λόγον, ὁμῶς τοῖς ἐν Δαδῶνῃ. Τόμωροι γὰρ οἱ εὐεῖ τῆ Διὸς ὑποφήται, ἢ τόμωραι ἀμπακτίῃ*, item ad *Odyss. Π. v. 1806,* τοῖς δὲ ῥηθῆσι τομῶροι, καὶ ὁ πῦρ τῆ Λυκόφρονι συνονομάζεται *τόμωρον* ημερετίσασθαι, *δίκης αὐτῆς Τομῶρις* (nempe Jovis in Dodone vatibus) apud Lycophronem similiter appellatus *τόμωρον*; seu *vates certissimus*. Hinc *τομωρίας φηγός*, *fatidicæ fagæ* in navi Argo ab Orphæo dicta, seu Auctore Argon. v. 264, sicuti ibi pro *τομωρίας* recte legendum vidit nuperus ac eruditus illorum Argonauticorum editor. De qua voce *τόμωροι* cæteroquin aut *τόμωραι*, & quam ibi apud Homerum *Odyss. Π. v. 403,* pro *θῆμικας* reponunt veteres Critici, videndus insuper Strabo l. vii. p. 328. Hesychius similiter; *τόμωροι; ὑποφήται, ἱερεῖς, δεισιπλόκοι; Vates, Sacerdotes; Augures.* Veteres autem ac eruditæ Glossæ, *τομὴ πρῶγματῶν*, *deciso*, & hinc proinde usus vocis *τομώτερον* hoc loco, pro *certo* ac *rite deciso*; qualia nempe vulgo habita Apollinis hujus Pythii seu *Διοσηφορία* oracula; & de quibus proinde dicit Euripides eo versu, qui e Plutarcho adducitur de Pythio Oracul. pag. 407. & qui ita, ut metri ratio habeatur; consti-

tuentus,
Χρὴ Φοῖτον ἀνθρώποις Διοσηφεῖν μόνον,
Ὅρως Ἀπολλινῆν σὺν ἡμῖν βίβας vaticinari.
 Haud tamen mirum, quod *cortiores* hic dicuntur eadem hujus Dei; quam ū jam e *tripode illo laureato* seu fatidico, prolata forent voces, seu *τομώτερον* ἢ *ἀπὸ Δαφνης*. Quam in rem, ut alia nunc mittam, præclarus apud Jamblichum locus, ubi totum hoc vaticinii seu *Διοσηφορίας* sicut ibidem & alibi ab eo vocatur, opus a Deo solo, non ab aliis organis pendere agnoscit, additque de Myster. Sect. III. c. VII. τὸ δὲ πᾶν ἔργον τῆς μαρτυρίας δι' αὐτῆ πύργου, καὶ ἀμύγῃς ἀπὸ τῶν ἄλλων ἀφαιρέσθαι;
 [Cc] 376

ἄνε ψυχῆς κενώθη, ἢ ἑστῶν. ἢτε σάρκατος, ἀεργῶν καὶ αὐτῶν ἔδην διὰ
 τῆς ΑΡΕΥΑΔΩ γίνωται τὰ ΜΑΝΤΕΙΑ, τὰ ἄρα, ἢς λόγων, κατεσθάρματα,
 qui totam autem vaticinatio oritur per se gratis, & prout sobrius inquit ab
 aliis vaticinatio, anima utique neque corpore ad id se moventibus, per se ope-
 rantur. Unde etiam hanc MENDACIA sicut VATICINIA ad hunc mo-
 dum constituta.

V. 96: Βακχολώνισσο γυναικὸς] Unde de eadem Tantalide, seu hac
 Niobe Tantalii filia, Ovidius Metam. l. vi. v. 213.

Et exhibitis linguam scelerum potestatem.

V. 98: ἐναγίαν δὲ καὶ ἐναγίους πολλοῖσιν] Non accedo H. Stephano,
 qui vocē ἐναγίαν subaudiendum hic putat ἰσοίς, quasi dixerit Poeta,
 αὐτὰ σὺν-ἴς, quorum Patres sancti fuerunt, & qui sancti sunt ipsi, sicut
 quod inde expressit Vulcanius, prout ex huius μετακινήσει carena. Apol-
 lonis nempe adhuc in Latone utero jacens sunt hæc verba, quibus, ubi
 gravia Thebanis, ob repulsum ab eorum scilicet pregnantem Latonam,
 ut impiis fuisse ominatus, addit postremo, ἴψα αὐτῶν, sicut σωζήσω
 σὺν, σωζήσιν εἰσὶν σὺν σὺν. ἐναγίαν nomen ibi non plurale ab ἐναγίης,
 sed particip. a verbo ἐναγίω σωζήσω seu πῶς σωθῶ. Immo cui geminus
 omnino, optimus proinde huius loci Interpres, apud coævum nostro
 Bactiadas Simichidem occurrit locus Idyl. xxxvi. v. 30, ubi post dicer-
 ptum a Thebanis mulieribus impium ac infelicem Pentheum, addit
 continuo Roeta.

Ἄνεως ἐναγίους, καὶ ἐναγίους ἀδούρι,

ἴψα καὶ σωζήσιν σὺν, & σωζήσιν seu σωζήσιν agentibus placeam.

Ita cæteroquin de Coryciis Nymphis, hunc Apollinem Hymno & cho-
 reu celebrantibus, aitalius e Pleiade itidem Poeta Argon. l. i. ii. v. 717.
 λυβᾶς ἐναγίους ἐπὶ ἠώρου, inter rous libationis conjugationis, & sicut
 ἰσογίης pro σωζήσιν seu casto dixerat paulo ante v. 701. Quod vero ad Ju-
 liani Cæsares olim monui, male ibi ἐναγίης pro ἐναγίης, σωζήσιν pro
 πῶς ἴπρις seu scelerato legi, id alibi etiam haud semel, aut vicissim,
 ἐναγίης nempe pro ἰσογίης, obvio utique in iis erroribus pro v, aut contra
 factum. Sic apud Sophoclem Oedip. Tyr. v. 67α ubi male τὸν ἐναγίῃ
 φίλον in accuratissimis etiam editionibus legas, pro ἐναγίῃ ἰπποκρίτην,
 πῶς ἴπρις, & sicut ad eum Critici ejusdem dramatis v. 94. λέγον ἐναγίῃ,
 πῶς ἴπρις. ἢ γῆρας ἀγῆν καὶ ἴπρις ἀπῶρις δὲ τὰ ἐναγίῃ τὰ ἐναγίῃ. Simile
 etiam mendam in Psello de Dæmon. p. 5. eluit doctissimus Gaultmi-
 nus, ubi nempe pro ἐναγίῃς λόγους, de sermonibus ἴπρις, ἐναγίῃς legens
 dum ibi monuit.

V. 100. Αχαϊάδες] Non Αχίονα hic seu Græca in genere mulieres,
 aut vero Αργίονα, sicuti Αχαϊάδες vocantur sequenti Hymno in Lar.
 Balladis v. 12, aut apud Theocritum Idyll. xvi. v. 20. & Idyll. xxi. v.
 v. 74; sed Αχαιοὶ ita specialim appellatæ urbes. Dicitur vero paulo
 ante ad v. 73, de Αχαιοῖς, tanquam littorali abesthimo Peloponnesi par-
 te, indeque prius Αἰγιαλέν, juxta Plinium, Pausaniam, aliosque appel-
 lata. De qua proinde, eaque tanquam ab Αχέω, Xuthi juxta: Jovem fi-
 lio, denominata, dixit Euripides Jon. v. 199. &c.

Ka

Καὶ αἶψα Πελοπίαν γ' ὁ δῶτερ
 ΑΧΑΙΟΣ, ἔς Γῆς ΠΑΡΑΛΙΑΣ Ρίε πύλας
 Τυρανὸς ἔσται, κἀπίσημαιθήσεται,
 Κεῖνε κελῆσται λαὸς ἄνομ' ἰπῶνυμο,
 In terra autem Pelopia alter filius
 ΑΧΑΕΥΣ, qui ΜΑΡΙΤΙΜᾶ ΤΕΡΡᾶ
 Dominus erit, & gloriabitur Populus,
 Se de illius nomine cognominem appellari.

In eodem vero tractu sita, seu ad sinum Corinthiacum, duæ illæ *Achaica*, quæ hic a Poeta dicuntur, *urbes*, *Helice* ut continuo addit, & aliquantum a Mari remotior *Bura*; & quæ ideo, quod simili fato eodemque tempore, qua de re mox, absorptæ fuerint, conjungi etiam solent apud antiquos Auctores, quasque itidem ut hic *Αχαϊάδες πόλεις* Callimachus, *Achaïdas urbes* dixit Ovidius *Metam.* l. xv. v. 293.

Si quæras *Helicen* & *Burim*, ΑΧΑΪΔΑΣ· URBES,
 Invenies sub aquis

Unde etiam de *Helice* Theocritus *Idyll.* xxv. v. 165.

Ἐνθάδ' Αχαῖος ἀνὴρ, Ἐλίης ἐξ ἀγχιάλιοι,
 Huc vir *Achivum* ex *Helice maritima*;

& mox v. 180. Ὅυξ Ἐλίην Αχαῖος, illo ex *Helice Achaici* seu *Achivum*; ne Herodotum præterea, Polybium, Strabonem, Diodorum, aliosque huc advocem, e quibus constat eam celeberrimam quondam Jonum in Peloponneso, ubi postea *Achai*, sedem, ac ubi etiam primum celebrata fuerint *Panionia*, extitisse. Hinc *Fonia* primum, antequam *Achaia* dicitur, eadem urbes, uti et *Diodoro* constat l. xv. p. 364. Unde sequutis ætatibus, jussu Apollinis, a Jonibus Asiaticis petita, quamquam frustra, ab hisce *Achaicis* dicitur tum urbibus *Helice* & *Bura*, tanquam a Metropolis, seu, ut *Sallustius* loquitur, *originibus suis* Deorum simulacra. Neque hisce obstat, ut hoc addam, quod de eodem utriusque *urbis Achaica* casu agens *Ammianus* l. xvii. c. vii. dicat & in *Crissao sinu Helice* & *Bura* &c. Idem enim *Crissæus* sinus aut *Cirrhaeus* quandoque dicitur, qui alias *Corinthiacus* a *Crissa* nempe & *Cirra* oppidis quondam, ut de iis *Strabo* l. ix. p. 418. in adverso *Phocidos* latere sitis, atque ita *Achaia* proprie ante dicitur, ac in ea *Helice* huic & *Bura*, quamquam istæ aliquantum a mari distat, oppositis.

V. 101. Ἐλίη τι Ποσειδῶν ἰταίρη] Imperite in Scholiis, *Bœotia* hæc urbs dicitur, quæ *Achaia* erat, littoralis illius ad sinum Corinthiacum Peloponnesi, indeque *ἀγχιάλ* etiam seu *maritima*, adducto paullo ante apud *Theocritum* loco *Id.* xxv. v. 165, dicta, eaque primaria quondam & maxime celebrata illius tractus civitas. Nempe *Ἐλίη* ibi a Grammaticis ad hunc *Battiadæ* locum, cum *Ἐλικόν*, notissimæ *Bœotia* monte, confusa, indeque potissimum, ut videtur, quod *ἄπρ* *ea Neptuno* dicatur hic eadem *Helice*, quique ab ea *Ἐλικόν*, ut pridem apud vatum Patrem *Iliad.* v. 404. fuit appellatus, *Ἐλικόνιον ἄμ* *φι ἀνάκλια*, *Heliconium circum Regem*, seu ad *Neptuni* in *Helice* aram. Cautius enim ibi veteres Critici, qui ab illa *Achaia* *Ἐλίη* rectius,

[C c 1]

quam

quam a Bœotiz monte *Helicone*, eundem Neptunum ita dictum tradunt. Certe ab ipso Poeta alibi, eadem *Helice* inter urbes Neptuno sacras recensetur Iliad. O. v. 204, & in brevi Hymno præterea, qui vulgo eidem cum aliis id genus tribuitur in Neptunum; prout nempe ibi *Ελίχη τε*; pro *Ελικώνη* erudite jam legendum vidit doctissimus Holstenius. Hinc juxta Herodotum l. i. c. XLVIII, *Ποσειδῶν Ἐλικονίω*, Neptuno *Heliconio* sacer ille ad Mycalen locus Panionium dictus, ubi nempe solemnus Jonum Panegyris & Neptuni cultus, eo nempe delatus ex hac *Helice*, Jonum primum, ut paullo ante dictum, in ea Peloponnesi parte, quæ *Achaica* postea nomen obtinuit, sede. Neque tamen prohibuit solemnus *Πορτίς* hujus Dei in ea urbe *Helice* cultus, de quo insuper apud Polybium, Strabonem, Pausaniam, aliosque facta occurrit mentio; quin eadem urbs, non ob spretam quidem, quod hic ab ea factum dicitur, Latonam, sed ob violatos in Neptuni æde Jonum ex Asia supplices, tota fuerit, implacabili scilicet ejusdem Dei ira, continuo absorpta. Idque, juxta Ammianum dicto jam ante loco l. XVII. c. VII. eo terræ motus genere, quod *chasmaticum* appellatum ibidem tradit, *chasmatica*, qui *grandiore motu, patefactis subito voracibus terrarum partes absorbens* &c. ut in *Crisæo*, quod addit, *sinu Helicæ & Bura*. Et ubi proinde Ammianus ante oculos habuisse videtur illud Auctoris de Mundo cap. IV. *χάσματά τε ἢ γίνεται θαλάσσης, καὶ κυμάτων ἐπιδημαί, ποτὶ αἰὼν ἀτανατολήν ἔχουσαι, ποτὶ δὲ ὤρωσι μόνη, ὥσπερ ἰσορέται ἐπὶ ΕΛΙΚΗΝ ΤΕ καὶ ΒΟΥΡΑΝ*, hiatus enim sunt maris & recessus sapinuro, & fluctuum irruptiones; quandoque cum repercussione, quandoque cum solo impetu; sicuti contigisse traditur circa *HELICEN & BURAM*. Quibus gemina de utraque hac urbe fluctibus intumescens merfa, refert Diodorus l. XV. p. 364, ac haud uno loco Seneca Natural. Quæst. l. VI. c. XXI, ubi etiam a Callisthene traditum refert, *quemadmodum Helicæ Burisque merfa sunt, quis illas casus in mare, vel in illas mare immiseris*. Unde etiam *χάσματα καὶ καταπίσεις χερσίων*, hiatus & absorptions locorum, nominatim de illo terræ motus genere, quo *Bura* deleta est, dixit Strabo l. I. p. 54. Idem tamen alibi ita hanc cladem *Bura* simul ac *Helicæ* distinguit l. VIII. p. 686. *Būra δὲ καὶ Ἐλίχη, ἢ μὴν ὑπὸ χάσματι, ἢ δὲ ὑπὸ κύματι ἐφανίσθη, Bura autem & Helicæ, altera hiatus; altera fluctibus est deleta*. Pausanias vero non eodem terræ motus genere, ut ibi Interpres, sed eodem tempore utrique illi urbi id contigisse narrat, ut ambæ fuerint deletæ lib. VII. p. 449. *Ὅτι δὲ Ἐλίχην ἐποίησεν ἀήλιον ἐξ ἀνθρώπων ὁ Θεὸς, τότε καὶ Βύραν σεισμός ἐπίλαβεν ἰχυρός*, quando autem *Helicem* ex hominum conspectu sustulit Deus, tunc etiam *Buram* ingens terra motus perculit. Cui tamen, uti & Diodoro, qui utriusque illius urbis *Achaicæ*, quæ ambæ funditus sint deletæ, cladem, ad idem tempus, iratumque ambabus eandem ob causam Neptunum, dicto jam apud eum loco itidem refert, aperte repugnat, haud paullo antiquior, *Achæus* præterea & gravissimus Auctor Polybius. Is enim lib. II. p. 128. ubi mutatæ apud Achæos Reipublicæ formæ, & inducæ in duodecim, quas ibidem enumerat, urbes, & inter eas *Buram*, demō-

democratizæ meminit, addit, ἄς. ETI KAI NYN συμβαίνει ΔΙΑΜΕ-
 ΝΕΙΝ, πλὴν Ὠλίης καὶ ΕΛΙΚΗΣ τῆς πρὸ τῶν Λευκίτρικῶν, ὑπὸ τῆς θαλάσ-
 της καταποδείσης, quæ NUNC QUOQUE SUPERSUNT, præter Olee-
 niam & HELICEN, quam ante cladem Leucltricam mare hausit. Quam
 autem illa Leucltrica pugna referatur ad annum 11, aut, juxta alios,
 17. Olympiadis CI1; Polybii autem historia pertingat ad tertium aut
 quartum annum Olympiadis CLVII1, inde magnum utique inter infelix
 utriusque illius Achaicæ urbis fatum, ultra nempe annos ducentos & vi-
 ginti quatuor, aut quinque, intervallum relinquitur. Adeo ut hoc unum
 dici hic possit, factum forte, ut eodem tempore quo Helice funditus est
 absorpta, terræ motu conquassata sit Bura, nec tum tamen, quod alia
 ætate eidem contigerit, penitus illo hiatu, qui χάσματος, ut vidi-
 mus, dictus, deleta. Factum vero sequentis ætatis, ut utriusque il-
 lius Achaicæ urbis, quo eadem etsi diversis adeo temporibus plane
 sunt absorptæ, haud dissimile alioquin excidium, ob locorum viciniam
 sit ab Auctoribus in notatione temporum minus accuratis, aut ab iis re-
 motioribus, confusum. Hinc etiam apud Philostratum in Heroicis
 p. 719. dicitur metuisse ibi confabulantem cum Phœnice viuitorem, ne
 simili cum Bura ac Helice fato, quædam Thessaliæ civitates submerge-
 rentur, τὴν μὲν ἢ καταδύουσι, φησὶ τὴν δὲ αἰν ῥαγῆσαι, hanc enim (scu
 Helicen) fuisse submersam, illam vero, Buram, corruisse. Quæ ideo
 obiter hic tango, quod & hic earundem Achaicarum urbium fiat mentio,
 quarum prior seu Helice, uti ex iis, quæ modo e Polybio adufsi-
 mus, liquet, ævo Callimachi dudum erat mari mersa; altera autem
 seu Bura, multis adhuc post annis, seu ultra seculum, eidem Battiadæ,
 juxta Polybium, fuit superstes; ac præterea ad adductum Ammiani de
 iisdem urbibus locum, quasi nempe earum clades uno eodemque ter-
 ræ motus genere χάσματος dicto, contigisset, indicta reliquerint eru-
 diti ejus Interpretes. Addè autem hinc Josephum de Hierosolymis, ob
 summam incolarum impietatem, ubi ab ea urbe evertenda supersedissent
 adhuc Romani, dicentem, fore, Ἀλωσ. l. vi. c. xvi. ἢ καταποδῆσαι αὐ-
 τὸν ὑπὸ χάσματος, ἢ παλιανλυθῆναι τὴν πόλιν; aut hiatu absorptam, ἀπὸ
 σπυθίβου mersam τὴν civitatem. Quæ occasione etiam obiter emendan-
 dus in voce χάσματος Hesychius, χάσμα, τόμα, ἢ χίσμα γῆς ἢ θα-
 λάσσης. χάσμημα θηρὸς, ἕφης θηρὸς, ἢ αἰσθαππος, quæ alioquin confusa
 aut hiulca ibidem hæcenus leguntur, & quibus sanandis minus feliciter
 medicas adulerunt manus viri docti. Posterius, & quod ibi emendo,
 χάσμημα θηρὸς &c. respicit ad Comici locum Avib. p. 544.

Ἀπολοῖ Ἀποτρόπαν τῷ χάσμηματος,

ubi veteres Critici τῷ χάσμηματος, ἐπεὶ αἰσθαππος ὄρνις ἐκείνη ἐν ἰσχυρα-
 τῆς, ἔχουτος τὸ ῥάμφος κεχρῆδες, ἂν τῷτο εἶπεν χάσμημα.

V. 102. Βῦρος τι Διζαμφοῦ βοότασις] De Bura hujus situ, & haud
 dissimili juxta Holcon clade, jam actum ad superiorem versum. Eadem
 Bura etiam appellata cum apud Ovidium, dicto ante loco, & sicuti con-
 stanter in veteribus ejus libris legi testatur ibidem magnum Latinarum
 Músarum decus, nobisque, dum fata sinebant, veteri amicitia conjun-

sus, Nic. Heiasius, tum apud Senecam aliquoties, ut idem observat,
 Natur. Quæst. l. vi. c. xxiii. &c. In antiquariis vero Pyrrhi Ligorii,
 quas olim Romæ in Bibliotheca Christianæ Augustæ excutere mihi li-
 cuit, Collectionibus, extabant aliqui descripti veteres hujus urbis
 nummi, & quos inde etiam memorat ad Stephanum Cl. Holstæus. Ille
 autem ex iisdem nummis, qui caput Herculis ejusque solita exhibet in-
 signia, ad eundem Deum *Βουραϊκῶ* nomine ibi a loco appellatum, teste
 Pausania l. vii. p. 449, & cujus consulobatur Oraculum, referri con-
 tinuo debet. Quod vero hic *Δεξαμένω βορέασι*, seu *boarium stabulum*
 existisse eadem urbs traditur, id de Centauro ita appellato, cujus ar-
 menta ipidem adfervarentur, dici, observarunt Scholia ad hunc locum.
 Eadem etiam leguntur, adducto quoque, quamquam sine Auctoris
 nomine, hoc Callimachi versu apud Etymologum, in voce hujus ur-
 bis *Βῆρος*, nisi quod ibi non *Δεξαμένω*, sed *Ἑξαμένω* vocetur idem
 Centaurus, *Βῆρος πόλις τῆς Ἀχαΐας, ἢ ὀπίσω Ἑξάδιος ὁ Κένταυρος καὶ
 αὐτῷ τὰ ΒΟΥΣΤΑΣΙΑ ἐφυλάττετο διὸ καὶ Βῆρα ὀνομάσθη, διὰ τῆς
 τῆς βῆρος ἑρῆν, ὅ ἐστι φυλάττειν Βῆρος τε Δεξαμένω &c.* *Βουρα* urbs *Acha-*
jæ, quam inhabitavit *Hexadius Centaurus*, & cuius ibi *boium stabulum*
servabatur; unde etiam *Bura* dicta a *βοιωτὶ κυβόδιᾳ* (*βῆρος ἑρῆν*) addito
 simul hoc Callimachi versu, *Βῆρος τε* &c. Ubi proinde in superioribus
 Etymologi verbis, *Δεξαμένω* pro *Ἑξάδιος* legendum etiam liquet; quam
 uno hujus Callimachi testimonio res hæc tota ibi adstruatur: neque il-
 lius *Hexadii*, quod equidem sciam, alibi facta occurrat mentio. E
 scribendi autem compendio, maxime in propriis vocibus, in antiquis
 codicibus obvio, factum videtur, ut *Δεξ.* in *Ἑξ.* librariorum
 errore aut incogitantia, seu quatuor primarum litterarum *Δεξ.* in
Ἑξ. mutatione iis haud insolita, transierit. Accedit, quod in eo-
 dem Achajæ tractu, non Centaurus quidem, sed Oleni Rex legatur
 apud veteres Auctores ac Mythographos imprimis, *Δεξαμένω*, qui
 Herculelem hospitio exceperit, idemque Dejaniræ, juxta Hyginum Fab.
 xxxi. & xxxiii. ac Laëtantium ad Statii Thebaid. l. v. v. 263; aut
 Hippodamizæ, juxta Diodorum in rebus Herculis l. iv. p. 238, aut ve-
 ro Mnesimachus, juxta Apollodorum l. ii. c. iv. fuerit parens. Unde
 opportune adducto Diodori loco, quod jam ad Hyginum monuit cry-
 ditus ejus editor Th. Munckerus; tum in Pausania l. vii. p. 431. de
 hoc *Δεξαμένω* Oleni Rege agi, animadvertit ac legendam vidit doctis-
 simus Palmerius. *Οιμαδης* vero idem *Δεξαμένω* hic a Callimacho di-
 citur, tanquam ex *Ορεῖ* liberis seu posteris; quamquam ille inter eju-
 dem *Oenei*, quos recensent Apollodorus l. i. c. viii. ac Antonius Libe-
 ralis c. ii. filios, relatus non occurrat; Dejanira autem inter eju-
 sdem *Oenei*, sicuti præterea apud Sophoclem in Trachinia, non vero *Δεξα-*
μένω filias, ab iisdem referatur. Hand procul vero Oleno, ubi Rex
 fuisse traditur *Δεξαμένω*, sita, de qua hic agitur, *Bura*, ac ubi *Βο-*
ρέασι seu *boarium ejusdem stabulum* existisse hic dicitur; immo unde
 juxta Etymologum, uti vidimus, urbs illa nomen scilicet fuerit nata.
Βορέασι proinde hæc *Bura*, haud aliter ac *Myconas* prius appellatas,
 postea

postea desertas & βουκόλιον evasisse, tradit Olympiodorus Meteorol. I. 11. p. 25. ed. Græcæ. Βέσθημα vero & βουκόλιον dixit Euripides Helena. v. 29. & 363. non de βουκόλιον, sed de pecoribus stabulis, circa quæ nempe versabatur pastor Paris, dictus itidem subinde ὁ βότας, ut ab Euripide Hecub. v. 646. & βουτῆς Androm. v. 280. ac a Theocrito Idyll. xxv 11. v. 1. βουκόλος, quomodo βουκόλιον, ut notum, & qua de re iam supra, in genere de pastoribus, seu aliarum præter boves pecudum custodibus subinde dicti, ac unde Criticorum ad eundem Euripidis Andromachi locum glossa, βουκόλιον, ποιῶν τὴν βοτάνην, ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τοῦ βουκόλιου ἐπιφανείας βοτάνης, ἢ πρὸς τὴν βοτάνην ἀντιπαραλήγουσιν. Unde βουκόλιον, de aliorum etiam animalium præter boves, stabulo dictum, ut apud Chrysostomum Hom. in Matth. l. xxviii. p. 542. T. 11. ed. Savil. βουκόλιον καὶ ἐπαύλιον ὄνομα καὶ κομῆλιον, stabuli ἢ σταυλίου ἀφιστοῦσιν & κομῆλιον. Quamquam Paridem quod attinet, in antiquis subinde monumentis, sicuti in veteri gemma Cimeliarchii hujus Electoralis, coelatae occurrunt tres Deæ coram hoc iudice, circa eum vero bos & ovis. De vero ceteroquin boum stabulo ea vox βουκόλιον a Laertio adhibita, ubi Herachus morbo æque intercitis laborans, se ipsam in boum stabulo inclusisse dicitur, ἀπὸ τῆς εἰς βουκόλιον κατορθώσεως l. ix. p. 234. ed. Lond. Βουκόλιον vero pro stabulis dixit vetus Argonauticonum scriptor v. 436. nempe Βουκόλιον Καταύροιο, stabula Centauri Chironis.

V. 104. καὶ μεγάλη λαίεσσα] Quæ nempe caput Thessalia a Livio dicitur l. xlii. c. xlviij, a Scymno Chio in Periægesi p. 25, ἐν τοῦτο ἑστὴ πόλις, felicissima, urbs, & per quam, ut addit, labitur magnus fluvius Peneus; a Philostrato autem, πόλις ἢ περίουσα ἐν Θεσσαλίᾳ, urbs florens apud Thessalos, de Vit. Soph. p. 610. Neque proinde βουκόλιον, juxta dictam modo βουκόλιον, sed ἐπιφανεία, potius seu καλλιγράφος, ἐπιφανεία αἰθρίας, sicuti Thessalia in genere dicta Anth. l. 1, c. xxxiiii. Ep. xiv. Quamquam Thessalicos etiam boves in pretio olim fuisse, liqueat ex iis, quæ de Iphicli bobus a Neco, e Thessalia in Græciam adductis tradit Pausanias lib. iv. pag. 285. immo quod eadem Thessalia in genere, καί ποτε ἀνθρώπων τε καὶ ἰβήτων, præterquam abundans pecoribus & pascuis, dicatur apud Apollonium Rh. l. 111. v. 1085. Εὐίπκον vero seu equis præstantibus feracem, indeque potissimum nobilitatam, campestem quippe regionem, Thessaliam, constat; acideo equestribus dimicationibus, quod ait Julianus Imper. Orat. 11. p. 117, maxime aptam olim habitam; ac ubi insuper ars equos domandi primum fuerit reperta: quæ singula a præfisis Auctoribus (& quibus adnumerandus Plato de Legib. l. 1. p. 625. ac Themistius Orat. xxv. p. 335. ult. edit.) sunt abunde litteris consignata. Quod præterea ex antiquis Thessalorum nummis, cum signato passim in iis equo, luculenter adstruitur. Hinc veteres etiam, iique insignes hujus Larissa nummi, in quibus equus decurrens, aut etiam pascens cernitur; & quod obiter addo, in quibus cum uno & nempe ΛΑΡΙΣΣΑ & ΔΑΡΙΣΣΑΙΩΝ efferi vulgo, loci nempe ac gentile nomen, consuevit. Id quod iam ab eruditissimo Holderio ad Stephanum monitum, video, ac

In pluribus insuper quos versavi sæpius in præclaris Cimeliarchiis, ut-
 bis illius nummis, observare mihi contigit: prout etiam *Λαρισιῶς*
 nonnunquam legitur in veterum libris, sicut apud Pausaniam lib. x.
 p. 622. & de quo loco paullo post. Inter Mediceos tamen hujus ur-
 bis nummos, unus existat, in quo equus itidem pascens cernitur, cum
 inscr. *ΛΑΡΙΣΣΕΩΝ*, nempe juxta aliud ejusdem urbis gentile, quod
 in eadem ὁ *Ἐθνικογεωγράφος* quoque observat, *Λαρισιῶς*, & quomodo
Larissenses, ut jam ad ipsum Stephanum monuit vir doctus, dixit Livius
 lib. xxxi. cap. xxxi. Haud aliter nempe, & quod alibi pridem cum
 ex eodem Stephano, tum ex ipsa veteri nummorum penū illustravi-
 mus a desinente similiter, ut *Λαριῶνα*, urbis nomine Ἐθίονα, ΕΔΕΘ-
 ΣΑΙΩΝ & ΕΔΕΣΣΕΩΝ in iis legitur: dum nempe alia Ἐθνικῶ κατὰ
 τόπον seu κατὰ ἐπιχώριον, alia κατὰ τὴν γῆν, ratione loci, aut juxta ana-
 logiam formata observat haud semel idem Stephanus. Neque tamen
Λαρισιῶς dictum quoque *Larissa* gentile, statuere debuit dictus Stephani
 Enarrator Berkeilius, idque e corrupto Strabonis loco, ubi lib. ix.
 p. 440. ὁ *Λαρισιῶς Ζεύς*, nempe pro *Λαρισιῶναιος*, quomodo ille alibi ab
 eodem Geographo, quod non fugit Cl. Holstenium, dicitur lib. xvi.
 p. 649, ac præterea, ut hoc addam, a Pausania lib. ii. p. 128. non
 quidem ubi *Larissa* hujus Thesalicæ, sed Arcis apud Argos *Larissa* iti-
 dem dictæ, sit ab eo mentio. Plures enim *Larissas* existitisse abunde
 ex eodem Pausania & Apollonii Enarratoribus ad lib. i. vers. 40. qui
 tres recensent, constat, ac præterea e Strabone, Plinio, Stephano,
 qui plures adhuc enumerat, ac unde etiam haud unum gentile ab iis-
 dem formari potuit; sicut pro vario urbium, quæ eodem nomine sunt
 appellatæ, situ, varia inde existitisse earundem Gentilia, in *Ευκάρεια*,
 cum Phrygiæ, tum Siciliæ oppido, ac alibi observat Stephanus. Ex-
 stat vero antiquus & eximius *Larissa* in hac Electorali Gaza nummus,
 qui hinc signatum exhibet Apollinis caput, spiris veluti serpentis, in
 occisi nempe ab eo Pythonis, *Thesalici*, uti antea e Luciano vidimus,
serpentis memoriam; illinc equum non pascentem jam, sed decurren-
 tem, cum inscr. *ΛΑΡΙΣΣ.* h. e. ut in aliis nummis, *ΛΑΡΙΣΣΑΙΩΝ*, vel
 etiam ut in nummo Mediceo, *ΛΑΡΙΣΣΕΩΝ*,

Et quamquam plures darentur, ut modo dixi, *Larissa*, ac Apollinis
Larissini, nempe *Larissa*, quæ in Troade apud Strabonem lib. xiiii.
 p. 620. fiat mentio; haud dubium tamen ex eo hujus nummi typo,
 spe-

ſpectare illum ad nobilem Theſſaliæ ad Peneum urbem, ad quam hec quoque reſpicit Callimachus; & prout non Palladis ſolum, ſed laureatum Apollinis caput haud ſemel occurrit in nummis a Comuni Theſſalorum cum inſcr. ΘΕΣΣΑΛΙΩΝ percuffis. Hanc autem *Lariſſam*, quam, etſi alia adhuc daretur in Theſſalia, juxta Pauſaniam lib. 11. p. 128. maritima *Lariſſa*, tanquam in eadem gente celebratiſſimam, *Λαρίωσαν τῆν ἐν Θετταλίᾳ* vocat Theophrastus de Cauſſ. Pl. lib. v. cap. x, eandem eſſe cum illa Theſſaliæ urbe, quam *Ἀργιοσαν* vocat Homerus nempe Iliad. B. v. 738, notant Græci Apollonii dicto jam loco Interpretes, eamque ab Acrifio, quod tradit etiam Stephanus, conditam. Etſi non cunas quidem, ſed Acrifii ſepulcrum, in hac *Lariſſa* Theſſalica exiſtare tradit Theodoritus Serm. v111. de Martyr. p. 598. T. iv. *Καὶ ἐν Λαρίωσῃ τῇ Θετταλικῇ πόλει, ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀθηνᾶς τὸν Ἀκρίσιον τεθαφῆται, & in Lariſſa Theſſalica pridem in Palladis templo Acriſium eſſe ſepultum.* Quod tangit etiam Cyrillus adv. Julianum lib. x. pag. 342. ſed ita, ut id non huic *Lariſſæ* ad Peneum, ſeu Theſſalicæ, ſed Argivorum Arci, *Lariſſa* etiam, ut aliunde, Strabone, puta, Pauſania, Stephano, Apollonii Enarratoribus conſtat, appellatæ, haud obſcure tribuat. *ἐν Λαρίωσῃ τῇ ἀκροπόλει τάφος ἐστὶν Ἀκρίσιου, ἐν Ἀρκε Lariſſæ ſepulcrum eſt Acrifii.* Verum quamquam id inde etiam adſtrui videretur, & Cyrillo hic torte impoſuit, quod Argivorum Rex fuerit idem Acrifius, non in hac tamen apud Argos *Lariſſa*, ſed in Theſſalica ad Peneum, ad quem ille Argis conceſſerat, a Perſeo, e Danae filia nepote, diſco cæſus dicitur apud Pauſaniam lib. 11. pag. 112. ac proinde ibidem, juxta Theodoritum, ſepultus. Neque etiam ubi *Lariſſam* Argivorum arcem, eorumque in eadem memorabilia, tangit Pauſanias lib. 11. pag. 128, ulla quod ab eo præteritum haud foret, qui cæteroquin ejuſdem Acrifii, ut modo dictum, in Argivorum rebus meminit, illius, qui ibi conditus fuerit, ſepulcri fit mentio. Nomen vero huic *Lariſſæ* Theſſalicæ, a *Lariſſa* Pelafgi filia inditum, tradit juxta Apollonii Enarratores, Hellanicus, & quod de Arce *Lariſſa* refert, itidem p. 128. Pauſanias.

Ibid. *Χειρωνίδης ἄρκου*] De monte Pelio hoc dici, in quo habitaret Centaurus Chiron, monent Græca ad hunc locum Scholia. Haud male vero vocem *ἄρκου* hic ſubſtantive ſumi, eaque denotari *juga* ſeu *cacumina*, notavit H. Stephanus; quomodo nempe *ἄρκου* Græcis paſſim pro *arcibus* ſeu locis, quæ in clivis ſeu jugis montium poſita dici conſueverant; ac unde *ἄρκου ἐπιπέδου*, *arces maritima* vocantur ab Euripida Cyclop. v. 317. Tales autem hæc *Χειρωνίδης ἄρκου*, ſeu *Chironis* habitatio in quodam Pelii montis jugo ad mare, ut liquet ex Orpheo ſeu vetuſto Argonauticorum Scriptore, a quo dicuntur illi Minyæ Heroes ad littus ibi adpulſi eoſque tum adfatus Peleus v. 375. nempe

*ἄδρῆτε σκοπιῆς πρῶχοντα κολωνὸς
Μίασθ' εὖν πρῶν κατὰ σκιον, ἰνδὰ δὲ Χείρων,
videtis ſpecula eminentem verticem*

Medio in cacumine umbroſum; illic Chiron habitabat &c.

Ab illis autem *Ἀρκου* dicti dii *Ἀρκου*, ceu qui in *Arcibus* illis culti;

quorum obvia non apud Auctores solum veteres, sed in nummis etiam antiquis, & qua de re jam obiter a nobis actum supra ad v. 70. & antea ad v. 82. Hym. in Jovem ac agetur adhuc alibi, *ὄν θεῶν*, opportunius.

V. 105. Πανείος ἑλισσόμενον ἄγ' Τεμπείων] Adducitur hic versus in Scholiis ad Pindari Pythia Od. iv. p. 248. Trita vero omnia, quae in iisdem, & alibi apud Herodotum, Diodorum, Strabonem, Senecam & Poetas, Ovidium, Senecam Tragicum Hercul. Fur. v. 285. &c. Claudianum de Raptu Proserpinæ l. 11. v. 179. de abrupto Neptuni scilicet tridente (aut quod Herculi alii ex iis tribuunt) h. e. terræ motu, ab Olympo Ossa: atque ita stagnanti antea, uti de eodem loquuntur Auctores, Peneo, aditu in mare per amœna illa Tempa, seu mediam inter dissectos eos montes convallem, patefacto. Quomodo etiam in veteri tabula depictam totam hujus rei scenam describit Philostratus Icon. l. 11. p. 800. nempe juxta Ovidium Metam. l. 1. v. 569.

vocant Tempa, per quæ Peneus ab imo

Effusus Pindo, spiritibus uoluntur undis.

Quæ tangit etiam ac illustrat dicto paullo ante loco Theophrastus, nempe de Caus. Pl. l. v. c. xx. ubi apud hanc Thessaliæ urbem Larissam prius campis aqua stagnante (hujus scilicet Penei, ad quem eadem exat hta) repletis, aerem crassum & calidiorẽ ait exstitisse; postea vero quum educta esset eadem aqua & consistere prohibita, frigidiorẽ ibi regionem & congelationes frequentes visas. Unde Aristides Gratul. in Smyrn. p. 474 ait Thessaliæ dici Neptunum humaniter concessisse τῷ Ἀσφάγῳ ποιῆσας τῶν Τεμπῶν ἕνεκα τῷ Πανείῳ, facto propter Tempa Peneo flumini hiasu: sicuti nempe eadem voce Ἀσφάγῳ usus est Herodotus l. 111. c. cxviii, ad denotandum Acis, Ἀξίξ fluvii, per intercisos itidem seu avulsos a se invicem montes labentis cursum, & præterea Ἀσφάγῳ pro hiasu adhibuit Lycophron v. 1062. Hinc vero eadem Πανείῳ κατὰ Τεμπῶν, Penei pulcra Tempa vocat Theocritus in primo Idyllio, aut conuallibus flumina delectari dicuntur apud Philostratum Epist. 807. ubi ait, quod mare Insulis gaudeat, οἱ δὲ ποταμοὶ Τεμπῶσι, fluvii autem conuallibus. Immo unde idem Peneus, ob abruptum nempe ab Olympo Ossa, Ἀργείης non solum, juxta Strabonem, Stephanum & Eustathium ad Dionysium dictus, sed præterea, ut postremus ibidem notat p. 98, Σαλαθρείας, eadem nempe, ut observo de causa, ob patefactam nempe huic Peneo per dissectos illos montes, Neptuni tridente, seu terræ motu, effluendi portam, ut nominatim ea de re dicto antea loco pag. 800. Philostratus, ῥήκει γὰρ ὁ Ποσειδῶν τῇ τελευτῇ τὰ ὄρη καὶ ΠΥΛΑΣ τῶν ποταμῶν ἐργάσεται, Neptunus igitur tridente scindet portas, PORTASQUE flumini Peneo efficit. Helychius autem, Σαλαθρείς (forte Σαλαθρείς) θυρῶν ὄρας, januarum foretina. Unde facta proinde vox ea Σαλαθρείας seu Salamprias, quo nomine vocari eundem Peneum tradit Sophianus.

V. 107. Πήχεις ἀμφοτέρως ἐρίγυσκ] Puras nempe manus, dextras simul ac sinistras, ad Deos in periculis tollere soliti etiam Gentiles: Quod officium Diis utriusque sexus Coelestibus præstare jussi, Dodoneo

Ora-

Oraculo Athenienses, teste Demosthene in Midiana p. 392. Θεοὶς Ὀλυμπίοις πάντισι καὶ πάσαις ὀσίας δεξιὰς καὶ ἀριστερὰς ἀνιχόντες, *Diis ac Deabus omnibus Olympiis ruras dextras ac sinistras manus attollentes.* Unde mos olim Gentilium in rebus trepidis continuo ad simulacra Deorum confugere; ibique eorundem genua, supplicum nempe more, adprehendere; aut protensis ad eadem simulacra manibus, Deos, ut praesentes ibi, pie ac rite venerari; quorum illud simile in facto Thebanarum Virginum, *βροτῶν ἔχειδαι, simulacra tenere*, dixit Æschyl. Sept. Theb. v. 97, istud *χειροῦνις λιτῆς*, h. e. juxta Criticos ibidem, *μετὰ χειρῶν τάσσις ἡσομήρους, cum extensis manibus factas preces*, ejusdem dramatis v. 179. De quo more proinde ait Simplicius ad Aristotelem de Caelo l. i. p. 31. Καὶ ἦ ἐν τοῖς ἱεροῖς, ἢ ἐν τοῖς ναοῖς νομιζομέναις μετὰ θεῶν εἶναι, καταίευσιν εἰς αὐτάς (lego αὐτὰς) τὰς χεῖρας, *in sacris enim & templis existimantes, ea Diis esse plena, ad eos manus extendunt.* Hinc Josephus de Tito Imperatore Aλωσ. l. vi. c. xiv. καὶ τὰς χεῖρας ἀνατείνουσας, καταμαρτύρητο τὸν θεὸν, *& extensis manibus, Deum testabatur.* Cujus etiam recepti in sacris Gentilium ritus obvia in antiquis nummis, aliisve prisca ævi monumentis exempla; sicuti, ut alia nunc mittam, in præclaro illo Colophoniorum nummo Gazæ Gallorum Regiæ, quo Panjonii, seu sacra ut præfert ipsa nummi inscriptio; *Ἱουίου Κομμουνίου* solemnia signantur, & cujus icon infra adducetur ad vers. 258. Nemefin alioquin, ut hoc addam, (ut Minervæ, de quibus v. 5. Hym. sequentis, *πίχης* seu *lacertos* hic mittam) *cubitum* dextrum, seu *πῆχυν* ad os attollentem exhibent vulgo antiqui nummi, ac unde explicanda videntur duo vetera Epigrammata l. LXXI. & LXXII. Anthol. l. iv. c. xii.

Ἡ Νέμεσις ἐπιλείγει τῷ πῆχει, τῷτο χαλιπῶ,

Nemesis prædicis cubito ac oris frapo,

seu *cubito* ejus ad os, obvio illius Deæ in nummis schemate, sublato, sicuti mox eandem in rem, ἡ Νέμεσις πῆχυν κατέχω, *Nemesis cubitum cohideo*; quæ postrema cæteroquin verba *per normam* habeo sicuti in priori Epigrammate, πῆχυν Itidem *per normam* reddit Latinus Interpretes: apertius *per cubitum*, obvium & antiquissimum mensuræ apud pleraque gentes nomen ac normam, reddi potuit. Certe quum eadem Nemesis occurrat subinde in præclaris Græcorum, maxime Smyræorum, quorum tutelaris, quod aliunde constat, existit eadem Dea, nummis; eaque non solum dextro cubito ad os seu faciem sublato, sed sceptrum veluti seu bacillum sinistra tenens; eo πῆχυν pro *cubito ad mensurandum* adhibito designari, & id proinde intendisse eorundem Epigrammaton Scriptores, haud abs re liceat statuere. Quod adstruere etiam videtur integrum de eadem Dea, quod ibi legitur, Epigrammation,

Ἡ Νέμεσις ΠΗΧΥΝ κατέχω· τινὰς ἔπικα; λίξεις,

Πᾶσι παραγγίλλω, μηδὲν ὑπὲρ ΤΟ ΜΕΤΡΟΝ,

Nemesis CUBITUM teneo: cujus causa? dices.

Quonibus admonicio, ut quid supra MENSURAM.

Σαλι-

Χαλιὸν vero in adducto paullo ante versu de *oris angulo* seu ore, ad quod dextram intendit Nemesis, juxta Pollucem l. 11. c. 1v. dici patet; & sicuti in Dionysii Hymno in Nemesein, qui post Aratea Oxonii edita p. 51, ad eandem Deam dicitur,

Ἐπίχρως ἀδάμαντι χαλιῶν,

Inhibes firmissimo oris frango,

ἀδάμαντι nempe pro ἀδαμαντιῶ. Sed hæc obiter.

V. 109. Νύμφαι Ὀκεανίδης, ποταμῷ ἦσθ.] Non hic proinde *Ὀκεανίαν* seu *Oceani filia*, de quibus supra Hym. in Dianam v. 13. & 62, sed *Penei*, qui nempe Thessalix fluvius κατ' ἔχον hic dictus, sicuti apud Catullum Epigr. LXIV. v. 28. quos præter fluminis undas &c. nempe *Penei*, ut ibidem liquet. Ita quatuor celebrioribus Thessalix fluviiis *Peneo*, *Αριδανο*, *Ραπίσο*, & *Ενίπεο*, iisque in unum *Peneum* confluentibus, inde cum ut reliquis potiore illos ἀνωρύμους, seu *innominatos* effecisse, tradunt Apollonii Enarratores ad l. 111. v. 1084; & quod ab Herodoto, qui idem retulerat lib. v. 11. c. xxix. sumptum. Quo spectat etiam illud Lucani l. vi. v. 371.

Et quisquis pelago per se non cognitus amnis,

Peneo donavit aquas.

Thessalicas autem hæc ad *Peneum Nymphas* invocat quoque, dicto paullo ante apud Theocritum loco, Thyrsis Idyll. l. v. 66.

πᾶ πέκα Νύμφαι;

Ἡ κατὰ Πηνειῶ καλὰ Τίμπεαι;

ubi tandem fuistis Nympha?

Anno apud Penei pulcra Tempis?

& quarum etiam meminit agens de *Peneo* Ovidius *Metam.* l. 1. v. 576.

Undis jura dabis, Nymphisque colentibus undas.

Eadem insuper a vicina huic *Peneo*, ac *Tempis* palude, *Nessonides* vocantur apud Catullum in *Epit. Thetid.* v. 285. *Confestim Peneos adest*, dein

Nessonidum linquens clavis celebranda chorœis.

Ut mittam *Nympham Peneida*, de *Daphne* hujus *Penei* scilicet, qua de re jam ante ad v. 94. filia, ab Ovidio dictam *Metam.* l. 1. v. 472.

V. 110. Μίγα χυῖμα] Ob causam modo dictam, de reliquis Thessalix fluviiis in illum *Peneum* confluentibus, & qua de re Ovidius *Metam.* l. 2. v. 577.

Conveniunt illic popularia flumina primum,

ac unde *MAGNUM illum* inde continuo *fiori* dixit *Ælianus* V. H. l. 111. c. 1. καὶ ἐργάζονται τὸν Πηνειὸν αἰῶνας *ΜΕΓΑΝ*. Hinc de eodem *Scymnus Chius* in *Periegesi* p. 25.

Πηνειὸς δὲ ἔς

ΜΕΓΑΣ ἀγρότερον ποταμὸς,

Peneus, per quam (Larissam nempe)

MAGNUS labitur fluvius;

ac *Naso* rursus de eodem d. l. v. 571. *hæc sunt penetralia MAGNI amnis.*

Ibid. ἀεὶ πλιξάδει ἦσθ] Juxta pervulgatum veterum morem, ut supplices barbam illius, quem volebant exorare, apprehenderent; sicuti supra

supra Diana adhuc infans Jovis Parentis barbam, quo votinempè com-
pos continuo fieret, adtractare admittitur Hym. in eandem v. 26. Quæ,
ut tot alia a vatum Parente mutuatus est Callimachus, dicente Iliad. E.
v. 454.

Ἰοῦς χειρὶ παχύνῃ
Ἀψάμβρος λίσσεται,
barbam manu robusta

Tangens adprocaturus.

Barbati autem vulgo majores Fluvii in antiquis nummorum aut lapi-
dum monumentis, neque semper tamen, aut ii tantum, qui in mare,
qualis hic Peneus, delabebantur; ut visum nuper præclaro antiquaria
in opere de Coloniis Romanorum quæ sub Imperatoribus sunt dedis-
cet. Ut nunc mittam duos Sicularum fluviorum, qualis *Acragas*, &
Hypsus, quos sub formosi pueri habitu signatos exhibent illorum tra-
ctuum & obvia in Parutz Sicilia numismata; ac ut de *Acragante*, seu
Agrigentinum fluvio nominatim id ab Æliano monitum V. Histor.
l. II. c. XXXIII. Qualis etiam *Meles* Smyrnæorum fluvius depictus in-
dem in veteri tabula, instar pueri ephæbi describitur a Philostrato Icon.
l. II. p. 791. *χάριον μὲν ἐν τῆς γαστρὸς αὐτοῦ ὁ Μίλης &c. καὶ περιχόμα-
νος εἶδος ἀνδρῶν καὶ μαιρακιδῶν, νενηστῆς αὐτὴν illius pictura ipse Meles
delicatam ac puerilem præ se ferens speciem.* A quo tamen diversus abit
idem *Meles* in præcis Smyrnæorum nummis, in quibus conspicitur,
solito majorum fluviorum typo, cum promissa ac hispida barba, qua-
lis nempe hic traditur Peneus; & sicuti de Acheloo, cæteroque *Ταν-
ελιώσφω*, uti etiam idem in veteribus nummis prostat, ait Sophocles
Trachin. v. 14.

ἐν δὲ Διονίῳ Ἰουειάδος
Κρυνοὶ διαρραίνοντο κρηναίη ποτῶ,
ex hirsuta autem barba

Scaturigines fontana aqua diffuebant.

V. III. Ζηρὸς ἐν ὕδατι τάνη τεκιδάει] Nempe tanquam e Jove utro-
rum ferens ac partui proxima, cupit hic anxie Latona, ut *Jovis liberæ*
liceat ei in Penei aqua parere. Magna nempe illius fluvii, quod ante
vidimus, celebritas, ac singularis quædam per amœna illa Tempe de-
currentis pulcritudo; adeo etiam, ut cum inde a Thessalis κατὰ τὸ
κάππος, sicuti Nilum ab Ægyptiis κατὰ ὠφίλειαν, seu *utilitatis ergo*,
divinis honoribus cultum, tradat Maximus Tyrius Diss. XXXVIII.
p. 378. Sed propior adhuc hujusce Latonæ voti causa subesse seu fingi
hic videtur; quod nempe idem Peneus Daphnes parens, uti jam supra
dictum, fuerit habitus; hæc autem ab eo, quem in utero ferebat La-
tona, Apolline, impense erat diligenda, seu, quod ait Ovidius Metam.
l. I. p. 452.

Primus amor Phæbi, Daphne Peneia.

Adde confitas lauro sacra Apollini arbore, ac unde fabulæ de Daphne
locus, ejusdem fluvii ripas, juxta illud Catulli de Peneo Epith. Thet.
v. 288.

namque salis radicibus altis

Fagos, & resbo proceras stirps laureos;

ac inde etiam ex eadem lauro, quod ex *Æliano* & *Luceano* jam supra vidimus ad vers. 94, primum coronatum eundem Apollinem, immo etiam juxta eosdem Auctores in Pythiis hujus Dei agonibus. Hinc proinde illud sollicitum hic Latonæ votum, quo nempe nascendus mox ex ea juxta Dianam Apollo, idque pro veteri puerperii ritu, in eo Peneo ablueretur; ipsaque puerpera, τὰ λοιπὰ λεχάϊα, ut eadem vocat *Apollonius* l. 11. v. 106. ibidem Latona nancisceretur. Haud aliter nempe ac de *Rhea*, ubi Jovem effret enixa, dixit supra *Callimachus* Hym. in *Jov.* v. 16.

Αυτίνα δὲ ζῆτα γένος ὕδατος, ἢ κε τόποις,

Ἀβύματω χυτλάσιαιτο, τὸν δὲ σοὶ χροῖτα λούσαι.

Statim querit aqua rivum; quo partem

Davimenta purgaret, cuiusque (h. e. Jovis) corpus ablueret.

Immo sicut eandem Latonam, post editos in *Asteria* Insula seu *Delo* hosce liberos, in *Lyciam* continuo venisse, quo eosdem ibi in *Xantho* amne ablueret, ab *Antonio Liberali* relatum diximus supra ad vers. 6. Unde etiam mox ad Latonam ait *Peneus* v. 124. se quidem alias novissè se abluere a se puerperas, λουσαμένας ἀπ' ἐρωῖο λεχάϊδος. Notandum hic præterea, quod unus iste occurrat in toto hoc Poematio locus, ubi agens de prægnantis Latonæ, quem in utero gerebat, foetu, aut sequuto in *Delo* partu, plurali numero illud efferatur nempe τὰ Ζηνὸς ἐν ὕδατι τέσσα τεκίδα, *Jovis in aqua liberos parere*; De uno cateroquin *Apolline*, quem in utero tunc ferret, & quem postea in *Delo* sit enixa Latona, ommissa omni *Dianæ* tanquam ibidem gemino parturex ea editæ, mentione, agit toto hoc Hymno *Callimachus*, & qua de re infra ad v. 202. & 255. dicendi adhuc erit locus.

V. 112. Πηνεὺς Φθιάτων] *Phthiotia* hic dicitur, *Peneus*, cui nempe, & *Larissæ* ad eum sitæ, adiacebat ea *Theffalix* pars, quæ *Phthiotis* olim dicta, seu quæ juxta *Strabonem* l. VIII. p. 383, inter *Peneum* & *Alopyam* sita. Hinc in brevibus etiam ad *Homerum* Scholiis *Iliad.* B. v. 259, dicitur Πηνεὺς ποταμὸς Θεσσαλίας πλησίον Φθίας, *Peneus Theffalia fluvius, prope Phthiam*. Unde *Phthiotica Tempe*, per quæ nempe habebatur; uti vidimus, *Peneus*, dixit *Catullus* *Epith.* *Thetid.* v. 35. Accedit, quod *Phthia* nomen a *Phthio*, *Neptuni* & *Larissæ* sitio, inditum dicitur apud *Stephanum* in voce *Φθία*. Quamquam non conveniant hic inter se, quod iis solemne, veteres *Mythologi*; dum idem *Phthia* ab aliis, ut ab *Apollodoro* l. III. c. VIII, inter *Lycæonis* liberos; ab aliis etiam *Achæi* filius & *Xuthi* nepos statuitur. Eo autem *Phthia*, ac inde *Phthioidis* nomine, dictam istam *Theffalix* partem, in qua regnavit quondam *Hellas* *Deucalionis* filius, indeque *Ἐκασθὶ* & *Ἐλληνας* de sola *Phthiide* aut ejus incolis ab *Homero* intelligi, monuit pridem, quod notum, *Thucydides* l. I. p. 3. A quo tamen aliquantum abit *Strabo*; qui ab *Homero* *Phthίαν* & *Ἰλλυδίαν*, ut diversè adhiberi *Theffalix* oppida vel regiones (istud enim in dubio restituit

ibi

ibidem Geographus.) ex adductis eam in rem Poetae locis colligit lib. x. p. 431.

Ibid. τὴν αἰθέριον ἐλάση;] Sicuti nempe de velocitate canum veneticorum, dixit Hym. in Dianam v. 94, Θάλασσις αἰθέριον ποσειδάδας, *velociores auris Cynosirides*; & quomodo equis aliisque citis animalibus, imposita subinde *Aura*, ut apud Pausaniam l. 11. El. p. 373. & *υπερταμίαι* lapidibus antiquis nomina; ac *trigides* e *vento* etiam concipere inde dicitur, qua de re ibid. ad Hym. in Dianam actum. Unde hic cum *ventis*, paullo post cum *volantibus avium*, contendit Latona rapidum illum præter solitum Penei cursum, quod de sagittis, navibus vela facientibus, aliisque id genus summae cujusdam velocitatis, similiter a Poetis factum, sicuti de Nympha Claudianus in sec. Conf. Stil. v. 252.

Et cursu *κερφυγίαι* *πυρρῶτα* *κόσφρα* *Λυκάστῃ*; aut vero de Minerva e terra in coelum reversa, Orpheus seu Onomacritus Argon. v. 554. πύλων ἐκέρυσι ἴσων οἰκῶ, *denovo subata est instans fugitta*.

V. 113. ἵππον αἰθλοῖσι ἀμφιδόξωται] Id quod vulgo Græci, ubi nempe de unius equi, sicuti hoc loco, seu *singulatore*, equitis, ut de iis veteres Glossæ, agone agebatur, κέλητι πάλῳ, vel κέλητι ἵππῳ ἐπάλῳ, dixerunt, sicut Artomidorus l. v. c. LVIII, aut ubi de ipso agone seu cursu illo mentio, κέλητι πάλῳ, ut Pausanias de eo haud summe loquitur l. v. p. 302. l. x. p. 621. &c. aut ἡ νῆα ἵππῳ κέλητι, *υἱθλοῖσι ἐπάλῳ* *singulatore*, apud eundem l. vi. p. 346. Κάλης enim Græcis tam de ejusmodi equo *singulatore*, seu, ut hic dicitur, ἵππῳ αἰθλοῖσι, quales μόνον ἵππῳ, μονόμαχικῆς, aut μονάτορος etiam, sicuti apud Comici Enarratores in Pace p. 693; posteriori etiam *πονο* *εὐλαδῆσι* sunt appellati; quare de *singulatore* seu *solitario equo* dicitur. Unde κέλης, ἵππῳ, & ἵππῳ κέλης, *Caballarius* vel *singulator* in Glossis Philoxeni; aut etiam *ceisus* a Græca nempe voce κέλης, & quod postremum jam ad The mistium monuit doctissimus Petavius p. 482. Quo spectat Aristophanis jocus dicto modo loco,

Τετὴν δὲ μετὰ τῶνδ' ἵπποδρομίῳν αἴχῃς,

Ἴνα δὲ κέλης κέλητι παρακίλησι,

Post illa autem tertiam die *ναυαγῶν* *Circensibus*,

Ubi etiam *singulator*, *singularem Equum* (non cum Florente, *singulatorem* nempe *Equitum*) *agitabit*.

Ἴπποδρομίῳν vero non de curulibus solum Bigarum aut Quadrigarum agonibus, sed de illo etiam *singulatore equo* seu *μονόμαχῳ*, ut hic apud Comicum, cursu dictam, liquet præterea a prisca Græcismatis ad Argum. Isthm. Pindari Od. 111. p. 449. Hos autem κέλητας, seu *μονόμαχῳ*, ad ejusmodi agones inter alios adhibitos docet Plato de Legib. l. VIII. p. 834, qui dentes ætatis indices seu pullarios adhuc retinebant, *μονόμαχῳ* δὲ αἰθλοῖσι πάλῳις τε ὄλοισι, *singulatore autem equis præmitta dæmonia pullis nempe, qui dentes nondum amisissent*; & cujusmodi πάλῳις αἰθλοῖσι, seu *quibus*, adhuc essent

γνώ-

ἡνάμωνες, dentes nempe pullarii, docet Pollux p. 48. Μονομυρικήν quid- que de eodem illo cursu seu agone singularis vel desultorii equi seu ἵπ- πω, ut hic αἰθλίς, dixit Pindarus Olymp. Od. vi. ubi diversos illos equestres agones, qui e celecto, bigis & quadrigis constabant, tan- git,

Ἴππας, ἡμίονος τε, μονομυρική τε,

equis seu quadrigis, mulis seu bigis vel αἰπήν; & ὑπὸ equo desultorio; quomodo nempe μονόμυρικός πῶλος, ejusmodi singulares equos vocat Euripides Alceit. v. 428. Quibus addere licet hic opportunum Pausa- nia locum l. x. p. 622, ubi primum in Pythiis victorem singulari ejus- modi equo, quendam Lycormam Larissæum existisse testatur, καὶ ἐπὶ μὲν τῷ πῶλῳ τῷ κίλατι, Λυκίρμας ἀπηγορεύθη Λαρίσσιαι, & quidem singulari equo Lycormas Larissæus victor est renuntiatus. Unde factum licet forte arbitrari, ut agens hic de Larissa, & Penei incitato præter solitum cursu Callimachus, dicat, eum tamen non hic singulari equo decertare, ἢ μὴν ἵππων αἰθλίον ἀμφιδόθηκας, postrema nempe voce usus hic eodem sensu, non quo supra v. 27. βοηθός ἀμφιδόθηκας, & de quo ibidem, sed quo apud Homerum sol dicitur Iliad. ©. v. 68. & alibi, μέσον ἔρανον ἀμφιδόθηκει, medium cælum conscenderat. Præclarum vero; ut hoc postremo addam, hujusmodi αἰθλίς ἵππων, & simul ἵππας ἢ κί- λητ© imaginem nobis ante oculos ponit Apollonius l. iv. v. 1604. & se- quentibus

Ὡς δὲ ὄτ' ἀνὴρ θοὸν ἵππον ἐς εὐρὴα κύκλον ἀγῶνος,

Ac ut aliquis velocem equum in latum certaminis circum ducis.

ut reliqua omittam, quæ ibi consulere si vacat, poterit Lector.

V. 114. Η ῥά τει ἀδ' αἰεὶ ταχύνει πάδος] Quod de Penei cursu, tan- quam præter solitum citato, ideo hic a Latona dicitur, quod lente ille alioquin ac leniter per Tempe flueret, ut de eo Ælianus V. H. l. 111. c. 1. Ἀφ' αἰῶν δὲ τῶν Τιμπῶν ὁ Πηνειὸς ποταμὸς ἔρχεται, ἀολῆ καὶ πρόως ὄσων, εἰλαίς δίκην, per media vero Tempe Peneus fluvius venit, lente quidem ac leniter, procedens instar olei. Quod postremum instar ei εἰλαίς δίκην, & qua de re nihil ibi eruditi Æliani editores, ab Homero sumptum; quamquam ille id non de Peneo proprie, sed de Titaresio fluvio dixerit, in Peneum quidem influente, non eidem tamèn com- mixto, verum supernatante instar olei Iliad. B. v. 260.

Οὐδ' ὄγῃ Πηνειῶ συμμίσγεται ἀργυροδίη

Ἀλλὰ τίμῳ καθύπερθε ἐπιρρέει, ἢτ' εἰλαιον,

Nac ille Peneo commiscetur coloris argentei vortices habenti;

Sed in ipsum superno influit, tanquam oleum.

Quod expressit etiam Lucanus l. vi. v. 375.

Solus in alserius nomen cum veneris unda

Defendit Titaresius aquas, lapsusque superno

Gargite Penei, pro ficcis utitur arvis.

Quibus adde Philostratum Icon. l. 11. p. 801, & Senecam Troad. v. 846; ubi segnes vocat hujus Titaresii undas. Quamquam Peneum, quod spectat a citato flumini, de eo dicat alibi idem Tragicus, Hercul. Fur. v. 284.

V. 117:

V. 117. *μίλοι δ' ἀπειρήκασι τίνουςις*] Quum multiplex sit *τίνουςτων* apud Medicorum filios non solum, sed Poetas etiam veteres significatio, de majoribus nempe cervicis aut brachiorum, vel manus, aut poplitis etiam, ac a poplite ad calcem nervis, hic postremo sensu vox eadem sumitur, ubi de Latona, fœtus nempe, quem in utero & jam parturiens ferebat, onere, ac longa insuper erratione fessa, agitur. Unde apud Æschylum *τίνουςις* dicti, non solum, ut apud Homerum; Iliad X. v. 396. *tendines* seu *nervi*, ut ibidem ait, *a calcaneo ad salum; ποδῶν τίνουςις εἰς σφυρὸν ὡς πτέρης*, sed ipsa etiam pedum in longitudinem extensio, seu mensura, uti de solo impressis Oreitis pedum vestigiis; ait Eleetra apud Æschylum Choeph. v. 207.

Πτέρησι τίνουςτων δ' ὑπογεγραφαὶ μετρήματα,

Calces tendinumque descriptiones mensurate;

ac veteres ibi Enarratores, *τίνουςτων, τῶν εἰς μῆκος τῶν ποδῶν ἕκτασι;* *τίνουςτάς φησι, hic pedum in longitudinem extensionem tendines vocat.* Haud aliter nempe ac *τίνουτες* seu *tendines* manuum dicti, qui nempe cubiti musculis ad digitos extensi, ut de iis Galenus de Usu Partium. l. i. c. xvii: *περὶ τίνουςτων τῶν τῆν χεῖρα κινῶντων, de tendinibus, qui manum movent,* Euripides vero *τίνουςια* pro ipsa *cervice* usurpavit, Hippol. v. 1165.

Τίνουςι' εἰς ὄρθρον ὄμμασι σκοπευμένη,

Ad cervicem erectam oculis respiciens.

V. 118. *Φιλῆρης νυμφῆιον*] *Νυμφῆιον* nempe. & Poetice ob metrum *νυμφῆιον*. de *sponsa*, *nuptiis*, & *thalamo* etiam *nuptiali* subinde a Poetis, Tragicis maxime antiquis, dictum; & quo postremo sensu *νυμφῶνα* adhibuerunt haud semel sacri Evangelistæ. Qua cæteroquin voce *Νυμφῶνος*, *Nympharum adem*, seu antrum in Sicyoniorum luco, ubi solis mulieribus fas erat sacra facere, dictum observat Pausanias l. 11: p. 104. *Νυμφῶν* proinde ibi, non pro *Νυμφῆιον*. sed quod ab eo diversum, *Νυμφαῖον* seu *Nymphæum*, quod de *antro* aut *lavacro* etiam *Nympharum* *Hydriadum*, seu *κηλαιῶν, ποταμῶν, λιμνῶν*, aut juxta *Orpheum* seu *Onomacrit.* Argon. v. 644, *Λυμνακίδων* dici, ut aliunde notum, consuevit. Quale *Nymphæum* profat etiamnum in pictura veteri in monte Quirinali effossa, dum construerentur ibi ædes *Barberinæ*, quam erudita commentatione, quæ ante annos haud ita multos Romæ prodiit, illustravit doctissimus *Holstenius*.

V. 120. *ἀμοτόκως ὠδίνας*] Sic rursus de *leana crudipara*, ut hic in monte Thessaliæ *Pelio*, ita in monte Epiri *Tmaro* dicitur infra v. 53. *Hym. in Cerer.* *λίαινα ἀμοτόκος*. Inde autem eo nomine dicta utroque in loco videtur hæc fera; & quidem, ut hic additur, *graves partus dolores insensens*, quod non solum unipara vulgo fuerit habita, sed præterea partum edens, qui matris uterum dilcerperet. Quod utrumque ab *Herodoto* l. 111. c. cviii. olim traditum, aliisque vulgari fama creditum, vel ex *Plinio* conitat l. viii. c. xvi *semel autem edi* (*Leanæ nempe*) *partum*, *LACERATO unguinum acie UTERO IN ENIXU, vulgum credidisse video.* *Aristoteles diversa tradit, vir quem in iis magna secusurus ex parte* &c. Et quamquam præter *Aristotelem*, id ab aliis quo-

[Dd]

quo-

quoque, ut Plinio ibidem, Æliano de Animalibus, Gellio, Philostrato, & quod unum scilicet lænæ partum spectat, ex ipsis sacris Prophetis Ezechiele XIX. 2, & Nahum II. 12. merito, ut videre est apud τὸν πᾶν Bochartum Hieroz. I. III. c. 11, refellatur; haud mirum tamen, si ad pervulgatam ea de re opinionem, quod ab Æliano in variis, Antigono Carystio, Basilio etiam, Epiphānio, aliisque gravissimis Auctoribus itidem factum, respexisse hic credatur Callimachus; dum vel ἀμοτόνας, seu crudiparas lænas hic & alibi appellat, & graves earum in partu, quo nempe earundem uterus lænari credebatur, dolores hic tangit. Adde quod alioquin haud insolitum sit etiam sacris Scriptoribus, ut a parturientium, & quidem ut hic, in montibus ferarum doloribus exempla arcessantur, sicuti a Jobo factum XXXIX. 13, ubi ibices seu rupicapræ parere dicuntur petras incolentes, ac ut addit, & juxta veterem Interpretem, παύειν τὴν ῥυτίδα τῶν ἐμῶν, seu ut ibi Chaldeus Paraphrastes, dilacerάηται, dolores suos emittunt. Dari autem, quod hic a Callimacho dicitur, λέωνες ἀσὶ λέωναι in monte Thessalix Pelio, liquet præterea ex iis, quæ de Cyrenæ cum leone in eodem monte luctante, eundemque sine armis prosternente a Pindaro relata Pyth. Od. IX, supra jam notavi ad γ, 92. Hym. in Apollinem.

V. 122. *Ανάγκη μιν ἄλλο Θεὸς*] Quæ proinde etiam Deo imperare dicitur a Philisco Thebano apud Stobæum Serm. LX. p. 33,

*Δῆλοι βασιλεῖν, ἵσται, ἃ δὲ βασιλεὺς θεῶν, ὁ
Θεὸς Ἀνάγκη.*

h. e. illustri Grotio Interprete,

*Reges superstant subditis, Di Regibus,
Necessitas Deus.*

Unde *Necessitatem* ne a Deo quidem posse cogi dixit Plato de Legib. I. v. p. 74. Prout etiam aliud, ac ut vetus alicujus Poetæ dictum a Stobæo traditur Ecl. Phys. c. viii. p. 10, ac inde similiter a viro magno in Stobæi Excerptis p. 127, nempe *Ἀνάγκη δὲ ὑπὲρ θεῶν μάχεται, necessitati ne quidem Dii repugnant*; quod alioquin Pittaco, ut observo, tribuit Laertius lib. 1, p. 48. ult. edit. ac in proverbium dein abiisse, non Zenobius solum aut Suidas, quod ibi ad Laertium notat eruditissimus Menagius, sed Plato pridem monuerat de Legib. I. vii. p. 818, *Ἄλλ' ἴσται τοὺς θεοὺς πρῶτον παρσιμιάζομενος, εἰς ταῦτα ἀπαλλάττει ὅτι πον, εἰς οὐδὲ θεοῦ ἀνάγκη μηποτε φησὶ μάχομενος, immo ad istud respexisse videtur, qui PROVERBIO PRIMUM de Deo ita loquutus est, NE DEUM QUIDEM IPSUM UNQUAM NECESSITATI REPUGNATURUM. Cui dicto geminum ut Sophoclis refert d. I. Stobæus,*

*Πρὸς τὸν Ἀνάγκη ἢ Ἄρης ἀντίσταται,
Necessitati ne Mars quidem resistit.*

Hinc Gregorius Nazianz. primæ ip Julianum Philippica pag. 66. tradit, quod e Philosophis alii non esse Deos statuunt; alii eos non providere rebus humanis; alii temere ac fortuito omnia fieri; alii sideribus duci, & ut addit, σχηματισμοῖς ἈΝΑΓΚΗΣ ἢ ἄλλο ὑπὲρ τῆς ἀρχαίας ἀντιστασὶς NECESSI-

CESSITATIS seu *fatalibus figuris*, *hanc scio unde & a quo ductū*. Platonem tamen per *Ανάγκη* nihil aliud designasse, quam τὴν φύσιν τοῦ κόσμου, seu *naturalium rerum affectionem* tradit Proclus in ejus Theolog. I. v. p. 314; ac unde etiam duas rerum causas distinguit idem Plato in Timæo p. 68. T. III. ed. H. Stephani, τὸ μὲν Ἀνάγκης, τὸ δὲ Θεῶν. *Necessariam quidem unam, alteram vero Divinam*. Quamquam hujus *Ανάγκης* seu *Necessitatis* nomine, inevitabilia Dei decreta & permanentem voluntatem intellexisse sapiores Gentilium Sapientes, liquet e dicto paullo ante Stobæi loco, seu Excorpels de rerum Natura, ubi agitur *ὅτι Ἀνάγκης καὶ ἢ ἀπαγορεύεται κατὰ τὴν τῷ Θεῷ γίνουσα βύλησι*, de *Necessitate, qua cuncta necessario secundum Dei voluntatem fiunt*. Hinc *Θεῶν ἀνάγκαι*, *Deorum necessitates*, uti ab Euripide in Dictæe apud eundem Stobæum Serm. LXXI. p. 472, appellatæ, & de quibus consulendus omnino Jamblichus de Myster. 8. 1. c. XIV. qui illas *Θεῶν Ἀνάγκαι* Diis proprias, illisque omnino dignas statuit; quod non ex aliqua vi externa tales eadem sint; verum quod ut bonum ex *Necessitate* exstare omnino debuit, ita illa *Necessitas* e voluntate Deorum benefica & eorum ordini ac naturæ immutabili congrua oritur. Immo unde Jupiter idem cum *Ανάγκη φύσεως* habitus, juxta Scenicum Philosophum Troad. v. 886.

Ζῆς, ὅτ' Ἀνάγκη φύσεως, ὅτ' Νῆς θροῶν,

Juppiter, siue es Necessitas natura, siue Mens mortalium.

Quo spectat proinde illud Plutarchi de Audiend. Poet. p. 31. ubi *Jovis* nomine apud Poetas, quandoque *Fatum* tradit designari; ac unde idem Juppiter, *Fatum* etiam *dirigere* ab Æschylo dicitur Suppl. v. 681. Adde hic postremo Hefychium, qui forte hunc Callimachi locum ante oculos habuit, *Ἀνάγκη, Ἀνάγκη*.

V. 124. *Ἀσπαμίνης ἀπ' ἑμείο λοχιδίης*] Quæ ratio etiam paullo ante a nobis indicata, nempe ad vers. 111. ubi enixe Latona ex potere dicitur, quo in Penei aqua parere illi liceat; & ibi proinde, ut vel hic liquet; *λαστροῖ λοχίαι* seu *λοχίαι καὶ θάλασσαν* nancisci. Qua de re insuper videri possunt, quæ notavi ad v. 16. Hym. in Jovem.

V. 125. *οἶος ἴφιδρῶ*] Sicut haud una hujus vocis *ἴφιδρῶ* occurrit apud antiquos Auctores acceptio, ita obvia eadem in palestra aut athleticis agonibus, de tertiaro, qui nempe duobus jam victis novus sedebat athleta, *ἴφιδρῶ*, ut in certamen cum victore descenderet; prout id notant veteres Sophoclis Enarratores Ajac. v. 618. ac unde in antiquis Glossis, *ἴφιδρῶ tertiarium* dicitur. Quem genuinum vocis illius sensum, quamquam erudite a magno Budæo jam e Plutarcho observatum, non adsequuti sunt subinde Latini veterum Hellados Scriptorum Interpretes, ut id pluribus notamus ad Æschyli Chæroph. v. 866, ubi de Oreste dicitur, quod solus relictus esset contra duos *ἴφιδρῶς*. Haud aliter ac *ὅ τῷ ἀγῶνι ἴφιδρῶ*, in certaminibus succenturiatus, a Philone etiam dictus Legat. ad Cajum p. 496. & apud Xenophontem *Ἀποβ. I. II. p. 286. ἄλλοι ἀπ' τῶν ἐπιγέτην κατακτείναντες, ὅς Βασιλεὺς τὸν μόνον ἴφιδρῶν ἀγανίζομιθα*, qui aliud fecerimus, quam quod esse

[Dd 2]

fo

so homine bene merito, adversus Regem maximum, qui in casu locum ul-
tor succedet, decertabimus. Unde eodem sensu vox ἰφιδρεία a Platone
adhibita, sed cujus locus itidem male ab Interpretibus Ficino ac Serra-
no, quorum iste eadem prioris verba ibi retinuit, acceptus, nempe de
Legib. l. vii. p. 819. Καὶ πικρῶν καὶ καλῶν ἰφιδρείας καὶ συλλήξεως ὁ
μίση, h. e. pugilum ac luctatorum ad certamen sortito succenturiatorum
vice. Inde ἰφιδρεία & ἰφιδρεύειν, subinde adhibita, de subsidiario mili-
te, seu quod Gallis dicitur, so gardor pour un corps de reserve, sicuti
apud Polybium lib. i. p. 8. & p. 17, & alibi, ac Plutarchum haud se-
mel sumitur, ut in Marcello p. 299, & Philopœem. p. 358, &c. Ita etiam
ἰφιδρῶν in genere, ut notant Critici ad Euripidis Phœn. v. 1102. ἀντίπα-
λοι, ἀνταγωνισταί, ἐπικαταζόμενοι, ἀντιτάτισται, adversarii, antagoni-
sta, consistentes ad resistendum, seu qui cum hostibus congregiantur; &
quæ postrema nominis illius ἰφιδρῶν originem simul ac rationem tan-
quant. Hinc Æneas ad Hectorem apud eundem Tragicum in Rheto
v. 119.

ἰφιδρῶν παῖδ' ἔχεις τὸν Πηλέως,

parasum adversarium habes filium Pelei Achillem,

& a Pindaro p. 367. τραχὺς καλιγόντος ἰφιδρῶ, asper inimicis adver-
sarius, seu, ut ibi Grammatici, ὁ ἐπικείμενός τοῖς ἐχθροῖς, ὁ ἰφιδρεύων
καὶ ἐπιτηρῶν ἀθλητικὸν τὸ γήμα, εἶς ἀπὸ τῆ δυσκαταγωνιστῶς, inimi-
cis imminens, captans & observans; athleticus autem sensus, quasi pro
eo qui difficulter vincitur. Quomodo pro insidiatore & exploratore, seu
in ipsecula ad nocendum posito, ἰφιδρῶ etiam, sicuti Mars hoc loco a
Junone ad id munus obeundum (de qua re jam supra v. 64. ac in se-
quentibus) constitutus; quo nempe specularetur ac vetaret, ne tutum
ad puerperium locum in iis, quos adibat, locis, Latona continuo nan-
cisceretur.

v. 127. Τὶ μύσομαι] Ita subinde veteres Tragici, Æschylus Sepr.
Theb. v. 1065. τί δὲ δεῶ, τί δὲ μύσομαι, & Sophocles similiter Trachin.
v. 990. τί δὲ μύσομαι, quid autem consilii capiam?

v. 128. ἴτω πεπερωμένη ἡμῶς] Idem nempe, quod Æschylus Suppl.
v. 1055.

Ὅ τι τοῖ μύσομιόν ἐστι, τὸ γένοι' ἂν,

Quod a fato decretum est, hoc fiat;

ac Euripides Hecub. v. 43, ἡ πεπερωμένη δὲ ἄγει, fatum autem impellit;
& Alceit. v. 145.

Πεπερωμένη ἢ ἡμέρα βιάζεται,

Fatalis enim dies impellitur,

seu quod Aristoteles apud Stobæum Serm. c. xvii. p. 600. dixisse fer-
tur, ἀφροκτὸν ἐστὶ τὸ τῆς πεπερωμένης κακὸν, inevitabile est dari malum;
quod nempe a fato decretum est. Quod proinde dici ab iis consuevit,
qui hinc id, quod ab iis exigitur, vel commiseratione, ut hic erga La-
tonam Peneus, vel alia de causa annuere non detrectant; illinc tamen
imminens inde sibi præsentissimum exitium seu fatum facile prævi-
dent, quod evitare scilicet nequeant.

v. 130.

V. 130. Διψαλίην ἄμπωτιν] Absorptam iri omnem Penei aquam hæc notant, semel scilicet recepta intra ejus alveum Latona; atque ita eodem plane exsiccato, aridam, ubi prius erat hic fluvius, fore deinceps terram. Unde opportune ad hunc locum ἄμπωτις a veteribus Grammaticis ad Pindari Olymp. Od. ix. p. 88. dicitur τὸ λιγύροισι πεδίοισι ἐκ τῆς τότε πλημμύρας, ἀναποδίττω τῆ ὕδατι, campus appellatus est post eam, qua tunc consigerat, inundationem, aqua nempe resorbente, seu post aqua, qua illic inundaverat, recessum. Neque enim ἄμπωτις de solo marisimi aestus refluxu, sed in genere de quovis maris aut fluviorum etiam post exundationem ἀφανισμῶ, ac sequuta inde ξηρασία subinde adhibita. Quomodo de aquarum, post terram iis obrutam, recessu, dixit Pindarus dicto ante loco ἀνάπτωσι, ἔξαιφνας, ἀνελον ἰλαῖν, recessu aquarum repente exundationem resorbuisse; ac, ut ibidem rursus Critici, ἀντλον, τῆ χύσει καὶ τῆ ρύσει λέγει τῆ ὕδατι, ἢ ἄμπωτις ἀνεξαίρασι, h. e. effluxum & eluviet aqua dicit, quom ἄμπωτις seu recessus quis exsiccat. Unde etiam omnino emendandus, qui ad eum Pindari locum respexit Hesychius, & quo adstruitur Guyeti de eodem loco conjectura, ἄμπωτις, ἀνάπτωσις, (non ἀνάπτωσις) ξηρασία. Quamquam eadem vox ἄμπωτις, sicut etiam πλημμυρεῖς apud Strabonem l. i. p. 6. de marino aestu, tam accedente, quam recedente, dicta nonnunquam legitur. Ita Josephus de Lusitanis agens & Cantabris, ait Αλωσ. l. ii. c. xvi. p. 806. ἐδὲ γύσταρ Ὠκειωτὸς φοβερῶν καὶ τοῖς ἐπιχωρείοις ἄμπωτιν ἰπάγων, neque vicinus Oceano terribilem accolis aestum marinum adducens, non ut ibi vetus Interpres, & quod retinuit ejus interpres, Gelenus, accolis suis fragore terribilis. Quo sensu etiam vox ἀμπωτίζου a Philone adhibita, ubi nempe de Oceano agens ait de Somn. p. 1124. ἀμπωτίζου δὲ παρ' ἀντοῖσιν θάλατταν, apud eos enim mare reciprocatur, accessu nempe ac recessu marini aestus, non proinde ut ibi Interpres, mare resorbetur, quasi nempe de solo recessu, non vero accessu quoque marini illius aestus ageretur. Adde Pausaniam l. vi. p. 378, qui Tartessum ait, maximum Hispaniæ fluvium Boetimque postea dictum, καὶ ἄμπωτιν παρὶ χόμβου, non cum Amasæo, praesens vorticosum gurgitibus, sed ut bene jam ibi Sylburgius, marini aestus motu reciprocantem. Mitto hinc alium inde ortum ejusdem vocis ἀμπωτις usum apud Hippocratem haud infrequentem, de humorum nempe ab externis partibus ad internas recessu, de quo abunde in Oeconomia divini senis Fœsius. Διψαλίον vero, quod hic legitur, seu δίψιον, de solo arido a Græcis dictum, ac unde πολυδίψιον Ἄργου, aridum Argus solum, quod ante erat paludosum, appellatum, jam alibi in his Observationibus monui; & de quo postremo adhuc infra dicitur ad v. 46. in Lavacrum Palladis.

V. 134. Παγγαίη φεθάλωμια] Situs hic mons Pangæus in Thraciæ ac Macedoniæ confinibus; unde factum, ut ab aliis Thraciæ, uti quoque in Græcis ad hunc locum Scholiis, ab aliis autem Macedoniæ fuerit adscriptus: sicuti confusa sæpius occurrunt in veterum monumentis, alia utriusque regionis, ob earundem nempe viciniam & mixtos

subinde fines, loca. Ex antiquissimis certe Auctoribus, qui hujus montis meminerunt, occurrit Æschylus, atque ita, ut eundem Macedoniam haud obicure adjudicet. Ubi enim ille Persarum, post acceptam ad Salamina cladem, fugam narrat in cognominæ dramate, ait inter alia v. 492. &c.

Ἰς τὴν Μακεδониαν

Χώραν ἀφικόμενος ἔκ' Ἀἴθης πόρον,
Βόλβης δ' ἴλοιον θήνακα, Πανγαιῶν τ' ἕρποντα,
ἐν Μακεδονίᾳ

Regionem prouenimus ad Axium fluvium

Bolbosque palustrem arundinem, Pangæamque montem.

Quæ cum satis sint perspicua, tum ut de *Ænio*, noto Macedoniæ flumine, nihil dicam, *Bolbo* etiam *palus* eidem regioni a Thucydide tributa l. 11. p. 168. ac alibi, ita a Scylacæ in Periplo p. 25. ac Stephano præterea, sed ubi male Βολβῶν pro Βόλβῃ, quod vidit ad Scylacem doctissimus Vossius, dicitur; & quibus proinde major habenda hic fides, quam Græcis Æschyli Enarratoribus, qui eandem paludem in Thracia existisse tradunt; nisi non quidem ad Æschyli, sed ad sua demum tempora, quod sæpenumero contigit iidem respexerint. Mitto vero, quod de auri & argenti metallis in eodem Pangæo monte existentibus memorant Herodotus l. 11. c. cxii, Strabo in Excerpt. l. 11. c. 331, & quod a Plinio insuper additur l. 11. c. lvi, auri metalla & consuetam Cadmeæ Phœniæ ad Pangæum montem inuenit. Unde lux proinde Euripidi in *Rheso* p. 970, ubi ἐκάργυρος χθόνα, argentiferam terram vocat eundem tractum, in quo antea *Pangæi* montis, seu ut eum vocat, Πανγαιῶν πύργου, *Pangæi rupem* memorauerat; in qua nempe occultandus foret in posterum *Rhesus*, post mortem ἀνδραποδιῶν, seu *femi-Dens* futurus, *Bacchi* nempe ibidem, qui eum montem quondam inhabitauerat, sacerdos. Unde in eodem *Pangæo* argenti venas adhuc reperiri tradit *Bellonius* Observat. l. 1. c. lv. Neque mirum, ut hoc addam, *Martem* in specula montis *Æmi*, qua de re supra v. 63, positum, inde continua hic dici *Pangæi* montis avulsa subtulisse *cacuminis*, quibus nempe *Penei* fluenta obrueret. A *Pangæo* enim haud procul adeo mons *Æmus*, unde etiam uno intuitu utrumque conspiciere dicitur *Baccha* *Edonis* apud *Lucanum* l. 1. v. 679.

video Pangæa nivosis

Cana jugis, latosque Æmi sub rupe Philippos.

Quæ tamen urbs *Philippi*, quod ibi a viris eruditis haud præteriri debuit, non ad *Æmi*, sed ad *Pangæi* radices erat sita; sicut id in *Strabonis* Excerptis l. 11. p. 331. ac *Dione* l. xlvi. p. 347. legitur, ac e *Theophrasto* insuper liquet *Hist. Pl. l. vi. c. vi*, ubi de rosis centifoliis agens, ait, plurimas circa *Philippos* nasci, quas incolæ ex *Pangæo* ferunt, πλεῖστα δὲ τὰ τοιαῦτα ἐστὶν ἐπὶ Φιλίππων· ἔτι δὲ λιγυρόταται ἐκ τῆς Πανγαιῶν φωνήων.

V. 136. ἀσπίδα τύψεν ἄκωνῃ Δύρατος] Haud mirum de *Marte* hoc dici, ab eo *styracem* lingua *cuspide*, quo strepitum inde ingentem ac terrorem

rorem simul cieret, percussum. Quam in rem, & qui hinc illustratur, præclarus est apud Ammianum locus l. xv. c. viii. *militares omnes horrendo fragore scuto genibus illidentes, quod est prosperitatis indicium plenum, nam CONTRA cum HASTIS CLYPEI FERIUNTUR* (ut a Marte hoc apud Callimachum loco) *IRÆ documentum est & doloris.* Et vero alibi apud eundem Historicum legas, & quod ab eruditissimis Ammiani Enarratoribus Lindenbrogio & Valesio paucis adnotari vel expendi meruerat, postremum hoc in plausu militari ac ut *plenum prosperitatis indicium* (Juliano nempe Augusto a militibus declarato iisque pro tribunali fausta quæque & grata pollicito) itidem factum, lib. xx. c. v. *huc fiducia spe majoris animatus infelix miles, dignitatem jam diu expertus ac prætorum, HASTIS FERIENDO CLYPEOS sonitu assurgens ingenti, uno propemodum ore dictis FAVEBAT & factus.* Adde, quod solita sint alioquin, & de quibus jam ante, Gradivi Patriæ in simulacris ejus ac nummis antiquis insignia, *Hasta nempe & Clypeus*: sacræ etiam forent vulgo eidem Marti veterum id genus campestris seu ludicræ hastarum ad clypeos æreos adlisiones. Unde de iis Claudianus VI, Conf. Honor. v. 624. &c.

*jucundaque MARTIS,
Cernitur, insonit cum verbere signa magister,
Mucronisq; edunt pariter tot pectora motus,
In latus ADLISIS CLYPEIS, aut rursus in alium
Vibratis: grave PARMA SONAT MUCRONIS acutum
Martur.*

In quibus proinde ejusdem Pœtæ verbis, primo *Martis*, dein *adlisis Clypeis*, & inde *mucronis acutum* mirum, opportuna existat hujus apud Callimachum loci interpretatio. Ut mittam insuper notas Saliorum, Martis apud Romanos Sacerdotum, similes id genus, ac in nummis etiam antiquis expressis cum scutis itidem seu ancilibus & levibus hastis, in campo nempe Martio circumscriptiones ac strepitus.

V. 137. *ἡ δὲ ἀλάλιξις κόρυμβον*] Quod nempe dixit etiam adducto modo loco Claudianus, *grave parma sonat*; & Silius l. iii, v. 348,

Ad numerum testatus gaudens plaudere cotras.

Adde, quæ supra ad v. 141. Hym. in Dianam *ὁ σακίσαιον κόρυμβον*, in *clypeis armisonitum strepitum*, jam sunt a me adnotata. Ut mittam Thracum solemnes fuisse id genus, quod vel e Xenophonte ibidem monui, exercitationes, & opportune proinde huic Deo in Threjiaci montis Æmi vertice constituto.

V. 138. *καὶ πρὸς Κρανῶντι*] Opportune facta hic *Cranonii* hujus in Thessalia *campi* mentio, qui nempe *ὁ τοῖς Τίμπεσι*, ubi erat urbs *Κρανῶν* dicta, sicut e Stephano liquet, erat situs; & per quæ loca seu Tempore labens, uti antea dixerat Poeta, Peneus, Latonam intra alveum suum recipere jam arduerat. Eadem proinde loca illo strepitu & fragore adlisorum hastæ mucrone clypeorum, terrere hic vult Gradivus, utque a simili proposito caveant, dimovere. Eiusdem vero *Cranonii* in Thessalia oppidi facta etiam alibi ab hoc Poeta mentio, nempe in-

fra v. 77. Hym. in Cererem, ἐπὶ Κεράνῳ βίβημι, *Cranonum abis*. Hunc vero Callimachum in alio insuper opere, nempe ἐν Θαυμασίοις, juxta & Theopompum, perhibere duos tantum corvos reperiri in eadem *Cranone*, qui, alio corvorum pari progenito, continuo discedant, tradit Stephanus in *Κεράνῳ*. Quæ narratio, quum in Aristotelis *Θαυμασίοις* *Ακυσμ.* cap. cxxxvi. itidem occurrat; inde nata τῷ πάντῳ Salmasio occasio ad Stephani marginem, ut refert simul ac improbat Berkeleyus, legendi ibidem ὡς Καλλιμάχου καὶ Δριστεύου ἐν Θαυμασίοις. Quamquam vero ad ea Hymnorum loca, in quibus hujus *Cranonis* meminit, uti videmus, Callimachus, illa, quam ex eo ibi memorat Stephanus de corvis narratio non adtineat: merebantur tamen eadem ne indicta abirent viro docto aut doctissimo Holstenio, ubi illi cæteroque veteres adducunt Auctores, Herodotum, Aristotelem, Laertium, Antigonum Carystium, ac Strabonem in Excerptis, qui hanc *Cranonem* memorant. Quibus addi insuper poterat cum iidem Auctoribus antiquior Hippocrates, apud quem legas Epidem. l. 11. Text. 1. Ἄνδρακας ἐν Κεράνῳ θίενοι, *Cranone carbunculi assini*, & lib. 1v. Text. xxxvii. ἐν Κεράνῳ, Λύκωνος Γραμματικῆ ἐν πυρτῆ χολάδιος, in *Cranone Lycinæ Grammatico ex febre biliosa* &c. tum Galenus Com. in 1. Epidem. Text. 1. a quo situs etiam illius urbis traditur; ἢ Κεράνῳ ἐν κοιλῷ καὶ μισημῆενῷ χρωεῖα κειμένη, *Cranon in concavo & meridiano loco sita*, ac inde putridis morbis & carbunculis, ut ibidem addit, obnoxia. Adde Plutarchum in Hyperide pag. 849. μετὰ τὰ Κεράνῳ συμβάδντα, post ea quæ apud *Cranonem* contigerunt, seu, post cladem ibi acceptam, ut eadem reddit interpretēs. Κεράνῳ & vero, sicut hic πιδίον Κεράνῳ, dictus hoc oppido oriundus, Scopas: tam ille, nempe, cujus meminit Laertius in Socrate p. 95. noviss. ed. Batav. & Libanius Declam. xxix. p. 682, sed apud quem postremum male ὁ Κεράνῳ legitur, quod erudite jam ad Laertium monuit doctissimus Menagius; quam alter, quod ille ibi quoque observat, *Cranonius* itidem Scopas Simonidis æqualis, de quo agunt Cicero l. 11. de Oratore & Quintilianus l. xi. c. 11. Immo unde *Cranonisque domos*, hujus nempe *Cranonis* Thessalix oppidi dixit Catullus, prout e vestigiis veterum librorum eruditissimus P. Victorius, aliique jam ante eum viri docti, & quibus postremo accessit Poetæ illius doctissimus Enarrator If. Vossius, legendum adnotarunt; ac ubi opportune idem cum *Larissa*, de qua facta paullo ante a Callimachō mentio, conjungitur. Nempe Epithal. Thetid. v. 36.

Cranonisque domos, & mœnia Larissæ,

ne quidquam reclamante illustri Scaligero, qui *Grajugenasque domos*, sola ductus conjectura ibidem legit. Postremum enim Catulli apud Gallos, qui melius utique de cultissimo Poeta, atque imposita sibi, quam in lemmate præfert eundem enarrandi provincia, mereri potuisset, interpretem haud moror; qui lectione illa *Cranonisque domos*, non præterita solum, sed etiam indicta, Scaligerianam retinuit.

V 139. ἀρχίστατο πάσα Θεσσαλίη] Voce ἀρχίσταται hic usus Poeta pro *κοιτητοῦν* aut *concessi*, prout subinde a veteribus factum docet Athenæus

neus l. 1. p. 21. τὸ δὲ ὀρχεῖσθαι, ἐπὶ τῷ κινεῖσθαι καὶ ἰρριτίζεσθαι, h. e. ὀρχεῖσθαι, autem pro moueri, aut irritari, adductis ibidem eam in rem duobus ex Anacreonte ac Jone exemplis. Hinc erudite Hesychius, ὀρχεῖται, ἀγροῖσται concutitur, ac opportune omnino ad hunc Callimachi de tota Thessalia ad Martis clypeum quatientis sonitum, commota & concussa, ut id continuo hic additur, τοῖος δ' αἶψ' ἀσπίδος ἔβραχον ἦχος, salis enim e clypeo infremuit sonitus, & de cujusmodi ad clypeos, ut cum Plauto loquar, *sinnimentis* modo actum v. 136.

V. 142. Κατυδαῖος γίγαντος] Vox κατυδαῖος, quæ hic legitur, non debuerat a Thesauris aliisque recentioribus Hellenismi promptuariis exulare, quam retulit etiam in Glossas suas Hesychius, κατυδαῖος, νεκροί, κατάγειος, μοτιμί, subterranei, & quo postremo sensu eadem hic sumitur. Itaque κατυδαῖος pro eodem apud Oppianum *Αλιευτ.* l. 111. v. 488, ubi, de mintha herba in Nympham scilicet mutata, ait,

Φασὶν ὑπυδαῖν ἴμεναι Κωκύτιδα Νύμφην,
Perhibens subterraneam fuisse Cocytidem Nympham.

V. 143. ἐς ἑτέην Βελαρῆος ἐπωμίδα] *Επωμίς* hic non de *superhumerali* pallio seu peplo, sed de ipso latere dicitur, sicuti apud Euripidem de ipso humero seu superiori humeri parte Hecub. v. 558.

Λαβῶσα πέλυσξ ἄκρας ἐπωμίδος.
Adprehendens peplos ex summitate humero.

ac ut ibi Critici, ἐπωμίς, ὑπερίχον βραχίονος, quod eminet supra brachium, & in Iphigen. in Taur. v. 404. γυμνάς ἐν χειρῶν ἐπωμίδος, nudos manuum lacertos, ad remos, quod ibi sequitur, adplicantes. Haud aliter nempe ac ἐπωμίς de summitate humeri, seu superiori brachii parte, quæ vicina humeris a Medicorum filiis sumitur, Hippocrate, Galeno, Rufo, qua de re videri potest Fœsius in *Oeconomia* Coi Senis, & G. Hoffmannus ad Galenum de *Uso Partium* l. xiiii. c. xlii. Unde hic etiam pro latere vox eadem a Poeta nostro usurpatur, & quomodo de Encelado dixit itidem aut imitatus est, non Virgilius solum, quod hic viderunt jam alii, & sicut vera ejus lectio jam ex optimo Codice Mediceo a viro clarissimi nominis Nic. Heinsio feliciter est adserta,

Es fessum quoties MUTET LATUS, invetere ovem
Trinacriam;

sed Statius etiam, *Enceladus mutare latus*, ut jam ad Ovidium monuit idem ejus Sospitalis Heinsius, ac ubi etiam e veteribus libris, & mutare latus legendum itidem docuit, nempe Metam. v. xiiii. v. 936. Haud mirum vero confundi subinde à Poetis hos terræ filios, & eadem cum de utroque, *Enceladō* nempe & *Briareo* seu *Ægeone*, tum de Typhæo ab iis dici, ut hic etiam in Græcis ad hunc locum Scholiis traditur. Res autem vel pueris, qui Poetas veteres legunt, nota.

V. 144. Θερμαύσαι το] Hinc emendandus Hesychius Θέρμαυσαι, χάρμιοι, non ut ibi hætenus, Θερμαύσαι. Sic in sequenti apud eundem Glossographum voce Θερμαύσαι etiam legendum, non Θερμαύσαι, quod jam viderunt alii, de quodam nempe fervidæ & velut lymphaticæ saltationis genere, de qua consuli potest diligentissimus Meursius in

[Dd 5]

Or-

Orchestra, & unde verbum *Θερμαυτέριζον* de jis, qui eandem exercebant, apud Lucianum de Saltat. p. 927. To. 1. ed. Salm.

V. 147. *σπίλοι τόσους ἰσχύλαους*] Non *δυρεὶς* proinde hic seu *scutium* proprie dictum, qualla vulgò oblonga aut Thracia etiã *pelta*, quarũquam Threjcicus haberetur hic *Mars ἐκλοφύλαξ*; quæ lunatã erat, seu *dimidia luna ἦμισον πεπληθυσίας* instar; sed velut *πληρωμένος*, seu quæ ad instar Argivi aliisque etiã Græcis usitati olim *εὐρπει*, de quo notum illud *Æn.* l. 111. v. 637.

Argolici εὐρπει, aut Phœbæ lampadis instar.

Σάκος vero & *ἀσπίς* (quamquam aliquot inter utrumque discrimen statuerint nonnulli veteres Grammatici; juxta Eustathium ad *Illad.* 3, p. 996.) promiscue de *ἰσχύλαο* seu orbiculari ejusmodi *εὐρπει* dicta, ex Homero & Tragicis antiquis obvium, uti vel ex *Æschylō* *Sæpt. Theb.* v. 515.

Σάκος κυκλωτῶ, σώματος ἀσπίδω,
Clypeo rotundo, corporis munimentis.

Unde etiã *κύκλος* apud Græcos, & inde *orbis* apud Latinos, quod obvium, de *ἰσχύλοις* ejusmodi *εὐρπεῖς* dicti. Sed qua de re agimus alibi plenius.

V. 150. *Κοικῆς*] Seu *Κοιχόσις*, prout eadem *Λατοῖα* præter Mythographos, ab Apollonio Rhod. dicitur l. 11. v. 712. *Ἀπὸ Κοιχόσις, Λατοῖα Κοῦο γένις*; ac unde eadem in veteri grypho seu ænigmate dicta apud Athenæum l. x. p. 459. *ἀρεθμοῖς παιῖς, παντὲρ ἴλια*, quod nempe *Ἀπὸ ἦτις Κοῖς ἔστιν ὀνομαστὴρ. Μακεδόνες δὲ τὸν ἀρεθμὸν, Κοῖς ἀποκαλοῦνται, Λατοῖα ἔστ' ἑοῖ ἴλια*; *Cocon* *λατοῖα* *Macedones* nūmetum appellānt. Multæ enim p̄culiæ erant veterum Macedonum glossæ, seu locutiones a communi Græcorum lingua diversæ, cujusmodi plures olim congesti ad Juliani Cæsares p. 389; seu nempe illæ e veteri & antiquissima eorum tractuum, Hellenum nempe apud eos & vicinos Thessalos, lingua; seu vero e commerciis Macedonum sub Alexandro ejusque successoribus cum Syris, Persis, Ægyptiis, fuerint profectæ; & unde redarguuntur haud semel a Phrynico, qui postremæ hujus notæ vocibus usi sunt Græcorum Scriptores, Menander, aliique. Ita etiã non *κοῖος* quidem, sed *κοῖος παρὰ Μακεδόνων οἰκονομῶ*, apud *Macedonas* *dispenfator* ab Arcadio, Grammatico inedito in Bibliotheca Gallorum Regia, dicitur; quod ex Oriente petita utique videtur, ubi a voce *ἑπρ κιδ-*

ἑπρ, facta vox Arabica *مقدم* *makadom*, *propositiuus*, *Oeconomus*, ac unde formatum a Syro-Macedonibus illud *κοῖος*; de *Oeconomo* seu *δοπι προπῆτο*, ultima nempe littera *π* seu *μ*, qua in fine vocum carent Græci, mutata in *σ*.

V. 152. *ἰλημοσύνης*] Pro nativa nempe hujus vocis significatione, de *ἰκλιμῶ*, seu *misericordia*, qua erga *Latonam* errandam & jam partui proximam adfectus fuerat hic *Poneus*, eique continuo cum præstantissimo etiã discrimine *opem* ferre paratus. Quo sensu *ἰλημοσύνη* *ἄδου*, *misericorditer opem ferre*, dixit *Diogenes Laertius* in *Aristotelo* l. v.

l. v. p. 277. ult. edit. Hinc eadem vox ab Hellenistis in Novo Fœdere, ac dein a Christianis usurpata, pro beneficentia in egenos seu ope, quæ *misericordia* nempe in eisdem erogatur; & cujus vocis eam in rem usum, ut inusitatum parumque sibi probatum in iisdem redarguit ὁ Παρθένος Julianus Orat. vii. p. 417. ἰσως δὲ καὶ διὰ τὸ μνηστὴρ ἑμῶν εἶπας ἀεὶ κληῖται τῆ φερολογεῖν ἐν τῶσδε αἰσῶσι, ὅσον ἀκρίβειαν ἢ λήγασαι, καὶ εἰδὲν ἕως ἘΛΕΗΜΟΣΥΝΗΝ, ac foras pro eo, quod nullus colligenda pecunia, quem illi (Galilæi seu Christiani) habens vobis est color, quam nescio quomodo ELEMOSYNAM appellans. Primitivo autem vocis illius sensu, vox eadem a senioribus subinde adhibita, ut in Jacobi verbis a Josephi filii contententis, ne in Ægypto sepeliretur, Gen. xlvii. 29. ποιήσεις ἐπὶ ἐμοὶ ἔλεημοσύνην, juxta veterem Interpretem, & facies tibi misericordiam, seu hanc benevolentiam gratiamque mihi præstabis, ne sepellar, quod addit, in Ægypto. Hinc utramque etiam vocis illius significationem tradunt veteres Glossæ, Ἐλεημοσύνη, Misericordia, σίψις, σίψις.

V. 155. Ὁ δὲ λιπαρὸν θησαυρὸν ἔχειν ἀδὲς ἕρμων] Λιπαρὸν ἕρμων, hic de præclara seu opportuna navium statione dixit, quomodo eadem vox λιπαρὸς seu λιπαρὸς subinde apud veteres Poetas, de tetra aut loco præstanti seu splendido dicitur, ut de Athenis apud Pindarum Isthm. Od. ii. p. 445. Aristophanem Equit. p. 36. λιπαρὰ Ἀθήνη, & λιπαρὸν γῆν, de Attica similiter dixit Euripides Iphig. Taur. v. 1131. Ita pro jucundo & grato eadem vox usurpata quandoque, ut ab Oedipo ad conspectum filiarum reducunt apud Sophoclem Oed. Col. v. 1180. μὴ θαύμαζε ἐπεὶ τὸ λιπαρὸς, ubi Critici, πρὸς τὸ λιπαρὸς, τὸ ἀπύκνον, quod gratum est & perflacet. Ex hoc autem Callimachi loco, nec aliunde forte discimus, opportunum navium stationi portum habuisse, seu εὐλοπιῶνας fuisse eadem Echinadus Insulas; quas aliqui desertas existisse tradit Thucydides l. ii. p. 171, asperas autem & incultas, ac unde nomen etiam iisdem inditum fuerit, Strabo l. x. p. 453, ac Stephanus. Ἀστὴρ quidem vicina iisdem Echinadibus Insula, & de qua obiter actum ad v. 40, portus habere navium stationi opportunos, ab Homero dicitur Odyss. Δ. v. 848.

Ἀστὴρ ἢ μεγάλη. λιμῆας δὲ ἐν ναύλοχον αὐτῆ
Ἀμφιδυμοί.

Astoria non magna, portus vero in ea navibus apti

Ab utroque latere ingressum habentes;

sicut proxima etiam iisdem Echinadibus Ithaca, tres portus habere traditur a Dicæarcho p. 165. Mitto, quod Dulichium, inter eandem Echinadus recenset Strabo l. vii. p. 335. & alibi; neque Homerum repugnare ostendit, ubi Dulichii & Echinadum meminit, Iliad. B. v. 625. & cui Geographo accedit etiam Eustathius Odyss. H. p. 1414. A quibus tamen abeunt alii, ut Mela l. ii. c. vii. Plinius l. iv. c. xii.

V. 156. Ἐξυρὰ φιλοξενωτῆ] Hinc verè de iis Corcyraeis seu Phæacibus, quamquam anceps adhuc & incertus, ad quos adpulerat Ulysses apud Poetam Odyss. Ζ. v. 121. ἢ φιλόξενοι, an hospitium amantēs? Unde haud utique dubium, quin exulare hic debeat altera, quæ existat in libris

libris aliquot hujus Poetae scriptis, lectio, & quam jure etiamnum improbavit Anna præstantissima, nempe κακοζωνιάτη. Quamquam haud desint exempla violatorum a *Corcyraio hospium*, ut quod de Periandri filio apud eos aliquamdiu hospitante, ac inde ad patrium Corinthi regimen capeffendum evocato, nefarie ab iis occiso, narrat Herodotus l. III, c. LIII. Mirum autem videri posset Κέρκυραν, ut hoc loco, ita passim alibi apud veteres, qui ejus meminere, Auctores, Herodotum, Thucydidem, Strabonem, Dionysium Periegetem, aliosque, hodie legi; quum tamen veteres illius Insulae nummi, indubii ac domestici testes, & cujusmodi plures etiamnum prostant in præclaris Cimeliarchiis, constanter ΚΟΡΚΥΡΑ & ΚΟΡΚΥΡΑΙΩΝ præferant. Quamquam & Κέρκυρα etiam juxta nummos dicatur in Scymni Chii Periegesi p. 19, & ita subinde exstare in prisca Strabonis codicibus ad eundem ut l. VII, p. 299. sit monitum, prout quoque legitur l. I, p. 44. & in Excerpt. l. VII, p. 329. Unde quin potior hic longe sit, quæ iisdem codicibus accedit nummorum indubix fidei ac vetustatis auctoritas, ut pro Κέρκυρα & Κορκυραϊός, continuo Κόρκυρα & Κορκυραϊός apud dictos Auctores reponatur, dubitare equidem haud licet. Id quod a viro Corcyraeo, Andrea Marmora, qui patrias antiquitates illustravit libro ea de re Venetiis edito, sed quem necdum videre mihi contigit, monitum, possum equidem jure augurari.

V. 160. Κών Μερωπίδα ἤσας] *Meropis* nempe, non *Meropus*, ut notat ad hunc locum, vir doctus, dicta olim *Cos* Insula, quomodo eandem etiam vocant, Κών τῆν Μερωπίδα, *Coon Meropidem*, Thucydides, Strabo, Antonius Liberalis, Aristides; quorum loca jam ad Stephanum congestit doctissimus Holstenius, & quibus accedit Pausanias l. VI, p. 370. ἐκ τῆς Κῶ Μερωπίδος, *e Coon Meropide*, item Plinius l. V, c. XXXI. Hinc *Μερωπίς* hoc loco ob metrum, sicuti Πελοποννήσις *Peloponnesus* supra v. 73, vocata ab Eustathio traditur ad Iliad. B. p. 318. Quum vero triplex tradatur, in Græcis ad Poetam nostrum Scholiis, hujus nominis ratio; aut quod Rex illius Insulae fuerit *Merops*; aut quod *Meropes* eam inhabitarent; aut quod *Meropis* filia fuerit *Cos* seu *Coos*, unde etiam Insulae nomen; tria illa ad unum refert, de quo facta hic ab Anna cultissimi ingenii mentio, Hyginus Astronom. l. II, c. XVI. *nonnulli dixerunt etiam, Meropem quandam fuisse, qui Coon Insulam sennerit regno, & a filia nomine Coon, & homines ipsos a se Meropai appellans.* Dicti utique a Græcis *Meropes* prisca illius Insulae incolæ; unde πόλις Μερόπων, *urbs Meropum* appellata ab Auctore Hymni in Apollinem v. 42. & a Pindaro Μερόπων Ἰθρία, *Meropum gentes*, Isthm. Qd. VI, p. 471. Sed in quo utroque, male *μερόπων* per vocem *mortalium* reddunt Interpretes; sicuti de priori jam ad Strabonem viderat ὁ πᾶν Casaubonus p. 244, de posteriori vero ad Stephanum eruditissimus Holstenius, a quo alibi, nempe ad vers. Γάδαρα, ineditum antea Meleagri, qui inter Coos vixerat, Epigramma adfertur, ubi idem Μερόπων αἶσόν, *Meropum civem* se vocat; & de quo Meleagro similiter dicitur in alio veteri Epigrammate LXX, Anth. l. III, c. XXV.

Κῶς

Κῶς δὲ ἰρατὴ Μερῶπων πρέσβων ἐγχοτρύφει,

Cos vero amabilis, Meropum senem in senectute alit.

Quibus adde Quintilianum l. viii. c. vi, Plutarchum Quæst. Græc. p. 304 Aristidem Orat. in Asclepiadas p. 77, Tom. i, Hyginum, adducto ante loco. Immo quomodo *Meropes* etiam de *Cois* dicti; eo Apollinis Didymei Oraculo, quod in Thaletæ apud Laertium legitur lib. i, & quod ibi unius vel Stephani, vel Plinii auctoritate; ubi potiora ac vetustiora suppetebant, testimonia, illustrent viri docti. Hinc etiam antiquum Apollinis in Delo simulacrum, opus τῶν κατ' Ἡρακλῆα Μερῶπων, οὐτως, qui circa *Herculem* erant *Meropum*, (seu qui ab eo, & qua de re adhuc versu proximo, debellati in *Coo* Insula) existisse a Plutarcho traditur de Music. pag. 1136. Meminit vero, ut obiter hoc addam, *Meropis*, ac ejus, juxta Interpretes ad eum locum, filiz, Euripides in *Helenæ* v. 387. ubi *Diana* dicitur e *Nympharum* Choro ejecisse

Χρυσόκην τ' Ἰλαφον, Μίρον τ' Τιτανίδα κόραν,

Καλλοσύνην ἕνικη,

Aureis cornibus insignem cervam, Meropis Titanida filiam;

Propter pulchritudinem;

& quæ priora vertit *Canterus filiam Meropis, qui unus fuit ex Titanibus*. Cui interpretationi tamen repugnat dicto paullo ante loco *Hyginus*, ubi de *Merope*, a quo dicti fuerint *Merops*, sicut a filia *Coo* denominata Insula, egisset, addit, *Hunc autem Meropem habuisse UXOREM nomine Ethemeam, genere Nympharum procreatam, qua cum desiderit colere DIANAM, ab ea sagittis figi cæpit, tandemque a Proserpina viva ad inferos arrepta est. MEROPEM autem desiderio uxoris permotum, mortem sibi consciscere voluisse*. Juxta quæ proinde apud Euripidem, non de *Meropis* filia, sed de uxore, una, ut ibi dicitur, *Titanidum*, sermo; quæ a *Diana*, nempe sicut *Callisto*, de qua modo ibi egerat *Tragicus*, in ursam, ita in auricornem cervam mutata fuerit, seu, quæ, quod a *Valerio Flacco* dicitur *Argon. l. vi. c. 71. setis fulgens & cornibus albescis*. Neque etiam idem *Merops* unus e *Titanibus* seu terræ filii a *Stephano* dicitur, aut a *Porphyrio* in vita *Pythagoræ* p. 187, qui *Triops*, inter dissentientes de ejus genere veterum Auctorum ac Poetarum fabulas, *Neptuni & Canaces*, aut *Solis & Rhodi*, aut *Lapithæ Apollinis & Stilbes Penei filius*; aut vero, juxta meliorum Auctorum fidem, ex *Inachi* posteris; a nonnullis etiam, ut *Pausania l. ii. p. 524. & Græcis Poetarum*, sicut *Homeri ad Iliad. B. v. 75: & Euripidis in Orestæ* Interpretibus, *Phorbæ filius & Pelasgi parens* statuitur. Immo adde hisce opportune, hunc *Triopem Meropis Patrem*, *Coi Regem* itidem existisse; dictumque ab eo *Triopis collem*, teste *Theocrito Idyll. xvii. vers. 68*. ubi de *Coo*, *Philadelphii*, uti mox videbitur, patria agens, ait:

Ἐν δὲ μιᾷ τριμῇ Τείλοπος καταθεῖο κολώνων,

Et eodem honore adscias Triopis collem;

quo nempe *Apollo Delum*; Critici vero ibidem Τείλοψ ἢ βασιλεὺς τῆς Κῶς, ἢ τὸ ἀκρατῆριον ἀνάμαται τῆς Κνίδος, *Triops ante Rex Coi, a quo*

quo Promontorium Cnidi denominatum, Triopium nempe, de quo in vicina Caria ab eodem Triopo seu alio Triopa condito intra ad v. 31. Hym. in Corer. ubi fit mentio, dicendi erit locus.

V. 161. Χαλκίσιος ἱερὸν μυχῶν Ἡρωίδας] Non ab Orphæo solum seu Onomacrito, quem adducit eam in rem vir doctus, sed ab Apollonio etiam in Argonauticis l. 111. v. 248. ac alibi, & Apollodoro insuper l. 1. c. 11. Chalciope, Medæ soror & Argi & Phryxo mater perhibetur. Neque tamen de ea Chalciope hic Poetæ sermo, sed de altera Coa Heroïde, e qua & Hercule natum filium Thessalum tradit idem Apollodorus l. 11. c. 711, aut Eurypylum Coorum Regem memorant veteres, uti mox dicitur, ad Homerum Critici. Cultum autem in eadem Coa Insula solenni ritu Herculem, abunde & Plutarchi loco constat, quem jam viderat vir doctus, & qui exstat Quæst. Græc. p. 304, ac præterea e nummis Coorum antiquis, in quibus subinde clava Herculis, aut ipsam Herculis caput cum leonina pelle occurrit; ac præterea ex alio insigni quodam nummo, a me itidem in Gallorum Cimeliarchiis viso, ubi Hercules infantem ulnis tenens, cernitur, & inser. ΚΩΙΩΝ; quod ad natum ex eodem apud Coos, & ex hac Chalciope Eurypylum haud imparito referas; & de quo etiam, ut Coorum Rege, ait Homerus Iliad. B. v. 677. καὶ Κῶν Ευρυπύλοιο πάϊς, & Coos Eurypύλι στείλασεν, ac ut ibi veteres, quod paullo ante monui, Critici, ἐπι Ευρυπύλοιο ἢ Ηρωίδας καὶ ΧΑΛΚΙΟΠΗΪ πάϊς, ἢ ἑσπέριας ΤΗΣ ΚΩ, quandoquidem Eurypylum erat Hercules & CHALCIOPE filius; illo regnavit in Coa. Adde, quod ejusdem Chalciope pater, uti videtur, & itidem Coorum Rex, sed ab Hercule capta Coa cæsus dicatur Eurypylus apud Apollodorum sub initium cap. ix. l. 1. pro solito nempe Græcorum more, ut avorum nomina nepotibus inderentur. Mitto hic, quod non Eurypyli, sed Alciopi apud Coos seu Meropas, filias, debellatis iisdem Meropibus, Herculem duxisse dicat Plutarchus loco ante jam a viro docto indicato Quæst. Græc. p. 304. Quia illud utique o modo dictis constat, Chalciope habitam illius tractus, & quam duxit apud Coos Hercules, e jusque meminit hoc loco Callimachus, Heroïda Haud aliter ac alter Eurypylus Telephides, seu Telephi filius, qui que stabat a Trojanorum partibus, cum apud Homerum Odyss. A. v. 518. tum ΗΡΩΣ ΕΥΡΥΠΥΛΩΟΣ dicitur in veteri & præclaro Pergamenorum nummo, quem dudum e Cimeliarchio Christianæ Augustæ depromptum protuli ac illustravi Diss. Præst. Numism. p. 479. & seqq. ἱερὸν autem μυχῶν, seu sacrorum huic Chalciope Heroïda recessuum vel antrum in hac Insula existisse, hinc præterea discimus; de locis sacris seu antris μυχῶν subinde a Poetis antiquis dici constat; haud aliter ac πελοποννήσου μυχῶν, πολλὰς κοινὰς ραδιμιστὰς ἀντρούων, Pythium, vocat Æschylus Eum. v. 39, ac alibi de eodem Chæroph. v. 953. ὁ Παρθιάσιος μίγαν ἔχων μυχῶν, Ἄρσθι Παρθιάσιον μῆγαν ἀντρούων, & μυχῶν Παρθιάσιων similiter de eodem Pindarus Pyth. Od. x. p. 311. aut de Isthmiis idem ait, Κορίνθου ἐν μυχῶν, Corintho in recessibus.

V. 164. ἐπι ἀντροῦ τῆς ἡ ἑσπέριας] Unde de eadem Insula Coa ἑσπέρια

πρὸς δὲ πᾶσα, αἴψα δὲ καὶ ἀίετα, καθάπερ Χῆς καὶ Λέσβος, tota fragum ferax, vivo etiam commendatissima, sicuti Chios & Lesbos, a Strabone dicitur l. xiv. p. 657. Exstat autem Coorum nummus a viro bene de hisce antiquitatibus merito, Car. Patino vulgatus Theol. Numism. p. 137. cum Herculis capite & inscr. ΕΥΚΑΡΙΠΟΣ ΚΩΙΩΝ, cui geminum viderat apud illustrem Fr. Gottifredi Cl. Holstenius, cujusque apud Stephanum meminit p. 184. ac ubi hæret, an illud *Ευκαρπία* sit ejusdem Insulæ, sicuti de ea dicto modo loco ait Strabo, an vero Herculis, an potius, & quod dein ex aliis similibus nummorum apud Coos inscriptionibus colligit, Prætoris seu Magistratus ibidem nomen. Quod postremum etiam est verissimum, & ex pluribus ejusdem loci nummis liceret ulterius comprobare. Ad hanc autem hujus Insulæ, quæ hic commendatur, singularem fertilitatem ac præstantiam spectat, quod juxta Cnidum in Zona maxime temperata sita dicatur apud Galenum ad Aphorismum π i v Hippocratis, ἡ δὲ ἀνεστῆς Ἰνσουλὰ τὴ καὶ μίση ζώνη τῆς ἐπιρροῆς ἐστὶ, ἡ δὲ Κνίδου καὶ Κῶ, ζώνη vero exquisita temperata ac modice ὀρεῖς habitabilis est, quæ per Cnidum & COUM Insulæ &c. Ut proinde haud immerito Κῆς Ἰνσουλὰ Coos ἀνοστής dicatur in veteri, de quo paulo ante, Meleagri Epigrammate, immo omnium Insularum similis magnitudinis pulcherrima, apud Aristidum in Asclepiad. pag. 78. Tom. 1. Mittit alia ejus decora, ut quod *Μετροπόλεος* nomine eadem decoretur in Artaxerxis Persarum Regis Epistola ad Coos, quæ una cum alijs id genus inter Cui senis libros est relata, sicut eadem *Cos λαμπροτάτη* seu *splendidissima* dicitur in Inscriptione hujus Insulæ a Cl. Sponio vulgata, Miscell. p. 337. Neque etiam, ut obiter hoc addam, aliena ab eadem laude *λαμπρῆς*, de qua paulo ante ad vers. 155. & quæ de Insula *Cos* hic a Callimacho dicitur, sicuti de una e Cycladibus *Ναξο* Insula ait Pindarus Pyth. Od. 10. p. 243. ἐν Νάξῳ λαμπρῆ, h. e. juxta Criticos ibidem *ἰνδαίμωνι*, *felici*, seu quæ omnibus bonis abundet; ac de *Thebis* itidem Pyth. Od. 11. *λαμπρῆ δὲ δὴ Θουρίων*. Et de Athenis (præter adductum auctor locum Isthm. Od. 11. ad vers. 155.) Nem. Od. 111. *λαμπρῆ δὲ Ἀθηνῶν*, h. e. ut haud male postrema hæc verba vertit Interpres, *splendidis ab Athenis*. Hinc idem usus vocis *λαμπρῆ*, ubi *ἰσχυρῆ* seu *comæ* subinde a Poetis antiquis eadem tribuitur, & quæ de se jam ante ad vers. 39. Hym. in Apollinem ac infra ad v. 32. Hymni sequentis in Lavacrum Palædis, ubi dicitur *λαμπρὸν σμασπῆμινα πλόκημον*.

V. 165. *ὦν Μαρτίων*] Quæ facta numero plurium a Latinis etiam haud semel dicta, ac in præclaris Diocletiani & Maximiani, cujusmodi dudum protuli ac illustravi, nummis, FATIS VICTRICIBUS, ac similiter in veteri Inscriptione FATIS CECILIUS FEROX FILIUS in schedis Bibliothecæ hujus Electoralis Pighianis.

Ibid. *ἰσχυρῆ δὲ δὴ*] Summæ venerationis & elegantie hæc & sequentia Poetæ verba, quibus denuo Heroi suo ac Benefactori Ptolemæo Philadelpho, sicut jam ab eo factum vidimus Hym. 1. in Jovem, obblanditur hic, qui in Regia ejus vixit & floruit Battiades. Ad receptum autem apud Ægyptios morem simul idem hic respicit, juxta quem

quem eorum Reges adhuc superstites, divinis honoribus coli ab iis contineverant; uti e Philone Legat. ad Cajum p. 1052. aliisque constat. Unde etiam hic Ptolemæus una cum conjugē simul & sorore Arsinoe, ΘΕΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ, *Deorum fratrum*, seu *Deorum fratris sororisque*; (Jovis nempe & Junonis, aut vero Apollinis ac Dianæ in antiquis nummis, & de quibus infra, exemplo) nominibus, cum in Monumento Adulitano a Leone Allatio primum edito, tum in præclaris nummis, quos olim primus in lucem protuli & explanavi, signatus legitur. Mitto, quod ibidem adtuli, aliquot Seleucidarum nummos, in quibus ad Ptolemæorum exemplum, vesana illa ΘΕΟΥ appellatio iis ibidem tribuitur. Natum vero & educatum in Insula Coa hunc Philadelphum, bene jam e Theocrito monuerunt hic priores editores; qui alioquin educatus duntaxat in eadem Insula, in Græcis ad hunc locum Scholiis dicitur.

V. 166. Σωτήρων ἕκαστον ἑλθεῖ] Ptolemæi nempe Lagi & Berenices, qui ambo augustis illis ΘΕΩΝ ΣΩΤΗΡΩΝ nominibus, in iisdem præclaris & antiquis monumentis modo adductis insigniuntur. Quibus accedit de ipso Ptolemæo, vulgo Lagi, Porphyrii in Excerptis Græcis Scaligeri ad Eusebium p. 59. testimonium, & quod SOTERIS cognomen ei primum a Rhodiis datum tradit Pausanias l. 1. p. 14. Quæ proinde referri etiam debet id, quod de eodem Ptolemæo adhuc superstite, a Rhodiis pro Deo culto profert Diodorus l. xx. p. 825; & de qua cæteroquin ΘΕΩΝ ΣΩΤΗΡΩΝ appellatione, eadem adulatione seu vesania aliis quoque Alexandri M. successoribus, ut e Seleucidis Antigono ac Demetrio &c. tributa, non ea hic pluribus tangam, quæ alibi dudum monui: idque ad instar Dioscurorum, & de quibus Dioscuris debet intelligi adposita prope Alexandriam a Soltrato Cnidio Inscriptio, ΘΕΟΙΣ ΣΩΤΗΡΕΙΝ ΥΠΟ ΤΩΝ ΠΛΟΙΖΩΜΕΝΩΝ, *Diis Servatoribus pro navigantibus*, apud Strabonem l. xvii. p. 791. Σωτήρες vero ob metrum pro Σωτήρι hic dicti, haud aliter ac apud Aratum Διοσημ., v. 31. Αὐτὸς μοι τὰ πρῶτα σωτήριον, *ipse quidem ante omnia hic Servator*, & in Duridis Epigrammate Antholog. l. 1. c. Lxx. Epigr. xviii.

Πῶ δὲ Σωτήρις τότε Δαίμονες ἔτρεπον ὄμμα;

Qui autem tum servatores Diis avertunt oculum?

Ibid. ἢ ὑπὸ μίτρῃ] Μίτρας de fascia seu diademate regio subinde dictam, ex Eulathio opportune hic monuit Vulcanius, & inde metonymice hic pro regno seu imperio, ut viderat jam ante H. Stephanus, immo quibus præverant Græca ad hunc locum Scholia, ὑπὸ μίτρῃ, ὑπὸ τὴν βασιλείαν, *sub mitra*, h. e. *sub regno*. Hinc Πῦγ a Lxx. senioribus promiscue κίδαρις, μίτρας, ut Exod. xxix. 6. &c. & Ἀγίδημα Ecl. Lxi. 3. reddi solet. Ut proinde aliud hic egerit Interpres, qui hoc ἢ ὑπὸ μίτρῃ vertit, *cujus sub baltheo*, & præoccupavit jam H. Stephanus, quamquam μίτρας de baltheo etiam dici constet, quatenus nempe baltheo pro cingulo sumitur, & ita χαλκομίτρῃ Amazona vocat Lycophron p. 997. Mitra alioquin pro muliebri tegmine, a Græcis etiam dicta, ut apud Aristophan. Θεσμῶφ. p. 780.

Κου-

Κερυφαία δὲ τῆ MITPAΣ. Αγ. ἡδὺ μὲν ἔν-

Κεφαλή δὲ ἰδωτός, ἢ ἐγὼ νύκτωρ φορέω.

Reticulo opus est & MITRA. Ag. hac quidem est

Capiti, qua circumponitur, quam ego noctu gesso.

V. 169. Περσὶ τῆ] Adduxit jam ad hunc locum Anna eruditissima Apollonii Scholia, in quibus hæc vox *περσὶ*, juxta nonnullos, de altero sub terram hemisphærio, proprie tamen de oriente dici scribitur. Locus Apollonii, ubi illa Criticorum de hac voce glossa, exstat l. i. v. 1281. ubi de Aurora ait Poeta ἐν περσίων ἀνίστα, ἢ μετα horizonτίς οὔρα &c. haud aliter, ac ἐκ περσίων numero plurium, & de oriente itidem Sole alibi dixit l. ii. v. 164.

Ἦμος ἡλίου δροστέος ἐπέλαμψε καλίνιας,

Ἐκ πρώτων αἰών.

Quando autem sol roscidos illuminabat colles,

E metis horizonτίς οὔρας,

ubi Critici ἐκ τῆ ὑπερβαλλόντος ἠμισφαιρίας, ἐκ extremo hemisphærio; alibi autem voce *περσίων* eam in rem usus, sed de Luna similiter l. iv. v. 54.

Τὴν δὲ πρὸ Πιθῆνις ἀνταχρόβη πρώτων,

Ἐαυτὴν Τισανί λυα πύβη ἐορτῆ ε. μετα seu termino,

non ut ibi ex adverso, ut ipse postea Interpres In Notis ad hunc locum retractavit; & quomodo *περσίων* melius ab eod redditur l. iv. v. 71. Sicuti autem de Orientali plaga eadem *περσὶ* & *περσίων*, adductis modo locis, dicitur, & ob eam, quam adducunt ad priora Apollonii verba nempe l. i. v. 1281. veteres Critici causam, ΠΕΡΑΤΗ λεγεται δὲ κρείως ἢ ΑΝΑΤΟΛΗ πρὸς τὴν αὐτὴν τῆς οὐρανὸς κινήσεως ἐκείθεν ἢ ἔρχεται, ἢ ἐκ αὐτῆν τῆς οὐρανὸς, ἢ τ. πρώτην, ἀδίκων αὐτῆν proprio ORIENS; est enim ille terminus Cæli motus; hinc enim oritur, & in eodem desinit; ita hic πρώτων de Occasu, non de Oriente dicit, de quo mox ait Callimachus, τῆ οὐρανὸν ἀκίης ἵπποι Ἥλιον φορέουσιν, & unde veloces equi solem ferant, bene videntur Interpretes. Sic enim πρώτων tam de diurni solis cursu in nostro hemisphærio *meta*, seu quod ait Euripides in Ione v. 1148, *quæ sol agebat equos ἐκ τελευταίαν φλόγα, ad ultimum flammam*, quam de extremo alterius hemisphærii termino, unde ille de novo supra nostrum horizontem emergit, dici pariter potuit. Ut mittam notam Epicuri, aliorumque e veteribus opinionem, qui occidentem solem extinguere in Oceano Occidentali credidere, indeque postea novi solis lumina; quod a Lucretio etiam l. v. vers. 661. adstruitur, reparari.

Ibid. ὀππὸθεν ἀκίης ἵπποι Ἥλιον φορέουσιν] De ortu Solis hæc dici nemo utique non videt, & cui proinde Orienti potius, quam Occidenti, citos equos tribuere veteres & optimos naturæ consultos, Poetas nempe, licet statuere; quod inter Astronomorum scita referatur, solem perpetuo ad ortum oriri citius, ad Occasum autem tardius occidere. Quamquam vero solem, sicuti vulgo Lunam, sigis equorum vectum subinde dixerint iidem Poetæ, juxta veteres Sophoclis Enarratores ad Ajac.

[E c]

v. 685.

v. 685. eisdemque equos λάμπνια scilicet & φαίδονια appellatos; Quadrigas tamen seu τέτραππα ἄρμασια passim eidem tribui vel pueris notum, ac unde a Græcis ad Euripidem Criticis Phœniss. vers. 3. illorum quadrijugum equorum nomina recensentur, Χρόνος, Ἄλδων, (Ἄλδων) Ἀστραπή, Βροτή, aliter proinde quam apud Ovidium Metam. l. 11. v. 153. Pyroeis, & Eous, & Æshon, Solis equi, quartusque Phlegon. Hinc idem sol oriens depictus vulgo in antiquis nummorum & lapidum monumentis, nudus, radiatus, in quadrigis nubes transcendens, circum autem zodiacus: cujusmodi prostat in præclaro nummo M. Aurelii a Nicaensibus Bithynis percusso, qui exstat in Theauris Gallorum Regiis, infra autem mulier seu Tellus recumbens, dex. spicas, SIN. cornu cæpæ tenens, & cum inscr. NIKAIΕΩΝ.

Mitto eundem Solem orientem (quod præter Plutarchum de Iside p. 355, tangit plenius Jamblichus de Myster. sect. v. c. 11.) ab Ægyptiis per infantem e loto ortum, & quod in veteribus etiam eorum nummis, qualem alibi datum protuli, adumbratum; aut vero eundem Solem aut Lunam, non bigis aut quadrigis, sed navigio vectos, cursus suos perficere; quo nempe inde manerent, eos humore procreari ac nutrir. Quod a Plutarcho itidem traditum eodem de Iside libro p. 367, ac ab Ægyptio etiam eruditissimoque Scriptore Clemente; sed quæ jam occupavit in Harpocrate p. 14. vir insigni eruditione amicissimus Cæperus.

V. 171. ἐπὶ τῆς ἐλευστικῆς αἰῶνος ἀδελος] Nihil aut parum ad aspiciendum genuinam hujus loci sensum confert is, ad quem lector ablegatur Justinus. Profecionem quidem in Gallorum, duce Brenno, ad Delphos; ibique Apollinis auspiciis factam eorum stragem narrat. De Ptolemæi vero Philadelphi, *καθημενῆς*, quod tamen hic a Poeta tangitur, futuro ac nunc illi cum Apolline contra eosdem Gallos *εὐραμῆς*, & inde quod

quod in sequentibus traditur, *communis* etiam utrique, iis debellatis, *præmio*, nulla omnino apud Iustinum, & qua de re mox ad v. 185. facta occurrit mentio. Hoc erat tamen, quod citra ambages ipse Apollo hic apud Callimachum, & quo Philadelpho Mæcenati suo simul & Regi Poeta ipse blandiretur, vaticinatur; quod infra etiam, nempe ad vers. 185. in Græcis Scholiis obiter tangitur; & qua de re plenius ibidem.

V. 172. ΕΦ' Ἑλλήνοισι μάχαιραν Βαρβαρικὴν] Nempe longioribus seu gravioribus *gladiis* usæ vulgo præ Græcis aliæ gentestam Asiaticæ, quam Europææ, quæ vulgo *Barbarorum* nomine censebantur. Id vero nominatim, & valde hic opportunè de Gallis, de quibus hic agit Callimachus, & quorum pars Italianæ ac Romiam paullo ante invaserat, observat Plutarchus in Camillo p. 350. *ἰδὼς δὲ τῆς τῶν ΒΑΡΒΑΡΩΝ ἀλλοτρίας τῆν ΒΑΡΥΤΑΤΗΝ ἐν ΤΑΙΣ ΜΑΧΑΙΡΑΙΣ ἦσαν, ἃς ΒΑΡΒΑΡΙΚΩΣ καὶ ἐν ἰδιωταίᾳ τέχνῃ καταφύροστας, ὡς μάλιστα καὶ κεφαλὰς δίκαστρον*, sciebat autem Camillus MAXIMAM VIM BARBARORUM esse IN GLADIIS, quibus uterentur, BARBARORUM more, sed nulla arte ferientes, humeros maxime & capita amputabant. Quo respicit etiam Florus, dum de illa horum Gallorum parte agit, a qua Roma capta est & incensa, *gens natura ferox; moribus incondita, ad hoc ipsa corporum mole, perinde ARMIS INGENTIBUS, adeo omni genere terribilis fuit, ut plano nata ad hominum interitum, urbium stragem videretur.* Haud alio vero armorum genere, nisi levibus ferre, quo se tegerent, scutis, ac præterea ensibus usos eisdem Gallos, e Pausania de iis agente, qui Græciam invaserant, liquet l. vi. p. 648. immo ex iis, quæ mox commemorat Callimachus, de eorum scutis, balteis & gladiis v. 183. &c. quæ prædæ seu præmii loco; sibi relicta iri vaticinatur Apollo. Adde, quod de Gallis itidem seu Celtis, tanquam super cœnam gladiatorio certamine gladiis ad mortem usque subinde præliantibus, refert Athenæus l. v. p. 154. Unde tanquam *μαχαιροφόρος* eisdem Gallos hic inauit Callimachus; haud aliter ac de Asiaticis in Xerxis exercitū gentibus dixit Æschylus vers. v. 56.

Τὸ μαχαιροφόρος ἔθνος ἐκ πάσης Ἀσίας ἔπιτα;

Ensisferque populus ex omni Asia sequitur.

Esti Gallorum gladios quod adinet, eos præ Romanis, quod illi cæsim tantum feriant, & mucrone omnino careant, minus longe ad pugnandum valuisse, tradit Polybius lib. 11. pag. 115. & 126. edit. Paris.

V. 173. Κελτὸν ἀναστήσαντες Ἄρηα] Κελτὸν Ἄρηα dixit hic Battiaides, pro Κελτικὸν; haud aliter ac Σκύθης ὀμιλῶ apud Æschylum Prom. v. 2. & 417. Σκύθης λέως apud Euripidem in Rheso p. 429, Θεσσαλὸς λέως apud eundem in Andromach. v. 19, αὐτὸς ὀμιλῶ Ἑλλήνα Heraclid. v. 131, & talia plurima, quæ passim occurrunt in Poetarum Græcorum libris. Eadem Latinis etiam vatibus haud infœlita, cuiusmodi nonnulla animadversa videas a magno Casaubono in Lect. Theocrit. p. 241, & de quibus nos alibi.

V. 174. Ἐψήγους Τισσηὺς ἀπ' ἰσπίρου ἐγατόωντο] Τισσηὺς sero natos
[Ec 2] seu

seu gigantum posteros, vocari eisdem Gallos, & quidem ab immanibus seu impiis ac sacrilegis etiam eorum ausis, innuunt Græci hujus loci Interpretes. Ita *immanissimi etiam Galli atque Germani*, apud Florum dicti lib. 111. c. x. Adde immensa eorundem corpora, ut de hiscemet Gallis, qui Brenno duce Græciam invaserant, tradit Pausanias l. x. p. 647. *ἰστί θὲ ἀλλως καὶ οἱ Κελτοὶ μακροῦ πάντας ὑπερκότους μίμης τῆς ἀνθρώπων, ἃς sunt alioquin Galli longe alios homines corporum proceritate superantes.* Neque aliter de eorum proceris corporibus Livius l. xxxviii. c. xvii. Florus dicto paullo anteloco, l. i. c. xiii, aliique. Haud mirum vero Ἑσπερον ἰχθυόωντα, seu *ultimum Occidentem*, de eorundem Gallorum, unde profecti fuerant, solo a Poeta Cyrenæo hic dici, quod de iis pridem dixerat Herodotus l. iv. c. xlix. *ἀρχαῖος ἐκ Κεάτων οἱ ἔσχατοι πρὸς Ἡλίω Δυσμῶν καὶ Κρήτης οἰκοῦσι ἐν τῇ Ἑυρώπῃ, a CELTIS incipiens, qui in Europa AD SOLIS OCCASUM EXTREMI sunt post Cynetas.* Immo quod a Pausania etiam, longe infra Callimachi tempora, traditur l. i. p. 6. ΓΑΛΑΤΑΙ, *ἔτοι νύμονται τῆς Ἑυρώπης ΤΑ ἘΣΧΑΤΑ ἐπὶ θαλάσῃ πρὸς τῆς, Galli in ultimis Europa locis ad vastum mare habitant.* Haud aliter ac Horatius l. i. Od. iv. ait *Hesperia Sospes ab ultima*, de vicina nempe Gallix, & quæ ad mare Occidentale sita itidem Hispania. De iis enim maxime regionibus Ἑσπεριος & Ἑσπεῖος τόποι, h. e. *δυτικοὶ Occidentales*, a vetustis Auctoribus appellati, & quibus addendi insuper Ἑσπεῖος Λιβύος, *Afri Hesperii*, quibus sacrum Atlanta dicit esse Maximus Tyrius Diff. xxxviii. p. 385; ac unde illustratur de eodem Atlante agens Æschylus, apud quem situs ille traditur Prom. v. 348. *πρὸς Ἑσπεριος τόπος*, nempe pro Ἑσπεῖος, aut, uti legendum mallet, *πρὸς Ἑσπερον* aut Ἑσπεριος τόπος, ad *Occidentalia loca.* Sicuti nempe de Saturni regno ait Diodorus l. v. p. 354, imperasse eum maxime τῶν πρὸς Ἑσπεριος τόπων, *Occidentalibus regionibus.* Hinc Creusa apud Euripidem, ubi se orbam liberis seu ἀτακτοῖς manfuram ex Apollinis Oraculo colligit, ut continuo ultra Græciam volare possit, *ἀστὴρ Ἑσπεριος, stellam ad Hesperiam*, Jon. v. 798. h. e. ad ultimi Occidentis fines. Unde etiam apud Apollonium Rh. l. iv. v. 1629. *Hesperus ἀστὴρ ἀυλιος, stella vespertina, seu oriens*, juxta Græcos ibi Criticos, *Hesperus*; quum jam in stabulis aut forte sub dio quiescant pecora. Italia vero, quamquam *Hesperia* a Marone itidem dicatur, non tamen ut hic de Gallis, *ultima*; & quod de Hispania proprie dici, adducto eam in rem Horatii loco, observat Servius ad Æn. l. i. v. 530. *Ἐχαιτόωντα* vero pro *ἰχθυόωντα* hic legendum, bene jam monuit H. Stephanus.

V. 176. καὶ κίρα Βυκολίοντα] Imitationem hujus loci Virgilianam opportune jam adtiguit Anna eruditissima, quæ fugit hætenus ejusdem Maronis Enarratores; ac prout a Lucretio jam ante dictum lib. i. v. 232. *sunda ather sidera pascit.* Imperite vero, aut ut mollius dicam, inconsiderate Interpres hæc reddit, *stellis, quum fluvium in aere errant*, & Vulcanius itidem, *oberrant*, ubi agitur de innumerabili Gallorum, qui Græciam invaserant, numero, coque inde cum nivibus, aut stellis, neque

que iis proinde *errantibus*, quæ oppido perpaucæ, sed quæ vulgo *ἀπλανεῖς* non *errantes*, sive, ut de iis Achilles Staius Prolegom. ad Aratum p. 87, *ἑμπεπηγότας τῷ ἕρανῷ ἀπλανεῖς λήγονται*, *fixa in caelo non errantes dicuntur*, comparato. Non debuerat hoc intactum præteriri.

V. 177. *Δελφίδος ἄκρα*] Nempe pro *Δελφίδος ἄκρα*, *Arx Delphica* seu *Delphorum*, sicut *Δελφίδος πόλις*, de *Delphis* apud Pausaniam l. x. p. 624. & apud Euripidem in *Oreste* v. 1096.

Τὴν Δελφίδ' ἔ' ἰλθάν, Φωκίῳ ἀκρόπολιν;

Veniens in Delphicam terram, Phocensium arcem;

aut sicuti *Δελφίδος πύργος*, *Delphis* seu *Delphica turris*, eadem vocatur apud Sophoclem *Oedip. Tyr.* v. 472. & Euripidem *Andromac.* v. 398. Ipsa nempe urbs & ædes Delphica *in monte Parnasso in turri undique impendente* dicitur apud Justinum l. xxiv. c. vi. sita, & dicta jam ante a Strabone l. ix. p. 418. *κατὰ κορυφὴν ἔχον τὸ μνατεῖον καὶ τὴν πόλιν, locus saxosus, in cuius vertice urbs & sanum*. Vera proinde *Δελφίδος ἄκρα*, seu ob metrum *Δελφίδος ἄκρα*, de iisdem *Delphis* hic dicitur. *Δελφίδος* alioquin de *Delphorum puellis* vel *mulieribus* apud Euripidem in *Jone* aliquoties dictæ, sicuti v. 44. 92. &c.

V. 178. *καὶ πίδα Κελσαία*] *Κελσαίων πίδα* seu *Crissæus caprus* dictus de loco Pythiorum, seu ubi agebantur ludi Pythici Delphico Apollini sacri. Hinc Sophocles *Electr.* v. 733. *Ναυαγίῳ Κελσαίων ἰππικῶν πίδα*, *Crissæus caprus equestribus naufragiis*, quod præcesserat, *implebatur*, seu bigarum quadrigarumve ex Pythiis pro more decurrentium fragminibus, & similiter Pindarus *Pyth. Od. V.* p. 272.

Κελσαίων λόφον

Ἄμωψεν ἐν κοιλίπιδον,

Ναῖος Θεῦ,

Crissæum ad collem

Percussit, ad cunivum caprum,

Clivum Dei.

Unde etiam ἐν *Κελσῶ*, apud *Crissæum*, de *Pythiis*, seu victorem in iisdem existisse Xenocratem, dixit idem Pindarus *Isthm. Od. ii.* p. 447. Qua de re ait ille in eadem *Oda* p. 272. *Κελσαίῳ ἐν πηλοχαῖς*, de curuli nempe victoria, *Crysaie in jugis*, seu *Pythiis* reportata. Quæ similiter *Πυθῶνος ἑγυυάλοις*, *Pythionis* seu *Delphorum convallibus*, ut *Pyth. Od. viii.* p. 293; aut *ὑπὸ Κίρρας*, a *Cirrho* *Pyth.* *Od. viii.* p. 286; aut vero *ἐπ' ἄφρονι Παρνασσῷ*, *in jugo Parnasso* *Olymp. Od. xiiii.* p. 122, de eodem loco *Pythiorum*, seu *Pythiis* ipsis, dici apud Lyricum Vatem solent.

V. 179. *Ἀμφιπερσείωνται*] Non assentior H. Stephano, qui huic verbo *lamentorum* seu *gemituum* significationem non inesse, sed pro *circumactuari* hic sumi existimat; quod undique oppleta forent Gallorum copiis ea, quæ Poeta ibi commemorat, loca. A quo tamen jure hic recedit Vulcanius, dum ab eo retenta genuina illius verbi & huic loco maxime congrua significatio, *circumpersequaque gemitus*, seu ut prior Interpretes, *lamentis circumcirca fremunt vel perstreperunt*. Quæ sequentia etiam

[E c 3]

Calli.

Callimachi verba abunde adstruunt, ubi continuo additur, quod illa Locrorum & Phocidos, ac in ea Delphorum oppida seu campi, vastari videant ac incendi ab iisdem Gallis vicinos agros, immo Templo Delphico imminere jam illas barbarorum ac immanorum hostium phalangas.

V. 181. Ἄλλ' ἴδῃ τοῖς νόον] Non mirum hæc, quæ multis post ætatibus contigerant, de Templo nempe Apollinis Delphico a Gallis expilato, tanquam præsentia, hic ab ipso Apolline nec dum nato, sed uti mox ipsimet se indigitat vers. 189. ἕστίτι γαστέρι μῆεντι, qui, quamquam adhuc in utero, jam vates, commemorari. Nota abunde haud dissimilis sacrorum in veteri Fœdere Vatum ratio, immo non futura solum ut præsentia, sed ut præterita etiam sæpenumero enarrandi, sicuti Genes. XLIX. 9. Esa. XLII. 6. & alibi. Hinc οὐραῖα seu videntes itidem, nempe ὡς τὰ μέλλοντα θεωροῦντες, tanquam futura prævidentes, juxta Theodoritum in I. Reg. Qu. XLVII. appellati. Quamquam ad Vates id genus seu vaticinia, ἰγαστέριματες velut hic Apollo, aut qui talem eum hic inducit Callinachus, referri utique non debeat; quod de re non futura, sed quæ ejusdem Callimachi, qui hæc scribit, ætate, & regnante eodem, sub quo florebat hic vates, Philadelpho contigerat. Hinc etiam discrimen illud inter Prophetarum & Pythii hujus Apollinis, aut Jovis Dodonæi Oracula tangit Theodoritus Serm. x. p. 635. Tom. IV, quod Propheta Deo plenus futura longe ante, velut præsens cerneret, & tanto post spatio eventura prædiceret. Οὐδὲ Δαδωναῖος καὶ ὁ Πύθιος, ἴδῃ τὰ μετὰ τρεῖς ἰσόμενα μῆνας, θεωροῦντες ὡς ἕμελλον ἰσῆσαι, ἀλλὰ τῇ δὲ κακίῃσι κλινομένοις ἰδῆσθαι τὰς χρησμούς. Dodonæus vero & Pythius, ne ea quidem, quæ post tres menses futura erant, eventura pronuntiarunt, sed quæ huc illuc trahi possunt, Oracula reddiderunt. Adde, quod sicut Battades Apollineæ necdum natura inducitur hisce versibus, Templi sui Delphici a Gallis expilati casum, multis ante seculis prævidentem; ita ejusdem natiæ, seu inde versus aliquot, ex Oenomaο & Porphyrio de Philosophia ex Oraculis, refert memoratu modo Theodoritus Ελλην. Θρακ. Serm. x. pag. 631. T. IV, quibus nempe inevitabili Parcarum decreto fulmine combustam eandem ædem Delphicam, & cui suppetias ferre non potuerit, deslet idem hic Apollo.

V. 183. Φάσγαντα καὶ ζωστήρας] De Gallis hisce Μαχηροφόροις seu assigeris, & cur de hac Deorum armatura facta sit jam ante ab hoc Poeta mentio, dictum ibidem ad v. 172, ἰφ' Ἐλλήνοσι μάχηρας βασθεμένον δεξ. Ζωστήρας autem, qui de viris armatis dicti supra Hym. in Apollinem, v. 85, hic consuetæ probalteis appellatione adhibiti, non pro cingulis in genere, (pro utraque vocis hujus, quam tangit Servius ad Æn. V. v. 311. significatione) sed pro iis, quibus enses adpensis; & cum quibus hic etiam conjunguntur; quomodo Lycophron ait p. 195. καὶ φασγάνου ζωστήρα, ensis balteum. Ad humerum autem positos antiquitus eisdem balteos, unde pendebant enses, cum aliunde constat, tum ex eo, quod de Jasonē dicit Apollonius l. III. v. 1281,

Καὶ

Καινίφος ἀμφ' ὤμοις γυμνὸς δίμας,

Et gladium circa humeros, corpore nudo,

nempe neque lorica aut scuto alioquin munito. Ita gladios equitum Romanorum magnos, latos, & ab humero pependisse tradit Arrianus in Tacticis p. 16. ult. ed. & præterea e monumentis antiquis adhuc obvium.

V. 184. Ασπίδας] Ασπίς de Gallorum *scuto* hic dicta, quæ vulgo, sicuti σάκος, de *rosand* seu ἰγκύκλος, qua de re supra ad v. 147. veterum Græcorum *clypeus* dicebatur; ac unde ἀσπίδα πάντοσιν ἴσταν, *clypeum undique æqualem* vocat Poeta Iliad. P. v. 43. Gallorum autem *scuta*, uti ea de re jam obiter ad v. 147. oblonga, *θορσοί* proinde a Pausania dicuntur; ubi ἀσπίδες Ἀργολικὰς, *clypeos Argolicos*, non oblongos fuisse ait κατὰ τὰς Κελτικὰς θορσούς, *juxta Celtarum scuta* l. viii. p. 534. & quæ alibi itidem vocat θορσὸς ἐπιχωρῆς, *scuta gentilitia* horummet Gallorum, qui Brenno duce in Græcia pugnarunt. Hinc Virgilius de iisdem agens Gallis Æn. l. viii. p. 662. *scutis procelsi corpora longis*, & quomodo itidem ab Ovidio dicuntur, *scutaque longa* Fast. l. vi. v. 136. Ut mittam alia Polybii, Strabonis, Livii quæ jam vidit Lipsius, ea de re loca. Et si, ut hoc addam, notet Polybius lib. iii. p. 118, iisdem Gallorum *scutis* eorum corpora protegi non potuisse, ut non eadem, quo majora nempe erant, hostium jaculis paterent.

Ibid. Γαλατῶν] Haud alium existare hodie puto antiquiorem inter Græcos Scriptorem, qui ad nos pervenerit, ubi hujus nominis Γαλατῶν de Gallis occurrat mentio. Adducitur quidem ab Etymologici M. Auctore Timæus, qui eadem ferme ætate, qua Callimachus (sub Ptolemæo enim Philadelpho adhuc floruit) Γαλατίας regionis in Asia, tanquam a Galato Cyclopiæ & Galatæ scilicet filio denominatæ, meminerit. Vetustior certe Κελτῶν apud eosdem Græcos notitia, quos memorat, uti paullo ante vidimus, ad v. 174. Historiæ apud Græcos, juxta Tullium parens, Herodotus; ut de Xenophonte & sequutis cum Auctoribus sileam. Quæ firmat etiam ac illustrat, id quod ea de re observat, & in quæ, ubi priora scripseram, forte incido, Pausanias l. i. p. 6. Ὅψι δὲ πότε αὐτοὺς καλεῖσθαι ΓΑΛΑΤΑΣ ἐξέκρινον· ΚΕΛΤΟΙ δὲ κατὰ τὴν σφῆρα τὸ ἀρχαῖον, καὶ παρὰ τοὺς ἄλλοις ἀνομαζοῖτο, *verum ut GALLI* (Γαλατῶν nempe apud Græcos) *appellarentur, non nisi SERO usus obtinuit.* CELTAS enim ipse se antiquissimos, cum alii eos nominabant. Nempe eodem tempore, & quo floruit Callimachus, facta illa Gallorum in Græciam primùm, & quidem circa Delphos, de qua hic agit Poeta, dein in Asiam irruptio; ac sequuta tandem multorum ex iis in ea, Asiæ parte, quæ inde Galatia nomen deinceps obtinuit, habitatio. Unde postea promiscue Κελτοὶ & ΓΑΛΑΤΑΙ, de his Gallis seu Celtis, qui longinquam hanc eas in oras expeditionem susceperant, apud Græcos Scriptores, quod a nostro Battia de etiam factum, qui Κελτὸν Ἄρην, uti vidimus, de horum Γαλατῶν nomine paullo ante dixerat, leguntur appellati.

Ibid. ἄρρησι φίλῳ] Haud aliter ac de Galatiis horum Γαλατῶν posteris, ait D. Paulus Epist. ad eosdem c. iiii. v. 1. ὃ ἀνόητα Γαλατῶν, &

[Ec 4]

αὐτῶν

amentes Galata. Quod partim e nativa veterum illorum Gallorum, quorum erant traduces hi *Galata* feritate seu *αἰροία*, de qua passim Auctores; partim e soli, quod iidem insederant, genio ac proprietate veluti adhaesit. Unde ad eum locum Hieronymus tradit, *Apostolus Galatas regionis suae proprietate pulsasse.* Notum certe Paphlagonas, in quorum regionis parte confedisse eosdem *Galatas* seu Gallo-Græcos constat, pro bardis ac stolidis a Græcis olim habitos. Unde Comici initio Equitum, de Cleone, quem *Παφλαγόνια* vocant, scomma, & quod inde ad Claudium Imperatorem Julianus in Cæsaribus festive, ut itidem vidimus, transfudit. Adde hic, quod de dementatis seu percussis iidem, qui Delphos oppugnaverant, Gallis, tum terræ motu ac tonitruum fragore, tum terrore panico, sequutaque inde ingenti eorum clade, observat in narratione harum rerum Pausanias l. x. p. 652. & 654. Et si eosdem Galatas, non *barbaros* esse appellandos, sed omnino Romanos, quod communis eis sit cum illis vivendi ratio, dicat Themistius Orat. xvi. pag. 211. & alibi rursus, eos acutos esse ac solertes ac iis, qui maxime sunt Græci, ad capeffendas disciplinas dociliores, Orat. xxi. p. 299.

V. 185. *οἱ μὲν ἑμοὶ γέρας*] Prostratis nempe ad Delphos haud uno cladis genere, ac fugatis inde Gallis, relicta inter alia spolia eorum scuta, eaque in æde Delphica, in memoriam, seu quod hic a Poeta innuitur, in monumentum partæ divinitus, ac Apollinis potissimum auspiciis, victoriz adpenfa. Unde alibi nominatim de eadem Gallorum clade Pausanias l. viii. p. 472. *καθ' ἡλότεια δὲ ὁ Γαλατῶν στρατός ἀπέλωτο ὠς Δελφοῖς ὑπὸ τῷ Οἴῳ, καὶ εὐαργῆς ὑπὸ Δαιμόνων, Nihil vero certius, quam Gallorum apud Delphos exercitum, ab Apolline, & a loci Genio manifesto deletum.* Cui consona tradit Justinus, dum Delphos in aciem contra Gallos prodeuntes, ait *presentiam Dei* (seu Apollinis) *& ipsi statim sensere* l. xxiv. c. viii. Unde etiam a Cicerone de Divinat. l. i. c. xxvii. mentio fit Oraculi eam in rem ab ipso Apolline Delphico editi, & ipso eventu continuo comprobati, quod contigisse Brenno dicitur, ejusque Gallicis copiis, cum is fano Apollinis Delphici nefarium bellum intulisset; tum enim ferant ex Oraculo effatam esse Pythiam,

Ego providebo rem istam, & alba virgines.

Ex quo factum, ut & viderentur virgines ferre arma contra, & NIVE Gallorum obrueretur exercitus; qui alioquin Galli *κατάσσειν ἰσχυροί, πινίβης* similes dicuntur, ubi eorum paullo ante Callimachus meminit v. 175. Hinc in Scholiis etiam ad hunc Callimachi locum, grandine ab Apolline immissa delati dicuntur apud Delphos iidem Galli. Hæc itaque tot ante seculis, & adhuc in matris utero prævidens scilicet Apollo, *suum premium, ἑμοὶ γέρας* vocat hic ea Gallorum scuta, quæ post tantam eorum cladem in Æde ejus Delphica fuerunt eidem, ut **DEBEL-LATORIS GENTIUM BARBARARUM**, sicuti in nummis inscribitur Constantinus, continuo sacrata. Quod a Pyrrho etiam factum, devicto Antigono, & deletis mercenariis, qui in ejus exercitu militabant, Gallis, narrat alibi Pausanias l. i. p. 23. indeque *dæmonum magnitudinem*

dinem victoriæ intellectam, ex suspensis nempe in Itoniæ Palladis æde, eorundem cælorum Gallorum scutis cum hac inscriptione, quæ a Plutarcho itidem in Pyrrho p. 400. refertur,

Τὰς θυρεὺς ὁ Μολοσσὸς Ἰτωνίδι δῶρον Ἀθήνη,

Πύρρος δ' αὖθροσίων ἐπέριμασε Γαλατῶν,

Hæc scuta Molossus Rex Itonidi Minerva donavit,

Pyrrhus de audacibus suspendit Gallis &c.

Quod de Macedonum quoque in eadem acie prostratorum dicatis Pyrrho in Jovis Dodonæi fano clypeis ibidem refert. Clypei enim aut scuta hostibus erepta, vel ab iis in acie derelicta, tanquam insignia maxime & conspicua reportatæ victoriæ monumenta, haberi a Græcis, & consecrari vulgo in Deorum fanis consueverant: prout de clypeis devictorum Laconum a Cleone e Pylo relatis, jam alibi ex Aristophane vidimus. Quem morem alioquin, ut obiter hoc addam, arma e devictis hostibus, & quidem Græcis, in templis dedicandi; atque ita eadem a proprio usu ad res sacras transferendi, ni quidem Deus ipse aliter edixerit, aperte redarguit Plato de Republ. lib. v. p. 469. edit. H. Steph.

Ibid. αἱ δ' ἐπὶ Νείλῳ] Ea quæ hic, sequentibus versibus, tanguntur, de Gallorum ad Delphos cælorum reliquiis, ad Nilum seu in Ægyptum traductis, indeque eorum ibidem mortuorum scutis, præmii loco, Ptolemæo Philadelpho cessuris, cum iis utique non consentiunt, quæ de ea Gallorum in Græciam expeditione, memorant alii Auctores, sicuti Pausanias, & de quo supra obiter ad vers. 171, Justinus. Tradunt enim iidem, ille l. i. p. 7. & l. x. p. 655; hic l. xxiv, *neminem ex tanto Gallorum exercitu, vel ad memoriam tanta cladis ad Delphos acceptæ, superfuisset*, aut juxta Pausaniam, *salvum domum rediisse*; adduntque insuper, sicuti Justinus l. xv. c. 1, Gallos ad tuendos fines a Brenno ductæ, cum in Græciam proficisceretur, domi relictos, anno insequenti, uti ea de re Pausanias p. 655, & cui suffragantur Græcæ ad Eusebium Scapigeri collectiones ad Olymp. PKE. seu cxxv. p. 331, in Asiam transigrasse. Adeo, ut iis Auctoribus, non eorundem Gallorum, qui Delphos invaserant, pars iidem fuerint, qui in Asiam trajecerint, aut postea in Ægyptum, ut hic dicitur, fuerint delati, ibique perierint. Verum, quis dubitat, quin cævo Scriptori, eique haud procul ab eodem Nilo, Alexandriæ scilicet agenti, nostro nempe Battiadæ major sit habenda hic fides; dum ex eodem Gallorum ad Delphos exercitu superfuisset haud paucos aperte hic adserit, quique in Ægyptum a Ptolemæo Philadelpho traducti, ibidem eo regnante sint delati. Ita vero hæc res plenius enarratur in Græcis ad hunc locum Scholiis, nempe ex iis, qui Delphos invaserant, plurimos grandine ab Apolline immissa periisse; paucos vero, qui superfuissent, ab Antigono quodam Ptolemæi Philadelphi amico, conductos, ut secum sub mercede militarent; iis enim copiis indignis Ptolemæum. Ii autem Galli, quum uti paullo ante Delphis ab iis factum, Ptolemæi pecuniam voluissent diripere, idque Rex fuisset edoctus, eisdem ab eo ad Nili ostium Sebenyticum transla-

[E c 5]

tos,

tos, ibique ejus jussu submersos. Quæ aliter a dictis Auctoribus, ut Pausania l. 11. p. 23. & Justino l. xxv. c. 1. &c. referuntur, ubi Antigoni quidem facta mentio, sed Macedoniz Regis, a quo conducta fuerit mercenaria Gallorum manus, non tamen ex eorum numero, qui duce Brenno Delphos invaserant, quæque a Pyrrho cum reliquis Antigoni copiis fuerit profligata; nulla vero Ptolemæi Philadelphi, aut horum Gallorum, qui illi militarant facta mentione, quique postea in ostio Nili Sebenytico, ob illud pecunias ejusdem diripiendi consilium fuerint illius jussu submersi. Ut mittam Ptolemæi Cerauni Macedoniz Regis antea ab iisdem Gallis (qui postea Delphos profecti, ibique interfectione sunt delicti) capti in acie ac cæsi fatum, quale memorat idem Justinus l. xxiv. c. 111. Ad quod proinde in earum rerum narrationes antea hunc Callimachum, veteresque ejus Enarratores, aut hosce Auctores, Pausaniam, Justinum, Plutarchum etiam, discrimen advertant deinceps, si lubet, accurati Historiarum aut Chronicorum conditores. Ut de Gregorio Syncello nunc si leam, qui mire hæc turbat, dum Ptolemæum Ceraunum cum patre ejus Ptolemæo Lagi confundit; & hunc in acie contra Gallos, idque fulminis ictu, cæsum, eundemque, de quo hic narrat, Ptolemæi Philadelphi parentem existitisse statuit, Chronograph. ed. Reg. p. 266. & 271. Quæ quam valde sint ἀσέβεια, & cum nota Lagidarum historia, iisque, quæ de eorum rebus sunt aliunde prodita, adversentur, dicere hic haud necesse.

V. 186. ἀσπνύσας] Eadem voce alibi usus erat Callimachus, illo nempe versu, qui a priscais Æschyli Enarratoribus refertur, neque hætenus inter Battiadæ nostri Fragmenta fuit relatus ad Christoph. v. 436. Καλλιμάχου, Τεθράων, ἐν ἱερίῳ ἀσπνύσαστα πυδαίμων, Callimachi veteris, Moriar, quando illum exspirantem viderem.

V. 187. Βασιλῆος αἰδλία ποδᾶ κερώνων] Sicut Apollini, in præmium cæsorum ejus auspiciis ad Delphos Gallorum, scuta iis crepta, ex parte cessisse modo dixerat; ita Ptolemæo Philadelpho, ob præstitam ab eo, haud sine multo labore aut discrimine, in delendis eorundem Gallorum reliquiis operam, scuta pariter de iisdem prostratis in Ægypto, præmii loco, obvenisse, tradit nunc Callimachus. Sicut communis proinde, quod supra dixerat v. 171, suscipiendum erat ab Apolline cum Philadelpho, contra illos Gallos certamen; ita iis debellatis ac delictis funditus, communis utrique præmium, eorundem nempe Gallorum scuta, obventum iri innuit Poeta. Ut proinde utrique ἐνὸς αἰδλιος, communis certamen, dicto ante versu; ita etiam κοινῆ αἰδλια, seu, obmetrum, αἰδλια communia præmia fore vaticinatur hic Apollo; posita ab elegantissimo cultissimoque Poeta, ex hac Apollinis cum Philadelpho contentione, Regi suo ac Euergetæ blande ac venuste omnino, ut jam Deorum focio ac παρίδω alterique præterea Μισσαγῆτι, adstanti occasione.

V. 189. Αἰθήεις μέγα δὲ τι &c.] Quæ rursus ad Philadelphi laudem mirifice faciunt, cujus nempe, ipso id præfagiente Apolline, singulare & constans futurum, tota vita in colendo celebrandoque hoc Deo studium,

dium, isto & sequenti adhuc versu perhibetur. Quo nihil utique a Poeta aulico, ac in magni illius Regis clientela florente, ad ejusdem commendationem luculentius dici aut opportunius potuit. Nota vero aliunde ac celebrata cum exquisita quadam in hoc Philadelpho humaniorum disciplinarum notitia, & de quo Plutarchus ait apud Athenæum l. xii, p. 536, cum omnium suo seculo Principum maxime venerabilem existitisse, καὶ παιδείας ἢ τινος καὶ ἄλλου καὶ αὐτὸν ἐπιμεληθέντα, ac eruditionis, si quis alius, συμπωμα studiosum; tum inde ejusdem in promovendis artibus ac scientiis, fovendisque, quæ illas excolebant, ingeniis, propensio ac liberalitas. Hinc præter immensam illam Bibliothecam, ejus jussu ac impensis undique collectam, tributa eidem Regi, celebris illius Alexandrini Musei, veri Musarum Prytanei, juxta Athenæum l. v. p. 203, constitutio, & viri singulari Poeseos laude excellentes, inter quos noster Battiaades, in florenti apud eum gratia positi. Quo nomine a Syracusano Vate & Callimacho coævo commendari itidem meruit, qui nullum ait suaviter potuisse canere, Musis proinde ac Apollini litare, in quem non Philadelphus dignum arte sua præmium contulerit; ac unde vicissim factum, quod, ut idem addit Idyll. xvii, v. 115,

Μουσάων δ' ὑποφῆται αἰείοντι Πτολεμαίων,

Ἀπ' ἰννεργουσίας,

Musarum vero interpretes capiti colobrant Ptolemaion,

Propter beneficentiam.

Ibid. ἰστί γαστρα μάντι] Nihil hic mutandum, neque sequens illud ὑπερον id suadet. Ptolemæus nempe eum, qui, quum adhuc effec in matris utero, jam erat vates, seu Apollinem, toto vitæ suæ tempore celebraturus dicitur. De hoc vero ὑγαστρα μάντι Apolline in Latona nempe utero, vidimus jam ante ad veri. 181.

V. 191. Διδωμίη &c. ἦστος ἀραιῖ] Quæ vox hic in Scholiis redditur φατορῆη, idem proinde quod Δῆλος κοσφρῖα, manifesta, & de qua etiam Delo Insula id hoc loco dicitur. Unde nota a primo interprete, & κοσφρῖα a Vulcanio eadem vox διωδωμίη hic redditur, & quo sensu vox διωδωμίη a Cyrillo adhibetur adversus Julianum l. i. p. 41. διωδωμίη παλαῖς τε καὶ ἀπλανῖς, γαστρε ὅτι κοσφρῖα κοσφρῖα. Verum non fatia advertisse videntur viri docti, quod adhuc ἀδῆλος seu obscura, nec satis jam nota, nondum scilicet Latona ibi Apollinem enixa, habita fuerit & dicta eadem Insula; uti supra etiam de ea dicitur v. 53. quod nato demum Apolline, ἔπειτ' ἀδῆλος ἐπέπλευς, non amplius obscura inπατατος. Neque proinde Delo nomen eum adhuc nata. Unde aliquanta opportunior hic, quam adfert eruditissima Fabri filia, explicatio hujus vocis, quæ nempe modo hic, modo illic sonatur. Apud Hefychium quidem redditur διωδωμίη, διωλίξεται, περcolatus, defecatur; sicuti positrema hæc vox in Glossis Philoxeni vertitur, διωλίξω, defeco, sacco, περcolo; & quomodo διωδωμίη eadem Insula hic vocaretur, quasi quam in mari errantem hinc inde venti perflant ac veluti περcolans. Sicuti nempe de eadem prox dicitur v. 194. Ἐνθα δῆτος, οὐδ' ἔσφ, Hinc Ausfer,

Aufser, illinc Eurus, eam agitat scilicet, aut percolat quasi, seu purgat. Quo referri etiam posset, quod ἤστος αἶραι, levis seu angusta Insula eadem hic vocetur; quæ nempe permeabilis esset, seu agitari undique opportuna. Quo sensu utique vox αἶραι hic debet potius intelligi, sicuti ἤστος αἶραιάς πῶτος agiles dixit Hesiodus Epy. v. 809. & quomodo nominatim ait Eustathius Iliad. Σ. p. 1151. ἢ δὲ ἰσθρία εἶδὲ καὶ τινὰς ΝΗΘΟΥΣ ἰππονομαζομένας ΑΡΑΙΑΣ; sicuti nempe Insula Delus hoc loco dicitur. Sicuti nempe Insula Delus, eaque in mari, ut continuo additur, errans. De Attica cæteroque dicit Dio Chrysostr. Orat. vii. p. 87. εἶπαι γὰρ τὴν χώραν αἶραιάν, καὶ τὸν αἶρα κῆφος, esse enim regionem tenui sole, ac levi aere, prout una voce λεπρόγως eadem Attica, post Thucydidem nempe pag. 2, a Galeno dicitur Προτερπῆ. cap. vii. aeris autem λεπρότητα eidem tribuit Aristides Serm. Sacr. vi. pag. 642. Eustathius vero alibi observat ad Iliad. Π. p. 1012. eandem vocem αἶραιάς, cum gravi nempe spiritu, aliud denotare, seu τρεπῆς καὶ ἰππονομαζομένης, τοβήσας ac pralongas.

V. 193. ἀνδρείου ὡς] Opportune hic supernatantem adhuc in mari Delum albucum comparat, quale in mari nasci subinde, ibique vivere juxta palmam & scillam tradit Theophrastus Hist. Pl. l. 1. c. vii, τὰ δὲ καὶ τῶν ἰσολογημένων χειρῶν πεφυκότεα, ποτὶ ἐν τῇ θάλαττῃ βιών, φοίνικα, σκίλλαν, ἀνθρίπικον, ἐκ τῆς αἰσῆτος, qua ἐκτὸς οὐποτο δάβιουμ sunt terrestres, in mari natus noumiquam vivere, Palmam, Scillam, ALBUCUM. Idem vero alibi observat nempe Hist. Pl. l. iv. vii. in Mari Interno, exigua tantum quædam nasci, ac nihil fere super hoc mare enatare. Illud vero de eadem planta ἀνδρείου notat Hellenicus apud Athenæum l. xi. p. 462. καὶ ὅτι οἰκίας ἔχουσιν ἐξ ἀνθρίπικου πεποιημένας μικροῦς ὅσων σκιάς ἔπικα, ὡς καὶ περὶ φεροῦσιν, ὅπου αἱ πορεύονται, quod παρὰ τὰ ἔχουσιν ex ALBUCO constructa, παντα ποτὸν ταντοῦμ καρπὰνδὰ γρῆτα, qua CIRCUMFERANT secum, quocumque ierint. Ut proinde peculiare huic ἀνδρείου illud fuerit, ut cum in mari, de quo hoc apud Callimachum loco, tum in terra etiam apud illos Nomadas hinc inde circumferretur. Explicatur vero ἀνδρείου in Græcis ad hunc locum Scholiis, ὃ τῷ ἀσφοδελῷ κερπῶς, asphodoli fructus, sicuti etiam a Plinio l. xxi. c. xvii, a præcis Theocriti Enarratoribus Idyll. I. v. 52, & ab Hesychio. A quibus rursus abeunt veteres, quod adnotavit jam ad Theophrastum Vir doctus, a quibus, ut Hippocrate, Theophrasto, Theocriti rursus Enarratoribus Idyll. vii, de caule asphodeli; a Nicandro vero ac Dioscoride, de ejus fero sumitur. Adde, quod tradit etiam Hesychius herbam insuper fuisse peculiarem, quæ eodem ἀνδρείου seu ἀνδρείου nomine vocaretur. Meretur autem doctissimus Glossographus, ut locum ejus integrum, quo ei lucem adhuc aliquam scenerer, huc adducam, Ἀνδρείου, τὰ τῶν εὐχῶν ἀρετὴ καὶ ἀσφοδελῶν καὶ ἀσφοδελῶν κερπῶς καὶ βετάνης εἶδῶ καὶ τὰ ἐν τοῖς εὐχῶν κέρπῶ, h. e. Ἀνδρείου, spicatum culmi munimentum etiam quadam; & asphodoli fructus; & herba species; & in aristis aculei. De specie quidem ea vocis, juxta veteres ad eum Criticos, usus Homerus Il. 20. v. 227.

Αρετῶν

Αρεον ἐπ' ΑΝΘΕΡΙΚΩΝ καρπὸν θείον, ἰδὲ πατίκλων,

Per sumptum spicarum fructuum curvobatis, neque frangebant:

in brevibus autem Scholiis, τὸν τῶν ἐὶ τοῖς εἴχουσι λαπίων ἀδραν, ποιεῖ
in spicis tenues arista. Quomodo etiam vocem ἀνδρίκιος explicavit olim
 Neoptolemus, & quo utique nomine sugillari non debuit, sicutia Græ-
 cis Theocriti Enarratoribus factum, Idyll. I. v. 52. ubi de voce ἀνδρίκιος
 εἰπὺν ὁ δὲ Νεοπτόλεμος ὡλοῖως ἤδη τὸν ἀνδρῖα τῷ εἴχουσι, Neoptole-
 μουσ αὐτοῦν τινὲς ἐπιφροῦντα σπικὰ δέει κρινεῖται. Alteram autem adhi-
 bitam ibi apud Hesychium hujus vocis glossam, αἱ ἀσβολαί, & postre-
 mum simul τὰ ἐὶ τοῖς εἴχουσι κίτρου, in spicis aculeos, egregie omnino
 illustrat eximius apud Chrysostomum locus. Existat ille Serm. xi. in
 Statuas p. 535. Tom. vi. ed. Savill. Καθ' ἅπασιν γὰρ ἐστὶ τῶν ἀστα-
 χύων αἱ ἀνθέρικες, ὅσπερ τινὰ δῖατα, προβεβλημένοι τὴν ἔρ-
 νηος ἀποσοῦσιν, ἢ ἐπιτρέποντες ἐγκλιζέσθαι τῷ καρπῷ, καὶ ἀγαλλῶ
 τῷ καλῶν ἀδυνείων ἔσθαι ἔτι δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἐφθαλμῶν ὅσπερ τινὲς
 ΑΝΘΕΡΙΚΕΣ, καὶ δῖατα ΠΡΟΒΕΒΛΗΝΤΑΙ αἱ τῶν βλεφάρων τέρχης,
 quomodo enim supra spicæ ACULEI (ἀνδρίκιος apud Hesychium,
 ἐὶ τοῖς εἴχουσι κίτρου) τινὲς ἄσβολα ἀσβολαί ad ἰσχυρὴν προση-
 λήν, & debilem σπιρίδα συγκρίνεται; ἢ αἱ ἐπιπλοῦντες ὀφθαλμοῦ
 τινὲς ἄσβολαί, ἢ αἱ ἐπιπλοῦντες ὀφθαλμοῦ τινὲς ἄσβολαί, ἢ αἱ ἐπιπλοῦντες
 ὀφθαλμοῦ τινὲς ἄσβολαί, ἢ αἱ ἐπιπλοῦντες ὀφθαλμοῦ τινὲς ἄσβολαί,
 ante eos palpebrarum pili. Quibus equidem nihil
 a gravissimo scriptore dici opportunius potuit ad superiorem Hesychii,
 de varijs vocis ἀνδρίκιος glossis, locum capiendum melius & expla-
 nandum. Neque otiosa præterea in illis τῷ χρυσοστόμου verbis, quæ
 ibidem leguntur, ἀνδρίκιος, ὅσπερ τινὰ δῖατα, & rursus ὅσπερ τινὲς
 ἀνδρίκιος καὶ δῖατα, spicarum culmi seu aculei, quadam hasta; quæ
 ἀνδρίκιος, seu asphodelum, hastulam regiam a forma nempe scripti
 Regii, quam præfert, vocavit Plinius, & inde Theophrasti Interpres
 Gaza p. 147. Haud aliter ac φάργαρον, ξίφος, & ξίφιον, Ensis, Gladi-
 dium, Pugio, de alijs plantis olim dicta, ut apud Theophrastum H. Pl.
 l. vii. c. xii. & alibi.

V. 197. Ατρεῖν φιλόμολες] De hoc antiquo Delii nomine actum jam
 supra ad v. 37.

V. 198. ἀεργίος] Quomodo supra Hym. in Apoll. v. 59. ἀεργίος
 ἐγγυθὶ λίμου, τοῦτον δὲ προπερὶ παλιδου, & præter adducta ibi a me A-
 pollonii loca, ἀεργίος πέτρων, τοῦτον δὲ lapidem seu discum dixit idem
 lib. iiii. v. 1364, qui nempe λίθος κοκλοτρῖς ab Aristarcho vocatur in
 Scholiis ineditis ad Homeri Iliad. τ. v. 826.

Ibid. Γραικίος ἕπιτο φῦκος] De quo nempe Gerastio, Eubœæ, ut
 hic in Scholiis etiam dicitur, ad Atticam nempe promontorio, oppor-
 tune Plinius l. iv. c. xii. & a promontorio GERÆSTIO CIRCA DE-
 LUM in orbem fœc, unde & nomen traxere Cyclades. Neque minus op-
 portune de eodem Euripides sit in Oreste v. 994.

Λευκοκόμοι ὡς Γραικίος,
 Juxta albicantes flumines Gerastio,

quod

quod nempe spumantes essent ad illud promontorium, iique *algam*, ut hic dicitur, secum ferentes fluctus. Φῦκος enim cum de *alga marina* in genere, ut hoc loco, dici notum, seu juxta Hesychium, τὸ ὠκεο-
 βρασιόρμον δὲ τῆς θαλάσσης τῆ γῆ, quod a mari in terram erubatur, tum nominatim de ejusmodi *alga marina*, quæ in mari ad Cretam na-
 toebatur, & qua ad inticiendas rubro colore lanas, vestes, sicuti de ea Theophrastus H. Pl. l. IV. c. VII. utebantur. Unde factum, ut traducta quoque eadem fuerit ad muliebria pigmenta, ac inde Φῦκος, & a Latinis etiam Scriptoribus *fucus*, de quovis medicamine, quo inficitur mulierum facies, diceretur, nempe tam rubrei coloris, quam alterius etiam cujuscunque. Ità Cyprianus de habitu Virginia. p. 94. *oculos circumdūcto nigrore facere*, & illud Horatianum lib. V. od. XII. *stercore fucatus Crocodili*. Adeo, ut inde facile componi lis inter veteres ea de re scriptores possit, nec id debuerit Viris eruditis ac postremo Theophrasti Enarratori negotium facessere; dum nempe Φῦκος ad ejusmodi pigmenta aut tincturas adhibitum, alii e veteribus nativum quid; alii factitium demum, ut Galenus, Ætius &c. & quidem cerussa compositum videntur statuere. Utrumque enim usum obtinuit de pigmento muliebri adhibitum Græcorum Φῦκος, & inde Latinorum *fucus*: ut nempe & de illo *fuco* proprie dicto sumeretur, qui e φύκῃ seu *alga marina*, Cretica nempe seu tinctoria, parabatur; neque idem proinde foret cum eo, qui ex anchusa aut cerussa aliore medicamine demum fiebat. Quæ ita distinguit Aristoteles Hist. Anim. l. VI. c. XII, ut dicat, cum purgatur Pontus, secundo mari ad Hellespontum fluitare Φῦκος, seu, ut alii illud vocant, ἀνθος φύκῃ, *algam* seu *florē algæ*, ἀφ' ἧ, ut addit, τὸ φύκιον, ex quo *fucus*, quo nempe mulieres se illinunt. Quamquam & φύκιον de ipsa *alga*, ut hoc apud Callimachum loco Φῦκος, e mari in littus ejecta, dicat Julianus Imp. Epistola XLVI. (in qua de avito suo prædio, haud procul ab eodem illo mari, de quo Aristoteles, seu Propontide sita, agit) p. 199. ἢ φύκιοις ἰφισαῖς καὶ βρόσις, non ἴσσει *algas versans & miscum*; & Φῦκος præterea de ipso *fuco* trident dicitur, qui ex *alga* seu *alga* juxta Aristotelem *florē* parabatur. Hinc etiam tria illa in pigmento ejusmodi muliebri alibi distinguit, & agnoscit ipse Galenus Προτρεπ. c. X. ubi de Phryne ait, *θεασαμένη γυμνάσας ἀρχήσῃ το καὶ ψιμυροδία καὶ ΦΥΚΕΙ κεκαλωπισιόρμονας, conspicata matiores unebusa, & cerussa, & FUCO ornatas seu illitas*. Ita apud Lucianum Revivisc. p. 396. *ψιμυροδίων καὶ φύκος, cerussa & fucus*. Adde Anthol. l. II. c. IX. Ep. IX.

ἔπειτα Φῦκος,

καὶ ψιμυροδίας πᾶσαι τὴν Ἐκάβην Ἑλένην.

nunquam *fucus*,

Et *cerussa* ex *Hocuba* faciens *Helenam*.

Sic Tertullianus de cultu Femin. lib. I. c. 17. *medicamenta ex fucō quibus lana* (nec opus ut ibi *gena*, quod olim censui, pro *lana* reponatur) *colorantur*; & quo sensu ait etiam Horatius l. III. od. V. *Naque amissos colores, lana refert medicata fucō*. Quæ ut clara & perspicua de *fuco*,

aut

aut nativo quodam pigmento, & a *cerussa* quidem diverso; ita illud haud minus certum, *Φῦκος* inde sæpius, sicuti *fucum* & *fucare* apud Latinos scriptores, de quovis factitio pigmento aut tinctura, seu e *cerussa*, seu aliunde eadem fieret, eaque seu rubei aut punicej; uti jam ante innui, seu alterius etiam coloris usurpari. Ita Lucianus in *Amorib.* p. 10. 58. edit. Salm. *καρμὰς ἐρυθραίνουσι ἐπιχρᾶσθαι Φύκωσι*, genus illis *fucus* seu pigmentis *rubefaciunt*. Unde etiam de purpuræ colore seu tinctura adhibetur apud Catullum *Epith. Thetid.* v. 49.

Tincta regis roseo conchyli purpura fucis;
non solum quomodo de conchyliorum fucis ait Plinius, ubi agit de purpura l. ix. c. xxxvi. *sed unde conchyliis pretia? queis virtus grævo in fucis*; verum pridem *Æschylus* dixerat *Agam.* v. 969.

πυρρῦρας ἰσάγγυρον
Καυὶδα πικρῶνιστον, ἰμαῶτων βαφὰς,
purpura argenteum

Contra carum fucum (non fuliginem, quod agnovit postea in Noctis idem eruditus Interpres) semper vocentem, vestium isaguriam.

Adde quod nato circa Cretam *fucis*, eoque proinde nativo, infici vestes dicat alibi Plinius l. xxvi. c. x. Ut mittam *fucum* de unguento etiam dictum, quo capilli porungebantur, ut apud Tibullum l. i. *Eleg.* ix. *Quid fucis splendentis comas ornare?* & similiter *fucata ephippia* apud Apulejum pro *tincta*, *Metam.* l. x. & alibi.

V. 199. *Ἐγὼ δὲ ἐρμύκοσι*] Ita Plinius l. iv. c. xii. & *Cycladum media* nempe *Delos*, quæ & ipsa *Cyclas* inde etiam dicta, ut a *Sidonio Apollinari Præf. Paneg. Avit.*

Quam neque Deliacis peperit Latona sub antris
Fixura orrantem CYCLADA pigroribus.

V. 200. *Φῦκος ἄπαι κατὰφλιξας ἐπι* &c.] Hoc ob Deli sterilitatem, seu informe ejus solum, ubi ne algæ quidem proveniunt, dictum putat ad hunc locum vir doctus. Verumne hæc eorum verborum meas sit, obstat addita continuo ratio, *omnis illius alga a Delo combusta*; quod nempe igne flagraret circumquaque eadem Insula, graves parturientis *Latone* dolores conspicata, *ἐπι πικρῶνιστον πυρρῦρας* &c. In eo itaque posita, ipso teste *Callimacho*, tota ejus rei ratio. *Delus* nempe inter antequa ejus nomina, qualia *Astoria*, de quo jam ante vers. 37. 40. & 197. *Orsygia* &c. dicta etiam olim *Pyrpiles* aut *Pyrpilos*, *ignis ibi primum reperto*, ut de hac Insula agens tradit Plinius l. iv. §. xxii. ac inde *Solinus* cap. xi. *Pyrpilos* etiam, ut bene ibi ὁ παῖς, pro *Pyrpile*, *quoniam ἔστι ἰγνιτάβυλος ἰβι, ἔστι ἰγνις ἰννοῦσα σὺν*. Ad quam proinde veterem Deli appellationem ejusque traditam originem, reperti primum in ea *ignis* & *ignitabuli* respexit omnino hoc loco *Callimachus*; dum omnem illam *algam* marinam e vicino *Gorasto*, *Eubææ* promontorio, una cum *Astoria* seu *Delo* eo advectam & simul combustam, continuo hic dicit, *ἐπι πικρῶνιστον πυρρῦρας*, *quandoquidem ignis flagraret circumquaque*; cui nempe *Πυρρῦρας* ut vidimus dictæ, *ignitabuli* seu *fomitum* eam in seipsum vicinam præsti-

præstiterit tum alga illa marina. Quæ verâ proinde & perspicua est ratio hujus apud Callimachum loci, quam non adtigere, ut nec tot alia, hujus Battiadæ veteres aut recentiores Enarratores. Neque inde ad Plinium vel Solinum, (ad quos tamen, ubi de Delo *Pyrrhole*, ac inde quidem, quod iis Auctoribus, *ignis & ignitabulum* in ea fuerint repertæ, lux aliqua redundabat) quidquam adnotarunt viri doctissimi. E quibus etiam modo dictis liquet, cum nihil deesse, ut putat H. Stephanus huic loco, tum frustra *πυρ* vocem suspectam eidem fuisse, quod prima in ea syllaba vulgo corripitur solet. Quod postremum tamen non obstitit, quin a *πυρ* deductæ voces *πυραυγης*, *πυραρχης* &c. sint apud Poetas Græcos ancipites; aut longæ etiam, ut *πυραμεις*, sicut in aliis dissyllabis vocibus, *πυρος* pro *φρυγανισ*, *τυρος*, *μύρον*, &c. ac in trisyllabis *γύφυρα*, *λάφυρα* & similibus illud *ὑρ*, quod in hisce, ut tyrones norunt, producitur.

V. 201. Τλήμοι' ἰσ' ὠδίνοσι βαρυνομένην] Lucinam tamen ex Hyperboreis Delum venisse, quo parturienti huic Latonæ opem ferret; indeque ibi sacris & Hymno ab Olene (de quo primo Hymnorum apud Græcos Auctore infra v. 305.) confecto, eandem Lucinam solemniter a Deliis cultam, immo e Delo nomen ejus ad alias gentes pervasisse, tradit Pausanias l. i. p. 31, ac præterea l. ix. p. 581. A quibus vero, qui hic dicuntur, *partus doloribus*, ac citra proinde ullam hujusce Lucinæ operam immunis exstitisse dicitur eadem Latona, ubi Dianam (ut ante monitum vers. 60.) parturit supra v. 24. Hym. in hanc Deam, ac, ut continuo addit, *ἀλλ' ἀμωγῆτι φίλων ἀπεθήκατο κόλπον*, sed sine labore e charo deposuit gremio. Unde liquet & ex iis insuper, quæ de toto hoc Latonæ in Delo puerperio, natoque tantum ex eo Apolline, sequuntur in hoc Hymno, iis accessisse Callimachum, qui alibi, puta in Iuco apud Ephesum Ortygia, neque gemello proinde in Delo partu, natam e Latona Dianam tradidere. Sed qua de re infra ad vers. 255. plenius adhuc dicendi erit locus, & quod obiter jam supra innui ad v. 111, ubi alioquin errabunda Latona, Phthioticas Nymphas supplex compellat, quod Peneum fluvium exorent, ut liceat ei *Ἰφνίς liberos* in ejus aqua parere, τὰ Ζηνὸς ἐν ὕδατι τίνα τικίδαμ. De Philadelphi cæteroquin matre Berenice dixit itidem, ut hoc loco Callimachus de Latona Apollinem pariente, Theocritus Idyll. xvii. v. 61.

Ἀντιγόνης θυγάτηρ βεβαρημένα ὠδίνοσι,

Filia Antigona gravata doloribus partus.

V. 203. τῦτο μὲ ῥέξον] Ρίξιν nempe ex iis verbis, quæ Atticorum more cum duobus Accusativis, ut hoc loco, conjuncta; sicuti apud Æschylum Pers. v. 236. ἰξῆας πολλαὶ Μήδης κακὰ, *Medos multis adficiens malis*. Sic ut sexcenta id genus maxime apud Tragicos & Comicos Atticos obvia hic mittam, τῦτο μὲ ἰργάσῃ apud Sophoclem Elect. v. 1310. sicut hic τῦτο μὲ ῥέξον. Quod obvium etiam in verbo *δρῆσον* apud Aristophanem, Euripidem, aliosque.

V. 204. ἰφύλαξε] Scholia hic ἀπὸ τῷ φυλάξω. Illud vero etiam frequens apud Poetas Atticos, ut pro Futuro, Præsens aut Præteritum sub-

subinde ab iis usurpetur, sicut *δρῶ* pro *δρόσω* apud Æschylum Sept. Theb. v. 1050, & Aristophanem in Pluto p. 7, ac alibi; *κικλήμην* pro *κικλήσομαι*, apud Euripid. Hecub. v. 480; immo qualia etiam sacris in veteri Fœdere vatibus, & qua de re jam supra, consueta. Sic Futurum vicissim pro Præsenti aut Præterito apud eisdem Scriptores obvium, ut *ἰυρήσῃς*, pro *ἰυρήσας*, Sophocles Oedip. Tyr. v. 449. Quæ obiter in tyronum gratiam, ac ut ad hæc minutias in veterum Poetarum lectione oculos etiam subinde advertant, indicare satis est.

V. 205. *ἄλλης ἀπεπαύσατο*] Imitatione Homericæ, ὅτι μὲν ἴπαινας ἀλλης, quod me cessare fecisti ab errore seu erratione Odyss. O. v. 341. & qua voce præter Homerum, quem unum ejus indicem adducunt Theophrasti, ac Callimachum insuper hoc loco, usus insuper Nicander Alex. p. 135. *ἄλην ἰταροειδία*, h. e. juxta veterem ejus Enarratorem, *πλάτην ἀλλοειδήν, errorem alterius generis.*

V. 206. *Ἰνοπίω παρὰ ῥίον*] De hoc *Ἰνορο* Deli fluvio seu rivulo superius actum jam ad v. 171. superioris Hym. in Dianam, & cur *Ægyptίω* ibidem a Poeta, seu qui cum Nilo pariter cresceret, ac ab eo etiam per occultos meatus, ortum duceret, sit appellatus. Quod jam viderunt alii, & aperte hic & sequentibus duobus versibus, a Battiaðe nostro declaratur. Haud aliter nempe ac *Gebon*, unus e quatuor Paradisi fluviiis, pro Nilo a Josepho multisque ex antiquis Ecclesiæ Doctoribus habitus, indeque subter longum marium ac terrarum tractum in Ægyptum deferri creditus.

V. 207. ὅτι πλάθοντι ῥιὸν Νεῖλος &c.] Adde de Mygdonio in Mesopotamia fluvio, & ad quem sita, quæ & *Antiochia Mygdonia* inde juxta eundem, ab indigenis autem *Nesibis* dicta, tradit Julianus Orat. 1. pag. 49. *ἐπίρρη δὲ Μυγδονος πελαγίζων τὸ πρὸ τῶν τείχεσιν χλωρίων, κατὰ πρὸς τὸ ΝΕΙΛΟΣ, φησὶ, τὴν Ἀιγυπτίω, συν αὐτῷ Μυγδονίω φλυνίω ἰνυδάνσιν ἀδύκωντα μαινίβωσιν κάμπωσιν, quemadmodum NILUS, ut ajunt, in Ægyptum infunditur.* Ut vero *Deli*, quod supra vidimus ad v. 63. ita etiam *Inopi* hujus in eadem Insula nomen, e Phœnicum lingua arcessit itidem à *πῶν* Bochartus de Colen. Phœn. lib. 1, cap. xiv. nempe ut *Inopus* sit dictus, quasi *אין ין* *A in Ob* hoc est *fons Pyskonis*. Non jam de hisce Nili incrementis, unde nempe eadem proveniunt seu ubi ille e. præruptis, quod hic additur, Æthiopiæ locis labitur, agendi anxie, quod a veteribus & recentioribus etiam superiori & hoc adhuc seculo subinde factum, nunc est amplius locus. Res est enim hodie accurata eruditorum, seu eorum, qui Æthiopiam intimius hoc ævo perustrant, indagine, tandem certius explorata; e pluviis nempe in Æthiopia æstivis, non autem e solutis, quod aliis etiam & antiquis & recentioribus visum fuerat, in eadem regione nivibus, ea Nili incrementa, ac solitam inde per Ægyptum exundationem emanare. Quæ de re equidem præter alios videri possunt, vir magnus I. Vossius de Nilō cap. xiii. & novissime vir multiplici eruditione, Æthiopicarum autem rerum felicissimus indagator ac interpres, Jobus Ludolfi Hist. Æthiop. l. 1. c. viii, & commentario in eandem p. 126. &c. Sicuti autem e ve-

teribus Agatharchides, Nearchus apud Strabonem, Posidonius apud eundem & Cleomedem, Strabo ipse adhuc alibi, Plinius, aliique, id jam aperte tradiderant; immo ipsi Ægyptii Sacerdotes, ut id retulisse Eudoxum memorat Auctor Historiæ Philosophicæ, quæ inter Galeni opera legitur lib. I. c. XXIII. *Ἐπὶ ἀναβάσει τῆ Νείλου, de Nili incremento*: ita accedit his etiam Erathostenes Cyrenæus, vir suo ævo in omni scientiarum genere summus, in cujus opusculis Oxonii post Aratum feliciter vulgatis legitur de *Nili Fontibus*, seu *Νίλος παλαιός*, Fragmentum, ubi inter alia de eo dicitur, *τὴν δὲ πληρῶσαι αὐτὸ τὸν θεὸν ἔμπροσθεν κερικουάζειν, inundationem vero ab æstivis imbribus fieri*. Quod proinde haud fugere potuit hunc Cyrenæum vatem, non solum quod ei Alexandriæ operam dedisse dicatur Erathostenes in hujus vitæ Græcæ cum ejus opusculis edita; aut quod inter alios ingenti fortis *Ἄστρα*, ubi in rerum causas & origines inquirebat, enucleaverit; sed præterea, qui in Ægypto, & quidem sub eo Rege seu Philadelpho floruit, a quo exploratores ad eandem rem de Nili incrementis accuratius investigandam missi, id ipsum ab æstivis Æthiopis imbribus proficisci retulerant, teste Strabone I. XVII. p. 589. Quod forte induere hic voluit Batiades, dum Nilum augeri ait, ubi ille *ἐν πρᾶξις Ἰθιοπία ἰσθμὸς ἵσθμῳ, ὅτι κρημνιστὸν κατέχεται Αἰθιοπία*. Quamquam non id nominatim hic tangat, an esolutis in Æthiopia nivibus, an vero ex æstivis imbribus id fieret. E liquefactis certe in Æthiopia nivibus, augeri Nilum tradiderat pridem Æschylus iis versibus, qui in veteris Anonymi scripto de Nili incremento, & ab H. Stephano primum, dein inter Herodoti appendices a G. Jungermahno edito legitur, & quorum jam facta est a viris magnis ad Solinum ac ad Mesam mentio, ubi inter alla dicitur,

Αἰθιοπίας γῆς, ἢ θὰ Νείλος ἰσθμῶς,

Γαίαν κυλίδων ρευμάτων ἐπομβραίας,

Æthiopica terra, ubi Nilus septemstus,

Tetram oblimas aquarum exundatione,

& ubi subdantur ii versus, qui solaris id tribuunt nivibus; quod Æschyli exemplo ab Euripide deinceps factum, eustisque ea de re versus cum ex Archelao, deperdito dramate, tum ex Helenæ initio ibidem; & ab Aristide præterea in Ægypt. p. 559. T. III. adducuntur. Quam in rem videri etiam potest dicto jam ante loco Histor. Philos. quæ Galeno vulgo tribuitur *Ἀναβάσει τῆ Νείλου*, ubi inter alia a liquefactis in Æthiopia nivibus, Anaxagoras; a nivibus vero solutis in portibus Septentrionalibus, Democritus istam Deli exundationem arcessunt. Ut hæc mittam, Nilum ab Æschylo alibi, nempe in Prometheus soluto; eustisque ea de re locum inde adfert Strabo lib. I. pag. 35, vocari, *λίμνην κερικουάζων Αἰθιοπία, lacum Æthiopsium omnibus alimentis fertissimum*.

V. 209. *ἄστρον δὲ ζώνη*] Quod nempe tam in primo partu, quam in virginitatis diminutione apud veteres factum, unde Alcimedea Jætonis mater ait apud Apollonium I. I. v. 287.

ἢ ἐπὶ μύθῳ
Μίτραν πρώτων ἔλυσα καὶ ὑψάλων,
causae unius causa

Mitram seu zonam primo ultimoque solvi.

Et ubi veteres Critici, ΛΥΟΥΣΙ ἢ τοὺς ΖΩΝΑΣ, αἱ πρώτως τίχεται, καὶ ἀνατιθέασιν Ἀρτέμιδι, ἔστιν καὶ ΛΥΣΙΖΩΝΗΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ ἱερὸν ἐν Ἀθήναις, SOLVUNT enim ZONAS, quae primitum pariter, quas Diana consecravit; unde Athenis ZONAM SOLVENTIS Diana fanum. Quae proinde apud Theocritum etiam dicitur Εἰλεΐθρια λυγίζανος Idyll. xvii. v. 60.

Ἐσθλα καὶ Εἰλεΐθριαν ἑώρασε ΛΥΣΙΖΩΝΟΝ,

Ibi enim Lucinam invocavit ZONAM SOLVENTEM.

Quamquam Latonam in Delo, ut hic dicitur, sed in Atticæ Ἠθμοῦ, qui inde etiam Ζωστήρ appellatus fuerit, Zonam solvisse dicatur apud Stephanum; & quod ab Hyperide in Delica traditum, adlatris ejus ea de re verbis, tradunt veteres Hermogenis Enarratores, ut ad Stephanum erudite jam observavit doctissimus Holstenius. Ipsum autem eorundem Graecorum Interpretum, quod haud adeo in multorum manibus versetur iidem Commentarii, & eadem, quae haecenus Callimachus de Latonae ante partum erroribus obiter tangunt, locum adscribere non pigebit. qui exstat p. 389. ubi haec ab Hyperide in dicta Delica dicuntur, βυλόρηθρον ἢ οὐκὲν ἐξ ἀρχαῖς δεῖξαι τοῖς Ἀθηναίαις τὰ ἐν Δήλῳ ἱερὰ προσήκοιτα, πολλὰ κίχεται τῷ μύθῳ, λίγων ἔτα λίγεται γὰρ τὴν Ἀητῶ κύματα τῆς παιδὸς ἐν Δίῳ, ἐλαύνεται ὑπὸ τῆς Ἡρας κατὰ τὴν γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν ἢ δὴ δι' αὐτὴν βαρυτορδύνην, καὶ λυγρῶσαν, πρὸς τῶν γῆν ἰλθῶν τὴν ἡμετέραν, καὶ ΛΥΣΑΙ τὴν ΖΩΝΗΝ ἐν τῷ τόπῳ, ὅς νῦν ΖΩΣΤΗΡ καλεῖται, quum vellet enim ille (Hyperides in Delica) Atheniensibus probare, ex antiquo sacra iis in Delo competere, multa utitur fabula, hoc nempe proferens; dicitur enim Latona Jovis liberos in utero ferens, a Junone mari ac terra agitata, jamque partus doloribus pressa, & incerta, ubi pareret, in terram nostram venisse, ZONAMQUE SOLVISSE in loco, qui nunc ZOSTER appellatur. Quam rem, ita enarrat, & quod miror, a viris eruditis ad Stephanum haud observatum, Pausanias l. i. p. 59. ubi in eodem Atticæ loco ad mare, Zostere dicto, Minervæ Apollinis Dianæ ac Latonæ fana dicit existisse, additque, τικεῖν μὲν ἐν Ἀητῶ τῆς παιδὸς οὐκ ἔστιν ἔφασι, ΛΥΣΑΣΘΑΙ δὲ τὸν ΖΩΣΤΗΡΑ, πρὸς τικεῖν μὲν, καὶ τῷ χωρίῳ ἀπὸ τῆτο ἠοιάσαι τὸ ὄνομα, LATONAM quidem liberos hic negant PEPERISSE, sed tantummodo ZONAM SOLVISSE, veluti parituram, indeque loco nomen inditum. Adde Aristidem in Panathenaica pag. 169. Ἀπὸ τὴ γὰρ δεξ. λυσμῶνα τὴν ζώνην ἐν Ζωστήρ τῆς Ἀττικῆς, Latona namque zona in Zostere Atticæ soluta, unde, ut addit, nomen loco datum; eademque, duce Minerva Provida, ab extrema Attica ad insulas progressa, in Delum devenit, ubi Dianam cum Apolline, patrio Athenarum numine, sit epixā. Unde etiam Menander Rhetor, auctor parum tritus, ait Περ. Ἐπιδικῶν. pag. 597, dari Hymnos Μουσικῆς ἢ Γενιαλογικῆς, & quorum hoc inter alia addit exemplum, ὅτι ἐν Ζωστήρ τὴν ζώνην ἔλυσε Λητῶ, quod

[Ff 2]

quod in Zosteris, dicto Atticæ loco, zonam solverit Latona. Quamquam Latonam ibidem, soluta prius zona in lacu totam, quod post partum fieri demum seu ἄσθετα λαστρὰ τὰ καθάρσια, supra jam vidimus, tradit dicto ante loco Stephanus.

V. 210. Φοῖνικῶσσι πρὸς πρῶμινον] Nempe juxta morem parturientium proxima quæque arripiendi, & quam hoc Latonæ exemplo adserunt eruditi Apollonii Enarratores, ubi Anchiala Idæos Dactylos, tellurem prius in Antro Dictæo utraque manu adprehendens, enixa dicitur l. 1. v. 1131. & ad quem locum hæc notant Critici, ἰδῶσσι ἐπὶ ταῖς κνήμας τῶν παρεκκρινῶν λαμβάνουσαι, καὶ ἀσχυφίζουσαι ἑαυτὰς τῶν ἀληθῶν, αἷς καὶ ΔΗΤῶ ἰλάσεται ΤΟΥ ΦΟΙΝΙΚΟΥ, nos est parientibus proxima quæque arripere, & ita levare se ipsas a doloribus partuum, sicuti etiam LATONA adprehendit PALMAM. Unde etiam de adprehensa ab hac Latona, ubi Apollinem pareret, palma dixit Theognis eo versu, quem jam huc adduxit Anna eruditissima, Φοῖνικῶσσι ῥαδῆτις χερσὶν ἰφαιψομένη. *Palmas teneris manibus adprehendens.* Adeo ut palma truncus, in quem se reclinaffe hic parturiens Diana dicitur, earum stellarum, quæ διφρῶ λοχῆλαιος, *sella obstetricaria* dicebantur, vicem hic præstiterit, & de quibus Artemidorus ait l. v. §. LXXIV. διφρῶ ἐρῶν λοχῆλαιός, οἷς ὡς τὸ δασυκαὶν χερῶνται αἰ γυναικῆς, *sellas videre obstetricarias, quibus mulieres in puerperio utuntur.* Unde etiam de eadem palma Deliacæ ficuti Δῆλῶσσι Φοῖνιξ, eadem ante dicta v. 4. Hym. in Apoll. præter Homeri, & qui in Scholiis hic adducuntur ea de re versus, ad quam nempe enixa dicitur Latona, Euripides similiter in Jone v. 920.

Φοῖνικα παρ' ἀστροκόμων,

Ἐνθα λοχῆματα σμῖν ἰλοχῆματα

Δατὰ δίοσι σε καρποῖς,

Juxta palmas molli coma prædians,

Ubi partu venerando peperit te

Latona divinis manibus tenens;

& quam Deliacam similiter Φοῖνικα ἀστροκόμων, *palmas egregie comatam*; vocat idem Tragicus Iphig. Taur. v. 1099. Cui etiam palma in Delo, & in hoc Latonæ partu, *lauream ac oleam* comites addit iisdem locis, & alibi adhuc Euripides, nempe Hecub. v. 458. &c. & quarum itidem ramis decoratum Latonæ puerperium tradit. Dicta autem ibidem παρτογόνοσσι Φοῖνιξ, *primisiva palma*, quasi nempe primum ibi in Delo nata fuerit, & cujus juxta oleam Athenis, oleastrum Olympiæ, Delphicam platanum, &c. a fabularum auctoribus vetustatem jactari observat Theophrastus Hist. Pl. l. iv. c. xiv. Quamquam hæc aliter enarrat Plutarchus in Pelopida p. 286, ubi in hoc Latonæ partu Φοῖνικα, non de palma, sed de fonte ita dicto explicat: nempe in Arcadia Apollinis Tegyraei, de quo supra, fanum existisse; vicinum vero eidem montem Delum; retro autem fanum, duos fontes scaturivisse; ὃν τὸ μὲν (ut addit, nempe ἵημα) ΦΟΙΝΙΚΑ, τὸ δὲ Ἑλαιον, ἄχρη γὰρ ὀνομαζόμενον, ἢ φυτῶν μεταξὺ δυοῖν, ἀλλὰ μείζον, ΤΗΣ ΘΕΟΥ λοχυθείσης, *quodammodo unum PALMAM, oleam alterum etiam nunc vocamus; ut patet infer*

inter arbores duas, sed duo fluenta videatur peperisse LATONA, Palmæ tamen in Delo meminit alibi idem Plutarchus in Nicia p. 525; sed quæ vento elisa in excelsum Naxiorum statuum prociderit, eamque dejecerit. Ut mittam palmam soli sacram olim habitam, & senii experientem, ut id à Juliano Imp. dicitur Orat. v. p. 330. *ὡς ἰσὸν Ἡλίῳ τὸ Φυτόν, ἀγῆρων τε ἐστὶν*, ac inde in Apollinis Natalibus, qui vulgo idem cum sole, cuiusque æterna juvenis, opportune illi locum tribui.

V. 212. ἀλυθμαινύσσα] Apud Hesychium, juxta seriem litterarum legitur, ἀλυθμαινεύω, ἀλύεω, ἀπρῆν, ἀπὸ τῆ λύσει μὴ ἐνείσκειν, h. e. valde dolere, perplexum esse, ab eo quod notat liberationem, seu exitum non reperire, quod hoc loco apprime convenit. Apud Nicandrum vero non ἀλυθμαινεύω sed ἀλυθαίνω, una dempta littera, legitur Alex. p. 139. imbecillam, infirmam esse, nempe

Ἀλλοὶ ἀλυθαίνοντι ποθὶν γάλα πῖον ἀρῆζει.

Quandoque viribus destituro erotum capella lac pingue opistulabitur.

Unde emendandus Hesychius, ἀλυθαίνω (non ἀλυθενεῖ) ἀδανεῖ, ἀνιάται, nisi Dorum censeatur ἀλυθαίνω, pro ἀλυθενεῖν, quibus haud insolitum nempe *ei* in *ai* commutare, ut in φθαίρω, κλαίω, & similibus quæ observant subinde veteris Hellenismi promicondi. Adeo, ut quum hic quæ voces ἀλυθμαινεύω & ἀλυθαίνω veterum Auctorum & Criticorum auctoritate nitantur, & qualem præterea hic loci ratio requirit sensum constituent, aliquanto securius videretur alterutram hic admittere, præ altera illa ἀλυθμαινεύω, quæ haud alibi, quod hic sciam, hætenus legitur. Quamquam ne quid hic præteream, eandem hic veterum ad hunc locum Scholia tueri videantur, quæ illam vocem ἀλυθμαινεύω agnoscunt & explicant, per πνευσῶσα, ἀδμαινεύωσα, difficulter respiciens, ægæ spiritum trahens, & quod præterea mox de eadem Latona dicitur vers. 217. Ἐπι δ' ἴτ' ἀδμαινεύωσα, dixitque adhuc ἀνὸ βέλους.

V. 214. Γείω; γένω κῆρ] Sic Philadelphî mater Berenice, sed jam enixa Philadelphum continuo ad eundem ait apud Theocritum Idyll. xvii. v. 66, Ὀλβία κῆρ, γένω, Nascere, beate mater.

Ibid. ἔπι ἐξείδι κόλπω] Haud semel jam usus Callimachus voce κόλπω de utero parturientium, & supra quidem v. 25. Hym. in Dianam, de hac Latona eandem pariente, quod monuit hic Anna eruditissima, φίλον ἀπειθήκατο κόλπω, idque, ut hoc addam, non Poetico solum more, ut sinum seu gremium pro utero sumeret, sed ad normam etiam veterum Medicorum. Ut vel liquet e Galeno, qui τῶν ἰετρῶν, aut τῆς μῦτρως κόλπος, πατρικίω sinu peculiari etiam capite describit de Usu partium l. xiv. c. iv. Minus vero usitatum, quod ab Alcmena de Hercule, quem in utero tulerat, dicitur apud Moschum Idyll. iv. v. 85. ἐμῶ ἰσὸν ἡκάτ' ἔχουσα, quæ sub hepate meq̄ habebam pro cō γαστρί. Ἠπὶ αὐτὴν ut e Matris utero predeat Apollo hic dicitur, haud aliter ac Deos precatur apud Sophoclem Philocletes in cognomine dramate V. 735.

Σωτήρας αὐτῆς ΗΠΙΟΥΣ ὅ ἡμῶν μολῶν,

Ut ipsi ad nos veniant servatores ac MITES seu propitii;

Immo prout hujus Apollinis filius Æsculapius, proprio quodam jure Ἡπιῶ, ut e Lycophrone p. 164. ac Isaacio ibidem liquet, primum dictus. Unde nova lux Papinio de eodem Æsculapio dicenti Sylv. l. 117. c. 14. *Salutifero MITIS Deus incubat anguis; mitis* nempe prout ille Ἡπιῶ olim appellatus, ac Ηπιόδωρος in Orphicis idem dictus pag. 164. ult. ed. ac sicuti de ejusdem Dei prole, ejusdemque medendi artis perito dixit Homerus, ΗΠΙΑ φάρμακα πάσσει, *salubria medicamenta inspergere*; aut sicut Prometheus de se, ut primo artis illius inventore, ait apud Æschylum v. 481. Ἐνδείξά κοῦσαι ΗΠΙΩΝ ἀκρωμάτων, *ostendi mixturas seu compositiones salubrium medicamentorum*. Ut proinde eodem seu potiori adhuc jure futurus hic Apollo Ἰητροῦς, eoque etiam nomine in solemnii illo apud Hippocratem jurejurando, primo ante Æsculapium, Salutem &c. loco adjuratus, sive, ut de eo in Philonis Legat. ad Cajum p. 1006. σωτηρίων φαρμάκων ἰურτας αἰῶς ὑγίαι ἀνθρώπων, *salubrium medicamentorum repertor ad hominum salutem*, Ἡπιῶs itidem, seu, ut propitius ac salutaris in lucem prodeat, hic a matre Latona dicitur.

V. 215. Νύμφα Διός] Jonice nempe hic ἡ mutato in a breve, Homeri in eadem voce eodemque casu exemplo, Iliad. Γ. v. 130. Διὸς Ἰδὸς Νύμφα φίλη. Contrario autem Dorum more passim apud Theocritum obvius, ut Idyll. 11. v. 14. χαῖρ' Ἐκάτα δασπλῆτι, & Idyll. xi. v. 19. ὦ λευκά Γαλάτεια &c. quum alioquin a longum in a breve vertant itidem Doros, ac unde ille Simichides ab antiquis Criticis reprehensus, quod εἶκα, producta nempe ultima syllaba, præter morem Dorum dixerit Idyll. I. v. 4.

V. 225. Πόρτοι κακῶ σῆρον] Scholia τὸ σῆρον, τὸ κάλυττον, βοζάντια. Sic eidem κάλυττον & κάλυττα (utroque enim modo juxta ferriam litterarum, apud eum legitur, quod unam tamen eandemque vocem notat) κοσμητήρια, & κοσμητήρι, & qua voce usus Plutarchus in Dione pag. 982. σείρουσαι δὲ κάλυττον τὴν οὐκίαν, *qui vortunt scoris dentium*; glossæ autem veteres, κάλυττον, πιδελλα. Idem vero ὀφίλημα & ὀφίλτρον etiam dictum seu scora. Helychius, ὀφίλημασι, σαρῶραισι, Item ὀφίλτρον κάλυττρον (non ut ibi κάλυττρον) & hinc ὀφελδρῶν vortο, & cum voce κοσμησῶν simul etiam conjunctum apud Lycophronem p. 175.

Θεῶς δὲ ὀφίλτροισι κοσμεῖσαι πίδον,

Deique verrent purgantes solum seu fatum,

ubi Isaacius, ὀφιλτρίωνσι σῆρον καὶ ὀφίλτρον, καὶ ὀφίλη, καὶ ὀφίλημα, ἢ ἔκκαπα λέγεται. Quæ ibidem firmat adductis Hippocraticis ea de re verbis, ubi ille ὀφίλειν & ὀφίλασι, pro vortere, & vortitῶν seu scoris usurpavit; nempe prout iidem ordinandi,

Ἄνθρωπος ἑρῶν τὴν τήνην ὀφίλιοντα,

Οὐ γὰρ παρὴν ὀφίλιον πυθμῶν τοῦθης,

Ἐπιπίπεται τερπειὸν τοῦθης vortuσιον,

Neque enim aderant scora in imo stibadio.

σε.

ταῖς nempe idem ibi quod εἰσάας. Quo respexit proinde Hesychius in adductis glossis, ὀφίλημα, κάλυτρον. ὀφίλισσι, σαρῶμασι. Notanda vero in adducto modo Isaacii loco vox posterioris αἰνι Σκῆπα seu Latinorum *scopa*, quam inde etiam retulit in glossarium suum eruditissimus Du Cange. Adde & opportune quidem ad hunc Callimachi locum, πόντος κακὸν σάρον, aliam Hesychii, prout ea hodie ibidem legitur, glossam, nempe ἀγίσρατος, κάλυτρον, ἤγει κοσμητήριον. Quod lectionis omnino portentum, & pro quo in editione Batava magnus Salmasius dicitur emendasse, Ἀγίσρατον, ac ita etiam, Jonice scilicet, legi debere in voce Σάρον, ubi nempe exstat παλαιὸν ἀγίσρατον. Ad quem tamen postremum Hesychii locum, qui ita effertur, Σάρον, ἰὰν Ἀργείοις, αἰς παλαιὸν ἀγίσρατον, idem Salmasius, αἰς παλαιὸν ἀγίς σάρον dicitur ibidem legisse, seu, ut alias ibi vir doctus, & quod eodem redit, αἰς παλαιὸν ἀγίς σάρον, sicut veteres seu descriptas resarcit *scopas*. Nisi quis ibi legendum malit, quod verius etiam puto, παλαιὸν ἀγίς σάρον, veteres adfer *scopas*, prout alibi idem Hesychius, Ἄγίς, ἀγίς, Φερα, ac ut in priori adducto apud Hesychium loco, ex illis Jonis in dramate Argivi inscripto verbis, legi itidem debeat, Ἄγίς vel Ἀγίς σάρον, *fer scopas*; ubi nempe ab imperito librario e quibus illis vocibus una formata sit vox, retentis iisdem litteris. Ἀγίσρατον, iisdemque etiam, quibus σάρος, vocibus explicata, de *scopis* nempe seu *everticulo*, quæ a Græcis, & alibi apud eundem glossographum, uti paullo ante vidimus, κάλυτρον itidem & κοσμητήριον dicitur. Unde alterius librarii errore vel incuria, loco illius vocis pro duobus inducta ἀγίσρατον, retenta solum alia eique proxima in litterarum serie Ἀγίσρατον, seu *exercitus Ducem*, ut Μινερῶν vocat Hesiodus *Θεογ.* v. 984. & cui valde imperite, vera & obvia de *exercitiis Ducis* omnia notatione, addita illius vocis Ἀγίσρατον, seu, ut legi debuit, quibus vocibus Ἄγίς vel Ἄγίς σάρον glossa, nempe Ἀγίσρατος, κάλυτρον, ἤγει κοσμητήριον. Unde ut cæcus cæcum trahit, improvide omnino eandem, ut hodie legitur, Hesychii glossam, in suam Græcæ linguæ Thesaurum seu ejus Epitomen in Anglia editam continuo retulit vir doctus, & explicavit Ἀγίσρατος, *redipiculum, capitis ornamentum, caligatum apud Horatium*. Quæ omnia aliena utique, ne quid acerbius dicam, ex mutilo & corrupto Hesychii loco; ac præterea ex perperam intellectis, quæ ibi scilicet vocem Ἀγίσρατος pro Ἄγίς σάρον interpretantur, & aliud omnino innuunt, vocibus h. e. *scopis* seu *everticulum*, κάλυτρον, ἤγει κοσμητήριον. Quod obiter in tyronum gratiam monendum hic fuit. Talia autem, quale illud vel Ἀγίσρατον, vel Ἀγίσρατος etiam (de *scopis* scilicet seu σάρον) in Hesychium ὅσα κόνις irrepisse, & quibus fœde inquinatæ sint etiamnum ejus glossæ, & pridem ad eum vidimus ac passim animadvertimus, & novissime etiam in eruditissima ad Jo. Millium Epistola post Jo. Malalam edita, luculenter adductis pluribus eam in rem exemplis adseruit oriens novum litteratæ Britannicæ sidus, Richardus Bentlejus.

V. 226. Ἀλλὰ φίλη] Pro φίλη traditur legendum hic potius φίλες, ut nempe φίλες ἀμύνειν dicatur, h. e. *amunere, subveniri*; neque enim credibile

bile a peritissimo Poeta factum, ut adeo familiariter *amicam* appellaret, heram ancilla ejus seu ministra. Quo tamen nomine hera Penelope vocatur a nutrice Euryclea Odyss. Δ. v. 743. Νύμφα φίλη; ipsa autem Juno magni ducit ab Oceano & Tethye ita appellari Idyll. Σ. v. 210.

Αἰεὶ καὶ σφι ΦΙΑΗ τε καὶ αἰδοῖη καλέοιμθρ,

Semper quidem ab iis AMICA & veneranda vocaver.

Immo solemnis illa ferme apud eundem vatium Patrem, Dearum & Heroinarum, mutuaque inter se appellatio. Iris autem, quamquam Junonis πάρεδρος & ministra, Dea tamen etiam habita, eoque nomine ab ipso Junonis fratre Neptuno appellata Iliad. O. v. 206. ἰεὴ θεᾶ, *Iris Dea &c.* Adeo, ut ea quidem ratio, petita nempe ab hac appellatione φίλη, qua Junonem Iris præter τὸ πρεῖπον hic compellaret, hæud quam suadere videatur, ut eo nomine eadem vox φίλη hic in alteram φίλει commutetur. Id autem, quod pridem ad eum locum his in Observationibus notaveram, in novissimis ad eundem adnotatis opportune monitum etiam video.

V. 227. σείο πιδόν πατέσσι [φετμῆ] Non ut hic Interpres, qui in *tuo solo ambulans legitime*, sed qui *tuo jussu* (σείο φετμῆ) *tuam terram peragrans*, Mars nempe & Iris, ut Latonam ab iis, quas illa adibat, terris abigant. Id vero, quod alioquin obvium, bene quoque animadvertit ad edita sub nomine Orphei Argonauticâ v. 6. qui postremus eadem vulgavit vir doctus, qui nempe Μύσσης ἐφετμῆς *Musa præceptis* dicitur. Verum hoc quoque in versione hujus loci emendatum, & in notis ad eundem, quæ huic novissimæ editioni accesserunt, occupatum quoque nunc cerno.

V. 228. Ἰεὴ κύων ὡς Ἀγρίμυθου] Vetus illa & adducta subinde vigillum custodum ac ministrorum, qui dominis præsto sunt & ad implenda eorum jussâ, cum canibus ædium custodibus aut venaticis comparatio. Sicuti nempe κύων δίκην, *instar canis* se indigit, qui excubias agebat in Agamemnonis ædibus, in cognomine dramate apud Æschylum v. 3; aut quomodo ipsa Clytemnestra, se a marito domum e Trojana expeditione reduce, repertam iri ait, qualem ille nempe eam relâquerat, δαμώτων κύνα, *adium canem*, in eodem dramate v. 618. Unde κυωνίς de cane tanquam *inspector* & comite assiduo, dictus apud Lycophronem p. 176. Talis autem *canis* sedulus Dianæ comes, qui ut hic continuo additur, juxta venatricis Dianæ pedes *adsidet*, arrectisque auribus ad jussâ Dææ exequenda, spectatur etiamnum hæud semel in antiquis Dææ signis, aut qui eandem exhibent, nummis; & ad quæ monumenta obvia, ac ante oculos posita, advertit hic omnino Callimachus. Cujus equidem notæ duo sequentes nummi apud *Ephesios* cusi; in quibus Dea illa κυωνίς spectatur cum *cane* ad pedes venatico, in priori quidem icone, eodem *cane* erecto reflexoque ad Dianam capite & arrectis auribus; in altero, *cane* ad venationem seu cursum jam prono, ac in priori cum epigraphe ΕΦΕΣΙΩΝ ΓΝΕΩΚΟΡΩΝ, *Ephesiorum Ter Neocotorum*; in altero ΕΦΕΣΙΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΑΣΙΑΣ, *Ephesiorum Primorum Asia*; Proconsularis nempe.

Adde,

Adde, quod non unus solum, sed duo subinde canes ad Dianæ stantis iidem pedes, vigilum instar seu assiduorum comitum, conspiciantur in aliis id genus nummis. Ut inde continuo liqueat, id quod de ejusmodi Diana cane addit hic Callimachus, ἴζει θηρήτειρα παρ' ἰχθυῶν, nempe de qua ante Αἰτίωνος, sedet hic juxta vestigia Diana; & sicuti de duobus venaticis hujus Dææ canibus dixit Hym. in Dianam v. 207. θηρητῆρε δύο κύνες, duo canes venatici; de quibus vero haud unius generis ἰχθυοταῖς & θοαῖς sagacibus & velocibus Dææ κυνηγῶ canibus, pluribus egerat in eodem Hymno a v. 90. & sequentibus, ac nos ibidem. Cujusmodi etiam canem venaticum, nusquam a se vel venante, vel domi manente, aut corpus exercente discedere, sed exercenti semet adsidere, καὶ γυμναζομένην παρακάθηται dicit Arrianus de Venat. c. v. Eadem proinde ibi hanc in rem voce, adsidenti cani illi tributa, ut hic a Callimacho factum, de tali venatrice Dianæ cane, ἴζει θηρήτειρα, sedet venatrix.

Ibid. Οὐατα δ' αὐτῆς ὄρθα μάλα] Nempe in obsequii fidem arrectæ hic canis aures, quod alioquin in venaticis canibus haud malæ notæ habitum. Unde idem, de quo modo Arrianus, cum magnas aures in venaticis canibus commendat, ὄρτα δὲ μεγάλα ἴσω ταῖς κυσίν, aures vero magna sint canibus, tum καὶ ἐν ΟΡΘΑ φαίνοιτο, ἢ ποτηρὸν, nec malum, s̄ ARRECTÆ adparuant.

V. 233. σφετέρης] Pro ἰῆς nempe, quod apud Poetas, aliosque veteres Auctores haud insolitum; quamquam id in Apollonio Rhodio, qui haud semel ita loquutus est, censoria nota perstrinxerint veteres ad eum Critici. Quod jam erudite, ut solet, ad Athenæum monuit ὁ πᾶν l. ix. c. iv. adducto eam in rem loco ex eorundem Grammaticorum glossa ad l. iii. v. 186. ubi dicitur ἐκ ὄρθῶς τὸ ΣΦΕΤΕΡΟΝ ἴσι γὰρ τρίτοι ὡςσωκεῖ πληθυντικὸν, καὶ ἀμαρτάνει &c. non recte τὸ σφετέρων, est enim tertia persona, plurimum significationem inferens, & errat &c. Quod ab iisdem eruditissimum quamquam illius Poetæ Enarratoribus, alibi adhuc factum, ut ad v. 622. ejusdem libri, ubi σφετέρων δῶμον, h. e. suam domum dixerat Apollonius, & mox v. 625. σφετέρης τοκῆας, suos parentes, idque ut utroque loco iidem notant, κακῶς & ἐχ' ὑγιῶς, male nec sano; debuisse enim dicere ἰὸν δῶμον & εἰς τοκῆας, & quod ab

[Ff 5]

iis

iis similiter jam ante monitum fuerat ad l. i. v. 643. ubi *κακίης ἀπὸ ἐπιπέφθης* seu improprie, *σφιτίου τακίῃ* ab Apollonio dictum volunt. Verum Apollonium eademque opera Callimachum hoc loco abunde absolvunt, a postremo Apollonii. Interprete & Commentatore adlata ad l. III. v. 186. aliorum veterum Auctorum loca, & quæ liceret plura, si necesse esset, superaddere: sicut Pindari Olymp. Od. ix. p. 91. *σφιτίης ἀίχμης, sua αἰοῖ*, ubi Critici itidem, *σφιτίης ἀπὸ τῆς ἰαῖς*, & Ol. Od. XIII. p. 118. *σφιτίης πατρὸς*, uti paullo ante apud Apollonium *σφιτίου τακίης*, h. e. *sui patris* &c. Unde præterea falli abunde liquet Thomam Magistrum, qui semel tantum illud *σφιτίου ἐπὶ ἰνικῷ* usurpatum tradit, nempe in iis, quæ refert incerti Auctoris verbis, *ὁ δὲνα τῷ σφιτίου κακίης ἐνδύκνεται*, ille suam *malitiam* prodis, additque, quod semel dicto, quale scihcet ibi illud *σφιτίου* pro *sua* uti non oporteat. Ita subinde fallunt & falluntur ii, quibus tamen, Phrynico nempe & hoc Thoma, *non dati hadie meliores Hellenismi magistros*, ait alicubi in Epistolis Scaliger. Immo idem usus quoque obtinuit, ut *σφίης* & Poëtice *σφί*, pro *αὐτὸν*, ac proinde itidem *ἐπὶ ἰνικῷ* dixerint subinde optimi antiquissimique Atticisimæ promissioni, sicut Æschylus Prom. v. 9. *σφί δὲ Οἰοῖς δῆναί διναι*, *ipsum oportet Diæ pœnas dare*, & similiter Sept. Theb. vers. 620. ac alibi; Aristophanes insuper Equit. p. 348. *σφί κατακέρξισι καλοῖσι*, *in illum cornicantem cornices*. Unde etiam a *σφί* pro *αὐτός*, formatum pariter aut adhibitum illud *σφιτίῃ*, de uno, non de pluribus, sed de his plus satis.

V. 234. *Ληθαῖον ἐπὶ πλεῖον ἕστος* &c.] Non ceperunt totam elegantiam hujus loci Interpretes. *Somnus* nempe inter alios Deos olim habitus, haud minus ac *Mercurius*, *Cupido*, *Nemesis*, *Victoria*, *Diana* etiam quandoque, & *Iris*, aliaque insuper Numina, de quibus erudite jam egit amplissimus amicissimusque Cuperus in Apotheosî Homericæ, & qui *somni alati* effigiem editam ac illustratam paullo ante a viro docto memorat. Cui comitem possumus hic addere, & cujus ibidem meminit p. 178. *Somni alati* in veteri marmore descriptam a Grutero effigiem Thef. CCCIV. 9; eandemque omnino, ut ex adducta ab eodem inscriptione SOMNO ORESTILIA FILIA &c. liquet, quam in Schedis Pighianis Electoralis hujus Bibliothecæ opportune depictam, cum reliqua marmoris illius iconæ, hic ad plenam hujus apud Callimachum loci locum conspiciendam damus.

SOMNOORESTILIA FILIA

Ita perspicuum, cur *alasi somni* fiat hic a Poeta mentio, haud aliter ac de *somnio* dictum itidem in Orphicis pag. 180. ult. edit. τανυσίπτερ' ἄλα ὄνειρε, *alas expandens, perniciosum somnium*. Quod vero eandem *somni alam, lethaeam*, seu ληθαίων πτερόν hic dicat, imitatus adhuc est Maro, ubi *lethaeam somnium* vocat nempe Georg. l. i. v. 787. *lethaeo perfusa paraventa somno*, & quomodo alibi *lethae paraventa* dicuntur IV. Georg. 545. *Somni* alioquin signum apud Sicyonios memorat Pausanias l. 11. p. 103, sed non addit, quale illud foret.

V. 235. γλαγχίνα θρόνοιο] Scholia ad hunc locum haec reddunt *περγονίαν τῷ θρόνῳ*: Hesychius autem explicat γλαγχίνα, τὴν γωνίαν τῷ βέλῳ, *veli angulum*; quomodo nempe γλαγχίνα de *cuspide sagittae* adhibuit Sophocles Trachin. v. 694. πικρῆ γλαγχίνι, ubi Critici, γλαγχίνοι δὲ λέγονται μύρις, τῷ βέλῳ γλαγχίς γάρ ἡ ἀκίς, ὃ λέγει ὁ Ὀμηρὸς ὄγκον, h. e. γλαγχίνα ab ejus parte de *sagitta* hic dicitur, γλαγχίς enim est *acies seu cuspis*, quae Ἱομπερὺς vocat ὄγκον. Exstat Poetae locus Iliad. Δ. v. 214. ubi

ubi de sagitta ait, *ἀξίαι ὄργανοι*, h. e. juxta veterem ejus Enarratorem, *αἰ γυνῆαι, καὶ ἔξοχαὶ τῶν ἀκίδων τῶ βέλους, ἀγκηὴ & eminentia aciei telis*, seu *sagitta*, quæ eadem est etiam apud Helychium de voce *γλαχίνος* glossa, *κυρίως δὲ γλαχίνος, αὐ τῶν ἀκίδων ἔξοχαί*.

V. 236. *ἀπκλίνασα παρήαλα λίχραι*] Ita de venaticis canibus Xenophon Κυνηγετ. p. 978. *τιθέσασ τὰς κεφαλὰς ἐπὶ γῆν λιχραίας, carisæ terτα obliqua admoventes*. Hinc vox *λίχραι* pro *oblique* ab Apollonio Rh. adhibita lib. 111. v. 238. ubi eruditi Critici *λίχραι, ὡς πλαγίαι*. Non monerem, si locum vel Autorem indicassent Lexicorum conditores.

V. 238. *ταχέας ἐνδρομίδας*] Ita *κυρίως* dici *venatorum calceos* tradit ad hunc locum Græcus Poetæ Enarrator, unde Dianæ venatrici iidem etiam tributū supra v. 16. Hym. in hanc Deam, & qua de re nos ibidem. Eadem tamen *ἐνδρομίδας*, & quod vel vox ipsa indicat ac monuit etiam Pollux p. 170. proprie curforum seu *τῶν δρομίων calcei*; ac unde opportune cum *ταχέας ἐνδρομίδας* hic vocat Callimachus, tum eadem Iridi largitur, de qua paullo ante v. 216. dixerat, quod ad Junonem *ἠεσσιδραρδρ ἀγσιλιῶτις, accurrit nuntia*; hic autem, quod semper accincta esset & calceata ad obeunda Heræ jussā. Nulla proinde huic Iridi serva *ab endromido* Græcorum more de *calceis* dicta, seu *sandatio*; cujusmodi alioquin apud Romanos Livæ aut nobilioribus Matronis Ancillas existisse, e Marmoribus veterum discimus, ut in Syntagm. Reinesii p. 581.

V. 239. *ἀλαστήσασα*] Verbo Homericō usus Poeta, pro quo *ἄλαστα ἐνάξεν*, *graviter gemere* dixit Sophocles Oedip. Col. v. 1743. & una voce *ἀλασταλύξω* Anacreon Od. LIX. ni eadem ibi in duas sit dividenda *ἄλαστα λύξω*, quod mallet, & ab incomparabili Grotio etiam factum in Excerpt. Stobæi p. 487.

V. 240. *γαμίσιαδε Λάθρις*] Nempe prout ante vers. 38. *γάμος* de clandestino, quem Juppiter cum Asteria, quamquam frustra ambiverat, concubitu dicitur; æ similiter de Daphnidis & puellæ clandestinis itidem nuptiis seu *συνοσίαι* apud Theocritum Idyll. xxv1. v. 57.

Ἀθήλαις λαλίαντι τὸν ΓΑΜΟΝ αὐ κυπάρισοι,

Inter se colloquuntur de nuptiis suis expressus;

nempe conjugium vocat, prætexit nomine *cupram*. Sic *nubere* sæpe apud Plautum & *nuptias facere*, quod jam ad eum notarunt viri docti pro *συνοσίαιζεν*, cujus rei præ alijs luculentus index hic Comici locus Cistell. A. 1. Sc. 1.

Hæc quidem ecastor hodie viro nubis, nupsitque hodie;

Nubet mox ποῦκα; nunquam hanc viduam cubare sivi.

Nam si hæc non nubat, lugubre fama familia pereat.

Nempe quod de Antiocho Magno ait Justinus lib. xxxi. cap. vi, *Rex ipse per hyemem in luxuriam lapsus, novis quotidie NUPTIIS deditus erat*; ac prout *nuptias facere* eodem sensu haud semel apud Petronium dicitur. Quo referri itidem debet illud Catulli de sua Lesbia Carm. LXX. (ut liquet e sequenti Carm. LXXV.)

Nulli

Nulli se dicit mulier mea NUBERE malle.

Quam mihi, non si Juppiter ipse petas.

V. 242. *ἄνευκός μογύσσειν*] Utraque vox opportuna de laborantibus in partu mulieribus; prior nempe, quæ vix alibi legitur, pro *ἄνευκος*, qua aliouin usus est Euripides apud Ælianum de Animal. l. xiv. c. vi. pro *infelici partu*, ubi nempe lyncem vocasse dicitur *ἄνευκος δίκος*, additque Ælianus, *ὑπὲρ ὅτου δὲ λέγουσι ἄνευκος τὰς Κριτικὰς ἐπέδαι λῆου, εὐρ αὐτοῦ ἄνευκος εἶναι vocat; melius est ut doceant Critici, optimi nempe veterum Poetarum Enarratores. Verbum autem μογύσσειν, de laborantibus in partu, adposite quoque hic usurpatur pro μογογονκείν, & quomodo μόγῳ de partu dicitur ab elegantissimo Oppiano Ἀλιευτ. l. i. v. 688. ubi de phoca, de qua hic etiam continus agitur, ait *ἄνευκός μογύσσειν γαστρὸς μόγος, σελύσσειν προγέσσειν* in terram ventris labor seu partus. Addam obiter, quod voce *ἄνευκός* eleganter usus sit Comicus, ubi de Athenis ægre ob Alcibiadem adfectis, ait Ran. p. 278. ἰπέλις ἢ ἄνευκός, *gravius enim laborat civitas.**

Ibid. *ἄλετρίδης*] Nulla hic *ἄλετρίδων* virginum mentio, quæ sibi ad sacrificia pararent, nec eadem vox in *ἄλετρίδαις*, quasi *ὀμολετρίδαις* *lecti consortes*, uti videbatur viro docto, commutanda. Hanc locum procul dubio tangunt Aristophanis Enarratores, *Εἰρην. p. 640. ἄλετρίδης ἢ μολυρὸς παρὰ Καταμύχου, μολιρίτις ἀπὸρ Callimachum; & qua voce usus itidem Comicus in Lysistrata, p. 877. ἄλετρίδης ἢ δικίτις, μολιρίτις* *doceant nata. Vere proinde hic Scholia, ἄλετρίδης, Σεργίπιναι, αἰ ἀλίδυσσαι, ancilla, quæ moluit, nempe ἀλίδω ab ἀλίω, unde Hesychius ἀλετρεύσειν, ἀλίδυσον, & veteres Glossæ, ἀλίδω, μολο.*

Ibid. *Φῶκος Ἐνωλίου τίκτουσιν οὐ ἐπιλάδοσιν &c.*] Phoca scilicet, quamquam, ut hic dicitur, *παρῖνα*, h. e. e cetorum genere, extra mare tamen seu in terra *παρῖνος*, quod pridem docuit Philosophus Hist. Anim. l. vi. c. xi. *καθύδου ἐν τίκτει οὐ ἐπὶ γῆ ἀπὸς τοῖς αἰγυαλοῖς δὲ, αἰς ἕσα τῶν πεζῶν, & dormit ac parit phoca in terra ad littora, tanquam una e terrestribus animalibus.* Ita etiam de ejusdem phocæ partu Oppianus Ἀλιευτ. l. i. v. 688.

Τῇ δὲ ἔτι μὲν ἰδμῶσιν, ἀπὸ ἐπὶ χέρσιν.

Ἄνευκός μογύσσειν γαστρὸς μόγος, ἄριος ἄδης,

Hinc autem non in aquis, sed in terram

σολύσσειν προγέσσειν ventris labor, terrestrium partus.

Quo respexit itidem Lycophron p. 38. a quo post Homerum dicitur Menelaus in Ægyptum adpulsus, ibi in littore *δυσίδωμῶς* *θηρὸς συγκομῶν*, cum male olensibus phocis dormiens, non ut ibi Canterus, *balanis*, quod jam ibi animadvertit eruditissimus Meursius, nempe eo inductus, ut videtur, Canterus, quod *φωκίαις* cum *φύκαις* confuderit. Sicuti vero de iisdem phocis dixerat vatum Parens eas somnum capere circa Proteum dormientem, *ὑπὸ σπέσσει γλαφοροῖσιν, sub specubus cœnis*, *Odyss. A. v. 403*, ita eadem a Callimacho parere hic dicuntur οὐ ἐπιλάδοσιν *ἐρήμοις, in desertis specubus*, juxta Interpretem, seu *εὐρίδωσιν* vel *σκοπέωσιν*, sicuti eandem vocem *ἐπιλάδοσιν* interpretantur veteres

teres ad Homerum Critici Odyss. Γ. vers. 298. & alibi, ac Hesychius: Σπιλάδες, αἱ περιεχόμεναι τῆ θαλάσσει πέτραι, rupes aut saxa qua mari ambiuntur. Ita apud Synesium Epist. IV. p. 160. ἀπίστη τῷ ἀλγματοῦσι πρὸς τὰς σπιλάδας, desistis scopulis consistere. Ideo autem dilecta a phocis ejusmodi deserta ad pariendum loca, seu ἐρήμοι αἰώναι, quo nempe illæ foetus suos, quos impense diligunt, occultarent securius, simulque iis lac & ubera haud aliter ac alia e cetorum genere ad fugendum commodius præberent; prout istud nempe de phocis nominatim observat adducto paullo ante loco, Aristoteles, lac nempe iis esse instar pecudum, ac post duodecimum demum a partu diem, earum foetus in mare primum ac paulatim, quo illi ei adluescerent, ab iisdem deferri. Id quod similiter ab Oppiano d. l. traditur, per duodecim nempe dies integros a partu remanere in terra phocam; decima tertia demum die, eam mare cum catulis subire v. 690. l. 1. Ἀλυτ.

Μίραται δὲ ἡμῶτα πάντα δινάματα σὺν τοκίαισιν, ...

Αὐτῶ ἐν τετρασπῶν τριηκαιδικατῆ δὲ σὺν ἡσὶ

Σκυρὸς ἄγκυλῆ ἔχουσα, θαλάσσιας εἰς ἄλλα δύνει,

Μῆνας αὐτὴν δὲσιν ἑκατομμύσιον μετὰ λιβρίσιν,

Ibidem in continenti: τertia vero decima cum Aurora,

Catulos amplexibus tenens novellos, in mare subit.

Insignem quoque earundem phocarum erga catulos amorem abunde insuper arguit, id quod Apollonius apud Philostratum narrat l. II. c. VII. de visa a se Argis phoca ad venationes theatrales inclusa, quæ mortuum, quem in carcere pepererat, catulum ita luxerit, ut triduo eadem ab omni cibo abstinerit, quamquam omnium, quod ibidem addit, beluarum foret voracissima. Unde ἰουάλια seu marina eadem phoca hic dictæ, quod etsi, tanquam terrestres forent, ut ait de iis agens memorato jam loco Aristoteles, in terra pariant, nihilominus maximam temporis partem in mari, & e quo aluntur, agant; atque inde, quod idem addit, μὲν τῶν ἰνυδρῶν ἐστὶ αὐτῆς λυκτίον, cum aquaticis animalibus de phoca dicendum est. Ex hisce proinde liquidum, & quod vel obiter ab aliis hujus Enarratoribus moneri debuerat, cur parturientem in deserta Insula Delo Latonam, cum phocis marinis conferat hic insensa eidem Juno; quæ nempe, quamquam ut hic ait; ἰουάλια seu marina, similiter in desertis specubus seu saxis, foetus suos edere soleant. Quibus proinde veterum ea de re narrationibus accedit luculentum istud cultissimi doctissimi que Poetæ testimonium.

V. 245. ἀπὸθύμια ρίζω] Obvia rursus imitatio Homericæ, ἀπὸθύμια ἄδρα, ingrata faceret seu molestæ Iliad. Ξ. vers. 261.

V. 246. κακῶς ἔχασατο Ἀστὴρ] Non ea mens hujus loci, quam ei tribuit Vulcanius, nec redargui eo nomine debuit, qui eam hæc male adtigerat, utroque sermone soluto ac ligato, Frischlinus. Nempe male quidem de se moritam Asteriam hic innuit Juno, quod Latonæ tutam ad pariendum locum concesserit; se tamen et non succedere, aut velle ideo molestam esse, ob antiquius, quo eadem devincta est, & quo nomine etiam impecto illam colit, beneficium, Jovis nempe con-

concupitus ab eadem Asteria repulsa, ipsique Deorum Regis thalamo prelati continuo maris cubilis, in quo nempe illa maluerit delitescere. Quæ ex τερθ' ἰοῦ hoc apud Callimachum contextu clara abunde & liquida, ut ulteriori probatione haud indigeant.

V. 247. ἐκπαυλὸν τι] Hinc eadem litterarum μεταθέσει verborum ἐκπαυλῆμαι, pro ἐκπλαυλῆμαι, quo usus Æschylus Coeph. v. 215. ubi ad Electram dicit ignotus adhuc eidem Oreites.

Σύνοιδ' Ὀρέστη πολλά σ' ἐκπαυλαίρην,

Novi autem, quod Orestem viderentur gubias seu imperiosa colas,

juxta Criticos ibidem, ἐκπαυλαίρην, ἐκπαυλῶς θαυμάζουσα. Ab Æschylo autem ejusdem vocis usum mutuatus est Euripides, cujus locum in Oreite notarunt jam alii, utamque vocis ἐκπαυλῶν aut ἐκπαυλῶς in utramque partem; unde ἐκπαυλὸν κακὸν ἰσχυρῶς πάλιν dicitur alibi ab eodem Æschylo Agam. v. 791. & ἀπὸρ' ἐκπαυλῶς τὴν τερθ' ἰοῦ, Jason nempe duplici hasta armatus, a Pindaro Pyth. Od. iv. p. 242. ac similiter apud Nicandrum aliquoties de noxiis animalibus, ut dracōnι, Ther. p. 34. ἐκπαυλῶς χαλαρῶς &c. de πηγάω p. 99. μωραίνης δὲ ἐκπαυλῶν &c.

V. 248. Διὸς δὲ ἀνθείλτρο πόντον] Non video cur corruptus statui debeat hic locus. Asteria quod ante dicitur Callimachus v. 37. & 38. dum Jovis fugit concubitum, stella insularum, ἀστὴρ ἰση, ac unde ei nomen, in mare defillens, eodemque merita lacerat. Hinc Juno dum id magni erga se beneficii loco ducit ac prædicat, ait eam lectum Jovis non calcasse, διμοιοι ἐν ἰσθμῶσι ac proinde eidem Jovi seu Jovis thalamo maris, ut paullo ante dictum, cubile seu in eodem mergi ac latere, istam prætulisse, Διὸς δὲ ἀνθείλτρο πόντον. Quæ solita est etiam ejusmodi verborum apud Græcos e Prepositionibus compositorum constructio, ut ita dicatur, pro ἕλκτρο πόντον ὑπὲρ Διὸς, elegentius πᾶσι πρὸς Jove, seu Jovis thalamo, &c. qualis in hoc verbo ἀνθείλτρο seu ἀνθείλιδοις, e Synesio jam ab aliis observata, nempe Epistol. ciii. ὡς τῷ θεῷ ἀνθείλιδοις φιλοσοφίαν τῆς ἀγοραῖς ταύτης ἀνατρέψῃς, esse forensis huic occupationi Philosophiam ἀπεροπενάμην; ac, ut addam, a Libanio in Basilico p. 98. T. 11. τὴν τι ἐλάττω πόλιν τῆς μείσεως ἔποιον ἀνθείλιδοις, persuaserunt, ut ἴσχυρον εὐνοίας τῶν μαγῶν ἀναστρέψῃ. Haud aliter nempe, ac supra dicitur vers. 216, ποίη σὲ πρὸς θεῶν ἀπὸ ἠγχιλιδοῦς, qualis ad te accurrere nuntia, h. e. ἰδρῶν ἀπὸ σὲ ἠγχιλῆ. Sed hæc obiter.

V. 249. Κύκνοι δὲ οὐκ ἰσχυροὶς ἀιδίδι] De Cygnis Apollinis scilicet cantoribus, actum jam supra ad vers. 5. Hym. in Apollinem, ὃ δὲ κύκνοι ἐν ἡφῆ πολλὰν κείδου, ἐν ἡφῆ ἐν ἕνεο pulcro canis. Illud vero singulare canere hic olores in Latonæ puerperio ac Phœbi natalibus, qui demum in proprio Aethere seu ante mortem, fati scilicet præscii, canere vulgo ferebantur. Unde apud Æschylum Agam. vers. 1453.

Κόνοι δὲ οὐκ

τὴν ἡφῆν ἰσχυροὶς ἀιδίδι

Cygni

Cygni infar.

Extremum canens funebrem lessum.

& ad quem locum respexisse videtur Oppianus ubi eadem de re agit *Kuvy. B. v. 548.*

Κύκνοι μαυτιπόλοι γόοι ὑψίον αἰδοῦντες,

Cygni vatas lessum ulcissimum canentes.

Quamquam illud de canoris in Delo Cygnis, extra eorum funus, ac ut totidem Musarum cultoribus, meminerit eodem loco, quo de Lato-
rix partu, Euripides, ac ubi *cygneam* etiam in Delo paludem (de qua palude paullo post v. 261. hujus Hymni) vocat, in qua iidem olores amodularentur, nempe Iphig. *Taur. v. 1103.*

Λίμνην δ' ἑλίουσταν ἕδαρ

KYKNEION, ἔθα KYKNOΣ, μελωδός

Μίσσας θραπέυει.

Et paludem voluente aquam.

CYGNEAM, ubi canotus GYGNUS

Musai colit.

Hinc apud eadem Apollinis Delphicam, *cygnam* itidem advolantem, sed quem procul inde ad Deliacam paludem abigit, commemorat Jovian cognomine apud Euripidem dramate v. 161. &c.

V. 250. *Μηῖων Πακτωλὸν*] De *cygnis* quidem in *Caystria*, Lydiz itidem, quod notum, juxta *Pactolum* fluvio obvia apud veteres mentio, ut apud Anacreonem Od. LVII, *εἴτε τις κύκνος Κανίση, ποίησ' αἰσίου cygnus Caystri*, & apud Philostratum Icon. l. 1. p. 148, ubi *cygnorum* greges ad *Caystrum* & *Istrum* canere dicuntur. Verum de canoris itidem *cygnis* in *Pactolo*, vel fidem præter hunc *Callimachi* locum, faciet *Dionysius Periegetes*, & cujus ea de re ac *Meonia* hoc *Pactolo* versus adscribere hic haud pigebit,

ΜΗΟΝΗ δὲ ἐπὶ τῆσ' ἐπ' ἀντολίην τεταμένης,

Τρωάδι ἐπ' ἀνεῳγνύει τόθην ΠΑΚΤΩΛΟΣ ὄδιον

Χρυσὸν ἑμῷ δίνῃσιν ἐφραζόμεθα κελαρύσει.

Τὴ δ' ἂν ἐπὶ πλευρῆσι καθήμεθ' ἑμῶσ' ὄρη.

KYKNON ἑσπείους, λιγυρῆσ' ὄπῃ, τοὶ τε καὶ ἕδαρ

Ἐθα κ' ἔθα νέμονται, ἀΐξομαι ἐπὶ ποίῃ,

MEONIA *ausum* post *hæc* *urbes* (Miletum nempe, Priencem, Ephesum) *ortum* versus *portus* est.

Imolo sub *ventoso*; unde PACTOLUS *moans*

Aurum cum *vorticibus* *strahens*, *murmur* edit.

Hujus autem ad *latera* *sedens*, *veris* *tempore*

OLORUM *exaudire*, *canotam* *voce*, qui ad *aquam*, (scu adjacentibus *campis*)

Hic & *illic* *pascuntur*, *cresecunt* *supra* *herbam*.

Unde etiam liquet *Meoniam*, cujus mentio apud Homerum, proprie olim dictam superiorem Lydiam, ad quam mons *Imolus* & defluens inde, quod præter *Dionysium* tradit haud uno loco *Strabo*, *Pactolus*, *Meonius* etiam ideo hic a *Callimacho* dictus. Unde

Mor-

Meonas sub *Tmolo* existisse tradit *Homerus* *Iliad.* B. versu 866.

Οἱ καὶ Μήνας ἦγον ἐπὶ Τρωάλα γυγαῖτας,

Qui & Meonas adduxerunt sub Tmolo natos.

Quo factum proinde videtur, ut *Meones* a *Lydis*, qui inferiora nempe seu ad mare vergentia *Lydiæ* loca incolerent, & jam olim ante *Strabonem*, ut ex eodem liquet l. xiiii. p. 625. & sequutis adhuc ætati- bus, fuerint a nonnullis distincti, sicut apud *Philostratum* in vita *Apol- lonii* l. iii. c. ii. καθάπερ αἱ Λυδῶν τε καὶ Μαιόνων, (*Μαίονες* enim, qui *Μήνας* primum, ut observat *Strabo* l. xii. p. 550, appellati) sicut *Ly- dorum & Μαονυμ* vites, & de *Vit. Sophist.* l. i. p. 518. καὶ Λυδῶς, καὶ Κᾶρας, καὶ Μαιόνας, *Lydos, Cares, & Maonas*. Ut hoc postremo obi- ter addam, male a Latino *Dionysii* Interprete, ubi de cygnis ad *Pa- ctolem* ait, τό τε καθ' ὕδωρ, verti qui in nemore &c. *pascentur*, pro ad *aquatam* seu in campesribus ad *Pactolum* aut *Hermum*, in quem *Pacto- lus* labebatur, locis, nempe ἐν τοῖς πεδίοις, & quæ *λειμώνας* etiam seu *prata* (sicut inde *Maro*, *prata Caystri*) subinde vocant veteres, quæ- que a fluviis *Hermæ, Caystro*, ac vicino etiam *Maandro*, uti supra vi- dimus ad *Hym. in Dianam* v. 257, erant denominata.

V. 251. Ἐβδομαίικς ἐστὶ Δῆλος] Hujus rei peculiaris ratio, & quam alibi vix legas, hic in Scholiis traditur, quod *septimestris Apollo foret natus, ἐπίσημιαῖος ἢ ἐτίθηθαι Ἀπόλλων*. Ab *Hesiodo* enim, ut notum *Erg.* v. 768. ideo septimus dies, nempe mensis, *Apollini* sacer dicitur, quod ea die eum *Latona* peperisset, & proinde tanquam dies hujus *Dei* *Natalis*. Quo referri etiam debet, quod a *Plutarcho* similiter traditum *Quæst. Græc.* p. 292. septima die mensis *Βυσίς* (seu, ut mallet *Πυσίς*) a *Delphis* dicti, natum credi *Apollinem*, indeque die illa *Natalem* ejus ab iis cultum. Haud aliter nempe ac *tertia* mensis dies *Athenis* *Miner- væ* sacra existisse dicitur, juxta *Callisthenem*; quod ea die nata & *Τρω- τοχόσια* inde dicta fuerit, ut id notat *Tzetzes* ad *Lycophronem* p. 91, eadem *Dea*. Aliam vero & subtiliorem illius diei septimi *Apollini* sacri causam commenti sunt nonnulli, sicuti *Proclus* non solum ad dictum *Hesiodi* locum, sed insuper ad *Platonis Timæum* l. iii. p. 200, ubi septenarium numerum communem *Baccho & Apollini* statuit; *Baccho* quidem, quod ab antiquis *Gentilium Theologis* idem in septem partes (nempe juxta notos aliunde, ac ut eos vocat *Julianus ὁ παραβάτης* apud *Cyrillum* l. ii. p. 44. *Διονύσου σπαραγμῆς, Bacchi laniatus*) dicatur di- vitius; *Apollini* autem, tanquam omnem harmoniam contineat idem nu- merus: in unitate enim duali & quaternario numero positum illud bis *Diapason*, e quo constat septenarius numerus, ac ut addit, διὸ καὶ Ἐ- βδομαγίτας ἐκάλεσαν τοὺς Θεοὺς, καὶ τὴν Ἐβδομὴν τῷ Θεῷ ἰσοῦν ἴλαρον, unde & septimi diei præfectum vocant *Apollinem, & septimat ei sacram dix- erunt*. A cultu certe septimi mensis diei, *Apollini* apud *Græcos* dicati, *Ἐβδομαγίτας* idem dictus, & quidem illustri apud *Æschylum* loco, quique similiter ab eruditis, qui ea de re egere, præteriri non debuit, nempe *Theb.* v. 806.

[Gg]

T 29

Τὰς δὲ ἑβδομάς ὁ σερμὸς Ἑβδομαγίτας,

"Αἰαξ Ἀπόλλων εἶλετ,

Septimum vero venerandus septima diei profectus,

Rex Apollo elegit,

tibi vetus ejus Enarrator, Ἑβδομαγίτας, τὸν Ἀπόλλωνα λέγει, ὃς ἐν ἑβδομῇ ἡμέρᾳ τῷ μηνὸς θηθύβις, ἐκλήθη Ἑβδομαγίτας, h. e. Ἑβδομαγίταν vocat Apollineta, qui septima mensis die natus, dicitur est Ἑβδομαγίτας. Ut vel inde etiam liqueat, septimam diem Apollini, juxta Hesiodum, sacram, & ideo, quod ea esset hujus Dei Natalis, non de sabbato seu Saturni die, tanquam septima hebdomados, sed de die mensis septima, secus quam a multis factum, debere omnino intelligi: Plura vero adduxit eruditissimus Clemens Stromat. l. v. p. 600, Hesiodi, Homeri, immo hujus etiam Callimachi loca, sed quæ Lino tribuit apud Eusebium, Præpar. Evangel. l. xiiii. c. xii. Aristobulus, quibus non septimæ quidem dici in hebdomade seu sabbati apud Gentiles cultum, sed septenarii numeri religiosam quandam apud eos observationem notari; indeque etiam explicari debere Josephi adversus Apionem ea de re & aliorum adhuc Auctorum verba, pluribus ostendit Anglorum decus Jo. Seldenus de Jure Natur. & Gentium apud Hebræos l. iiii. c. xv. & sequentibus. Ut hoc insuper addam, septimam mensis Artemisii, Dianæ sacram existisse apud Meroas, juxta Libanium Declam. xxxii. p. 638. Tom. 11.

Ibid. ἐπήμισαν δὲ λοχείῃ] Sic Anthol. l. i. c. xxi. Ep. 11. ἦτε λοχείας Μαῖα, qua est puerperii Obstetrix, & de puerperio adhibuit etiam Euripides Iphigen. Taur. v. 206. quod alibi in eodem dramate v. 1241. vocat λοχεία, numero plurium; λόχιον autem dixit Hippocrates de Fractur. c. v.

V. 253. τὸς δὲ λύρη ἐνέθησαστο χορδῆς] Ita Proclus ad Hesiodum p. 169. ed. Heinf. ἡ δὲ ἑβδομῆ ἰερὰ Ἀπόλλωνος, ἐν αὐτῇ δὲ ἐτίχθη, διὸ καὶ ἘΠΙΤΑΤΟΝΟΣ αὐτῆ ἢ ΚΙΘΑΡΑ, septima autem sacra Apollini, in ea enim est natus; unde etiam SEPTEM FIDIBUS inserta est CITHARA. Haud aliter nempe ac ἐπιάτονον χέλυον, de lyra itidem seu cithara septem fidium, dixit Euripides in Alcest. v. 446. ubi Critici ἐπιάτονον χέλυος, αὐτὶ τῷ ἢ ἐπιάχορδῆς. Unde χορδιτοῖα, fidium intentio in lyra apud Athenæum dicitur l. xiv. p. 637, cujusque ἐπιάτονον seu ἐπιάχορδον citharæ origo, ad septem illas cygnorum in Latonz puerperio cantilenas, & simul ad Apollinem ejus rei Auctorem, hic a Callimacho refertur. A quo utrique abeunt veteres ad Homerum Critici, qui ad Iliad. Σ. v. 570. in scholiis antiquis ineditis, quæ pridem, uti alibi monui, apud virum exquisita doctrina J. Vossium evolere mihi licuit, e Philochoro referunt, loco chordarum in cithara, usos olim veteres lino; Linum Heroa primum rejecto lino, chordas induxisse, eumque ideo ab Apolline interemptum; Thebis autem sepultum, ac lugubribus nœniis, quas λυαδίας dixerunt, ibidem cultum. Addunt λίνον quoque inde dictum, de ejusmodi lugubri canitu, qui cum tenui voce canebatur, & cujus etiam, (qualem eidem mortuo cecinerunt Muses) formula ibidem refertur,

fertur, Ὡς Λίνῃ, θεοῖσιν τειμημένῃ &c. Φοῖβος δὲ σε ἀναίρει, Μῦσαι δὲ σε θρηνοῦσι, O Line, o diis honorate &c. Apollo quidem te occidit; Musa autem te lugens &c. Adtulerunt id ex parte, de antiquo nempe *lini* in clithara pro *chordis* usū, brevia ad Homerum Scholia, & istud de Lino Heroe, ob repertas chordas ab Apolline interempto, ex iisdem, ut liquet, fontibus, seu vetustis illis ac ineditis hactenus Poetæ Enarratoribus, Eustathius p. 1061. Ut mittam, quod *citharam cum tribus chordis in Asia urbe ad Tmolium primum repertam* tradat Stephanus in *Asia*, *Asia*, πόλις Λυδίας παρὰ τῷ Τρωάδι, ἐν ἣ τειχορδος ἐπιβή κιθάρα, ac unde etiam, ut præterea observo, *Asia* seu *Asiatica* dicta olim *cithara*, juxta veteres Apollonii Interpretes l. 11. v. 779. Καὶ ἡ κιθάρα Ἀσίας (non *Asia*) λέγεται ἐπὶ ἐν Λυδίᾳ παρὰ τὸν ἐπιβή, & *cithara ASIAS* dicitur; quandoquidem in *Lydia* (ubi nempe olim urbs *Asia* ad Tmolium) primum reperta est. Qua de re paullo aliter, ut observo, Plutarchus, apud quem lib. de Musica p. 1133, a quodam Terpandri discipulo *cithara* primum reperta, eaque inde *Asia* dicta traditur, quod *Lesbii*, *Afixæ* incolæ, primi sint ea usi. Immo cujus dictæ *Asiad* *cithara* facta pridem fuerat mentio, & de quo silent itidem ad Stephanum eruditi ejus Enarratores, a duobus antiquis, & qui inde lucem foenerantur, Auditoribus. Quorum prior est Euripides in *Cyclope* vers. 442.

Λίγ', ὡς ΑΣΙΑΔΟΣ ἐν αἰν ἡδίων ψόφον

ΚΙΘΑΡΑΕ κλυοιάμ.

Dic, quia ASIATICÆ non libentius strepitum

CITHARÆ audiemus.

Alter, ut præterea observo, Aristophanes *Θισμοφ.* pag. 272. κρέματα Τ'ΑΣΙΑΔΟΣ, non ut ibi perperam Interpres, *saltationes Asiatica terra*, sed *pulsus Asiatica cithara*, quæ *Asia* nempe, ut modo vidimus, dicebatur. Nota vero Instrumentorum Musicorum apud veteres distinctio, & de qua, ut alios mittam, Maximus Tyrius *Dissert.* XXI p. 715. εἰς τὰ κρέμματα, in ea, quæ pulsantur, ut *lyra* vel *cithara*, quæque τὰ ἔγχορδα, κάβαπια, vel τὰ ἰντάια, quæ *chordis* seu *fidibus tenduntur*, ac inde in veteri *Epigrammate* ἀπνοα νῦρα ταβίρα, sine flatu nervi tensu dicuntur *Anthol.* l. 1. c. XLV: & εἰς τὰ ἐμπνυόμενα vel ἐμπνυσά, aut ἐμφυσόματα, eadem etiam ἰσηκα, in ea, quæ *inflantur*, seu *flatu resonant*, ut *tibia* ac unde *φυσικήα* vocat *tibias* Aristophanes *Lysistr.* p. 910. Hinc autem κρέματα, sicut etiam adducto apud eundem *Comitum* loco, & κρέσις, ut apud Plutarchum de *Musica* p. 1140. ac alibi, de *pulsatione* fidium *citharæ* aliorumve ἔγχορδων ἔργων, ac inde κρέματα ἀφωνα, *cithara pulsus*, qui sine voce, seu addito iis cantu, fierent, quomodo *κιθαρισταὶ ἐπὶ τῶν κρεμάτων ἀφώνων*, a *citharædis* proinde diversi, vocantur apud *Pausaniam* l. x. p. 621; sicuti in genere τῶν *κιθαριστῶν ἐπὶ τῶν κρεμάτων*, non quidem *citharædos*, ut ibi doctissimus *Petavius*, sed *citharistas* de *citharæ pulsibus* non esse ab aliis edocendos, dixit *Themistius* *Orat.* xxvi. p. 311. ult. edit. Unde *κρεματικὴ σοφία*, de *arte citharistica*, non de *Musica scientia* in genere, ut ibi *Interpres*, in eodem, de quo modo, *Epigrammate* dicitur; cujusque ini-

[Gg 2]

tium.

tium τὸν σοφὸν ἐν κithάρῃ *peritum cithara* &c. ac ubi de aliquot *citharæ chordis*, de quibus hic in genere Callimachus, earumque proprietatibus, agitur, & κρέεν citharam plectrō pulsare, alibi dicitur Anth. lib. 1v. cap. xvi. Ep. 1v. Quamquam κρέμαλια etiam de eo & peculiari quidem concentus genere dicta, qui ῥυθμὸς κατὰ δίαυλον, *rhhythmus ad digitum* vocabatur, & ad quem inflabant subinde tibiam, tradunt eruditi Comici Enarratores ad Nub. p. 165. cujusque meminit etiam Plutarchus de Musica p. 1033. Unde, ut hoc addam, δακτυλικοί, quas Pollux memorat p. 192, dictæ videntur eadem tibix: κρεμμαλοποιός autem Dorion, de tali tibicine, a Machone Comico apud Athenæum l. vii. p. 337. qui certe ἀυλατῆς paullo post ibidem vocatur, non proinde *fidicen*, juxta illustrem Grotium in Excerpt. Comic. p. 849, aut, ut de eo magnus Animadverfor, *nescio quorum instrumentorum pulsator*. Hæc autem scripseram, quum ab Etymologici M. Auctore, cum eadem, quæ ab Apollonii Enarratoribus tradita paullo ante retuli, de reperta nempe in urbe Lydiæ ad Tmolus, *τραχόρδῳ* cithara, cujus inventum alioquin Osiridi tribuit Diodorus l. i. p. 15. tum præterea eundem Aristophanis, sed in dicto dramate, locum indicari video in voce *Ἀσιᾶτις*, & quasi parodia esset loci Euripidis Erechtheo, ubi *Ἀσιᾶδος κρέμαλια* similiter de *cithara* usurpasset Tragicus. Quo referri etiam debet illud veteris itidem Poætæ, seu Euripidis, seu alterius Tragici apud Strabonem l. x. p. 471. *κithάρῃν Ἀσιᾶτιν ῥάοσαν, citharam Asiaticam pulsans*, ac id, quod paullo ante ab eodem Geographo dicitur. ἡ Μουσικὴ πᾶσα Θρακίῳ καὶ Ἀσιᾶτις ἐνόμισθη, *Musica omnis Thracica & Asiatica censetur*. Quum autem ὀλιγοχορδία, sicut in illa *Ἀσιᾶδι* seu *τραχόρδῳ* cithara, nempe *chordarum paucitas* locum primo, ut fieri solet, & quod a Plutarcho etiam traditur de Musica p. 1137. habuisset. (quibus tamen repugnat apud Athenæum Euphorion, qui antiquissimum fuisse τῶν πολυχόρδων ὀργάνων usum notat lib. xiv. p. 635.) completa demum habitata est cithara, omnemque perfectæ harmoniæ modum adtigisse, ubi ἐπιάχορδῳ evasit. Quod pridem ab Aristotele observatum Problem. Sect. ix. c. xxv. ὅτι ἐπιάχορδοι ἦσαν αἱ ἀρμονίαι, quod e septem chordis sive fidibus constaret harmonia; idque juxta septem cœlestium sphaerarum motus, (uti ea de re postea Macrobius, cujus locum hic adnotavit vir doctus) seu pro numero planetarum, ac ut tradit, ὅτι ἐπία ἦσαν αἱ χορδαὶ τὸ ἀρχαῖον, quod septem essent chordæ antiquissimæ. Unde etiam Timotheus Spartæ accusatus, quod ἐπιάχορδον citharam, qualis nempe usque ad Terpandrum fuerat, in plures sonos, & quidem inductis (seu juxta Aristidem de Musica l. i. p. 35. undecima chorda prioribus ab eo addita) duodecim chordis disperserit; aut, ut a Phercrate Comico dictum apud Plutarchum de Musica p. 1142. ἀπίλυσις κ' ἀνίλυσις χορδαῖς δώδεκα, *absolvit ac resolvit duodecim chordis*; & ab Argivis, ut idem observat p. 1144. multatus, qui pluribus quam septem chordis apud eos foret usus. Quo factum est itidem, ut *ενεπιάχορδον* seu *novem fidium instrumentum* rejectum fuerit, teste Athenæo l. x. p. 336. Quod proinde voluit hic innuere Callimachus, dum *lyra* seu *cithara* (promiscue enim

entem fere hæc a Poetis, aliisque priscis Auctoribus sumpta, & qua de re nos alibi) *cum septem fidibus* seu *chordis*, perfectæ proinde, seu *ἑπτάφθογγοι*, ut ab Euripide dicitur Jon. v. 881; aut *ἑπτάτονοι* ab eodem, Alcest. v. 446; aut *ἑπταγλώσσοι*, apud Pindarum Nem. Od. v. p. 371, alibi *ἑπτακλύπευ* Pyth. Od. 11. p. 52. nempe de qua Horatius l. 111. Od. x. *resonare septem callida nervis*, inventum hic Apollini, tribuit. Quales proinde *septem* repertæ ab eo *cithara chorda*, singulæ suis nominibus distinctæ, singulisque illis septem Planetis, qua de re paullo ante, adtributæ leguntur; sicut *Hypate*, tanquam prima, Saturno aut juxta alios, Lunæ; *Nete*, ut ultima, Lunæ, ac ab aliis, Saturno: *Mese*, media quippe, Soli; quæ autem ab utraque parte *Parhypate*, τῆ hypate nempe proxima, Jovi; *Paranche*, eademque *Lichanos*, ab indice digito, quo eadem chorda pulsabatur, Mercurio; *Paramese*, Marti; & *Trite*, seu *Tertia*, Veneri. Quæ de re videri potest Nicomachus Harmon Enchirid. p. 33, & Aristides de Musica l. 1. p. 10. Quæ ratione etiam factum, ut hæc *ἑπτάφθογοι citharam* vel *lyram*, seu ejus tractationem, cui antiquos operam dedisse, tradit etiam Cicero de Senect. c. VIII, tanquam *παιδευτικὴν & ἀνδραγῶν ἐρudiendi vim habentem ac virilem*, ab Apolline repertam, eamque *ἰμπνευσοῖς ὀργάνοις*, ut *tibia* ac *ad tibiam* cantui, tanquam *θηλυνοῦσι τὴν ἀκὴν*, qui *effeminaret auditum*, Marlyæque ut volunt, invento, longe præferendam statuerent veteres. Quod præter Aristidem de Musica lib. 11. p. 108, a Platone pridem ante observatum videas de Republ. l. 111. p. 399, & quod firmat etiam Cicero pro Muræna cap. XIII, *ut ajunt in Græcis artificibus, eos aulædos esse, quæ citharæ ad fieri non possunt*; alibi autem citharæ antiquos, non autem tibie, de qua silet, operam dedisse memorat, de Senect. c. VIII, nempe, *discabant fidibus antiqui*. Quamquam, ut hoc addam, *fides* seu *chordas*, non de *cithara* semper aut *lyra*, aliisque id genus *ἰγχορδοῖς* vel *ἄρταλοῖς* instrumentis, sed de *tibiis* etiam dici, & quidem apud Lucretium l. IV. contendant in Observationibus ad Catullum p. 167. vir doctrina & ingenio insignis. Verba nempe Lucretii, quæ merentur hic *adscribi*, ubi de nocturno agit, quem ludentes Satyri vel Fauni cient, strepitu, exstant l. IV. v. 587,

Chordarumque sonos fieri, dulcesque querelas,

Tibia quas fundit, digitis pulsata canentum;

ubi tamen nihil obstat, immo quod non suadeat omnino, ut his verbis *chordarumque sonos*, de sonitu fidium citharæ agatur, prout de iis *ψόφοι*, *κρότοι*, *κλύπευ*, *strepitum* ac *sonitum* dixerunt veteres, ac unde *ἑπτάφυτοι* *septisonam* de *cithara* septem chordarum a Pindaro vocari paullo ante vidimus; aut quomodo *κροτήτα*, *πηκτιδων μίλη*, *σαρμια*, quæ ad *pefidis* (instrumenti id genus *ἰγχορδοῦ*, & subinde pro *cithara* etiam usurpati) *pulsam canuntur*, a Sophocle dicta in deperdito dramate apud Athenæum l. IV. p. 175. Ut mittam *ψαλλῶν* quoque de *sono* seu *pulsu* citharæ dictum, sicut *ψάλλειν* & *ἀντιψάλλειν* apud Comicum Avib. p. 550. pro *citharam pulsare*, & qua dere eruditi ad eum Critici. Tibia autem eaque *canentum*, Satyrorum nempe seu Faunorum, *digitis pul-*

[Gg 3]

sata

sata a Lucretio dicitur, quod non oris solum flatu, sed manus etiam seu digitorum motione ac ministerio elicerentur tibiae πολυρhythμῆ seu cum multis foraminibus soni. Unde de Satyro similiter, abjectam a Minerva tibiam inflante, ait Ovidius Fast. l. vi. v. 705,

Et modo dimittis DIGITOS, modo concipis auram;

ac, ut alios insuper mittam, quos jam notarunt, qui de tibiis egere viri docti, Cicero de Natur. Deor. l. ii. c. lx. utrumque illum tangit digitorum in tibia simul ac cithara usum, itaque ad pingendum, ad fingendum, ad sculpendum, ad NERVORUM ELICIENDOS SONOS AC TUBARUM *arsa manus est* ADMOTIONE DIGITORUM. Immo quam in rem notabilia hæc Pollucis verba l. iv. p. 190, *ἀπιδείξαι τὴν αὐλατῆ ἐυχέρειαν, ταχυχερείαν, καὶ τὴν ἐυχρείαν, ostendere etiam tibiicinis agilitatem, celeritatem, & facilitatem.* Adeo, ut quamquam ἀρχορδῶν *tibia, digitis tamen canentium pulsata*, haud eo minus dici a Lucretio potuerit, id quod alioquin ἐγχορδῶν seu ἰνταλῶν, *fidibus seu chorodis insentorum instrumentorum proprium existit*; & quidem pro illorum rursus inter se discrimine, quæ nempe ex iis aut plectro solum, aut vero digitis seu κατὰ χεῖρα pulsabantur. Quorum illud, ut vulgo notum, in cithara seu lyra passim obtinuit, ac unde ejus inventor Ἐυλύργος hic seu citharæcedus Apollo, plectrum dextra præferre in antiquis nummis ejusque signis visitur. Hinc etiam *sine plectro* citharam, omnemque artem citharisticam, vanam ac inutilem, dicit Chrysofostomus in Martyr. Roman. T. v. p. 492. ed. Savil. Quamquam antiquum & præstantissimum olim citharistam, Chironem, non plectro quidem, sed manibus citharam pulsasse, haud semel dicatur a veteri Argonauticorum Auctore, v. 380. *κίθαριν μετὰ χειρὶν ἀργόσων*, & v. 396. *χερσὶ λυγρῶν ἤερασε, citharam seu lyram manibus pulsavit*, quod alioquin *ἑλληνικῶν δῶκαν*, vel *ἐλαύνειν*, aut ut paullo ante vidimus, *κρέειν*, dicunt Pindarus, aliique, & quomodo etiam *magadin* ac *pehida*, sine plectro pulsari, ex Aristoxeno refert Athenæus l. xiv. p. 635. Hinc illud inter *κινύρα*, & *κίθαρα*, utrumque alioquin *δικάχορδον* organum, discrimen observat Josephus *Αρχ.* l. vii. c. xi. quod nempe illa plectro; hæc autem; (& quam per *κίθαρον* reddunt subinde Lxx. Interpretes, ut *Psalm.* Lxxxi. 3.) *δακτυλοῖς κρέεται, digitis pulsatur*; & quibus gemina omnino de utroque illo organo habet Theodoritus in *iii. Reg. Qu. xxxiv.* Quod postremum, manu nempe ac digitis, potius quam plectro, organon id genus *ἐγχορδον pulsare*, majoris olim artis habitum: unde de Epigono, instrumenti Epigonii ab eo dicti inventore, ait Athenæus l. iv. p. 183. *μουσικώτατος δὲ ὦν κατὰ χεῖρας δίχα πλῆκτρον ἔψαλλον, quum Musifica summe esset peritus, manus sine plectro pulsabat.* Neque vero minus dubito, ut evincere potuerit vir doctissimus, nuac ὁ *μακαρέτης, chordas pro tibiis apud Platonem legi.* Illud equidem scio, communionis cuiusdam *tibia* seu ad tibia concensus cum *lyra* aut *cithara*, mentionem subinde a veteribus factam, ut apud Athenæum l. xiv. p. 617. ac inde alibi ab eodem dici p. 637. *ἑκυλον κίθαρον*, non ut ibi Dalechâmpius *cithara cantum cum tibia*, (illum enim *κίθαροῦδία, non κίθαρον*, ut

vcl

vel docebit Plato in Jone p. 533, notat) sed *tibia* & *cithara concentum*, inducendum ab eodem, de quo modo dictum, Epigono. Unde etiam inter varia *tibiarum* genera, αὐλὴς κιθαριστήριος referri ab eodem Nautratita videas, l. iv. p. 183, nempe, quod ille magadin tradit l. xiv. p. 634, ab Aristoxeno vocari αὐλὸν κιθαριστήριον, *tibiam citharisticam*; & quomodo etiam, juxta Pollucem l. iv. c. x, μνησίαιμοι & παλαιαμίδεις dicuntur νόμοι κιθαριστήριος, ac postremi apud Hesychium κιθαρίδεις, seu modi *cithara* aut *citharistarum*, quos nempe, ut addunt iidem, ad *tibiam* veteres adaptabant, αἷς καὶ αἰσθηλῶν. Quod in nobili Hyacinthiorum apud Laconas festo, a præcinctis pueris fieri solitum, ut nempe iidem *citharam* pulsantes, immo omnes ejus chordas plectro simul ferientes, ad *tibiz* seu *tibiam* infantium modus canerent, tradit idem Athenæus l. iv. p. 139. Quod observare etiam liquet apud Xenophontem in Convivio pag. 878, ἐκ δὲ τούτου συνημεοσμένη τῇ λύρᾳ αὐτῶν αὐτῶν αὐλῶν ἢ παῖς, καὶ ἦσαν, secundum hac puer; *Lyra ad tibiam accommodata*, & *citharam pulsantis ac cecinis*. Ita συναυλία dicta de *cithara* cum *tibia*, qui locum subinde habuit, seu mixto ex utroque organo, concentum, prout id præter adductos ea de re ab Athenæo Auctores l. xiv. p. 618, memorant veteres Critici ad illud Aristophanis Equit. p. 288. ξυναυλίαν κλαύσασθρ, nempe ξυναυλία δὲ λίγγα, ὅταν αὐλὴς καὶ κιθάρᾳ συμφωνῆ, dicitur ξυναυλία, quando *tibia* & *cithara* concinunt, quamque apud Romanos quoque haud insolitam, vel ex duobus Horatii locis, qui & inde etiam haud parum, & paullo plenius, quam hæcenus factum, illustrantur, constat, ut l. iv. Od. 1. *Lyraque & Berocynthia Delectabere tibia Miffis carminibus*, & l. v. Od. 1x. *sonante missum Tibis carmen Lyra*. Quamquam rursus ξυναυλίαν de solo *tibiarum* inters se concentum, explicet Pollux lib. iv. cap. x; Semus autem Delius dicto apud Athenæum loco, *tibiz* ac rhythmis, sine modulato sermone, concentum. Neque vero ideo colligas *chordas* inde ab iisdem Auctoribus de *tibis* dici, aut ἰγχορδῆς vel ὑπάτης, *chordis* seu *fidibus* tentis *tibis* olim existisse. Platonem certe quod adinet, & quem præter Lucretium, ut indicem quoque ejus rei obiter ibi ad Catullum commemorat vir doctissimus, eum utique non satis accurate, ubi ille de his agit organis ab eodem expensum, licet utique statuere. Respexisse enim videtur vir πολυμαθήςατ, ad locum gravissimi illius Auctoris, qui existat de Republ. l. 111. p. 399, ubi de variis harmoniarum apud veteres agens speciebus, transit ad eas, quæ ex Instrumentis Musicis πολυχόρδεις & πολυαρμονίους oriebantur, ut trigonis, & quæ πεπτιδῆς aliisque nominibus dicebantur. Iis autem e civitate, quam toto illo opere ordinat, rejectis, subdit continuo, τὶ δὲ αὐλοποιὸς ἢ αὐλῆτας παραδίξῃ ἐς τὴν πόλιν; τὶ οἱ τοῦτο πολυχόραοτάτον, καὶ αὐτὰ τὰ παναρμονία, ΑΥΛΟΥ τυγχάνει ὄντα ΜΙΜΗΜΑΤΑ; quid vero? *tibiarum* ὀρίστας & *tibicinas* ἴψος, nam quid admittes in civitatem? quid? *anon* ILLUD INSTRUMENTUM, QUOD MULTIS CHORDIS constas, & ea, quæ harmonias omnes continent, *TIBIÆ* sunt ὀρίσταντα? Ubi continuo rejecta etiam *tibia*, solam dein *lyram* seu *citharam*

tuam (ut illis nempe πολυχόρδοις & παναρμοίοις organis simplicio-
rem, & qualem κθαρωδίαν antiquitus existisse, tradit Plutarchus de
Musica p. 1133.) in civitate utilem, fistulam autem pastoribus in agris
permittendam tradit. Adeo, ut mirari utique subeat, non male quidem
hæc Platonis verba & contrario plane sensu accepisse, quod ei sæpenume-
ro, ut eruditis notum, contigit, Serranum, dum inter alia imperite
(venia sit verbo) ea, in quibus cardo hujus rei versatur, expressit, *nonne
tibia omniium instrumentorum Μουσικουτων maxime chordis constat?* sed iis-
dem Platonis verbis potuisse induci virum Græce, si ullus alius hac æta-
te, doctissimum, ut chordas ibidem seu πολυχόρδοιτων organon, de
tibia juxta minus fidum peritumve interpretem, dici statueret. Id
enim ad instrumentum *fidibus* revera & pluribus quidem intentum, re-
ferri omnino debuit, & quidem, cujus soni ad tibie modos proxime
accedunt, eamque, quod ait Plato, *imitarentur*. Talis autem omni-
no erat veterum *magadis*, instrumentum quidem *έντατον*, *fidibus ten-
sum*, sicut cithara, lyra, barbitus, ut id ab Athenæo traditur l. iv.
p. 182. & proinde alibi ψαλτικόν, seu quod *digitis pulsaretur*, ab eo-
dem dictum l. xiv. p. 634. ac inde etiam cum *trigono* & *pechide*, quo-
rum a Platone facta fuerat ibidem mentio, a Diogene Tragico conjun-
ctum iis versibus, qui in illis convivialibus sermonibus referuntur
p. 636. sed tamen, quod ad tibie modos pulsabatur. Unde etiam *tibia
citharistica* nomen, uti paullo ante vidimus, eidem a nonnullis indit-
tum, immo a quibusdam dubitatum, ut ex illo Naucratica rursus con-
stat p. 634. ac alibi, an pro *cithara* vel *tibia* habendus esset *magadis*:
nempe quod ille sono quidem & peculiari eidem modo, ad citharam
accederet. Idem vero non *εγχορδον* solum, uti diximus, sed vero
etiam, prout hic a Platone dicitur, *πολυχορδοιτων*; qualem utique,
seu *viginti chordarum magadin* habere se ait Anacreon in dicto modo
apud Athenæum loco. Sicut proinde per illud *τύτω τὸ πολυχόρδοιτων*,
magadin aut simile *έντατον* organum intellexit hic Plato; ita
etiam per ea, quæ ibidem addit, *καὶ αὐτὰ τὰ παναρμοίαια, & ἴψα quæ
ex omnibus harmoniis constant*, quæque itidem forent *tibia imitamenta*,
αὐτῶ μιμημαίαια, hydraulica organa videretur omnino designasse, ni
obstaret, quod a Ctesibio, qui Ptolemæi Evergetæ secundi seu Physco-
nis, temporibus vixerit, illud instrumentum demum repertum trade-
ret Athenæus l. iv. p. 174. De iis alioquin hydraulicis dubitasse simili-
ter ab eodem Athenæo dicitur Aristocles, qui de iis olim egerit, an
έντατοις, an vero *ἐμπνευστοῖς*, seu quæ inflantur, ut tibia, organis
essent eadem adscribenda; eaque insuper triplex illud harmoniæ apud
veteres genus in se continere dicta, Chromaticum, Enarmonicum, &
Diatonium. Quibus insuper accedit, dum ea quoque, nempe quæ ex
multis chordis aut ex omnibus harmoniis constarent, una cum tibiis,
quas illa imitabantur, rejicit hic Plato; quod idem alibi similem tibie
cum cithara *κοινωνίαν κοινανίαν* aperte redarguat, nempe de Legib.
l. iii. p. 700; ubi Poetas, præ vera & genuina Musicæ ignorantia, va-
ria illa cæntuum ad tibiam & ad citharam genera miscuisse, (*αὐλοδίκαι*

δι ταῖς κίθαρασδαις μιμνήμενοι) omniaque ad unum retulisse memorat. Unde superiora etiam Platonis verba, prout eadem sonant, ac insuper totius contextus ratio omnino exigit, recte quoque ante a Ficino, quem modo adii, intellecta & explicata, quo major hic Serrano incuria, videas. Quamquam forte eidem Serrano eo major venia dari hic possit, quod Pollucem nunc forte animadverto, ubi de veterum tibiis agit, idem, prout hodie apud eum legitur, aperte dicentem, l. iv. c. ix. sect. v. Πλάτων δὲ καὶ πολύχορδον ἱερκε τὸν αὐλόν, *Plato vero etiam tibiam multis chordis præditam dixit*; ac inde, ut statuere licet, virum incomparabilem ad Solinum p. 88. ult. edit. referre similiter, πολύχορδον αὐλόν Platonem appellasse, h. e. ut ille ibidem addit & explicat, τὸν πολύχορδον, *multisforatam*, quod nempe foramina tibiæ respondeant citharæ chordis. Quamquam autem certo statuere nunc non licet, an alius olim seu ævo Pollucis exstiterit Platonis locus, ubi, quod ait Pollux, πολύχορδον tibiam dixerit, quod utique non putem legi hodie in ejus operibus; an vero ad adducta paullo ante Platonis verba, sed properantius, quod ei haud semel in aliis etiam Auctoribus contigit, animadversa, respexerit ibidem Pollux. Unde fieri etiam potest, ut Platone ipso non consulto, a Polluce vel a Salmasio forte, cujus paucis ante lineis, alia de tibiis, ut perperam adnotata, perstringit dicto ad Catullum loco vir varia & excellenti doctrina, inductus, idem quoque de πολυχόρδα tibia a Platone dictum adfirmaret. Ut nunc mittam, quod alibi idem Plato, de Legib. l. vii. p. 809. &c. agit de cithara & institutione puerorum, a quibus citharistæ per triennium opera foret danda, *chordas quidem cithara aut lyra, & ἀεθχορδα φθίγμασια, seu sonos ad cithara chordas consonos*, (& quomodo ἀεθχορδα κρέειν, *chordis consona pulsare*, dixit Plutarchus de Musica p. 1140. & ἀεθχορδα ἄσματα, *chordis consonas cansilenas*, Pollux l. iv. c. ix. p. 187.) nullibi autem easdem tibia tribuit; ubi cæteroquin de iis, aut primis ac præstantissimis tibicinibus, Marsya & Olympo, agit in Minoe p. 318. aut ubi Alcibiadem, citharam quidem pulsandi, non autem inflandi tibiam artem doceri voluisse, tradit in Alcibiade l. i. p. 106. Quod postremum nempe Atheniensium moribus ac institutis erat consonum; quos citharæ valde fuisse studiosos, vel e Comico & Græcis ejus Interpretibus liquet, Nub. p. 178. Unde etiam peculiaris Eunidarum familia Athenis exstuisse, apud Harpocrationem dicitur; quæ e citharœdis, qui in facris operam darent, constabat, sicut aliunde constat Thebanos olim tibia impense delectatos, aut etiam Laconas; ac præterea, ut vel apud Tragicos antiquos obvium, Lydos, Mysos, Phrygas, apud quos eadem reperta credebatur: aut prout alioquin Arcadas fistula; Siculos *πηκτίσι* usos tradit eruditissimus Clemens Pædag. l. ii. c. iv. Immo unde id patrium Thebanis fuisse, ut tibiæ nempe operam darent, dicit Polyxenus Stratag. l. i. c. x. Αὐλόν quidem, ut hoc addam, non de tibia, sed de quavis extensa in longitudinem figura dictum, præter veteres Grammaticos, apud Athenæum legas l. v. p. 189. ac inde etiam de *οστρεῖ* quoddam genere ita appellatum, eodem indice l. iii. p. 99. Unde factum

[Gg 5]

vide;

videtur, ut ab Hesychio, quamquam loco, ut opinor mutilo, aut in quem alicujus imperiti librarii, ut totiens illi Glossographo, prout hodie illum terimus, contigit, glossema irrepperit, *αὐλός, κίθαρα, ἢ σὺ-εργή, tibia, cithara, vel fistula*. Tria certe illa præcipua olim Musicæ Instrumenta apud veteres existisse, notat Plutarchus de Musica p. 1136: ita tamen, quod aliunde obvium, ut toto genere, materia, figura, sono, iis utendi ratione ac modo diversa valde essent duo priora, *tibia & cithara*. Unde certe haud facile licet opinari, quamquam id adfirmate tradiderit vir *πολυμαθίστατος*, & præeunte jam, ut supra vidimus, magno Solini Enarratore, *chordas* pro *sibiis*, a quibus illæ omnino aberant, a veteribus dictas; aut de *sibiis* intelligenda ea Lucretii, Platonis, & aliorum id genus loca, ubi de *chordis* seu *ἰγχορδοῦ* vel *πολυχόρδοῦ* organo fit mentio. Unus quidem patrocinari viro doctissimo videtur Juvenalis, qui ab eo adducitur, locus; ubi nempe de investis in urbem ab effœminatis Syris, vanæ delectationis & luxuriæ aucupiis, inter alia referri legimus, Satyr. III. v. 64. *Et cum tибicino chordas obliquas*, quasque de *plagiainlo* ibidem dici, haud abs re forte, & cui suffragatur etiam vetus Interpres, contendit vir eximius. Notæ enim abunde *obliqua* illæ veterum *tibia*, ac præterea Phœnicum seu Syrorum, qui confundi a Romanis & Græcis etiam Scriptoribus solent, *tibiæ*, *γίγλροι* aut *γίγλραι* ab iis dictæ, de quibus Athenæus haud uno loco & Grammatici veteres, ac *Sarrana* vel *Serrana*, h. e. Tyriz, ut ad Solinum monuit *ὁ πᾶν*, quæ in Præfatione ad Terentium memorat Donatus, & *jocum in Comædia* ait *ostendisse*; quibusque actam fabulam Adelpbos, in ejus Didascalia dicitur. Non desunt tamen Interpretes, qui in eodem satyrici loco, utrumque Musici instrumenti genus, tam *ἰγχορδοῦ* quam *ἑμπινυσοῦ* tangi, & quod a voluptariis Syris sit in urbem illatum, neque forte injuria credere. Quorum utique tueri sententiam posset, quod *obliqua tibia* seu *plagiainlus* a Polluce quidem Libycom l. iv. p. 181, ab Athenæo vero Ægyptium seu Osiridis l. iv. p. 185, vulgo autem a Græcis & Romanis, ut vel ex Plinio liquet l. vii. c. LVIII, haud aliter ac recta etiam *tibia*, Phrygum inventum fuerit olim habitum; ac inde tibicinæ vulgo apud Græcos Phrygiæ, ut docebit Aristophanes in Vesp. pag. 528. & prisca ejus Interpretes; ac Berecynthiæ etiam inde apud Horatium adducto ante loco appellatæ: quum pleraque illa *ἰγχορδοῦ* vel *σάταρα* veterum organa, peregrina seu ex illo tractu, Syriæ nempe ac Phœnicæ, profluxisse, a Græcis ipsis, aliisque antiquis Auctoribus sit olim agnitum, & barbara inde indita iis nomina. Id nominatim utique de *nabla*, *barbita*, *magadi*, observat Strabo l. x. p. 471. & quod præterea de *psalterio*, *sambuca*, ipsoque *cithara* nomine ab Hebraico *קנן cinnar*, & Chaldaico *קנן cinnara*, & inde a LXX. senioribus, *κίθαρα*, dici itidem potest, ut ab eruditis jam, qui in illis litteris & linguis regnarunt, observatum; ac de *magadi* itidem a nobis infra adhuc dicitur. Unde etiam ab Aristoxeno peregrina instrumenta recenteri, *phœnicis*, *peçidas*, *magadidas*, *sambucas*, *trigonæ*, *scandarpes*, totidem intentæ chordis instrumenta, refert Athenæus l. iv.

l. iv. p. 182. Immo quod nominatim de *trigono*, ut a Syris reperto, & de *sambuca*, tanquam Syrophœnicæ, seu lyra Phœnicia, *phœnicæ* item & *nabla*, ut Phœnicum itidem inventis, hujusque *Sidoni* inde dicti, e Juba, Sopatro, Ephoro, aliisque, tradit idem Athenæus l. iv. p. 175. & l. xiv. p. 637. aut vero, quod de *cithara*, quæ *Asias* olim, tanquam in Asia reperta fuerit, dicta, jam ante est a nobis observatum. Adeo etiam, ut in ipsius quasi mundi incunabulis, a Jubale in eo seu Syris vicino Orientis tractu reperta legantur Gen. iv. 21. juxta LXX. seniores, *cithara* & *psalterium*, utrumque *ἰγχορδον* organum. Neque vero id genus instrumentorum chordis seu fidibus intendorum usus cum peregrino luxu, tibiis aut tibicinis minus, nec proinde a Satyrico, ubi ea de re agit, omittendus, in urbem Romam fuerat, & quidem ex illo Asiæ tractu, invehctus. Quam in rem præclarus omnino & qui insigniter huc facit, Livii locus, qui post devictum Syriæ Regem Antiochum, vulgo Magnum, ait l. xxxix. c. vii, *luxuria enim peregrina ORIGO ab exercitu ASIATICO invehctâ in urbem est*; omniâque ibi omni tibiarem aut tibicinum mentione, tum PSALTRIÆ SAMBU- CISTRIÆQUE, & *convivialia ludorum oblectamenta*. Hinc *tibicinas*, *tibicines*, *sambucinas*, quæ Livio *sambucifria*, conjungit Plautus Stich. A. II. SC. II. v. 57. & ab Horatio alioquin dictum l. II. Epist. I. v. 32.

pingimus, atque

PSALLIMUS, & *luctamur Achivis doctius unctis*.

Cicero autem saltatores, citharistas, totum denique comestationis Antonianæ chorum, memorat Philip. V. cap. vi. Immo nec obliquas *chordas*, de tali instrumento, e Syriaco luxu in urbem advehctò dici a Satyrico mirabitur; qui norit *sambucum*, a quo *sambucifria* vel *sambucina*, quæ illud pulsare, eoque Romanorum ludos & epulas ut d. l. Livius, oblectare erant doctæ, trigonale & cum inæqualibus nervis seu chordis existisse; aut obliqua cæteroquin vulgo fuisse, ipsa lyra seu citharæ, aliorumque id genus *ἰγχορδον* instrumentorum latera & cornua, Polluci p. 187. *πηχία, κίρατα* prout nota & obvia eorum in monumentis antiquis, & de quibus mox, schemata id abunde ostendunt. Adeo ut illis Satyrici verbis, & *cum tibicine chordas obliquas*, utrumque innui ab eo videatur instrumenti tam *ἰμπνευτή*, quam *ἰγχορδον* genus; ut, quod ab Horatio itidem factum, ubi agit cæteroquin de utriusque adhibito subinde a Romanis, & qua de re jam ante, concentu, *sonante mistum tibiis carmen lyra*. Neque tamen, ne hoc præteream, sum nefcius, de *tetrachordis*, *hexachordis* & *octachordis* mentionem a Vitruvio fieri in hydraulici organi descriptione l. x. c. xiiii. quod tamen non fidium pulsu, sed aeris & aquæ per tubos & canales spiramentis animabatur: *chordas* proinde ibi de tuborum ordinibus, unde diversi oriebantur soni, intelligi. Immo factum etiam, ut vox *tetrachordon*, ad alia quoque sit translata; ut quum *anni tetrachordon*, de quatuor anni tempestatibus dixit apud Nonium Varro; aut quum per *παραμώμιον τετραχορδον*, *tetrachordum per omnia concinens*, quatuor Principum Romanum imperium simul regentium, Diocletiani nempe & trium,

quos

quos participes imperii fecerat, concordiam, designat in Cæsaribus Julianus. E quibus tamen haud statui posse putem, *chordas* aut *chordarum sonos*, sicut eo, de quò agimus, apud Juvenalem loco, (ut reliqua modo ad eundem dicta fileam) de tibiis potius, quam de vere *ἄρχορδοις* organis debere intelligi; quorum tamen per me liberum sit penes eruditum Lectorem iudicium. Sed de his plus satis; quamquam non quæsitæ certe, sed quæ commentanti ad hunc Poetæ locum, ubi de *septem lyra* seu *cithara* ab Apolline *απεσις chordis* agitur, nobis forte sub manum nata, diximus. Neque tamen manum hic adhuc de tabula tollemus, quin in Lectoris gratiam, ac majorem hujus apud Callimachum loci illustrationem, repertæ scilicet ab Apolline *lyra* seu *cithara*, & quidem primum cum *tribus*, dein cum *quatuor*, postea cum *septem*, ut hic videmus, *chordis*, hujusque postremæ pro perfecta, ut diximus, habitæ schemata, in præclaris Electoralis hujus Cimeliarchii, ne aliunde ea jam arcessam, nummis obvia, hic in medium proferamus. Prior nempe nummus cum *lyra* *τελχορδῶν*, ΔΙΑΥΒΑΙΤΩΝ seu *Libyitarum* in Sicilia; alter cum *lyra* *τετραχορδῶν*, ΛΑΠΠΙΘΩΝ *Lappitharum* in Thessalia; tertius denique, cum *ἑπταχορδῶν*, de qua hic Callimachus, & Apollinis effigie in anteriori nummi area, ΧΑΛΚΗΔΩΝ. *Chalcedoniorum* in Asiatico ad Bosporum Thracium litorum præferunt nomina; ubi præter obvium in aliis hujus urbis nummis morem, ΧΑΛΚ. pro ΚΑΛΧ. seu *Chalcedoniorum* pro *Chalchedoniorum* legitur.

V. 255. ὁ δ' ἔκλειπεν] Solus ergo Apollo, non Diana, quamquam gemello in Delo Latonæ partu, & quidem primo Diana, dein Apollo vulgo editi ferebantur. Utriusque certe natales Delo vulgo olim adscripti, uti a Pindaro in Delum Hymno, cujus supra facta mentio ad v. 3. e Philone nempe 960. χαῖρ' ὃ θεοτίμητε, λιπαροπλοκάμυ ΠΑΙΔΕΣΙ, ἢ Λατῆς ἱμφοῖσάτων ἔργῳ, *gaude a Deo honorata Dele, in qua splendidam habentis comam Latona LIBERI amabilissima progenies*. Quod ab alio Lyrico, & qui Pindaro antiquior existit, Alcæo itidem factum iis versibus eidem adscriptis, quibus Latonam in Delo cum Apollinem, tum Dianam tradit peperisse, 'Εν Δήλῳ πότ' ἔτι κλει &c. Immo quod a Persis etiam creditum, auctamque inde apud barbaros loci religionem, constat ex iis, quæ de Dati Præfecto Classis sub Dario Hystaspis Præfecto tradit Herodotus l. VI. c. xcvi. cum profugas ex Insula Delios, iisque verbis revocasse, ut diceret se & sua sponte & Regis jussu, nolle lo-

locum, in quo duo nati essent Diis, si duo Θεοὶ ἰσχυροί, ejusque incolae ullatenus lædere, ibique continuo, seu ad aram in Delo, trecentas thuris libras adolevisse. Quibus gemina a Gobia in Delum a Xerxe missa, dicta leguntur apud Platonem seu Æschinem Socraticum in Axiocho p. 371. T. 111. ὅπως τρυφῶσι τὴν Νῆσον, ἐν ἧ' Οἱ ΔΥΟ ΘΕΟΙ ΕΓΕΝΟΝΤΟ, ut Insulam tueretur, in qua DUO DII ERANT NATI. Unde de Delo similiter, tanquam Dianæ haud minus ac Apollinis patria, Catullus in seculari in Deam carmine, 54. 7, 8.

*Quam mater prope
Deliam peperit Olivam.* definit

& Seneca de utriusque in Delo natalibus, Hercul. Fur. v. 15.

Quibusque natis, mobilis sellus fecit;

ac ubi pro *sellus*, forte *Delus*, de qua mobili prius & tum *stabili* agitur, legi ibidem posset, ni obstaret veterum librorum fides. Immo quod decus ipsa vendicabat sibi olim Delus, ut liquet etiamnum e vetustis ejus Insulæ nummis, in quibus cernuntur modo Solis seu Apollinis radiatum caput, ac Diana sive Luna in bigis a tauris vecta; modo & ipsa Apollo, sicuti Diana rursus, bigis insistentes, cum appellatione in iisdem, hinc ΔΗΛΙΟΥ, illinc ΔΗΛΙΑΣ, *Delii* & *Delia*: modo juncta quoque utriusque capita, cum inscr. ΘΕΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ. Quæ *Delia* etiam, sicuti & *Cynthia* a monte Deli Cynthio appellatio, huic Dææ passim a Poetis tributa; & præterea celebre ejusdem in illa Insula fanum, Artemisium dictum, cujus ex Herodoto & Clemente facta jam ante mentio ad v. 24, videntur itidem comprobare. Immo id vulgo quidem creditum agnoscunt ipsi Ephesii apud Tacitum Annal. l. 111. c. 1. x1. ita tamen, ut non in Delo, sed apud se levatam eo partu Latonam, & utrumque numen Apollinem ac Dianam enixam, haud eo minus contenderent, nempe, non ut vulgus crederet DIANAM atque APOLLINEM DELO GENITOS; esse apud se *Cenchrium amnem, lucum Ortygiam, UBI LATONAM partu gravidam, & olea, qua sum etiam manes, adnissam edidisse ea numina* &c. E quibus consentanea de illo Latonæ apud Ephesios partu memorat, uti ad Tacitum monuit Lipsius, Strabo l. xiv. p. 639. Quamquam alii, ut Aristo, juxta veteres Pindari Enarratores Nem. Od. 1. p. 332. genitum quidem in Delo Apollinem, sed natam in Ortygia apud Ephesum Dianam velint. Alii vero, prout nota fabularum indoles, uno quidem Latonæ in Delo partu, Apollinem ac Dianam editos tradunt; natam vero, uti ea de re Libanius Declam. xxxii. p. 662. Tom. 11. ante Apollinem Dianam, atque ideo, ut eadem continuo matri Latonæ obstetricaretur, αὐτῆς τὸ κῆ τὸν Απολλῶνα γενεῖν, ut ea quoque Apollinem pareret, & quibus gemina, additaque etiam ejus rei ratione, leguntur apud Servium Æn. l. 111. v. 73. ubi de Latona in Delo ait, & illic Dianam primo, post Apollinem peperit: mox, sane nata Diana parturienti Apollinem matri dicitur præbuisse obstetricis officium: dein, ut scilicet se non amplius nugari doceat, quod autem diximus Dianam primo natam, rationis est. Nam constat primam notam fuisse, cujus instrumentum est Luna, id est Diana, post diem, quem

Sol

Sol officit, qui est Apollo. Quibus tamen non accedit Callimachus, sed potius memorato paullo ante Aristōni; dum unum Apollinem, non autem Dianam, utijam ante obiter monui ad vers. 202, eo Latonæ in Delo partu editum hic memorat. Cui jam ante præluxerat Homerus Hymno (qui ei a Thucydide, uti supra monui, tribuitur) in Apollinem, ubi præterea eodem etiam verbo, quo hic Battiadēs eam in rem usus v. 119. *ἐκ δὲ Ἰθόρεσσε φέρως, προσήϊιτ αὐτὴν ἐν λυγρῷ Ἀπόλλωνι.* Ut de aliis fileam (prout in diversa de Deorum suorum patria ac natalibus abierunt pro more veteres fabulatores) qui, ut refert Diodorus l. v. p. 44. Dianam & Apollinem in Creta natos statuebant; aut qui Dianam, non Latonæ, sed Cereris filiam, juxta Æschylum, & qui id ab Ægyptiis acceperit, tradidere, sicuti id apud Pausaniam legitur l. v. 11. p. 515. Immo apud Ægyptios, teste Herodoto lib. II. c. LVI, uterque, Apollo nempe ac Diana, iique e Baccho & Ifide nati, Latona vero eorum nutrix tantum & Σώτριάς ferebantur.

V. 256. *Νύμφαι Δηλιάδες, ποταμῷ Ἰόῳ*] Nempe Inopi in Delo fluvii; ad quem constitisse parturientem Latonam ait supra v. 206, & prout antea dixerat v. 109. *Νύμφαι Θεσσαλίδες, ποταμῷ Ἰόῳ, Νύμφη Θεσσαλικά, φυνίς γένος*, seu, ut ibi vidimus, Penei. Immo sicuti nato etiam Apolline, *Θεῶν δ' ὀλόλυξαν ἄπαντα, Dea autem jubilarunt omnes*, seu Pæana, uti mox dicitur, cecinerunt, apud Homerum Hym. in Apollinem v. 119. Idque scilicet, ne minor nascentis Dei, quam aliorum Heroum, aut beatiorum hominum ratio haberetur, quorum Natales Γενεθλιακοῖς Hymnis coli ac celebrari consueverant.

V. 258. *ὀλολυγὴν*] Sicuti in versu modo indicato Hymni in Apollinem Homericæ, eadem in re vox ὀλόλυξαν adhibita. Scholia vero ad hunc Battiadæ locum, *ὀλολυγὴν, τὴν μὲν εὐφημίας λέγει εὐχὴν, cum fausta acclamatione invocationem vocat*, seu lætum Pæana; ob natum nempe Apollinem. Haud aliter ac *ὀλολυγῶν εὐφημῶντα, clamorem auspicatum*, dixit Æschylus Agam. v. 25. & alibi in eodem dramate v. 604, *ἰερὸν ὀλολυγῶν εὐφημῶντες, de faustis acclamationibus*, & quæ nempe in solemnibus Deorum sacris & festivitibus publicis fieri consueverant, sicuti *εὐφημεῖν & ὀλολύζειν* conjungit quoque Aristophanes de Pace p. 630.

Εὐφημεῖν χεῖρ, καὶ μὴ φλαυρὸν

Μηδὲν γρύζειν, ἀλλ' ὀλολύζειν.

Favere oportet, & nihil turpe

Quidquam mutire, sed fausta acclamare.

Unde vere jam ad Theophrasti Characteres monuit ὁ πάνυ, vocem esse ὀλολύζειν, quæ ad sacrorum ceremonias pertineat, neque aliter a vetustissimis scriptoribus, quod pauci, ut addit, observarunt, usurpari. Ad do, & quod ex modo dictis liquet ubicunque publicæ alicujus festivitatis ac lætitiæ ratio, sicut hoc loco a Nymphis Deliacis Apollinis natiuitas, id flagitabat; & quomodo *ὀλολύζειν* pro *καίαινίζειν*, *ρααπα* post *ἡδονίαν* capere, apud Æschylum dicitur Sept. Theb. v. 831. sicut notant ibidem Critici; & Clytemnæstra ad nuntium everte tandem matriti auspiciis Trojæ, Agam. v. 596: *ὀλολύξει μὲν πάλαχ χερσῶν ὑπο-*

ἴαται

Fam dudum quidem exclamavi pro gaudio. Id ipsum vero de his vocibus ὀλοῦζεν & ὀλογγυμὸν, pro gaudio exclamare, & exultatione, olim dictum, & Æschyli indicato modo e Sept. Theb. loco v. 82, testimonio itidem confirmatum video in novissimis eruditissimi Grævii filii, τῷ μακαρίτην, in hunc locum notis. Quomodo verbum etiam inde formatum ululare, in gaudio similiter, seu pro exultare, adhibuit Statius Theb. l. v. v. 729. *latoque ululante tumultu.* Adeo, ut nollem ab eruditissimo Vulcanio intempestive monicum, recte Nymphis hæc Deliacis ὀλογγυήν hic tribui, quod ὀλογγυή sit vox mulierum in templis ad lamentationem composita. Ut mittam, quod ὀλογγυή & κωκυτὸν, *acclamationem lætam & planctum* inter se opponat Euripides Med. v. 1176.

Εἰτ' ἀντίμολπον ἤκει ὀλογγυῆς μίγμαν

Κωκυτὸν.

Deinde contrarium fausta acclamationi gravem emisit Planctum.

moriens nempe nefariis Medæ artibus, in paterna Creontis domo, non va Jasonis conjux. Immo ad cujus rei, ritusque in veterum sacris solemnibus, majorem quandam lucem, insignis omnino & e maximorum quidem genere nummi iconem edere hic opportunum, valde, ac Lectori præterea longe jucundissimum fore, arbitror. Exstat ille, de quo supra obiter ad v. 108, in Theauris Gallorum Regiis, sub Treboniano Gallo apud Colophonios, & quidem nomine totius Jonum Communis, quod nummi epigraphe arguit, cufus, in quo autem solempne eorundem sacrificium depingitur; ara nempe accensa, taurus prope seu victima; supra ædicula cum sedentis in ea Numinis simulacro; infra aram autem ac taurum, plures seu χιϑ. figuræ stantes, & protensis ac elatis dextris (quod aperte satis ibidem liquet, & ad nummi illius conspectum mihi observare continuo licuit) ὀλοῦζοῦσσι, cum inscr. ΕΠΙ ΣΤΡ. ΚΑ. ΚΑΛΙΣΤΟΥ ΙΕΡΕΩΣ ΚΟΛΟΦΩΝΙΩΝ, *sub Pratore Claudio Calisto Sacerdote Jonum Colophoniorum*, in medio autem ΚΟΙΝΟΝ ΙΩΝΩΝ, *Communis Jonum.*

De

De aliis, quæ ad majorem præclari adeo nummi seu inscriptionis in eodem plenius elucidandæ locum spectant, hic non jam, sed alio in opere opportunius agimus. Quamquam de *planth* etiam, & quidem juxta sacrorum cæremonias, ὀλολυγὴ subinde sit dicta, ut in Epopis pænna apud Comicum Avib. p. 550. Θεία μακαίων ὀλολυγὴ, *divinus Deorum lessus*.

V. 261. τροχίωσα πανήμερος ἔρρε λίμνη] Eiusdem paludis *Deliaca*, quamquam præterito ejus nomine τροχίωσας seu τροχαιοῦδες, h. e. *orbiculata*, non ut hic Interpres, *curva*, facta etiam, quod obiter ante vidimus, ab Euripide mentio Jon. v. 267. ubi ille ædis Delphicæ ædituus cygnum, qui ad eam advolarat, ad paludem Deliacam continuo ablegat, λίμνας τ' ἐπίσας τῆς Δηλιάδος, *paludem ingredi Deliacam*; item Iphig. Taur. v. 1103.

Λίμνανθ' ἐίλιοςσαν ὕδωρ κύκλιον,

Et paludem volventem aquam cygneam.

Bene autem hic τροχίωσα, *rotunda*, non ut ante *curva*, in nova & emendata hujus Battiadæ interpretatione, repositum, nunc e missis ad me editis tandem illis Hymnis video.

V. 262. Ἐνὶ δὲ Δελῶν ἰσθμῷ ἐλαίης] Idem nempe quod ait de eodem Latonæ in Delo partu agens Euripides Jon. v. 1104. "Ἰννοῖο ἱστ. Τάου.

Γλαυκῆς θαλάσσης ἱερὸν ἐλαίης,

Sacrum rami caruleæ oleæ;

& ad quam in Delo *oleam*, non Apollinem quidem, sed Dianam natam dixit, uti supra vidimus, Catullus, ac ubi *Deliacam* eandem *oleam* vocat. A quibus rursus abeunt Ephesii apud Tacitum, & Strabo adductis ad v. 255. locis, ubi *olea*, ad quam fuerit levata doloribus partus Latona, non in Delo, sed in Ortygia ad Ephesum luco, statuitur; eademque olea adhuc ævo Tiberii ibidem superuisse traditur. Quod de palma Deliacâ, in quam inclinata fuerit parturiens Latona, similiter dictum, uti supra monitum ad v. 210; & quod alioquin de *olea* in Athenarum arce Minervæ sacra, & per tot secula superite, cum alibi tum a Pausania traditur l. VIII. p. 490. ubi vetustissimas juxta Græcorum monumenta suo adhuc ævo superstites & virentes etiamnum arbores commemorat, ac primum *viticem* in Samiæ Junonis æde (ἱερῷ Ἡραίῳ, non ut ibi male, ἥραι) dein *quercum* Dodonæam; tum oleam in arce Athenarum; palmam præterea in Delo; & postremo *platanum* apud Cephyatas Arcadas. Quibus addi insuper potest cum *quercus* illa in Mamre, Constantini nempe ævo, juxta Eusebium, ac Sozomenum, & qua de re supra ad vers. 81, adhuc superstes creditâ: tum memorata a Theophrasto Hist. Pl. l. I. c. xv. & inde a Plinio, *platanus* in Creta in agro Gortynensi sub qua Juppiter scilicet cum Europa concubuisse ferebatur. Quæ *platanus* inde, ut observo, spectatur etiamnum signata in præclaro Gortyniorum nummo Cimeliarchii Gallorum Regii, ubi Europa sedens mœsta sub platano, a tergo aquila, illinc, seu in altera nummi arca Europa tauro vecta cernitur in corona oleaginea, cum inscr. ΓΟΥΤΥΝΙΩΝ. Cujus etiam insignis nummi expressa hic icone.

: A

Le-

Lectorem harum elegantiarum haud incuriosum demereri, nec incon-
sultum, nec ab hoc loco alienum, reor,

V. 263. πλήμυρς βαθὺς Ἰωπέος] Opportune πλήμυρῶν hic de Ἰωπέο Deli fluvio seu fonte dictum, qui nempe ad instar Nili, & ex quo per occultos meatus emanare creditur, iisdemque temporibus exundare, uti antea ad v. 206. vidimus, erat solitus. Quamquam πλήμυρς non solum de *actu maris*, aut vero *exundatione* aliorum fluviorum, præter Nilum fuerit dicta, sicuti πλήμυρῶν Κίσρου, *exundationem Cistri Pamphyliz fluvii*, vocat Nicander Alex. p. 106. sed etiam de abundanti lacrymarum proluvie, ut apud Æschylum Chœph. v. 184.

Ἐξ ὀφθαλμῶν δὲ δάψιμι πίπλυσι μοι
σταγόνες ἄφροτοι θυγίμω πλήμυρῶν.
Ex oculis vero sistentes deciderunt mihi
Gutta ineffabiles inundationis hyberna;

& apud Euripidem Alcest. v. 182. Ὀφθαλμοτάξιω δάψιμι πλήμυρῶν.
Ex oculis manante proluvie rigabatur. Immo prout verbum πλήμυρῶν, de lacte a foetæ suis uberibus exuberanti dixit Apollonius lib. 1v. vers. 705. σὺς τέχνη, ἢ ἴτι μαζοὶ πλήμυρῶν λοχίης ἐκ γήδους, *casulæ suis, cui adhuc ubera scatebant effuso ex utero*. Πλήμυρῶν vero pro πλήμυρῶν seu inundatione fluviorum dixerunt etiam Græci, ut notant Apollonii Enarratores ad l. 1. v. 757.

V. 264. ἀπ' ἑδῆος ἔϊλεο παῖδα] Ex more veteris puerperii, juxta quem nati infantes in terram primum prostrati, quo illam veluti parentem & altricem agnoscere; dein sublatis, & in parentum amplexibus tradi consueverant. De quo ritu agimus alibi.

V. 266. πολύδαμι, πολύπλοϊ] Rationem prioris hujus appellationis; qua πολύδαμι compellatur hic Delus, ac similiter infra v. 316. Ἀστὴρ πολύδαμι, *Astera (quæ postea Delus) multis aris sacra*, pertere licet continuo ex iis, quæ ante notavimus ad v. 24, hujus Hymni, de aliis nempe præter Apollinem, quamquam præcipuum ac tutelarem loci Deum, cultis in eadem Insula Numinibus, uti Latona, Diana, Venere, Hercule, Ara Piorum in Delo apud Laertium, Clementem, Porphyrium; immo dictis in genere apud Aristophanem, adducto ibidem loco, *Δηλίσις, Δηλαῖσις, Delis Diis ac Deabus*, quibus nempe

[H h]

187

sacratæ essent in Delo aræ ac sana erectæ. Πολύβωμοι itaque vere appellata hic eadem Delus, ac prout ὀρόβωμοι apud Hesychium & alibi ὀρόβωμοι dicti *Dii eadem in ara culti*; aut sicut alioquin κοινωμῖαι apud Æschylum legitur *de ara Deorum omnium communis* Suppl. v. 230. Cujusmodi scilicet ara duodecim Diis Majoribus ab Argonautis erecta in Asiatico ad Bosporum Thraciæ littore, ab Apollonio traditur l. 11. v. 533. ac prout *communis Deorum templum, κοινὸν τῶν Θεῶν ἱερὸν*, non Romæ solum, sed Athenis etiam existisse e Pausania liquet l. 1. p. 10. Immo non mirum *sacram*, qualis ea habebatur, uti vidimus ad 1. vers. hujus Hymni, hanc Insulam πολύβωμοι hic dici, quum domus etiam πολύβωμοι, seu *multa Deorum ara* darentur in eadem domo; unde mortura Alcestis dicitur ab Euripide in cognomine dramate v. 168.

Πάσης δὲ βωμῆς, οἱ καὶ Ἀδμήτου δόμος,

Omnes autem aras, quæ in Admeti aditu.

adiisse nempe, ut additur, ad easque preces fuisse. A quibus proinde privatis id genus aris, *diversa ara publica*, sicut hæc in Delo, seu βωμοὶ δημοῖοι, quorum meminit Æschylus Eumen. v. 698. Sed magis forte notabile, quod πολυβωμῖαι dicitur hic eadem Insula, exigua ceteroquin, uti a Strabone etiam vocatur l. x. p. 485. καὶ γὰρ ἡ νῆσος μικρῆς μέγεθός ἐστιν ἡ Insula, qui & unam in ea urbem ibidem memorat. Verum, ut subdit mox Geographus, vastata prius a Mithridatis ducibus, deserta tum ac inops agebat eadem Insula, quæ antea, uti jam vidimus ad vers. 167, & dicitur adhuc infra ad vers. 319. & 316, tum singulari loci religione ac celebritate, tum opportunitate situs, undique, & ab Atheniensibus maxime ac Phœniciis mercatoribus, frequentari ac inhabitari consueverat. Unde conditæ etiam in ea Insula, uti dictis notamus locis, Novæ Athenæ seu Athenarum Colonia; & Callimachi ævo florentissima tum, multisque insuper in ea oppidis aut vicis, quod vel hic locus abunde arguit, decorata existit eadem Delus. Adde hæc percussum adhuc sub Antonino Pio nummum cum inscr. ΚΟΙΝΟΝ ΔΗΛΙΑΤΟΝ, *Commune Deliorum*, qualem e scriptis Pyrrhi Ligorii jam ad Stephanum memoravit Cl. Holstenius. Et si itidem in antiquis nummis, ut de lapidibus fileam, non regionum solum, sed unius etiam urbis κοινὰ signari subinde haud ignorem; ut præter varia, quæ Goltzius Thesaurus suppeditat, exempla, legitur ΚΟΙΝΟΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΝ, aut ΚΟΙΝΟΝ ΝΕΩΚΑΙΣ. ΜΗΤΡΟ. *Commune Thessalonicensium*, & *Commune Neocæsareæ Metropolis*, Ponti nempe Pontemoniaci, in nummis Gallorum Regiæ.

V. 268. ἀνείροτος] Ideo nempe; quod arida & saxosa esset hæc Insula Delus, dicta inde κρημνὰ Δῆλος seu *aspera Delos*, cum, uti supra jam vidimus ad vers. 11. ab Orpheo sive Onomacrito in Argonauticis, & præterea a Pindaro Isthm. od. 1. ubi juxta veteres ejus Enarratores, κρημνὴ ἢ πετρώδης ἢ νῆσος, *aspera & saxosa insula* eadem traditur; ac unde factum, ut Δηλίω τι χοιρῶδες, *Deliam rurem* dixerit Æschylus Eum. v. 9. & similiter Euripides Troad. v. 89. Δηλίω τι χοιρῶδες, *& rures Delis*. Immo unde de eadem ait Homerus Hym. in Apoll. v. 54.

ὄδ' ἔνθα σὲ ἵσταται, neque bobas te fore (nempe ad arandum) dicitur; & mox v. 60. alendam esse hanc Delum;

Χερὸς ἀπ' ἀλλοτρίης, ἔχει ἢ τοὶ πῖπρ' ἢ ἀδῆς,

Manna ab aliena, quoniam non est pingue sibi solius.

Quamquam non incultam omnino Delum, licet *ὑπερφορὸν* & *ὑπερφυόν*, ut de ejusmodi solo ait Theophrastus H. Pl. l. v. cap. 7. remansisse, vel ex eo liqueat, quod supra ex Euripide aduli ad vers. 11. de hujus Deli *καρποφόρος γυνήλας, fertilibus vallibus*; aut quod de Niciæ obita solemnium in Delo *θεωρία*, de qua mox ad vers. 279. verba faciens Plutarchus, illud insuper addat, prædium ibi decem millibus drachmarum emptum ab eodem Niciæ, e cujus redditibus solemnia a Delius, ubi Apollini iidem sacrificassent; epula fierent. Obvium autem e delectu cæli & soli, quod ait Theophrastus de Caus. Pl. l. 111. c. 1. *fertilisatem & sterilitatem* provenire, *ἰουδαϊσμός* & *ἰουκαρπῖος*, seu, ut ibi mallet, *ἰουδαϊσμός*, quæ de fertilitate frugum, cum alibi, tum in antiquis etiam nummis quandoque occurrit, nempe ΕΥΘΕΝΕΙΑ, *Abundantia*, & quo sensu vocem *ἰουδαϊσμός*, de secundo terræ proventu usurpat Æschylus Eum. v. 911. & Aristides Rhod. p. 397. Tom. 11. Quamquam alibi voce *ἰουδαϊσμός* usum eundem Theophrastum notum, ut de Caus. Pl. l. 11. c. 11. ubi *vegetum arborum statum* vocat *δένδρον ἰουδαϊσμός*. Sed de his alibi plenius.

V. 268. ἀπ' ἐμοῦ Δάλιου.] Sicuti nempe in ipsis Deliorum nummis eadem, ut ante monti, ΔΗΛΙΟΥ appellatio illi tribuitur; & quomodo *Δάλιον ἔθνος, Delium hospitem* Apollinem Cyrenis cultum vocat Pindarus Pyth. od. 1x. p. 298. Immo unde etiam ejus soror; *Delia* quoque in iisdem Deliorum nummis, sicuti a Poetis passim, dicitur. Quamquam enim hæc Dea non ab omnibus, uti ante vidimus ad v. 202. & 255. nata statueretur in Delo, haud eo minus tamen in ea colebatur; & erectum ei Artemisium, de quo nos ad eadem loca.

V. 271. Καρχαίς] Pro qua voce Καρχαίς omnino hic substituendum ex Auctoribus antiquis, qui hujus Promontorii in Isthmo Corinthiaco meminere, monuit ad hunc locum vir doctus. Verum per literarum *μεταθέσιν* Poetis familiarem Καρχαίς hic pro Καρχαίς a Battide dici potuit; γ enim & ς promiscue ac in locorum etiam nominibus sumi, vel e nummis aliisque monumentis obvium aut aliunde etiam notius; quam ut plura ea de re hic addam. Immo id jam opportune de hoc ipso Callimachi loco innotuita video a postremo Stephano Interprete & Enarratore Berkello, in voce Καρχαίς; & ex solita literarum mutatione in hac ipsa voce Καρχαίς & Καρχαίς, ac similiter Καρχαίς & c. vere adsertum. Quibus addam Galenum, qui Comment. 111. in Hippocrat: de Articulis. ed. Græc. Basil. p. 625. *καρχαίς* milium Ionibus pro *καρχαίς* dici observat; & sicuti alibi e Nicandro *καρχαίς* vocem de avi, quæ *καρχαίς* seu *καρχαίς* ab Aristophane haud semel Avib. p. 537. & 569. dicitur; adducit idem Pergamenus Criticus haud minor quam Medicus, de locis Affectis l. 11. c. v. Sic notat Hesychius in voce *καρχαίς*, ita dici *καρχαίς* ἔχει ἔνθα ἔστιν ἀνακτορὸν ἀδελφῶν, *circa iantheas elyptorum circumstantiis* &

& pro quo ἀσπίδων κίγχερωμασι, dixit Euripides Phoen. v. 1395. ubi occurrit eadem omnino, quæ apud Hesychium, de hac voce κίγχερωμα vel κίγχερος, veterum Tragicæ Enarratorum glossa. Juxta quæ proinde usitata in ejusmodi vocibus vestigia, non ut vitiosa continuo ea vox κίγχερος in hoc Callimachi loco redargui debuit.

V. 273. Ὡς ἐγὼ Ἀπόλωνι] Unde etiam, uti jam ante dictum ad v. 2, Ἀπολλωνίης appellata eadem Delus, apud Pind. Isthm. od. 1, & a Marone Æncid. l. 111. v. 79. *Veneratus Apollinis urbem*, nempe Delum.

Ibid. Ἰσορομαί ἕκιντι πλαγελίη] Nempe adhuc *errans*, quum Apollinem Latona edidit, Delus juxta illud Senecæ Herc. Fur. v. 453.

Quem profuga terra mater errante edidit;

sed continuo post partum *mobilit* prius ac *instabilis* a Statio, ut jam ante vidimus ad v. 11, dicta, stabilis tum demum facta sicuti versu ejusdem apud Senecam dramatis paullo ante adducto, dicitur, *quibusque maris mobilit* &c. Hinc alibi Statius Theb. l. v. 111. p. 197. *partuque ligatam Delon vocat*; & Claudianus IV. Conf. Honor. v. 133.

Hæsit Apollineo Delos Latonia partu,

& in Prob. & Olybr. Consul. versu jam supra adducto,

Ad loca nutricis jam non errantia Deli.

Nec sola tamen Delus πλαγελίη, seu in mari *errans* olim dicta, quo nomine aliæ etiam Insulæ præter Cyaneas apud vatam Patrem, occurrunt appellatæ; immo quod omnibus Insulis antiquitus, antequam nempe radicitus in mari forent fixæ, commune scilicet existisse, tradentes vidimus antiquos Criticos supra ad v. 45. hujus Hymni.

V. 274. γλυκὸν ἴσπασι μίζον] Aliter in Hymno Apollinis Homerico, ubi nato Apolline, eoque continuo pro more abluto, additur, non lactatum eundem more aliorum infantium, sed nectar continuo & ambrosiam, Deorum potum ac cibum, ei a Themide præbita; nempe a v. 123. &c.

Ὅδ' ἄρ' Ἀπόλωνα χρυσόορα θήσατο μήτηρ,
 Ἀλλὰ Θέμις νέκταρ τε καὶ ἀμβροσίην ἰσπασίην,
 Ἀθανάτησιν χερσὶν ἐπήρξατο· χεῖρὶ δὲ Λητώ,
 Neque utique Apollinem auricomum lactavit mater,
 Verum Themis nectar & ambrosiam amabilem,
 Immortalibus manibus præbuit; gavisæ autem est Latona.

Quod, ut licet statuere, Sol seu Apollo, tanquam omnium in terra factor ac nutritor, alimentis non terrestribus, sed cœlestibus tantum posset sustentari. Ut de Stoicis hic sileam, qui teste Plutarcho in Iside p. 357, Solem e mari ali atque incendi statuebant. Pro melle proinde & lacte, primo infantium & nati etiam Jovis, supra Hym. in eundem cibo, aut Capra Amalthea, cujus idem sugebat ubera, ἐν δὲ ἰθήσας πίονα μίζον, nectar demum & ambrosia, idque Themidos manibus, Apollini, in adductis modo Hymni Homerici versibus, præbita; & quæ Themis alioquin Solis filia apud Lycophronem dicta p. 129, ac præterea Delplici etiam tripodis ante Apollinem custos, apud Æschyl. Eumen. v. 1. & ali;

alibi, qua de re jam supra, legitur. Apud Proclum autem in Timæum l. 1. p. 11. ἡ ἑγκόσμιος Δία, ordinata Fustia seu Themis apud solem collocatur. Hic vero *ubera* suxisse dicitur Apollo, non addito matris aut alterius, quæ illa ei præberet, cumque lactaret, nomine; sed quæ ad Asteriam Nympham seu Delum referri e sequentibus liquet, ubi factum inde ait, ut Delus cum Insularum sanctissima evaderet, tum Apollinis κροτήφου, seu prout eadem jam ante dicta v. 10. hujus Hymni illius τιβήνη & a Claudiano similiter, uti ibidem ac paullo ante vidimus κρικία fuerit nuncupata; quæque etiam v. 6. natum Apollinem abluisse continuo traditur & fasciis involvisse.

V. 275. Νησίαν ἀγιωτάτην] Unde etiam ἱερὰ & *sacra*, non communi aliarum quoque *Insularum* epitheto, sed propria inde huic *Delo* appellatione, eadem dicta, ut notavi ad v. 1. hujus Hymni, & quæ plura ibidem eam in rem leguntur. Hinc ut *Ἐστίμωτος* etiam compellatur eadem Delus in Hymno Pindari Deliaco apud Philonem, de quo supra ad v. 255.

V. 277. Οὐδ' Αἴδη] Vere quidem notavit Anna præstantissima, inde Αἴδη hic, qui nempe una cum Marte & Bellona e Delo exularet, commemorari; videri enim a se alicubi lectum, quod in Delo non sepelirent mortuos, sed in vicinas Insulas eosdem deferrent. Quod utique jam ad v. 1. hujus Hymni, e duobus gravissimis Auctoribus, Thucydide ac Strabone, qui revera hoc tradunt, vidimus; & quibus hic addi insuper debent Plutarchus Apophthegm. Lacon. p. 230, ac Servius ad *Æn.* l. 111. v. 73, ubi de Delo ait & Apolline, *nam præcepit ne illic mortuos sepeliretur.* Immo, quod dum hæc scribo, a viro docto, qui primus hunc Poetam explanavit, opportune jam e Thucydide hic motum video.

V. 278. ἀμφιπέτραις ἀμικροφόροι αἰὲν ἀπαρχαί] *Primitias* pro *decimis* in Insulam Delum *quotannis* missas, idque non a vicinis solum Insulis, sed remotis etiam quaquaversum gentibus, docet hoc & sequentibus versibus, insigni utique eam in rem loco, sicuti id jam ad titulum hujus Hymni indicavi, Callimachus. Quo nempe Apollinem, tanquam vere patrium loci Deum, rite pique eadem gentes colerent; ac unde præterea, qui *sacra* ibi in Deliacâ Apollinis æde procurabant, cæterique etiam *sacra*, uti dictam antea vidimus, Deli incolæ alerentur. Hinc solemnnes illæ *ἑσθιαί* non Atheniensium solum, sed aliorum etiam Populorum, de quibus nos obiter antea, ac paullo post agit ipse Callimachus; quæ nempe in Delum *quotannis*, ut hic dicitur, peculiari ritu ac religione mittebantur. Adeo ut eadem ferme Deli & Apollinis in eâ fani apud gentes, quæ Hierosolymorum & sacri ibidem templi apud Judæos ratio existisse videatur; ad quam nempe Judæorum metropolim, *primitiis* ac *decimis*, non solum e Judææ latifundiis, sed, ubicunque agebant in orbe Judæi, collectæ, pro *primitiis* ac *decimis* pecuniæ, in usum templi & sacrorum, Hierosolymas deferri consueverant. Quod Judæis utique singularis privilegii loco a Romanis concessum tradit Josephus *Αἰων.* l. VII. c. XIII. eamque sacram pro *primitiis* pecuniam.

[Hb 3]

Hic

Hierosolymas, a delectis ad id Judæorum ubique extra Judæam degentium, statis temporibus, legatis delatam, quæque λόγος a Judæis, nempe Hellenisticis, dicta, docet Philo de Monarch. p. 812. Quibus alioquin consona in Numinum patriorum cultu, a gentilibus ubique firmè leguntur observata. Certe sacratas Athenis Minervæ *decimais*, & *quingagesimas* Diis aliis, tradit Demosthenes adv. Timocratem p. 447. constitutique similiter τὰν ἱερῶν χρημάτων Ταμίαι, seu *sacra pecunia Quaestores*, ut ex eodem Demosthene cum in eadem Orat. p. 477. tum adv. Macartat. p. 666, Andocide præterea de Myster. p. 239. ed. Han. & aliunde liquet. Ita de fano Dianæ in Sciluate a se extracto, & consecratis eidem fructuum agri *decimis*, adscriptoque ejus rei (pro more nempe in his constitutionibus usitato) in columna prope fanum decreto, meminit Xenophon *Anab.* l. v. p. 350; & eujusmodi plura exemplâ suppeditant vetera marmora. Quam in rem audiendus etiam Harpocration in vocibus δὸς Μεδωπέδων, nempe ἐνάτω ἢ Θεῶν πλείων γῆς ἀπέδορον, ἃς ἂν μισθωθῶν αἰ εἰς τὰς θυρίας ἐγίνοντο δαπάναι, ἀνεπίστανται enim unitivis Deo assignabant, ex quarum locutionibus proveniebant impensa, quæ ἐν sacrificiis fiebant. Verum peculiaris adhuc, ut vel ex antedictis, & maxime ex hoc Callimachi loco proximisque verbis constat, Deli hujus ratio; in quam nempe, non e propriis adco Insulæ seu Apollini sacris in eadem latifundiis, aliisque proventibus, sed undique e vicinis remotisque etiam, uti mox iidem commemorantur, tribus mundi cardinibus, *præmissis ac decima*, tanquam ad religiosum locum, peculiaremque Dei illius communis cultum, & incolarum, quasi totidem ejus Sacerdotum, aut vero hospitem etiam eo undique loci religione, & qua de re mox, confluentiam, alimenta deferebantur, prout nempe a Statio de eadem Insula dictum, *atque hospita Delos gentibus*, Achill. l. 1. v. 206. Mito hic memoratum supra e Plutarcho in Delo prædium, a Nicia Apollinis cultui, seu solemnibus Deliorum in ejus honorem epulo, sacratum.

V. 279. *πρωποσίαι*] Verbum hic utique opportunum, ubi nempe de missis undique in Delum, statis temporibus, solemnique ritu, *præmissis* agitur, seu, ut hic dicitur, ἀναρχαὶ πρωποσίαι. Ita de missis a religiosus hominibus, non ad patriam solum, sed ad aliorum quoque locorum festa, donatis dicit Theophrastus *res. Anad.* ἢ τῶν τεινῶν ἢ πρωποσίαι αἰ τὰς ἑσπρας, & qui Deos colunt, *na ad festa solemnia dona iis mittunt.* Immo unde *πρωποσίαι* etiam Atticis simpliciter dictum, pro *πρωποσίαι*, seu *Donis celebrare*, aut solemnibus pompa deducere, ut apud Æschylum *Eum.* v. 12. de culto nempe ab Atheniensibus Apolline, eoque Delphos solemniter ab iis deducto,

Πρωποσίαι δὲ αὐτῶν, καὶ ἀναίξουσι μύθη.

Deducunt autem istam solemniter, & colunt magnopere;

& quod *πρωποσίαι* dici alioquin vulgo ab iisdem Atticis solet, ut a Thucyde l. vi. p. 451, a Demosthene Philipp. III. & a Comico jam tunc, *Avib.* p. 587.

Πρωποσίαι πρῶτον ἐπὶ πρῶτον
καλῶν.

Sacer.

Sacerdotum, qui pompa adduxit,

Appello.

Ibid. *πῶσα δὲ χορὸς ἀνάγουσι πόλις*] Ad Musicos nempe agones, qui in Delo solemnī ΔΗΛΙΩΝ festo, & qua de re jam ante ad lemma hujus Hymni, juxta Gymnicos, in Apollinis honorem, solemnī pompa ac ritu celebrantur. Quam in rem iisdemque verbis, quibus hoc loco Callimachus, usus jam fuerat Thucydides l. 111. p. 242. ubi de hisce variarum urbium ac Insularum choris, cum in finem in Delum missis, ait, *χορὸς δὲ ἀνῆγον ἀ πόλις*. Quod ab Herodoto, uti vidimus ad v. 3. monitum jam ante fuerat, de missis nempe ab Ionicis *urbibus* & Insularibus stas in Delum *choris* & conventibus. De Peloponnesiis itidem Messeniis, Pausanias l. iv. p. 221, *ἐπὶ δὲ Φίντα Συβότα. ἀρχῶν Μισσημῶν τότε τῷ ΑΠΟΛΛΩΝΙ ΕΞ ΔΗΛΩΝ θυσίαν, καὶ ἈΝΔΡῶΝ ΧΟΡΟΝ λατρίαν, Ρηϊνία αὐτῶν regnante, Συβότα φίλιε, APOLLINI primitivae Messenijs sacrum cum VIRORUM CHORO, DELUM misissent*; additque cantici, quo iidem Apollinem post eorum adventum continuo celebrant, auctorem fuisse Eumelum, Id enim notare ibi apud Pausaniam *ἄρχωνος, ἢ αὐτῶν ἕνεκα*, quos nempe Dei in Delo aram adeuntes cenebant, ut id a Proclo observatum in Chrestomathia p. 342. ult. ed. Hinc Themistijs, quum solenne vellet novæ Romæ in colendo Constantio studium celebrare, ait Orat. iv. p. 54. *Οὐ γὰρ μόνον θειῶς ἐπίμηκεται, ὅσπερ εἰς Δῆλον, ἀλλὰ καὶ οἰκῆ ἐσφαμφορεῖται, καὶ εὐθυμῶνται, καὶ ἐσιγῶνται, παρὰ παρὰ σὺν ἁγίοις ἄνθρωποις, tanquam ad Delum, missis; sed etiam domi coronas gestatis, & hilaritatis atque epulæ indulgentiæ.* Solemnis vero maxime & celebrata, cujus origo etiam infra a Callimacho traditur v. 314. &c. ab Atheniensibus in Delum cum *choris*, & reliquo sacrorum apparatu, mitti solita *θραγία*. Eximius vero Plutarchi eam in rem, neque hic prætereundus locus in Nicia, p. 524. &c. *τῶν γὰρ ΧΟΡῶΝ, καὶ Αἱ ΠΟΛΕΙΣ ἔπεισαν ἀποσπῆσαι τῷ αὐτῷ ἀσπασίω μὲν οἰς ἔτυχε, εὐθύς δὲ ὄχλῳ φέρεται τῶν παρὰ ἀναστῆναι αὐτῶν κελυμομένων καὶ ἔθνα κοσμοῦ, ἀλλὰ ὑποσπῆδης ἀσπασίως ἀποσπῆναι αὐτῶν, καὶ ἐσφαμφορεῖται, καὶ μεταμφορῶν αὐτῶν ὅτε τῶν θραγιῶν ἄλλο, αὐτὸς μὲν εἰς Ῥανίαν ἐπίδα, ΤΟΝ ΧΟΡΟΝ ἔχον, καὶ τὰ ἱερεῖα, καὶ τῶν ἀλλῶν παροικῶν ζῦγμα ἀπεκοιμήσθαι Ἀθήνῃσι ὅπως τὰ μέτρα, καὶ κακοπραμῶν ἀπρεσῶς χρεώσονται, καὶ βαφαίης ἐφάνται, καὶ αὐλαίης κομίζων ἀλλοῦ κελυμομένου μεταξὺ Ῥανίας καὶ ΔΗΛΟΥ ὁρῶν ὡς ὅσα μέτρα εἰς αὐτὰ ἡμέρας ΤΗΝ Εἰ ΠΟΜΠΗΝ εἰς αὐτῶν, καὶ Τῶν ΧΟΡῶΝ ἀγῶν κηρομαθῶν σελυτιλῶν, καὶ ἀδύσῃ ἀλλοῦ τῆς γῆφῆρος, ἀποσπῆδης, quum enim CHORI, quos URBES ad celebrandum in Apollinis honorem MITTEBANT, appellerant, prout casus tulit, & ad navim iuxta repente occurrente canore juberebantur, nullo ordine, sed praecipua festinatione incompedita de navi descenderent, coronas sumerent, & vestes perierant: Nicias vero dux missa in Delum sacra stasque legationis, tradidit secum in Rhēniam CHORUM, victimasque & reliquum apparatum, ad hac pompam Athenis constructum juxta magnitudinis, atque oximis ornatum aure, purpura, coronis, tapetibus deportans, ea nocte fretum inter Rhēniam ac Delum medium, quod non latuit, junxit.*

[Hh 4]

Mon

Mox ubi illuxit, DEDUXIT POMPAM Deo, & CHORUM magnifico ornatum cantantemque traduxit per pontem. Quem locum ideo integrum exscribere libuit, quod ex eo insigniter hic illustretur Callimachus, & simul tota id genus χορῶν, qui in Delum quotannis undique, a religiosis scilicet urbibus ac populis mittebantur, ratio, institutum, & apparatus abunde constant. Quibus accedit alius adhuc præclarus Hyperidis in Deliaca locus, qui a Sopatro in Græcis ad Hermogenem Commentariis adducitur p. 183, ubi ait ἀφικνῶτό τις εἰς ΔΗΛΟΝ ἀθηραῖοι Διωλεῖς πλείοις, χρυσίον ἔχουσι πολύ, ΚΑΤΑ ΘΕΩΡΙΑΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, venerant divites quidam Æoles in DELUM, multo onusti auro, OB SACRAM GRÆCIÆ LEGATIONEM, qui, ut addit, in Rheniam, de qua modo Plutarchus, Insulam ejecti & mortui fuerant inventi; ortam inde gravem inter Delios ac Rhenios contentionem, dum mutuo se de illorum cæde accusant: Rhenios autem ita eam a se amolitos, ut nullam subesse causam dicerent, cur iidem ad se venissent; nullos enim esse apud se portus, non emporium, non aliud, & ne unum quidem, diversorium; ΠΑΝΤΑΣ ΤΕ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ἀφικνῶσθαι ὡς τὴν ΔΗΛΟΝ ἕλγουσιν, OMNES vero HOMINES DELUM dicebant adire. Quibus postremis equidem verbis nihil dici potuit luculentius ad ea, quæ hoc loco & sequenti versu de adpulsu in Delum, & tribus mundi cardinibus, urbium seu populorum tradit Callimachus, ac, ut continuo subdit, ex ultimo etiam Septentrione, ΠΑΣΑΙ δὲ χορὴς ἀνάγουσι ΠΟΛΗΣΣ, &c. Omnes autem urbes choros in Delo celebrant &c. Unde insuper satis liquet, haud solis Atheniensibus, patrias fuisse illas in insulam Delum θύωλάς, prout id de iis, quas Delphos ad Apollinem Pythium mittebant, dicit Aristides Panathen. p. 329. θύωλάς μὲν Πυθιάδα, Ἀθηναίων μόνον πάτεραι, sacram quidem legationem Pythiada seu Delphicam, Atheniensibus duntaxat patriam, h. e. propriam, esse. Adde quod ea festivitate, ac ab omnibus aliis curis remissione, illæ solemnes in Delum urbium pompæ seu transvectiones undique fierent; ut datus sit inde proverbio, cujus mentio fit apud Græcos Parœmiographos, Zenobium, Diogenianum &c. locus, Ἄδεις ὡσπερ εἰς Δῆλον πλείων, nempe, ἐπὶ τῶν ἀφροντίως καὶ φιλαδδῶς βιῶντων, cantat, tanquam in Delum navigans; de iis, qui sine cura & voluptarie vivunt. Ut illud adhuc obiter hic tangam, eam, de qua modo a Plutarcho ac Hyperide facta mentio, Rheniam Insulam, a Polycrate Sami tyranno, Apollini Delio subjectam fuisse, juxta Thucydem l. 1. p. 11.

V. 280. Αἴτις ὡς Ἡσίην] Quo proinde referas id, quod de Persarum Regibus Dario & Xerxe, eorumque præfectis, de summa nempe eorum erga hanc Insulam Delum religione jam ante monitum ad vers. 1, hujus Hymni. Quibus accedunt insuper ejusdem Datis de quo ibi Persicæ classis sub Dario Xerxis parente præfecti jussa, ne naves ejus in Delum tenderent, ne huic Insulæ ullum inde accideret incommodum; sed ut illæ in Rheniam, de qua paullo ante, ad superiorem notam, appellerent. Ut hoc addam, quod hujusmodi Apollinis Delii apud Indos-

mu-

mulacrum vidisse Apollonium Tyaneum, tradat in ejus vita Philostratus l. III. c. III. unde ad ultimum quoque *Oriensum* pervenisse illius Delii cultum liceret statuere.

V. 281. Κλήρις ἐσέσαστο] Quum haud una sit hujus vocis κλήρις, præter propriam ei *sortis* significationem, apud Græcos acceptio; inde haud semel ea ab illorum Interpretibus confunditur. Modo enim κλήρις apud veteres pro *heredio rustico* dictus, unde κληρέχος & κληρικὴ, ut apud Comicum & ejusdem Enarratores, Νεφέλ. p. 134. πότιος τῆς κληρικῆς &c. ubi Critici ἐστὶ αὐτὰ λέγει τῆς γιωργικῆς κληρέχοι ἢ οἱ γιωργοί, & Apollonium Rhodium l. III. v. 1402. κλήρις σηματοῦρα; φυτότροφον, *heredii seu agri rustici dominum, plantarum alscorem*; modo in genere de uniuscujusque *facultatibus*, ut apud Pindarum Ol. od. XI. p. 118. πατὴρ ἀρχῶν καὶ βαδὺν κλήρον, *patriæ regnum & magnas opes*: modo de *agrorum sorte ac divisione*, seu in hostium solo, seu a novo Colonizæ duce eadem cæteroquin fieret, & a quibus etiam antiqui agri Diis consecrabantur, sicuti apud Thucydidem legitur l. III. p. 206; ac inde tandem in genere, pro *terra seu regione*, quam quævis gens insedit, sicuti hoc apud Callimachum loco, ubi de gentibus seu locis agitur, quæ vel ad orientem, vel ad occasum, vel ad meridiem inhabitabant. Ita Δαναῶν κλήρον, de Argivorum regione dixit idem versu ultimo sequentis Hymni in Lavacrum Palladis, & de quo loco ibidem.

Ibid. οἱ καθ' ἑσπέρην βορέης] Nempe qui similiter apud Melam l. III. c. v. *Hyperborei super aquilonem*; aut apud Plinium l. IV. c. XII. *ultraque aquilonem*; & juxta Strabonem l. I. p. 62. qui omnium sunt *maxime septentrionales βορείωτατοι*, ac ut idem addit, sub mundi polo. Jure vero ille Herodotum ibi redarguit, qui nempe l. IV. c. XXXI. *Hyperboreis* nullos dari censuit, quod eos ita dici crederet, apud quos non spirat boreas. Melam vero, seu qui id cum eo statuebant, solem nempe verno æquinoctio oriri, autumnus vero occidere, male a Plinio culpari, vere ad eundem Pomponium adnotavit vir doctissimus If. Vossius; nec diffitetur, quamquam tacito, unde id hauserit, nomine, postremus ac eruditus Plinii Enarrator, cujus alioquin, ut opinor, plaudentes, haud facile lectores reperiet, ea quam tentat postea in secundis Notis, ejusdem Pliniani loci, quo eum nempe ab errore illo liberaret, emendatio. Hujus autem *Hyperboreorum* nominis originem, non a Græcis petendam, & a situ quasi *supra boream* fuerint iidem dicti, sed e Sueconum, apud quos nempe forent *Hyperborei*, & quidem a claritudine generis, quod antiquissimus Sueconum Rex *Boreus* seu *Boreas* fuerit appellatus, & a quo *Oferborno*, seu *Hyperborei*, quasi celsissima stirpe geniti, contendit in Atlantica, ingeniosissimo nec vulgaris acuminis ac industriæ opere, & veteris Sueconum linguæ exemplis ac testibus illustrare adgreditur Rudbeckius Atlant. I. Part. p. 366. &c. Neque vero mirum, quod in earum gentium censu, a quibus cultus fuerit Apollo Delius, & quidem ubi enixa eum fuerat Latona, referuntur hic potissimum iidem *Hyperborei*; Id enim magno veterum Auctorum consensu traditum aliunde liquet, & prædicat Plinius l. IV. c. XII. præ-

[H h 5]

cipue

cipue nempe, *cultum ab iis Apollinem*. Hinc tertium Apollinem, Jove nempe natum & Latona, eundemque proinde, de quo hoc Hymno Callimachus, *ex Hyperboreis Delphos ferunt advenisse*, ait Cicero de Natura Deorum l. 111. c. XXIII. Immo unde apud hosce *Hyperboreos* genitam quoque Latonam, ac inde singulari & præ Diis aliis, religione, fanis, juco, sacerdotibus, assiduis cantilenis cultum Apollinem, καὶ πόλις μὲν Ἰσθμοῦ ἱερὸν τῷ Θεῷ, & urbem quidem exstare apud eos Deo illi *sacram*, tradit Diodorus l. 11. p. 130. Hinc Ἀπόλλωνος ἱεροῦ, *Apollinis cultorem* vocant, Ἰππεῖος δῆμον, *Hyperboreorum populum* Pindarus Olymp. od. 111. ac alibi, nempe Pyth. od. x. p. 313, festis, dapibus, lætis acclamationibus & asinorum præterea Hecatombis, cultum ab iisdem Apollinem docet. Quod postremum de horum *Hyperboreorum* in illius honorem ἰσοφωγίας, a nostro Battidae itidem traditur, iis versibus, qui ibi a priscis Pindari Enarratoribus p. 313, & a Clemente in Protrept. p. 18. recensentur, & quod præterea ab Antonio Liberali adseritur Metam, c. xx. Ita *sacram Hyperboreorum gentem* ab Apolline frequentatam tradit Apollonius Rhod. l. 1v. v. 614. ubi a Jove fulmine ambusto filio ejus Æsculapio, inde iratus Apollo e coelo exulare fuerat coactus,

Ἦμῶν Ἰππεῖος ἱερὸν Ἰσθμοῦ ἱεροφάνειον.

Quando Hyperboreorum sacram adibat gentem. &c.

quem & apud eosdem *Hyperboreos* visum jam ante dixerat l. 11. v. 676, ac ideo juxta Criticos ibidem, quod in summo apud eos honore foret hic Apollo. Hinc Pythagoras, ob summam sapientiam pro Apolline Hyperboreo a Crotoniatis habitus, juxta Ælianum V. H. l. 11. c. xxvi, immo ab ipso Abaride, Hyperboreo ejusdem Apollinis sacerdote, (& cujus Plato in Charmide, aliique meminerunt) ut id a Porphyrio ac Jamblichio cap. XIX. in vita Pythagoræ, quod monuerunt etiam ad Ælianum viri docti, similiter traditur. Verum Jamblichi, ubi ea de re agit, locum, quique haud uno in mendo cubat, & inde, ut tot alii in eodem libro, pessime est ab Interprete acceptus, ex optimo Regiæ Gallorum Bibliothecæ codice emendatum hic juvabit adponere, ἄλλο μὲν ἔστι Ἄβριος ΑΠΟ ΥΠΕΡΒΟΡΕΩΝ, ἱερεὺς τοῦ ἐκεῖ ἀπολλωνοῦ, προσεῦτε καθύμων, καὶ τὰ ἱερουργία φασάντας, ἀπὸ τῶν ἐμάδος ἀποσείφον, ἐς τὰ ἴδια, ἵνα τὸν ἀγνίστην χροῖον τῷ Θεῷ δαίδηται εἰς τὸ ὑπερβορεῶν ἱερὸν, siquidem Abaris ex HYPERBOREIS venit, sacerdos ILLIC APOLLINIS, sermo sonax, & sorum, que ad sacra spectant cultu sentissimos, e Græcia ad suos reversens, ut collectum aurum Deo Apollini APUD HYPERBOREOS in ejus templo reponeret. Unde a cultu illo Apollinis apud hosce *Hyperboreos*, terra augusta a Mela l. 111. c. v. de eorum regione dici statuit ad eundem in observationibus viri doctissimus; de quo tamen, quia terra augusta legatur in antiquis aliquot Melæ editionibus, haud satis constare existimo. Hunc vero, juxta Græcos Auctores, cultum ab *Hyperboreis* Apollinem, eundem esse cum Baal Sephon, Deo seu Idolo, cujus mentio Exod. xlv. 1. contendit idem, de quo paullo ante, vir ingeniosus ac industrius, Rudbeckius Atlant,

Atlant. p. 761. quod nempe *Sephon* de *sepsentrione* seu *aquilonari* *plaga* ab Hebræis dici sit in confesso; atque ita *Baal* seu *Belum sepsentrionalem* nihil esse aliud, quam *Apollinem Hyperboreum*; *Baal*, enim a Scaldis & in *Edda omnium præstantissimum* denotare. Cui & illud suffragari insuper posset, quod a Chaldæis *ܫܦܗܢ*, *Siphon*, de *extremo sepsentrione* ideo dici adferant veteres magistri, quod sol illis sit veluti absconditus: id autem de *Hyperboreis* tradiderint *Mela*, *Plinius* &c. eos per semissem solis luce carere. Ita *Belphegor* seu *Balphegor*, juxta eundem *Rudbeckium* p. 764, idem qui *Apollo* vel *sol pulcher*; *feger* enim *pulcher*, & de *solo* a Scaldis itidem dici. Quæ interpretatio utique postremi hujus *Moabitarum* *Idoli Belphegor*, ab eorum placitis, *Hieronimi* puta, qui ab Hebræorum Magistris id hauserat, recedit, qui de *Idolo turpitudinis* seu *Priapo* illud sunt interpretati, & quibus tamen non accessit doctissimus *Seldenus*, qui a loco seu monte *Moabitarum Peor*, ubi nempe coleretur, dictum id demum censuit. Sed hæc non jam hic excutimus; aut quod prius illud *Baal Sephon*, non de *Idolo*, quamquam ita interpretentur e recentioribus *Grotius*, aliique, sed de oppido, quæ & doctissimi *Seldeni* de eodem sententia, *Moabitarum* dicatur *Num. xxxiii. v. 7*. Quæ tamen nihil obstant, quin utraque eadem loca *Peor* & *Baal Sephon*, a totidem nempe locorum illorum *Diis* seu *Idolis*, quæ ibidem colerentur, & quorum cultum aliunde accepissent *Moabitæ*, pro more tot aliorum locorum similiter apud gentes denominatorum, fuissent nuncupata. Sed hoc jam non operose, quod nec flagitat loci hujus ratio, excutimus; aut vero a *Rudbeckio*, ea de hisce duobus *Idolis* in veteri *Fœdere* tradita, tanquam ab iis, de quibus hic agimus, *Hyperboreis*, sint continua arcessenda, volumus ideo pro certis, immo quorum alia & propior iisdem origo dari non posset, venditare.

V. 282. [Omnis Divos] Per vocem *Divos*, *Oceani xonam* hic intelligi, dicitur in Græcis ad hunc locum *Scholiiis*. Nempe juxta illud *Melæ* sub finem l. 1. *ultra surgit mons Riphæus, ultraque enim jacet ora, qua spectat Oceanum*, quamque etiam *ἡπείρουσιδα* *Oceani riphæo* dictam similiter apud *Strabonem* legas l. vii. p. 295, & pone quos montes *Riphæos*, habitasse *Hyperboreos* statuunt idem *Mela*, *Plinius*, aliique, & de quibus proinde a *Catullo* dictum *Carm. cxiii. Usque ad Hyperboreos & mare ad Oceanum*, glaciale nempe dictum, & inde a *Marone Georg. l. iv. v. 517. Solus Hyperboreus glaciæ* &c. Adde, ab *Hecateo*, ut id ex eo refert *Diodorus* l. ii. p. 130. collocari *Hyperboreos* ad *Oceanum* contra *Celticam*, cujus late, ut notum, diffusum apud veteres de septentrionalibus juxta & occidentalibus *Europæ* gentibus nomen, & quod proinde de *Anglia*, dum nempe *Κελτικῶν* ibi apud *Diodorum* per *Galliam* vertit, intelligi ipse censuit eruditus ejus *Interpres*; a *Poëdonis* vero eisdem *Hyperboreos* statui citra *Alpes* *Italiz*, prout id a *priscis Apollonii Enarratoribus* refertur, l. ii. v. 677. qui præterea ab *Hecateo*, de quo facta modo mentio, libros de *Hyperboreis* conscriptos eisdem tradunt, a quibus rursus abeunt, qui eisdem *Hyperboreos*, ut *Mela* l. iia. c. v. & *Ptolemæus* in prima tabula, in *Asiatico* *littere* collocant;

cum

tum Strabo, qui l. xi. p. 507. ad mare Euxinum, & ad Istri fontes, seu verius ostia, Pindarus, Olymp. od. 111. p. 31. aut ipse paullo post cum Strabone Callimachus, qui ad paludem Mæotida, eisdem statuit; dum quæ hic de *Hyperboreis* dicit, Arimaspsis ibidem tribuit v. 291. Adeo nempe ignota & incerta apud veteres, quod nec Strabo l. vii. p. 294, nec Ptolemæus Procem. l. 11. diffidentur, quæ de septentrionalibus seu ad Oceanum septentrionalem sitis regionibus, sunt ab iis aliisve in litteras relata. Quas tamen diversas veterum de *Hyperboreorum* situ, cum modo in Asia, modo in Europa collocantium, opiniones, ita conciliari posse putat Rudbeckius Atlant. p. 374. ut *Hyperboreos* divisos dicat fuisse a reliqua Europa, mari Balthico, cohesisse autem cum Asiæ montibus Riphæis, quos Asiæ ac Europæ limites tradant unanimi consensu veteres. Horum enim *Hyperboreorum* laudatam a veteribus regionem, haud aliam esse, quam *Suoniam* seu *Uplandiam*; neque eam etiam sub polo aut supra polum, prout veterum nonnullis placuit, sed circa polum investigandam, & Platonis maxime ac Diodori insistentes vestigiis, pluribus eodem opere nec incuriosa indagine exsequitur p. 371. ac sequentibus. Quamquam, ut obiter hoc dicam, in iis haud pauca sint forte nec levia, quæ necdum dilucide satis ac præcise veterum horum *Hyperboreorum* situm poterat; aut quæ cum potissimis antiquorum de eodem narrationibus, sicut de tradita illorum cum *Arimaspsis*, immo cum quibus subinde iidem & ab hoc ipso Callimacho, ut modo dictum, & paullo infra videbitur, confusi, vicinia; aut in Asiatico littore sede; aut vero semestri tantum apud eos luce, possint utique, quod præstare tamen adgreditur vir dictus, commode ac idonee conciliari. Neque minus tamen digna merita laude, singularis ejusdem in eruendis e deasæ temporum caligine, ac enarrandis antiquitatibus patriis, industria, attentio. & sedulitas; nec denegandum continuo ab exteris quoque, seu a Boreali Urfa remotioribus suum ingenioso labori ac instituto pretium. Cæteroque per vocem *Διὸς*, quæ hic usus Callimachus, non *maris* semper *littus*, ut hoc loco & apud Homerum, sed quandoque *maris fundus* denotatur. Unde apud Aristophanem Vesp. p. 480. τὸν Διὸς ταφύλους, ubi Critici, οὐ βούβῃ μὲν κινεῖς, ἀπὸ τῆς τῆν καρδίας, e fundo *motus*, pro *intimo cordis*. Quas aliasque insuper hujus vocis *Διὸς* significationes; erudite, ut solet, congestit Hesychius in voce *Δις*, quem, si lubet, vide.

V. 283. Καλλιμῶν τι κ' ἰσχυρὰ δαίγματα ἀρχῆται] Non *præcipue* solum, quod paullo ante vidimus, cultum ab Hyperboreis Apollinem, sed *fastorum* etiam *primitias* ab iis in Delum, Latonæ partu & Apollinis natalibus ac cultu celebratam, iisque primis, quod hic insuper dicitur, missas haud minori veterum Auctorum consensu traditum constat. Vel testis luculentus Plinius l. iv. c. xii. nec licet dubitare de gente ea, cum TOT AUCTORES prodant, FRUGUM PRIMITIAS solitas DELON mittere Apollini, quem præcipue colunt. Quamquam non *primitias* quidem *frugum*, quod tradit ibi Plinius, aut qui eum sequitur, Solinus, & hic Callimachi locus videtur continuo innuere, sed in genere *sacro-*

rum

omni primitias, ut de iis Mela, seu ἱερῶν ἀπαρχαῖς, proficias nempe ho-
 stiz partes, easque stipula triticea involutas, in Delum ab Hyperboreis
 demum missas, in Plinianis observat ὁ πᾶν. Præter enim Melam, qui
 non *frugum*, sed *sacrorum primitias*, ab Hyperboreis virginibus delatas
 dixerit, aperte id, ubi ea de re agit, tradere Herodotum; dum ait
 nempe l. iv. c. xxxi. i. iisque verbis, quæ hæc Callimachi videntur in-
 terpretari, ποθῶ δ' ἔτι πλείω πρὸ αὐτίαν ΔΗΛΙΟΙ λόγῳσι, Φάμβροι,
 ἸΡΑ ΕΝΔΕΔΕΜΕΝΑ ΕΝ ΚΑΛΑΜῃ ΠΥΡῶΝ ἐξ Ἰπυρβορίαν φορέμενα,
 sed multo plura de Hyperboreis DELII memorant; tradunt enim SACRA
 ADLIGATA IN TRITICEA STIPULΑ ex Hyperboreis delata &c.
 ἱερῶ enim seu ἱερῶ, quod addit ὁ πᾶν, vulgo dici de victimis immolat-
 tis, aut eorum partibus seu ἀπαρχαῖς. Neque aliter Pausanias, qui ubi
 in genere de his Hyperboreorum, quæ ab iis in Delum mittebantur, pri-
 mitias, sive per quos eadem curarentur, egisset, addit similiter, τὰς
 δὲ ἀπαρχαῖς κεκρυφθαι μὲν ΕΝ ΚΑΛΑΜῃ ΠΥΡῶΝ, γινώσκουσαι δὲ ἱερῶ
 ἰδνός, *primitias autem absconditas esse in TRITICEA STIPULA, agno-
 sci autem illas a nemine*; seu juxta interpretem, haud fas esse cuiquam
 illas intueri. Quibus accedit insuper & ab eodem viro incomparabili
 ad Solinum adjuctus Servius ad Æn. l. xi. v. 322. *Quidam dicunt Opin
 & Hecæergen, PRIMAS ex Hyperboreis SACRA in Insulam DELUM
 occultata IN FASCIBUS MERGITUM perculisse. Mergites enim de
 manipulis spicarum dici, docet alibi Virgilius Georg. 11. v. 517. Cere-
 lis mergite culmi; & Servius ibidem, manipulos spicarum mergites dici-
 mus.* Quod proinde iisdem hic Callimachi verbis innuitur, καλῆμῶ
 τε καὶ ἱερῶ δορυμῶτα πρώτοι Λεαχῶν φορέουσι, *cultmos & sacros manipu-
 los spicarum primi ferunt Hyperborei*; quibus nempe involutæ & occul-
 tatæ forent illæ sacrorum ἀπαρχαῖ, immolatæ nempe, ut statuit ὁ πᾶν,
 victimæ. Quibus addere hic mihi liceat, duo indicta adhuc & gravis-
 sima de hisce Hyperboreorum sacris in Delum, solemnî cum pompa
 & tripudio antiquitus missis, Plutarchi nempe & Æliani testimonia.
 Prius exstat in Plutarchi libro de Musica p. 1136. καὶ τὰ ΕΞ ΥΠΕΡΒΟ-
 ΡΕΩΝ ΤΑ ΙΕΡΑ μὲν αὐλῶν καὶ σφύραξιν καὶ κθάρας ΕΙΣ ΤΗΝ ΔΗ-
 ΛΩΝ, φασὶ, τὸ παλαιὸν εἰσάγειν, *quæ & HYPERBOREORUM SA-
 CRA, adhibitis tibiis, fistulis & cithara, missa antiquitus IN DELUM
 ferunt.* Æliani autem ea de re verba exstant V. H. lib. 111. cap. 1. ubi
 de nobilibus pueris, Delphis ad Tempe Thessalica Apollini sacra ibi fa-
 cturis; mitti solitis agens, addit, haud minori reverentia ac honore
 eosdem deductos, ἔπιρ ἔν σάκτοις, οἱ τοῖς ΕΞ ΥΠΕΡΒΟΡΕΩΝ ΤΑ
 ΙΕΡΑ κομίζοντας τῷ αὐτῷ Θεῷ τέτρωτιμῶσι, *quæ illi eos, qui ex HYPER-
 BOREIS SACRA FERUNT eidem isti Deo, prosequuntur.* Quibus acce-
 dit insuper Porphyrius περ. Αποχ. l. 11. σημιά δὲ ἦν τῶν πρὶν ὑπομνήματα
 ΕΝ ΔΗΛῶ ΕΞ ΥΠΕΡΒΟΡΕΩΝ ΑΜΑΛΛΟΦΟΡῶΝ, *veneeranda autem
 erant monumenta IN DELO HYPERBOREORUM MANIPULOS
 FERENTIUM.* Prout nempe vox ἀμαλλῶ de manipulis frugum, non
 apud Sophoclem solum eo loco, quem ex ejus deperdito dramate ci-
 tant Grammatici, Hesychius &c. Sed apud Plutarchum in Publicola

p. 100. ἰφῆραν τὰς ΑΜΑΛΛΑΣ (quas nempe *δρυγμῶτα* paucis antè verbis dixerat) ὡς ποταμῶν, MANIPULOS FRUGUM in *fluvium delulerunt*; ut ita ἀμαλλοφόροι ibi apud Porphyrium Hyperborei, idem omnino de iis innuant, quod hic ait Callimachus, *δρυγμῶτα ἀσάχων φορίσσι*, & sicut alioquin Ἀμαλλοφόροι Ceteri sacra fecisse Athenienses; tradit Eustathius Iliad. Σ. p. 1162. Quas ἀμαλλῶτας cæterò quoniam de *hordei* separatis neque in unum adhuc fascem colligatis, quitum ἔλοι vel ἔλαι dicebantur, *μανιπυλῖς*, appellatas; tradit apud Athenæum Semus Delius l. xiv. p. 618. Quæ firmat præterea, & qui inde lucem mutuatur Servius; qui de hisce *primitiis* ab Hyperboreis in Delum delatis, ac prout ea ex antiquis accepit Auctoribus, agit, ἔλοφόρος eorundem latores vocat, nempe l. xi. v. 858. *Græci enim tradunt OULOFOROS ex Hyperboreis qui ipsi sunt Τρεῖς (mallem Θηρακες vel Θηροῖσι) in Insulam Delum venisse* &c. Ubi proinde Ουλοφόροι iidem sint, qui Porphyriῳ Ἀμαλλοφόροι, ac prout ἀμαλλῶτα & ἔλοι de *hordei* *μανιπυλῖς*, ut modo vidimus, dicti, ac ἔλαι in veterum sacris, ut vulgo notum, quod Romanis *mola sacra*, ac inde *ελοχύται* de *primitiis ex hordeo* ante sacrificium, seu *canistru* etiam, e quibus hordea seu *κεῖβαι*, ut notat in hac voce Hesychius, effundebantur, fuerint dictæ; & prout Ceres etiam non ἀμαλλοφόροσιν solum, ubi de ea paullo ante, sed Ουλοῦ etiam culta, juxta eruditos Apollonii Enarratores lib. i. v. 972: ac ἔλαι, quod ad primum Hymnum jam diximus, in eandem Hymni. Unde si accuratius res subducatur, Plinium ejusque simiam Solinum; dum *primitiis frugum* hic memorant, tueri posset, quod de *prosciis* ex immolata hostia extorumque partibus, seu *θυμάτων*, ut de iis vir maximus ad Solinum, ἀπαρχαῖς nulla hic apud Callimachum, neque apud dictos modo Auctores, Herodotum, Melam, Plutarchum, Ælianum, Pausaniam, Porphyrium, Servium, in narratione hujus rei occurrat mentio; sed tantum *ἰσῶ* seu *ἰσῶ* aut ἀπαρχαῖς simpliciter, aut *sacrorum primitiis in triticea stipula*, seu, ut hic a Callimacho, *stipulas tantum & sacros spicatum manipulos καλᾶμην ἢ ἰσῶ δρυγμῶτα ἀσάχων*, aut vero *μανιπυλῶν ἢ frugibus latores*, ut a Porphyrio, nihilque præterea ab iis tradi. Ἰσῶ autem seu ἰσῶ de aliis etiam dici, quam de hostiæ immolatæ partibus seu *θυμάτων ἀπαρχαῖς*, quæ una voce *ἄσθυμα* dicuntur ab Euripide Iphigen. Aul. v. 1311, nemo in lectione veterum Auctorum eorumque, quæ ad sacra Gentilium adtinent, notitia plane hospes, hbit utique inficias. Cujusmodi certe *ἰσῶ ἄπυρα* seu incruenta & sine hostiarum mactatione sacra, quomodo eadem ab Æschylo dicuntur Agam. v. 701. & qualia etiam *ἄσθυμα* apud Comicum in Plato p. 671. vocantur, seu, juxta eruditos ibidem Criticos, *θυμιάματα*, ἢ *πλακύντια*, *incensa* vel *placenta*, apud alios dicuntur *θυμιάματα πάγκαρπα*, *ἰσῶ πίλανοι*, *θυμιάματα*, & *κομῆς ἀπαρχαῖ* ut ab Euripide Orest. v. 96: seu *oblaciones e tritico aut hordeo*, aut *ex omni fructuum genere*; *sacra placenta incensa*; *coma detonsa*, *in inferiis primitia* &c. quorum nempe omnium ἀπαρχαῖ, uti id in veterum monumentis obvium, subinde fuerunt nuncupatæ. Ut nihil hic dicam se *sacris* Hebræorum *primitiis* e tet-

e terra Israelis, quas septem tandem speciebus iisque tritico, hordeo, uva, ficu, olea, malogranato & palma illatas tradunt eorum Magistri & quorum ea de re loca in editis haud ita pridem Cl. Jac. Capelli Observationibus in Exod. xxiii. 19. legas. Immo, quod hic adverti omnino meruit, talem in Delo existisse aram Apollinis ἀναίμακτον seu *incruentam*, ubi sacra e tritico, hordeo & placentis tantum absque usu ignis fierent, nulla autem adoleretur victima, ἀλλ' τὸ πῦρ, καὶ κελύξ, καὶ τὰ πόματα μόνη τίθηται ἐπ' αὐτῆ, ἀπὸ πυρός, ἱεροῖον δὲ μόνον ab Aristotele olim traditum in Deliorum Republ. uti ex eo id refert Laetius in Pythagora l. viii. p. 499. nov. ed. Batavae, & Jamblichus in ejus vita p. 40. & 47. Quo referri etiam ab eruditis Laetii Enarratoribus debuit, quod a Clemente Stromat. l. viii. p. 717. traditur, de eadem in Delo ara, ἀλλὰ τὸν μὲν ἀρχαιότατον βωμὸν ἐν Δήλῳ, ἀγνὸν εἶναι τῶν θυσιῶν, seu ANTIQUISSIMAM ARAM IN DELO sanctam seu puram vulgo *jaclarunt*, ad quam nempe, addit continuo, utpote caede & cruore minime pollutam, accesserit Pythagoras. Hinc ara *Piorum* seu *Ευσέβων* nuncupata eadem ara Deliaca apud Porphyrium πρὸς Ἀποχ. l. ii. p. 172. Ut proinde de similibus *sacris* seu factorum primitiis illæ, quæ ad antiquissimam Apollinis in Delo aram ab Hyperboreis, iisque, ut hic a Callimacho & ab Herodoto etiam dictum, omnium *primis* fuerunt misce, ac unde *Piorum* nomen iis a Delis fuerit inditum, haud immerito statui possunt ac intelligi. Ita thus & placentas in canistris eorum, qui Delphis sacra huic Deo faciebant, existisse tradit Ælianus V. H. l. xi. cap. v. Neque vero insolitum, quod ab Herodoto sacra illa *adligata*, ἱερὰ ἐσθιδιάρη dicuntur in hisce *triticeis stipulis*, seu forte *canistris* inde textis; adeo, ut nefas esset eadem antequam nempe in Delum pervenissent, ab Atheniensibus aliivæ populis conterminis, quorum opera illa deinceps, uti ea de re infra adhuc ad v. 291. deportabantur, conspici. Id enim subinde in aliis veterum sacris contigisse haud ignotum, cujusmodi, ut de sacris Cereris Eleusiniis, vel Thesmophoriis, occuitisque in iis symbolis fileam, vel *Vannus Jacchi mystica* apud Maronem Georg. l. i. v. 166. h. e. juxta Servium, *vas vimineum*, in quo congestæ essent *frugum primitia*, vel alia Liberi illius Patris orgia seu occulta sacra, cistæ ejusdem mysticæ, & de qua præter alios Clemens Protrept. p. 14. inclusa; aut Themidis, de quibus ibidem Clemens, τὰ δαιμόνια σύμβολα, *arcana symbola*; aut Isidis iridem τὰ κρυπτά apud Jamblichum de Myster. p. 143, aut occultæ denique Cabirorum *τελεταί*, quæ omnia ab aliis tangi aut conspici, quam quibus id erat lege licitum, nefas & piaculare olim habitum. Ut nunc mittam, si de immolatæ hostiæ partibus explicanda forent, juxta τὸν πάνυ ad Solinum, hæc primitiarum in Delum ab Hyperboreis missarum sacra; inde fieri potuisse, ut occulta eadem, donec Delum pervenissent, iidem vellent: quod nempe apud eos *διννοφαγία*, uti paullo ante dictum ad v. 280. seu *asthoriam sacrificia*, in honorem Apollinis fierent. Unde id ab iis cautum & provisum foret, ne ejusmodi factorum, seu ex immolatis id genus hostiis ἀπαρχαί, testandæ erga eandem Apollinem religioni, De-
lum

lum usque ab iis mixta, ludibrium aliis gentibus, & Græcis maxime, ubi id de iis undecunque constitisset, deberent, apud quos uni forte turpissimo Priapo hoc animal immolari solitum, & per quorum loca & manus eadem Hyperboreorum sacra erant Delum usque deportanda. Dum autem, quod antea jam innui, mex in hunc Hymnum & sequentes duos Observationes ad proelium paratae, occupato in aliis operis bibliopola, inter chartas meas a multo sat tempore jacerent sepositae, in editis interea haud ita dudum hisce Hymnis, ejusdem Salmastii de iis Hyperboreorum primitiis sententiam adferri quoque, ut hic a nobis factum, ac redargui, in erudita ad hunc Callimachi locum præstantissimi Grævii filii τῆ μακαρίτη, adnotatione haud illibenter video.

V. 284. Δωδώνης Πελασγοί] Ita Herodotus, quod jam vidit ad hunc locum vir doctus, primos Græcorum *Dodonaos*, seu, ut ait similiter, quamquam alia in re, Pindarus, Nem. od. 19. Δωδώνη ἀρχαῖοι αὐτῶν ἐκ Δωδωνῆς ἐπιπλεονέκτουσιν, hæc Hyperboreorum sacra in Delum deferenda dixit accepisse, lib. IV. c. xxxiii; nempe postquam ab Hyperboreis ad Scythas, a Scythis deinde ad finitimos, & ita gradatim ad Græcos eadem pervenissent. Quibus consona Pausaniz eadem de re narratio; nisi quod omissa ab eo peculiaris horum *Dodonaorum* mentio, cujus autem notabilis & prioribus Callimachi editoribus indictus de toto hoc antiquo ritu locus, non debet hic præteriri. Exstat ille lib. I. p. 59. his verbis, Ἐν δὲ Περγασίῳσιν Ἀπολλωνός ἐστι ναὸς. σὺταῦθα τὰς ὑπερβορέων ἀπὸ Πρωτοῦ ἵσταται λέγοντα παραδιδόντα δὲ αὐταῖς Ἰππεβορίαι, μὴν Ἀρμασπίαι, Ἀρμασπίαι δὲ Ἰσθηδοί, παρὰ δὲ ταύτων Σκύθαι εἰς Σινώπην κομίζουσι, σὺταῦθ' ἐπιπλεονέκτουσιν δὲ ΔΙΑ ΕΛΛΗΝΩΝ εἰς Περγασίαι· Ἀθηναίαι δὲ εἶνα τῆς εἰς Δῆλον ἀγοράς. In *Prasensibus* autem (Atticæ pago) *Apollinis* est templum, quo *HYPERBOREORUM PRIMITIAS* mitti tradunt: eas enim *Hyperborei Arimaspi committunt; Arimaspi Issidonibus; ab iis accipiat Scythæ Sinopen; inde ad Prasenses GRÆCI deportant; eas deinde Delum Athenienses mittunt.* Unde etiam liquet a Callimacho primos hic dici, uti & ab Herodoto jam ante, *Dodonaos*, qui nempe inter Græcos proprie ita dictos seu qui veteris Græciæ finibus continebantur, eadem sacra a vicinis acceperint gentibus, quæ quamquam Græcorum coloniis frequentatae, Barbararum tamen nomine vulgo a Græcis censebantur. *Dodona* certe velut in extrema Græciæ parte, barbaris juxta Homerum, vel Strabone teste l. VII. p. 328. &c. seu Thracibus apud Dionysium Perieget. v. 429. &c. vicini, lateque, ut ibidem ait, extensi; immo unde *Dodona* non Thesprotiæ solum aut Molossiz, sed Thessaliæ etiam adscripta, ac inde dux pro una *Dodona* a Mnasea non solum aut Philoxeno apud Stephanum tradita, sed præterea in Scholiis ineditis, & quotum alibi facta jam a nobis mentio, veterum Criticorum ad Iliad. II. v. 233. nempe Δωδώνη δὲ δύο, ἢ μὴν Θιωαλίαις, ἢ δὲ Μολοσσίαις, *Dodona* vero dua, hæc quidem Thessalia, illa Molossia. Immo unde *Pelasgi Dodonai*, qui Thessali olim, ut notum, aut ab iis orti, hic a Callimacho dicuntur, & a quibus nempe fundatum primo *Dodonæum* oraculum tradiderunt veteres, Herodotus l. II. cap. LII. Hesioidus & Epho-
rus

rus apud Strabonem l. VII. p. 327, Scymnus Chius in Periegesi v. 449, aliique. Hinc apud Homerum etiam, ut observat Strabo, conjuncta Jovis epitheta, dicto jam loco, Ὠ αἶα Δωδωναῖς, Πελασγίαι, οὐ Rex Dodonae & Pelasgia, ac ubi similiter veteres Poetae Enarratores cum in editis, tum in ineditis adhuc Scholiis, conditam a Pelasgis, vicinis nempe Thessalis, Dodonam tradunt. Quod vero diversas adinet hujus Dodona nominis origines, de quibus in Segneriano Stephani Fragmento agitur, aut aliunde exstant eruditorum conjecturae, illud obiter hic dicam, minus mihi improbari eam, sed praeter reliquis ingeniosam videri, quae ob pervulgatum, & e Phoenicia, juxta Herodotum, lib. I. cap. LIV, & LVI, in Graeciam deductae columbae Dodonae seu mulieris eo nomine ibidem dictae oraculum, ab eruditissimo Stephano Monachio, inter alias ab eo adductas e duabus vocibus דודא seu doda & יונה vel yona, quae amabilem columbam notant, deducitur. Nisi vero quis malit, & quod nescio an alteri in mentem venerit, ab eadem prima voce דוד vel דודא dud vel doda seu doda, quae per lebetem a Senioribus ac veteri Interprete redditur Samuel. IV. 14: quum utique haud minus sit decantata fatidici in Dodona seu Dodonzi, de quo mox vers. 286. & nos ibidem pluribus, lebetis mentio. Quae eo magis aliquam veri speciem possunt obtinere, quod ex oriente, vel fatente, ut diximus, Historiae apud Graecos patre, petenda sit origo illius Dodonae oraculi; & ad fabulas ferme recurrant, quae in luculento illo Stephani Fragmento traduntur illius nominis Origines, si eam mittam, quae ex Herodiano Grammatico, eamque probante τῷ Ἐθνικογεωγράφῳ, & praeterea Eustathio ad Dionysium pag. 62, a Dodone fluvio eidem urbi vicino, arcessitur. Quod quidem pluribus aliis locis & urbibus Graecorum contigit, ut illae essent fluvii cognomines, sicut Xantho, Acraganti, Himera, Camarina &c. sed ita ut incertum maneat, quae e fluvii vel urbibus alteri nomen dederit; obscura praeterea sit illius Dodonae fluvii apud veteres, qui locorum situs enarrarunt, aut de illo Epiri tractu & Dodona nominatim egerunt mentio; neque inde magis compertum maneat, unde idem fluvius esset illud nomen nactus. Nonnullas vero, initio hic a Dodonae facta, subdit mox gentes Callimachus, ut Melienses, ac dein Eubaeos, qui Delum usque eadem Hyperboreorum sacra continuo deferrent; haud aliter ac ab Aeliano fieri videas dicto jam loco ad v. 283, ubi ille similiter viam Pythiada dictam memorat, ac regiones ad eandem sitas, Thessaliam, Pelagoniam, Meliensium etiam, aliasque, per quas nobiles pueri Delphis ad Tempe Thessalica peractisque ibi Apollini sacris, Delphos redire consueverant.

V. 286. Γηλεχίαι] Vox nempe ἡ ἀπαξ λεγομένη, quae inde ab Etymologi M. Auctore in voce Γηλοῦς, simul cum hoc Callimachi versu, ubi eadem existat, adducitur; sed ubi male, Γηλοχίαι & Γηλοχίαι, pro Γηλεχίαι legitur. Idem vero γηλεχίαι, ut ipsa vox etiam innuit, quod χαμαιώνων apud Homerum, de hisce Dodonae Pelasgis dicti Iliad. II. v. 235. Ita χαμαιώνων de humili lecto, seu super terram strato, dixerunt Aeschylus Agam. v. 1549. Aristophanes Avib. p. 579, & Theocritus

Idyll. xiii. v. 33; & χαμωναΐδας similiter Nicander Ther. p. 3, χαμωναΐδας ἰωνάς Lycophron p. 138. Immo etiam inde de *prophibulo*, χαμωναΐδος ab eodem dictum p. 58.

Ibid. ἀστυγῆτοιο λίβητῳ] Quum vel pueris nota sint ac trita, quæ de ingenti, & qui proverbio locum dedit, tinnitu *arei* in Dodonæo Jovis templo *pevnia* seu *lebetis*, atque inde *Dodonaum χαλκείον*, & *Dodonaum* aut *Thesprotium lebes*, ex ære quippe, de eodem dici vulgo apud Auctores solet; ita illud forte insolitum, quod eadem ut diversa commemorantur ab eruditissimo Clemente, ubi agit de variis Gentilium oraculis Protrept. p. 9. ἢ λίβητα Θεσπρωταίων, ἢ τρίποδα Κιρραίων, ἢ Δαδωναίων χαλκείον, aut *lebesem Thesprotium*; aut *tripodem Cirrhaum*; aut *vas areum Dodonaum*; & ab Eusebio, qui eadem Clementis verba ut solet, adducit Præp. Evang. l. ii. §. 11. Ita etiam, qui a Clemente id itidem hausisse videtur Theodosius Serm. x. de Oracul. p. 623. tum plenius adhuc p. 632. Tom. iv. εἴτε ὁ Θεσπρωτίος λίβης μαντεύσται· εἴτε ὁ τρίπους ὁ Κιρραῖος χρησιμολογῆ· ἢ τὸ Δαδωναίων χαλκείον ἀδολογῆ, nihil prædicat *Thesprotium lebes*, nihil *tripus Cirrhaum*, nec *Dodonaum vas areum garris*. In quibus utique *lebes Thesprotius* & *vas areum* seu *χαλκείον Dodonæum* satis aperte, ac ut diversa quidem Græcorum oracula, distinguuntur. Unde in notis ad dictum Eusebii a Clemente locum, ejusdem editor ac Interpres Vigelius, de hoc *lebeste*, idem ne fueris ac *Dodonaum as*, ad Observationes a se in illud Eusebii opus scriptas, Lectorem, ut passim alibi in iisdem notis, & quarum demum in Præfatione spem facit, unice ablegat, quas tamen nunquam editas puto. Illud equidem constat, cum Dodonæum templum seu oraculum promiscue Thesprotis ac Molossis, aut modo his, modo illis, quod monuerunt jam alii, adscriptum; & ex antiquis Auctoribus, non Pindaro solum aut Tragicis, uti ea de re Strabo l. vii. p. 378, & vel ex Æschylo etiamnum liquet Prom. v. 828. & 831, sed Herodoto insuper l. ii. c. lvi, Scymno Chio in Periegesi p. 19. Strabone dicto jam loco, Pausania lib. i. p. 30. æ præfatis etiam vel Homeri vel Sophoclis ad Trachin. v. 175. Enarratoribus. Quó jure vero aut titulo id sit ab iis factum, ut nempe *Dodonem*, illiusque ærisonum, seu, ut hic, *αίρίωνον*, non *silencium* apud Thesprotos *lebesem* quoque collocarent; & an e male intellectis Homeri, ubi de Dodone aut Dodonæis agit, verbis, præposteram, loco utique non obscuro aut extra ipsius Græciæ fines posito sedem assignarent Græci modo dicti, iique nec unius ætatis aut indolis Auctores; quique ex iis in describendo locorum situ Græciæve antiquitatibus enarrandis, ipsa locorum inspectione ac notitia voluerunt fidem suam ac industriam adprobare, hic jam non queritur; ac de eo statuent, qui de his sincerum possunt judicium ferre. Illud hic satis est ad Clementis & ejusdem sequacium adducta paullo ante verba, id de Dodonæo apud Thesprotos *lebeste* vel oraculo fuisse a veteribus illis traditum; tum de uno, non de pluribus Dodonæi Jovis oraculis, ubi nempe esset illud *Dodonaum χαλκείον* seu *Thesprotium lebes*, (*χαλκείος* idem seu *areus* vel *ærifemus*, & qui proverbio locum dedit) eisdem, antalios, qui ea de

te agunt, Auctores meminisse. Unde etiam inter munera ænea ab Heleno, utpote vate, data, *Dodonaosque lebetes* retulit, ut notum, *Mario Æn. III. v. 466.* & ad quem locum Servius, *vassa ænea in Dodona, qua uno tactu solebant sonare*, ac ubi proinde illi *Dodonai lebetes* Servio iidem, qui *χαλκεία*, & apud Themistium itidem *Orat. XXI. p. 259.* ult. ed. *ἠχηεὶ δὲ τὸ Δωδωναίων χαλκείων, resonantes vas æneum* seu *Dodonæus lebes*; a Lucano autem jam antel. *v. 1. v. 427. Ere Jovis Dodonæ fanes*, sicuti ibi pro *ore Jovis* in veteri MSto. Rhemenſi, ac in uno Vaticano, dum hanc operam olim huic Poetæ impenderem, legendum vidi; ac ita etiam in MSS. legi, monitum jam ab aliis novi. Neque vero plures, quæcunque *Dodonaorum lebetes* facta subinde fuerit mentio, quam unus *erifonus* seu *non silens*, præter alios, de quibus supra, ab illa quoque insigni, ut vocari vulgo solent, Patrum triade, Clemente, Eusebio, Theodorito dictus; neque vero ille, ut vel hic Poetæ nostri locus, & alius ejusdem in Stephani Fragmento de Dodona (si tot alia deessent ejus rei, illiusque vulgo etiam obvix, documenta) abunde argueret, a Dodonæo *χαλκείω* quod iidem, eruditis quamquam, sacrorum Antistitibus inconsulto placuit, ullatenus diversus. Hinc etiam illud Philostrati de Dodona, seu eodem in illa *χαλκείω*, aut *χαλκῷ* etiam dicto, cum his Callimachi de ejusdem *lebetes* verbis consona; indeque pridem ad oram hujus loci a me adnotata, nempe *Æon. l. II. p. 830. χαλκῷ τε Ἠχῷ ἐν αὐτῷ τιτίμηται, ποχ ἐπειδὴν ΧΑΛΚΕΙΟΝ ἀνίκετο τῷ Διὶ κατὰ Δωδῶνῃ ἤχῳ ἐς πολὺ τῆς ἡμῶρας, καὶ μίχεται λάδοιο τις αὐτῷ ΜΗ ΣΙΩΠΩΝ, ἀεσασμο* (in ipso nempe fano Jovis Dodonæi) *Echo collitur; quandoquidem vas æneum (seu lebes æneus) Jovis in Dodonæ dictatum erat, ad multam diem resonans, & donec id apprehenderet aliquis, MINIME SILENS; nempe quod hic a Callimacho dicitur, ἀσιγήτω λίθητος.* Ita, quod aliunde notum, *χαλκῆλαι* olim vulgo *lebetes*, iique etiam Athenis ab Hierophanta Proserpinam invocante, aut vero Spartæ Rege mortuo pulsari, quo tinnitum ederent, soliti; ut id partim ex Apollodoro notant veteres Theocriti Enarratores ad ea verba *Idyll. II. v. 36. Τὸ χαλκίον ὡς τάχος ἄχει, vas æneum quæmpriusquam pulsa.* Neque vero idem Dodonæus *lebes*, prout hic a Callimacho dicitur, *ἀσιγήτω* seu *perstreperens* vel *sonorus* amplius ævo Strabonis, qui oraculum Dodonæum, sicuti & reliqua, defecisse tradit *l. VII. p. 317.* Ut proinde haud mirum sit a Theodorito, post verba ex eo paullo ante adducta, continuo addi, *ἀλλὰ στυγᾶ μὲν ὁ Δωδωναῖος, sed tacet quidem Dodonæus*, Juppiter nempe, seu *lebes* ille antea *ἀσιγήτω*. Decepit proinde eruditissimum Clementem, & qui id ab eo, præter Eusebium, mutuatus est, eundem Theodoritum, facta modo *Dodonæi χαλκείω*; modo ejusdem dicti *Theſprotiæ*, a *Dodona* nempe traditi a multis, ut antea vidimus, veterum apud *Theſprotos* situ, *lebetis* mentio, ut ista quasi de diversis oraculis, diversisque, quæ in iisdem exstarent, symbolis aut vasis, dicta iidem sint arbitrati. Unde cautius utique unius tantum hujus fatidici *lebetis* fit a Gregorio Naz. mentio in Julianum *Στηλ. I. pag. 127, ὅτι ἐστὶ φθίγγεται θεῶς, ἐκ ἑστὶ λίθης μωντεύεται, ποτὶ ἀμπίσει*

loquitur quercum, non amplius lebes vaticinatur. Ut hoc jam mittam λέβητας αρεος, de urnis etiam, in quibus conditi mortuorum cineres, apud veteres dictos, ut ab Æschylo Choeph. v. 684. λέβητες χαλκῆς πλειρώματα, urna abenea latera, & quam similiter una voce χαλκῆ denotat Sophocles Electr. v. 761,

Χαλκῆ μίγξις σῶμα δειλείας σποδῆς,

In urna abenea de magno corpore miserum cinerem colligentes.

Ita areos lebetes juxta ac tripodas, solita in antiquis agonibus victorum præmia, ac inde ab iis, ut jam alibi diximus, in Deorum fanis consecratos, uno etiam χαλκῆ nomine denotat subinde Pindarus ut Nem. Od. x. p. 421. ἀλλὰ χαλκὸν &c. ubi Critici, λέβητα ἢ ἐτιμῶντο ἐν πολλοῖς τῶν ἀγῶνων, lebetem enim magni ducebant, nempe præmii loco, in pluribus agonibus.

V. 287. ἱερὸν ἄστυ καὶ ἔρημον Μηλίδος] Idem nempe, quod dudum dixerat Herodotus de hisce Hyperboreorum sacris ad Dodonæi primum, inde in sinu Meliacum, ἐπὶ τὸν Μηλιῶν κόλπον delatis, quo illinc in Eubœam, ac tandem in Delum transferrentur l. iv. c. xxxi. Ipsam autem regionem ad sinum illum Meliacum, & quam Μηλίδα λίμνην, Melidem paludem vocat Sophocles Trachin. v. 646, Μηλίδα etiam dictam arguit hic Callimachi locus, uti apud Stephanum recte legitur in voce Μηλός, sub finem, Μηλὶς ἢ χώρα, nec opus proinde fuisse, ut cum doctissimo Holstenio, ibi Μηλὶς ἢ χερσὶα, de melino nempe colore pro χῶρα legatur. Eiusdem vero Μηλίδος incolæ appellati, Μηλιῶν λαὸς Meliensis populus, in iisdem Sophoclis Trachiniis v. 197; loci vero Nymphæ Μηλιάδης in ejus Philocete v. 741. & quas pro Trachiniis ita ibi dictas, notant veteres illius Tragici Interpretes. Ipsum vero sinum Μηλιῶν κόλπον vocat Æschylus Pers. v. 486, nempe contracte pro Μηλιῶν, ut iam adducto ante Herodoti loco. De montibus autem Melidiis, quorum hic meminit Callimachus, videndus Herodotus l. vii. c. xcvi. ὅτι δὲ τὸν χῶρον τῶτον ΟΥΡΕΑ ἠψηλά ἐξ ἄβυσσος ἀεικλήει πάσαι τὴν ΜΗΛΙΑΔΑ γῆν; Τρηχίνας πέτρας καλιόραμα, circa autem illum locum MONTES editi atque inaccessi totam circum MELIDEM regionem, qua præter Trachiniam nominantur. Meliensis vero similiter relatos ab Æliano jam vidimus v. 283. inter eas gentes, per quas iter Delphorum pueris ad sacra Apollinis apud Thessalica Tempe obeunda, erat faciendum.

V. 289. ἀγῶνι πιδίον Ληλάντιον] Nempe cum ob insignes illas aquas calidas, quæ scaturiebant in hoc Eubœæ campo, & quas ad morborum curationem opportunas, iisque usum Syllam tradit Strabo l. x. p. 443; tum quod pinguis esset idem campus, ut vel e Theophrasto licet colligere Hist. Pl. l. viii. c. viii. Ibi enim ait, fœnogræcum nasci quidem in solo tenui, nusquam autem in pingui; unde nec in Eubœa apud Lolantium nascitur, ἐκ ἐν ταῖς πιδίαις ἐν τῷ Ληλάντι μὲν ἢ γίνεται. Cujus Lolanti in Eubœa meminit rursus idem Auctor c. x. ejusdem libri. Adde, quod in eodem campo Lolanto admirabile fuisse metallum æris & ferri commune, sed quod suo ævo non exstaret amplius, refert dicto ante loco Strabo. E quibus proinde intelligimus, cur natus

con-

continuo de eodem campo, inter duas principes Eubœæ urbes, Chalcida & Eretriam, contentiones, e Strabone constat l. x. p. 448. & 465. Quod vero hic addit continuo Poeta, ab Eubœis, ob exiguum inde in Insulam Delum trajectum (nulla etiam facta prius, uti nec ab Herodoto loco jam supra indicato ad v. 284, Atheniensium mentione) delatas in eandem Hyperboreorum aliunde ad se advectas pro more primitias: id utique cum Pausaniæ narratione, de qua jam ante ad v. 283, non quadrat, ubi ille ab Atheniensibus id fieri solitum memorat, adductis ejus ibidem verbis, *Ἀθηναίως δὲ τὰς εἰς Δῆλον ἄγορας, Athenienses esse*, qui accepta nempe ab aliis eadem sacra, in Delum deferant. Unde dicendum est, aut ab ævo Callimachi id mutatum fuisse, ut solis nempe Atheniensibus, in quorum veluti potestate remanserat eadem Delus, hoc fuerit concessum; aut vero Athenienses existisse, qui ex Eubœa iis olim subjecta, coloniisque in ea, ut Chalcide & Eretria, primariis ejusdem Insulæ urbibus, quod vel e Vellejo notum l. 1. c. 17. frequentata, ea Hyperboreorum sacra in Delum ferrent. Athenienses certe, ubi Eubœa tempore belli Peloponnesiaci ab iis defecisset, maximo ad illum usque diem metu perculsos tradit Thucydides l. v. 111. p. 622; ex qua Insula nempe, ut addit ibidem, illi plus utilitatis, quam ex ipsa Attica perciperent. Quamquam sequentis ætatis, & ævo quidem Pausaniæ, alia longe esset Atheniensium, qui pridem Romanis parebant conditio; quoque jam tot cladibus *extinctos*, & *colluviem nationum* dicebat apud Tacitum Tiberius Annal. 11. c. 55. nisi quod multa in eos beneficia contulisse referatur, cum alibi, tum ab hoc ipso Pausania in Atticis, Hadrianus; unde & *urbis Hadriani*, & *nova Athena*, in antiquis Inscriptionibus appellari eadem civitas meruit. An vero id quoque sit iisdem Atheniensibus ab Hadriano, e veteri quodam ritu, seu quaesita inde singulari prærogativa, de qua tamen silent Herodotus & noster Battiadæ, denuo concessum, ut penes eos solos, veneranda illa Hyperboreorum sacra apud se translata in Delum deferendi, postliminio veluti jus & fas foret, id nec ab eodem Pausania, in narratione hujus rei dicitur, nec aliunde nobis constat.

V. 291. *ἄπ' ἑαυτῶν Ἀριμασπῶν*] *Arimaspos* hic pro *Hyperboreis* dixit, & quos etiam *gentem Hyperboreorum* existisse traditur in Græcis Scholiis ad hunc locum, ac similiter a Stephano, *Ἀριμασποὶ, ἰδιῶτες Ἰππερβόρειοι*. Quod ab Antimacho itidem traditum, eosdem nempe esse *Hyperboreos* cum *Arimaspiis* refert idem *Ἑθνικῶν* Scriptor in voce *Ἰππερβόρειοι*. Unde etiam in Pherenici versibus de *Hyperboreis*, qui a Græcis Pindari Enarratoribus recensentur ad Olymp. Od. 111. p. 31. *Borea* seu *Hyperboreorum terram* Rex *Arimaspos* inhabitasse dicitur,

Ναοῦ ἀδάει βορέαο γῆν Ἀριμασπον ἀνακτα.

Quamquam ab aliis non lidem cum *Hyperboreis*, sed iis finitimi statuerentur *Arimaspi*; & inde etiam a Pausania in narratione hujus rei, seu primitiarum, quas in Delum Hyperborei mittere consueverant, traditum jam ante vidimus ad v. 284; eas nempe ab Hyperboreis fuisse *Arimaspiis*, finitimis quippe, primum commissas; ab *Arimaspiis* dein Issedoni-

donibus, & ab his rursus per conterminos populos easdem in Delum deportatas. *Arimasporum* autem sedem, non ad Oceanum quidem, Germanicum puta ac septentrionalem, ad cuius oram Hyperboreos collocant, uti antea vidimus ad v. 282. veteres ad eum locum Critici, aliique; sed ad Mæotida paludem statuunt Orpheus seu Onomacritus Argon. v. 1063.

Ὡς περιβαλλομένη ἐστὶ γῆ Μασιώτιδα λίμνη,

Qui circumhabitant in terra Maosidem paludem,

& circa eadem loca de iis *Arimaspiis* agens Æschylus Prom. v. 805.

Οἰκῶσιν ἀμφὶ τῆμα Πλάτωνος ποταμοῦ,

Habitant juxta lacum Platonis fluminis.

Quibus postremis nempe vocibus, *τῆμα Πλάτωνος ποταμοῦ*, non Nilus, ut existimarunt veteres aliquot Critici, & in incerto reliquerunt ibidem alii, silet autem eruditus editor ac Interpres Stanlejus, sed *Acheron* fluvius omnino debet intelligi, prout ad eundem Tragicum pridem vidi, & de quo fluvio dixit Apollonius l. 11. v. 353.

Ἐνθα μὲν ἐς Αἴδαο καταβάτις ἐστὶ κίλυθος,

Ibi quidem propa est descendens ad Plutonium via.

ac ubi τὸν τῷ Ἄδῳ ποταμὸν, *Plutonis fluvium* vocant similiter (ut nempe *τῆμα Πλάτωνος* dicto modo loco Æschylus) Apollonii Enarratores, & quomodo τὸν καταβάτιν Ἀχέροντα, *declivem ad inferos Acherontis* dixit Euripides Bacch. v. 1358. & de eodem præterea Lycophron p. 21. Idem vero *Acheron* fluvius in Mariandynorum regione, ab Apollonio ibidem statuitur, ac præterea ejusdem libri v. 745. & quidem ad Heracleam Ponticam, ut ibi veteres Critici, quæ in eodem Mariandynorum solo a Xenophonte *Ἀναβ.* l. vi. p. 374, Strabone l. xii. p. 542, aliisque collocatur. Quo etiam factum observo, ut in præclaro ejusdem Heracleæ nummo sub Gordiano percusso, spectetur cum tricipiti, quem trahit, Cerbero, quod nempe ibi, ut ea de re jam olim Xenophon d. l. p. 375, Hercules ad Cerberum feratur descendisse, descendensque illius, nempe ad inferos, signa ibidem exitare; seu, ut ea de re vetus Nicandri Enarrator ad Alex. v. 13. *Ἀχέρων δὲ ποταμὸς ἐστὶν Ἡρακλείῳ τῇ Πορτικῇ, ἔνθα τὸν τῷ Ἄδῳ κόνα ὁ Ἡρακλῆς ἐξήγαγε,* *Acheron autem fluvius Heracleæ Ponticæ, ubi inferorum canem Hercules eduxit.* Ne hisce jam immorer, quæ de eodem *Acheronte*, ad suam de Hyperboreis confirmandam sententiam adfert eruditissimus Rudbeckius; dum ex Orpheo, Platone, Virgilio, aliisque, eundem dictum a Poetis *nigrum* seu *senesbricosum*, ac præterea *infimum* seu *inferum Acherontem* contendit, ob creditam nempe a veteribus, quamquam falso, perpetuam in ultimo illo eoque inferiori etiam dicto septentrione caliginem, seu semestrem juxta alios noctem, finemque terræ iis in locis ab iisdem quoque constitutum. Unde etiam missa e Græcis aut Hebræis vocibus deducta ab aliis *Acherontis* origine, eandem ille, & quod jam notaverat Ortelius, arcessit ab antiqua voce Scythica *agron*, quasi *sive fundo*; idque ab immensos maris illius septentrionalis vortices. De quibus nempe agit laudatus modo Rudbeckius Atlant. l. 1. p. 310. & 551, & quæ hic

hic obiter tantum tangimus. Hyperborei vero, qui *Arimasporum* nomine, seu, ut iis finitimi, hic a Callimacho, uti ex ante dictis, & quæ mox subdit, liquet, cum *Arimaspiis* itidem conjunguntur a Clemente Stromat. l. i. p. 543. αἱ δὲ Ὑπερβόρειοι καὶ Ἀρμασπίοι πάλοις, καὶ τὰ Ἐλύσια πεδία, δικαίων πολιτεύματα, urbes enim, quas Hyperborei & *Arimaspi* incolunt, ac *Elysiis campis*, justiorum habitaciones.

V. 292. Οὐκίς τι Λαζῶ τι καὶ ἑσίων Ἐκαίργη] Tres hæc *Arimasporum* seu *Hyperboreorum* potius, ut illæ ab aliis Auctoribus dicuntur, virgines, sacrorum primitias in Delum, per longum terrarum ac maris etiam tractum, primas detulisse, tradit Callimachus. Virgines vero illæ in genere, & tacitis eorum nominibus, dicuntur in narratione hujus facti apud Melam l. 111. c. 14, Plinium lib. 14. c. 111, Solinum cap. XVI. Ab Herodoto autem duæ commemorantur, aliiſque nominibus, quæ primæ sacra illa in Delum detulerint, *Hyperoche* nempe & *Laodice*, L. 14. c. 221111. A quo proinde id hauisse videtur Clemens in Protrept. p. 29. (ut Cyrillum mittam, qui Clementis ea de re verba adducit adv. Julianum l. x. p. 343.) dum easdem, non vero *Opin* & *Hecæergen* memorat, nempe, τί σοι καταλόγῳ, τὰς ΕΞ ΥΠΕΡΒΟΡΕΩΝ γυναικας; ΥΠΕΡΟΧΗ καὶ ΛΑΟΔΙΚΗ κέκληθεν ἐν τῷ Ἀρταμισίῳ δὲ ἐν ΔΗΛῶ κηθύνοντες τὸ δὲ ἐν τῷ Ἀπόλλωνος τῷ Δελίῳ ἐν ἱερῷ. quid tibi EX HYPERBOREIS feminas (non ut Interpretes, *Hyperboreorum uxores*) commemorarem? HYPEROCHE & LAODICE vocabantur, quæ in Artemisio DELI sunt sepulta. Illud autem est in ade Apollinis Delii. Quamquam priori de hisce duabus Hyperboreorum virginibus in Delum adpulsis narrationi, aliam mox subdit Herodotus cap xxxiii, & ex Deliorum quidem, ut ait, sermonibus; duas nempe ab iis antiquiores adhuc statui Hyperboreorum virgines, quæ in Delum venerint Ἀργυι, seu ut in veteribus libris, Ἀργυη, Ὀπι, *Argen* & *Opin*, quarum etiam nomina exstarent in Hymnis, non a Deliis solum, sed eorum exemplo, ab Insularibus & Ionibus cantari solitis. In quibus autem postremis Herodoti locis, pro Ἀργυι vel Ἀργυη, omnino Ἐκαίργη legendum patet, prout hic apud Callimachum & alios adhuc Auctores, sicut haud uno apud Pausaniam loco, ut l. 1. p. 81. ubi inferias ait a nupturis Megarensium virginibus Iphinxæ Alcathoi filix fieri solitas criniumque primitias detonderi, additque, καθὰ καὶ τῆς Ἐκαίργη καὶ Ὀπιδ (non, ut ibi legitur, & viderunt jam alii, ὅπη δὲ) αἱ θυγατέρες πότε ἀπικιόουσα αἱ Δελίων, sicuti etiam *Hecæerge* & *Opi* descendere solent Deliorum virgines, & qua de re etiam mox Callimachus. Neque aliter idem Pausanias l. 5. p. 299, ubi dicitur in eandem Ὀπι καὶ Ἐκαίργη, *Opin* & *Hecæergen* decantatum apud Delios carmen, quod primæ ab Hyperboreis in Delum venerint. Sicuti adducto jam ante ad v. 283, Servii loco, nisi quod pro virgine Ἐκαίργη, *Hecæerge*, Ἐκαίργη seu *Hecæergis* dicatur, a quo juxta *Opin* ab Hyperboreis delatæ sunt in Delum sacrorum primitias. Quod a Platone etiam factum fuerat, seu potius ab Æschino Socratico in Axiocho p. 37. Tom. 111, ubi nempe Xerxis in Græciam expeditionis temporibus missus dicitur in Delum Gobrias, ut Insulam

(qua de re ante dictum ad v. 255.) tueretur, duorum Deorum natalibus celebrem; ibi autem ex arcis quibusdam tabulis, *ἀς ἐξ Ἰαπεθίων ἐπόμιας Ὀπίς τε καὶ Ἑκαίργη*, quas ab Hyperboreis Opis & Hecaergus detulissent, de animarum nempe post mortem migrationibus in inferos, aliaque, quæ ibi commemorantur, fuisse consignata. Adde, quod alibi adhuc Servius ad *Æn.* lib. xi. v. 858. & ubi *ἑλοφίους*, seu *sacratum primitiarum lares*, uti jam ante etiam vidimus, vocat Opim & Hecaergen, qui ex Hyperboreis in Delum venerint, *Hecaergen Apollinem & Dianam educasse, uti etiam ex cognominibus Deorum, cum illa Opis, & hic Hecaergos appellansur, cognoscitur.* Verum sicuti Opis, ita *Ἑκαίργη* hic Hecaerge dicta etiam Diana, ut in eo Branchi vatis versu apud Clementem Strom. l. v. p. 570,

Μίλητος, ὃ παίδας, Ἑκαίργη καὶ Ἑκαίργη,

Cantate o pueri Hecaergen & Hecaergen.

Hinc solis Hyperboreorum virginibus, iisque, juxta Herodotum, Callimachum, Pausaniam veterisque Deliorum Hymnos, *Opis & Hecaergæ* appellatis, hoc factum delatarum primum in Delum *ἀπαρχῶν* tribuunt memorati jam ante Mela l. v. c. 111. Plinius l. iv. c. xii. Solinus c. xvi. Quibus adde Claudianum in *sec. Conf. Stilich.* v. 253.

Jungunt se gemina metuenda feris HECAERGE,

Et soror, optatum numen venantibus, OPIS,

Progenies Scythia; Divas, nemorumque potentes,

Fecit HYPERBOREIS DELOS prolata primis.

Quarum alioquin trium, quæ hic a Callimacho commemorantur Hyperborearum virginum, sed in genere, ut totidem Nympharum Dianæ comitum. & cum Dea, ubi eam vidit nudam infelix *Ἀθων*, lavantium, meminit in narratione hujus tabulæ Nonnus Dionysiæc. l. v. p. 168. *ἰαχὲ ΛΟΞΩ, εὐρήσας ΟΥΠΙΝ ἔχουσα &c.* clamabat LOXO, consonam UPIN habens, quæ natantem, ut additur, inhibuit *fororem HECAERGEN, κασιγνήτην ΕΚΑΕΡΓΑΝ.* Quem locum ideo hic tango, quod cum haud infrequens occurrat, uti superiora arguunt, harumque Opis & Hecaerges apud veteres mentio, unus forte præter Callimachum existet hodie Nonnus, qui ejusdem virginis *Λοξῶ* meminerit. A quo tamen Apolline qui sicut *Ἑκαίργη*, ita *Λοξίης* etiam dictus, seu a tributis huic Delio, simul ac sorori Delix, totidem appellationibus seu institutis; iis quoque nominibus dictas, inde a Poetis sacras hisce Diis virgines licet continuo statuere. Immo unde videtur, *Σκυθιάδῃ* seu *Scythiadæ* nomen huic Insulæ inter alia eidem quoque inditum: sicut e Nicatorè refert Stephanus, & constanter præferre libros veteres monuit ad eundem vir doctus; qui tamen aliam, & quam verissimam statuit, magni Salmasii conjecturam refert, *κυσθιάδα* nempe ibidem legendum pro *Σκυθιάδα*. Idem vero de Delo ob Apollinem Hyperboreum eo *Scythiadis* nomine appellata, notasse jam video doctissimum Holstenium; ac prout, ut hoc addam, *Scythia progenies* dicta a Claudiano, ut modo vidimus, Hyperboreæ illæ, quæ in Delum appulerunt cum sacris Apollini primitiis, virgines. Quamquam autem

poste-

posteris ætatibus, non intra hæc Hyperboreorum virgines remansisse illud sacrorum primitias in Delum deferendi institutum, iidem dicunt paullo ante Auctores tradant; sequutis enim annis, id aliarum itidem virginum opera renovatum; dein ob violata in iis hospitii jura, ad proxima tantum loca progressas ελοφύρας illas virgines, depositis ibi sacris; quæ per manus dein conterminorum hinc inde accolarum, in Delum usque transferrentur: donec & illud quoque tandem abolitum. Docet id post Melam, & uberius aliquanto, Plinius l. iv. c. xii. sub finem, *Virgines ferabant eas frugum* (ut ille eas vocat) *primitias, hospitiiis gentium per annos aliquot venerabiles, donec violata fide, in proximis accolarum finibus deponere sacra ea institueret, hinc ad conterminos deferre, atque ita Delon usque. Mox & hoc ipsum exolevit.* Neque aliter, qui id ab eo hausit, Solinus c. xvi. Quibus etiam accedit Pausanias dicto jam loco lib. i. p. 59, de delatis nempe Hyperboreorum in Delum usque per conterminos populos, primitiis; & id quod similiter de veneratione, qua eorundem sacrorum latores excipiebantur ab iis, per quas ab Hyperboreis in Delum usque iter illis erat faciendum, gentibus, tangit, adductis etiam jam antea illius ea de re verbis ad v. 283, Ælianus V. H. l. iii. cap. 1.

V. 293. Θυγατέρες Βορέας] Sicut *Borea* nempe filii Zethes & Calais e Poetis noti, ita hic *Borea filia* traduntur, commemoratæ modo Hyperboreorum virgines, *Opis, Loxo, & Hecæerge.* Cujus utique rei ratio e Diodoro Siculo petenda, qui ubi de hisce Hyperboreis, cultoque ab iis solemnibus ritibus Apolline; & coalita, renovataque per Abarin cum Deliis amicitia egisset, addit, βασιλεύειν τε τῆς πόλεως ταύτης καὶ τῆ τετρακτίου ἐπαρχίᾳ τῶν ὀνομαζομένων ΒΟΡΕΑΔΑΣ, ληγοῦντας ὄντας ΒΟΡΕΟΥ, καὶ κατὰ τὸν αἰὲν ἀγδιχοῦσθαι τὰς ἀρχάς, πρὸς ἑσθὲν ὑπὲρ τῆς ἡπείρου, & συνιστάειν τὸν ἱερὸν Ἀπολλωνίου ναῦστατον, ἐστὶν ἄρχοντες ΒΟΡΕΑΔΑΣ, προγενεῖαν ΒΟΡΕÆ, qui gentili successione principatum inveniunt. Unde Cl. Rudbeckius eo Diodori, tanquam luculento, & cui istud Callimachi licuisset superaddere, testimonio nixus, rem eam ita explanat Atlant. p. 565: *Boream* nempe dictum ab Hyperboreis Saturnum, Neptuni patrem, & Atlantis avum, prout id ante e Platone ac Edda a se firmiter probatum dicit, & a quo deinceps *Borea*, seu antiquissimi Hyperboreorum, h. e. Sueonum, juxta illum, Rege, dicti fuerint ejus successores *Borei*, cujusque appellationis, prout id jam ex eodem obiter adtigi ad v. 261, plurima existunt in antiquis Sueonum monumentis vestigia. Quæ obiter, quod non in omnium manibus versetur illud Rudbeckii opus, nec alieno utique loco, ubi de *Borea progenie*, Hyperboreis nempe hisce virginibus, a Callimacho agitur, hic tango: liberum cæteroquin de iis judicium sedulis ac industriis veterum in septentrionalibus illis plagis originum indagatoribus relinquens.

Ibid. καὶ ἀργύρας, οἱ τὸν ἄριστον] Nempe, non qui illas sacrorum primitias ab Hyperboreis in Delum detulissent, sed qui virginibus Hyperboreorum, de quibus modo actum, ελοφύρας, securitatis tantum ergo ἀσφαλῆως ἵστα, ut ea de re Herodotus d. l. l. xv. c. xxxii, iique

e popularibus, quinque viæ comites ac deductores fuerant additi. Unde etiam factum, uti mox a Callimacho dicitur, ut iidem iuvenes, & juxta eundem Herodotum, *ἄειφοίης* inde appellati, in grati animi exantlatique laboris memoriam, juxta dictas virgines, statis quibusdam ritibus fuerint deinceps a Delio culti. Plures alioquin Hyperboreorum advenas, Delphos quoque venisse, ibique perfecisse Apollinis oraculum, veteris apud Delphos fatidicæ Boco carminibus ferri, & quorum aliquot ibi leguntur, tradit Pausanias l. x. p. 617.

Ἐθά τοι ἕμμετρον χρεῖσθαι ἀτιλισσάντο
Παῖδες Ἑπεβορίων Πάγχοι, καὶ Δίος Ἀγυῖαις.

Hinc tibi decantatum oraculum perfecerunt

HYPERBOREORUM liberi. Pegasus & divinus Agniens.

In quo postremo, ut obiter hoc addam, nomine, *Αγυῖαις* Apollinis, qualis passim apud Græcos, ut aliunde notum, in *ἀγυαῖς* quippe cultus, ac inde etiam *Αγνῖαις* Apollo ab Horatio invocatur in seculari Carmine, origo forte aut vestigium comparet.

V. 295. *Ἑμμοίροι δ' ἐγχοῦντο*] In scholiis ad hunc locum, *ἕμμοίροι, ἕμφμοίροι, h. c. celebrati*, seu laudem ac gloriam post mortem nacti. Quod utique adposite de hisce Hyperboreorum juvenibus dictum, qui Delum cum memoratis ante virginibus *ἄλφοίης* adpulsi, magnam inde apud Delios famam, statosque ac solemnes, uti mox addit Callimachus, honores sunt consequuti. Id quod de iis ab Herodoto etiam dictum pridem fuerat, adducto jam ante loco l. iv. c. xxxiii, *τῆς αἰῶν περὶ φηίης καλίσταται, τιμὰς μνησάλας ἐν Δήλῳ ἔχοντες, ἄμοι ποικε περιφερῆσαι* (seu *circumferentes*) *νοσῶντας πολλὰς ἐν Δήλῳ ἰσωνίαις πᾶσι*. Occurrit etiam eodem, quo hic sensu, vox *ἕμμοίροι* apud Æschylum Eum. v. 893, ubi Minerva ad chorum placatarum jam Eumenidum, ait,

Ἐξῆσι γὰρ σοι, τῆς δὲ γ' ἕμμοίρου χροῦδος,

Ἔνοιαν δικαίως ἐς τὸ πᾶν τετιμῆσθαι,

Lices enim tibi, ut in *basia* seu decantata hac terra

In æternam sis solemniter culta.

non ut ibi postremus editor ac Interpres, qui *ἕμμοίρου χροῦδος*, vertit *terra participi*, quum tamen in eo loco vox *ἕμμοίροι*, non ad Eumenidas, sed ad Atticam referatur. Sic apud Josephum *Aex. l. viii. c. vii.* de Oza Rege Judæorum, quod postquam iuste ac pie Regno præfuisse, pervenissetque ad summam senectutem, *ἕμμοίρωι ἀπέθανε, ἐν μεγάλῃ κολεβριστάῃ* seu *gloria obiit*; quod hic nempe de Hyperboreis juvenibus dicitur, *ἕμμοίροι δ' ἐγχοῦντο*. E quibus abunde liquet, haud meruisse, eam quæ in scholiis ad hunc Callimachi locum exstat, glossam, *ἕμμοίροι, ἕμφμοίροι*, ut illa, inquam, perstringeretur nota consoria, quasi *ἕμμοίροι πικραῖα* significaret *ἕμφμοίροι*, ac proinde *ἕμμοίροι* in Callimacho, non *ἕμμοίροι* legerit idem Scholiastes. Ut hic mittam Hesychium, apud quem utique legitur, *ἕμμοίρωι, ἐυτύχῳ*.

V. 296. *ἐυχῆς Ἑμμοίρωι*] Conjecturam aliquando pro *ἐυχῆς*, legendum hic *ἐυχαιῆς*, sicuti *Ἑμμοίρωι* dicitur Anthol. l. iv. c. xii. Ep. cv. ad Venerem.

Σὺ δὲ ἰσχυαίρων εἰς Ἴφρονας ἴδι.

Tu vero pulchre comatum ad Hymenaeum vade.

Verum haud opus, ubi non adsunt veterum librorum vestigia, a recepta lectione temere ac citra necessitatem recedere. *Εὐχῆς* itaque dictus hic *Hymenaeus*, ob solita in nuptiis tripudia, ad citharam cantus &c. ac ut de eo Catullus ait Carm. LXI.

Excitusque hilari dio,

Nuptialia concinens

Vocæ carmina simula,

Pelle humum pedibus.

Et quomodo apud Anacreontem de Venere itidem dicitur Od. XVIII, ἠμδαίους χοροῦσα, cum hymenaeis persbrepens. Ita ὕμνος ἰσχυαίρων, hymnos bene sonoros, nempe ad sonum, ut ibi etiam dicitur, citharæ, vocat Euripides Jon. v. 884.

V. 297. Ἥδια κροῶν μαρμύσων] Sic ante Hym. in Dian. v. 70. Ἀστικά τὴν κέρην μαρμύσων, statim à puellam territas. Unde Ἥδια κροῶν, hic pro κόρης, ut bene jam animadvertit Anna eruditissima, dixit Callimachus. Quæ apud Græcos Poetas & Tragicos imprimis Atticos, haud insolita, ut Ἀθναίως δίνω, *Minerva robur*, pro *Minerva*, apud Æschylum Eum. v. 299; Ἰππομόδοντος ἄνηρα, pro *Hippomonte*, apud eundem Sept. Theb. v. 494; aut Τηραίας ματίδω, *Teraï consilii seu prudentia*, Suppl. v. 62. ubi Critici, κατὰ περιφρασιν τῆ Τηραίας, per periphrasim, pro *Tereo*, & quod proinde a Latinis Poetis, Græcorum more, subinde dictum, ut in eo, quod adducitur in iisdem Annæ laudatissimæ Notis, *mitis sapientia Lali* pro *Lalio*. De metu autem Virginum, ubi adest Hymenæus seu nuptiarum tempus, similiter Catullus carmine nuptiali LXI. ad Hymenæum. *To timens cupida* &c. ac Virgilius in Ceiri de Hespero, a quo nempe rapi dicebantur novæ nuptæ,

Quem pavida alternis fugitans, agitansque puella.

Ibid. ἠλικά χαιτήν παρθενικάι] Morem illum, juxta quem hæ Δελιάδες seu *virgines in Delo* nupturæ, aut juvenes ibidem primitias Hyperboreis cum virginibus, tum juvenibus, *περσέφρων* nomine apud Delios, uti vidimus, cultis dicare essent solitæ, e Pausania jam hic adnotavit vir doctus. Ita apud Troezenios lege cautum tradit Julianus de Dea Syria, ne adolescentes & virgines nuptias inirent, priusquam Hippolyto comas tonderint: idque apud Hieropolitanos etiam Syros obtinuisse. Sponsarum certe detonsam olim comam, cum aliunde liquet, tum de Spartanis notat Plutarchus in Lycurgo p. 48. earum capillos aure tenuis a pronuba circumtonderi solitos. Dianam alioquin & Parcas a nupturis virginibus placari solitas, tradit Pollux l. III. c. III. p. 137. Unde etiam cum juvenecam Dianæ ab iis immolatam, patet ex Euripide Iphig. Aul. v. 1113, tum canistra frugum a maturis viro virginibus, in Dianæ honorem circumferri solita, juxta veteres Theocriti Enarratores Idyll. Z. v. 66. Neque omissus ab iisdem Veneris, nuptiarum utpote, sicut a veteribus Criticis eadem dicta, *Εφῆμ* cultus; pro-

ut

ut id apud Hermionenses sedulo observatum monet Pausanias l. 11. p. 451, ut nupturæ nempe tam virgines, quam viduæ, rem ei divinam ante nuptias facerent. Verum de nuptiarum, quarum hic cæteroquin æmentio, ritualibus jam non agimus. De detonsis vero in inferiis parentum, aut quos coli solemniter mos jubebat patrius, ad eorum tumulos virginum aut juvenum comis, res aliunde pervulgata. Unde similem *πλόκαμοι πινθητήριον*, *comam lucuosam*, vocat Orestes apud Æschylum, sub initium Choeph. quam nempe ad tumulum patris Agamemnonis erat depositurus, & Elektra similiter in eodem dramate v. 178. *χαίτων κρέμην χάλει πατρός*, ut ibi Interpres, *capillos, juvenilem gratiam patri*, seu *comam detonsam in honorem patris*, Inachi nempe Argivorum fluvii, sicuti Agathon Tragicus ait apud Athenæum lib. xii. p. 528.

Κύρητις εἶναι, κρέμω χάλει τελεχός,
Cyretes dici, propter consilem comam.

& qui versus ab Eustathio, indicto ejus auctore, adducitur ad Iliad. 4. pag. 1292, ubi etiam sub initium sequentis paginæ, quid illud Tragicè *κρέμωσι θεῖξ*, seu unde fluvios *κυροτρόφους* dictos posset quis statueret, traditur. Adde prout *ἀμυμακείας* a Boeotis dictæ id genus inferiæ, ut apud Pindarum Olymp. Od. 1. & Criticos ibidem pag. 2. Immo unde *κρέμωσι πάρθενον*, de virgine certum in modum detonsa apud Poluxem dicitur lib. 1v. cap. 12. p. 207. Quum cæteroquin *κρέμωσι* pro *puellari* seu *virgineo* dictum veteri Orphicorum versu, norim, quem Proclus in Timæum refert lib. 11. pag. 137. ac prout legi ibidem obmetrum debet,

Αὐτὸς εἶς παιδὸς γὰρ ἀφείλετο κρέμωσι ἀνθῶ,
Ipse enim sua filia puellarem florem abstulit.

Placet autem, ut hoc postremo addam, H. Stephani emondatio, ut hic apud Callimachum *παρθηναίς*, de Hyperboreis nempe virginibus, quibus nupturæ Deliacæ puellæ comæ primitiis detonderent, dicatur: sicut sequenti versu de mascula pube in Delo itidem legitur, quæ *ἡθίουσω* seu advenis quoque, & cultis in eadem Delo *juvenibus* Hyperboeis, primam lanuginem similiter solita fit consecrare.

V. 300. *ἦσαι κύκλοι ἐποιήσαντε*] Vide de his *Cycladum* aliarumque etiam *Insularum* & gentium stas ac solemnibus missis in Delum choris, notata jam ad v. 1. & 3. & paullo ante ad v. 279. hujus Hymni.

V. 302. *Οὔτε σιωπαλῆν, ἔτ' ἀψοφον*] Cum cantu nempe ad citharam & choreis, sicuti antea Hym. in Apoll. v. 12. utrumque similiter in celebrando eodem Deo notaverat,

Μῆτι σιωπηλὴν κίθαριν, μὴ δ' ἀψοφον ἴχθους,

Neque tacitam citharam, neque sine strepitu gressum,
& quæ de re nos ibidem. Ita *surda plectra* sine Apolline, nempe, quod hic *ἀψοφον*, dixit Papinius Sylv. l. 1. Carm. 1v. v. 19.

Ass' ego nec Plectrum, (quamquam mihi SURDA sine illo PLECTRA)

Addam hic solum, Alexandrum M. ut de eo refert Dio Chrysof. orat.

orat. 11. p. 24. non omnem Musicam velle se discere professum, ἀλλὰ κινάρα μόνον ἢ λύρα χερσῶν, ὡς Θεῶν ὕμνος καὶ θεωρησίας, sed *cithara solum vel lyra uti, ad Deorum hymnos & cultum*. Unde etiam *citharam matrem hymnorum, κινάρα τὴ μητρί' ὕμνων*, vocat Aristophanes Θεωμοφ. p. 772.

V. 303. ἄλλ' ἰδέσθαι Ἑσπερος] Non ut *crinita stella de Hespero* hoc dicitur, sed quod plena luce, ut notatur etiam in Græcis ad hunc locum Scholiis, λαμπρὸς τρεῖς ἀπῆσι, resplendeat. Hinc λαμπρὸν Ἑσπερου φάος, *splendida Hesperii lux*, pro Hespero dicitur ab Euripide in *Jone* v. 1149. ac de eodem Catullus in *Carm.* 1. x1.

vesper Olympo

Expressata diu vix tandem lumina solit.

Hinc Ἑσπερος λαμπρῆρας de stellis in genere dixit Sophocles *Ajac.* v. 286. Hujus autem Hesperii sidus in publico Locrorum Ozolarum, & qui Hesperii etiam dicti, sigillo signatum, notat Strabo l. 1. x. p. 416. Quæ utique conspicuum sidus, quum occurat in nummis Locrorum, quæ Opuntii dicti apud Goltzium *Tab. Græc.* xv111, id de eodem Hespero interpretatur doctissimus I. Vossius ad Catullum p. 157. minusque sidus obvium in nummis aliorum Locrorum in eadem tabula, non de Epicnemidiis Locris, a quibus tamen signati iidem nummi, sed Locris Ozolis imputat, quæ alibi expendimus.

V. 304. νόμος Δουλιῶ ἴσταντο] *Lycium* nempe, uti idem sequenti versu vocatur, *Olema*, primum auctorem existisse Hymnorum, qui in Delo canebantur, ex Herodoto & Pausania jam monuit vir doctus. Hujus etiam *Olenis*, cum in Lucinam Hymnum, quem canerent Delii, tum alterum in Junonem, memorat haud uno loco Pausanias, ut l. 1. p. 31. & l. 11. p. 108. &c. Immo eundem *Olema*, ut primum & antiquissimum Hymnorum, non in Delo solum, sed in genere apud Græcos, auctorem, idem statuit l. 1. x. p. 581. Quendam vero Melanopum post *Olema*, in Hyperboreorum memoratas ante virgines, Opin & Hecaergen, Hymnum quoque decantasse, tradit rursus idem Auctor l. v. p. 299. Ut hic mittam, qua fide a Juliano Imperatore dicitur *Epist.* ad Athen. p. 551, plerosque Hymnos in sacris, ab ipsis Diis datos; paucos vero ab hominibus, iisque divinitus afflatis, profectos. Νόμος autem pro ὕμνος hic dici, bene monuit Anna præstantissima. Dictos enim subinde νόμος de hymnis, qui in Deorum honorem canebantur, observant eruditi Aristophanis *Enarratores* *Equit.* p. 228. Νόμοι δὲ καλεῦνται, οἱ εἰς Θεοὺς ὕμνοι, *Nomi autem vocantur in Deos Hymni*. Unde de Olympo Marfye discipulo ait Plutarchus de *Musica* p. 1133. περικλυτόν εἰς τὸς Θεοὺς τὸς Νόμος, qui in Deos primus *Nomos* seu *Hymnos* fecit. Non proinde Νόμοι dicti soli in Apollinem, sicuti Dithyrambi in Bacchum, *Hymni*; prout id a viro eruditissimo amicissimoque novissime ad Aristotelis *Poet.* cap. 7. & 11. statui video; quum, ut alia insuper hic præteream, Ἀρειῶς νόμος, *Martii nomum* apud eundem Plutarchum legas de *Musica* p. 1141, & similiter τὸν τῆς Ἀθηνᾶς νόμος, *Mimerus de nomum* p. 1143. Hinc sicuti καθαροῦμοι Νόμοι, de *Nomus* seu modis dicti.

dicti, qui in *cantu ad citharam*, iique a Terpandro primum erant præscripti, & ad quos maxime Hymni in Apollinem, citharœdum quippe, cani consueverant (quamquam aliter de hymnis, ut ad tibiã solum cani solitis, a præscis Euripidis Enarratoribus ad Phœnif. v. 1036. traditum sit, ut obiter jam monui ad v. 1. Hym. in Jovem) ita *αὐλητικοὶ* etiam *νόμοι*, qui in *cantu ad tibiã*, auctore primum Cleone, juxta Plutarchum ibidem p. 1132. instituti, quique in sacris potissimum matris Deum, Martis, &c. adhibiti. Unde *νόμοι* postea de ipsis *hymnis*, qui ad modos illos seu citharœdicos; seu ad tibiã, sicuti in eandem Rheam, aut Martem, aliosque Deos, canebantur, promiscue sunt appellati. Immo unde etiam *αὐλητικὸς Νόμος εἰς Ἀπόλλωνα*, ad tibiã *Nomus* seu *hymnus in Apollinem*, ab eodem, de quo paullo ante, Olympo factus, a Plutarcho itidem dicitur de Music. p. 1133; idque inde, uti in sequentibus tangit p. 1135, & aliunde constat, quod in sacris & choris in honorem hujus Dei institutis, ad tibiã quoque hymnos eidem accinerent, quique *θεσπιά* olim dicebantur, & cujusmodi fuisse hymnum Thebani tibicinis in Delum seu Delium Deum, e Pausania & Próclo ad titulum hujus Hymni jam vidimus. Ita verè hic apud Callimachum, de Olenis in Hyperboreas, qua de re ante. *virgines hymno*, *νόμο* similiter dicitur. Quæ prima etiam origo fuit cur *νόμοι* in genere de *hymnis* seu cantilenis certis nempe legibus adstrictis, fuerint dicti; prout id innuit Plato l. vii. p. 799. nempe ut ratum sit illud ac statutum deinceps, *Νόμος τῶν ἀδῶν ἡμῶν γενομένης ἢ καθάπερ οἱ παλαιοὶ τότε περὶ κθαράδιαν, ἴτω πῦς, αἰς τοῖσιν, ἀπόμασαν, καπιβίλων* seu *hymnos Nomis*, h. e. *cæcis legibus constare apud nos debere, & sicuti tunc veteres de cantu ad citharam, ita quidem, uti videtur, eos appellaverunt*. De cantu nempe ad citharam, ut ea de re paullo ante, dicti primum, quod & agnoscit etiam Plutarchus, iidem *νόμοι*; unde quem *νόμοι ἀνηροὶ*, *cansum innotuatum* seu *ingratum* vocat Æschylus Agam. v. 1157, explicant veteres ad eum Critici, *κθαριστικὸν δὲ νόμον φησὶ, citharœdicum autem cantum seu νόμον dicit*. Qualem nempe *ἀλυρον Μῦσαν*, sine *lyra Musam*, seu *inconcinnum canticum* appellat Euripides Phœn. v. 1035. seu quod ait rursus alibi Æschylus Agam. v. 999. *ἀλυ λῦρας ἠμῶν δὲ θεῶν*, sine *lyra* seu *cithara canis lessum*. De *nomis* tæteroquin veterum Musicis multa opportune ad Chronicon Oxoniense, congesterunt eruditi ejus Enarratores, quæ consulere poterit, ubi ei libebit. Lector.

V. 306. Αἱ δὲ ποδὶ πλήουσιν χορηγίδες] Musica nempe veterum in saltatione, rhythmo, & cantu erat posita, ut notat Strabo l. x. p. 467. Hymnos quidem quandoque cum saltatione, quandoque sine eadem cani solitos, notat Athenæus, sed ita ut optimi haberentur, quod paullo ante dixerat, qui cum saltatione erant conjuncti, *βέλτεροι δὲ εἰσι τῶν τρέπων, οἵτινες καὶ δεχόνται, ὅριμι αὐτοῦ σῆμας τοῦ ἰστί, qui etiam saltantur*, l. xiv. p. 63. & cujusmodi *χορηγὸν αἰοῖδον*, de hymno in Apollinem dixit, ut jam monui ad vers. 1. Hym. in Jovem, Apollonius Rh. l. ii. v. 716. E quorum autem genere *παρθένιοι* seu *virginales* ibidem apud

OBSERVATIONES IN HYMNUM IN DELUM. 511

apud Athenæum vocantur; qualisque existit in Delum; seu Latonæ in ea partum, Lycii Olenis hymnus, ad quem dicitur paullo ante *Δηλιάδης*, *Deliacæ virginis*, hic autem *χορηγίδης*, saltasse dicuntur a Callimacho, sive alterno terram pede concussisse, nempe, prout fieri decuit, *κινῶντας ἐυρόθμως τὰς πόδας, μωυοντες ἀδ ῥυθμικῶν ποδῶν*, ut dicitur apud Athenæum loco traditur. Eo autem motu pedum, seu choreis Deliacarum virginum, *Δίλῃ πλάην, Ληγῆς ὠδίνας, Deli errationem, Latona parturientis dolores*, quæ inter saltationum apud veteres imitamenta recenset Lucianus de Saltat. p. 930, adumbrasse easdem, & de quibus agit toto hoc hymno Callimachus, facile equidem licet statuere. Ad citharæ nempe præcinentis modos, saltationes illæ a virginum aut juvenum etiam *choris*, circa Dianæ aut Apollinis aram peragi olim ut plurimum, solitæ; sicut de simili choro & saltatione ad aram Apollinis in Delo itidem fieri solitam, ait Apollonius Rh. l. i. v. 538.

*Φόρμιγος ἔσται ἀπὲρ βωμῶν ἑμμετῆ,
Ἐμμελίως χορηγνοῖσι πόδων ῥήσασσι πόδιον.
ad citharam circa aram*

Concinnæ citatis pedibus solent quatunt.

Ubi, quod obiter addo, *ἑμμελίως* vocem opportune adhibet Poeta; quod *ἑμμελίως* diceretur de saltatione *ἑμμελικῆ* seu quæ a militari vel armata erat diversa; prout id docet Plato de Legib. vii. p. 816, & quo respicit proinde Hesychii glossa, ubi dicitur *ἑμμελίως* esse saltationis genus, quod a Platone laudetur. Quibus adde hos incerti Poetæ versus apud Hephæstionem p. 37.

*Κρήσασσι ὑπὸ τῷ ἑμμελίως πόδιον
Ὀρχεῖν δ' ἀπαλοῖς, ἀμφ' ἑστέτα βωμῶν,
Cretica nunc virginis hic concinnæ pedibus
Saltans teneris, circa amabilem aram.*

Neque tamen a Deliacis hisce virginibus, choris solum, quod hic inquit Callimachus, sed quod a Delis juvenibus factum modo dixerat, hymnis quoque celebratos primos illos ex Hyperboreis in Delum ex utroque sexu, ut vidimus, advenas, haud obscure traditur in hymno in Apollinem, qui Homero adscribitur. Nempe ubi dicuntur eadem *πῦραι Δηλιάδης*, post laudatum primo Apollinem, ac dein Latonam ac Dianam, tum quoque v. 160.

*Μησαίδηραι, ἀνδρῶν τε παλαιῶν ἠδὲ γυναικῶν,
Ἵμνοι αἰδοῦσιν,
Recordata virorum antiquorum atque mulierum,
Hymnum canunt;*

in honorem scilicet tam virginum illarum, quæ primæ ab Hyperboreis factorum primitias in Delum detulerant, quam eorum juvenum, qui securitatis causa viæ comites & velut deductores, uti antea vidimus ad v. 293, iisdem puellis fuerant additi, & quos omnes coli deinceps ac celebrari hymnis & choreis, mos apud Delios, de quo hætenus nosse Battades, obtinuit.

V. 307. *εὐφραίνουσι βωμόν τε ἰὸν ἄγυλιον*] Pro more nempe, quo corona-

ronata olim Deorum simulacra, ut id a Proclo traditur Platonis Πολιτη p. 360, ὡς περ καὶ ἐνείνα (ἀγάλματα) εἶθεω ἢ νόμῳ, sicus etiam & simulacra coronare mos erat. Unde ab Euripide dicitur Heraclid. v. 441. τίς ᾗ ἀσπίλος Θεῶν, quis enim Deorum non coronatus? & proinde apud Æschylum, virginum Thebanarum chorus in summo urbis periculo, ad Deorum simulacra supplex ait. Sept. Theb. v. 101.

σπλιν καὶ ΣΤΕΦΕΩΝ
Πότ' εἰ μὴ γυν ἀμφὶ λιτὰν ἔχομεν;
peplos & CORONAS,

Quando, si non modo inter supplicandum, adprehendemus; ubi consuli possunt veteres Tragicæ Enarratores qui in more apud antiquos positum tradunt, ut Deorum peplos & coronas, quibus nempe eorum simulacra ornari ac redimiri erant solita, manibus adprehenderent, ut ita per hac Deos placarent, καὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἐξελθόντες. Unde cum coronis etiam ac suffitibus, quæ nempe domo adferrent, ad Deorum templa ac simulacra accedere eam in rem soliti; sicuti Jocasta de Oedipi perturbatione ob Laji cædem anxia, apud Sophoclem Oed. Tyr. v. 932. decretum sibi esse ait,

Ναὺς ἐκίδομαι δαιμόνων, τὰ δ' ἐν χερσίν
ΣΤΕΦΗ λαβύσσω κάπιθυμιάματα,
Templa adire Deorum, his manibus
CORONAS accipiens & suffitus.

Immo sicuti etiam de coronatis domi privatis Deorum simulacris dicitur in inedito Stratonis Epigrammate,

καὶ οἴκαδ' ἀπαλθῶν,
Ἐσφάινωσα Θεὸς, κείνοι ἐπιεξάρησαν.
& domum abiens.

Coronavi Deos, illum invocans.

V. 308. Κύπριδος ἀρχαίης ἀεμίκοον] Eadem, quæ de advecto e Creta in Delum a Theseo hoc Veneris simulacro, solemnique ibi ad ejus aram tripudio, hic & sequentibus versibus tradit Callimachus, eadem, inquam, tangunt, quod jam vidit ad hunc locum vir doctus, Pausanias l. ix. p. 605, & pluribus Plutarchus in Theseo p. 9. ubi Ἀφροδίτιον illud Veneris signum dicitur. Idem vero ligneum, qualia vulgo signa a Dædalo profecta, existisse, ejus autem dextram præ vetustate exesam, tradit ibidem Pausanias. Ut vel inde liqueat, cur antiqua Veneris ἀρχαίης Κύπριδος signum hic dicatur; nempe pro ἀρχαίον Κύπριδος ἀγάλμα, quomodo ἑοῖσιον ἀρχαίον Ἀφροδίτης Ἦρας, vetustum Veneris Ἰωνοῦς signum in Laconica existisse, refert idem Pausanias l. iii. p. 185. & apud Thebanos signa antiqua Veneris Uraniæ idem memorat l. ix. p. 566. Ad hunc autem Veneris in Delo cultum spectare videtur, quod ab Horatio de ea dicitur l. iii. Od. xxviii, quæ Cnidon fulgentisque tenet Cycladas, e quarum nempe numero Delus, Cyclas etiam inde, uti antea vidimus, nunquam appellata. Ἀεμίκοος vero dixit ibidem Apollonius l. iv. v. 1707. de Apolline, qui nempe rite a Jafone invocatus, venerit, prompte exaudiens ad Melanthis rupes, ῥίμφοι Μελανθίης ἀεμίκοος.

V. 311. γυμνασίῳ ἴδος σκοπιῆ λαβυρίθου] In cujus etiam *ἑπιπέδι* *labyrinthi*, & egressus ex eo, memoriam, gratique simul animi significationem, instituta a Theseo, e Creta in Delum adpulso, saltatio; eaque variis gyris implexa, & quam Γέρονον appellatam, e Dicæarcho tradit in Theseo Plutarchus p. 9. *μίμημα τῶν ἐν τῷ λαβυρίθῳ περιόδων καὶ διαδόδων, ἢ τινι ῥυθμῷ παραλλάξεις καὶ ἀνελιξείας ἔχοντι γυγνομένων, ἰμιτάσιον ἐν λαβυρίθῳ ἀναστάντων ἔσθ' ἐγρησσομένων, ἀδ' ἑστῶτων ῥυθμῶν, cum alternis gyris ἔσθ' ἐκτροχυσίονibus περᾶντων.* Nempe pro veteri ritu, juxta quem saltatio habita *μιμητικὴ* *τις ἐπιπέδι καὶ δευτικὴ, ἰμιτατικὴ ἑκάστης scientiᾶς ἔσθ' ἀποδείξιον,* apud Lucianum de Saltat. p. 929. ubi etiam percurrit plerasque veterum fabulas & Heroicorum temporum eventus maxime memorabiles, quos a perito saltatore nosci & pro usu exprimi debere ibidem ostendit. Quam in rem haud prætereundus hic apud Cyrillum locus adversus Julianum l. 1. p. 26. *Ὅμηρον δὲ τῶν ποιητῶν ἀείρον, φαίη ἂν οἰμῶί τις ὀλίγω δινεγκεῖν, Τῶν ἐν σκηνῆς ὈΡΧΟΥΜΕΝΩΝ· τῆς μὲν ἢ φασὶν οἱ φιλοθεάμονες, ΣΧΗΜΑΣΙ τε καὶ ΝΕΥΜΑΣΙ; τὰς τῶν πραγμάτων φύσεις Εἰδοποιεῖν ἰαυότας, αὐτὰ δοκεῖν τοῖς ὄρωσι ΜΟΝΟΝΟΥΧΙ ΠΑΡΟΝΤΑ ΔΕΙΚΝΥΕΙΝ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ; Homerum autem Poetarum præstantissimum, parum quis differre dicat ab iis, QUI SALTANT in scena; quos, qui spectaculis gaudent, ajunt FIGURIS ἔσθ' NUTIBUS, sic rerum naturas EFFINGERE solitos, ut TANTUM NON IPSAS PRÆSENTES, spectantium oculis subjicere videantur.* Neque vero omissa ab eodem, de quo modo Luciano p. 927, ejusdem Γέρονος, seu priscae hujus in Delo saltationis, quamquam, ut ibidem addit, obsoletæ jam eo ævo aut minus tum decoræ, mentio. Meminit quoque illius Pollux, quod non fugit diligentissimum Meursium in Orchestra, ac simul qualis illa saltatio fuerit, ibidem docet l. 1v. c. xiv, & cujus verba, quæ unice totum hunc Callimachi locum haud parum illustrant & explanant, adscribere non erit inconsultum, τὴν δὲ Γέρονος κατὰ πλῆθος ἀρχόντο, ἕκαστος ὑφ' (juxta MSS. Vossianum, non ἐφ') ἑκάστῳ κατὰ εἶχον, τὰ ἄκρα ἑκατέρωθεν τῶν ἡγεμόνων ἔχοντων τῶν ἀπὸ ΘΗΣΕΑ, ἀρχόντων ΠΕΡΙ ΤΟΝ ΔΗΛΟΥ ΒΩΜΟΝ, ἀπομιμησάμενοι τὴν ἀπὸ τῆς λαβυρίθου ἔξοδον, *Germanum vero secundam multitudinem saltabant, singuli singulos ordine consequentes, extremitates utrasque tenentibus circa THESEA ducibus, primum circa DELI ARAM, e labyrintho egressum imitantibus.*

V. 312. ἐγειρομένοις κίθαρισμαῖς κύκλιον ἀρχήσαντο] Unde liquet; quod paullo antea dixi ad v. 306, veterum in sacris choreas olim ad citharam peragi ut plurimum solitas; unde ἀχορον κίθαρον, *de tristis cithara seu choro ὁστᾶσα* dixit Æschylus Suppl. v. 689. Quamquam adhibita etiam fuerit in Deliorum choreis juxta citharam tibia. Docet id insignis eam in rem, seu de hisce Deliacis puerorum, quorum modo meminerat quoque Callimachus v. 309. *choris; apud Lucianum locus de saltatione p. 918. ed. Salm. ΕΝ ΔΗΛῳ δὲ γε εἰδὲ αἱ θυσίαι ΑΝΕΥ ὈΡΧΗΣΕΩΣ; ἀλλὰ σὺν ταύτῃ, ἢ μὲν Μουσικῆς ἐγίνοντο, ΠΑΙΔῶΝ ΧΟΡΟΙ σσελεθόντες ΕΝ ΑΥΛῳ καὶ ΚΙΘΑΡΑ, οἱ μὲν ἔχοντες, ἑκαστὸς δὲ οἱ ἀείροι ἀσχελεθόντες*

[K k]

ἔσθ'

ἔξ αὐτῶν, IN DELO autem nulla SINE SALTATIONE sacra peraguntur, sed cum ea adhibebatur etiam Musica. PUERORUM CHORI CUM TIBIA AC CITHARA ingressi choreas ducebant, quibus optimi quique ex eorum numero delecti cantilenam (non ut ibi Interpretes falsitatem) accommodabant, seu accinebant. Apud Græcos enim, quod vel proximis verbis docet Lucianus, ὑπορχήματα vocabantur, quæ propter choros scripta erant cantilena, τὰ γὰρ τοῖς χοροῖς γραφόμενα τῆτοις ἄσματά, ὑπορχήματα ἰκαλεῖται. Quo proinde poeseos genere usum maxime Pindarum tradit Plutarchus de Musica p. 1134, & de quibus ὑπορχήματα, quave de causa illa a Poetis fuerint inducta, videri potest Athenæus l. xiv. p. 628. *Aras autem* (juxta quod hic ad aram Veneris in Delo factum dicitur) ἐν κύκλῳ seu in orbem circumire, passim receptum, idque non in sacris solum, & qua de re jam ante ad superiorem hymnam, gentilium, sed etiam Judæorum, de quibus proinde ait Philo de Victimis p. 38. καὶ δεξιὰ μὲν τῷ αἵματος EN KYKΛΩ περιμῖν ΤΟΝ ΒΩΜΟΝ, ἐπιφραίνετω, & accepto sanguine IN ORBEM circumiens, IN ARAM eius effudit, mox autem pag. sequenti, τὸ δὲ αἷμα KYKΛΩ ὑπορχήματα Τῷ ΒΩΜῷ. διότι KYKΛΟΣ ἁματων τελειότατος, mox addita ejus rei ratione, συμβολικῶς ἐν ἀναδιδύσκει τὴν ἀλφειαν ὅλην δι' ὅλον EN KYKΛΩ ΧΟΡΕΥΟΥΣΑΝ ἐν πάσαις ἰδίαις λόγων, καὶ βελτυμάτων, καὶ ἔργων, ἐκιδύκνυσαι τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἀρίσκειαν, sanguis autem IN ORBEM in ALTARE effunditur, quia CIRCULUS est figura perfectissima; dein figurate igitur docemur, si integra mente IN ORBEM CHOREAS agitantis, per omnes consiliorum, dictorum, factorum species, Deum colamus.

V. 314. *Θεωρίδος ἱερὸς Φαίση*] Præ Insulis nempe aliisque gentibus, a quibus, missis statis in Delum legationibus, alioque sacrorum apparatu, celebratus, uti antea vidimus ad v. 4. & 279, Apollo Delius, solenne & constans maxime exstitit Atheniensium, de quibus nunc Poetæ sermo, eam in rem studium. Cujus etiam ritus origo hic, & similiter a Platone sub initium Phædonis, ad Thesum refertur, seu complementum illius voti quo se cum aliis quatuordecim Atheniensibus obstrinxerat, si salvi e Creta Athenas reverterentur, ἑκάστῳ ἔτους Θεωρίαν ἀπέμειν εἰς Δῆλον, singulis annis sacram legationem in Delum mittere; quod & inde perpetuo ab Atheniensibus observatum, ibidem a Platone dicitur. Recenset ille præterea sacri hujus *ναυγίης* seu Θεωρίδος hic & alibi dictæ, apparatus; a sacerdote Apollinis puppim ejusdem navis coronatam; urbem lustratam præterea, & publico decreto insuper cautum, ne dum sacra navis in Delum it reditque, quisquam capite plecteretur. Cujus proinde Platonis in Phædone loci facta obiter in Græcis Callimachi Scholiis, ad superiora Poetæ verba εἰς τὸν βωμόν, mentio. Θεωρίς autem, tanquam quæ Θεωρίον seu Ἀρχιδίωρον & Συνθεωρίς, prout dictos eosdem videas in veteri inscriptione Delica, & de qua paullo post apud Gruterum p. ccccv, sacra nempe legationis ducem & comites in Delum, cum reliquo sacrorum apparatu, veheret, ac ut rite ibi culto Apolline, eundem præterea publico Athenarum nomine consularent.

Quæ.

Qualis *Θιαρός* seu *Ἀρχιθίαρος* exstitit, de quo ante actum ad v. 279, e Plutarcho in ejus vita, Nicias, & de splendida illa, præter solitum etiam, uti vidimus, pompa, qua in Delum per pontem auro, purpura, aliisque pretiosis stragulis stratum, cum solemnibus choro decenter itidem amictu, canticis, victimis &c. trajecit, ac unde omnis *Θιαρείας* illius in Delum mitti ab Atheniensibus solitæ ratio elucescit. Ut mittam *Ἐρυσίχθωνα*, quem in reditu ex obita illa Atheniensium in Delum *Θιαρείου* mortuum, ac ad Prasias Atticæ vicum sepultum, tradit Pausanias l. 1. p. 59; aut vero missam in Delum pro more Atheniensium *Θιαρείου*, ab Æginetis captam, victosque ab iis, qui in ea erant, primores Atheniensium, indeque ortum inter Athenienses & Æginetas bellum, quod refert Herodotus l. vi. c. lxxxvii. Adde, quod *Δηλιασῶν* dicti fuerint Athenis, quod jam obiter ad vers. 1. hujus hymni monitum, iidem *Θιαροί*, qui in Delum mittebantur, ut e Lycurgo observat Harpocraton; ad discrimen nempe aliorum *Θιαρῶν*, aut etiam *ἀρχιθιαρῶν*, qui vel Delphos ad Apollinem, Pythium proinde non Delium; vel ad solemnnes etiam Græciæ agones, ut e Græcis oratoribus liquet, Andocyde de Myster. p. 239. ed. Hanov. & Demosthene in Midiana p. 401, mittebantur. Immo de quibus *Δηλιασῶν* relatæ erant leges & decreta in publicas Atheniensium tabulas, quæ illis per annum in Delio Apollinis apud Athenienses templo, *Παρασίτι*, de quo nuper a se egimus, seu Epulonis munere fungi incumberebat, prout id tradit Athenæus l. vi. p. 334. Haud aliter, ut obiter hoc tangam, ac *Παρασίτος* *Φοῦνι* ad ejus convivium adhibitos, dixerat olim Varro, quod ex eo refert & sugillat D. Augustinus de Civ. Dei l. vi. c. vii: sed ubi antiquam & de sacris Epulonibus adhibitam hujus vocis *Παρασίτι* significationem videtur ignorasse, ut ex toto ejusdem ea de re loco satis patet, gravissimus Antisthes. Verum, ut eo redeam, licet *Θιαροί* de iis etiam, uti modo vidimus, qui alio, quam in Delum, obibant sacras illas Atheniensium, easque ferme terrestri itinere, legationes, ab Atticis dicerentur; *Θιαρείς* certe de ea navi unice apud eos appellari meruit, quæ illorum *Θιαρῶν*, omnemque *Θιαρείας* apparatus, Delum deferebat. Quamquam ad illius *Θιαρείου* exemplum, Atheniensis Æschylus Sept. Theb. v. 864 *ναῦς ὅλον Θιαρείου*, de cymba *Charontis* dixerit, quamque τὰν ἀστὴν Ἀπόλλωνι, *ἰνυίαν Ἀπόλλωνι* ibidem vocat; ad discrimen nempe veræ apud Athenienses & Apollinis Delii cultui unice dicatæ ibidem *Θιαρείου*. Quod pluribus etiam ibi enarrant veteres Tragici illius Interpretes. Adde hisce, quod jam ante e Pausania retuli l. 1. p. 39, ubi Hyperboreorum primitias, per conterminos populos in Atticam & ad Prasias, Atticæ populum, deportatas, in templo ibi Apollinis repositas; ac inde ab Atheniensibus in Delum delatas vidimus. Quo spectant præterea Apollinis Delii apud Athenienses sanum, & *ἀρχισαί* apud eos dicti, qui in *Θαργηλίοις*, sacro maxime Apollini festo, e primoribus urbis pueris, solemnibus præterea *Θιαρῶν*, qui in Delum nempe mittebantur, vestibus erant amicti, & lustrata etiam tum urbe, choreas in *Ψει* illius honorem agebat. Docet id Athenæus l. x. p. 429. sed ubi

postrema ejus ea de re verba in mendo cubant, καὶ καταδύοντο ἱμάτια τῶν θρησκευτῶν, pro qua voce, θρησκευτῶν legendum conjicit magnus Casaubonus, de vestibus nempe e pelle contactis, sed ubi θεωρικῶν omnino legendum pridem vidi, & adposite de vestibus *theoricis* in honorem Apollinis Delii, seu ad instar earum, quibus induti erant θεωροὶ in Delum missi. Quales utique splendidas fuisse, liquet abunde e Plutarchi adducta paullo ante narratione de Nicia θεωροῦ, reliquoque cum eo Atheniensium choro & apparatu in Delum pro more missio. Hinc Antiphon Orat. xv. p. 143. choragum se delectum in his Thargeliis tradit, & chorum e lectissimis, nempe Atheniensium pueris, cumque omni, quo potuit, studio a se collectum ac instructum memorat. Immo quæ jam scripseram, quum hanc meam certissimam de Athenæi verbis, ἱμάτια τῶν θεωρικῶν, pro θρησκευτῶν aut θρησκευτῶν, conjecturam, insigni & gemino omnino eam in rem loco, firmatam eo versu video, qui exstat apud Euripidem Suppl. vers. 97. Ibi enim Theseus ad conspectum atris ac vilibus indumentis amicti, supplices Argivarum mulierum, quæ filios ad Thebas cæcos lugebant, chori, continuo ait,

Κυραὶ δὲ, καὶ πεπλόματ' ἢ θεωρικά,

Cantero Interprete,

Et rasura, ac vestitus, non qualis est in pompis factorum.

Ad eas vero itatas Atheniensium in Delum profectioes spectat illud quoque, quod e Semo Delio in ejus Deliade, cujus ad titulum hujus hymni facta obiter mentio, refert Athenæus l. viii. p. 334; sacrificantibus nempe in Delo Atheniensibus, Deliorum vates, e quodam, qui ibi memoratur, casu, maris imperium continuo illis prædixisse. Neque stetit horum, de quibus hic Callimachus, *Cecropidarum* in adeunda Delo unius religionis ergo studium; sed frequentata ab iis eadem, haud minus, uti mox adhuc dicitur, ac a Phœnicibus seu Tyriis mercatoribus aliisque, opimi quæstus causa. Quum enim partim loci celebritate ac religione, & inde gentium undique in eam adfluxu, statisque ac solemnibus θεωρίαις; partim opportunitate situs, evasisset Delus, uti antea e Strabone & Pausania monui, præcipuum totius Græciæ vicinarumque Insularum emporium; crebræ inde exsistere Atheniensium in Delum navigationes, & constituta etiam ab iis in eadem domicilia, conditaque nova Atheniensium Colonia. Id liquet utique luculenter e duabus, iisque præclaris Inscriptionibus (& de quibus supra obiter ad v. 16.) Deliæ; quarum una exstat apud Gruterum p. cccv; altera in Miscell. Sponii p. 343, eaque ex Insula Delo Chium, & inde Constantinopolim ante annos haud ita multos delata. In priori enim Inscr. *Populi Atheniensium in Delo* fit mentio, ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΤΩΝ ΕΝ ΔΗΛΩ, cui aurea etiam corona Athenis in theatro, pro more nempe erga bene meritos de se populos, fuerit decreta; tum Senatus seu Curia Atheniensium in Delo, & Legatorum, qui Athenas inde mittebantur. In posteriori autem, seu quæ a Cl. Sponio vulgata, itidem *Atheniensium Populus*, ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ, in fine ejusdem marmoris, una cum *Synodo seu Convensu Mercatorum Tyriorum* in Delo

ita

istidem agentium signatur. Quo referas præterea, quod apud Athenæum legitur l. v. p. 212. de quodam Athenis cive, τῷ τότε πλετῆτος ἀνθρώπου ταῖς ἐκ ΔΗΛΟΥ ᾠσοδοῖς, *hominis reditus E DELO locupletis*, & in cujus proinde ædes omni ornamentorum genere splendidas transtulit novus Atheniensium futurus tyrannus Athenion. Ut mittam, quod eadem Delus *communis* esset ærarium κοινὸν ταμείον, in quod sociorum, quæ iis pendebant, tributa conferri voluerunt Athenienses, & conventus in ejus templo celebrari, ut id præter Thucydidem l. i. p. 64, a Diodoro insuper traditur l. xi. p. 264, & a Corn. Nepote in Aristide cap. 111. Immo prout Atheniensium juris, juxta alias Cycladas, evasisse constat eandem Delum; ac unde ab Aristide Panathen. pag. 319. de illa dicitur, ἡδε ἐστὶ τῆς πόλεως, *hæc autem ad urbem Athenarum pertinet*. Hinc apud Polybium Excerpt. Legat. xcvi. p. 929. Romam missi Atheniensium legati, qui Delum ac Lemnum sibi tradi postularent, ac ideo quidem, *quod eas Insulas jam ante sibi vindicaverant*, διὸ καὶ τὸ ᾠσθητοῖ ἀντιπροσῆδαι τῶν ἡσῶν τῶν τῶν factum quoque, ut illas iisdem Romani concederent. Cujus etiam deditiois formulam, seu conditionem tangit alibi idem Polybius, nempe Exc. Legat. cxxi. p. 956. ac unde eam et si frustra, deprecari voluisse Delios licet insuper colligere, τοῖς ᾠδῶν Δηλίοις, ἀφ' ἀδοείσης ἀπακρίσιως παρὰ Ῥωμαίων, μετὰ τὸ συγχωρηθῆναι τὴν Δῆλον τοῖς Ἀθηναίοις· αὐτοῖς μὲν ἐκχωρεῖν ἐκ τῆς ἡσῶς, τὰ δὲ ὑπάρχοντα κομίζεσθαι, *dato enim Delios a Romanis responso, quo permessa Atheniensibus Delo, ipsi quidem excedere insula jubebantur, sua autem omnia exportare*. Addit, ubi inde Delii fortunas suas in Achajam, concilii publici participes in eadem facti, transtulissent, ac inde juxta leges fœderis inter Achæos & Athenienses agere cum hisce deinceps vellent; neque id illis concederent Athenienses: re autem, missis utrinque legationibus, Romæ disceptata pro Deliiis & Achæis eandem a senatu decisam. Ad Atheniensium vero in Delo imperium spectat etiam, quod iis, juxta Philostratum de Vita Soph. lib. 1. pag. 527, pecuniarum inopia Insulas vendere decernentibus, urbane qui huic rei repugnabat, fertur exclamasse Lollianus Atheniensium Prætor, λῦσον, ᾠ Ποσειδόν, τὴν ἐπὶ Δῆλῳ χάριν, *syγχώρησον αὐτῇ πωλυμῆνῃ φυγῆν*, *solve, Neptune, gratiam supra Delo debitam, & illi vendita concede, ut fugiat*. Unde factum, ut post vastatam a Mithridatis præfectis Delum, eadem nihilominus ab Atheniensibus, quod Strabo etiam docet, haud sit continuo derelicta; adeo ut sub Hadriano, ejusque sumptibus. *Novas Athenas Hadrianeas, Νέας Ἀθῆνας Ἀδριαναῖς*, condiderint in Delo Athenienses, prout id e Phlegontæ refert Stephanus, & cujus ea de re locum oportune jam in Miscell. adtigit Cl. Sponius, & virum eruditissimum jure redarguit, qui in Num. Pop. &c. Illust. p. 414. frustra esse, qui Athenas in Insula Delo investiget, tradiderat.

V. 315. Τεπῆν] Ita apud Laconas dicitur *navium armamenta*, ut *funes, rudenses*, traditur in Græcis ad hunc locum Scholiis. Haud mirum autem voce Laconica usum hic & alibi, & qua de re jam ante ad v. 1. hujus hymni, *Cyrenæum vatem*; quum Cyrenæi essent *Laconum* poste-

ri, uti hujusce originis facta ab eodem Battidae mentio Hym. in Apoll. v. 74. &c. ac simul inde Καρτείου Apollinis apud Cyrenæos, sicuti & Spar-
 τæ solemnis deinceps festi. Ὀπλα autem a Græcis dicta cum in genere
 de omni *navium instrumento*, ut notat Pollux l. 1. c. 1x. & sicuti apud
 Athenæum l. v. p. 284. dicitur, καὶ ὁ τῶν ὀπλῶν κόσμος, & *navium
 apparatus*; tum in specie, de *funibus nauticis*. Unde Erotianus, seu
 quisquis Auctor Lexici Hippocr. ὀπλα Βακχῆος φησὶ τὰ εὐάλια χοινία,
 καὶ ἰδ. ἔστι ἡ κοινῆς τὰ ἐν τῇ νηὶ ἀσκαρῶντα ὄρθον τὸν ἰσὸν χοινία, h. e.
 ὀπλα Bacchius interpretatur *firmos funes*, sed non recte: sunt enim *com-
 plicitate funes*, qui *firmant velum in navi malum*. De iis proinde aut
 aliis etiam funibus nauticis, ait Apollonius l. 11. v. 727. &c.

ὑπὸ πλοῦν δὲ κάλων

ΟΠΛΑ τῆ ΝΗΙΑ πάντα τινάσσειτο ποσομόροιον,
flatu autem rudentes

Ac omnes NAVIS FUNES inter eundem quatiebantur.

Pro varia enim *rudentium* seu funium nauticorum conditione, varia
 etiam iidem nomina sortiti leguntur, prout eruditi ad eundem Apollon-
 nium Critici ad l. 1. v. 566. ἐπιόφιν δὲ κάλων, in *tabularo autem fu-
 nes*, observant κάλων in genere de *funibus* dici, ibi autem, quibus
 motus ab utraque parte navis firmatur, & qui ὀρθῶνι proprie, ut ibi-
 dem notant, appellati: *μουρέας*, quibus velum erigitur: *πόδας*, qui
 circa angulos, seu, ut aliunde notum, quibus utrinque ad proram &
 puppim tenditur; juxta eos; *ὀσπόδας*: post quos dicti *τέθροι* seu *τέθροι*,
 quibus velum intenditur & laxatur. Adde alia adhuc *funium nautico-
 rum* apud veteres Græcos, quæ subinde occurrunt, nomina; ut *τέ-
 ποι* apud Homerum & Athen. l. v. p. 208. ac *τροπωτήρες funes*, quibus
ramis scalmis adligatur apud Suidam; *ζωμύματα*, *funes in media na-
 vi*, apud Hefychium: *πέσματα* apud Æschylum Pers. v. 112. & ali-
 bi de *funibus ad proram*, juxta Apollonii Enarratores l. 1. v. 652. seu
 quibus navis ad terram adligatur; *κάμιλοι*, *crassi funes*, quibus nempe
ancora ligari solitæ, & de quibus Aristophanis Enarratores Vesp.
 p. 505. & qui *χαλινοτήρα* dicuntur apud Euripidem Hecub. v. 539. &
χαλινοὶ λιόδοτοι ab eodem Iphig. Taur. v. 1043: *θῆροι* præterea, iidem-
 que *ἐκφοροι*, dicti *ultimi navis funes*, quos ubi ventus laxatur, primos
 e prora demittunt, juxta eisdem Criticos, Equit. p. 313. *περυσίνα* ve-
 ro haud aliter ac *πέσματα*, quæ vel ex Homero nota, quibus *navis
 in littore adligata*, & inde τὰ ἀπύγια χοινία, *ad terram funes*, dicta &
 Criticis ad Homeri Il. A. v. 476. *ρύματα* denique, quibus *navis belli-
 ca* aut oneraria, quæ caret remigio, *strabitur*, apud Polybium l. 1. p. 27.
 & 29. ac Dionys. Halicarnass. l. 111. p. 183. Ut nunc mixtam *ὀρμῶν*,
funiculum piscatorium, cujus præter Theocritum, fit a Theodorito
 mentio Εἰ. Θεοκρ. Serm. vi. p. 560. ἄλλος ἐπὶ πύργου καθήμω, καὶ ἰ-
 σιν ὀρμῶν, *alius saxo insidens, funiculum demittit*.

V. 316. Τίς δὲ σε καύτης Εμπορῶ] Ob dictam nempe causam, cum
 loci sanctitatis; tum opportunitatis situs; tum æris etiam, quod
 omnium præstantissimum in Delo; uti jam ante e Plinio vidimus ad

v. 16. proveniebat, ab omnibus non solum in mari *Ægæo*, sed *o toto orbe*, ut ait ibidem Plinius, mercaturam facientibus seu *ἐμπορικῇ ἐπιμαλιχίῳ* frequentata eadem Delus. Unde de eadem ait Cicero in *Verrem* 1. cap. xxxi, *insula Delos, quo omnes undique cum mercibus atque operibus conveniebant*. Strabo autem lib. xiv. p. 668. καὶ τὸ ἘΜΠΟΡΕΙΟΝ ἢ ἐκείθεν, πανταλῶς ἢ ΜΕΓΑ τῆ παλυχηρῶτων Ἡ ΔΗΛΟΣ, δυναμῆν μυριάδας ἀνδραπόδων ἀνδραπόδων καὶ δίκασθαι τῆ λαπιμύσας, ὡς καὶ παροιμίαν ἡσίοθαι λέγει ταῦτα,

Ἐμπορε, καταπλευσοι, ἐξέλυ, πάντα πύργου,
non pascui aberas, a Cilicia nempe, ἘΜΠΟΡΙΟΝ omnino MAGNUM,
ac opulentiū, DELUS: quod una die poterat mancipiorum myriadas accipere & auferre; ut etiam proverbiū exhiberit, mercator appelleμασται, εσπεσε, omnia sunt vendita. Ut non mirum sit proinde, quod eadem Delus, commune Græcorum emporium, apud Pausaniam, quod notatum etiam ad v. 16. hujus Hymni, appellari meruerit; ac statim in ea Insula conventus mercatorum, sicuti in veteri marmore Deliaco (de quo facta ibidem, & paullo ante mentio, in Cl. Sponii Miscell. p. 344.) decretum legitur, sancitum a τῷ κοινῷ τῶν Τυρίων Ἐμπορίων καὶ Ναυκλήρων, *A Communi Tyriorum Mercatorum & Nauclerorum*, in Delo; ut inde iterum in fine ejusdem decreti, ἡ Σύνοδος τῶν Τυρίων Ἐμπορίων καὶ Ναυκλήρων, *Conventus Tyriorum Mercatorum & Nauclerorum*. Ne ea rursus hic addam, quæ de Atheniensium in eadem Delo habitationibus, colonis, mercatu, redivibus modo diximus ad v. 314. Coniungitur autem hic a Poeta αὐτῆς ἔμπορε, sicut Hym. in Jovem vers. 70. καὶ ἔμποροι, ναυίων ναυίος legas, ac ubi αὐτῆς de ἔμποροις μετρεταιρίοις, mari nempe quæstum facientibus, subinde a Græcis vocari vidimus. Ut nunç de pio Ænea fileam, qui cum sociis neque quæstus tamen causa, navigans, eandem sacram Insulam haud præterit; immo, ut ipsemet de suo in eam adpulsu narrat Æn. l. 11. v. 78.

Hinc feror, hac fessos TUTO placidissima PORTU

Accipis; egressi veneramus Apollinis urbem.

Quo referri insuper debet cultus ille, quo, ut e Delio Auctore seu Semo in Delia, refert Athenæus l. viii. p. 335, in Delo mulieres solitæ, Βριζῶ, Deam somniorum interpretem, prosequi; eoque ritu, ut scaphas cibus omnibus, præter pisces, refertas offerrent; pro omnium salute eidem vota nuncupantes, & quidem, ut *ναυος* (nempe tam onerarias seu ἔμπορικῆς), quam sacrorum causa in Delum vela facientes, aut inde solventes) *servantes incolantes*, ὡς τῆς τῶν πλοίων εσπέριας. Cujus insuper Βριζῶ, tanquam per somnia vaticinantis, meminit Etymologus; Hesychius autem Βριζῶ, μάντις (non ut ibi una voce legitur, Βριζομαντις) εσπέριας. Ad quæ haud incommode adduci possunt illa Æschyli Agam. v. 282.

Χο. Πότρε δὲ ΟΝΕΙΡΩΝ φάσμα' ἰνπεσθῆ ΣΕΒΕΙΣ.

Κλ. Οὐ δὲξον εἰ λάοιμι ΒΡΙΖΟΥΣΗΣ φρονός.

Chor. Num SOMNIORUM visa probabilia COLIS?

Cly. Non amplius utique opinionem somno gravata mentis;

[Kk 4]

et

& quæ cæteroque voce βερίζειν, non de meridiano quidem post cibum somno, uti eam proprie sumendam notarunt Grammatici, sed de infante, cui uber surgenti somnus obrepit, adhibuit idem Tragicus v. 807 ubi Clytemæstra ait ad filium Orestem, Μασόν, ὡς ἂν σὺ ποδά δὲ βερίζων ἄμα, Μαντιμῶν, ad quam sapiens dormituriens simul &c.

V. 320. Τὰ λαίφη ὡκίεις ἐρείλαρτο] Euripides Hecub. v. 320.

Λινόκροκον φάρσιν εἰδων,

Navis e lino crocei coloris velum demittens,

ubi nempe λινόκροκον φάρσιν, pro λαῖφος seu velo dictum; quomodo nempe λινόπληρα, vela vocat Æschylus Prom. v. 467. aut βύσσινον ἴσιον, velum e bysso, Athenæus l. v. p. 206. Ut vero propria vox εἰδων apud Græcos ea in re, seu ubi de velo navis contrahendo agitur, sic inde λόγον εἰδων, pro sermonem contrahere dixit Euripides Bacch. v. 668. ἢ λόγον τελωμαδα; an sermonem contrahamus?

V. 321. βωμῶν ὑπὸ πλῆγῃσιν ἐλίξαι] Unde proverbium, Δίλε κακὸς βωμὸς, Deli mala ara, apud Hesychium, & quod ibidem continua explicat, τὸ περτείρειν κύκλω τὸν ἐν Δίλῳ βωμὸν, καὶ τύπιδαι Ἡρῶν τῆς Θεῶν, ἐνχαριστήρια τῆς ἀπὸ τῆ λαβυρίνθου φυγῆς, circumire in Delo aram, & flagellari. Incepit hoc in Delo Theseus, in grati animi significationem, ob exitum e labyrintho. Unde liqueret dici hoc de illa saltatione, de qua paullo ante, in Delo ad aram Apollinis a Theseo inducta; & qualem Γέρανοι appellatam ibi vidimus. Verum de alio hic agi ludicro seu tripudii genere, quo advenæ in Delum mercatores ad aram Apollinis Delii, eundem colere forent soliti, abunde vel ex eo constat, quod de illo non a Theseo quidem, sed a Deliaca Nymphe, reperto, mox tradit Callimachus, ἃ Δηλίας ἔνυρτο νύμφη, qua Delias reperit nymphe: ac præterea, non ut ille Γέρανῶν ad aram Veneris in Delo, uti supra v. 314, sed Apollinis Delii eadem hæc saltatio fieret. Adde hic, quod tradit Ælianus, fanum in Leucadio promontorio existisse, ubi festum eidem celebratum, καθ' ἣν (ἰορτὴν) καὶ τι πύθμια πηδῶσι τῷ Θεῷ, in quo festo saltationem quandam in honorem illius Dei peragunt. Haud ab simile vero huic ad aram Apollinis Delii ludicro, illud Panis festum in Arcadia, ubi scyllis flagellatum ejus simulacrum apud Theocritum legitur Idyll. vii. v. 106. Ut de illis apud Phineatas Arcadas Cereris Cidarix sacris fileam; ubi, teste Pausania l. vii. p. 480, Dæx sacerdos populares virgis cædere consueverat; aut quomodo notæ Laconum μαστιγώσεις, de quibus ait Libanius de vita sua pag. 9. ἀλλὰ ἔν μὲν ἐφ' ἰορτὴν Λακωνικὴν τὰς μάστιγας ἐπενογόμενος, sed nunc quidem ad festum Laconicum, flagrorum videlicet, properans. Ad quæ proinde ac similia instituta respexit, qui ἀσπμαστιγώσεις flagellationes in festis Græcorum observat, Theodoritus Serm. x. de Oraculis pag. 625. T. iv. Haud opus vero hic inquirere in illud Apollinis Oraculum, quo aram ejus in Delo cubicam, non flagellare quidem, sed duplicare jussi sunt Delii; idque ut a præsentī calamitate seu morbo, quo laborabant iidem, liberarentur; prout id tradit Plutarchus in Socratis Genio p. 579, ac ante quæ Eratosthenes in Epistola ad Ptolemæum Evergetem, κύβη τῷ δι-

πλα-

πλασιασμός, seu *cubi duplicatio* inscripta, & quæ cum aliis viri illo ævo omni scientiarum genere excellentis, opusculis Oxonii post Aratum, uti id jam ante tetigi, sunt vulgata. Neque enim id hujus loci, & præterea cum ibi ab eodem Eratosthene, tum a summis præfici ac hujus etiam ævi Mathematicis ventilatum jam sæpius ac discussum; prout de eodem aræ in Delo διπλασιασμῶ dixerat rursus alibi Plutarchus, nempe de EI apud Delphos p. 386, ὃ τῆς ἀκρας ἕξως πρὸ γυμνασίου ἔργον ἐστίν, quod *summa est rerum geometricarum peritia opus*.

V. 322. Πρίμωνι ὀδωκτάσαι ἀγνὸν ἔλαιος] *Olea*, quam nempe in Delo, & juxta parientem Latonam, existisse supra vidimus ad v. 261. hujus Hymni. Illius autem *olea stipitem*, tradit hic Poeta a mercatoribus advenis in Delum, idque circa Apollinis aram, demorsum, eoque ramis ejusdem *olea* devinctis retro manibus, ad eandem aram rite flagellatam saltasse. Quod hic in Scholiis dicitur, ἐξηγκλισμένους ἐκ τῆς ἔλαιος, h. e. ut prior illa vox apud Hefychium explicatur, ὀπαδίας, ἐκ τῶν ὀπίσω δίδυς, καὶ ἐξηγκλισθίας, nempe ὀπαδίας seu rectius, quamquam obstat confusa sæpe in eo Grammatico litterarum series, ὀπιθίας, tergo vinculus, & insertis manibus, ut cubiti promineant. Unde ὀπιθία κωνίσας, quod non in Thesauris Linguæ Græcæ, sed tamen apud Aristotelem reperies Rhetor. l. III. c. XIV, pro *cubitos* seu *brachia exsertens*, prout solent athletæ ad decertandum accincti. Quomodo Pan vincitis seu inflexis post tergum manibus, περιῆχται τῷ χεῖρῃ, depictus traditur a Philostrato Icon. l. II. p. 798. juxta significationem vocis περιάγειν pro κῆμπλιν, quam tradunt veteres Critici. Occurrit alioquin vox παραγκλισίζομαι, pro *cubito terello*, non apud Lucianum solum in Timone, quod viderunt alii, sed apud eundem præterea seu ignotum potius Philopatridis Auctorem p. 1005. Tom. II. ed. Salm. Voce autem ὀδωκτάζειν, juxta Callimachum, usus etiam Apollonius l. IV. v. 163. Ἀμφὶς ὀδωκτάζορτι, ubi Critici, δάκνορτι, mordenti.

V. 324. κωρίζορτι καὶ Ἀπόλλωνι γελᾶσθν] *Apollini ludenti* seu *oblectanti*, non *juvenescenti* cum Interprete. Sic de Diana v. 3. Hym. in eandem, παῖς ἔτι κωρίζουσα, non *puella adhuc adolescens*, ut ibi etiam Interpretres de Diana adhuc infante ac in parentis genibus posita, sed se tunc *infantium more oblectans*, sicut ibidem monui. Sacra autem veterum, non cum omni solum festivitate, quod iis solemne, sed cum risu & scommatibus peragi subinde solita; qualia non Saturnalia solum existere, aut Apollinis hujus Delii, sed Apollinis etiam Αἰγλήτυ sacra in Insula Anaphe, quæ cum plurima dicacitate ac risu virorum juxta ac mulierum inter se celebrata, & qua occasione etiam id factum, tradit Apollonius Rhod. l. IV. v. 1723. &c.

ἐκτὶ ἄπειρα

Ἴσχωσιν ὡς σήθιασι γέλω δίνου,

Neque enim postea

Continere intra pedibus risum potuere &c.

Ita de Festo Mysiæ Cereris in Achaja apud Pausaniam l. VII. p. 454. quo durante ἀφικουμένην εἰς τὰ ἱερὰ τῶν ἀνδρῶν, αἱ γυναῖκες τι εἰς αὐτὰς, καὶ ἀνά μίρον

[K k 5]

μήρος ἐς τὰς γυναῖκας οἱ ἄνδρες, γίλωτί τε ἐς ἀπάλλυς χροῦται καὶ σκαίρωμασι, *vires templum ingressis* (ubi nempe ambæ solæ ab iis relicte fuerant mulieres) *eos mulieres*, & *per vices feminas viri, multo cum risu stultisq̄ excipiunt scotomatibus*. Ut jam de risu ipsius Cereris nihil dicam, ob Jambes ancillæ *scotomata*, & *abscœnum adspœctum* in domo Hippocœontis, ac inde renovatis, præclaræ scilicet hujus rei, in sacris illis Eleusiniis, ritibus. Quibus adde eandem jocandi licentiam in Thesmophariis ejusdem Dexæ sacris, teste Apollodoro l. 1. c. vi. inde quoque adhibitam, & qua de re infra ad v. 18. Hym. in Cererem. In tanto enim festorum apud Græcos numero, pauca admodum exstitisse legimus, quæ cum planctu & lamentis, risus aut hilaritatis loco, fuerint peracta; nisi forte vel *Adonia*; vel *Phrygia Dea sacra*, seu, ut de iis Arrianus loquitur *Tactic. p. 75. ed. Batav. Τὸ πένθος τὸ ἀμφὶ τῇ Ἀσπὴ Φρύγιον ἐν Ρώμῃ κινεῖται*, & *luctum ob Attic Phrygiæ Roma lugent*; vel apud Corinthios *Heq̄ia*, quæ similiter Junonis *πένθμων ἱερῶν*, seu *lugubre festum* exstitisse, tradunt veteres Euripidis Enarratores *Mede. v. 1379*. Adde Ariadnæ a Theseo deselictæ lugubre apud Naxios festum, teste Plutarcho in Theseo p. 9; aut Atheniensium *Θρασύριον*, in quibus a præcone ΕΛΕΛΕΥ, quæ consternationis formula, clausari, docet ibidem Plutarchus pag. 10. Ut feralia hic mittam, & nota Osiridis apud Egyptios sacra; aut qualem ceremoniarum inter Ægyptiacas & Græcicas in sacris diversitatem observat Apulejus de Deo Socratis, *Ægyptiaca Numinum fama, plena PLANGORIBUS, Græci planguntque choris*; Immo sicut pridem de solemnibus veterum sacris agens Orpheus seu Onomacritus *Argon. v. 32. Ἐρῶνς τ' Ἀργυπίων, λαμπραῖα καὶ Ἐgyptiorῶν* commemorat. Unde etiam festa id genus cum plangis & planctu, non Diis convenire aut bonis genis, sed malis tantum a Xenocrate tribui, docet Plutarchus de Isid. p. 361. Immo intra hilaritatem stetit etiam Hebræorum festa, liquet abunde e veteri fœdere, & Hebræorum, qui de iis agunt, magistris; adeo etiam ut non licuisset flere die festo apud Hebræos, tradat Josephus *Origin. l. xi. c. v.* & ab Esdra solemnī festi Tabernaculorum die, dictum, *μὴ ἀκροῖσθαι, ἵνα γὰρ ἰορθῆ, καὶ μὴ δέῃ ἐν αὐτῇ κλαίειν ἢ ἄ ἔξῃαι, καὶ σφῆρῃ, ἐστὶ ἐπισημῆματα, nec oportere ea die lamentari, non enim id licere*. Quibus nempe consona, & alio quidem ante illud festum die, existant *Nehem. viii. 9. & 11. Γελασὺς* autem, ut hoc addam, hic dicitur, sicuti *Θαμῆρος*, seu *amatorium colloquium* proci & puellæ inscribitur Theocriti *Idyllium*, de quo jam ante *xxvii.*

V. 325. *Ἰσίη, ἢ ἡτῶν ἑνάσις*, } *Ἰσίη* nempe hic *Deles* appellata Jonice pro *Εσίη*, sicut *Ἰσίη* etiam apud Herodotum de *Vesta* dicitur l. iv. c. lxx. *quam Scythæ maxime colerent, ἰλάσκοντες Ἰσίῳ μὴ μάλιστα*. Ita Cejorum in Delo *cella* seu *caenaculum*, & de quo supra ad v. 3, *Ἰσιωτίριον* pro *Ἰσιωτίριον* dicitur apud Herodotum l. iv. c. xxxv, aut vero *Επίσιος* Juppiter, pro *Εφίσιος* apud eundem Auctorem vocatur l. i. c. xliv. Unde etiam explicandus *Anacreon* apud Athenæum l. x. p. 447. *Ἡμίονος τῆς Ἰσίης*, de potu nempe *Jovi Επίσιῳ* seu *Εφείῳ*, aut *κατὰ Vesta supra*

præ focum libari in convivii solito. Quod proinde non debuit magnæ Casaubono videri obscurissimum, nihilque in libris veterum repertum; aut vero a se excogitari potuisse, quo illis Anacreontis verbis lucem aliquam adferret. In Græcis autem ad hunc Callimachi locum Scholiis, ratio redditur, cur Ἰσίη seu Ἐσίη *Delus* hic dicatur; quod nempe sicuti aræ vulgo in medio ædium essent sitæ; ita *Delus* etiam in medio Cycladum. Cui & illud, ac forte adhuc magis opportunum, addi hic potest, quod Prytanæa apud Græcos τῆ Ἐσίη seu *Vestæ*, ut aliunde notum, sacra, vulgò in media seu penetrali urbium parte essent erecta. Vestæ autem simulacra (ut ea de re plenius agitur in nostra de *Vestæ* & Prytanibus Græcorum, eaque de quo a nobis recensita & amplificata *Diatriba*, ac infra etiam ad v. 139. Hymn. in *Cererem*, κατὰ τὰς πόλεις Πρυτανίαι) in iisdem Prytanæis, ac in privatis etiam ædibus, in earum penetrali seu media parte vulgo erant itidem sacrata. Hinc dicta quoque pridem *Vestæ*, non solum in *penetralibus* habitare, ut apud Maronem lib. v. vers. 744. *penetralia Vestæ*; sed in Orphicis dudum ante, ἡ μίσην εἶχαν ἔχεις, *que mediam domum obtines*, & apud Phornutum cap. de *Cerere* & *Vestæ*, de hac, κατὰ μίσην ἰδρυταί τας οἴκους, *in medio erigitur adibus*. Unde quemadmodum ædes aut ara Apollinis Delphica, Ἐσίη μισομφοραλος, *ara seu sedes penetralis* apud veteres Tragicos, Æschylum *Agam.* vers. 1065. & alibi, haud semel appellata; quod nempe urbs Delphi orbis haberetur, juxta Poetam in *Priapeis*, *umbilicus*: ita haud minus *Delus* in medio Cycladum sita, in imo *Cycladum* etiam, uti supra vidimus, & præterea *Latonz* partu ac Apollinis natalibus & cultu veneranda, ἰσίη νήσων, & ἐνέσιος, *Vestæ Insularum* ac *fortunata* hic dicitur; quum ἰσίαν etiam & ἰδραν promiscue de ara dixerint iidem Tragicæ, sicut Æschylus *Suppl.* vers. 510. Οἰῶν ἰδέσθαι, *Deorum aras*. Unde ἰδρύται etiam iidem, qui ἐπίσιον seu ἰκίται, *supplices* appellati. Etymologici M. Auctor ἰδρύται, εἰ οἰκίται, ἀπὸ τῆ καταφυγῆς εἰς τὴν Ἐσίαν, ubi pro οἰκίται, una dempta littera, ἰκίται legendum continuo videbatur, ni obstitisset Plutarchi locus de fano *Theſci*, servorum apud Athenienses *Aſylo*, in *Theſco* p. 17. εἰς δὲ φύξιν οἰκίταις, *est autem perfugium famulæ*; ac prout etiam ad illud Cornici *Equit.* p. 360.

καθῆδαι μοι δοκῶ

Εἰς τὸ Θεστίον πλεύσαι, ἢ πρὶ τῶν σιμωνῶν Θεῶν,

Considero mihi videor

Cum navigantibus ad Theſcum, aut ad venerandam Deorum seu Eumpeidum,

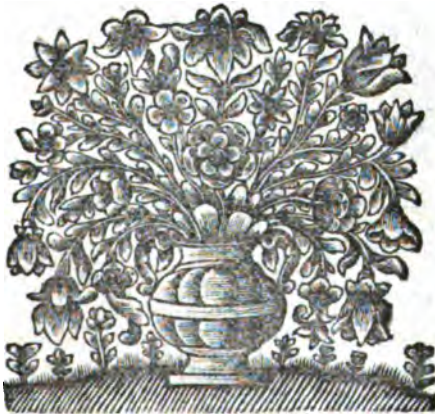
fanum vel aram, notant Critici, ἐνταῦθα οἱ καταφυγόντες τῶν οἰκιστῶν, ἀστυλίαν εἶχον, *eo confugientes servi, asylo nanciscebantur*. Hæc autem, quam modo adtuli, vera est hujus apud Callimachum loci interpretatio, prioribus, ut tot alia, illius editoribus intacta.

V. 326. καὶ ἢ ἐν ἰλοχυσάτο Λητῶ] Malle, quod in medio relinquit *H. Stephanus*, καὶ ἢ ἰλοχυσάτο Λητῶ, vel potius ἢ ἐν ἰλοχυσάτο Λητῶ, nempe quod præcedit, χρίται δ' Ἀπόλλωνι τῷ, *salveas autem & Apollo,*

Ο.

& , *qua eum peperit* , *Latona* . Ut proinde in fine hujus in Delum Hymni , cum Apollo , de cujus in eadem Insula partu , ara præterea & sacris modo actum erat ; tum ipsa , quæ cum ibidem pepererat , *Latona* , & de cujus variis ante partum erroribus , ac felici tandem puerperio , quo enixa erat eundem Apollinem , toto hoc Hymno egerat Callimachus , hoc epiphonemate , pro consueto hymnorum more , compellentur . Adeo ut hunc etiam loci sensum haud male amplexus sit Vulcanius , neque proinde redargui eo nomine debuerit , dum postrema hæc verba reddit , *& tu Latona puerpera salve* . Neque enim de *Diana* , aut de *Latona* , eam in Delo , qua de re supra diximus ad vers. 285 , enixa , ulla in toto hoc Poematio facta fuerat mentio , aut in superiori etiam in Dianam hymno ; ut proinde haud consentaneum videatur , quod coronidis velut loco , & Dea illa ne quidem nominata , hic tamen compellari aut intelligi eadem debuerit . Adde , quod hanc Insulam Delum , *Latona* pro Calauria a Neptuno datam , perhiberi , adductisque etiam Ephori ea de re versibus , tradat Strabo l. VII. p. 374 , quique etiam apud Pausaniam leguntur lib. II. p. 148 . Unde quoque *Latona* fanum seu *Λυτώον* in Delo existisse , & simulacrum vetusti valde operis , ac proinde ligneum & informe , liquet e Semi Delii de eodem apud Athenæum lib. XIV. pag. 614. narratione ; quod nempe Parmenisco Metapontino , casu eam in Insulam delato , illius simulacri adspectus continuo risum excitavit ; ac inde ille a morbo acriori liberatus , eandem *Latonam* , responsum illi ante ab ea editum recordatus , impense deinceps coluerit . Qui *Latona* etiam cultus , non intra hosce Delios stetit , sed ex eadem hujus in Delo puerperii , aut vero ejusdem parturientis fama seu fabula , cum ad *Lycios* , qua de re supra ad vers. 41 , aut ad *Atticos* , tum ad *Argivos* ac *Messenios* in Achaja ; ad *Mansinenses* Arcadas , ad *Phastios* in Creta , ubi festum ejusdem *Dææ Endoræ* dictum , aliosque transit ; ut vel e Pausania pag. 59. 124. & 468 , Antonio Liberali Fab. XVII. Stephano in *Ἀμφιγύσια* , ac aliunde constat . Quibus addi etiam debent *Ægyptii* , a quibus in urbe Bubi *Latona* Oraculum præ omnibus aliis celebratum , tradit Herodotus lib. II. cap. LXXXIII . Immo hinc veteres ac insignes *Tripolitarum ad Meandrum* nummi , in quibus cum *Latona* , vel sub illius habitu Agrippina Neronis , qui se nempe pro Apolline citharcedo haberi ac in nummis quales etiamnum visuntur , signari itidem voluit , mater sedens cum sceptro & cum inscript. ΑΗΤΩ ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩΝ , *Latona Tripolitarum* ; tum celebrata in illius honorem , ab eaque denominata , *Pythia* nempe in corona laurea , ΑΗΤΩΕΙΑ ΠΥΘΙΑ , circum ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩΝ , *Latona Pythia Tripolitarum* . Sed cujus præclari ac rarissimi utriusque nummi , quamquam prior , quem versavi in Thesauris Gallorum Regiis , sit a Trifano , nobili Antiquario , in Nerone dudum vulgatus ; alter in specimine eadem laude excellentis Morelli nostri jam proset icones , ideo hic promendas duxi , quod nec eadem , utut in libris illis edita , inde in omnium oculos incurrant ; nec opportuniori præterea hic non in Delum magis , quam

OBSERVATIONES IN HYMNUM IN DELUM. 525
in Latonam, & in cujus nomen idem nunc etiam definit, Hymnus,
emblemate potuerit a me illustrari.

OBSER.

OBSERVATIONES

IN

H Y M N U M

IN

LAVACRUM PALLADIS.

EΙΣ ΛΟΥΤΡΑ ΤΗΣ ΠΑΛΛΑΔΟΣ] Quænam fuerint hæc *Palladis* ΛΟΥΤΡΑ seu *Lavacra*, traditur a Græco Interprete ad prima hujus Hymni verba, ὅσαυ λωτρεχοὶ τῆς Παλλὰδος, ποιοῦσιν ἰοτρίκας Πάλλιδος &c. Unde id jam ad eadem adnotavit vir doctus; stata nempe quadam anni die, ab Argivis virginibus, delatum solemnè pompa *Palladis* simulacrum, una cum Diomedis, de quo infra plenius vers. 35, clypeo, quo illæ utrumque Inacho amne rite abluerent. Non solæ scilicet in solemnibus veterum sacræ, eorum, qui iis operabantur, lotiones & καθάρσεις usitatæ, prout ἁγίων τῆς προφητίδος, *lavacra vatis Pythia*, antequam eadem redderet oracula, commemorat Jamblichus de Myster. Sect. 111. cap. xi: sed ipsorum etiam numinum, Dearum maxime, ἁγίων subinde seu *lotiones* adhibetæ. Hinc in veteri urbis Calendario, quo præcipua Romanorum festa ac solemnèia ad suos menses ac dies referuntur; & quale vulgavit Herwartus, ac inde in Uranologium suum retulit doctissimus Petavius; tum e Bibliotheca Vindebonensi, paucis admodum immutatis Cl. Lambecius Append. l. iv, legitur in Februario, *Ad V. Kal. Mart.* LOTIO; in mense autem sequenti, *Ad VI. Kal. April.* LAVATIO, nempe Rheæ seu Matris Deum simulacri Almone fluvio ablui ea die, ut ab Ammiano præterea l. xxiiii. c. iv. & Vibio Sequestro de Fluminibus traditur, soliti; ac proinde quibus totidem stata apud Romanos, qualia hæc *Palladis* apud Argivos, ΛΟΥΤΡΑ indicantur. Adde hisce Atticorum ΠΑΥΝΤΗΡΙΑ, quibus, ut e Plutarcho in Alcibiade p. 210, & præcis Grammaticis constat, quod jam occupavit diligentissimus Meursius libro de festis Græcorum, non ipsum quidem, ut hic apud Argivos, hujus Minervæ signum, sed detracta eidem ornamenta, solemnè ritu ac pompa, ablui itidem apud Athenienses consueverant. Neque vero duntaxat dictum jam Matris Deum simulacrum, ac ut opportune id hic ab aliis monitum, sed carpentum etiam, quo illud vehabatur, *Almonis undis ablui* solitum, refert dicto loco Ammianus; & firmant præterea D. Ambrosius ac Prudentius iis verbis, quæ postremis eruditissimi Lindebrogii curis sunt ad eundem Marcellinum animadversa. In ipso autem noto Lucani, quæque ibidem adducitur, de illo Rheæ ἁγίων versu lib. i. v. 600,

v. 600, legendum, prout in veteribus aliquot illius Poetae scriptis libris, quos olim contuli,

ET LOTAM parvo revocans *Almone* CYBEBEM, non *Cybelon* aut *Cybellen*, ac prout in Catulli carmine in Athyn, *Cybele* & *Cybebes*; pro *Cybele* & *Cybelles*, in accuratissima Grævii nostri, viri omni doctrinae ac humanitatis laude excellentis, editione legitur, & quidem prævio veterum apud Græcos Poetarum exemplo, ut Anacreontis Od. xlii. *οἱ μὲν καλῶν Κυβήβην* &c. Ipsum autem Romanorum in abluenda hac Dea, seu ejus simulacro & carpentō morem, ē deducto a Phrygiis situ emanasse, tradit, ut observo, Arrianus Tactic. p. 75. ed. Batav. ubi de Phrygiæ hujus Deæ apud Romanos sacris agens, addit, καὶ τὸ ΛΟΥΤΤΟΝ δὲ ἡ Ψία, ἐφ' ἧ τὸ πίνθος λίγαι, τὰτ Φρυγῶν νόμῳ ΛΟΥΕΤΑΙ, *Rhea quoque LAVACRUM, quando luctus ille desinit* (de quo supra ad v. 324. Hym. in Delum) *Phrygio more peragitur.* Romæ itidem Kalendis Aprilis, tota a mulieribus, quæ myrtis coronis redimitæ, Venus; ut id præter Plutarchum in Numa p. 72, refert Ovidius Fast. l. iv. v. 135,

Aurea marmoreo redimicula tollite collo:

Demite divitias, TOTA LAVANDA DEÆ est:

immo lotæ quoque ejusdem Deæ, ut continuo addit, comites,

Vos quoque sub viridi myrto jubet ipsa LAVARI.

Quæ ut obvia, numinum nempe id genus, seu simulacrorum, quibus eadem effingebantur, λυτῶν, ita haud adeo forte tritum, unde hic ritus apud veteres illas gentes emanarit: cujus tamen haud una neque obscura tradi potest causa. Fœdari nempe & pollui haud una ratione poterant eadem veterum numinum, crecta in templis, aut ad eorundem aras, & in privatarum quoque ædium vestibulis, publicisve locis; simulacra. Unde Athenis eadem æneis lunulis tecta, ne avium nempe stercore conspurcarentur; ut id nos docet Aristophanes Avib. p. 595. *μηρίσκυς φορεῖν, ὡς περ ἀνδράωντις, λυτῶνας ferre, sicuti statua, ubi veteres Critici notant, μηρίσκυς, σκεπάσματα, ἀλλ' τὸ μὴ ἀπακατῶν κατ' αὐτῶν (ἀνδράωντων) τὰ ὄνια, lutulas, opercula, ne inquinarentur eadem avium stercore; & qua itidem de causa Jon in cognomine Euripidis dramate v. 177, templi Delphici custos, aves similiter arcet, ne illius ædis donaria aut ipsa ædes ab iisdem fœdarentur. Verum haud minus, tum iisdem aliisque sordibus, tum aeris præterea injuriis, humidoque cælo adfecta, quæ e cedro maxime, cupressu, aut blea constabant Deorum aut Dearum signa, ac inde, ob tenuem nempe, quæ iis inerat, humorem, sudare etiam eadem credita, & quod postea portentosi loco habitum, ut id egregie observat Theophrastus, cum H. Pl. l. v. c. x, tum de C. Pl. l. iv. c. iv. Immo de quibus fœdatis vulgo Deorum simulacris in fanis gentilium, adeo ut subinde ne agnosci quidem eadem possent, insignis occurrit Chrysofomi locus Serm. 11. in S. Babylam p. 450. T. v. ed. Savil. καὶ τὸσάυτη ἐπικεκμημένη τῷ ἑοανῶ τὴν κόνιν, ὡς μήτε ῥίνα, μήτε ἐφθαλμῶν, μήτε ἀϊβάτι τῷ αἰσώπῳ φαίνεται μότῳ, *saltem autem incunctabiles simulacro pulverem, ut neque**

neque nasus, neque oculus, neque alia quavis faciei pars appareret. Immo qua de re dictum jam ante fuerat ab Arnobio lib. vii. pag. 237. ed. Batav. LAVATIO, inquit, *Deum Matris est bodie. Sordeſcens enim Divi*, & AD SORDES ABLUENDAS *lavantibus aquis opus, atque antiqua cineris frictione.* Accedebat quod iisdem simulacris varia subinde adpenderentur donaria, ut *Dez*, de qua actum, Phrygiæ, de-tonſæ adſecularum ejuſdem ſeu Gallorum comæ: prout id e veteri & inedito adhuc liquet Epigrammate, quod exſtat inter alia *ἀνάλωτα* MSS. olim Palatini, nunc Vaticani.

Ἐνδύτα κὲ πλοκάμους τέτυξ δέτο Γάλλοι ὄρεϊν

Μητρὶ Θεῶν, τοίης ἱνικὰ συντυχίης,

Indumenta & crines hoſce dedicat Gallus montana

Matri Deum, talem ob eventum.

Mitto nunc alia aliis numinum ſignis, pro eorundem nempe cultu, arte, aut merito, adpendi itidem aut dicari, idque ex voto aut alia quacun- que de cauſſa, olim ſolita, arma puta, veſtes, tabulas, tripodes, inſtrumenta, quæ nempe illis numinibus grata aut alioquin propria cenſebantur; ac unde ait apud *Æſchylum* Suppl. verſ. 472. *Danaidum chorus*, quamquam iisdem verbis aliud quidpiam occultaret,

Νίους πίναξι βρετρία κοσμήſαι τάδε,

Novis tabulis ut ſimulacra hac ornem.

Cujusmodi proinde donariis, e Veneris apud Romanos ſimulacro prius demptis, totam eam tum lavandam, ſeu ejuſdem *Dez* ſignum, dixit adducto paullo ante Faſtorum loco *Ovidius*, *Demite divitiis* &c. Immo unde factum, ut detracta illa numinum ſimulacris ornamenta, ſubinde etiam ſolemni ritu, uti paullo ante de *πλυνηθῶν*, dicto inde apud *Atticos* feſto vidimus, lavarentur. Verum erant aliæ peculiare adhuc & religioſæ quidem hujus ritus, de quo hic a *Callimacho* agitur, cauſſæ. Solita nempe non ornari ſolum id genus donariis ea numi- num a gentilibus ſimulacra; ſed eadem etiam ab iis, a ſupplicibus au- tem maxime (quæ iisdem vulgo *Aſyli* loco, iisque cæde ſubinde aut alio ſcelere pollutis) adprehendi & adrectari, & quod *βρετρίων ἔχουſαι*, *ſimulacra Deorum tenere*, ab *Æſchylo*, uti ante vidimus ad verſ. 307. *Hym. in Delum*, dicitur *Sept. Theb. v. 97.* Unde etiam id in more olim poſitum, ut iidem ſupplices ſiniſtra manu ramos *ἰατηραίας* gesta- rent; dextra autem Deorum ſigna adprehenderent, ut liquet ex alio ejuſdem *Tragici* dramate Suppl. v. 199. ubi jubentur a patre accedentes cum *ἰατηραίας* ad *Jovis* aram *Danaides*,

Σιωπῆς ἔχουſαι ἀφ' ἑριῶν ἰωνύμων,

Cum reverentia eaſdem gereſtare manibus ſiniſtris;

ac ubi vetus *Enarrator*, ὅτ' ἔſτω, ἀντίχειρὶ τῆ δεξιᾷ τῶν ἀγαλαμάτων. τῆ ἀριστερᾷ τὴν κλάδος κατέχειν, quod eſt, *adprehendite dextra ſta- tuas, ſiniſtra ramos ſupplicum tenentes.* Nihil proinde eorundem nu- minum ἀγνεία convenientius exiſtimarunt iidem *Gentiles*, quam ut adrectata impuris aut profanis alioquin manibus, ac inde veluti in- quinata eorum ſimulacra, ſtato ſolemniſque ritu, & quod maxime ἀγνῶ

& *καρθίον*, qualis Minerva, Deam decuit, abluerentur. Cujus etiam rei luculentum utique exemplum suppeditat Euripides in Iphigenia in Tauris, ubi eadem Deæ sacerdos, tanquam contrectatam a polluto materna cæde; ac proinde manuum piaculo devincto Oreste, Tauricæ Dianæ statuam lavari velle fingit vers. 1041.

Κακίνο νύμφη σὺ θιγόντος, ὡς ἑστῆ;

Idem etiam dicam, cupere se, utpote a te contrectatam, lavari.

Unde postea Regi Thoanti eandem statuam, tanquam ab hospitibus impuris, Oreste nempe & Pylade, pollutam, a sua sede se avertisse; ac, ut inde ait, vers. 1199.

ΑΓΝΙΣΤΕΟΝ μοι καὶ τὸ τῆς Θεῆς ΒΡΕΤΑΣ,

PURIFICANDA, seu mari, quod ante dixerat, LAVANDA *mihi est Deæ STATUA*;

liquidem, ut ipse Rex continuo addit, *matricidæ* Orestis macula eam *polluit*. Accedebat etiam ea, quæ invaluerat, opinio, & quæ propior adhuc hujus, de quo hic agitur, loti apud Argivos Palladii, seu horum Παλλάδος λυτρῶν causâ. Nempe quod *lavacris* id genus cum purificari, prout de Junone mox dicitur; tum delectari & recreari Numinum, quæ illis vulgo Gentiles adfingebant, corpóra; sicut de eadem hac Minerva cum comitibus Nymphis in Hippocrene lavante agitur hoc Hymno v. 71. &c. ac inde lætiora omnia & fausta, quæque situ veluti omni & squalore deposito, iis, ubi illis lavare contingeret, locis portendi vulgo crederentur. Qui ritus seu religio ad eorum quoque simulacra transiit, ea maxime, in quibus peculiarem Numinis vim ac præsentiam inesse iidem existimabant, seu quæ *θεῖα κὶ θείας μεταστάς ἀνοήλια*, divina & divina communicationis plena, seu de divina natura plurimum participare, ut de iis loquitur apud Photium Cod. cccxxv. Jamblichus *ἐν Ἀγαλμάτων*, censebantur. Quo spectant itidem Procli verba in Timæum lib. 11. pag. 83. circa finem, ὡς περ τῶν ἐπὶ τῆς τελετικῆς ἰσορροπῆς ἀγαλμάτων, τὰ μὲν ἐστὶν ἰθανῆ, (non ut ibi legitur, ἀφανῆ) τὰ δὲ ἐνδὸν ἀποκρίπτῃ σὺμβολικῆς τῶν Θεῶν παρουσίας, ἢ καὶ μόνους ἐστὶ γινώσκω τὰς τελεταῖς, *quæ admodum, quæ a perfectrice sacrorum religione erecta simulacra; quorum alia quidem sunt invisibilia; alia autem intus occultans symbolicam Deorum præsentiam, quæque solis nota sunt sacrorum mystis.* Qualia proinde simulacra *ἁποσκυνύμενα*, ac ut addit, καὶ θυσίαις καὶ τελεταῖς γεραιόρμενα, *adorata ac victimis ac sacris mysticis celebrata a Gentilibus*, dicit Theodoritus *Ἐκκλησι. Θεοσπ. serm. pag. 521. Tom. 1v.* Cujusmodi utique de lota, eoque solemnî apud Romanos ritu; Almone fluvio, & qua de re paullo ante, Cybele, seu ejus simulacro, & publica, qua illud ab ea lotione excipiebatur lætitia ac festivitate, tanquam mitiori & magis propitia habita inde eadem Dea, c. Lucano, Valerio Flacco, ac Statio norunt eruditi, & ad Claudianum de Bell. Gildon v. 120. jam vidit diligentissimus Barthius. Quod ipsum de Palladæ, seu *διοκτιῆ* Palladæ; quale ab Argivis (& qua de re infra) haberi crederetur simulacro; apud eos similiter obtinuit; ut & stato tempore ac die, solemnique ritu, & cui dignatus

[L1]

Cal.

Callimacho hic Hymnus, in Inacho fluvio illud a destinatis ad id *Λατρώεις*, de quibus mox, virginibus lavaretur, tum, ut idem Palladium post illud Lavacrum, in urbem denuo, cum lætis faustisque eandem Argivarum virginum gratulationibus ac votis, in quibus etiam definit, ut ibidem videbitur, hic Hymnus, continuo reduceretur. Adeo, ut de aliis hujus Palladis *Λατρώεις* hic agatur, quam de iis, quæ ei cum Junone & Venere, antequam nempe eadem Paridis de forma judicium subirent, communia dicuntur, Anthol. lib. IV. cap. XIX. Epigr. XXXVII.

Ἦεν καὶ Παφίη καὶ ΠΑΛΛΑΔΙ τῶτο τὸ ΛΟΥΤΡΟΝ

Junonis & Veneris & PALLADIS hoc Lavacrum &c.

ac de quibus earundem Dearum *Λατρώεις*, ait apud Euripidem Helena in cognomine dramate v. 682.

ὦ μοι ἑμῶν θεῶν, ΛΟΥΤΡΟΝ ἢ κρητὸν,

Ἰνα θεῶν μορφῶν ἰφάδρυσαι,

Ἐσθῆν ἕμελα κροῖσι.

Hec mea mabo LAVACRA & fontes,

Ubi Dea formam ornantur,

Unde evenit judicium:

ac ut similiter de iisdem Deabus dicitur in illius Tragicæ Andromach. v. 283. *πιδάκων νίψαστο Λαγλάαντα σώματ' ἐν ῥοαῖς*, fontium abluerunt Nisentia corpora in aquis. Ut nunc mittam, quod Junonem quotannis in fonte Canatho apud Argivos itidem lotam, denuo virginem fieri, vulgo ab iis proditum, tradit Pausanias l. II. p. 157; aut quod eandem Deam, celebratis cum Jove nuptiis, in fonte inter Euphratem ac Tigrim pellucido (quibus utique aut vicinis in locis primos τῶν προτεπλασθῶν Hymenæos sacro memorant litteræ) se abluisse, sacro apud accolæ sermone ferri, refert Ælianus de Animal. l. XII. c. XIII. Haud aliter ac de Cerere *Λυαίη* apud Arcades dicta tradit rursus Pausanias l. VIII. pag. 495. quod, post ejus scilicet cum Neptuno (Telluris nempe cum Mari) congressum, in Ladone fluvio eadem laverit. Neque enim postrema hæc Dearum illarum *Λατρώεις* seu *Καθάρσεις* hujus loci; ubi etiam non de Deabus ipsis, sed de earum tantum simulacris, aut potius de Deæ virginis & *εὐλέτρης* seu omnis connubii expertis loca ab Argivis virginibus solemni pompa ac ritu, effigie, festoque eam in sem die, agitur. Quo proinde horum ΠΑΛΛΑΔΟΣ ΛΟΥΤΡΟΝ seu *Lavacrorum* apud Græcos symbolo, internam eos animæ puritatem ac lætitiā adumbrare voluisse, vel inde liquet; quod haberetur eadem Pallas, ut de ea Proclus in Timæum loquitur l. I. p. 51, omnium virtutum procreatrix, quæque *visam impollutam*, ζῶν ἀχραντὸν ac τὸ καθαρόν efficere potis esset: immo de qua ait Aristides Hymn. in eandem p. 29. *εὐφῆται δὲ καὶ ἰερεῖς ΚΑΘΑΡΣΙΟΝ αὐτῆν ἐπιμαλῶνται καὶ Ἀλεξίκανοι τῶν τελευτάτων Ἐφεσοὶ ΚΑΘΑΡΩΝ*, *Propheta autem & sacerdotes EXPIATRICEM eandem vocans, & malorum εὐνοητικατρίττιν, perfectissimamque inspeatricem PURIFICATIONUM seu Lavacrorum.* Quæ in re utique vestigia Mosaicorum rituum licet facile intueri; qui-
bus

bus lotiones externas, in signum internæ purificationis fuisse præscriptas, constabat utique ex iis, ut alia mittam, quæ dicuntur Num. VIII. 7. ac Esai LII. 11: E quibus autem abunde illustratur id quod de eo Gentilium ritu a Tertulliano dicitur de Baptismo cap. v, ac ubi inter alia ad hæc solemnia Palladis ΛΟΥΤΡΑ credo, eum respexisse, dum dicit, *ipfos etiam Deos suos LAVATIONIBUS offerunt.*

V. 1. *λατροχόοι τῆς Παλλάδος*] Dorica nempe Dialecto, ubi de Argivorum solemnî agebatur, & in quorum gratiam hunc Hymnum condidit, ut jam monuit eruditissima Dacera, Callimachus. Accederet, quod Cyrenæus esset, & e Dorum proinde genere seu Lago ἀιδῶν, ut ea de re actum Hymn. in Apoκ. hic Battiaides, & prout Cyrenæi dicuntur a Josepho Αλω. l. II. c. XVI. τὸ Λακόνων γένος, *genero Latrones*, Λατρὸν autem pro Λατρὸν a Laconibus, Dorice quoque, ut notum, loquutis dictum, auctor etiamnum Hesychius, Λατρὸν, δειλὸν ἀλεγομα, Λάκωνες, atque ita non de *lavacro* solum seu *balneo*, quomodo apud Comicum sumitur Νεφελ. p. 182. & 183. sed pro *postmeridiana unctio*, quæ nempe fiebat post balneum, & χύτρα, ut e veteribus Grammaticis liquet, & qua de re obiter egimus ad v. 17. Hymn. in Jovem, fuerunt dicta. Unde utrumque etiam conjungit agens de Sybaritis Athenæus, & ubi eadem voce λατροχόοι, qua hic Battiaides usus ait l. XII. p. 518. κατ' οἷς πρώτοις εἰσέχθησαν εἰς τὰ βαλανία ΛΟΥΤΡΟΧΟΟΙ καὶ παραχύται πιπηδηφόροι, apud quos primum in balnea induciti sunt compedibus vinciti (ne citius quam oportuit, ut ibidem additur, abirent) QUI AQUAM EFFUNDERENT & eosdem illinerent oleo, sicuti nempe vocem ὠδραχύται pro unctoribus, quemadmodum subinde hi dicuntur in antiquis Lapidibus, accepit ibi Dalechampius. In veteribus autem Glossis Græcis ac Latinis, ὠδραχύτης, *mestrinus*, & *mestrinus* ὠδραχύτης legitur; quæ vox tamen *mestrinus* vix alibi, quod sciam, neque in amplo eruditissimi diligentissimique du Cange Glossario leguntur: unde *mestrinus* ibi forte pro *mediastrinus* legitur, notante Prisciano, *mediastrinos* dici servos lavantibus in balneis ministrare solitos, & quod *medias partes balnei tenerent, hoc est, in medio lavantium starent*, ita appellatos. A quibus nempe diversi erant ἀλεπτῆραι, aut qui τελεπῆραι seu τελεπῆρες, aut παιδοτελεπῆραι in Græcorum Gymnasiis, ut e variis senis Coi & Galeni locis liquet, dicebantur; qui nempe non effundebant ipsi in unguendos aut fricandos oleum, sed eodem a παραχύταις seu *mediastrinis* ad id constitutis effuso, ipsi eodem athletas fricabant sedulo. Utrumque vero illud lavandi & unguendi ministerium ancillæ iidem Heroicis temporibus præstare solitæ; sicut de Telemacho & Pisistrato apud Menelatum hospitantibus ait Homerus Odyss. Δ. v. 49.

Τὰς δὲ ἐπιτὶ ἄνθρωποι λῦσαι καὶ χεῖρας ἱλάειν

Hos autem postquam ancilla laverunt & unxerunt oleo.

Λατροχόοι vero similiter, sed nobiliori ministerio, *Palladis* nempe *lectrices* Argivæ, quæ nempe illud lavationis officium recepto more ac ritu, Deæ illius simulacro hic præstarent. Haud aliter ac annuam *Veneris* apud Sicyonios sacerdotem virginem λατροφῆρον appellatam; a si-

mili nempe præstita huic Deæ, & prout de lota solemnè ritu apud Romanos Venere paullo ante diximus, opera tradit Pausanias l. 11. p. 103. Nec mirum Argivas seu *Pelasgias*, uti mox eadem a Poeta dicuntur; *Palladis lotrices* seu *λωτραχόους* hic dici; quum Minervam haud minus ac Junonem, Argivam alioquin cum alibi, tum in nummis etiam antiquis dictam, Argis olim cultam aliunde constet. Immo delatum eandem in urbem Trojanam ab Argivo Diomede seu sacrum illud ac *διωπρις* Palladium, ibidemque adservari ab Argivis, uti ea de re infra, credebatur. Adde, quod Argivæ etiam virginis in Minervæ Templo, Argis in arce, quæ Larissa dicebatur, sito, comæ primitias deponere, & nupturæ eadem Deam, utpote virginitatis Antistitem, placare consueverant: ut id e Statio discimus, ac simul subito in metu, ad illud Minervæ in eadem arce sanum adire solitos continuo Argivos, ubi nempe non minori fama ac celebritate, quam in arce Athenarum, coleretur hæc Dea. Quæ singula nempe tradit Papinius Theb. lib. 11. v. 252. &c.

innuptam lumine adibant

PALLADA, *Munichiis cui non ARGIVA per urbes
Posthabita est LARISSA jugis; hic more parentum
Fasces, thalamis ubi casta adolesceret atas,
VIRGINEAS libare COMAS, primosque solabant
EXCVSARE TOROS*

Quibus accedit, quod Argivam, sive Argolida Minervæ præ Neptuneo, a delectis litis inter utrumque illud Numen arbitris adjudicatam refert Apollodorus l. IV. c. 1.

Ibid. ἕξις, πάσα, ἕξις] Solita nempe in iussionibus, & quidem quæ ad Deorum sacra seu solemnia, ἀναδίπλωσις. Sic supra v. 2. Hymn. in Apollinem, scelerati consuetæ formula abesse iussi, ἰκῆς, ἰκῆς, ὄφει ἀλιτρός, *procul, procul esto, quicumque es scelera pollutas*. Idem a supplicibus quoque in Deorum invocationibus subinde factum, ut ab Oreste apud Æschylum Chæph. v. 243. Ζεῦ, Ζεῦ, *Juppiter, Juppiter*; & a mulierum Thebanarum Choro, Deos urbis ab Argivis obsessæ custodes invocante Sept. Theb. v. 112. ἴτε, ἴτε, *venite, venite omnes* &c. Gemino nempe huic apud Callimachum epiphonemate, ἕξις, ἕξις & μόχ v. 4. σῦδι &c. σῦδι, *properate, properate*. Sic paullo ante idem Chorus ad Minervam dixerat in eodem Æschyli dramate, ἐπίδ', ἐπίδ' πόλιν, *respice, respice urbem*. Quæ earundem vocum & pluries adhuc repetitorum ἀναδίπλωσις haud infrequens insuper apud eundem aliosque veteres Tragicos, maxime ubi ira vel vindicta mens veluti ætatur. Hinc illud Eumenidum Chori apud eundem Æschylum in cognomine dramate v. 130. λάβε, λάβε, λάβε, *cape, cape, cape* &c. & similiter vigiliam Trojanorum Chorus audito nocturnorum speculatorum strepitu, vociferatur continuo apud Euripidem in Rheso v. 675.

Εα, εα, βάλλε, βάλλε, βάλλε, βάλλε, δῦνε, δῦνε,

Age, age, feri, feri, feri, feri, percute, percute.

Plurima hujus notæ aut similis, etiam in nominis formulæ, operaddere his

hic haud opus, ut αἰλιον, αἰλιον ἐπὶ apud Æschylum Agam. v. 167. aut Pers. v. 1011. νεία, νεία, δύα, δύα, noua, noua, calamitates, calamitates; aut virginum Argivarum Chori in Agamemnonis inferiis, Choeph. v. 154. κλύε δὲ μοι, κλύε, audi vero me, audi.

V. 2. ἵππων ἀρτίφρουασομόρων] Exultantibus jam nempe equis, multoque hinc ita alacritatem suam ad præstandum solitum ea die Palladi, Deæ quippe ἱππείῃ (& qua de re mox ad v. 6.) ministerium contestantibus. Id enim notant voces ἵππων φρουασομόρων, sicut Æschylus pridem dixerat Sept. Theb. v. 481.

Ὁς ἔτι μάρων ἱππικῶν φρουασμάτων

βρόμον φοβηθεῖς,

Qui nempe furentium equestrium hinnituum

Fremitum metuens.

Φρούσμοι vero non de hinnitu equorum, sed de aprorum grunnitu dixit Oppianus Κυνηγ. l. 11. v. 457.

Ὁν σὺν ἀγροαύλοιο ὠρῶν σκοπίλοισι φρούσμοι,

Non suis sylvestris juxta scopulos grunnituum;

sicuti canibus ὕλασμα, tauris μύκημα, leonibus βρύχημα, consuetas de eorum clamoribus voces ibidem tribuit. Dicitur alioquin φρούσμοι & φρουαστοδαι, pro jactantia & gloriari, exultare, ut apud Plutarchum de Educand. Liber. ferme ab initio μεγαλαυχίας ἐπιμπλάτατ' καὶ φρουασματ', arrogantia repletus & ostentatione; ac Anthol. l. vii. Ep. 74. de adulta jam meretrice, μίμναι καὶ τὸ φρούσμοι τὸ παιδικόν, manet νερό arrogantia juvenilis. Quo sensu etiam voce φρουαστοδαι usus, de Marcionitis agens Clemens Alex. Strom. l. 111. p. 425. καθάπερ ἰδίῳ δόξματι φρουαστοδαι, tanquam suo dogmate gloriantur.

V. 3. τῶν ἱερῶν] Sacri nempe Deæ ἱππείας equi, seu qui curru juncti, quo ejus simulacrum solemnī pompa ab Argivis mulieribus ad fluvium Inachum deferebatur, quemadmodum sacrum etiam Matris Deum carpentum, illudque cum ejus simulacro Almome fluvio ablui solitum, vidimus ad titulum hujus Hymni. Ita sacer apud Ephesios Dianæ Curus, seu Tensa, qua solemnibus Deæ illius Festis sive Agonibus, prælatum itidem ejus signum; & cujus rei fidem etiamnum præstant veteres nummi cum sacro ejusmodi carpento vel Tensa & inscr. ΑΠΗΝΗ ΙΕΡΑ ΕΦΕΣΙΩΝ Sacra Tensa Ephesiorum, quale hic sequitur, nummi, qui existat in Gaza Gallorum Regia sub Commodō percussī schema,

Quam

Quamquam alioquin Ἀπὴν de mulari vehiculo dicta fuerit juxta priscos Pindari Interpretes ad Olymp. Od. V. p. 40. Ἀπὴν δὲ ἄρμα ἐξ ἡμίστου ζευχθῆν. h. e. Ἀπὴν cuius est mulis junctus, & cujusmodi etiam Ἀπὴν seu mulare vehiculum in ludos Olympicos per decennium investum ibidem dicitur, sublatum autem Olympiade LXXXIX. vel, ut in Scholiis ad inscriptionem Odæ sequentis dicitur p. 45, Olympia LXXXV. aut LXXXVI. Unde etiam existant duo ejusdem Thebani vatis Ἐπιπέου Olympica, v. nempe & VI. in Psammidem & Agefilaum, Ἀπὴν seu ejusmodi mulari coque bigarum vehiculò victores. Ut proinde Ἀπὴν ibi alia esset, quam Συναρίς, quæque Συναρίς, ut apud Pausaniam l. x. p. 621. aut Ἐυναρίς πῶλον, pullosum bigæ ibidem paucis antè lineis, non ut ibi perperam legitur; συναρίδα τε πῶλον καὶ κέλητα, & quomodo ἄρματι πῶλον, de quadrigis pullosum alibi idem ait lib. vi. p. 344. Adde, quod non ex vehiculis solum aut Tensis, seu mularibus seu equorum bigis, aut quadrigis, sed ex equitibus etiam constant sacra illæ veterum pompæ, sicuti de Atheniensibus in solemnî Jovis festo ait Plutarchus in Phocione pag. 758. καὶ τῷ Διὶ τὴν πομπὴν πέμποντες οἱ ἱππεῖς, & Jovi pompam celebrantes equites, Unde etiam Midiam inter alia redarguit Demosthenes in Midiam p. 409, quod quum magister equitum esset, ne equum quidem emere fuerit ausus, ἀλλ' ἔσ, ἀλλοτρῆος πομπῆς ἡγήτο, τῷ Φιλομήλῃ τῷ Παναϊνίῳ ἔστυ, καὶ ταῦτα πάντα ἔσταν οἱ ἱππεῖς, sed alieno equo vehens, qui Philomeli Panniensis erat, pompas ducebas. Atque hac norunt omnes equites.

Ibid. ἢ Οἰῶς ἔστυκῶ] Dea propterea nempe & expedita. Hinc medicina a me duobus apud Æschylum locis, quod fugere non debuit postremum ac eruditum ejus Enarratorem, obiter hic fiet, Prior est Suppl. v. 981. ubi quisquis dicitur inferre.

Ψόγον ἀλλοτράοις

Ἐστυκῶ,

Contumeliam inferre aliorum lingua utantibus

Propterea;

alter in eodem dramate v. 1001.

Πῶς δὲ σὺ ματοίκῃ γλώσσῃ ἔστυκον φῖρες

Κακῶν,

Quisquis in inquisitionem linguarum propterea fert

Malam;

in quorum nempe priori loco male ἔστυκῶ, in posteriori autem pejusa ἔστυκῶ hæctenus legitur. Hesychius, ἔστυκῶς, ῥαδίως καὶ τὰ ὀνόματα. Haud necessaria proinde immo aliena ab hoc Battiadæ loco, vox ἔστυκῶ pro ἔστυκῶ.

V. 4. σῶδ' ἢ νῦ] Quem Poetæ nostri locum ante oculos habuisse videtur Hesychius, Σῶδ' ἢ, ἢ νῦ, ὀρμᾶτε. Priscus enim hic Callimachi Enarrator Σῶδ' ἢ, ὀρμᾶτε. Æschylus vero de Xerxis contra Græcos copiis earumque ducibus agens, ait Pers. v. 25.

Σῶτα σρατίας πολλῆς ἔφοροι,

Proficiscerentur aciei numerose profecti.

Ibid.

Ibid. Πελασγιάδης] Seu *Argiva*, quomodo Πελασγία de *Argolide* ab Æschylo pridem fuit dicta, ubi de Danaidum profectioe seu reditu in avitum Argivorum, uti iidem fuerunt deinceps appellati solum ait, Prom. v. 859. Πελασγία δὲ δέξεται, *Pelasgia* vero terra *excipies* &c. ac inde similiter ab Euripide ἢ Πελασγία, de *Argis* seu *Argolide*, Orestis v. 961. Sic Πελασγίαν πάλιν, *Argos* vocat rursus Æschylus Suppl, v. 642. & alibi in eodem dramate v. 1030. πάλιν τῶν Πελασγῶν, ac de *Argivorum* Rege, Ἀναξ Πελασγῶν v. 383. 624. de Argivis autem δῆμοι Πελασγῶν v. 638. dicitur & Πελασγῶν Ἄργυριον itidem ab Euripide Orest. v. 693, & 1298. *Pelasgus* nempe eidem Æschylo, Argivorum Rex traditur, ad quem profugere illæ, de quibus modo, Danaides, Suppl, v. 258.

Τὸ γρηθοῦς γὰρ ἐμὸ' ἐγὼ Παλαίχθου
Ἰνὸς ΠΕΛΑΣΓΟΣ, τῆς δὲ γῆς ἀρχηγίτης,
Indigena enim ego sumus *Palaichthonis* filius
PELASGUS, huiusce terra princeps;

quomodo ibi legendum, non Πηλασγῶν, vidit jam eruditissimus Canterus, & continuo arguunt sequentia ejusdem Argivorum Regis verba, ubi ait v. 260.

Ἐμῶ δὲ Ἀναξὶ ἰυλόγως ἐπώνυμος
Γένος ΠΕΛΑΣΓΩΝ, τῆς δὲ κερπέταια χθονί,
A me autem Rege optime jure cognomen ferens
PELASGORUM gens, hanc incolis terram.

Neque enim opus, ut ibi ἐμῶ in ἰδ' cum Aurato, sicut in scriptis ejus ad hunc Tragicum, quas apud doctissimum H. Vossium olim vidi, glossis, continuo mutetur. Idem enim Argivorum Rex *Pelasgus* vocatur alibi in eodem dramate v. 1017. a quo nempe & ab Argivorum populo in partem regionis admittæ dicuntur supplices illæ Danaides, Ἰνὸν μὲν Πελασγῶν. *Hanc quidem terram Pelasgus*, illam vero populus, quod addit, dabit iis deinceps inhabitandam. Ab hoc *Pelasgo* proinde, qui & ἀντίχθων seu *indigena* existisse ab Hesiodo, teste Apollodoro l. 11. c. 1. dicitur, appellata primum juxta Æschylum illa *Argivorum* regio *Pelasgia*, & ejusdem incolæ, uti vidimus, *Pelasgi*, quod tradiderat etiam in Inacho Sophocles, ut id adnotatur ab eruditis Apollonii Enarratoribus ad lib. 1. v. 580. ὅτι δὲ αὐτοὶ Οἱ ΑΡΓΕΙΟΙ ἐκαλεῖντο ΠΕΛΑΣΓΟΙ, Σφοκλῆς δὲ Ἰνάχῳ φησὶ, quod autem ipsi ARGIVI vocentur PELASGI, ait Sophocles in Inacho. Id quod adstruit etiam Euripides (ejus enim est omnino ille, quem adduxit, versus, quamquam paullo aliter, ac incertus, an illius Tragici esset vel alterius, & πάλιν de Hellen, p. 302.) ubi de *Argivis* ait in Orestis v. 934.

Πάλιν Πελασγοὶ, Δαναῖδάς διώτρων,
Olim *Pelasgi*, restes *Danaides* dicit.

Neque vero opus, ut pro πάλιν ibi πῶτος, cum eodem virō illustri doctrinæ legatur, quum πάλιν Ἄργυριον ab initio Electræ dixerit idem Tragicus; & supra *Pelasgus* ille apud Æschylum Argivorum (uti postea iidem appellati) Rex, & a quo *Pelasgi* iidem denominati: γρηθοῦς

Παλαίχθονος, *terrigena Palæchthonis* filius nuncupetur, seu juxta veteres ad memoratum Euripidis locum Interpretes, Inachi ἀνιχθονος h. e. γῆρῆς. Cujus etiam Inachi filius similiter a Græcis ad Apollonium Criticis dicitur ad d. l. i. v. 580, Πελασγῶν τῶν Θεσσαλῶν, ἀπὸ Πελασγῶ τῆ Ἰνάχῃ, ἢ ἀπὸ Πελασγῶν, ἴδιος βαρβαρικῆ διήκοντες τῆ Θεσσαλίᾳ καὶ τὸ Ἄργος, *Pelasgorum* h. e. *Thessalorum a Pelasgo Inachæ filio, aut a Pelasgis gente barbarica, quæ Thessaliam & Argos incolit.* Duo vero memorabilia, sed quorum prius, librariorum aut sciorum errore, latuit ibi hætenus de eodem *Pelasgo*, Inachi scilicet filio, traduntur ab Euripidis Enarratoribus adducto jam loco, nempe ὁ δὲ ΠΕΛΛΑΣΓΟΣ πρῶτῳ ἄρτε (non ut ibi Ἄργε) κατασκευηζέμεν. πάλαι τῶν ἀνδρῶν τοῖς δεύσμασι σιτηρῶν, καὶ ΠΕΛΛΑΣΓΙΚΟΝ τὸ ἌΡΓΟΣ, ὀνόματι σιν, primus autem PELASGUS panis confessionem reperit; antea enim manipulis spicarum homines vescabantur, & PELASGICUM ARGOS nuncupavit; quæ nempe prius, de qua re ibidem paullo ante, *Inachia* diceretur. Ad quod primum repertum scilicet ab hoc Inachia *Pelasgo*, panis inventum, spectat forte; quod apud Pausaniam legitur l. i. p. 25. proditum nempe, Cererem Argos profectam, ibi a *Pelasgo* hospitio fuisse exceptam. In cujus proinde beneficii memoriam, panem e frugibus a Dea nempe frugifera, conficere fuerit is juxta fabulam illam, edoctus. Quamquam non panis quidem inventum; sed loco virentium adhuc frondium, herbarum, aut radicum, fagi glandibus vesci edoctus a *Pelasgo* Arcadas, tradat alibi idem Pausanias l. viii. p. 456. Arcada enim eumque indigenam seu terræ filium, fuisse antiquissimum, quum pluribus illud nomen hæserit, *Pelasgum*, tradiderunt alii; sicut ex Hesiodo id memorant Apollodorus l. ii. c. 1. & Servius *Æn.* l. ii. v. 83. *Pelasgum* tamen Argivorum Regem, dictosque ab eo *Pelasgos*, antiquissimos atque indigenas existisse Argolicæ regionis incolæ, tradidit etiam Dionys. Halicarnass. l. i. p. 14. ubi de Pelasgis agens ait, πρῶτον μὲρ ἢ ἐπὶ τὸ καλύμμεν ὡς Ἀχαιῶν ἌΡΓΟΣ ἦν ἄριστον ἌΓΑΤΟΧΘΟΝΕΣ ὄντι, ὡς οἱ πολλοὶ ἐπὶ αὐτῇ λέγουσι: τῶν δὲ ἰωνυμῶν Ἰλαβίται μὲν Πελασγοὶ ἀπὸ ἌΡΓΟΣ, ὡς νῦν vocant, *Achaicum* ejus loci, *να* a multis fertur, INDIGENÆ, a REGE PELASGO sortis antiquissimum hoc vocabulum. Quæ consentanea omnino iis, quæ ex antiquissima auctore Æschylo paullo ante veluti, de *Pelasgo*, indigenæ scilicet *Palæchthonis* filio, dictisque ab eo *Pelasgis* ejusdem Argolicæ regionis incolis. Hinc ille, quod ex eodem tragico itidem vidimus, *Rex Pelasgorum* h. e. *Argivorum* dictus, & *Pelasgia*, sicut ante vidimus, ab Euripide quoque, *Argivorum* regio, & *Pelasgica* *Argos* de urbe; & hoc denique apud Callimachum loco, *Πελασγῶν* de *Argivis* mulieribus sive virginibus dictæ. Mitto vero hic, quod idem Argivorum *Rex Pelasgus*, non indigenæ alicujus, ut apud Æschylum *Palæchthonis*, aut vero Inachi, juxta veteres Euripidis adducto ante loco Interpretes, sed Jovis scilicet & Niobes filius ab aliis dicatur; ut ab Apollodoro l. ii. c. 1. & Dionysio Halicarn. memorato prius loco: aut quod

non *Pelafgia* primum, ab hoc nempe *Pelafgo* sed *Apia* jam ante, ab *Api* scilicet *Apollinis*, juxta eundem *Æschylum*, aut juxta alios, *Phoronei* filio dicta statuatur *Argivorum* regio, ac unde etiam *Απειδωνίης* de *Peloponnesius* nuncupati ab *Apollonio* lib. 1v. v. 263: aut denique, quod nomen *Pelafgia* & *Pelafgerum* nomen, de *Theffalia* etiam & *Theffalis* dictum: olim fuerit, immo apud *Homerum* de *Theffalix* oppido legatur similiter *Πελασγικὸν Ἄργος Pelafgicum Argos* *Iliad.* B. v. 68. Unde etiam, ut alia hic mittam, *Πελασγίς* *Juno*, non *Argiva* quidem sed *Theffalica* ab *Apollonia* dicitur *Argon.* l. 1. v. 14.

Ἥρης δὲ Πελασγίδου ἐκ αἰλόνιζεν,

Junone vero *Pelafgicam* non curavit;

ac ubi eruditi Critici observant *Homeri* exemplo *Pelafgida Junonem* dici, de ea, quæ in *Theffalia* colebatur: *Pelafgos* enim ab *Homero* appellari, qui *Phthioticam* incolerent. *Theffalis* enim imperasse eundem *Pelafgum*, *Argivorum* Regem, & *Pelafgerum* itidem nomine dictos ab eo, qui ejus imperio parebant, non *Argivos* solum (quod nomen postea eis adhæsit) sed etiam *Theffalos*, declarat aperte eodem, de quo ante, *Supplicum* loco, seu sequentibus ibidem versibus *Æschylus*, & juxta eum, quod præterea observo, *Dionysius Halicarn.* Is enim non indigenas solum in *Argivorum* solo *Pelafgos*, & ita a *Pelafgo* eorum Rege dictos, adducto ante loco statuit; sed alibi in *Theffaliam* incolentes *Pelafgos*, & qui ea relicta, in *Italiam* venerint; *Argis ortos*, *Αργῶν τὸ γένος ὄντας*, tradit; de quibus autem opportunius ad eundem, de quo paullo ante, *Æschylum*, a nobis agitur. Neque enim hæc satis hæcenus a viris eruditis, qui de hisce *Pelafgiis*, antiquissimæque eorum origine ac sede, sicut a viro summo, qui libro de *Helænitica* eam non in *Argivorum* aut reliquo *Peloponnesi* solo, sed in ipsa *Theffalia* collocat, ventilata fuerunt & expensa. Id autem ex ante dictis, satis, ut opinor, liquet, cur *Πελασγιδῶν* nomine *Argiva* mulieres hic a *Callimacho* compellentur.

V. 5. μεγάλης ἀπνοήματο πάχεις] Hinc ἑωπηχὸς dicta eadem *Pallas* a *Riano* apud *Stobæum* *Serm.* 1v. πρὸς Ἀφροδίτης p. 54. μεγάται δὲ ἑωπηχῶν Ἀθήνη, precatur autem pulcros habentem lacertos *Minervam*. Non lacertos vero adeo, quam manus ejusdem *Deæ*, sicuti *Junonis* oculos, *Veneris* mamillas, *Thetidos* suras, *Themidos* vero mentem ac prudentiam commendant *Rufini* versus *Anthol.* l. vii. Ep. cxv. & cxvi.

Ὀμῶναι ἔχει Ἥρης, Μαλίτη, τὰς χεῖρας Ἀθήνης,

Τὴν μαζὴν Παφίης, τὰ σφυρὰ τῆς Θητιδῶ.

Oculos habes *Junonis*, *Melise*, & manus *Minervæ*,

Mamillas *Veneris*, & suras *Thetidis* &c.

Hinc *Statius* *Sylv.* lib. 1. *Carm.* 1.

Aus so PALLADIÆ talem, Germanico, nobis

Effuxero MANUS.

Nempe unde *Εργάνη* dicta eadem *Minerva* & culta, αἷς τῶν δημιουργικῶν ἔργων αἰετῶντες, ταυκωπο ὀφισκίωνων προφέστα, ut de hac ejus appellatione loquitur *Proclus* in *Timæum* pag. 52, lanibicci puta aliorumque

ejusmodi operum inventrix. Qualis nempe & quidem *cum magnis la-*
sertis seu ἑπικηχὺς spectatur eadem Dea cum textricibus virginibus, in
antiquis marmoribus, quæ & videre olim juit Romæ, & profant in
admirandis ejusdem urbis, a viro præclaræ industriæ P. Bellorio vulga-
tis. *Ευρόστρου* alioquin seu *cum lato pedore* appellata eadem Pallas a
Theocrito Idyll. xviii. 3. 36.

V. 6. πρὶν κόνιν ἰππέας] Ideo nempe, quod ἰππέας seu *equestris* ha-
beretur hæc Dea, uti a Pindaro vocatur Olymp. Od. xiiii. & a So-
phocle Oed. Col. v. 1124. cujusque ἰππέας Palladis aram Athenis ex-
stitisse tradit Pausanias l. i. p. 58, & simulacra cum in Elide, tum apud
Alceas Arcadas idem refert p. 613. & 530. Unde etiam ὀπλίται κ; ἰπ-
πέες, *peditum & equitum agmina*, Minervæ inventum tribuit Aristides
Hymn. in eandem p. 22. additque in sequentibus, quod Erichthonius
Minervæ alumnus, primus equos curru junxerit; Bellerophon autem
equi frænum ab eadem Dea acceperit. Adde sequentes in hoc Calli-
machi Hymno versus, ubi vel *equorum* vel *clypeorum strepitu gaudere*
eadem dicitur, ut vers. 44. aut vero per Bœotizæ vicos agrosque equos
agitare, ἰππας ἰλαύνει v. 61. Quo respexit proinde Statius, dum de
Palladis signo seu Palladio, quale læva manu gestabat equestris Domi-
tiani statua, ait eodem adducto paullo ante Carmine vers. 39. *con sti-*
puulis accendas equant, Dea quippe, & quod uno verbo notare ibi po-
terant Interpretes, ἰππέας dicta; & quæ equos regere ac agitare prima
scilicet, uti modo dictum, docuerit.

V. 7. λάθρον πεπαιλασθῆναι] Sic supra Hymn. in Delum v. 78. *πρω-*
λαστο κραιναῖ, *scædatus* erat seu *concussus fulmine*. Immo cui geminus
huic nostro exstat locus, ut obiter hinc etiam emendandus in vetustis,
quæ Orphei nomen præferunt, Argonauticis vers. 1232.

τοῖσι γὰρ λάθρον πεπαιλασθῆναι ἰστί,
ταῖσι αὐτοῖσι ἐπινοῖε σκαδασί σβηῖ.

Jafon nempe & Medea ob cædem Absyrthi Medææ fratris, sed ubi pro
λάθρον male hæctenus λάγρον legitur in iis (quod erratis Typographicis
alioquin imputassem) quas videre adhuc mihi contigit ac possideo, ac-
curatissimis hujus Poematis editionibus, Aldina, Stephaniana in magno
heroicorum Poematum opere, ut de simili Aureliana seu Genevensi
quæ a Jacobo Lectio est recensita, fileam, & postrema etiam, quam-
quam a multis librariorum mendis viri eruditi industria ac labore hæc
ita pridem repurgata. Ita rursus alibi in iisdem Argonauticis legas
vers. 564. *Αἰματι καὶ κοίῃ πεπαιλασθῆναι, sanguine & pedore scædatus*.
Λάθρον autem de *errare* seu *labo*, non a Poetis solum, Homer? exem-
plo, sed a *πυζογράφους*, subinde etiam adhibitam, ut a Juliano Imp.
Orat. 1. pag. 49. *τετραπλοὶ δὲ ἡ λίμνη αὐτῆς λάθρον, lacus ipse in errorem*
versatur.

V. 13. Μη μύρα] *Unguenta* nempe, quod mox additur, *μικτα*,
χρημάτων μυσία v. 16, tanquam a Pallade aliena continuo hic amoven-
tur. Id enim indicat vox *μύρα*, & sicut id de Apolline similiter dici-
tur supra Hymn. in eundem v. 39. ac ubi jam de illo discrimine actum,
quod

quod veteres notarunt, inter *simplex unguentum* seu *ἴλαιον*, & *o variis odoribus mixtum* seu *μίξον*. Unde heroes Homericos nondum *μαμυρημένοις* exstitisse, seu mixto ejusmodi unguento perfusos; tradit Athenæus l. 1. p. 29. quod nempe non voce *μίξον*, sed *ἴλαιον* usus sit eam in rem vatum parens. Quod a Plinio jam ante adsertum fuerat de unguentis agente l. XXI. c. 1. *Iliaçis temporibus non erat*. Quamquam cæteroque una voce *ἴλαιον* & *unguentum* *ἴλαιον ἴλαιον ἴαιρηθαι*, seu unguentum, Esth. 11. 12: a qua nempe *ἴαιρηθαι*, *μίξον* seu *μίξον* a Græcis dictum statuit ad Athenæum *ὁ πᾶν*. Adde quod alibi ad huc Athenæus, nempe l. xv. p. 688. *μίξον* voce primum usum Archilochus notet, & cujus etiam ea de re versus apud Plutarchum legitur in Pericle p. 167.

Οὐκ εἰ μύροις γράεις ἴσθ' ἠλιόφρα,

Ἄπυς ἤμισθ' ἴσθ' ἠλιόφρα, ἠλιόφρα, ἠλιόφρα,

Veneri nempe, seu quæ eam addictasve eidem *ἰταίραις*, non vero Minervam moratasque virgines aut mulieres deceret, relicta ejusmodi *μίξον* seu *ἠλιόφρα*. Quam in rem insignis omnino, qui e Sophoclis deperdito dramate refertur apud Athenæum locus lib. xv. pag. 687. ad quem hic & iis, quæ mox addit verbis, respexisse videtur noster Bætiades, & qui meretur omnino hic adscribi: *Σοφοκλῆς δὲ ὁ ποιητὴς ἐν ἑκτοῖς δράματι, τὴν μὲν ΑΦΡΟΔΙΤΗΝ ἠδῆν τινα ἔσσαν, δαίμονα, καὶ ΜΥΡΩ ΑΛΕΙΦΟΜΕΝΗΝ κερύγγει καὶ καταπλεῖζομένην, τὴν δὲ ΑΘΗΝΑΝ, φρόνησιν καὶ τὴν ἔτι δὲ ἀρετὴν, ἑλπίω χρημάτων καὶ γυμναζομένην, Sophocles Poeta in Cretensibus, quodam dramate, VENEREM Deam, quæ voluptas inveniatur, UNGUENTO PERFUSAM fingit, & ad speculum se contemplantiam; PALLADEM vero, cujus nomine sapientiam, prudentiamque & præterea virtutem intelligimus, OLEO PERUNGI & exerceri. Hinc etiam Veneri, non Palladi, proprium unguentum καὶ λέγεται, & quo perfusam eam fingit, tribuit Homerus Odyss. Σ. v. 191. Immo unde eadem Pallas de Venere ad Paridem ait apud Lucianum Dial. Meretr. p. 168. ed. Salm. *τοσούτα ἐντεταραμένην χράματα καὶ δάσθ' αἰ ἀλλοτῆς ἰταίρων τινῶν, coloribus fucatam insartreusque poeticalis alienum*. Ita Catullus de amica sua Carm. xiii.*

Nam UNGUENTUM dabo, quod mea puella

Deponere VENERES, Cupidinosque.

Aliter vero idem de Berenices adhuc virginis coma Carm. lxxv. v. 77:

Quicquid ego, dum virgo quondam fui, omnibus corporis

Unguentis.

ac ubi opportune doctissimus ejus Narrator H. Vossius, cum sequentem Callimachi locum huic geminum, *Μία μίξον λατρεύουσι τῶ Παρθιάδῃ* &c. tum alterum Theocriti in Helenæ Epithal. adducit, ubi de Spartanis virginibus dicitur,

Χρυσάμικτοι ἀνδράσι παρ' ἑωράτων λατρεῖς,

Ἰσθ' ἠλιόφρα ποτα ἀδελφῶν ἠλιόφρα.

De muliebri vera in viris *μίξον* usu, præter alios consuli potest Cleopatra Pædag. l. 11. c. xiii, cujus lemma *Εἰ μύροις καὶ ἐπιφάναι χρυσάμικτοι*

an

an coronis & unguentis uti liceat? Unde etiam Josephus, (ut id luxurizæ genus, a Judæorum æque ac cordatorum inter Gentiles, aut Christianorum moribus alienum liqueat) de zelotarum impiis & profanis inter Hierosolymitanos ausis agens, ait *Αλωσ. l. v. c. ix. καταλιγμένοι δὲ ΜΥΡΟΙΣ, καὶ ὡς ἐνπρίκειν ὑπογεφύοντες ὀφθαλμούς, madentes vero UNGUENTIS, & ut forma eximitis viderentur, oculos illisi.* Idem etiam alibi, nempe *Αρχ. l. xix. p. 670.* Agrippam tradit, quo se ignarum plane initorum cum Claudio de retinendo imperio consiliorum, Senatui, a quo accersitus foret, exhiberet, *χρῆσάμην μύροις τὴν κεφαλὴν, ὡς ἀπὸ συνουσίας γινομένης ἀπαλύσεως, unguentatus capite, tamquam factis e comestationis congressibus.*

Ibid. *Μη δ' ἀλαβάστρου] Αλαβάστρ* nempe & *αἰλάβαστρον* promiscue juxta Etymologici M. auctorem, dicta; unde hic *αἰλαβάστρου* Dorice pro *αἰλαβάστρου*, & apud Aristophanem cum *Acharn. p. 421. ἐς τὸν αἰλάβαστρον*, ubi Critici eis τὴν *μυροθήκην*, sicuti eandem vocem explicat hic Græcus Callimachi Enarrator; tum in *Lysistr. p. 894. λάβε τὸν δι τὸν αἰλάβαστρον καρὸς ἡνπε ἀλαβαστρίων*, seu *vas unguentarium*. Immo *αἰλάβαστρ* etiam apud Atticos, pro *αἰλάβαστρ*, juxta Thomam magistrum, & prout hodie apud Harpocrationem, Hefychium, & Suidam legitur. Haud mirum vero eosdem *αἰλαβάστρου* seu *αἰλάβαστρα* h. e. *μυροθῆκὴν τῆς unguentaria vasis*, prout eadem dixit Æschylus apud Athenæum lib. 1. pag. 9. cum *μύροις* hic conjungi, & Palladii proinde similiter abjudicari. Unde eadem *αἰλάβαστρα* sicuti etiam *μύρον*, quod superiori nota vidimus, Veneri tribuuntur *Anthol. l. 1. Epigr. lxx. πῆ Παφίης αἰλάβαστρα*, ubi *Veneris alabastra* & qua voce pro *apertis unguentariis* seu *μυροθήκῃ*, præter sacros Evangelistas, aut Plutarchum, quem ad eosdem adnotarunt viri docti, usus pridem, ut modo vidimus, fuerat ὁ *ἄπικώτατ* Aristophanes, ac similiter Theophrastus de *Odorib. p. 449.* ubi de unguentariis ait, *καὶ ἐς αἰσθητὰ μολυβδῆ ἐσχίστοι, καὶ τοὺς ἀλαβαστρούς ζῆτινι τῆς λίθου, & in vascula plumbea effundunt unguenta, & ΑΛΑΒΑΣΤΡΟΣ exeretunt lapidis ista dicti.* Unde formata etiam vox *αἰλαβαστροθήκη* ut apud Harpocrationem hodie & Suidam sine littera *ρ* legitur *αἰλαβαστροθήκη* h. e. ut apud Plinium l. xiii. c. 1. *unguentorum scrinium*, in reliquo nempe Darii apparatu quod ibidem dicitur, ab Alexandro repertum. Quomodo alioquin *αἰλαβαστροφόρον* vocem adhibuisse traditur antiquior adhuc inter Atticos Auctores Æschylus, teste Athenæo l. 1. p. 17. Adde Theocritum *Idyll. xv. v. 114;*

Συελὸν δὲ μύρον χρῆσθαι αἰλάβαστρα

Es aureas ALABASTRA plena Syrio unguento;

ac unde præterea liquet, non de lapideis solum seu e lapide *alabastrite*, quod Grammaticis visum, & de quibus adducto loco Theophrastus, *αἰλάβαστρα*, sed in genere, de quibusvis vasis unguentariis eadem etiam dicta. Athenæus vero l. xiv. p. 686. *ἀρτυρήσονται δὲ τῶν παιδῶν EN ΑΛΑΒΑΣΤΡΟΙΣ καὶ ἄλλοις χρυσοῖς σκεύεσι ΜΥΡΑ*, *circumferentibus autem puris UNGUENTA in ALABASTRIS & aliis vasis aureis.* Nempe juxta illud Plinii l. xiii. c. 11, *unguenta optime servantur in alabastris.*

Idem

Idem autem Athenæus alibi de sumptuoso Carani Macedonis convivio agens, ait l. IV. p. 129. *καὶ δὲ λήκυθον μύρον χρυσεῖν καὶ ἀργυρεῖν, & ἀμφοτέρω λεκύθῳ, seu vas unguentarium aureum & argenteum.* Quomodo nempe pro noto illo vocis *λήκυθος* usu Aristophanes in *Pluto* p. 82. *αἱ δὲ λήκυθοι μύρον γίμουσι, λεκύθῳ ἀνεστ, seu ampulla unguentis plena sunt.*: sicuti Cicero apud Nonium Marcellum, *ALABASTER plenus unguenti.* E quibus autem lux aliqua accedit loco *H. Reg. II. XXI. 13.* ubi minatur Deus, deleturum se *Jerusalem*, quemadmodum abstergit scutellam seu *παροψίδεσσι*, ut ibi vulgo postremam vocem *ἡλιχῆ* reddunt hujus & superioris seculi Interpretes; veteres autem ut *LXX.* (& prout hic apud Callimachum) *ἀλαβάστρου*, seu ut *MSS. Alexandrinum τὸ ἀλαβάστρου*; Paraphrasis vero Chaldaica *κηπηλῆ seluchta*, in qua latet vox Græca *λήκυθος*, de *vasse unguentario* seu *ἀλαβάστρω*, prout ibi seniores, adhibita; & sicut eadem vox Chaldaica *seluchisa* usurpatur *I. Reg. XVII. 12.* ac ubi vetus Interpres, & *raululium olei in lecytho*; *LXX.* autem *ὀλίγον ἔλαιον ἐν τῷ κηψάκι, & mox v. 14. καὶ ὁ κηψάκις τῷ ἔλαιῳ & olei lecythos*, ut bene ibi utroque loco, vox *κηψάκις* redditur. Quamquam enim eadem in præcis Græcorum Glossariis præterita, nisi quod *κηψάκιον, γλωσσόκομον* ab Hesychio redditur, *ibeca* nempe recondendis *tibiarum lingulis*; retenta tamen eadem a Cypriano de Eleemosyna (e veteri nempe versione dicta Italica) ubi postremum illum Scripturæ locum, & quod vidia jam ad eundem Nobilius, adducens, ita eum reddit, *capsace olei non pinnetur.* Qui sanctissimi Martyris locus non fugit quoque in Latino Glossario eruditissimum Cangium. Quamquam vox *κηψάκιον*, quod præterea observo, legatur hodie in editione Theophrasti Heinsiana de *C. Pl. I. I. c. XII*, ubi de asservatis olerum feminibus inter alia dicitur, *καὶ κρηματεύουσιν ἐν κηψάκις*, pro quo in prioribus editionibus legebatur *ἐν ἀείροις*, ac unde magnus Casaubonus eadem emendabat ad Athenæum p. 154. *ἐν ἀείροις*, quod *ἀείρον* seu *ἄειρον* seu *fiscina ficium* a Cicerone dicatur. Eam autem lectionem *ἐν κηψάκις*, quam e libris, ut augurari licet, scriptis, in eum Theophrasti locum intulit postea vir magni nominis D. Heinsius, tueri videntur dictis Scripturæ locis, quique haud diu post Theophrastum, immo eodem ferme ævo vixere, seniores, qui nempe vocem *κηψάκις*, ut de eo ævo jam usitatum, adhibent. Mitto nunc, quod *κάλπις* itidem de *vasse unguentario* seu *ἀλαβάστρω* vel *λήκυθῳ* dicta fuerit ab Antiphane apud Athenæum lib. *XII. pag. 553.* ac ubi apud eundem de pompa Antiochi agitur p. 195. *ὡς χρυσεῖν καλπίδων μύροι ἔρρινον ἐκ αὐτοῖς ὕδατος seu vasis unguentum aspergebant.* Haud aliter ac in luxuriosa Trimalchionis coena Fragmenti Traguriani dicitur, *inaudito enim more pueri capillati adsulerunt unguentum in argentea pelvi.* Adde, quod ὄλην apud Theocritum *Idyll. B. v. 156.* eadem, quæ *λήκυθος*, juxta præcos ejus Enarratores, & alibi argenteæ eam in rem ὄληδος *Idyll. XVII. v. 45.*

*Ποῦται δὲ ἀργυρίας ἐξ ὄληδος ὑγρὸν ἔλαιον,
Et prima tibi ex argenteo vase liquidum unguentum
Accipientes stillabant &c.*

Ab Achæo vero apud Athenzæum l. x. p. 451. *λεδάργυρος* ἔλαιον *χρῆσι*
σμων, *unguentis o lapide argenteo ampulla*. Quomodo *ἀλάβαστρον* *μύ-*
ρον, *alabastrum unguentis* dicitur Matt. xxvi. 7, & similiter *ἀμπύλλα* *πα-*
σι, in dicto Petronii Fragmento Traguriano. *Alabastrum* autem dixit
 Martialis l. xi. Ep. 1x, pro utroque apud Græcos, ut supra vidimus,
 vocis *ἀλάβαστρος* & *ἀλάβαστρον* usu. Ut mittam quod *σπυξ* apud Hora-
 tium aliosque dicatur de ampulla marmorea ad unguenta odorata, ut
 observat Acron ad l. iv. Od. xii. *Nardi parvus σπυξ*.

V. 14. *Συρίγγων αἶον φθόγγον ὑπαξοίαν*] Ita *Ælchylus* Suppl. v. 1891

Συρίγγεις ἢ σιγῶσιν ἀξονήτατοι,

Modioli vocatum non tacente agitati;

& prout idem Tragicus dixerat ejusdem dramatis vers. 211. *Συρίγγων*
ἑαλαγγῆαν, modioli clanculantis.

V. 16. *χρίσματα μικτὰ*] *Μύρον* nempe, uti paullo ante vidimus, non
 ἔλαιον, seu *unguentis* quæ e variis odoribus *μικτὰ*, ut de ea re Plinius
 l. xiii. c. 1. *ἰνυίτικε luxuria ea omnia MISCERE, & e simplicibus κατὰ*
adorem facere; ἢ α reperita sunt UNGUENTA. Eadem autem averfata
 dicitur hic, uti jam adducto ad vers. 13. e Sophocle apud Athenzæum
 loco, *Minerva*, cujus nempe nomine mens, prudentia, ac virtus in-
 telligantur. Quibus adde illud Chryfostomi Serm. de statutis xix. tom.
 vi. p. 589. *ἀλοιφὴ μύρων καταγοστώσασα τὴν ἀλόγειαν, pinguedo unguen-*
torum, potentem fascians, & Clementem dicto jam ante loco *Εἰ μύ-*
ρον &c. Pædag. l. ii. c. viii. ubi varia recenset a luxuriosis olim aut
 muliebrem in modum comptis adhibita *μύρων* genera, & inter alia *καὶ*
δὰ τῶν ῥόδων ἀλείμματα, & ο ῥοσὶς unguentium. Hiccius enim, ut obi-
 ter hoc addam, apud Athenzæum l. xv. p. 689. *μύρων* alia dicit vocari
χρίσματα seu *illitis*; alia *ἀλείμματα*, *unctiones*; quarum vocum pro-
 mixtuus tamen sæpe apud veteres auctores usus: nempe ut *χρίσματα*
 e puro oleo dicantur, unde apud Homerum haud semel *χρίσων ἔλαιον*,
 & mox in hoc ipso Hymno v. 26. & 30, & apud Hesiodum similiter
 Eργ. v. 522. de virgine pudica apud matrem educata, *καὶ λίπ' ἔλαιον*
χρισμαμένη. & *pinguis oleo unctæ*; hæc autem, seu *ἀλείμματα*, e *μύροις*
 iidem seu *unguentis* mixta dicerentur; ac unde noti *ἀλειψίται*, qui in
 Gymnasiis munus illud obire erant soliti, ac *ἀλοιψίταια*, loca in iis ad
 id constituta; quorum mentio apud Theophrastum de Sudoribus p. 459;
 De multiplici autem & exquisito quodam in parandis unguentis *ποιή-*
ταις miscendisve odoribus industria & labore, consuli inter alios potest
 Chryfostomus ad Stalechum p. 152. tom. vi. ed. Savill. ubi inter alia de-
 scribit cura multitudinem mulierum ad hoc opus adhibitarum; tum
 aromatum copiam & delectum præterea adhibutum; tum singulare in
 iis ponderandis miscendisve studium, *φύρον*, ut ibidem ait, *καὶ ἀναροι-*
χρῆσαι τοῖς ἄλλοις, (quomodo nempe *χρίσματα μικτὰ* hic dicuntur) &
 qualia eam in rem plura ibidem legas.

V. 17. *Μηδὶ κάτοστρον*] Quod nempe id Venerem rursus, uti mox
 etiam dicitur, voluptatis nempe & amorum Deam, non autem Mi-
 nervam, sapientiæ ac virtutis numen deceret; ut id jam ante ad v. 15.

ex

ex adducto Sophoclis apud Athenæum loco l. xv. p. 687, fuit monitum, ubi Pallas solo uncta oleo, & inde nullo adhibito *speculo γυμναζομένη*, exercens se in palastra, seu quod de eadem infra dicitur v. 44. *ἰππικῆς γυμναζομένης ἀδμήνα πατάγῃ*, equorum & clypeorum strepitu delectata.

Alienum proinde a bellatrice Dea, quæ etiam *Φοβερὸς ἄστὴρ* apud Aristophanem dicta Equit. pag. 353; & præterea *ἀειπαρθένος* seu *semper virgo*, id sectari, quod in minus moratis virginibus haud primus culpatur Tertullianus de virgin. veland. cap. xii. *jams & consilium forma*

A SPECULO petens; aut quod de viris muliebris luxuriæ ait idem de Cultu Femin. lib. ii. cap. viii. *tum SPECULUM omni occasione consulere, anxie inspicere.* Quo spectat proinde illud Apulejo olim, & quod idem refert ac diluit in Apologia, a gravi censore objectum, sequitur enim DE SPECULO longa & consona Oratio, de quo pro rei atrocitate pone disruptus est pudens, clamitans, HABET SPECULUM PHILOSOPHUS, possides SPECULUM Philosophus. Ut igitur habere concedam, ac aliquid objecisse te credas, si negare, non tamen ex eo me accipi necesse est, EXORNARI quoque AD SPECULUM solere. Unde idem mox addit, SPECULI non tam possessio culpatur, quam inspectio, quamquam dein etiam, non omnem speculi usum, aut quodcumque in eo formam suam contemplandi studium, improbandum tradat, idque Socratis exemplo discipulos suos cohortantis, ut semet in speculo crebro contemplarentur; aut Demosthenis, semper ante speculum, quasi ante magistrum, causas meditantis. Quam in rem etiam nota illa patris ad liberos dissimili forma apud Phædrum l. iii. Fab. viii.

Quasidie (inquit) SPECULO vos uti volo;

In formam ne corrumpas, neque in malis;

In faciem ut istam moribus vincas bonis.

Improbatur alioquin a cordatoribus inter Gentiles, quod & a Callimacho haud obscure hic etiam factum, in viris aut probioribus etiam virginibus vel matronis frequens seu insanum ornandæ ad speculum comæ, & formæ identidem, ad illud explorandæ studium. Unde hæc duo etiam, quæ a Minerva abesse hic tradit Callimachus, unguentis nempe perfundi, & speculum consulere, in Phrygibus, mollibus quippe & effeminatis, suggillat Orestes in cognomine Euripidis dramate v. 11143

Οὐκ ἰστέλλων, καὶ μύρον ἐπιτάρας.

Quales speculorum & unguentorum curatores.

Εὐκλέα nempe ibi, sicut alibi apud eundem Hecub. v. 929, aut *ἰστέλλω* ut apud Anacreontem Od. xi. & Clementem Pædag. l. iii. pag. 224. *Κάτορτες* autem hic apud Callimachum, quod alibi forte non legitur, pro usitato *κάτορτες*, quo usus pridem fuerat Æschylus Agam. v. 847. *ὀμοδίας κάτορτες, ἐν σαυραδίνης speculum* &c. Unde pro *κάτορτες* mallet etiam *κάτορτες* hic apud Callimachum legi, sicuti modo adlata eadem de re *ἰστέλλων, ἰστέλλω* &c. Ni forte inter voces Alexandrinas, cujusmodi plures apud hunc Poetam vix alibi obviæ, statui haud immerito possunt, reponi vox eadem debeat. Adde hisce quod de Alexio speculi usum, ut viro, ac multo adhuc magis militi, indecorum recusante, tradit

tradit Nicephorus Bryennius lib. II. cap. VII, ὁ δὲ ἐκ τῶν ἰσθμῶν ἀνδράσι, καὶ ταῦτα ἐρασιώταις Εἰς Κατοπτρον εἰσορᾶν Γυναίκι δὲ τὸ ΜΟΝΑΙΣ ἐπιταδύναται, neque enim viris in more esse, & quidem milicariis SPECULUM consuleret: solis mulieribus id cura esse.

Ibid. καλὸν ὄμμα τὸ τήνας] Unde eadem Minerva non γοργῶπις solium, sed εὐῶπις etiam dicta apud Sophoclem Oedip. Tyr. v. 198. θυγατρὶ Διὸς εὐῶπι, Jovis filia cum pulcris oculis. Juno alioquin ab oculis laudari a Poetis solita. Unde illud de Melites cujusdam forma Anthol. I. VII. Ep. CXXVI. Ομματα ἔχεις Ἡρας, oculos habes Junonis, manus autem, quod additur, & supra jam traditum ad v. 5, Minervæ.

V. 18. Τὰν Ἰδῶν] Elleipsis Poetis, & quidem Atticis, familiaris, præpositionis πρὸς aut κατὰ, ac similitum, sicuti apud Aristophanem Θεσμοφ. p. 792. ἰδῶν τὴν θύραν, pro ὡς τὴν θύραν, veni ad januam; & Sophoclem Electr. v. 899. ἰδῶν πατρός τάφον, veni ad patris sepulcrum. Sic idem Ajac. v. 34. καίρην δὲ ἐφίκει, prout idem mox ait v. 38. ὡς καίρην, nempe opportune ades; & Euripides Hecub. v. 512. μεθ' ἄλλης ἡμᾶς, venisti ad nos, & ejusdem dramatis v. 983. σημαίνων σὶ χρῆ, quod ante dixerat v. 217. ὡς σὶ σημαίνων, tibi significans: sed qualium magna leges.

V. 19. ἐς ὀρείχαλκον] φαιρὸν quippe seu lucidum, non ab Hesiodo solum dictum, uti de ocreis Herculis ait Ασπ. v. 122. κρημίδης ὀρειχάλκου φαιρῶ, qua erant et lucido orichalco. Hinc albium a Marone etiam dicitur, Turni lorica tradente, auro squalentem alioque orichalco, Æn. I. XII. v. 86. & similiter ab Hesiodi Enarratoribus de eodem orichalco ad dictum ante ejus locum, τὸ λευκὸν χάλκωμα, as album. Quamquam idem aurichalcum, pro orichalco, quasi, ut de eo veteres Grammatici, coloris esset aurei, vel ex auro mixtum legatur haud semel in Plauto, ac in libris Digestorum. Quod neutrum tamen de orichalco; seu hoc are montano, vere dici posse, e μεταλλουργίῳ notum, ac viderunt jam alii. Auro quidem pretio proximum idem olim habitum; seu juxta Platonem in Critia pag. 114. tom. III. ubi inter alia, quæ in Atlantide Insula pretiosa eruebantur, orichalcum etiam refert, πλὴν χρυσῷ τιμιώτατον ὡς τοῖς τότε ὄν, post aurum maxime tunc temporis in pretio, nomen vero ejus tantum, quod continuo additur, suo xvo retineri. Unde & a Plauto haud semel de re pretiosa usurpatum, aurichalco contra, seu ut in Pseudol. A. II. Sc. III. aurichalco contra non carum. Neque tamen inde ita dictum, quod quidquam auri haberet admixtum, sed quod promiscue veteres Romani plostrum & plausstrum, Plosus & Plautus &c. ita aurichalcum etiam & orichalcum dixerint, ut vere ad Plautum monuit ὁ πᾶν Salmasius. Unde etiam liquet haud opus esse, ut in libris Digestorum, aurichalcum ibi in orichalcum continuo commutetur; prout id contendit postremus ac eruditus Virgillii apud Batavos Enarrator. Eo autem opportunius hic pro speculo aut vice speculi dicitur, in quo se contemplari noluerit Pallas, quamquam tum esset in monte Ida, coram litis de forma arbitro; quod metallica ferme forent veterum specula, ac inde etiam mox Veneris speculum vocet Poeta

χαλκόν

χαλκὸν Ἀργυρία, *as pollucidum*, & qua de re pluribus ibidem. Hæc autem scripseram, quum forte animadverti virum incomparabilem in posthumo opere de Homonym. Hyl. Patr. ubi agit de *orichalco*, hujus etiam apud Callimachum loci meminisse. Illum vero interpretatur ut *orichalcum* de luculentissimo & quod speculi vicem redderet, ære sit dictum; ita tamen, ut non de *ære montano* dici potuisse, aut compositam inde, quod Græcum id, ut ait, morem non saperet, vocem *ορείχαλκ* statuatur; sed novam, quamquam præter ejus consuetudinem, dubitanter adferat derivationem, ab *ὄρημι* nempe *Æolico* pro *video*. Quorum istud tamen & minus adhuc Græcum in illa vocis *ορείχαλκ* (nempe ab *ὄρημι*) compositione morem, ut ille loquitur, sapit; neque insuper peculiarem hujus æris ita dicti naturam ac proprietatem notat. Prior autem illa & obvia *ορείχαλκ*, quasi *æris montani* compositio, non solum illis, quas adfert, vocibus *ορειβατικὴν* & *ορειβατικῆς*, sed pluribus aliis, ut *ορείχαλκ*, *ορειδρόμος*, *ορειόμος*, *ορειπυλαργός* &c. abunde se tuetur; ut jam de Festo nihil dicam, apud quem legas, *orichalcum* *sano dicitur, quod in montuosis locis invenitur: mons enim Græce ὄρος appellatur*. Hinc multiplex etiam olim *orichalci*, ut jam ante e Poetis & Auctoribus antiquis vidimus, nec ad specula solum usus; ac unde de deducta, ut hoc addam, solemnī pompa e Macedonia, Eubia Constantii Imp. sponsa ait in ejus Encomio Julianus Orat. III. p. 206. *καὶ ὀχημάτων παροδοπῶν χρυσῶν καὶ ἀργύρων καὶ ΟΡΕΙΧΑΛΚΩ μὲν τῆς αἰείτης τέχνης ἐργασμένων, ὅν ὀχηκὸν γένους ὀνόματι αὐρο, ἀργεντο, ὀ ORICHALCO, συντετακτὸν ἐκ ἀρτίσφι ἐκοσμητὰ*. Quomodo etiam Libanius in Juliani Panegyrico p. 229. dicit, neque marmoream, neque æream, *ἀπὸ ὀρειχαλκίην, neque ex orichalco*, immo neque ex adamante, ut addit, columnam stabiliorem inveniri memoria, quam adeptus ad posteros transmittit consulatus. Ne ea jam nunc tangam, quæ de illo veterum *orichalco*, quod nusquam proprii generis, ut auri, argenti, æris metallum extiterit, sed *νεῦρον* demum, prout illud a Strabone etiam dicitur l. XIII. p. 610, & cujus locum expressit, sicut idem ibi monuit Casaubonus, Stephanus in *Ἀιδίω*, seu compositum foret ex ære & cadmia terra, nullo auro admixto, idemque quod vulgo hodie *lotonium* dicitur, seu lutei æris genus, pluribus itidem differit vir summus. Ea enim & jam ab aliis fuerunt haud semel observata; & cum aliis veterum, non Plinii solum, cujus indicat ea de re locum l. XXXIV. c. III, sed antiquioris longe, Platonis nempe paullo ante a me adducti testimonio, pugnant; qui nempe de eo ut præstantissimo & maxime pretioso metallo seu *æris*, quodque paulatim defecerit, genere sunt loquuti. Frustra autem esse, qui ab ulla *auri* mixtura dictum *orichalcum*, seu, quod idem, *aurichalcum*, crediderunt, vel abunde arguit, quod Græca voce *ορείχαλκ*, ubi nulla plane *auri* mentio, dicatur, quæque de præstantissimo quoque *ære montano*, ubi nempe effoderetur, dictum illud primitus *orichalcum* omnino evincit. Quo referri etiam potest, quod hic de Minerva in monte Ida, ut præcedentibus verbis *ὄρα τῶν ἰδῶν* &c. versante dicatur, eam in *orichalco*, tanquam in speculo,

[M m]

no-

voluisse, immo nec, quod mox addit Junonem, formam suam consuleri; Venerem autem continuo *ἀστυγία χαλκόν, et pellucidum, speculum nempe, de quo mox, aut speculi vice, ad quod nempe componeret eadem comam, arripuisse.*

Ibid. *Ὁὐδὲ Σιωῦρτας ἔβλεψεν δῖαν ἐν ἀσφαινομήνῳ*] Neque tamen, quod hic dicitur, omissum ab hac Dea, omnes in aqua limpida, tanquam in speculo consulendi formæ studium, antequam scilicet subiret eadem Paridis iudicium, in antiquo legitur Epigrammate, cujus priorem versum adduxi ad titulum hujus Hymni. Exstat illud Anthol. lib. IV. cap. XIX. Epigr. XXXVII. & quod proinde integrum debet hic adscribi.

Ἦρῃ καὶ Παφίῃ καὶ ΠΑΛΛΑΔΙ τῦτο τὸ λυτρὸν,

Ὅς πότε τὸ χρυσῆν ἄρα μῦλον ἔχου·

Καὶ τάχα τὴν ΜΟΡΦΗΣ κελίῳ ἴσονται, ἢ Πάρις αὐταῖς,

ΕΙΚΩΝ δὲ ΑΡΓΥΡΕΙΣ ΝΑΜΑΣΙ δεικνυμένη,

Junoni, & Paphie Veneri, & PALLADI hoc lavacrum;

Dum in quondam augeum placuit potius habere;

Et continuo forma iudicium non erit ipsis Paris,

Sed IMAGO ARGENTEIS IN AQUIS ostensa.

A quibus proinde abit hic Callimachus, dum accedentem ad Paridis iudicium Minervam, neque speculum seu vice speculi, *orichalcum, neque limpidissimam Simeoentis fluvii aquam* explorandæ formæ, seu componendæ comæ studio, consuluisse hic dicit. Quam tamen non explorandæ solum, sed ornandæ etiam ante illud iudicium, limpidis aquis & lavacris formæ curam, in Minerva haud minus, ac in duabus aliis deabus agnoscit Euripides, in adductis ea de re, ad hujus Hymni lemma ex Andromache & Helena versibus. Adeo ut meliorem morum magistrum se illo scenico Philosopho hic prodat noster Battiades; dum omnem illum operosum ac adtentum formæ cultum, in mascula & pudica Pallade, seu temperantiæ haud minus ac prudentiæ apud veteres Symbolo, amovet; eumque totum, ut statim innuit, Veneri, *Ἐταίῃ* quippe, addicit, haud aliter ac id genus *lotiones* inter *moereticis* notas refert divinus vates Ezechiel cap. XXI. vers. 40. Mitto quod alioquin de eadem Minerva tibias instante proditum, eam id sibi esse dedecori perspexisse; ubi *se in aquis speculi vice fuisset intuisa, αὐτὴ ἐπέλεα χρυσῆν τῷ ἴδωτι*, uti hac de re loquitur Gregorius Nazianzenus secunda in Julianum Philippica pag. 121.

V. 21. *Ὁὐδὲ Ἦρῃ*] Sicut Pallas, ita etiam Juno in iudicio Paridis, *consilium forma*, ut Tertullianus adducto paullo ante loco loquitur, a speculo haud petiisse hic dicitur. Non eadem proinde, quæ Venus Juno, seu cujus signum apud Spartanos exstabat, teste Pausania l. III. p. 185. ad quod pro nupturis filiabus sacra matronæ faciebant. Ut mittam Junonem & Venerem a Theologis gentilium pro eodem numine, & *stulam Veneris* in cælo; qua de re, ni, fallor jam ante ad superiorem Hymnum egimus, stellam *Junonis* dictam, juxta id tradentem præter alios Plotinum Ennead. P. III. l. V. p. 198. Eadem vero hæc *Junō*, quæ

maserna Juno apud Horatium dicta l. III. Od. IV, & proinde ab illo id-
 iano formæ ac illecebrarum, quæ Venerem decebant, ad speculum cul-
 tu, haud minus ac Pallas aliena hic dicitur. Quamquam non ipsa qui-
 dem Juno aut Minerva speculum consulere, sed earum tamen simula-
 cra ad speculum compta olim a superstitionis mulieribus legantur; &
 quod a vero numinum id genus cultu abhorrens redarguit continuo Se-
 neca Epist. xcv. *Vestibus linteis & frigiles Fovi ferro, SPECULUM TE-
 NERE JUNONI*: idemque alibi, nempe de superstitione apud Augu-
 stinum de Civitate Dei l. VI. c. x. *sunt quæ JUNONI AC MINERVÆ
 capillos disponant, longe a templo, non tantum a simulacro flantes, digi-
 tos movens ornantium modo; SUNT QUÆ SPECULUM TENEANT* &c.
 Accedit, ut præterea observo, Apulejus de templo Junonis Samiæ ageas
 Florid. cap. xv. *Ibi donarium Deæ porquam opulentum; plurima & ar-
 genti ratio in laucibus, SPECULIS, poculis, & hujusmodi utensilibus.*
 Ad quem proinde morem respexit illustri eam in rem loco, & qui etiã
 e modo dictis illustratur, Tertullianus de jejuniis cap. XVI, *unde & qui
 IN IDOLIS COMENDIS, & in aris ornandis, & ad singulas horas
 salutandus adulatur, turacionem facere dicuntur.* Quo spectant itidem
 ea, quæ inter alia pompæ Iliacæ solemnia describit Apulejus Miles. l. XI.
 alia (mulieres) *quæ nitentibus SPECULIS pons tergum reversis VE-
 NIENTI DEÆ obvium monstrarent obsequium, & quæ pedibus obtu-
 neos ferentes, gestu brachiorum flexuque digitorum, ornatum atque op-
 pexum crinium regalium fingerent.* Hinc etiam earundem Dearum orna-
 trices dictæ, quæ illud munus obirent; quomodo apud Hesychium le-
 gitur Σαφαχίρω παρὰ Βηραστῶ, ἢ κοσμήτρια τῆς Ἥρας; *Sarabhero* apud
Berosum, Junonis ornatrix, haud aliter ac *ornatrices*, ut subinde in In-
 scriptioibus antiquis, & similiter l. 69. l. III. D. de Legat. & Fideic. a
 Romanis appellatæ, quæ, ut dicitur l. 49. ejusdem libri, *mulieres ex-
 ornans*; aut vero sicuti *cosmeta* ab iis dicti, qui curabant mundam mu-
 liebrem, quorum obvia mentio apud Juvenalem Satyr. l. VI. v. 477. &
 quos ibidem ab *ornatricibus* distinguit vetus Scholiastes. Ut de *ornatori-
 bus* sileam, quorum facta itidem mentio in Lapidibus antiquis, ut in
 Syntagm. Cl. Reiaesii p. 375. Immo cujusmodi *cosmeta*, κοσμητοὶ δόκου
 apud Græcos etiam dicti, prout id me docuit vetus Inscriptio, quam
 olim alia occasione vulgavi ad Juliani Cæsares, nempe

ΗΡΑΚΛΗ ΒΑΣΙΛΕΥ

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΑΝΕΛΕΥ

ΣΕΒΑ. ΚΟΣΜΟΠΛΑΚΟΥ

ΑΝΕΘΗΚΕΝ

Herculi Regi Antonius Libertus Augusta Ornator Posuit.

Ibid. Κοσμητοὶ δὲ Ἀργυρία &c.] Haud mirum Veneri, non vero Palla-
 di, uti jam supra vidimus ad v. 17. speculum hic a Poeta tribui, &
 ob exquisitam quidem, quæ continuo additur sequenti versu & qua de
 re ibidem, componendæ comæ curam. Unde de eadem dixerat Sopho-
 cles apud Athenæum adducto jam ante loco lib. xv. p. 687, Venerem
 ad discrimen nempe, ut ibi dicitur, Πάλλης, κόρη ἀλεγομένη καὶ ΚΑ-

[M m 2]

TO-

ΤΟΠΤΙΖΟΜΕΝΗΝ, unguento illisam & AD SPECULUM se contemplantem. In Veneris quippe mundo cestus, lecythus cum unguento, speculum, & quæcunque dictam πύργον, ἰταΐρας, aut πείδημον Deam decobant talia illecebrarum aucupia. Ita solemnem ejusdem Dææ in mari vectæ pompam, & comites seu ministros Tritones describens Apulejus Miles. l. iv. ait, *alius sub oculis Domina (Veneris) SPECULUM prægeris*. Quamquam ejusdem Veneris ornatum, & componendæ alioquin comæ studium tradens Claudianus Nupt. Honor. & Mariæ, de eadem dixerit v. 106. SPECULI nec vultus egebat judicio. Ut mittam, quod refert Plutarchus de Fortun. Roman. p. 317. Venerem, ut de ea Spartani, ubi illa Eurotam transferit, speculis, ornatu, cestoque depositis, in Lycurgi gratiam, hasta & scuto se ornare. Sed de illo speculi ad ordinandam Veneris comam usu mox adhuc ad vers. proximum.

Ibid. *Ἀργυρία χαλκόν*] Metallica fuisse, eaque vulgo ex argento & ære veterum specula notarunt jam eruditi, ut magnus Salmasius obiter ad Tertullianum de Pallio, & bene hic etiam monet Anna præstantissima. Adde insuper ex auro, in Asiatico nempe luxu, quum & *χρυσία ἑσπλεα*, aurea specula, Trojanarum virginum vel mulierum, commemorentur ab earundem choro, cum in Hecuba Euripidis v. 925, tum in ejusdem Troadibus v. 1107, ubi dicitur Helena secum ex Illo in Græciam abstulisse,

*χρυσία δὲ ἑσπλεα, καρδίνων
Χάριτας.*

*aurea vero specula, virginum
Delicias.*

Neque ignota eadem postea apud Græcos, ac jam ante Callimachum, eaque a Græcis etiam confecta, ut ex Æliani narratione liquet V. H. l. xii. c. lviii. ubi in Olympiis, præsentem tum ibi Diogene, *auream*, inquit, *speculum operis Corinthii vendebatur*, *χρυσὴν χάρτιον Κορινθίων* *ἑσπλεα*. Ut minus proinde mirum sit aut insolitum, si eorum mentio etiam fiat, ut hoc addam, apud Apulejum in Florid. *Plurima auri & argenti ratio in lancibus*, SPECULIS, poculis & ejusmodi utensilibus. Eadem vero specula ex argento olim usitata non inde solum, aut vero e Plauti in Mostellaria loco, quem jam huc adtulit Anna eruditissima, sed ex Plinio insuper abunde constat, qui & primum Praxitelem fecisse specula argentea Pompeji M. ætate observat l. xxxiii. c. ix. & alibi; præterea eadem, ita crescente luxu, Romæ postea viluisse, quum *argenteis uti copere & ancilla*, l. xxxiv. c. xviii. Quibus adde rursus illud Apuleji in Apologia, ob consultum a se speculum, uti paulo ante vidimus, a censore perstricti, *an existimos imaginem suam cuique visendam potius in lapide, quam in ARGENTO; magis in tabula, quam in SPECULO*. Hinc inter muliebrem sui ævi luxum refert Chrysostomus Serm. xvii. p. 224. T. vi. ΤΟΙΣ ΑΡΓΥΡΟΚΟΠΟΙΣ συζητῶς ἰρωτῶντες, ἢ ΤΟ ΚΑΤΟΠΤΡΟΝ κατοικίασθαι τῆς κυρίας, ARGENTI FABROS continuo interrogantes, *an confectum sis Domina SPECULUM*. Immo *stannea etiam specula*, & quidem ex mixto ære, quæ
Brun-

OBSERVATIONES IN HYMNUM IN PALLAD. 549

Brundusii laudatissima parabantur, in usu antea obtinuisse, iisdem locis memorat Plinius. *Ærea* vero ex præstantissimo nempe & lucidissimo ære, specula olim apud Græcos maxime usitata existisse; argenteis nempe, quod vel ex superiori Plinii loco liquet, serius repertis liquet. Hinc, ut hoc loco χαλκός ἀργυρός, *speculum* Veneris ex *ære* denotat, sic Iulicentus & opportunus valde hejus rei index antiquioris Poetæ, Æschyli nempe apud Stobæum Sermon. Ethic. xviii. p. 164. locus, qui hunc egregie interpretatur ac illustrat,

ΚΑΤΟΠΤΡΟΝ ἴδους ΧΑΛΚΟΣ ἴσ', οἷον δὲ νῦν,
SPECULUM *forma est* ÆS, *vinum autem mentis;*

nempe index. Immo quomodo χαλκὸν ἀργυρία, Battiadæ nostri exemplo, de *nivento speculo* dixit similiter, neque uno in loco, Nonnus, ut Dionys. l. v. p. 175. ubi de Proserpina ait,

Καὶ ποῖς ΧΑΛΚΟΝ ἔχουσα ΔΙΑΥΓΕΑ τίς ποτε κέρη,
Et interdum (ex ære nempe) SPECULUM habens PELLUCIDUM, delectabatur puella,

formæ suæ ut addit, ex eo repercutientis iudice; ac de nativa itidem Beroes pulcritudine lib. xlii. p. 108.

Ὁὐ χροὸς ἀντιόποις ΔΙΑΥΓΕΙ μάγνηι ΧΑΛΚΩ.
Non corporis oppositi PELLUCIDO teste SPECULO.

Quibus in locis cur χαλκόν, quod ibi de *speculo ex ære*, & κἀνὸπλον etiam priori loco mox ab eodem Poeta dicitur, tamen per *ferrum*, nempe *pellucido teste ferro* &c. reddiderit Interpres, haud facile licet statuere, nisi quod nulla ibi de *speculo*, ut fieri omnino debuit, aborta sit ei cogitatio. Hinc vero spongiæ & pumicis etiam in detergendis metallicis id genus speculis usus; cujus prioris mentio apud Platonem in Timæo pag. 72. T. 111. ed. H. Steph. posterioris apud Tertullianum de Pallio; quamquam aliter de eodem Platonis loco senserit ibi ὁ πᾶν, sed quem eo nomine jure redarguit ad Catullum vir præcellenti ingenio & doctrina Is. Vossius, ubi & illa Platonis recte interpretatur, οἷον κἀνὸπλον παρσκευασθῆναι σφμαγείον, *tanquam spongia parata & prompta detergendo, cui apposita est, speculo.* Quamquam etiam vulgo apud Platonem & Platonicos vocis σφμαγείον, non de *spongia* quidem, sed de *expressa imagine* seu *simulacro* significationem, uti obiter dictum ad v. 14. Hym. in Delum, occurrere haud ignorem; sed qua de re alibi. Ut nunc mittam, quod e *carbunculis* & quidem apud Ochomenum Arcadiz natis, quandoque eadem *specula fierent*, juxta Theophrastum de Lapid. p. 396. & qui ex eo id tradit, Plinium l. xxxvii. c. vii. Adde *gemmata* subinde veterum *specula*, unde illud Papinii Sylv. lib. 111. Carm. 17. v. 94.

Nobile gemmato speculum portaveras auro.

Immo eadem *vitrea* etiam olim fuisse (quod negabat tamen ad dictum Catulli locum vir doctissimus, ac ubi obiter metallica ferme veterum specula existisse recte alioquin monuerat) & quidem Sidone reperta, docet alibi idem Plinius l. xxxvi. Sect. LXVI. ubi de vitrorum variis agens speciebus, ait: *Et aliud flatu figuratur, & aliud torvo scribitur,*

[Mm 3]

aliud

aliam argenti modo calatur; Sidera quondam de officio nobili, *speculorum* etiam SPECULA excogitaveras, quae omnia proinde da quibus haec tenus, seu metallica, ex auro nempe, argenteo, auro, stanneo; seu vero a carbunculis, seu etiam vitreas, eaque sive plana, sive gibbosa, sive concava etiam fierent, complexus est Artemidorus l. II. c. VII. ubi ait, ΠΗΛΙΝΟΝ γὰρ ἐστὶ τὸ ΚΑΤΟΠΤΡΟΝ ἐξ ὧν αἶψά ἐστι πεποιημένον ἕλκυσ. TERRENUM enim SPECULUM, ex quacunque tandem materia fiat. Quo referri itidem potest, quod alibi apud eundem dicitur l. III. c. XX, λιμάνη ἰγκυροπλεῖζομαι, pelvis uti pro speculo, nitente nempe ac pellucido; & cujusmodi pelves centum argenteae, ἑκατὸν ἀργυρῶν λιμάνων in pompa Antiochi Dionysiaca praelatae apud Athenensem dicuntur l. V. p. 191. sicuti aureas alibi, aereas etiam quandoque, aut stanneas, prout hodie, ita existisse olim liquet. Quibus adde denique de pretiosis id genus veterum speculis, ut in hac re veterum quoque luxum a moribus hujus aevi haud alienum intelligamus, id quod in superfluo mulierum cultu redarguit inter alia Clemens Pædag. l. III. p. 220. κατόπτρον τι πολυτιμῶν κατωσκεινῶν, speculorum etiam magni pretii structura.

V. 22. Τὰν αὐτὰν δις μετῆκε κόμων } Quae causa etiam speculæ a Venere consulti hic redditur, haud aliter ac de nova Jafonis nupta dicitur ab Euripide in Medea v. 1161.

Δαμπερῶ κατόπτρον χρηματίζουσι κόμων,

Nisidum ad speculorum compositio comata,

aut ab eodem Tragico in Elektra v. 1071.

Ἐαυτὸν κατόπτρον πλῆκαμων ἐχέουσι κόμων,

Ad speculorum flavos coma componantur.

Quibus adde, quae a choro Trojanarum mulierum dicuntur similiter in Hecuba v. 925. &c. de religatis nempe earum comis ad auroscutum speculorum (de quo versu jam ante) infinitos splendores, ἰγὼ δὲ πλέκαμων &c. Hinc Ovidius de eodem muliebri neque uno comae ad speculorum cultu, Art. Am. l. III. v. 135.

Nec genus ornatus unum est, quod quatenus doceris,

Eligat, & SPECULUM consulat ante suum.

Immo id quod in viro, sed muliebris luxuria, inter alia redarguit Clemens Pædag. l. III. p. 224. αὐτὰν δὲ ὄρα λιμνίζομαι &c. καὶ αὐτὴ τὰ ἰσοπλεῖον Ἀγριμῶνον τείχεος, enim autem, quo vir est, pecti &c. ad speculorum eripes componentem. Unde haud mirum id de Venere, seu exquisito ejus ac multiplici in componenda etiam bis coma studio, a Poeta hic dici. Qua de re seu singulari in comenda Venere opera a Nymphis praestita, ac proinde insigni de toto illo veterum situ loco Claudianus ait Nupt. Honor. & Mariæ a v. 49. &c.

Casariem tunc forte Venus submissa corusco

Tringibus folio; doctra lavaque sonans

Sombans Idalia; largas hac nectaris imbræ

Irrigat; hac morsu nunquosa dentis eburno,

Multistratum discrimen arat, sed tertia vetri

Dea varia nexu, & justo distidit umbra.

Ordi-

*Ordine, neglectam partem studiosa relinquens;
Plus error decuit.*

Quibus addi possunt, quæ de simili hujus Deæ in disponenda crinibus cura ab Apollonio itidem fuerit dicta l. 111. v. 47.

Λευκοῖσι δ' ἐκέρχθη κόμης ἐπισημίη ἄμωσι
Κόσμοι χροστέη δὲ περὶ δὲ, πάλιν δὲ μακρῶς
Πλέξανθω πλοκάμωσι.

*E candidis utriusque immixtis humeris comas
Aureo discernabas ordine, mox longas
Plicatura cirros.*

Quales etiam Venus capillos capitis disponens cernitur subinde in antiquis monumentis, sicuti in veteri ac insigni nummo M. Aurelii a Laodicensibus cuso, qui exstat in Gaza Medicea. Psecadum autem vulgo illud apud Romanos officium, earumque proinde in tutela Veneris, seu quarum Dea illa esset ac Patrona. Unde vetus Inscriptio in Reinefi Synagm. pag. 114. VENERI SACRUM CASSIA L. L. PSECAS; & quam in rem, quique ibidem adductur, Juvenalis Satyr. vi. v. 189.

*Componis crinem, laceras ipsa capillis,
Nuda humeros Psecas infelix.*

Ut denique hoc addam, περὶ τῆς κόμης hinc dici de transposita bis coma, prout κόμην vel τελέως ἀγρίτωσθαι vel συρτίθεσθαι dixerunt, pro comam seu crines componere vel ordinare, ut Anacreon Od. xxix. πλοκάμων ἀνακτὸς συνθεῖς, circinnatus imordinatus, seu sine arte componens, & Chrysof. adv. Theodor. p. 74. Tom. vi. καὶ βαφῆς καὶ χεῖρῶσι καὶ συνθεῖσι τελεχῶν, & coloribus, & tincluris, & dispositione crinium Unde etiam Græcorum more dicto jam loco, Juvenalis, componis crinem, & jam ante Ovidius l. de Arte amandi El. vii.

Ponere compositas in statione comas.

ac similiter apud Tertullianum de cultu Femîn. l. ii. c. viii. capillum disponere. Ut nunc mittam ἀσθεῖς τελεχῶν apud Clementem Pædag. l. 111. p. 218, aut apud Philostratum Epist. p. 599. κομῶν ἀσθεῖς, de fœbibus capillis dici. Eadem alioquin Venus incompta in lectu Adonidis seu ἠπάλειος a Bione dicitur Idyll. i. vers. 21. & apud Apollonium adducto jam ante loco v. 50. de eadem.

Ἀψήβως δὲ χροῖν ἀνδρῶτος χεῖρας.

Imprecas autem pueribus comas circumligas.

Quod nempe fiebat crinibus fibula circa collum nexis, ut id observat Clemens Pædag. l. 111. p. 248. ubi mulieres detere ait, ἀναδέσθαι τὴν κόμην ἐπιλαῖς περιῆ τῶν λυγῆ πικρῶ τὸν ἀυχίτα ἀφελῆς θροπέα, circumligare tenuiter comas, ubi aliqua fibula circa collum simplicis cultu. Unde diversa longe erant in cultu capillorum muliebri, eisdem nempe neglectos, ut hic a Clemente & ab Apollonio ἀναδέσθαι, seu bona simplicitate, sicut ea in re Tertullianus loquitur de cultu Femîn. l. ii. p. 157. circumligare, vel in nodum veluti cogere; aut vero illos operose συρτίθειαν vel ἀγριεῖαν, componere ac discriminare, ac unde ornatam ejusmodi comam, κόμην ἀγριεσθῆναι dicit Plutarchus in Lycurgo p. 53.

[Mm 4]

&

& κόμης ἀγλαίων Appianus de Medico, ut eam vocat agens de exquisito comæ cultu Surenæ, Mithrid. pag. 143. Quod proinde dicit etiam Claudianus in adductis ante de compta Veneris coma versibus, *multifidum discrimen aras*. Adde illud Ovidianum Art. Am. l. 111. v. 137.

Læga probas facies, capitis DISCRIMINA puri:

Sic eras ornatus Laodomia comis.

Acus vero ad illa comæ discrimina, seu, quod hic dicitur, δις μετρίως κόμην, bis comam disposuit; *hæsta* nomine alibi ab eodem Nasone dicta, Fast. lib. 111. v. 350.

Comas virgineas HASTA recurva comas, quæ, ut ibidem jam adnotarunt viri docti, *calibaris hæsta* apud Festum, *δροστιον* autem apud Plutarchum in Quæst. Rom. dicitur.

V. 23. δις ἑξήκοντα ἀθροίσματα ἀγύλων] Unde γυμναζομένη, seu ἀγωνίῃσι γυμνικῆς δedita a Sophocle, dicto aliquoties apud Athenæum loco l. xv. p. 687, appellata eadem Pallas. Luctæ etiam inventrix habita, & a qua Theseus sit eam edoctus; ut ex Istro referunt veteres Pindari Enarraiores Nem. Od. v. p. 374. Hic autem ab alterius agonis laude, seu *dianli* curius inusitata quadam, & quæ Deam solum decuit celeritate commendatur; qua nempe centum & viginti ἀγύλων seu ducenta & quadraginta stadia peregrisse dicitur Pallas. Quod de Ἰσπείας seu equestri Minerva, de qua jam ante intelligendum satis liquet. Δίαυλος enim tum de equestri in veterum in agonibus cursu, quam de pedestri appellati; ut prius patet ex Euripide in Electra v. 824.

ἢ δρόμους

Διὰ τὴν ΔΙΑΥΛΟΥΣ ἸΠΠΕΙΟΥΣ δάμους,

quam cursor bis

Bina stadia equestria conficeret.

Hinc apud Pausaniam l. vi. p. 373. δρόμοι δὲ ἐστὶ τῷ ἰσπείῳ, μῆκος μὲν δίαυλοι δύο, cursus autem sunt equestris agonis, cujus spatium sunt dua dianli, seu reciproca curricula, quatuor nempe stadia. Quibus addo etiam Hippocratem de Vict. Rat. l. 11. c. xii. οἱ δὲ δίαυλοι τῆ ἀπειροῦ ἰσπειοῦ, cursus autem reciproci & indefiniti equestres, carnem nempe, ut ibidem ait, minus diffundunt, sed magis extenuant. Haud aliter nempe ac de δολιχοδρόμοις dicit Xenophon Sympoſ pag. 877. ὅσπερ οἱ δολιχοδρόμοι τὰ σκέλη μὲν παχύνονται, τὸς δὲ ἄμυς λεπύονται, μεταδιδόμενοι in agone dulicho dicto, currentibus crura contractiora sunt, humeri tenuiores. Neque vero ἰσπειοῦ solum, sed ἐπιτύς etiam subinde seu armatus cum clypeo dianli cursus, & qui Minervam proinde, cujus passim in antiquis monumentis insigne, & qua de re adhuc infra, clypeus, decuit. Constat id ex Pausania l. x. p. 678. ubi Mnesibulus inter alias Olympicas palmas, eas quoque retulisse dicitur, τῶν δὲ τῶν ΤΟΥ ΣΥΝ ΑΣΗΙΑΔΙ ΔΙΑΥΛΟΥ, stadii & RECIPROCI cum CLYPEO CURRICULI seu dianli. Adde, quod non clypeis solum armati, sed cristati etiam fuerint dianli cursores seu οἱ ἀγυλοδρομοῦντες, quod egregie rursus Minervæ galcatæ vulgo, & præterea cum hæud uno, quod e pri-

scia

fois etiam signorum aut nummorum monumentis liquet, cristæ gene-
re, convenit. Ritus vero illius index Aristophanes Avib. p. 554.

Ἀλλὰ μὲν τοὶ τίς ποῦδ' ἢ λόφους ἰοῦδ' ἢ πὶ τῶν ὀρέων,

Ἢ πὶ ΤΟΝ ΔΙΑΥΛΟΝ ἔλθον,

Sed tamen, quæ nunquam cristatio est in auribus?

*An ad diauli cursum (non duellum, ut absurde ibi, sicut passim
toto illo dramate & alibi Interpres) venerint?*

& ad quæ postrema verba ἐπὶ τὸν διαυλον ἔλθον, notant eruditi Interpre-
tes, ἐπὶ ΘΙ ΔΙΑΥΛΟΔΡΟΜΟΙΝΤΕΣ ΜΕΤ ΟΠΛΩΝ τρέχουσιν, ἔχοντες
ΔΟΦΟΝ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, quædamquidem DIAULI CURSORES CUM
ARMIS decurrunt, CRISTAM ferentes. Adduntque ibidem, quod sit
διαυλος, nempe ὁ διπλοῦ ἔχων τὸν δρόμον ὡς τῇ πορείᾳ τὸ πληρῶσαι τὸ
εἶδος, ἢ ὑποτρέψαι, qui duplicem habet in gressu cursum, complere sta-
dium, & regressi. Unde etiam de Græcorum ad Trojam itu ac reditu,
dixit Æschylus, Agam. v. 351.

Δεῖ ἦδ' ὄσος εἰκὺς τοσίου στυπρίας,

Κάμψαι ΔΙΑΥΛΟΥ θάτερον κῶλον πάλιν.

Orni enim est, quo salvi domum redeant.

Flectere alterum rursus DIAULI actum.

seu reditum continuo parare; sed quæ e Latini hōrum versuum Inter-
pretis verbis haud facile licet adsequi. Quomodo etiam Anaxandrides
apud Stobæum Serm. LXXII. pag. 437. de uxore, quæ e paterna domo
in mariti ædes, ac inde in domum paternam regredi rursus cogitat,

Ὁ ἦδ' διαυλὸς ἐστὶν ἀγκύνη ἔχων,

Reciprocum iter hoc nunquam vacat infamia.

interprete illustri Grotio, & apud Euripidem Hercul. Fur. v. 1102.

Εὐρυδίως Ἀγύλων, εἰς ἄδ' ἐκάλιν,

Eurythbei reciprocam viam, ad inferos profectus.

Hinc factum etiam observo ut διαυλος, de freto jactato astu fluctuum re-
ciproco, dicatur apud eundem Tragicum, Troad. v. 435.

Οὐδὲ γὰρ τὸν διαυλον ἀπικταί πύργος,

Ubi angustum rupis fretum astu reciproco jactatum incolis;

ac unde continuo lux Hesychio, & qui ad eum Euripidis locum procul
dubio respexit, Διαυλος γένος τόπος, διαυλος angusta loca; & inde apud
Suidam Ἀγυλωνίζων explicat Athenæus l. v. p. 189. de loco, qui ex ultra-
que parte ventum admittit. Ad quem præterea dictum modo Ἀγύλων
vocis usum, spectat ejusdem Tragicus locus Hecub. v. 29. de Polydori
corpore marino æstu hinc inde jactato,

Πολλοῖς Ἀγύλοις κυμάτων φορέμενον.

Multis reciprocis undarum fluctibus agitatus.

Immo prout eleganter Chrysostomus de iis, qui eadem subinde repe-
tunt, ait Serm. vi. in 1. Corinth. pag. 274 T. 111. μακρὸς ἐλιτρίσσης
ΔΙΑΥΛΟΥΣ λόγων, magnos circumvolventes reciprocos, seu iteratos ser-
mones. Hinc autem διαυλος, seu duplicis stadii, in itu nempe & redi-
tu, dictus διαυλος a Comici Enarratoribus adducto ante loco Avib.
p. 555; ac præterea, sicuti etiam apud Suidam, mensuræ seu longitu-
dinis

[M m 5.]

dinis ducentorum cubitorum. Apud Hesychium vero legitur tantum hodie *διαυλος, μέτρον πήχων, διαυλος, mensura cubitorum*, omissa nempe nota numerali, pro qua non σ , juxta Suidam, seu *ducentos* sed ω seu *octingentos cubitos* legi debere contendit eruditissimus Palmerius. Idque inde, quod ipse Suidas alibi definit stadium, pedum sexcentorum: cubitus autem mensura sit unius pedis & semis: atque ita *διαυλος*, seu duplicatum stadium, efficiat cubitos octingentos. In eodem tamen luto cum Suida hærent, ut jam innui, Comici Enarratores, dicto ante loco Avib. p. 558. ubi *διαυλος* itidem *μέτρον πήχων σ , mensura cubitorum ducentorum*, traditur. Ut mittam Phavorinum, qui tantum hic Hesychii locum supplet, & ne in numerali littera mendam latere apud eum putes, scribit. *Διαυλος, μέτρον πήχων διαουσίαν. Διαυλος, mensura ducentorum cubitorum*. Quibus tamen in numeris, quin error equidem lateat, dubitare utique non licet; unde alibi apud eundem Phavorinum legas, *στάδιον, πήχων τετρακοσίαν λ ήξυμα, stadium cubitorum trecentorum intervallum*; atque ita *διαυλος*, seu duplicatum stadium, foret cubitorum sexcentorum; & in Hesychio proinde supplendum, *διαυλος, μέτρον πήχων χ , διαυλος, mensura cubitorum sexcentorum*. Nec obstaret quod *cubitus* tradatur vulgo mensura pedis & semis; quum & duorum pedum, pro vario nempe gentium ea in re, aut vero majoris minorisve cubiti discrimine, fuerit dictus, uti apud eundem Suidam, *πήχος ἔχει πόδας β, cubitus habet duos pedes*. Illud vero obiter hic notandum, stadia apud Græcos, & inter cætera illud, quod erat in Olympia, habita vulgo sexcentorum pedum, ita tamen ut stadium Olympicum sicut aperte id tradit Gellius l. 1. c. 1. reliquis fuerit longius; quod nempe Hercules pedibus suis, qui aliorum excedebant mensuram, foret illud metatus. Unde sequitur ut *διαυλος* Olympicus, seu duplicatum illud stadium fuerit mille & ducentorum pedum Herculeorum; & qui proinde mille & ducentos pedes ordinarios seu Atticos, & magis adhuc Romanos, quorum pes semuncia erat minor, excederent. Alia autem erat ratio *διαυλι* Pythici, ubi stadium juxta Censorinum cap. xiiii. erat pedum mille, & *διαυλος* proinde pedum duorum millium, ni ibi Censorinus mendo etiam laboret in numero per *cxx* seu *mille*, obvio forte & facili lapsu pro *dc* signato. Præter Olympicum enim, cætera quoque stadia in Græcia pedum fuisse numero spectantur, sed tamen aliquantulum breviora, aperte tradit dicto ante loco Gellius. Adeo, ut quum *centum & viginti diaulos* confecisse dicitur hic Minerva, intelligantur stadia *ducenta & quadragesima*; passuum autem, juxta communem Græcorum calculum, viginti octo millia & octingenta. Cur autem illum tot cursuum numerum, *centum* nempe & *viginti diaulos*, *dis ἑξήκοντα διαυλος*, confecisse Minervam hic dicat Callimachus, inde videtur posse illustrari, quod Plato de Legib. l. viii. p. 833. agens de diversis illis agonisticis cursorum generibus, dicat, *πρῶτος δὲ εἰσεισι τὸ στάδιον ἀμιμητόμηρον συν τοῖς ὅπλοις δεύτερος δὲ, ὁ τὸν διαυλον καὶ τρίτος, ὁ τὸν ἰφίππιον καὶ δὲ καὶ τέταρτος, ὁ τὸν δάλιχον καὶ πεμπτός δὲ, ὁ ἀφύσμηρον πρῶτος ὀπισθενόμενος, ἑξήκοντα μὲν στάδιον*

ΜΗΚΟΣ, αὐτῶς ἰσὺν Ἀριός τι, *primus isaque in stadium prodeus cum armis decoratus* (seu *armatus cursor*) *secundus vero, qui dianon seu stadium cursu iterat; tertius, qui aequo tempore cursum conficit; quartus etiam, qui dolichum, seu longius curriculae decurrit; quintus musem, quem primo armatum dimisittemus IN SEXAGINTA STADIORUM longitudinem, ad aliquod Martis fanum.* Ut proinde haud mirum videri debeat, si ab equestri ac bellatrice Dea longe adhuc majorem stadium numerum, seu δις ἡξικοντα σταδίων, *du sexaginta stadios confectos* hic dicat Callimachus. Ex iisdem vero, de quibus paullo ante, Comici Enarratoribus Avib. p. 555. desumpta sunt, quae de octo agorum apud Graecos generibus adtulit in Notis ad hunc locum Anna Kaudiffina. Ubi tamen illud constat, *στάδιον, διαυλον, δολυχον, & ὀπλίτην*, de uno, sed istius, uti e Platone modo etiam vidimus, multiplicis cursus agone dicta; ac praeterea *διαυλον* subinde etiam *ὀπλίτην* seu *armatum*, uti paullo ante vidimus, existisse, ut cum quoque ibidem vocant eruditi illi Critici. Distincta atque eadem cursum genera, *διαυλον* nempe & *ὀπλίτην*, praeter alia docent Pindari Enarratores Olymp. Od. XII. *Διαυλον, καὶ ὀπλιτικὸν δρόμον, καὶ στάδιον, διαυλον, & ἄρματαιος cursum, & στάδιον*; ac Pindari etiam diversa inscripta *ἑπικίσιον*, ut Hippocleae *διαυλοδρόμων, διαυλο cursori* Od. Pyth. x. Quae praecesserat *σῶτερα, Teleficrati ὀπλοτροδρόμων, ἄρματος cursori*. Unde eadem quatuor aut quinque etiam cursum genera distinxit adductis paullo ante verbis Plato, *δολιχῷ* quidem cursus, de quo ibidem, & cujus ut alia nunc mittam, facta obiter a nostro Battiae mentio in Epigrammate, quod jam in prioribus hujus Poetae editionibus comparat n. XVI. Ab Eustathio vero Iliados V. v. 1320. commemorantur cursus in agonibus veterum genera, *diaulos, dolichus, quadruga, biga, & cros*, seu, ut ille, *ἴδι δὲ δρόμου διαυλος, δολυχος, τιβροπῶν, ἀπην, κίλης*, ubi stadii rursus omissam mentionem videas (qui nempe cursus *διαυλο*, dimidio, & *dolicho* longe adhuc erat brevior) ac praeterea *ὀπλίτην* seu *ὀπλιτικὸν δρόμων, ἄρματος cursum*, quem a prioribus subinde diversum etiam fuisse, jam paullo ante e Platone ac Pindaro vidimus, & aliunde constat. *Diaulon* autem seu stadii cursum & recursum, de quo hic Poeta, Olympiade decima quinta primum in Olympiacos agones inductum, eoque victorem existisse Hypenum Pisaeum tradit Pausanias l. v. p. 301. Verum plura hujus generis, quae intacta nobis reliquerunt, aut non satis accurate expendunt eruditi alioquin rei gymnasticae seu agonisticae scriptores hic mitto; & de quibus alibi forte opportunior adhuc agendi erit locus. Vox autem, ut id obiter addam, quam adhibet hic Callimachus, de eo *diauli* cursu *διατρέχεται*, occurrit quoque Anthol. lib. VII. Ep. LVIII. *τῆς διατρέχεται, ὅταν δύνῃ, προκί accურτων, καὶ φακίταισ οἷς.*

V. 24. *καὶ Βορῆτα τοὶ Λακεδαιμόνιοι Ἀσίης*] Quos nempe *Λακεδαιμόνιος δι' ἀδελφῆς, Lacadaemoniorum geminos fratres* vocat Theocritus Idyll. XXII. v. 56. quique etiam *pileati fratres*, uti eos indigitat Catullus Carm. XXXVIII. occurrunt, cum alibi saepius, tum in antiquis Hadriani & M. Aure-

Aurelii nummis Cimeliarchii Gallorum Regii, cum inscr. ΛΑΚΕΔΑΙ-
 ΜΟΝΙΟΙ. Quamquam de horum Dioscurorum natalibus disceptasse cum
 Lacedæmoniis Messenios, tradat Pausanias lib. 111. p. 213. & 1v. p. 276.
 Laconibus tamen accenseri, ut vulgo notum, soliti iidem Castores; im-
 mo Στοι, h. e. Θεοι ab iis καὶ ἐξοχῶν, Spartana dialecto, nuncupati; ac
 unde Laconicum juramentum, Ναὶ τῶ Στοι, seu per *Dioscuros*, haud se-
 mel apud Aristophanem legitur, sicut de Pace p. 637. & idem a Lacz-
 na muliere prolatum, Lysistr. p. 842. Unde & pileos, tanquam Sparta-
 næ nobilitatis insigne, iisdem tributos ad Catullum observat vis rara eru-
 ditione H. Vossius; & præterea ex iisdem pileis, instar dimidiati ovi pu-
 taminis, confictam videri fabulam, natalium nempe Castoris & Pollu-
 cis ex ovo dissecto. Quamquam, ut obiter hoc dicam, pileata id ge-
 nus apud Eleuhtero-Laonas simulacra, incertum an Dioscurorum, an
 Corybantum dici debeant, moneat Pausanias l. 111. p. 210; & præterea
 non pileati solum, sed galeati subinde occurrant Castores in nummis
 antiquis, ac unde Castor χαλκοκρίτης apud Pindarum dicatur Nem-
 Od. x. ultimo versu. Accedit, quod vulgo pileatos in bello Laconas ex-
 stitisse, e Thucydide liquet l. 1v. p. 276: quod ab aliis de loricas tegmi-
 ne pectori apposito; ab aliis de operculo capitis dictum, monent ibi-
 dem veteres Critici. Ut mittam denique, quod nec alia sit horum pi-
 leorum, qui Dioscuris vulgo, in antiquis monumentis tribuuntur, quam
 pileati Vulcani, aut similibus in aliis veteribus nummis effigies, ut vel
 e sequenti eorundem schemate fiet continuo liquidum; quorum prius
 pileatum *Vulcanum* in veteri *Lemniorum* nummo, alterum *Locrorum*
Ozolarum, Dioscuros cum pileis & supra impositas stellas, seu *Lacedæ-*
monia, de quibus hic Callimachus, sidera exhibet,

Cum duabus utique stellis iidem Castores præter pileos, in num-
 mis aliisve monumentis antiquis vulgo, ut notum, conspicui; nem-
 pe, ut eos vocat Valer. Flaccus Argon. lib. v. vers. 361. **ASTROQUE**
comantes Tyndaridas. Lycophron autem eosdem innuens p. 89.

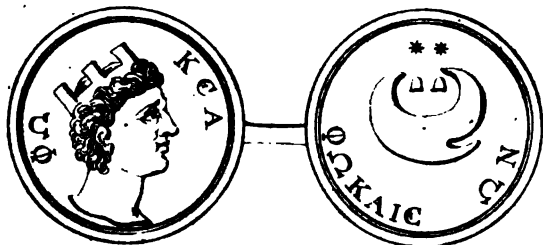
Αδὴ σὺς ΑΣΤΡΩΝ κλίμακας γάσσε δέμας,
 Τοῖς ἡμετέροις διπλόχοις Λακωνείοις,

OBSERVATIONES IN HYMNUM IN PALLAD. 557

Id quod AD ASTRORUM gradus omnium viam

Semidei geminis Laperfis.

Unde Dioscurus Ἀνακας, ἀπὸ τῶν ΑΣΤΕΡΩΝ ἐπιφάνειαι, propter STELLARUM ortum, ab Atheniensibus dictos tradit Plutarchus in Theseo; quamquam eos Atheniensium Ἀνακας, ad alios Dioscuros, quam Tyndaridas a Cicerone aliisque trahi haud ignorem. De hisce autem gemellis Lacedaemonis federibus, ut trita alia hic mittam, audiendus est S. Empiricus qui adv. Mathem. p. 315. iisdem duo hæmisphæria, quod super terram, & quod sub terra, priscos sapientes denotasse contendit, seu ut ibidem addit, πάλαι τ' ἐπιτιθίσαι αὐτοῖς, καὶ ἐπὶ τούτοις ΑΣΤΕΡΑΣ, ἀνιστόρητοι τὴν τῶν Ἡμισφαιρίων κατασκευὴν, pileosque iis imponant & super eos STELLAS; tacite innuentes constitutiones Hæmisphæriorum. Apud Galenum vero, seu verius Plutarchum, Histor. Philos. cap. XIII. & similiter de placitis Philos. lib. II. cap. XVIII. Histor. Philos. ἀπὸ τῶν ἀστέρων τῶν καλυμμένων Διοσκύρων, de stellis dictis Dioscuris occurrit lemma, & de quibus continuo dicitur a Xenophane tradi τὰς ἐπὶ τῶν πλοίων φαινόμενους, οἷα ΑΣΤΕΡΑΣ, quæ veluti STELLÆ supra navigia (quæ postrema vox omiſsa in postrema Hippocratis & Galeni editione Parisiensis) apparent, nubem esse ut additur, quæ certo quodam motu agitata resplendet &c. Salutares nempe, ut vulgo notum, habitæ eadem navigantibus stellæ, seu de quibus gemellis Horatius l. 1. Od. XII. quorum simul alba Nautis stella resulsit; nempe stella ibi pro stella, seu δίδυμοι, ut viderunt Interpretes, ac unde Helena, juxta illos fratres Tyndaridas, in coelotidem ναυτίλοις σωτήριος, nautis salutaris, evasisse dicitur apud Euripidem in Oreste v. 1640. Immo quæ adducta Sexti & Galeni ea de re loca, aperte ante oculos ponunt & egregie illustrant veteres nummi, sicuti sequens a Phocænsibus cufus, in quibus non duo pilei solum, uti paullo ante in Locrorum nummo, pro consuetis Castorum symbolis sed iidem insuper pilei cum duabus superimpositis stellis supra navigium seu ejus proram conspiciuntur, cum inscr. ΦΩΚΑΙΩΝ, Phocænsium, in anteriori autem parte caput turritum cum inscr. ΦΩΚΕΑ, prout nempe eundem nummum protulit Cl. Sponius Itin. P. 111.

De nummi inscriptione ΦΩΚΕΑ, in prima nummi arch, (non ΦΩΚΑΙΑ, uti vulgo urbs illa Ionice dicta & incolæ ΦΩΚΑΙΩΝ, aut ut in hoc

hoc nummo ΦΩΚΑΙΕΙΕ *Phocænses* non *Phocenses*) & qualiter præferunt similiter alii ejusdem urbis nummi jam hic agendi non est locus; & poterit alibi opportunius, aut in addendis ad hæc Observationes scortim moneri. Dioscuros vero seu *Lacedæmonis*, de quibus hic agit Callimachus, & quæ in hoc *Phocænsium* nummo satis aperte comparent *fidera*, mirum non in eodem agnovisse doctissimum Holstenium; qui similem plane nummum a se apud Fr. Gottifredi visum, ad Stephanum in voce Φώνια memorat, & cujus aversæ partis typum, de *novi* supra quam *duo monticuli* (qui duo nempe noti Castorum pilei) in quorum vertice *dua folle*, nulla gemellorum Castorum, quos illæ tamen omnino innuunt, mentione facta, demum explicat. Idem tamen paulo ante Castorem & Pollucem sub aliis symbolis, ut equorum nempe domitores in alio eorundem *Phocænsium* nummo sub Philippo Jus. cuso signari meminerat. Quibus addi potest alius adhuc & antiquus horum *Phocænsium* nummus, in quo iidem Castores cum hastis & clypeis stantes depinguntur, & cum inscr. ΦΩ. ΤΡΑ. ΗΡΑΚΛΕΙΔΟΥ ΑΣΚΑΗ. Β. *Phocænsium Prætoris Heracleide Asclepiade Bis*. Quod vero hic a Callimacho dicitur instar horum *fidorum Lacedæmoniorum* seu Dioscurorum ad *Eurotam* πρὸς Ἐυρώτην Spartzæ, ut notum fluvium, confecisse Minervam memoratos *Ilia* superiori nota centum & viginti diauli cursus, inde facile ex illo Propertii loco lucem fœcitantur, quem opposuit hic adtulit Frischlinus. Adde id quod de iis ait chorus Laconum apud Aristophanem *Lystr.* P. 913.

Τυδαρίδας τ' ἀγαθός, τοὶ δὲ ΠΑΡ ΕΥΡΩΤΑΝ ΨΙΑΔΔΟΝΤΙ
Tyndaridasque bonos, qui PROPTER EUROTAM VACANT
LUDIS;

& Statius Achill. l. 1. v. 180.

EUROTÆ qualis vada CASTOR anhele

Intras equo fessumque SUI jubar excitas ASTRI.

Quibus accedit insuper illud Pindari de iisdem athleticorum ægonum antistitibus Dioscuris Nem. Od. x. p. 422.

ἢ Πάριμα σφίον

Ἐγγλοῖς ἔμυρον ἀεθλη-
ταῖς ἀγαθοῖσιν, ἰπεί

Ευρυχώρη ΤΑΜΙΑΙ ΣΠΑΡΤΑΕ ΑΓΟΝΩΝ.

Non mirum, si instum

Α. παρὰ ἔχεις, ut sint ATHLE.

Τ.Ε. βῆσι, quoniam

PRÆSIDES AGONUM spatiosa SPARTÆ;

Sortem eorum, quod addit continuo Lyricus, cum Mercurio & Hercule regunt. Ἀγωνιοῖς nempe vel Ἐταγωνιοῖς, Ἐφοροῖς, seu ægonum apud Græcos Præsides & Curatores veluti, vulgo habiti iidem Dii, Mercurius, Hercules, Dioscuri; quibus etiam aræ, simulacra, fana in stadii Olympiaci ingressu, aut alibi in Græcorum Gymnasis erigi solita; & quibus additur subinde Apollo, aut vero teste Athenæo l. x. p. 561, Cupido. Unde a Pindari, ad dictum modo locum, Enastatoribus dicuntur

tur iidem Castores *Ἐπέπλη γὰρ ἴσι τῶν Ἀγώνων ἔτοι, certaminibus suis enim illi inspectores.* Immo hic juxta Pausaniam l. III. p. 187. *Ἀφειτέλοι* Spartæ culti iidem Dioscuri, a loco nempe, e quo emittebantur cursores in Græcorum agonibus, vulgo *ἄφεισι*, ut aliunde notum, dicto. E quibus vero haud exigua lux, ut opinor, accedit iis, quæ hic a Callimacho, de pluribus illis a Minerva *διαιλίς* seu reciprocis curribus, ad instar Castorum, ad Eurotam peractis dicitur. Quibus addere insuper liceat *Διοσκύρια* apud Cyrenæos, Lacedæmoniorum nempe, quorum iidem traduces, (& qua de re supra ad Hym. in Apoll. ac obiter ad 1. v. hujus Hymni actum) exemplo, magno studio celebrata; ut id docent veteres ad Pindarum Critici Pyth. Od. V. p. 269. *ὅτι ἐπιφανῶς αἴγυσι Κυρηναίοις τὰ ΔΙΟΣΚΟΥΡΙΑ, Βάττω πρώτῳ καταδικαστὸς τῶν ἐὼχων, quod Cyrenaisæxiis DIOSCURIA celebrarent, Batto primo solemniter eas in rem preces iis tradente.* Cujusmodi nempe *Διοσκύρια* a Lacedæmoniis itidem peracta, liquet abunde ex narratione quæ apud Pausaniam legitur lib. IV. pag. 166. & quam jam notavit eruditissimus Meursius in Græcia Feriata. Adde hinc insuper veterem neque obvium, ut ad alios quoque emanasse similis festi ritum constat, Domitiæ nummum, in quo Juppiter *Φιλαλήτης*, Laodicensium, ut aliunde, constat, *Δευα*, stans cum aquila conspicitur & inscript. *ΔΙΟΣΚΟΥΡΙΑ ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ, Dioscuria Laodicensium*.

V. 25. *ἰτέψαστο*] Propria nempe palæstræ olim vocabula, *τέβωσι*, & inde *τέψις*, *ἀνάτεψις*, de *frictione* athletarum *cum oleo*, seu τὸ μὲν ἰλαίῳ *τέβωσι*, uti apud Galenum sæpius, & quod a Minerva itidem factum dicitur; peractis nempe tot diavli, quos memoraverat Poeta, curribus. Unde *παιδοντέβωσι* etiam dicti, quibus hoc in Gymnasiis munus, fricare nempe adolēscētes oleo, incumbēbat, idque cum ante, tum post exercitia athletica, sicut id monet Galenus Simpl. Medicam. Facult. lib. II. c. IV. & quidem fasciis, dum fricabantur athletæ, seu *ἀιμασι* circa lumbos aut ventrem adhibitis; prout id ab eodem Auctore traditur de Sanit. Tuend. l. II. c. XI. & l. III. c. II. Quod vero ille capite sequenti & cap. XI. ejusdem libri, ac alibi rursus, sicut ad Thrasylbul. & ad Hippocrat. de Articul. p. 588. ed. Fœsii tangit, *ἀνάτεψω* apud veteres, *τέψω* vero apud recentiores, de ejusmodi *frictione* dictam, caute utique debet intelligi: quum ea *τέψωσις* voce eandem in rem

rem usus sit haud semel Hippocrates, sicut, ut observo, de Insomniis. c. IV. *τρίψις δὲ μὴ ἔσω, μὴδὲ πάλῃ, frictio venter adsit, neque lacta, &c* de Vict. Rat. Sanit. l. II. c. XI. *πάλῃ δὲ καὶ τρίψις, lacta autem & frictio;* mox *τρίψις ἐλαίου ἐν ὕδατι, frictio aqua cum oleo, nempe ὑδρελαιῖν,* quod subinde etiam in athleticis illis *frictioῖσι*, seu oleum cum lavacro aquae dulcis mixtum, adhibebatur, & quod lassitudinibus magis conducere, quam solam aquam, testatur Galenus Simpl. Medic. Facult. l. II. c. IV. & X. idemque ab antiquis *χυτλώσασθαι* dictum adserit c. XXV. ejusdem libri, quod obiter jam ante monui ad verbum *χυτλώσασθαι* v. 17. Hym. in Jovem.

Ibid. *κατὰ λαβήσθαι χρίματα*] Idque etiam juxta palaestrae leges ac ritus quibus vulgo receptum, ut quovis obvio; eoque *simplici oleo*, non mixto, ungerentur athletae. Id docet itidem Galenus dicto libro II. Simpl. Medic. Facult. c. VI. *ἀλλ' ὅτι μὴν ἐλαίου συνήθως τρίβεται τις, ὡσπερ οἱ γυμναστικοὶ πάντες, EN ELAIΩ MONΩ ΤΡΙΒΕΤΑΙ, πάσης ἀνάδου τῆς ποιότητος ἔχου. καρτερῶτερον κενὸν quis ex more oleo fricatur, siccat omnes athleta, IN SOLO FRICATUR OLEO; quod nimium absque ὀσπρὶ sit ἀλίστα qualitate;* & rursus circa finem ejusdem capituli, *ὡσπερ, αἶμα, καὶ τὸς παῖδας οἱ παιδοτρίβου ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΠΙΤΥΧΟΝ ΕΛΑΙΟΝ ΑΝΑΤΡΙΒΟΥΣΙΝ, ἔτι ἀσθενημένους ἐπὶ πυρὶ, ἔτι ἀσφυζάντας ἐπὶ χιόνος, sicuti puto, & παδοτρίβα πνετος QUOLIBET OBVIO OLEO FRICANT, ne utique aut igne excalescāto, aut ἰνὴν refrigerato.* Quod proinde alienum ab illius veteris scriptoris verbis, quae ab Eustathio adducuntur Odyss. Z. p. 1560, ut probet magni pretii oleo usos subinde etiam veteres, nempe *ἀλεξφόρητοι δὲ ἐλαίω πολυτιμῶν καὶ μύροις, καὶ ἐπὶ αὐτῷ oleo pretioso & unguentis,* non proinde *simplici & impermixto*, ut hic *Μινεργα, oleo.*

V. 26. *τὰς ἰδίαις ἔνυγον φυταλιῶς*] Prout etiam de iisdem oleis, ut proprio, quod hic legitur, *Minervae seminario* seu *plantatione*, a Marone dictum Georg. l. II. v. 181.

PALLADIA gaudens SILVĀ vivacis OLIVĀE.

ac inde *arbor Palladia*, ac *Palladis ramus* de olea a Silio Italico dicitur lib. I. & III. *Φυταλία* nempe idem, quod vulgo Gallis *plantage* aut *ropiniere*, ac inde pro *vinea*, quam ipse plantaverat, a Juliano Imp. adhibita Epist. XLVI. *ΦΥΤΑΛΙΑ βεραχία φέρουσα οἶνον ἐνώδη καὶ ἕδον, ραυον quaedam VINEA, qua vinum odoriferum fert ac suave;* immo similiter de *plantatione vitis* ab eodem Orat. III. pag. 232. ubi haud gratum dicit esse agricolam, *ὃς καταφυτεύει μὴν τὴν ΦΥΤΑΛΙΑΝ ἀρχομῶν, κλήματα ἢ τε κρηρῶ τῶν γετόνων, ἔτα ἐκτρέφει τὰς ἀμπέλους, qui seminatum quidem plantare aggressus, visigeros surculos a vicinis petit; hinc ubi vineas excisare coepit &c.* Quomodo etiam eandem vocem *φυταλιῶς* apud Homerum de *solo vitibus confuso, ἀμπιλοφύτου γῆς*, explicant veteres Critici Iliad. M. v. 314. ubi *καλὸν φυταλιῶς καὶ ἀρύρης, amoenum vitibus & arvis frugiferis solum*, ac alibi dicitur; & quam alioquin *φυταλιῶς* vocem, de *κῆποις* seu *viridariis & arboribus* vulgo reddunt Grammatici ac Latini Poetae Interpretes. Unde hic de *olea* seu *fatiente olea, φυταλιῶς*.

OBSERVATIONES IN HYMNUM IN PALLAD. 561

κυλιάς seu φυτάλις dixit Callimachus; quæ nempe in Palladis arce apud Athenienses primum nata, eaque nunquam marcescens, apud Euripidem dicitur in Ione v. 1434.

Ἦν ἄρα τ' Ἀθῆναις ἐκίπτεται ἰσπρίγματο,

Quam primum edidit Minerva arx seu scopulus; ac ubi de corona ex eadem olea nato Joni a Creusa matre imposita traditur, eam, si adhuc superstitis, nondum amississe folia virentis,

Θάλλει δὲ ἰλαίης ἐξ' ἀκαρότου γηγῆς,

Sed vires, cum ex non marcescente olea sit facta.

Alibi vero apud eundem Tragicum nempe Troad. v. 799. dicitur virentis oleæ ramum, in Salamine Insula, Minervæ primo ostensum, e quo coelestis ejus corona, Athenarum mox decus evaserit. Præter enim Minervæ in arce oleam, dicitur etiam Athenis μαρίαι, de sacris oleis prope Academiam, unde oleum in Panathenæis, celeberrimo maximeque festo hujus Dex festo, desumptum, juxta veteres Criticos ad Aristoph. Nub. p. 181. De oleo vero, seu fructu virentis semper oleæ, dixerat jam ante Æschylus Pers. v. 618.

Τῆς τ' αἰὲν ἐν φάλλοις θαλάσσης βίον

Ἐαυτῆς ἰλαίης καρπὸς ἑυάδης πάρος,

Et in foliis semper germinantis vitam

Flava olea fructus fragrans adest.

Quamquam ἰλαίον seu oleum proprie quidem, ut hoc loco, de eo quod ex olea; per metaphoram tamen de alterius generis oleo etiam dictum, observet Galenus de Simpl. Medicam. Facult. l. 11. c. VII.

V. 27. Τὸ δὲ ἔρωδος ἀνίδραμι ἄρριον] Bene hic elegantissimum Politianum sedarguit Anna præstantissima, qui τὸ ἄρριον ad ῥόδον, quod proxime sequitur, retulerat, aliumque inde huic loco sensum præter claram Poetæ mentem, indiderat. Et cui non dictus rubor Auroræ ταυσιππῆος?

V. 28. σίδης κόκκοι] Σίδης nempe Æolice, seu Dorum etiam more, pro σίδης haud aliter ac μιμῶλετο dixit Apollonius l. 1v. v. 470. & Oppianus ἐμίμῶλετο Κορυ. l. 1v. v. 282. pro ἐμίλιτο. Sic ἴβα pro ἴα, ἡμιερμάνη apud Hesychium pro ἡμιερμάνη, & quod apud Pamphylios misitatum notant Grammatici, ut αἰλιος, βαβίλιος. φάει, φάει. &c. Σίδη autem a Bœotis dictam, quæ Atticis ῥοά, & inde iis adjudicatum oppidum Σίδης dictum, in quo magnus erat hujus mali punici provenatus, ex Agatharchide notat Athenæus l. xiv. p. 650. Σίδη vero, non de malo salum punico, sed de planta etiam dictam in lacu Orchomenio apud Bœotos proveniente, notat Theophrastus H. Pl. l. 1v. c. xi. & quidem de qua ait ibidem, ΤΟΥ ΚΟΚΚΟΥ ΕΠΙΘΡΟΥΕ ΜΙΑΝ ΕΧΕΙ, grana quidem rubra habes. Quod inde itidem a veteri ac erudito Nicandri Enarratore traditur ad Theriac. p. 63. ΕΧΕΙ Δὲ ΚΟΚΚΟΥ ΕΠΙΘΡΟΥΕ ὁμοίως ΡΟΙΑΣ, στρογυλοτέρης δὲ, grana autem habes rubra insular mali punici, sed rotundiora. Unde quod hic a Callimacho, tale ἔρωδος ἄρριον, seu rubor ταυσιππῆος dicitur, qualis σίδης seu σίδης κόκκοι, non adeo de mali punici cum elegantissimo Politiano, quam de

[N n]

plantæ

plantæ hujus σίδης κόκκους ἀνθρακίς πυβρίσ itidem granis dici similiter videtur; ac inde etiam eadem hic cum alterius plantæ seu floris genere, rosa nempe conjuncta, ἢ Ρόδον ἢ ΣΙΒΑΗΣ ΚΟΚΚΟΣ ΕΧΕΙ χροΐαν. Quamquam & mali punici, σίδης itidem, seu τῆς ροιάς τὰς κόκκους dici liqueat; quorumque ejus, ut observat Clemens in Protrept. pag. 12. in Thesmophoriis fuerit prohibitus, sicuti etiam in sacris Eleusiniis, juxta Porphyrium περ' Ἀποχ. l. iv. p. 402. Non item in Junquis, cui Deæ hanc plantam provenire tradit Philostratus v. Apoll. l. iv. c. ix, aut in Mercurii sacris, cui mala punica consecrata & addita ejus rei ratione, tradit idem Clemens Strom. l. vi. p. 679.

V. 29. ἄρσεν T. K. μῦνοι ἔλαιον] *Solum* nempe *oleum*, seu simplex, non mixtum, uti ea de re jam ante, & quo Castor, ut continuo addit, ac Hercules, Ἀγῶνιοι nempe, quod supra vidimus, seu Ἀθλητῆρες Dii, ungebantur. Ideo etiam ἄρσεν seu *masculum* hic appellatur, non ideo solum, (uti hoc unum huc adtulit vir doctus, & ab hoc loco alienum) quod arbores darentur utriusque sexus, atque eo sensu *mares oleas* dixerit Ovidius Fast. iv. v. 545. Verum ibi *maris rores* legi in veteribus libris, & de thuris foliis id a Nafone dici, notarunt jam ad eundem viri docti. Immo prout jam ante, quod ab eodem viro erudito aliisve, qui hunc Battiadem illustrarunt, adverti merebatur, a moribundo Hercule apud Sophoclem dictum Trachin. v. 1213.

πολλὸν δὲ ἈΡΣΕΝ' ἐκτεμνόνθ' ὀρωῦ

"Ἄγριοι ΕΛΑΙΟΝ, σῶμα τυμὸν ἰμβραλῆν,

multas autem MARES secantem

Silvestres OLEAS, in eas corpus meum injicere;

ac ubi præterea ἔλαιον pro ἔλαια, *oleum* pro *olea* dicitur. *Masculum* vero *oleum* similiter hic dictum, & quidem quod ejus solemnis esset in virilibus seu athleticis veterum exercitationibus usus; ac unde eodem oleo lassitudinem athleticis auferri, emolliri artus, atque ita novum robur iisdem conciliari crederetur: prout id pluribus nec uno loco tangit Galenus, ut de Sanit. Tuend. l. ii. c. xii, & Simpl. Medicam. Facult. l. ii. c. iv. vi. xviii. Sic κλύπθ' ἄρσεν a Sophocle dictus Philoet. vers. 1489, h. e. juxta Criticos ibidem, ἰγυρὸς, nempe *fragor validus*: & a Nicandro Alexiph. p. 161. πολίσιον ἄρσεν, de *polio masculo*, quod montano nempe alterius generis polio, magis quidem fruticoso, sed debiliori, ut de eo ait Dioscorides l. iii. c. cxxiv, validius; uti in genere de *masculis* arboribus præ femineis id observat Theophrastus H. Pl. lib. v. c. v, quique alibi *polium* in genere ad omnem rem utile, ab Hesiodo & Musæo jam olim traditum memorat, H. Pl. l. ix. c. xxi. Ita ἄρσεν ἔλαιον seu *masculum oleum* hic appellatum, quo fricantur & simul validiores redduntur athlete; ac unde etiam ejusmodi frictio cum oleo, cum ante exercitia athletica, quod ante innui, adhibita, easque τείψις seu ἀντι-τεείψις παρεσκευαστική, frictio preparatoria dicta; tum vero alia λυθι-ραποία appellata, seu τὸ μῦ τῆς γυμνασίας μέρος τῆς τείψις, ἀποθεραπεύα, qua post exercitia pars frictionis dicebatur, eodem Galeno teste de Sanit. Tuend. l. ii. c. iv. & vii. Unde alibi idem Archidamum refel-

lit,

lit, a quo praelata fuerat frictio sine oleo, quod durefcere scilicet & uricutelem oleo unctam crediderit: ac præterea, ut ex eodem refert cap. 1x. dicti modo libri, & simul redarguit, quod inæqualis foret ex oleo frictio, ὀλιγαυνοῦν τῶν χειρῶν, *manibus lubricis labentibus*. Quamquam & idem Galenus alibi obſervet, nempe ejuſdem libri 11. Simpl. Medicam. Facult. cap. 111, frictionum athleticarum haud unam olim exſtitiſſe ſpeciem; aliam cum copioſo oleo, quæ ſicca nempe *frictio* ſeu ξηροῦ, ut ab eodem alio loco dicitur, idque vel manibus tantum, vel etiam cum pulvere, vel per lintheum. Ab Eſſenis quidem Judæis turpe olim habitum, oleo ungi, prout id cum a Joſepho traditur, *Αλωσ.* lib. 11. c. VII, tum a Porphyrio *πρ. Αποκ.* l. 1v. p. 383.

V. 31. ὄιστοι καὶ εἴλινα οἱ παſχρύσαν] Quod alioquin de Veneris in ornanda coma ſtudio dixerat Apollonius lib. 111. v. 46. κόσμοι χρυσεῖη Δῖς κεραῖδι, *AUREO comam digerebat PECTINE*, prout nempe *auræa* omnia dicta vulgo Dearum apud Poetas indumenta, arma, ornatus, inſignia vel instrumenta; immo Dæx ipſæ ſicut Latona ſupra Hymn. in Apoll. v. 39. & hæc Minerva aurata apud Valerium Flaccum appellatur L. VII1. v. 203.

Haſerat aurata genibus Medæa Mimerua.

Quamquam *eburneo* etiam *pectine* depexam Veneris comam (ac unde, & ex adducto ante ad verſ. 21. Apuleji loco, ex *ebore* olim, ut adhuc hodie, *pectines* in mundo muliebri exſtitiffiſſe liquet) tradat Claudianus de Nupt. Honor. &c. v. 102.

hæc morſu numeroſi dentis EBURNO,

Mulſiſſimum diſcrimen aræ:

ac ſimiliter de Iſidis comitibus ſeu ornatricibus. Apulejus *Metam.* l. xi. & *quæ PECTINES EBURNEOS ferentes geſtu brachiorum flexuque digiſſorum ornatum atque oppoſitum crinium regalium fingerent*. Hinc de compto muliebriter Paride Horatius l. 1. od. xv.

Nequicquam VENERIS præſidio feroc,

PECTES CÆSARIEM.

Unde etiam ſuam, pro feminarum nempe more ac indole, pexam *cæſariam*, fratris Oreſtis, palæſtræ exercitiis dediti, duris & impexis capillis ſeu ἀψήλοις (quales vocat Apollonius lib. 111. v. 579.) opponens apud Euripidem *Electra* in cognomine dramate v. 329. ὁ δὲ (nempe quod ante dixerat, χαίτης πλόκος) κλισισμοῖς θῆλος, *hic autem coma mea cirrus, crebro eam pectendo feminæ ſeu mollis evaſit*. Haud aliter ac Achillem antea virilibus & gymniciſ itidem ſtudiis diſtentum, ad molliorem vitam traducere volens mater Thetis, inter alia dicitur apud Statium Achill. l. 1. v. 128. & *implaxos certe domat ordine crines*; prout de Hadriano ait Spartianus cap. xxvi. *forma comptus, flexo ad pectinam capillo*. Quam proinde ut feminarum propriam ac viris indignam pectendæ nempe & componendæ ad ſpeculum comæ curam, in viris continuo redarguit eruditiffimus Clemens Alex. iſſque verbis, quæ ut idem ſæpe alibi, adductum Euripidis ea de re locum videntur ante oculos habuiſſe, & quomodo eadem legi debent *Pædag.* lib. 111. cap. 111. Καὶ ΤΟΥΣ

[N n 2]

ΔΙΑΚΤΗ,

ΔΙΑΚΤΗΝΙΣΜΟΙΣ *δουλοῦ τὰς* ΘΗΥΑΡΠΙΩΔΕΙΣ *μεταδίον, & quorundam* PEXUS FEMINEI *sunt praetermittendi.* Quibus gemina idem addit, *ἀδρα δὲ ἔστ' αὖτε* ΚΤΕΝΙΖΕΣΘΑΙ *ἢ ἀνακείρωσθαι ἐξ ἑμῶν ἀπὸ τῆς ἐπιπέρας, καὶ ἄρα τὸ ἐνοχλοῦν διατιθίμενον τῆς τεύχης &c.* ΠΩΣ Οἱ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΝ, *uiram autem* PECTI *& conderi ad formam cultum & crines componentem ad speculum &c.* NONNE EST *plane* MULIBBRE? Unde ut alienum hoc in masculo & neglecto Palladis, de quo modo egerat Poeta, qui- que Venerem magis deceret, cultu, illud peccandæ comæ studium abesse etiam debuisset, posset quis haud vane contendere. Verum ad receptum illam in solemnibus veterum festis ac pompis mortem hic respicit Callimachus, juxta quem, sicuti id ante e duobus Senecæ locis vidimus ad v. 21. hujus Hymni vulgo receptum, ut Dearum, & quidem Minervæ nominatim simulacra, a superstitionis mulieribus ad speculum quoque comerentur ac ornarentur, essentque ex iis, quæ earundem Dearum *capillos* ut ea de re Seneca Epist. xcv, disponant. Unde factum etiam quod hic Argivas mulieres seu virgines compellet Callimachus, ut autem adferant *pectinem*; quo nempe, non molli quidem & operoso ad speculum, sicut ante de Venere, sed decoro tamen comæ ornata, Minervæ simulacram, in solenni illa hujus Dææ apud Argivos pompa, ad Inachum anthem continuo pro more deferretur. Quomodo etiam in Junonis apud Samios festo *incepisse* eosdem COMA ΔΕΡΕΧΑ, *καὶ τὴν τεύχην ἐν ἡμῶν ἀπὸ τῆς ἐπιπέρας, ἑκάστην* ΚΑΤΕΚΤΗΝΙΣΜΕΝΟΙ ΤΑΣ ΚΟΜΑΣ *ἐπὶ τὸ μεταίφρονον, καὶ τὰς ἄλλας*, tradit Duris apud Athenæum l. xii. p. 525. Ut mittam strenuos olim Laco- nas rite depexos in aciem prodiisse; unde eosdem, qui Leonidam eo capitis cultu in bello comitarentur, a Persis contemptui habitos tradit Strabo l. x. p. 467. *καὶ τὰς ἀπὸ Λεωνίδου ΚΤΕΝΙΖΟΜΕΝΟΥΣ, ὅτι ἐξί- σταν ἐν τῇ μάχῃ, καταφρονήθησαν ὑπὸ τῶν Περσῶν, & Leonidam cum suis, quia in pugnam egressos SE PECTERENT, contemptos fuisse a Persis: sed, quod continuo addit, admirationi autem habitos in prælio.* Adde Plutarchum in Lycurgo, & de quo loco mox ad sequentem verfum.

V. 32. *Λιπαρὴν σμικρομίτην πλόκαμον*] Proptio cum in rem verbo usus hic Callimachus, de *desectis* seu *purgatis* Palladis *crinibus*, nempe *σμικρομίτην πλόκαμον*. Quomodo nempe apud Herodotum legitur l. ix. c. ix. ac unde apud Athenæum l. iv. p. 146. de Persarum Rege, quo semel in anno *τότε τῆς κεφαλῆς σμῆται, καὶ τὰς ταῖς δεξιῶν*; non ut ibi Herodoti ac Athenæi, quod ad postremum jam observavit ὁ *πᾶν*, Interpretes, *caput Regio more adornat.* Quam in rem etiam opportune Diodori locum advocat idem Casaubonus, qui exstat lib. v. p. 305. ubi de Gallis ait, solere illos *τιτάνε ἀποκλύσασθαι ἑμόντες τὰς τρίχας στυγῆς, calcis lixivium frequenter capillos desorgere, potius, quam ut ibi eruditissimus Rhodomannus, lavare.* Neque tamen opus ut cum eodem viro magno ad Athenæum, quod vel hic Callimachi locus satis redarguit, ea voce *σμῆται* operosior & cum adhibito smegmate *desectio* continuo intelligatur. Neque vero hic feliciter eandem *voce* *σμικρομίτην*

πλόκαμον, *casariam dirimat*, pro *detergas*, aut mundam reddat, vertit cultissimus Politianus; aut vero idem *λιπαρὸν πλόκαμον, pinguem casariam*, vel *πεζυγέφ*. Interpres *senarium concinnatum* explicant, qui rectius *nicensiam* aut *insignem comam* reddidissent; prout de frequenti apud Græcos auctores hujus vocis *λιπαρῷ* usū jam ante ad v. 39. Hymn. in Apollinem monuimus. Quomodo etiam una voce *λιπαροπλόκαμον insignem coma* Latonam dixit Pindarus eo loco, quem e Philone ad superiorem Hymnum adduximus; & *λιπαρῶν ἴθαιων, splendidam seu insignem casariam* noster Battiaades in Epigrammata, quod in editione Parisiensī a Fabri eruditissima filia adornata jam legitur, haud aliter ac Theocritus Idyll. E. v. 91.

λιπαρῶν δὲ παρ' αὐχρῶν σείσ' ἴθαιος,

splendida ei circa collum quatitur coma.

Quibus adde Plutarchum in Lycurgo pag. 53. ubi Laconas ait in bello & periculis aluisse τὴν κόμην λιπαρῶν τε φαίνοντα καὶ διακεκεμήνην, *comam qua appareret cum splendida, tunc ordinata*, non proinde cum Callimachi Interpretibus, *senora* vel *pinguis casaries* aut *cincinnatius*. Ita *λιπαρομυατε* seu cum *nicensibus oculis* sanitas, eaque ut Apollinis mater, compellatur a Lycimnio apud S. Empiricum adv. Mathem. p. 447. & Mœnesosynam *λιπαρομυατα*, cum *splendidis seu insignibus vultu* dixit Pindarus Nem. Od. vii. p. 387. De simili vero vocis *λιπαρῷ* vel *λιπαρῶν* usū, urbibus nempe aut regionibus subinde pro *folici*, juxta veteres Grammaticos, seu *splendido* etiam apud antiquos Poetas, agitur ad v. 164. superioris Hymni, ubi nempe Cos Insula *λιπαρῆ τε καὶ ἰσθμοῦ* dicitur, & ante ibidem ad v. 155. de *insigni Echinadum portu*, *λιπαρῶν ἴθαιων ἄρμον* &c. Verum dum mœx ad hos Hymnos Observationes pridem hic in scriniis meis jacent, in recensita emendataque, quæ interea e prælo exiit, hujus Callimachi ab eruditissimo τῷ πατρὶς τῷ *φαιδίω* versione, *λιπαρὸν πλόκαμον*, non juxta priores Interpretes, per *pinguem* aut *senarium concinnatum*, sed per *nicensiam capillum* opportune jam redditum video.

V. 33. Ἐξείδ' Ἀθαναίω] E sacri nempe huic Deæ apud Argivos fani *σηκῶ* aut penitrali, ubi erigi apud gentiles solita Deorum Dearumve, quibus consecratæ erant eadem ædes, simulacra. Unde anniversaria die, educi inde eadem, & statō eam in rem ritu, splendida ut plurimum pompa, omniæque publicæ lætitiæ apparatu, cantu, hymnis, tripudiis, equitum transvectione, ac per frequentissima quidem urbis loca, phœnistris seu carpentis vecta, circumferri eadem consueverant. Et si non omnia id genus simulacra ex eorum *σημαῖς* seu *ἰδρύαις* (unde *μάκαρες ἰδρύοι*, *Dii in bona sede collocati*, dicti apud Æschylum Sept. Theb. v. 96.) ad publica id genus spectacula educerantur: quum nonnulla subinde pro mysticis habita, eaque insuper velata, & qua de re infra ad vers. 52, *ἐν ἀπορήνῃ* manerent recondita. Adde quod ea cæteroque foret civium, circa illa Numinum apud se *παλιέχων* simulacra, religio; ut nihil magis deprecarentur, quam ne sedibus suis exirent eadem, ac ad hostes suos demigrarent. Sed qua de re mox ad vers. 39. dicendi ad-

huc erit locus. Alioquin ut hic Argivarum Ἰξιδ' Ἀθαναία, *prodi Minerva*; ita apud Æschylum Thebanarum virginum chorus, ad hujus Palladis aliorumque custodum urbis Deorum simulacra supplex, eodem obsecrat, Sept. Theb. v. ἴτι, ἴτι πάντες, *venite, venite omnes*; non quidem, quo eadem solemnī pompa, ut hic Palladis signum Inacho, Dirce aut Ismeno fluvio abluerentur, sed ut obsecrā ab Argivis urbi continuo suppetias ferrent.

Ibid. Καταθύμι⊕ ἰλα] Postrema vox ἰλα seu ἰλη, non hic pro recepto deinceps ejusdem usu, de *ala* seu turma equitum, & quo sensu ἰλη etiam occurrit pro ἰλη apud Byzantinos Scriptorēs, ut id non fugit eruditissimum Du Cange, & ἰλάρχης de *primo censurione* apud Mauritium Stratag. l. 1. c. 111, quod viderat jam ante in Glossario Rigaltius; sed de virginum Argivarum coetu Minervæ sacris operantium adhibita. Ita quod de Græcorum ad Trojam exercitu per turmas aut manipulos congregato dixerat Homerus Iliad. B. v. 93. *ἰερχώτατο ἰλαδὸν*, de avium agmine, quæ *gregatim* conveniunt, adhibuit Apollonius l. 1v. v. 240. *ἰαιῶν ἰλαδὸν ἰβν⊕* &c. Prioris autem vocis καταθύμι⊕ pro eo, non quod tantum, ut rursus apud vatum patrem, *ἄνιμο ὀβυσσάτων, μῆδι τοι δάματ⊕ καταθύμι⊕ ἴσω* Iliad. K. 383; sed pro eo, inquam, ut hoc loco, *quod animo adlubescit, seu gratum est & acceptum*, meminit tanquam e veteri Atheniensium lege Hermogenis Enarrator Sopater p. 325. *ὡς Ἀερεῖ TA KATAΘΥΜΙΑ δωρεῖσθαι καλιῶν*, quæ nempe *victori exeroitus duci, præmia ei grata & accepta dari jubet*, seu, ut alibi ab eodem ac Syriano, illius legis haud semel fit mentio, ut p. 46. & 300, licitum nempe victori, *ἄταῖν ὁ βύλοται γίωος*, aut *λαμβάνειν ἡνία βύλοται δωρεῖν*, *petere aut accipere, quodcumque volueris, præmium seu donum*. Adde, quod obvius occurrat ejusdem vocis, καταθύμι⊕ & καταθύμι⊕ pro eo, quod *gratum est & acceptum*, usus apud veteres Ecclesiæ Doctores, Athanasium Apolog. de Fuga pag. 829, & eodem sensu καταθύμι⊕, in Epistola Constantii ad eundem Antistitem e Latino versā pag. 814. & Apolog. pag. 846. & καταθύμι⊕ ac καταθύμια, apud Gregorium Nyssenum pag. 1088. T. 1, ac in Natalem Christi p. 785. T. 11.

V. 34. παρθενικαί] Minervæ prodeunti, ad statam nempe pompam, præsto hic adesse dicit Argivas *virgines*, quæ debita Deæ solemnia obirent. Quales scilicet decuit castæ & semper virginis Deæ comites, & cujusmodi vulgo etiam existisse leguntur, non ejus solum, vel Dianæ aut apud Romanos Vestæ, sed aliarum ferme Dearum apud Gentiles, Cybeles, Junonis etiam subinde, ac Cereris, immo ipsius Veneris sacerdotes. sicuti apud Sicyonios, teste Pausania l. 11. p. 103, ac ministræ. Hinc Tertullianus Exhort. Castitat. cap. xi. *Novissimus VIRGINES Vestæ, & Junonis apud Achaia oppidum, Apollinis apud Ephesos, & MINERVÆ quibusdam locis*, & rursus de Monogamia cap. xvii, sunt & quæ de tota continentia judicent nos *VIRGINES Vestæ, & Junonis Achaica, & Diana Scythica, & Apollinis Pythii*. Immo quod apud Athenienses lege cautum, ab eodem, de quo paullo ante, Sopatro refertur ad

ad Hermogenem p. 65. τὴν ἱέρειαν νόμον παρθένον εἶναι, lex, ut sacerdos sit virgo: addito eam in rem exemplo sacerdotis, quæ ob medicamen haustum, concipiendi vim adimens, stupri fuit continuo damnata. Hinc Μελίους non Cereris solum, sed in genere omnes dictas sacerdotibus, ab apibus nempe seu μελίους μυρτίαιον, tradunt veteres Pindari Interpretes ad Pyth. Od. IV. p. 139. Μελίους &c. καταχρηστικῶς δὲ καὶ ΤΑΣ ΠΑΣΑΣ ἀφ' τὸ τῷ ζῶν ΚΑΘΑΡΟΝ. Quin ipsos quoque hujus Minervæ ac Dianæ sacerdotes mares, in casto vivere semper debuisse, observat insigni hanc in rem loco Galenus ad lib. III. Epid. Tex. IV. de Telluris sacerdote ait, ἢ ἢ ἀναγκαῖον αὐτῷ ἀφ' παντὸς ἀπέχουσαι τῶν ἀφροδισίων, ὥσπερ Ἡ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ, Ἡ ΑΘΗΝΑΣ ἩΝ ΙΕΡΕΥΣ, non erat ei necesse, ut perpetuo a Venereis abstineret, ac si DIANÆ aut MINERVÆ SACERDOS esset. Hinc provivum etiam subinde, ut tam diu utriusque hujus Deæ sacerdotio fungerentur virgines, donec eadem pubescerent: sicut de Minervæ Alexæ apud Tegeatas, & Dianæ in Ægira, Achajæ oppido, Sacerdotibus feminis id notat Pausanias I. VII. p. 451. & I. VII. p. 530. Neque enim sponte, sed coactas subinde Gentilium Sacerdotes, virginitatem professas tradit, dicto ad superiorem Hymnum loco, Philo de Vit. Contempl. p. 899. Unde etiam factum, ut mulieribus quidem, seu quæ semel nupserant, Sacerdotia apud Græcos quandoque sint concessa; sed aut viduis ferme, aut adactis cœlibem in posterum vitam agere; periculo quoque ejus rei subinde facto, ut taurini sanguinis haustu, adeo, ut si adhuc forent matrimonio junctæ, castimoniam deinceps religiose, procul ab omni viri congressu & sancte colere tenerentur: sicuti de Cereris Sacerdotibus observat dictis paullo ante locis Tertullianus, ut de Monogam. cap. XVI. Cereris Sacerdotes viventes etiam viris & consentientibus amica separatione viduantur; & quod similiter de Dianæ Ἰμνίας apud Mantinenses, & Telluris in Achaja Sacerdotibus feminis tradit Pausanias I. VII. p. 450. & I. VII. p. 476. Ita quum virgo prius foret vates Pythias, inde, quod una ex iis, a quodam Ethecrate vitium fuisset passa, cautum poitea, ne ulla ejusmodi Pythias seu Delphica ἑσφῆτις constitueretur, nisi foret quinquagenaria, & quæ virginis insuper cultu oracula proferre, teneretur: prout id notant Comici Enarratores ad Plutum pag. 2. Haud aliter nempe ac Minervæ apud Pallenenses Sacerdos virgo, festo illius Deæ ejusdem παροπλίων indui erat solita, juxta id tradentem Polyænum lib. VII. cap. LIX: ut mittam id quod in genere observari vult Plato de Legib. lib. VI. p. 759, ne viri aut feminae, nisi sexagesimum annum adtignissent, Sacerdotio fungerentur.

Ibid. Μεγάλων παίδεσσι Ακισοειδῶν] Insignem tribum Argis existisse eo nomine, observat hic Græcus Callimachi Interpres; e qua nempe oriundæ forent Argivæ illæ virgines, quæ in hoc annuo Palladis Lavacro, ut statæ ejus comites ac ministræ solemnia ejusdem sacra obirent. Quod alibi etiam obtinuisse apud Græcos legimus; ut nempe penes certas tribus vel familias sacra patriorum numinum rite ac pie procurandi munus remaneret. Ita apud Athenienses Eumolpidæ & κερυνες,

[Nn 4]

qui,

qui, ut e Scriptoribus Atticis & priscis Grammaticis notum, sacrorum erant, maxime in mysteriis Eleusiniis, administri: item *Ευπατριδάς*, seu *Patritii*, quibus a Theseo concessum tradit Plutarchus in eius vita, ut sacrorum profanorumque rituum iidem essent Interpretes. Quod & apud Romanos diu obtinuisse, ut penes patritios esset itidem sacrarum caeremoniarum procuratio, aliunde satis constat. Adde *Επεισοβυτάδας*, ita juxta Harpocrationem dictos, tanquam e *vera Bursa* apud Athenienses *progenis*, & e quorum genere deligebantur Sacerdotes, qui umbellam in *Σείρων*, hujus Minervæ festo gestarent; ut id cum idem Harpocration in voce *Σείρ*, tum veteres Aristophanis Enarratores observant Concion. p. 728. immo e qua familia sacerdos Minervæ *πολιάδης* sumebatur. Docet istud *Æschines de Fals. Legat.* pag. 266. *ὅτι αἱ ἐκ Φατριᾶς τὸ ἄλλος ἢ τῶν αὐτῶν βαρῶν Επεισοβυτάδας μετῴχει, ΟΘΕΝ Η ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΕ τῆς πολιάδης ἐστὶν ΙΕΡΕΙΑ, οἷμοι ποττο genus est ea ex curia, que aras cum Επεισοβυτάδης κομισίαιες habet; UNDE MINERVÆ *πυθια* SACRIFICULA deligitur. Cujusmodi etiam Sacerdotis occurrit vetus Inscriptio apud Gruterum cv. 9. *Ἐπὶ ἱερείας Ἀθωνῆς πολιάδης μεγίστης Ἀσκληπιάδης Ἀλαιῶς Θύγατρος, sub Sacerdote Μίνερνα πυθια* *μαξίμα Ἀσκληριάδης Ἀλιενσῆς* (e pago nempe Attico Ἀλαιῶς dicto) *βλῖα*. Haud aliter rursus ac e *Θουλωιδῶν*, veteri & bene nata apud eodem Athenienses familia, desumpti demum *βέντοι* seu *υἱεῖματι* in *Δηπουλίων* festo; ut id constare potest ex Hesychio in *βέντοι* & *Θουλωιδῶν*, & Suida præterea, in voce *Θαύλων*. Unde quod *ρωγάλων παίδης Ἀκισοειδῶν* vocantur hic eadem Argivæ virgines, solemne illud Minervæ sacrum obeuntes, inde etiam factum, quod nobilissima apud Græcos sicuti & alibi quoque, Sacerdotia, tum a primoribus civitatis & genere maxime conspicuis, aut loci etiam dominis, suscipi vulgè solerent: sicut ille apud Virgilium Deli Insulæ Rex simul & Sacerdos *Æn.* l. 111. v. 80.*

Rex Atiæ, Rex idem hominum, Phœbique Sacerdos;

& apud Romanos Cæsarum filii aut successores declarati, in Sacerdotes continuo, ut id vel e priscis nummis & lapidibus perspicuum, cooptati: tum quod eadem Sacerdotia transirent subinde ad eorum posteros; atque ita gentilitia, recepto apud Hebræos more, evaderent, seu intra certas manerent familias. Hinc lege cautum, cuius meminit Hermogenes Partit. cap. vi, & Marcellinus ad eundem pag. 71. *Νόμος, τὰς προσόντας τὰς παῖδας τῶν πατέρων ἀφ' ἀδελφῶν, lex, ut parentum Sacerdotia liberi consequantur.* Quod præterea, tum e plurimis veterum auctorum locis, tum ex antiquis insuper Lapidibus abunde constat; in quibus ut in veteri Pariorum marmore in Cl. Sponii Miscell. pag. 335. *τῆς ἀρχαίας τῆς πόλεως Ἀρχιερέως Μ. Αὐρ. Θούου. Ex ἀρχαίων, primi civitatis Μ. Αὐρελίου Πάυσι Pontificis α μαζορίβις*: aut alterius in iisdem Miscell. p. 353. *Ἰερατεῖαντος Διὰ ἡῶς, Sacerdotio fungentis gentilitio, seu a maioribus ei tradito fit mentio. Haud aliter ac de Scopeliano Africa Pontifice ait Philostratus de Soph. l. 1. p. 515. ἈΡΧΙΕΡΕΥΕ ΜΕΝ ἢ Ἰηῶντο τῆς Αἰῶς ΑΥΤΟΣ τε καὶ Οἱ ἩΡΟΓΟΝΟΙ αὐτῆ, καὶς εἰς πατρὸς πατρῶς*

ves, PONTIFEX quidem *Asia factus est*, IPSE nempe & MAIORES ejus filius a patre omnes. Sed ea de re obiter. Ut vero hic *Acestoridarum filia* dicuntur Minervæ apud Argivos Sacerdotes seu ministræ; sic ab Adamanta Eurysthei, qui inter Argivorum Reges apud Syncellum, & quod eodem redit in Græcis Scaligeri Eusebianis pag. 24. recensetur, filia, & Argis Sacerdote, quæ Sacerdotium tenuerunt, *φωλιδίς* dicuntur nuncupatæ; prout id apud eundem Syncellum legitur Chronogr. ed. Reg. p. 172. *Acestoridarum* alioquin apud Argivos, aut Argivi *Acestoris*, a quo iidem fuerint dicti, alibi, quod sciam, haud occurrit hodie mentio. *Acestoris* quidem Ehippi filii, sed Tanagræi, Bocetii proinde non Argivi, ejusque ab Hercule cæsi meminit Plutarchus Quæst. Græc. pag. 299. *Acestorida* autem Corinthii & Syracusanorum Prætoris, a quo expulsus primum fuerit Agathocles, Diodorus lib. xix. p. 654. Quibus addere licet duos Atheniensium Archontas, eodem *Acestoridis* nomine appellatos: unum, qui eo magistratu functus est Olympiade Lxix, a Dionysio lib. v. pag. 305, alterum, Olympiade Lxxv, a Diodoro memoratum lxxi. p. 39. P. 11.

V. 35. ἀ Διομήδης Ἀργίς] Adtigit quidem, sed non satis plene ac feliciter explicavit vir doctus, ritus hujus, de quo præterea silent, qui post eum extiterunt Callimachi editores, originem ac institutum; quo apud Argivos, una cum Palladis simulacro, *Diomedis Clypeus* ad Lavacrum seu Inachum fluvium, ibi quoque abluendus deferri stata ac solemnî die fuerit solitus. *Diomedes* nempe Argivus, & Argivorum apud Homerum ad Trojam dux; unde Virgilius Æn. lib. xi. vers. 240.

Vidimus, o cives, Diomedem, Argivaque castra.

Tanto autem cive vel heroe efferre se vulgo soliti Argivi; unde *Diomedis* statua ab iisdem Delphos cum aliis donariis missa legitur apud Pausaniam lib. x. p. 627. Immo qui *Diomedes* a Minerva Dus immortalibus adscriptus ferebatur; prout id apud Pindarum legitur Nema. Od. x,

Διομήδην δὲ ἀθάνατον
ἔαιδ' ἔ ποτε γλαυκῶπις Ἴδημι θεῶν,

Diomedem autem immortalibus

Quondam Deo castis oculis fecit Deum;

ac prout a Thoriis & Metapontinis, in magna proinde Græcia, eundem pro Deo cultum notant ibidem veteres Lyrici Esarratores. Ab eodem vero *Diomede*, teste rursus Pausania l. 11. p. 128, Minervæ *Perispicaci*, seu *Οξυδρυκῆς*, fanum Argis erectum, quod ea ab illius pugnantis ad Ilium oculis caliginem avertisset. In eodem proinde Minervæ fano, cum Deæ pro more simulacrum erectum; tam appensus etiam, prout id alias obtinuit, & Minervæ sacratus ibi *Diomedis*, Argivi herois, Deæque illius præterea tutela ac præsidio in bello Trojano defensus aut adjuti, dicatæque eidem ædes conditoris, *clypeus*. Haud aliter nempe, ac Danaï Argivorum Regis, consecratus in æde Junonis Argivæ *clypeus*, apud Hyginum traditur Fab. clxx: aut vero Pyrrhi Regis

[N n 5]

clypeus

clypeus æreus Argis itidem in templo Cereris adfixus dicitur apud Pausaniam l. 11. p. 123: aut Aristomenis a Messeniis pro heroe culti, in Lebadia, teste eodem Pausania l. 1v. p. 247. & 278. Inde vero eo magis hic honos *Diomedis clypeo* ab Argivis habitus; quod insignis foret idem *clypeus*, ut ex Homeri de eodem verbis liquet. Iliad. E. vers. 4. haud aliter ac de ipso quoque parentis Tydei *clypeo* videri possunt Æschylus Sept. Theb. v. 343. & Euripides Phœn. v. 1127. Accedit, quod *αἰσπὶς* a duobus Argivis Regibus Proclo & Acrisio crederetur inventa, juxta Apollodorum lib. 11. cap. 11. & Plinium lib. VII. cap. LVI; & præterea quod *Argolici clypei* præcipua foret apud veteres Græcos celebritas; ut vel ex notis, & alibi jam ad superiorem Hymnum a me adductis Maronis verbis liquet, *Argolici clypei*. Hinc etiam Ασπίδης, *clypeatus populus*, de *Argivis* dictus apud Æschylum Agam. v. 834; aut *Λώκασπις Ἀργεῶν*, *clypeatus ex Argo* seu *Argivum*. Unde de coacto Argivorum exercitu ait Euripides Phœn. v. 77.

Πολλὸν αἰσπίδας ἈΣΠΙΔ' ἈΡΓΕΙΩΝ, &c.

Multum colligans CLYPEUM ARGIVORUM h. e. multos clypeatos Argivos,

seu, ut modo de iis dictum, *Ἀσπίδης*. Immo unde etiam *αἰσπὶς*, & quomodo hic explicandus Euripides, de *λέξῃ* *juventum Argivorum manu dicta*, uti apud Suidam in *Ὡς τῶν Ἀσπίδων* &c. nempe *οἱ δὲ λόγῳ φασὶν εἶναι* EN ἈΡΓΕΙ τῶν πᾶν ἀμαζόντων ναύσκων, ὅν ἈΣΠΙΔΑ καλεῖσθαι, *illi vero dicunt cohortem esse ARGIS Juventum viribus maximo florentium, quam ἈΣΠΙΔΑ seu CLYPEUM vocant.* Quin Argis locus *Ἀσπὶς* etiam dictus, ut id e Plutarcho liquet in Pyrrhō p. 404, ubi dicuntur Argivi a Pyrrho obsessi, & in ultimo capitis periculo ΠΡΟΣ ΤΗΝ ἈΣΠΙΔΑ καὶ τὰς ἄχυρὰς τόπους αἰσπίδων, *ad ASPIDEM seu CLYPEUM, & partes urbis munitiones vocantur;* ac paullo post *Ἡτὸ ἈΣΠΙΣ ἔπλων ἀεὶ πλεῖν πλοῦσι μὴν ἐφθῆσα, τὸν πυρρὸν διατάρχευς*, *ASPIS autem visa armorum plena, hostilium, Pyrrhum percussit, & clarius adhuc in Ægide & Cleomene pag. 812. sed cujus ea de re loca jam occupasse video Cl. Meursium in Græcia ferata pag. 136. Adde, quod ut ibidem jam observavit vir eruditissimus, alterius generis solemne seu agon Argis foret, isque quinquennalis, juxta quem in Ἡρόμῳ seu Junonis Argivæ festo, de *clypeo* decertabatur, non *Diomedis* quidem, de quo hic agebatur in solemni Palladis Lavacro, sed vel Danai, juxta Hyginum Fab. CLXX. & CCLXXIII, vel Euhippi Argivorum itidem Regis, juxta Laëtantium ad illud Statii Thebaid. l. 11. v. 258.*

Arcadis Euhippi spoliis cadis ÆREUS ORBIS,

seu *clypeus*; de quo nempe Argis in loco illo *Ἀσπὶς* inde apud eos dicto, eoque aditu difficili, clavis præterea valide adfixo certamen erat, quem quis inde avelleret, ut re bene gesta, victor per urbem splendida pompa deducebatur. Unde idem agon, quod utique non inficiari debuit eruditissimus Meursius, nec eo nomine Hyginum, qui id tradit Fab. CLXX. redarguere, dictus ἈΣΠΙΣ ἘΞ ἈΡΓΟΥΣ, *clypeus ex Argis.*

Quod

Quod præterea liquidum e marmoribus antiquis, non apud Gruterum solum, & viderat Meursius p. cccxvi. 2, ubi de victore in variis agonibus fit mentio, & inter alios ΤΗΣ ΕΞ ΑΡΓΟΥΣ ΑΣΠΙΔΑ ΤΡΙΑ, qui ex Argis clypeum tor avulsit; sed præterea ex Oxoniensibus p. 70. P. 1. ubi inter plures itidem variarum gentium ludos seu agones, Olympia, Ætia, Nemea &c. ΤΗΣ ΕΞ ΑΡΓΟΥΣ ΑΣΠΙΔΑ, ex Argis clypeum relatum quoque videas. Quibus adde alium Megarensium lapidem in Sponii Miscell. p. 364. quo similiter reportatæ e variis Græcorum, aut Romæ etiam & in magna Græcia agonibus, ab illustri aliquo athleta victoriæ recensentur, ac memoratam quoque legas ΤΗΝ ΕΞ ΑΡΓΟΥΣ ΑΣΠΙΔΑ. E quibus proinde vetustis, ac indubie fidei monumentis, liquida jam & plana veteris illius apud Argivos agonis nomenclatio. Unde factus etiam veteri proverbio locus, de viris generosis & laude dignis, cujus meminerunt Paræmiographi antiqui, quamquam genuinum ejus, quem modo adtigimus sensum, quod viderunt jam alii, non sint adsequuti; ut Zenobius Centur. 11. 3. & inde Apostolius Centur. 11. 70. ΑΞΙΟΝ ΔΕ ΤΗΣ ΕΝ ΑΡΓΕΙ ΑΣΠΙΔΟΣ; *Argivo dignus es clypeo*; ac rursus Zenobius Cent. vi. 42. quod apud Suidam itidem legitur, ὡς ΤΗΣ ΕΝ ΑΡΓΕΙ ΑΣΠΙΔΑ καθελὼν σιμωνίται, *gloriatur, tanquam ARGIVUM CLYPEUM abstuleris*. Quo respexit etiam Callimachus, prout id ex eo refert ad dictum paullo ante Statii locum, vetus ejus Enarrator, *proverbium apud illos (Argivos nempe) cum alicujus ignaviam irriderent, ut Callimachus ait, ὡς ἈΚΑΙΟΑΤΟΝ ἄσπιδον*; seu, prout e modo dictis Zenobii & apud Suidam locis legendum liquet, & opportune jam ad Hyginum, apud quem Fab. clxx. Latinis litteris hodie legitur *aspis en argo*, vidit vie præclare de eo meritus Th. Munckerus, ὡς ΤΗΣ ΑΣΠΙΔΑ ΚΑΘΕΛΩΝ. Neque enim opus, ut cum eodem viro docto, præter litterarum ductus, inseratur EN ΑΡΓΕΙ, quum de proverbio ibi Argis pervulgato sit sermo. A qua lectione proinde recedit ea, quam ad illa Lactantii ad Statium verba adfert, & qui alioquin nihil eximium ad illustrationem hujus loci aut ritus contulit, quamquam vir diligentis & lectionis immensis, Barthius, ὡς τις ἐν ΑΣΠΙΔΙ ΑΡΓΟΘΟΝ ΕΛΘΩΝ, & qui CUM CLYPEO ARGIS VENIT. Quo præterea referri debet illud Pindari Olymp. Od. vii. de hoc ipso nempe agone dictum, ubi plura similiter Græcorum certamina enarrantur, quibus victor exstitit Diagoras Rhodius, ac inter alia

O, T EN ΑΡΓΕΙ ΧΑΛΚΟΣ ἔγνω μὲν,

Et IN ARGIS ÆS, seu *clypeus areus novit eum*;

idem nempe ac si dixisset ἢ ἐξ Ἀργύς ἀσπίς, ex Argis clypeus, vulgo apud Græcos, ut notum, ex *aro*, seu ut de eodem aut simili dicto ante loco Statius, *areus orbis*, & de quo avellendo agon erat Argis constitutus; non vero juxta Meursium, & quos hic sequutus est. Pindari Interpretes, de agonis tantum præmio, seu clypeo victori, peracto certamine dari demum solito. Quod utrumque tamen vere observat ac distinguit dicto ante loco Hyginus, ubi de hiscemet Argivorum ludis, ut

ut eos vocat, ait, qui APPELLANTUR ASPIS EN ARGO (seu ut paullo ante dictum Ἀσπίς ἐξ Ἄργους vel ἑὸν Ἄργους) o quibus ludis, cursoribus corona non datur sed CLYPEUS: quamquam & præter Clypeum, quod vidit jam ibi vir doctus & ante cum Meursius in Ἡραῖα, corona quoque pro præmio in iis ludis data dicatur in Scholiis Pindari p. 70. Immo id quod de agone illo, ita ut modo vidimus, appellato, adstruit alius Pindari locus, quem ibidem ut incerti Poetæ memorat obiter Cl. Meursius, & qui exitat integer in Ἐπιμῆνι Theji cujusdam Argivi, Nem. Od. X. p. 418.

ἌΓΩΝ τοῦ ΧΑΛΚΕΙΑΣ

Δῆμον ὀτρύνει περὶ θυρίας Η-

ΡΑΣ, ΛΕΘΩΝ τε κείνῃ,

AGON ÆREUS (seu ærei ex Argis Clypei)

hortatur Argivorum populum ad SACRA JU-

NONIS & ad PROËMIORUM (seu Clypei dari quoque eam in rem soliti) iudicium.

Unde etiam, quod de eo Argis certaretur in Ἡραῖα seu Junonis Argivæ festo, ΗΡΑΣ ΑΣΠΙΣ, JUNONIS CLYPEUS, idem agon vocatur in Inscriptione Farnesiana apud Gruterum cccxiv. 1. ac præterea apud Zenobium Cent. 1. 64. & apud Στρωμαρτίου seu Proverbia Metrica v. 1192. Ἡρὰς ἑὸν Ἀσπίδι &c. tanquam cum Junonis Clypeo, non ut ibi hætenus nullo sensu Ἡρὰς ἑὸν ἀσπίδι, quod Barthium ad dictum Statii & prisici ejus Enarratoris locum fugit; non vero, ne quem sua laudesciens hic defraudem, Th. Reinesium, qui Var. Lect. p. 104. id in Apostolio in eodem luto hærente, bene jam animadvertit. A quo autem Junonis seu ex Argis Clypeo ita appellato, diversa hæc Diomedis, cujus meminit hic Callimachus, apud eosdem Argivos Ἀσπίς, quæ non Junoni sacrata, aut de qua avellenda agon esset virorum apud eos constitutus; sed quæ in Minervæ æde adpena, inde una cum Dææ simulacro ab Argivis virginibus solemnè pompa ad commune in fluvio Inacho lavacrum deferri consueverat. Idque eandem ob causam, de qua supra monui ad titulum hujus Hymni; ad pulverem nempe detergendum, seu sordes abluendas, quibus juxta Minervæ simulacrum, hæc Διομῆδους ἀσπίς foret itidem obrita.

V. 37. Εὐμῆδης ἰδιδάξῃ] Minervæ quippe apud Argivos, ut continuo addit Callimachus, Sacerdos: idem ut videtur, qui inter Melanis filios, & Oeneo, Diomedis, de quo modo, avo insidiantes, apud Apollodorum recensentur l. 1. c. viii. Idem enim Melas Argi frater existisse traditur, cap. proximo ejusdem libri. Alius proinde ab eo Eumedes, unus ex Hippocoontis filiis, cujus monumentum Spartæ prope Agidos sepulcrum existare dicitur apud Pausaniam l. 111. p. 187. quique Hippocoon una cum filiis cæsus ab Hercule, ab eodem Auctore dicitur l. 11. p. 117. Adeo ut idem hic Eumedes statui non possit, qui nempe a Græco Callimachi Enarratore dicitur in suspicionem apud Argivos incurrisse, quasi Heraclidis, Herculis nempe posteris & contra Orestidas Argos tendentibus, Minervæ simulacrum prodere voluerit. De ea autem Heracli-

cli-

clidarum contra Orestis posteros Argis imperantes, expeditione videri potest Pausanias l. II. p. 117.

Ibid. Ταῖς κεχαρισμένῃς] Non citra exemplum hæc vertit Politianus *meditans tibi grata*, nempe tibi *gratificatus* seu *gratum præstans* facerdos, dum Argis solemno illud Palladis lavacrum primus, quod hic a Poeta dicitur, invenit. Neque enim semper *κεχαρισμένος*, pro eo, qui *gratum* est & *acceptus* dicitur; sed quandoque etiam pro eo, qui *gratum* quid alteri *præstat* seu *gratificatur*. Hinc etiam *κεχαρισμένῃς* *gratiam habens* seu *delectatus*, sicut Orphicorum Hymno in Matrem Deum, quod obiter jam adtigi ad vers. 68. superioris Hymni, invocatur hæc Dea.

Ἐρχο γαθίστος, κεχαρισμένη ἑστίβησι,
Adsis lata, gratiam habens pietati illorum,

qui ejus sacris operabantur.

V. 39. Τὸν ἰδὲ ἄγαλμα] De eximio Minervæ, cujus hæc *sacra* dicitur *effigies*, apud Argivos cultu dixi jam ad titulum hujus Hymni. Fatale autem illud in multis quondam urbibus habitum, ut nonnisi capta semel ab hostibus hujus aut alterius tutularis loci numinis effigies, eadem loca evorsa iri aut expugnata croderentur. Unde Tyro ab Alexandro obsessâ, Apollinis simulacrum catenis aureis, ne ex orbe migraret, ab oppidanis revinctum tradit Diodorus lib. XVII. pag. 520. Ita factum etiam, ut religiose occultata subinde fuerint id genus simulacra; quomodo de fatali illo Trojanorum ac dein Romanorum *Palladio* observat ad Maronem *Æn.* l. 11. v. 166. Servius; illud nempe ferri a Trojanis primum fuisse intra exstructum parietem absconditum, eoque tamen a Fimbria quodam bello Mithridatico, reperto ac Romam advecto, adhibito ibi Mamurio Fabro, *multa similis*, quod addit Servius, ad illud scilicet occultandum, *facta sunt*. Quod e Lampridio etiam liquet in Elagabalo cap. VI, ubi de impuro illo principe, qui hoc Palladium, seu *sacrum*, ut ibi dicitur *penetrabile est auferre conatus*; sed, ut mox addit, *ne tamen quidquam religioni dempsit*; quia *PLURES SIMILES facta dicuntur esse, neque veram unquam possit auferre*. Quomodo etiam, quoad hoc Argivorum Palladium, ab Eumede ejusdem Deæ sacerdote, provisum hic videtur; ut dum populi insidias & hostium adventum vitat, eo continuo, ut hic dicitur, adsumpto, illud in tuto & arcano Argiæ loco, præruptis nempe, ut mox addit Callimachus, scopulis reponeret, & occultaret. Ἰερὸν ἄγαλμα autem vocat hic Callimachus, haud aliter ac Maro de Trojano Palladio *Æn.* lib. 12. vers. 167. *juram effigiem*, & Athenarum Palladium, Παιδάδος τιμὸν βεῖρας, *Palladis venerandum simulacrum*, Euripides *Electr.* vers. 1254. idque inde, quod utrumque *διωπεῖς* seu *cælo delapsus* crederetur; prout de Atheniensi Palladio observat Pausanias l. I. v. 48. de eo autem simul & Trojano ad Maronem Servius *Æn.* l. 11. v. 166. *dicunt alii unum simulacrum cælo lapsum, quod nubibus advectum & in poste depositum, apud Athenas tantum dicunt fuisse*. Unde & Γεφυρῆς *licta* est mox. Sed hoc *Atheniense*, *Palladium* a veteribus Trojanis *Ilium* translatum.

Alii

Alii duo volunt, hoc de quo diximus, & Atheniense. Alii cum ab Ilio Ilium crederetur, hoc Trojanum caelo lapsum dicunt &c. Ne vero idem hoc Argivorum *Palladium* seu *Minervæ* ἰὸν ἀγάλματι, cum illo Trojano ab Argivo Diomede, ut ferunt, rapto & secum avecto statuatur, obstat haud una eaque diversa de eodem narratio. Id quidem jactasse vulgo Argivos esse illud ipsum simulacrum, post Ilii everfionem ad se translatum, refert ac redarguit simul Pausanias lib. 11. pag. 127. qui illud ab Ænea in Italiam deportatum, certum esse contendit ac manifestum. Idem vero alibi lib. 1. pag. 53. narrat, capto Ilio, Diomedem Argos revertentem, viz errore ad Phalerum Atticæ portum appulisse; ibique ignaris locorum populantibus Argivis, Demophoontem Thesei filium accurrisse, & ab eo ereptum Argivis *Palladium* Athenas delatum. Quod rursus paullo aliter tradit Harpocration, & ex eo Suidas; dum non Diomede, sed Agamemnone cum Argivis & Palladio Athenas appellente, raptum a Demophoonte illud *Palladium* memorant; ac inde, Agamemnone puniri raptorum postulante, constitutum ex Argivis quinquaginta & totidem Atheniensibus tribunal, quibus causæ illius disceptatio fuerit credita. De quo *Palladio* alia rursus e Varrone memorat Servius dicto ante loco; nempe a Diomede, qui rapto illo apud Ilium cum Ulyssæ *Palladio*, eoque secum abducto, inde autem sibi pericula, quibus nunquam cariturum Deorum responsis cognoverat, metueret, nisi Trojanis *Palladium* reddidisset, transeunti per Calabriam Æneæ oblatum illud fuisse; eoque a nauta quodam ita dicto accepto, inde factum, quod Romæ deinceps, ut addit, *Minerva sacra non Julia gens habuoris, sed Nautiorum*. Cujus tamen, ut obiter hoc addam apud Romanos gentis, quæ sacra *Minervæ* apud eos procuraret, obscura in priscis annalibus & monumentis mentio. Ne id postremo hictangam, quod de aliis Italix locis, Lavinio, Luceria, Siri seu Heraclea, quæ Trojanum illud *Palladium*, & quasi Ilio apud se adlatum, sibi vindicabant, memorat Strabo l. vi. p. 264.

V. 40. κρείον εἰς ἄρκον] Qui *Argus* seu *Argia mons* dicitur in Scholiis ad hunc locum, idemque haud male a viro docto statui videbatur, cum eo Argolidos monte, qui κρείοντος, a Strabone nuncupatur lib. viii. p. 376. Alibi certe hujus in *Argia* montis κρείον, quem bis hic Callimachus memorat, non occurrit mentio; nisi quod loci in Argolide τῶν κρείων, nempe de Thyestæ monumento dicti, meminerit Pausanias l. 11. p. 116. & ideo, uti paullo ante de eo tradidit, quod eidem sepulcro κρείος seu *aries* e marmore, ob subductum ab eo fratri Atreo vellus aureum, fuerit impositus. Inde vero forte huic monti nomen illud κρείον, & inde κρείον hic ob metrum fuit inditum.

V. 42. Παλλάτιδος] A recondito nempe ibi *Minervæ* simulacro seu *Palladio* id nomen in posterum hic Argolidos scopulus nactus. Haud aliter ac *Palladium* Athenis de foro, ubi jus dicebatur de involuntaria cæde & insidis appellatum; ob litem scilicet ibi de *Palladio* ex Ilio rapto inter Argivos & Athenienses, ea occasione, quam paullo ante attigi, disceptata. Immo dictus deinceps a *Pallade* mons ille *Argiæ*,

πίτρα Παλλάτιδος, prout Sunium Atticæ promontorium, *Ανάης πέτρα*, *Μίνερνα τυρος* vocatur apud Euripidem Cyclop. v. 293; aut quomodo a Diomede Argos reverso, mons Argiæ in quo erectum ab eo *Μίνερνæ* sacrarium *Αθηναίων* ab eodem dictum legitur, in libello de fluviis, qui Plutarchi nomen præfert, cap. de Inacho.

V. 43. *περσιέπολις, χρυσοπέλαγξ*] Prius epitheton *Μίνερνæ* itidem tribuit Aristophanes Nubib. p. 178. ἡ *Παλλάδι περσιέπολι* δεινῶν, *vel Μίνερναν ὀρβίαν υαστatricem γναυεμ*; idque, ut tradunt ibi veteres ac cruditi ejus Exarratores, e Lamproclei cujusdam Atheniensis carmine, quod inciperet, *Παλλάδι περσιέπολι κληίζω*. &c. *Μίνερναν ὀρβίαν υαστatricem ἱνυoco*. Hinc de eo cantorum genere ait Dio Chrys. Orat. xiiii. pag. 224. οἷς ἂν ἰκανῶς κηαρσίωσεν ἡ *Παλλάδι περσιέπολι* Ἀθηναίων, *quibus sufficit si cithara sciens canere Palladem ὀρβίαν υαστatricem Μίνερναν*. Nempe quibus urbibus ob impia earundem facinora, aut alioquin, sicut Ilio, infensa erat bellatrix Dea; & quam inde *πολεμοκλήρον τ' Ἀθῆναι*, *bella mouentem Μίνερναν* vocat Anacreon Od. LIII. Eadem vero contrario epitheto, ut *ἱνυσιέπολις Παλλάς* seu *ὀρβίς Λιβερατρις* a choro Thebanarum mulierum invocatur apud Æschylum Sept. Theb. 131. & similiter apud Homerum dicta eadem in Iliade, tum in utroque in hanc Deam Hymno, *ἱνυσιέπολις*, h. e. juxta veteres Grammaticos, *ὀρβίς Κυβισ* seu *Σερνατρις τασίπολις*, sicuti nempe formata vox *ἱνυσιεκηάζρον*, quam præter Dioscoridem ab cruditissimo Harduino ad Plinium adductum l. xii. sect. LII, apud Theophrastum legas de Odoribus p. 482, de *aspalatho*, seu juxta τὸν πᾶν libro posthumo de Homonymis Hyl. Jatr. pag. 115, quod e *spina aspalathi* fervarentur, ac in pretio haberentur baculi. Quamquam *ἱνυσιέπολις*, contrario etiam sensu, seu pro eo quod hic *περσιέπολις*, *ὀρβίς* sive *ὀρβίαν υαστatricis*, prout (nec primus id noto) intelligi posset eadem Pallas; non solum, quod ἱνυσιον, ut ex iisdem Grammaticis liquet, ἔλαον haud minus quam *φυλάισσεν* notet; sed maxime, si habeatur ratio brevis illius Hymni Homericæ aut alicujus Homeridæ, ubi quum hanc Deam *Πάλλαδ' Ἀθηναίῃ ἱνυσιέπολι* dixisset, addit continuo,

Διῦν, ἢ σὺν Ἀργί μάλοι πολεμῆϊα ἔργα,

ΠΕΡΘΟΜΕΝΑΙ ΤΙ ΠΟΛΗΣ, αὐτῆτι, πόλιμοι τε,

Γναυεμ, cui cum Marte, qua sunt bellica opera,

DIRUTÆQUE URBES, clamor quo & bella;

haud aliter nempe ac Comicus dicto paullo ante loco ibidem hæc Palladis epitheta conjunxerat, *Παλλάδι περσιέπολι* δεινῶν, *Μίνερναν ὀρβίαν υαστatricem γναυεμ*, & simul *περσιέπολις* τρετὸς, *ὀρβίαν υαστatricem* exercitus dicitur ab Æschylo Pers. v. 65. Eadem alioquin *πολιὰς* & *πολιῦχ* sicuti mox v. 53. hujus Hymni, & qua de re itidem, seu *ὀρβίαν Κυβισ* dicta & culta, *χρυσοπέλαγξ* vero seu *αυροσάν* habens *γαλασάν* vocata hic *Μίνερνα*; sicuti Mars apud dictum modo Tragicum Sept. Theb. vers. 108. Ὁ *χρυσοπέλαγξ* δαίμων. Ὁ *Ναιμεν* cum *αυροσάν* *κασσίδο*, & quomodo alioquin Thebanos Spartigenas *χρυσοπέλαγχα* εἶχον *σκαυρῶν*, *οὐκ αὐτοσ* *γαλασάν* *σφισσάν* *σατορῶν* dixit Euripides Phœn. v. 946. Ita

χρυσ.

χρυσόλογχος, seu *cum aurea hasta*, qua itidem vulgo armatur Minerva ab Euripide Ion. v. 9. & ab eodem alibi, qua de re mox, *χρυσασπις*, *cum aureo clypeo*. *Ευπήληκα* vero, seu *insignem galea* Minervam, uti eam vocat Leonidas Anth. l. vi. c. xvi. Ep. 111, exhibent passim obvia veterum signorum & nummorum monumenta.

V. 44. *ἰππων καὶ ταυρίων ἀδομίνα* &c.] De *ἰππεία* Minerva dictum jam ante ad v. 6. hujus Hymni. Non *galeata* vero solum, seu, de qua modo, *χρυσιοπέληξ*, sed *χρυσασπις* etiam seu *cum aureo clypeo* apud Euripidem dicitur Phœn. v. 1381. *Παλλάδις χρυσασπίδος*, & sicuti *clypeo* armata passim hæc Dea, in priscis monumentis, quem vel manu gestat, aut qui ad pedes ejus adpensus ibi visitur; & cum ægide præterea seu Medusæ obvio, in eodem capite. Hinc Atheniensibus bello Persico in Piræum descendentibus, desiderata in Minervæ simulacro ægis seu *Γοργόουσιον*, illudque a Themistocle diu questitum, a Plutarcho dicitur in Themistocle pag. 117. Unde Minerva *Γοργῶ πάροπλοῦ*, *Gorgo omphi ex parte armata* vocatur apud Euripidem Helen. v. 1332. & *hasta* alioquin ac *clypeus*, Minervæ propria dicuntur, sicuti pomum Veneri, Anth. l. i. c. xxxviii. Ep. viii. ubi nempe Venus ad Minervam ait,

Σὸν δόρυ καὶ ΣΑΚΟΣ ἔστιν, ἱμῶν δὲ τὸ μῦλον ὑπάρχει,

Ταυτὸ ἐστὶν ἄσπετος & **CLYPEUS**, *mentem vero hoc pectus est,*

quod queritur ibi a Minerva sibi præceptum; & quale alioquin Venus passim manu præfert in priscis nummis & signis. Adde quod in pompa Panathenaica cum hasta & clypeo Athenis incederent viri ætate florentes, ut id monet Thucydides l. vi. p. 452. *μὲτὰ δὲ Ἀσπιδῶσ τε καὶ Διόσκου τοῖς ἰσθμοῖς τὰς ἀσπομπὰς ποιεῖν, παρὰ τὴν ἄσπετον ἄσπετος* *prosequi consueverant*. Quod non fugit Cl. Meursium Panathen p. 35. Immo unde de Proserpina ait Claudianus de ejusdem Raptu l. ii. v. 38. *pasmitque videri PALLAS, sive CLYPEUM*, nempe quod addit, *ferret*, tanquam præcipuum, quo eadem Pallas agnosceretur, symbolum & insigne.

V. 45. *ὕδροφορος*] Ita nempe dicitur hoc loco mulieres Argivæ seu ancillæ, quibus aquam ex Inacho fluvio in privatos ædium usus gestandi onus incumbabat. Veteres glossæ, *ὕδροφορος*, *aquarius*, *aqua portator*, & cujusmodi servi *aquarii domui tantum inservientes*, dicuntur l. 12. §. 42. D. de Instru. vel Instrum. A quibus proinde diversi debent statui, neque cum iis confundi, *aquarii*, vel *aquarum custodes*, quos *ὕδροφύλακας nominant*, quorum mentio fit l. 10. c. de Aqueductu, & apud Frontinum. Qualis existisse censendus est, qui in veteri Inscriptione apud Gruterum xciii. 6. dicitur **AQUARIUS AUG.** & ab eo **NYMPH. SACR.** seu *Nymphis fons quispiam sacer*. Mitto *aquariolos* seu *ὕδροχους*, in turpi ministerio, quod e Tertulliano in Apologetico, Apulejo in Apologia, & aliunde, ab eruditis jam observatum, adhibitos. De quo proinde sædo ac vili hominum genere, dixit in Commodo Lampridius, **AQUAM GESSIT**, *ut lononum minister*, h. e. juxta veteres glossas *ποροδύχορος*, & quomodo de Eutropio, ut vili & ancillari id genus mancipio, dixit Claudianus l. i. in Eutropium v. 105.

& saepe LAVANTI

Nudus in argento. LYMPHAM GESTABAT alumna.

Quales caeteroquin βασιλίδες etiam appellati in adductis modo glossis, ac praeterea βασιωνες, & de quibus videri potest ad Lampridii locum ὁ παῖς Salmaſius. ὑδροφόροι vero dicti etiam *aquilegi*, sicut Danaum, a quo putei primum ac fontes, qua de re mox, dicuntur in Argolide reperti, vocat Nonnus Dionys. l. iv. p. 126. ὑδροφόρος Δαναΐσιο, *aquilegi Danai*; & quomodo de ejusdem, quas aequatum miserat, filiabus, dixit itidem Lucianus Dial. Marin. p. 191. ed. Salm. ὡς ἀνάγκη αἰεὶ ὑδροφορεῖν, & ἀquatium venire semper sit necesse; & mox ἴδη ᾗ καιρὸς τῆς ὑδροφορίας, *jam enim tempus est, quo aequatum iri solet.* Quomodo a Dione Chryſ. dictum Orat. vii. pag. 128; κινήτων βασιλείων, ὡς γὰρ ὕδροφορεῖν τε καὶ κινεῖν παρὰ τοῖς ποταμοῖς, *rauperum Regum filiabus, quales AQUAM GESTANT luduntque apud flumina.* Alterius vero generis ὑδροφόροι Virgines apud Athenienses appellatae, quae nempe, ut docet Porphyrius *in* Αποχ. l. ii. p. 176, in Jovis festo Διπόλια apud eos dicto, *aquam, unde accerentur, a victimariis nempe ad id constitutis, securis & gladius gestante erant solita, ὑδροφόρος κερθίνες κατάλιξαν' αἰ δ' ὕδωρ κομιζέσσι, ὅπως τὸν πλάκον καὶ τὴν μάχαιραν ἀκοήσσι.* Ne jam tangam ὑδροφορία, de alio apud Athenienses lugubri festo dicta, in memoriam scilicet eorum, qui diluvio perierant, & de quo veteres Grammatici; ac altero eodem nomine Aeginetarum festo in honorem Apollinis, quae postrema jam occupavit eruditissimus Meursius in Graecia feriata. Ne jam tangam statuam virginis illius ὑδροφόρου aream, quam a se olim Athenis erectam, sordibus in magnae Matris aede reperisse dicitur Themistocles apud Plutarchum in ejus vita p. 127.

Ibid. Μη βάπτειτε] Non, ut hic πειρογράφος Interpres, *ne lavate*, aut ut Politianus, *ne tingite*, sed *ne aquam hodie e fluvio Inacho haurite*; quod solebant nempe Argivae ὑδροφόροι, quas hic adloquitur, uti modo vidimus Callimachus, seu *aquaria*; uti manifeste etiam arguunt sequentia; ubi Argos seu Argivi compellantur, *ut hodie bibant e fontibus*, non vero e *fluvio* seu Inacho. Quo sensu etiam voce βάπτειν usus coarctus ferme & e Pleiade itidem Poeta Alexiph. p. 164, ἢ αὐτὴν ἄλλα βάπτει; *aut ipsam aquam marinam, seu salsum hauri*, quae sole; ut addit crescat; & ad quem locum notat antiquus ejus Interpres, βάπτει ᾗ, ἀντὶ τῆ ἀντλῆς, γμίμις, h. e. pro *hauri, imple.* Quem Nicandri & Scholiastae eam in rem locum a me dudum in ora mei Callimachi adnotatum, video jam forte ab H. Stephano praereptum, qui & alium ex Euripide adducit, nempe Hecub. v. 610. ubi infelix illa regina, famulam jubet urnam adferre, e qua *haurias marinam aquam, βάψασα* &c. *ποντίας ἄλλος*, ac ubi vetus Interpres, λάβασα τὸ ἀγρεῖον, βάψασα, ἢ γυν γμίμισασα, juxta adductam modo e praeſcis in Nicandrum Scholiis eandem hujus vocis βάπτειν expositionem.

V. 46. πῖσι δ' ἀπὸ ποταμῶν] Cujusmodi nempe fontes Argis non deerant; ac aliae praeter Inachum fluvium; a quo nunc iis erat abstinendum; aquae, unde continuo *biberent* Argivi: idque quamquam πολυδάκτυλον

[Oo]

"Aq.

Ἄργος, seu valde *siccundum* Argos jam olim dixerit Vatum Patens Iliad. Δ. v. 171. aut vero *ἄνδρον* seu *aquis carens* Argos, veteri verbo fuerit appellatum. Qua de re audiendus est Strabo l. VIII. p. 370. *πλάσμιον δὲ τῆς ΤΟ ΑΡΓΟΣ ΑΝΥΔΡΟΝ,*

Θεοὶ δ' ἄνδρῶν Ἄργος ἄνδρον,

Τῆς τε χόρης κοίλης ὕψος καὶ ποταμοῖς ἀφῆρμένους, καὶ ἔλα, καὶ λίμνας παραρ-
χομένης, καὶ τῆς πόλεως ΕΥΠΟΡΟΥΜΕΝΗΣ ΥΔΑΣΙ φρεσῶται πολλὰν καὶ ἐπι-
πολλίαν, *figmentum est hoc etiam, ARGOS AQUIS CARERE,*

Diu autem aquarum expertes Argos statuerunt:

Ναὶ ὁ regio cava est situ, ὁ fluminibus irrigatur, ὁ lacus habet ac
paludes, ὁ URBS AQUIS ABUNDAT, *puteis in ea frequentibus, ac
in summo aquam habentibus.* Cujus erroris ἀνύδρου νεοπε illius urbis
creditur, causam adscribit continuo Geographus, Homericō de eadem
dicto *πολυδίψιον*; quod tamen non de *sicculoso*, sed vel pro *τριποδίψιον*
seu *maxime desiderato*, propter longi temporis absentiam, explicandum
apud Poetam putat; aut legendum sine δ nemp *πολυδίψιον*, *πολλῆς
δαμνῆς adfectum.* Quam duplicem hujus vocis *πολυδίψιον* significatio-
nem, pro *πολυπόθητον*, aut pro *πολυἀφθυρον*, tangunt etiam brevia ad
Homerum Scholia, & Eustathius p. 461. ubi Strabonis ea de re locum
adducit; priorem autem, seu pro *πολυπόθητον*, Athenæus quoque l. κ.
p. 433. Cui tamen Strabonis, de ea significatione, qua *πολυδίψιον* Ar-
gos ab Homero fuerit dictum, sententiæ, haud accedit Eustathius; &
repugnat cum vetus illud alterius Poetæ dictum, quo *ἄνδρον* Argos
vocabatur, tum quod *δίψιον χθόνα, sicculosa terram*, de Argivorum
solo ad Homeri exemplum, dixerit itidem Euripides Alcest. v. 561.
Quomodo nemp *ὦ γῆ δίψασθῃ*, de *terra arida* dictum a senioribus jam
ante vidimus ad v. 19. Hym. in Jovem. Quo referri etiam potest de
eodem Argivorum solo apud Æschylum locus, ubi a Danaidibus recens
in eam regionem adpulsis dicitur, Suppl. v. 33. *χέρου τῆ δ' ὦ ἀσπίδι,*
quod veteres Grammatici ibidem explicant, *παλιῶδες, ψαμμώδες τῶ
ἢ ψάμμον ὕψος φατίν, lutofo, arenoso, arenam enim ἰσα vocant,* &
quam postremam significationem, *arenoso* nemp arripuit continuo ibi
Latinus Interpres; de quo tamen haud dubito, quin prior pro *lutofo*
potior omnino sit habenda; quum antiquis temporibus palustrem fuisse
Argiam, uti mox adhuc dicetur, tradiderit Aristoteles. Immo quum
ab ipso Æschylo eodemque Danaidum apud eum choro paullo post de
hoc Argiæ, ad quod modo illæ adpulerant, solo, dicatur v. 51. ejus-
dem dramatis,

Νῦν ὦ ΠΙΟΝΟΜΟΙΣ,

Ματρὸς ἀρχαίας ΤΟΠΟΙΣ,

Nunc in *fertilibus*, seu qua PASCUIS ABUNDANT.

Matris antiquæ (Jus nemp Argivæ) LOCIS.

Neque tamen inde de vera mente loci Homericī, quo nemp Argos *πο-
λυδίψιον, valde sicculoso*, seu *ἄνδρον, aquarum expertis* dixerit, du-
bitandi locus, & quomodo idem similiter a Luciano intelligitur, loco
ex parte jam ante adducto Dial. Marin. p. 197. edit. Salm. *πολυδίψιον δὲ*
ἔδ

τὸ Ἄργος, αἷς οἰόθαι, ὡς ἀνάγκη καὶ ὑδροφορεῖν, *fictiosum autem est Argos, quare illi semper aquatum venire necesse est.* Quamquam post Danaï eam in oram adventum, & ante Troica proinde tempora, ab eo aut ab ejus filiabus aequatum ab eo missis, ac post Neptuni cum una ex iis congressum, fontes, quorum hic apud Callimachum mentio, ac puteos in eo Argivorum solo scaturisse, veteri ferretur fama, ut mox agnoscit idem Strabo, Apollodorus præterea, alique, & qua de re mox veteres auctores & Grammatici. Quum vero Troicis temporibus, palustrem fuisse eandem Argivorum regionem, tradat, ut modo dicebamus, Aristoteles Meteorol. l. 1. c. xiv. quaerit inde ejus Enarrator Olympiodorus, ab Aldo editus pag. 25. cur πολυψύιον dici tum ab Homero potuerit Argos; idque ut existimat, factum, ἢ κατὰ τὴν ἀχρεῖαν ἰγχεύματα, αἰδιὰ κατὰ τὴν χρεῖαν, *non juxta inutilem, sed juxta utilem impostorem*; seu intuitu non aquæ inutilis aut insalubris, qualis palustris, sed utilis & ad potum idoneæ, seu quæ ἕκαστος foret, uti de quodam Argiæ fonte dixit Alcibi Æschylus, & de quo loco paullo post. Ejusmodi autem in locis mutationes sæpenumero oriri, neque una de causa easdem latere, observat ibidem Olympiodorus; seu quod illæ multo tempore contingant, & quas per vitæ nostræ angustiam non possimus dignoscere; seu per frequentes gentium, fame, bello aut frugum sterilitate, jacturas, seu per eas, quæ singulis accidunt, locorum mutationes ac migrationes; unde talium sequitur ignorantia, dum hæud in uno semper loco quis consistet. Discrimen vero illud ab aliis, quoad ἄνδρον vel ἑνδρον Argos traditum, observat præterea Strabo p. 371; nempe quod regionem quidem Argivorum seu Argiam εὐδαίμων, seu aquæ abundantia dicant; ipsam vero urbem, seu Argos, εὖ ἀνιδρὸν χρεῖαν, *in loco aqua experte sitam.* Ut jam fabellam mittam, qua exsiccata à Neptuno dicatur juxta Apollodorum l. 1. c. 11. idem Argiæ solam, ut ille Inachum plecteret, a quo istud fuerit Minervæ adjudicatam. Verum alia subest, neque aliunde anxie adeo quaerenda ratio hujus rei, seu *valde fictiosa Argus vel Argia a Poeta dictæ, quam subministrat Pausanias l. 11. p. 112. ubi tradit, quod neque Inachus, neque ullæ aliorum Argiæ amnium, aquam accolis suppeditent, nisi imbribus adjuti, ac inde, ut addit, θύρας δὲ ΑΥΑ σφίσις ἐστὶ τὰ ΠΕΥΜΑΤΑ, πλὴν τῶν ἐν τῇ Λέρνῃ, ἀστὰς αὐτοῖς SICCA illis, seu Argivis, FLUENTA, excepta Lerna, qua sola aquam habet.* Hinc etiam Danaï filia, Argis ad Lernam usque, XL. circiter milliaribus, uti e Pausania infra dicitur, distitam, aequatum missa dicitur apud Lucianum, eo, de quo paullo ante, dialogo. Unde juxta illud Papinii Theb. l. v. 737, ὅ σῆς ἰντερὶν ἰσχυριῶν, ac proinde vere tum πολυψύιον Ἄργος, seu *valde fictiosum Argos.* Ita obvium utique & manifestum, cur eo nomine Argos a Poeta dici meruerit; nec opus proinde fuisse, ut nativa vocis illius significatione omiſsa, alienum ei loco sensum adfingerent graves alioquin & πολυμαθίαν Auctores, quales, uti vidimus, Strabo, Athenæus, & veteres aliquot Critici; aut vero, ut horum auctoritate, Strabonis maxime moti viri eruditissimi, aliquod pondus illis de loco ille

Homerico interpretationibus inesse existimarent. Ut facile omittere liceat illud *μυθῶδες*, quod tradit dicto modo Pausanias; eam scilicet Argolidis annium æstivis temporibus siccitatem & aquæ penuriam, ortam e Neptuni, de qua paulo ante, in Inachum ira; a quo nempe, & duobus aliis arbitris, regio illa, de qua ei lis cum Junone, huic Deæ (non vero Minervæ, ut modo Apollodorus, & qua de re etiam supra ad vers. 1.) fuerat adjudicata: Fontes vero, ad quos hic Argivos ablegat Callimachus, ut sitim inde, non ex Inacho amne, ea solemnî Palladis die levent, & cujusmodi duos mox commemorat, tres a Plinio recensentur l. iv. c. v. *Fontes, Niobe, Amymon, Psamatho*. Plures tamen occurrunt apud veteres Auctores & Grammaticos. Talis *Lerna* celebratissimus Argiæ fons, & e qua laudatissimam juxta & Pirenes in Acrocorintho fontis aquam a Græcis habitam docebit Athenæus l. iv. p. 156. ubi quaesitum ait inter eruditos convivas, *ποιόν δὲ ὑδάτων ὑδρῶν ἔστω καὶ τῶν μὴν ἑγκωμιαζόντων ΤΟ ΑΠΟ ΤΗΣ ΛΕΡΝΗΣ, ἄλλων δὲ διὰ τῆς Πιπύνης, quamam inter aquas foret suavissima, laudantibus vero aliis haustam E LERNA, aliis e Pirene*. Nisi id de alio Corinthi fonte, *Lerna* itidem juxta Pausaniam l. ii. v. 92, dicto, intelligere quis malit. Obscura tamen eadem aqua præ Argolidos *Lerna*; a qua, uti etiam a fluvio Inacho, regio ipsa & Argivi apud Poetas subinde, uti Græcorum, de quibus mox, exemplo apud Papinium, haud infrequenter denominantur, ut *Lernamque regas* Theb. l. ii. v. 376. & *Lerna ductor* l. iii. v. 348. & *Lernæ colami* l. iii. v. 461. pro *Argolide Argivorum Rego*, aut *Argivis*. Eadem vero, quamquam a priscis Auctoribus, modo *palus*, ab aliis *fluvius*, immo juxta Strabonem p. 368, *palus* simul & *fluvius* paludi cognominis, eo *Lerna* apud Argivos nomine diceretur (ac unde explicandus est obiter Æschylus, a quo Prom. v. 653. *Λίρνης βαθὺς λεμῶν* dicatur, *Lerna* nempe *profundus campus* seu *πεδῖον*, fluvio nempe illi ac paludi adjacens, & quomodo *prata Caystri* seu *λεμῶνας*, de ejusmodi *πεδῖον* dixit, ut id antea vidimus ad superiorem Hymn. in Dianam v. 257, Maro Georg. l. i. v. 384. haud eo minus tamen *Lerna*, fons etiam Argiæ aliquoties ab antiquis Auctoribus & Grammaticis dicitur. Ita ibi apud Æschylum *Λίρνης* vocem reddunt veteres ejus Enarratores *πηγὴ Ἀργυῖς*, fons *Argiæ*, prout nempe *Ἀργυῖς* apud Poetas veteres tam de urbe, quam de regione dici notum, & ab eruditis ad Apollonium Criticis adnotatur ad l. iii. v. 992. Sic quum ab eodem Apollonio l. iii. v. 1240. *Λίρνης ὑδῶρ* dicatur, ibi quoque iidem Critici, *ΛΕΡΝΗ δὲ ΚΡΗΝΗ ΤΟΥ ΑΡΓΟΥΣ ἑστὶ Ποσειδῶντος*, *LERNA autem fons Argiæ Neptuno sacer*. Unde similiter ab Euripide Phœn. vers. 140. *Λίρνης ὑδῶρ* de hoc fonte dicitur, tum ejusdem dramatis vers. 127. *Λιρνήϊα γάματα*, ubi veteres itidem Interpretes, *ΛΕΡΝΗ πόλις καὶ ΠΗΓΗ τῆ Ἀργυῖς*, *LERNA urbs & FONS Argiæ*. Occurrit vero alius de eadem *Lerna* apud Æschylum locus, sed qui hæctenus in mendo cubat, & ubi præterea alterius fontis in Argiæ meminit; ubi nempe Jo Argiva, eaque castro stimolata, dicitur occurrisse Prom. vers. 677.

ἰσποτόν τε ΚΕΡΧΝΕΙΑΣ ῥίϕ

ΛΕΡΝΗΣ ἀκρῆν τε,

h. e. juxta Interpretem,

ad *porus salubrem CENCHREÆ laticem,*

Alcumque Lerna fontem,

quasi nempe subaudienda ibi esset, & quo eum induxit Græci ad hunc locum Enarratoris glossa, vox κρήνη aut πηγή, aut verò quasi de Argivorum *Arce* ageretur, quæ non ad Lernam, sed Argis erat sita, ac ubi scilicet Jo cestro accensa refrigerationem, ut cum Plinio loquar, quæreret. Unde aliena plane vox ibi ἀκρῆν, & pro qua obvia unius litteræ mutatione ἀκρῆν legendum pridem vidi. Ad mare enim seu sinitum Argolicum, eumque XL. stadiis juxta Pausaniam l. 11. p. 154. Argis distitum, sita erat urbs & fons & cognominis *Lerna*, inde Neptuno sacra. Immo quam meam loci illius apud Æschylum emendationem omnino, & in quem opportune postea incidi, evicit similis apud Pindarum locus Olymp. Od. VII. p. 64. *Λερναίας ἀπ' ἀκτῆς, Lernaο a littore.* Ad eum autem adductum Æschyli locum notant veteres ejus Interpretes, τὸν ῥῖν ΤΗΣ ΚΕΡΧΡΗΣ ΚΡΗΝΗ ἔστιν ΑΡΓΟΥΣ, καὶ ὡς ΛΕΡΝΗΝ ΤΗΝ ΠΗΓΗΝ, ad *CENCHREÆ laticem, qua FONNS est ARGIS, & ad LERNAM FONTEM.* Nempe κερχρείας ῥίϕ, ad quod accurrebat lymphata Jo, sicut alibi ab eodem Tragico dicitur Agam. v. 910.

Ὀδοπύρῳ διψῶντι πηγαῖον ῥίϕ,

Sitienti viatori fontanum laticem.

Κερχρείαν vero, ut haud ignobilis Argolidos loci, meminit Strabo lib. VII. p. 376. ejusque situs, qua Tegea nempe Argos ducit, neque eundem omisit, ubi de Argivis & Argolide agit Pausanias lib. 11. pag. 129. quamquam uterque citra ullam peculiarem fontis ibidem mentionem, quod liquidum tamen ex adlatis Æschyli verbis Criticorum ad eadem Scholiis. Adde insuper ΛΑΓΝΕΙΗΝ apud Nicandrum Alex. p. 156. νύμφη λαγνεῖα &c. ubi vetus ac eruditus ejus Enarrator, *Λαγνεῖα, ΚΡΗΝΗ τῆς Ἀργῆς, Lagnea fons Argis vel Argia, a Nymphe nempe cognomine.* *Λαγκείας* alioquin ut ibi hodie legitur, fontis, sed ubi agit de Peliana Laconicæ oppido, meminit Pausanias l. 11. p. 203. sicuti *Lerna* etiam, qua de re paullo ante, fontis, non in Argia quidem, sed Corinthi, l. 11. p. 92. Neque vero, ubi de hisce Argorum seu Argiæ siticulose alioquin dictæ, fontibus agitur, e quibus bibere jubentur hodie Argivi, prætereundus Juliani locus Orat. 111. p. 222. ἤμισα δὲ ἐστὶ τῶν ΠΗΓῶΝ ἕκαστι τὸ ΑΡΓΟΥΣ πολυδιψίαν ΠΟΛΛΑΙ ῥῖν ἢ αὐτῶ ΤΩ ΑΣΤΕΙ, ΠΟΛΛΑΙ καὶ ὡς τῆ ἀστῆος ὡς τὸν παλαιὸν Μάσσητα, neque ARGUS quod ad ejusmodi FONTES pertinet, siticulosum est. MULTI enim IN URBE, MULTI ante urbem ad priscum illum Μάσητα fontes sunt. Et si eo in loco non adeo *Maseta*, prout censuit ad Stephanum in hac voce Cl. Holstenius, tanquam collem ante Argos, fontibus revera irriguam describit Julianus; quam ad sapientiæ & doctrinarum fontes, quibus tum irrigarentur adhuc Argos, & vicina eidem loca, respicit: ut e toto loci contextu, & de quo nos ad ipsam Julianum, abunde col-

ligitur. Quæ occasione tamen, ac unde hic Callimachi de Argivæ fontibus locus præterea illustratur, adducenda sunt Hesychii verba, quibus fontem Argis, seu in Argivæ convalle, existisse observat, e quo bibèrent servi in libertatem adserti: & quidem quod eadem via aufugisset vinculis elapsus Cerberus: Ελευθερον ὕδωρ ἐν Ἀργεῖ, ἀπὸ τῆς ΣΥΝΑΓΕΙΑΣ ΠΙΝΟΥΣΙ ΚΡΗΝΗΣ ελευθερῶσαι τῶν δμωτῶν, ἀπὸ τῶν καὶ τὸν Κέρβερον κίνα ταύτη ἀπὸ δαδῶσαι καὶ ελευθερῶσαι. In quo autem loco, pro ἀπὸ τῆς συναγωγίας, obvio librariorum lapsu, legendum ἀ. τ. συναγωγίας, satis, ut opinor, liquet: prout apud Theophrastum de C. Pl. lib. II. cap. VI, συναγωγίαν τινα, convallem aliquam, non ut in editione Basileensi, συναγωγίαν, & sicut a Callimacho in sequenti Hymno dicitur vers. 83, Πίνδον seu Πίνδα ἀνὶ ἰσάγωγίαν, Pindi in amano colle. Illud autem ne quid ad illustrationem hujus apud Callimachum loci præteream, mirabitur forte quispiam, Argivos seu nobilissimæ illius urbis incolas, & solemnii quidem ac festo die, quo Liberi Patris potui liberalius indulgere soliti fuerunt veteres, tanquam meros tamen ὑδροπότας invitari, ut ea die *biberent e fontibus, non vero e fluviis*. Quod alioquin ut egeporum ac miserorum proprium notat Comicus Equit. pag. 307. ὕδωρ τε πίνουσι, ac ubi Critici, κατὰ τὴν ταλαιπωρίαν, quod est miserorum. Quam tamen præ barbaris moderatos fuisse in vini potu Græcos observet Athenæus l. x. p. 461, & vinum etiam aqua vulgo temperasse, idem ante dixerat p. 426. Unde illud apud Aristophanem Equit. p. 355.

Πίνω κεκραμένον τρεῖς καὶ δύο,

h. e.

Bibere temperatum potum e tribus aqua ac duabus vini partibus, & quam optimam fuisse vini cum aqua mixturam, notant ibidem eruditi Critici: quamquam ab aliis, ut Hesiodo, Anaxila, & Jone apud Athenæum d. I. tres partes aquæ, quarta autem vini, ab Alexide vera quatuor aquæ partes, una demum vini; ab aliis autem quinque & duo, seu quinque aquæ, duæ vini partes pro optimo potu commendantur, ac unde nata sit ea de re loquendi formula, ἢ πάντα πίνω, ἢ τρεῖς, ἢ μὴ τέτταρα. Adeo etiam, ut meracior seu liberalior potio sit apud Athenienses habita, ubi æqualis vini cum aqua mixtura, seu, ut de ea Aristophanes Plut. p. 108. ἴσον ἴσῳ κεκραμένον, & qua de re Critici ibidem. Ut proinde id a Callimacho ad Argivos dici hoc loco haud incommode potuerit, de aqua nempe, quam ea die non ex fluviis, sed ex fontibus bibere iis incumberet; pro more nempe illo, quo aqua, & majori etiam mensura, vino miscbatur; tum eorum præterea, mulierum puta, adolescentum & promiscuæ præterea servorum, ancillarum, aut egenorum multitudinis; aut cæteroquin abstemiorum, quibus τὸ ὑδροποτεῖν, vel moribus receptum, vel egestate aut temperantiæ etiam lege, aut ætatis vel valetudinis respectu erat præscriptum. Apud Milesios certe, uti etiam Massilienses Græcorum colonos, & Romanos itidem ad obtinuisse tradit Athenæus l. x. p. 429, ut cum mulieres ingenuæ, tum adolescentæ, usque ad annum ætatis tricesimum, ac famuli præterea vinum non biberent. *Quomodo alioquin, ut hoc addam, quod hic dici-*

dicitur *πίνειν* *ἀπὸ κρητῶν* seu *κρητῶν*, in proverbium apud Græcos abiit, de eo, qui rem obviam ac in medio petitam adgreditur; & quo sensu in Epigrammate hujus Callimachi, quod in MSS. Epigrammaton Græcorum olim Palatino, nunc Vaticano legitur, primum autem inter Huetiana existat vulgata in nupera editione Parisiensi,

ἔτ' ΑΠΟ ΚΡΗΝΗΣ

ΠΙΝΩ· σικχαίνω πάντα τὰ δημόσια,
nempe E FONTE

BIBO· odi omnia popularia.

V. 47. *ἄλλα τῆς καλπίδας*] Nempe quæ *ἰδρυαφόρος* dicitur, & quales Athenis e *μετοίκων* seu *inquilinarum* mulierum sorte, *hydrias ferentes*, Panathenaicam pompam comitabantur. Docet id Pollux l. III. c. VI, nec omisit eruditissimus Meursius Panath. c. XXI.

Ibid. *Φουσαδείαν*] Quam nempe, & de qua mox, *Αμυμονετ*, Danaï Filias existisse, & a quibus nomen illi duo fontes fuerint nacti, traditur in Græcis ad hunc locum Scholiis. Nulla tamen eo *Φουσαδείας* nomine, inter quinquaginta Danaï filias, ab Apollodoro l. II. c. I, aut ab Hygino Fab. CLXX. recensetur, nec alibi, quod equidem sciam, legitur. Immo sola *Αμυμονε* proximo versu, uti Danaï filia dicitur! Danaïdibus quidem in genere, aut earundem patri Danao repertam apud Argos aquarum copiam, tribuisse veteres, & a quibus factum, ut effossis in Argolide frequentibus puteis, ex *αἰνίδων ἰνυδῶν* eadem regio evaserit, vel ex Strabone liquet; & cujus ea de re locum opportune jam adduxit vir doctus. Quod adstruit quoque Apollodorus l. II. c. I. ubi exsiccata a Neptuno ob causam paullo ante dictam Argia, a Danao filias æquatam missas memorat. Idque a Luciano similiter traditur Dial. Mar. de quo jam ante p. 197. edit. Salm. ubi Triton ad Neptunum ait, Danaum duriter filias educare, & inter alia *æquatam ab eo mitti, κὴ πύμπκει ἕδωρ τὴ ἀργυραῖδας*. Quibus accedunt in brevibus ad Homerum Scholiis, & in iis, quæ nondum prostant, veteres Critici, qui tamen non Argiæ duntaxat, sed toti Peloponneso, hoc Danaï & filiarum beneficium imputant; nempe ad Homericum illud, de quo ante, *καλυδῶνιον Ἄργω*, ubi legitur hæc eorum glossa, *ΑΝΥΔΡΟΝ ἢ ἕσαν τὴν Πελοπόννησον ΕΝΥΔΡΟΝ ἐποίησαν ΔΑΝΑΟΣ, ἐξελθὼν ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου, κὴ ἀπέστειλε αὐτῶν, quum enim prius AQUARUM PENURIA laboraret Peloponnesus, easque AQUIS ABUNDARE fecit, egressus ex Ægypto DANAUS, easque inhabitans*. Adduntque iidem, factum Minervæ monitis, ut puteis a Danaï filiabus effossis, *ἰνυδῶν Ἄργω* deinceps evaderet. Quod inventum patri Danao tribuit quoque Plinius lib. VII. cap. LVI, *Puteos DANAUS ex Ægypto adveniens in Græciam, qua vocabatur Argos Dission*, nempe, quod præcesserat, *invenit*, & ad quæ verba nuper ac eruditus Plinii Enarrator, unum Strabonis traditum paullo ante ea de re locum, quo non ipsi Danao, sed ejus filiabus hoc inventum tribuitur, adducit. Idem vero de effossis ab eodem Danao in Argia fontibus ac puteis, atque ita liberatum ab aquarum penuria *δίσψιον Argos*, tradit Nonnus Dionys. l. IV. p. 127.

Δίψιον Ἄργος ἔπαυσε, κοινομένοις δὲ πολίταις,
 Υγρὰ ποδῶν ἐπιβάθρα πόρην ξενίῳ ὕδωρ,
 Sicculosas Argos liberavit, pulvere vero obsitis civibus;
 Humidos pedum gressus præbuit, novam pro hospitio (quod ibi
 nempe nactus Danaus) aquam,

seu quas alibi vocat Plinius, *hospitales aquas* l. 11. c. ciii. Quæ egregie illustrat, & qui unicus censeri debet hujus rei fundus, quod Danaus nempe primus Argivis, ut id jam ad Apollodorum vidit eruditissimus mihiq; amicus Th. Gale, aquatica instrumenta indicasse dicatur apud Strabonem l. 1. p. 23. καθάπερ Δαναὸν μὲν τὰ ὕδρευμα τὰ εὖ Ἄργει παροῦδιζαντα, μεταδόμωμ Δαναῦ, quod Argiæ aquatica instrumenta demonstrasset. &c.

V. 48. Ἀμυμώνη ὄισις τῶν Δαναῶν] Quo nomine etiam una inter Danaidas apud Apollodorum & Hyginum, dictis ante locis; tum apud Pausaniam l. 11. p. 155, Lucianum præterea, de quo mox, præter locum, quem opportune hic indicavit vir doctus, Anthol. l. v. Epigr. 1x. Εἰς Ἀμυμώνη τῆ Δανάης θυγατέρα, in *Amymonem Danaï filiam* legitur; ac unde Ἀμυμώνη Δαναΐς, *Amymonē Danaïς*, ut hoc addam, ab Apollo- nio dicitur l. 1. v. 137. Immo cujus mater e qua nempe eam genuerit Danaus, *Elephantis* vocatur apud Tzetzem Chiliad. vii. p. 127. & a qua *Amymonē* huic Argiæ fonti nomen inditum, quique prope Lernam, de qua paullo ante, existisse a Strabone traditur l. viii. p. 371. Occasionem vero hujus rei seu fabellam narrat Apollodorus; nempe a Danao missis aquatum, ut ante vidimus, filiabus; unam ex iis *Amymonem* aquam quærentem, a Neptuno compressam, cui mox ille Lernæ fontes indicaverit. Quod similiter a Luciano refertur dialogo ante indicato, nempe a Danao missam Argis ad Lernam usque aquatum *Amymonem* filiam, eaque a Neptuno rapta, tridente terram ab illo percussam, e qua nempe emanarit fons Nymphæ cognominis. Quæ ad Euripidem, unde ea videntur hausta, respiciunt, eumque eadem opera illustrant, ubi ab Argivis excidium Thebis portendi innuens ait Phœniss. v. 195.

Διναΐαί τε δώσω τελαίνα,
 Ποσειδάτειος ΑΜΥΜΩΝΕΙΟΙΣ ὕδασι,
 Daturum Lernæo tridenti,
 Neptunus aquis Amymonis.

Ad quem locum notat vetus ejus Interpres, quod e congressu scilicet Neptuni cum Danaï filia *Amymonē*, aquis abundans Argia evaserit; ac deinde utroque fonte *Lerna* & *Amymonē*, ut diversis nempe, addit, ὕδωρ καὶ τῶν ἐπιβλήσιν ἔχει ἐκ ΑΜΥΜΟΝΗΣ. Ἡ δὲ καὶ ἑτέρα ΚΡΗΝΗ Διερν, ΑΜΦΟΤΕΡΑΙ δὲ ΤΟΥ ΑΡΓΟΥΣ ἰσὶν, quæ aqua nomen ab AMYMONÈ nacta est. Erat autem alius FONS Lernæ, UTERQUE vero ARGIÆ. Quod ideo etiam mpendum fuit, quia Ortelius, cui inditus hic Euripidis & Criticorum ad eum locum, unum eundemque Argiæ fontem, *Amymonem* & *Lernam* credidit; quamquam discrimen inter utrumque, vel docere eum potuerat Strabo l. viii. p. 371, Ἀμυμώνη

τη κρήνη τις κατὰ Λέρναν, *Amymon* fons prope *Lernam*. Apud Pausaniam vero l. 11. p. 155. non fons *Argiæ*, sed fluvius vocatur *Amymon*, sic uti a Lactantio ad Papinium Theb. l. 11. v. 433. ubi quum eadem, quæ ex Apollodoro vidimus, de Neptuni cum *Amymon*e congressu adtulisset, addit cuspidè terram eo in loco a Neptuno percussam, unde quum aqua flueret, *Lernæus fons dictus est & fluvius AMYMONIUS*. Inter fontes tamen *Argiæ* eandem *Amymonem* recenset dicto ad v. 46. loco Plinius, *Fons, Niobe, Amymon, Psamathus*, & pro quo postremo mallet *Psamathe*, a cognomine nempe *Psamathe*, Crotopi Argivorum itidem Regis filia, de qua videri potest Pausanias pag. 81. & 119. Mitto Ovidium, a quo idem fons *Amymon*e præ aliis *Argiæ* commendatur eo loco, quem hic viderunt jam alii, *Metam. lib. 11, v. 239.*

quærit *Boœtia Divœa*,

Argos AMYMONEN.

Apud Philostratum autem, ut hoc addam, *Icon. l. 1. p. 742.* ejusdem, de qua paullo ante, *Amymones*, non *Lernam* quidem sed *Inachum* fluvium cum urna frequentantis, eaque occasione a Neptuno adamatæ, puellæ autem illius metu trepidæ inde ac percussæ descriptio seu fabella legitur: ac prout a Papinio de eadem dictum Theb. l. vi. v. 288, & in omni reperto TRISTIS AMYMONÈ.

V. 50. Φορβαίων [Ἰναχὸς ἐξ ὀρίων] De quibus, unde decurrat *Inachus*, montibus, non conveniunt veteres Auctores; dum in monte *Arcadiæ* *Artemisio* ejus fontes statuit haud uno loco Pausanias p. 130. & 464; in *Lyrcio* autem ac ut *Arcadiæ* itidem monte, Strabo l. vii. p. 370 ac unde per convalles, quod addit, defluat; & similiter eruditi Apolloniæ Enarratores ad illud Poetæ l. 1. v. 125. ubi *Λυγκίων Ἄργος*, aut juxta alios *Λυγκίων* legi notant, idque δὲ ὄρος Ἄργεῖον, ab *Argia* monte cognomine, a quo fluit, ut addunt, *Inachus*. Qui etiam *Λυγκίων*, non *Arcadiæ*, sed *Argolidos* mons a Stephano dicitur. Ab eodem vero Stephano, quod notavit hic vir doctus, e *Lacmonè* *Pindi* cacumine oriri dicitur *Inachus*; & quod ille non de *Pindo* *Thessalico*, sed altero *Arcadiæ*, eoque in confinio *Argiæ*, intelligendum putat. Cujus tamen *Pindi* in *Arcadia* unus meminit Græcus Theocriti Interpretes ad *Idyll. 1, v. 67.* sed manifesto Grammatici illius, ut bene censuit Ortelius, vel librariorum errore; quum ibi eodem versu *Pindus* ille cum *Peneo*, notissimo *Thessaliæ* fluvio, jungatur. Adde, quod ex *Hecatæo* id tradiderat Stephanus; quum illud de *Inacho* *Amphilochico*, non *Argivo*, bene statuisse, male autem *Sophoclem* qui de *Inacho* *Argivo* sit interpretatus aperte dicat Strabo p. 271. & quod postremum ut fabulosum ac αδύνατον cum ibi redarguit, tum adhuc alibi p. 376. Stephano vero additur hic a Viro docto Aristoteles, qui nempe a *Pindo* *Thessalico* oriri *Inachum* *Argivum*, sed qua in re, ut ille ait, lapsum eundem esse constat, tradiderit. Verum haud difficulter se ab illa lapsus nota immunem *Stagirita* vindicat. Existat Philosophi ea de re locus *Meteorol. l. 1. c. xiiii.* ubi percurrens fluvios & montibus ortos, inter alia addit, ὁ μὲν Ἀχελῷος

ἐκ Πίνδου, καὶ ὁ Ἰναχὺς ἐστίν, Achelous quidem ex Pindo fuit, & inde quoque Inachus. Quo factum etiam ut Inachus a nonnullis, non Argivus solum fluvius, sed eodem nomine Thessalus, sicut a Vibio Sequestro dicatur. Unde id ab Hecateo, non de Inacho Argivo, sed de altero Amphilocho, eoque e Laemo profuente, quique eodem Inachi nomine ab Amphilocho, aut ut alibi ait, ab Alcmazone fuerit appellatus, vocatum probat, uti modo dicebamus, Strabo l. VIII. p. 376. Idem tamen, dum ea in re sibi, ut haud semel illi contigit, non constat Geographus, de Inacho, qui versus Argos fuit, id Hecateum statuisse innuit l. VII. p. 316. De Epirotico autem non Argivo Inacho debet quoque adductus ante Aristotelis locus intelligi, quique inde ibi cum Acheloo ejusdem tractus fluvio conjungitur; quem utrumque etiam in Ionium mare, procul proinde a sinu Argolico, exire, & quidem Inacho prius in Acheloum exonerato, tradit Strabo l. VII. p. 387. Ut proinde ad eum Philosophi de Pindo, e quo fluere Inachus & Achelous locum vana sit Olympiodori in Meteorol. l. I. p. 24. glossa, Πίνδος ἐστὶ Πιλοποννήσου, Pindus mons est Peloponnesi. Mitto quod Argivus Inachus Ἀλιάκμων primum dicitur statuatur in libro de fluvii, qui Plutarcho tribuitur; quo ad dictum paullo ante Laemum, e quo Argivi Inachi fontes, eruebat, uti e Strabone vidimus, Sophocles; Amphilochi autem Inachi, Hecateus, adludi continuo videtur. Verum idem Haliaemon obvius Macedoniz apud Auctores & Geographos antiquos, non vero Epiri aut Peloponnesi seu Argolidos fluvius. Φορβαίης vero vocat hic Callimachus eosdem montes seu pascuos vel pascuis feraces, e quibus Argos usque deflueret Inachus. Adde, quod fluvius & fontibus irrigua esset, qua de re ante, regio, ac inde pascuis dives. Quo nomine etiam Danaides, ut paullo ante vidimus ad v. 46. πειρώμευς τόπων, seu loca pascuis abundantia vocant Argiz, in quam recenter adpulerant, solum. Hinc Argos Ἰππώβορος, seu equis alendis apta ab Homero jam olim dicta; Φορβάδα vero de pascente equa dixit Euripides Bacch. vers. 167. sicut φορβάδες αἰγός de pascente capra Nicander Ther. p. 67.

V. 52. ἐκ ἰθίλων τὰν βασιλείων ἰδοίς] Sicut a Tiresia factum paullo post dicitur v. 73. ἐκ ἰθίλων δὲ εἶδε &c. Quæ ad peculiare sacrarum apud veteres ceremoniarum ritus, occultasque subinde earum rationes spectant. Ea nempe fuit pervulgata, & quæ Homerum videtur Auctorem habuisse, Græcorum de Diis suis, ut ea de re infra v. 108. opinio, citra piaculum magnamque noxam, conspici eos ab hominibus; nisi ubi id iisdem Diis esset lubitum, non posse. Quæ religio ad simulacra etiam eorum, maxime quæ διοπτῆν seu cælo delapsa censentur, cujusmodi de quo paullo ante ad vers. 39. Palladium, transit; in quibus scilicet symbolica Dei presentia ac virtus quædam mirifica occultari credebatur. Immo unde scriptus a Jamblichō ἐξ Ἀγκλιώτων, seu de simulacris Deorum liber, cujus a Jo. Philopono refutati meminit Photius Bibl. Cod. ccxxv, & quo ille, ut ibidem dicitur, ac prout ea de re jam obiter actum ad titulum hujus Hymni, intendebat ostendere, divina esse simulacra, & juxta Interpretem, presentia Numinū referre, seu de divina

quæ natura plurimum participare, θεῶν κὲ θεῶν μετυσίας ἀνάστα, ea-
que, ut ibidem addit, non solum quæ etiam quod ab ignoto artifice fa-
brefacta διαφανῆ credebantur, sed quæ etiam vulgari fundendi sculpen-
di aut fabrili arte erant conformata. Quæ tamen ἀγάλματα ita distin-
guit Proclus in Timæum l. 11. p. 83. τὰ μὲν ἐστὶ ἱερῶν (non, ut ibi
legitur, ἀφανῆ, & quod totus loci contextus abunde redarguit) τὰ δὲ
ἕτερον ἀσκητικῶν συμβολικῶν τῶν Θεῶν παρουσίας, ἢ καὶ μύσους ἐστὶ γινώσκου-
μας τοῖς τελευταῖς, ὧν quibus simulacris quædam sunt conspicua, alia autem
suis symbolicam Dei præsentiam occultant. & quæ solis visa sunt mysticæ.
Cujusmodi proinde posterioris generis simulacra & pro mysticis habita,
recondi in occultis templorum sacrariis ac intimis penetralibus, ἀδ-
φοις nempe seu ἀκιδίωσις, consueverant; solis etiam, quibus id lege li-
citur Sacerdotibus, & subinde semel tantum in anno, ut de Minerva
Poliade apud Tegeatas tradit Pausanias l. VIII. p. 531, conspicua. Quæ,
ut obiter hic tangam, sicuti tot alia Græcorum θεολογῶν, ὧν sacris
Hebræorum ritibus, de ingressu nempe solius Pontificis, idque semel in
anno, in sanctuarium, reconditaque ibidem Arca & Cherubinis, totidem
Dei præsentis traditis in veteri Fœderesymbolis ac simulacris, & quorum
Cherubinatorum speciem, juxta Josephum Αἰγ. l. VIII. c. 16. nemo con-
jicere potuerit vel eloqui, continuo hausta, haud immerito licet statue-
re. Unde rursus apud Pausaniam legas l. 11. p. 98. varia Dædæon signa
habere Sicyonios in occulto loco, seu ἐν ἀκιδίωσι, sicuti paulo ante p. 93.
de Parcarum, Cereris & Proserpinæ signis in earum æde, quæ ita ad
Acrocorinthum, eadem non esse conspicua tradiderat; idemque sibi de
Thetidis apud Spartanos simulacro observat, l. 11. p. 186. Immo unde
etiam haud infrequens apud eundem Auctorem mentio ejusmodi si-
gnorum, quorum, ut hic Argis hujusce Palladii, solis mulieribus pa-
tebat aspectus. Id enim de simulacro quodam occulto apud Hermio-
nenses, & de quo quale esset nulli viro indigenæ aut extero, solis ab-
quæ mulieribus, arcani nempe illius conscii & custodibus, constare;
sicut apud eisdem Deæ Lucinæ, & alibi de Junonis apud Ægientes in
Achaja, aut Bacchi etiam prope Taygetum simulacris memorat, ut alia
adhuc mittam, idem Pausanias p. 153. 200. & 444. Cujusmodi quoque
perantiquum Cereris signum, & in sacrario illius ædis intimo apud Casti-
nenses reconditum, memorat Tullius IV. in Verrem c. XLV. quod viri,
ut ait non modo cujusmodi esset, sed ne esse quidem sciobant: aditum enim
in id sacrarium, quod addit, viris non fuisse, sacra per virgines & mu-
lieres tantum procurata. Hæc vero, iisque similia de Trojano, ut
vulgo creditum, ac Romano dein Palladio apud Auctores obvio, ac
unde illud Lucani l. 1. v. 598. de Vestalium nempe maxima, & Palladia
in intimo Vestæ ædis recessu recondito,

visata Sacerdos

Trojanam SOLI cui FAS VIDISSE Minervam,
alibi l. IX. v. 994.

NULLIQUE *aspecta* VIROBUM
PALLAS, in *abstruso* pignus memorabile templo:

ita

ita de hoc Argivo Palladis simulacro, & quale pro Trojano ab ipsis Argivis, ut supra vidimus, habitum, Argis etiam obtinuisse ostendit hic Callimachi locus. Illud nempe, quod a folis Argivis virginibus, quæ sacra Minervæ procurabant, non vero a viris fas erat conspici: adeo, ut non impune etiam id ab iis, quamquam iovitis, ut hic dicitur, fieret. Quam in rem quoque, ne talia nempe contingerent, maxime ubi foras sicut hoc loco illud Palladium erat educendum, prospiciebatur, ut peplis involuta essent id genus simulacra, quæ nefas erat detegere. Quomodo id de alio Palladio, seu Minervæ Saitidos in Ægypto signo, cujus peplum nemo mortalium adhuc detexerat, tradit Plutarchus de Isid. p. 354. Neque vero insolens videbitur, quod de hoc Argivorum Palladio, tanquam de Dea ipsa fiat hoc & sequenti versu a Poeta sermo; quum notum sit, & præterea ex adducto paullo ante Jamblichii loco liqueat, simulacra, maxime, quæ *διοπαῖν* censebantur, quale vulgo Palladium, pro Diis fere ipsis aut Deorum instar habita. Unde id apud Græcos usû receptum, ut Numinum simulacris ipsa Deorum Dearumve nomina continuo inderent, memorat ac simul redarguit Plutarchus de Isid. & Osir. p. 379. additis hujusce rei exemplis, & quidem a quo initium facit, Minervam nempe fuisse a Lachare exutam; Apollinis cincinnos aureos abstulisse Dionysium, Jovem Capitolinum sub bellum civile incendio periisse. Adde his insuper, haud mirum *Βασιλείας* nomine *Μινερῶν* intelligi, haud insolito nempe apud Poetas more, Deos Deasve cœlestes seu majorum Gentium, *Regum* & *Reginarum* nomine compellendi; quamquam utrumque de Jove & Junone frequentius, quod obvium, & alibi jam vidimus fuerit dictum. Ut hic mittam sex *Deorum Reges*, *Ἑστὴν βασιλείς*, juxta Orphei Theologiam, traditos, nempe *Phaneta*, *Noctem*, *Cœlum*, *Saturnum*, *Jovem*, *Bacchum*, de quibus videri potest, e Pythagoreorum ea de re scitis differens, Proclus in Timæum l. v. p. 291.

V. 53. *Ἰδὴ γυμναῖν τὰν Παλλάδα*] Quod utique *παρθεῖον αἰδίου*, *virginem verecundam*, qualis dicta in Hymno Homérico hæc Dea, eamque *ἀλκιρον*, ut in Panathenæis, teste Athenæo lib. 111. p. 98. ab Atheniensibus cultam, minime decebat; ac omnino ab illo ejusdem Deæ intemerato pudore & verecundia videbatur alienum. Unde sicuti DIANA SANCTA, aut pudicitix apud Romanos antistes ac symbolum, & Palladii custos, VESTA SANCTA, eademque *Palladis* insuper nomine a Propertio dicta l. 1v. El. 1v.

PALLADIS *εξστίνεος* si quis mirabitur ignes, h. e. *Vesta*; ita MINERVA SANCTA in Romanis nummatis signari itidem meruit: prout etiam *Vestales sanctæ* apud Horatium lib. 1. Od. 11. Romano nempe more, pro *pudica* & *casta* appellantur. Unde earum uni, quod e Lucano ante vidimus, patebat *Palladii*, neque illius, quod veteres Nummi abunde etiam arguunt, nudi adipectus; ac prout de alio Palladis simulacro, quod ne quidem ab alna ejus Sacerdote fas erat *nudum* conspici, ait apud Statium Tydeus Theb. lib. 11. v. 739.

Pervi-

OBSERVATIONES IN HYMNUM IN PALLAD. 389

Pervigilemque focus ignem longæva sacerdos

Nutries, ARCANUM NUNQUAM VISURA PUDOREM.

Peplis proinde, uti paullo ante diximus, involuta vulgo in ejusdem festis Minervæ simulacra, & stolata semper eadem Dea in signis ejus ac nummis antiquis etiamnum visitur, cum *παῖδες* quoque seu *salari* ut plurimum tunica; quale Minervæ apud Athenienses simulacrum a Pausania traditur p. 43. quum tamen non solum Venus passim, sed Diana etiam subinde *nuda*, in similibus prisca ævi monumentis occurrat. Immo quod eo magis *Minervam*, seu pudicitia ac temperantia apud veteres antistitem aut symbolum decuit, ne nuda scilicet pateret verum conspectui; quum id a Venere, quamquam Πανδήμια Dea & Ἀναδυομένη, ac Πόρης etiam & Ἐταίρας nominibus culta, vitatum legatur apud Ovidium Fast. l. iv. v. 141.

Listore siccabat rotantes NUDA capillos:

VIDERUNT *Satyri*, turba proserva, DEAM.

Sensit, & *apposita* texit sua corpora *myrto*:

Tuta fuit facto, vosque referte jubet.

Quo equidem *myrri* velamine, ut id obiter addam, & eo, qui inde in hujus Deæ sacris obtinuit, ritu, ad primæ parentis factum, sicut frondibus una cum viro verecundiæ consulenti adludi, haud vane forte posset quis opinari. Quum alioquin discrimen illud inter utramque hanc Deam, Venerem nempe & Minervam, quarum illa *nuda* posset impune conspici, hæc non item, tangat vetus, de quo paullo post, Epigramma, Δάκρυο γαρμύτην μὴ δειδῆς, respice nasantem Venerem, ne metue &c. Immo quod in genere antiquissimis temporibus, aureo nempe seculo, citra cujusquam noxam aut periculum contigisse, tradit alicubi Romanus Callimachus l. III. El. XIII.

Nec fuerat NUDAS poena videre DEAS.

Quamquam illud, quod de Paride, cui ea scilicet felicitas contigerit, fabulantur, infra Tiresiæ, de quo mox Poetæ sermo, ætatem, referatur; & ubi juxta Venerem & Junonem Minerva aquis fontanis primum lota, se cum duabus illis Deabus *nudam* Phrygio pastori conspiciendam scilicet præbuit; uti jam ex Euripide & aliunde vidimus ad titulum & v. 19. hujus Hymni. Adde, quod ad Paridem ait seu scribit Oenone apud Ovidium,

Qua Venus & Jūno, sumptisque decentior armis,

Venis in arbitrium NUDA MINERVA tuum.

Etsi non desint etiamnum (& qua de re jam obiter ad superiorem Hymn.) antiqua monumenta, in quibus eadem tres Deæ non *nuda*, sed armatæ seu stolatæ stant coram eodem formæ illarum arbitro. Ut nunc mittam, quod de Jove, ob visam lavantem in fontanis aquis *nudam* Proserpinam, libidine accenso,

Ἀνομήνης ὄλον εἶδος εἶδεντο Περσεφόνης.

Lavantis totam formam vidit Proserpina,

indeque clandestino ejus cum ea concubitu, narrat ad veteris ea de re fabulæ fidem Nonnus Dionys. l. v. p. 177. & l. v. p. 187. Quæ autem quam

quam cum nota Davidis & Bathſabæ II. Sam. XI. historia communio- nem habeant, hic non pluribus tangam.

Ibid. τῶν πολιῦχοι] Quomodo item πολῦχοι Ἀθήνα, alibi δὲ πολῦχοι Παλλάς, o urbis Athenarum custos sive παῖτρα Minerva ab Aristophane dicitur Nub. p. 162. & Equit. p. 323, & cujus Δεξ πολῦχοι ædes etiam Spartz in colle existisse traditur a Pausania l. III. p. 193. Eadem quoque quæ ΠΟΛΙΑΣ Athenis olim culta, ut vel ex eodem Comico liquet Avib. p. 580. & ejus Enarratoribus, ac præterea ex veteri Athenensium nummo, qualem in schedis meis aliunde descriptum reperio, ΔΘΗΝΑΣ ΗΛΙΑΔΟΣ ΜΕΝΕΦΡΟΝΟΣ ΤΟΥ ΜΕΝΕΦΡΟΝΟΣ, sed ubi pro ΗΛΙΑΔΟΣ omnino ΠΟΛΙΑΔΟΣ legendum liquet, h. e. *Minerva Urbana Menephronis, Menephronis Filii*. Culta similiter eadem Minerva Πολιάς apud Cretenses; prout istud liquet e prisca foederis inter Hierapytnenses & Priantios. Cretæ populos, tabulis, quæ exstant cum in J. Pricæi in Apologiam Apuleji notis, tum in Marmor. Oxon. p. 116. P. 1. ubi sub finem at dialecto quidem Dorica dicitur in eadem tabula seu columna, ἐν τῷ ἱερῷ, ταῖς Ἀθηναίαις ταῖς Πολιάδῃ, in ade *Minerva Poliadæ* seu *Urbana* collocanda; immo cujus *Minerva Poliadæ*, sicut Apollinis Delii, de qua ad superiorem Hymnum simulacra apud Iados exstare dicit Philostratus V. Apoll. l. III. c. III. Πολῦχοι vero, sicuti *Minerva* hoc loco, in genere apud veteres *Dii urbici* seu *urbium custodes ac defensores*; sub quorum nempe præsidio ac tutela securæ eadem agerent, aut agere credebantur: sicuti παδιορόμοι *Dii pagani* aut *agrorum præsidæ*, quomodo apud Æschylum iidem simul adducuntur Sept. Theb. v. 272.

Εγὼ δὲ χείρας τοῖς ΠΟΛΙΣΣΟΥΧΟΙΣ ΘΕΟΙΣ,

Πεδιορόμοις τε,

Ego vero regionis hujus & urbis CUSTODIBUS DIIS,

Et Paganis &c.

& paullo post a choro Thebanarum Virgineum v. 318. δὲ πολῦχοι, o *Dii urbis* seu *Thebarum custodes* invocantur, ut Thebas nempe ab Argivorum, qui ei excidium minabantur, armis & oppugnatione liberent. Haud aliter ac apud Comicum ante adductum paullo ante ex Avibus lo- gum, legitur

τίς δὲ ΘΕΟΣ

ΠΟΛΙΟΥΧΟΣ ἔσται;

quis autem DEUS

URBIS CUSTOS erit?

Idque Atticorum more, apud quos πόλις, γῆν, aut χώρα ἔχει dicebantur *Dii*, sub quorum præsidio ac tutela *urbis*, terra aut regio agere censebatur, ut alibi apud eundem Æschylum Suppl. vers. 712. Θεὸς δὲ εἰ γῆν ἔχεισι, *Deos vero, qui hanc terram obtinent* ac tutantur. Sic Thucydides l. IV. p. 148. Θεοί, ὅσοι γῆν τὴν Πλαταιίδα ἔχουσιν, *Dii, quicunque terram Plataensium obtinent*; & de Apolline Delio Aristophanes loco jam adducto ad Hymnum in Delum Θεομοφ. p. 784. Δῆλον αἰς ἔχεισι, qui *Delum obtinet*: immo quæ formula apud Demosthenem haud infre- quens,

OBSERVATIONES IN HYMNUM IN PALLAD. 591

quens, ut de Coron. p. 333. τὰς ΘΕΟΥΣ ἅπαντας ἐν πάσαις, ὅσαι ΤΗΝ ΧΩΡΑΝ ΕΧΟΥΣΙ τὴν Ἀττικὴν, Deos Deasque omnes, qui terram incolant obviunt seu protegiunt. Unde ut πολῦχος, ita γαῖόχος etiam iidem dicitur, sicut præter Neptunum alio etiam sensu appellatur Diana γαῖόχος, terra præfes apud Sophoclem Oed. Tyr. v. 166. ac ubi γαῖόχου pro πολῦχου eandem dici notant veteres Grammatici. Πολῦχος autem Minerva, quæ alioquin περιπέλοισι paullo ante appellata v. 43, eo opportunius hic dicitur, quod ΠΟΛΕΩΝ ΠΑΣΕΩΝ τὰς κορυφαίς ΕΧΕΙ; versicos OMNIUM URBIUM HABERE seu tenere eadem dicitur ab Aristide Hym. in Minerv. p. 19; ac præterea, quod prima urbes struxerit, easque & ædes inhabitandas dederit, ac in arcibus fuerit culta; ut idem Rhetor ait p. 21. ac prius illud ab Oppiano itidem de Minerva traditur *Alisv.* l. 11. v. 25.

Δῦρα τακτικῶσαι, ἀνωστῶσαι τε μέλαθρον,

Ligna fabricare, excisaveque adificia.

Cultum autem ejus Dex in arcibus abunde arguit, quod Ἀρορία eadem haud minus ac Juppiter Ἀρορία, quæ nempe arces urbibus impositas suo patrocinio protegeret, legitur appellata. Adde insuper, cujus ut veræ urbium custodis, simulacra in earundem portis, sicut Martis in suburbiis, vulgo statuebantur, & quæ Dea πολαίη & πολαιτίς etiam inde dicta; prout postremo hoc nomine a Lycophrone vocatur p. 64, & de qua pridem dixerat Æschylus Sept. Theb. v. 507.

Ὅγνα ΠΑΛΛΑΣ, ἢ τ' ἀγγίπλοισι,

ΠΥΛΑΙΣΙ γένται,

Onca PALLAS, qua & prope urbica,

PORTIS vicina.

Ὅγνα autem eadem, uti Ὀρολοῖς Minerva Thebis culta, a totidem nempe Thebarum portis ita appellatis; ut istud e Lycophrone rursus p. 91; illud ex eodem Tragici dramate v. 171. & præcis ad utrumque Grammaticis constat. Immo unde Apollini ὀφθαλμῶν prælata dicitur Minerva apud Aristidem in Hym. in hanc Deam p. 28. & Παλαιὰ πολαιτίσῃ a Cleone dicitur apud Aristophanem Equit. pag. 354: gemina nempe ut Auctor ad Herennium loquitur, adnominatione, quam non observant ibi Interpretes, ad hujus nempe πολαιτίς vel πολαιτίδῃ, de qua diximus, seu a simulacris ejus ad urbium portas erectis tributum ei nomen; *ιστοῦ α ρυγῆα ad Pylæam*, qua se identidem jactabat Cleo. Et quo præterea opportune referas, quod Κλειδίχῃ eadem Dea fuerit dicta; sicut de ea Aristophanes ait Θεσμῶν. pag. 829. Κλειδίχῃς ἐν καλλῶται, *κλειδίχῃ etiam vocatur*, quasi nempe urbium claves gestaret, & ad quam ejus appellationem respexit Æschylus Eamen. v. 830, ut de semet ait Minerva,

Καὶ κλειδὸς οἶδα θυράτων μόνη θεῶν,

Et claves aditus sola novi,

ubi nempe Jovis fulmen foret reconditum. Quibus utique symbolis, confilio non minus ac arte, quam armis & viribus, defendi urbes ac protegi, adumbrasse nobis veteres, liquidum abunde, ut opinor, ac manifestum.

V. 54. τ'ἀργύρου] Uti infra v. 138. & quomodo τ'ἀργύριον, *Argenti*; Dorice itidem pro τ'Αργεία exstat apud Pindarum Isthm. Od. 11. pag. 445. uti supra ἀνα pro ᾧ ἀνα, vers. 33. Hymn. in Jovem, & τ'ἀνδρῶν pro τῷ ἀνδρῶν v. 39. Hym. sequentis in Cererem, ac similiter τ'ἀνδρῶν pro τῷ ἀνδρῶν, aut ἀντρ pro ᾧ ἀντρ in duobus hisce Battiadæ qui jam prostant in editione Parisiensi, Epigrammatis. Sic, ut obiter hoc addam, in venustissimo illo Sapphus Odario, quod apud Dionys. Longinum hodie, sed valde depravatun legitur, e veteri autem & optimo codice emendatum olim vidi apud virum ingenio ac doctrina insignem H. Vossium, ac inter alia secundo quidem versu, ἐμμεν ἀντρ, pro quo in editis ἐμμεν ἀντρ, prout nempe χ'ἀντρ itidem exstat in Theocriti Epigrammate in Epicharmum; ac in alio apud eundem τ'ἀργαλασα. Sed hæc levia fateor ac minutula.

Ibid. ἐσοφείτω τῷτο κενυρώτιον] Haud aliter nempe ac infelix Oedipus de se, oculos mox sibi met evulsurus, ait apud Sophoclem Oedip. Tyr. v. 1209.

Ω φῶς, τελευταῖον σε προσβλέψασμι νῦν,

O lux, te jam extremum nunc adspicio.

Id vero hoc loco juxta Græcorum, de qua paullo ante, Theologiam, ac mysticas eorum cæremonias, quibus, ac traditis Deorum iislem ἐπιφαισίαις, haud impune, ignaris quamquam (ut modo ac dein v. 48. a Poeta dictum) ac invitis, sed quibus id alioquin vetitum, interesse easque coram intueri haud licuit. Hinc vel furore, vel cœcitate, ut id hoc loco & in sequentibus Tiresiæ exemplo adseritur, vel aliis calamitatibus, ut mutatæ subinde formæ, aut vero morte continuo multati dicuntur ii, quibus id quocunque tandem casu & modo contigerat: cujusque rei obvia apud Poetas antiquos aliosque Auctores exempla. Ita scilicet, ut fabellas ejus notæ minus obvias & ab hoc loco haud alienas obiter hic tangam, Cretensis Siproctas e mari in feminam, sicuti de Tiresia etiam ab aliis dictum, versus, quod lavantem similiter vidisset Minervam, apud Anton. Liberal. cap. XVI; & Erymanthus Apollinis filius excœcatus, quod lavantem itidem intuitus esset Venerem, post ejus cum Adonide congressum, juxta Ptolemæum Hephæst. l. 1. apud Photium Cod. cxc. Ut similes ac infelices Calydonis, vel Haliacmonis, & de quibus postea ad v. 78. traditos ab aliis casus hic non memorem. Quod alioquin aureo seculo nec dum obtinuisse, ut nempe cœcitate vel alio calamitatis genere, nudas vidisse Deas luerent mortales, paullo ante tradentem vidimus Propertium; alibi autem de Diana dicit Papinius l. 1. Sylv. v.

Hic velox Hecate velit & deprensâ lavari.

Quibus alioquin pœnis subinde etiam traduntur adfecti, qui vel solum Jovis fascias in Dictæo antrō conspexerant, in cognominem scilicet inde avem mutati, apud Anton. Liberal. cap. XIX; aut cæteroquin qui ædes Deorum sacras, aut abdita eorum simulacra, ubi lege seu more patrio id iis erat vetitum, ingredi vel coram adspicere fuerant ausi. Sic excœcatus Ægyptus, quod ingressus foret templum Neptuni Mantinea,

ad

ad quod nemini patebat aditus, teste Pausania l. viii. p. 462, ac simi-
 ter, qui Lyceum Jovis in Arcadia sanum hominibus inaccessum adierat,
 intra annum mortuus, eodem Auctore p. 517. Quod postremum paul-
 lo aliter tangit Plutarchus Quæst. Gr. p. 298. sponte nempe Lyceum il-
 lud ingressos, lapidibus ab Arcadibus obrutos. Quæ omnia, & cujus-
 modi plura etiamnum adferri eam in rem possent, cum e Mose hausta
 haud immerito licet statuere, apud quem Exod. xix. 20. & xx. 21:
 Deus Mosi præcipere dicitur, ne Sacerdotes & Populus ascendant ad
 Dominum, ad ejus nempe conspectum, ne ille continuo eos interficiat;
 tum præterea ex cladibus, quibus vel Philistæi 1. Sam. v. 6. vel
 Bethsemetes incolæ, 1. Sam. vi. 19; vel Huzza, 11. Sam. vi. 6. ob in-
 spectam intus ab iis aut adretractam arcam, qua nempe (ut ea de re
 obiter ante ad v. 12.) gloriosa Dei præsentia adumbrari, ac inde etiam
 de Deo ipso dicta legitur, Num. xxxv. 10. & alibi in veteri foedere.
 Quibus tamen, nempe quæ ortas ex invito etiam cœlestium Deorum
 conspectu, aut temerario ad eos accessu, poenas spectant, haud con-
 tinuo suffragari videntur ea, quæ de iisdem Diis, ut omnia quidem vi-
 dentibus, ipsis interea ἀμορφότοις, ac præterea ἀμορφώτοις, ἀτυπώτοις,
 ἀμικταβλήτοις, sine forma, sine effigie, immutabilibus, sunt a priscis
 inter Græcos Sapientibus, & e Poetarum etiam gente, haud semel tra-
 dita. Sed qua de re opportunior infra ad v. 101. dicendi erit locus.

V. 58. *πυλὸν τι καὶ πῖλον*] *Plurimum & eximia præ cateris; pila* nempe
 ibi pro *ὑπὲρ* seu *περισσῶς*, & quo sensu formata inde composita *πε-
 ρελάδως*, *eximie*, *præ aliis*; *ἀείμαθ'*, *qui caseris præstat*; *ἀείωθ'*, pro
insigniter itidem seu *ἀσφιδρότως*, apud Apollonium l. 1. v. 869. & ejus
 Enarratores; ac apud eundem non solum aut Homerum, quos addu-
 cunt Hellenismi Thesauri, sed apud Pindarum etiam Isthm. Od. v. p. 462,
 Sophoclem in Phædra apud Stobæum Ecl. Phys. c. lx. p. 11, & Theo-
 guidem, *ἀειώσιον* & *περλάσια*, pro *magno re, aut reliquis eminentio-
 ra, præstantiora*. Unde hic legendum apud Callimachum putem & ex-
 plicandum illud *καὶ ἀεὶ δὴ φίλατο τῶν ἰταρῶν*, nempe *καὶ δὴ φίλατο ἀεὶ
 τῶν ἰταρῶν*, h. e. Attice vel Dorice pro *τῶν ἰταρῶν* (sicuti mox v. 119.
ὦ ἰτάρος, & supra Hym. in Jovem v. 46. *Ἰταραι* pro *ἰταραί*) ac ut mox
 v. 166. *νυμφῶν* pro *νυμφῶν* & v. 104. *Μοιρῶν* pro *Μοιρῶν*. Nempe quod
 totius hujus loci conspectus manifestus ante oculos ponet,

Ἀθαναία νύμφη μόλις ἔν ποκα Θήβους

Πυλὸν τι καὶ πῖλον φίλατο τῶν ἰταρῶν,

ἄδινενα Νυμφῶν ποικίλων (Chariclo, uti vocatur
 infra v. 67.) olim Thebis

Plurimum & præ aliis dilexit comitibus Nymphis.

Quamquam posset etiam illud *πῖλον* per solitam Poetis in ejusmodi ver-
 bis compositis *ἀποκοπήν*, a proximo verbo *φίλατο* divulsam censerī,
 & explicanda proinde hæc Callimachi verba, *περιφίλατο τῶν ἰταρῶν*,
eximie dilexit comitum seu sociam: formato scilicet, quamquam alibi
 forte non occurrat, verbo *περιφίλαν* ad instar aliorum eodem sensu com-
 positorum, *περιέτω*, *περίστω*, *περίπλω*, *περιφρανῶν*, *σφραγε*,

[Pp]

viii-

vincere, honorare eximio, valde ac attente circumspicere, quæ apud Scriptores Atticos, Demosthenem, Thucydidem, Aristophanem; alioque occurrunt. Atticis autem, ut obiter hoc addam, propriam illam in hac voce *ἐπάρη* pro *ἐπαίρη*, litteræ *ι* ἀφαίρειν tribuit Corinthus, quamquam eam Doribus etiam ac Æolibus familiarem ibidem agnoscat: nempe libro de dialectis primum a Varino Camerte in Thesaurο seu hortis Adonidis Græce apud Aldum edito,

V. 59. *Ἐπιπαρα χωρὶς ἔσθρα*] *Νικηματα σοφισμὸν* seu *separatim*, ut bene hic Interpret, *vixerunt*; quomodo *χωρὶς* apud Atticos, pro eo, qui *solus* remanet, sine alio adjuncto subinde dicitur, ut apud Aristophanem non semel videas. Sic *χωρὶς* pro *σοφισμῷ* dixit Lyſias Orat. XXI. *ἐπὶ δὲ τῆ ταύτῃ μόνῃ τῆ τέχῃ χωρὶς σιτοφύλακας ἀπικληρῶσι, ὅς ἴσως αὐτοὺς solam artem frumentarias σοφισμῷ constitουσι*; & apud Sophoclem Oedip. Tyr. v. 616, *μὴ μὲ χωρὶς αἰτιῶ, πο πο σοφισμῷ αὐτοῖς*. Sed hæc levia rursus, neque tanti forte, quæ vel obiter indicasse fuerit hic necesse.

V. 60. *ἀρχαίων εἶδ' ἐπὶ Θεσπείων*] Pro *εἶδ'* conieceram legendum *εἴδ'* pro *εἴδατο*, neque enim, quod sequenti versu legitur ibi *versum ἰλαύναι*, ad hæc *ἐπὶ Θεσπείων* aut proxima verba ἢ *πὶ Κορινθίαις* commode referatur; sed ad ea, quæ ibi adduntur, & juxta consuetam verbi illius constructionem, *εἰς* (non *ἐπὶ*) *Ἀλιάρτων ἰλαύναι*. Ita *εἴδατο* dixit Callimachus v. 34. Hymni sequentis, pro *προνοῖς*; *εἴδατο* vero v. 4. hujus Hymni. De quo tamen liberum sit Lectori iudicium; quod recepta ibidem vox *εἶδ'* pro *quando* sit alioquin opportuna. Minervæ autem ad *Thespianſes* profectiois ideo hic fit sermo, quod eadem ibi sub *ἀργάνης* seu *οπίθης* nomine coleretur, teste Pausania lib. IX. p. 581. Adde quod *Theſpia*, eodem Auctore, a *Theſpio* Erechtei Atheniensis filio conditæ a multis crederentur: unde *ἀρχαίων* etiam seu *antiqui* dici poterunt, ut hoc loco iidem *Thespianſes*; ac præterea, qui tanquam Atheniensium coloni, pro consueto coloniarum more, Minervæ cultum & sacra a Metropoli seu matrice urbe hauserint. Meminit quidem ΘΕΣΠΙΕΩΝ nummi e Cimeliarchio regio vir eruditissimus de Num. Urb. III. p. 202, sed non additis, quæ idem præferebat, symbolis aut typis. Exstabat vero ille in Museo illustrissimi Harlei, ac unde cum pluribus aliis selectis in regium, si bene memini, illatus, & in quo nummo hinc caput muliebre velatum ac præterea cum prominente cornu visitur, illinc lyra globo imposita; & qualem etiamnum nummum, nisi quod omiſſa ab eo *cornu* illius mentio, apud F. Gottifredi a se visum tradit ad Stephanum doctissimus Holstenius, præter plures, quos in P. Lygorii Collectaneis exstare ibidem memorat. *Thespianſes* alioquin, non Minervæ quidem, quamquam sæpe ad eos commeasse hic a Callimacho dicatur eadem Dea, sed Cupidinis cultu præ aliis Diis, juxta Pausaniam lib. IX. pag. 580. aut ei etiam soli, juxta veterem Poetam Anth. lib. IV. cap. XII. Epigram. LV. dediti; unde nobile apud eos Cupidinis signum, *propter quod unum*, ut de eo Tullius in Verrem IV. c. *visuntur Theſpia*; quodque Romam Neronis iussu delatum, sub eodem conflagrasse, tradit Pausanias p. 581.

V. 61. Κορωνείας, ἢ ἐνς Ἀλιάρτων] Inde hæc duo Bœotix oppida à Poeta, sicuti apud Homerum Iliad. B. v. 503. conjunguntur, nempe; quod vicina eadem essent, & quæ etiam duos fratres, *Coroniam* & *Ἡλιάρτων* conditores habuissent, juxta Pausaniam l. ix. p. 593. Minervæ etiam cultu commendata præ aliis Bœotix oppidis eadem loca, quibus cum vicinus Triton amnis, ad quem non ad Tritonida Africæ paludem, educata scilicet Minerva ferebatur, & ubi *Coronea* adjacebat celebre illud *Itonia* aut *Itoniadis*, sicuti infra Hym. in Cer. v. 75. eadem dicitur, *Μινερῶς* fanum, & de quo eruditi Apollonii Enarratores ad l. i. v. 551. *Ἰωνίας δὲ ΑΘΗΝΑΣ ἱερὸν ἐν ΚΟΡΩΝΕΙΑ τῆς Βοιωτίας, Ἰτονία αὐτῆς ΜΙΝΕΡῶΕς fanum ἐν ΚΟΡΩΝΕΙΑ Βοιωτία.* Immo in quo, auctore itidem Strabone l. ix. p. 411, *παμβοιωτία*, seu commune Bœotorum festum, celebrabantur, ita nempe dicta sicut *πανθηλία*, *πανιώνια*, *παναιθνήσια*. Quæ insuper ΠΑΜΒΟΙΩΤΙΑ occurrunt in veteri Labadensium, Bœotix incolarum, marmore, quod vulgarunt viri de hisce antiquitatibus præclare meriti, Sponius Itin. P. 111. p. 12. & Wehlerus Itin. Angl. od. p. 330. Unde etiam in Amator. Narrat. apud Plutarchum pag. 774. virgo Bœotia, vitatis procerum, qui patrem ejus interfecerant, infidius prætolata dicitur *παμβοιωτία*, καὶ τότε ἐνς ΚΟΡΩΝΕΙΑΝ ἰδῶσα, ἰκέτις καθίζεται ἐπὶ τῷ βωμῷ τῆς ἸΤΩΝΙΑΣ ΑΘΗΝΑΣ, & ἵστανς ΚΟΡΩΝΕΑΜ *προσεβῆα*, *supplex confedit in ITONIÆ MINERVÆ templo.*

Ibid. τειθυμῶρον ἄλσος] *Lucus odoriferus*, juxta Interpretes seu *consecratus*, juxta Hesychium, apud quem *τειθυμῶρον*, *ἡγισμῶρον*, & quomodo *πολύθυτον ἄλσος Ἀρτίμιδος*, *multis sacrificiis consecratus Diana lucus*, apud Euripidem dicitur Iphigen. in Aul. ad vers. 185. *Sacra* nempe vulgo prope aras, ut hoc etiam loco, & supra Hymn. in Dianam vers. 37. & qua de re ibidem, *luci*; ac unde *τειοίη* apud Græcos tam de *fanis* seu *facellis*, quam de *lucis* etiam dicta, juxta veteres Pindari Enarratores ad Isthm. Od. 1. pag. 44. Unde conjungit Sophocles Trachin. v. 767.

Βωμὸς ὀεῖζες, τιμνίαν τε φυλάδα,

Aras desinit, & lucam utrosam,

ubi Critici *τήρημα πολύφυλλον* h. e. *lucam*. Neque adeo *odoriferis* arboribus vulgo confiti leguntur iidem *luci*; sed vel pinu, platano, abiete, cupressu, (ut prope Antiochensem Daphnem) aut vero lauro, olea, vitibus etiam, ut ille prope Athenas lucus, de quo Sophocles Oed. Col. 16, βρώων

Δάφνης, ἰλάμας, ἀμαίλας,

Conferuntur lauro, olea, vitibus;

& quomodo vites circa Delum Apollinis Templum, seu intra ejus ambitum, ab Atheniensibus excisas memorat Thucydides iv. pag. 312. Ita non pinu solum, aut ulmo, sed prunis etiam & pomiferis arboribus confitus Cereris lucus dicitur Hymn. sequenti v. 28. & 29. *Lucam* autem hic intelligit Callimachus, qui prope Itonix Minervæ ad Coroneam fanum, ubi communes Bœotorum conventus & festa gentis solemnia celebrari solite diximus; & qualem proinde *lucam* pro more flagitabat

solemnis illa Panegyris. Sic Achæorum commune solitum cogi in *luco* Jovis apud Ægium, teste Strabone lib. VIII. p. 387. Sic Panionia primum celebrata in *sacro luco* prope Mycalen, juxta Herodotum l. 1. c. CXLVIII. seu *deserto* apud Diodorum l. xv. p. 364, h. e. *luco*, hæud alias nempe, nisi ubi sacra illa foret Panegyris, adiri aut frequentari solito.

V. 64. βαιμοὶ ποταμῶν κεύται] Ut Dii nempe ποτάμιοι Ἀχαιοί, Ἐπαιχίοι, sicut apud Orpheum Argon. v. 342. & inde *littoralibus Deis* apud Catullum Carm. 1v. 22; ita etiam *ana* ad *fluvios*, & in littoribus frequenter olim positæ. Unde sicuti βαιμὸν ἑπαιχίον, *anam littoralem* vocat Apollonius lib. 11. vers. 691, ita Sophocles Oedip. Tyr. vers. 193. αἰλήν παρθόμοιον, *littus aris plenum*, seu *aris in littore passas* dicit.

V. 66. Ὅαροι Νυμφῶν] Non adsequuti mihi videntur elegantiam hujus loci Interpretes. Ὅαροι non solum pro *confabulationibus* in genere seu ὁμιλίαις, sed pro *cantilenis* etiam, ut observo, seu Hymnis in alterius laudem cani solitis subinde dicti, ac inde cum cithara, ad quam iidem fierent, conjuncti. Docebit id Pindarus sub finem Pyth. Od. 1. ubi de Phalaride dicitur,

ἔδ' ἔμιν Φόρμιγγες ἕνω-
ρόφιαι κοινωνίαν
μαλθακῶν ΠΑΙΔΩΝ ΟΑΡΟΙΣΙ Δύχορται,
neque ipsum cithara do-
mestica in consortium

suave, cum PUERORUM CANTILENIS admittimus:

quomodo nempe vox ὅαροι reddi ibidem debuit, h. e. juxta veteres ejus Enarratores, ἔδ' ἔποτε τὸν Φάλαριν ἐν συμποσίαις παῖδες ἠμύσει, *quam Phalarin in conviviiis PUERI HYMNIS ad citharam celebrant.* Sic idem Lyricus Nem. Od. 111. p. 347, quum Musam ab initio invocasset, ut adesset suavi adolescentum, qui Hymnos paraverant accinere, choro, ac ut illa Hymnum continuo vellet exordiri,

ἔγ' ἂν δὲ κείνων

τί μιν ΟΑΡΟΙΣ ΛΥΡΑ τε κοινάσομαι,
ego autem cum illorum

adolescentum CANTILENIS lyra communicabo,

h. e. juxta eosdem Enarratores, ἐκ τῶν νεανίσκων φησὶ τῶν ῥητόρων πᾶρ ἔμοι, ΤΟΝ ΥΜΝΟΝ κοινῶς ἄσομαι: μετ' ὩΔΗΣ ἧδ' ἔξ ΛΥΡΑΣ ἀπηψύχαστο οἱ Ἐπινίκιοι, *ex adolescentibus, inquit, qui apud me habitant, HYMNUM communiter CANAM: cum CANTU enim & LYRA Hymni, victoria præcones, adnuntiabantur.* Eodem proinde sensu, quo apud Pindarum priori loco, πύδων ὅαροι, hic apud Callimachum ὅαροι Νυμφῶν dicuntur, seu *hymni*, quibus *Nympha*, Minervæ comites eam celebrare erant solitæ, & qui ὅαροι opportune etiam cum *choris* hic conjuncti,

Οὐδ' ὅαροι Νυμφῶν, ἔδ' ἔχοροισίας.

Neque cantilena, seu Hymni Nympharum, neque chorea, sine Nympha Chariclo, ut mox sequitur, huic Deæ gratæ erant & acceptæ,

ceptæ. A quibus autem diverſi in vetuſti Poetæ Argonauticis *τυμφιδίαι ἄραι*, non puellares utique ſermones aut cantilenæ, ubi nempe de Medææ cum Jaſonis connubio dicitur v. 1324.

Εἰ δὲ καὶ τυμφιδίαις ἄραις λείρω τε κλιθεῖσα,

Quod ſi vere maritalibus blanditiis, & lecto ſociata,
virginitatem, ut additur, imminuit, prout nempe in alterius Poetæ Argonauticis, ſeu apud Apollonium lib. III. v. 1101. de eodem Jaſone Medeam blandis & amatoriis verbis demulcere adgreſſo,

μείλιχίαις καταψύχων ἄραροι,

ſuaſivis eam demulcens ſermonibus,

ſicut omnino legendus ille locus, non, ut hæcenus, contrario ſenſu & facili librarii lapſu, *καταψύχων refrigerans*, aut *exſiccans*; ac unde emerſit moroſa illa & aliena Interpretis verſio, *hæc amatoria eam adlocutiuncula ſeu AQUULA ADSPERSIT*: Critici vero ibidem, *καταψύχων* (non ut ibi quoque *καταψύχων*) *καταμαλάττων*; & Heſychius, *καταψύχων, κολακίουν, ἡσυχῆ τείβων*. Unde apud Euripidem e venatione redux Hippolytus v. 110. inter alia comites jubet, *καταψύχων χρεῖων ἵππων, convenit recreare equos*, venatione nempe & curſu deſeſſos. Mitto quod apud Nicandrum pro *ἡσυχῆ τείβων, leniter manibus contere*, quæ & altera eſt hujus vocis apud Heſychium interpretatio, verbum *καταψύχων* adhibitum legitur Ther. p. 64. & Alex. p. 147. E quibus præterea modo dictis, de amatorio ſenſu vocis *ἄραι*, abunde, ut opinor, liquet, cur *ἄραροις* inſcribatur feſtivism illud Theocriti Idyllium, quo amatorii mutuique proci & puellæ ſermones, blanditiæ, ac *συνοσία* tandem deſcribitur; & qua voce ſimiliter uſus de ſacra Veneri urbe ſeu Corintho agens Ariſtides Hymn. in Neptun. p. 42. *ἔχων δὲ ἐν αὐτῇ φιλότητας, ἡμίρους, ΟΑΡΙΣΤΥΝ, qua habeat in ſe amores, illecebras, blanditiās*, ac, ut addit, omnia Veneris pharmaca. Immo pro ut *ἑνωταίαις ἄραροις* connubiales ſeu *tori blanditiās* dixit alibi noſter Battiaes, iis nempe verſibus, qui inter ejus Fragmenta comparent. Quibus accedat adhuc veterum Apollonii Rhod. Interpretum gloſſa, ad lib. 1. verſ. 46, ubi in explicatione verbi *ἔπειω*, pro *ὑπογαμίαις*, dicitur illud deductum ab *ἔπος*, h. e. *τῆς Φωνῆς*, idque *ἄφ' τὰς τῶν ἀνδρῶν πρὸς τὰς γυναῖκας ὁμιλίαις, ἀφ' ἧ καὶ ΟΑΡΟΙ ΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ*, propter vitiorum cum mulieribus conſabulationes, unde etiam vox *ἄραι* de MULIERIBUS dicitur.

Ibid. *χοροασίας*] Occurrit quoque eadem vox, quod moneo quia a Theſauris aliſiſque Helleniſmi promptuariis eadem hæcenus, quamquam immerito, exulat, apud Ariſtidem in eo verſu, cujus ſc adducit Auctorem Serm. Sacr. v. p. 588.

Σοὶ τὸ δ' ἴδμεν, ἀναξ, μῆματα χοροασίας,

Hæc tibi, Rex, ſtantis ſigna chori poſuit,

Cantero Interprete. Adde eodem Ariſtide vetuſtiore Poetam, Dionyſium Petiegetem v. 842. *Διονύσιοιο χοροασίας, Bacchi choreas*, & quomodo alius Battiaes noſtri locus ab eruditis Comici Enarratoribus traditur Ran. p. 312. ubi ille de iſdem Bacchi choreis dixerit,

Λιμναίῃ δὲ χοροσάδης ἦγον ἰορτάς.

Baccho autem Limnaeo choreis frequentata celebrantur festa.

Quibus accedant Gregorius Nazianzenus Orat. XLIV. pag. 692, ἐπὶ τῷ αἶνῳ Ἐυσιασίου μὲν τῆς αἶνῳ χοροσασίας, in *superno altari, cum caelestibus choreis*: item Chrysostomus Serm. XXI. pag. 128. T. V. edit. Savill. *εὐχαριστία ἐν ἀγαλλίαμα, μία εὐφρόσυνος χοροσασία, eucharistia; una exultatio, una lasciviam adferens chorea.* Obvium autem, unde aut quo sensu formata sit vox utraque χοροσασίας, & χοροσάδης: adde & χοροσάτης *praesultor* apud Julianum Imp. Epist. XLI. ac unde etiam εὐσισμοὶ μίλων appellatum, ὁ ἀδύσιν ἰσάμφοι οἱ χορευταί, quod *cantus statos saltatores*, juxta Comici Enarratores ad Ranas p. 232.

V. 67. ἐχ' ἀγέτω Χαερικῶν] Quomodo nempe χορῶν Ἡγμῶν *chori dux*, primus χορευτής, qui ceteris praesultaret, ab Atticis dictus, vulgo κορυφαῖος, ac prout de Aristide quodam ea conjungit Demosthenes in Midiana pag. 395 καὶ ἴσος ἦσαν χορευτής, ἢ δὲ πρὸς ἩΓΕΜΩΝ, τῆς φυλῆς κορυφαῖος ἴσος δὴ πρὸς τὸν ἔτι ΗΓΕΜΟΝΑ ἐν ἀφίλη τῆς, ὄχι τῶν ὁ λοιπὸς χορός, & *forte minus praestans saltator, sed fuit aliquando DUX CHORI, tribus sua princeps. Scitis autem, si quis CHORI DUCEM sustulisset, reliquum chorum perire*, prout verti locus ille debuit. Ita Philo Legat. ad Cajum p. 1002. οἷα χορῶν τινὸς Ἡγμῶν, sicut *chori alicujus dux*, & qualem χορῶν ἀρχοντα vocat Plato lib. VI. de Legib. pag. 766. ac ubi de modo in eligendo illo *chori dux* ab eodem agitur. Quomodo nempe una voce Ἀρχέχορον ab Euripide dici videas Troad. vers. 151.

Ποδὸς ἈΡΧΕΧΟΡΟΥ πλαγγαῖς Φρυγίαις

Εὐκόμπους ἐξήρχον Θεὸς,

h. e.

Pede praesultore, Phrygiis ad citharam pulsibus

Præbe concinnis, Deos primus celebrans;

sed ubi minus commode ac nullo ferme sensu, πλαγγαῖς Φρυγίαις *Εὐκόμπους*, vertit Canterus, *istum Phrygio glorioso*, quum πλαγγαῖς ibi, & unde πλῆκτρον, *sint cithara pulsus*, dicti etiam subinde κλύποι & κρύματα, exque Φρυγίᾳ seu ad Phrygias *modos*, ad quos *chori dux* olim Hecuba, concinno pedis motu, Deorum laudes celebrare fuerit solita. Iidem vero Ἀρχήχοροι seu χορῶν Ἡγίμονοι antiquitus & primæva vocis significatione χορηγοὶ etiam dicti, quum postea, & apud Scriptores Atticos ii demum ita vocari soleant, qui pecunia sua chorum seu χορευτάς adducebant ac instruebant. Docet id. e Demetrio Byzantio Athenæus lib. XIV. p. 633. Ἐκάλην δὲ ΧΟΡΗΓΟΥΣ ὡς φησὶν ὁ Βυζάντιος Δημήτριος ἐν τετάρτῳ βιβλίῳ ποιήματός, ἐχ' ἄσπερ οὖν; τὰς μειωμένους τὰς χοροὺς, ἀλλὰ τοὺς καθήγνημένους τοῦ χοροῦ, καθάσπερ αὐτὸ τ' ὄνομα σημαίνει, CHORAGOS autem vocarunt, ut ait Demetrius Byzantinus, libro quarto de Poemate, non ut hodie, qui choros conducunt, sed CHORI DUCES, ut vocabulum ipsum indicat. Chariclo autem, quæ hic Minervæ choros ducens dicitur, Tiresiæ mater etiam traditur apud Apollodorum l. III. c. I.

V. 70.

V. 70. *πίπλων λυσαιμίνα περιόνας*] Quod solitum nempe Dearum indumentum, unde Ceres *ὑπεκλος* a Theocrito dicta Idyll. Z. vers. 32, & quo amicta vulgo Dearum simulacra, ut id cum e Scriptoribus antiquis, Æschylo aliisque, tum e signis & nummis vetustis etiamnum obvium; & qua de re, eoque indumenti genere, jam olim egi ad Juliani Cæsares, & supra ad v. 32. Hymn. in Apoll. Hinc Minervæ hujus peculiaris & insignis *peplos* in Panathenæis, quod notum, solemnæ pompa circumferri solitus, seu, ut de eo Virgilius in Geiri,

Inde Dea votum solemnæ in tempore portans.

Immo unde Minerva *peplo*, quem ipsa manibus suis fecerat, eoque pro more variegato seu *παισίλω*, induta apud Homerum, & quem exuere itidem, non tamen ut nuda se in fonte, ut hoc loco, aut fluvio ablueret, dicitur, sed quò lorica & ægide, se ad belligerandum contra Trojanos, muniret; nempe Iliad. E. v. 734.

Πίπλων μὲν κατίχθινον ἰσὺν πατρὸς ἐκ ὕδατος,

Peplum quidem effudit amplum in patris pavimentum.

Soluti vero similiter, ut hic a Pallade, a lavantibus Gratiis *pepli*, iique a Cupidine furto subrepti dicuntur Anthol. l. IV. c. XIX. Ep. XXIV.

Ἐλθάδι λυσαιμίνων Χαρίτων ποτὶ Δία κλά πείπλα,

Hic lavantibus Gratiis quondam Jovinis peplos &c.

Amor, ut sequitur, furatus est. *Πέπλα* enim etiam dicta, unde *Ἰάλα πείπλα*, *sceminei peplos* apud Nonnum Dionys. lib. XIV. pag. 334. Cujusmodi alioquin *peplos* (quos & *ἀνδρείους* seu *viriles* etiam fuisse, & ita a Theocrito dictos Idyll. XV. v. 10, contra Pollucem alibi docuimus) in luctu & subitis calamitatibus, non tam exuere, quam e corpore avulso dirumpere *solisi* subinde veteres; ut præter similia exempla in veteri fœdere obvia de Xerxe, prostrigata a Græcis classe, apud Æschylum dicitur Pers. v. 199. & 1035, & de Tigrae apud Xenophontem Instit. Cyr. l. III. p. 64. Obvium itidem, quod de *solis* hic a Minerva *pepli fibulis* additur, quibus ut plurimum, supra humerum dextrum, quandoque & sinistrum, quod abunde arguunt antiqua etiam signa & nummi, iidem *pepli* sicut & *chlamydes* adnectebantur; ac unde *ἐπώμοιο περιόνας*, *humeralis fibula* apud Lucianum in Amorid. dictæ, & *περισταθῆς* de ejusmodi *peplo*, seu alio id genus indumento *fibulis nexo* a Theocrito vocatur Id. XV. v. 21. De discrimine autem, quod statuit Pollux inter *περιόνας* & *πέπλην*, ut illæ nempe circa humeros, hæ circa pectus adaptarentur, quid statuendum sit jam ante monui ad v. 3. Hymn. in Apollinem. Sed hoc obiter adhuc addendum, quod etsi *λυσαιμίνα*, in duali utique, locum habere hic possit, nec mihi quoque displiceat lectio *λυσαιμίνης*, quam Politiani codex præferre ad hunc locum dicitur: quamque videntur adstruere sequentia plurium nempe numero, *λύντε & λύντο*, *lavabant*.

V. 72. *μεσημεριανὴ δ' ἔχ' ὄρος αἰσυχία*] Quamquam apud Theocritum haud fas dicatur a Pastore, metu quiescentis tum Panis, *meridiano tempore* fistula canere, ut opportune hic monuit Anna eruditissima, *meridiani* tamen *cantus* & cantoris in *montibus* ac prope fontem (qua-

lis hic erat Minervæ lavantis in Hippocrene, Heliconis fonte, statio) pastoris mentionem fieri videas Anth. l. IV. c. XII. Epigr. LXXVIII.

Χαίρουμιν ἘΝ ΟΡΕΣΣΙ ΜΕΣΑΜΒΡΙΝΟΝ ἰσχυρῶς πυγῶς
Συρσίδων.

Et pastor IN MONTIBUS MERIDIE prope fontem
Fistula canens.

ac ut alibi similiter cap. XV. Ep. I. ejusd. libri,

Πρὸς γὰρ ἰμῶν μελίταν ΜΕΣΑΜΒΡΙΝΟΣ ΟΥΡΕΣΙΝ ἄδῃς,

Ad meam enim medietatem cantionem, MERIDIANUS canitor
IN MONTIBUS,

Pastoralem, quod addit, *fontem suum adaptavit*. Μεσαμβρινὸν nempe Dorice ibi pro μεσαμβρινὸν vel μεσαμβριον, quo postremo usus alibi idem Syracusanus vates Idyll. VII. vers. 21. & sicut ἔλαρον pro ἔλαρον cum inserto β a Syracusanis dici observat Hesychius, & similiter ἔλα a Cretensibus pro ἔλα usurpatum, alii veteres Grammatici, uti familia jam ante vidimus ad vers. 28. in voce εἶδος, pro εἶδος. Ita Βορδινῶν pro βορδινῶν dixit Æolis Musa eo versu, qui apud Hephaestionem legitur pag. 34. nempe βορδινῶν δὲ Ἀφροδίταν, non per acrem Venerem, ut ibi Interpres in Stephaniana novem Lyricorum editione, sed per agilem Venerem, aut vero per delicatam seu teneram, quomodo de Junone dixit Apollonius lib. III. v. 106. βορδινῶν ἐπιμαίοντων χειρὸς, h. e. juxta eruditos ejus Enarratores, τρυφερῆς, delicata, nempe, delicata strinxit seu adprehendit manus. Ut hic ceteroquin mitam verbum βεῖξον de iis, qui capiunt somnum meridianum juxta Grammaticos, prout alibi jam dictum, cujusque vocis aliunde iidem arcessunt originem.

V. 74. ἀσυχία τῆνο κατέχειν ἕρας] Musis, quippe tranquillis Deabus, & quæ *sessum & otia quarunt*, mons ille Helicon consecratus, ac proinde ab omni strepitu & commoventium ultro citroque turba remotus. Accedebat mons ipse densis arboribus, juxta Pausaniam lib. IX. p. 582. opacus, & eodem teste, haud procul ab Hippocrene, in qua lavabat tum Minerva, Musarum lucus, ac proinde *religione patrum lato sacer*. Neque enim tum bellatrix hæc Dea, aut ad proelium, ut apud Homerum, de quo loco paullo ante, accincta; aut Minerva Atheniensium Νίκη, seu in Romanorum nummis, VICTRIX; sed quæ PACIFERA in iisdem dicta, sicuti etiam in veteri marmore, cujus ut in ruinis fori Romani superiori seculo reperti memini in collectionibus ineditis, & quas Romæ olim in Bibliotheca CHRISTINÆ Suedorum Reginae evolvere mihi licuit, Pyrrhus Ligorius,

MINERVÆ PACIFERÆ

L. TITINUS L. L. AMAZON

GRAMMATICUS V. S. L. M.

Quæ proinde quieti & tranquillitati intenta tum Dea, una cum dilecta eidem Nympha, Tiresiæ nempe matre, in hoc Helicone monte se oblectare dicitur. Quomodo in Orphicorum Hymno in hanc Deam traditur eadem,

H δ'

OBSERVATIONES IN HYMNUM IN PALLAD. 601

Ἡ δ' ΟΡΕΑ σκιάται, κάπνισί τε σὺν Φρίνῃ ΤΕΡΨΕΙΩ,

Qua autem MONTES umbrosos incolis, & te in saltibus seu
animatum tuum RECREAS.

Miror autem, quod pace Annæ eruditissimæ dixerim, cur ingeniosissimo ejus parenti in mentem venerit, ut pro τῆνῳ παρῆχεν ὄρος, legendum hic putarit τυτάνης εἶχεν ὄρος, & quidem, ac probante præstantissima filia, quod nauci omnino sit ibi illud τῆνῳ, cum de eo monte alibi scilicet non sit loquutus Callimachus. Verum penultimo ante hunc versu, & de quo modo egimus, omnino ejus montis Poeta meminerat v. 72.

μεσημβρινὰ δὲ εἶχ' ΟΡΟΣ ἀνυχίῃ,
meridiana tenebat MONTEM quies,

& quem etiam *Helicon* dictum ibidem tradidit. Ut proinde non oportune solum, sed omnino illud τῆνῳ a cultissimo Poeta fuerit hic dicendum, ubi ejusdem montis, & quem *alta quies occupabat*, demum meminit: idque, quod repetere illi visum, dum in eodem monte, seu in fonte illius montis Hippoorene, ambe lavant Minerva & dilecta præ aliis Nympha Chariclo. Mitto proinde, quod illud τυτάνης a recepta veterum librorum lectione recedat; ac insuper minus venuste ac opportune loco illius τῆνῳ inferendum hic putetur.

V. 77. Διψύρας δὲ ἀφατόν τι.] Haud dissimile, quod de Hercule narrat Propertius l. iv. El. x. qui nempe Alcides post abactos ab Hispania boves, dum ejus *siccus torret sisus ora palato*, seu, quod hic de venante Tiresia dicitur, διψύρας δὲ ἀφατόν τι, ad lucum & sacros in Velabro Bonæ Dææ fontes, sitim inde levaturus forte accessit, seu, ut hic additur, πρὸς ποταμὸν ἤλυθε κούρας, nempe

Fœminea loca clausa Dea, FONTESQUE piandos

Impiis, & nullis sacra vetesta viris:

ac ubi Hercules ad puellas tum in luci recessu ludentes ait, *fontis egens erro* &c. sed quem procul inde alma Dææ Sacerdos, quamquam frustra, jubet abscedere. Quamquam enim *Demia*, ut notat Festus, seu *publica* dicerentur hujus Dææ, quod nempe pro populo fierent sacra, ut bene jam ad Grammaticum illum monuit illustis Scaliger; & prout *λατὴρ ἀμπίων*, seu *publicorum sacerdotum* meminit, ut alia id genus nunc mittam, Æschylus Sept. Theb. v. 183. ac inde *Damias* dicta vel *Damiatrix*, ut postremum præfert ὁ πᾶν, illius Dææ Sacerdos, haud eo minus tamen maribus eadem, ut vel e noto Clodii in Cæsaris ædibus facinore, erant inaccessa, sive ut de iisdem Tibullus lib. i. Eleg. vii,

Sacra Bonæ maribus non aduunda Dea.

Adde vero fatales fuisse huic Tiresiæ *sitim* ac *fontes*, quum de eo prodatur Pausanias lib. ix. pag. 592. illum, dum capta Thebarum urbe, ab Argivis ad Delphicum Apollinem cum reliqua præda protrahitur, sitientem forte in via hausta de Thilphussa fonte aqua, mortuum, & sepulcrum ejus exstare ad eum montem: hic vero, dum urgente itidem siti ad fontem accurrit, visaque ibi forte, ut in sequentibus traditur, nuda in eo lavante Minerva, oculis continuo privatus.

V. 78. *ἐκ ἰδέλων δ' εἶδ' τὰ μὴ θύμιδος*] Contra quam de Cnidia Praxitelis Venere dicitur in veteri Carmine Anth. lib. IV. cap. XII. Ep. VII.

Πραξιτέλης ἐκ ΕΙΔΕΝ Α ΜΗ ΘΕΜΙΣ,

Praxiteles non vidit, qua nefas est videre.

Conjiciebam vero, quod insolens sit illud *μὴ θύμιδος*, pro *μὴ θύμοις*, an legendum hic forte, *μὴ θύμοις ἢ*, aut *μὴ θυμιστὸν*, nempe subaudiendo, & quod vox *θύμιδος* itidem postulat, *ἰδέων* h. e. *εἶδ' τὰ μὴ θυμοις ἢ ἰδέων*, aut *μὴ θυμιστὸν ἰδέων*, qua nefas erat videre (& quomodo *ἢ θυμιστὸν ἢ* dixit Plato in Phædone p. 67. ed. H. Stephani) nudam nempe lavantem in Hippocrene Minervam, ac unde sequuta continuo, ut mox dicitur, Tiresiæ cæcitas. Quod tanquam ex una Callimachi apud Græcos narratione, hausisse unum inter Latinos Propertium in nuperis Parisiensibus ad hunc Battiadis æmulum vatem Notis, & quidem e compilatis Passeratii, qui id improvide tradiderat, in eundem locum glossis, dicitur; & qua de re mox ad v. 82. Neque vero & quod jam ante mœuere Callimachus v. 52, Tiresiam hic a pœna immunem præstat, quod ignarus ac nolens etiam, *ἐκ ἰδέλων*, eo nudæ Minervæ adspectu, casu nempe non consilio eo delatus, oculos pavisset. Quamquam ea in re, præ Hercule minus utique nocens, quem ab arcanis Bonæ Deæ lucis ac fontibus, & adducto quidem hoc Tiresiæ exemplo, sed irrito tamen molimine, abstrahere conatur vetula Deæ illius Sacerdos, dicto jam apud Propertium loco, & cujus duos priores versus opportune jam huc adtulcrat vir doctus,

Magno TIRESIAS adspexit PALLADA vates,

Fortis dum posita Gorgone membra LAVAT.

Di tibi dens alios fontes, hæc lymphæ puellis

Avia secreta liminis una fuit.

Sic αἶψα: ille humeris postes concussit opacos;

& quo postremo ejusdem factio, se alium scilicet Sarsonem præstitit hic Alcides. Immo ad quem Callimachi nostri locum, quo, quamquam nolens, *ἐκ ἰδέλων*, seu ignarus Tiresias, ob conspectam, quod videre fas ei non erat, nudam nempe lavantem Minervam, piaculo obstrictus hic innuitur, eximie facit illud Macedonii de veteri Lavacro carmen Anthol. lib. IV. cap. XII. Epigr. XXXI. I.

Μὴ τινα Νηιάδων τις ἰμοῖς ἐπὶ χώμασι ΓΥΜΝΗΝ,

Ἡ μετὰ καθικρόμων Κύπριν ἸΔΗ Χαρίτων,

ΟΥΚ ΘΘΕΛΩΝ: χαλεπὸν δὲ Θεοῖς φαίνεται ἐπαργυῖς

Τὶς γὰρ Ὀμηρεῖοις ἀντιφύροτο λόγοις;

Ne quædam Naiadum quæ meis in aquis NUDAM,

Vel cum pulchricomis Venerem Gratiis VIDEAT

NON VOLENS: Græves autem Dii (seu Deæ) si conspiciantur manifesti vel nudi.

Quis enim Homericis contradicat sermonibus?

De versu Homerico, qui existat Iliad. Y. v. 131. infra adhuc videbitur ad vers. 101. Quam in rem nota etiam illa Nasonis Trist. l. 11. v. 105.

IN-

INSCIUS *Αἴθεον* vidit sine veste Dianam,
 Præda fuit canibus NON MINUS ille suis.
 Scilicet in superioribus etiam fortuna luenda est;
 NEC ventisam læso numino CASUS habet.

Cujus equidem Theologiæ, juxta quam pœnæ obnoxii censebantur, qui *πολεμτες* etiam *ἐκ ἰθιλορτες*, prout in utroque hoc Callimachi & Macedonii loco dicitur, seu ut modo apud Ovidium *insciis*, ac proinde quorum ea in re merum esset ἀπόχημα, non ἀδίκημα, Deos Deafve, aut arcana earundem & ἀπίρητα introspexerant, ea erat & obvia quidem ratio; quod profanis oculis seu illicito ac impio adspectu haud minus læsa ac temerata crederetur Divina eorumdem Numinum puritas & sanctitas. Unde etiam nonnisi præviis, quod aliunde notum, variis καθαρμοῖς, non corporis solum, sed animæ, ut ea de re Libanius Declam. xix. pag. 495, & indicta prius a variis cibis omnique Venero abstinentia sacrisque aliis ritibus ac cæremoniis, & quidem ad constitutum etiam tempus, peragendis, Numinum in arcanis illis eorum τελεταις, præsentis ἐπέρας fieri demum contingeret. Adde, quod ingens haberetur piaculum, eadem ἀπίρητα cuiquam non initiato propalare; ac proinde id continuo exigi ab initiantibus, constituta, quæ delinquentes maneret pœna, soleret. Haud aliter ac de pudica itidem, immo pudicitis apud Romanos Symbolo, Vesta, apud Ovidium dicitur Factorum vi. 254:

Non equidem vidi (valeant mendacia vatium)

Te, Dea, NEC fueras ADSPICIENDA viro.

Ut ideo id longe magis ad incautos, qualis hic Tiresias, nec rite prius καθαρθίνας nudæ virginis Dææ, & castitatis itidem ac temperantiæ antistitis spectatores dici possit, quod de cavendo ἀφροδισίου adspectu ait Tibullus lib. i. El. 11.

Parita luminibus, seu vir, seu femina fias;

Obvia celari vult sua furta Venus.

& sicuti simili in re de iis, qui nocturna Priapi sacra, quamquam ignari nec ultro introspexerant, apud Petronium dicitur, *neque enim imperare quisquam*, QUOD NON LICUIT, ADSPEXIT, nempe quod hic dicitur, *εἶδὲ τὰ μὴ θιμωδὲς*, vel θιμωτόν. Unde etiam eadem haud alius profuit ignorantia, quin simili cum Tiresia in causa, in idem aut magis adhuc calamitosum fatum incidisse fuerint dicti. Sic Calydon Martis & Astynomes scilicet filius, licet κατ' ἀγροίαν lavantem vidisset Dianam, in lapidem continuo mutatus fertur; & Haliacmon Tirinthius, quod quamquam κατ' ἀγροίαν similiter Jovem cum Rhea congressum erat conspicatus, furore subito correptus, se in Ithacum fluvium præcipitem dederit: prout utramque fabellam refert Plutarchus, seu quisquis auctor libri de Fluminibus, in Acheloo & in Inacho.

• V. 81. Ω *Ευσεΐδα*] Quomodo de eodem Tiresia Theocritus Idyll. xxiv. v. 70. *Μαρτί Ευσεΐδα, vates Ευσεΐδα*, & præter Græca ad hunc Callimachi locum Scholia, ab Apollodoro insuper lib. 111. cap. vi. *Ευσεΐς*, *Ευσεΐ* filius idem traditur; ac inde, ut in Hygino Fab. lxi. &

LXXV. Phlegonte Tralliano Θαυμ. cap. iv. Laetantio ad Statii Theb. lib. 11. v. 95. legendum primus monuit ad Phlegontem eruditissimus Meurfius, pro corruptis *Eurii*, vel *Eurimi*, aut *Ευρώριος*, & *Pericli* etiam apud veterem Papinii Scholiasten, de eodem *Euro* vocabulis; at proinde non debuerit Barthius, qui Phlegontis a Meurfio editi ea de re verba ad Statii d. l. adducit id sibi vindicare.

V. 82. παιδὲς δὲ ὄμματα νῆ ἔβαλεν] Nihil novum utique, ut adolescens & adhuc cum prima lanugine supra dictus v. 75. Tiresias, hoc παιδὲς nomine designetur; cuius vocabuli, ut & apud Latinos *pueri*, de provecioribus etiam sæpe adhibiti, obvia apud Græcos & Romanos auctores exempla; *nox* autem *obruisse* ejus oculos hic dicitur, haud aliter ac de cæcitate sua Oedipus apud Sophoclem Oed. Tyr. v. 1336. σκότιν κέφαλον ἰπὸν *tenebrarum mea caligo seu tenebris obfusa mea lumina*. Neque vero hanc de Tiresia cæcitate, e nudæ scilicet Palladis adspectu orta, fabellam unus inter Græcos tradidit Callimachus; & proinde quem unus inter Romanos sequutus sit, qui eam quoque tangit Propertius; ut visum postremo ejus editori Gallo, & cui præverat, ut paullo ante dixi, sed inconsulto Passeratius. Id enim Pherecydes, qui nempe *Φιλογονίαν* scripserat, & Croeso coævus fertur, ac proinde Callimacho tot seculis antiquior, pridem tradiderat; ut id ex eo refert Apollodorus lib. 111. cap. vi. ubi quam diversa de ea Tiresia cæcitate narrari dixisset, ab aliis enim tradi Deorum ira, qui mortalibus, quæ latere voluissent, detegeret, excæcatum fuisse Tiresiam, post ea, inquam, addit, Φερικύδης δὲ ὑπὸ ΑΘΗΝΑΣ αὐτὸν ΤΥΦΛΩΘΗΝΑΙ ἔσται γὰρ τὴν Καρμυλὸν ὀφθαλμῶν τῆς Αἰθνῆς ΓΥΜΝΗΝ ἐπὶ πάντα ἸΔΕΙΝ τῆν δὲ, ταῖς χερσὶ ΤΟΥΣ ΟΦΘΑΛΜΟΥΣ αὐτῷ καταλαβομένην, ΠΗΡΟΝ ποιῆσαι, ubi pro ὀφθαλμῶν καταλαβομένην, legendum omnino putem, καταλαβομένην, sicuti hoc loco ὄμματα νῆ ἔβαλεν & infra vers. 100. ὄμματα ἀρπάξεν oculos rapere seu eripere dicitur. Firmat Hesychius: καταλαβῶν, λήσσει, καταλύσει, νικήσει, ῥίψει, & sicuti voce *πάσθω*, de semet manibus suis excæcato agens, ait Oedipus apud Sophoclem v. 1294 & 1337. Apollodori vero verba sonant, *Pherecydes autem a PALLADE LUMINIBUS ORBATUM refert. Siquidem cum Chariclo Minerva charissima esset, illum NUDAM per omnia Deam vidisse contigit; eoque manibus suis ERUTIS illi OCULIS, eundem obcassit*. A Pherecyde, qui primus de Diis scripserat a Laertio fertur, hanc fabellam hauserat Callimachus, quam tangit etiam vetus Poeta Anthol. lib. iv. cap. xviii. Ep. xiv. ubi ad Martem, qui lavantem in fonte Venerem respicere vellet, dicitur,

Δίρκεο νηχομένην, μὴ δίδιδι· ἢ γὰρ ΑΘΗΝΗΝ

Παρθίνον ΕΙΣΟΡΑΣ, οἷά τε ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ,

Vide nascentem Venerem, ne timeas; non enim MINERVAM

Virginem INTUERIS, & prout TIRESIAS,

nempe inde est excæcatus. Adde Nonnum Dionys. sub finem l. xx,

ΓΥΜΝΗΝ Τειρεσίας θήσαστο μύρον ΑΘΗΝΑΝ,

NUDAM Tiresias vidit solum MINERVAM;

dein

dein

Ἐμπερὸς μῦθον ὄψεαι, καὶ ἄλλος Φεῖρος ὄψεαι,
Semel solum vidit, & perdidit lucem visus.

Quin a Sophocle drama editum, quo lavantem Minervam a Tiresia visam tradidit; ac inde non luminibus quidem orbatum, sed in mulierem eundem continuo mutatum, refert Jo. Malala in Chronographia Oxonii nuper admodum edita p. 47. An vero nihil Aspiani de illa fabella quamquam ab aliis passim memoretur, a Sophocle sit prolatum, quod statuit in Epistola Malalæ addita vir eruditissimus, & a quo magnum præclaris doctrinarum studiis incrementum licet augurari, nolo jam hic cum eo contendere: neque an ideo id continuo evincatur, quod omnes fere Sophocleorum Dramatum titulos, beneficio Grammaticorum veterum habeamus, ubi nullus Tiresiæ aut fabellæ huic locus esse possit, præterquam in utroque ejus Oedipo & Antigone, quæ tria Sophoclis dramata (neque enim eadem esse una ejus Tetralogia, vere in Addendis agnovit vir insigni doctrina) adhuc supersunt, & ubi eandem fabellam existare non meminerit. Ut hoc mittam, quod non ob visam lavantem Palladem, mutatus in foeminam apud Poetas aut Mythologos antiquos passim memoretur hic Tiresias, sed ob visos scilicet in Cyllene monte, aut juxta alios in Cythæreone, cocuntes duos dracones, & foeminam ex iis ab eo occisam; prout id ab Hesiodo traditum refert Apollodorus lib. III. cap. VI, ab Hesiodo similiter Phlegon. Trallianus *Θέσφα*. cap. IV; ac memorant insuper Antonius Liberal. c. XVI, Hyginus Fab. LXXV, Ovidius *Metam.* l. III. v. 326, & Lactantius ad *Theb.* l. II. v. 95. Excæcati vero Tiresiæ, non ut hic a Pallade, sed a Junone fabellam, idque ob litem jocosam pro Jove contra Junonem decisam, iidem Apollodorus, Hyginus, Ovidius, Lactantius ad Statium referunt, traditis etiam apud Apollodorum versibus, tanquam ea de re a Tiresia prolatis, & quos jam ob rei, de qua ibi agitur, turpitudinem hic non expendimus. Hoc autem ad Moſen, qui & idem Tiresias, judicem ab Israelitis constitutum; & occæcatum eundem Tiresiam, ut hic a Pallade, aut juxta alios a Junone, ad velamen, quo Moſes de monte descendens caput obnupserit, referre libuit viro summo in præclaro opere *Demonstr. Evang.* Plura vero de variis hujus *Euerida* casibus multiplicique μεταμορφώσεις, e Softrati Elegiacæ de Tiresia carmine, & aliunde memorat Eustathius *Odyss. K.* p. 1665. Illud vero ibi μεταμορφωσὶς ejusdem Eustathii ἀμαρτήματα, quod nempe tradiderit Callimachus, ob visam lavantem alicubi in Bœotia Dianam, (*Ἀρτυμιόν*) Tiresias fuerit oculis orbatum; nisi *Ἀρτυμιόν* ibi pro *Ἀθήνη* librariorum lapsu irrepsisse statui potius debeat. Eadem vero cæcitatæ poena, ob visam non ipsam quidem, ut hic lavantem Minervam, sed conspectum ejus simulacrum seu Palladium, cum illum Trojanum, tum Romanum Metellum, oculis continuo captos; bene jam e Plutarchi *Parallelis* ad vers. 53. hujus Hymni monuit vir doctus; quorum uterque præterea placato nominæ & expiata ira, Tiresia proinde ea in re felicior, visum recuperavit. Neque dissimilem *Ægypti* Artadis casum

sum, quod ingressus esset Templum Neptuni Mantinez hominibus inaccessum, adtigi supra e Pausania. Adde legem, cujus meminit Sulpitius Victor sub finem Institutionum Oratoriarum, qua mas obcæcari jubetur, qui Cereris fanum foret ingressus; *nempe quidam cum mater ejus in Templo Cereris vapularet, ingressus est Templum, opiculatus est matri, petitur ad poenam lege, qua jubet, EXCÆCARI eum, qui Templum Cereris intraverit.* Plura vide, quæ de poena eorum, qui Deos, Deasve, aut eorum etiam simulacra coram vidisse censebantur, notavi supra ad v. 54; & quibus adde illud, quod ad Herculem, ad farum Bonæ Deæ ac inde viris inaccessum lucum accedentem, ait Deæ illius Sacerdos apud Propertium dicto ante loco lib. xv. El. x,

PARCE OCVLIS *hospes, lucoquo abscede verendo;*

Cede agendum, & TUTA LUMINA linquo fuga.

Ne hic tangam quod de excæcato a Musis Thamyræ, ob ipretam earum artem, tradit post Homerum Euripides in Rheso v. 921. &c. aut vero, quod missis hisce fabellis de juvene Gentili refert Athanasius Apolog. de Fuga p. 848; qui nempe juvenis Alexandrinam Ecclesiam cum frondibus ingressus, easque Gentilium more in eadem agitans, mox fuerit oculis orbatus. Immo cujusmodi cæcitatibus, qua Deos nempe impios subinde percussit, nota sunt in sacro codice, ut Sodomæorum Gen. xix. 1, aut Syriæ Regis militum II. Reg. xviii, ac Elymæ Ac. xiii. 11, exempla.

V. 83. *ἐνόησαν γὰρ αἰεὶ γένετα*] In Scholiis manuscriptis ad Homeri Iliada, quorum facta a me haud semel mentio, adducitur hic Poetæ nostri locus, nempe ad II. x. v. 464. *ἔκκαμπάχθῃ, ἐνόησαν γὰρ μοι αἰεὶ γένετα.*

V. 89. *τί μοι τὸν κῆρον ἔρεξας*] Haud insolita in Poetarum libris eorum, qui præter fas se aut sibi charissimos pleæti existimabant, cum Diis expostulatio; qualis est Promethei Caucasò adfixi apud Æschylum, & qui, ut de eodem dicitur vers. 320, *ὄδ' εἶνεις κανάς, malis non cedis*, sed contra stimulos, ut continuo additur, calcitras. Quamquam neque apud eosdem Poetas, aliosque e gentilibus Scriptores, desint gravissima subinde monita, quibus eas, quæ a Diis immittuntur etiam immerentibus calamitates, patienter ferri debere; neque proinde Diis succensendam traditur. Sicuti cum in eodem Promethei apud Æschylum dramate, ab Oceanidum choro admonetur subinde idem Japetides; & a Sophocle Philoctet. vers. 1348.

ἀνδρῶποισι τὰς μὲν Θεῶν

τύχας δὲ δόστας ἐς ἀναγκαῖον φέρον,

hominibus enim, qua a Diis

Immissa sunt calamitates, eas necesse est ferre.

Similiter apud Euripidem Phœn. v. 385. *διὰ φέρον τὰ τῶν Θεῶν, qua a Diis veniunt, oportet ferre*; ac idem præterea Tragicus in Æolo apud Stobæum Serm. cv. p. 568.

τὰς δὲ δαιμόνας τύχας

Θεὸς φέρον πάμπαν, ἀπὸ ἑνὸς σφῆρος,

illu-

illustri Grotio Interprete,

at quod immittunt Dii,

Bene ferre quisquis didicit, is vero sapit.

Adde illud, quod ibidem apud Stobæum, & similiter in Grotii e Stobæo excerptis pag. 454. tanquam Euripidis; apud Plutarchum autem in Consolat. ad Apollon. pag. 116. ut Æschyli refertur,

Ἀνδρῶν γὰρ ἐστὶν ἐσθλῶν τε καὶ σαφῶν,

Ἐν τοῖς κακοῖσι μῆτε θυμῶσθαι Θεοῖς,

Justorum est vitiorum & sapientium,

In rebus adversis Diis non succensere.

De quibus plura qui volet, adeat eundem Stobæum dicto Serm. cvi. & in excerptis τῆ πάντων Grotii, cviii. ἔτι δὲ Ἰωναίως φησὶν τὰ ἀστυπίστορα ὄντας ἀνδράπων, quod eventus rerum fortiter ferendus sine loquacibus.

V. 86. *ταῦται δαίμονες ἐστὶ φίλαι*] Juxta nempe non illam saniorum, de qua modo actum, sed vulgarem gentilium Theologiam, quæ Deorum in homines benevolentiam aut odium, ex immisis prosperis ac adversis, solita fuit æstimare; indeque eos laudandi, aut pro re nata insectandi, ansam continuo arripere. Hinc eorundem gentilium in terræ motibus abjectos continuo præ Christianis animos, qui tunc fiduciam in Deo collocarent, in isdem redarguit M. Aurelius Imp. in ea epistola ad commune Asiæ scripta, quæ apud Eusebium legitur Hist. Eccl. l. iv. c. xiiii. & Nicephorum l. iiii. c. xxviii. Unde etiam Dii apud eos culti, ut ea de re Porphyrius περὶ Ἀποχ. l. ii. p. 161, aut ut mala avertant, aut ut bona largiantur; ac inde duæ Deorum classes constitutæ ac tradita nomina: eorum nempe, quos ad res prosperas ab iis eliciendas: aliorum vero, quod ad averruncandum adversas, invocandos sibi statuebant. Quod ab Hippocrate de Insomniis cap. iv. sub finem monitum pridem fuit, ac Minerva quidem cum Jove, Mercurio, & Apolline, in priorum censum ibidem relatæ, quibus nempe ἐπὶ τοῖσιν ἀγαθοῖσιν, super vos prosperas, esset supplicandum. Hic vero non inter ἀγαθοδαίμονας eadem Dea, sed κακοδαίμονας potius, ab irata & indignante matre, ob cæcitatem scilicet filii, a Minerva profectam, collocatur.

V. 87. *Ὁμματα μοι τῆ παιδὸς ἀφείλο*] Quæ nempe propriis manibus eruerit Minerva, ut ea de re ex Pherecyde tradentem Apollodorum paullo ante vidimus ad v. 82; & quomodo de oculis sibimet erutis ait, loco ibidem indicato, Oedipus apud Sophoclem v. 1355.

Ἐπαισε δ' αὐτόχερ νῦν ἔτις, ἀλλ' ἐγώ,

Nemo alius oculos manus sua tibi avulsit, sed ego;

& prout paullo ante de eodem dictum fuerat v. 1294.

Ἐπαισει ἄρθρα τῶν αὐτῆ κύκλων,

Perussit aut etiam contragem orbium suorum, seu oculorum.

κύκλοι nempe ibidem, sicut Latinis subinde orbes pro oculis.

Ibid. V. 89. *Ἐκ ἀέλιον πάλιν ὄψαι*] Haud aliter ac de Elyma, cæco aliquamdiu futuro, dicitur Act. xiiii. ii. Ἰση τυφλὸς, μὴ βλέπων τὸν ἥλιον, vis. cæcus, non videns solem. Quod nempe morte gravius dicitur

tur

tur a choro Thebanorum senum ad cæcum jam Oedipum, apud Sophoclem v. 1382.

Κρείσσων ᾧ ἦσθα μικρότ' ὄν, ἢ ζῶν τοφλός,

Cui melius erat non vivere, quam cæcum vivere.

V. 91. Ἡ μεγαλ' ἀτ' ὀλέγων] Haud commode mihi videntur, ut libere dicam, quæ adlatæ sunt a se discrepantes eruditissimorum alioquin virorum Politiani & H. Stephani aut dein ab aliis Poetæ hujus Enarratoribus adfertæ vel prælatæ hujus loci explicationes. Ut de illa nunc fileam, quam in adnotationibus suis protulit Frischlinus, quæ quantumquam primo obtutu te commendet, a toto tamen, ut vel sequentia Poetæ verba satis arguunt, loci hujus sensu recedit. Neque vero iisdem explicationibus scorsim enucleandis aut inter se conferendis hic immorabor; quæ singulæ lectori in hac nova Callimachi editione, sunt ante oculos positæ. Illud unum addam, haud aliud iisdem & proximis, e quibus nempe hoc distichon constat, verbis innui, nisi *magnam quid & memorabile peregristi utique, qua quum prius capreas & dammas, easque haud multas soles conficere, nunc filii mei oculos a temet erutos, præclaram scilicet tuoque nomine dignam prædam, tenes.* Haud aliter nempe ac Juno ad Venerem ait, noto apud Maronem loco,

Egregiam vero laudem, & spolia ampla referis,

Tuque puerque tuus, magnum & memorabile nomen!

Nec plura eam in rem adducere opus est.

Ibid. ὀδύνας ὀλοσας] Nempe κυνηγός seu *venatrix* etiam hæc Dea, quamquam ea Dianæ propria laus haberetur. Quam in rem adiri potest Aristides Hym. in Minerv. 25. ΘΗΡΑΙ τοῖνον καὶ ΚΥΝΗΓΕΣΙΑ ἔστι μὲν Ἀπόλλωνος καὶ Ἀρτέμιδος παιδεία καθίσταται δὲ εἰς τὸ ΠΡΟΣΗΚΕΙΝ ΤΗ ΘΕῶΙ δὲ ἐν μὲν, ὅτι τῆς πολεμικῆς μέρος τῆς τέχνης ἐστὶ, μάλλον δὲ ἐκ τῶν ταῦτα δὲ ΑΘΗΝΑ μάλλον φασὶν ἕτερον δὲ ὅτι καὶ αὐτοῖς τοῖς ἐπωνύμοις αὐτῶν, ἕως ἴσσοται, αἰσθητῆρος (non ut ibi, typhothetæ forte culpa αἰσθητῆρος) VENATIONES igitur & VENATIONIS INSTRUMENTA, Apollinis quidem sunt & Diana ludicrum; ita tamen instituta, ut MINERVÆ etiam conveniant; partim quidem, quod artis bellica, qua cura est huic Dea, pars quadam sint, seu potius simulacra; partim quod ea ipsa, qua inde relata sunt cognomina, eadem prior invenerit. De venationis quidem usu ad res bellicas videndus est, ut alios mittam, Xenophon in Cyri Institut. lib. 1. pag. 5. &c. tum Cynegetico p. 974.

V. 94. γοσρῶν, οἶτον ἀηδονίδων] Familiaris illa apud Poetas antiquos, Tragicos maxime, e *lugubri luscinia*, quo pullos sibi ademptos deflet, *causa*, petita in subitis calamitatibus comparatio. Exempla illius abunde suppeditabunt Æschylus Agam. v. 1153, & Suppl. v. 62, &c. Sophocles Ajac. v. 636. Electr. v. 160. Trachin. v. 980. Euripides Rhes. v. 348. Helen. v. 1115. & alibi; Aristophanes Ran. p. 244. & Avib. p. 55: ut de aliis adhuc fileam; & quæ obiter hic indicasse sufficiat, ne fastidiosa horum omnium congerie Lectorem, quod fieri ab iis solet, qui hoc unum ferme agunt, dum veteres enarrant Auctores, hic obtundam. Οἶτον ἀηδονίδων proinde hic dixit Callimachus, sicuti ἀηδόνος μύρον, *luscinia*

scintilla factum Æschylus Agam. v. 1155. & de eadem παιδὲς παῖδρον. Suppl. v. 67. Adeo ut haud omnino opus sit cum H. Stephano, quod bene monuit Vulcanius, αἶτος hic in εἰκλίρον mutare; quamquam, ut hoc addam, Terei εὐκλίγης ἀλόχου, *misera conjugis de luscinia* dixerit Æschylus Suppl. v. 63. & εὐκλίγης γόνος ὄρνιθου, *misera lamenta avia*, Sophocles Ajac. v. 636. Euripides autem vocat ἀνδρῶνα διακρύβας δὲ, *lusciniarum fletibus*, Helen. v. 1115. Hinc vero, ut hoc addam, ἀσθδῆμας νόμου δὲ ἀνδρῶνι *luscinia cantu*, dicitur apud Aristophanem Ran. p. 244.

V. 98. Οὐ γὰρ Ἀθηναίαι γλυκερὸν πίνει ὄμματα &c.] Quod utique alienum videbatur ab hujus Deæ, & quidem quæ φασφόρος seu *Lucifera*, juxta Proclum in Timæum l. 1. p. 52, haud minus ac Diana est appellata, indole; cuique ob servatum alterum Lycurgi oculum, ἰφθαλμῶν ῥοιτίδος nomine sanum ab eodem in vico quodam prope Spartam constitutum tradit Pausanias l. 111. p. 195. Adde cujus Παιωνίας Minervæ simulacrum Atheais existisse, apud eundem Pausaniam dicitur l. 1. p. 4. & cujus Plutarchus etiam meminit de Clar. Orat. p. 843. Idem cui Υγείας Minervæ signum, in arce a Pericle dicatum, indicata quoque ejus rei causa, memorat idem Plutarchus in Pericle p. 160. & aram insuper Υγείας (prout ibi legendum) quod vel ex nummis antiquis patet, in quibus ΥΓΕΙΑ Ἀθῶνας, *Minerva Salutaris*, tanquam ab antiquissimis Atheniensibus erectam tradit Aristides Hym. in Minerv. p. 29. Unde Medicinæ inventrix dicta a Porphyrio eadem Dea, juxta Proclum in Timæum l. 1. p. 49. Περφύρα δὲ εὐκρίτως φησὶ καὶ ἰατρικῆν δάδ τῆς Ἀθῆνῶν ἡκεν, *Porphyrius vero merito dixit, Medicinam quoque a Minerva proficisci*. Ut mittam ἑσώτερην eandem Deam, sicuti apud Lycurgum in Leocrate p. 114. dictam, haud aliter ac alia benefica numina; & quod ad mysticas rationes refert Proclus in Timæum p. 52.

V. 100. Κρόνος δὲ αἰδὲ λέγοντι νόμοι] Κρόνοι νόμοι pro antiquissimis legibus, seu ab antiquissimo Deorum latis: prout a Platone in Gorgia pag. 523. mentio fit præclaræ illius *de hominibus lata* SUB SATURNO LEGIS, & qua nunc adhuc inter Deos semper esset, ἢ ἔσ ΝΟΜΟΣ ὁδὲ ἀπὲ ἀνθρώπων ΕΠΙ ΚΡΟΝΟΥ, καὶ αἰεὶ ὦν ἔτι, ἔστιν ὁ Θεοῖς, ut nempe, qui juste ac pie vitam transegerat, post hanc vitam omni felicitate in beatorum Infulis nactus ageret; qui injuste vero ac impie, in Tartarum deiceretur: Cujus etiam de hac Saturni lege apud Platonem loci meminit in ejus Theologia l. 10. c. xvi. Proclus, ubi νόμοι Κρονίων καὶ Διῶν, *Saturniarum & Joviarum*, seu a Saturno & Jove latarum legum fit insuper mentio; ac inter quas illud discrimen tradit, ut Jovis legibus οἱ Κρόνοι Θεοί, *Dii Saturnii* propter eorum essentiam sint exempti; *Saturniis* autem legibus non sint obnoxii Dii οἱ συνεκτικαὶ καὶ τελευτωργοί, qui nempe res universas continent ac rerum sunt perfectores. Idem vero Proclus ait l. vi. c. 12. Νόμος ἐν Θεοῖς ἐστὶ παρὰ τοῖς νοστοῖς βασιλεύσει. Τῷ τε ΚΡΟΝῷ καὶ τῷ Διὶ, *lex igitur divina apud intellectuales Reges, Saturnum & Jovem*; mox autem præcipuam legum a Saturno lectarum auctoritatem esse tradit, ἐπιστῆθα δὲ διηρηρῶν, καὶ μισελκίς, καὶ τῶν ὁπῆ ἀσφύτως ἔρται, ἢ μὲν ΝΟΜΟΣ ΚΡΟΝΙΟΣ ἐστὶ μῦθος, ἢνὲν δὲ

bincte ac partite. Et ex iis, qua primo ibi sunt, ipsa quidem LEX SATURNI est potior, seu magis cæteris prævalet: præ quibus nempe antiquis Saturni legibus, novæ Jovis leges, & præterea quibus is inique impèraret; dicuntur apud Æschylum Prometh. vers. 150. Et si alioquin κρόνιοι, κρόνια, κρόνικα, non adeo pro antiquis, quam pro vetustate obsolescis seu antiquatis jam, adde & pro deliris apud Aristophanem dicta, ut Plat. p. 51. Nub. 184. Vesp. 135. & ab Arriano apud Athenæum l. III. p. 11. ταῦτα σιτία κρόνικα εἴσι, ὃ ἱταῖροι, hi cibi sunt exolesci, ο κρόνικα; & unde Saturnia larva, Saturnia tempora, de quibus Paræmiograph.

V. 101. Ὅμως μὴ Θεὸς αὐτὸς ἔλαται, Ἀθήνη] Infaustus nempe, quod jam ante vidimus ad v. 53. & 78. & cum summo discrimine conjunctus habebatur apud gentiles, inopinatus Numinis cujusque conspectus & occursum. Quo spectat opportunus in Luciani, aut alterius cujuscunque, Philopatride locus ab initio, & qui hinc etiam explicandus, ubi ad aspectum Critiæ, qui totus immutatus & contractis superciliis torvus ac pallidus amico factus erat obvius, ab eo ita affecto continuo quaeritur, num tricipitem Cerberum aut egressam ex inferis Hecaten vidisset, ac dein, ἢ τίς τινι θεῶν ἐκ ἰππονοίας συνήνθηκας, aut etiam ALICUI DEORUM CONSULTO OCCURRISTI. Quod Homerus, Theologiæ Græcicæ parens vel propagator pridem tradiderat, eo versu, qui in veteri Epigrammate, de quo supra ad v. 78. adducitur, nempe Iliad. Y. v. 131.

Χαλκτοὶ δὲ θεοὶ φαίνονται σαργεῖς,

Graves autem Dii, quum apparent hominibus manifesti.

Unde etiam id tangit Pausanias l. x. p. 474. τὸ ἴπ⊕ ἐν ἀληθείᾳ ἴσως τῷ Ὀμήρῳ, σὺν ἐδνὶ αἰσίῳ ΤΟΥΣ ΘΕΟΥΣ τῷ νόσει τῶν ἀνθρώπων ΕΝΑΡΙΩΣ ΟΡΑΣΘΑΙ. Homeri igitur illud dictum facile existimari potest verum esse, non posse cuiquam hominum bene vertere. cui Deus MANIFESTE VIDERE contigerit. Hinc fugere etiam ac horrore continuo concuti scilicet, ad prænuntium Numinis alicujus adventantis signum, ni volentibus, ut hic dicitur, iisdem Diis, & citra metum propius accedere jubentibus, id contingeret. Præclarus est eam in rem, & ad hæc Callimachi verba illustranda locus apud Euripidem valde idoneus; ubi Ion viso repente cœlesti supra ædem Delphicam splendore, hujuscœ nempe adventantis Minervæ, ait continuo ad matrem in cognomine dramate vers. 1551. &c.

Φύγωμερ, ὃ τεκῆσα, ΜΗ ΤΑ ΔΑΙΜΟΝΩΝ
ΟΡΩΜΕΝ, ἐς μὴ ΚΑΙΡΟΣ ἐδ' ΗΜΑΣ ΟΡΑΝ.

ΑΘΗ. Μη φύγῃς, ἔ ἦδ' πολεμίαν μὴ φεύγεις,
Ἀλλ' εὖ τ' Ἀθήναις, κἀνδ' ἀδ' ἔσαν ἐνδ' ἡμῶν.

*Fugiamus, o mater, NE DEORUM FACIEM
VIDEAMUS, NISI OPPORTUNUM SIT (non ut Canterus,*

nisi sit opus) UT NOS EAM VIDEAMUS.

MIN. Ne fugite, non enim hostem fugitis,

Sed & Athenis & hic amicam vobis existentem.

Cujus

Cujus proinde opportuna eam in rem tempora censebantur illæ, quas obiter supra adtigi; & inde appellatæ Deorum *Επιφανίαι*, quæ nempe in mysticis Græcorum solemnibus, & prævio ac peculiari quidem sacrorum ritu elici demum credebantur; ac ubi proinde iidem Dii *voluntas*, quod hic dicitur, ac ultro se a piis hominibus, riteque ad id ante præparatis, conspici non concedere solum, sed gaudere ferebantur. Unde salutaris tum habita illa Deorum manifestatio, eorumque adspectus, quique proinde, non ut Tirefiz cæcitatem, aut aliud præsentissimum exitium, sed sanitatem corpori, animæ virtutem, menti lumen ac puritatem continuo adferret; quin animum ita inde adfici, ut amorem divinum & incredibilem quandam lætitiâ intime sentiat. Deorum proinde, præ genis aut heroibus, Epiphantias omnium esse manifestissimas, & ad summum, qualis nempe supra in Jone Euripidis, adventantis apud Delphos Minervæ, fulgentes. Unde etiam Deorum *Επιφανίαι*, seu qui hominibus manifestantur, numerum, solos nosse *Φεγγυς*, seu arcanis eorum sacris operantes; solos, quid sit perfectum sacrificium, quo salutaris eorundem Numinum præsentia elicitur: ut de tota hac re differentem videre licet Jamblichum de Mysteriis Sect. 11. c. 111: & sequentibus. Hinc eadem sacra, non *ΕΠΙΦΑΝΙΑ* solum, sed *ΘΕΟΦΑΝΙΑ* etiam dicta, ut jam olim e Philostrato in Vita Apoll. Tyan. L. 1v. c. x. obiter monui; immo Dii *presentes*, quomodo iidem a Latinis dicti: unde apud Claudianum Bell. Gildon. v. 307.

venerabilis illi

Cui Numen PRÆSENSQUE vocor;

& in Inscriptione Antonino Caracallæ Imp. dicata in Itin. Cl. Sponii T. 111. p. 50. ubi inter alia occurrit NUMINI PRÆSENTI; ac apud Petronium præterea, de quo loco paullo post. Adde, quod iidem *Dii presentes* seu *Epiphantes*, cum iis solis hominibus, juxta dictum ante Jamblichum Sect. 111. c. xxxi, qui per sacra rite purgati, & a pravis affectibus liberi prius ac immunes redditi fuerant, conversari demum censerentur. Id vero subinde etiam factum legas in antiquis gentiliûm libris, ut citra ipsum Numinis adspectum, cum eo tamen colloqui ac sermones miscere pius quispiam ac probus crederetur. Ita Hippolytus, pius idem & castus, de se ac Diana apud Euripidem ait in cognomine dramate v. 84. &c.

Μόνῃ γὰρ ἐστὶ τῶν ἰμοῖ γέρας βροτῶν,

Σοὶ καὶ ΕΥΝΕΙΜΙ, καὶ ΛΟΓΟΥΣ ΑΜΕΙΒΟΜΑΙ,

Κλύων μὲν ἀνδρῶς, ΟΜΜΑ δὲ ἐξ ΟΡΩΝ ΤΟ ΣΟΝ;

Soli enim mihi inter mortales hoc præmium obtigit,

Et TECUM VERSOR, & TECUM SERMONES COMMUTO;

Audians quidem tuam vocem, sed OCULUM seu FACIEM TUAM NON VIDENS.

Quem proinde locum ante oculos habuit gravissimus, & Euripidi ferme æqualis auctor, Xenophon, qui de eodem Hippolyto pio & casto, ac proinde cum Diana sermones ferere solito, ait similiter Cynæget.

[Qq 2]

pag.

pag. 973. ἸσώλουⓄ δὲ ἐπὶ μὲν ΤΗΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ ἐπιμαῖτε, καὶ ΕΝ ΛΟΓΟΙΣ ΣΥΝΗΝ (ita veteres libri, pro ΗΗ, & juxta illud Euripideum modo adductum, eademque in re, Σοὶ δὲ ζῆλον) σφροσύνη δὲ καὶ ὀσιότητι μακαροδῆεις ἐτελεύτησε, Hippolytus in honore apud DIANAM eius, & cum ea FAMILIARITER COLLOQUEBATUR, ob pudicitiam etiam pietasemque consecratus obit. Quomodo illud μακαροδῆεις verti ibidem debuit, potius quam unde folix habemus, ut abunde evincuat ea, quæ refert Pausanias l. 11. p. 146. de divinis honoribus, ludo nempe, fano, simulacro, sacrificiis, sacerdote, huic Hippolyto post mortem apud Troezenios sacratis; quæque ei morienti pollicita fuerat apud Euripidem Diana, Hippol. v. 1424. &c. Neque tamen sola Numinis adlocutione, sed ejusdem etiam adpectu coram gaudere, verum in peculiaribus solummodo ac mysticis, eorundem Numinum sacris, hique demum censebantur, quia tanti beneficii communionem, neque uno, ut jam ante diximus, καθάρσεως genere, rite prius erant ac decenter præparati. Adeo, ut quamquam e scitis eorundem gentilium, Dii coelestes, ab illis ἄεθροι, invisibiles, (sicuti alioquin de uno & vero Deo dictum 1. Timoth. vi. 16. quem NULLUS HOMINUM VIDIT, neque VIDERE POTEST) incorporei quippe & νοστοί, seu qui mente solum possint videri ac percipi, immo δυσόρατοι, imperferuntabiles, ut de Jove ait Euripides Troad. v. 885, fuerint dicti; & inde quærat etiam in Epistola ad Ægyptium Sacerdotem Porphyrius, quomodo Sol, Luna & alii coelites, Dii futuri sint conspicui, ἐμφανεῖς ἕσσονται Θεοί, haud eominus tamen id fieri crediderunt, ut præcætes Dii hominum coetibus subinde adessent, iisque manifesti, adsumptis nempe pro potestate eorum, qua omnia in se continent, quibusdam formis; aut vero pro indita naturis humanis propria quadam ad Deorum communicationem seu participationem facultate: quæque insuper Deorum manifestatio, quibusdam theurgicis & arcanis, ut antea dictum, sacrorum ceremoniis procuraretur. Quam in rem præter Jamblichum de Myster. p. 16. ubi hoc paucis & obscurius etiam tangit, memorandus Procli in Platonem l. 11. de Repub. locus p. 358. & 359. & quem, quod plenius hæc & dilucidius explanet, neque illi libri in omnium manibus versentur, adscribere ac enarrare hic non pigebit. Quærit nempe ibi Proclus, πῶς αὖ ΑΥΤΟΦΑΝΕΙΑΙ γίνονται ΤΩΝ ΘΕΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ, τότε μὲν ἀτυπῶται φωτῶν, τότε δὲ τυπωμέναν μὴ γὰρ ὀφθαλμοὶ ταῦτα, τὴν ἱερατικὴν ὄλην ἀνατρέσκομεν, καὶ τὰ ἔργα τῶν θεουργῶν, καὶ αὐτῶν ΤΑΣ ΑΥΤΟΜΑΤΟΥΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΣ ΤΩΝ ΘΕΩΝ, ὃ χύμασιν ἄλλοτε ἄλλοις φανταζομένων ἀπορον ἔν, πῶς μὲν ἐβλάστησεν ΤΟ ΘΕΙΟΝ ἐν ἀσφύροις ΑΠΟΠΤΕΙΤΑΙ μορφῆς, ad secundum, quomodo MANIFESTATIONES sicut DEORUM PRÆSENTIUM, quandoque luminibus omnis forma expertium, quandoque qui formam aliquam adsumpsissent. Si enim hac non admittamus, omnem sacrorum doctrinam evertimus, & Theurgorum opera ac sine iis SPONTANEAS DEORUM MANIFESTATIONES in figuris subinde aliis CONSPICUORUM. Incertum igitur quomodo illase DIVINO NUMINE, idem sub diversis CONSPI-

CIA.

CIATUR *formis*. Quod dubium dein in sequentibus ita solvit, remque eam totam enarrat: quod Diis nempe manentibus immutabilibus, & citra ullam ipsorum essentiae imminutionem & jacturam, divina iidem adsument simulacra, quae ab iis solum videantur, quorum mentes divinis luminibus sunt prius illustratae. Ac proinde, quamquam Dii natura sint incorporei; corpora tamen eos nostri causa induere, ac, ut continuo addit, τῶτα μὲν ἐν καὶ φαίνονται, καὶ ἀφανῆ γίνονται ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΒΟΥΛΗΝ ΤΩΝ ΘΕΩΝ, *ea autem (adsumpta nempe corpora) & MANIFESTA FIUNT, & NON MANIFESTA, SECUNDUM DEORUM VOLUNTATEM*: ipsos autem Deos manere interea, quales sunt, inconspicuos; nempe nihil in se eorum, quae ad tempus adsumpserant, corporum seu simulacrorum derivantes, neque alioquin immutantes. Quibus omnibus, & quae plura eam in rem ibidem loquitur, addit postremo illud epiphonema idem Proclus, πῶς ἐν ΘΕΩΣ ἀμερόφωτος· ἂν ΑΥΤΟΠΗΤΗΤΑΙ μορφωτικῶς. ἢ ᾗ οὐ ἀντὶ τῆς μορφῆς, ἀλλ' ἀπὸ αὐτῆ μὴ δυναμικῆ ΤΟΥ ΑΥΤΟΠΗΤΟΥΝΤΟΣ ἀμερόφωτος ἰδὲν τὰ ἀμερόφωτον, ἀλλ' ὄφροντος ὡς τῆν αὐτῆ φύσιν μορφωτικῆς, ὁμοίως ἰδύται. DEUS sine forma, *etiamvis PRÆSENS VIDERI possit sub forma*. Neque enim in eo est forma, sed ab eo; quomodo non possit is, cui DEUS CORAM MANIFESTATUR, sine forma videri eum omnis forma experientis, sed sub forma, ad ejus naturam respiciens. Quod autem ut modo restitui, dixerat idem Proclus, adsumpta illa a Diis corpora sive simulacra, conspicua esse hominibus, aut non conspicua secundum Deorum voluntatem, κατὰ τὴν βούλην τῶν Θεῶν, ab Homero, Græcicæ Theologiæ, ut diximus, propagatore, traditum pridem fuerat in ultimis versibus Odyss. K.

τις δὲ ΘΕΟΝ ΟΥΚ ΕΘΕΛΟΝΤΑ

ὀφθαλμοῖσιν ἰδούτ', ἢ οὐδ', ἢ ἴδωσιν ὀπίσσω;

quisquam vero DEUM NOLENTEM OCULIS VIDERET.

Aut huc aut illuc euntem?

In quibus proinde major inest divinae naturæ ac potentiae imago, quam in hisce, quæ nunc expendimus, Callimachi verbis; quibus nempe innuitur, quasi nolens etiam possit ab hominibus, sicuti Pallas hic a Tiresia, quamquam id haud impune, conspici. Quibus tamen pro consueto veterum Poëtarum more, eorum nempe διαλογύμωρα simulacris quibusdam seu fabellarum involucris adumbrandi, videtur significare voluisse noster Callimachus, & qui similes fabellas enarrarunt; nihil præter Dei voluntatem & iussa, hominibus de Deo, ejusque divina & alioquin *imperfectibilis* natura, anxie ac temerarie inquirendum; nec profanis oculis ac impura mente, sacris ejus, ubi præsens Numen credebatur, interesse: fieri alioquin non posse, ut citra magnam & ingentem noxam id illi moliantur; ac proinde decere mortales illud, quod præclare ab Æschylo dictum, Suppl. v. 1069. providere, τὸ Θεῶν μηδὲν ἀγάζω, *in res Deorum non inquirere nimium*; prout nempe illud μηδὲν ἀγάζω explicant ibi veteres Critici, λίαν ἐξετάζω. Mitto vero impium illud, & quod cæteroquin e similibus, de quibus paullo

[93]

ante,

ante, gentiliū Theologiæ præceptionibus haustum videtur, Arii, quodque inter ejus blasphemias apud Athanasium legitur, effatum, ἰδίως τε πατρίοις κωιδόμεν ὁ Υἱὸς ἰδεῖν τὸν πατέρα, ὡς ἴδιος ἐστὶ, proque suis modulis potest patrem videre Filius, quatenus fas est; aut quomodo dixerat ibidem ὁ Χριστομάρχου, nempe τῷ Υἱῷ ἀράσται ὁ αὐτός, Filio invi-sibilis ipse, Pater nempe.

V. 102. μισθῶ τῶτον ἰδεῖν μεγάλην] Nempe juxta illud quod ante ad v. 78. e Petronio dictum vidimus ad eum, qui quamquam, ut hic lavantem Minervam Tiresias, ignarus etiam, neque ultró arcana quædam Lampiaceni Dei pervigilia viderat; & cujus integrum ea de re locum, quia plura habet ad hunc Callimachi opportuna, adscribere hic non erit grave, *misereor medius fidius vestri, neque enim IMPUNE quisquam quod NON LICUIT, ASPEXIT. Utque vestra regio tam PRÆSENTIBUS plena est NUMINIBUS, ut facilius possis DEUM, quam hominem invenire.* Immo prout divino uniaci ac veri Dei effatu, id jam Mofi, Dei gloriam coram videre gestienti, declaratum Exod. xxxiii. 20, non poteris VIDERE FACIEM meam; NON enim VIDERIT me homo, ET VIVET. Quo referas proinde illud Propertii l. 11. El. xxxii.

Qui VIDET, IS PECCAT; qui non te viderit, ergo Non cupiat, facti CRIMINA LUMEN habet.

De variis cæteroquin poenis & calamitatibus, in quas incidisse apud gentiles dicti, qui præter fas ac Deorum voluntatem, eosdem Deos coram vidisse censebantur, occultaque eorum simulacra & arcanas factorum cæremonias introspererant; aut sana etiam, quibus id alioquin vetitum, fuerant ingressi, vide, quæ supra notavimus ad v. 54. & 78. hujus Hymni. Quibus adde, quod de Jafone apud Apollonium dicitur l. 1v. v. 1315. eum nempe ad adventum Nympharum Libycarum, quæ tamen ei in Syrtibus cum fociis laboranti opitulatum tempestive venerant, salutares proinde non graves aut formidandæ, retro tamen oculos, ne eas coram adspiceret, avertisse,

Αὐτὰρ ὅγ' ἐπὶ ἐτέρῳσι κλυμπητῆς ἄμματος ἕνεκεν,

Δαίμονας αἰδιοδῆς,

Is vero (Jafon) alio ac retrorsam oculos avertis,

Deas reveritus.

V. 103. τὸ μὴ ἢ κλιναίεσται] Iisdem verbis æmulus Callimachi Poeta Argon. l. 11. v. 446.

Τὸ μὴ ἢ κλιναίεσται,

Hoc quidem irrevocabile est;

& quod a Seneca similiter de Parcis, ut hic, dicitur, Hercul. Fur. v. 182.

nec sua retro fila resolvunt;

& cujusmodi plura passim apud Poetas antiquos & Tragicos maxime occurrunt, quæ nempe ἀφαιρέσιον seu inevitabile τὰ μέγιστοι vel πεπερωμένον, quod a Parcis aut Fato decretum est, ad nauseam inculcant, & quibus omnibus præverat Homerus Iliad. Z. v. 488. Μοῖραν δὲ ἢ τινά φημι, *Fatum vero dico nominem nunquam effugisse &c.*

OBSERVATIONES IN HYMNUM IN PALLAD. 615

V. 104. Μοῖρῶν ὄδ' ἐπίνοος λίνα] Legendum arbitror, & erat obvium, ἐπίνοος λίνα, *perunt fila*, ut passim ea in re Poetæ. Immo quomodo locutus est Vatum Parens, a quo id hausit quod hic sit Callimachus, Iliad. Y. v. 125,

Ἰσπερ αὐτὲ τὰ πρῶτα αἴσα ὀϊσῶ
ΓΕΙΝΟΜΕΝΩ ΕΠΙΕΝΗΣΕ ΔΙΝΩ, ὅτι μιν τέλε μήτηρ,

Imposuerunt vero ea patietur, quacumque ei Parca

NASCENTI NEVERIT LINO, quando ipsum peperit mater;

& similiter Odyss. 198. dicitur, quæcumque Parca Γεινομένη ΝΗΣΑΝΤΟ λίνα, *nato perunt filo*. Nec ab simile ab hoc loco illud Theocriti Idyll. I. v. 139.

Τὰ γι μὲν ΔΙΝΑ πάντα λαλοῖται

Ἐκ Μοῖρῶν.

Verum omnia FILA defecitque

A Parca;

quæ nempe ei nato eadem neverant. Unde etiam factum, ut juxta Lucinam nascentibus infantibus Parca adesse fuerint dictæ; ut a Pindaro Ol. Od. vi. & x. ac ab initio Nem. Od. vii. Εἰλεθῆναι πάριδος Μοῖρῶν. *Lucina, qua Parca adsidet*. Ac unde in seculari apud Horatium carmine, Parca juxta Dianam Ilythiam seu Lucinam invocantur,

Vos quo voraces cocinisse Parca,

Quod semel dictum est, stabilisque rerum

Terminus servet.

Hinc vitæ terminum unicuique præfixum ex ipsis ortus principiis, ultra quam vita prorogari non possit, tradit Plato in Timæo p. 89. ed. H. Stephani. Sed in quem communem locum de fatali nempe e gentilium scitis, vitæ termino, de quo extant plures hac ætate eruditorum disquisitiones, hic non ingredimur.

V. 106. τέλει & φαιλόρηρ] Sic infra Hym. in Cer. v. 78. τέλει ἀπατίσων, *debitum seu mercedem exigens*, quomodo nempe inter alias significationes vocis τέλει, ac Dorum more inserto θ (sicut in ἀχθῶ, φαίλομα, pro ἀχθῶ, μαλακός) per διακρίματα etiam seu *sumptus* eadem vox redditur in brevibus ad Homerum Scholiis Iliad. K. v. 56. & τέλει pro διακρίμα apud Athenæum l. 11. p. 40. aut inde pro *vestigali*, quod obvium, & pridem apud Aristophanem Equit. pag. 304. καὶ τέλει, καὶ γερφαί, & *vestigalia & scriptura*.

V. 107. ἔμπυρα καύσει] Prout nempe gentilium sacra, alia vulgo ἔμπυρα, alia ἀπυρα etiam dicta, seu quæ citra ullam accensam supra aras ignis operam peragebantur; qualia Minervæ apud Rhodios celebrata. tradit Pindarus Olymp. Od. vii. p. 66. & Grammatici ibidem. Idem etiam de Parcarum ac Furiarum sacris, quod ἀπυρα fuerint, notant veteres Æschyli Enarratores ad ea Tragici verba Agam. v. 70. ἀπύραν ἰερῶν, nempe, quæ ibi explicant, τῶν θυσιῶν τῶν Μοιρῶν καὶ τῶν Ερυθῶν, quamquam eas Furiarum θυσιῶν non omnino ἀπύρας existisse, liqueat ex aliis ejusdem Tragici loco, ubi de sacris earum Eumenidum ait Eumen. v. 108.

Καὶ κινήματα δὲ πρὶ ἐν' ΕΞΧΑΡΑ ΠΥΡΟΣ

"Esuon,

Et motus vaporem ad focum ignis

Sacrificavi.

Quibus addi potest *Æliani* locus de *Animal.* l. x. c. xxxiii. ubi turres albas *Vopri*, *Cereri*, *Parcis*, & *Furiis* sacras fuisse observat; & præterea, quod *Furiis* ovem nigram *maclasse* *Orestes* dicatur in *Scholiis* ad *Sophocl. Oedip. Col.* v. 42. *Ἐμπυρα* proinde eadem, sicut hæc *Thebana Antioes*, unius e *Cadmi* filiabus, sacra; & prout *Ἐμπυρα* de sacris *Herculis* apud *Thebanos* seu *inferiis*, quæ occisus ejus & *Megaræ* liberis, solebant ab iis annua fieri. *Ἐμπυρα* enim de *libaminibus*, seu *incruentis* vel *ἀραιμῶνλοις θυμιάμασι*, ad mortuorum tumulos offerri olim solitis, non autem de victimis, alibi etiam dicta, ut apud *Sophoclem Electr.* v. 408.

τῷ φέροις τὰ δ' ἔμπυρα:

Ἐ. Μήτηρ με πίμπει πατρὶ τυμβεύου ΧΟΑΣ,

quo fers ista incensa libamina?

Ἐ. Mater missis me, ut ad patris tumulum *INFERIIS* adferam; & quæ *ἔμπυρα* *πυραυρητικῶς* dici de *inferiis*, quæ nempe sine igne fierent, observant ibi *Grammatici*, quum alioquin, quod addunt, & vel e nomine erat obvium, *ἔμπυρα γὰρ πυρῶν, τὰ δὲ πρὸς γυῖον*, h. e. *ἔμπυρα* enim proprie, quæ per ignem fiunt. Quibus addi potest *Euripides Helen.* v. 554. ubi *ἔμπυρα* similiter de *inferiis* ad *Protei* monumentum positis dicuntur; alibi autem de *vasiciniis*, quæ nempe ex *ignisficiis*, ut ea vocat *Plinius*, seu *victimarum*, quæ adolebantur, extis capi consueverant, in eodem dramate v. 762. ubi de *Haruspiciis* per sacrificia *Deos* consulentibus agens, addit,

Κυδὶς ἐπὶ λήτῃ ἔμπυροισιν, ἀργὸς δὲ,

Et homo dives factus est *vasiciniis*, (ut ibi *Canterus*, seu *haruspiciis*,) otiosus existens:

quomodo *ἔμπυρα* *φλογός*, ignita *flamma*, de *haruspicina* ait ibidem v. 572. & *ἔμπυρος τέχνη* similiter de eadem *Phoen.* v. 561. Quæ proinde *φλογωπῶ σήματα*, signa *flammae*, ex inspectis nempe victimis *vasiciniis*, apud *Æschylum* dicuntur *Prom.* v. 497: quum contra *ἔμπυρα* *πυρῶν τέχνη*, sine igne dicatur ars *auguralis*, ut apud eundem *Tragicum Sept. Theb.* v. 25.

ΠΥΡΟΣ ΔΙΚΑ

Ἐπιτελής ἕρως ἀπειθεῖ τέχνη,

ABSQUE IGNE *djudicatio*

Evadidas *valueres* arte non *mendaci*.

Quomodo proinde *haruspiciæ* ars ab *augurali* distinguitur apud *Euripidem Bacch.* vers. 296, ubi a *Tircia* augure querit *Pentheus*, an velit

Ἐποδοῖσι πτερωτοῖς κ' ἀμπερόν μοι δὲ φέροις,

Spargere alas aves, seu auguria, & haruspiciam *monedem* *auferre*;

ac similiter apud Apollonium Rh. l. 1. v. 145. ubi utramque artem auguralem & haruspicinam tradidisse Apollo dicitur,

Οἰωνὸς τ' ἀλγέων, ἢ δ' ἑμπύρα σήματ' ἰδέσθαι,

Volucres observare, vel ignispicia inspicere.

Adde Dionem Pruf. Orat. 1. p. 13. ἰσημασι δὲ καὶ δι' οἰωνῶν, καὶ δι' ἑμπύρων, significacionem autem dedit & per auguria, & per ignispicia.

V. 108. τὸν μόνον ἐυχόμενοι] Immo quale ipsius Actæonis jam in cervum a Diana mutati, & a propriis canibus dilacerandi votum legitur in Nonni Dionyl. l. v. p. 160. Nempe ubi comparatione tam infelicitis fortis, ob visam nudam Dianam, cum excæcato Tiresia, ob conspectam nudam itidem Minervam, felicem continuo exclamat eundem Tiresiam, qui scilicet in simili casu aut culpa, tam disparem poenam subicit,

Ὀλίβη Τειρεσία, σὺ δ' ἰδούκας ἐντὸς ὀλίβη,

Γυμνὸν ἀναισθητὸς ἐκλήρωσεν εἶδος Ἀθήνης,

O felix Tiresia! tu enim vidisti sine tuo exitio

Nudam veniensis sed misericordis formam (non imaginem, ut ibi Interpres) Minerva.

Quibus mox illud votum subdit,

Ἄθε μοι ἀλγὸν ὅπασσεν ὀφείλον, αἶθε καὶ αὐτὴ

Ὀμωσσω ἡμετέραισι ἐπέχρην, ὡσπερ Ἀθήνη,

Utinam mihi dolorem præbuisset conformilem; utinam & ipsa

Nostri oculis irruisset, sicut Minerva.

Priorem autem illum Nonni locum vidisse jam, ubi hanc de excæcato Tiresia fabellam a Callimacho traditam, in Miscellaneis attingit, elegantissimum Politianum, ex capite secundem in calce Stephaniandæ editionis addito, postea animadverti.

V. 113. εἰς ἰδέσθαι πρὸς ἰδῆ] Qua de re tamen seu fabella, ficati supra de excæcato dictum Tiresia, alii aliter; quod nempe conspecta lavante ac nuda Diana, vim inferre ei voluerit, ut ille a Statio vocatur Theb. l. 11. v. 198; *Amisiois Heros*, aut quod nude ejus intuitu oculos, propius etiam ad fontem accedens, diu ac libidinosè paverit, seu curiosius eo gavisus fuerit spectaculo, aut vero, quod se Deæ κυνηγῆ venandi arte præstare arrogantius jactaverit; aut quod nuptiale epulum, e venaticis Dianæ canibus in ejus rade dicatis, celebrare sit adgressus; aut denique, quod Semeles nuptias ambiverit. Quæ omnia, ut eos ordine, qui eadem tradiderunt, referam, ab Hygino prodita l. v. p. 359, Fulgentio l. 111. c. 111. Euripide (quem jam huc adduxit vir doctus) Bacch. v. 339, Diodoro l. 1v. p. 281, Arcefilao apud Apollodorum l. 111. c. 1v, & Stesichoro, teste Pausania l. 1x. p. 545. Callimacho tamen, qui hoc *omne* merito casui, *volens* nempe ac invito Actæoni tribuit, accedunt alii Mythologi, Apollodorus dicto jam loco, Ovidius, Hyginus Fab. 61. xxxi, Laëtantius, Placidus Fab. 11. &c. Unde idem hic a Poeta, quod de Tiresia dictum vidimus v. 78, & prout id omnino cavendum monuerat jam ante v. 52, ne quis Argivus etiam *volens*, εἰς ἰδέσθαι Deam videret. Quod, nempe, ut id juratus traditur v. 101,

[295]

haud

haud leviſor maneret eos, quibus id, quamquam καὶ ἀγροίαις contingeret, poena, quam qui *conſulto* & ex *αἰσχροίας* Deos, niſi ipſimet id vel-
lent, & id illi ab iis exigerent, coram vidiffent. Qua de re abunde a
nobis actum ad eadem loca, quæ inde, ſi velit, petere poterit, qui in
hunc incidet, Lector. Hoc unum addam, ea omnia utpote *ἀκέραια*,
quod a *volente*, ut hic & ſupra eadem in re dictum, ſeu ab *invitiſſi* pro-
fecta, proinde, juxta Philoſophum ad Nicomachum l. v. c. viii. me-
ra fuiſſe ἀτυχήματα, non ἀδικήματα, quæ non dantur, niſi ubi ſit τὸ
εὐαίσιον, ſeu ἐκ αἰσχροίας, ſponſe & conſulto; atque ita, ut ab omni cul-
pa immunes præſtari debuerint illi, qui ea admiffiſſe ferebantur. Quod
firmare inſuper videtur adlata dein ab eodem Philoſopho, inter illa
ἀκέραια, quæ venia digna, aut non digna ſunt, diſtinctio; dum in prio-
rem claſſem ſeu τὰ συγγραμμονικά, quibus ignoſci par eſt, refert quæcun-
que non ſolum ignarus, ſed etiam δι' ἀγνοίαν per ignorantiam quis pecca-
verit. Quod poſtremum equidem de Αἰζωνίς caſu, juxta eos, de
quibus paullo ante, dici non poſſet; qui eum quidem ignarum in lo-
cum veniſſe, ubi in Dianam incidit lavantem, ſed eo ſpectaculo ali-
quamdiu & ultro proinde gaviffum finxerunt. Videri alioquin poſſunt,
quæ de diſcrimine a Regibus, ſeu qui alios habent in poteſtate, accura-
te faciendo inter ἀδίκημα, αἰματέημα, καὶ ἀτύχημα, ſcelus, erratum,
& infelicitatem ſeu fortuitum caſum; ac inde haud poenas eventis con-
ſtituendas, tradit Themiffius Orat. i. pag. 15, ac præterea Orat. vii.
p. 85. &c.

V. 114, Κόνις] Quorum ſcilicet canum, qui infelicem herum dila-
niarunt, & ex utroque quidem ſexu, numerum ſimul ac nomina (tan-
ta veterum in talibus vel περιεργία, vel ineptia etiam ſubinde exſtitit)
enarrari videas a Mythologis antiquis, Ovidio Metam. l. iii, Hygino
Fab. clxxxii. & in iis veteris Poetæ verſibus, quorum aliquot retulit
Apollodorus l. iii. c. iv. ſed in quibus depravatis, ut fieri ſolet, recen-
ſendis emendandiſve nominibus, nemo, ut opinor, a me exſpectabit,
ut hic Lectori ludibrium debeat. De iis in genere ait Statius Theb.
l. ii. v. 203.

Heu dominum inſani non agnoviſſe Moloffi.

V. 115. Όσα μάτηρ Διζήτραι] Διζήτραι cum viris eruditiffimis nec
obſcæ naris, Politiano & H. Stephano, legendum hic etiam cenſeo, &
quomodo, ut hoc addam, de illo ipſo Autonoes filii Αἰζωνίς a canibus
diſcerpti offa legentis facto, dixit Nonnus Dionyſ. l. v. p. 172.

ὍΣΤΕΑ δ' ἴδα καὶ ἴδα χυτῆ μίμνεσμίνα γαίῃ,
Λείψανα πεπληῶτα μόγις ΣΙΝΕΛΕΞΑΤΟ ΜΗΤΗΡ,
Oſſa vero hinc & hinc inde effoſſa diſperſa in terra,
Reliquias terrefactas vix COLLEGIT MATER.

V. 121 Μάρτυς ἰπὶ θραῦ] θραῦ hic nempe proprio eam in rem
verbo. Unde οἰωνοδίτης ſcu augur dictus idem Tireſias apud Sopho-
clem Oedip. Tyr. v. 493, ac ubi veteres Grammatici, Οἰωνοδίτης, ὁ
τοῖς οἰωνοῖς ΤΙΘΕΜΕΝΟΣ, dein, καὶ ὁ τὴν πῆξιν τῶν οἰωνῶν ΔΙΑΤΙΘΕΙΣ,
καὶ ἰπὸ θραῦ, h. e. qui auguriis eſt propoſitus, & qui volatus avium
DIS.

OBSERVATIONES IN HYMNUM IN PALLAD. 619
DISPONIT seu discernis ac dijudicas. Quomodo nempe apud Aristo-
phanem dicitur, Avib. pag. 603.

Σὺ δὲ τὰ πρῶτα ὡρῶτον

ΔΙΑΘΕΙΣ τὰ δὲ κόσμῳ,

Tu autem alas primum

DISPONE *eosque ordino;*

& apud Orpheum seu Onomacritum Argon. v. 34. de vaticiniis in ge-
nere, quæ ex Auguriis & Haruspicina capiuntur,

Θηρῶν, ὀϊωνῶν, καὶ σπλάγχχνων ΘΕΣΙΣ ἰσὶ,

Ferarum, avium etiam, & viscerum SITUS est.

Adde Hesychium, qui ἕξιδρον avem, & de qua voce infra, exponit ἢ
ΕΥΘΕΤΟΝ ὄρνῳ, *avem non bene POSITAM*, in debito nempe ei cavere
loco. Per μάντιν etiam, non adeo *saletm* in genere, quam *augurem* a
Minerva designatum Tiresiam, proxima Poetæ verba satis arguunt, &
prout μάντιες de *auguribus* dixisse Hippocratem liquet de Acut. Morb.
lib. 1. Sect. xv. Ὅτι καὶ οἱ ΜΑΝΤΕΙΣ τὸν αὐτὸν ὄρνιθα, *quomodo etiam*
AUGURES *eandem avem, faustam* nempe, quod addit, aut *infaustam*
esse statuunt; & ad quem locum notat Galenus, *μαντικὴν* dici quidem
ὀϊωνισικὴν, seu *artem auguralem*; dein τὴς δὲ ἀγῆ τῆς τῶν ὄρνιθων πη-
σισις *μαντινομήτης*, ἕς Οἰωνισίας τι καὶ Οἰωνοσκοποῦς ὀνομάζο-
μεν, τῆς γὰρ ΜΑΝΤΕΙΣ ἰκάλασον ὁ Ἰπποκράτης, *qui ex avium volatu*
vaticinantur, quos AUGURES & AVIUM INSPECTORES *vocamus*,
eos nunc ΜΑΝΤΕΙΣ *vocavit Hippocrates*. Haud aliter ac de eodem Ti-
resia cæco & augure quamquam tacito nomine, ait Eteocles apud Æ-
schylum Sept. Theb. v. 24.

Νῦν δὲ ὅς ὁ ΜΑΝΤΙΣ, φησίς, ὀϊωνῶν βετῆρ,

Nunc autem AUGUR, *inquis, avium custos;*

ac de eodem similiter Statius Theb. iv. v. 510, *Æonius vates*. Cui ge-
minum Eueni, Apollinis ovium apud Apolloniatas in Ionia custodis,
fatum tradit Herodotus lib. ix. cap. xc1; 1: eum nempe ob male custo-
ditas easdem oves, seu plures ex iis a lupis, eo dormiente, direptas
jussu Apolloniarum oculis orbatum, postea ἔμφροτον μαντικὴν, *ins-*
tam divinandi artem, qua celeberrimus evaserit, obtinuisse. Hunc ve-
ro μάντιν, seu ea divinandi arte, quæ ex auspiciis petitur, insignem
Tiresiam, non a Minerva, ut hoc loco dicitur, sed ob decisam a Jove
contra Junonem litem, inter fabulas relatum constat Metamp. l. 111,
v. 335, cui nempe Tiresiæ Juppiter

pro lumine adempto,

Scire futura dedit, pœnamque levavit honore.

Unde etiam Διὸς ὑψίστου προφῆταν ἔλαχον, *Jovis altissimi prophetam* seu
vatem eximium, eundem Tiresiam dixerat pridem ante Pindarus Nem.
Od. 1. p. 339. Haud aliter nempe ac ipse Apollo μάντις dicitur Delphis
a Jove constitutus apud Æschylum Eum. v. 19.

Διὸς ἑσφῆτης ἰσὶ Λοξίας πατρός,

Jovis patriis propheta est Apollo,

quique; ut ante dixerat, nulla ederet oracula, nisi quæ ipsi Juppiter
pra-

præscripserat. Quam in rem quoque ab Amphiarao augure, auspici-
cium ex avibus capturo, vocatur apud Statium Theb. lib. III. vers.
471.

Juppiter omnipotens, nam te pernicibus alis

Addero consilium &c.

ac mox vers. 481,

Dirior ille animi, cui tu, Diælas, secundas

Impuleris manifestus avas.

Unde factum etiam, ut *Interpretes Jovis Optimi Maximi, publici augu-
res*, a Cicerone dicantur de Legib. l. II. c. VIII. Verum, quæ laus
Minervæ itidem tributa; utpote cui sicut mox a Callimacho dicitur
v. 132, & soli quidem e filiabus a Jove datum, ut omnia Patris decora
eadem consequeretur, *κατὰ τὴν πάρρα φιλιάται*. Hinc juxta Jovem ea-
dem Delphis Παλλάδος ἁγναιῆς nomine culta, sicuti continuo apud Æ-
schylum ab eadem Pythia additur v. 21.

Παλλάς Προναία δ' αὐτὴν ἄβυτος προσέειπεν,

*Pallas autem Pronaa (seu ante templum culta) sermonibus ce-
lebratur;*

cui nempe ante eodem Delphicam sacellum & simulacrum erectum, ac
inde Προναίας nomen hæc; cujusque juxta Græcos ad eum Tragici lo-
cum Enarratores, meminerit tibi Callimachus. Ita de Delphis, hujus-
que Minervæ ibidem templo seu sacello agens Pausanias; sed ubi male
aliquoties Ἀθήνας Προναίας (& quo nomine alibi eadem culta, ut e Phor-
nuto & aliis constat) pro Προναίας, facili utique librariorum lapsu, hæ-
stenus legitur, l. x. p. 623. Immo cui Minervæ, ut oraculis ab ipso
Apolline præfæctæ, prima etiam sacra ibidem facta, tradit, insigni
hanc in rem loco, Aristides Hym. in Minerv. p. 28. *ὁ δὲ Ἀπόλλων τῶν αὐ-
τῷ ΧΡΗΜΩΔΙΩΝ ταύτων ΠΡΟΥΣΤΗΕΑΤΟ, καὶ ἀεθλοῖσιν ἐπέταξεν, Ἀ-
πολλο vero ORACULIS suis IPSAM (Minervam) PRÆFECIT, priori-
que sacrificari jussit.* Unde dicta eadem Dea FATIDICA in veteri Inscr-
ptione, & quæ e modo dictis haud parum lucis mutuatur,

SACRUM MINERVÆ FATIDICÆ,

quam e Massono adtulit Cl. Reinesius Syntagm. p. 16, & ad cujus illa-
strationem unum ibi illud adducit vir doctissimus, quod a Bulengero,
ut ibidem ait, e Didymo adnotatum fuerat, aut a Stephano in voce
Ἐλαίᾳ, nempe de calculis Minervæ *μωστικαῖς*, iisdemque, rogatu Apol-
linis, omni fide deinceps a Jove adempta. Adde, quod apud Ægy-
ptios, teste Herodoto l. II. c. LXXXIII. Minerva inter ea Numina fue-
rit habitæ, quibus divinationem creditam tradiderint, & oracula apud
eos constituta. Haud mirum proinde a FATIDICA Dea, & inter
Delphici oraculi Præfides habitæ, seu verius *Prudentiæ, quam Poëtico vi-
tu Minervam nuncupavit*, ut de ea loquitur Apulejus de Deo Socratis,
constitutum hic dici *vagam seu augurem Thesiã*; quo illa nempe,
pro ademptis eidem corporis oculis, mentis præstantius lumen, & fu-
tura prospiciendi facultatem eidem inditam testaretur; sive ut Cyrilli hic
verbis utar adv. Julian. l. v. p. 158. *φωτὸς &c. τῷ νοῦν ὃ τῶν τῶν κερδῶν
ἐφ' ἑαλ-*

ὀφθαλμοὶ κατεκφυγάζοντο, *luminis, quod intellectu percipitur, & cordis oculum illustrantis donum.* Haud aliter ac ab Hieronymo ad Abigeanam scribitur Epist. xxxii. quo cæcum eundem consolaretur, *quosdam etiam pueris Philoſophos legimus, ut totam cogitationem ad mentis cogere per- visasem, sibi oculos eruisse;* quodque sequenti Epistola ad Castrutium itidem cæcum, illustrat graviore exemplo, *Jacob, cujus caligaveras acies, & cum interioribus oculis & spiritu prophetali longe post futura prospiceret, & Christum careret de stirpe regia esse venturum, Ephraim & Manasse videre non poterat.* Ut mittam, quod *μαρτυρίαν* seu *divinationem* fieri tradit Jamblichus de Myst. Sect. 111. c. xiv. quum Dii, sicut hæc Minerva Tiresiæ, lumen aliquod prævium in animum immittunt. Adeo ut non eadem hic *vasis* seu *auguris*; qualis insigni Minervæ *manere* existit Tiresias, quæ Sacerdotum apud Hebræos foret ratio; a quo munere, ut corporis aliqua parte cæteroquin mutili seu non ὀλόκληροι, ita etiam inter eos nominatim cæci exclusi Levit. xxii. 22; & quidem juxta Hebræorum magistros, ubi etiam in altero tantum oculo foret cæcitas. Neque vero dispar apud Romanos augurum conditio, quos *αισι- νοῖς & ὀλοκλήρους*, non *mutilos corpore*, sed *integros* esse oportuit; immo quibus ulcus etiam habentibus, interdictum augurari, docet Plutar- chus Quæst. Rom. p. 281. Quod de Sacerdotibus in genere, Hebræorum more, apud Athenienses, & legibus quidem cautum, quarum aliquoties fit mentio apud veteres Hermetogenis Enarratores pag. 88. 197. 297. &c. νόμοι, τὸν ὀλόκληρον ἱερότατον, *lex, ut corpore integro Sacerdotium consequantur;* & gemino eandem in rem p. 241. νόμοι, τὸν σπει- νώδηρον μὴ ἱερότατον, *lex, ut corpore laeso, seu mutilo Sacerdotium non consequantur.* Quod discrimen proinde ea in re inter Athenienses & Ægyptios, qui illud scilicet ὀλόκληροι in eorum Sacerdotibus non exigent, tangit Anaxandrides apud Athenæum l. vii. p. 300,

Τὴν ἱερίαν οὐκ ἂν τοῖς ὀλοκλήροις νόμος

Εἶναι, παρ' ἡμῶν δὲ, ὡς ἴσκειν, ἀπαργαίους,

Sacerdotes quidem hic corpore integros lex fecit,

Apud vos autem, ut ferunt, mutilatos,

seu capite non solum, sed toto etiam corpore rastos & præterea circum- cisos; quales fuisse Ægyptiorum Sacerdotes tradit Herodotus l. ii. c. xxxvii. Quorum postremum tamen apud Hebræos non obstitit, quin ὀλόκληροι eorum Sacerdotes, seu corpore integri, non vero σαρ- τωμένοι haberentur.

V. 123. Γνωσῶταί δι' ἄρνας] Quod primum nempe in augurali disci- plina seu *janis augurii scientia*, ut eam vocat Tullius de Senectut. c. 19. requirebatur, accurata nempe *avium* quæ ad faciendâ auspiciâ idoneæ habebantur, *notitia*: sicuti a Matrone similiter dicitur in parodia Homeri- ca apud Athenæum l. iv. p. 136.

OPNIΘΑΣ ΓΝΩΝΑΙ, ἢ καὶ εὐαίτιμα στίξιδαται,

AVES NOSSE, & *cibus eas auspiciâ pascere,*

non, ut postrema vertit Dalechampius, decanterque & aspiciat il- lis vesci. Nempe quod de Prometheo, qui primus *aves* augurales, quæ

quæ facerent auspicia, & de quo loco paullo post, discreverit, ait Æschylus Prom. v. 489.

καὶ διαίτας, ἦντινα
 "Ἐχὺς ἱκαστοί,
 & *qualem victum seu escam*
Haberent singula,

potius, quam ut ibi Interpres, & *qualem vita rationem quaque haberent.* Unde etiam factum (tanta nempe circa earundem *avium διαίτας* seu *victum*, cura veterum & religio existit) ut Athenis in Prytaneo alerentur *aves* illæ augurales; prout id tradunt Comici Enarratores ad Nubes p. 148. *χρηστέμοι* autem seu *fatidica* eadem alibi ab Æschylo appellatæ, eò loco, quo de hoc Tiresia, ut præstantissimo augure, agi paullo ante diximus, nempe Sept. Theb. v. 25. Νῦν δὲ ὡς ὁ μάντις, ac ubi continuo de eodem additur,

Ἐν ὧσὶ ναυμῶν κὲ φρεσὶν πυρὸς δίχρα,
 ΧΡΗΘΗΠΙΟΥΣ ΟΡΝΙΘΑΣ, ἀψευδῆ τέχνη.
Avibus. & mente dijudicans, absque igne,
 FATIDICAS AVES, *arte non mendaci;*

ac unde *ὀρθόμαντις*, h. e. τὸν ἀληθῆ μάντιν, *veracem vatem* seu *augurem* vocat eum Pindarus Nem. Od. 1. p. 339. alibi autem de Jamo augure Olymp. Od. vi. p. 53.

τόκα μὲν φωνῶν ἀκούω
 Ψυδῶν ΑΓΝΩΣΤΟΝ,
tunc quidem vocem audire
Mendaciorum nesciam.

Nempe quum e *fatidicis* illis, prout eas vocat adducto modo loco Æschylus, avibus, juxta auguralem disciplinam alix, ut vulgo notum, forent *oscines*, quæ ore seu cantu; alix *alites*, seu *præpetes* dictæ, quæ volatu futura prædicerent; alix autem, juxta Festum, in voce *oscines*, quæ & in *oscinibus* & in *alibus* haberentur, quum nempe alix darentur aves, & de quibus agunt proxima Poetæ verba, quæ nullum auspici-um, nec ore scilicet, nec volatu, facere crederentur: inde e lege ejusdem disciplinæ singulas id genus *aves*, quod hic a Callimacho dicitur, nosse probe, earumque naturam, ac inter se discrimina accurate tenere ac dijudicare futurus augur, isque, qualis habitus fuit Tiresias, præstantissimus omnino tenebatur, seu

qui doctus in omni

Nube, salutato VOLUCREM COGNOSCERE Phæbo,

prout nempe de Amphiarao vate ait Papinius lib. vii. vers. 707. Quomodo etiam a Prometheo, ubi repertam a se, & de quo paullo ante obiter, Augurii disciplinam apud Æschylum tradit, dicitur vers. 486,

ὀνοδίας τε συμβόλας,
 Γαμψανύχων τε πῆσιον ἰανῶν σκαθρῶς
 Διαείσ', οἱ τινὲς τε δίκαιο φύσιν,
 Ἐυάνυμοί τε,

signa etiam propter viam,

Tum alatum cum aduancis unguibus volatum accurato

Distinxi, & qui natura dextri,

Et qui sinistri quoque,

ac ut addit, & qua de re paullo ante; quæ circa earundem *avium* vitum, aut in caveis confectum, vel inter se dissidia, spectabant. Et quibus nempe omnibus constabat auguratus apud veteres disciplina, ac auspicioꝝ ratio; quæque proinde iis Minervæ de Tiresia futuro augure verbis. *γναστέται δὲ ἀγνίνας, αὐεὺς αὐτῶν γνῶσκῶν*, continentur; & quidem qui a Dea, uti jam vidimus, *χρηστῆρῶν* seu *fatidica*, eadem hæc omnia sit edoctus. Adeo, ut hisce aperte innuat Callimachus, cœlitus, sive a Deo vim omnem divinandi & auspicioꝝ quidem repetendam; non autem eandem in ipsis auguribus, aut vero in *avibus* sitam, quod postremum statuebat apud Originem Celsus l. 1. 17. p. 222, ut absurdum vero ac insanum refellit Ammianus l. 21. c. 1. *Auguria & auspicia avium, non volucrum arbitrio futura noscentium colliguntur* (nec enim hoc VEL INSIPIENS quisquam dicat) *sed volatus avium dirigit Deus &c.* Quam cordatiorum & Socratis etiam fuisse de auguriis diversam a vulgi opinione sententiam dixerat Xenophon Memorab. lib. 1. pag. 708. Οὗτοί τῃ ᾧ ἀπαραβάσις οἱ τοῦ ὀρνίθου, ἀδὲ τῆς ἀπαρτῶντας ἰδιότητῶν τὰ συμφίροντα τοῖς κωστυμοῖσιν, ἀλλὰ τοῦ θεοῦ ἂν τῶν αὐτῶν σημαίνειν κακῶν ἢ τῶν εὐνομιζῶν ἀλλ' οὐ μὴ πλείους φασὶν ὑπο τε τῶν ὀρνίθων, καὶ τῶν ἀπαρτῶντων, δακτυλίκοις τε καὶ σφαιρίκοις, *existimans enim illi NON AVES, nec alia quæ occursum capiebantur etiam auguria) scire quid ex usu sit iis, qui divinatione utuntur, SED horum opera DEOS illa significare; quod etiam putabat Socrates. Verum maxima ait pars se AB AVIBUS, & ab occurrentibus, vel averti, vel incitari.* Quam in rem etiam anquirat Statius, unde nempe concessum sit avibus futura prædicere, triplicemque ea de re sententiam pandit: seu nempe in primæva rerum creatione, illa principia, a summo Deo sint avibus indita; seu per Pythagoricam animarum post hanc vitam in æra ac in aves migrationem; seu quod aves purissime in ære vivant; nempe Theb. l. 111. v. 482.

mirum unde, sed olim

Hic honor alisibus: supera seu conditor aula

Sic dedit, effusum chaos in nova semina texens:

Seu quia mutata, nostraque ab origine versis

Corporibus subiere Notos: seu purior axis

Aeternique nefas, & rarum insistere terris

Vera docens.

Qua de re autem differit Jamblichus de Myster. Sect. 111. cap. XVI. ut *aves* eas, quarum habetur in auguriis ratio, permoveri dicat, tum a suæ animæ impetu; tum a præside animatus dæmone; tum ab ære; tum a cœli in ærem influxu; & quæ omnia cum Deorum voluntate consentiant, easque *aves* ad id congruenter ducant, quod ab initio Dii præ-

præceperint. Quibus etiam consona apud Apulejum legas de Deo Socratis, ubi nempè id ipsum a dæmonibus, seu mediis inter homines & Deos potestatibus, proficisci statuit, qui nempè præsent vel præpèribus gubernandis vel oscinibus erudiendis, vel vaticibus inspirandis; qua autem cuncta, ut addit, *coelestium & voluntate, & numine, & auctoritate fieri arbitrandum est.* Quod tamen postremum, citra illud dæmonum in gubernandis avibus earumve auspiciis, seu ullam mediarum inter coelura ac terram potestatum operam ac ministerium, referunt veteres Græcorum Poetæ ac Theologi, ubi id genus *avium* auguralium meminerunt, Homerus, Æschylus &c. sed tanquam proxime a summis ac coelestibus Diis, Jove, Junone, Apolline, Minerva immissarum; quæque inde eorum ministri ac nuntii vocantur, ut apud Porphyrium *sup. Alex.* l. III. p. 255; & sicut circus, accipitris genus, Apollinis ἀρχαῖος apud Homerum pridem dictus Odys. O. v. 525. Unde etiam de avibus in genere futurorum nuntiis ait Euripides in Jone v. 179.

Τὸς θεῶν ἀρχαῖοτας φήμας

ὄντοισ,

Quæ Deorum annuntiationis voces, seu voluntatem, Heminiibus.

Quibus accedit etiam doctissimus Poetarum Virgilius, apud quem supplex & anxius de futura sui & suorum sede Æneas, Apollinem Delium invocans, ait,

DA, Pater, AUGURIUM, atque animis illabere nostris,

ac ubi Servius, AUGURIUM enim est exquisita DEORUM VOLUNTAS per consultationem AVIUM & signorum. Aperte quoque eam in rem dixerit apud Tullium Quintus frater, ut nempè totum hunc *avium* in auspiciis motum ac significationem, Diis coelestibus, nulla intermediarum dæmonum seu geniorum, quorum frequens adeo sequentis ætatis exiit in Platonicorum scriptis sermo, mentione adhibita, unice adscribat de l. I. cap. CLVIII. *eademque officis in AVIBUS digna mens, ut tum hinc tum illinc volens, alites tum in hac, tum in illa parte se occultans; tum a dextra, tum a sinistra parte cavant oscines.* Quibus consona aut eam in rem magis adhuc notabilia tradit idem Tullius de Legib. l. II. c. XIII. ubi ex eo, quod detur, *summas esse Deos*, mundumque ab iis regi, eorum benignitatem humano generi consulere, & posse nobis, quod addit, *signa rerum futurarum ostendere, non video cur esse divinationem negem.* Quamquam eadem alibi, nempè Academicorum more, secundo de Divinatione libro impugnat adeo, ut nihil divini in auspiciis agnoscere videatur, nihil non fortuitum ac incertum; censeatque proinde, neque injuria, apud Romanos jus augurum divinationis quidem opinione principio constitutum, sed postea Respublica cassata conservatum fuisse ac retentum, de Divin. l. II. c. XXX. Ex iis tamen a Tullio ante memoratis, nempè alitum volatu, & cantu oscinum, iisque, quæ inde capiebantur, significationibus ac notis, pendebat illa *avium*, quæ Tiresiz hic incumbere dicitur, *notitia*, & prout alibi

alibi ait idem Cicero l. vi. Epist. Famil. vi. *non igitur ex ALTIS INVOLATU, nec e CANTU sinistro OSCINIS, ut in nostra disciplina est, nec ex tripudiis solstiniis aut soniviis, tibi AUGUROR.* Cujusmodi autem aves quarum in augurii ratio habebatur, tum propria, alioquin iis significatione, ἔρπιδες, ἰωνοί, tum ὄδιος, ἐνόδιος, item σύμβολοι a Graecis dicitur; quae nempe non occurru solum seu propter viam, sicuti apud Horatium l. iii. Od. xxvii. obvia forte praegrans canis, aut rava seu rufa lupa; aut foeta vulpes; aut serpens; sed alia quacunque ratione, ut pullorum passu, & tripudio illo, de quo modo augur Cicero, solstimo, omen aliquod improvisum portenderent. Unde apud Aeschylum Agam. v. 164. ἔρπιδων ὄδιων, de duabus aquilis dicitur, quarum ille narrasset ostentum; ac inde ὄδιος de ipsa vaticinandi arte alibi in eodem dramate occurrit, nempe ubi ad fatidicam Cassandrae ait Argivorum senum Chorus v. 1163.

Πόθεν ἔρπιδες ἔχουσ θρασυίας ΟΔΟΥ;

Unde praecpta divinationis VIÆ seu ARTIS habes?

ac unde lucem mutuatur Sophocles Oedip. Tyr. v. 318. ubi ab Oedipo ad hunc augurem Tiresiam dicitur,

μὲν ἈΗ ΟΙΩΝΩΝ Φύσιν,
 μήτ' ἰς τιν' ἄλλω ΜΑΝΤΙΚΗΣ ἔχουσ ΟΔΩΝ,
 seu AB AVIBUS vaticinationem,

Sive quam aliam habes, DIVINATIONIS VIAM seu ARTEM.

Et similiter de Amphiarao augure agens, Oedip. Col. v. 1378. ἀρχὴν δὲ ΟΙΩΝΩΝ ΟΔΟΙΣ, primas avium augurii seu vaticinandi arte ferens. Prout itidem vocem viam adhibere observo Tullium de Divin. l. i. c. xxxviii. ubi Stoicorum de hisce divinationibus sententiam explicat: *Non igitur sunt Dii, nec significans futura; sunt autem Dii, significant ergo. Et non se significant, nullas VIAS dant nobis ad significationis scientiam; frustra enim significarent, nec se dant VIAS, non est divinatio; est igitur divinatio.* Quo sensu proinde Aeschylus seu apud eum auguralis artis inventor, ut vidimus, Prometheus discrevisse se augurii symbola ait, adducto ante loco ἐνόδιος τε σύμβολοι, utraque scilicet voce augurali, sicut σύμβολοι ἔρπιδων, dixit Aristophanes Avib. p. 575, de augurio, quod e signis, ut ibi eruditi Critici, sive ex occurru avium, capiobatur; & cuiusmodi σύμβολοι alibi vocantur, ab eodem Aeschylo Agam. v. 147. τερπνὰ τέτων Ἀστὴρ σύμβολοι, jucunda harum signa exigit, nempe ex oblato geminarum aquilarum omine. Quamquam σύμβολοι in auguriis veterum fuerint etiam dicta, quae non adeo ex avibus, aliarumve animalium occurru; quam e fulgure, tonitru aliisque id genus θασημεύσις, petita; quaeque inde ab auguribus itidem capiobantur significationes rerum futurarum, & cuiusmodi οὐραίσματα σύμβολοι dixit Homerus Iliad. B. v. 353. sed qua de re opportunius ad ipsum Aeschylum, seu adducta modo ejus verba; ἐνόδιων τε σύμβολων, a nobis agitur. Quam autem potissima χρηστέλιον, de quibus hic Callimachus, avium ποσιτία, ex eundem species, voce, ut e Festo & aliunde liquet augurali, pendet, ac prout in auguriis avium spectare, juxta Varronem de LL. a Ro-

[Rr] manis

manis olim dictum, ita de eodem augure Tiresia, ut dudum artis illius eximie gnaro, dixit Euripides Bacch. v. 287. Σκοπεῖν πτερωτῆς, *spicere* nempe seu *observare* (non ut ibi Canterus *spiciare*, erat enim cæcus Tiresias) *alites*; ac unde Δάκων ὀρνιθοσκοπεῖον, *sedem augurii* insidere idem apud Sophoclem dicitur Antigon. v. 1012; seu, ut de eodem Pausanias l. x. p. 565, *ἰατροσκοπεῖον* τὴν Τειρεσίαν καλεῖσθαι, *quod Tiresia auguraculum*, ut illud vocat Festus, *diciunt*: & prout Athenis itidem ad ὀρνιθοσκοπεῖον, augurem nempe confutura, profecta dicitur morosi cæjurdam adolescentis mater, apud Theophrastum πρ. Δοξ. Unde etiam voce *servare* eam in rem usus, pro *observare* nempe seu σκοπεῖν, Lucanus l. 1. v. 601.

Et doctus VOLUCRES augur SERVARE sinistras:

ita enim cum editi, tum scripti omnes, cujusmodi plures olim juvenis consului, (dum auctore ejus rei & auspice, Domino tunc & Patrono, CAROLO LUDOVICO Palatino Octoviro, de nova splendidaque illius editione cogitarem) hujus Poetæ libri. Nempe quomodo non oculis, sed *auribus* & *mente*, aves augurales dijudicasse dicitur, adducto paullo ante apud Æschylum loco, idem hic Tiresias; a filia nempe, ut ibidem notant præsci ejus Enarratores, (nempe ad Sept. Theb. v. 25.) de genere scilicet, numero, a dextris aut a sinistris volatu carundem avium edoctus; quæque insuper tradita de iisdem σημῶσι, in tabulas, idque consulendæ memoriæ, augurales, & quas κλίμας appellarunt, continuo fuerant relata. Quorum istud ab eodem Tiresia memorari videas apud Euripidem in Phœnissis, ubi ille ad filiam viæ ducem, & quam inde paullo ante *oculum suum* dixerat ἰφθαλμὸς εἶναι, ait v. 845.

ΚΛΗΡΟΥΣ τὴ μοι φύλασσι παρῆναι χεῖρῶ,

Οὐκ ἔλαβον, ἰατροσκοπεῖον ὈΡΝΙΘΩΝ ΜΑΘΩΝ,

Serva mihi TABELLAS vaticiniorum, virginis manus,

Quas accipit, auguria AVIUM EDOCTUS.

ac ubi veteres Grammatici, οἱ γὰρ ἰατροσκοπεῖσι εἰς δὲλοις ἐσημαίνοντο τὰς πτήσεις, *augures enim in tabulis notabant volatus*. Quo sensu etiam κλίμας adhiberi ab eodem Tragico patet Hippol. v. 1057. *Oscinium* autem sive earum *avium*, quæ ore seu cantu auspiciam facerent, voces aut sonos eidem Tiresiæ, quamquam cæco, audire ac *dignoscere*, utrum scilicet boni an mali ominis iidem forent, *auribus* utique ac *mente*, ut de eo paullo ante Tragicus, facile licuit. Unde idem de se ait apud Sophoclem Antigon. v. 1014.

Αγνοῦντ' αἰκίω φθόγῳ ὀρνίθων,

Ignorant audio loquelam avium &c.

ac dein v. 1034.

Οὐδ' ἔστις ἐυσήμους λατρησοῦδ' εἰ βούλῃ.

Neque avis faustus sonet voces;

& sicuti voces avium edoctos eundem Tiresiam & Melampum, Porphyrus tradit πρ. Αποχ. l. III. p. 246. Immo unde eam facultatem Tiresiæ, purgatis illius aurium meatibus, a Minerva inditam, ἀπείρω Ὀ-

ΝΙ.

ΝΙΘΩΝ φωνή ποιήσασα συνέωσι, cuiusque omnium avium loquela insipientem fecisse, testatur Apollodorus l. III. c. VI. immo qui auspiciam avium Tiresias invexisse a Plinio dicitur l. VII. c. LVI. Adeo, ut vel ex hisce facile liqueat, quod Ciceroni ab illius auguralis disciplinæ cultoribus regi tum potuerit; ubi inter alia, quæ contra omnem auguratus ex avibus aut aliunde petitam divinationem disputat, ait de hoc cæco Tiresia Divin. l. II. c. III. *aut nescio, qui ille divinum, si oculis captus sit, ut Tiresias facit, posset, qua alba sunt, qua nigra dicere?* Immo quibus licuisset ea insuper opponere, quo ab eodem Tullio, pro divinationibus id genus, Academicorum ut dixi, more, differente, dicta fuerant l. I. c. XXXII. *pars avium, qua est rationis & intelligentia particeps, eam tum maxime vigere, quam plurimum absit a corpore.* Immo prout ab eodem Tiresia, non jam ex avium volatu, sed ex evocatis a filia, itidem vate, manibus auguria, seu, de futuro itidem inter Argivos bello, omnia captante, quasi non mentis solum, sed oculorum, quo repente foret is illustratus lumine, eadem coram videre dicitur, apud Statium Theb. l. IV. v. 583. &c.

desiste canendo,

Nata, ais, externa satis est mihi LUCIS; inertes

Discedunt nebula, & vultum niger excuit æer.

Umbrafus, an supero me missus Apolline complex

Spiritus? en VIDEO quacunque AUDITA.

Ibid. *ὁς αἰσιος*] Quod primum utique in hac, quam a Pallade dicitur edoctus Tiresias, avium *noctia*, seu augurali disciplina requirebatur: accurata nempe earum avium, quæ lætum facerent auspiciam, cognitio, & quales vulgo apud Græcos, ut notum, αἰσιος sunt dictæ. Unde αἰσιος ὄρνις de ipso *felici augurio*, ut apud Sophoclem Oed. Tyr. v. 51, & Grammaticos ibidem, ΤΟ ΑΙΣΙΟΝ ΔΙ ΚΥ ΑΠΑΙΣΙΟΝ, ἐπὶ τῆς ὀρνίθων μαρτυρίας, h. e. αἰσιος autem seu *faustum*; & ἀπαίσιον, *infaustum*, dicuntur de vaticiniis ex avibus seu auguriis, ut apud Euripidem Iphigen. Aul. v. 607, ac alibi. Ita etiam *καίσιον* pro *fausto*, & ἐκαίσιον pro *infausto* omine apud Dionem legitur l. XXXVII. p. 67. Eadem proinde *fausta aves*, seu αἰσιος vel *καίσιος ὄρνις*, quæ vulgo δειξίος, item καλοί, ut apud Euripidem in Ione v. 1333, αἰωνῶν καλῶν, *bonis avibus*, eademque ἀγαθοί apud Plutarchum in Numa p. 64, ac ὀδίοι etiam subinde, de qua voce paullo ante, sunt appellatæ. Ita Hesychius, ὀδίοις αἰωνῶν, αἰσιος, & prout apud Æschylum conjunguntur Agam. v. 104,

Κυραῖος ἔμμι θροσὶν ΟΔΙΟΝ κατῶ

ΑΙΣΙΟΝ αἰδράν,

Potis sum enarrare visum feliciter imperium

Auspiciam virorum;

ubi nempe Choro agitur de fausto duarum aquilarum augurio, geminis Atridis, Græcorum ad expeditionem Trojanam profectis ducibus, ostensa, ac apud Pindarum similiter Nem. Od. IX. p. 408, de infausta Argivorum ducum contra Thebas expeditione, ΑΙΣΙΑΝ ἢ καὶ ὀρνίθων ΟΔΙΟΝ, *non per faustarum avium viam*, h. e. infaustis avibus, juxta il-

[Rf 2]

lud

Iud nempe quod de felici ardore, Ulyssi aliisque Græcorum optimatibus, dato a Minerva propter viam augurio, dixit Vatum Parens Iliad. K. v. 274.

Τῶν δὲ Αἰεῖων ἄντι ἰσχυρῶς ἰγγυῶς Οὐραίου,

Illis autem FAUSTAM *missis Pallas ardeolam*, PROPTER VIAM. Et sicuti ad superiora Callimachi verba, *συμβόλαις τε τέρμβαις* dici vidimus, de avibus auguralibus, seu signis tam faustis quam infastis, quæ ex earundem volatu, cantu, occurso, aut repentino alio casu caperentur; inde etiam *ἰσχυρῶς αἰεῖαι*, *fausti omnis aves* appellatæ: prout notant veteres Grammatici ad Sophoclia locum paullo ante adductum Oed. Tyr. v. 51. nempe *ἀπαισίαι ὄρνιθες, αἰ δυνεῖσιν αἰεῖαι*. Αἰεῖοι δὲ τὸ εὐαῖσιος, ὡς ΕΥΣΥΜΒΟΑΟΙ, καὶ τὰ ἀγαθὰ τρυφεῖν ἀλλήλους, h. e. *Αἰεῖται aves mali omnis*; Αἰεῖοι autem in contrarium, tanquam quæ ΕΥΣΥΜΒΟΑΟΙ, & *fausta edentes signa*. Unde eadem voce *ἰσχυρῶς αἰεῖαι* pro *fausto*, usus est Æschylus Suppl. v. 709. & sicut *ἰσχυρῶς αἰεῖαι* dicuntur itidem de *faustis* avium auguralium *visibus* apud Sophoclam loco paullo ante adducto Antigon. v. 1304. ac apud Statium Theb. l. 111. v. 493, *avium volucris* BONA MURMURA *lingua*. Sic a Romanis *præpetes* leguntur, non de *alitis* solum in genere, quæ de re supra, sed de avibus boni ominis dictæ; quales, ut de iis Gellius l. vi. c. vi, *aut opportune prævolant, aut idoneas sedes capiunt*; juxta nempe illa Ennii de *fausto* Romuli augurio apud Tullium de Divin. l. 1. c. XLVIII.

Cedunt de caelo sex quatuor corpora sancta

Avium, PRÆPETIBUS sese, pulcrisque locis dant.

Unde etiam Servius ad Æn. l. 111. v. 361. & l. vi. v. 15. *Præpetes enim aves sunt boni augurii, seu αἰεῖαι*. Festus autem, *præpetes aves quidam dici ajuat, qui secundum auspiciam faciunt, prætervolantes*; *μοκ, ceterum Poeta promiscue OMNES AVES ita appellans*; nempe tam quæ hic dicuntur *αἰεῖαι*, quam *ἀπαισίαι*, vel *ἰσχυρῶς αἰεῖαι*; aut de quibus *μοκ*, quæ nempe nullam dabant augurii significationem, prout hoc postremum Virgilii exemplo ac auctoritate, de Dædalo dicentis Æn. l. vi. v. 15. *Præpetibus pennis* &c. tuetur Gellius d. l. lib. vi. c. vi.

Ibid. *ὄρνις πέρουρα* "Ἠλιθα] Nempe, quod bene jam animadvertit Vulcanius, alterum illud avium genus hic tangit Callimachus, quarum nulla in auguriis capiendis ratio habebatur. Neque enim quævis aves augurales, seu e quarum *volatu*, cujus hic mentio, aut *cantu*, vel alioquin *occurso*, auspicia fierent; sed quarum eam in rem exstant peculiare & collectæ multorum annorum memoria, sicut ait ea de re Tullius, observationes; eæque accurate ac sigillatim in augurales commentarios relata. Quales nempe (ut nunc de aliis gentibus fileam, quas auguriis plurimum deditas, Arabas puta, Phrygas, Cilices, Pifidas, additaque etiam ejus rei ratione, e Tullio, aut aliunde, paullo post adhuc dicetur) aquæ veteres Græcos haud minus ac apud Romanos, existitisse, vel unus docebit Galenus ad Hippocratem de Acutorum Victu Comment. l. Sec. xli. p. 41. T. 11. ed. Basl. Ibi enim Græci *ilias* auguris meminit, qui ab eodem Galeno, de *anathallis* circa *avium* *vola-*

volatum consultus, testes eorum, quæ idem augur rogasset, & quorum auctoritate nitobatur, ei continuo adduxerat, Apelletis, Athenæi, Chæremonis, Artemidori, Phocæ, aliorumque *διωνυσίου εὐδοξίου βέλγυς, celebratum augurium libros*; & qui proinde augur, ut ibi additur, *τὸς ἰδοῦσάτους ΤῶΝ ΟἰωνιστῶΝ μάλιστα περιχόμενος*, ἢ *τι μᾶλλον ἢ ἈΣΙΟΠΙΣΤΟΣ*; *vestis adductus AUGURUM celebratissimos, eo magis FIDE DIGNUS*, Galeno iudice, *habebatur*. Et quamquam id discrimen, ut observo, inter exterorum & Romanorum auguria tangat, agens de Regis Dolotari auspiciis augur ipse Cicero de Divin. l. 11. *sect. xxxvi. omnibus VERE avibus utuntur, nos admodum paucis*: haud omnes tamen *aves*, (quod vel ille locus arguit, hic autem Callimachi aperte declarat, aliusque insuper antiquioris adhuc Auctoris, nempe *Æschyli*) in Græcorum auguriis observabantur. Insignia utique eam in rem gravissimi illius Tragici verba, apud quem, & de quo jam ante, Prometheus, repertam a se omnia auspicioꝝ rationem tradens, distinxisse se accusatè docet; primo *aves* illas, & quæ ex inopino occursum, aliisve certis signis, omen aliquod portendebant; quasque ibidem vocat, uti ea de re jam ad superiora Poetae verba, vidimus, *ὄνομαστος τε τυμβόλυς, deinde volatam, non avium rursus in genere, sed γαμψοπέλαγον, seu cum aduncis unguibus; quæve insuper ex his a dextris nata, aut a sinistris volarent, ἢ αἰεὶς τῆ δέξιαι φύειν; Εὐνοίμοι τε*. Quibus utique certarum avium, non vero omnium, habitant apud Græcos in auguriis rationem liquet. Quamquam & illud de Romanorum auguriis; seu vetus Collegii augurum decretum memoret Tullius de Divin. l. 1. *sect. xxxv. OMNEM AVEM tripudium facere posse*. Et ad quod proinde alii simile decretum respexit forte Servius ad *Æa. l. 11 v. 398*. ubi quum dixisset *cygnos*, cuius auspiciam refert ibi Virgilius; inter augurales aves non inveniri, usque in auguralibus commentariis nomen eorum existare, addit, *sed in libris reconditis lectum est, posse QUAMLIBET AVEM auspiciam adestari; maxime, quia non possentur*. Hoc enim interest inter *AUGURIUM & AUSPICIUM*, quod *auguriam & petitur, & CERTIS AVIBUS ostenditur: Auspiciam QUAMLIBET AVI demonstratur, & non petitur*. Quod ipsum tamen species auguriis est. Idem vero dixerat paullo ante, nempe ad v. 393. *IN AUGURIIS autem consideranda sunt non solum AVES, sed etiam VOLATUS, ut in prætoribus, & canes, ut in oscinibus; quia NEC OMNES; nec omnibus DANT AUGURIA*. Idem vero vidimus in Græcorum auguriis locum etiam habuisse, ut nempe non omnes, sed certæ etiam apud eos *aves* darent volata omnia; ac proinde quod hic a Poeta dicitur, alix forent *aves*, quæ *volata* nullam darent alicujus augurii significationem, sed qui foret plane *irritus, & sine signo, ἀσίμωτος* seu *ἀτίμητος*. Quomodo etiam hæc postrema voce vocari videas ab Aristophane ejusmodi avem, quæ nullum daret augurium, Avib. pag. 548.

*Ὅρου ἀσίμωτος ΠΕΤΟΜΕΝΟΣ ΑΥΕΚΜΑΡΤΟΣ,
Avis considerata VOLANS SINE SIGNO,*

[Rr 3]

ubi

ubi Critici, ἀτίμηματ' ὄντα σαρπίαν ἀγ' THE ΠΤΗΘΕΩΣ ΟΥΚ ἐπαφαιών, h. e. tanquam signum VOLATU NON EDENS., id ipsum nempe, quod hic a Callimacho dicitur, οἷσι πέτονται ἄλιθα, aves, quæ frustra volant. E corvo autem & columba, emissis ex Arca Noe, ad explorandum terræ statum, emanasse ad gentes, Græcos maxime ac Romanos, a Japhet Noë filio oriundos, illam e volata certarum avium seu augurii disciplinam, statuit in editis nuper ad Genesin adnotatis vir doctissimus Lud. Capellus. Quod confirmare equidem posset, emissis similiter, e Deucalionis Arca, eundemque in finem; ut viderunt jam alii, columba, & cujus facta a Plutarcho de Solert. Animal. p. 968. mentio. In quem censum venit insuper haud abfimile, ut præterea observo, emissæ itidem e navi Argo alterius columba augurium; quo de felici per Symplegadas transitu, periculum facerent Argonautæ; ut ea de re Apollonius Rh. l. 11. v. 328.

ΟΙΩΝΩ δὲ σαρπίαν ΠΕΛΕΙΑΔΙ περιήσαντι,

Ergo prima AUGURALI COLUMBA tentata.

Et quo referre insuper licet, quod Prometheus Deucalionis pater, Japeti autem filius, apud Græcos fuerit habitus; idemque etiam, prout ante ex Æschylo vidimus, ut haruspicinæ, ita auguralis quoque, quæ ex avium auspiciis petebatur, artis inventor. Quibus etiam aliisque, de quibus mox, inductus, id pridem ad Æschylum observaveram, de arcessenda nempe ex illo Noë, corvum & columbam, ad explorandum terræ statum emittentis, facto, prima auspiciorum inter gentiles origine. Antiquissimam certe fuisse inter alias gentes, & diu antequam eadem apud Græcos Romanosve invaluisset, augurii ex avibus disciplinam, vel inde liquet, quod de Baalamo Madianitarum augure, (quæ de re præter alios videri potest Philo de vita Moïsis. l. 1. p. 643.) inter alia dicitur Num. XXI V. ac prout verba Hebræa itidem sonant, in versione seniorum, ἐκ ἰεροποιήτων ἡμετέρων τὸ ἱσθὸς ἡμετέρων ἐστὶν ΕΥΝΑΝΤΕΒΕΙΝ ΤΟΙΣ ΟΙΩΝΟΙΣ, non iuris, sicut consuetum ei erat, IN OCCURSUM AUSPICIIIS; quin paullo ante ab eodem augure cap. XXI II. 23. quasi fidem ipse, ut ea de re Origenes adv. Celsum l. 17. p. 227. voluisset auguriis derogare, dictum, ΟΥ ἢ ΟΙΩΝΙΣΜΟΣ ἐστὶν ἰακώβ' ἐνὶ μαρτυρίᾳ ἐστὶν Ἰσραὴλ, non est AUGURIUM in Jacob, nec divinatio in Israel. Nempe juxta illud, quod a Deo fuerat Israelitis vetitum Levit. XXI. 26. Οὐκ ΟΙΩΝΙΕΙΣΘΕ, ἢ ὈΡΝΙΘΟΣΚΟΠΗΣΕΣΘΕ, non augurabimini, neque auspicabimini, seu juxta alias versiones antiquas, neque ominemini: more nempe augurandi apud vicinas gentes recepto, Arabas, Madianitas, Syros, aliosque. Quibus adnumerandi etiam Chaldæi, de quibus ait Cyrillus Glaphyr. in Genes. l. III. pag. 71. F. 1. Χαλδαῖος ἦν ἰσθ' ὁ, καὶ ἐν ὑπολήψει χριστοῦ ἢ ἀλφάβητος, παντεδὸς περιεργάζεσθαι λαπῆς ΤΩΝ ὈΡΝΕΩΝ ΤΑΣ ΠΤΗΣΕΙΣ, Chaldæi mos erat, & quidem cum bona & irreprehensio profecto, AVIUM VOLATUS accurate observare. Immo prout ad illud 1. Reg. 17. 30. ubi Salomonis sapientia major omnium Orientalium sapientia dicitur, ab Hebræorum magistris, id de siderum cælestium peritia, & divinandis ex avibus, ac in auguriis exercitacione, qua omni-

bus

bus Orientalibus præcelleret Salomon, intelligendum traditur. Unde etiam de Abrahamo a Juliano Imp. dictum refert Cyrillus adversus eundem Julianum l. x. p. 356. & 358, eum nempe Abrahamum *augurii fuisse imperisse deditum, διορίζετο δι' μεγάλως*, habuisseque domus custodem *συμβολικὸς* seu *conjectorem*. Quod abunde evinci ibidem contendit Julianus, e verbis Geneseos xv. 5. &c. ubi a Deo eductus foras Abrahamus dicitur, jussusque cælum respicere, ac stellas numerare: & mox, præter juvencam; capram & arietem, eademque animalia per medium ab eo divisa, turturem & columbam adsumere, aves autem hæc non dividere: descendisse vero aves, carnivoras nempe, supra divisores, ac juxta eas Abrahamum confedisse: prout nempe postremam vocem *אֵשׁ*, quasi a *אָשׁ* *federe* reddunt ibi seniores, quam per *abegisse* explicant alii veteres Interpretes. Sed qua de re seu præpostera ac adulterata a Juliano hujus, quæ Abrahamo contigit, visionis interpretatione, videri potest ibidem Alexandrinus Antistes; & ad quem, (cujus nempe illud opus e prelo, una cum *τῷ παραβάτῳ* operibus, nobis auctoribus, jam est emissum) opportunior adhuc agendi nobis erit locus. Ut hoc duntaxat addam, haud mirum a Juliano, disciplinæ illius auguralis antiquitatem ac dignitatem eo nomine ibidem obtendi & jactari, qui, ut de eo ait, admirator ejus alioquin & gentilis itidem Ammianus l. xxi, c. 1. *extra rimabatur assidue*, AVESQUE SUSPICIENS, *præscire festinabas accidentium finem: sed responsis. ambiguis & obscuris hærebas futurorum incertus*. Quum cæteroquin id, quod paulo ante dictum de antiquo auspiciorum seu auguralis ex avibus disciplinæ apud veteres Arabas vicinasve gentes usu, firmet abunde Tullii testimonium, qui de Divin. l. 1. c. xli. Arabas, ac præterea Phrygas, Pifidas, Cilices, avium significationibus plurimum obtemperasse memorat; additaque ejus rei causa, quod passim pecudum maxime uterentur, campos & montes hyeme ac æstate peragrantes, ac *præterea facilius CANTUS avium & VOLATUS notaverunt*. Quod statuit etiam Theodoritus, a quo *Εἰρη. Serm. 1. p. 467.* dicuntur, *Ἀραβὶς καὶ Φρύγες ἀιωσκοπικὴν ἰσχυροῦσαν ἀρχαίαν*, Arabes ac Phryges avium observationem, seu auguralem artem, *primi invenerunt*. Unde etiam de Apollonio tradit Philostratus in ejus vita l. 1. c. xiv. eum Arabum more, voces avium, e quibus auguria captarent Arabes, edoctum; & quod de iisdem ac Apollonio refert etiam Porphyrius *πρ. Αποχ. lib. 111. p. 246.* Adeo, ut ex iis, quæ hic a Callimacho traduntur de Thebano Tiresia, Cadmo, uti de eo mox adhuc supersite, ex *avium volatu* auspicia edocto, & futura prædicente, haud immerito statui posset, e Phoenicia ac Syria Arabibus contermina, eandem artem auguralem in illam Græciæ partem, ubi Thebæ a Phoenicibus conditæ ac inhabitatæ, primum illatam; aut pluribus ac certioribus, seu quæ pro talibus habitæ, observationibus confirmatam; ibique inde plurimum, ut ex aliis veterum de Tiresiæ auguriis & oraculis narrationibus liquet, immo prout de inventis ab illo, sicut jam e Plinio ad superiorem notam vidimus, *auspiciis avium* dictum constat, invaluisse. Unde inter eas etiam

hujus disciplinae observationes ac notas, ea potissimum exstare debuit, quæ ex *avisum* natura ante omnia petebatur; quæ nempe ex illis avibus, vel *auspicata*, seu quæ alicujus augurii significationem darent, vel quæ *frustra*, ut hic a Callimacho dicitur, *volarent*, *ὡς πτεροῦν ἔλαθα*.

V. 124: Πόϊον ἐκ ἀγαθῶν πτεροῦς] Quarum nempe avium, non jam *faustus* foret seu *avisus*, vel *irritus* seu *ἰλιθῶς*, de quibus duobus modo actum, sed *ἀπαισῶς* seu *infaustus* omnino *volatus*; & quæ tria discrimina tenere ac nosse accurate futurus augur Tiresias teneretur: hanc rem totam ei scilicet declarante *fasidica*, uti dictam eam vidimus, *Μίνωρον*. Ut proinde *alites* sive *præpetes* dictas a Romanis aves dignoscere idem continuo debuerit; quæ nempe *volatus* auspicia facerent, & quales ferme e *γαμψοπέχων* genere seu *cum adansis unguibus* apud Græcos exstitisse, jam ante ex antiquo Græco Auctore, eaque de re agente Æschilo vidimus. Id quod crebra insuper ac obvia *aquilarum* & *accipitrinum* in illo ipso Tragico, ac aliis antiquis Græcorum monumentis, sicut *vulturum* etiam (quorum nempe lætum fuisse Herculi, ubi se vultur ei obtulisset, auguriam, autor est Herodotus Ponticus, teste Plutarcho in Romul. p. 23. pro infausto autem apud Stacium legitur Theb. 111. v. 508.) exempla abunde comprobant. Unde *αἰετός* etiam, pro *augurio* apud Theocritum dicitur, Idyll. xxvi. v. 31.

Ἐν Διὶς Αἰγυῖοχος τιμῶν ἔχει ΑΙΕΤΟΣ ἔρῳ,

A Jove Ægida tenente honorem obinos has AQUILA, seu *as-*
tum est hoc augurium,

illud nempe, de quo agitur, sequenti versu, ac ubi nulla ceteroquin, nec in toto illo Idyllio, *aquila* fit mentio. Neque dispar hic Romanorum ratio, apud quos *alites*, quæ, ut de iis ait Servius ad Æn. l. v. v. 394. VOLATU auspicia faciunt, *buteo*, *sangualis*, *immisillus*, *aquila*, *vulturinus*; ac, ut similiter de iis Festus in voce *alites*, eodem vero eodem *γαμψοπέχων*, seu *uncungues*; *buteo* enim ex *accipitrinum*, *sangualis* autem & *immisillus* ex *aquilarum*, ut de iis suo loco idem Festus alii-que, genere. Quamquam & ex eorundem *γαμψοπέχων* alie etiam farentur aves, quæ non *volatu* adeo ac proinde *alarum* motu aut clangore, quam *cantum* auspiciam facere credebantur; sicuti non apud Romanos solum, quod obvium est, & quæ de re adhuc infra, sed apud Græcos inter augurales aves relatæ itidem *picus*, *corvus*, *corvus*. Unde hæc postrema, ut obiter id tangam, Junonis nuntia apud Apollonium Rh. occurrit l. 111. v. 930: sicuti *crex*, *Minervæ*, teste Porphyrio sup. Anox. l. 111. p. 255: sacra, eademque nubentibus, ut de illa avi Hesychius; augurali. De *picus* autem & *corvus*, auguralibus itidem inter Græcos hæc minis ac apud Romanos avibus, vel *fidem*, ut obiter hoc addam faciet Theophrastus, & de quo loco paullo post Hist. Pl. l. ix. c. 1x: itaque, quod de *corvorum* auspicio in expugnanda Jaleso, memorat Athenæus l. viii. p. 360; aut quod de Phocione tradit in ejus vita Plutarchus, eum ad bellum accinctum, crocitantibus corvis, arma continuo deposuisse. Unde etiam *καρῆς γῆς καὶ νεφέων*: *στρουθῶν*,

cor-

*cornicis. vero quae corvus augures dicuntur a Porphyrio in P. Awey. l. 1111 p. 249. qui nempe ex earundem avium cantu, vulgo enim illae inter oscines, auspicia, ac leta quidem faecio credebantur. Quod de corvo non solum & aquila, sed de noctua etiam, quae e *καρποφωγῶν* itidem genere, ut secundis avibus, observat, ubi non faustas, sed infaustas tantum aves, omina tum portendisse tradit augur. Melampus apud Papium, Theb. l. 1. v. 506,*

*Non corvus obscurus tripodum, non fulminis ardens
Vestis adest, flavaque sanctorum AVIS UNCA Minerva,
Non venis auguriis melior:*

de infaustis vero, quae tum volitarent, ac sinistrum omen rapinis vel stridore facerent, continuo addit:

*quin VULTUR, & alris
Desuper ACCIPITRES exultavere rapinis.*

MOX:

*Nocturnaque gemitus striges, & feralia BUBO
Dapnae saevis;*

peout nempe apud Romanos, teste Plinio l. x. Sect. xvi, foret BUBO funebri & maxime abominando publicis praecipue auspiciis. Ex iis vera alisibus, quae non canis adeo aut rapacitate, quam ipso volatu darent auguria, continuo doctus iri Titestas hio dicitur, quorum ala non fausta, quid portenderent. Haud leve enim auspiciam in alarum motu statuebant augures. Adeo ut haud frustra id de futuro augure, fit hio a doctissimo haud minus ac oculissimo Poeta monitum: neque opus proinde fuerit, ut cum crudelissimo Vulcanio, circumlocutione hic usum Callimachum, & qui instrumentum volatum, pro ipso volatu acceperit, continuo statuerent. Unde etiam augurandi disciplinam, a Phrygiis profectam tradens Gregorius Nazianzenus Orat. 1. ad Jul. Iulianum. p. 100, utrumque unde id genus aves auspiciam ederent, tangit *Φρυγῶν τῶν ἀρχαίων περιεργασμένοι δεξιῶν ΠΤΗΣΙΝ τε καὶ ΚΙΝΗΜΑΤΑ*, a Phrygiis, qui primi avium VOLATUS AC MOTIONES observarunt. Ita ab Euripide, de divinationibus, quas haruspicina & augurii disciplina subministrarent, dicitur Jon. v. 377:

Φρυγίαι μάλα, ἢ ὈΚΙΜΩΝ ΠΤΕΡΩΙΣ.

Mutationibus avium, aut per AUGURIA ALARUM,

& similiter de haud uno vaticiniorum genere agens Propertius l. iv. Eleg. vi.

Aus si quis MOTAS cornicis fuserit ALAS.

Hinc *πτερόν* de augurio a Sophode dictum Oedip. Col. v. 98. *πτερόν* est *πτερόν* *πτερόν*, sedam a vobis augurium; & ab Aristophane Avib. p. 603. *τὰ πτερά* *πτερόν*, ala divinatorica, & prout ibi ab eruditio ejus Enarratoribus dicitur, *νοστήσαν*, καὶ *αἰτιῶν*, καὶ *τῶν λογίων*, *κοινῶν*, *ἀγαθῶν*, & *ἀλιάρων* alitum. Neque vero unius erant generis, quae ex alis id genus avium ac earum *πτερόν* observabantur ab auguribus. signa & notae, quibus an fausta vel infausta forent omina, ac proinde *τῶν* *ἐκ ἀγαθῶν πτερόν*, iidem perite dijudicarent. Cujusmodi nempe

pe censebatur, utrum lenis ac placidus, an vero turbidus ac inordinatus foret earundem *alarum* motus & clangor; quorum istud *non bonum*, ut hic loquitur Callimachus, seu infaustum auspiciam faciebat. Unde idem. Tiresias ad ignotum continuo ἀπαρίων avium, seseque mutuo lacerantium clangorem, ait apud Sophoclem Antigon. v. 1017.

ΠΤΕΡΩΝ ἢ ΠΟΙΒΑΟΣ ἐκ ἀόρατου ἔν,

ALARUM enim CLANGOR non erat sine signo.

Sic visus non leniter advolans, sed irruens impetuose accipiter caput aquilæ vellicans, pro inauspicato ducitur apud Æschylum Pers. v. 207.

κίρκον ἰσορῶν δρόμου

ΠΤΕΡΟΙΣ ἐφαρµακίζοντα,

circum (accipitris, ut jam ante dixi, genus) *adspicio*

cursum

ALIS irruentem &c.

Ammianus autem adducto jam ante ex parte, ubi de auguriis agit, loco, addit VOLATUS AVIUM *dirigit Deus, ut rostrum sonans, aut pratervolans penna*, TURBIDO MEATU vel LENI *fusura pramonstrat*. Hinc illud Argivi auguris de turbido ejusmodi ac inordinato avium meatu, ut infausto omine apud Papinium Thebaid. l. 111. v. 503.

Amphiarao vides, *cursum ut nulla* SERENOS

ALIS *agat*: LIQUIDOQUE *potum complacet moent*

Pendeat, aut fugiens PLACABILE PLAUSERIT OMEN, seu juxta veteres libros, *planxeris*: mox autem v. 510.

Monstra volant, dira STRIDENT in urbe volucres.

Sic apud Plutarchum Parallel. p. 309. Metellus in suburbium pergens, τὸν κορινθίων ὑποκρίθη, ΠΑΙΟΝΤΩΝ ΤΑΙΣ ΠΤΕΡΥΞΙΝ, a cervis raturus ALIS TUM PLANGENTIBUS; domum reversus; & similiter de columba mali ominis legas apud Euripidem Jon. v. 1203.

τὸν δὲ εἰπτερον θύρας

ΕΞΕΙΣΕ,

stasim ALATUM *corpus*

CONCUSSIT.

ac ut addit, bacchari cepit. E contrario autem apud Virgilium de fausto duodecim cygnorum auspicio dicitur Æn. l. 1. v. 397.

illi ludant stridentisque ALIS;

(ubi *stridentibus*; a Servio signum augurii, quod hic pro fausto, apud Papinium vero pro infausto dici modo vidimus,) & quo referas etiam, quod paulo ante de iisdem cygnis Poeta dixerat v. 393.

Aspicit hic semos LÆTANTES AGMINE cygnos.

nempe qui gregatim seu ἀγλαδὸν ac ἐμλαδὸν, non vana inordinato indistincte ordine, procederent. Adde, pro auspiciis apud Græcos Romanosque aves juxta Gellium l. vi. c. vi. *qua ingensibus* ALIS *passula acque porrecta praevolans*, & quas inde τανυπτερογῆς Homerus dixerit, iis, quos adduxit ibidem, versibus nempe Iliad. M. v. 237.

Τὴν δὲ ἀπαιρία ΤΑΝΥΠΤΕΡΥΓΕΣΣΙ κελύεις

Πλάττωται.

Tu vero avibus ALAS EXPANDENTIBUS jubes

Obsequi.

Quamquam quod observo, alibi ab eodem Poeta, ἄγριος κενόεπιλος, aves cum expansis alis, non accipitras solum sed bubones etiam dicantur Odyss. E. v. 66. Σαῖρος ἰφνίς τε, quorum tamen infaustum habebatur, ut antea vidimus, auspiciam. Sic ex *alarum* colore in id genus avibus, alba nempe an nigra eadem forent, captata olim auguria; ut vel ex eo, quem jam ad v. 123. attuli, Ciceronis de hoc Tiresia loco, abunde liquet, quomodo ille oculis captus posset, quæ ALBA sunt, quæ NIGRA dicere &c. & prout ex *alborum* corporum adpectu, captam iri Jalesum, oraculo prædictum refert, loco etiam paullo ante indicato, Athenæus. E quibus abunde, ut opinor, liquet, proprie utique & adposite loquutum hic Callimachum, dum inter alias auspiciorum leges, edoctum dicit ille Tiresiam, quæ *alarum* in iis habenda foret ratio, seu quis earum motus aut color, ac unde de iis, quæ ala non essent boni ominis, seu, ut hic dicitur, ἐν ἀγαθῷ πτερωτῆς, liceret continuo dijudicare. Quo referri etiam debet volatus id genus avium a dextra, aut a sinistra, live, ut apud Æschylum adducto paullo ante loco, Prom. v. 488, δεξιὸς φύγῃ, ἐκ ἀριστερῶν τε; nempe non quod dextra, seu a dextris aves, ut eruditiss. ad Festum placuit, pro auspiciis semper apud Græcos, sinistrae vero pro *inauspiciis*, idque contrario apud Romanos more, habereptur, quamquam δεξιὸς vulgo pro *faustus*, & ἀεετοί seu

ἀεετοί pro *infaustis* fuerint dictæ; & quomodo apud Arabas *الجانب* *sinistram* manum & simul *infaustum* augurium notat. Factum tamen subinde, ut in veterum auguriis eadem avis a dextra bonum, a sinistra vero malum omen; aut vero vice versa, a sinistra bonum, a dextra autem malum omen portendere crederetur; eaque in re haud unus esset inter ipsos augures, pro varia gentium invidola, dissensus. Quam in rem occurrit, quem paullo ante jam attigi ad vers. 6. Hym. in Jovem, eum Hippocratis, tum Galeni in eundem locus de Acut. Victu Sect. xiv, ubi medicos in acutorum morborum curatione ait dissentire Senex Caus, ut quæ ille bona seu ægrotis salutaria, alter mala eadem & noxia opinetur; idque, ut addit, augurum exemplo. ἔτι οἱ ΜΑΝΤΙΕΣ τοῦ αὐτοῦ ΟΡΝΙΘΑ, ἢ μὴν ΑΡΙΣΤΕΡΟΣ ἢ δεξιῶν, ΑΓΑΘΟΝ εἶναι κεραιζοῦσιν. ἢ δὲ ΔΕΞΙΟΣ, κακόν, quoniam AUGURES eundem ALITEM, si SINISTER quidem appareat, BONUM esse augurantur, si vero DEXTER, malum; dein ἀπὸ τῶν Μαντιῶν τὰ contraria τυτῶν, alii vero AUGURES his contraria statunt. Ad quem autem locum Galenus, nempe p. 41. T. v. ed. Græc. Basil. & quo eadem hæc, ut ipse ibi tradit, offunderet, dissensionis illius inter augures hæret exempla; sicuti quos e duobus, quos ipse consulgerat, auguribus (& prout id jam a me monitum ad v. 69. Hym. in Jovem) unus, isque Arabs, *dextram* *alitem* visum, ægrotantes servare mulieres, *sinistram* autem viros; alter Græcus *dextram* *alitem*, vitis ægris salutem, *sinistram* autem contrarium portendere contenderet. Quibus addantur ab eodem Galeno alia adhuc de

de eodem *volatu* a dextra aut a sinistra, dissentientium inter se augurum documenta; utrum nempe, ubi ille *volatus* valde sublimis, aut terræ propinquior, aut vero intermedius; item utrum moderatus idem, aut immoderatus, eandem deat augurii significationem, & quæ de re illud addit ἡ Ἐμφ. ΔΙΚΡΙΖΕΤΟ καὶ αὐτὴ τῶ συμπίπτει ΔΕΞΙΟΥ τε καὶ ΑΡΙΣΤΕΡΟΥ, καὶ γυγασθῆναι τὰτα τοῖς διωνεύσι ἔλασι, *augur de volatu moderato DEXTRO ac SINISTRO DISTINGUEBAT*, dicebasque, *has scripta esse ab auguribus, e quorum observationibus distincta peti possit eorundem notitia: & quibus adducta jam ante Promethei apud Æschylum verba illustrari insuper videas, Διὸς δ', ἢ τοῖς τε δεξιῶι &c. distincti, quæ quidem aves natura dextra, quæ sinistra &c.* Quæ equidem in re, quamquam hæud ubique eadem fuerit suspiciorum apud Romanos, quæ apud Græcos ratio, juxta illud Tullii de Divin. l. 11. c. xxxvi. *Alia illis SINISTRA sunt, alia nobis; hæud eo minus quærit ille in genere cap. xxxviii: cur autem aliis ΛΕΒΑ, aliis A DEXTRA datum est avibus, ut ratum auspicium faciant?* Quomodo nempe apud Romanos, ut e Plauto Aſin. Act. 11. Sc. 1. & aliunde insuper notum, *corvus a dextra, picus autem & cornix a læva, læta faciebant omina; ac unde inducitur ab eodem Tullio de Divin. l. 11. c. 111. Panætius, requirens, Juppiterne cornicem a læva, corvum a dextra canere jussisset?* Adde insuper, quod ubi non dextrarum, sed sinistrarum *alarum* motus tantum fieret, id pro inauspicato apud Romanos habitum legatur in Græchorum vita apud Plutarchum p. 68a, ubi de avi augurali, quæ e cavea fuerat egressa, additur, ἀλλ' ἐπαύσα τὴν ἀριστερὰν ἰτερυγὰ καὶ παραπέτασα τὸ σκέλεος, πάλιν δὲ τὸ ἀγχιον κωτίφους, *sed quæ sublata SINISTRA ALA, protensoque corpore, refugit in caveam.* Quod rursus satis arguit, hæud frustra, uti jam ante vidimus, de aliâ id genus avium, quæ nempe ex his forent *insansæ*, in ἀγχαὶ κωτίφους, factam hic a Callimacho mentionem. Unde etiam hæc tria ab his, qui futura ex auguriis captant, attendi, dicit Synesius de Insomnia pag. 132. οἱ δὲ ἐν ἀριθμῶν κληυσίαι, καὶ κωτίφους, καὶ κωτίφους, *quidam autem in clangore avium & earum sedibus, seu caveis ac volatu, futura nempe prævident.* Quod ut de duobus, *clangore* nempe & *volatu* id genus avium, abunde ex ante dictis liquidum: ita vel ex eodem adducto Plutarchi loco, & aliunde præterea, pro malo itidem omnia habitas aves constat, quæ offam iis in *caveis* seu *κωτίφους* adpositam non attingerent, prout apud Papiniam eam in rom dicitur, *intraffa fugiffis aves* Theb. lib. 1. v. 629, aut quæ ex iisdem *caveis*, ubi augurii significationem dare debuerant, exire abnuerant. Quo referas itidem eas aves, quæ ex assignata iis in *caveis* sede, in aliam inauspicatam discesserant, quæque inde ἐξεδου, & de quibus obiter agit vir doctissimus I. Vossius ad Catellam p. 105, sunt a Græcis dictæ. Nempe juxta illud Euripidis Hercul. Fur. v. 596.

Ὅπου δὲ ἰδὼν τὴν ἐκ ἐν ΑΙΣΙΟΙΣ ΕΛΠΑΙΣ,

Conspicit autem avem quandam in INAUSPICATIS SEDI-
BUS.

Ita

Ita Hesychius, qui inde illustratur, Ἐξέδρον, τὸν ἐν αἰσίων δεινόν, ἐν ἔυθετοῖς ἔσσι, ἐκ οὗ δίδωσι τὰν ἰδέσθαι ἔχοντα, h. e. ἔξεδρον, *omnium infausstum, avem non bene positam, non in debito loco sedem habentem.* Unde illud Sophoclis in Tereo apud Comici Enarratores Avib. p. 553.

Τὴ ἔσσι ἐπὶ ΕΞΕΔΡΟΝ χῆρας ἔχον;

Qua avis hac ALIENAM SEDEM occupans?

& quem locum παραδί᾽ ἰδίῳ loco Aristophanes,

Ἐπὶ δὲ τὰχ' ἐπὶ χῆρας ἔχον.

Aliam avis jam forte ALIENAM hic sedem obtinens.

Quibus adde insignem apud Dionem locum l. xxxvii. p. 41. ubi de capto Salutis apud Romanos augurio ait, ΕΞΕΔΡΟΙ γὰρ τῆς ΟΡΝΙΘΕΣ ἐπίπλῃτο, καὶ ἀπὸ τῆς αἰμαυρῆς αἰσῆς, *vana & aves quaedam EXTRA SEDES suas* (non ut ibi Interpres, *aves aliena*) *avolantem, acque ideo sinistrum augurium evasis.* Ac unde factum, ut ἔξεδροι φερῶν, *extra sedem mentis positi, seu mente moti* dicatur ab Euripide in Hippol. v. 935. Sinistri proinde omnis loco habitum, ac damnum haud leve portendere, ἰδέσθαι seu aviam in cavea *sedes* conturbare. Unde explicandus continuo Theophrastus H. P. l. ix. c. ix. ubi dicitur, cum, quem interdum peoniae plantae fructum colligentem viderit picus Martinus (εὐρανοψαύχης & auguralibus, ut ante dictum, avibus) oculis, ne ab eo nempe picis avellantur, periclitari, τῶν δὲ, quod additur, *μὴ τῶν αἰσῆς, οὐκίβητες τὴν ἐδραν, radicem autem secans, auguralem CAVEAM praeterneget, seu decidere facies, h. e. malo multabitur: cuius autem loci vim ac elegantiam non ceperunt eruditi Interpretes vel Enarratores, Gaza, Jul. Scaliger, D. Heinsius, Bodæus, qui tantum sedem precides, aut secanti sedes praesides, quasi de sede μὴ ζῳοῦ ibi ageretur, ac proinde de alio, magis utique opportuno, ac ubi de infaussto avis auguralis omine agebatur, eorundem verborum sensu, οὐκίβητες τῶν ἰδέσθαι, valde securi, vertendum crediderunt. ita certe ἰδέσθαι in auguriis, sicut adducto paullo ante Euripidis loco Hercul. Fur. v. 996. de avium, quas suspicium facerent, *caveis seu sedibus*, ubi eadem agerent, dicuntur: Hinc etiam ἔξεδροι, Atticis, ut vidimus, pro *infaussto, seu idem quod ἔξαιστος*, quæ vox eo sensu præter Dionis dictum supra ea de re locum, apud Æschylum legitur Suppl. v. 523. & præterea apud Platonem de Legib. l. v. p. 732. Et quomodo alioquin mali omnis aves, una voce *divergentes*, appellentur apud Plutarchum in Marcello p. 299, ac inde *divergentes de re infaussta* apud Æschylum Sept. Theb. vers. 844. & Euripidem Hippol. v. 759; ac similiter *παράγνους αἰσῆς*, pro *divergentibus, infaussta via*, apud priorem Tragicum dicuntur, Eumen. v. 773.*

V. 125. Βουνοῖσι διορῶσα] Pro quo vulgo διορῶσα, & ita dictum hic foret per ἀφαιρέσθαι ob metrum penultimæ litteræ: Poetis familiarem, uti supra v. 119. ἰταρῶσα, & v. 46. H. in Jov. ἰταρῶσα, pro ἰταρῶσα & ἰταρῶσα, ac apud Aristophanem, πῶν pro πῶν Ran. p. 236, & sæpe alibi πῶν & πῶν, pro πῶν & πῶν, sicut Θεομοῦ. 816. &c. & apud Æschylum τῶν, pro τῶν, *perfectiorum* Suppl. v. 533. Adposse autem eadem voce διορῶσα seu διορῶσα usus Callimachus, agens de augu-

ria Tiresiæ *vaisiniis*, quomodo Calchas *ἑσπεύει* *οἰωνίης*, *vates augur* ab Homero dicitur Iliad. N. v. 70. Apud Ætichylum vero Prom. v. 659. *ἑσπεύει* dicti, non jam *vates* seu *augures*, qui reddebant oracula; sed ipsi *ἑσπεύει*, seu qui, ut consulerent eadem, Delphos aut Dodonem erant missi. Vide locum & Criticos ibidem: *Βασις* vero, quod hic a Callimacho dicitur, *multa edidisse oracula* Tiresiam, vel inde haud parum illustratur; quod Tiresiæ per longas etiam ætates fuerit apud eandem Bœotos, quodque passim consuleretur, oraculum. Cujus equidem rei luculentus index Plutarchus de Oracul. Defectu p. 434. *ὁ δὲ Ὀρχομενῶ λόγος, λαοῦ ἡγορῶν, πολλὸς μὲν ἀνδρῶν Ἀφιδαρῆται, τὸ δὲ τοῦ Τειρεσίου κρησθηρίον ἐκλιπεῖ πάντῳ, καὶ μίχρη τῶν ἀργῶν Ἀφιδρῶν καὶ ἄνακτον, Orchomeni (claro Bœotizæ oppido) ajunt πολλὰς περὶ ἀβυσμῶν ἁνθρώπων, TIRESIÆ ORACULUM plane aese- cisse, & in hunc usque diem otiosum manere & mutum. Ad quod proinde clarum Tiresiæ apud Bœotos oraculum respexit hoc loco Callima- chus.*

Ibid. *Κάδμου κρησῆι*] Mirum continuo videri cuiquam posset, quod *Cadmo* adhuc superstite, hæc Tiresiæ cæcitas, & inde augurii donum ei dicatur contigisse, qui Oedipi ac filiorum seu *Labdacidarum*, uti mox de his dicitur, ævo, & sicut e Tragicis antiquis, ac apud Statium in Thebaide l. 19. a v. 407, &c. constat, iisdem etiam superstes vixerit, ac demum expugnatis Thebis, ab Epigonis Argivis in captivitatem abductus, in via, quod ante vidimus, decesserit. A conditis autem a *Cadmo* Thebis juxta accuratiores Eusebii calculos, ad captas easdem ab Argivis, & sequutum mox Tiresiæ fatum, anni sunt circiter ducen- ti & viginti novem. Ut jam hic mittam Chronicon Oxoniense, a quo annis ferme 90. antiquior ea Thebarum a Cadmo conditarum æra ita- tuitur Epoch. 1111. Quam vero non septem solum ætates, ut e Phle- gone, qua de re mox, Luciano, & Hygino, ac annis proinde 210; sed ad novem etiam ætates ab aliis, ut a Tzetze ad Lycophronem p. 112. seu annis 270. vixisse dicatur idem Tiresias, ac proinde idem mox a Callimacho dicatur, *πολυκρήνη*; inde liquet utique citra ullum veteris memoriz de Cadmi rebus ac Tiresiæ casu vel auguriis, quorum hic fit mentio, anachronismum, a Poeta hic dici; quod nempe, qui *puer*, uti paullo ante vocatur, in hanc cæcitatē incidit, *Cadmo*, qui longævus etiam exstitisse fertur, multa potuerit *vaisinari*. Unde insu- per dictus in antiquo Melampodis carmine, juxta eundem Tzetzem ad Lycophronem, Tiresias *ὄψ* *ΚΑΔΜΟΥ* *ἦν*, *καὶ κάτῳν* *Ἐπιεκλῆς*, A CADMO enim, & infra Eteoclem ac Polynicem EXSTABAT. A qui- bus tamen abire videtur Papinius, dum a Lajo, coque ab inferis evoca- to, ac sub ejus nepotibus *aquævus sacerdos* dicitur Tiresias Theb. l. 19. v. 626. & ad quem locum exstare hanc veterem glossam dicitur in Cl. Barthii notis ad hunc locum *supputanti annos apparebit vera hæc dici*. Quam tamen Lajus Labdaci, Cadmi e filio Polydoro nepotis, esset fi- lius, Cadmi proinde pronepos, & anniculus superstes a patre relictus, juxta Apollodorum l. 111. c. v. A *Cadmo* autem, quo tempore Thebis re-

regnasse fertur, ad Lajum, quo is nec dum Thebanorum Rex, Chrysi-
sippum Pelopis filium rapuit, juxta Eusebii Chronicon Scaligerianum;
annorum CXXIX. spatium intercesserit. *Cadmo* cæteroquin, ejusque po-
steris *vaticinatum*, quod hic dicitur, Tiresiam, non *οἰωνοσκοπικῆς* so-
lam, de qua modo Callimachus, sed *Θυτικῆς* etiam seu *haruspicina* ope-
ra, discas ex Sophoclis Antigone v. 1018. &c. ubi postquam de signis
futurorum ex avibus, more augurum a se captis egisset, Tiresias, ad-
dit de hostiis similiter, a se. consultis, *ἰμαύρω ἰγυεῖσθαι βαυλοῖσιν* &c.
ignispicia tenui in aris &c.

V. 127. *Δωρὸν καὶ μάγην Βάκτρον*] Quo nempe ut continuo hic addi-
tur, viz duce deinceps uteretur cæcus Tiresias; immo, qui oculorum
ei vicem præstaret, uti de eo Apollodorus l. 111. c. vi. Ubi enim orba-
tum luminibus a Minerva, quam nudam viderat, Tiresiam, datumque
ei a Dea augurii donum e Pherecyde dixisset, addit, καὶ ΣΚΗΠΤΡΟΝ
αὐτῷ ΔΩΡΗΣΑΣΘΑΙ κωνίων, ὃ φέρει ὁμοίως τοῖς βλέψουσιν ἰσάδην, ΒΑ-
CULUM etiam caruleum ei a Minerva datum, quem gestans Tiresias
aque ac oculatus incedens, ac prout hic addit Callimachus, *ὃ εἰ πῶδας*
ἔς δῖον ἀέθῃ, qui pedes ei conveniens ducas. Quamquam idem Tiresias,
quod jam hic vidit vir doctus, id beneficium non *baculo*, sed filix, ut
viz nempe duci, seu quæ pedum gressus cæci parentis regeret, impu-
tat apud Euripidem Phœniss. v. 837. Haud aliter nempe ac Polyxena
filia ab anu Hecuba vocatur in cognomine apud Euripidem dramate v.
281. *Βάκτρον, ἰγυεῖσθαι ἰδῆ, baculus, dux via*. Utrumque vero illi Tire-
sias, filix nempe & baculi fulcrum, sed quo semel, insolito quodam
Denm manere, haud indiguerit, tribuit Staius Theb. l. iv. p. 582.

Nec jam firmanti BACULO, nec virgine fida

Nisiur, evolvatque solo &c.

Adde *baculum* Tiresias opportune ut auguri *datum*; prout nempe *ἑ-*
κτους, clarissimum insigne auguratus, sive quem *incurvum & leviter a*
summo inflexum bacillum, vocat Tullius de Divin. l. i. c. xviii. ac in an-
tiquis etiam nummis idem consuetus, ut notum, auguratus index, ac
prout de eo ait Servius Æn. l. ix. v. 12, *augures designabant spacia litua-*
Immo prout antiquum illud auguratus inigne, pridem tradiderat Ho-
merus; apud quem nempe in inferis augur Tiresias ad Ulysses, qui
Circos opera illam de suo in patriam reditu consulturus accesserat, venit
responsa ei editurus, *χρῆσιον σκήπτρον ἔχων, aureum scptrum seu scipio-*
nem tenens Odyss. A. v. 91. Haud aliter nempe ac fatidica apud Branchi-
das *ῥάβδον ἔχουσα, virgam seu bacillum tenens* oracula edidisse apud Jam-
blichum dicitur de Myst. Sect. 111. cap. xi: Immo prout Phœbas cum
baculo. Apollo autem cum Cithara aræ insidens, spectatur in veteri
hujus Cimeliarchii Electoralis gemma. Ne ea jam hic tangam, quæ
de *ῥάβδουμαντῆρι*, quæ olim usi leguntur ad vaticinia Magi & Scythæ, ut
a Dione memorat vetus Nicandri Enarrator ad Ther. p. 74, ac vidit jam
ad Ezech. xxi. 21. ὃ πῶν Grotius; & quo respexisse haud male statui-
tur, a nonnullis Interpretibus, Hoscas cap. iv v. 12. *& baculus ejus an-*
mansit in eis; seniores autem, καὶ οἱ ῥάβδουκ ἀπύστανται αὐτῷ, & in virgis
anun-

annuntiabit ei, priora autem verba reddant, *οι σιμβόλοις ἐπιφάντων*, Nobilio Interprete, *in auguriis interrogabant*, & de quo loco alibi. Unde insuper aliis, quæ tanquam inter Moſen ac Tireſiam communia collegit vir magnus in Demonſtratione Evangelica, addi opportune illud poſſet de vaticiniis aut miraculis Moſis baculo ſeu virga in Ægypto editis. Ut ea jam hic mittam, quæ de *virga*, ut ajunt, *divinatoria* ſeu bacillo fatidico, & ſingularibus quidem ac mirificis ejus viribus, ſunt poſſiſſime edito in Gallia ea de re libro divulgata; ab aliis autem ut falſa vel temere credita ſunt expoſita.

V. 128. *ῥοῖτα τέρμα πολυχρόνοι*] Uti, quod paullo ante innui, e Phlegonte Tralliano *πρ. Θωομ. cap. 14*. Hygino *Fab. 12711*. Luciano præterea in Macrobo. Lactantio ad Statium *Theb. l. 11. v. 95*, Tæctæ ad Lycophronem ad *v. 125*. de producta ſcilicet Tireſiæ a Jove, vel ut hoc loco, a Minervæ ad ſeptem aut ad novem uſque ætates ſeu generationes vita dicitur; ac proinde a Cadmi *πτο.* uſque ad Oedipi nepotes ſub quibus demum fato ſit functus; uti jam ante e Pausania vidimus, Tireſias. Hinc de *termino vite*, cujus hic mentio ſibi a Jove ad ſeptem ætates producto, ait ipſe Tireſiæ in Melampodis verſibus, quos refert ad Lycophronem Tzetzæ *p. 112*.

Ὅς μοι μακρὸν γὰρ ἴθικας ἔχων αἰῶνα ἀνθρώπων,

Ἐπὶ μὲ ἔτι ζῶει Νηεὺς μισρόωνι ἀνθρώπων,

Quis mihi longum conſtituisti ævum.

Uti vivam per ſeptem ætates generationes hominum mortalium.

Ut proinde haud mirum ſit, ſi, ut hoc loco, ita ab Apollodoro de eodem dicatur *l. 111. c. 91*. *ἔχεται δὲ πὶ πολυχρόνοι*, ac ſimiliter a Papi-
nio, idque ſub iis, de quibus modo dixerat Callimachus, *Labdacidi*, Laji nempe Labdaci filii nepotibus, *longævi vatis* nomine a Papinio deſignetur *l. 11. v. 95*. & *l. 1. v. 407*. ac de ejus *canitie* ſermo fiat *v. 581*. Quomodo idem a Lycophrone, loco modo adducto, *πῖριπιλον* dicitur; ſeu, ut ibi Tzetzæ, *ἰπῖριπιλος*, ac apud Heſychium, *πῖριπιλον*, *λίαν γρηλάων*, & Arcadium Grammaticum in MSS. Bibl. Gallorum Regis *πῖριπιλον*, *ὁ παλαιός*, apud Æſchylum vero Eum. verſ. 479. alio ſenſu *ἰπῖριπιλον* dici videas, pro *exorabili*. Adde hiſce de Tireſiæ antiquiſſimo ac celebratiſſimo apud Græcos augure, immo qui auſpicioſum ex ſavis, uti ante e Plinio vidimus, inventor habebatur, ut *longævo*, ſeu qui tot ætates vixerit, inde traditum; qui nempe longæ ætatis beneficio, ſeu *obſervatione longo tempore ſignificationibus*, ſicut de eadem auguratus ſcientiâ loquitur Tullius de *Divin. lib. 1. cap. 61*, eam ſibi divinationem compararet. Ut proinde potiori jure in eum quadret, id quod de præſtantiſſimo augure ab eodem Cicerone dicitur eod. lib. cap. *12711*. *Solus enim MÛLTORUM ANNORUM memoria, non decantandi augurii, ſed DIVINANDI tenuit DISCIPLINAM*. Haud aliter ac apud Maronem *Æn. lib. 7111. verſ. 498*, *resinet LONGÆVUS hæuſpex, facta canens*; ac ut ibi Servius, *argumento ætatis vult doctum videri*; prout de fatidicis Sibyllis vulgo veteres, ac de Cumana idem Poeta *Æn. 70. verſ. 311*.

longæva Sacerdos; Sibylla autem ipsa de se apud Ovid. Metam. l. xiv. v. 144.

nam jam mihi SECLA SEPTEM

Alia vides;

& quomodo de septem Tiresiæ vatis ætatibus dictum modo vidimus. Quibus adde, quæ a Cicerone dicuntur libro de Senect. c. xviii. ubi inter alia præclara Collegii augurum decreta illud ut palmarium laudat, quod neque solum honore antecessibus, sed iis etiam, qui cum imperio sunt, MAJORES NATU AUGURES anteprehuntur.

V. 129. Περικυῖα ♂ ἐπιπέσοι.] Unde νεκρόματιν πικυῖα, παλαιῶν vatem senem vocat, dicto paullo ante loco Lycophron. Obvium autem Homeri de eodem apud inferos Tiresia locum, quem & illis verbis Lycophron, & hic plenius expressit Callimachus, adigit jam Vulcanius, ac pridem Cicero de Divin. l. i. cap. xl. a quo Amphiarai ac Tiresiæ dicuntur, qui avibus & signis admoniti, futura dicebant. Quorum de altero (Tiresia) etiam apud inferos Homerus ait, solum sapere; cæteros umbrarum vagari modo. Omnis nempe divinatio, non naturæ opus aut artis effectus (qua de re jam ante actum ad vers. 123.) juxta saniores gentilium Theologos, & Ciceronem dicto ante loco de Divin. l. i. c. lxi, tum aperte Jamblichum de Myster. Sect. 111. c. 1. & xxii. sed a Deo tota proficisci ab iisdem dicta, eaque proinde animæ divinitus indita: cujus autem vita sit duplex, altera corpori adnexa, altera, quæ potest ab eo separari, & plane divina, prout ea de re differit idem Jamblichus pag. 62. Immo e quo præterea tum Homeri, tum, qui cum hic reddidit, Callimacho loco, quo dicitur uni huic vati Tiresiæ datam divino munere mentem post mortem sapientem ac providam, ἰὼν περικυῖα, seu eum περικυῖον agere inter mortuos; in eum proinde non cadere continuo liquet, quod a Platone dictum in Timæo pag. 71. Deum diviniandi artem dementiæ tribuisse, εὐδὴς ἢ ENNOÏΣ ἐφάπτεται μαθητικῆς ἐνδὲ καὶ ἀληθείας, νεπέσῳ οὐκ, quamvis PRUDENS est, seu MENTIS COMPOS, divinationem & veram vaticinandi artem advertebat: Prudentis vero unius esse, quod ibidem addit, ea quæ quis amens seu extra se raptus vaticinatus est, intelligere ac dijudicare. Ut hoc postremo addam, quod quamquam huic uni post mortem Tiresiæ datum divinitus dicatur illud prudentis ac providæ mentis donum, haud novum alioquin juxta Theologiam gentilium existisse, ut carundem, quibus vivi inclaruerant, artium vel virtutum cultu seu inventis, honos post mortem iis remaneret integer & incolumis, e quorum proinde genere ii censebantur, de quibus in beatis mortuorum sedibus constitutis dicitur *Æn.* vi. v. 602.

Quique pii vates & Phœbo digna locuti,

qualis nempe fuerat hic ἐρθίματις, uti cum a Pindaro vocari diximus, Tiresias. Immo quo loco haud omittendum, arcanum illud, quod tradit Porphyrius *ap. Apol.* l. iv. p. 576. accipitrem, avem scilicet auguralem, ideo Soli apud Ægyptios sacrum, nempe META δὲ ΤΟΝ ΒΙΟΝ ἔχον ἔχον ΜΑΝΤΙΚΗΝ, καὶ εὐκαὶ λογιάτων ἀπολυδῖντα τῷ σώματι.

[S]

καὶ

ἢ ΠΡΟΓΝΟΣΤΙΚΟΤΑΤΟΝ, POST VITAM *anteam vitam habere* DIVINATRICEM, *esseque loquacissimum a corpore solutum*, & MAXIME PRÆSAGUM.

V. 130. Μεγάλῃ τίμιος Ἀγροσίλα] Quomodo jam ante non ab Æschylo solent in deperdito dramate, dictus fuerat, ut jam vidit eruditissimus L. Gyrardus, Pluto; apud Athenæum nempe l. 111. p. 99. Αἰχὺλῶ τῶν Ἄδων Ἀγροσίλαον, Æschylus *Plutoneo, Populorum deducere* dixit; sed a Nicandro præterea in Georgicis eo versu, qui alibi apud eundem Athenæum legitur l. xv. p. 684. ubi herba, e qua fieret Ditis corona, meminit, ac prout vere ibi Ἀγροσίλας, pro *Ἡγησίλας* emendavit ὁ πῶν,

Χθόνιοι πίφαται εἶφῶ Ἀγροσίλας,
Τῶν ἑσθρίῳ ἀρραγῶν κορονα Διτῆς.

Idem nempe, qui Αἰδοῖους, *Ἀνάπομπῶ*, Pluto *deducit*, ab eodem Æschylo dictus Pers. v. 651. ac paullo ante nempe v. 628. inter Deos φθιμένοι πομπῶς *mortuorum deducētores*, juxta Tellurem nempe & Mercurium, relatus; ac prout alibi idem Tragicus ait Prom. v. 152. Αἰδῶ τῶν νεκροδύμων, *Orci mortuos recipiētes*. Quod vero Tiresiam in honore fore apud eundem Plutonea, auguratur hic apud Callimachum Minerva, ad Homerum respicit, qui a Proserpina Tiresiæ datum illud, de quo modo actum, ut solus nempe apud inferos saperet, munus dixerat.

V. 131. Τὸ δὲ εὐτελής, ἢ ἐπιπέση] Haud aliter nempe ac de Jove, cum quo forent omnia Minervæ, ut continuo hic additur, communia, mox dicitur v. 135. ἢ ἐπιπέση Ἐμπαδοί, & de quo ibidem. Unde etiam Minerva de semet ait apud Æschylum Eum. v. 602.

Ἐξεσι ἦδ' μοι μὴ λέγεις ἂ μὴ τελεῶ,

Non enim mihi licet dicere, quæ non perficio.

Quod nempe τελεῶ esset hæc Dea, haud minus, ut ea de re mox, ac parens Juppiter; seu quæ nihil vellet aut proferret, quod non simul perficeret, ac ratum foret. Quomodo nempe alii Dii præter Jovem, τελεῶς etiam dicti, ut apud Æcylum Suppl. v. 535. & de quo loca mox ad v. 135, ac præterea in eo Mercurii ad Deos præconio, quod apud Lucianum legitur, cum in Jove Tragœdo p. 203, tum in Deorum concilio pag. 950. ed. Salm. Τίς ἀγορεύσει βέλταται τῶν ΤΕΛΕΙΩΝ Θεῶν, *Quis PERFECTORUM seu summorum Deorum vult verba facere?* & in decreto eidem concilio adnexo, ubi concio Deorum in Olympo congreganda dicitur, eligendique septem Θεοὶ τελεῶς arbitri, tres nempe e veteri Saturni curia, quatuor autem, & in quibus Juppiter, e duodecim Diis. In quibus autem Luciani locis, nollem eruditissimum Sam. Petitem, qui occasione similis Atheniensium in concionibus præconii, τίς ἀγορεύσει βέλταται, eorundem meminit ad Leges Atticas p. 210. nempe pro τῶν τελεῶσι, aut τελεῶσι Θεοῖς, emendandum, infelici Minerva, statuisse, disjuncta nempe in duas voce τελεῶσι, quasi de *Levitate* Diis ibi foret mentio. Τελεῶσι nempe Dii *cœlestes* seu majorum gentium, ac ut e Platonis mente differit Apulejus libro de Deo Socratis, qui

qui natura profusa ac retro aviterna, ac ingenio ad summam beatitudinem PERFECTIO; & alibi nam nihil est DEO PERFECTIUS.

V. 132. μῶνα Ζεὺς τόγα θυγατῆρων] Hinc Minerva, præ aliis Jovis Filiabus cæterisque Diis, nunquam a Jovis latere discedere, immo sedere (& de quo loco jam ante ad v. 29. Hym. in Apoll.) ad dextram Dei Patris, ab Aristide dicitur Hym. in hanc Deam p. 18. & 19. alibi autem *Jovi proxima τῷ Διὶ ἐστὶν ἰγυράτω* p. 30. Hinc de eadem, ubi de Jove egisset, Horatius l. 1. Od. xii.

Proximos illi tamen occupavit

PALLAS honores,

ante Deos nempe Deasve alias, Bacchum, Dianam, Apollinem, totidem Jovis liberos, quos ibidem celebrandos Poeta susceperat. Ita prima etiam e Filiabus Jovis invocatur a choro Thebanorum apud Sophoclem Oedip. Tyr. v. 163.

ΠΡΩΤΑ σὶ κεκλόμην

Θύγατρε Διός,

"Ἀμβροτ' ΑΘΗΝΑ,

Teque PRIMAM invocō,

FILIA JOVIS

Immortalis MINERVA,

ac dein Diana, & Apollo. Unde de eadem ait rursus Aristides Hymno in Minervam pag. 18. καὶ τὰ περισσῶτα ΜΟΝΗ κατείληπεν, & SOLA omnes honorum prerogativas consequens est.

V. 133. πατρία πάντα φέρειν] Ac proinde ut Jovis τέλειν instar, omnia, sicut modo Poeta dixerat, & mox adhuc repetit, quæ vellet seu annueret Minerva, ea continuo rata forent. Quomodo nempe de eadem Dea ait Aristides, dicto modo loco, ἔτι δὲ αὐδισμὸς ἐστὶ Τῷ ΠΑΤΡΙ, καὶ ΠΑΝΤΑ ΚΕΚΟΙΝΩΝΗΚΕ, adeo quoque est PATRI reverenda, & OMNIUM cum eo PARTICEPS. Alibi autem, ubi de eadem & Patre dixisset p. 30. de rebus omnibus idem semper utrique, Jovi nempe & Minervæ, videri; causam continuo addit, χεῖρον ἢ ΔΥΝΑΜΙΝ ΤΟΥ ΔΙΟΣ εἶναι λόγων τις ΑΥΤΗΝ ἐν τέτων, ἢ καὶ ἐν ἀμορτάτοις, si quis enim ex his, JOVIS VIM esse MINERVAM dixeris, haud quamquam fallitur; ac proinde posse Jovis opera KOINA τῷ Διὶ εἶναι, καὶ τῆς Αθηνῆς, COMMUNIA Jovi esse simul & Minervæ. Immo sicuti de Patre & Filia, Jove nempe ac Minervæ, pridem a vatum ac Theologorum, uti de eodem jam ante apud Græcos parente dictum fuerat Odyss. Π. v. 264.

Ἴψι γὰρ ἐν νεφέσσι καθήμεν, ὡς καὶ ἄλλοις

Ἀνδράσι τε κροτύσι, καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσιν,

Also in nebulis sedentes, quique & aliis

Viris dominantur, & immortalibus Diis.

Quibus autem, ne jam ea omnia ad Mysterium in novo foedere, de Patris ac Filii conjuncta in agendo imperandove virtute ac potestate, Joh. v. v. 17. 19. &c. ac alibi; aut de Filio sedente ad dextram Dei potentiz, ac in nubibus veniente Matth. xxvi, 64, manifeste tradita, huc forte

[Sf 2]

impro-

improvide referam; quibus, inquam, adumbrasse tamen eisdem Græcorum Theologos liquet, cum præclarum Sapientiæ ac Providentiæ, quibus res humanæ reguntur, cum divina Potentia concentum; tum omnia a summo Deo consequi, ac de divina quodammodo natura & præstantia participare, qui felici sapientiæ ac virtutum, quarum procreatrix habita fuit, uti ante e Proclo vidimus, Minerva, cultu ac amore, se illi similes efficere conantur. Mitto, quod sicut adducto paullo ante loco, Aristides Minervam Jovis parentis *Δύναμιον* vocat; ita ab impio Ario, unigenitus Dei Filius ejus *Δύναμις καὶ Σοφία*, sed non *ἀμούσι* seu eidem coæternus, statueretur, juxta Athanasium p. 884. T. 1.

V. 134. *μῶντη δὲ ἔτις ἔτιθη θῦάν*] Hinc illud Apollinis de eadem Minerva apud Æschylum Eum. v. 666.

*Πᾶντη μὲν ἀν γῆσιτ' ANEY ΜΗΤΡΟΣ, πύλας
Μάρτυς πάρις ΠΑΙΣ Ολυμπίῳ Διός,
Οὐδ' εἰ σκότοισι καὶ τερραμυθή,
Ἄλλ' εἰον ἔρη, ΟΥΤΙΣ ἀν ΤΕΚΟΙ ΘΕΟΣ,
Ut pater quidem fiat SINE MATRE, viciniss
Tessis adest FILIA Jovis Olympii;
Non in tenebris alvi enutrita,
Sed quale germen NULLA DEARUM pariat.*

Nempe prout ab Oreste apud Euripidem dicitur in cognomine dramate v. 554,

*Ἄνευ δὲ ΠΑΤΡΟΣ τέκνον ἐκ ἔρη ποτ' ἀν,
Sine patre autem nepos unquam liberos feret;*

quique versus, indicio Auctore a Clemente adducitur Strom. l. 11. p. 423, additoque ei continuo altero hoc versu,

*Ἄνευ δὲ μητρὸς ἐδὲ συλλαβῆ τέκνον,
Sine matre autem nequo liberorum conceptio fiet.*

Cujus posterioristamen συλλαβῆς exemplum, ἀμύθη, ut de ea Æschylus, aliique Callimacho antiquiores Mythologi, extiterit scilicet hæc Dea; sicuti prioris Vulcanus, ἀπάτωρ inde apud Nonnum dicitur Dionys. l. v. 111. p. 262. ac, ut addit, *ὅν αὐτογόνοσ τέκνον Ἥρη, ποσσο per se generans peperit Jupo*. A qua tamen Vulcani ἀπάτωρ fabella recessit Plato in Critia, ubi eandem Minervam & Vulcanum multa habere tradit communia, *ἀμα μὲν ἀδελφὴν ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ, cum quod foron sit ei EX PATRE*; tum, ut addit, quod utrumque illud Nomen, Sapientiæ & Artium amore ac inventis inclaruerit; & quod postremum de Minerva & Vulcano, eorumque inde communiõne, pluribus tangit Proclus in Theolog. Platonis l. vi. c. xxiv. Quo referas proinde id quod in veteri ac inedito Epigrammate MSS. olim Palatini, nunc Vaticani, de Minervæ cum Vulcano concubitu legitur, natoque inde scilicet *λύχη*,

*Ἠφαίστω πότι Παλλάς ἐκ' ἀγνοίησι μεγείσασ,
Eis inveni ἐμίγη Πήλειος ἐν θαλάμοισι,
Vulcano quondam Pallas in gremio sociata,
Cum eo concubuit in Pelei thalamis. &c.*

¶

Ut mittam, quod congressus prius cum *Metide* seu *Prudentia* Juppiter, dein etiam cum *Themide*; antequam nempe educeret e capite *Minervam*, aliis veterum fabulis feratur; ut ea de re differit apud Galenum, & de quo loco mox, Chryſippus.

V. 135. Ἀλλὰ Διὸς κορυφῇ] Qua de re, seu *Minervæ* e *Jovis vertice* natalibus, nota veterum, ut de recentioribus ſileam, μυθολογύμνησιν nemo, ut opinor, hic a me exiget. Adeat vero, cui vacabit, quæ ea de re a Proclo dicta ſunt in *Timæum* l. 1. p. 51. Ταύτην δὴ τὴν θεότητα καλλῶντες οἱ θεολόγοι πάντας ἈΘΑΝΑΝ, ὡς μὲν ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ πατρὸς τικτῶσθην, καὶ ἐν αὐτῷ μῦθῳ, Νῆσσει ἔσται δημιουργικὴν, hanc autem divinitatem vocant omnes Theologi MINERVAM, tanquam quidam E PATRIS VERTICE natam, in eoque permanentem, INTEL- LIGENTIAM existentem rerum effatricem &c. Unum illud hic ſuper- addere, ut minus forte obvium, haud grave erit; exſtare apud Galenum de Hippocr. & Platon. placit. l. III. c. VIII, Chryſippi, & quam idem Pergamenus Doctor impugnat, hujus μυθῶν, de *Minerva* ſcilicet na- ta e *Jovis vertice*, explicationem, quo eandem nempe fabellam cum ſuo dogmate, de principe animæ facultate, quæ non in cerebro ſeu ca- pite, ſed in corde exſtaret, idem Stoicus non repugnare oſtenderet. Nempe, prout ipſa Chryſippi ea de re verba adfert & ſimul enarrat Ga- lenus: Jovem non ex ſe, ſed deglutita prius *Metide*, & ex ea veluti prægnantem factum, e capite poſtea, h. e. per ſermonem ſeu ex ore, *Minervam* peperiffe; quum os ſit etiam capitis pars, e vertice autem eandem ſymbolice dici procreatam. Quam fabellæ hujus expoſitionem ut induſtriam ac ingenioſam, & Stoicorum dogmati conſonam, lau- dat quidem Galeus; ſed ſimul id, quod erat præcipuum, in quæſtione, non adtigiffe eundem Chryſippum, & feciſſe convenientius, ſi eandem fabellam, utpote homini Philoſopho ad demonſtrationem haud neceſſariam, omnino non adduxiſſet, pluribus ibidem, neque inaniter contendit. Vide eundem p. 274. Tom. 1. edit. Græc. Baſil.

Ibid. Κορυφῇ Διὸς ἢ ἐπιπέσει. "Επιπέσει] Cui loco geminum plane opportune ſuppeditat *Æſchylus Suppl.* v. 95,

Πίπτει δὲ ἀσφαλῶς, ἢ ἐπὶ ῥάτῳ,

ΚΟΡΥΦΗ ΔΙΟΣ ἢ ΚΡΑΝΘΗ πρὸς γῆμα ΤΕΛΕΙΟΝ,

Cadit autem ſecure ſeu præclare non in tergum ſeu turpiter,

VERTEX JOVIS, ſi quid PERFICIENDUM ſtaſis:]

& quibus prioris verſus verbis obvia e palæſtra locutio, ubi nempe, quod vidit Græcus Tragicæ Enarrator, turpe fuit *Athletam* in dorſum cadere proſtratum ſeu ſupinum, qualis κρημὸς a Græcis dicebatur: ut li- quet e *Philone de Agricult.* p. 204. & quod πιάſειν ἐς τὸν ὄμῳν, in hu- merum cadere; dixit *Ariſtophanes Equit.* p. 322. Idem cæteroquin ad- ductis *Æſchyli* verbis innuitur, quod hic a *Callimacho* dicitur, cui- tanquam *Jovis vertex annuitis*, id firmum fore & conſummatum: prout etiam de eodem *Jove* ab *Euripide* dictum (& cujus locum ſupra jam adtuli ad *Hym. in Jov.*) *Alceſt.* v. 978. ΖΕΥΣ ὄτι ΝΕΥΣΗ &c. quidquid JUPPITER ANNUIT, ſecurus hoc PERFICIT. Cui præverat pridem

[Sf 3]

va-

vatum Parens, qui haud unquam irritam Jovis voluntatem tradiderat, Iliad. A. v. 5. Διὸς δὲ ἐτελείετο βυλή, Jovis autem perficiebatur voluntas. Unde etiam τέλειος idem Deorum Pater sæpius apud antiquos Poetas, sicut ea de re jam ante, dictus; ut apud Pindarum Pyth. Od. 1. Æschylum Agam. v. 982.

Ζεῦ, Ζεῦ Τέλειε, τὰς ἐμὰς ἐυχὰς τέλειε,

Juppiter, Juppiter Perfector, mea vota perfice,

seu ut eadem sint rata: immo alibi ab eodem, Suppl. v. 535. invocatur tanquam Τελεῖων Τελειώτατον κρότος, Perfectiorum Perfectissimi potentia; qui nempe ab hominibus Deorum haberetur optimus & justissimus, ut de eo Plato in Eutyphrone p. 5. Quomodo vero de summo & unico Deo, ac fidelium omnium Patre, dictum Matth. v. 48. Ὅσπερ ὁ ΠΑΤΗΡ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ΤΕΛΕΙΟΣ ἐστίν, sicut & PATER vester, qui in caelis est, PERFECTUS est, non potentiae nempe solum, qua omnia quae vult, perficit, sed sapientiae insuper, omnisque quae in Deum cadere potest, perfectionis intuitu. Ut vere proinde ab incomparabili Salmasio Foen. Trapezit. p. 291. rejecta sit sacri Exercitatoris seu viri magni Dan. Heinsii, de eadem voce τέλειος, quasi ea integer seu innocens ab Evangelista designaretur, aliena ab eo loco explicatio.

V. 136. αἱ θυγάτηρ] Pro quo Æolum more θυγάτηρ, nempe ovitidem breve, dixerat alibi idem Callimachus, teste Prisciano l. 1. p. 554. Illi enim (Æoles) θυγάτηρ dicunt pro θυγάτηρ, & corrigentes &c. ut Callimachus, καλλιχάρη χθονὸς ὑβρίας θυγάτηρ. Ad quem proinde nostri Battiadæ locum respexit ὁ πάλιν Salmasius ad ovum Simmiae p. 175. ubi πυκνιώτατον Æolice dici potuisse tradit, pro πυκνιώτατος, ov nempe correpta, ut apud Callimachum θυγάτηρ pro θυγάτηρ. Quod a Lacedæmonii etiam factum ibidem traditur.

V. 137. δέχοθε τὰν Θεὸν, αἱ κἄρα] Utpote peracto illo lavacro exhibaratam veluti, ac pristino nitore restitutam; ac inde etiam, uti ea de re jam diximus ad titulum hujus Hymni, solemni Argivarum Virginum pompa ac festivitate, ut Argis deinceps solito faventius ac magis adhuc benevolum Numen, in urbem continuo ac ad pristinas in ea lodes, illud seu venerandum ejus simulacrum reducendum. Haud aliter ac de toto Alcmone fluvio Cybele, ut luctu tum omni ab ea deposito, missisque planctibus, læta eadem ac propitia, lucentibus tædis festoque oppidorum apparatu recepta, ait Valerius Flaccus lib. v. 111. v. 239. &c.

Sic ubi Mægdonios planctus sacer abluit Almo,

LÆTAQUE jam Cybele, FESTÆQUE per oppida TÆDÆ.

V. 139. σὺν τ' ἑυγμοῖσι, σὺν τ' ὀλολυγαῖσι] Pro more cæteroquin in veterum sacris festisque solemnibus, ut Numen, cui eadem erant consecrata, tum precibus ac votis, quæ nempe idem exaudire vellet, continuo profecerentur; tum faustis acclamationibus, uno veluti ore atque voce, prolatis celebrarent. Prius illud innunt hic Poetæ verba, σὺν τ' ἑυγμοῖσι, in quibus vulgo definebant eorum Hymni, ut ex Orphicis, Homeri vel Homeridarum, ac ipsismet hujus Callimachi

ohi Hymnis, abunde constat; ac ubi pro cuiusque Numinis, qua pol-
lere maxime credebatur, facultate & conditione, corporis, animi,
aut fortunæ bona ab eodem, nuncupatis tam in rem verbis, exigeban-
tur. Hinc varix etiam *precum* apud eosdem species, de quibus præcla-
rus omnino exstat Erocli in Timæum l. 11. p. 64. locus, *ἁρεσίαι ὑπὲρ*
πῆς ψυχῆς σωτηρίας, δευτέραι ὑπὲρ τῆς τῶν σαιμάτων ἰσχυρίας, τρίται
δὲ ὑπὲρ τῶν εὐδαιμονικῶν, πρώτη, ῥήξας τὴν ἀνὴρ σάλυτα; secunda
de bono corporis temperamento; tertia autem eorum; qua extirpamus ad-
veniens, eorum habentes; & quomodo, ut alia mittam, hic Hymnus
in votis ad Minervam, & de quo mox, desinet: ut nempe Argivorum
regionem incolumenta eadem servet. Idem vero Proclus paulo ante
p. 64. de singulari egerat apud omnes moratas gentes sapientum circa
precum studio, ut Brachmanum apud Indos, Magorum apud Persas,
Theologorum vero apud Græcos, qui τελεταίς nempe & mysteria indu-
xerant, & in quibus maxime, ut aliunde satia constat, ἰσχυαῖς illis seu
λιταῖς διοκλύτοις, precibus Deos ἰσχυαῖσιν, ut de iis Æschylus Sept.
Theb. v. 145. locus esse consueverat. Eisdem vero τελεσφόροις ἰσχυαῖς,
quas iidem nempe Diis adimplerent, alibi vocat idem Tragicus, nem-
pe Cithæph. v. 210.

Ἐυχε τὰ λοιπὰ, τοῖς Θεοῖς τελεσφόροις

Ἐυχὰς ἐπαγγέλλουσα, τυγχάνου καλῶς.

Precares, ut reliquia, Diis perficias

Preces auxilium, recte succedant.

Alterum vero, quod hic tangit Callimachus ἐν τ' ὀλοθυαῖς, ad faustas
sas acclamationes respicit, quas in veterum sacrificiis, elatis ad Deum,
qui laudatur, aditantium sacrisque operantium vocibus, sublatisque ma-
nibus fieri solitas, e prolata etiam eam in rem præclari nummi, quæ
luculentum moris illius exemplum præbet, icone vidimus ad. v. 258.
superioris Hymni, & quæ ibi consilere poterit, si lubeat; Lector.
Hæc adhuc dicti modo Tragici locum adferre non pigebit, ubi eo-
rum, quorum hic Callimachus meminit, tum ἰσχυαῖσιν, tum ὀλοθυ-
αῖσιν sit mentio, nempe Sept. Theb. v. 272, ubi Eteocles Thebanorum
Rex ait ad Chorum Thebanarum Virginum,

Ἐυχε τὰ κρείσσω, συμμαχες εἶναί Θεῶς,

Κ' ἀμῶν ἀκούσασ' ΕΥΓΜΑΤΩΝ· ἴπειτα σὺ

ΟΛΟΛΥΓΜΟΝ ἱερὸν ἑυμνή κραιώσιον,

Ἐθνηκὸν νόμισμα θυσιαδὸς βαῖς,

Precares meliora, ut Diis sint auxiliatores;

Meique audiens PRECES, mox tu

ACCLAMATIONES sacras ac faventes accinas,

Mox illo Græcico clamoris in sacrificiis recepti.

Eadem autem voce, ut hic obiter addam ἰσχυαῖσιν pro ἰσχυαῖσιν, usus præ-
terea erat idem Æschylus Prom. vers. 586. ut non debuerit proinde in
Theauris linguæ Græcæ aliisque promptuariis, uno Hesychii, qui eam
ex antiquis illis Auctoribus, Æschylo, Callimacho &c. acceperat, tes-
timonio eadem inniti.

V. 141. ες πόλιν αὐτίς] Vera omnino ac certa H. Stephani emendatio ες πόλιν, pro ες πάλιν, uti antea hic legebatur; & quod postremum ut alia mittam, quæ ipsius loci conspectus exhibet, vel sequens illud αὐτίς, Dorice nempe pro αὐθις, abunde redarguit.

V. 142. Δαναῶν κλῆρον ἅπαντα σάω] Nempe *Argivorum regionem*, sicuti κλῆρον ea voce subinde apud veteres Auctores, & hoc loco, sumi diximus ad v. 281. superioris Hymni, κλῆρος ἐρύσαντο, & quomodo Æschylus Ioniam seu Ioniz urbes indigitat Perf. v. 900. κατὰ κλῆρον Ἴονος πολυπόδης, h. e. *Ionica seu Ionica regionis urbes incolis frangentes*. Δαναῶν autem non de *Græcis* in genere, sed de *Argivis* hic dici, haud opus, ut multis adtribuatur. Qui enim *Pelasgi* prius, ut supra v. 4. a *Pelago*, a *Danao* postea, *Argolidos* itidem Rege, *Δαναοὶ* & *Δαναῶν* a Poetis, *Tragicis* maxime olim dicti. Unde eam in rem ait Euripides Orest. v. 933.

Ἐ γὴν Ἰνάχῃ κελημίνοι,
Πάλας Πηλασγοὶ, ΔΑΝΑΙΔΑΙ δῖόττερον,
ο Ἰαχί τετταντῶντο,

Olim Pelasgi, postea DANAIDÆ seu Argivi.

Hinc *Δαναῶν πόλιν* de *Argis* legas in eodem dramate v. 877. & ΔΑΝΑΩΝ ἢ Μυκηναίων αἶροι, *Argivorum & Mycenæorum primores*, Phociss. v. 433. &c. Ita etiam apud Statium, ut alia mittam, *Danaica arva*, pro *Argivis* seu *Argolide* dicta Theb. l. 111. v. 324. *Danaica Thebes arva petit*. De voto autem, in quo definit hic Hymnus, ut *Minnerva* nempe *Argivorum regionem omnem incolumem servet*, seu omnes *Argivos* protegat, diximus paullo ante v. 139. & prout circa finem sequentis in *Cerere* Hymni vers. 135. ad illam *Deam* dicitur,

Χαῖρε θεά, ἢ ταῖς δὲ ΣΑΩ πόλιν,
Salve Dea, & hanc SERVA civitatem,

in concordia, ut ibi additur, omniumque rerum felici ac uberi proven-
tu. Notæ abunde similes in fine *Orphicorum* formulæ, ut *σώζω*, vel *σωτήρι*, aut *σώτρισ* adesse velit, ille, qui in iis invocatur *Deus*, aut *Dea*.

OBSERVATIONES

IN

H Y M N U M

I N

C E R E R E M.

EΙΣ ΔΗΜΗΤΡΑ ΥΜΝΟΣ] Quales IN CEREREM HYMNOS a Graecis cum Ὀυλος seu Ἴαλος, tum Δημητρεῖαλος dictos, ex Athenæo l. xiv. p. 618. jam obiter monui ad vers. 1. Hymni in Jovem. Cujus appellationis e Semo Delio additur ab eodem Athenæo ratio; quod nempe ἔλοι & Ἴαλοι dicerentur plures hordei manipuli in unum fasciculum colligati, Dea vero ipsa Ἴαλῶ inde fuerit nuncupata: quæ etiam *prima spicarum manipulos abscidisse* infra dicitur v. 20. καὶ ἰερὰ δρογμῶτα πρῶτα ἀσαχίον ἀκίκοψι. Unde ad ea messis tempora, seu frugum in manipulos congestarum συγκομιδὴν, prima sacrorum ac festivitatum id genus solemnium origo ab Aristotele traditur ad Nicomach. l. viii. c. ix. αἱ ἤδ' ἀρχαῖαι θυσιάαι, καὶ σίνοδοι φαίνονται γίνεσθαι; καὶ τὰς τῶν καρπῶν συγκομιδὰς, οἷον ἀπαρχῆς μάλιστα ἢ ἐν τέτοις ἐπολάζον τοῖς καιροῖς, πρῖντα enim sacrificia coetusque solennes; post collectas fruges instituta videntur; ut quaedam primitiæ: his enim temporibus maxime ab operibus cessant. Adco ut tum Ἴαλοις id genus, seu Hymnis vel cantilenis (sicut alloquin per vindemiam, seu ubi Ἀπαῖα fierent; Bacchus) per *letificas messium caritonas*, ut Apulejī verbis utar Metam. l. vi. a messoribus, omnique agricolarum pube, frugifera & Ἀλωὰς hæc Dea, celebrari in agris fuerit solita, vel, ut ea de re Virgilius Georg. l. i. v. 43.

Cantha tibi CEREREM pubes agrestis ADORET.

Cujus etiam festivitatis, ut alia mittam, luculentus adhuc index, septimum Syracusani vatis Idyllium Θαλόσια inscriptum. Hinc Semo illi Delio, de quo modo ex Athenæo, accedit etiam Didymus, ab eruditissimis Apollonii Enarratoribus eam in rem adductus ad l. i. v. 972. a quo nempe Ἴαλος dicitur Ἵμνον εἰς Δημῆτρα, in *Cererem Hymnos*, ac firmant insuper illi ipsi Eratosthenis; qui ibidem leguntur, versus,

Ἡ χερσὶν ἱερῶς, ἐφ' ὑψηλῆς πυλῶνος.

Διδυλίδης τῶχουσα, ΚΑΛΑΣ ἄιδω ΙΟΙΛΟΥΣ,

Operaria ancilla in alto vestibulo.

Μαζαλις ex hordeo conficiens, PULCROS canebat HYMNOS; ac prout iidem versus, quod tradit ad Lycophronem Isaacius pag. 8. emendari etiam debent, non ut ibi depravate ac nullo sensu legitur, *Διδυλίδης τῶχουσα* &c. E quo præterea Eratosthenis versu illustratur, cur non Δημητρεῖαλος solum, sed *καλλιῶλος*; vocatos illos in Cererem Hymnos

[S 5]

re-

refert dicto ante loco Atheæus, quos alioquin ἱέλως ab aliis, de Ianicum (ac proinde in Palladem potius quam in Cererem) cantilenis dici observat. Adde *Ouloforos* seu *Ὀυλοφορος* a Servio ad Virgilium, uti jam vidimus ad v. 283. Hym. in Delum, Hecaërgon ac Opin dici, qui nempe ab Hyperboreis, *spicarum manipulos primis* in Delum detulissent. Neque tamen obrepertas solum fruges, sed ob latas etiam leges, qua de re infra v. 19. LEGIFERA proinde seu ΘΕΣΜΟΦΟΡΟΣ, haud minus ac FRUGIFERA, culta & adorata, ut cum Marone loquar, hæc Dea; ac ob inductam insuper mysteriorum religionem veneranda, quibus, ut ait Tullius de Legib. l. II. c. XIV. *ab agræsi immèntiquo visa exculti ad humanitatem & mitigati sumus.* Unde sacra etiam ejusdem solemnia ELEUSINIA & THESMOPHORIA, itaque non Atheniense solum, sed magno aliarum quoque gentium consensu qua de re mox ad vers. 1. peracta; HÛMNIS proinde haud minus, sicut ab initiatorum aut *Θιασμοφορίζων* mulierum choro apud Aristophanem in ranis ac cerealibus, celebrata. Ab Homero autem scripti in Cererem Hymni meminit adductis etiam inde aliquot versibus, haud uno loco Pausanias, ut l. II. p. 110. & l. IV. p. 173. sed qui hodie inter adscriptos Homero Hymnos non comparet; ubi trium tantum versuum *ὕμνον* in hanc Deam legitur, quique sunt insuper diversi ab iis, quos ex Hymno illo Homérico, & plures quidem memorat dictis locis Pausanias.

V. 1. *τῷ καλῶδι κατιόντι*] Non video cur Græcis ad hunc locum Scholiis, ubi Alexandriæ tale festum; solemnis nempe *calathi* in honorem Cereris & Atheniensium quidem exemplo, *processus* a Ptolemæo Philadelpho institutum dicitur, fides sit continuo abroganda; & ideo statuendum Argis itidem scriptum, juxta superiorem in Lavacrum Palladis hunc Hymnum, ob dialectum nempe in eodem Doricam. Familiaris enim ea erat seu *ἐπιχώριος* vati Cyrenæo, in Dorum quippe colonia nato, sicuti ea de re obiter dictum ad vers. 1. superioris Hymni. Ut mittam, quod eadem ratione Megaris, Spartæ, Thebis, Syracusis, conditus dici posset hic Hymnus, ubi Dorice, quod notum, loquuti; Cereris autem, de quibus hic agi creditur, Thesmophoria celebrata, e Clemente in Protreptico, Plutarcho, Athenæo, Hesychio, jam observavit in Græcia Feriata eruditissimus Meursius; & quibus addi possunt Agrigentini, Cretensium, quorum Doricus itidem existit sermo, coloni, quos similiter Thesmophoria celebrasse tradit Polyænus Strategem. l. v. c. 1. Accedit, quod ex Ægypto Græciam & a Danaidibus quidem, ac proinde Argos, ubi eodem cum patre Danao dicuntur adpulisse, illatum primo hoc Cereris festum, *Θιασμοφορία* a Græcis dictum, tradat Herodotus l. II. c. CLXX: ita tamen, ut recuperata a Doribus Peloponneso, apud solos Arcadas idem deinceps remanserit. Sic a multis ferri, Cereris festa ex Ægypto a Melampode in Græciam inventa, ait Clemens Protrept. p. 10. & quomodo *Ceres Pharia* seu Ægyptia occurrit apud Tertullianum ad Nationes, cujus forma ibidem traditur l. 1. c. XII. CERES PHARIA, *qua sine forma, rudi palo & solo fasciculo ligni inferniis representatur.* & de quo loco jam alia occasione a nobis

nobis actum ad H. in Dianam. Hinc etiam Isis, seu frugiferæ itidem Deæ, apud Ægyptios cultus; idemque ut spicæ coronæ (de qua Leone Ægyptio, Tertullianus de Coron. c. vii. *prima Isis reperta spicas capite circumtulit*) ita *calathi* cujus hic mentio, utriusque Deæ in capite gestamen; quod vel obvii veteres nummi, aliaque antiqua monumenta abunde ante oculos ponunt: cistæ præterea in earundem sacris, aliaque communia ambabus symbola, de quibus præter alios videri potest Apulejus l. vi. c. xi: eadem denique in utriusque Deæ sacris arcani seu *τῆ ἀποκρύπτου* religio. Quomodo Serapis quoque, qui idem cum Osiride, teste Plutarcho de Isid. p. 362. habitus, cum *calatho* passim conspicitur in iisdem veteribus Ægyptiorum aliorumque præterea locorum monumentis, seu, ut de eo & Ægyptiis ait Macrobius l. i. c. xx. *calathum capiti ejus insignunt*. Unde Orpheus Isidis sacra in Ægypto, in Cereris & Liberi Patris orgia convertisse dicitur apud Theodoritum Serm. de Fide p. 468. T. iv. Ut proinde haud mirum videri debeat, a Cyrenæo vate & Alexandriæ in Philadelphi clientela agente, solemne Cereris sacrum ibidem ab eo Rege, juxta antiquos Atheniensium in Thesmophoriis ritus, institutum, hoc Hymno celebrari. Neque vero opus etiam fuerat, ut hic a Latino Callimachi Interprete *Eleusis* nomen de suo adderetur; nempe *calatho Eleusinam descendente*, quasi apud solos Athenienses illud Cereris festum, coque *rita* & more, perageretur. De solemni autem *calatho*, qui vulgo in pompa hujus Deæ frugiferæ præferretur, præter ea, quæ jam hic opportune adnotarunt priores editores, addi insuper illud potest, quod Ceres *calathum* passim in capite gestare cernitur in nummis, aliisve antiquis ejus simulacris. Cujusmodi duæ, quæ hic infra prostant, Romani juxta & Græci nummi icones; quarum prior, ut ipsa præfert nummi inscriptio, Cererem exhibet aut Saloniam, Gallieni Imp. conjugem, sub Cereris sedentis, quæ *calathum* supra caput gestat, schemate; dextra autem duas spicas ac sinistra hastam tenet, & inscr. CERERI AUG. *Augusta*. In altero autem nummo eadem Dea stans visitur cum *calatho* itidem ac duabus spicis, cornu copiarum præterea ac temone; quæ mari haud minus ac terra potentem Deam arguunt, & cum inscriptione aliquot quidem litteris exarsa, sed quæ aliunde suppleri possunt, ΠΟΥΦΟΥ ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ Β. ΝΕΩΚΟΡΩΝ, h. e. *Sub Prætoro Rufo Sardiniorum Bii Neocororum*.

Ut

Ut alios nunc mittam nummos; in quibus eadem Ceres subinde *calathis* infidens cernitur; vel cum *calatho* quandoque infra ad pedes ejus adposito, ut in simulacro ejusdem Dez Eleusinæ, quod in Itinerario Cl. Vehleri prostat edit. Anglic. pag. 403. *Calathum* enim in sacris hujus Dez tam Eleusiniis quam Thesmophoriis locum habuisse, e Clemente præterea liquere videtur Protrept. p. 11. & 13. Quamquam iste, de quo hic agit Callimachus, *calathi* processus, non ad Cereris Eleusinæ, ut ab eruditissimo Meursio factum Eleus. cap. xxv. sed ad ejusdem Dez diversâ ab iis *Thesmophoria* referri omnino debuerit; ut id cum aliunde, tum maxime vers. 20. & 22. hujus Hymni, ac e notatis a me. ibidem, clarius patebit. Unde præter solemnem hunc Dez *calathum*, non bobus, quod ibi existimabat Meursius, sed *albis equis*, ut hic infra aperte dicitur vers. 121. τὸν κάλαθον λευκότερχοι ἵπποι ἀγῶντι, *calathum albicorni equi ferunt*, in Cereali pompa vectum, *calathos* insuper sive *calathiscos*, pompæ comites, seu *Θισμοφορέαζους* feminae, gestare consueverant. Unde a choro eadem Thesmophoria celebrantium mulierum, ac inter requisita ad illud sacrum, adducuntur ab Aristophane *Θισμοφ.* pag. 810. καλᾶθισκοι, τὸ σκιάδειον, *calathisci & umbella*. Quibus adde Proserpinæ, quo flores ante raptum lectos implere eadem consueverat, *calathum*, cujus præter Clementem Protrept. pag. 1, meminit Claudianus de Raptu lib. 11. vers. 137.

Frugifera spes una Dea: nunc vimine texto

Ridens CALATHOS spoliis agrestibus implet;

& jam ante de eadem Ovidius Metam. lib. v. vers. 393. Neque tamen sola *Ceres*, vel *Isis*, sed *Cybele* quoque (eadem quippe cum *Telure* seu *Cerere*) vulgo cum *calatho* in antiquis nummis conspicua; *Juno* præterea *Samia*, & *Diana πολύμημος* seu *Mammosa*, quæ totidem generationis & naturæ rerum procreatrix ac altricis existiterunt apud veteres symbola. Noti insuper *Minervæ calathi*, qui in ejus pompis gestari itidem soliti; & prout de ejusdem Dez solempni apud Statium legitur Achill. lib. 1. vers. 335. *Hæc CALATHOS & sacra ferat*, in quibus autem non fruges, ut in Cerealibus *calathis*, sed lanæ vellera, in honorem quippe lanificii inventricis Dez, vulgo reponi consueverant, de quibus Juvenalis Satyr. 11. v. 54.

Vos lanam trahitis; CALATHISQUE peracta refertis

Vellera.

Cujusmodi duo insignes *calathi* spectantur etiamnum in veteri marmore, quod in porticu fori Nervæ Romæ adhuc prostat; unus a duabus virginibus textricibus ad *Minervam* *ταλασουργόν* delatus; alter similiter cum *peractis* velleribus & lancibus desuper, quas una e *Minervæ* lanificis virginibus læva sustinet, ut iis adlata id genus vellerum librentur pensâ: cujusque prioris *calathi*, quem duz virginis gestant, icon ex admirandis veteris Romæ a P. Bellorio V. Cl. vulgatis desumpta hic conspicitur.

Ut

Ut proinde de similibus *calathis*, qui non Minervæ quidem, sed Par-
cis, lanificis itidem Deabus, ante pedes (qualis postremus in altero,
quod modo dixi, marmore) positi, dixerit Catullus & qui inde etiam
illustratur Epith. Thetid. v. 378.

ANTE PEDES autem *candentes mollia lana*

Vellera, virgati custodibant CALATHISCI,

nempe *οἱ καλαθίσκοι*, ut adducto paullo ante apud Comicum loco;
& apud Chrysothomum Serm. xvii. p. 220. T. vi. ἡλακίον παρακάθη-
θε καὶ καλαθίσκου, ad coluam *sedes* & *calathiscum*; ac dein p. 224, ubi
de muliebri ac dein virginum mundo agens, hinc tribuit καὶ καλα-
θίσκος, καὶ ἡλακίον, & *calathiscos*, & *coluam*. Adde de Hasbita, Afra
virgine sed venatrice Silium l. ii. v. 70,

Non CALATHIS *mollia manus, operantur fuso.*

Ibid. ἐπιφθίγγασθε γυναικας] A quibus nempe solis sacra hujus Dese
Thesmophoria, quod vel Comici de iis drama abunde docet, peragi
olim

olim licuit; ac unde de clandestino adulteri ingressu in Cereris templum, *ἑσποφορίων* ab Aristophane dictum in cognomine dramate pag. 782, mentio fit apud Lysiam Orat. 1. p. 11. Immo unde lege olim sancitum diximus ad v. 82. superioris Hymni, ut oculis continuo orbiretur, qui ædem Cereris foret ingressus. Adde, quod de religioso Cereris apud Catinenses sacrario ac Tullio dicitur l. IV. in Verrem c. XLV, *aditus enim in id sacrarium NON EST VIRIS; sacra PER MULIERES & VIRGINES confici solent.* Quamquam alia ratio foret Eleusini hujus Deæ apud Athenienses sacri, cui, ut aliunde notum, initiari solitus uterque sexus & omnis ætas. Neque enim viri, exclusis feminis, ad Eleusinia solum, quod vult *ἑ πᾶν* ad Solium p. 529. ult. edit. admitti; ubi nempe hanc unam inter *Eleusinia* & *Thestophoria*, utrumque Cereale sacrum, differentiam statuit, quod *Eleusinia* viro-rum initia forent, *Thestophoria* vero mulierum. Initiatas enim mysteriis *Eleusiniis* mulieres, cum ex iis Auctorum lapidumve testimoniis liquet, quæ jam adtulit eruditissimus Meursius de Eleuf. cap. XVII. tum ex aliis insuper, ut ex iis, quæ de sumptibus a Lysia amatore in amicam mysteriis illis initiandam factis, tradit Demosthenes in Neæram p. 520. Adde tendentes Eleusinem ad illud sacrum mulieres, *σκιᾶδι* seu *umbella*, caput contra solis ardores, ut id notant eruditi Comici Enarratores Avib. p. 610. tegere solitas: morte autem multatum Athenis, qui Rhodiam Citharistriam stuprarat in Eleusiniis, & qui ancillam Olynthiam in lupanari collocarat, juxta Dinarchum adv. Demosthenem p. 17. ed. Han. nempe adversus leges, quibus summa durante illo sacro castimonia omnisque a Venere abstinentia præscribebatur. Unde a mysteriis etiam Eleusiniis, pompa, ingressu templi, meretrices & servas lege prohibitas fuisse, abunde arguunt ea, quæ de muliere serva, quæque turpiter vixerat, templum autem Dearum Eleusiniarum præter fas ingredi ausa, pompam comitari, videre in templo, quæ illi non licebat, narrat *Ilex* de Hæred. Philoctem. p. 649. &c. ed. Hanov. Alia vero *Thestophoriorum* ratio, ubi sacrum a solis feminis, viris omnibus exclusis, procurabatur. Jubentur proinde hic in genere *mulieres*, sicuti infra v. 119. tam *virgines*, quam *mulieres*, solemnem hujus, de quo modo dictum, Cerealis calathi processum comitantes, solitis eundem, seu potius Deam ipsam, in cujus ille honorem deferebatur, *acclamationibus* profequi, nempe *ἐπιφθέρουσι γυναικας*. Cui proinde ritui, sed graviori & sanctiori instituto, præverant olim Hebræi, qui ad arcem in castra delatæ conspectum, *exclamavisse* universi voce magna dicuntur 1 Sam. 17. 5. Cujusmodi alioquin *acclamationes* a choro *Thestophoria* itidem celebrantium mulierum profectæ, apud Comicum Græcum prostant in cognomine dramate p. 783. Quum cæteroquin non a *mulieribus solum*, sed ab omni agrestis juventutis choro, celebrandam eandem Deam frugum largitricem, apud Maronem legimus, adducto jam ante ad titulum hujus Hymni e Georgicis versu, *cuasta tibi Cere-rem* &c. Ut hoc insuper addam, ad muliebrem hic Cereris sacrum, quod *Νῆ τῷ Θῷ*, aut *κατὰ τῷ Θῷ*, per Deam, Cererem nempe, & Proserpi-

ferpinam, mulierum jusjurandum existisse, non virorum: dicitur a Phrynicho pag. 31. Νῦν τὰ θεῶν, ὅρκον γυναικῶν. ἢ μὲν ἀντὶ τῶν ὁμοίωνται, ἢ μὴ γυναικίζοιτο, Per Deas, Cererem & Proserpinam, jusjurandi dicitur muliebri; neque enim vir ita jurabit, nisi mulieres imitari velit & unde Alcmena apud Moschum Eidyll. 1v. v. 75.

Ἴσα ἦδ' Ἐὐρή τε καὶ εὐάνος Δημήτηρ,

Nam sciat Proserpina, & decenset velata Ceres.

ubi tamen continuo additur,

Ἄς καὶ μίγα βλαφθεῖς τις ἐκὰν ἐπίορκον ὁμοίωσιν

Δυσμύρων,

Quas Deas cum suo magno malo sponte aliquis perjure juraveris

Ex hostibus.

Unde amasius apud amicam, quo se eam ducturum uxorem, fidem illi faceret, per hasce Deas & Minervam Urbicam jurasse ab eadem dicitur, in Luciani Dialog. Meretr. p. 721. ed. Salm. ἄμοσιν ἦδ', ἢ μῆτις, κατὰ ταῖν θεῶν, καὶ τῆς Πολιάδος, ἵνα ψιπέσιν, πατέρ, per Deas, Cererem & Proserpinam, ac per Minervam Urbicam. Prout alioquin per Cererem simul ac per Jovem & Apollinem, καὶ μὲν τὸν Δία, καὶ τὸν Απόλλων, καὶ τὴν Δημήτηρα jurare videmus Apollodorum apud Demosthenem ad Callippum p. 719.

V. 2. Δάμνατε μίγα χαῖρε] Cujusmodi in Cererem Eleusiniam Hymnus a Choro initiatorum accinitur apud Aristophanem Ran. p. 230. Solita alioquin, quæ hic ab initio legitur, & in qua vulgo Hymni Orphici vel Homerici, aut superiores etiam Callimachi in Dianam ac Minervam, desinunt, acclamationis formula, ubi χαῖρε θεῶν &c. Idque juxta illum in sacris gentilium ritum, quo Numinum in iis invocationes, aliquando ante eadem sacra; quandoque in medio; nonnunquam in fine; ut ea de re differit Jamblichus de Myster. Sect. v. c. xxvi, peragi debuerunt. Unde eadem hæc legitur formula, qua rursus virgines & mulieres solemnæ hujus calathi processus die, Cererem jubentur invocare circa finem hujus Hymni, Δάμνατε μίγα χαῖρε &c. Nempe quod gentilium Deos sacris suis lætos interesse; ipsosque iisdem operantes, læta etiam mento, seu mentis gaudia, νεπᾶ χαρᾶ, ut ea de re loquitur alibi idem Jamblichus Sect. i. c. xxv, debere eadem celebrare, tradiderint eorundem sacrorum Mystræ. Hinc de ipso hujus Cereris sacro aut festo solemnæ ait Poeta Georg. l. i. v. 346.

Omnia, quam choros & SOCII comitentur OVANTES,

Et CEREREM CLAMORE VOCENT in secta.

Mitto vero id, quod a Fulgentio traditur Mythol. lib. i. cap. ix. CERES enim Grace GAUDIUM dicitur; ab hoc nempe verbo χαῖρον ac inde χαρᾶ petita, sed inepta, nominis Cereris origine.

Ibid. πολύτροφι, πολυμύδιμι] Consuetæ nempe FRUGIFERÆ DEÆ, prout eodem in antiquis nummis ac marmoribus dicitur, ἐπιθῆτα; ac prout in Orphicis Σταχυοτρόφι, spicarum alerix seu spicifera, & Δάμνατε πολύκαρσι, πολόσαχν, Ceres multis frugibus, multivæ spicis abundans, a messoribus invocatur apud Theocritum Idyl. X. v. 42. ἀρεποφόρος autem βασίλεια, frugifera Regina, a choro initiatorum apud

apud Aristophanem Ran. p. 230: & quomodo, ut hoc addam, Psych-
eam adjurat apud Apulejum Metam. l. VI. *Per ego se FRUGIFERA:
tuam dextram istam deprecor, per lasificus messium carimonias &c.* Quam-
quam non de Cerere quidem, sed de Venere dixerit sub initium prae-
clari operis Lucretius, *qua terras frugiferentes concolebras, h. e. com-
moues*, juxta Nonium. Praeter calathum vero aut spiccam Cereris in
nummis antiquis coronam, juxta illud Tibulli l. II. El. 1. *& spicis sem-
pora cinge Ceres*; aut quas prae manibus subinde in iis, gestat *spicas, modum*
etiam cum *spicis* frequens hujus Deae in iisdem insigne; uti & Sarap-
idis Alexandrini nummis cum alibi, tum in sequenti nummo Cime-
liarchii Gallorum Regii, & quidem Alexandriae, quod vel ex addita
Epocha L. Γ. Anno III. nummique ipsius typo licet colligere, per-
cussio, cum inscr. ΣΑΡΑΠΙΣ.

Quo proinde referas, quod de *Sarapido*, quem pro sole ac natura uni-
versū praedicat, ut notum, Macrobius l. 1. Saturn. c. xx. ab Aristide di-
citur Hym. in eundem pag. 95. *αὐτοῦ δὲ πρὸ πάντων ζῶν ἡρίστως ἐστὶν*
ΤΡΟΦΗΣ, praest vero omnium generationi & NUTRITIONI; haud mi-
nus proinde ac *Ceres πολύτερος* a Callimacho dicta. Unde etiam fa-
ctum, ut idem Serapis (SARAPIS enim & SERAPIS promiscue in an-
tiquis Romanorum nummis dicitur) cum Josepho, cujus opera com-
pleta in Aegypto frumentaria horrea, fuerit jam olim, ut e Rufino
Hist. Eccles. l. II. c. XXI. & Suida constat, habitus. Nec inde con-
tinuo id refellitur, prout contendit doctissimus Bochartus Hieroz. l. II.
c. XXXIV, quod Serapidis nulla fuerit apud Aegyptios mentio, ante-
quam e Ponto sub Ptolemæo Lagi seu Soteris illatus sit ejus in Aegy-
ptum cultus. Id quidem de Serapidis simulacro, Sinope Alexandriam
sub eodem Ptolemæo advecto, conditaque ibi inde nobilissima illius
Dei æde, non a Tacito solum, sed a Plutarcho cum de Iside pag. 361,
tum de Solert. Anim. p. 984. traditur; & quod apud Clementem Pro-
trept. p. 31. non juxta eosdem sub Sotere, seu primo Ptolemæo, sed
sub secundo, seu Philadelpho, factum dicitur. Verum antiquius hu-
jus Dei fanum, quod non animadvertit vir magnus, Memphis existi-
stisse, aperte tradit Pausanias l. 1. p. 31. *Αὐτοῦ δὲ ἐστὶν ἱερὸν ἐν*
Μεμφί.

Ἐπιγράμματα τῶν Ἀλεξανδρινῶν, ΑΡΧΑΙΟΤΑΤΟΝ ΔΙ ΕΝ ΜΕΜΦΕΙ, apud Aegyptios sunt Serapidis templa, quorum nobilissimum habent Alexandri- ni, ANTIQUISSIMUM est MEMPHIS; quod & ii apud Tacitum vi- dentur adstruere, qui non e Ponto, sed e Memphi Aegyptia advectum Serapidis in Alexandriam simulacrum tradiderunt, Hist. l. iv. c. LXXXIV. Eam vero Memphin a Minzo, & cujus meminit etiam Plutarchus de Isid. p. 354. Aegypti Rege, diu ante Abrahamum, ac Josephum provin- de, conditam, tradit cognominis Historicus Origin. l. VII. p. 268. ed. Genév. Adde, quod non e Ponto; una cum simulacro advectum il- lud Serapidis nomen, sed ubi Alexandriam idem venit, vernacula, qua *Plaso* in Aegypto dicebatur voce, fuerit ab iis appellatum, auctor sit Plutarchus eod. lib. de Iside pag. 362. Modium autem, quem in capite gestat, haud aliter ac Ceres, Aegyptium seu Alexandrinum illud Nu- meti, & in Alexandrinis etiam nummis, abunde illustrat, ut alia mit- tam, facta *Alexandrinum Frumenti, Alexandrinum Stoli & Commensus Fru- mentarii*, in utroque Codice Theodosiano ac Justiniano mentio; in- vno pridem ante Alexandriam etiam conditam, *προσφόροι* ab Aegypto *ῖνα;* seu *frumentaria naues* a Bacchylide, qui Pindaro, ut notum, coe- tus; apud Athenarum commemorantur l. II. p. 39. Ita etiam Cereris *Σιτῦ;* seu *Frumentaria* simulacrum in Sicilia, & quidem Syracusis existi- tisse tradit Athenæus l. III. p. 109. & l. X. p. 415. Immo eadem *ὑμνια;* spirandi quasi ac vivendi, ob repertas nempe ab ea fruges, facultatem largiens, dicta quoque hæc Dea; quomodo ut de Grammaticis flectam, Helychio ac Eustathio, in veteri & convivali Scholio, ex vera emenda- tione τῆ πάνυ ad Athenæum l. xv. p. 694, invocatur Ceres; ac inde, ut hoc addam, *ὑμνια Μήτηρ* Faustina Commodi mater dicitur in In- script. Regillæ: sicuti nempe CERES eadem Faustina, ac sub Cereris symbolo, aliarum Augustarum exemplo, signatur in antiquis ejus nummis. Ut mittam, quod εἰχον ὑμνιον, *ultima arista;* seu *φίρις- σιον* juxta Criticos ibidem, dixit Apollonius Rh. lib. IV. v. 889. & si- militer Lycophron vers. 1264, *ἄριστον ὑμνιον, possessionem optimam*, ac alibi.

V. 3. *χαρμὶ θεοσέβει βροταί;*] H. Stephani de voce *θεοσέβει* ad hunc locum glossa, tyronem non valde morabitur, qui novit Aëlice metri causa geminari sæpe a Poetis in medio vocum litteram σ, ut obvia apud Homerum *ἰλαοσάμφοι, ἰλαοσώδαι* &c. Unde sicut *θεῶν* pro *respice*, cum apud Theocritum, quod vidit etiam Stephanus legitur Idyll. III. v. 12, tam similiter apud alium Siculum Poetam Epicharmum apud Athenæum l. III. p. 86, ab antiquo nempe verbo *θεῶν* & *θεοσέβει*, unde factum Dorice *θεοσέβει*, & Aëlice *θεοσέβει*. Sed hoc Grammaticis re- linquendum. A conspectu vero hujus Cerealis calathi non arcentur hic, ut censuit vir doctus, *profani*; qui alioquin a sacris hujus Dæe so- lemni, ut notum, præconis formula excludi consueverant. Neque enim hic de fani seu *θεοσέβει* aditu, & iis, quæ intus peragebantur, mysteriis, quæ nefas erat *profanis* intueri, & a quibus viri etiam qui- cumque, ut ea de re jam ante diximus, abesse jubebantur; hic apud

[T:]

Poetam

Poetam sermo; sed de *calathis* tantum, qui per urbem albis quadrigis illatus, solempni pompa circumferebatur; quique patebat omnium oculis ac adspectui. Ut βούβαλοι proinde hic dicantur, quibus nec templum Cereris, in quod deferrebatur calathus, adire, aut mysticis ejusdem Dex sacris interesse licuit; immo nec eandem ejus pompam, & qua de re postea dicitur, comitari; sed quibus tamen fas erat prætereuntem eundem calathum intueri. Neque enim ille *calathus* ἐὶ λαοφίλους, sicuti nec canistra, de quibus mox, a nobilissimis virginibus in eadem pompa gestari solita; verum cista, pars itidem, ut jam diximus, illius pompæ in quibus μουσικά ibidem, sicut in Eleusiniis, alio hujusce Dex Festo, erant recondita. Unde Psyche ad Cererem adducto ante loco ait, *per tacita sacra cibatum*, ac lib. xi, *cista secretiorum caphæ*; quæ nempe in illis cistis occultabantur, & de quibus videri potest Clemens Protrept. p. 13, ac Theodoritus Serm. vii. p. 521. T. iv. Quomodo κίβητις etiam mentio legitur in Thesmophoriis apud Comicum p. 782. sed ab eo, de quo hic agitur, *calathis* diversæ; & quales Cereris *cistæ*, κλισίας vocat Pausanias l. x. p. 662. Ut proinde sacri Hebræorum κλισίᾱ, seu *Arca*, & quam nefas erat profanis, quod Bethsemitarum exemplo (& de quo jam obiter ad superiorem Hymnum) liquet 1. Sam. vi. 19. introspicere, imaginem aliquam in iisdem religiosis & arcanis Cereris κλισίᾱς liceat agnoscere. Quod vero hic compellantur, ut eundem Cereris calathum *χαρμῶν ἡμῶν* haud initiati huic Dex seu *profani* adspiciant; vel inde factum videtur, quod non alia esset, ut vel Græcum de ea nomen abunde arguit, Δημήτηρ seu *Ceres*, nisi *Tellus* omnium mater ac *matris*, quæ spectatores proinde *ἡμῶν* seu *in terra*, vel in vestibulis ædium, ut id mox ex Homero illustrabitur, stantes aut sedentes flagitaret, non vero e loco aliquo sublimi, ut continuo additur, neque quod alias in ejusmodi pompis factum, vehiculis seu pilentis, aut equis vectos: unde etiam *χαρμῶν* seu *ἡμῶν* jejunare tenebantur mulieres, sacris ejusdem Dex in hoc festo operantes. Liquet id e Plutarcho l. vi. p. 378. καὶ ἢ Ἀθήνησι τῆσούτουσιν αἱ γυναῖκες EN ΘΕΣΜΟΦΟΡΙΟΙΣ, ΧΑΡΜΑΙ καὶ ἡμέραι, *Athenis enim jejunabant mulieres* IN THESMOPHORIIS HUMI *sedentes*. Immo unde etiam *χαρμῶν* Cereris fanum in Elide existisse a Pausania dicitur l. vi. p. 384. Ab Atheniensibus autem petita omnia hujus Cerealis apud Alexandrinos festi solempnia, monuit, ut antea vidimus, ad prima hujus Hymni verba Græcus eorum Enarrator. V. 4. Μὴδ' ἀπὸ τῆς τίγος, μὴδ' ὑψόθεν] Ob eandem nempe ad superiora Poetæ verba indicatas ejus rei causas: quum alioquin, pro more in sacris gentilium pompis recepto, e *secto*, quod hic vetatur, vel *superioribus adium coenaculis*, mulieribus vulgo aliisve, qui pompæ non erant comites, eo spectaculo liceret frui. Quo nomine etiam Antiochenfes objurgat Chrysostomus Serm. xiv. T. v. p. 72. ἐπεὶ δὲ ἔτι τῶν ἐκπύρομον μόνον, ἀλλὰ ΚΑΙ ΤΑ ΥΠΕΡΩΑ, καὶ οἰκίας, καὶ ΔΩΜΑΤΑ καὶ κρημνίς, καὶ μουεῖς ἱτίους ἈΝΩΘΕΝ καταλαμβάνουσι τόπους, *illic verò non circum solum, sed & SUPERIORA COENACULA, & domos, & TECTA, & præterea infinitaque alia SUPERNE occupans loca.* Sic de

de mulieribus nominatim, & contrario hisce apud Callimachum jussu, a Dicæopoli, cive Atheniensi, qui τὰ καὶ ἄγγυς Dionysia celebrabat, ac pompam pro more ducentibus canephora, & qui phallum gestaret, dicitur apud Aristophanem Acharn. p. 384.

Ἐγὼ δὲ ἀκαλυψάν, ἄσσομαι τὸ φαλλικόν.

Σὺ δὲ, ὦ ΓΥΝΑΙ, θεῶ μ' ἈΠΟ ΤΟΥ ΤΕΓΕΟΣ.

Ego autem subsequar, canens phallicum carmen.

Tu vero, O MULIER, specta me E TECTO.

Quum enim, qualis hæc Cerealis pompa, pars olim essent haud minima sacrorum seu festorum solemnium; ita illæ magnis etiam sumptibus, splendidoque apparatu peragi ut plurimum consueverant. Unde de iis ait Plato in Alcibiade II. p. 148. πομπὰς τε πολυτελεστάτας καὶ σηματοτάτας ἰδρυμένας τοῖς Θεοῖς ἀν' ἕκαστον ἔθνος, pompas etiam sumptuosissimas ac splendidissimas singulis annis Diis largimur: ac a Marone proinde dictum Georg. l. III. v. 23.

jam nunc SOLEMNES ducere POMPAS

Ad delubra. juvenis.

Hinc etiam factum, ut magnus fieret ad easdem pompas seu sacros processus, vel comitum, quibus nempe id lege ac more patrio & pro cujusque Numinis genio erat præscriptum, vel spectatorum ad eosdem visendos conflatus. Adeo ut in Hyacinthiorum apud Laconas festo observet Athenæus l. IV. p. 139. virgines quidem pilentis aliisque vehiculis splendide ornatas vestas, pompam comitari; totam vero urbem quasi in communi & publica festivitate, ad illius spectaculum effulam, ἅπαντα δὲ ἐν κινήσει καὶ χαρῇ ἢ πόλιν, tota autem in motu & lætitia civitatis, & quod max addit, κινήσει συμβαίνειν τὴν πόλιν ὡς τὴν θίαν, vacuam concipit urbem romanam illius spectaculi intuitu. Quomodo etiam ad splendoros ludos & agones, Græcos undique ab Antiocho-Epiphane, missis eam in rem legatis, invitatos refert idem Auctor lib. V. p. 194. &c. Neque vero eadem pompæ uno ritu institui solitæ, sed vario, pro diversa nempe Numinum, in quorum honorem eadem fiebant, aut populorum in iis colendis natura ac indole. Unde apud Xenophontem legas Anab. l. V. p. 385. Græcorum exercitum, confecto longo laboriosoque itinere, per dies complures apud urbem Græcam, Sinopenium coloniam commorantes, ante omnia sacra ibidem Diis fecisse, ac, ut addit, καὶ πομπὰς ἐπόμπων καὶ ἔθνος ἕκαστον τῶν Ἑλλήνων, ac pompas instituerunt juxta κτισμάτων Græcorum inter eos gentem, seu ut ea vertit Leunclavius, Græcis per singulas nationes distinctis, aut sicuti pro κατὰ ἔθνος &c. legi ibidem posset κατὰ ἔθνος, nempe pro unoquoque Græcorum more, qui erant in illo exercitu. Peculiaris vero erat ratio, uti jam vidimus ad superiora Poetæ verba, hujus pompæ in honorem Cereris institui solitæ, & cum solemnî Cerealis calathi albis equis vecti processu; quique, quod hic dicitur, non e sublimi aliquo loco, sed ob indicatas paullo ante causas, humi positos seu spectatores flagitabat. Quod potiori equidem in vestibulis ædium jure ac instituto factum ab Hebræis in solemnî arcæ translatione, ut eandem

plastro quoque impositam universus cum Rege populus pedes equaretur, hquet abunde l. 11. Sam. vi. 35. Ut hunc mittam, quod apud Homerum dicuntur inter alia cœlatæ in Achillis clypeo nuptiæ, solentem juvenum per urbem tripudiantiam, & qui tibia ac cithara canerent, choro, stantibus, quæ illo spectaculo se oblectarent, in vestibulis mulieribus, Iliad. Σ. v. 295.

αὶ δὲ γυναῖκες;

ΙΣΤΑΜΕΝΑΙ δαύμαζοι ἐπὶ ΠΡΟΘΥΡΟΣΙΝ ἐνάτω,

sed amliores

STANTES in VESTIBULIS admirabantur singula.

Et quod de Caligula, utpote capillo raro ac circa verticem nullo, a Suetonio dicitur in ejus vita c. l. *Quare transfusus eo, PROSPICERE EX SUPERIORE PARTE &c. omnimodum & exitiale habebatur.*

V. 5. *παρ' ἃ καταχύοντο χεῖρας*] Vera & obvia hujus loci explicatio, & quam monuit jam H. Stephanus, neque ad, quæ diffidit capillos, quamque expressit etiam Vulcanus, *comam vel sparsa ymonem*, prout eadem in ligata ejus versione legitur; quamquam in notis ad hunc locum, & ubi illam repetit, de ea, quæ se jam pectus, ac proinde in thalamo adhuc superiore versatur, id forte intellexerit. Unde bene etiam rejecta ab H. Stephano altera Frischlini interpretatio, *de ea, quæ perfundit capillos, oleo nempe seu unguento, quæ de re non erit hic locus nec Græca id inuuebant Poetæ verba.* Idem tamen hic *καταχύοντο χεῖρας*, quod comam *δαύμαζοι* & *ἀγχιον*, ac unde in Constitut. Clementi tributis Can. 111. *δαύχουα* de effusa coma, ut jam monuit ad Solinam p. 468. *ὁ πᾶν*, dicitur; ibi nempe juxta operosiorum comæ ornatum ex æquo prohibita; haud aliter ac apud Tertullianum de Cotta Femina. l. 11. c. VII. *alia gestant in cinchinos coercere; aliæ ut vagi & volucres elabantur, non bona simplicitate.* Idem præinde, quod Latini Græcorum exemplo dixerunt *comam diffundere*, ut patet Maronem *Æneid.* l. 1. v. 319. *Claudianus* de Rapto l. 11. v. 148. *Cæsariis diffusa coma;* & ipse Tertullianus alibi; *Parthorum more capillos effundere.* His autem Callimachi verbis *αὶ καταχύοντο χεῖρας*, *ex qua comam effudit*, puellas designari notaverat H. Stephanus, sicuti factum etiam ab Anna præstantissima, & postea ab eruditissimo ejus conjugè ad Horatium l. 11. Od. v. ubi hunc adducit Callimachi locum, ac inde explicat, quod apud Græcos juxta ac apud Romanos, mulieres religatos seu renodatos, puellæ autem solutos gestarent capillos. Quod tamen non semper aut ubique locum apud eisdem populos habuisse, sed revinctos potius fuisse seu nodo simpliciter sine operosiori ornatu coercitos puellarum capillos; multa veterum arguunt testimonia, & quæ supersunt etiam præci ævi monumenta. Hinc Pausanias de veteri agens apud Delphos in pariete pictura, in qua Illi excidium, aliisque, quæ eo spectabant, erant expressa; ac inter ea Polyxenæ effigies, de qua ait l. 2. p. 659. *Πολυξίην δὲ ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΙΘΙΜΕΝΑ ΠΑΡΘΕΝΩΝ ἀπαικίζουσι τὰς ἐν τῇ κεφαλῇ τείχας*, *Polyxena, PRO VIRGINUM MORE, collectam in nodum capitis coma.* Unde de Lactenti etiam dixit Horat. l. 11. Od. xi.

in:

*incomptam Lacana**Mors COMAM RELIGATA;*

quod equidem non de virginibus, quæ solutis forent sicuti reliquæ Græcorum puellæ, capillis, sed de mulieribus intelligendum ibi contendit idem vir ingenio ac eruditione præstans, quum tamen de iis Spartanis virginibus dixerit Theocritus Idyll. xviii. v. 2.

*Ἐν ποτὶ ἄρα Σπάρτης, ἑκαστέρῃ κατὰ Μυλάρ,**Παρθέναι θάλλοντα κόμαις ὑπὸ κινδύῳ ἔχουσαι.**In Sparta quondam, apud flaves habentem capillos Myelauron,**Virgines vinctam hyacinthum capillis implicisum habentes;*

quod de solutis & passis capillis nemo facile dictum statuet. Ita Thebanæ Oedipi filia Antigone, de semet ait apud Euripidem Phœn. v. 1493. *Ἀπαρχαδὸς ἄδρα παρὰ δὲ, κισσίναις ὀμνᾶσα πλοῖσιν ἄνα :* ac Medea cum Jafone, sed adhuc virgo profectura, simul cum exoriente die dicitur spud Apollonium l. viii. v. 828.

*ἑκάστας μὲν ἀνέψυχο χερσὶ ἰσάεσσι,**ἄνασσι μὲν ταῖς χερσὶν ἐκαστὴν ἐκαστὴν ἐκαστὴν,*

& de qua similes ait Valerius Flaccus l. viii. v. 6.

Ultima VIRGINEIS tunc flave dedit oscula VITTIS.

Adeo, ut virginæ darentur etiam vitæ, quibus simplici cultu revinciebantur puellarum comæ; ut apud Virgilium de Pallado, Virgine a Græcis dicta & culta Æn. l. 11. v. 168.

VIRGINEAS aufi Dea contingere VITTAS.

Unde eadem virginum vitæ a mulierum vittis distinctæ, juxta illud Propertii l. iv. El. 11.

*Mox ubi jam facibus cessit præsentia tharicia,**Vinctis, & acceptas ALTERA VITTA comas.*

Hinc quod statuit, eodem ad Horatium loco, vir eximius, non licuisse olim meretricibus solutis seu passis incidere capillis, sed eas debuisse illis novo adstrictos gestare, quo inde eadem ab honestis virginibus distinguerentur, haud utique ex iis modo dictis videtur comprobari. A quo proinde jure abiit vir magni nominis Daa. Heinsius, qui in Aristarcho sacro p. 900, ex his ipsis Callimachi verbis, proprium apud Græcos fuisse meretricibus collegit, ut comam præmitterent. Quod nec a Romanorum moribus absuisse aliunde etiam liquere videtur, ut nempe non meretricum sed virginum propriæ, censerentur vitæ. Unde Deliaz præterea hortatus Tibullus, ut natam instruat, quo sit pudica, nempe l. 1. El. vii.

*Sis modo casta doce, quamvis non VITTA ligatas**Impedias crines, nec stola longa pedes;*

& aperte indicat Ovidius de Arte amandi l. 1. v. 31.

*Est procul VITTA tamque, INSIGNE PUDORIS,**Quaque regis medios insista longa pedes:**Nos Veneremur tacitam, concessaque furta canemus.*

Ut hic mittam, quod de Clinix amica, seu, quod idem, meretrice, domi, absente amico, lanam texente, ac præterea in recenti mulieris,

[T: 3]

quæ

quæ mater ejus fuerat habita, funere, ut plane incompta & inornata dicitur apud Terentium Heaut. A. H. Sc. 111.

CAPILLIJS PASSUS, *prolixus circum capus*

Rejossus negligenter.

E quo tamen nemo, ut opinor, eliciat illud fuisse meretricium, crines, ubi in publicum prodirent illæ, a Tertulliano dictæ, publicarum libidinum victimæ, nodo revinctos gestare; virginum autem illæsi pudoris, solutis nempe & passis crinibus conspici. Quod refellunt itidem obvix passim in Græcis Latinisque prisca ævi sculptis aut cælatis monumentis, nummis, marmoribus, gemmis, toreumatibus, virgines, non cum sparsis aut effusis capillis, nisi in funere & luctu, sed cum iis vulgo substrictis seu nodo revinctis; nempe sive eadem in vetori illa ac erudita supellectile choreas ducunt; seu sacra celebrant; seu nuptiali pompæ intersunt; seu Palladi lanificii inventrici telam texunt; nent subtemen; calathum, de quo paulo ante, lanæ velleribus plenum referunt, seu vero, ut Dianæ comites, venantur. &c. Quod alioquin in funere, ut dixi, & luctu factum nemo nescit, & sicuti mulieres haud minus ac virgines, cum passis tum & promissis capillis conspicuæ occurrunt in aliis præclaris prisca ævi reliquiis; quemadmodum vel Meleagri sorores morienti adstantes; aut vel Theophane a Neptuno vel Proserpina a Plutone raptæ; aut Ceres amissam hanc lugens; aut Veturia Coriolani mater filium signa in patriam inferentem, lacrymis & lugubri habitu exarmans; quæque plura id genus exhibent edita hætenus, propitio interforum litterarum fato, Græcarum Romanarumve Antiquitatum monumenta. Quamquam illud præterea hic notandum, ac unde major adhuc his Callimachi verbis lux accedet; nempe vittis olim redimitas Cereris Sacerdotæ. Liquet id non solum e Juvenalis Satyr. v. 1. v. 5.

Pauca adeo CERERIS VITTAS contingere digna,

h. e. ut ibi vetus Scholiastes, *qua possint esse Cereis Sacerdotæ; sed præterea e duobus, qui idem adserunt, Tertulliani locis, quorum prior exstat libro de Pallio, ob notam VITTÆ, & privilegium galeri CERERI inisiantur; alter libro de Testimon. Anim. c. 11. atque adeo plerumque & VITTA CERERIS redimita est, vel pallio Saturni occinnata.* Hinc illud in passione Perpetuæ ac Felicitatis a Cl. Holstenio edita p. 30. *& cogentur habitum induere viri quidem Sacerdotum Saturni, femina vero sacratarum Cereis, vittam nempe, ut vidit etiam ibi, & e Tertulliano itidem observat, doctissimus Holstenius, quibus redimitæ erant Cereris sacris addictæ, & quas alioquin in casto vivere debuissè, ex aliis ejusdem Tertulliani locis constat, de Exhort. Castit. c. xi. & de Monogamia sub finem, & quidem in hisce Cereris, de quibus hic agitur, Thesmophortis. Quam in rem opportunus valde Luciani in Dialog. Meretric. locus p. 723. ed. Salmur. ubi mater ad meretricem filiam ait, *ὡς ἀφροδίτης, καθάπερ ἐκ τράϊος, THE ΔΙ ΘΕΣΜΟΦΟΡΟΥ ΙΕΡΕΙΑ ΤΗΣ ΒΙΤΤΑ, ac pudice vivas, ac si non meretrix, sed LEGIFERÆ CERERIS sacerdos quæpiam fores.* Adde, quod dum mulierum Cerealium habitum*

ſum induit Euripidis ſocer, quo ſe pro una τῶν θειομορφωσιζουῶν impune venditaret, dicitur apud Comicum Θειμοφ. p. 780. κειραφάλα δὲ μίτρας, *reticulo opus eſt & mitra*, nempe idem omnino, quod priori e quobus adductis Tertulliani locis dicitur, *ob notam viſſa & privilegium galeri Cereri imitantur*: quum κειραφάλλον, *de viſſa*, & μίτραν præter alia, de *galero muliebri* a Græcis dici conſtet, & qua de re, ac dicto Comici loco, obiter alia occasione dictum ad v. 166. Hym. in Delum. A quo autem diverſus mos obtinuit in Junonis Samiæ ſolemnibus, ubi rejecta in dorſum ac humeros coma, feſtum hujus Deæ celebraffe dicuntur Samii apud Athenæum lib. xi. pag. 522. Adeo, ut vel inde lux accedat Callimacho; dum de iis hoc & ſuperiori verſu agit, qui nempe ex utroque ſexu a ſacris hujus Deæ & templi ejuſdem aditu, non tamen a calathi, dum ille per urbem circumferebatur, adſpectu excludebantur; & quales proinde virgines aut mulieres, non neceſſe fuit, ut inſtar earum, quæ illis Cereris ſacris operabantur, eſſent vittis redimitæ, ſed quæ, ut de iis dicitur infra verſ. 125. ἀνάμικτος ἄνυ κατυῶρες, *ſine vittis ſeu redimiculis urbem perambulamus*.

V. 6. ἀφ' ἀναλίαν τρομάτων πρόωμος ἄπαστοι] Verum ſenſum hujus loci jam indicavit Vulcanius, & quidem e proximis verſibus 17. & 18. Unde liquet vetari hic, ne *jejuni* & ſicco ore calathum Cereris adſpiciant; eoque *jejunii*, quod Ceres filiam quærens egit, memoriam in-tempeſtively refricent. Sic voce ἄπαστοι, unde *impaſti* haud ſemel apud Maronem, uſus etiam Apollonius lib. iv. verſ. 1295. ἀκμῆτοι καὶ ἄπαστοι, *famelici & impaſti*; prout nempe priorem vocem adhibuit Nicander Ther. pag. 59. ἀκμῆτ' εἶται, *ciborum experti: ἀπασίαι*, autem de *jejunio* dixit Ariſtophanes Nub. p. 163. apud quem ajunt Nubes,

Ἡμῶν ἀγόντων τῶν θεῶν ἀπασίαι,

Cum nos Deæ jejuniis agimus.

ubi Critici, ἀπασίαι, ἀγνοσίαι, παρὰ τὸ πάσασθαι, & quomodo ἡγεῖται ἀγόντας dixerunt Græci. Ita Athenæus l. iv. p. 156. ἢ τῆ δὲ παρ' ἡμῶν, ἄσπιρ ἡγεῖται ἀγόντας, καὶ ἀπειρήστας τὸ ἀνάτερον ἄστρον, *tantquam apud vos, qui religioſe jejunatis, dum exoriantur ſidus, neſas, ut addit, quidquam guſtare ſtatuentes, antequam illud appareat. Neque enim audiendus magnus Animadverſor, qui ibi agi cenſuit de Chriſtianiſ & Judaicis jejuniis; quum & inter mere Ethnicos, ac de Ethnicis ritibus ſit inter eos eruditos convivas ſermo, ac de ſimilibus Ethnicorum, ad exemplum Judaici jejunii, uſque ad ſideris ſeu heſperi exortum ſervatis νεοίαις, dixerit ſimiliter, illuſtri omnino ac unice comparato eam in rem loco, Tertullianus de Jejun. c. xvi. Judaicum certe jejunium ubique celebratur, mox, fidem abſtinentiæ affectante, & STELLAS auctoritatem DEMORANTIS ſuſpirant, nempe quod in adductis Athenæi verbis dicitur, ἀπειρήστας τὸ ἀνάτερον ἄστρον, ſeu Heſperi exortum, ante quem nullum illi, de quibus agit, Ethnici caperent cibum. Quæ nempe gentilium jejunia, non in Mithræ ſolum aut Iſidis, ſed Cereris, quæ eadem, & qua de re jam ante ad v. 1. cum Iſide, ſacris tam Eleuſiniis, quam Theſmophoriis indiçi conſueverant. De νεοίαις*

[T t 4]

uti.

utique tertia postremi hujus festi die, sed a *Θεσμοφοριαζουσις* tantum, ac intra Templi, ubi illud Cereale sacrum religiose & caste obibant, ambitum, servari solita, infra ad vers. 12. dicendi erit locus. Immo prout de solemnibus apud Romanos jejuniis Cereri consecratis, tradit Livius lib. xxxvi. cap. xxxviii, JEJUNIUM institutum CERERI esse, & id quinto quoque anno servandum. Prohibitum vero hic videtur, ne jejuniis praetercunctem Cereris calathum adipicerent ex utroque sexu spectatores; idque mali ominis vitandi ergo. Nempe, quod sicut infra dicitur v. 17. sine potu ac cibo in amissa filiae lactu fuerit Ceres aliquandiu; tum quod alienum id foret a Dea frugum largitricae, cuiusque insignis adeo muneris ac beneficii testis ac symbolum praeferebatur idem calathus, frugibus Cerealibus refertur.

V. 7. *Ἐσπερῶ ἐν γέφυρῳ*] Nocturna nempe Cereris facta; unde *γυμνασίον ἔργα νυκτερίσια*, mulierum opera nocturna vocat, de iis agens, Aristophanes *Θεσμοφ.* p. 778. & de iisdem Thesmophoriis dicit Arnobius l. v. p. 173. *valde enim consideramus mysteria, & illa divina, quae THESMOPHORIA nominantur.* a Graecis, quibus, gente ab Attica, sancta illa PERVIGILIA consecrata sunt & PANNYCHISMÏ graves. Hinc circa vesperam prodire primum solita hujus Dex pompa, ac in ea solemais calathi *ἀμπεργιακῆ* gestatio. Quum alioquin aliorum Numinum seu festorum iis dicatarum pompae, de quibus paullo ante, & quae cum equitum praeterfectione, vasis praetera, de quibus infra, omnis generis, omniisque alia pretiosa supellectile, praedatis, de die peragi consueverant. Quod de pompa etiam Cereris Eleusinia vel inde liquet, quod umbella seu *σκιᾶδις*, de quo supra obiter contra solis aestum, caput solebant tegere mulieres *καταφόροι*, ut liquet e priscis Comici Enarratoribus Avib. p. 610. *τὸ σκιᾶδιον κατασκευασματι, ὅτι ἔχουσιν αἱ καταφόροι ἀπὸ τῶν ἐν ταῖς Ἐλευσίαις, ὑπὲρ τῆς μὴ κείσθαι ὑπὸ τῆς ἡλίου, περὶ τὴν ὄρασεως ἡμετέρας, quae gesserunt canistra forentes ad Eleusinas.* NE A SOLE ADURANTUR: haud aliter nempe ac in *Σκίροις*, Minervae apud eosdem Athenienses festo, factum quoque, ab iisdem Aristophanis Interpretibus traditur Concionatr. p. 725. Quamquam *σκιᾶδιον* a mulieribus Thesmophoria celebrantibus similiter adhibitum videatur e loco jam ante ad v. 1. adducto ex ejusdem Comici *Θεσμοφ.* p. 810. sed cujus rei haud una ratio esse potuit. Mense enim Pyanepsione, qui partes Octobris & Novembris occupabat, celebrabantur Athenis Thesmophoria; quo tempore haud adeo adversus solis ardorem, quam contra alias caeli injurias, ac praeterca ad pompam e mulieribus constantem, spectare poterat ejusmodi *σκιᾶδιον* seu *umbellarum* gestationem. Adde supra v. 303. Hym. in Delum, ubi idem *Ἠεσπῶν* soleisiam Deliarum juvenum & virginum caetum ad citharam & choreas perpetuo respexisse dicitur. In quibusdam alioquin sacris lege cautum fuisse, ut ante solis occasum, ac proinde *Ἠεσπῶν* exortum, ab iis discederent, qui ibi operabantur, tradit Athenaeus l. iv. p. 191. In aliis autem, & a primo solis ortu ad ejus occasum, seu orientem, hunc *Ἠεσπῶν*, producerantur. Cujus quidem rei insignis praebet exemplum splendida illa:
Pro-

Ptolemæi Philadelphi pompa Dionysia, cujus initium ut a diei ortu, ita a prelato *Lucifera* simulacro, finis autem ab *Hespero* hujus (pro diverso nempe ejusdem stellæ conspectu) sub cujus exortum eadem desit, ferculo, ab Athenæo describitur, sed quod minus, et si ibidem obvium, adsequutus erat Interpres, ut id ad eundem jam adnotavit ὁ παρῶν. Exstat nempe locus l. v. p. 197. *ἄρα δὲ ἰσάδῃ ΕΩΣΦΟΡΟΥ* καὶ καὶ ἀρχῆς ὄραν ἢ πικρῆν, καὶ οἱ ὁ ἀποσημασιῶν αἰσῶ φαίσται χρόνον, primum autem processit LUCIFERI simulacrum: quia initium habuit potesta, quo tempore dicta oritur stella: *μοχ τῆν δὲ τελευταίαν ΕΣΠΕΡΟΥ συνίσταται ἡμέρα, τῆς ἀρχῆς εἰς τὸ συναγωγῆς τὸν καιρὸν, ἡσιστάται* vero potestatem contigit, ut VESPER duceret, tempore illius ortus ad id congrementis.

V. 8. *Ἐσπερῶν ὅσα πικρῶν Δαίμωντες* &c.] Quod alioquin notis illis Orphicis versibus, qui a Clemente in Protrept. p. 13. & inde ab Arnobio l. v. p. 175. ac Eusebio Præp. Evāgel. l. 11. c. 111. adducuntur, non huic *Hespero*, sed obsceno in *Procunda* Baubonis facto tribuitur, quo nempe Ceres, ut ea de re Arnobius, l. v. p. 175, *diffusior facta, per risum, aspernatam sumis acque EBIBIT potionem*. Id quod rursus ab Apollodoro l. 1. c. v, Nicandro prædica Alexiph. pag. 136. & antiquo ejus ac erudito Interprete, non illi pudendo Baubonis, apud quam scilicet in Eleusine hospitata fuerit Ceres, facto; sed Jambes cujusdam, Hippotheontis & Metanizæ, apud quata forte tum errabunda ac jejuna diverterat Ceres, ancillæ dicitur tribuitur; quibus nempe recreata hæc Dea potum denuo ei oblatum, & de quo hic Callimachus, tandem hauserit, *ἡσιστάται Διὸς μορῶν ποτόν, ἡσιστάται Cereris tristēm ποτόν*, ut de eo Nicander dicto loco & eruditus narrator ibidem *μορῶν δὲ ποτόν τὸ εὐκαλοπαθεῖα δοθεῖς τριβλήν τῶν μορῶν* potum datum nempe in ejus *εὐκαλοπαθεῖα*. Quod a Proclo tridem traditum in Chrestomathia, apud Photium p. 983. Ad quod autem hujus Deæ, sive illius Jambes scommatibus, aut vero Baubonis obscenitate exhilaratæ factum, respexit vetus Poeta Anthol. l. 1. c. 3313, Ep. 1x.

ἄρα καὶ ἀποσημασιῶν
ἄρα καὶ ἀποσημασιῶν
quando & tuam matrem
Dolentem olim propter te solus fluxis risus.

Mitto hic, quod Ceres sed Invisus gener, & unica morientis ejus ac jejuna causa, *Ἐσπερῶν* Θιός a Sophocle dicatur Oed. Tyr. p. 187. Nempe id unum hic innuere voluit Callimachus, quod usque ad hujus fideris seu *Hesperis* exortum, uti de Judaicis juxta & Ethnicorum jejunii paullo ante vidimus ad v. 6, ab omni potu, sicut & cibo, & qua de re mox, præ mœnore abstinuerit aliquamdiu, dum filiam scilicet quærit & raptam luget, hæc Dea.

V. 9. *Ἀπαγγέλλω ὅτ' ἄπειρα ματίσιν*] Unde, obvia etiam in cœclis aut sculptis veterum monumentis eadem Ceres, bigis serpentum vecta, & accensas utraq; manu faces, dum raptam a Dite filiam quærit, gestans. Quo cœlitu itidem, sive in curru equorum quadrijugo itans.

visitur in præclaro nummo Regiæ Gallorum Gæzæ a *Temeno Porta* Phrygiæ oppidi, incolis seu TEMENO ΘΙΡΕΥΣΙ, sub Valeriano & Galieno cuso. Sed nullibi moestior ejusdem habitus, quam in præcis marmoribus, quæ Romæ adhuc visuntur in ædibus Mazarinis; aut in hortis ad urbem Borghefianis, ubi & *Proserpina Raptus*, & matris non in bigis solum serpentum, ad *persequenda* ejus, quod hic dicitur, *vestigis* vestræ occurrunt simulacra; sed insuper ubi præ dolore lymphatæ vclut ejusdem, qualis hæc infra, effigies conspicitur,

Eundem vero, cujus hic fit mentio, *Proserpina Raptus* signant adhuc multi insignes nummi, iique, quod præterea observare mihi licuit, ferme in Joniæ ac Lydiæ, seu Proconsularis Asiæ, tractu signati. Neque enim uni Siciliæ, aut circa Hennam in illa Insula, de qua mox Poeta, locis, raptæ hujus a Dite virginis, & mox in orcum ab eo abductæ *Scena* tribuitur. Eundem enim in Attica, seu *conca*va quadam ejus *vo-*
ragi-

ragine, ac ubi vivus esse desierit Oedipus, statuit vetus Sophoclis Enarrator ad Oedip. Col. v. 1661. & 1664. Ita, qui in eadem Attica illam quoque agnoscit Pausanias l. i. p. 71, alibi nempe l. 11. p. 155. in Argolide locum denotat, quo rapta a Plutone Proserpina ad inferorum regna putatur descendisse. In Cyllene rursus Arcadiæ monte hiatum existare, quo sub terras eadem subierit, tradit Conon apud Photium Narrat. xv. p. 437: in quo alioquin loco Cererem a Phœnæis hospitio exceptam, ac instituta ibi dein eodem, quo apud Eleusinas, ritu sacra hujus Deæ, tradit; & similiter, quod jam ante ad v. 21. Hym. in Delum observasse memini, Pausanias l. viii. p. 480. Quem raptum in illo quoque, quod jam paulo ante indicavi, Lydiæ & Ioniæ tractu, & quidem in Charonio Lydiæ prope Nysam antro statuisse Græcos Asiaticos, inde videtur liquere, quod Plutoni sacrum ibi esset & Proserpinæ, ut Strabonis ea de re locum alibi emendavi, templum; lucus insuper Plutonium, annua festivitate frequentatus; ibique Plutonis & Proserpinæ nuptiæ haud minus ac in Sicilia, immo majori adhuc solemnitate, & totius quasi orbis concursu, celebratæ. Id utique in Epistola specimini præstantissimi Morelli nostri inserta, signare omnino præclarum Nysæorum illius tractus nummum, quo continebatur singularis & memoranda epigraphæ cum additis in eodem nummo consuetis agonum præmiis, ΘΕΟΓΑΜΙΑ ΟΙΚΟΥΜΕ, seu Οικυμειναι, olim vidi & explanavi. Accedit, quod haud alibi, ut jam innui, frequentius, immo in iis ferme eorundem tractuum nummis, cujusmodi in opulenti Italiæ Galliæve Cimeliarchiis versare mihi contigit, signari videas eundem Proserpinæ raptum, ut eam in alio eorundem ΝΥΣΑΕΩΝ, de quo mox, nummo, tum in præclaris insuper *Sardinum, Hierapoleos, Trallium, Midai, Orthesia*, seu inscriptis ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ, ΙΕΡΑΠΟΛΕΙΤΩΝ, ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ, ΜΙΔΑΕΩΝ, ΟΡΘΟΣΙΕΩΝ nummis. Quibus etiam accensendus insignis quidam, isque dum nuper in aula Gallica agerem, Smyrna ad Regiam Gazam locupletandam cum aliis delatus, & quem recenter tum advectum tractare continuo mihi ibidem licuit, in quo hinc caput Treboniani Galli, illinc raptus Proserpinæ, solito hujus rei in iis typo, a Plutone quadrigis vectæ, cum inscript. ΕΡΜΟΠΟΛΕΙΤΩΝ ΕΠ ΑΥΡ. ΜΗΕΘΑΝΟΥ ΑΝΑΡΟΝΕΙΚΟΥ, *Hermopolitarum Sub Aurelio Mexophane Andronico*. Quum autem a Stephano inter varias urbes *Hermipoleos* nomine dictas, & quales in Ægypto memorat Strabo, una etiam in Co Insula statuatur, ad quam idem nummus potest haud incommode referri; nisi potius alia eodem nomine urbs existerit, quamquam præcis (ut tot aliæ & in ipsa hac nummorum supellecile) Geographis, qui supersunt, indicta, ad nobilem illorum in Lydia *Hermi campum*, seu *Ερμιών πεδίο* sita. Verum ad ejus, de qua hic sermo, majorem rei fidem, duas insignium id genus nummorum icones juvabit hic adponere; unius sub Domitiano cusi, cum illo Proserpinæ raptu, ac inscriptione loci supra memorati, ubi ΘΕΟΓΑΜΙΑ seu *nuptias* horum *Nummum* veteri nummo, ac a nobis alibi explicato, signari diximus, ΝΥΣΑΕΩΝ; alterius sub Trajano, quem Romæ olim in Cime-

liarchie

l'archio CHRISTINÆ Augustæ adnotavi, inscripti CAPALANON, Sardianorum.

In quo postremo, qui primam nummi illius iconem suppeditaverat, alas Plutoni a tergo effinxisse videbatur; unde continuo mihi occurrebat, & qui inde illustrandus videbatur, Euripides, apud quem in Alcestide v. 216. *πρωτος Ἄδης*, *alatus Pluto* dicitur. Verum non alas, sed rejectum a tergo velum, sicut in aliis, qui eundem Plutonis raptum exhibent, nummis, in eodem quoque signari, ex accuratiori ejusdem typo, & qualis hic prostat, mihi postea licuit. Exstat aliouin idem Proserpinæ raptus in alio præclaro & e maximorum genere Cimellarchii Galorum Regii nummo, a Sardonis itidem cuso, in quo idem Stygius Juppiter cum *ἀεργύριον*, ut de ea hic ait Callimachus, *κόρυ*, bidente insuper armatus visitur; Cupido autem cum accensis facibus supra unum & quadrijugibus equis uno pede insitens. Haud aliter ac idem inter marmora, de quibus paullo ante, quæque prostant in admirandis veteris Romæ a præstantissimo Bellorio editis, supra eandem Plutonis Proserpinam avehentis quadrigas cum face volitans visitur.

V. 10. *ἴς τ' ἐπὶ δὴρμῶς*] Mirum, quid sibi in re adeo obvia voluerit Interpretes, qui hæc vertit & ad *Dyismas* quasi gens aliqua daretur eo nomine a Græcis aut Latinis dicta. Quemadmodum enim soliti Lacones σ in σ mutare ut *σῖαι*, *σῖω*, *ἀσῖαν*, *καστῖν*, pro *δῖον*, *δῖω*, *ἀδῖαν*, *καστῖν* apud Comicum in *Lyssistrata* p. 912. 913. &c. Sic alii Dores vicissim σ in δ ut *ἑρχομῶς* apud Homerum, & quod huc facit, apud Hesychium *δῖμοσι*, *δῖσοσι*. Sed hoc apud Grammaticos obviam, ac jam viderat eruditissimus Vulcanius, qui *δῖμοσι* hic pro *δῖμοσι*, *δῖσοσι* dici notaverat; & H. Stephanus, qui ad *occafum* hic vertendum monuit; ac prout in nova hujus Battiadæ editione opportune legitur.

V. 11. *Μέλανος*] Qua voce *Æthiopes* hic designari tradit Græcus Enarrator, quomodo iidem a Strabone etiam dicti l. xv. p. 69. *καὶ τῶν μέλανος εἶναι καὶ ἑλότερας τῆς Ἀσίας*, & quod *Æthiopes* sine nigri & *crispi*, & quidem, ut continuo addit, non ab eorum aquis, ut volebat Onesicritus, sed a Solis adustione, juxta Theodectem. Quæ & eadem ratio, quod jam viderunt alii, Græcanicæ *Ἀθίπες* appellationis.

ἄλλως, autem ea significatione dicti, qua jam olim & adhuc hodie vocantur in genere ii populi, qui nigri sunt fuscioris, & quomodo

نجران *Nigri* seu *Nigris* ab Arabibus appellantur itidem *Aethiopes*, prout id etiam enonuit Amplissimus Doctissimusque Job. Ludolfi in Comment. ad Histor. *Aethiop.* pag. 53. Quamquam *albos* etiam *Aethiopes* agnoverint veteres Geographi, quorum illi inde *Λευκαῖθιοι* apud Ptolemaeum vocantur l. iv. c. vi, & apud Plinium jam ante l. v. c. viii. *Leucasthiopes*: alii vero *Nigri* & *Nigris*, iique juxta eundem Plinium, qui prope Nigrum fluvium, habitarent. Unde factum etiam, quod observo, ut *Ἀσθίπας ἀμφοτέρη*, utrosque *Aethiopes*, *albos* nempe & *Nigros* seu *Nigris* appellatos, dixerit Libanius Legat. ad Julian. pag. 165. Idem vero Phidjō fluvius *Niger* aut *Nigris* juxta Leonem Africanum, Nili alveus, qui ἑνὶ ἑνὶ itidem & *Μίλας* seu *Niger* olim, ut aliunde, notum, dictus. Immo ipsi *Aegyptii* Nili accolae & *Aethiopibus* contermini, ab *Aeschylō* dicuntur, Suppl. v. 727. *μελάγχυμοι*, non ut ibi haecenus, aut alibi apud eundem *Tragicum* Chœph. v. 9. vel ut hoc addam, de voce, quae haecenus ab Hellenismi Thesauris exulat, apud Euripidem *Phœn.* v. 375. aut *Electr.* vi 313. *μελάγχυμοι*, & qua de re ad dictum agimus *Aeschylum*. Id autem de *Aegyptiis* dictum, vel ob nigram illius regionis terram, ut eam vocat *Plutarchus* de *Iside* pag. 364. *ὡς τοῖς μάλιστα μελάγχυμοι ἴσταν, τὴν τὴν inter maxime nigras existentem*, ac unde ut idem addit instar nigrae partis oculi, *χρῆμα* sit eadem dicta; aut prout *μελάμβωλον*, cum nigra gleba, juxta *Eustathium* ad *Periegetem* p. 368. sit appellata: sive autem a nigro colore ipsorum incolarum *μελάγχυμοι*; quibus nigro succo sicuti dicitur fuit indem *Aegyptii*. Unde quomam *Pindarus* de *Colchis* fixisset *Rythi.* Od. iv. pag. 257. *μελανώπιον Κόλχους*, nigro aspectu *Colchis*, notant ibi veteres ejus Interpretes, ὅτι ἔστι *Ἀιγυπτίαν ἀποικίαν ἴσταν ἐς Σαύδα*, ἃς τὸν καὶ μελανώπιον εἶναι αὐτὸς λέγει, illi autem, quod *Aegyptiorum* coloni essent *Scytha*, ideo etiam nigro colore eos esse dicitur. *Galenus* notum de *Temperat.* l. ii. c. v. *Aegyptios*, *Arabos*, *Judos*, qui calidam & siccant regionem incolunt, nigros tantum & *οἴστρος* *εὐπίδου*, *μελαχίος* καὶ ἕλας τὰς *εὐχίος*, ut nempe paullo ante *Aethiops* *Strabo* vocat *ἐλόθραχος*, habere eodem dicit: Ut mutam *Amamianam* lib. xxi. c. xvi. *Aegyptii* plerique *sabfasculi* ἑ

ΑΤΡΑΤΙ.

.. Ibid. ὅτι τὰ χροῖα μᾶλα | Nempe ad Oceanum Atlanticum, ubi vulgo feraces illi aureis malis *Hesperidum* horti a veteribus statuerunt. Neque vero hic repetam, quae de *malis hisce aureis*, ut *Citrivis* vel *Aurantiis* potius, quam *Cydoniis* vulgo *Cotoniis*, contra virum doctum postremum *Theophrasti* de *Historia Plantarum* Enarratorem, olim disse-rui, iisque in *Græciapridem*, ut ibidem docui, cognitum. Unde eadem in *Bacchi inysteriis*, juxta notum *Orphei* apud *Clementem* ea de re ver-sum, locum habuisse vidimus; quæ tamen, ut hoc nunc addam, sicuti nec *mala Punica*, non licebat comedere in *sacris Rhez*, uti liquet e *Juliano Imp. Oct.* v. pag. 226. & 329. Immo, quæ in *Genis Eleuliniis*

iti-

itidem vetita, patet e Porphyrio πρ. Αποχ. l. iv. p. 402. Hercules autem mala hæc aurea ex Hesperidum arbore decerpens, cum alibi, tum in præclaro utique Antonini Pii nummo, qui existat inter æreos maximi moduli, vulgo *Medagioni* Cimeliarchii Gallorum Regii visitur; cuius adspectu, quo ipse haud ita pridem gavissus sum, Lectorem oblectare mihi, ut opinor, hic licebit,

Non illud jam tango, quinque in eadem arbore, non tria tantum mala existare. ut de iis vulgo fabulantur, & Antiphanes etiam Comicus apud Athenæum l. 111. p.

Φασί τα χρυσα μῆλα ταῦτ' εἶναι τρεῖ,

Dicitur AUREA hæc MALA TRIA esse SOLA.

Ut mittam, & cujus alibi itidem memini, existare panarium hisce Hesperidum pomis repletum in alio Tarrensi nummo Gazæ Medicæ. Accedit, quod ipse Hercules eadem ex illa arbore mala decerpere conspicitur; quæ non ipse tamen cepisse, sed ab Atlante, Promethei monitu, dono habuisse dicitur ab eruditis Apollonii Enarratoribus ad l. iv. v. 1396. ubi fabulam eam narrant. Adde, quod eorundem malorum custos pendens ex arbore serpens, *Ladon* dicitur legatur ibidem apud Apollonium, & ubi simul Hesperidum Nympharum facta etiam iis verbis mentio, qui commentarii vicem præclaro illi, quem adduximus, nummo præstabunt,

ἔνι ΛΑΔΩΝ

Ἐστί τις χρυσὸν ΠΑΓΧΡΥΣΣΑ ῥέου ΜΗΛΑ,

Χάρις ἔσ' Ἀτλαντῶ, χθόνι ὄφις, ἀμφὶ δὲ ΝΥΜΦΑΙ

ἘΣΠΕΡΙΑΕΣ ποικίλαι, ἰφίμαροι αἰείδισται,

in quo campo LADON

Ad Hesperidum usque dicitur AUREA custodiens MALA,

In *Atlantis regionis, terrestris SERPENS, cui NYMPHÆ
HESPERIDES ministrabant, suavissime concincentes.*

Quam autem in explanatione hujus loci tradant inter alia veteres ibidem Critici, Atlantem, relicto tamdiu cœli, quod humeris sustinebat, onere, autem illa ex eadem arbore *poma* ab ipsis Hesperidibus, serpentis proinde custodis permisso, pactum; quis non continuo agnoscit in veteri illa fabula, adumbratum primæ parentis pomum ex arbore, serpentis suavis, in Paradiso decerpentis, idemque Adamo tradentis factum? Adde hisce ejusdem serpentis caput ab Hercule, juxta eandem fabellam, elisum; & quæ an a Christianis Mythologis, neque enim eos jam vacat excutere, fuerint animadversa, alii viderint. Virum alioquin magnum haud ignoro ad aliam originem hanc de decerpitis ab Hercule malis Hesperidum fabellam referre; nempe ad Josuam Chananæorum boves non solum, sed *μῆλα*, quæ vox *ovis* & *mala* seu *poma* simul denotat (& quæ eadem ratio a Palæphato etiam redditur cap. XIX.) de abactis nempe ab Hercule duarum Hesperidum ovibus, & ambiguitate inde orta in voce *μῆλα*. Mitto vero eundem Herculem *Μάλας* dictum, quod eidem non victimæ, sed *mala* a Melitenasibus, juxta Helychium; a Bœotis vero, juxta Pollucem l. 1. cap. 1. pag. 9, offerri solerent.

V. 12. Οὐ πῖς, ἄτ' ἄρ' ἔδωκε] Quod mox adhuc de eodem dicitur
V. 17. ἄποτός τικω ἢ φάγεις, neque bibisti, neque comedisti, ac unde Νέσεως seu *Jejunia* dicta eadem Ceres, adducto paullo ante v. 8. Nicandri versu. Hinc tertia etiam Thesmophoriorum dies, Pyanephionis nempe decima sexta, *jejunio* a mulieribus iis operantibus translata, eademque *νῆστια* inde dicta, ut ex Plutarcho, Athenæo, Phornuto jam monuit in Græcia Feriata eruditissimus Meursius: & quibus addi ab eodem poterat antiquior adhuc & patrii ea in re moris luculentus index Aristophanes, idque cum Avib. pag. 611. cujusque locus apud Athenæum eisdem legitur l. VIIII. p. 307.

Ἄτ' ἀσπίρῃ ΘΕΣΜΟΦΟΡΙΟΙΣ ΝΗΤΕΥΟΜΕΝ

Ἄνω θυλάῳ,

Sed quomodo IN THESMOPHORIIIS JEJUNAMUS

Sine sacrificiis;

tum ubi ipse mulierum *Θεσμοφοριάζουσῶν* Chorus ait in cognomine dramatico p. 820. ΝΗΤΕΥΟΜΕΝ δὲ πᾶντος, *provisus autem JEJUNEMUS.* Hinc illa *jejunii* hujus ab iisdem mulieribus servari tum soliti dies *εκαθροπιάτη*, seu *molestissima* apud Plutarchum dicitur in Demosthene p. 860. Quemadmodum nempe eodem hoc mense, qui nempe Atticorum Pyanephion, Hebræorum autem Tisri, celebratum Judaicum maximum, sanctissimumque, ut illud a Josepho dicitur *Agg.* lib. VIII. cap. 11. Tabernaculorum festum, quod præcesserat solemnis itidem *νῆστιας* dies idemque *cippurium* seu *expiationum* ab iis dictus, ac unde utriusque simul illius Judaici sacri meminit idem Plutarchus *Sympos.* l. IV. Qu. v. Adde, quod absternia etiam forent tam apud Græcos, quam apud Romanos hæc Cereris sacra; ut vel e Plauto, Macrobio, &c. ob-

serva;

servarent jam eruditi, & quam in sem notabiliter imprimis neque hic prætereundus Dionysii Halicarn. locûs, ubi de antiquis Arcadibus, qui cum Pallante in Latium venerant, ait Antig. l. 1. p. 26. ἰδρύσαντο δὲ καὶ ἈΗΜΗΤΡΟΣ ἱερὸν, καὶ τὰς θούλας αὐτῆ ἀγῆ ἰουναϊκῶν τε καὶ ΝΗΦΑΛΟΙΣ ΕΘΥΕΑΝ, αἷς ἘΛΛΗΣΙ ΝΟΜΟΕ, ὅτι ἔδην ὁ καὶ ἡμεῖς ἕπαρξομεθα, CERERI quoque templum cœstruxerunt, & per feminas sacerdotibus sacra ei fecerunt ABSTEMIA, MORE GRÆCORUM, quorum nihil mutatum est nostro tempore. Νηφάλια nempe ibi dicuntur eadem Ceresis sacra; haud aliter ac de Eumenidum apud Athenienses sacris ait Æschylus Eumien. v. 107; aut de aliorum etiam apud eosdem Numinum libationibus αἰνούς sine vino seu abstemiis, Græcus Sophoclis E-marrator ad Oedip. Col. v. 201; aut de sacris Ramefiæ apud Romanos, Plutarchus in Romulo p. 19; aut vero de sacrificiis Hebræorum Philo de Monarch. pag. 825. ὠσιτάλαι ηηφάλια θύο, institutum est sacrificium abstemiam, seu ut sacrificarent abstemii apud eos sacerdotes, ac prout iidem ηηφάλιοι abstemii dicuntur a Josepho, ubi ea de re agit, Apoc. lib. 111. cap. x. Adde quod de quinquenniali jejuntio, Cereri apud Romanos instituto, e Livio jam anteq̃ vidimus ad vers. 6. hujus Hymni. Diversa proinde ab his Græcorum Thesmophoriis, seu Romanorum Cerealiibus, Ambarvalium apud hosce ratio; quæ, quamquam in eis coleretur hæc Dea, haud erant tamen ηηφάλια seu abstemiis; ac unde de his agens Tibullus lib. 11. El. 1. utrumque Numen continuo invocat,

BACCHE veni, dulcisque tuis e cornibus uva

Pendeat, & spicis tempora cinge CERES.

Qua ratione factum, ut vini quoque usus esset in iisdem Ambarvalibus; nec proinde contra religionem, ut monet Servius, fecerit Virgilius, quod de agricolis, eo sacrorum illorum tempore, Ceterem colentibus, vixerit Georg. l. 1. v. 344.

Quoi tu lacte favos, & miti diluis Baccho.

Quo tamen referri non debet, id quod de Feralium, quibus iusta piis defunctorum manibus a Romanis solvebantur, sacro, ait Ovidius Fast. l. 11. v. 539: Inque vino mollita Ceres, nempe farina vino subacta. In hisce autem Græcorum Thesmophoriis, ac Romanorum Cerealiibus, inde, ut hoc addam; id locum videtur habuisse, ut a vino abstinerent iisdem operantes feminæ; tum quod in summa castimonia, ut aliunde notum, esse eadem tenerentur; tum maxime, quod oblatam in ædibus Hippothontis vini potionem, mœsta adhuc, & qua de re jam ante ad vers. 8, ob filie raptum recusasse ferretur eadem Ceres; potum autem hordeaceum, ut hæc omnia narrat Græcus Nicandri Interpres pag. 56. exhilarata ancillæ diæteris brevi mox eadem hauserit. In cuius alioquin Dææ ob amissam filiam squaloris & luctus memoriam, nuncupata eadem Dea Αχαιά prout ea dicitur apud Aristophanem Acharn. p. 408. & Nicandrum Ther. pag. 351. & quidem inde Αχαιός, panis quidam magnus dictus, qui in ejusdem Dææ festo, Μεγαλάρτια inde, ut e Semo Delio notat Athenæus l. 111. p. 109. appellato, adhibebatur; quodque

quodque non solum apud Delios, quod viderat Meursius, sed apud Bœotos etiam celebraretur. Quod postremum e Plutarcho observo, prout illius ea de re locus, qui hactenus in mendo cubat, debet omnino emendari, nempe de Isid. pag. 378. κ̄ Βοιωτοὶ τὰ τῆς ΑΧΑΙΑΣ ΜΕΓΑΛΑΡΤΙΑ κινῶσιν, ἰπαρχῆν τὴν ἱερτὴν ὀνεινὴν ὀνομαζούσας, αἷς δὲ τὴν τῆς κίρης κἀθόδον EN AXEI THE ΔΗΜΗΤΡΟΣ κ̄σ̄ς, & Βοιωτοὶ ΑΧΑΙΑΣ Cereri MEGALARTIA agitant, festivitatemque eam molestiam vocant; quod nimirum CERES ob Proserpina descensum ad Inferos in dolore esset; sed ubi nullo sensu Μίγμωσ, pro Μεγαλάρτια hactenus legebatur, qua voce illud Αχαιῶσ Cereris festum, & quidem a magnis panibus, qui tum adponi consueverant, appellatum, aperte tradit dicto jam loco Athenæus, & ex eo, ut solet, Eustathius ad Iliad. B. pag. 265. Haud aliter nempe ac in festo Pentecostes seu Θερισμῷ πυρῶ, missis triticeis, oblatos panes, de quibus Levit. xxxiii. 17. vargrandes, & quidem longos vii. palmas, latos autem quatuor, ex Hebræorum Pandectis monuerunt jam alii; ac inde festum illud Μεγαλάρτια vocat ad Josephum lib. iii. cap. x. vir rara eruditione Edm. Bernardus. Ut hic mitam panes propositionis, quos majores adhuc fuisse docent itidem Doctores Talmudici.

V. 13. Αχελῷος ἀργυροδίνῃ] Quomodo ἀργύριοι ποταμοὶ, argentei fluvii seu pellucidi dicuntur ab Oppiano Αλιεντ. l. i. v. 23. Acheloi autem facta hic nominatim mentio, quod magna foret ejus præ aliis Græcorum fluviiis celebritas. Unde apud Artemidorum legas lib. ii. cap. xlvi. ΑΧΕΛΩΣ ἐὶ τὸ αὐτὸ τοῖς ποταμοῖς κ̄ παντὶ ποτίμῳ ὕδατι σηµαίνει, κ̄ ἰΞΥΠΟΤΕΡΟΝ τὸ ἀπαιτίσµατι ποτί, Achelous autem eadem qua fluvii, & omnis potabilis aqua significat, & VALIDIORES eventus facit. Hinc etiam Sextus ait adv. Mathem. pag. 340. εἰ δὲ ὁ Ποσειδῶν Θεὸς ἐστίν, κ̄ ἰ Αχελῷος, ἴ αὐτὸν Νεπτῦνος ἐστὶν Demis, Achelous quoque erit; ac ut addit, & si Achelous, etiam Nilus; ita ut primus inter fluvios Achelous ab eo designetur. Hinc Αχελῷος & Αχελῷον, pro quavis aqua apud veteres Poetas, quod monuerunt jam alii ad illustrationem Virgiliani loci, Poculaque inventis Acheloiis &c. subinde sumitur; ac prout nonnulla iisdem intacta, Æschyli nempe, Euripidis, Aristophanis, Achæi Comici apud Athenæum, quæ obiter hic notaveram, ea de re loca, video ab eruditissimo Fulvio, quem eam in rem modo consului, in Virgilii cum Græcis Poetis collatione opportune jam animadversa, & quæ ibidem, ne actum agam, reperiet Lector.

V. 14. αἰνάων ποταμῶν] Ita passim fluvii a perenni eorum fluxu apud Græcos Poetas dicti, ut pridem ab Æschylo Suppl. v. 561. ποταμὸς ὁ αἰνάων, fluvius autem perennes: quomodo etiam, & habita ratione originis, ἱεροὶ seu sacri itidem ab iis solent nuncupari. Hinc eleganter dicuntur fluvii apud cultissimum Poetam Oppianum, adducto jam ad præcedentem notam, & sequenti quidem versu, nempe Αλιεντ. lib. i. vers. 23. 24. λυτῶν Αἰνῶι ταμίῳ, lavacrorum perennes distribu-
tores.

V. 15. ἰμφαλὸν ἔσται] Quomodo eandem Ἡσπῆα, seu floridum ad
[V 7]
eam

eam pratum *Hennam*, ab aliis vocari tradit Siculus ipse, & e vicino quidem *Henna* oppido oriundus, Diodorus lib. v. pag. 287. *δοκοὶ δὲ ἐν μέσῳ κείνου τῆς ὅλης Νήσου, διὸ καὶ ΣΙΚΕΛΙΑΣ ΟΜΦΑΛΟΣ, ὑπὸ τίνων ὀνομαζέται, καταστύχου ἐν μέσῳ τῆς Ἰνσουλῆς ἵσταντο ἐσσε.* Unde etiam SICILIÆ UMBILICUS a quibusdam vocatur. Sicuti hic etiam factum a nostro, cujusque ea de re locum non omisit in Sicilia sua diligentissimus Cluverius. Neque aliter Cicero in Verrem lib. iv, ubi quum dixisset, *vetus est haec opinio* &c. *Insulam Siciliam totam esse Cereris & Liberae consecratam*, addit mox, *nam & natae esse has in his locis Deae, & fruges in ea tum primum repositas arbitratur: vaptam esse Liberam, quam eandem Proserpinam vocant, ex HENNENSIVM nemore, qui locus quod in media est Insula situs, UMBILICUS SICILIÆ nominatur.* Haud aliter nempe, ac *ὀμφάλιον* de Cretae loco dictum vidimus ad vers. 45. Hymn. in Jovem; ac simul Delphos *ὀμφαλὸν* & *μετ' ὀμφαλῶν* a Graecis Tragicis passim, ac non Graeciae solum, sed orbis UMBILICUM in Priapeis vocari itidem diximus; & sicuti locum quandam prope Phliasios *ὀμφαλὸν* seu *umbilicum*, ut *Peloponnesi totius mediterranei* vocatum dicit Pausanias l. ii. pag. 109. *Hennam* autem Cereris, quam illa ter adiiisse hic a Poeta dicitur, cultu potissimum nobilitatam, praeter Melam dicentem lib. ii. cap. vii. *fanam habet ob CERERIS templum HENNA*, praedicat luculenter in eadem, de qua modo, Verrina Tullius, ubi quum inter alia dixisset, *mira quadam tota Sicilia privatim ac publice religio est CERERIS HENNENSIS*; mox, *neq. solum, Siculi, verum etiam caetera gentes nationesque HENNENSEM CEREREM maxime colunt*; ac dein, *Etenim urbs illa non urbs videtur, sed FANUM CERERIS esse, habitare apud se CEREREM HENNENSES arbitratur, ut mihi non civis illius civitatis, sed omnes Sacerdotes, omnes incolae atque antistites esse Cereris videntur.* Adde Statium Theb. lib. iv. vers. 124. *at Henna Cereri negat*, &c. Quam proinde Deae illius apud *Hennenses* religionem adstruunt etiamnum superstites prisca illius urbis nummi, & qualem e Praeruta olim protulit Dissert. de Praet. Num. pag. 156. ubi hinc Cereris caput duabus spicis revinctum, cum inscriptione ΔΑΜΑΤΗΡ, illinc ENNA cum caprea seu e damarum genere, cratere desuper, e quo ignis emicat, sicut idem in alio adhuc ejusdem *Henna* nummo visitur, coque Aetnaei montis, juxta eruditum Auctorem de Num. Urb. Ill. pag. 151, symbolo. Quamquam, & quod caeteroquin ille Aetnaeus crater in aliis ipsius Aetnae urbis aut adjacentium huic monti locorum nummis, non comparet; verius patem, eundem in hisce *Hennensium* nummis craterem ignem eruantem, hiatus illius, qui erat sub *specu Henna*, eaque *profunda altitudine*, ut eam vocat Arnobius lib. v. pag. 173. extare quoddam simulacrum. Conspiciuntur praeterea in eodem nummo duae spicae, ac ut bene caeteroquin vir ille ingenio praestans observat, *violae flos.* Unde, ut alia mittam, a Claudiano dictum de Raptu lib. ii. vers. 72. *Henna parens florum*; ac vers. 289.

Perpetui flores, quos nec tua protulis HENNA;

ab Ovidio autem nominatim de luco *Henna* proximo, ubi flores legitur Proserpina, *Metam. lib. v. vers. 392.*

Ludit, & aut VIOLAS, aut candida lilia carpit.

Hennam autem bene in superioribus Claudiani locis, pro *Ætnam* aut *Ætra* legendum viderant jam ante Nicolaum Heinsium, de Latinis Musis præclarissime hac ætate meritum, eruditi; sicut expurganda adhuc eadem vox *Ætna*, quæ in cultissima ejus editione remansit l. 111, vers. 85.

Nec qualem roseis nuper convallibus Ætna,

pro *Henna*, ut ipse alibi vir commendatissimæ ad posteros famæ legendum agnovit; & quomodo ejusdem libri versu 120. *Hennaaque rura*, pro *Ætnaa* optime; aut apud Ovidium *Metam. lib. v. vers. 385. Hennais*, ubi de eadem Proserpinæ fabula sermo, *manibus*, pro *Ætnais* restituta agnoscas. Bene insuper eundem, quamquam illud levius, auctoritate priscorum codicum *Hennam* aut *Hennaa* dictis in locis, pro *Enna* aut *Ennaa* legisse, dudum, quum de antiqua locorum in nummis scriptura ibi ageretur fide veteris & insignis nummi obiter monui, qualem postea versavi in *Thesauris Gallorum Regiis*, quo *MUN. HENNÆ* legitur; & proinde, quomodo in Cicerone, Statio, Silio aliisque, ubi ejusdem loci occurrit mentio, reponendum liquet. Quamquam haud in eo utique versari veteres Latii aut Siciliæ fortunas putem, aut vero Græciæ; si inde non *Εννα*, prout vulgo, sed *Εννα* apud Græcos, qui de eadem agunt, Scriptores legi debere, & verissime quidem, statuatur. Illud vero notabilius, quod ex eodem nummo demum cernitur, hanc *Hennam*, Municipii prærogativa a Romanis ornatam; idque, ut facile licet ex iis paullo ante a Tullio adlatis statuere, a summa loci illius ob *Hennensem* vel *Hennaam* Cererem apud Romanos ipsos celebritate: adeo, ut referente etiam Tullio, atroci ac difficili Reipubl. tempore, solemnem Populi Romani legatio eandem in urbem ad placandam Cererem sit missa, atque, ut continuo addit, *tanta enim erat auctoritas & vetustas illius Religionis, ut cum illuc irent, non ad ÆDEM CERERIS, sed AD IPSAM CEREREM proficisci viderentur.*

V. 16. *ἐπὶ Καλιχόρῳ &c.*] Quem Atticæ puteum e Nicandro, Apollodoro, Pausania, bene jam hic observarunt priores editores; sed a quibus Auctoribus abire videntur Græci Apollonii Interpretes; qui de *Callichoro* Paphlagonum fluvio agi a Battiaide nostro tradidere. Ubi enim illius fluvii meminisset Apollonius lib. 11. vers. 906,

Καλιχόρῳ παρὰ προχοῆς ποταμοῖο,

ad Callichori fluvii profuvium.

notant illi, *Καλιχόρῳ, ποταμὸς Παφλαγονίας ἱερὸς Διονύῳ ἐπὶ Ἡρόκλειον, ἢ μύμνηται, καὶ Καλιμαχῷ*, *Callichori, qui fluvius Paphlagonia Baccho sacer, prope Heracleam, cujus meminit Callimachus.* Verum alibi censendus est de hoc fluvio egisse Callimachus, ut fieri omnino ab eo debuit eo in libro *ἐπὶ τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν ποταμῶν*, de *Asiæ fluviois*, cujus alibi fit mentio ab eruditis iisdem Criticis. De Atticæ enim puteo apud Callimachum hic agi, qui *CALLICHORUS* vocaretur, e

[V v 2]

dictis

dictis Auctoribus, Nicandro Ther. pag. 35. Apollodoro lib. 1. cap. v. Pausania lib. 1. pag. 71. omnino liquidum; & quibus addi poterat Clemens Protrept. pag. 13. Qui ejusdem in Eleusine *μυται*, quamquam non addito *Callichori* nomine, meminit, supra quem lassitudine ac mœrore confecta confederit Ceres, *δάκρυον, καὶ ΦΡΕΑΤΙ ἑπικαθίζεις λυπημένη.*

V. 18. *Μὴ μὴ ταῦτα λέγωμις ἢ δάκρυον &c.*] Nihil in sacris veterum majori religione cautum fuisse constat, quam ut ab iis longe abessent omnia mali ominis verba, quæcunque nempe sinistrum quid vel luctuosum portendere, aut alioquin ad animum revocare viderentur: nisi forte id peculiari sacri illius sive festi institutum, ut in Adoniis, Arcadiæ apud Athenienses festo, paucisque id genus, quod obiter adtigi ad vers. 324. Hymn. in Delum, exigeret. Hinc nota illa & solemnis *εὐφημίας & εὐφημῶν*, seu *linguis favere*, indicta in iis a Præcone, & de qua supra vers. 17. Hymn. in Apoll. *εὐφημῆτε &c.* formula. Cujus etiam rationem in his *Thesmophoriis* habitam abunde liquet e cognomine apud Aristophanem dramate, ubi a Præcone ad *Θεσμοφορέαζουσας* mulieres continuo acclamatur pag. 783.

Εὐφημί' ἔσω,
Εὐφημί' ἔσω,
Εὐχλοῖε ταῖν Θεσμοφόρον,
Faventia lingua esto,
Faventia lingua esto.
Preces fundite Legiferis,

Cereri & Proserpinæ: & quomodo similiter a semichoro Cereri Initiatorum accinitur apud eundem Comicum, Ran. pag. 229. *Εὐφημῶν χρεῖ, lingua favere oportet.* Idque eo magis in his *Thesmophoriis* caveri oportuit, ut ab iis, sicut id quoque innuunt hoc apud Callimachum loco, *Θεσμοφορέαζουσας* mulieres, abessent tristitia, & quæ Cereris luctum renovarent verba; quod jocos & diceriis, dicatum esset idem festum. Neque enim audiendus ὁ πάντο ad Solinum pag. 528. ultim. edit. ubi in sola commemoratione Proserpinæ raptus, ac proinde totum in luctu ac mœrore peractum a mulieribus hoc sacrum statuit. Id enim cum abunde redarguit hic Callimachi, & adductus modo ex Aristophanis *Θεσμοφορέαζουσας* locus, quo fausta quæque ominari, ac, ut mox additur, lætari & gaudere *ἠ παιῶν &c. χαίρουσιν*, iis a Præcone continuo præcipitur, immo totum illud Comici drama, ubi choreis, tripudiis, in viros salibus indulgent eadem mulieres. Accedunt plana Apollodori verba lib. 1. c. vi. ubi ideo, quod Cereri Jambe scomatibus suis risum excusserit, addit, *ἀλλὰ τὸτο εὖ τοῖς θερμοφοροῖσι τὰς γυναικας σκώπτειν λέγουσιν*, ideo IN THESMOPHORIIS mulieres SCOMATIBUS ludere dicuntur. Neque hinc alienus, quem jam vidit eruditissimus Meursius in Græcia Feriata, dum de hoc festo agit, Cleomedis de Meteoris locus lib. 11. pag. 91. ubi de inquinatis & sordidis ait vocibus, alias quasi e lupanaribus petitas, *τὰ δὲ ὄμματα τοῖς λεγομένοις εὖ τοῖς Δημητρίοις ὑπὸ τῶν Θεσμοφοριαζουσῶν*, alias autem voces *similes*.

Smiles, qua dicuntur in sacris Cereris; a mulierculis THESMOPHORIA *agentibus.* Neque vero contrarium evincunt, vel adductus a viro incomparabili Phornuti locus, in quo nulla luctus ac mœroris in Thesmophoriis celebrandis mentio legitur; neque Plutarchi verba in Demosthene, ubi *συνδραματικὴν Θεσμοφορίαν ἡμέραν, molestissimam Thesmophoriorum diem* vocat. Quibus nempe verbis festi illius, quod per quatuor aut quinque etiam dies durasse constat, celebritatem non intelligit Plutarchus; sed tertiam illam demum, ut jam supra de hoc loco vidimus ad vers. 12, *Jejunii* seu *Νηστείας* diem dictam, & jejunio a mulieribus sacrum illud obeuntibus peractam: Adde, quod a Græcis mos ille ad Romanos transit; ut nempe a sacris Cereris abesset omnis luctus significatio. Unde post nuntium Cannensis cladis ait Livius lib. xxii. cap. lvi. *adeoque totam urbem opplevit luctus, ut sacrum anniversarium CERERI intermissum sit, quia NEC LUGENTIBUS ID FACERE EST FAS, nec ulla in illa tempestate matrona expers luctus fuerit.* Quibus adde Festum, *Minuebatur populo luctus Græc., cum in casto CERERIS constitissens.* Quo referri etiam debet, seu ad hilaria eorundem Cerealium, quod *Cereales* cœnæ de lautis, & cum pluribus ferculis a *Plautus* appellentur Menzsch. A. 1. Sc. 1.

Ita est adolescens, ipse usca maxima;

CEREALES COENAS *dat, ita mensus extruit;*

Tantus fructus concinnas pasinarias.

& in quem sensum, ut ibi jam observarunt viri docti, *Cerealis pompa*, de cœna, in quam longo ordine inferrentur fercula, a Varrone dicatur de R. R. lib. 1. cap. 11.

V. 19. *ἰαδὲρα τῖβωικα δῖνα*] *Placidas leges, pro placentes seu acceptas,* hic vertit Interpres. Sic *χῆρον ἰαδὲρα, locum idoneum seu acceptum* utriusque decertaturo pugili, Polluci nempe & Amyco, dixit Apollonius Rh. lib. 11. vers. 35. Docent autem abunde hæc Poetæ nostri verba, de *Thesmophoriis*, seu festo in honorem Deæ *Θεσμοφορίου* seu *Legiferæ* apud Græcos sacro agi hoc in Cererem Hymno. Unde hæc Dea itidem dicta, neque apud Maronem solum Æn. lib. 111. vers. 58, *Legifera Cereri*; sed in veteri etiam lapide in Cl. Reinesii Syntagm. pag. 63. *LEGIFERÆ CERERI D.* cujusque appellationis eidem tributz causam, quam ad Maronem reddit Servius, ex illo quoque Grammatico totidem verbis refert Macrobius Saturn. lib. 111. c. x11. quod nempe post inventum a Cerere frumentum, discreti primo fuerint agri indeque enata jura; ac ita homines vagantes antea sine lege, a ferina veluti vita ad humaniorem mox fuerint traducti. Quibus consona de Cerere post inventas fruges *leges ferentes*, quibus suum cuique tribuere caveretur, ac *Θεσμοφορίου* inde dicta, tradit Diodorus lib. 7. pag. 336: sicut eadem laus Atticis hujus Deæ Mysteriis a Cicerone, prout jam vidimus ad titulum hujus Hymni, tribuitur, de Legib. lib. 11. cap. xiv. Unde etiam legem Græco nomine, a *suum cuique tribuendo* credi appellatam, alibi tradit idem Tullius, nempe de Legib. lib. 11. cap. xix. & quod e Platone, ut videtur, sumptum, ubi ea de re in Minoë agit pag. 317.

[Vv 3]

Immq

Immo quo loco omitti non debet, quod Festum Pentecostes, seu ἡμέρα θεοσμῆς vel πνεύματός, Festum Messis seu Demessionis tritici, a priscis Hebræorum Magistris vocatum etiam sit solemnè τῶν Θεοµεθερίων, in memoria legis latæ in monte Sinai, prout id ex Arabica Macrisii victoria Memphitica ad Josephum p. 223. observat ὁ πολυμαθὴς αὐτὸς & πολὺλαβὴς Bernardus. Aliam vero, cur nempe *legifera* nomen Cereri adhæserit, subdit insuper rationem ad Virgilium Servius, & quàm non adtigit, ubi ea de re agit, Macrobius; nempe *quia in ade CERERIS æri incisa posita LEGES fuerunt*, quæ alioquin apud Athenienses in Μητρώοις seu Matris magnæ, quæ eadem vulgo cum Tellure seu Cerere fano, ut aliunde constat, reponebantur. Ut jam illud obiter hic tangam, *legum*, quibus humana societas continetur & conservatur, condendarum, tanquam divini cujusdam & supra humanam naturam beneficii originem, ad Cœlestes Numen a Gentilibus, ut hic a nostro Battidae, continuo fuisse relatum. Unde etiam factum, ut privati urbium apud Græcos Legislatores, divinis honoribus sint a civibus suis culti, sicut a Cretensisibus, Spartanis, Locris, Syracusanis, Catinenisibus, Minos, Lycurgus, Zaleucus, Diocles, Charondas. Immo quod Barbaris etiam tribuit Clemens Strom. lib. 1. pag. 303; eo nempe in pretio ac honore ab iis habitos legum apud se latores, ut Dii ab iisdem vocarentur; prout de Zamolxide apud Getas notum vel e Platone in Charmide pag. 156. Ut proinde haud mirum sit, si a Philone, ubi de præclaris a Mosè latis in præcipuum ac singulare gentis suæ commodum legibus, egisset, addat, eum e mortali vita ad immortalem migrasse, seu ἀπαθανάτισθαι, ut de eo loquitur lib. 111. de Vit. Mos. pag. 696, & de Charitate pag. 701.

V. 20. & ἡγεθὶ δρῶσιµατα περὶ τῆς Αραχίων] Hæc altera, immo præcipua quædam causa instituti Cerealis hujus apud Græcos & quidem Atticos sacri. Unde etiam Proserpinæ sub terras, qui iisdem Thesmophoriis originem dedisse ferebatur, raptus, allegoricam feminis in terra reconditi significationem apud eosdem Græcos habuisse, tradit de eodem festo agens Arnobius lib. v. pag. 183. Quod a Phornuto similiter monitum in Cerere. Quæ ratio etiam fuit, ut iisdem terræ frugibus earumque primitiis Deos, tanquam primos, quod hic de Cerere dicitur, earum datores, ac in memoriam aboliti prioris feri victus, colere jussu fuerint Athenienses; idque antiqua Triptolemi (de quo mox, hic Poeta) ac dein Draconis lege, cujus utriusque meminit Porphyrius περὶ Αποχ. lib. 1v. pag. 431. nempe Θεὸς καρποῖς ἀγαθῶν, aut τιμῶν ἀπαρχαῖς καρπῶν, Deos frugibus venerari, aut colere primitiis frugum; eademque in rem de Cerealis agens Ovidius Metam. lib. x. vers. 434.

Primitiis frugum dant spicas ferta suorum;

nempe juxta illud Theologice Gentilium dogma, quo ea in Deorum sacris maxime illis accepta censobantur, quorum iidem auctores aut inventores exititerant: prout id tradit Jamblichus de Myster. Sect. v. cap. xxiv, ac ut ibidem addit, αὐτὸ μὲν ἡ τῶν ποιῶν τὰ ἑαυτῶν ἔργα ἀποφειστικὸς ἔστι κηραεισθῆναι. τοῖς δὲ ἀεὶ τῶν τῶν ἀγαθῶν & ἀρετῶν ἐστὶ τὰ τοιαῦτα ἀποφειδῆναι, *semper enim opificibus sua opera possidendum*

STALB

grata sunt, & qui aliqua primo procreant, talia rursum habent inprimis accepta. Hinc illæ Cereri frugum primisia, seu spicarum, de quibus hic, sacro manipulo, ac spica, ut dicto modo Poetæ versu, ferta, statim messis temporibus offerri olim consueverant; immo unde enatam primum sacrorum ejusmodi conventuum ac festivitatum originem, ab Aristotele tradi jam vidimus ad titulum hujus Hymni. Cujus utique & sanctioris quidem ac antiqui ritus index abunde, isque in memoriam inopie egressus ex Ægypto, ut ea de re loquitur Josephus *Apoc.* lib. 11. cap. 7, solemnis nempe ille ac sacer itidem apud Hebræos spicarum manipulus, seu *δράσιμα ἀπαρχὴ τῷ θεωμιῶν*, manipulus primisia messis, indicta a Deo lege *Levit.* xxiii. vers. 10. offerri itidem solitus; sive, ut hæc tangit Philo de Septen. pag. 1174. iisdem ferme verbis, quibus hic de repertis a Cerere frugibus Callimachus, *Ἀραχίων ἀπαρχῆ, τὸ ἱερὸν δράσιμα*, spicarum primisia, sacer manipulus. Qualem etiam sacrum spicarum manipulum in veteri Regis Agrippæ nummo signatum, olim protuli primus & explanavi; quodque aliquin *ἱερὸν*, ut hoc addam, *δράσιμα*, duarum fuisse spithamarum, ad sacrum illum usum demessum, tradunt Talmudici Doctores ad *Misch. Cod.* ספרות cap. לז. Unde eorundem Hebræorum Magistros commemorare videas, & hordeaceas, e Mosis præscripto, fuisse illas fruges; & tempus præterea sationis; & locum, in agris nempe Hierosolymitanis; aut ad summum in terra Israelitica; ac modum denique, quo in demetendis, in manipulos colligendis, ventilandis, torrendis, ac molendis iisdem frugibus vulgo utebantur. Qua de re agit præ aliis Maimonides in *הורח משנה תרצה* *misneh torab* seu *secunda Legis*, Traditionum nempe Talmudicarum, libro viii. quemque de cultu Divino inscriptum Latine vertit vir harum litterarum eximie peritus Ludov. Compiegne, *Tract.* vi. cap. vii. Quibus addi insuper possunt quæ apud Josephum ea de re leguntur *Apoc.* lib. 11. cap. x; & cum quibus conferat, cui lubet, quæ existant apud Theophrastum *H. Pl.* lib. viii. cap. 11. de haud dissimili admodum Ægyptiorum in locis supra Memphim ritu; juxta quem nempe hordei sexto a satu mense demessi farina, *ἕστω εἰς ἀπαρχὴν*, sive quam pro primisiis ad sacrorum itidem usum deferri consueverat. Unde etiam plura, *ἀπαρχῆς* nempe, aliaque in sacris Judæorum & Gentilium communia statuebat Julianus Imp. prout ex eo id refert Cyrilus l. ix. contra eundem τὸν πατριάρχου pag. 298. Mitto, quod ejusmodi, de quibus hic Callimachus sacros Cereri spicarum manipulos, *ἱερὸν δράσιμα ἀπαρχίων*, *θεωμιῶν* etiam vocari notat Theocriti *Enarrator* *Idyll.* vii. vers. ultimo; quum verius *θεωμιῶν* & *θεωμιῶν*, de acervis plurium *δράσιμα* seu *manipulorum* in unum congestorum dicerentur, sicut prius de voce *θεωμιῶν* vel ex Homero *Odyss.* E. vers. 369. ejusque Interpretibus constat, *θεωμιῶν*, *οἱ σαρκοὶ*, alterum ex Hesychio *θεωμιῶν* (prout legi apud eum debet, non *θεωμιῶν*) *οἱ σαρκοὶ τῶν δράσιμάτων*. Adde Gregorium Nazianz. *Epist.* xiv, *ἄσπερ θεωμιῶν ἀλλὰ κατὰ καιρὸν συσκομιδίων*, sive quam acervum area temporis deoventum. Unde *ἔργον* per *θεωμιῶν* seu acervum mortuorum in Ægypto ranarum reddunt

dunt seniores Exod. VII. 14. Idem alioquin *frugum aceris*, *Σαπῶς*, ut notum, apud Theophrastum & alibi appellati.

V. 22. *Τριπόλιμ* & *ἀγαθὰς ἰδιόσκητο τέχνας*] Non Ofiris proinde, cui alioquin tam *bona artis* seu agriculturæ inventum ab aliis, ut Diodoro l. 1. p. 94. Tibullo, quem hic citat Vulcanius l. 1. Eleg. VII, aliisque tribuitur; non Heros ille Atheniensis Buzyges, de quo præter Grammaticos & Paræmiographos Græcos, ac Servium ad Georg. I. 9. Plinius ait l. VII. c. LVI. *Bovem & aratrum Buzyges Atheniensis*, ut alii, *Triptolemus invenit*: cujusque insuper ut hoc addam, *Buzygis* mentio fit in veteri Atheniensis Inscriptioe a Cl. Sponio relata Miscell. pag. 320. Idem vero decantatus hic *Triptolemus*, qui ferendarum frugum rationem, juxta Diodorum pag. 16. edoctus, seu, juxta Maronem Georg. l. 1. v. 19. *unusquis puer monstrator aratri*; quemque Eleusinum, seu Eleusini Regis in Attica filium ab aliis dictum, antiquissimam apud Athenienses legem, inter alias, ut frugibus Dii colerentur, tulisse, paulo ante e Porphyrio lib. IV. p. 431. id post Xenocratem & Hermippum tradente, vidimus. Hinc *Legislatorum Νομάδων* apud *Athenienses vetustissimus* ibidem dictus, & a quo proinde *Thestomophoria*, seu sacra in honorem Cereris *Legifera* primum instituta, tradunt Phornutus in Cere, Hyginus Fab. CXLVII, Servius ad Georg. I. 19, aliique. Unde eadem *Thestomophoria*; *κατὰ τὸν τῦ σπῶρος καιρὸς*, circa *semensis tempus*, ut de his ait Phornutus, mense proinde *σπασίμῳ* seu Pyanepsione, Athenis ab hoc primo sationis frugum, quam a Cerere scilicet accepserat, auctore, indicta: quo utique tam *bona artis*, ut hic ea Callimacho dicitur, inventæ, legumquæ simul de eadem latarum solemnibus faustaque recordatio opportune celebraretur. Unde liquet falli τὸν πᾶν, dum ad Solinum pag. 527. ult. edit. hanc *Triptolemom*, juxta Baubonem &c. ad Eleusinia, non vero ad Thestomophoria, ejusdem Deæ festa spectasse demum existimat; totumque, ut paulo ante vidimus ad v. 18, postremum hoc festum in commemoratione Proserpinæ raptus, citra aliam hujus festi causam vel ullam frugum sationis sub Triptolemo, Cereris beneficio, traditæ memoriam positum agnoscit. Adeo, ut longe diversa *Eleusinia*, quæ ob acceptas a Cerere fruges ab Atheniensibus forent instituta, a *Thestomophoriis* existisse, ibidem contendant. De quo tamen in sequentibus idem ὁ πᾶν aliter omnino & verius utique sibi statuendum putavit; dum utrumque sacrum multa habuisse communia, ab eadem causa & origine profectum; junctis etiam mensibus, *Eleusinia* nempe, Boedromione, *Thestomophoria*, Pyanepsione celebrata agnoscit; immo eam solam, quamquam istud incautius, ut jam supra vidimus ad vers. 1. hujus Hymni, differentiam existisse, quod apud *Eleusinia* virorum initia forent, *Thestomophoria* vero mulierum. *Triptolemi* proinde, ejusque, ut e Porphyrio vidimus, vetustissimi *Legislatoris*, opportuna, ubi de iisdem *Thestomophoriis* agitur, facta hinc a Poeta mentio nec etiam obstat, quod, ut observo, iis versibus, qui ex Homero in Ceresem Hymno leguntur apud Pausaniam l. 11. p. 110. inter eos recensetur *Triptolemus*, qui mysteria Eleusinia a Cerere fuerit edoctus, seu quibus Deæ,

Δησιμοσύνην ἱερῶν καὶ ἐπιφραδὲν ὄργια πᾶσιν,
Ministerium sacrorum, ac mysteria omnibus indixit.

Cujus alioquin *Triptolemi pueri* a Marone, loco paullo ante adducto, appellati, puerilis exstat effigies in hoc Electorali Gazophylacio cum corona spicea capiti imposita, & papavere in dextra, frugibus autem in patera, totidem Cerealium munerum, quæ hic ejus alumnus a spicifera Dea acceperat, symbolis. Id enim vere de eo simulacro conjecit ejusdem Gazophylacii custos Cl. Begerus noster, & cujus labori ac felici industriz, Serenissimi autem Potentissimique ELECTORIS singulari in litteras munificentiz, cum illud, tum alia selecta ejusdem Theauri *κειμήλια* edita ac illustrata acceptum brevi feret Lector. Haud mirum vero ἀγαθὸν τέχνην, de agricultura hic dici, & unde lemma in Stobæo Serm. LIV. πῶς γεωργίας, ὅτι ἀγαθὸν, de agricultura, quod bona sūt ac inter alia illud Menandri ibidem,

Ἀρ' εἰσὶν ἀρετῆς ἢ βίᾳ διδάσκαλλοι
 Ἐλευθέρου, τοῖς πᾶσιν ἀνθρώποις ἀγροῦς,
Virtutis ἢ vivendi liberaliter magistrum
 Si quis querat, agrum comparat,

τῶ πάντων interpretο.

V. 23. ἴνα καὶ τὰς ὑπερβασίας ἀλίπτῃ] Præclara omnino hujus Poetæ γνώμη, qua admonentur homines, ut e gravi ultione a Deo de sceleratis ac impiis factis, sicuti de Eryfichthone, prout continuo id narrare instituit, a Cerere, sumpta, a similibus iidem deterreantur facinoribus: neque enim ea vigilem Dei oculum latere posse, neque illos debitas inde poenas ullatenus effugere. Quam in rem consuli itidem possunt veterum Sapientum dicta apud Stobæum Eclog. Phys. VII.

V. 24. βύβρωσι Τελοπίου γόνου] Quam βύβρωσι vocat infra Callimachus versu 103, & eadem de re agens, ut ibi dicitur, Agathias Anth. l. II. c. XXXI. Ep. V. nempe βύβρωσι Ερυσίχθονο, diram famem Eryfichthonis. Idem proinde Τριόρα filius, non vero ipse Τριόρας ejus parens, cui tamen in Inscr. Herodis Attici scelus illud, de quo mox, excisæ nempe Cereris luci, ac ultio a Dea ea de re sumpta, tribuitur,

Ὅυδὶ γὰρ ἰφθίμου Τελοπίου μίνος Ἀιολίδου,

Neque enim generosum Τριόρα robur Ἄεolidis &c.

ac unde γένος Ἀιολίδου, pro μίνος legendum ibi conjecit magnus Salmasius, aut μητρωτικὸν esse illud Herodis ἀμώστρωμα, qui patri Τριόρα tribuerit, quod de filio ejus Eryfichthone ab aliis e veteribus vulgo dicitur. Nisi etiam iis verbis Τελοπίου μίνος, non adeo pater ipse Τριόρας, obvius quidem apud Homerum more, ut μίνος Ἀλκινόοιο, robur Alcinoῖ pro Alcinoῖ &c. quam filius ejus Τριόραφης apud Ovidium Metam. l. V IIII. vers. 751, dicatur designatus, prout filii parentum robur, fortitudo, amor, dilectio, haud semel leguntur appellati. Quamquam & Hyginus, quod monuit Anna eruditissima, Astronom. XIV, id de ipso Τριόρα etiam tradat, fame insatiabili a Dea adfecto, idque ob Cereris non nemus quidem, sed templum dirutum: Diodorus vero l. V. p. 331. nunc Τριόραμ σαρο Cereris nemore excisῶ, ad Regiæ structuram fuisse abusum tradit,

[VV 5]

nulla

nulla inde immixta ei a Dea *diva famis* seu *βυπτίας*, facta cæteroque mentione.

V. 25. *Οὐκ ἔστι τὰς Κνιδίας*] Quæ Thessaliæ regio hic in Scholiis perperam dicitur, quod vel refellit Diodorus, qui in narratione hujus rei, adducto paullo ante loco, non filium quidem, Eryfichthonem, sed patrem *Τριόραμ*, exciso sacro Cereris nemore, e Thessalia cum adjuncto hominum agmine *εἰς τὰς Κνιδίας*, in *Cnidiam* dicit profugisse. In eundem vero cum hoc Poetæ nostri Scholiastæ, ut unus alterum ducem videatur sequutus, impegit quoque ὁ *Ἐθιοπογράφος* Stephanus. Is enim ex male intellecto, qui in ejus Fragmentis e Bibliotheca Seguieriana, bono litterarum fato, vulgatis adducitur, hoc Poetæ nostri versu, idem etiam secus tradit, Dotium nempe, de qua mox, urbem esse Thessaliæ, in quam commigraverint *Cnidii*, ὅν ἡ χῆρος Κνιδία, Καλλιμαχῶς ἐν Ἕμνοις, ἔπει τὰς Κνιδίας, *quorum*, ut addit, regio *Cnidia*, *Callimachus in Hymnis*; *nondum quidem Cnidiam* &c. Neque enim *Cnidii* in Thessaliam, a quibus regio seu pars illa Thessaliæ dicta fuerit *Cnidia*, sed Thessalus *Trioras* cum sociis e Thessalia in *Cnidium*, quod ipse Callimachi locus innuit, & Diodorus aperte d. l. tradidit, profectus. Quibus accedit Pausanias, qui l. x. p. 628. *Τριόραμ ὀικιστὴν τῆς Κνιδίας*, *Trioram Cnidi conditorem*, ejusque proinde statuam equestrem Delphos a Cnidii adlatam refert. Quod monendum hic fuit, ne cuiquam minus cauto imponat dicta ad hunc locum veteris Interpretis glossa; quum de eo fileant priores editores; & quamquam id jam ad Inscriptionem Herodis, ante editum Fragmentum Stephani Seguierianum, dudum viderit ὁ *πάνυ*, quique ex eo id quoque observat in Notis ad Stephanum Cl. Holstenius. Verum Salmasii ea de re ad dictam Inscriptionem monitum, in novissimis ad hanc Callimachi editionem adnotatis, opportune commemorari, nunc demum video. ●

Ibid. *ἔστι Δότιον ἰσθμὸν ἵππων*] Meminit ejusdem loci Lycophron vers. 410, ubi cum *Lebethriis* portis seu claustris idem conjungitur.

Λεβηθρία ἰσθμὸν ΔΩΤΙΟΥ πύλαι,

Lebethria cohibens DOTII porta.

Lebethrum vero Thraciæ antiquitus, juxta Strabonem l. x. p. 410. & 747, postea, eodem teste, Macedoniæ adscripta. Unde etiam *Dotium* non Thessaliæ, sed Macedoniæ ab Isacio tribuitur. Verum Magnesiæ, quæ adnexa Thessaliæ, cum *fons Libethrius*, seu juxta alios *Libethra*; tum hoc ipsum oppidum *Dotium* a Plinio, Solino, Martiano accensetur. Adde, quod ab eodem Strabone alibi l. ix. p. 442. *Dotium campus*, *Δοτίας πεδῖος* Perrhæbæ & Bœbeidi paludi, in media fere Thessalia sitæ, proximus dicitur. Hinc etiam hujus *campi*, præter Hesiodi, qui a Geographo ibi adducuntur, versus, & cujus fit mentio in Stephani Fragmento, seu satis longa, quæ in eo legitur de hac *Dotio ῥήσις*, meminit, & tanquam in quo e Coronide Nympha natus fuerit *Æsculapius*, Homericus in hunc Apollinis filium Hymnus,

τὸν ἐγένετο Διὸς Κορωνίς

ΔΩΤΙΩ δὲ πεδῖον κέρη Φλεγύου βασιλῆος,

quem

quem genuit diua Coronis

DOTIO in campo, filia Phlegya Regis.

Quæ autem Coronis ad dictas modo *Bœbiadas*, paludis in Theſſalia, *ρίρας*, παρὰ Βοιβιάδου κορυμνοῖσι, habitasse apud Pindarum dicitur in narratione nati ex ea *Æsculapii*, ejusque ex ambusto matris corpore erepti, *Pyth.* Od. 111. p. 219.

V. 27. Δένδρῳ ἀμφιλαφῖς] Quomodo apud Apollonium Rh. l. 11. v. 735. dicuntur ἀμφιλαφῖς πλατάνισσι, h. e. juxta eruditos ibidem Criticos, ἀνθηραὶ, μυγάλας, πείσιπυα, *platanis*, *florida*, *magna*, undique conspiciunt; & prout veterum luci inde *υπερβολῶς*, *fromdosi*, & *opaci* vulgo a Poëtis appellati. Quamquam ἄλλο a Græcis dictum de omni loco Diis consecrato, etiamsi arboribus seu plantis parum confido, notent veteres Pindari Enarratores Olymp. Od. 111. p. 31. idque adstruunt Homeri exemplo, qui de Onchesto Bœotix loco dixerit, nempe Iliad. B. 506. Ποσειδῶν ἀγλαῖον ἄλλο, Νερσυνίῳ clarum *νετῆσι*, quamquam, ut addunt, ἔφ' Ὀρχησὸς δένδρῳ κομῶν, ἀλλὰ ἱερός ἐστι, nec enim Onchestus arboribus abundat, sed sacer est locus. Ut vero hic ἄλλο δένδρῳ ἀμφιλαφῖς, lucum arboribus densum dicit Battiadès, ita Julianus ait Orat. 111. p. 210, κήπων τιῶν ἢ παρθεῶν ἐν αὐταῖς πεφυτευμένων μάλ᾽ ἀμφιλαφῆσι καὶ κατασκίοντι τοῖς δένδρεσιν, in quibus hortus erant ac nemora valde DENSIS ac opaci ARBORIBUS consita.

V. 28. ἐν δὲ καὶ ὄχρῳ] Insolita hujus vocis apud Hesychium glossa, ὄχρη, εἶδος κέρου ἢ κερυμίνου. Neque aliter in Lexico MSS. Colbertino apud eruditissimum du Cange in *κερυμίνου*, ubi ὄχρη, εἶδος κερυμίνου, nempe *crustuminiu piriu*, cujus decantata a Crustuminio in Sabinis agro præstantia, apud Columellam, Plinium, Macrobiu, sicut ad Maronis Georg. 11. v. 88. *Crustuminiu Syriis quoque piriis*, adnotarunt jam viri docti, quæque ex parte rubentia exstitisse, notat ibidem Servius. Ὀχρη ἄλλοquin de *piro agresti* proprie dictam, observant veteres Grammatici; quamquam jam ab Homero duobus locis ὄχρη vel ὄχρη de *sativa pira* dictam constat, & quidem eo versu Odyss. H. v. 20. Ὀχρη ἐπ' ὄχρη γυρῶσαι, *pirus supra piriu lata senescit*; quæque inde verba, ut ingratos argueret Athenienses, protulisse fertur Aristoteles apud Laertium l. v. p. 273. ultim. edit. *Ælianu* præterea V. H. l. VIII. c. xxxix, ac Eustath. p. 1573. Hinc alibi apud Hesychium ὄχρη (prout vulgo vox ea apud Homeru legitur) αἰ ἀπιοι. Apud Theophrastu tamen distingui eadem videas H. Pl. l. 11. c. VII. ἀπιοι δὲ καὶ ὄχρας, unde Gaza postremam vocem ibi per *prunos* reddidit, nempe *piros amplius & prunos*; quum tamen, quod ad eundem Theophrastu jam viderunt alii, nusquam hac voce ὄχρη *prunos*, sed *piros agrestes* translatas, easque tum bonos ferentes fructus, denotari constat: adeo ut ὄχρη, neque ἀχράδης proprie sint seu *piri* mere *agrestes*, neque ἀπιοι, *piri* nempe tantum *sativa*. Quamquam & ἀπιοι etiam pro ἀχράδης seu de *piris* mere *sylvestribus* dici videam alibi apud Theophrastu de C. Pl. l. 1. c. XVII. ὁ καὶ ἐπὶ τῶν ἀπιῶν ξυμβαίνει καὶ φ' ἐπέτω ἐυδραστῆρα τῶν ἡμερῶν ὅτι ἂν τὰς αὐτὰς αἰτίας, h. e. Gaza interprete, quod voluit PIRO SYL-
VESTRI

VESTRI *perspicere licet. Hac enim facilius, quam URBANA* *isidem* *prorsus de causis germen emittis.*

V. 29. γλυκύμαλα] Qua voce usa pridem Sappho,

Γλυκύμαλοι ἱρύγεται, ὡς ἄκρω ἐπ' οἴσθω,

Sicut dulce potum extrahitur in summo ramo;

postrema nempe voce οἴσθω, Æolice pro ὄζω, non ἰδῶ, ut vulgo ia Scholiis ad Theocriti Idyll. xi. v. 39. ubi occurrit ille versus, hæc tunc legitur; & quamquam id viderat pridem eruditissimus Fulvius in collectione Carminum decimæ hujus Musæ. Formata vero hæc vox γλυκύμαλον, qua Cyclops ibi apud Theocritum Galateam compellat, sicut γλυκυσίδη de *ραονία*, non apud Theophrastum & Dioscoridem solum, sed apud Athenæum quoque l. iii. p. 76, aut γλυκυρίζα, quæ Theophrasto H. Pl. l. ix. c. xiiii. γλυκεῖα, nempe *ρίζα*, quod jam ad Solinum monuit ὁ πᾶν, dicitur. Sic γλυκύωνος Cretensibus, teste Hesychio, quod *ἱρυθρόδιον*, seu juxta Theophrastum, *ἱρυθίδιον*, nempe *rubia*. Γλυκύμηλα autem dicta a nonnullis *ρομα*, quæ *μελίμηλα* seu *mellia* vocat Dioscorides l. i. c. cxi. *πέδι μελίμηλων*, & cujusmodi *misia roma* a Martiale vocantur l. x. Ep. xlviii. Notum alioquin *μήλον* Græcis quoque dictum de omni fructuum genere, sicut apud veteres Latinos *potum*; unde *κοκκύμηλιά* de *prunis*, & *κοκκυμηλιά* de *arboris*, quæ ea ferret, vulgo appellata. Hic vero γλυκύμηλα, quæ alias de *fructu*, & quod jam monuit Anna præstantissima, de *arboribus* ipsis dicuntur. Adeo, ut de nemore Cereris, non sylvestribus solum, sicuti quas memoraverat, pinu, ulmo, arboribus confito hic dicatur, quod de alterius apud Romanos *Deæ* nemore seu *luco*, Martialis ait lib. iv. Epigr. LXIV.

Anne POMIFERUM NEMUS *Perenna.*

Ibid. Ἀλέκτριον ὕδωρ] Quod hic Interpreti *electrica aqua*, pro *pellucida* seu *limpidissima*, ut vel eum docebant Scholia, *ἀλέκτριον*, *Ἀλετρις*, & quemadmodum Lucianus dixit in *Amorib.* p. 1044. ed. Salm. *ἡλέκτριον*, *Φασίον*, ἢ *Σιδωνίῳ ὑέλι* *Ἀφροδίτης* *ἀναστροφῆς*, *ελεκτρο*, *ut ajunt*, *aut Sidonio viro lucidius*. Unde apud Julianum in *Cæsaribus* de *Jovis* *letho* dicitur, eum *argento* *candidiorem*, *auro* *vero* *fulgentiorem* *existisse*; hæc tamen *Mercurium*, an *electri*, vel alterius *metalli* *nomine* *debeat* *illam* *nuncupare*. Nempe *electrum* de *auro purissima* apud *Sophoclem* *pridem* *dictum* *Antigon.* v. 1049. *τὸν* *ἐπὶ* *Σαρδίων* *ἡλεκτρον*, *quod ante Sardes electrum*, seu *auri* *ramenta* *in Paetolo*.

V. 30. Ἐξ αἰμαρῶν αἰέθου] Aliud iterum hic agit Interpretis, qui hæc verba e *tabulis erumpebas*; pro quo e *scatebris* *vertendum* *hic* *vidit* *Vulcanius*. Præter *obvium* *Homeri* *locum*, qui *adducitur* *hic* *in* *Scholiis*, *Apollonius* *Rh.* l. iii. v. 1391.

Ἦντι κρηναῖα αἰμάρα κλήθοτο βόησι;

Sicut fontani aqueductus replentur rivis.

Quo spectat Hesychii glossa, *Ἀμάρα*, ἢ *ἐν* *τοῖς* *κρήσι* *ὑδρόβια*, *παρὰ* *τὸ* *ἄμα* *κὶ* *ἴσως* *κὶ* *ὀμάλως* *εἶναι*, h. e. *Ἀμάρα*, *in hortis aqua fluxus*, *quod* *simul* *&* *aqualiter* *&* *sedate* *fluxus*.

Ibid.

Ibid. ἐπιμαίετο χάρη ὕσον Ελευσίη] Conjeceram aliquando legendum ἐπιμαίετο, quo verbo pro ἐπιθυμῶν usus aliquoties cœvus Poeta Apollonius ut l. II. v. 548. & l. III. v. 815: sed nihil mutandum, quum eleganter ἐπιμαίετοσθαι hic dicatur, de magno seu flagrante quodam, quo hæc loca sibi sacrata deperibat, amore eadem Dea; & prout μαίετοσθαι, μαίετον, μαίετως, a Græcis; a Latinis autem *insanire*, ac *insanum*, & *insane*, pro vehementer seu valde amare aut cupere, & pro valde, mirifice, uti passim apud Plautum, *insanum bonum* Mostell. A. III. Sc. III. & Curcul. A. I. Sc. III.

Nam bonum est paucillum amare sano, INSANE non bonum est: Verum totum insanum amare, h. e. quod mens herens facit.

Nempe quod dixerat pridem Anacreon de flagrante, quo vinum juxta ac puellas deperibat, amore, Od. XIII. Θάλα, θάλα μαίετοσθαι, volo, volo insanire, ac inde ad Græcorum morem, ut solet, Propertius l. II. El. XXXII.

Lyncæus ipse meus sanos INSANIT amores.

Haud novum autem, cæta quædam præ aliis loca ab hac Dea, sicuti vulgo alia ab aliis Numinibus, *insane* seu *mirifice dilecta* hic dici; nempe ut ea de re Themistius Orat. x. p. 140. *μαίετα ἀγαπῶσι χυεῖον, καὶ ἂ μάλιστα ἀγαπῶσι, de quibus locis, vocantur scilicet Dii, qua præcipue diligunt, & qua potissimum etiam conservant*: ac prout insuper videri possunt, quæ ab hoc Poeta dicta sunt in Hym. in Delum v. 269. &c. de locis Apollini, Neptuno, Mercurio, Jovi præ aliis impense acceptis, & a quibus quoque iidem Dii fuerunt denominati. Cujusmodi proinde tum hic sacratus Cereri ad Dotium *Lucus*, tum *Eleusis*, ut additur (inde etiam *Cerealis Eleusina* Papinio dicta Theb. l. XI. v. 627.) *Triopium* & *Henna*; a quibus etiam duobus *Eleusinia*, ut notum, & *Hennensis*, qua de re jam paullo ante ad v. 15. & mox adhuc dicitur, appellata eadem Dea. Ut hoc addam, quod in brevibus ad Homerum Scholiis Odyss. A. vers. 128. notatum videas, non majorem fuisse Deorum ambitionem seu *insaniam*, quam ut ii colerentur in locis a se maxime remotis, & quæ cæteris inhabitare aut tutari credebantur. Ita Neptunus in locis a mari distitis, sive quod ibi dicitur, *ἰπεράτης*, *continentis* velut *incola*, non proinde jam *εὐαλί* aut *πόντι* seu *Marinus* ab Ulyssæ tum cultus. Quod utique de Cerere dici hic non potuit, eadem quippe cum Tellure, & cui insuper peculiari, & præcipuo quodam cultu, quod de *Eleusi* & *Henna* potissimum constat, sacrata erant eadem loca; ac ubi solemnî religione ac populorum ad eadem confluxu celebrari consueverat eadem Dea.

V. 31. Τριόπω θ' ὕσον] Quo tamen nomine urbs nulla adhuc erat in Cnido, *Triopa* Eryfichthonis patre, qui locum fertur condidisse, nondum eo e Thessalia (nempe ante læsam a filio Cererem, ac sequutam inde illius *βυβείων*, uti supra etiam innuitur vers. 25.) profecto. Quod proinde hic *σελεύσει* Poetis haud insolita factum, vere jam ad Inscriptionem Herodis Attici monuit magnus Salmasius p. 28. De Cereris præterea eodem in loco, sicuti apud *Eleusina* & *Hennam* cultu, haud alibi occurrit mentio;

tio; sed veteris quidem agonis, quod etiam jam d. l. monuit vir maximus, Apollini *Triopio* ibidem sacri meminit Herodotus l. I. C. CLXIV: communis vero ejusdem Apollini, Neptuno, & Nymphis, priscus Theocriti Enarrator Idyll. xvii. v. 69. Adde, quod *Τεῖον* hic appelletur, qui locus alioquin *Τεῖοπιον* vocatur ab Herodoto l. I. C. CLXXXIV, & l. VII. C. CLIII; Scylace p. 36. Diodoro lib. v. p. 329. Stephano; a dicto autem modo veteri Theocriti Interprete, & quod jam vidit hic Frischlinus, *Τεῖον*, ut hoc loco, dicitur. Erat autem Cariae seu Caidiorum in Caria, idemque Coe adjacens, ut ex iisdem Auctoribus liquet, promontorium, a *Triopa*, uti jam dixi, hujus Erychthonis patre (quamquam ab aliis, ut a Jasone in memoratis ad Theocritum glossis, *Triops* Abantis filius statuatur) juxta Diodorum, Pausaniam, Stephanum, iisque antiquiorem hunc ipsum Callimachum, sicut ea de re jam ante monitum ad v. 25, conditum ac denominatum.

Ibid. *ὀκνότερον Ἐρως*] Vide de *Hennae* Siculorum *Cerere*, summa illic religione culta, quae e nummis & auctoribus notavi paullo ante ad v. 15. Nugas vero agit Graecus Enarrator, qui *Hennam* pagum Atticae hic somniavit. Ut certe mirum sit eruditissimum Meursium, sicut jure hic eum redarguit Anna praestantissima, fide hujus Graeculi *Ἐρως* inter Atticae pagos recensuisse; quum tamen paullo ante *Insula*, quod utique de *Attica* dici non potuisse nemo nescit, *umbilicum* idem noster Battiaedes vocaverat. Neque vero necessaria illa, quam eruditissimus Tan. Faber addendam hic putavit, conjunctio, *χ' ὀκνότερον* pro *ὀκνότερον*. Optime enim sine ea versui ratio constat, & exempla apud Poetas passim obvia.

V. 32. *ὁ δειδὸς ἄχθερο δαίμων*] Idem nempe *δειδὸς δαίμων* hic dictus, qui vulgo *ἀγαθὸς*, sicut vulgo *δειδὸς ὄρεσις*, de bona seu *fausta avi* augurali, *δειδὸς φάσματα*, de *faustis ostentis*, apud Aeschylum *Agam.* vers. 1443; & *δειδὸς οὐκιστῆς*, supra de *auspicato colonia duce* Apolline v. 67. Hym. in hunc Deum. Ita non *κακὸς* solum *δαίμων*, sed etiam *ἔραθ' δαίμων*, quasi *alter* seu *sinister* genius subinde dictus, ut apud Pindarum *Pyth. Od.* III. p. 219.

Δαίμων δὲ ἔραθος,

Ἐς κακὸν τρέψυς,

Damon seu genius autem sinister,

Ad malum qui impulerat,

ubi veteres Critici, *δαίμων δὲ ἔραθος, ὁ κακοποιὸς, maleficus*, & qui eam in rem adducunt ibidem hujus Callimachi, quae inde etiam inter Fragmenta ejus relata videas, verba, nempe *ὁ πάντας, ἀλλ' ὅς ἔραθ' ἔραθος δαίμων, non omnes, sed quos malus tenuis genius*. Sed eundem Pindari locum jam ab Anna eruditissima ad ipsa Callimachi Fragmenta animadvertum, ubi haec scripseram, vidi. Notabile vero hic non malo ejusmodi seu sinistro, verum *dextero* seu bono, sed irato *Triopidis*, h. e. Erychthonis *Triopa*, uti vidimus, filio, totique illi familiae, *Genio* vel *Deo* (ut promiscue *δαίμων* apud Poetas, quod obvium, de utroque dicitur) ad *pravum*, quod sequitur, *consilium*, sibi ac toti Regiae domui exitiosum, prolapsum continuo dici eundem Erychthona, Dñ nempe

nempe, juxta saniozem gentiliuz Theologiam, omnes natura sua benefici, nusquam malefici, seu ἀγαθῶν χειρῶν, καὶ δὲ ἰδανός, bonorum largitores, mali vero nullius, ut de iis post Platonem de Republ. lib. 11. p. 379, ait ejus Enarrator Proclus, cum in Platonis Theolog. pag. 45; tum in Timæum l. v. p. 335. ac præterea in ipsos de Republ. libros p. 358; & quos ea de re locos obiter hic Lectori indicasse sufficiat. Unde etiam de Deo a Lucretio dictum l. 1. v. 63. *nec tangitur ira. Irasci nihilominus dicti quandoque, uti hoc loco iidem Dii, h. e. ubi quis semet ab illis, seu ab eorum cura ac indulgentia in res humanas, pravis adfectibus & mentis perturbationibus avertit; prout id explicat optimus veteris illius Theologiz Interpres Jamblichus de Myster. Sect. 1. c. XIII. Adeo, ut ad pravum consilia, sicut hic de Erychthone continuo additur, iidem, qui semet clarissima Deorum luce, ut ibidem addit, Chalcidensis ille Mystra, sponte privantes, in tenebris ambulant (σκότος ἰαυτοῖς ἐπηγάγομεν) facile delabantur: sibi que inde tanquam ab irato, & quod supplicationibus ac reverentia placare debuerant, Numine, mala ac damna immensa ipsimet arcessant. Quæ equidem ex iis, quæ de ira Dei, seu irato unico vero ac supremo Numine, peccata nempe, quæ nos ab eo avertunt, in sceleratis detestante ac puniente, in sacris utriusque fœderis libris haud semel dicuntur, desumpta ac detorta; & ab hominibus quidem in diffusa jam Christianæ Religionis luce versantibus, haud immerito licet statuere. Quamquam id ab eorum Magistri placitis haud alienum esse constat; qui dicto ante libro de Republ. p. 380, ait Poetis concedendum, ut dicant, non mala quidem & calamitates a Deo proficisci, id enim nefas; sed Deum bene & juste egisse, dum illis poenas infligit; idque, ut inde aliquam utilitatem iidem reportarent. Unde a Juliano Imp. e Platonis, quæ ubique ille in suis operibus memorat, placitis dictum Orat. 11. pag. 149. e sacrilegis alios poenas quidem Diis dedisse, alios vero neglectos, *utpote indignos, quos ulla poena ad sanitatem revocaret, ut in ἄξιαι καλῶσαις ἰς ἐκατόρθωσιν φέρουσι*. Adeo, ut neque idem Plato facile fuerit adensus Choro Occanidum, dicenti de supremo Deorum Jove apud Æschylum Prom. v. 162. *ὁ δὲ ἐπικότως αἰὶ δέμιος ἄγναμπλιον ἴον, ἡ αὐτὸν perpetuo pro ira animam inflexibilem reddens*. Ut mirum proinde sit, ullam ex iis, quæ de irato Deo in veteri fœdere, ad eam, quam modo dixi, normam subinde dicuntur, cavillandi occasionem arripere voluisse eundem, de quo modo, Julianum; prout ex iis liquet, quæ ex ejus adversus Religionem Christianam commentatione proferruntur in gravissimis Cyrilli contra eundem τὸν παρορθῶν disputationibus, & quidem lib. v. sed qua de re ad eisdem gravissimam Antistitis, qui nunc sub prælo ipsius Juliani, quod jam alibi monui operibus a me adnexi sudant, libros, dicendi adhuc erit locus.*

V. 33. βωλᾶ] Inter alios Dorismos, qui in Theocrito adhuc emendandi restant, recenseri etiam debet eadem vox βωλᾶ pro βυλᾶ nempe seu βυλῆ, ut Idyll. xvii. v. 15. ubi de Philadelpho ait, βωλᾶν, ἢ ἐκ ἄλλου &c. pro βυλᾶν, ut ibi hæctenus legitur, *consilium quod non aliis viro*.

viro in mentem venire potuisset. Sic legendus quoque versus 70. Idyll. præcedentis,

Μωσάων ἀπάνευθε Διὸς μίγα βελύοντες,

non ut in editis, *Μωσάων & βελύοντες,*

Μωσαίου ἀβσῆκε Φοῦε μαγνο consultiore.

Μῶα autem pro *Μῶσα*, litteræ nempe σ ἀφαίρειται, dixerunt Lacones, ut in Comici Lyfistrata pag. 910. τὰν τῆαν καλιπῶα Μῶα, *relinquens Musa.*

V. 35. ἀνδρογίγαντας] Vulgo solent Poetæ antiquos mortales, qui in Deos furere, impieque se gerere sunt ausi, ut totidem nempe *Terrigenas* nuncupare. Sic vesanus ille Capaneus, γίγας cum ab Æschylo Sept. Theb. v. 430, tum ab Euripide Phœn. v. 1137. appellatur. Ut vero ἀνδρογίγαντας hic dicuntur, qui nempe jussu Erychthonis sacrum Cereis lucum excindere adgrediuntur; sic ἀνδρόπαιδα impium, & vel invito Jove Thebas diruere paratum Parthenoræum appellaverat pridem Æschylus Sept. Theb. v. 539. ἀνδρόπαις ἀνήρ, *virilis puer*, seu qui e *puero vir strenuus* primum evaserit, a Lycophrone vero νίανδρος dicitur, quem ibi Isacius ad illum Æschyli locum vult respexisse, *μοτίφρασι δὲ τὸ Αἰχύλειοι τὸν ἦδ' ἀνδρόπαιδα φασὶν Αἰχύλος, ἔτος νίανδρον εἰς παροφρόζων λίγαι, expressis autem Æschyliutis: quæstio enim ἀνδρόπαιδα vocat Æschylus, hinc νίανδρον, tanquam illum interpretatus, vocat.*

Ibid. ὄλαν πόλιι ἀρεῖοι ἔραμ] Parodia est, quod hic præteriri non debuit, seu imitatio loci Euripidei de dicto modo Capaneo, Phœn. v. 1037.

ΓΙΓΑΣ ἔπ' ὤμων ἡγήλης, ΟΛΗΝ ΠΟΛΙΝ

ΦΕΡΩΝ, μοχλοῖσιν ἰξανασπᾶσας βία.

GIGAS terra nasus TOTAM URBEM

SUSTINENS, *veftibus vi abstractam.*

V. 36. πελίκιασι ἢ ἀξίταισι] *Ἀξίτη* de δίδυμη πελίκαι, seu *astriusque aucipissi securi* dictam notant veteres Grammatici; qualem ἀμφίτορος βίλεμονοι, *anceps*, seu *utrinque secans telum* vocat Æschylus Agam. v. 1505; & qualis ἀμφήκης γένος dicitur, Sophocl. Elect. v. 438: ac unde *bipennis*, ac *ferrum bipenne* a Latinis dictum. A quibus proinde diversa πελίκιας ἑτερόσημοι, seu *securus una parte acuta*, ut apud Synesium Ep. cxviii. p. 262.

V. 38. αἰγερῶ, μίγα δίνδρον] Quomodo nempe *μακεδῶν αἰγερῶ*, alibi *μακρῶι τ' αἰγερῶι*, *celsa populi nigra* dicuntur ab Homero Odyss. H. 106. & K. 510. Quæ etiam αἰγερῶ, seu *nigra populus* in majorem altitudinem *alba populo* sive τῆ λεύκη adsurgere, a Theophrasto dicitur H. Pl. l. III. c. XIV. & prout celsus vulgo arboribus consiti sacri veterum luci. Creticam autem vocem esse αἰγερῶν (quamquam eam inter Creticas λέξεις a diligentissimo Meursio in Creta relatam non videam) alibi inquit Theophrastus, nempe H. Pl. l. II. c. III. ubi de translatione arborum ex una regione in aliam ait, *ἢ εἰ δὲ τις κομίσει τὴν ἐν Κρήτῃ λεγομένην αἰγερῶν, & si quis eam, quæ in Creta αἰγερῶς (populus nigra) vocatur, transferet &c.* Hinc alio etiam loco H. Pl. l. III. c. VI. observat,

servat, cum in Creta dari *αἰγύριος καρχήριος*, seu *populos nigras*, quæ fructus ferant; tum unius meminit id genus *αἰγύριος*, ad aditum ipellucæ Idææ, in Creta (nempe haud aliter ac apud Maronem dicitur Ecl. ix. v. 41: *hic candida populus antro immittit*) in qua munera consecrata conservarentur. Adde, quod Creticæ *αἰγύριος*, ejusque in medicamentis usus, mentio fiat aliquoties apud Senem Comum, cujus ea de re locum suppeditabit Fœsius, & in Creta eruditissimus Meursius. Id enim, quod alibi jam dudum notavi, & ante editum ejusdem Meursii de Creta Commentarium, nempe Diss. de Præst. Num. p. 310. huic Insulæ existit peculiare, ut præ aliis regionibus, eximiis omnis generis plantis, herbis nempe & arboribus, abundare eadem crederetur: adeo, ut myropolæ urbis Romæ solas herbas, quæ a Creta adferebantur, una cum succis & seminibus emerent; ut e Galeno ibidem monui, de Antidot. l. i. c. x. & c. xv; quæ loca accuratam alioquin effugero Cl. Meursii, ubi de Creticis arboribus & herbis agit, diligentiam. Quod vero de eadem arbore sive *αἰγύριος* hic a Poeta additur, *αἰθρὴς κῆρος*, id *νεγροποιός*, in *caelum pertingens*, una voce ab Homero dicitur Odys. E. v. 339.

Αἰγύριος ἔ' αἰθρῆς ἔ' ἢ νεγροποιός;

Populusque abiesq̄ in caelum pertingens.

V. 39. *νύμφῃσιν κερὶ τ' αἰθρὴν ἐψέειρε*] Haud mirum sub celsa hujus nemoris nigra populo, dici hic a Poeta solitas meridiano tempore sacratas Cereri Nymphas, choreis nempe, ut ea in re ait Ovidius, se oblectarè. *Αἰγύριος* enim inter eas arbores a Pherenico Poeta apud Athenzum l. iii. 78. relata, quæ a Nymphis sicut *καρχήριος*, *βαίλαρος*, *πτερίδα*, *ουκῆ*, *πικρὴ*, *juglans*, *αἰσινός*, *σικκός* & qua de re ad v. 81. Hymni in Delum egimus; forent scilicet denominatæ: & sicut ibidem ait noster Battiaides, gaudere Nymphas, ubi quercus (quæ vox ibi *δρῶν*; quasvis alias arbores denotat) imbre irrigantur; dolere autem *ὄρε δρῶν* *ἢ ἢ ἢ φῶμα*, *quandò quercubus non adjuvat amplius folia*, quæ nempe umbram ipsam, meridiano, ut hic dicitur, tempore, præbeant, sub qua choreas ducere; aut aliis se oblectare iusibus eadem possint. Id vero melius aliquantò de quercu; ab Ovidio in narratione hujus facti, quam hic a nostro Battiaide de *αἰγύριος* seu *populo* dictum statuit Anna præstantissima; quod nempe *populus* non sit arbor umbrosa. Istud quidem novi a Plinio traditum l. xvii. c. xii. *populo* nempe nullam esse umbram. Verum haud minus constat *umbrosam* dici a Virgilio hanc arborem Georg. lib. ii. v. 66.

Herculeaque arbor UMBROSA cetera;

& ab eodem Æn. l. viii. v. 276.

Hercules bicolor cum POPULUS UMBRA;

& apud Horatium l. ii. Od. 111:

Qua. pinus ingens; albaque POPULUS

UMBRAM hospitalem confociare amant:

Et quamquam ea de *λευκή* seu *alba populo* ibidem dicantur (ea enim fuit, ut vel e Theocrito liquet, *Herculi sacra*) & quam etiam *αἰθρῆς*

[X x]

φωσφῆ;

Φυλότιποι τῆς αἰγύπτου, seu *laciore folia habere nigra populo* tradit Theophrastus de C. Pl. l. v. c. viii. eandem tamen albam populum senescentem ob alimenti inopiam *angustiori esse folio*, τὸ φύλλον τειρόμενον, continuo ille ibidem agnoscit. Adco etiam, ut haud minus de hac *umbrosa* in luco Cereris, haecenus gulpe incedus, ac proinde annoſa αἰγύπτου dici a Callimacho potuerit; quum *umbrosam* itidem Minervæ apud Phæacæ lucum αἰγύπτου, seu ex meris hisce *nigris populis* constitutam, dixerit Homerus Odyſſ. Z. v. 291. alibi autem, ubi de opacis Proserpine lucis agit, ut adducto paullo ante loco, *παισι τ' αἰγύπτου, colsa populi nigra* commemorantur, Odyſſ. K. 510. Adde; quod dense essent in lucis arbores, ac inde *πικρὰ δὲ στέναι, densa ἔσθ' ἄμυρα σβραῖα*, haud semel dicitur; sicut *τεμαίνας Φυλάδα, foliis densum lucum* vocavit ut jam alibi monui, Sophocles Trachin. v. 767: prout necpe *τεμαίνας de lucis* etiam subinde dicuntur, sicut apud Lycurgum in Leocrate p. 195. ed. Hanov. ὅτι τῷ τὰ τεμαίνας τέμασθαι, καὶ τὰς τὰς κατωμαίνας, quia quod *luci excindetentur, ac diruerentur delubra*. Haud alienæ proinde ab his Nymphis, in sacro Cereris luco agentibus sub *præterea* hac *arbor*, ut eam hic vocat Callimachus, choreæ ac lusus. Mitto quod Athenis olim αἰγύπτου existisse fertur, ad quam ludæ scenicos spectandi ergo, & antequam constructum esset Theatrum, tabulata erant erecta, ac unde αἰγύπτου Δία alibi, & rectius *κατ' αἰγύπτου Δία, ad populum nigram spectaculum*, apud Hesychium, Suidam, præterea & Eustathium legitur, & quidam cum tradita illius antiqui Atheniensium ritus explicatione. Eandem vero αἰγύπτου fuisse in foro, ex alio ejusdem Hesychii loco ἀπ' αἰγύπτου (seu ἀπ' αἰγύπτου) hæc jam observavit in Lectionibus Atticis eruditissimus Meursius. Ut vero hic *κατ' αἰγύπτου* redditur in Scholiis, ἀπὸ τῶν μεταμυθεύοντων, sic *πρωτῆς οὐδίας, pastores sub meridiem* observari a cicada dixit Theocritus Idyll. xvi. v. 95: τ' αἰγύπτου autem Dorice hic pro τὸ ἔρπον, sicut αἶμα pro ἄ αἶμα, supra var. 33. Hym. in Jov. & τ' αἰγύπτου pro τὸ αἰγύπτου v. 138. Hym. in Lav. Pall. Neque de voce *ἐκκινώμενος* opus hic retexere, quæ notavi ad v. 3. Hym. in Dianam, οἱ ἀπὸ τῆς ἐκκινώμενος, in montibus se oblectare, choreis nempe &c.

V. 42. τίς μοι κατὰ δινδῆν κόπτες] Quæ nempe *arbores* incedunt pro lucorum Diis aut Deabus sacratorum more, & solita loci religione, manere debuerant. Ita de uno e Jul. Cæsaris percussoribus P. Tarullio, tradit Dio lib. LI. pag. 448, cum in Co Insula Augusti jussu interemptum, ac, ut addit, καὶ ἔτυχε ἥ ὅσα τῆς ἐν Κῷ τῷ Ἀστυναγῆ ἕλας ἸΥΑΑ ἐς νευτικὸν ΚΕΚΟΦΟΣ, δίκην τινα καὶ τῶ Θυῶ, ὅτι οὐκ ἰδικαιώθη δῆμιον ἰδέει, ita ut visus sit Tarullio *perdas Esculapio deditto, cujus in luco, qui in Co Insula est, ARBORES rei novæ causæ CECIDERAT*. Κόπτες nempe, quod hic etiam dicitur, seu ἐκκινώμενος, succidere seu funditus excindere religiosas id genus arbores, semper vetitum; non autem eas subinde, & peracto prius sacrificio, conlacare, seu frondes inde amputare. Quod postremum *occidere, depurare*, & veteri apud Festum verbo, ac in præcis tabulis, *occidere arbores*, a Romanis, ut jam monuit ad Solinum ὁ κῆρυ, dicebatur. Adde veteres glossas, *conlacare*.

ἀφαιρούμεν ἄκρον, ἀκρότην παρὰ, amputatis inutilibus ramis, quomodo nempe eo verbo ἀφαιρούμεν & voce ἀφαιρούμεν utitur, ubi ea de re agit, Theophrastus de C. Pl. l. 111. c. x.

V. 43. *ὁ πόλις ἀρχιεραὶ Δημοσίας ἑστῶν*] Motum nempe, de qua paullo ante v. 26, urbs Theſſaliz, ad quam ſitus erat hic Cereris lucus. Haud mirum vero ab ea urbe conſtitutam dici *publicam* illius Deæ *ſacerdotum, ἀρχιεραὶ Δημοσίας*, quum collatio Sacerdotiorum, propter ſacrorum religionem, inter præcipuas publicæ rei ac adminiſtrationis cûras fuerit ſemper & ubique ferme habita. Unde in genere etiam ſacerdotes, tam *ἱερεῖς* quam *ἱεραὶ, κληρονομία* dicti ſeu *ſortis eligi*, inquit *ὀλοκλήροι*; & e nobiliſſimis quidem ac probatis antea civibus aut matronis vel virginibus apud Atticos, ut ex eorum oratoribus notûm; finitæque Sacerdotii tempore, rationem illius, quod vel ex *Æſchine* adv. Ctesiphontem conſtat p. 276. ed. Baſil. tanquam qui ſacrâ pro urbe ac civibus facerent, ac undè penderet ſalus publicæ, reddere tenebantur. Sacra enim & feſta, alia *δημῶν* ſive *δημότων* apud eoſdem veteres habita, ſeu *in commune*, ut de iis loquitur Tertullianus de Spectacul. c. vi; *celebrata*, & qualia ab eodem Cerealia commemorantur: quæ præſide *περ̄ Δημοσίας*, ut hic de Cereris *ἀρχιεραὶ* apud Theſſalos dicitur; urbis aut gentis ſacerdotes, viros aut feminas; procreabantur: allâ vero privata, ſicut Athenis *τῶν φροελαῶν* aut *συνοικίᾳ* ſingularum *οἰκίῶν*; aut *ſυνὸν κοhabitatio*; quorum mentio itidem apud oratores Atticos; & eruditos Ariſtophanis Interpretes de Pace p. 699. Itâ *κακῆς* Athenis feſtum, primo *δημοτικῆς*, dein ſolorum artificum; ſeu fabricum; exiſtiſſe tradit Euaſthius Iliad. B. p. 284. Hinc apud Romanos quoque comitiis populi tributis primo ſolus quidem Pontifex Maximus; dein poſt legem Domitiam creati quoque reliqui Pontifices, aliiquæ majorum gentium Sacerdotes, ut augures & quindecimviri: Unde etiam *augur publicus & augures publici* dicti apud Tuſſium l. vi. Ep. Fam. vi. de Legib. l. 111; ac in municipiis itidem ut AUGUR. PUB. MUNICIPIAL. apud Gruterum c. LXXI. 1. & FLAMEN SACR. POP. MUNICIPAL. ſeu *Sacrorum Publicorum Municipalium* c. XVI. 3. & in doctiſſimi Reineſii Syntagm. p. 361. MAG. (ſeu Magiſter) PUBLICUS HARUSPICUM: Immo id nominatim de *Publica Cereris Sacerdote Populi Romani*, uti hoc apud Callimachum loco, de *δημοσίᾳ* euſdem Deæ *ἀρχιερα* in urbe Theſſaliz Dotio, dici videas in alia Inſcriptione apud Gruterum cccviii. 4. & quæ proinde omnino meretur hic adſcribi,

CASPONIA. P. F.
MAXIMA
SACERDOS CERERIS
PUBLICA
POPULI ROMANI
SICULA.

Id vèro apud Romanos receptum, ut Græcorum ritu e ſequiori *ἔργῳ*, & quidem Græcè eſſent Cereris Sacerdotes ſeu *ἀρχιεραὶ*, ſicut in adducto lapide Sicula illa Cereris apud Romanos Sacerdos, Docet id aperte.

Tullius Orat. pro Balbo, SACRA CERERIS Indices, summa majores nostri religionis confici ceremoniisque voluerunt: quæ cum essent assumpta de Græcia & ΠΕΡ ΓΡÆCΑΣ ΣΕΜΠΕΡ CΥΡΑΤΑ SΥNT SACERDOTES, & Græca omnia nominata: Adeo, ut quum summa castitatis ratio in eligendis illis Cereris, qua de re jam supra egimus ad vers. 5. hujus Hymni, Sacerdotibus mulieribus aut virginibus haberetur; inde etiã factum fuerit, ut eadem Cereris Sacerdotia non essent ex eorum genere, quæ ΔΙΑ ΓΕΝΟΥΣ seu hereditaria apud Græcos dicebantur; sed quæ dignis sacro illo munere probatisque demum feminis, certo destinataeque consilio, idque publico urbis, ut hic ab oppido Dotio factum dicitur, aut gentis nomine, conferebantur. Ita Athenis quoque delectæ a reliquis mulieribus duæ Sacerdotes seu ἀρχτεραι, quæ Thestophoriis hujus Dæ sacris præessent; ut id docet Ilexus de Conon. Hæred. p. 511. ed. Hanov. αἱτε γυναῖκες οὐ τῶν δημοτῶν μετα ταῦτα ἀρχτεραι αὐτῶν μετα τῆς Διοκλῆος γυναῖκός τῆ Πίτωος, ΑΡΧΕΙΝ ΕΣ ΤΑ ΘΕΣΜΟΦΟΡΙΑ, Popularium vero mulieres illam postea elegerant cum maxime Dioclii Piseis, ut SACRIS CERERIS PRÆESSET; quasi nempe totidem tum illius Dæ ἀρχτεραι, prout in antiquis lapidibus haud semel occurrit illud ΑΡΧΙΕΡΕΙΑΣ nomen, Sacerdotibus nempe feminis tributum, sicut Marm. Oxon. p. 94. P. 1. & Sponii Misc. p. 338. ac 349. Quales non Flaminica solum, aut Sacerdotes Prima in Municipio dicuntur in aliis antiquis lapidibus; sed quandoque etiam integræ gentis seu Provincie, ut Flaminica Provincia, Hispan. Citer. aut Lusitania; vel Sacerdos Designata Provincia Hispan. Citer. apud Gruterum, totidem proinde ΑΡΧΙΕΡΕΙΑΙ. Hic vero apud Callimachum de ἱερεία tantum agitur, seu, ut eam vocat, ἀρχτεραι, Cereris nempe Sacerdote in urbe Thestalia Dotio; & sicut Dianæ, alibi Hecates, ἀρχτεραι vocat Apollonius l. 1. v. 312, & l. 111. v. 252. Μελίονας alioquin proprio nomine dictas Cereris sacerdotess supra vidimus ad v. 110. Hym. in Apoll. sicut eas ἱεροφάντιδας in sacris hujus Dæ Eleusiniis appellatas, docent prisca Grammatici ad Sophoclis Oedip. Col. v. 714. Quamquam ἱεροφάντιδα Athenis etiam dictam de Minervæ Sacerdote femina, liquere videatur e Plutarcho in Sylla p. 460.

V. 44. ἦτο δὲ χειρὶ] Ita præter Homerum Apollonius Rh. lib. 17. v. 224

ἦνα δὲ ἴππων

ΓΕΝΤΟ χειρὶ Ἀψύρτου,

habenas equorum

Accipis manibus Absyrthus,

rationem vero formati hujus verbi ἦτο pro ἔλαβεν, ab ἔλω, & unde ἔλατο, ac per syncopen ἔλατο, docent Grammatici, ut Etymologi Auctor, & haud uno loco Eustathius: de quo tamen an fides continuo iis haberi debeat, & in hac voce ἦτο pro ἔλαβεν, non lateat forte aliquis antiquus & alias obsoletus, (qualium magna leges) verbi, unde formatum sit eo sensu illud ἦτο, visus, aliis sagacioribus dijudicandum relinquimus.

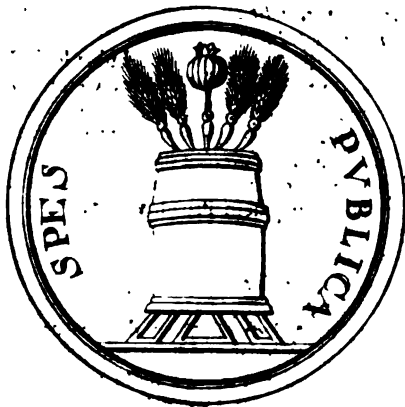
OBSERVATIONES IN HYMNUM IN CERER. 693

V. 45. Στίμματα κὶ μύκωνα] Interpres coronas floreas & papaver, quum tamen coronis floreis omnino haud delectari Cererem; unumque Sophoclem, illi ac Proserpinæ coronatam e floribus, narcissi nempe, tribuere, tradant veteres Tragici illius Enarratores ad Oedip. Col. v. 715, ac inde ut paullo ante ibidem dicitur, in *Theſmophoriis prohibitiōn mulieribus ſacrum illud obſtantibus omnimōi coronarum e floribus uſitu, ἀλλὰ ταῖς Θεſμοφορίαις τῶν τῶν ἀνδρῶν τεſτῶν ἀπειθῶν χεῖρας*. Quamquam ibidem *myrtum & ſmilacum* coronam eſſe Cereris, tradiſſe dicitur Iſter Demetrius; & *myrtō* coronatōs huius Deæ Sacerdotes ex utroque ſexu, in Eleuſiniis nempe. Quibus accedit Artemidorus, qui *myrtam coronam Cereris ac Veneri communem adſerit* l. 1. c. cxxxix. Spicifera alioquin, ut notum (& qua de re jam ante ad v. 2: huius Hym.) Dea; ac inde eo capitū inſigni, *ſpica niſſi corona*, in veterum nummīs conſpicua; eademque ſpicarum manipulum dextra, *papaver* autem, de quo hic, ac Cereale inde a Marone dictum Georg. l. 1. v. 212, finiſtra vulgo in iis præferens. Juxta illud nempe, quod opportune jam hic viderunt Vulcanius & Anna præſtantiffima, Theocriti Idyll. vii. v. 157.

Δεξιμάτῃ κὶ μύκωνας ἐὼ ἀμφοτέρωθεν ἔχουσα,

Spicarum manipulos & papaver in utraque manu gerens.

Sed hæc jam pervulgata, quæque ejus ratio exiſtiterit; eaque paſſim in antiquariorum libris obvia. Unius tamén illiusque inſignis nec vulgari hæcæus nummī iconem adferam haud ingratam Lectori, nec ab hoc loco alienam fore reor, depromptam, e Theſauris Gallorum Regiæ. Nummus eſt ſub M. Aurelio cuſus, mole juxta ac elegantia conſpicuus, in quo modius cum ſpiciſ ac papavere, ſolitīs Cereris ſymbolis, viſitur; in inſcr. SPES PUBLICA.

ῥαβδον alioquin inter mystica Bacchi symbola, juxta feras, thyrsos &c. a Clemente refertur Protrept. p. 24. Neque vero novum videri debet Dea hujus sacerdoti, cui nempe adsummata dicitur hic Ceres, eadem insignis, ut *καρπῶν* & manipuli forte spicarum (anceps enim, ut notum, vox *εἰρημωτά*, de *κορπύλλῃ* aliisque *σάκκῃ* infulis adhibita) & *ραβδον* tribui. Haud aliter nempe ac virgo Minervæ apud Pallescentes sacerdos, festo illius Deæ, *κατεπλάων* ejusdem induta legitur (& de qua loco jam ante) apud Polyænum lib. vii, cap. lxx; aut prout vel Bacchantes, thyrsis; Veneri sacratæ, *μυρτα*; Cybeles sacerdotibus nucibus pineis instructi videntur etiamnum in antiquis monumentis.

Ibid. *κατομαδίων δ' ἔχει κλαῖδα*] Ita *δῆμος κατομαδίων*, *πέπλον* ab *ἑκατέρῃ πενδεκασίῃ* dixit idem Callimachus eo versu, qui ab Apollonii Rb. Enarratoribus refertur l. i. v. 1243; & Aratus Phœnom. v. 29. *αὐτὸ δὲ κατομαδίων φασίονται*, juxta Germanicum, *semper vero in ipse doctissimos hæc verba referuntur*. Hinc vox *κατομαδία*, h. e. *scapulas verberare*, qua usus Spartianus in Hadriano, & vetus Juvenalis Scholiastes Sat. ii. v. 142. & prout in Petronio *κατομαδίων*, pro *κατορογῶ* legendum statuit ad eundem Spartianum ὁ *κάνον*. Quod vero *κλαῖδα* ab *ἑκατέρῃ πενδεκασίῃ*, seu *κατομαδίων κλαῖδα* gestare hic dicitur eadem Cereris Sacerdos, seu ejus habitum mentita hæc Dea, ad silentii signum referre placuit viro docto; quod nempe sacra Cereris non liceret divulgare, ac inde de hujus Deæ Eleusiniis Sacerdotibus dictum sit a Sophocle Oedip. Col. v. 1105.

ἢ καὶ χερσὶν

ΚΛΗΙΣ ἐπὶ γλώσσῃ βήβανος.

Προσπίλων Ευμολπίδων,

ἢ quatuor aurea

CLAVIS linguam claudis

Ministorum Ευμολπίδων.

Verum haud opus ea subtili & metaphorica hujus loci *ἔκφυσις*, neque hic de mysticis *αἰεταῖς*, ut ab Horatio dicitur, Cereris Eleusinæ Ministris, sed de Cereris apud Dōtium Thesaliæ urbem sacerdote demum agitur. Rem simpliciter ac uno verbo tangunt Græca ad hunc locum Scholia, *ἔχει κλαῖδα*, h. e. *τὴν κλαῖν, ὡς ἱέρεια, clavem habuit, tanquam sacerdos*. Proprium nempe oliiv, ut famularum claves ædium privatarum gestare, sicut apud Euripidem Troad. v. 492.

ἢ θυρῶν λαίτρων

Κλῆδες φυλάσσαν,

vel januarum custos

Claves ut servent;

Ita etiam sacerdotum, ut eadem essent ac dicerentur *κλαδῆχοι* seu *clavigera*, tanquam totidem Ætæarum ædium custodes. Hinc Jo *κλαδῆχος Ἦρας*, *Ἰνκονίς clavigera* seu *aditina* dicta apud Æschylum Suppl. vers. 299; & de Iphigenia futura Dianæ Tauricæ Athenas delatæ sacerdote, *κλαδῆχῶ Θιάς*, *clavigeram Dea fore*, dicitur ab Euripide Iphig.

Jphis. Taur. v. 1462. Sic de Cassandra Apollinis sacerdotē ait apud eundem Tragicum Hecuba Troad. v. 256.

Ἰσίο, τίνιος, ζαθίας

ΚΑΗΙΔΑΣ,

Abjice, filia, sacras

CLAVES,

sc ut addit, reliquos sacrate Phœbo virginis ornatus. Eadem itaque & ὀβνια hujus κλαδύχης quæ clavium κατομάδιος, seu ab *κουμαρῆς* *πονδύλιος* gestaret, sacerdotis, aut quæ habitum ejus hic induerat, Dez ratio. Dorice autem, ut obiter hoc addam, non κλαῖς, ut hoc loco, sed κλαῖξ dicta *κλαῖξ* apud Theocritum Idyll. xv. v. 33. ἢ κλαῖξ &c. ubi Schol. κλαῖξ, ἢ κλαῖς, Δαυδαῖξ.

V. 47. Θεοῖσι ἀνιμῶνα δένδρα] Alio quidem sensu *λεγα δένδρασι ἀνιμῶνα* dixit Dio Chrysost. Orat. vii. p. 101, *παλαιὸν δὲ καὶ πάγκαλον λιγυρῶνα καὶ ὑψηλῆς τι καὶ ἀραιῶν* ΔΕΝΔΡΕΣΙΝ ΑΝΕΙΜΕΝΟΙ, *ποῖα αὐτοῖσι ἐκ φυλακτικῶν πράξεω sub excelsis ἐκ τῶν* ARBORIBUS *παρῶντα.* Hic vero, prout Athenæus l. xi. p. 503. observat a Nicandro ψυλλῆρος dici, *ἐπὶ ἀνοάδῃ, καὶ εὐραῖῃς τόποις, ΤΟΥΣ ΤΟΙΣ ΘΕΟΙΣ ΑΝΕΙΜΕΝΟΥΣ. ὡς εἰς ἰου ἀνοάδῃ, παρῶνα ἐκ ἀνοάδῃ loca DII SACRATA, in quibus licet frigus capere.* *Ανοάδῃ* nempe frequenter dicta, quæcumque *Διὸς* *consecrata.* Sic ἀνιμῶνα, ab ἀνιμῶσι scilicet; usurpatur in *Isaïæ*. Herod. Attici,

Ἰσίοι τῶν ἱερῶν ἀνιμῶνα ANA γαῖαν ΕΗΚΕ,

Fatis autem Herodes sacras terras consecravit.

sc ubi a viro incomparabili hic Callimachi versus eam in rem adducitur. Cui addi poterat illud Laertii in Pittaco lib. i. p. 47. ult. edit. *καὶ χροῖαν ἀνοάδῃ ἀνοάδῃσι εἰ Μυτιληναῖσι (non Μιτυληναῖσι, ut apud alios passim Auctores, quod veteres nummi redarguunt) ἢ δὲ ἸΕΦΙΝ ΑΝΗΚΕΝ, ἀνοάδῃ εἰ ἀνοάδῃσι Μυτιληναῖσι, ille autem enim CONSECRAVIT.* Quod vero animalia *Διὸς* *consecrata,* ἀνοάδῃσι similiter dici ibidem obiter observat ὁ πῶνα, ad Athenæum respicit, apud quem lib. vii. p. 284. *σacras ἀνοάδῃσι ἐκ σacras ἀνοάδῃσι, τὸν ἀνοάδῃσι seu consecratis dici legitur.* *Ανοάδῃσι* aliquis de iis, qui *νῆα* sunt *solatio* dicti; ut de *Alydenis* *Miliciorum* *colonis,* quod essent ἀνοάδῃσι τὸν ἀνοάδῃσι, *circa νῆα* *dissoluti,* ait idem Athenæus l. xvi. p. 524. aut vero de iis, qui *ανοάδῃσι* sunt *remisso,* ac ut Catullus loquitur *Carm. xviii. supino,* sicut in veteris Poetæ versu, qui a Porphyrio adducitur *πρὸς Ἀπολλ. l. ii. p. 270. & inde a Cyrillo adv. Jul. l. iii. p. 306.*

Τίς ἂν ἰσίο, καὶ λίαν ἀνοάδῃσι,

Ἐπίτῃ ἀνοάδῃσι;

Quis ita stultus ἐκ τῶν ἀνοάδῃσι, seu ἀνοάδῃσι supino,

Quædamque inter homines?

Apud Josephum autem *Αρχ. l. xi. c. v.* dicuntur Judæi a captivitate rediit. tempore *εὐνοῦσῃσι* *accidentes* *δὲ* *τὸ* *ἀνοάδῃσι* *τῶν* *καὶ*, quod vetera *Interpres,* seu *Rufinus* seu *Epiphanius Scholasticus,* vertit, *ad supina sompni.* *Galenus ad παρῶνα* *consecrata*, quæ *Orientelem,* ut

[X x 4]

addi-

additur, spectabat; prout nempe ἀναμάρτος a Dionae Chryf. usus parī, paullo ante diximus.

V. 48. ἐλίνυσε] Eadem voce alibi usus Callimachus apud Etymologum, sed cum ἦτο, ut ibi hodie legitur, εἰς βοῦς κίρκου ἐλίνυσε, περὶ τοῦ βοῦς φρακτοῦ κίρκου; nec tamen similiter apud Theocritum, cujus ibidem locus adfertur, quasi in eo exstaret, ἐλίνυσε δὲ τὸ καῦμα, quum ἐλίνυσε δὲ τὸ καῦμα, quiescere autem sicem dici assumi dicatur Idyll. X. v. 51. Utroque autem modo hoc verbum effert ob metrum Pindarus, nempe ἐλίνυσατο Nem. Od. v. p. 368, & ἐλίνυσατο Ἰσθμ. Od. 11. circa finem. Ελίνυσε vero, præter alios auctores, dixit Hippocrates Epidem. l. vi. Sect. vi. ubi Galenus. ἐλίνυσε, ὅπερ ἡσυχίαν ἀγιν δηλοῖ, quod quiescere agere significat; qui & alibi, ubi rursus ἐλίνυσατο dixerat Hippocrates, nempe de Fractur. Sect. vii, ita ab omnibus hoc verbum pro quiescere, seu ἀργεῖν dici observat. Quamquam & a Doribus etiam, sive qui Dorico sermone scripserant, idem verbum eo sensu usurpatum, ex adlatis Pindari, Theocriti, & hujus Hymni locis constat. In ara vero secunda Dosiadae legas ἐλίνυσε seu ob metrum, juxta magni Salmasii emendationem ἐλίνυσε ἐν ἀμφικλύτῳ, ἡσυχίῳ seu παραστάτῳ in Insula; formati nempe his verbis, & quod ab Etymologo monitum, ἐλίνυσε vel ἐλίνυσε, ἀβελῶ.

Ibid. καλύθει] Bene hic in Scholiis ea vox redditur, καλυπθῆναι, multum exortare, & firmat Hesychii glossa, καλύθει, καλυπθῆναι. Formata autem nonnullis videtur ea vox καλύθει, pro καλυπθῆναι, a verbo καλύει, ac unde καλυπθῆναι eadem a Scholiaste hic dicitur. Nisi quis malit, ut ea arcessatur a verbo δίδωμι pro αἰνέσαι, quo sensu vocem illam sumi notant eruditi Apollonii Enarratores ad illud Poetæ l. 1. v. 824. Διδωμένοι καλῶν ἡδῶ, ἐπὶ τῶν ἀποδότην, ἡσυχίῳ; sic a dicto δίδωμι προερε, δίδωμι, ac inde fiat καλύθει, καλυπθῆναι. Ita etiam ἀπαιθετός, & quod adstruit Hesychii de ea voce glossa, ἀπαιθετός, ἐπιζητός, requisitus, desideratus. Et hoc obiter, ac ideo, quod notatum fuerit ad hunc locum, non videri, unde ea vox καλύθει fiat.

V. 50. τῆς ἐπὶ ῥάκων ἰσθμῶν] Nempe ἀλγος, & quomodo de vastata Insula Delo dixit Orobius, adducto jam versu ad 1. vers. Hym. in Delum, apud Athenæum l. v. p. 215.

ΤΗΝ ΙΕΡΑΝ ὅτι ἦσαν Ἀθηναῖοι ΚΕΡΑΙΖΟΝ,

Quando sacras Atheniensium Insulam vastabant.

V. 52. Ὄρειον ἐν Τρωάδῳ] Quomodo Τρωάδῳ & Τρωάδῳ proinde dici de Thesprotio Dodoneæ monte observant Strabo l. vii. p. 328, & Stephanus, apud quem pro Τρωάδῳ legendum Τρωάδος, viderunt jam præclare de illo Ethnographo meriti Salmasius ac Holstenius. Adde Solinum cap. vii. Dodone Tmaro calse est, quem Τρωάδῳ paullo ante dixerat; neque enim hunc ab illo, quod tamen visum viro incognitabili, diversum statuere Solinum, e verbis ejus ea de re ac Plinio, cujus ibi, ut passim, insisit ille vestigiis, satis liquet. Hinc in ejusdem Plinii scriptis codicibus l. iv. c. 11, non ut in editis in Dodone Tmaro,

was, sed *Timarus* legi, monet postremus ac eruditus illius Enarrator Harduinus.

Ibid. *λίαινε ἀμφοτέρως*] In quo nempe Molossidos tractu, ubi mons ille *Timarus*, vel *Tomarus*, ferocissimos leones gigni observat haud uno loco Aristoteles *Histor. Anim.* l. vi. 776. *Σαδίου* ὃ τὸ ὕψος τῶν λίοντων ἐστὶ, καὶ ἐν οὐ πολλῷ γίνονται τόποι, ἀλλὰ τῆς Εὐρώπης ἀπέναντος, ἐν τῷ μεταξὺ τῆ Ἀχαλῆος καὶ τῆ Νίσεως (non, ut ibi *Nisus*) *Ναταμῦ*, *Rarus* αὖτις ἐστὶ λεόντων γένους, ποῦτος ἐν πολλοῖς γίγνεται τοῖς, σὺν τῷτα *Euroopa* ἰστέον *Acbeloum* ἢ *Νεβησιον* ἀπέναντος *σινδῶος*. Quod tangit rursus l. vii. p. 985. ac inde etiam *Plinius* l. viii. c. xvi. In *Euroopa* autem ἰστέον *Acbeloum* tantum *Nestum*que annos leones esse, sed longe τῶν ἄλλων πρᾶξαιτιότερος ἴσ, quos *Africa* καὶ *Syria* γίγνεται. A quo tamen recedit *Oppianus*, qui *Libycos* leones reliquis præstantiores, nulla cæteròquā ὅριον ἰστέον Ἐπείροῦ aut *Molosside* λεόντων facta mentione, τῷτο *Κωνυ.* l. iii. v. 41. Neque etiam horum meminit, ubi multiplex cæteròquin *leontum* natale solum commemorat, ὃ πάντο *Bochartus* *Microzoic.* l. viii. c. 7. *Ἀμφοτέρως* vero dicta hic *leona* seu *crandipara*, sicut jam v. 20, *Hym. in Deum*, & qua de se nos ibidem.

V. 53. *ἀλοερότατων ἄνθρωπων*] Nempe quod præ reliquis animalibus maxime ad spectu terribilis foret leo; seu, ut de eo *Oppianus* *Κωνυ.* l. iii. v. 8, *Στρακεδῶν*, δι' αὐτοῦτα καὶ ἀνθρώπων, τερρῖβῖον ἄνθρωπος ἢ *conuice*; & quidem quod illud ejus *ἐπιπέπτον*, qua nihil terribilitus habitum, seu *supercilii* *nabam* (ut eam Græcorum more vocat *Horatius* lib. i. *Ep.* xviii. vers. 94.) & qua de re ante alios *Vatum* *Parrens* ait *Hiad.* P. vers. 836.

Πᾶσι δὲ τῷ ἐπιπέπτον κατὰ ἔλαττα, ἔσται καλὸν ἴσ,
Τοῦτο αὖτις ἰσπερὶ τῶν ἀλοερότων, φορμιδῖβῖον ἄνθρωπος ἰσπερὶ τῶν
 Adeo ut si *αλοερότων* ἀνθρώπων *ἐπιπέπτον*, *formidabile* *viri* *supercilium* traditur *Anth.* l. iv. c. viii. *Ep.* xiv, id potiori utique de *leone*, maxime autem de *crandipara* seu *ἀμφοτέρως* *leone* hic dicatur, qua feritate & robore alia vincere animalia, a Græcis juxta & Barbaris, ut id tradit *Ælianus* V. H. l. xxi. c. xxix, credebatur; adeo ut ferretur *Scmiramis*, non si *leoem*, *pardalim*, aliamve id genus *feram*, sed si *leenam*: capisset, vehementer se extulisse. Plura eam in rem ex *Herodoto*, *Gellio*, & sacris etiam *Scriptoribus* suppeditabit magnus *Bochartus* *Microzoic.* l. iii. c. i. Addere hic obiter liceat illud *Meleagri* *inedito* *Epigrammate*, ubi non jam *αλοερότων*, aut *nabam* *leontum* *ἀμφοτέρως* vel *ἐπιπέπτον* tangit.

Ναὶ γὰρ δι' τὰ τὰ, κῆρι, καὶ ἰσπερὶ τῶν ἀλοερότων
Ὀφθαλμοῖς, καὶ κατὰ τὸ φαίδῖον ΕΠΙΠΕΠΤΟΝ,
 Ἦν μοι ΕΥΝΟΦΕΕ ΟΜΜΑ βάλυς, πότε χρίμα δὴ δόξα
 Ἦν δὲ ἰσπερὶ βάλυς, ἰσπερὶ τῶν ἀλοερότων
 Per tuos *oculos*, o *adolescens*, *illos*, qui vel *oculis* loquuntur,
 OCULOS, & per *tuam* *leontum* *SUPERCILIUM*,
 si in *me* *NUBILUM* *OCULUM* *emittas*, *tum* *byzantem* *vidis*
 Si *per* *biluiter* *adspexeris*, *juvenculum* *ver* *flouit*,

[X x 5]

V. 58.

V. 76. *ἑσπέρη*] H. Stephanus. : probante Anna crudicissima, *ἑσπέρη* Dorice pro *ἑσπέρη* scribendum hic putavit; ut nempe idem valeat, quod *ποικίλη ἑσπέρη*, h. e. *εἴδη, ἑσπέρην faciet domum*. Verum nihil obstrare video, ut sicuti supra v. 3. hujus Hymni, *ἑσπέρη* dixerat Poeta, pro *respicis*, ita *ἑσπέρη* seu potius *ἑσπέρη* hic dictum: sit pro *respicis*; nempe *hisco in ludo Cereris facesset a me vivente famulis excisis arboribus, mox cornos consecrasti meam domum*. Moui etiam antea ad v. 3. de antiquo verbo *ἑσπέρη* & *ἑσπέρη* pro *ἑσπέρη*, & quomodo *ἑσπέρη* pro *adspice* dixit itidem Leonidas Anth. l. IV. c. XXVIII. Ep. XV.

Περίστυλον Ἀνακρέοντος χρίσματι δαδολαγγύρου ἕμπροσθεν,

Senem Anacreontem affatim fluctuantem vino
Adspice.

Ibid. *ἢ ἡν δαΐτας αἰὼν ἰσχυρῶς ἐπαίρει*] Nempe pro confusto Thessalorum, qualis erat, ut ante vidimus, hic Erychthon more, & de quibus apud Athenzum legitur l. X. p. 418. *πάντες Θεσσαλοὶ εἰς πλοφάγους διαβέβηκότες, ὄνους Θεσσαλῶν, ἢ πάλαι cibi seu valde edaces sunt vituperari*. Hinc etiam *Thessalica buccina*, *Θεσσαλικὴ ἑσπέρη*, pro magna ac hebeterrima propria dicitur ibidem ab Hermippo Comico; & *ἀπὸ τῶν Θεσσαλικῶν, carne Thessalica*, pro *luxuriosus*, ab Aristophano in *Τρωαῖς*. Immo unde Philippus penultimus Macedonum Rex, quo sibi conciliaret Thessalos, comessatur cum iis ac omni intemperantiae generi se dedisse traditur ab eodem Athenaeo l. VI. p. 260. Ut proinde haud mirum sit ab hoc protervo Thessala Erychthone, nihil nisi *affatus* & *juvandas opulas*, *δαΐτας θυμωρίας* hic obtendi; quibus nempe in iisdem illis xebibus, constricta e lignis ex ludo Cereris exciso ad eas extruendas comportatis, se deinceps cum sibi similibus sociis, seu *ἑσπέρη* itidem Thessalis, ac jugiter quidem, sit oblectaturus. Haud aliter nempe ac de improbo ac luxuriante divite dicitur Luc. XVI. 19. *ἐν φρονίμοις καὶ ἡρώδῃ λαμπροῖς, ὀψαλίνων quotidie splendide, seu splendide opulis se quotidie oblectabas*.

V. 77. *Νέμεσις δὲ κακῶν ἐργασίωτα φρονεῖ*] Vide quae tam in rem notavi ad v. 64. Hymn. in Dianam, & quibus hic addo illud Sophoclis, apud quem insultante mortuo, uti cadebatur, Orestis matre Clytemaestra, ait continuo Electra in cognomine dramate v. 795.

Ἄνα, Νέμεσις, τῷ δαΐτατος αἰγρίας,

Ἄνα, Νέμεσις, τοῦτος νεμεσις;

quod nempe ut innunt ibidem veteres Grammatici, mortuis insultantes ulcisceretur haec Dea, seu parata eos maneret ultio. Unde etiam festum Athenis *Νεμεσις*, cujus meminit Demosthenes adv. Spudiam p. 650, quae iusta defunctis persolvebantur. Ut aliud hic mittam Atheniensium institutum, quo eadem *Νεμεσις*, Theatrorum Praefes & index histriocorum habebatur; unde *Νεμεσις*, *ἡμεσις*, quae de re Hesychius, quae nempe aequum de eorum voce & actione ferret iudicium. *Ἐργάσιω* autem & *ἡμεσις* in foro Attico cum *accusare*, tum *condemnare*, ut notum, significat; & quae postremo sensu commode eadem vox hic videtur pos-

le

se intelligi. Immo opportune illa voce *γερφιδαι* eam in rem hic usus Callimachus, tanquam de publico, *ἱεροδουλίας* nempe seu *ἀσθεῖαις*, non de privato aliquo hujus Erychthonis crimine ageretur: quum *γερφιδαι* & *γερφιδαι* de solis publicis judiciis, seu accusatione vel condemnatione publici criminis apud Atticos dicta, e Græcis Oratoribus, & Platone præterea sub initium Eutyphronis, abunde liqueat. Hinc capitale apud eisdemæaliæve moratas gentes, *ἱεροδουλίας*, quale hoc Erychthonis crimen, ac ut ea de re Hermogenes Partit. Sect. 1v. *τοῖσι καλίστοισι, τὸν μὲν ἱεροδουλοῦν ταδύνας, lege jubente sacrilogum quidem ἀπορί, furem vero, quod addit, ὄσπλιον reddere.* Hinc etiam *ἀσθεῖαις γερφιδαι*, non *ἀσθεῖαις*, quod dicebatur de privatis criminibus, apud Demosthenem adv. Eubulid. p. 537. ac adv. Lacritum p. 598. ed. Basil.

V. 58. α̅ Θυῖς] *Æolum nempe proprium, longum vel parvum in mutare, ut ἄρα, ἴνυμα, ac inde ἰνυραῖον σοφίας, σοφίας ἀσθεῖαις, ἀσθεῖαις, aliaque, de quibus videri potest Eustathius ad Homer. p. 27. & 631. Sic ἄρα, apud Theocr. Idyll. v. vers. 85. ubi Grammatici τὸ ἄρα ἄρα, Ἀιολικὸν nempe pro ἄρα, & λαλιῶμας apud eundem Idyll. π. v. 92. pro λαλιῶμας. Hinc itaque pro Θυῖς Ἀιολικῆ, & quidem, quod Ἀιολibus quoque familiare, ac juxta eorum, quam memorant itidem veteres Grammatici, *βραχυλογία*, contracte Θυῖς. Ut mutam haud insolitam Poetis *ἐπιζῆσι* in hac voce Θυῖς (uti de ea jam obiter ad v. 87. Hym. in Jovem) sicut apud Sophoclem Ajac. v. 49. Θυῖς, & Electr. v. 1615. Θυῖς, Oedip. Col. v. 715. Θυῖς, ac similiter in Theocriti Epigrammate xli. Θυῖς &c. nempe quibus syllabis ibi ob præteritum in unam contractis. Ut proinde non videam, qua in re posset hic redargui, quique non minor Grammaticus quam Poeta a veteribus fuit habitus, noster nempe Battades. A qua autem voce Θυῖς pro Θυῖς, facta *θεωροβίη* pro *fatō* seu *καταμύησις* *divinitas* *immissa*, qua usus in Epigrammate jam vulgato in editione Parisiensis Callimachus; pro *fatali* autem Apollonius l. 11 v. 676. nempe *θιγγυραῖα ἀειδόμενα ἄλλα ἔγχε, fatalis seu divinitas immissa* *artus* *immissa* *perhibet.**

V. 62. ἀναγκῆς ἢ ἴκοντο ἀναγκῆς &c.] Valde sunt ἀναγκῆς *ἴκοντο*, quæ ad hunc locum de fati scilicet vi, seu fatali *αναγκῆς* pro *Doa* olim habita, ἀναγκῆς placuit viro docto. Neque enim hic Poeta sermo de fatali illa, quæ omnes premit dominos ac servos, ἀναγκῆς, sed quæ ἀναγκῆς ἢ ἀναγκῆς Θυῖς, *αναγκῆς* *παρὰ* *Doa* ab eo dicitur, ut itidem vidimus, v. 122. Hym. in Del. & cujus ἀναγκῆς *Διὶ* ipsi dicuntur *ἴκοντο* a Philisco apud Stobæum Serm. l. x. pag. 383: sed de ea duntaxat, qua *ἴκοντο* dominorum iusta, quæcumque eadem illa sint, æqua aut iniæqua, coguntur adimplere. Unde fit nomen, ut plurimum, quod ait de desipientis heri *ἴκοντο* *ἴκοντο* ipse, apud Comicum ab initio Pluti.

Ματῶν ἀναγκῆς τὸν Στρεπτόν τῶν κακῶν,

Ναρκῆς ἴκοντο ἴκοντο ἴκοντο ἴκοντο

seu ut eundem versum Philemon *ἴκοντο* apud Stobæum d. l. p. 384.

Κακῶν ἴκοντο ἀναγκῆς ἀναγκῆς ἀναγκῆς.

Ματῶν ἀναγκῆς τῶν κακῶν ἴκοντο

ἴκοντο

Malum est servo herus male adfectus,

Necesse enim illi, ut eorum malorum fiat particeps.

Mitior vero hic horum Eryfichthonis famulorum conditio, qui quamquam excisisti sacri Cereris luci forent rei; tanquam eo servili necessitate, qua nempe impiis etiam heri iussis parendum illis fuerat, adacti, a poena immunes hic a Dea relinquantur a δὲ ἀδύς μὴ ἕταιρ' ἀδούγκαις ἢ ἴστρον διὰ ποτικὰς ἰσθ' ἤτις, & quæ bene expressit Vulcanius,

Mox Dea dimissis aliis, quos iussus heritus

Egerat in facinus.

Sicuti alioquin διαπορεύσασιν ἀδούγκαις, de dominicis; seu quæ Perfarum Regibus a subditis perfolvebantur, exactionibus, dixit Æschylus Perf. v. 889. Notabilis proinde hic Callimachi locus publici ac privati etiam Juris Interpretibus; quo; ut culpa, ita etiam poena admissi ab Eryfichthonis famulis sceleris, tota in herum, qui illud iis præscripserit, rejicitur. Nempe pro tyrannice olim, uti ea ab Aristotele vocatur ad Nicom. l. viii. c. ix. dominorum in servos potestate; ac unde alibi seu cap. xi. ab eodem dictum, notum esse, quod servus nihil aliud sit, nisi heri ἑμφύχον ὄργανον, instrumentum animatum. Unde illud de se ac hero sit apud Menandrum Servus,

Ἐρσοὶ πόλις ἐστὶ, καὶ καταφυγὴ; καὶ νόμος,

Καὶ τὴ δίκαις τὴ δ' ἀδίκῃ πάντος κρείττος

Ὁ διαπότης ὡς τῆτον ἰσθ' ἀπὸ ζῆν ἰμὸ.

h. e. illustri Grotio Interprete in Excerptis e Stobæo p. 237.

Et civitas & lex, & perfugium mihi

Et iussi pariter atque injussi regula,

Herus est, cuius arbitrio me æquam est vitare.

Quamquam ea de re aliter leges Romanorum civiles tulerint; unde haud ignota ad illud lemma, *An domini iussus servum excuset*, lex xi. D. de Obligat. & Action. *Servus non in omnibus rebus SINE POENA domino dicto audiens esse solet: sicuti si Dominus hominem occidere, aut furtum alicui facere servum iussisset.* Quibus addi potest l. 18. C. ad Leg. Jul. de vi, ubi servi, quos furoribus dominorum, ut hic Eryfichthonis famuli, paruisse constiterit, ac eorum metu violentiam admisisset, ad metalla damnantur. Quomodo nempe inter formatas olim a Rhetoribus controversias, illa etiam legitur apud Græcos Hermogenis Enarratores p. 100. & 194. ut ubi quis patrem a Tyranno (quale fuisse olim herile imperium dixit, uti modo vidimus, Aristoteles) iussus verberaverit, soluta tyrannide, lege postuletur, ἄσθ' τῶν χειρῶν. Quod alioquin, servos nempe quod adinet, in levioribus causis locum olim non habuisse constat; jure Attico aut Romano ut nempe pro iis, quæ a Dominis iussi admisserant, plecterentur servi. Unde in Oratione Demosthenis contra Calliclem legitur p. 737. mirum videri ac insolitum, servum illius, qui causam agit, accusatum ob agrum nempe septo circumdaturum; quam id injussu domini fecisse haud censendus sit, & quod additur, καίτοι τίς αἰ ἐκείνης τὸ τῷ διαπότη χειρῶν περιουσιάζουσιν αἰ, μὴ ὡς γὰρ ἄλλοι τῷ διαπότη, quis autem servum, non jubentabero, agrum *septa*

Septo circumdaret? Mitior ceteroquin servorum apud Athenienses conditio, adeo, ut adversus iniquos dominos, ac proinde ad iniqua eos ac impia compellentes, actio iis daretur; qua poterant eos adigere, ut magis mansuetis ac moderatis heris venderentur. Quod postremum et Plutarcho, ac Aristophanis & Eupolidis apud Pollucem locis, jam observavit eruditissimus Sam. Petitus de Legib. Atticis p. 178. Adde de tolerabili, immo equali velut servorum apud Athenienses cum dominis jure, Xenophontem de Athen. Republ. p. 693.

V. 64. *κύων, κύων*] Haud mirum eodem convitio adfici hic a Dea vesanum Eryfichthorem, quamquam Regis filium, quo non Hectorem, solum Heroes Homerici Achilles ac Diomedes compellant subinde, sed ipsæ quoque Deæ se mutuo lacesunt, ut Juno Dianam, Iliad. φ. v. 481. aut Iris etiam Minervam, Iliad. Θ. v. 423. *ἀνιστάτη κύων, impudens & effusa canis*; ut haud mirum proinde quod de incecha, ac decenter quidem, dictum sit a Catullo Carm. XLII. *ruborem FERREO CANIS expriamamus eye*. Immo *κύων* eo opportunius vocatur hic a Cerere idem Eryfichthon, prout alioquin *regium canis* dictus a Diogene Aristippus apud Laertium l. III. in ejus vita; cui, utique præter canina, de quibus paullo ante facta, & ad Deam, quamquam sub Sacerdotis habitu, verba, caninam insuper famem, seu, ut Græci loquuntur, *κατάδη ἔρεξιν, caninum appetitum, λιμὸν* nempe, ut hic mox additus, *ἀδύρα, diram famem* immittit eadem Ceres. Adde, qui eadem dira fame ac egestate tandem urgente, *canis* instar, rejectas e mensa epulantium sordes, ut infra videbitur ad vers. 116. corrogare & comesse debuerit. Ita *Ἀρκυίαις*, foedum ac vorax animalium genus, ac Phineo adpositas dapes adfidue deglutientes, *Φωνίω πᾶσι καπὸς, μεγάλοιο Διὸς κύνος*, vocat Apollonius lib. III. v. 289. Quod alioquin de *aquilis* sed tanquam fidiis Jovis adscatis, dixit Æschylus Agam. v. 139. *πύλωϊσι κατὰ πατρὸς, volucribus canibus patriæ*, Jovis nempe, ac similiter Prometh. v. 1020.

Διὸς δὲ τοῦ

Πύλωϊ κατὰ πατρὸς αἰσθὲς,

sed Jovis

Volucres canis, aquila avida;

& quomodo his Junoni adfidens, *κύων δὲ Ἀρτίπιδος, velut Diana canis*, supra dicitur Verr. 227. Hymn. in Delum.

Ibid. φ. *ἢ ἐν δαίρας*] Ipsamet nempe Eryfichthonis ad Cererem sub sacerdotis Nicippa habitu, uti paullo ante vidimus ad vers. 55. verba, unde eadem illi nunc opportune regerit ultrix Dea; quo eam, qua jam ille helluo exultabat, *ἀδύραγίαν* ei continuo cessuram in gravem poenam argueret: inexplebili nempe, nullisque cibus, qua de re mox, satianda fame, seu *vara τροφῆς*, ut Hippocratis verbis hic utar, de quibus paullo post, *ἀκράτεια*. Quod e saniore gentilium Theologia peti- tum, juxta quam iidem plecti dignus censebatur, quibus quis ad explendam animi libidinem ac immodicas cupiditates fuerat impotenter usus. Unde illud Senecæ de Benef. l. IV. c. VIIII. *Vicia non sanctorum, cum foris peccant, invisæ sunt, sed quam in se retorqueantur*: ut nempe hic a

Ce;

Cerere in Eryfichthonem factum. Adeo, ut tanquam naturali Iustitiæ ac rationi consonum iidem gentiles agnoverint; id quod præterea elocti sunt gravissimis documentis & exemplis Christiani; ut nempe per quæ aliquis deliquerit, per eadem etiam puniatur. Cujusmodi obvia utique in Veteri ac Novo Fœdere exempla: sicut, (ut hæc duo tantum hic magis opportuna, huc adducam, unum existat mulieris adulteræ, cujus uterus aquis maledictionis in poenam distempendus dicitur. Num. v. vers. 21, & ad quem locum ait proinde Theodoritus *Quæst. 1. in Numeris pag. 146. T. 1. δι' ὃν γὰρ ἡ ἀμαρτία, διὰ τῆν ἡ τρωμαία, περ qua etiam quis peccat per os punitur.* Alterum vero exemplum est, de quo jam ante ad vers. 55. epulantis quotidie divitis Luc. xvi. 27. ac in ea etiam parte, qua plus deliquerat, itidem puni, seu, ut de eo ait Chrysostomus Serm. LXXII. in Divitem & Lazarum p. 730. T. v. τῶν γλώσσας καλέζουσι, δι' ἧς τῶν τρωφῶν ἐλάττωσι, in lingua punitur, qua cibos acciperat, seu quibus se ingurgitaverat. Quam poenam manere similiter hunc Eryfichthonem; qui se jucundas cum sociis totidem Thessalis γαστρεμαργίας, epulas assidue celebraturum jactaverat, ionuā hic Ceres: quod ille nempe; sed cum præsentis ejus totiusque Regiæ domus exitio, indelineret sit comestaturus, sive, quod hic dicitur, ἢ ἡ δαίτας πείσεις, ac, ut continuo addit, θάμιναι ἐς ἕτερον εἰλαπίωνται, ubi epulas præbetis: crebra enim orant tibi comestassiosos.

V. 67. λιπὸν Αἰθωνῶν] Sic in veteri Epigrammate, quod refert *Æschines contra Ctesiph.* p. 300,

Λιπὸν τ' αἰθωνῶν, κρατερόν τ' ἐπάγορας Ἀρηῶν,

Es duram famem, validumque Martem seu bellum inferentes; ac prout de immani hujus Eryfichthonis fame, seu *dirissima* juxta Quintilianum Declam. v, necessitatum, dixit Ovidius *Metam.* lib. viii. v. 827. *furis ardor edendi h. e. λιπὸς αἰθων, ardens famis.* Immo unde ipsum Αἰθωνῶν nomen eadem hæsisse *Eryfichthoni*, quamquam non Triopæ, ut supra Callimachus aliique, sed Myrmidonis filio, ex Helanico refert Athenæus lib. x. pag. 416. *Ἑλλάνικος δὲ ἐν πρώτῃ Δουκαλιωνείας, ΕΡΥΣΙΧΘΩΝΑ φησὶ τὸν Μυρμιδῶνα, ὅτι ἦν ἀπληροῦ βοῆς, Αἰθωνῶν κληθῆναι, Hellenicus vero in primo Doucalioneā, tradit ERY-SICHTHONA Myrmidonis filium, quod inexplebilis esses Voracitatis. ÆTHONA nuncupatum.* Quod firmat etiam Lycophron, apud quem eadem illo nomine indigitatur v. 1346.

Θνήϊα γαστρομήντος Αἰθωνοῦ πλεῖσθ',

Externas arantis ÆTHONIS extremisates, ubi Isaacius ab Hesiodo quoque eundem Eryfichthonem ita dictum tradit, quod in iis, quæ existant hodie illius Poetæ carminibus non occurrit, qui alicubi, Homeri exemplo, αἰθωνῶν εἰδῶν, *caudens ferrum* vocat *Ery.* v. 743. Sic fervidus ad præliandum equus, *Æthos* apud Maronem dicitur *Æn.* lib. ix. vers. 89.

Post bellator equus postis insignibus ÆTHON; aut quomodo etiam vocatum Auroræ equum tradit Servius; vel unum & Solis quadrijugibus equis, præter Ovidium *Metam.* lib. ii. vers. 153.

vetus Euripidis Baarrator Phoen. vers. 3, uti jam supra monui ad vers. 169. Hymn. in Delum, nempe $\chi\rho\acute{\iota}\sigma\theta\upsilon$, $\Lambda\iota\delta\omega\upsilon$ (non ut ibi $\Lambda\iota\delta\acute{\omega}$) $\Lambda\rho\iota\omega\pi\alpha$, Εροντι . Ut vero $\Lambda\iota\delta\omega\upsilon$ ab *ardore edendi*; ita quidam alius insignis belluo Damippus, ob voracitatem $\mu\alpha\rho\upsilon\sigma\acute{\iota}\varsigma$ a Comicis Atticis vocatus, teste Athenæo pag. 457. Qui alloquin $\lambda\iota\mu\acute{\omega}\varsigma$ $\alpha\iota\delta\omega\upsilon$ hic a Callimacho dicitur, idemque insuper $\alpha\gamma\epsilon\iota\omega\varsigma$, $\mu\alpha\theta\acute{\iota}\omega\varsigma$ & *fera famis*, seu, juxta Orpianum $\Lambda\lambda\iota\omega\tau$. lib. 1. vers. 250. $\xi\rho\omega\varsigma$ $\alpha\iota\sigma\acute{\iota}\rho\eta\tau\omega\varsigma$ $\iota\delta\omega\delta\eta\varsigma$, *sibi amor insatiabilis*, ac inter noxios ægrotum adfectus, qua de re $\mu\alpha\theta\acute{\omega}\chi$, recensetur, idem, inquam, solo $\lambda\iota\mu\acute{\omega}$ nomine ab Hippocrate, juxta veteres ejus Interpretes, Galenum, aliosque designatur Aphorism. xxii. lib. ii. $\Delta\epsilon\mu\acute{\omega}\nu$ $\delta\alpha\iota\tau\acute{\eta}\varsigma$ $\lambda\acute{\omega}\nu$; *famem vini potio sobres*.

V. 68. $\text{Μογάλη δὲ ἰστρούγεο ἰύτῳ}$] Prout inter *morbos* utique haud leves relata a prisca Medicorum filii $\theta\upsilon\lambda\eta\mu\acute{\iota}\alpha$, sive de qua paullo ante, $\mu\alpha\theta\acute{\iota}\omega\varsigma$ $\xi\rho\omega\varsigma$, quæque postrema a Galeno dicitur *Continent*. ad dictum modo sub finem superioris notæ Hippocratis Aphorismum, $\pi\acute{\alpha}\delta\eta\mu\alpha\varsigma$ $\xi\rho\acute{\iota}\omega\upsilon\sigma\iota$ $\xi\rho\acute{\iota}\omega\upsilon$ $\sigma\pi\alpha\theta\acute{\iota}\omega\upsilon$ $\kappa\acute{\iota}$ $\delta\iota\upsilon\omega\sigma\tau\omega\varsigma$ $\sigma\iota\tau\acute{\iota}\omega\varsigma$, *adfectus eorum, qui laborant fame vehementi, ac indefinenti ciborum appetentia*. Adde alia divini sensis eam in rem effata, de nimia nempe, quæ ex his sequi solet, repletionem, ac inde etiam *morbis*, ut Aphor. xvii. Sect. ii. $\delta\alpha\upsilon$ $\alpha\upsilon$ $\tau\pi\alpha\phi\acute{\iota}$ ΠΑΕΙΩΝ $\pi\alpha\rho\acute{\iota}$ $\phi\acute{\iota}\sigma\tau\omega$ $\sigma\iota\tau\acute{\iota}\alpha\delta\eta$, $\tau\acute{\alpha}\upsilon\tau\omega$ ΝΟΖΟΝ $\pi\omega\iota\epsilon\iota$, *ubi copiosius præter naturam ALIMENTUM fuerit ingestum, id MORBUM creas; & rursus Aphorism. xxii. $\lambda\acute{\omega}\nu$ ΠΑΘΕΜΟΝΗΣ $\acute{\alpha}\lambda\acute{\omega}\sigma\alpha$ $\alpha\upsilon$ ΝΟΖΗΜΑΤΑ , quicunque a REPLETIONE oriuntur MORBI, prout nempe $\mu\alpha\theta\eta\mu\acute{\omega}\varsigma$ a Galeno in expositione prioris Aphorismi dicitur, *copiosius, quam præ corporis natura alimentum, alibi etiam $\mu\alpha\theta\eta\mu\acute{\omega}\varsigma$ dicta ab eodem Hippocrate, ut præterea observo, & quod in æconomia Fœcii præteritum, nempe de Prisca Medicina cap. iv. $\pi\acute{\alpha}\nu\tau\alpha$ $\delta\acute{\iota}$ $\kappa\acute{\iota}$ $\alpha\lambda\lambda\alpha$ ΚΑΚΑ $\iota\sigma\tau\acute{\rho}\omega\varsigma$ $\mu\acute{\alpha}\nu$ $\lambda\acute{\omega}\nu$ ΠΑΘΗΣΙΟΣ , multa vero & alia MALA diversa a REPLETIONE quidem oriri &c. Unde variis & periculosis illius morbi, seu $\theta\upsilon\lambda\eta\mu\acute{\iota}\alpha\varsigma$ aut *caninis appetitis, adfectiones*, sicut animi deliquium, dysenteriam, aquam intercutem, tabem, aliasque tradi a veteribus videas, nec Medicis solum, sicut Trulliano lib. vii. cap. iv, Orisatio lib. vi. cap. xxv, & qui pluribus ea de re agit, Actio Tetr. iii. Serm. i. cap. xxi; sed a Philosophis etiam ut Aristotele Problem. l. ii. Sect. ix, & Alexandro Aphrodif. Problem. lib. ii. Sect. lxxiii. Unde similis in brutis adfectus dicitur a Marone Æn. l. ii. & ix. *ventris aut edendi rabies*, & ab Oppiano similiter $\Lambda\lambda\iota\omega\tau$. lib. v. vers. 49. $\mu\alpha\theta\eta\mu\acute{\omega}\varsigma$ $\delta\acute{\iota}$ $\beta\alpha\tau\acute{\iota}\varsigma$ $\alpha\iota\zeta\alpha\chi\acute{\iota}$ $\lambda\acute{\omega}\sigma\omega\gamma$, *cibum autem appetit indefinenti rabie*. Eo major autem in hoc Erylichthone se exercuit ea *ventris rabies*, immo non *magnam* solum, sicut eam hic vocat Callimachus, seu *gravis*, ut ab Ovidio quoque de eodem dicitur Metam. lib. vii. 876. *dederatque GRAVI novis rabula MORBO, sed insanabilis insuper morbus*, quod ille nempe ab ultrice Dea, in admitti sacrilegii & jactatæ voracitatis poenam, foret in eandem intmissus: neque enim inde $\mu\alpha\theta\acute{\omega}\beta\alpha\epsilon\omega\varsigma$ solum, qua voce usus Hippocrates Epidem. lib. v. Sect. xli, sed $\alpha\delta\eta\mu\acute{\omega}\gamma\omega\varsigma$ evaserat idem Erylichthon. Verbo autem $\iota\sigma\tau\acute{\rho}\omega\gamma\epsilon\omega$ $\iota\upsilon\tau\acute{\omega}\varsigma$ usus hic eam in rem Poeta, sicut**

Apolla

Apollonius lib. 17. v. 385. *επιγυμνος και ατμισεν*, *laboribus defatigatus*, juxta ejus Enarratores, *απειτὴ κατωπευγμένος και ερεθλόμενος*, pro *defessus & vacuus*; idque eo convenientius ad hunc morbum, qui *απινι deliquia*, *prostrationes virium*, *λεποφυγία*, *κατωπλώσεως διμμεων*, a Galeno dicantur *bulimia adfectus*, cum dicto ante ejus ad Aphor. Commentario, tum de Symptom. Caus. lib. 1. cap. VII, ac a Aristotele similiter adducto jam loco, *ἔκλυσι και ἀδυναμία*, *dissoluit & impotentia*, seu *imbecillitas & prostratio virium*.

V. 70. *δυσάδικα δὲ οἶνοι ἀφυστον*.] Adeo, ut non *λιμὸς* solum *αἶθρα δίρα φαγέας*, seu insatiabilis ciborum, sed potus quoque inexplebilis cum teneret *ἄρεξις*, in eoque proinde Erychthonis revera locum haberet, quod de inextinguibili ejusmodi siti ait Galenus de Sympt. Caus. l. 1. c. VII. *μοχθηρῶ τῶν ποτῶν ἄρεξις, ἀνάλογος γίνεται τῇ αἰσὶ τῶν τροφῶν ἰσχυρομοχθηρῶ. δερτυατα ποτῶν ἀρρατατα, δερτυατα τῶν τροφῶν ἀρρατατα proportione respondet*; & similiter P. Ægineta l. 11. c. LII. Nempe quod hic de utroque illo adfectu, quo plane *ἀμέτρητος* laborabat Erychthon, dicitur,

Ἐκατὶ δαῖτα πίοντο, δύσδικα δὲ οἶνοι ἀφυστον.

Viginti nempe famuli epulum apparabant, duodecim autem vinum hauserant, seu haustum illi affundebant,

quod ille continuo *effunderet in batistrum*, prout de ebriose mulieris ventre dicitur apud Plautum Curcul. A. 1. v. 28. Ut proinde non ea jam foret miseri hujus Erychthonis dira fames, quam, juxta magni senis indicatum supra Aphorismum XXI, 11. *vini solutoris potio*; aut, quod idem alibi ait, nempe Epidem l. VI. Sect. 14, *ἰδὴ βορὴν, aqua edax*, seu otta ex aqua potu voracitas; sed voracitati *ἀπαισῶν* comes quoque, ut a P. Ægineta itidem d. l. dicitur, *διψῶ ἀπαντων, sitis inextinguibilis*, & quidem, ejus causam vini potui ac ciborum comestorum calori ibidem ille tribuit. Adeo, ut cum *ερεθῆς*, tum *ποτῶ ἀπαισῶν*, ut hanc vocat Aretæus de Curat. Diutur. l. 11. c. 11. seu *inamplabili potandi aviditate* ex æquo laboraret hic Triopides; illudque, quod addit ibidem Cappadox Medicus, affatim comprobaret, *περὸν ἢ, ἢ ὅσον γίνεται, διψῶς ἀπῶ, nullus enim potus, quantum is fuerit, siti modatur*. Haud aliter nempe quam si bibisset ille aquam marinam, aut comedisset viperam; quas ejusmodi immoderate seu *ἀπαισῶν* sitis causas tangit dicto paullo ante loco Doctor Pergamenus; & ob comestam viperam similiter P. Ægineta l. 11. c. LII. ac Oribasius Syn. l. VII. c. XXXVII. Immo quod vel soli viperæ, & quidem *διψάδος*, inde dicitur, morsui tribuit Nicander Ther. p. 19.

αὐτὰς ὁ κάμνων

Αἰδέτι μὲν διψῶ φάρμακα ἐπαιίνονται αἶθρα,

υορῶν ἀγνι

Interdum quidem sitis avertens sorret fauces;

V. 71. *Τόσσα Διόνυσος γὰρ ἢ Δάμωτες*] Unde *Bacchium* Cereris *πάρουρον* seu *adessorum* (cujusmodi nempe *Dii πάροροι*, aliunde in Theologia Gentilium haud ignoti) vocat Pindarus Isthm. Od. VII. p. 476. ac si-

milit

milititer Aristides Hym. in Bacch. p. 56; & quidem, juxta priscos Thebani Vatis Enarratores, secundum mysticum sermonem, quod Cereri adfideat natus e Proserpina Ζαγγελος Bacchus, qui a nonnullis *Jacchus* haberetur, & juxta alios, ipsius Cereris filius, ut in Orphicis apud Clementem Protrept. p. 14. & Diodorum l. 11. p. 196. dicitur. Adde, quod idem Bacchus, aut apud Proserpinam educatus; aut *Θεομορφος*, noto Cereris, & de qua hoc Hymno, epitheto, dicatur alibi in iisdem Orphicis, ipsa autem Ceres in iis vocetur, Hymno nempe in Cererem Ελευσινίαν, *Βρομίαν συνήριον*, eodem cum Baccho habitans larv: quod denique ad eundem Bacchum *κρᾶσι* etiam & *σάσιον* inventum fuerit relatum, teste Diodoro l. 11. p. 104. & l. 1111. p. 494. ac præterea legatur in veteri lapide DEO BACCHO CERERI ET CHORÆ, cujus meminit vir summus ad dedicat. Statuæ Regillæ p. 93. Unde Jacchus solemnæ pompa & cultu eductus vigesima Eleusiniorum, eaque maxime solemnæ, ut vel e Comici Ranis pag. 224. ac eruditiss. ad eum Criticis liquet, mysteriorum die, dictusque ibidem ab Initiatorum Choro,

Ἰακχ', ὁ πολυμήτορος
Ἐδραὺς σὺν ἡδὲ κίλει,
Jacchus, o qui provisus
Sedes hic inhabitas,

quod nempe notant ibidem Grammatici, *συνδραματῶν τῆ Διᾶτος ὁ Διόνυσος*, cum Cerere statuitur Bacchus; qui vere proinde Cereris *πάσδρας*, ut modo vidimus, fuerit dictus. Nemo etiam ut vulgo Cereris, & qua de re supra, *corona spica*, ita etiam Baccho *Αισυμώτη* sacra faciebant Achæi, *corona spica capite redimisti, ἀσχυῶν ἐκείνων τὰς κεφαλὰς*, teste Pausania l. vii. p. 436. Neque tamen cum illis solemnibus Atheniensium mysteriis confundi debuerant, quod jam merito ad Athenæum redarguit ὁ πᾶν l. vi. c. xv, Dionysia; de quibus postremis, quod multiplex eorum apud eosdem Atticos ratio nondum satis sit explicata, ac nobis suppeditante, dum in Galliis essemus, ejus rei occasionem, eruditissimo Menagio, peculiari agimus Diatriba. De communi autem Bacchi & Cereris cultu consulendus insuper, Strabo, qui l. x. p. 468. observat apud Græcos, καὶ τῆ ΔΗΜΗΤΡΙ, ἢ δὴ τὸ ὄργανον αὐτῶν πᾶν καὶ τὸ χορευτὸν, καὶ τὸ σφῆρ τὰς τελευταίας μορτῶν, ΙΑΚΧΟΝ τὰ καὶ τὸν ΔΙΟΝΥΣΟΝ καλεῖσι, καὶ τὸν Ἀρχηγίτην τῶν μυστηρίων τῆς ΔΗΜΗΤΡΟΣ ΔΑΙΜΟΝΑ, & Cereris mo Herculis, *orgia oppia*, & BACCHATIONES, *choros*, *sacrorum initiationes*, *mysteria*, & BACCHUM, JACCHUM appellans, ac *ducem mysteriorum*, CERERIS GENIUM. Rationem autem ejus rei non mysticam, sed physicam tangit ad Aratum Theon, Διόνυσος. p. 137. ed. Oxon. διὸ καὶ οἱ παλαιοὶ τοῦ Διόνυσου τῆ Διᾶτος ἐσχελαθῆσαν, αἰνιττοῦντες τὸ γόνιμον τῆς ὑγρότης, ἴδωσ ἐπὶ νεοτέρους Bacchum juxta Cererem consecrᾶντες, ἰπποκρίσει *humidi vini genisalem*. Immo quod postremum Stoicis tribuit Plutarchus p. 367. qui nempe τὸ γόνιμον καὶ τροφικὸν πνεῦμα, Διόνυσος εἶναι λέγουσι, *genisabilem & nutritivum spirituum*, Bacchi nomine adficiunt. Adde hæc ad Nymphæa Ὀφραῖν filias in Orphicis ἔχον.

[ΥΥ]

Σὺν

Ἐν Ἐραγγῶ Δαμῶ τὴ χάρις ἑπιπέσῃ. φέρουσι.

Cum Raccho & Carere gratiam seu laetiviam mortalibus adferentes.

V. 73. ἰσὶ ἑσθῶσι. ἢ ἰσὶ ἑσθῶσι] Qui locus omnino ad illum Homericum respicit. Odyss. A. v. 226.

Ἐραγγῶ, ἢ γὰρ ἑσθῶσι ἔστιν ἡ ΕΡΑΝΟΣ τὴ δὲ γ' ἔσθ.

ἢ ἡ σφραγισμένη ἀποκρίσις ἢ ἡ νουσία ἢ νεψὺς οὖν καὶ οὖν ἐστὶν ἐκ συμβολῶν collatio.

ac ubi vetus Interpres, ἔρανος, τὸ δὲ συμβολῶν δίδωσι, neque aliter Eustathius ac Hesychius, & Athenaeus praeterea l. viii. p. 362, ubi eundem Homeri locum adducit & explanat. Ἐρανος proinde non *causa* aut *causa* simpliciter, ut hanc vocem hic apud Callimachum reddunt Frischlinus & Vulcanius, sed *convivium*: a *collatis symbolis*, & unde ἑραμάρχης, ut apud Laertium l. vi. in Diogene, dictus (sicut alias *εραμάρχης*, qui similibus praerat convivio.) & ἑραμίζων, qui illud e collatis symbolis instruebat; at id pridem immuerunt viri incomparabiles, Casaubonus in Athenaeum, & Salmasius de Usuris, ac in Observationibus ad Jus Atticum. Unde potiori adhuc jure viri eruditi, Lamb. Barlaeus & Tan. Faber, Luciani Interpretem redarguunt, qui in Timone ἔρανον ἀιτέουσι, verterat, *caenam petenti*; ubi ἔρανος, non jam de convivio e symbolis instructo, sed de *era collatio*: ad sublevandos egenos, pro nota & familiari apud Comicos ac Oratores Atticos ejus vocis usu sumitur. An vero hoc aut ad hunc sensum, ἔρανος donum esset mere gratuitum, sine usuris nempe, ac ubi licuit, reddendum, acriter inter se decertarunt, ut notum, duo viri doctissimi: ita tamen ut acerbius, atque adeo, ut sibi ea in re non constet, ea de re egerit in Animadversionibus l. vi. c. i. Heraldus. Dum enim ille ἔρανος, quod statuebat Salmasius, de *causa gratiosa* dici non posse, cum in Observationum libris, tum de novo in Animadversionibus l. vi. c. i. acriter negasset; idem tamen mox harum cap. 111. *mutuum conditionale* dici ἔρανον posse agnovit. Ἐρανον certe apud Atticos reddi, ubi id per facultates licuit, ac inde debitis seu xri alieno quodammodo adnumerari solitum, varia praeter illa, quae eam in rem adtulit ἰ σόνι, arguunt Auctorum Atticorum loca. Hinc conjuncta saepe apud eosdem ἔρανοι & χάρις seu ἐφλάσσονται, ut apud Comicum Acharn. p. 400.

Ὅς ἔστιν ΕΡΑΝΟΥ τὴ καὶ ΧΡΕΩΝ πρῶτα πρῶτι,

Ὅστις ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ἐπιπέσῃ ἰσθῶσι.

Ἀπαντες ἐξίσω παρήνω εἰ φίλοι,

Quibus propter ERANUM, seu collatum ac ac DEBITA;

Primo amicos amici dicebant, rasondas,

ubi eruditi Grammatici, ὅτι αὐτοῖς εἰ φίλοι χάρις καὶ πρῶτα συμβόλων καταρχαίως ἔσθ ἰσθῶσι τὴ ΕΡΑΝΩΝ καὶ ἐφλάσσονται, ἐξίσω δὲ τῆς ἰσθῶσι, αἰς μὴ ΑἰΝΑΜΕΝΟΙΣ ΑἰΠΟΘΥΝΑΙ ἢ τοῖς δανείζοντι παρήνω εἰ φίλοι ἐξίσω δὲ τῆ δανείζον τοῖς ταύτοις ΟΦΘΙΑΘΥΝ ΕΡΑΝΟΥ καὶ χάρις, quod iis amici hori & prius amicos erant, ero alieno obstrictis propter ERANOS, seu collatum ac ab amicis, & debita, bonis cedens,

150.

ταυτων QUI NON POSSENT EA REDDERE: aut mutuo dantes adimonebant amici, ut abstinerent a dando mutuo hisce, qui ERANOS & as alienum DEBEBANT. Unde ἑραίων ὀφλήματα ἐπιπρωμύθρια, ex στασις debita contracta, quæ nempe a mutuo ibi distinguit sub usuris dato, χρεία ἐπὶ τόκοις ὀφιλόμενα, dixit Iſæus de Agn. Hæred. p. 586. & prout itidem Demosthenes adv. Aphob. 1. p. 550. πομπότατος ἀνθρώποι πάντων ἐστὶ, καὶ ἘΡΑΝΟΥΣ τὴν λίλοιπὴν πλείους, καὶ ὑπόχρεως γέγονε, πτωχικὸν ἐστὶ ποικιστικόν, & ERANOS reliquit multos, & ars alieno supra facultates suis oppressus. Quamquam alibi apud eundem Demosthenem adv. Nicostratum p. 724. videas ἑραίου δῖσι, de dono mere gratiis; nempe ubi Apollodorus dixisset, se mille drachmas, ἑραίου αὐτῷ εἰς τὰ λύτρα, ἀς gratiis in illius redempti pretium contulisse, addit mox de eodem στασι, καὶ τῆτο ἴδωκα ΔΩΡΕΑΝ αὐτὸ τὸ ἀργύριον, καὶ ὁμολογῶ δὲ δῶκεναι, atque hoc GRATIS argentum dedi, & dedisse fatetur. Adde, quod ἑραίου etiam de pecunia fuerit dicta, quæ in ærarium, pro facultate uniuscujusque, ab Atheniensibus collata, belli Perfici temporibus; ut apud Aristophanem Lyſistr. p. 878.

Τὸν ἑραίου τὸν λεγόμενον κακπῶον ἐκ τῶν Μηδικῶν,

Æs collatum, dictum avium, in Medicum bellum.

V. 74. Ὠσχάνα] Sic idem Callimachus in libris αἰτιῶν apud Sophoclis Enarratores Antigon. v. 80. ἐπὶ Ὠσχάνασι ἰφείτα, sub quacunque prætextu frequentantur, & quidem ad illud Sophoclis,

Σὺ μὲν τὰδ' αἰνὸν πρῶχοι,

Τὴν quidem ἴσα obtende:

nempe, ut de eo loco Eustathius II. P. p. 1109. αἰτὶ τῷ Ὠσφωρίζου ὡς δὲ τῆτο φασὶ καὶ Ὠσχάνας καὶ Ὠσφάσις λέγεσθαι, pro prætextu, & inde ὡς ἴσα Ὠσχάνας dici prætextus; additque alibi p. 1778. Χαίρειν pro dicente magis tragice dictum, atque inde, quod eadem sint, seu eodem re, deant, Ὠσχάνα & Ὠσφάσις.

V. 75. Ἰτωνιάδος μιν Ἀθαιαίας ἐπ' αἶθλα] Vide, quæ de hoc Itonia Minerva cultu, & agonibus apud Boeotos celebrari solitis, notavi ad v. 61. superioris Hymni; ubi de hujusce Dææ ad urbem Boeotiae Coroneam, ubi illa ejus sacra, profectioe agitur. Quamquam, quod tradunt etiam hic Scholia, daretur Iton urbs Thessalia antiqua, cujus mentio apud Homerum, Catullum, Strabonem, Stephanum &c. & a qua hanc Minervam Itoniam primum appellatam, ex Hecateo referunt Apollonii Enarratores l. 1. v. 551; cujusque fanum ac fani locum tangit, quod vidit hic vir doctus, Pausanias l. 1. p. 23. Iidem tamen Grammatici alibi, nempe ad v. 721. ejusdem Argonaut. libri, Ἰτωνίδα hanc Deam, in Thessalia cultam, & in Coronea urbe Boeotiae observant, & quidem non a loco, sed ab Itono sacerdote, ὡς τῷ ἱερείῳ, seu ut de eodem antea, Amphyletionis filio. Quibus accedit etiam Pausanias l. 1x. p. 593. ubi pro Ἰτωνίς legendum Ἰτῶν τῷ Ἀμφικλύονος, & sicut ille alibi ab eodem vocatur p. 287. & 545. A quo Itono nempe dicta Ἰτων urbs illa Thessalix, & inde Minerva, incolæ Itoni, apud Catullum Epithal. Thet. p. 228. Græcis autem cum Ἰτωνίς dicta eadem Dea, ut in memo-

[Yy 2]

ratis

ratis apud Apollonium locis, ac in veteri Epigrammate de Gallis devictis apud Pausaniam l. 1. p. 23; cum *Ἰωνία* apud Bacchylidem, Polybium, Strabonem, Stephanum, ut viderunt viri docti; tum *Ἰωνίας*, ut hoc apud Callimachum loco, ac in Epigrammate antea inedito, quod ad Stephanum retulit Cl. Holstenius.

V. 76. *Ὀρμυρίδα*] Thessali proinde, non Bœoti, & quidem in eodem, quo *Μίνερυά Ἰονία*, de quo hic agitur, sanum, tractu. De hoc enim ait Pausanias l. 1. p. 23. situm illud esse inter *Phœtas & Larissam*, *Φερῶν μεταξὺ καὶ Λαριείας*, quod de *Ormenio* Thessaliæ oppido tradit similiter Eustathius ad Iliad. B. p. 332. *Ὀρμύριος, πόλις Θεσσαλικῆ μεταξὺ Φερῶν καὶ Λαριείας, Ormenium urbis Thessalia inter Phœtas & Larissam*. Denominatum nempe oppidum juxta Strabonem l. 1x. p. 438. ab *Ormeno* Æoli nepotæ ac Amyntoris patre, *Ὀρμυρίδης* inde apud Homerum dicti Iliad. l. v. 762. patre; & sicut proinde *Ὀρμυρίδα* hic appellati ejusdem *Ormeni* posteris, qualis apud illum Poetarum patrem Phœnix. Quamquam alio ejusdem Poetæ loco Iliad. B. v. 266.

ἔξ Ἐλιῶν Ἀμύντορος Ὀρμυρίδας,
ex Eleone Amyntoris Ormenide,

Eleonem non Thessaliæ, sed Bœoticiæ adscribant brevia ad Homerum Scholia, aliique apud Strabonem; qui Tanagricum vicum fuisse tradiderant; sed quos refellit ibidem Geographus l. 1x. p. 439.

V. 77. *Οὐκ ἐσδοί*] Ita Theocritus ab initio Idyll. xv. *Ἐσδοῖ Πραξιῶνα, ἰστυς Φραξίνος*, & formatum, ut ibi Grammatici, sicut *Μογαροῖ, Πυθοῖ*; & prout cæteroque v. 88. ejusdem Idyll. mox autem apud nostrum Battiadem v. 88. *ἐσδομυχος, penetrali adiuto abditus* dicitur idem Erychthon.

Ibid. *Κρανῶνα*] Unde supra v. 138. Hym. in Delum, *πιδίον Κρανῶνιον, campus Cranoniis*, & ubi vide, si lubet, quæ de hac *Cranone*, Thessaliæ oppido, ibidem notamus.

V. 78. & 79. *Πολυξὴ μάτη Ἀκιοχρίωνος*] Præter *Polyxon* Tlepolemi conjugem, cujus e Pausania meminit vir doctus, eamque Rhodi imperantem, non omittenda fuerat haud ignota una e Lemniadum, eaque Reginae Hypsipyles nutrice, cujusque de admittendis intra Insulam Argonautis orationem memorat Apollonius l. 1. v. 668.

Λυτὰρ ἴκυστα φίλη τροφὸς ὄρετο ΠΟΛΥΞΟ,
Sed postea cara ejus nutrix surrexit POLYXO &c.

& similiter Valerius Flaccus l. 11. Argon. v. 316. ubi Phœbi vates eadem dicitur,

Tunc etiam Vates Phœbo dilecta POLYXO;

& cujus meminit etiam Hyginus Fab. xv. Ut Staium mittam Theb. v. v. 50. ubi eadem *αὐτὴ ματὴρ Πολυξο* dicitur, & Lemnias mulieres ad virorum cædem invitasse, quod viderunt jam alii ac Poetarum illorum Interpretes. A qua diversa rursus alia *Polyxo*, una Atlantidum apud Hyginum Fab. xcii. & quæ etiam Antiopes, e qua scilicet ac Jove nati Zethus & Amphion, mater apud Apollodorum dicitur l. 111. c. x. Quod vero *Ἀκτιονίης μάτηρ* ea, de qua hic, *Polyxo*, vocatur; haud
ita

ita liquidum, de qua sit Poetzæ nostro sermo; quam ex memoratis illis eo nomine Nymphis aut mulieribus, nulla apud Mythologos aliofve antiquos Auctores, quod equidem sciam, occurrat, cui *Aëtorion* filius tribuatur, mentio. Quum vero *Aëtoriones* illi fratres apud Homerum memorati, & similiter apud Apollodorum l. II. c. VII, *Aëtoris*, seu juxta alios *Nepruni* & *Moliones*, non vero *Polyxus* filii dicuntur, iique Elienses, satius videtur, ut de *Aëtorione* illo hic intelligatur, quem inter Argonautas enumerant cum Orpheus seu Onomacritus eo loco, quem jam huc adtulit vir doctus, Argon. v. 177, tum Apollodorus l. I. c. XII. & Hyginus Fab. XIV. Quamquam apud Orpheum *Iri*, non *Ili*, ut bene ibi emendavit in nupera ejus editione vir eruditissimus; apud hos vero *Hippasi* filius, suppresso apud eosdem, & quæ *Polyxa* proinde dici potuit, *matris* nomine, appelletur. Accedit quod in eodem Poemate, ex *aspera Orpœntis*, (seu *τηχεῖαν Ὀρᾶντα λυαῖν*) Locro, rura nempe Epicnemidiorum Metropoli, venisse dicatur idem *Aëtorion*; quorum tractus Thessaliæ ubi agebat, quamque hic adiisse dicitur *mater Polyxa*, ejusque filius *Erychthon*, plane erat conterminus.

V. 83. Πίνδι αἰ' ἰνᾶγκεια] Adsentior itidem H. Stephano, & quamquam *ἰπύχων* hic se debere crediderit eruditissimus Vulcanius, legendi Πίνδι αἰ' ἰνᾶγκεια. *Ευνᾶγκεια* enim de pulcro clivo, sicut *συνᾶγκεια*, quod obiter supra adtigi ad v. 49. superioris Hymni, de *convalli* legitur apud Theophrastum de C. Pl. l. II. c. v. ubi de vinitoribus ait, ἔττω συνᾶγκειᾷ τινε λαΐοις; φυτῶσων, *quum convallent aliquam partem, in ea plantant*. Nota vero similiter apud Homerum *μισγᾶγκεια*, de *convalli*, in quam aquæ undique confluunt, Cur vero hic prior Interpretes verterit *Pindo pervulcali* haud opus, ut jam laboremus. *ἄγκος* autem, ut obiter hoc addam, non de *valli* solum, aut *clivo*, sed de *vase* seu *paculo* etiam dictum, (nempe Attice pro *ἄγος*, sicut *καφῆον* pro *γναφῆον*, & similia) ut apud Euripidem *Iphig. Taur. v. 953*. de vino in poculum unicuique convivarum infuso, *ἴς δὲ ἄγκος ἴδιον, in poculum autem proprium*, æqualem, quod additur, vini mensuram singulis infundentes; ac unde etiam v. 960. ejusdem dramatis, *χοῆρις ἄγκος Παλλᾶδος, libatorium vas Palladis* dicitur, *pisi* in utroque loco *ἄγος* legi quis malit.

V. 87. Ὀθρυὶ ποίονι ἀειθραῖ] Mons Thessaliæ *Othrys* vel e Virgilio notus, quem vocat *Othrymque nivalem* Æn. l. VII. v. 675. ac inde, quod ad eum monere potuerant Interpretes, Statius Theb. l. III. v. 318. *sed quando nivalem Othryn*. Cui utrique præverat Nicander Ther. v. 145. apud quem *νηθίονα Ὀθρυς* similiter dicitur; sed quod jam occuparunt alii. Iis proinde antiquis Auctoribus, qui præter Geographos, hujus Thessalici montis meminere, adnumerandus etiam venit, ut de Herodoto fileam, Callimachus; alibi Statius Achill. l. I. v. 238. *jam nubibus ingemit Othrys*, ac Silius l. III. v. 495, *cumque Hemo* (non, ut vulgo *Hemo* vel *Hemo*) *cesserit Othrys*. Haud vero mirabitur quisquam, quod juxta primævum ac frugale mortalium vivendi institutum, in eo monte *Othry*, Regis filius ab ejus matre dicatur hic *pecus numerare*.

Haud aliter nempe ac de Proteo Ægypti quondam, ut ab Euripide vocatur Helen. v. 4. Rege, dixit Homerus Od. Δ. v. 45. *λίλο δὲ ἀεθρῶν*, recensuit vero ovium numerum, ac inde de eodem Virg. Georg. l. 1v. v. 436.

Confedis scopulo medius, numerumque recenset.

Adde, quod *pastora numerans*, pro *pastore* ab Hebræis sit dictus, ut Jerem. xxxiii. 13. *ἀεθρῶτα ἐπὶ χεῖρα ἀεθρῶντες*, *pastora ad pastorem numerantis*, idque ad litteram textus Hebraici.

V. 88. *ἐνδύμυχος*] Qui nempe in intima seu penetrali ædium parte abditus, & sicut de se in antri Lemnii recessu hæctenus latente, dicit Philoſtates apud Sophoclem, in cognomine dramate v. 149. *ἐνδύμυχος*, *carus in antri recessu occultum*. Ita οἱ ἑῶν Θεοί, *Dii Iætas*, seu *Pomates*, juxta Dionysium dicti Antiqu. l. 1. p. 54. ut apud Ælian. de Anim. lib. x. ubi Θεοῖς Μυχίσις, *Dii Pomatibus*, pro *Μοιχίσις* legendum bene ad eundem viderunt, & quod jam alibi est a nobis monitum, duo eruditissimi ejus Interpretes, Gillius & Gesnerus. De quibus Diis, ut hoc addam, dixit etiam Æschylus Choeph. v. 799.

Οἱ τ' ἴσα θυμῶται

Πλευραγῶν μυχὸν νομίζετα.

Quique interiorum adium

Divisem recessum administratis.

V. 89. *κακὰ δὲ ἐλάλητο γαστρὶ αἰσι μᾶλλον ἔδοντι*] Nempe, quod inde expressit eadem de re agens Ovidius Metam. l. viii. v. 834.

Pluque cupit, quo plura suam dimittis in alvum;

ac dein v. 842.

Semperque locus sit inanis edendo;

& prout a Juvenale dictum Satyr. xv. v. 97.

Cogebat vacui ventris furor.

Ut vel inde liqueat, non debuisse omnino H. Stephano suspectum videri hoc verbum *ἐλάλητο*, opportune admodum de inani famelici hujus Eryſichthonis *ventre* hic dictum, nec de alio verbo in ejus locum subrogando, ut fieri tamen ab illo videas, fuisse ullatenus laborandum. Adde vero hæc Oppianum de vespertione *Αλιευτ.* l. 11. v. 205.

ἀλλὰ μιν ἄτη

ΓΑΣΤΡΟΣ ἀεμάργιοι ΚΑΚΑ λέχων ἢ γὰρ ἰδυδῆς

Ἢ πόρον, ἢ τι μέτρον ἐπίσταται,

sed ipsum noxa

Ventris immodice voracis mala sortitur; neque enim cibi

Aut satietatem, aut ullum modum novit.

V. 90. *ἐς βυθὸν οἷα θαλάσσης*] Quo simili usus quoque in narratione diræ hujus famis Ovidius l. viii. v. 835,

Usque fregit recipit de tota fluctibus terra,

Nec satiatur aquis;

& mox vers. 842, *aliquæ voragine ventris*. Sic de inexplebili cæterum voracitate Oppianus *Αλιευτ.* l. v. vers. 52. *τί γὰρ τόσον ἴσασται ἰδυδῆς, ἴσασιν ἐπιλήσασθαι γαστρὸς χάσας, qua enim tanta erit esca, qua satis sit ad implendum ventris chaos, seu voraginem vel abyssum?*

V. 91.

V. 91. *Ἀλμαύτως*] Dorice pro *ἡλιμαύτως* h. e. ut hic Græcus Enarrator, & similiter Hesychius, *ματαιώς*, & qua voce itidem usus Apollonius Rh. l. 17. v. 1206.

Τὸ καὶ ὅτ' ἡλιμαύτως Κόλχοι μάθησι ἀντιώντας,

Quam vero Colchib' intelligerent, frustra se ei occurriffa.

Legitur etiam vox *ἡλιμαύτως* in grandiloquis seu dithyrambicis Sotadis versibus apud Athenæum l. xiv. p. 621. ubi *ἄφρων ἡλιμαύτως, εὐνομήτηρον* vertit Dalechampius, quod ad verbum *φρυσίαν fulmān*, & qua de re filet ibi ὁ *πῶν*, denotat. Hæc autem vel ideo paucis hic tango, quod solum Hesychium indicem vocis *ἡλιμαύτως*, nulla etiam hujus adverbii *ἡλιμαύτως*, & quæ hic Dorice *ἡλιμαύτως*, facta mentione, adducant veteres Hellenismi Thesauri. Apud Theocritum vero, quod nec præteriri hic debet Idyll. xv. v. 4. pro *ἢ τὰς ἀδριμάτω ψυχῆς*; illustris Scaliger legendum credidit, *ἢ τῆς ἀλμαύτω*, nempe *ο ποπυ ναπῶ*, sed quod eisdem loco non convenire vere monuit magnus Casaubonus, qui restituit, *ἢ τὰς ἀδριμάτω ψυχῆς*, *ο ἰνδοπιπυτω σω φορτωσ ἀπιπυτω*, pro *ἀδριμάτω*. Eustathius vero ad Iliad. Δ. p. 437. *ἡλιμαύτως* pro *ἡλῆς καὶ μάταιος*, *στῆλκτω ἔκ κωπυτω*, apud Oppianum tradit existare, & quod cultissimi Poetæ amatoribus investigandum in eo relinquinus.

V. 92. *αἰλίη ἢ κλαγγών*] Seu verius *πλάγγω*, ut in antiquioribus hujus Poetæ editionibus, sicut id jam a Vulturno monitum, ac, ut hic dicitur, vulgo de *imaginis cœca*, quæ proinde solis æstu liqueberet, prout hic Græcus Enarrator *πλάγγω*, ἢ *κίρρωος κίρρω*, *πυρρα κίρρω*, & vetus Theocriti Interpretes Idyll. 11. *καλῶν δὲ αἰὼν καὶ ΝΥΜΦΩΝ ἢ ΠΛΑΓΓΩΝ*, ἢ *Αἰλίη*, *καὶ πλάγγω ὅα κίρρω*, vocans illud etiam NYMPHAM seu *πυρρα*; illi autem PLANGONA, sicut *Αἰλίη*, quod *κίρρω*, *εκ κίρρω*. Hinc veteres glossæ ab H. Stephano primum editæ, *πυρρα*, *πλάγγω*, *τῶν κλαγγών κίρρω*, *πλάγγω*, *ἰνδοπιπυτω πυρρα*; & alibi *πλάγγω*, *πυρρα*. Unde cum *καρκαλάτω* (justi modo *imaguncularato cœca* *artifex* dictus a Sileno in Juliani Cæsaris Augustus; tum, ut illius vocis vel dictionis vim ibi continuo expliat, qui Deos ἡμῶν *ἠελίη*, *ἄσπερ αἰλίη*, *τῶν κίρρω*, *κίρρω* *ἐπιπυτω*, *κίρρω* *ἢ πυρρα*, prout ibidem docuimus. Adde Hesychiam *πλάγγω* *αἰλίη* *ἢ κίρρω*, *κίρρω* nempe *πυρρα* *κίρρω*; ac unde explicanda Sapphus ad Venerem verba apud Athenæum l. ix. p. 410. *χορὴμαδὶρα πλάγγω*, *κίρρω* id genus *πυρρα*, cum ipse nempe *κίρρω* Veneri, ut jam ibi et Persio monuit ὁ *πῶν*, consecrata. Ita hæc ignote apud Tullium l. vi. ad Atticum Ep. 1. *quinq; planguntula Martiana*, e. Boffi ibidem restitutione, pro vulgato, & quod nunci omaino, *loguntula*, ac prout in Beffarionis codice existare moenit Manutius, ac inde etiam præter Lambinum ac Juniam, in accuratissimam editionem suam retulit Gruterus, ac ejus exemplo servarunt Batavæ Ciceronis editiones. Neque Tullio omaino insolitam, ut cum Attico suo Atticis verbis, seu ad morem Atticum formatis subinde agit: Ut nunc mittam, quod *πλάγγω* de ornamento capitæ muliebri seu *reticulo* insuper dictum notet Hesychius, *πλάγγω*, *κίρρω*, & quomodo etiam *χορὴμαδὶρα*

[Yy 4]

πλάγγω

πλασθέντων, per reticula virginum, dicto paulo ante Sapphus apud Atho-
nizum loco, verti posse agnovit ibi ὁ παλαιός. In reliquis autem, ut obi-
ter hoc addam, ejusdem Lesbiz Musæ verbis enucleandis minus felix
aut lynceus fuit ibi magnus Animadverfor; & potior omnino, ut alia
nunc mittam, quam in notis ad ultima Sapphus verba aliunde adtule-
rat, tamque præterea obviam lectionem, eruditissimus Fulvius p. 294.
In. IX. nempe Ἐπιμύθη δὲ Φωκαίας δῆρα τίμια, quæ nisi a Phocæa urbe
Lona eximias, non vero e Phocide cum Daleochampio. Æolis enim, ut
notum, Sappho, & Phocæa finis Æolidis apud Strabonem l. XIII.
p. 582.

V. 93. ἄτι μείζον ἐπάματα] Pro solito nempe ejusmodi *bulimia*, seu
diræ famis adfectu, qualis maxime σόνταξίς seu *tabes* cum extrema ma-
cie ac virium imbecillitate conjuncta ab Aristotele traditur Problem.
l. VII. Sect. IX. ὅ δὲ ἐν τῇ ΒΟΥΛΙΜΙΑ ἔκλυτοι καὶ ἀδυναμία γίνονται,
ΣΥΝΤΗΞΩΣ γινώσκεις ἐν τῷ σώματι, ἀλλ' ἐν τῷ θιγαῦ ἀδυναμία ἔσται.
Dein ἀδυναμία δὲ ἀλλ' ἐν τῷ σώματι ἀτροφία καὶ ΣΥΝΤΗΞΙΝ, quæ
vero in BULIMIA, seu vehementi fame, *refectio ac imbecillitas*, sine
defectio virium sequitur, COLLIQUATIONE seu CONSUMPTIONE
a collecto calore in corpore facta; dein, defectus autem, seu prostratio
virium, propter nutritionis in corpore defectum & CONSUMPTIONEM;
ἀτροφία nempe ibi non *inania* juxta Interpretem, ubi de βουλιμία agitur,
sed de nutritionis inopia; quod nempe priusquam priores cibi sint con-
cocti, alios βελτιστότερους, de quibus ibi Aristoteles, ingerant, seu crudis
adhuc existentibus cibis & semicoctis, prout quoque de *causis appetitu* seu
κυνιδέξ ἀπάξεται Actius Tetr. III. Serm. I. c. XXI. Immo quibus præ-
verat jam, ut observat Hippocrates de Prisc. Medicina cap. V, ubi de
ingestis: ita adfecto novis, & antequam priores adsumptos venter con-
sumpserit, cibis agens, addit, ΦΘΙΝΕΙ δὲ καὶ ΣΥΝΤΗΚΕΤΑΙ ὡς ἐν τῷ
μυῖ, CONSUMITUR autem & CONTABESCIT, omniaque ejusmo-
di, ut continuo addit, quæ homo pasitur, ea fami a se tribui.

V. 94. ἰσὺς τε καὶ ὅσα μέρη] Juxta dictos modo graves morbi illius
adfectus, & quidem Anctore ipso Medicorum Antistite, φθίσω & σόν-
ταξιν, consumptionem seu *tabem* cum extrema macie & extenuato cor-
pore. Unde etiam abunde liquet, esse utique longe diversum hæc in
Eryfichthone, ex nimia & assidua ingluvie ἰχυροσπυῖον ἐν σώματι; *at-
tenuationem corporis* ab eo, cujus meminit Hippocrates de Fracturis Sect.
XVII. qui e subtractis nempe ac diminutisegro seu male adfecto, &
quidem e Medici præscripto, cibis proficiscitur. Adde, quæ cætero-
quin de egro & fame seu ciborum inopia, ad eundem, qui hic a
Callimacho traditur, hujus Triopidæ habitum, redacto parente dicitur
a Quintiliano Declam. V. seu Egro Redempto, *hæret adstricta NU-
DATIS OSSIBUS carnis, & in fæno sua hontino consumpta, jam mem-
bra sine corpore*. Ita de obsessis & macie confectis alimentorum inopia
Saguntinis Juvenalis Satyr. XV. v. 100.

hostibus ipsis.

Pallorem ac maciem, & totos miserantibus artus.

Silius

Silius autem de hisdem & opportuno ad hunc Battiadæ nostri locum. l. 11. v. 466.

jam lurida sola

Tacta cute, & VENIS male juncta trementibus OSSA.

V. 96. *χὰ μαστῆς*] *Mamma pro uarvice*, ut monent etiam Græca ad hunc locum Scholia, & prout jam olim *mammæ* dictas ab infantibus *matres*, quæ vulgo illis nutricum officium præstare erant solitæ, & Varrone liquet libro de liberis educandis apud Nonium in voce *Buas*; nempe *cum cibum ac potione[m], buas ac papas dicunt*, & MATREM MAMMAM; *μαστῆ[m], ταστῆ[m]*. Unde notus ille Martialis jocus de Afræ vetula lib. 1. Epigr. cr.

Μαστῆς αἰσχροῦ τασῆς ἔχειν Ἀφρᾶ, σὺν ἰψῆς ταστῆς

Dici, & mammarum maxima mamma potest.

De nutrice vero pro *mamma* seu *uberibus* a Catullo dicta, monuit jam Anna eruditissima.

V. 100. *Ἀεολίδης Κανάκης*] Quomodo semet *Æolidos* nomine, *Æoli* nempe filia, indigitat *Canace* apud Ovidium in Epistola ad fratrem & amatorem simul *Macareum*,

Hæc est ÆOLIDOS fratri scribentis imago.

Unde idem, de quo hic *Callimachus*; *Canaces*, & alterius proci, *Nepuni* scilicet filius, *Triopas*, *Ἀεολίδης* dictus in Inscr. Herodis Attici,

Οὐδὲ γὰρ ἰφθίμοις ΤΡΙΟΠΕΩ πατρὸς Αἰολίδαο,

Neque vero fontem TRIOPAM ÆOLIDEM iuvit &c.

ac ubi hujus apud Battiadem nostrum loci auctoritatem adducit *ἰφθίμοις*, ut de quo *Triopas* in eo lapide sit sermo, firmiter constare ibidem doceat.

V. 102. *Ἰστυρίαν*] Unde *Apollonius* l. 11. v. 840.

Στυνυρίαν δὲ λαδὸς,

Populus autem una fecit inferias.

V. 103. *βύβρωσις*] Quæ *βύβρωσις* dicitur supra v. 24. hujus Hymni, & prout hac voce *βύβρωσις*, præter *Homerum* & hoc loco *Callimachum*, usus haud semel *Nicaner*, ut *Ther.* p. 28. *Ἐὶ δὲ ὅλον βύβρωσις, ἢ βὲν ἐκείνου φασι*, & pag. 56. *Τοῖν ἢ βύβρωσις*, ubi notat vetus ac eruditus *Enarrator*, *βύβρωσις δὲ πυλίας ἢ τροφῆς, ὡν δὲ αἰνία, καὶ ὁ ἰός, h. e. βύβρωσις propria nutrimentatio, namque vero angor & venenium*, unius nempe e *Scorpionum*, de quibus *ibigitar*, speciebus. Haud aliter nempe ac *βύβρωσις* apud *Hom.* ll. Q. v. 532. explanant veteres *Grammatici*, *βύβρωσις, πυλίας μὲν ὁ μέγας καὶ χαλεπὸς λιμός, ὡν δὲ αἰνία τῷ μεγάλῃ αἰνίας καὶ λόγῳ κείτῳ ἢ λέξι, ἔτι δὲ βύβρωσις τοῦ οἴστου ἐξιδέχοντο, h. e. βύβρωσις propria quidam magna & molesta famas, namque autem pro magno angore & maximo voce ea ponitur; nonnulli autem βύβρωσιν commiserationem accipiunt.* Verum non præterevades hic *Agathias*, qui ad hunc *Callimachi* locum respexit *Anth.* l. 11. c. xxxi. Ep. v. uti jam ante monui ad vers. 24.

Ἐὶ γὰρ αἰὶ βύβρωσιν ἔχειν ἐρωσυχθῶνος αὐτῆς.

Si enim diu famas ipsius ἐρωσυχθῶνος ἔχεις,

[Υγς]

ami-

amicum forte ipsum, quod addit, devorabis. Quo sensu quoque eadem vocem, & quidem vice adjunctivi adhibuit Opprianus de inexplebili vespertilionis fame, *Αλιων. L. II. v. 207.*

ἀλλ' ὀπίλιον

ΑΥΣΣΑΝ αὐτὸ ΒΟΥΒΡΩΣΤΙΝ ἀγαθὴ γαστὴρ φυλάσσει,

sed inexpletam

RABIEM SEMPER VORACEM *impudens ventri servat.*

Nempe prout *rabidi jejunia ventris*, de dira Saguntinorum fame dixit Silius l. 11. v. 472.

V. 105. *Βόσκα λαβόν*] Cur hic Interpretes *devora avertunt*, ut nempe e Neptuneo alius hic Saturnus, liberorum bellus fieret, quum obvius alioquin ac natus occurrat hujus loci sensus, mirari equidem licet. Nempe dum famelici hujus Eryfichthonis mater, a patre Neptuneo supplex petit, ut vel gravem illum *bulimia* morbum a nepote avertat; vel ipsemet eum ad se adsumens, velit ei alimenta suppeditare. *βόσκα λαβόν*, quum, ut eadem continuo addit, omnes mensæ, ovilia omnia, armenta, aliaque, quæcunque erant in ejus potestate, sint ab illo jam absumpta. *Ἐπιβόσκω* quidem pro *depræscere* sumptum videas, ut de fame Hierosolymitana apud Josephum *Αλιων. l. XVI. c. XIV. καὶ Βαβύνας ἑσπότεν ὁ λαὸς καὶ οἶκος καὶ ἡνῶνας, τὸν δῆμον ἐπιβόσκοντο, ἀπὸ τῆς ἰσχυρῆς ἰσχυρῆς ἰσχυρῆς* & familias *depræscabantur*. Sic voce *ἐπιβόσκω* seu *ἐπιβόσκωμαι* usus etiam Aristophanes *Avib. pag. 576. de Phrynicho, qui apud inquit μιλίαν ἐπιβόσκοντο κατὰ τὸν, καυσιλευμενὸν depræscabantur φρουρῶν.*

V. 108. *Ἀλλὰ καὶ ἡρῶας*] *Μυλῶς* ita dictos, non *κατὰ τὸν ἦρον*, juxta Eustathium, sed *κατὰ τὸν ἦρον*, a *μωσισίαις*, in quibus educari olim soliti, ex Homero & aliunde vere jam adseruit ὁ πᾶν Bochartus Hierozoic. l. 11. c. XIX. Quod vero cap. XXI. ejusdem libri, *μωσισίαι* usum antiquiorem in Græcia, quam apud Hebræos idem putat; ac ideo, quod crebra eorum apud Homerum occurrat mentio; ante Davidem vero nunquam eorum meminert in contextu Archetypo sacri Historici, id an adeo firmiter eruatur, aliorum esto judicium. Maxime quum ut ibi agnoscit vir summus, adversentur eidem, cum ex Hebræis aut Traditionibus antiquis, tum e Christianis doctissimi quique veteris fœderis Interpretes, apud quos *DD' jennias Gen. XXXVI. 24. per mulas* reddi solent. Nam quod Seniores *Gen. XI. 16. & XLV. 23. ἡρῶνας* dicunt, in utroque loco *ἡρῶνας*, non *mulas*, Hebræam vocem in iis *ἡρῶνας* designant vere observat idem Bochartus, ac unde *ἡρῶνας* pro *ἡρῶνας* in dictis illis locis LXXvialis versionis legendum statuit.

V. 109. *τὸν Εὐρῶν ἔγρηφί μόνον*] *Ναβα* nempe, eique τῷ *κατὰ τὸν ἦρον*, *κομπωσίαι ἡρῶνας*, ut Græci lubinde de ea loquantur, & qua de re nos alibi, seu τῷ *Πατριῶν*, *Patrias* vel *Domestica*; prout hæc quoque maxime apud veteres Tragicos dicta & invocata legitur, ut apud Sophoclem *Electr. v. 887. Euripid. Hecub. v. 22. &c.* Idque juxta legem, quæ apud Græcos haud minus ac apud Romanos viguit, & quam memorat Tullius de *Legib. l. 11. c. VIII.* *Quæque quæque dicitur dicitur gra-*

149

taque sunt hostia, providente; & quod in institutis Pontificum ac Haruspicum fuisse paullo post tradit cap. XI: nempe quibus hostiis immolandum cuique Deo, ac ut addit, cui maribus, cui feminis. Quod docent etiam subinde antiqui lapides, sicut in iis Inscriptiones seu sacrificia fratrum Arvalium apud Gruterum p. CXVII. & CXVIII, in quibus vulgo *Boves mares* Diis, ut Jovi, Marti, & eorum exemplo Imperatoribus; *Vaccas* vero Deabus, Junoni, Minervæ &c. & Augustæ; ac similiter in Cl. Sponii Miscell. p. 5. *Jovi Optimo Maximo Bovem Mayem, Junoni Regina Vaccam, Saluti Vaccam* &c. Immolandas nempe legimus. Quomodo etiam *Vacca* seu *Juvenca*, quod hic Callimacho dicitur in honorem *Vesta* ab Erychthonis matre alebatur; haud aliter nempe ac Minervæ juvencas, easque unius anni ac indomitas, tanquam *Deæ ἀδωίτης* & ἀζυγῆ, indomita, innupta (cujusmodi habita etiam apud veteres, ut aliunde notum, *Vesta*) mactanda legitur apud Homerum, cum ab Ulyssæ v. 292. tum similiter a Nestore Odyss. Γ. v. 382. Unde etiam Dianæ, ἀδωίτης itidem Deæ, juvencæ ante nuptias immolari apud Græcos olim solitæ; ut liquet ex Euripide Iphig. Aul. v. 1113.

Μόχοι τε, ἀπὸ γάμων ἀς διαίτησιν χροῖον,

Et juvenca, quas ante nuptias oportet mactari Deæ.

Quamquam & *pregnans juvenca*, ἰνδὴ βρεθόμενῃ δόμωλι, eidem Deæ ab ejus sacrificulis immolanda, verum ejusdem Deæ opera servata, dicitur in veteri Philippi Epigrammate, Anth. l. I. c. XXIII. Ut mittam, quod *bovis* feminæ, non *tauri* sacrificium apud Phœnices & Ægyptios olim vetitum, tradat Porphyr. περ. Αποχ. p. 138. & 236. Ut vero *Εστία* seu *Vesta*, & qua de re infra ad v. 129. ac plenius agimus in nostra de *Vesta* Græcorum Diatriba, primæ ante Deos alios sacra apud Græcos fieri consueverant; ita eadem haud uno sacrorum ritu culta ab iis legitur. Hinc non victimis aut incensis etiam, sed herbis demum, eam primam cultam refert Porphyrius περ. Αποχ. l. II. p. 125. ἀρχαῖον ἀρχαῖον ΑΦ ΕΣΤΙΑΣ τοῖς ἑσπέραις Θεαῖς δύνω, ἢ ἐμύρασι, ἢ δὲ κατὰ τὴν λιβατωτῆ κρήνη μυχθέντων ἀπαρχὰς. ποθαῖς γὰρ ἡλιαῖς ἕξτεροι παραλήθη καὶ ταῦτα &c. ἀλλὰ ΧΛΟΗΣ, A VESTA celestium Deorum sacra primam aspicasi, non quidem myrrha, casia, aut thuris & croco mixtis primitiis, (nam hac longo post tempore sunt admissa &c.) sed VIRENTIS GRAMINIS. Libationibus vero cultam eandem *Vestam*, docet de ea agens Pindarus Nem. Od. 11.

Παλαιὰ μὲν λιβατῶν ἀγαζόμενοι ἀρχαῖον Θεῶν,

Stipe eadem libationibus placantes primam Deorum.

Victimas tamen eidem, sicut reliquis etiam Numinibus, mactatas, præter alia arguit Plutarchi locus in Parallel. p. 309. ubi ait Metellum Romanorum Ducem cura classe navigaturum, *ideo, quod uni Vesta non immolasset*, μόνῃ τῇ Εστίᾳ ἐκ ἔδυσεν, eam ventum classis adversum immisisset; pro filia autem, quam Deæ mactandam ei edixerat haruspex, *misertam ejus VESTAM, JUVENCAM in ejus locum submisisset*, ἢ δὲ ΕΣΤΙΑ ἰλησασα, ΔΑΜΑΙΝ ὑπὲρβαλον. Ut nec insolens proinde videri debeat, quod hic similiter *juvenca* huic *Vesta*, seu eidem postea

im-

immolandā, alii dicatur ab Eryfichthonis matre. In solemnī vero fratrum Arvalium, & quorum facta paullo ante mentio, inter alia, quæ ibi a Diis Deabusque leguntur immolata; referri quoque videas apud Gruterum p. cxxi. VESTAE MATRI OV. II. seu oves duas. Adde quod *Εἰς* hic apud Callimachum de *Cerere* haud incommode possit intelligi, eadem quippe, quæ terra, & quæ *Εἰσῆχος* etiam dicitur ab initio Supplicum Euripidis,

Δήμητρε Εἰσῆχ' Ελευσίνας χθονός,

O Ceres, Penasigera Eleusinia terra!

& prout τῶν χθονίων *Εἰσῆν*, terrestrem Vestam, filiam ejus Proserpinam vocat Sophocles Oed. Col. v. 603. & 1807; Ut nunc mittam illud Virgilii seu incerti Poetæ in Copa, *Vesta delictum est asinus*, quod de *Cybele* eadem etiam, quæ Tellus ex Phædro, Apulejo, &c. intelligendum monuerunt jam eruditi, & ad Catallum pag. 165. vir doctissimus L. Vossius.

V. 110. τὸν ἀειλόφρον] Ita Oppianus *Κυνηγ.* l. iv. v. 107.

Ὅσπῳός ἀεὶ νόσταν ἀειλόφρος θεός ἵππος,

Qualis circa metas victor e certamine pernicis equus &c.

& cujusmodi victorum in circensibus equorum nomina, relata subinde in Inscriptionibus antiquis, ut in Itiner. Cl. Sponii Tom. 111. & alibi. Unde coronati iidem in sacris Græcæ agonibus; ac proinde hieroniarum instar, non ἀειλόφροι solum, sed εἰσσηφόροι quoque dicti, ut apud Theocritum *Idyll.* xvi. v. 46.

τιμῶς δὲ καὶ ἀκίς Ἰλλαχόν ἵπποι,

Οἱ σφίσιν ἐξ ἱερῶν ΣΤΕΦΑΝΗΦΟΡΟΙ ἦσαν ἀγώνων,

honores vero celeres etiam sortiti sunt EQUI,

Qui ipsi ex sacris certaminibus CORONATI redierunt.

Quo spectat illud Plutarchi *Sympos.* l. 11. Qu. v. p. 639. καὶ τῶν ζῴων μόνῳ τῷ ἵππῳ μετυσία ΣΤΕΦΑΝΟΥ καὶ ἀγῶνις ἐστὶ, solus quippe ex omnibus animalibus EQUUS in partem certaminum, & CORONARUM venit; & quidem, ut addit, quia solus natura & exercitatioe factus est, ut pugnantibus adsit, & cum eis prælietur, μαχορῶν παρῆναι καὶ συμπολιμεῖν. Quomodo conjungi hic a Callimacho videas ἀειλόφροι καὶ τὸν πολυμήχιον ἵππον, videntem ex agonibus, & ballastorem equum, qualem Maro etiam vocat *Bellatoris equi* l. x. v. 891. & alibi.

V. 111. τὸν ἄλυρον, τὸν ἔτριμν θηρίῳ μικρῷ] Non equos solum domesticos, sed selem etiam vorasse Eryfichthonem, quod in urbibus obsessis & fame pressis vulgo solet contingere tradit hic Callimachus. Nempe quod de pressis dira fame Saguntinis ait *Juvenalis Satyr.* xv. v. 99.

Post omnes herbas, post cuncta animalia, quidquid

Cogebat vacui ventris furor;

ac de illo Silius, & de quo loco paullo ante l. 11. v. 472.

rabidi jejunia ventris

Insolitis adigunt vesci.

Mitto alioquin, quod seles interea, quæ ad forum edulia deferabant voraces &

ἔκ περλυφάγοι Bœoti, referantur ab Aristophane Acharn. p. 413. αἰλίρωε & c. *Feles*. Quod autem addit hic Poeta, *metui felem ab animalculis*, quæ *θηρία μικρά* hic vocat, manifestum his ad murum & soricum genus respici, & quomodo *mus pusillus* a Plauto dicitur Truc. A. IV. Sc. 111. *pauidi* autem *mures* ab Horatio l. 11. Satyr. VI.

*Currere per totum pavidi conclavo, magisque
Exanimis trepidare.*

Quomodo alias, si de fero, non cicure *fele* foret hic Poetæ sermo, id de omni avicularum genere posset intelligi; quas propter illius animalis feritatem, neque in vallibus, neque in arboribus nidificare in Africa, tradit Diodorus l. xx. p. 763. *Μικρά* autem Dorice pro *μικρῶ*, unde illud Bœoti apud Comicum Acharn. p. 414. *Μικρὸς γὰρ μῦθος ἔτος, παντα βλαῖνα hic est*, & apud Theocritum Idyll. xv. v. 12. *τῷ μικρῷ παριόντῳ*, *πανυλο* *praesente*.

V. 114. *βαθὺν οἶκον*] Non *profundam domum*, ut hic Interpres, sed vel totam seu *quansacunque* eadem esset, *domum exsiccarunt*, quod additur, seu exhauserunt Erychthonis dentes; ejus nempe insatiabilis ingluvies. *Βαθύς* enim & *βαθύ* pro *multo*, *copioso*, *abundanti*, ac formata inde composita, a Græcis passim dici obvium; ut *βαθύχρον αἶων*, *feracem terram* apud Æschylum Sept. Theb. vers. 312; & apud eundem Suppl. v. 563. *βαθύπλατος χθόνα*, *fertilem admodum terram*; ac prout *βαθυλίος ἄλων ἵστων*, *segeribus abundans pra aliis Insulis Lemnus* dicitur ab Apollonio l. i. v. 380. Idem vero de absumptis ab hoc Erychthone paternis opibus, ait quoque Ovidius Metam. l. VII. v. 843.

*Famque famo patrias, alsique voragine ventris,
Attenuavit opes.*

Ut proinde vere dici ille posset *καταφρονῶν τὴν πατρίαν ἑστῶν, πατρῶνας deglutiens facultates*, ut de Polycucto quodam ab Anaxandride dicitur apud Athenæum l. IV. p. 166; immo in eundem quadraret, quod ait ibidem Menander,

*Καθὼς οἰκίος, κατίδομα καὶ τὸς λίθους
Απαξάπττας, ἢ ᾄ, ἢ τὴν γῆν μόνον,
Quoadmodum illo, devorabo etiam lapides,
Prorsus omnes, non ipsum modo, solum.*

V. 116. *Αιτίζων ἀκόλυς*] Quod nempe a caprario de Ulyssæ sub mendici habitu dictum Odyss. P. vers. 222. Ut huic ceteroquin Erychthoni, quamquam, uti is superiori versu dicitur, Regis filio, id re ipsa contigerit, quod a Persa fratre sedulo vitandum monet ipse paterni armenti paullo ante custos Vates Ery. v. 392.

*μή πως τὰ μεταξὺ χριτίζων
Πλώσγος ἀλλοτρίους οἴκους,
ne quando interim egenus
Mendices ad alienas domos.*

Illustri utique documento, quo tandem, seu ad quæ adigat extrema, vera etiam inde a Marone dicta, *malesuada famas* & *surpi egenas*. Immo aperte hoc Regis filii, *buccenas*, seu panis aut alterius rei edulis fru-

Et in trivis mendicantis, exemplo adsertum, id quod a Josepho traditur in narratione diræ famis, quam passi sunt obsessi a Tito Hierosolymitani, cujusque ea de re locus obiter simul emendandus, nempe ΑΛΩΣ. I. VI. C. XI. Πάντων μοι δὴ παθόν ὑπερίσταται ΛΙΜΟΣ· ἴδου γὰρ ἔτι λαίλαψον αἰδῶ (non, ut ibi hæctenus, αἰδῶς) τὸ γὰρ ἄλλως ἰσχυρῶς αἴτιον, ὃ τὴν καταφρονεῖται, omnes quidem calamitates superas FAMES; nihil enim ita perdis, seu tollis pudorem, (non ut verus hic Interpres & Gelenius, contrario ac absurdo sensu, sic perdis hominem, ut pater) nam quod alias venerationem meretur, in fame negligitur. Eandem autem vocem ἀκόλις, qua hic usus Poeta, de buccellis quas corrogabat in trivis miser hic & fame ac egestate enectus Erylichthon, adhibet mox idem Josephus, dum enarrat immanem illam famelicorum ea in urbe obsessæ rabiem, qui ædes incolarum violenter, ad diripiendos, si qui laterent in iis, cibos aut fruges ingressi, καὶ μύρον ἕκ ἐκ τῶν φαρμάγων ἀναδύσαστες ΤΑΣ ΑΚΟΛΙΤΕ ἀνίψιρον, BUCCELLAS, emi pene i fancibus manducantium elidentes, cum adsportabant, prout verti debuit idem locus. Eodem etiam sensu ἀκολον, de cōδιον seu buccella explicant eruditi Aristophanis Interpretes Equit. p. 311. ἴδουσι, τὴν τροφὴν ἴδουσι γὰρ ὁ ἀκολῶ. Mitto, quod ἀκολῶ idem quod κοκκύρα seu pavonis panis, ac inde apud Dioscoridem I. I. C. CXXIX, ἀκόλιον, pro αἰκίον legendum, de passillo nempe fricto ex ebano ad collyria, contendit magnus Salmastus ad Solinum p. 937. ult. edik.

Ibid. ἔκβολα λώματα δαιτὸς] Ac proinde præter Phocylidis, seu quisquis auctor illius Poematis, monitum v. 146.

Μὴδ' ἄλλε παρὰ ΔΑΙΤΟΣ ἴδουσι σκευάλισμα τροπίκης.

Neque de alterius cæna vescaris mensa rejectæque,

Idem vero δὴ μωυδαλιῆς σιτύμῳ, ad Atticis dictum, ut ab Aristophane Equit. p. 311. seu quod mox addit, κύνος βορρῆ σιτύμου, eadem magdalinæ, τῶνδ' cibum edens, vel juxta Scribonium Largum cap. cci. magdalinæ, canis cibum, adipis nempe furfure detergi massam, quam ubi ea purgassent post convivium manus, dein canibus veteres objiciebant. Qualia tamen δαιτὸς λώματα rejectæque mensa sive cæna sordes, nulla scilicet Phocylidæi præcepti ratione habita, arripiebat famelicus aut canino ore hic Erylichthon. Adeo, ut qui hæctenus divite apud D. Lucam comessatore frequentius ac splendidius epulabatur, nunc miseri Lazari sortem, immo adhuc viliores subeat; sive potius veri nunc canis, prout eum Ceres paullo ante, uti vidimus v. 64, indigitaverat, instar, non cadentes solum e mensa epulantium panis micæ, sed ipsas inde abjectas quisquillas aut sordes, ut totidem suavia gulæ irritamenta avide arripere ac deglutire. Egregio rursus, & quod hic Callimachus adumbrare voluit, monito simul & exemplo iis, quod ante diximus ad v. 64. qui per eadem, quæ desiquerunt, graviter puniuntur. Ea vero ἔκβολα λώματα δαιτὸς hic dicuntur, prout γὰρ ἔκβολοι, utero ejactum, de abortivo partu dixit Euripides Helen. v. 91. & βριφῶ ἔκβολῶ ἕικον, infensam dæmo ejactum, Oedipum nempe vocat idem Tragicus Phœn. v. 811; aut vero & ναὸς ἔκβολα, ναυίς fragmenta, mari quippe ejecta, Helen.

Helen. v. 429. & 1230. aut alibi in eodem dramate v. 1287. uti jam vidimus ad v. 17. Hym in Jovem γῆ λυμὰδ' ἐκβάλλει κλέδων, ριπασσέντα οὐ τὴν γαίαν ἐκίειας σπυλκίον. Quomodo alioquin ab Atticis ἐκβάλλει dicta de jactura mercium in mare, levandæ navis causa, ut apud Demosthenem ad v. Lacritum p. 592, & jam ante ab Ælchylo Sept., Theb. vers. 775. ὠσπρῆμα δὲ ἐκβάλλει φέροι, jacturam autem e puppi factam fore.

V. 117. μὴ τῶν θεῶν φίλον, ὅς τοι ἀνεχθῆς] Notanda rursus egregia Gentilis Poetæ γνώμη, qua cavendum sibi sollicito ait, ne pro amico illum unquam habeat, quicumque Deæ foret invisus. Haud aliter nempe, sed potiori quidem jure, nonne, qui oderunt te, Domino, odoram; & super inimicos tuos tabescebam? Perfetto odio odoram illos, & inimici sunt facti mihi, testatur Regius vates Pſalm. CXXXIX. 21. 22; ac unde a Regum Sapientissimo dictum Prov. XXIX. 27. abominantur iusti virum impium, Deo quippe invisum. Unde gravis Prophetæ Jehu: cum Rege Josaphat, qui cum impio Achabo se conjunxerat, exprobratio. II. Paralip. XIX. 2, impio prabes auxilium, & his, qui oderunt Dominum, amicitia jungeris; & idcirco iram quidem Domini mereberis. Quam in rem proinde, & ad hunc Callimachi locum valde opportunum, præclarum itidem existat Ælchyli dictum Chocph. v. 635.

Σίβει γὰρ ἔτι τὸ δυσφιλὲς θεῶν,

Colit enim natus, quod Diis invisum est;

nec minus hic notandum alterum illud ejusdem Tragicæ Sept. Theb. v. 602. Διὸς, θεῶν φίλον, verendus, qui Deus colit. Adde haud abſimile, & ad arcendam diram illam, quæ ab irata Cere immiffa fuerat Eryſichtoni, famem seu ingluviem, comparatum, quod Heliſodus fratri Perſæ præſcribit, votum, Ery. v. 297.

ἄφρονι σε λυμὸν

Εχθαίρη, ΘΙΑΛΗ δὲ εὐσφύριος Διότιτος,
ut te famos

Oderit; AMET autem pulvere coronata CERES;

nempe juxta illud Ovidii Metam. l. VIII. v. 785. neque enim CEREREMQUE FAMEMQUE, fada coiro sinant.

V. 118. Μὴδ' ἀφρόνυχος] Haud aliter nempe ac piaculare olim apud Græcos habitum, sub eodem tecto agere cum quopiam homicidii aut alterius gravioris criminis reo, pro polluto quippe habito; aut cum eo cibum capere vel sacris interesse. Unde illud Demosthenis de Corona p. 353. μὴδ' ἀφρόνυχος μὴδ' ἀφρόσπονδον γυγνηρίων ἐπιπυ τοῖς ἀφροῖς ἐπιπυ πικρὰτακάρθους, nec sub eodem tecto fuisse, nec sacra libasse cum iis, quæ contra eos in acie stentant, nempe contra cives pro patria prestantes; & in Midiana p. 402. annon sit impium facique, φόνον μοι ἐπιιδίξω, τῆτι δὲ ἀφρόνυχος γίγνηται, cadem obficere, & cum illo sub eodem versari tecto. Cujusmodi plura etiam in rem leguntur etiam apud alios Auctores, ac Tragicos insuper Atticos; & adeo quidem, ut judicia de cruce Athenis sub dio fierent, ne vel iudices vel actor in causa homicidii, eodem tecto utantur cum homicida, μὴ ἀφρόνυχος (non ut ibi male hæctenus ἀφρόνυχος) γίγνηται τῶν ἀφρόνυχος, teste Antiphonte Orat. IV.

p. 93. edit. Hanov. Unde etiam adeo. *Δίς ἰωvίςμ*, *Θεῖς ἰχθῆρον*, ducebant id genus gravioris criminis reum, *ut idem τελλῶν cum eo subiens*, *αἰσι καὶ τῶν αὐτῶν ὄροφῶν ἐπιλάθοι τις*, seu quod hic dicitur *ὁμότοιχος*, ejusdem criminis particeps olim haberetur, juxta Theonem *Παρομιθῶν* adv. homicidam; ac similiter qui *ἀσεβείας* aut *ἱεροσυλίας*, *impietatis* et *Deos ac sacrilegii*, cujuscumque hic Cereri *ἀπειχθῆς* seu *ἰωvίςμ* Eryfichthou, teneretur. Quod a Platone etiam adfertur in Eutyphrone p. 4. & de Legib. l. vi. p. 881, ubi nempe par esse scelus dicitur, cum talibus verari & cibum capere vel adtingere, aut sacris interesset, donec illi ab iis criminibus non sint rite expiati. Hinc apud Aelianum V. H. l. xii. c. xii. de adultero Gortynæ multato dicitur, *καὶ ἰδῶνός οἱ μετῶν τῶν καιῶν*, non juxta Interpretem, & quod vel obiter moneri debuerat a viris doctis, qui eum Auctorem cæteroquin haud indiligenter explanarunt, *ab omni gerenda in Republ. dignitate exclusus*, sed de eo, qui *accusatur ab omni jure communium factorum*. Et *communis tecti aut mensæ*, intelligi debuit. Prout nempe ab eodem, de quo modo, Platone, dicitur d. l. de Legib. p. 868. *Τύτοις δὲ ζῆνέσι* & *αὐτοῖς κοινῶς γυγνίδω*, *μηδὲ καινῶν ἱερῶν*, *ne cum iis inquam eadem utatur mensa, aut sacrorum fiat participes*, ac ut apud Aeschinem contra Ctesiphontem dicitur p. 272. *ἔτι ἱερῶν*, *ἔτι σπονδῶν*, *ἔτι τεραπέζης*, *neque sacrorum*, *neque libationum*, *neque mensæ*. Ita priorem suam, illamque duram & acerbam, in Constantii, a quo tum defecerat, Regia commemorantis fortem enarrans Julianus Imp. in Epist. ad Athenienses p. 505, id. inter alia sibi incubuisse, ut gravissimum, memorat, *πῶς δὲ ἐλόγησεν ἠρωφάροις-ἐπέροις ἡυῖδαί*, *ἕς ἡπίστειμην παντὶ μὲν λυμνημῆδες τῶ ἡθῶν*, *quosdammodum communis cum illis tecto, uti non abnuerim*, *quos universi generis mei peberuisse scirem*, & a quibus, ut addit, paratum quoque sibi periculum sciret. Hinc singularem illam in Servatore, dum hic in terris ageret, *οικονομίαν* tangit Chrysostomus Homil. xxx. in Matth. ix. p. 205. T. II. juxta quam *καὶ ἠρωφάροις καὶ ὁμοστέσι* & *γίνταί τὰς τὰ τοιαῦτα πειλημιληθῶσι*, *et ejusdem tecti ac mensæ sit cum iis particeps, qui talia deliquerunt*, seu avaritiz, de qua ibi agit, sordibus erant inquinati. Occurrit vero alibi apud Auctores Atticos vox *ὁμότοιχος*, qua usus hic Callimachus, ut apud Iseum Orat. v. p. 465. *ἐς τὴν ὁμότοιχοι οἰκίαν*, *in consuetudine domum*, seu *communem habuissent partietem*.

V. 121. *Κάλαθον λιυχότεραχης ἴπποι*] Unde non boum plauastro, quod tradidit in libro de Eleusin. c. xxv. ut jam supra ad v. 1. hujus Hymni obiter monui, eruditissimus Mearsius, vectus in hac Cereali pompa *calathus*. Nec id evincit adductus ab eodem eam in rem Virgilii locus, Georg. l. i. v. 163.

Tarda que Eleusina matris volucratia plaustra;
ubi non de solemnī hujus *calathi* processu, sed de frugifera Deæ arandi ac serendi invento, ac instrumentis eam in rem repertis, agitur; prout e toto ejusdem loci contextu, ubi *vomeris*, *aratrī*, *plaustrī* vel *plaustrorum*, aliorumque ad comportandas fruges vehiculorum fit mentio. Adde, quod *albis equis*, usque, ut mox additur, *quadrigariis* seu

scu τειρείπυ vel ἄριοντι τετραώρη, *carrus quadriiugo*, prout hic ab Euripide dicitur Iphig. Aul. v. 214. *Calathus* vehi in hac Cereali pompa, ut hinc liquet, fuerit solitus. Haud aliter nempe ac ipsa Deorum simulacra, vel quæ iis alioquin sacra, id genus vehiculis seu tenſis, ſtata ac ſolemni feſtorum iis dicatorum die, geſtari conſueverant, & cujuſmodi prolatus jam ad v. 3. ſuperioris Hymni antiquus Ephęſiorum nummus, in quo ſignata legitur ΑΠΗΝΗ ΙΕΡΑ ΕΦΕΣΙΩΝ, cum ſacro id genus, quadriiugum quidem, ut hoc loco, ſed bijugum tantum equorum *vehiculo* ſeu *tenſa*. Ejus autem ritus, ſeu ἀρίνης (*mularis* vulgo *vehiculi*) vel *tenſæ*, aut, ut hic τειρείπυ cum Cereris calatho, *quadrigarum*, quæ deducto a Græcis, & qua de re Dionyſius Antiqu. l. vii. p. 475. more, in ſolemni itidem Ludorum pompa tranſvehi conſueverant, obvia in Romanorum nummis ac Auctoꝝibus exiſtat mentio. Adeo ut inter conſecratorum Cæſarum vel Auguſtorum prærogativas, tenſæ id genus mulares (unde *vende tenſam aſque mulos*, dixit Titinnius Veliterna apud Nonium in verbo *graffari*) cum eorum imaginibus, haud minus ac Deorum ſimulacris, quæ vulgo a bajulis, juxta eundem Dionyſium p. 478. veſta, in Circenſi pompa fuerint itidem traductæ; prout de Jul. Cæſare poſt ejus mortem tradit præter Suetonium Dio l. xliiii. p. 236. ac de Drufilla etiam ſorore Caligulæ, idem Hiſtoricus l. lxx. p. 650. Quemadmodum idem carpenti honos ſeu mulare carpentum, in eadem ſolemni, quod tralatitium, circenſium aut aliorum Ludorum pompa, defunctis Auguſtarum Matribus aut Liberis, velut ſummi ſaſtigii decus, ſubinde ab ipſis Cæſaribus conſeſſum, a Romanis Auctoꝝibus dicitur: idque, & quo majorem publicæ auctoꝝitatis vim obtineret, ſicut ipſa quoque CONSECRACTIO, Senatus Populique Rom. decreto ſancitum. Quod poſtremum arguunt etiamnum veteres Agrippinæ Caii matris, & Domitillæ Veſpaſiani filię, vulgati jam haud ſemel ab antiquariis cum id genus carpentis nummi, & cum inſcr. MEMORIÆ AGRIPPINÆ S. P. Q. R. aut MEMORIÆ DOMITILLÆ S. P. Q. R. ſicut de priori ait Suetonius in Caligula. c. xv. *inſtituit matri Circenſes carpentumque, quo in pompa traduceretur*. Quæ ideo obiter hic tango, ut veteris illius a Græcis, ut id a Dionyſio Halic. traditum diximus, deducti ad Romanos ritus origo ſimul inde plenius declaretur: juxta quem nempe non Deorum ſolum, & qui pro Diis colebantur, ſimulacra, ſed alia etiam iis peculiari de cauſa ac inſtituto ſacrata, ac ut in voce *tenſa* loquitur Feſtus, *exuvia*, circumferri in publicis id genus pompis conſueverant. Ita in Panathenæis, Mineræ *poplus*; in Dionyſiis, Bacchi *ciſta* ac *phalli*; in Cybeles ſacris, *pinus* &c. hic autem in Cereali pompa *calathus* traduci conſueverant: ut jam de variis, omnis generis, poculis, iſſque aureis vel argenteis ſileam; quæque inde *καμπύλια*, ſeu ad ſacras & ſolemnes ejuſmodi pompas deſtinata, vocantur ab Auctoꝝibus Atticis, ut Demoſthene adv. Andoction. p. 427. ac alibi; & quomodo inde Lycurgus Rhetor a Plutarcho in ejus vita, dicitur, ΠΟΜΠΕΙΑ γι χροσά και ἀργυρεά τῆ πόλις κατωκίονται, *vaſaque AD POMPAS civitati aurea & argentea fabricavit*.

cavis. Quam in rem notabilia sunt Athenæi verba de pompa Antiochi Dionysiaca l. v. p. 197. ubi iater alia ait, *μὲν δὲ ταύτας αἱ τῶν ΘΕΩΝ ἀπάρτων, ΟΙΚΕΙΑΝ ἔχουσα, τῆς αὐτῆς ἐκείων ἀπῶν ἱσοείας ἀφῆρκεται.* Post hæc sequuntur DEORUM omnium potera, PROPRIO, qui *histræia cuiusque illorum conveniendas, ORNATU.* Quomodo haud abfimilis, in consecratorum apud Christianos Latini cultus Divorum festis ac processibus ritus vestigia observare passim etiamnum licet. Adde hæc denique, vel ideo, quod hic Cereis *calathibus albis equis* in ea Cereali pompa veheretur, factum videri, ut illud tanquam plane insolens adv. Midiam notet Demosthenes p. 407: quod nempe uxorem ille suam ad Eleusinia hujus Deæ mysteria, *albis bigis Sicyoniiis vestibus* deduceret, *ἐπὶ τῷ λυγῷ ζυγῷ τῷ ἐκ Σικωνίου.* Unde lex etiam a Lycurgo Rhore, de quo paullo ante, lata legitur apud Plutarchum in ejus vita, ne femine bigis ad sacra Eleusinia veherentur.

V. 122. *Μεγάλη Θεός*] Quomodo vocatur eadem Ceres *Θεομαχίρα* in veteri Inscriptione apud Gruterum cccix. 1. Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΩΝ ΜΥΣΤΩΝ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΘΕΑΣ ΘΕΣΜΟΦΟΡΟΥ ΔΗΜΗΤΡΟΣ, *Convenerunt Sacerdotum Magna Dea Legifera Ceres &c.* Unde etiam sub nomine τῶν Μεγάλων Θεῶν, cultæ olim Deæ Eleusiniæ, Ceres nempe & filia Proserpina, ac similiter apud Messeniæ & Megapolitanos Arcadas; ut haud uno loco docet Pausanias l. iv. p. 217, l. viii. p. 506. & alibi. Immo prout *Μεγάλης Θεῶν*, de iisdem Deabus Eleusiniis dixit Sophocles Oedip. Col. v. 715. ac ubi imperite id de facis, quod præter alia vel dualia numerus abunde ibi redarguit, explicant, idque præter meliorum Criticorum ibidem mentem aliquot e præcis Tragici illius Interpretibus.

Ibid. *Ἰουμάσσα*] Hefychius *Ἰουμάσσα ἢ Ἥρα*, non ut ἢ Ἥρα hæcenus ibi legitur, quod *Ἰουμά* nempe, non autem *Hebe* illius famule conveniens epitheton, & quidem JUNONI REGINÆ, ut in Romanis etiam nummis eadem scribitur; quæque in Orphicis quod jam ante vidimus, *παμβασίλεια*, & πάντας τ' ἀνάσσει, *ubique Regina, & omnibus imperans dicitur.* Quod de Cere similiter, quæ eodem *Ἰουμάσσης* epitheto hic ornatur, ab Euripide dictum, Phœn. v. 691.

Δαμιάτης Θεῶ, ἀπάντων ἀνάσσα,

Ceres Dea, omnium Regina;

ac unde apud Aristophanem in Theſmophor. p. 782. *Δείποινα Δαμιάτη*, *Domina Ceres* eadem invocatur. Ratio autem ejus rei obvia; ac unde etiam in fine hujus Hymni, *μέγα κρείντα Θεῶν, magna Regina Deorum*, seu potius *Deorum potentissima*, & qua de re ibidem.

V. 123. *Λευὸν ἴαρ, λευκὸν δὲ θῆρος*] Quæ *album ver* & *album ostentem* satis improprie reddidit hic Interpretes; quibus nempe verbis *felix* seu *faustum ver*, *fausta astas* designantur; prout *candida soles* apud Catullum Carm. VIII. pro *faustis*, ut notum, dicuntur; idque præcunte pridem Sophocle Ajac. v. 722, *λευκὸν φῶς*, *lux candida* seu *fausta*. Immo prout hac voce *λευκῷ* pro *fausto* usus est itidem, gemino & insigni eam in rem loco, Themistius Orat. xlii. pag. 178 *μερίδου ἐν ἴδῳ*

ἢ πολυτίμητοι θείματα Παμόδω, τὴν ΛΕΥΚΗΝ ἰδὴτα ἐπὶ ΛΕΥΚΗ βασι-
 λεία καὶ ΛΕΥΚΑΙΣ ἡμέραις, Petavio Interprete, *tempus igitur est, illu-
 stres alumni Romuli, ut positus aliis vestibus, CANDIDAS induatis, su-
 pra CANDIDO (seu fausto) imperio CANDIDISQUE (seu faustis)
 diebus. Qua ratione non frugum duntaxat, quas ferre aestas solet; sed
 eorum etiam, quæ vere, vel autumno, aut hyeme itidem terra, quod
 vel e Græco ejus nomine obvium, suppeditat, ac iuvencias, proinde
 seu felicis anni proveniens, secunda parens innuitur hic Ceres. Immo cul
 dicto ΕΥΕΘΡΙΑΣ nomine, una cum filia Proserpina, templa etiam
 erecta, liquet e veteri Inscriptione (cujus ad primam Juliani Imp. Ora-
 tionem, ubi ea vox legitur, fit itidem a me mentio) in Isthmo Co-
 finthiaco a viris præclaris descripta, Sponio Miscell. p. 363. & Wehlero
 p. 438: ubi inter alia Licinius præcæ Pontifex perpetuus, ΚΑΙ ΤΟΥΣ
 ΝΑΟΥΣ ΕΥΕΘΡΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΡΗΣ, *Templa etiam Ceteris (seu Ferti-
 litatis) ac Proserpina extruxisse dicitur. Ita ut non solis, ob eam
 aestas, quam adferre hic dicitur, ubertatem, FRUGIFERÆ, sicut
 cum alibi, tum in nummis antiquis, seu ναεραφόρου, aut σιτῆς φρουτι-
 τάρια, & de qua jam ante; vel Αλωάδος, seu, ut in Orphicis, Αλωαίας,
 aut vero Ημωίας, uti de ea supra itidem, Area nempe vel Μοσσί Deæ no-
 minibus fuerit culta eadem Ceres: sed cui, veris nempe cujus fit hic
 etiam mentio, intuitu, ut χλόης seu horrorum, qua de te mox, Deæ
 appellatione, sanum Athenis existisse tradit Paulánias. Ad quod pro-
 inde referri debet ἰκνυδ Aristophanis Lysistrat. p. 889. παρὰ τὸ τῆς Χλόης,
 apud Chloes, seu herbifera vel vivens Cereris sanum; ac unde εὐχλόω
 Δήμητρος apud Sophoclem legitur Oedip. Col. v. 1671. & Eupolidis ean-
 dem in rem, qui a præcæ Tragicæ illius Interpretibus ibi adducitur,
 versus, de ariete nempe immolando χλόη Δήμητροι, ac ut additur, ἔρω
 δὲ τιμῶται ἐκ τῆς τῶν κίπων χλόης, ἵνα enim solitur ex horrorum vivens
 herba, idque erecto ei prope Athenarum Arcem, Templo. Adeo, ut
 quamquam, quod ait Ovidius Fast. l. 19. v. 395. ante repertas a Cereris
 fruges,**

Missis erant primis virides mortalibus herba;

haud minus tamen post easdem fruges, & in Attica quidem, ut fete-
 batur, ab ea inventas, Illo viridis herba procreatrix scilicet seu χλόης
 elogio & cultu, ab iisdem Atheniensibus decorata hæc Dea, idque non
 a viridi solum agrorum stipula; ut hæc a Marone dicitur Georg. l. 1.
 v. 135. sed ab horrorum, sicut ea de re adducto modo loco veteres Cri-
 tici, herbis; & quomodo proinde a Poeta præcipitur eodem l. v. 339,

Sacra refer Cereri, lætis operatus in herbis.

Unde etiam de Sacerdote Tellurem seu Cererem placare adgresso ait
 Statius Theb. l. VIII. v. 300

innumerosaque Deæ, sua munera, flores,

Et cinnabos frugum, & quicquid novæ INTEGER ANNUS.

Quantquam enim vulgo apud Poetas juxta & Philosophos, aut alibi,
 Sol dicatur, non ut hic apud Callimachum, Ceres, illas, ut ait Tullius
 Tulcul. l. 1. c. XXXVIII, *commutationes temporum quadrivarias ad*

maturitatem frugum; iisque ut *eorundem temporum moderator & dux*, sive, ut ea de re alibi idem Cicero loquitur de Natur. Deorum l. 11. c. XIX. *astates ac hyemes efficiere, tanque duo tempora iisdem adjuncta*; aut vere illud Soli ac Lunæ tribui conjunctim soleat, nempe *labentem cælo, qua ducitis annuæ*; fraud minus tamen hæc ipsa, tanquam Cereris quæ felices eorundem anni temporum proventus parit, & quorum proinde secunda foret mater, munera habebantur; nempe juxta illud Hesiodi *Egy. v. 561.*

Ἡ πάντων μήτηρ, καὶ τοῦ σπέρματος ἰσοπέδιον

Terra omnium mater, fructuum omnigenum proferas.

Unde singulis iis temporibus, ac proinde cum arandi & vertendi terram; tum sationis; tum messis; tum post comportatas fruges; ac circa finem quoque, ut mox dicitur, hyemis, sicut ex Hesiodo *Egy. v. 463.* & Virgilio in *Georgicis* haud uno loco, adductisque jam inde locis, abunde liquet, invocari solita eadem Ceres. Cujus rei præclara etiamnum symbola existant, veteres nempe, & cujusmodi jam prostant in Antiquariorum libris, nummi; in quibus Ceres, seu, quod idem, Tellus jacens cum cornucopiæ, panario præterea seu canistro innixa, dextra vero stellatum circulum, anni symbolum tenet, cui insistent quatuor pueruli, totidem anni tempora, de quibus hoc loco Callimachus, designantes, ac proinde cum totidem, quæ illi pueri subministrant, terræ proventus seu muneribus, ac inscriptione **TELLUS STABIL.** Cujusmodi obvii alii etiam nummi, in quibus quatuor tantum, cum non dissimilibus symbolis, puelli signantur, cum inscr. **FECUNDITAS**, aut **TEMPORUM FELICITAS**; & in Græco etiam Laodicensium nummo, quem vulgarunt viri de his antiquitatibus præclare meriti Sponius, Wehlerus, ac Morellius, **EYTYXEIS KAIPOI**, *Felicia Tempora.* Quam in rem alius exstat præclarus in *Thesauris Galorum Regiis* nummus, isque sub Commodò percussus; in quo non ja-cens quidem, ut in dictis paullo ante nummis, sed sedens Ceres ante arborem visitur, dextra pomum ex ea velut decerpens, sinistra papaver in medio duarum spicarum (qua de re supra ad v. 45.) tenens; infra autem tres pueruli cum canistro & inscr. **TEMPORUM FELICITAS.** Eum vero nummum, etsi jam olim a nobis ad Juliani Cæsares prolatum pag. 871, ideo hic adponendum denuo duximus; quod nempe ex eodem accurate a nobis dein in ipsis thesauris Regiis inspecto licuerit, non pateram esse, sicut in exhibitò tum a nobis aliunde ejus schemate, id quod in sinistra manu præfert mulier seu Dea, sed omnino papaver esse inter duas spicas; ac proinde non Veneres, ut olim e pomi in sinistra manu symbolo conjeceram, verum Cererem in eodem continuo signari; unde autem idem nummus ad illustrandum hunc Callimachi locum, in quo quatuor anni tempora, ad instar quadrijugum equorum, qui solemnem ejus in hac pompa calathum ducerent, Ceres dicitur adlatura, unice videatur comparatus.

Quam

Quamquam, quod hic addendum est, eodem symbolo, ac pro more in hac penu nummaria haud insolito, Crispina Augusti conjunx, & nati ex ea liberi videantur designari. Tulisse enim liberos Commodum, etsi ea de re silent, qui supersunt, auctores, ex alio eoque insigni nummo, in quo hinc Commodus, illinc inser. LIBERI AUG. pridem monui Diff. de Numm. p. 659: idque meo, iisdem id referentibus, indicio, cum ab aliis dein, ut illustrissimo Biragio in recensendis Commodi nummis, ac ab eruditissimo Tillemontio in Historia Augusta Gallice haud ita pridem edita, in rebus Commodi, est observatum.

Ibid. *ἡὲν χειμῶνα φέρουσα*] Nempe sua quoque *hyemis*, quæ Cereræ seu Telluri accepta debent ferri manera, juxta illud Maronis Georg. l. 11. v. 519.

Venis HYEMS, toritur Sicyonia bacca trapetis:

Glande sues lasi vedunt; dant arbusta sylva.

Unde in iisdem, quas ad superiora Poetæ verba retulimus, veterum nummorum iconibus, quibus quatuor anni tempora, cum eorum numeribus signari diximus, spectatur *hyemis* symbolum; puerulus nempe, qui una manu ligonem, altera flagellum ad frumentum in arca tendendum; in aliis autem nummis, quercus, oleæ, aut pinus ramum tenet. Immo unde opportune omnino hic inferendum putem similem insignis, qui exstat itidem in Gaza Gallorum Regia, nummi iconem; quamquam jam olim a nobis una cum superiori ad Juliani Cæsares adlatam; in quo nempe nummo quatuor, ut modo dixi, pueruli, totidem anni tempora effingunt. E quibus autem tres nudi conspiciuntur; prior quidem, qui florum canistrum utraque manu supra caput elata gestat; alter falcem itidem sublatam ostentat; tertius dextra leporem pendulum, & corbem fructibus refertam præfert: quibusque symbolis *ver-*

[Z z 3]

asta-

asatam ac autumnum iidem nobis adumbrant: quartus autem adversus frigus tunicatus, dextra quercus ramum, ob *quernas* nempe, quod ait Poeta eo qui sequitur, loco, *glandes*, sinistra vero velut anserem sylvestrem, tenet, cum inscr. TEMPORUM FELICITAS.

Ad quæ proinde, seu similia, quælia nempe Maronis ævo jam existissæ facile licet opinari, anni symbola vel simulacra respexisse credas eundem Poetam, ubi de *hyemis* commodis ac muneribus ait Georg. l. 1. v. 305, *Sed tamen & QUERNAS glandes tum stringere tempus, Et lauri baccas, OLEAMQUE, cruentaque myrta. Tum gruibus pedicas, & retia ponere cervis, Aurisofque sequi LEPORES, tum figero damas.*

Idemque alibi de invocanda etiam sub finem *hyemis* Cereræ, adducto jam paullo ante ea de re loco, dixit *sacra refer Cereri*, nempe, ut continuo addit versu sequenti, *extrema sub casum hyemis*, Georg. l. 1. v. 340. Mitto quod lepores seu *λαγυβολίαν* Hyemi quoque in adductis modo versibus Poeta tribuit: quo tamen pueri leporem gestantis symbolo. Autumnum in superiori nummo designari satis liquet, eidem leporinæ venationi dicari adhuc magis solitum. Unde etiam antiquo nudi & alati pueri, leporem pendulum dextra itidem, ut in adducto nummo, gerentis simulacro, Autumnum denotari bene observat, quod nunc demum videre mihi contigit, in Museo Romano præstantissimus Causeus. Eorundem autem, quos modo, & jam olim ad Juliani Cæsares adtuli, nummorum meminerat quoque jam in priori Specimine, sed non prolatis eorum iconibus, eximius Morellius noster: ita tamen, ut postremum quod adtinet, nulla omnino sit inter me & illum, nedum *mira enarrandi discrepantia*: Neque verò ea, quæ ad Juliani Cæsares de priori nummo obiter monui, ab ipso nummi, quod ibi subjeci, & quod unum præstare tenebar, ectypo abeunt. Qua de re iudicium feret, cui a nobis ea de re ad dictos Cæsares adlata, ab eodem autem

autem viro præstanti in priori aut in novissimo ejus specimine p. 139. iis de rebus denuo reposita, vacabit consulere, æquus & cordatus Lector. Neque vero iste, ob præclara id genus κειμήλια, non ex editis antiquariorum libris, sed ex illustribus, quæ ea recondunt, Cimeliar-chiis, tum ad eisdem Juliani Cæsares, tum subinde alibi, a nobis, & quod potius adhuc ducimus, citra ullius infestationem primum in lucem adserta ac enarrata, gratiam forte aliquam præmeritum, vel denegavit hætenus, aut deinceps æberius adhuc, si Deus diu-tuniorum vitæ usuram ac simul otium dederit, id præstituro, erit, ut sperare non solum, sed spondere mihi licet, denegaturus. Occurrit aliòquin, ut hoc insuper addam, apud Athonæum in pompa Ptolemæi Philadelphii Dionysiaca, inter alia fercula, quæ in eadem sunt prælata, & ea quidem quæ Bacchi choragium, satyros ac selenos exhiberent, occurrit, inquam medius inter hosce annus; non pueri quidem illiusve ferme nudi instar, sed vir ingenti statura, cum habitu personaque tra-gica, aureum gerens Amalthææ cornu: tum Penteteris, mulier splendida amictu, dextra e perseæ coronam, sinistra palmarum ramum totum quin-quennalis Olympici ludicri præmiunt, tenens, ac dein quatuor anni tempora, ac prout euen locum in eodem Athenæo mutilum, e veteri-bus libris ad eundem suppletit in Animadversionibus ὁ πᾶν ΣΠΑΙ ΤΕΣ-ΣΑΡΕΣ δοκκουερόμεν, καὶ ἐκάστη φέρουσα τῶν ἰδίων καρπῶν, QUATUOR ANNI TEMPORA ὀνησῶν, & ἑκάστη σφραγὶς ἑαυτῆς ἰσχυρῶς φρου-ρῶν: quales nempe in superiori auctore aliisque id genus signa-ti comparent. Sed qua de re alibi opportunior erit de his plenius dis-ferendi locus.

V. 124. ἴσας δὲ ἰς ἄλλο φυλάξει] Idque juxta providæ matris ac al-tricis, qualis vulgo Ceres seu Tellus καρποτόμος, officium, ut beata nempe unius anni fecunditas sequentis etiam usibus ac necessitatibus in-terviat. Quare ei a foro abstinentiam præcipit Hesiodus Erg. v. 31.

Ὡ τινὲς μὲν βίος ἴσθον ἐπιτηδεύσας ἀσπιέμεται
Ὀραῖς, τὴν γαῖαν φέρει, ἀπαιτήσασθαι ἀκτῆν,

Cui non est vitæ ἴσθον in annis repositis temperantia (seu jux-
ta alios abstinentia)

Quæ terra fert, Cereis maneat.

Unde etiam Ὀραῖς, quibus quatuor, quæ hic recensuit Callimachus, an-ni tempora a Græcis designantur, juxta Grammaticos nomen, καρπὸ τὸ ἄριστον, τὸ φυλάσσειν, ac prout eisdem eαὶ ἰσχυρῶς, seu tanquam πυ-λαροί, ab Homero dicitur Iliad. E. v. 249: & sicut, ut obiter hoc ad-dam, ab hac voce ἄριστον formata vel composita, retinere significationem τῆ φυλάσσειν, & ita ἰσχυροί non domus, ut in ea voce Hesychius, sed κρ-βίς custodes οἱ αὐτῆς τῆς πόλιος φύλακες, dicuntur in Apollonii Alexan-drini, vulgo Dyscoli, Grammatica inedita, quæ existat in Bibliotheca Gallorum Regia. Quamquam vero ἄριστος de vere proprie ac abstrato dici potest Hesychius, prout de vere ab Aristophane etiam factum Equit. p. 312. ἢ χ' ἄριστον ἄριστον τίς, χελιδόν, non videtis verum πορνικόν, ἱκνυμένον; ni forte ibi legendum sit, ἄριστον ἐκ' ἄριστων χελιδόν, prout a Musa Lesbia

[Z z 4]

dicitur

dictum apud Hephæst. p. 39. *ἀρετή χαλιδών*, & rursus alibi apud eundem p. 37. *ἀμ' ἐπ' ἀρετίας*, apud Helychium autem, *ἀρετία, χαλιδώνων ὄρεσι*, *hirundinuum totidem*. Pro æstate autem ferventissima, *ἀρετώ* a Græcis potissimum vocari dicit Galenus Com. 1v. in l. vi. Epidem. Sect. xix. ubi tamen de *ausumtio*, *byeme* ac vere *ἀρετώ* haud minus appellari idem observat, *ἐπιφέρουσι μὴ εἶναι τὸ τῆς ἀρετῆς ἄνομα καὶ φθωπαίρη, καὶ χαλιδῶν, καὶ ἕτε, ταῦτα accommodaunt illud ἀρετῆς nomen & ausumtio, & byemti & veri*. Quam in rem opportunus etiam apud Hippocratem locus Epidem. l. 111. Ten. 11. *οἱ καὶ αὐτοὶ εὖ τῆσι θεραπείαι μὴδὲ γίνονται, καὶ εὖ εἶναι ἀλλήλων ἀρεσίαν, febres ardentes æstivis magis, quatuorquæ & ἐπ' ἐατορέῃ etiam semper hæbitibus oriuntur*; qui & alibi passim ac promiscue *ἀρετώ* & *ἀρετός*, aut de certo anni tempore, aut de quatuor anni temporibus, utrumque Homeri exemplo, adhibet. Addo *ἀρετώ* pro *anno* etiam ab eodem Hippocrate dici, nempe de Medico cap. 111. ubi de vario ægrogum ligamine agens, ac de Medici sedula ea in re attentione, ait, *οὐκ εἶ τὰς χεῖρας τῆς ὤρας*, ad ANNI tempora animadvertendum est.

V. 125. *ἀποδλωτοί*] Quod *ἀπιδίλλας* de *discalceato* ob summam nempe cum qua ad Promethei gemitus accurrerant celeritatem, ab Oceanitidum Nympharum choro dicitur apud Æschylum Prom. v. 135. *εὐθὺν δὲ ἀπιδίλλας, προίπμι πο αὐτὸν discalceata*. Notabilis vero hic Callimachi nostri locus, de feminis sacris Cereris operantibus aut pompæ Cerealis comitibus; quod nempe eadem essent *discalceata*. Quamquam enim id foret, juxta vetus ac notum Pythagoræ, cujus ad hunc locum meminit eruditissimus Vulcanius, præceptum, quod refert etiam Jamblichus in ejus vita c. xxi. *ἀνυποδητός θύς καὶ ὠσεύουσι, discalceatus sacrificia, & adora*; ejus tamen ritus a mulieribus in solemnibus sacrorum pompis observati vestigia haud alibi facile reperias. Obvia quidem apud Græcos aut puerorum apud Laconas ex Lycurgi instituto, quo duriores inde fierent eorum pedes, juxta Xenophontem in Laced. Republ. p. 677; aut Philosophorum, vel adstrictioris vitæ hominum apud Athenienses aliosve *ἀνυποδητίας* exempla; ut Phocionis, qui discalceatus ad bellum prodibat, teste Plutarcho in ejus Vita p. 743. ita tamen ut id tanquam singulare, & ex peculiari vitæ aut sectæ instituto, ab iis factum, iidem auctores haud obscure innuant. Unde Socratem ac ejus discipulos traducens Comicus, de iis ait Nub. p. 129.

Τὸς ἀχελῦντας τοὺς ἀνυποδητοὺς λόγιαι,

Pallidos illas & DISCALCEATOS dicis;

ac similiter, & qui ad eum locum respexisse videtur, de quodam Pythagoræo Theocritus Idyll. xiv. 5.

Τοῦτος ὠσεύει τις ἀφίκετο Πυθαγοραῖος,

Ὀχεῖς, κ' ἀνυποδητός,

Talis nuper huc advenit quidam Pythagoræus

Pallidus & DISCALCEATUS.

Mitto, quod viris quidem *ἀνυποδητίας* extra necessitatem convenire, ut non feminis; neque enim decere feminas pedem ostendere, tradit ponus veteris eruditionis Clemens Præd. l. 11. c. x1. Adde quod gentilium, qua-

quorum meminit in Apologetico Tertullianus c. XL, & quæ hic obiter tangit Vulcanius, *nudipedalia* in publicis demum supplicationibus, ob ærentem nempe annum, & ad impetrandam a Diis pluviam, populo, quod idem locus arguit, denuntiarentur: Et sicuti idem Tertullianus alibi ait de jejuniis ut viderunt jam eruditi, c. XVI. *quam stupet caelum & aræ ANNUS, NUDIPEDALIA denuntiantur.* Haud aliter nempe ac in læctu aliisque publicis calamitatibus id locum etiam habuisse; neque apud Hebræos solum, ut e Davidis exemplo 11 Sam. 21. 30, aut Ezechiele XXIV. 17; ut Achabum jam mittam, de quo Josephus *Agg.* l. VIII. c. VII. notarunt jam viri docti; sed apud Gentiles quoque, ac unde *ἀνάδουλος*, Venus Adonim lugens apud Bionem dicitur *Idyll.* l. V. 21. Unde factum etiam observo, ut apud Romanos in solemnî Cybeles pompa, eadem quoque locum haberent *nudipedalia*, nempe ut illius Dææ simulacrum carpeato vectura nudis pedibus præcederent Senatores, prout id docet Prudentius *pp.* *Srsq.* v. 154.

NUDARE PLANTAS *ante carpentum scio*
Proceres rogatos, MATRIS IDÆÆ sacris.

& mox,

Quom dum ad lavacrum præeundo ducitis,
Pedes REMOTIS atterentes CALCEIS,
Almonis usque pervenitis rivulum.

Illud enim Cybeles, tanquam lugentis ob Attidis *οἰκίον* & *ἀφαιεργεῖς* sacrum, cum planctu & lamentis ac laniationibus etiam corporum, primis sacri illius diebus, peragebatur: ac unde *πίσιμος ἰορτή* idem, ut alibi jam monui, fait appellatum: donec nempe ei continuo succederent celebrata in honorem ejusdem Dææ HILARIA, ut ea de re præter alios consuli potest Julianus Imp. Orat. v. p. 315. ed. Petav. & de quibus etiam nos ibidem. Cujus autem ritus diversa hic adparebat ratio, ubi de Cereali festo agebatur ac pompa in ejus honorem muliebri, a qua festivitate cæteroquin omnis, uti antea vidimus ad vers. 18, abesse debebat læctus significatio: nisi vero id in memoriam lugentis filie raptum Dææ, cuique læctui sacratu etiam tertius hujus Thesmophoriorum festi dies jejunio, ut supra dictum, transactus, ac *νυκτία* inde dictus factum statui debeat. Ut nunc mittam *festis* apud Romanos, prout ea ab Ovidio dicuntur *Fast.* l. VI. v. 395. *Vestalibus*, matronas ædem Vestæ *γυμνάσιον* adire tum solitas; ut ibidem a Poeta sed rei spectaculo ac novitate simul attonito dicitur v. 397. &c.

Huc PEDE matrem vidi descendere NUDO;

Obstupui thotius sustinnique gradum.

Cujus proinde rei causa, querenti Ovidio, mox ab anu tum vicina, ut idem continuo memorat, redditur: locum nempe, quo Vestæ ædes erat a foro Romano ad eunda, stagnantem olim & paludosum existisse, quo proinde nudo pede tum erat transeundum, seu, ut ibidem dicitur v. 411,

Et pede volare non ad eunda palus.

recessisse autem, ut addit eadem anus, stagna, & aquas ripa coercitas;

[225]

pri-

priscum tamen morem ut nudo pede haud minus adiretur eadem Vetus ædes, remansisse,

Siccaque nunc tellus, mos tamen inde manes.

Nulla proinde religiosa aut insolita alioquin in hoc Vestalium festo, ùlius ritus causa vel ratio existit; & quod ideo obiter hic tango, quod a viris doctis, qui illum Ovidii locum de Romanis matronis ædem Vestæ nudo pede adeuntibus jam adtulerunt, id, prout tamen ex eodem Poeta erat obvium, non fuerit observatum. Religionis alioquin ac reverentia, sive *ταπεινοφροσύνη* signum, *ἀνοποδίσια* apud Gentiles, ubi ea locum in eorum sacris aut funeribus, aliisve calamitatibus habuit, existisse, monuerunt jam alii; eamque e præcepto a Mose ea de re indicato Exod. 111. 5. apud Gentiles invaluisse observat Justinus Apolog. 11. p. 92. Unde, sicut ob Dei præsentiam id tum Mose ac dein Hebræorum Sacerdotibus olim præscriptum, apud Talmudicos Doctores, prout a viris harum litterarum callentissimis est observatum, legitur, ac præterea apud Theodoritum in Exod. Quest. 711; ut necesse nonnulli dicebant ac nudipedes templum seu domum sanctitatis ac locum pedum Dei dictum adirent iidem, aut sacra in eo obirent, statis autem Hebræorum jejuniis, eoque maxime solemnibus die Cippurim dicto, sine calcis agere: universus populus: ita illius quodammodo ritus vestigia, cum alias apud Gentiles, tum in hac Cereali pompa, cui Deus ipsa præfens interesse credebatur, sint adumbrata. Quamquam, ut obiter hoc addam, de eo Pontificis Max. vel Sacerdotum apud veteres Hebræos, nudipedum nempe in templo agentium, ritu, nullum in veteri Lege Mosæica, quod viderunt jam alii, & qua cæteroquin omnia, quæque minima, quæ cultum habitumve Sacerdotalem spectarent, cavetur, vel præceptum existet, vel alibi in sacro fœdere exemplum: nec apud Josephum, sacerdotem ac e sacerdotali genere oriundum, eaque de re accurate iidem agentem, quidquam de illa Pontificis ac sacerdotum *ἀνοποδίσια*, ubi maxime id constans illius ritus a Talmudicis traditi observatio signabat, monitum videam. Adde nec a Philone, ubi cæteroquin de Sacerdotum apud Hebræos munis, requisitis, & quæ in victimis aut victimarum oblationibus cavenda, e legum Mosæicarum præcepto diligenter ab eo pertractatur. Id quidem die magni, ut paullo ante diximus, jejunii seu expiationis inter alia ac omnibus quidem Judæis, vetitum traditur in iisdem Pandectis Judaicis, calcementa induere; sed ea demum conditione, juxta magistros, calcei sint ex corio, soccos vero e pane confectos, seu laneos etiam vel lineos licuisse usurpare; prout illud jam ante ad Codicem Talmudicum Jorna cap. 711. 2. p. 193. ac novissime ad Cod. de jejunio pag. 11. ab eruditissimis Sheringamio & Lundio est observatum. Quod præterea in gravi etiam luctu ac moerore, aut vero etiam ubi vota solverent apud Hebræos locum habuisse, ut nudis incederent pedibus, e Davidis exemplo, de quo 11. Sam. xv. 10. Achabo juxta versiones aliquot antiquas 1. Reg. xxi. 27. ac Joseph. Origina. l. vii. p. 289. ed. Gen. ac Berenice Agrippæ Regis sorore apud eundem lib. 11. cap. xv. viderunt jam eruditi, & ad postremum hujus Berenice factum

factum respexisse omnino juvenalem etsi ignorantione Judaeorum rituum id in genere de *sabbato*, seu ut aliis visum habito ea voce ad Judaeorum jejunia respectu noto & vexato a viris doctis loco, Sary. vii. v. 159.

dedit hunc Agrippa forori

Observant ubi festa MERO PEDE sabbata Reges.

Ut vero *ἀσάδαλος* vulgo *ἀνυπόδητος*, hic vero *ἀπυπόδητος*, aut apud Æschylum paullo ante, *ἀπυπόδητος*, sic *ἀνυπόδητος* de *discalceato*, dictus apud Theocritum Idyll. iv. v. 56. *μὴ ἀνυπόδητος ἔρχο Βασίλῃ, ne discalceatus venias*, *Βασίλῃ*, ab ἑλψ, nempe juxta ejus Interpretes, pro *calceatus*. Apud Oppianum autem Cyneg. l. iv. v. 367. *Ἀθλάουσι ποδῶσιν, ποδῶσιν pedibus* legitur, prout nempe *βλαύται* de calceis Atticis dicebantur. Hinc Synesius in Calvit. Encom. p. 37. *βλαύτης Ἀθηναίων*, ac unde *βλαυτήρια* similiter apud Comicum Equit. p. 324. & apud Athenæum l. viii. p. 338.

Ibid. *καὶ ἀνυπόδητος*] Mirum hic continuo videri possit, quod *συνὰ νισσῆς*, ac passis proinde capillis, existisse dicantur hæ Cerealis pompæ comites feminæ, quum, ut antea ad v. 5. hujus Hymni e plurimis veterum Auctorum locis docuimus, *νισσῆς* seu *vittis* forent *redimita* Cerealis sacerdotes; immo ut id proprium quasi earum insignæ memoretur. Verum, quod jam ibidem monui, tota hujus & superioris loci v. 5. *ἀκατηχύατο χεῖρας, qua effudit capillas*, inde pendet ratio; quod ibi non de sacratis Cereri feminis agitur, seu delectis publica auctoritate, qualis Nicippe supra dicitur: (ut ibidem vidimus vers. 44. hujus Hymni) ejusdem sacerdotibus, aut quæ sacra ejus præscripta in Theophrastiis obirent; immo nec de *Campoboris*, de quibus mox, seu quæ canistra in eadem pompa ferrent, virginibus: sed de iis demum, quæ dum illa Cerealis per urbem pompa, & in quadrigis tractus, pro more ut vidimus, calathus procederet, faultis acclamationibus eandem Deam prosequerentur. Quales proinde, ut *ἀπυπόδητος* seu *discalceata*, sicut modo vidimus, ita etiam *ἀνυπόδητος*, seu illis Cereris cæteroquin sacratarum vittis sive redimiculis exutæ hic dicuntur; quomodo alias *χρυσάμπυκα* *καπὸ αὐτοῦ redimiculo* Lachetia dixit Pindarus Olymp. Od. vii. & Musas similiter *χρυσάμπυκας* Isthm. Od. ii. *παρὰμπυκίῳ αὐτῆν κέραν*, & Laconice *παρὰμπυκίῳ κοπῆσιν* ejusmodi *vittis* seu *redimiculo* *νισσῆς* ait Aristophanes Lysistr. p. 914. Idem vero alibi Acharn. p. 403. *Ἰασίῳ λυκαρῆμπυκῆ* dixit de *ambulo* seu *operculo* *peculi* *vino* *Thasie* repleti. *Ἀμπυκα* cæteroquin de proprio apud Lydos capitis ornamento appellatum, notat Hesychius in *Λυδῶν ἰόνῳ*.

V. 127. *λυκαρῆμοι χρυσῶ πλῆα λίαν*] Quæ *λυκαρῆμοι* *campobora* hic redduntur ab Interprete, & a Vulcanio, quod eodem redit, in ligata versione; *canistrifera*. A quibus etiam non abeunt, quæ ad vers. 48. Hym. in Jovem, de *λίαν* id genus seu *vannis*, non quidem, qualia *μυστικὰ vannῶν* *Facchi* apud Virgilium Georg. i. v. 166. & de qua ibidem Servius; sed de *vannῆς* iis seu *canistris* vimineis, in quibus a rusticis congebat, juxta eundem Servium & Philargyrium, frugum primitivæ,

tix, quo Libero & Liberæ sacra facerent. Quod firmat etiam adlata ibi
 dem a nobis Hesychii glossa, *λίανον, κανών*, seu *canistrum*. Quam-
 quam, & quod præterire hic non licet, illud inter hæc *λικνοφόρος* &
canephoros discrimen posset haud immerito statui; quale ad v. 1. ac;
 hujus Hymni, cum a nobis, tum in novissimis ac eruditis ad eundem
 adnotatis, inter eas *κατηφόρος* traditur; quæ canistra frugibus aut rebus
 alioquin ad sacrificia requisitis in pompis id genus Cercalibus, aut alio-
 rum etiam Numinum gestarent: & inter *cistiferas* quæ *cistas*, seu *λίανον*
 ferrent, in quibus τὰ μουσικά Cereris vel Bacchi, quod vulgo notum,
 erant recondita. Ita de solemnî illa ac splendidissima Ptolemæi Phila-
 delphi pompa Dionysiaca agens Athenæus, post variâ quæ in eadem
 prælata reculeret fercula, in uno curru sacerdotes viros ac feminas existi-
 tisse memorat, ac, ut addit, juxta locum e veteribus libris a magno Ca-
 sâubono emendatum, l. v. p. 298. *καὶ Ὀρφιτυλισταί, καὶ θιάσοι παντο-
 δαποί, καὶ τὰ ΛΙΚΝΑ ΦΕΡΟΙΣΑΙ, & Orphicorum mysta, omnisque ge-
 νῶς ἰθιάσι, & QUÆ VANNOS seu cistas gestarent.* Unde alibi ab e-
 dem Athenæo l. xi. p. 476. & 478. de *κίβητι* seu *vase*, ut ait, *σέβητι*, in
 quo omnis generis, quæ ibidem tangit, edulla; pluribus cotylis seu laz-
 cibus imposta continerentur, ex Ammonii libro de aris & sacrificiis,
 traditur, *ὁ δὲ βασιλεύς αὐτὸ, οἷον ΛΙΚΝΟΦΟΡΗΣΑΣ, τίπτει γίνετασ, ἢ
 ἡμῖν illud seu κίβητον, tanquam VANNIFER vel cistifer gestat, iisdem re-
 fertur.* Immo prout dicti itidem in sacris Rheæ, & quod aliunde jam
 notum, *κεροφόρος*, ut apud Nicandrum Alex. p. 144. de illius Deæ sa-
 cerdote femina, & apud Clementem Protrept. p. 11. *ικεροφόρουσα*, qui
 nempe aut quæ *μουσικὸς κατηφόρος*, ut de iis vetus Nicandri Enarrator, ge-
 starent; & quales alioquin Rheæ sacrificuli *cistiphori* à Martiale dicuntur
 l. v. Epigr. xvii. Hincde Æschine, ut qui se in Bacchi sacris inter bac-
 chantes illius Dei adscelas olim addixisset, ait Demosthenes de Corona
 p. 350. *ἕκαστος, καὶ ὀφθαλμῶν, καὶ κισφόρος* (juxta veteres ejus codi-
 ces & Suidam, non ut ibi *κισφόρος*, & meminit jam ad Harpocratonem
 Cl. Mauffacus) *καὶ ΛΙΚΝΟΦΟΡΟΣ, præcentor, & antecambulo, & ci-
 stiphorus, & VANNIFER.* Immo prout de gestato mystico in Bacchi
 sacris *λίανον*, seu de femina *λικνοφόρα* ait, ut observo, Proclus in Ti-
 mazum p. 124. *ΛΙΚΝΟΝ ἢ ἘΠΙ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΗΣ θιμῆν, ἢ δριμύτι
 αὐτὸ ἀεισιψασα, h. e. VANNUM quidem seu CISTAM CAPITÏ IM-
 PONENS & draconem eum circumdans ficulneum excipit Bacchum.* Quæ
 postrema ad Bacchum respiciunt *συκῆς*, seu *ficus* inventorem creditum,
 ac inde apud Laconas *συκίτην* seu *ficulneum* dictum, teste Athenæo l. 111.
 p. 78. Quale autem mysticum Bacchi *λίανον*, seu *cistam* dracone vel ser-
 pente circumdatam in corona hederacea, exhibent subinde antiqui num-
 mi, cum in præclaris Cimeliarchiis, tum apud Goltzium, ut jam vidit
 ad eundem Nonnus. Immo unde juxta Hymnum eo nomine illi in
 Orphicis dicatum, *λικνίτης* dictus & cultus idem Bacchus; neque adeo
 ab ejus *cunis* seu *λίανοις*, quod de eo tradit Hesychius, quam ab eo *λίανον*
 seu *cista* vel *vanno* ejus *mystica* a Marone dicta; quod scilicet juxta Ser-
 vium orgia ejus ad purgationem animæ, (uti ea de re obiter ad v. 48.

H. in Jovem dictum) sicut *vannis* seu *λίανος* frumenta purgantur, spectarent. Quamquam non in mysticis solum Bacchi aut Cereris, sed in aliorum etiam Numinum sacris gestata dicantur *λίανος*, eaque ibi pro *canistris*, ut statuere licet, & qualia etiam præter Melychium, adducto ante loco, *λίανων, κανῶν*, agnoscit ad Maronem præter Philargyrium Servius. Ita de Pallade id genus *λίανος* culta dici videas in senariis veteris Poetæ apud Plutarchum de Fortuna p. 99.

Οἱ τὴν Διὸς γοργῶπι Εργάνων εταοῖς,

ΛΙΚΝΟΙΞΙ ὠψείασι,

Qui filiam Jovis truci ad spectu Erganen (seu opificem) statis :
VANNIS seu canistris colitis.

Λικνοφόροι nempe pro *κατηφόροι* virginis in Panathenais, sicut in aliis etiam pompis, prout e. Philochoro tradit Harpocration, τοῖς τῆς παναθηναίας καὶ ταῖς ἄλλαις πομπαῖς, ac in iisdem canistris, ut ibi additur, quæ ad sacrificia spectabant, fuerunt reposita. Quod innuit etiam Comicus in Avibus p. 580,

Τὸν ἱερὴν πρὸς πάντα τὴν πομπὴν καλῶ

Παῖ, παῖ, τὸ ΚΑΝΟΥΝ αἰρεθῆ, καὶ τὴν χιρῶνα,

Sacerdotem pompam ducentem voco.

Fuer, puer, CANISTRUM solise & pollubrum.

Unde insuper sicut *auro plena*, h. e. *aurea* hic dicuntur prælata ista in pompa Cereris *λίανος*, ita Athenis in pompa Dionysiaca *aurea* etiam *canistra* exhibuisse, docent eruditi ejusdem Comici Enarratores Acharn. pag. 383. κατὰ τὴν Διονυσίαν ἱερτὴν παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις αἱ ὑψηλοὶς παρθεναὶ ἔΚΑΝΗΦΟΡΟΥΝ; ἦν δὲ ἘΧ ΧΡΥΣΟΥ πεποιημένα ΤΑ ΚΑΝΑ, Athenis in Dionysiorum festo nobiles virginas CANISTRA FEREBANT. Erant autem CANISTRA ex AURO FACTA. Quod in Cereali pompa, ubi tot alia huic Deæ, ut jam supra vidimus ad v. 71, cum Baccho erant communia, itidem locum habuisse hic tradit Callimachus. E nobilissimis etiam Atheniensium virginibus, quod innunt iisdem Comici Interpretes, electas illas *κατηφόρους* seu *λικνοφόρους*, & quidem more illo a temporibus Regis Erichthonii Athenas invecro, tradit in dicto apud Harpocrationem loco Philochorus. Unde etiam narrat Thucydides l. vi. p. 450, Harmodii Atheniensis sororem delectam primo, quæ *canistrum* ferret in quadam pompa, κανῶν εἰσεναι ὄν πομπῆ τῆς, prohibitam postea ab Hipparcho, Pisistrati Tyranni filio & Hippix tunc rerum potientis fratre, tanquam indignam, quæ illud ministerium obiret: quamque contumeliam graviter tulisse Harmodius ac inde de tollendo Hipparcho accelerasse consilium dicitur. Unde quod nobiles illas *κατηφόρους* seu *λικνοφόρους* puellas insuper decuit, umbellam eadem contra solis æstum, (qua de re jam ante dictum ad v. 7.) aliaque cæli injurias ferre in pompis id genus solite, & quidem sella eis a pedisequis pone lata; ut id liquet ex Aristophane ejusque Enarratoribus Avib. p. 610. & 611. ac vidit jam in Panathenais cap. xxiii. eruditissimus Meursius. Immo inde itidem factum, ut sicut *aurea*, qualia hic dicuntur & ex ejusdem Comici Interpretibus paullo ante vidimus, forent id genus *canistra*; ita auro ac splen-

splendide cultu ornatae procederent, quae illa ferebant, primariae vestes: prout id ex eodem Aristophane observo in *Lystrata* pag. 908. *Ἡ* enim nobilis & dramati cognominis Atheniensis matrona ait, se liberis & quidem,

ἰπὸς αὖτε βαγιάτης

Τὴν κρηφορῆν,

quando filia alicui, Deorum, Dearumve,

Canistrum ferret.

daturam, quicquid pretiosum & aureum habet in supellectile ac munus muliebri,

καὶ χρυσίων, ὅσ' ἔστιν ἰμοί,

Et quicquid pecuniae meae est aurea supellectilis.

V. 128. *χρυσὸν ἀφροδίτα παρκαίμηναι*] Nempè juxta illud, quod est eodem Poeta dictum v. 94. & 95. Hym. in Jovem, ubi ille *divitibus* sum: ac virtutem a Deorum Rege, & ideo quidem flagitat, quod sola virtus hominem beare non possit, & quae de re nos ibidem. Haud mirum vero a Poeta aulico, & in florentissimi Regis clientela versante, idem votum, & quidem cumulatius hic reponi: ad mentem scilicet dicti illius quod ab Euripide in *Andromeda* prolatum legitur apud Stobaeum *Ser. LXXXIX. p. 502.*

Χρυσὴ νόμιζε σαυτὸν ἔνθα ἰστυχεῖν,

Propter aurum crede te feliciter agere.

Cyrenzi proinde Aristippi videtur sectator fuisse idem Cyrenaeus vates quorum ille primus non solum quaestu philosophatus; sed summo luxu vixisse, & divitum ac Regum etiam, ut in Sicilia Dionysii, hinc trivisse dicitur a Laetio in ejus vita. A Stoicorum utique placuisse se satis alienum prodit nobis Battiaades, qui, ut de his Tullius l. vi. *Epist. Fam. XVI. dicitur omnes esse divites, qui caelo & terra frui possunt.*

V. 129. *τὰς πόλιος προταίια τὰς ἀρελάτους*] Hanc insignem, & quae non adsequuti sunt priores editores, Callimachi locum, alibi jam, in mea nempe de Vestu & Prytanibus Graecorum diatriba, ac plenius in edito ad proelium cum luculenta accessione denuo parata, adtigi & explanavi. Unde quae ad idoneam his & sequentibus Poetae verbas lucem adferendam omnino requiruntur, paucis inde hic erunt memoranda in Graecorum nempe aut Asiaticis Graecae originis urbibus erant olim erecta *Prytanea*; non vero Athenis solum, ut quibusdam eruditis videri fuerat, & quod praclare, adductis multis id genus Graecarum urbium *Prytaneis*, ad Athenarum moenibus *πύργο* Casaubonus: praeter quae partem ex luculenta insuper Auctorum aliorumve monumentorum partem, plurimum adhuc locorum, *Smyrna* puta, *Lebedi*, *Cuma*, *Peparethi*, *Delphorian*, *Megarensium*, *Crotone* &c. *Prytanea*, ac *Prytanes* alibi trado ac illustro. Erant autem eadem *Prytanea*, ut ibidem monui, vulgo in Urbium penetralibus, seu in media earum parte sita: unde Livius l. xli. c. xx. *Cyzici Prytaneum, id est, penetrale urbis.* Hinc erecta etiam in *Prytaneis* Vestis simulacra, statufque ibidem

ejus cultus; quod vel Pindarus pridem docuit sub initium Nem. Od. xi.

Παῖ Ρίας, ἄτι ΠΡΥΤΑΝΕΙΑ λίλογχος ΕΣΤΙΑ,

Filia Rhea, qua sedem in PRYTANEIS sortita es VESTA;

& quidem in intima seu penetrali eorum parte; prout in penetrali quoque privatarum aedium eadem Dea sacrari fuit solita. Unde de hac *Ἐρίη* seu *Vesta* in Orphicis jam olim dictum, ἡ μέγαν οἶκον ἔχεις, qua μεδίαν domum obtines; & apud Phornutum cap. de Vesta, κατὰ μέγαν οἶκον τὰς ἑκείναις, in mediis stantibus adibus. Quod apud Romanos quoque obtinuit; unde apud Virgilium *Æn.* l. v. v. 741. *cama penetralia Vesta*, & Plutarchum in Camillo, Vestæ sacra in recessu recondita, dicuntur. Inde factum quoque, prout jam vidimus ad v. 325. Hym. in Delum, quod Delus, quæ in medio Cycladum esset sita, ἱεὴς & ἱεῖσι ibidem a Callimacho vocetur; & Delphi similiter, qui locus non Græciæ solum sed terræ etiam a multis habebatur umbilicus, ἱεὴς μετέμφαλλος, & quomodo denique ἱεὴς in genere, apud Tragicos maxime, de *ava penetrali*, seu in medio domus posita, subinde fuerit dicta. Eiusdem autem Vestæ, quam *πρῆταναν* *Δουραίου* *αρχόντος* *Θεῶν* vocat in adducto *ἑπιπέρι* Pindarus, primus erat in urbibus Græcis aut Asiaticis cultus; ut ea de re obiter paullo ante ad v. 109. ac unde vulgatum Græcorum proverbium, αἰφ' Ἐρίης ἀρχή φησι, a Vesta incipiens. Illa autem *Ἐλληνικά*, ut de iis ait Dionysius Antiqu. l. 11. p. 93. aut ut hoc apud Callimachum loco, τῆς πόλεως, sive Alexandriæ, seu unius e Græcanicis urbibus, *Πευτανία Πρυτανία* a feminis ad sacrum Vestæ cultum obeundum, adiri quoque consueverant. Id enim de Naucratis Ægyptiis, Græcæ itidem originis, sed tanquam iis peculiare, notat alicubi ipse Naucratis Athenæus l. iv. p. 150. *mulieri apud eos non licuisse Prytanicum ingredi, nisi soli sibiscis, γυναικὶ δὲ ἔκ τῶν ἱερέων τὸ Πευτανίον, ἐν μὴ μόνῃ αὐλητρίδι*. Quod minus proinde cum receptis Græcorum moribus consonum, inde haud obscure licet eruere; & cum admissis ad publicum Vestæ in eorum *Πρυτανίῳ* cultum mulieribus solemnè maxime, qualis hæc Cereris, quæ eadem cum terra seu ἱεὴς, *Ἐπιπέρι* apud Callimachum porripa. Ut nec mittam, uti *Πρυτανίῳ* obvii apud Græcos, qui nempe *Πευτανίῳ* Ἐρίης, sicut vel ex adducto jam ante Pindari *ἑπιπέρι* Nem. xi. liquet, sacra procurarent; ita etiam existisse mulieres *Πευτανίῳ* seu *Πρυτανίῳ*, prout observo e veteri Inscriptione a Cl. Sponzio vulgata Miscellan. p. 349. in qua legitur existisse Flavianam quandam Moschi filiam, ΑΡΧΙΕΡΕΙΑΝ ΑΣΙΑΣ, ΝΑΟΥ ΤΟΥ ΕΝ ΕΦΕΣΩ ΠΡΥΤΑΝΙΝ, *Sacerdotum seu Flavianicam Asia, templi, quod est Ephesi, PRYTANIN*: ita ut de muliere Ephesini Dianæ templi, potius quam *Πρυτανίῳ* antistito hoc ibidem dici videatur. *Ἀτίλοις* autem, qua voce hic usus Callimachus, dicti Græcis οἱ ἀτίλοις, seu non initiati; quomodo apud Aristotelem Rhetor. l. 111. c. 11. de mutuo Periclis & Lamponis dicto, bis eadem vox ἀτίλοις illo sensu legitur, & sicuti contra *ἀτίλοις* vocantur apud Clementem Protrept. p. 12. sacris Cabirorum initiati. Immo hic *ἑπιπέρι* ab eodem Clemente dicta Protrept. p. 12.

ea maxime Gentilium sacra, quæ cum solemnî pompa & sumptu, præ-
nente id Athenæo l. 11. p. 40, ac abditis proinde ritibus (qualia fuerat:
hujus Deæ non Eleusinia solum, sed ea etiam, de quibus hoc Hymnus
agitur, Thesmophoria) peragi consueverunt. Equibus jam, ut opinor,
plantis eruitur loci hujus haud obuii & sequentis simul apud Callima-
chum sensus: quo nempe innuitur, ut his sacris nondum initiatæ æ-
tatem virgines seu ἀτέλειαι, usque ad urbem Prytanæon, in mediâ urbis
parte, seu ejus penitrali, ut cum Livio loquar, situm, duntaxat proce-
derent: reliquæ autem, uti mox dicetur, feminæ jam initiatæ, præter
Vestæ, primæ, ut diximus, Dearum, in eodem Prytanæo cultu, loc-
gius præeuntem, de quo hic agitur, Deæ calathum seu Cerealem hæc
pompa, & ad ejus sanum usque comitentur; ubi solemnia illius sacra
statis ritibus eadem continuo obeant. Notum enim, qua religione apud
Græcos provifum fuerit, ne fas cuiquam foret, sacris mysticis & occul-
tis, qualia dicuntur a Comico Concion. p. 829. hæc ipsa Thesmophoria,
interesse, qui, aut quæ nondum forent initiatæ. De solis autem hæc
agitur feminis, quod ab iisdem Thesmophoriis viri, uti jam vidimus
ad v. 1. hujus Hymni, forent exclusi. Et hæc ad nobilissimi hujus loci
lucem lubentius adtulimus, quod in edendo Callimacho eruditissima &
supra exemplum Tan. Fabri Filiz, sibi quæ etiam aliquid occultum ibi
recondi visum, coram mihi indicavit dignus Musæ illius σύζυγος, inge-
nio & eruditione præstantissimus Dacærius.

V. 130. Τὰς δὲ τελεσφορίας κατὰ τὰν θεῶν J. Bene quidem non expli-
candam hanc vocem τελεσφορίας, per adjectivum *iniciatus*, quod fecer-
at Frischlinus, atque ita, ut opponatur voci priori versus τὰς ἀτέλει-
σας, non *iniciatus*; sed pro ipsis τελεταίς eandem sumendam, hic vidit
H. Stephanus. Quod vero idem, & cui accessit Anna eruditissima, id
ita statuit, quo tollatur distinctio in fine prioris versus, ac dicatur τὰς
ἀτέλεισας τὰς δὲ τελεσφορίας, non continuo id concedendum putem. Id
enim tota illius loci ratio, & ipse eorundem verborum contextus, ut
quid in iis video, haud omnino postulat. Ατέλειαι enim, ut vidimus,
citra alterius vocis adjunctionem, Græcis iisdem, qui οἱ ἀίονται, hæc
iniciatus. Τελεσφορία autem eadem etiam apud Græcos, ut agnovit H.
Stephanus, quæ τελεταί, *mysteria*; prout nempe τίλη & τίλη μυστηρίων
apud Euripidem Mede. v. 1382. ac Hippolyt. v. 25. dicta vides; ac τε-
λετήρια etiam, quod jam monui, apud Clementem; & quomodo τε-
λεῖν τὰ Θεσμοφώρια, celebrare ea, de quibus hic agitur, Thesmophoria,
a Græcis Criticis ut Theocriti Enarratoribus Idyll. 1v. v. 25, dictum.
Immo quo sensu τελεσφορίαν ἐπέστησεν, de *anniverfariis* Apollinis apud
populares suos Cyrenæos festo, dixit noster Battiaades v. 78. Hym. in
Apollinē; aut quo sensu de καθεύροις, seu arcanis Samothracum factis,
ait coætaneus Callimacho Poeta, Apollonius l. 1. v. 917.

Ἀρήκεις ἀγαθήσι τελεσφορίῃσι θύμιας,

Intemperatas leges celebratum mysteriorum.

Quum ergo priori versu, quem modo explanavi, dixisset Callimachus,
e mulieribus, quæ sanctis acclamationibus Cerealis calathi processum
prose-

prosequerentur, ad urbis Prytaneum debere tantum eas pompam comitari, quæ nondum forent initiatæ; addit nunc illo, qui sequitur, & quem hic expendimus, versu, teneri verò longius Deum, & usque ad ejus templum prosequi, eas nempe, quæ per ætatem jam erant initiatæ. Quod discrimen proinde inter pompæ hujus Cerealis sequaces feminas, initiatas scilicet & non initiatas, & ex iis, ut mox addit, quæ per ætatem vel dolores partus impares erant ad omnia ejusdem solemnia adimplenda, tangit hæc & prioribus quæ jam expendimus, verbis, Callimachus;

Μίσην τὰ τῆς πόλιος Πρυτανίᾳ τὰς ἀλείψας.
Τὰς δὲ τιλοσφορίας ποτὶ τὰν θῦν ἄχεις ὁμαρτῶν;
Αἴ τινε; &c.

Cujus etiam secundi versus verba, aliter quam existimarent viri docti, & prout postulat Hellenismi simul ac sensus ratio, ita sunt connectenda, τὰς δὲ ὁμομαρτῶν τὰν θῦν ἄχεις τιλοσφορίας, illam vero (initiatas nempe, easque ut continuo sequitur, infra aut supra sexagenarias) teneri Deam prosequi, usque dum sacrum illud Cereale peregerint; eumque in finem, ad ejus fanum, quod deinceps additur, pervenerint; καὶ ὡς ποτὶ τῶν ἱκανῶν. Nempe ποτὶ ὁμαρτῶν ibi Ἀλφειῶν ob metrum familiari, Dorice pro ὁμομαρτῶν, quod alibi legitur, dictum, & solita quidem hujusmodi compositis verbis, ut præpositionum, e quibus eadem constant, rationem induant, constructione: prout vicissim ὁμομαρτῶν cum tertio casu adhibet eo loco, quem alia occasione jam attuli ad v. 94. Hym. in Delum, Plutarchus de Musica p. 1136. ἀλλὰ μὴ καὶ τῷ κατακομιζοτι ποδὶ τῆν Τίμπεϊον Δάφνην εἰς Δελφῶν ΠΑΡΟΜΑΡΤΕΙ αὐλητῆς, sed ὁ παρῶν, qui Templicam laurum Delphos deferit, comitatur subiectus. Adde opportunum ad hunc Battiadæ locum illum Orphicorum in Sileum & Satyros p. 150. ult. edit.

Θῦν Βάκχαις Λαλαῖα ΤΕΛΕΣΦΟΡΑ σιμνὰ ὁμομαρτῶν;
(quod nempe hic dicitur τιλοσφορίας ὁμομαρτῶν)

Cum Bacchantibus Lelaia sacra venanda comitans;

ubi insuper Δαῖνις τιλοσφορία, Lelaia Bacchi, ut notum, sacra solemnitas; sicut hic Δεξ τιλοσφορίας, h. e. ὁμοσφορία τιλοσφορία, Thestophoria Cereris sacra designantur. Unde etiam, si quis malit, possent eadem Battiadæ nostri in hoc versu verba ita construi, τὰς δὲ ὁμαρτῶν τιλοσφορίας ἄχεις ποτὶ τὰν θῦν, hæc autem, nempe initiatas, comitanti sacrum Cereris solemnus, usque ad Deam, seu Deam adeo: quod nempe, uti diximus, & mox etiam sequitur, καὶ ὡς ποτὶ τῶν &c. seu Δαμνιτῶν, Cereis nempe fanum: ac prout Dii aut Deæ, de eorum fanis sæpe apud Poetas dicuntur, ac unde formatæ etiam apud Græcos voces Μαρτῶν, Ηραῖον, Ἀθήναιον, Ἀργυραῖον, Ἀφροδίτειον, &c. de Matris Deum, Junonis, Minerva, Diana, Venereis &c. Templis, ac similiter Δαμνιτῶν de hujus Cereris ade; quod apud Stephanum legas in Ἀμυμονία. Haud insolita etiam apud Græcos illa constructio ἄχεις ποτὶ seu Dorice ποτὶ; & quomodo e Luciano, ἄχεις ποτὶ τὸν σκουπῶν, usque ad scopum adduxit in Thesaurο H. Stephanus, & apud Isocratem, ἄχεις ποτὶ τὸ πνεῦμα; usque ad fontem; neque vero aliter Latini, usque ad &c.

V. 131. Αἴτις ἐξήκοντα κατόνταμ &c.] Quod iterum ad consuetu Græcorum mores respicit, apud quos in pluribus publicis numeribus discrimen vulgo illius ætatis muliebris factum videas; carum nempe mulierum, quæ *sexaginta annis minores aut maiores* forent, Usudē apud Athenienses vetitum, ne mulieres *minores annis sexaginta*, seu quæ hic dicitur, ἐξήκοντα κατόνταμ, *funebrem pompam comitarentur*, aut defuncti etiam sedes subirent. Constat id ex Demosthene adv. Macartatur p. 667. γυναικῶν δὲ μὴ ἐξήκοντα ἡρῶναι εἰς τὰ τῷ δαδονῶντι, μὲν δὲ ἀκαλοθεῖν τῷ δαδονῶντι, ὅταν εἰς τὰ σήματ' ἀγῆται, ENTOX BETHLONTA ETH γεροντίας, *mulieri non licere in defuncti domo (seu potius domiciliū) ingredi & funus comitari, quando ad tumulum effertur, quæ SEXAGINTA ANNIS MINOR*, iis exceptis, quod additur quæ sunt intra consobrinās. A qua proinde lege immunes hic tradit mulieres Calpurnius, quibus etiam *minoribus annis sexaginta*, modo forent iustitiz, omnimodo comitari Cerealem pompam, & celebrare hoc sacrum licitū. Hinc quoque vetulas junioribus admixtas, eadem hæc Theophrastus videas agere apud Aristophanem in cognomine dramate. Anus vero in pompam Minervæ Panathenaiam, ac proinde sexagenarias aut sexagesimum quoque annum egressas, prodire solitas, easque rannum solemnem gestantes, e Dicoarcho notant Græci ad eundem Comicum Crimi Vesp. p. 467: ipse vero Aristophanes alibi *sexagenarias*, seu *sexaginta annis maiores*, τὰς ὑπερῆλικώτατας, a Veneris sacris arcendas monet. Concion. p. 732. sicut alibi Alexis apud Athenæum, hæc dissimilia de viris sexagenariis tradit; sed quod alterius loci. Adde, quod inani Plato de Legib. l. II. p. 667. absurdum videri, si chorus Baccho consecratus, consistet ex iis, qui ad sexagesimum usque annum pertingant, seu, ut eos ibi vocat ἐξήκοντῶν ἀδῶν, *sexagenarios censors*. Idem vero alibi, nempe Hb. v. p. 759, præcipit, ne pauciores annos, quam sexaginta natus sit, qui secundum sacras leges res divinas rite sit obiturus.

V. 132. Ἐλευθείς τέρνι χεῖρας &c.] Nempe *Lucina manus dare* hic dicitur, quæ jam partui proxima Lucinam ut ei sit propitia, invocat, seu ad eam, quod supplices solent, manus tendit, quo ut de ea Pindarus Olymp. od. vi. περιπαρτιντ' Ἐλευθεί, h. e. interprete, ut ei hæc insolitum, Horatio in Sæculari Carm. *Invoca Ilythiam experiatas*, h. e. ἀπυλόχμων, *partum accelerantem*, prout Natura universi Parens dicitur in Orphica p. 106. ult. edit. Haud aliter ac parturiens Glyceriam apud Terentiam Andr. A. III. Sc. 1. clamat,

Junce Lucina, ser opam, serua me, obsteri!

A qua rursus parturiente muliere hic distinguitur ea, quæ primis denum partus doloribus premitur, αἴτις ἐὶ ἀλγῶν, nempe, quod alibi ait idem Oppianus Cury. l. I. v. 404. λελήσεν ὑπ' ἰδῆσας τοπέδω, *partitionis doloribus percussa*, prout nempe ea *partitionis voce* usas eam in rem Plautus, Varro, alique.

V. 133. Δαῖ.] Hinc in Insær. Regillæ, Δαῖτε τίς, Δαῖτε πάλαι, *Ceres autem Nova sive Juniar, & Ceres Antiqua, seu Ceres ac Fila Proserpina*

Ierpina vel Libera, ut ibi statuit ὁ πᾶν, & prout alloquū, ut hoc ad-
 dam, a Græcis Euripidis Interpretibus dicitur ad Phœniss. v. 689. ἡ δὲ
 Δημήτηρ καὶ ἡ Γῆ καλεῖται, ἡ μὲν προεὐτέρα, ἡ δὲ νεώτερα, Ceresi autem
 Terra etiam vocatur; illa quidam Senio, hæc Junio. Haud aliter nempe
 ac ab Æschylo dictum legas Eum. v. 714. ἐὶ τοῖσι τὰ καὶ καλαιτέρῳ
 Θεοῖς, inter novos seu juniores & antiquos Deos. Unde Δῆος κόρη dicitur
 Proserpina ab Antiphane apud Athenæum l. x. p. 449. ut Δείδα
 eandem vocant Ovidius Met. l. vi. v. 114, & Ausonius Epist. iv. Ve-
 rum non animadvertit vir maximus, Cælestes Deos eas vocari, quibus
 dilecta fuerit hæc Regilla, Διὸς δὲ μὴ ἐπιφανέως, quorum istud ἔσθῳ
 & ἰδιόγραμμα, terrestri ac infera, prout eadem vulgò dicta, Proserpina,
 parum quadrat. Unde alia omnino & opportune quidem se hic offert
 Δῆος κόρη, seu *nova Ceres*, Sabina nempe Hadriani uxor jam Diva; quæ
 utroque illo *Novæ* seu *junioris Ceresis* nomine vocatur in veteri Inscriptio-
 ne, quæ existat in Cl. Sponii Miscell. p. 318. ΣΑΒΕΙΝΑΝ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΝ
 ΣΕΒΑΣΤΗΝ ΝΕΑΝ ΔΗΜΗΤΡΑ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΑΔΡΙΑΝΟΥ ΓΥ-
 ΝΑΙΚΑ, *Sabinam Reginam* (ut Græci loquebantur) seu *Augustam*,
 NOVAM CEREREM, *Imperatoris Hadriani Uxorem*. Erat autem
 Regilla uxor Herodis Attici, qui jam Hadriani temporibus floruit, &
 quam ante maritum mortuam liquet ex eadem Inscriptiōe, ubi de He-
 rodis ob ejusdem Regillæ obitum luctu agitatur; cuique Inscriptiōni præ-
 missum est ΜΑΡΚΕΛΛΟΥ nomen; qualis cum eo nomine, ut observat
 ὁ πᾶν, Consul sub Hadriano, tum in nummis Antinoi, iisdem prohi-
 de temporibus, hæud semel occurrit. Hinc itaque laus Regillæ eo ver-
 su testata, quod, eam Sabina Augusta, Hadriani conjux, quæ illud
 ΝΕΑΝ ΔΗΜΗΤΡΟΣ seu ΔΗΟΥΣ, *Novæ Ceresis* elogium tulit, & quæ
 inter DIVAS post mortem relata, dilexerit; hæud aliter ac ipsa etiam
Antiqua Ceres. Adde aliis etiam Augustis tributum fuisse idem *Novæ*
 seu *junioris Ceresis* elogium, sicuti Julæ Augusti Severi Conjugi, in
 alia veteri Inscriptiōe, quæ in Itiner. P. III. ejusdem Cl. Sponii legitur,
 ΙΟΥΛΙΑΝ ΣΕΒΑΣΤΗΝ ΕΣΤΙΑΝ ΝΕΑΝ ΔΗΜΗΤΡΑ, *Julian Augustam*
Vesant, Novam Ceresem. Immo hæud aliter ac ipsa Faustina M. Aurelii
 conjux, ἑμπενα Μᾶτερ, *secunda mater*, seu *Ceres*, quod non animadvertit
 ibidem ὁ πᾶν & jam ante indicavi ad v. 2, vocatur in eadem Regillæ In-
 scriptiōe; quæ nempe cum Herodæ marito ad eam M. Aurelii tempora vixit
 superstes, & eo imperante fato demum est functa. Ut vero Δῆος, sicut
 hoc Callimachi loco, dicta a Græcis Ceres, ac unde τῆ Διὸς ἐπιφανία,
 aliud nempe ejusdem Deæ festum, vocantur a Theocrisτο Idyll. vii.
 v. 3: ita etiam quandoque dicta eadem a Latinis *Diæ*. De ea enim in-
 telligo, quod in Inscriptiōibus Fratrum Arvalium legitur apud Grutæ-
 rum cxx. & cxxi. SACRIFICIUM DEÆ DIÆ, aut SACRUM vel
 SOLEMNE DEÆ DIÆ; & similiter in Miscell. Cl. Sponii p. 5. SA-
 CRUM IN DICTUM DEÆ DIÆ, nempe ab illis *Arvorum Sacerdotibus*,
 ut eos vocat Plinius l. xviii. c. 11. seu qui *sacra*, juxta Varrō-
 nem lib. iv; *publica faciunt, ut fruges ferant arva*, inde etiam, ut ex
 eodem Plinio & Gellio præterea constat lib. vi. c. vii, *spicem botanæ*.

folito Cereris insigni, redimiti; immo in quorum sacris iustrationibus seu Ambarvalibus, & spicis tempora-cingere Ceres a Tibullo dicitur l. 11. El. 1. & a Marone Georg. l. 1. v. 43.

Κυνεῖα τῆσι Κερερῶσι πύβος ἀγροστίς ἀδοράτ;

seu *Diam*, h. e. Δηῶ, in adductis modo illorum Fratrum Arvalium Inscriptionibus. Huic *Dia* vero seu *Cereri* & filix *Proserpinæ*, promiscuz ferme, ut hoc addam, apud Auctores & in aliis antiquis monumentis, appellationes, sicut *Σαρτερας*, de qua mox ad v. 135, *Δισμοφόρου*, pro ut *Δισμοφόροι* Θεῶσι eadem mater & filia seu *Δισμοφόρα* dicuntur ab Aristophane in cognomine dramate p. 782. & 783, ac a Proclo, ubi de Platone ait in ejus Theolog. p. 267. τὰς Δισμοφόρους Θεῶσι ἀνυμνοῦν, *legiferas Deas celebrans*; & quomodo insuper vel *πυρφόροι Θεῶσι*, *sedifera Dea* apud Euripidem dicuntur Phoen. v. 699, aut *μεγάλων Θεῶν* seu *μεγάλων Θεῶν* nominibus, & qua de re jam supra ad v. 121, eadem apud Messenios & Arcadas cultæ. Hinc etiam *Ἀζησία Ceres* dicta juxta Hesychium, & *Proserpina* juxta Didymum apud Zenobium c. 17. Prov. xx. quod proinde non debuit viro crudito ad Hesychium negotium facessere. Immo ambigua nonnunquam Cereris & Proserpinæ signa; unde Pausanias de tripodibus dicatis Apollini Amyclæo, unum ait existisse; cui insisteret signum *Cereris vel Proserpinæ*, κέρως δὲ ἢ Δάματρός l. 17. p. 242, & quod fide etiam veterum ac insignium nummorum liceret hic comprobare. Alioquin *διάνυμοι Θεῶσι*, *binomines Dea* ab Euripide vocantur Phoen. v. 689.

V. 134. *καὶ ὡς περὶ τὸν ἱκάρου*] Vera omnino, quam tradit H. Stephanus, & bene suo probavit calculo Anna eruditissima, hujus loci expositio; immo cui jam Græci præixerat Enarratoris glossa ad verba superioris versus, *ταῖσι δὲ Δηῶ*, nempe *ταῖσι ἰλθύσαισι καὶ μὴ ἰλθύσαισι, ἴσον μισθὸν δύναι, venientibus & non venientibus* (ad templum nempe) *Ceres aequalem dabit mercedem*. Quæ etiam, ut priora Poetæ verba, de mulieribus jam parturientibus, aut quæ primi partus doloribus seu torminibus adficiuntur, abunde adstruunt; quod nempe haud iis liceret ad templum usque pompam illam Cerealem proficui, ibique statim & solemnia Deæ sacra adimplere.

V. 135. *σαῖα πόλις ἐὶ θ' ὁμοιοῖα*] Haud aliter nempe ac in Hymno illo trium versuum in hanc Cererem Homericæ vel Homeridæ alicujus legitur,

Χαῖρε Θεά, ἧ τὴν δὲ ΣΑΩ ΠΟΛΙΝ,

Salve, o Dea; hanc autem URBEM SERVA.

Σάρτερα quippe juxta filiam Proserpinam dicta eadem Ceres, cum alibi, tum in veteri Apameæ nummo Gazzæ Medicæ, ac proinde, a qua hoc præcipuum ac salutare beneficium populares femine, *urbis* seu civium inter se *concordiam*, hic a Dea flagitant, nempe juxta illud Tullii de Amicitia cap. VII. *quanta vis amicitia CONCORDIÆQUE?* mox, *qua tam firma CIVITAS est, qua non odiis atque dissidiis funditus possit overi*. Cujus etiam *concordiæ* eo major ratio habenda hic fuit, si de Cereali festo, non Alexandriæ, ut ab initio hujus Hymni statuit Græ-

cus Poetz Enarrator, neque vero absouum ibi credidimus, sed Argis, aut in alia urbe Peloponnesi celebrato agitur; in quibus nempe oppidis sicut in aliis etiam Asiae minoris & Graecae originis civitatibus, crebrae occurrant & fatales ferme *saluti* eorum locorum, popularium nempe inter se aut cum Receptoribus, dissensiones. Unde inscripta subinde in antiquis nummis, & ita publico aere ad perennem ejus rei memoriam signata, unius urbis, Senatus nempe & populi qui antea, uti Romae etiam libera adhuc Republ. haud semel contigit, ab invicem dissenferant, ΟΜΟΝΟΙΑ. Hinc priscus Nicomediae nummus cum epigrapha ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑΣ ΟΜΟΝΟΙΑ supra ΒΟΥΛΗ, infra ΔΗΜΟΣ, *Nicomedia Concordia, Senatus, Populus*. Sic ΟΜΟΝΟΙΑ ΜΥΤΙΑΗΝΑΙΟΝ, *Concordia Mytilenaeorum*, in praeclearo nummo, quem jam vulgavit his olim studiis florentissimus P. Seguinus in Select. Num. & exitat hodie in Gaza Gallorum Regia. Plures quidem, ut antiquariis notum, suppeditat eadem vetus nummorum supellex; variarum inter se urbium, non vicinarum solum aut unius gentis, ut *Mileti & Ephesi; Ephesi & Pergami, Smyrna & Laodicea*, quae nempe Proconsularis Asiae &c. sed disitarum etiam & alterius Provinciae ut *Ephesi ac Athenarum; Smyrna & Lacedaemonia, Mileti & Amisi* &c. ΟΜΟΝΟΙΑΣ exempla. Cujusmodi etiam, ut obiter hoc addam, exhibent alii veteres nummi, in quibus inscr. ΟΜΟΝΟΙΑ ΕΦΕΣΙΩΝ Κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ, *Concordia Ephesiorum & Alexandrinorum*; sed cui haud abfimilem Gordiani nummum, quamquam cum alio typo, tauro nempe, a Trifano vulgatum cum inscr. ΕΦΕΣΙΩΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ, vir ingenio ac eruditione magnus, de *Alexandria in Troade* debere intelligi male statuit in Observationibus ad Catullum p. 207. *Alexandria* etiam *Aegyptios* ibidem designari, abunde arguat Serapidis aut Isis icones in similibus, seu qui eandem Inscriptionem praefereunt, & qualem modo indicavi, nummis, una cum Diana Ephesina, tutelariibus utriusque urbis numinibus, insculptae. Neque etiam Hippotaurus, seu ex equo & tauro, quod idem vir doctissimus censuit, compositum monstrum in eodem nummo signatur, sed taurus; nec ille proinde ejusmodi seu ΟΜΟΝΟΙΑΣ, quam exhibet adducta a me alterius nummi inscriptio, inter utramque, *Ephesum & Alexandria* scilicet *Troadis*, Symbolum: & quidem, quod per *equum*, eadem *Alexandria Troas*; per *taurum* verò designetur in eodem nummo Diana Ταυροπέλας. *Cervus* enim non *taurus*, vulgo *Ephesi*, seu Dianae Ephesiae, illiusque non Ταυροπέλας, cujus alibi, quod ante vidimus ad v. 174. Hymni in Dianam, erat cultus; sed *Ελαφείας* vel *Ελαφροπέλας*, obvium in antiquis illius urbis nummis, insigne. Accedit, quod in iis, quos haecenus versarunt Antiquarii & cujusmodi saepius vidimus in illustribus Cimeliariis, quaeque sub Imperatoribus percussi, illius nempe *Alexandria Troadis* nummis, nusquam solo ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ nomine; immo nec Graece, sed Latine; Romana quippe Colonia, iidem sunt vulgo inscripti; ac inde perpetuo cum adjuncto in iis *Colonia* nomine, & crebrius quidem cum solo *Troadis*, ac sine addita *Alexandria* appellatione, nempe COL.

AUG. TROA. vel TROAD. Colonia Augusta Troadenſis; in nonnullis COL. ALEX. aut ALEXAND. TROA. Colonia Alexandri Troas, ac in uno forte vel altero ſine Troadis nomine, ſed cum ſolito cæteroquin appellationibus COL. ALEXAND. AUG. aut qualem oia protuli Diſſ. de Num. p. 776. COL. AUR. ANTONINIANA ALEX. Colonia Aurelia Antoniniana Auguſta. Quorum etiam abunde fidem facit luculentum de nummis Coloniaſum Imperii Romani opus, & Cl. & in hoc ſtudiorum genere exercitatiffimo Vſillantiſſimo haud ita pridem editum. Haud aliter nempe ac apud Auctores, qui de ea urbe agunt, non Livium ſolum aut Strabonem, & cujus Interpretis ea in ſe cetera alibi notaviſſimus, ſed Galenum quoque legas de Simpl. Medicam. Facult. l. ix. c. 11. *Αλεξάνδρου Τρωάδα*, aut *διουταξά Τρωάδα*, ut apud Philoſtratum de Vit. Soph. l. 11. in Herode, *ἰδίη δὲ τῆς Τρωάδα* &c. ac ſimiliter in libris Digefſtorum l. vii. D. de Cenſib. *Juris Italici ſunt Τρωάς, Βυζαντιόν, Τροάς, Βερύται* &c. ac Pauli l. viii. ibidem, in Provincia *Alſa quæ ſunt Juris Italici Τροάς* &c. Parimon. Quibus addæ nummum, quem depiſtum vidimus in pulcherrimis ſcheatis optimi & eximii Morelli noſtri, ΤΡΟΑΔΕΩΝ ΕΜΠΝΑΙΩΝ ΟΜΟΝΟΙΑ. Troadenſium Smyrnaeorum Concordia. Adde, quod *Επλεθίων* & *Αλεξανδρινόν* in Ægypto, ut præcipui utriuſque ac nobiliſſimi in Romano orbe temporis, ærebris proinde ac affiduis invicem commerciis ſeu commerciis frequentati, haud miſæ utique vel inſolens contingat ſignata in ejuſmodi nummis, quos ante adduximus, ΟΜΟΝΟΙΑ, quæ in aliis haud minori terrarum ſpatio diſſiterum urbium nummis iridem legitur. Sed hæc præter inſtitutum, quamquam oblata nec quaſita ejuſ rei occaſione, nec alieno cæteroquin loco, adtigimus. Unum tamen addæ, quod ad illuſtrandum hunc Callimachi locum, quo Cæcerea invocatur, ut *urbem in concordia ſerveat*, *τρωάδα ἑὴν πάλαι ἐὶ δ' ὀφραναίη* proprius reſpicit; ſacrata nempe Cereri apud Romanos eorum bona, qui Tribunos plebis, publicæ quaſi libertatis & concordie adſectores, violaverant, aut vero, cohibuiſſent, ne eidem legem ferrent ad populum; prout id tradit Dionyſius Antiqu. l. vi. p. 410. & l. x. p. 477. Adde nihil magis ad ſtabilem urbem ſeu populicam Rectoribus concordiaque, conferre, quam ubi *Cerealia* dona ſeu fruges ac alimenta illi aſſatim ſuppreſſat.

V. 136. *Ἐν τ' ἰνυπαιεῖα*] Qua voce tranquillus ac proſperus urbis ac civium ſtatus debet hic intelligi, prout apud Sophoclem de Thebis dicitur Oedip. Col. v. 643,

Καὶ ταῖσι θεοῖσι ἐν τῇ οὔτ' ἰνυπαιεῖα.

Ac ſi nunc Thebanis res ſunt tranquilla ac proſperæ;

Sicut in Ajace v. 723. *λαοὶν ἰνυπαιεῖα* φαίη, quod ante vidimus ad ſuperiorem verſ. 123. *de die lata ac ſerena* ab eo dicitur. Exiſtat vero haud præteritendus hic Philonis locus de Vit. Contempl. p. 893. ubi de Eſſenia agens, qui bis unoquoque die precari ſolereat, ſub auroram nempe & vespertinam, addit, *ἀλλ' ἢ πρὸ ἀνιούσης Ἑήμεριαν εὐαχέουρας, τὴν ὄρας Ἑήμεριαν*. *ἄντις ἡραὶ τῆς ἀφροῦρας ἑὴν τὰν θύραν, ἡμῶν μόνων* accu-

accurate reddit ibi Interpres; doctissimus autem Petavius in Miscell. Exercit. Juliano ab eo vulgato additis cap. 1, ubi eum locum adducit, eadem verba *ἰνυμερίας αἰτημένοι τὴν ὄρτως ἰνυμερίας*, vertit, *veram faustis diei faustitatem postulantes*, ut nempe, quod subdit ibidem, prior ibi *ἰνυμερία felicem diei cursum*, posterior, *faustitatem ac felicitatem absolute significet*. Idem vero in Appendice ad Notas in Synesium cap. 1. eruditissimi Jo. Croy, qui alienum illud a mente Philonis in Specimine Conjectur. & Observ. p. 111. crediderat, aliam eorundem verborum expositionem refert; ut nempe illud genitivum *ἰνυμερίας* usurpetur *ἰνυμερίας*, ac subaudiatur *ἰνυμερίας*. Quod ibi redarguit, & alienum vicissim ab eo Philonis loco contendit Petavius, & si quid in iis verbis mutandum, pro *ἰνυμερίας* malit legi, *ἰνυμερίαν* in accusandi casu, hoc sensu nempe, *ἰνυμερίας αἰτημένοι, τὴν ὄρτως ἰνυμερίαν, felicitatem postulantes*, *veram*, inquam, *felicitatem*, & quæ qualis sit aperit ibidem Philo. Quamquam nihil ibi mutandum censent, ac potiorum ducam, & illi loco maxime congruam, priorem, quam idem Petavius adtulerat, eorundem verborum expositionem, ut nempe ibi dicat Philo, *Ἐσθως vel Ἐσθως*, qui, quod præcesserat, unoquoque die sub auroram ac vespertam precari erant soliti, oriente quidem sole, *veram illam late sive fausta diei felicitatem* (*ἰνυμερίας τὴν ὄρτως ἰνυμερίαν*) continuo petiisse, plenam scilicet ac celestem mentis lucem, quod nempe ibi ait, uti jam vidimus, Philo, *φάρως ἕρμαιν τὴν ἁγίαν ἀντὶν ἀπαλαύσαι, νικητικῆς, καὶ ἰσχυρῆς πνεύσεως ἐκείνης ἰσχυρῆς ἰσχυρῆς*. Atque ita priori *ἰνυμερίας* voce, & propria quidem ac nativa ejusdem significatione, denotari id quod paullo ante a Sophocle dictum vidimus, *λευκὸν ἰνυμερίας φάος*, *ἰσχυρῆς ἰσχυρῆς*, posteriori autem dicatur *felicitas* in genere, prout ab aliis eadem vox subinde sumitur, & inde apud Hesychium, *ἰνυμερία, ἰνυμερίας*, aut sicut hoc ipso apud Callimachum loco, hæud male ab Interprete redditur. Quomodo etiam *ἰνυμερίας* pro *felicitate* seu *prosperitate* adhibuit hæud semel Chrysostomus, ut cum alibi sæpius, tum Serm. 1. in Lazarum pag. 227. & 230. & Serm. 17. in eundem pag. 250, T. v. edit. Savill. *πρωτὸς δὲ τῶν μαρτύρων ἀπὸ τῆς ἰνυμερίας λαλαύει, διὰ τὴν ἰνυμερίαν αὐτῆς καὶ σκολοῦσι οὐκ ὀρθῶς ἡλικίαν ἡλικίαν*. Sic Josephus Agg. l. xv. c. 2. *τῆς ἰνυμερίας διαγνώσεως, φάος παρατάσσει* *prosperos successus*; alibi autem eodem sensu de Herode ab initio capitis 14. ejusdem libri, *πλεῖστον ἐπὶ ταῖς ἰνυμερίαις ἡλικίαν φασί, πλεῖστον* *prosperis illius successibus* *diagnos*, prout eandem vocem *ἰνυμερίας* apud Polybium de *felicitatibus* *successu*, alii jam observarunt. Hinc *ἰνυμερίας* non solum pro *felicitate* *prosperitate*, ut in adducto supra apud Sophoclem loco, ac apud eundem Chrysostomum Serm. 7. in Lazarum p. 230. T. v. dicitur: sed nominatim pro *plausu* in theatris aut pro publica populi concione *facta* ac *celebrata* a Græcis dictum, ut ad Athenæum l. vi. c. xii. vidit jam a *πλάσι*, & docet, ut hoc addam Hellenismi Theauris aliisque promptuariis intactum, hæud uno loco Plutarchus, sicut in Alexandro p. 68a. *ἰνυμερίας δὲ τῆς Σιάνθου ἰνυμερίας ἐπὶ τῆς ἰνυμερίας, ἰνυμερίας ἰνυμερίας* in *plausu* *facta*, ac in Catone p. 78a. ubi

ubi a Favonio ædili ludos in theatro edente, ad spectantem eos Catonem dictum refertur, καὶ δίδου τοῖς ἠντιμεροῖσι τὸν τιμῶν, ἔσθαι, καὶ οἱ πλεονάζουσιν ἠντιμεροῖσι, ἵνα δέξιναι τὸν ἄξιον ἠντιμεροῖσι, ἵνα δέξιναι τὸν ἄξιον ἠντιμεροῖσι, ἵνα δέξιναι τὸν ἄξιον ἠντιμεροῖσι. Adde locum ejusdem Auctoris in Demosthene p. 846. ἠντιμεροῖσι διὰ Καλλιφράτου καὶ Δημομαδίου ὑπερφανῆς, quibus insignem plebs tulisset Callistratus, ac in summa esset admiratione, post orationem de Oropo, & cujus judicii summa erat expectatio, in publica Atheniensium concione habitam. Hinc quoque παρασημασιόταται, vincti seu offuscari alterius splendore aut gloria, prout ea voce usus Philo in Flaccum p. 969. ubi Agrippæ Judæorum Regis a Cajo declarati in Ægyptum profectionem debuisse ab eo declinari, obtundunt ad Flaccum Præsidem ejus familiares, ἵνα μὴ παρασημασιόταται ὁ τῆς χάρας ἠντιμεροῖσι ἀδελφῶν, ne adventus Regis Agrippæ splendore offusis regionis Præfæti gloriæ obscuraretur.

V. 134. ἀγροῖσι νόστιμα πάντα] Haud male Interpretes Frischlinus & Vulcanius, νόστιμα per maturo hic reddunt, ubi de fructibus aliisque terræ proventibus agitur; idque juxta Hesychii glossam, νόστιμα, ἀγροῖσι; καὶ τὰ ἠντιμεροῖσι, ac prout apud Maronem legitur Georg. lib. 1. V. 347.

Et Coram clamore vocant in ecclesia; neque ante

Falcom MATURIS quisquam supponas ARISTIS.

Adde, quod Νόστιμα & ἠντιμεροῖσι dictus etiam fuerit Θεὸς Ἐπιμόλιος Μολαῖσι Deus, molitorum nempe Inspector, ac efficiens ut farinæ mensura foret plena; ut ita νόστιμα idem esset, quod Doribus ἠντιμεροῖσι, prout hæc e Tryphone refert Athenæus l. xiv. p. 618. ac inde, & e veteri insuper Lexico Rhetorico, Eustathius p. 1383. ac alibi, & unde factum sit τὸ νόστιμα. Athenæus vero rursus l. x. p. 416. Cereris ἠντιμεροῖσι ἠντιμεροῖσι, seu Farinacea Deæ signum apud Siculos existisse memorat. Ita vero νόστιμα cum pro maturo, tum pro secundo ac salubri etiam dictum videas, ut apud Josephum Αλωρ. l. 1. c. 17. ubi de fonte ait Hierichuntis, quem ex insalubri & summo noxio, saluberrimum deinceps effecerit Propheta Elifæus; idemque fons imposterum, ut addit Josephus, tam irrigandi vim habuerit, ut si adtigerit modo terram, νοστιμώταται εἶναι τῶν μύχων πῆρ κροισίοντων, salubrius seu majoris fecunditatis esse. (non ut hic vetas ac recens Interpretes, sapidius) fuerit, aquis ad satisfactionem permanentibus. Adeo, ut eandem vocem νόστιμα haud male per τὸ σωτήριο, reddiderit quoque doctissimus Glossographorum Hesychius.

V. 137. Φέρει βόας, φέρει μῶλα] Florentis locus, quem tangit hic Anna præstantissima, existat in Notis ad Comici Lyfistram pag. 870. Idem vero jam ante Vulcanio visum fuerat ad hæc Poætæ nostri verba; ut nempe, quo constaret versus, φέρει pro φέρει in postremis his Poætæ verbis, φέρει μῶλα, legeretur. Quod vero contra vetera exemplaria in utroque Poætæ nostri loco φέρει pro φέρει ab acutiore & recentibus profodiceis invecum idem ibi adserit eruditissimus Florens, vellem ut luculentius id evicisset. Neque enim aliter, quam hic in editis, exhibent

bent omnes hujus Poetæ, ut agnoscit ipse Vulcanius, editiones; neque in ea, quæ cum Frischlini versione ac adnotatis ab H. Stephano prodit, & in qua variz lectiones e scriptis codicibus sunt ad marginem notatæ, ulla occurrit, quæ *φίσι* pro *φίσις*, in iisdem libris existare doceat; aut vero ulla etiam, cujus mentio in notis ab eodem H. Stephano, ut alioquin in iisdem solet, facta legitur. Unde librorum potius hic veterum, Scriptorum nempe in adhibenda voce *φίσις* consensum, ex illa omnium & antiquissimarum etiam hujus Poetæ editionum conspiratione licet æstimare. Opportunior quoque hic verbi *φίσις*, ubi agit de *pecoribus*, quam *φίσιον* usus. Quod vero in secunda illo *φίσις* prima corripitur syllaba, quæ in priori, ut & in sequenti versu, *φίσις* & *εργον* producitur, id exemplis utique, quod vere monet Anna præstantissima, non caret. Obvia quidem illa in veterum Græcorum, ut de Tragicis etiam antiquis aliisque Poetis fiteam, Epigrammatis; ut sit nempe anceps prima syllaba in vocibus *τίσιον*, *τασιον*, *τίχτι*, *ἔκτι*, ac similibus; unde vocem *ἄριστον* (ut hic positum secundo loco *φίσις*) corripere videas in hoc dimidiato Critagoræ pentametro Anth. l. vii. Ep. CLXXI. *ἄχ' ἄριστον, ἀλλὰ νέστον*, idque juxta tralutitium notumque primis Hellenismi tyronibus mutæ ante liquidam privilegium. Quibus consona correptæ itidem secundæ syllabæ in *ἀργοντις*, ac similiter in *ἰσθηταις* apud Orpheum seu Onomacritum (ut jam ibi advertit post H. Stephanum nuperus ac eruditus ejus editor) Argon. v. 6. *Ἡρώων Μήσους ἰσθηταις* &c. ac præterea cum in voce *ἰσθηταις* vers. 67. cujus media syllaba pro more alibi apud eum producitur v. 276. &c. tum in voce *ἀργοναυτικόν*, cujus secundæ syllaba itidem corripitur v. 1134. illius Poematis. Idem vero in aliis etiam vocibus, præterquam ubi muta ante liquidam posita, apud veteres Poetas subinde locum habuisse, vel nota (ne Grammaticis hisce triçis longius immerer) aut Hesiodi in *ἄραλασσον* Erg. v. 20. aut Homeri in voce *Ἀργοντις*, ac itidem in iis, de quibus modo Argonauticis, v. 32. *Ἔρως ἔ' Ἀργοντις*, & v. 43. *Ἡδ' ἄσος Ἀργοντις* &c. exempla satis utique comprobant. Ne propiori adhuc id adstruam, petito ex iisdem Argonauticis exemplo, gemino scilicet litteræ *ε* ante mutam correptæ; ut hic in voce *φίσις* ita in media syllaba vocis *ἀραγρός*, prout in Aldina illius Poematis, quam possideo, editione legebatur, v. 86.

Παρθένος ἀραγρός ἰσθηταίον ἠρώων

pro quo in Stephaniana, ac inde in postrema editione horum Argonauticorum, *ἀραγρός* legas; sicuti etiam vers. 261. quamquam *ἀραγρός* occurrat jam ante vers. 35. & *ἀραγρός* v. 113. ac familiaris sit alioquin uti modo etiam vidimus, in voce *ἰσθηταις* & *ἰσθηταις*, illi Auctori ancipitum id genus syllabarum usus. Haud mirum proinde vel insolitum in hac voce *φίσις*; idem obtinere, ut prior ejus syllaba sit hic itidem anceps, brevis nempe & longa, *φίσις βίας*, *φίσις μάλα*, sicuti alioquin eadem littera *ε* apud Græcos læpè etiam, ut in *εὐκλείδης*, *εὐκλείδης*, *εὐκλείδης*; *δρυφάσις*, *δρυφάσις* &c. de quibus Grammatici, Quibus addere liceat hanc Eustathii glossam p. 1488. ad initium v. 127.

{ A a 5 }

Odyss.

Odyss. Δ. Ἀργυπλίης ὄθι πλείητα &c. nempe correptam ibi in Ἀργυπλίης secundam syllabam, cum ob metrum, tum ob ἀόριστα τῶν μετα ἢ ἀφῆται δύο ψιλῶν συμφωνῶν ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΠΑΛΑΙΟΥΣ, infirmitatem restitutam post litteram ἢ, ἀναγνῶσκοντες consonantiᾶν, SECUNDUM ANTIQUOS, ut quæ adduxi etiam paullo ante in eadem voce Ἀργυπλίης, e veteris Poetæ Argonauticis, exempla ostendunt. Sed de pro-fodiciis hisce notationibus plus satis; & quidem ob contrariam eruditiorum Florentis & Vulcanii de hoc Callimachi loco, uti paullo antevidimus, sententiam. Ceresi autem armentorum etiam seu boum & ovium curam vel partem hic commendat Callimachus; quomodo nempe ἐκείνητι γὰρ, οὐκία παρσεύς, seu aleus sexta, Rhea live Ceres apud Sophoclem dicta, Philoctet. vers. 396, & juxta illud Poetæ ab iunctis Georgicorum,

quæ cura BOUM, qui cultus habendi

sit PECORIS.

Ut hic mittam id, quod de eadem Dea ait Ovidius Fast. lib. II. vers. 403.

Illæ jugo tauros collum præbere coegit.

Hic tauro etiam utraque manu faces tenentem inequitare videas Ceresem, in veteri Macedonum nummo apud Goltzium, & quem antea etiam versavi, cum inscr. ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΠΡΩΤΗΣ, Macedonia prima.

Oves autem quod spectat, neque easum curam a Cere hie alienam putat Callimachus; cui etiam Deæ Μυλαφόρη seu Ovisfera templum Nylææ, Megarensium navali, exstructum tradit Pausanias l. I. p. 82. Adde, quod Pales Pastorum Dea, & quam de ovium partem acurus invocat Poeta, præclari operis l. III. v. 293.

Nunc veneranda Pales, magna una oxe sumendum,

incipiens, stabulis edica in vallibus herbam.

Carpere oves, dum max frondosa reducitur ætas;

quod et Pales, inquam, eadem cum Vesta aut Mater Deum seu Rhea vel Ops, ac proinde etiam Cereus, habita dicatur a Servio ad v. I. l. III. Georg.

Quibus adde illud Philonis de vita Contempl. p. 890. quod terra

scm-

OBSERVATIONES IN HYMNUM IN CERER. 747

nempe dicta sit Δημήτηρ (Ceres) καὶ ὄσον μύθη εἶναι δακτύλιῶν φυτόν τι ἐπὶ ΣΩΝ, quod majus videtur omnium stirpium ET ANIMALIUM. Adde illud Valerii Flacci l. III. v. 5, *da Cererem locumque PECUS.*

Ibid. *Φῆρ εἶχον, αἶσι θεοισμῶν*] Hinc quod antea vidimus ad v. 21 *εργαστῆρι & πολυεχον* invocata in Orphicis, & apud Theocritum, eadem Ceres. Ἀρμαία vero ob θεοισμῶν seu *messen*a Troezeniis dicta, mixta Didymum apud Zenobium; ac undè illud proverbium ab eo Cant. 17. 20. & a Suida etiam memoratum, ἡ Ἀρμαία (non ut apud Zenobium perperam Ἀρμαία) τὴν Ἀζασίαν μαθήλας, Ἀμαα, seu *messis* Dea ad *Azisiam* accessit. Hinc eadem Dea seu *Agro* paullo ante dicta, ἀμύνασθαι seu *falce* segentes *metens*, Titanas docuisse in Insula Corcyra, *Δερπῶν* inde appellata, dicitur ab Apollonio l. 17. v. 988.

*Ἄφρ. ἢ καί τις ἐν δὲ κατὰ ἱεράτατο γαίῃ.
Τιτῆας δὲ ἰδὼν εἶχον ὄμικρον ἀμύνασθαι.
Ἄφρ Cereris alim̄ ibi ἐν ἡα ἱερα ἀμύνασθαι.
Τιτῆας ἀμύνασθαι ἰδὼν segentes succidat;*

& quomodo ceteroquin ἄλλοι ὄμικρον εἶχον, *Cerereis aliam ariston*, dixit similiter Lycophron v. 121; alibi autem idem hic Callimachus apud Etymologum in voce *Φερῶν*, nempe *μῆλας δὲ σφίσιον ὄμικρον ἱερα*, ac ut additur, *Δημητρίῳ δαλοῦσι*, cura autem illis est *alium opus Cereris*. Quo loco proinde haud praeteriri debet veterum Apollonii Enarratorum ad dictum paullo ante locum *εἶχον ὄμικρον*, glossa, *Κορυθαίος δὲ τις τὸν πλείστον ἐν ἰουδαίῳ, ὄμικρον καλῶσι*, *Cyrenaei autem* (qualis noster Battiaades) *nonnulli divitem & felicem ὄμικρον vocant*. Iis vero consona, quae hic itidem ad Cererem dicuntur, *Φῆρ εἶχον, οἶσι θεοισμῶν, fer spicam, fer messen*, nempe juxta illud Tibulli l. II. Eleg. 1.

Nec seges eludat messen fallacibus herbis,

Unde etiam non ante arationem solum ac sationem frugum vota Cereri, ut ex Hesiodo observat Plutarchus de Superst. p. 169. ab agricola nuncupanda, sed etiam ante *messen* seu *θεοισμῶν*, & paratis messoribus, ut apud Maronem praecipitur, versibus paullo satè adductis ad v. 134. e Georg. l. 1. v. 348. *Neque ante falcem maturis &c.* Unde post comportatas etiam fruges, ut ea de re Graeci Grammatici, ac ipse, & de quo loco jam ante ad v. 20. Aristoteles ad Nicom. l. VIII. c. IX. *μὲν τὰς τῶν κατὰ τὴν σπυρομυθίαν*, celebrata apud Graecos, ob Cerealia nempe illa munera. *Φαλακίαν*, de quibus exstat vestigium, ut notum Syracusani yatis Idyllium. Quo referri etiam debet illud Ovidii Fast. l. II. v. 119.

Farra tamen veloxes jaciebant, farra METEBANT,
Frugum CERERI farra resosa dabant;

& quibus insuper verbis, nempe *farra jaciebant*, firmari posset illa vocis *Ceres*, quali ab Hebraica *צֶרֶא* *geras* aut *gore*, h. e. *ejicere*, a frugibus nempe ejactis, tradita a nonnullis origo. Immo unde Ceres non de *segate* solum, quod valde triviale, & quidem, quum demetitur, *μεθιζουσα* *Ceres* aut *flava Ceres*, a Poetis haud semel dicta; sed de quavis alimento, & quidem e feris etiam carnisosis, prout Achilles de se ait

ait apud Statium Achill. l. II. v. 386. *Hac mihi prima Ceres, leonum nempe*, quod præcefferat, viscera, quibus ille vescobatur, seu *semitianorum modulla*. Sic apud Valerium Flaccum l. II. v. 69, de epulantibus Argonautis, *Cereris sua munera fessas Restituunt vires*; ac præterea loco jam in fine superioris notæ ad priora hujus apud Callimachum versus verba, *das Cererem lectumque pecore*, ovinas nempe carnes ad comedendum, ac stragula.

V. 138. *Φίρσι καὶ ἰερῶν*] Ita de Baccho, cui eadem cum Cerere communia dixerat ante vers. 71. hujus Hymni, ait Euripides Bacch. v. 419.

Φιλῖ δ' ἀλλιοδότεραν Εἰρήνην, κυροτρόφος Θεῶν,

Amas vero divitiarum datricem Pacem, juvenum altricem Deam; sicut ab Hesiodo eadem Pax *κυροτρόφος* itidem dicitur, & quod Ceres seu Telluris fuit quoque, ut ante vidimus, epitheton. Immo unde notabiles veteres nummi, in quibus eadem *εἰρήνη* seu *pax* opportune ad hunc locum, sub vulgaribus *Cereris* symbolis depingitur; mulieris nempe cum duabus spicis ex ejus gremio surgentibus, & cum corona insuper spicea; sicuti in sequenti Agrippinæ Claudii conjugis nummo, cum inscr. EIPHNH L. IB. *Pax Anno XII*; ac prout in alio Titi nummo eadem spicæ dextra, sinistra caduceum tenet, cum ead. inscr. EIPHNH.

Ad eisdem nummos, quales jam vulgarunt præclare de hujus eruditæ vetustatis memoria meriti Tristanus, & amicissimus Patinus, ex ille, & quod a Frischlino jam ante factum ad hunc locum, ex Orphicis & Ovidii Fastis commode adtulit, quæ *pax lævæ Ceresem*, illamque ut Cerealiæ munerum largitricem prædicant. Immo ad quas EIPHNH seu *Pacis* icones respexisse videas Tibullum noto versu, lib. I. Eleg. x.

At nobis PAX alma veni, SPICAMQUE sereto.

Hinc *Εἰρήνη βαθύπλευτος*, seu *Pax immensus largiens divitias*, ab Aristophane in Agricolis, uti jam ab Euripide in Ctesiphonte, deperditis dramatibus, dicta legitur apud Stobæum Serm. l. IV. p. 367. Immo prout hujus *Εἰρήνης πλῆθος* in sinu ferentis simulacrum existare apud Athenien-

tes

Les tradit Pausanias l. ix. p. 566, de quo in Atticis dixerat p. 13. Εἰρήνη, Φέρουσα Πλάτωνια παιῖδα, Pax ferens Plutonium infantem; quod nempe Plutonium, seu divitiarum numen, idem cum Plutone apud Atticos habetur: unde promiscue ΠΛΟΥΤΩ & ΠΛΑΤΩ in Comici dramate dicitur, ut pag. 76.

Μετὰ τῆτο τῷ Πλάτωνι παρικαθίζετο,

Post hac Plutoni adsedit;

ubi eruditi Critici, ΤΟΝ ΠΛΟΥΤΩΝ ἔτα λέγουσι, καὶ ἐπιότως τὸν αὐτὸν ΤΩ ΠΛΟΥΤΩΝΙ τὸν Ἄδην νομίζουσι καὶ ἢ Ησιόδου φησιν, "Εὐχνοῦται δὲ Διὶ χθονίῳ, ΔΗΜΗΤΕΡΙ ὁ ἀγῆ, PLUTUM ita vocant (nempe Platonem) & merito quidem eundem cum PLUTONE statuant: unde etiam ait Hesiodus invocandus est Juppiter terrestris, & casta CERES. Quo proinde respicit idem Comicus in verbis, qui apud Stobæum existant, & in Excerpt. τῷ πᾶν Grotii p. 499.

Καὶ μὴν, πόθεν ΠΛΟΥΤΩΝ αἰνῶνομάζετο,

Et non βέλτιον ἔλαχον,

Et quidem unde PLUTO fuisset dicitur,

Nisi optatam partem, Plurum nempe, seu opes fuisset sortitus.

Neque vero id ob latentes in terræ visceribus opes, sed ob aliam ejusdem appellationis causam, juxta Sophoclem Oed. Tyr. v. 30.

Ἄδης τραγωμοῖς καὶ γόοις ΠΛΟΥΤΙΖΕΤΑΙ,

Pluto lamentis & planctibus DITESCIT.

Hinc Pluto juxta fabulas, Cereris gener; immo Plutius ejusdem Cereris, ob eam, quam agricultura copiam suppeditat, filius habitus; qua de re Themistius Orat. xxx. pag. 351. εἰς ἰσοπέδια καὶ σπουδῆς, Διμήτρῳ παιῖδα ΤΟΝ ΠΛΟΥΤΩΝ εἰ ποιεταὶ ἄδυσιν, sine abundantia labore parta (quæ verba καὶ σπουδῆς, non expressit hic Interpres) CERERIS filium esse PLUTUM canunt poeta: quod, ut addit, nulla re externa ita augetur facultates, ut ex agricultura commodis. Et si Ειρήνην illam, de qua paullo ante, βαβύπλευτον αὐτὸν ἰδιδιοδοτοῦσαν, immensas opes largientem quod adinet, eadem tanquam non telluris, neque unius proinde, ut hic, Cereris, sed cœlestis prudentiæ ac divini in res humanas amoris donum, cum Minervæ in Orphicis, ὅς δὲ Ειρήνην παλύσθησιν, da ausente Pacem opulentam, tum Veneris munus apud Lactetium dicitur, ab initio ferme aurei pœthatis,

Nam tu SOLA potes tranquilla PACE juvare

Mortales.

Haud aliter, ac potiori quidem jure, Pax Dei, aut vicissim Bene Pacis, a sacris Vatibus juxta & Apostolis dicitur, ut Εἰσά. l. iv. 10. Epistol. ad Philip. iv. 7. 9. &c. Immo qua ratione insuper apud Gentiles factum, ut PAX AUGUSTI, tanquam alterius in terris Jovis & Pacis Auctoris, in Romanis Cæsarum nummis subinde signetur.

Ibid. ὅς ἀφορῶν, καὶ ἀμαίωσιν] Nempe juxta illud simile, quod aliquoties adhibetur a Sacris Scriptoribus, ut Galat. vi. 7. ὁ ἢ ἂν σπείρῃ ἀδρακῶν, τῆτο καὶ θερίσῃ, quicquid enim seminaueris boæ, hoc & metes. Ita II. Corinth. ix. 6. καὶ ὁ σπείρων ἐν ἐνλογίαις, καὶ θερίσῃ.

& quæ fertur in benedictionibus, seu abundanter, abundanter etiam torret, voce nempe *εὐλογία* eodem sensu ibi sumpta, quo subinde in veteri fœdere Hebræorum *נַחַל* & similiter *εὐλογία* a senioribus, ut Ezechielē xxiv. 26. quem locum jam commode ad dicta D. Pauli verba adnotavit ὁ *πᾶν* Grotius; adde & Malachiam iii. 10. ac alibi. Ita etiam inter præcipua beneficia, quæ Israëlitis eunti timentibus promittit Deus apud Esaiam cap. lxxv. hæc leguntur v. 21. & 22. *Et edificabunt domos, & ipsi habitabunt, & plantabunt vineas, & comedent fructus earum. Non edificabunt & alius habitabit. Non plantabunt, & alius comedit.* Quod alioquin eorant majoribus in Palæstinæ possessionem, ejectionis inde aut ad internecionem deletis incolis, imminitū contigisse, declarat apud Iosiam Deus xxiv. 13. *Adhuc vobis terram, IN QUA NON HABORASTIS; & arbor, quæ non edificastis, ut habitaretis in eis, vineas & oliveas, quæ non plantastis, vos comeditis.* Quam in rem utique, seu huic Poetæ nostri dicto aut voto, ut qui *seminabit, & metat, ὁ ἀροῦν, κῆρ* & *ἀρῶν*, opponitur & ab ipso quidem Salvatore vetus illud ac verum, ut ibidem vocatur, effatum, Joh. xv. 37. *ὁ ἀροῦν ἴσθι ὁ σπείρων, καὶ ἀροῦ ὁ θεὸς, alius est, qui seminans; & alius est qui metis;* & comprobatur duri illius Domestici exemplo, ad quem ait servus Matth. xxv. 24. *Θεσίλω, ὅτι ἐκ ἰσραηλῶν, qui metis, ubi non seminasti,* ac præterea illo Græcico versu, quem prius ad Iohannis locum adtulit doctissimus Camerarius.

Ἄλλοι μὲν σπείρουσιν, ἄλλοι δὲ ἀρῶν ἄρουρα,

seu, ut idem proverbium a Pardemiographis Græcis, Diogeniano Centur. ii. 62. & Apostolio Cent. ii. 55. refertur, tanquam vulgare solitudo sermone dictum, *ἄλλοι μὲν σπείρουσιν, ἄλλοι δὲ ἀρῶν ἄρουρα*, aut juxta Apostolium, *ἀρῶν ἄρουρα, alii quidem seminant, alii autem metens.* Haud aliter nempe ac de Cleone dixit Comicus, (& cujus ea de re locum prædicti ad oram meæ Cassinachi adscriptum, vidisse etiam Erasmmum in præclaro Adagiotorum opere nunc demum animadverto) nempe Equitum p. 310.

Ἐστὶν ἀνὴρ ἰδοῦν ἄλλοι, τὰ κέρτατοι ἀλλοῦ θεῖο.

Quasi vir foris visus est, alienans detrahens modesti;
 & ad quod adducit postea, qui ad eundem Cleonem ait Agoracritus p. 334.

Ἀπαζων βί τὰς ἀρτας; σοὶ τὰς ἀλλοτρίους παραθήσει,

Subreptos enim aliunde panes tibi adponam.

Haud aliter nempe ac eidem Cleoni jam ante unus ex Atheniensium ductibus Demosthenes objecerat, quod sibi ad Pylum de Lacedæmoniiis victoriæ laudem ille surripuerat, nempe libum seu mazam in Pylo Læconicam; quam subegerat Demosthenes, elanculata sibi subreptam, eamque pro sua Cleonem vafre supposuisse.

Αὐτὸς παρήλασε τὴν ἐπὶ ἐμὲ μαζαμαγρίην,

Ipse adposuit mazam, quæ a me fuerat subrepta.

Quod ipsum nempe de Pompejo dixit in Cæsaribus Julianus, devictam quidem a Eucullo Armeniam vicinasse gentes, inde vero triumpho decus

cus Pompejum retulisse; & adductum simul eorum exemplum qui ædificiis aliorum sumptu structis & perfectis, suam inserabant nomen. Quod Romanorum legibus vetitum ibidem diximus, ut ab Ulpiano l. 2. D. de Operib. Publicis, *ac ejus nominis, cujus liberalitate opus extructum est eraso, aliorum nominis inscribantur.*

V. 139. *Ἰλαθὶ μοι*] Consuetudo nempe uti fidelium seu veri Dei cultorum, sicuti Publicani ad Christum Luc: xviii. 13. *Ἰλαθῆτι μοι, sis mihi propitijs*, ita etiam in Gentilium seu Orphicis seu Homericis vel Homericarum, Hymnis, precandi formula, *Ἰλαθὶ, κλυθὶ, ἔρχε Ἰλαος, sis propitijs; exaudi; veni propitijs*, ac prout ad Latonam in iisdem Orphicis conjunctim dicitur,

Κλυθὶ Οὐά δίσκουα, καὶ Ἰλαὸν ἔργε ἔχουα,

Audi, Dea domina, & propitijs cor habens;

ac ita circa finem *Ἀδωνιαζουσῶν* apud Theocritum Idyll. xv. v. 143. *Ἰλαθὸν φίλ' Ἀδωνί,* ubi Grammatici, *Ἰλαθὶ, αἰντὶ τῷ Ἰλάθῳτι; κατὰ λαμπροῦν Ἀουριῶς.* Eadem formula usi etiam passim Romani in Supplicationibus ac Sacrificiis, ut *Procon te, Juppiter, mi MIHI volens PROPITIUS SIES*, nempe quod hic ad Cererem *Ἰλαθὶ μοι, aut Juppiter &c. mi SIES VOLENS PROPITIUS mihi liberisque meis, domas familiaque mea;* prout ea leguntur apud Catonem de R. R. Festum ac alibi. Cujus rei rationem reddit Jamblichus de Myster. Sect. 1. c. xiv, quod Dei ira non sit permanens, sed *ἀποτροπὴ* tantum seu *aversio*, quæ per *ἐξίλασιν* placationem, seu, ut eas vocat Æschylus Chæph. v. 210. per *τιλιοφόρας* *εὐχὰς, perfectrices* *proces*, possit tolli, atque ita Numen reddi *propitijs*. Hinc autem Cererem, ut frugibus *propitijs*, atque indoarationis, sationis, aut messis, vel post comportatas etiam fruges, temporibus, non a *pube* solum *αργεῖσι*, quod de ea alioquin dixit Maro Georg. l. 1. v. 343. sed publica urbium festivitate colendam Gentiles credidere: eamque adde, tanquam toti urbi salutarem, Pacisque insuper & concordie, prout modo vidimus, datricem invocandam. Ita hic etiam, ut sibi sit speciatim *propitijs*, *Ἰλαθὶ μοι*, & pro consuetâ, quam modo tradidi apud Romanos etiam formula *SIES PROPITIUS MIHI*, eandem Deam compellat in fine hujus Hymni Callimachus.

Ibid. *μέγα κρείσσει θεῶν*] Frischlinus hic *magna Regina Deorum*, & similiter Vulcanius, *Regina Deorum*, seu potius, ut de Venere ait Plautus Casin. A. 1v. Sc. 1v. *Dea multipotens* ad litteram quod hic dicitur, *μέγα κρείσσει*, aut quomodo *Θεὸς ἰσχυρότατος* *Dea late regnans* dicta paullo ante v. 122. eadem Ceres. Haud aliter nempe ac modo Venus, modo Minerva, modo Thetis, modo Aurora etiam aut Calypso, *ἡ θεὸς θεῶν* apud Homerum; ac inde ab Ænnio similiter apud Festum in voce *Sos*, *Dea Deorum*; alibi ab eodem *Juno Saturnia, sancta Deorum* apud Servium Æn. l. 1v. v. 576. ac inde a Virgilio ibidem *sancta Deorum, quisquis es*, eaque singula pro *δέω*, *sancta*, aut *sancta* e numero *Deorum* aut *Deorum*, quod bene jam animadvertit in Minerva l. 11. c. xi. eruditissimus Sanctius. Prout etiam cum *ἡ θεὸς γυναικῶν* Cyzici mater dicitur in Orphici five Onomacriti Argonauticis v. 501. tum *πέτρα γυναικῶν*

κῶν (πότνα nempe per ἀφαιρέσει Poetis familiarem, pro πότνια) *ven-
randa mulierum* invocatur ab Antipatro Diana, Anthol. I. VI. C. VI. 11.
Epigr. XVII. Dicta alioquin ab Euripide, prout supra vidimus ad v.
122. hæc Ceres, Θεὰ ἀπάντων Ἀγκιστῶν, *Dea omnium Regina*, omnium
quippe, ut ibidem additur, nutrix; sicuti quoque eadem in Orphicis
dicitur, Δητῶν Δείπνισσα ὄσπαιτων, *mortalium omnium altricæ*, & præ-
terea Δηὸν παμμωτέρα, *Ceres omnium mater* seu Δημῶτερ, h. e. Inter-
prete Lucretio l. v. v. 793.

ut merito MATERNUM NÖMEN adeptâ

Terra sit, e terra quoniam sunt cuncta creata;

aut juxta Nalonem denique, *Cereris sumus omnia munus*, Metam. l. v.
v. 342. Quam in rem, seu præcipue cujusdam illiusque antiquissimæ,
qua inde hanc Deam coluerunt Gentiles, religionis luculentum existat
Tullii testimonium in Verrem IV. cap. XLIX. *Hanc ipsam CEREREM
antiquissimam, religiosissimam principem omnium sacrorum, qua apud
omnes Gentes nationesque sunt &c.* Eleusiniis utique hujus Dææ Myste-
riis nihil, quod tralatitium, in Religione Gentilium existit sanctius aut
venerabilius, neque alterius Dei Dææve sacris, seu iis rite initiatis, ea
vel in vita, vel post mortem etiam præmia, ac æterna velut felicitas
adscripita: Ut hoc insuper addam, idem alioquin in hisce Deorum
Dearumve apud Gentiles Hymnis ferme occurrere, quod vulgo in Di-
vorum apud Christianos laudationibus solet contingere: ut nempe ille,
cujus honori eadem sint dicatur, tanquam aliis ejusdem ordinis præstan-
tiori & majori laude factus consueverit identidem prædicari. Ita *Rhea*,
Juno, mater nempe & filia, ac *Tellus* seu *Ceres*, in Plutonis Hymno;
& *Natura* insuper, singulæ *παμβασίλεια*, *omnium Regina* vocantur pas-
sim in Orphicis. Quomodo etiam *πανκράτης* & *Δαίμων*, *supremus* seu
exsuperantissimus Deus, *Jovis* alioquin, uti supra vers. 91. Hymni in
eundem, & istud in antiquo quidem lapide, apud præcellentem doctri-
na & humanitate Grævium (de quo lapide cum ante obiter ad Hym. in
Jovem, tum olim ad Juliani Cæsares egimus, & sub finem Dissertatio-
num Triados doctissimus, novumque Batavi Lycei decus, Jac. Perizonius)
elogium, de *Cælo*, *Sole*, *Hercule*, *Nemesi*, adde & de *Natura*
rursus, ut alia id genus mittam, in iisdem Orphicis dicitur; & de Bac-
cho similiter seu Sabasio, Hymno in eundem, *βασιλώτατε πάντων*,
ομπνίω *maximo Rex*.

AD

ADDENDA.

Pag. 6. ult. lin. de Diis male redarguit, adde: Unde illud Tertulliani Apolog. cap. xii. solet in Insula aliqua Deus vester aut nasci, aut mori: cap. xiv, & Jovis mortui testamentum recitatur; & cap. xxv, nonne omnino Capitolio TUMULUM illum suum praposuisse, nempe Juppiter.

Pag. 20. l. 17. enarratores, adde: ad hanc vero non Achaicam, vel Arcadicam, sed Cretensem Jovis nutricem capram respicit Tertulliani ea de re locus Apologet. cap. xxv. Juppiter Cretam suam Romanis fascibus concedi sineret, oblitus antrum illud Idaeum, & arca Constantia, & jucundissimum illius NUTRICIS sua odorem.

Pag. 38. lin. 6. a fine, qualis erat ad perficiendas res magnas. adde: Mitto quod de eodem Philadelpho tradit Josephus Origin. lib. xii. p. 396. eum nempe a Lxx. Judæorum Senioribus edoctum πᾶς θεῖ βῆμα σιλεῖν, quomodo oporteat regnare.

Pag. 40 lin. 12. a fine illico perficiebatur factum. adde: aut prout, sed de minus providis Hierosolymitanorum ducibus seu de factiosis ait Josephus AA. lib v. p. 885. τὰ δοχθήματα δὲ τάχιστα καὶ τῆς ἐπινοίας συνέγυον, qua vero placuissent, ipsa cogitatione celerius peragebant.

Pag. 41. l. 9. celeberrimus Grævius. adde: seu verius Jos. Scaliger in notis editioni Grævianæ adnexis. Res præterea notissima.

Pag. 56. l. 11. a fine. Immo quam in rem, seu ad hunc Hymnum; quo Apollinis apud Delios ἐπιδημία sive adventus celebrandus dicitur, illustri exstat apud Menandrum Rhetorem locus, sed qui in gravi mendio, unde contrarius ei sensus efficitur, eadem opera est liberandus: nempe in Διακρίσι. τῶν Ἐπιδημικῶν cap. ἀπὸ Ἀποκιμητικῶν seu de Hymnῶσι dimissoriis p. 596. οἱ τοίνυν ἀποκιμητικοὶ εἰσὶν, οἳ καὶ τῆσδε ἀποδομῆς, τοῖς κλητικαῖς ὑπαινάξεσσι ποχ: ἐπιλέγουσσι δὲ ΑΠΟΔΗΜΙΑΙΣ (non, ut ibi; ἐπιδημιαῖς) θεῶν νομιζομέναις ἢ γινομέναις, εἶν ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ ΑΠΟΔΗΜΙΑΙ (non ἐπιδημιαῖ) τινεὶ νομιζομέναις παρὰ ΔΗΛΙΟῖΣ καὶ Μιλησίοις; καὶ Ἀργείων παρὰ Ἀργείοις. εἰσὶ τοίνυν, καὶ τῶ βακχυλικῶ ὕμνῳ ἀποκιμητικοί. Hymni igitur dimissorii, sunt, prout vel nomen indicat, advocantibus (seu κλητικοῖς) hymnis contrarii: dein: recitantur vero in Deorum PERFECTIBUS vel creditis, vel qua revera contingunt, prout APOLLINIS PROFECTIONES quædam (seu abisiones) creduntur apud DELIOS & Milesios, ac Diana apud Argivos. Sunt igitur scripta a Bacchylide id genus hymni dimissorii; quibusque, ut continuo addit, argumentum suppeditat ea, quam derelinquit Deum, urbs vel regio: additque in fine ἀνάγκη δὲ καὶ τὴν ἰσχὴν ἐπὶ ἐπανοδῶν καὶ ΕΠΙΔΗΜΙΑ διῶτεσθαι, necesse autem & votum addere de reditu & secundo illius Dei ADVENTU seu presentia. Qualis proinde semper hujus Apollinis cum apud Delios tum alibi, seu apud Patarum in Lycia ἐπιδημία, a Marone, ut jam ad hunc locum monuit Anna eruditissima, & ad eundem in Servio tangitur.

[Bbb]

Pag.

Pag. 87. l. 1. id præteritum video. *addo*: Immo quod jam ante ab eruditissimo Pignorio observatum video in Symbol Epistol. XLVIII: minus proinde fugere debuis, qui data opera illas in Ephesiorum nummis Apes enarrabat, diligentem antiquarium.

Pag. 155. lin. 17. *a fine*. regna & ditiones obtinebant *addo*: Ita apud Cyrillum Alex. adversus Julianum lib. 11. p. 133. *ἡ ἐν Βαβυλῶν τῶν Πασιῶν Σαμαναίων, & Βαβυλωνίων Περσικῶν Σαμαναίων*.

Pag. 280. l. 10. *a fine*. ἐπιδημιόσατος *addo*: nempe prout rursus hic Deus eadem Mileto quoque ἀπιδημιόσῃ seu *absens*, & alio profectus habebatur, juxta adductum paullo ante & emendatum in hisce addendis ad v. 13. Hym. in Apollinem, Menandri Rhetoris ea de re locum, *ὡς Ἀπιδημιόσῃ ΑΠΟΔΗΜΙΑΙ (non ἐπιδημιόσῃ) τινὲς ἰνομάζονται παρὰ Δελφῶν* ἢ ΜΙΑΗΣΙΟΙΣ.

Pag. 282. lin. 21. jam alibi innui, *addo*: immo quod a Pignorio jam observatum, paullo ante tradidi.

Pag. 320. lin. 20. Diczarcho liquet in vita *addo & lege* in vita, seu verius in statu Græciæ, prout βίον de opibus, facultatibus, bonis, a Græcis dici ex Euripide in Jone v. 881. Electra v. 81. Polybio haud uno in loco, & Græcis ad dictum Tragicum Criticis constat ad Hecub. v. 12.

Pag. 411. lin. 11. ejusdem dramatis v. 179. *addo*. Quam in rem a Juliano Imp. dicitur apud Cyrillum Alex. lib. 11. p. 69. *ὡς ἐν ἰδιότητι μὲν εἰς ἕνα τὰς χεῖρας, ἐυχόμενος*, nemo est qui non in caelo manus tendat, cum precatur. De quo more &c.

Pag. 422. lin. 19. contigit, iidem respexerint. *addo*: Dionem Cassium, qui sua etiam, seu Alexandri Mammezæ ztate, Pangæum cum circumjacenti regione Macedoniæ adscribi testatur lib. XLVII. p. 351.

Pag. 428. l. 11. *a fine*. post homines ipsos a se Meropas appellant. *addo*: Unde in Cootum responso ad Regem Persarum Artaxerxem, qui ab in Cootum Hippocratem sibi tradi flagitaverat legitur, *ὅτι Κῶνι ὡς ἐν ἀνακτῶν περὶ τῶν, ἢ τὴν Μίρον, ἢ τὴν Ηρόκλειον, ἢ τὴν Αἰσουλπίον, Κοὸν μὴδὲ Μερῶν, neque Hercule, neque Æsculapio indignum facturos*.

Pag. 443. l. 23. propter beneficentiam *addo*: Adde Tertulliani de eodem Rege testimonium Apologet. cap. xviii. *Ptolemaorum eruditissimos, quem Philadelphum supernominant, & omnia litteratura sagacissimum*.

Pag. 446. l. penult. post lanæ &c. colorantur *addo*: & firmi iter illius magistri discipulus Cyprianus de Habitu virgin. *Aut herbarum succis & conchyliis tingere & colorare lanas docuit*: quo sensu &c.

Pag. 492. l. 4. Arismaspis ibidem tribuit. *addo*: sic ultra Riphæos montes eisdem Hyperboræos, eosque justissimos ac fructibus arborum victitantes habitasse, ex Alexandro Polyhistoro refert Cyrillus adv. Julianum l. 17. p. 134.

Pag. 520. l. 36. aut quomodo notæ Laconum *μασιγώσας lege & addo*: Quomodo etiam notæ Laconum *μασιγώσας*, seu *διαμασιγώσας*, prout nempe eo *διαμασιγώσας* nomine. dictum illum Spartano- rum agonem, quo apud eos ephēbi flagris apud aram Dianæ Orthiz *ἔσ*

ſeu Orthoſiæ cædebantur, e Plutarcho, Tertulliano, Simplicio, aliifque monuit jam in Græcia Feriata eruditiffimus Meurfius; & ad quem etiam alibi reſpexit, ut obſervo, Tertullianus Apolog. cap. xv. ubi inter Gentilium Theologiæ ludibria, & *Dianam flagellatam*, (prout nempe de Panis ſimulacro dici modo a Syracuſano vate vidimus) refert; & ſicut alioquin de illa ephedorum apud Spartanos flagellatione ait Sextus Empiricus Hypoth. lib. 111. cap. xxiv. *ὡπὲρ τῷ πολλῶν αἱμάτων ἐπὶ τῷ βωμῷ τῆς Διὸς θύομαι ῥύσιν, ut multius in aram Deæ, Dianæ nempe, defluat ſanguis*. De quo etiam ritu ait Libanius &c.

Ibid. lin. 39. a fine. flagrorum videlicet properans. *adde*: Ac unde ruruſ apud Aleenſes Arcadas tradit Pauſanias, p. 489. in annuiſ apud eos Dionyſiis, Spartanorum ad dictam Dianæ aram inſtar, feminas flagris cædi: & quod apud Heſychium legitur, de ſimili in Cerealiſ more, quibus funiculiſ in cortice contextiſ ſe mutuò flagellabant muliereſ, *Μόρτῶν ἐκ φλοιῷ πλόγμα τι, ᾧ ἴτυπῶν ἀλλήλας τοῖς Διημετρίοιſ*.

Pag. 527. l. 28. ſimulacra. *adde*: Cujus utique rei, præter notos Horatii aut Juvenaliſ, de inquinatiſ Numinum, ut Priapi vel Pudicitiz, ſimulacriſ, jocos, luculenta exſtant in veterum Chriſtianorum, Tertulliani, Clementiſ Alex. & Arnobii Apologeticiſ teſtimonia, quibuſ eſ Gentilium id genus ſtatuaſ adorantium veſaniæ illudunt, *quæ milvi, & mures, & aranea*, ut de iſſ Septimiuſ Apolog. cap. xiv, *intelligunt*.

Pag. 529. lin. 43. a fine jam vidit diligentiffimuſ Barthiuſ. *adde*: Unde haud parum illuſtrantur, eaque hiſce lucem ſimul addunt, quæ poſt incenſam a Nerone Romam, inter petita a Diſſ piaculâ, ſeu ad placandam eorum iram, refert Tacituſ Annal. xv. c. xliiv. *propitiata JUNO per matronaſ, primum in Capitolio, deinde apud proximum mare: unde hauſta AQUA templum & SIMULACRUM DEÆ PROSPERSUM EST*.

Pag. 549. l. 5. a fine Romanis Cæſarum nummiſ ſubinde ſignatur. *adde*: Ita utrumque, *εὐταχίαſ* nempe, de qua paullo ante, ac *εὐρήνηſ*, ut ſumma mortalium bona, ingreſſum ſolemni jejunii die Sancta Sanctorum ſummum Hebræorum Pontificem a Deo flagitaſſe tradit Philo Legat. ad Cajum pag. 1035. *κατὰ τὰ πατρία εὐζάμιτος φοροῖν ἀγαθῶν, EYETHPIAN τι καὶ EIPHNHN ἄβασιν ἀνδρώποιſ, ſuxta patriam morum vota faciſſe, ut FELIX ANNUS & PAX contingat omnibuſ hominibuſ*.

Pag. 558. l. 3. aut in addendiſ ad hæſce Obſervationeſ ſeorſum moneri *adde*: Quod abunde, ut opinor, hic præſtabit mea de alio & inſigni illiuſ urbiſ nummo cum ſimili inſcriptione, hinc *ΦΩΚΕΑ*, illinc *ΦΩΚΑΙΕΩΝ*, eoque Eleſtoraliſ hujus Gazæ adnotatio: quam ad majorem illiuſ in Theſauro Brandenburgico ſignati nummi lucem eidem Cl. Bergeruſ noſter intextuit.

Inter præclaroſ Cimeliarchii hujus Eleſtoraliſ Brandenburgici, olim Palatini, nummoſ, exſtat unuſ, quem Romæ olim cum nonnulliſ aliſ fueram naſtuſ, inſcriptuſ in prima area, *ΦΩΚΕΑ* cum capite turrito, in altera, *ΦΩΚΑΙΕΩΝ*. Eadem quoque hujus urbiſ illiuſque gentiliſ, nempe *ΦΩΚΕΑ* cum capite turrito, & in averſa parte *ΦΩΚΑΙΕΩΝ* cum

[Bbb 2]

acro-

acrostolis & duobus pileis, duabusque stellis, totidem Castorum symbolis, inspicitur in nummo, quem Cl. Sponius protulit in Itinerario P. 111. Inde autem liquet manifesto, dictam quondam hanc urbem Φωκία, prout eadem in duobus illis antiquis patriisque loci monumentis signatur, & quæ vulgo Φώκαια ab Auctoribus dicitur: ac inde formata gentilia, Φωκίης, Φωκαίης, & Φωκαιίδος. Quibus etiam nummis accedit, quique illos simul illustrat, Heraclides de Pollitiis, ΦΩΚΕΑΝ, οἱ μὲν ἀπὸ ΦΩΚΟΥ ἡγεμόν^{ος} ὀνόμασαν, οἱ μὲν ἔτι ΦΩΚΗΝ εἰς τὸ ἔξῃον εἶδον ἐκείνουσαν. PHOCEAM sunt, qui a PHOCO duce nuncupatam statuunt, alii vero, quod PHOCAM in siccum egressam viderint, nempe conditores. Proba ergo ibi indubia veterum nummorum auctoritate scriptura Φώκεια, neque in Φώκαια continuo, ut Cl. Holstenio ad Stephanum videbatur, est commutanda. Firmat præterea idem Heraclidis locus, id quod a Stephano traditur de vocis origine, ἂν τὸ πολλὰ ἀπολαύσεια Φώκας τοῖς κλισίαισι, quod multa phoca sequuta sint conditores. Unde etiam factum, ut a phoca marina; seu a Phoco, cujus Heraclides firmiiter meminit, Coloniz in eum locum deductæ duce, urbisque conditore, seu in genere a Græcis Phocensibus, quibus ortos illos Ioniz Phocæenses tradit Pausanias lib. vii. p. 402. urbs ipsa Φώκεια, & incolæ Φωκίης fuerint primum appellati. Neque enim Φωκίης de solis Græciæ Phocensibus, seu Phocidos incolis, sed de Ionibus Phocæensibus, subinde etiam a veteribus, Herodoto, aliisque dictos, quod respuebat ad Solinum ὁ πᾶν, idem in glossa ad Stephanum, quæ in Berckeliana editione ad vocem Φώκαια sub Salmafii nomine ibi prostat, agnoscit. Neque tamen rem acu ibi tangit, dum notat ὁ πᾶν, quod non solum Φώκεια, ut ibi apud Stephanum, sed Φώκεια quoque eadem urbs diceretur; & unde natus sit error, qui multos & optimos Auctores invadit, ut ab iis Φωκίς & Φώκεια confunderentur, & a qua postrema gentile Φωκίης proflexerit. Id enim in viro magno ferendum, qui veteres ac præclaros, quos supra indicavi illius urbis nummos, non viderat, in quibus urbs illa non ΦΩΚΕΙΑ, sed ΦΩΚΕΑ inscribitur. Magis forte id mirari subit in Cl. Holstenio, qui in Heraclide Φώκεια male pro Φώκαια legi ad Stephanum monet; quem tamen inter alios, quos ibi adducit hujus urbis nummos, eundem e C. Gottifredi κερμηλίου memorat, quem edidit postea Sponius, indeque paullo ante retuli, inscriptum nempe in prima nummi area, ΦΩΚΕΑ, in altera autem non ut ibi Holstenius, ΦΩΚΑΙC, sed ΦΩΚΑΙE, seu ut de eo jam ante, ΦΩΚΑΤΕΩΝ. Ipsa proinde urbs, juxta traditam paullo ante ejus originem vel occasionem, ΦΩΚΕΑ, quod ejusdem nummi dubitare non sinit, primum dicta; incolæ autem cum inde Φωκίης, tum ad discrimen inter Græcos & Asiaticos, qui a prioribus orti, PHOCENSES, inserta, quod Ionibus haud insolitum, littera α, aut diphthongo αι, Φωκαίης & Φωκαιίδης sunt vulgo appellati. Pro ut nempe illud discrimen in memoratis supra nummis comparet, ubi hinc retenta vetus & primæva urbis appellatio ΦΩΚΕΑ, cujusmodi nulla urbs memoratur eo nomine in Phocide; ipsi vero urbis incolæ ΦΩΚΑΙE, in aliis vero insignibus itidem nummis, ΦΩΚΑΕΩΝ nomine

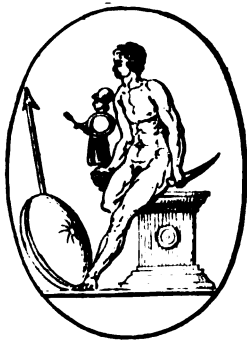
desi-

designantur: prout dari subinde plura unius loci *Εθνικά*, non magis ὀ *Εθνογραφία*, quam illa ipsa, & qua de re alibi egimus, nummorum suppellex docet. Unde factum insuper videas, ut a Latinis Scriptoribus, sicut a Plinio aliisque, & quo nomine ii solent male redargui, *Phocenses* subinde de Asiaticis *Phocaensibus* sint itidem dicti: quod sicut urbs ipsa *Φώκαια*, & incolæ *Φωκαῖς* haud minus ac *Φωκαῖς*, aut *Φωκαῖς* a Græcis sint appellati. Qua ratione proinde plana jam ac indubia veterum eorumque insignium Nummorum fide comprobata, quæ hic Auctores illos antiquos ab errore (& quem *errorem communem Latinorum scriptorum* vocat ad Solinum p. 66. ultim. editionis Salmasius) abunde liberant; remque eam magis explicatam, quam hæctenus factum, reddunt. Neque vero pariter ab errore immunis Lucanus, dum *Phocaica lauro* lib. v. vers. 144. & *Phocæicas manus* lib. 111. v. 172. dixit, ubi de *Phocica* seu *Parnassia lauro*, & *Phocensibus Græciæ* prope *Parnassum* incolis est eidem sermo. Neque enim dicti illi *Φωκαῖς* vel *Φωκαῖς*, sicut Asiatici *Phocenses*, sed *Φωκαῖς* tantum; quorum istud utrisque, Græcis *Phocidos*, & Asiaticis illis *Phocæa* seu *Phocæa* incolis, uti vidimus fuit commune. Sed de his hæctenus.

Pag. 568. l. 23. in voce *Ζαῖλον*. Quomodo etiam e *Poemenidarum* genere delectum *Cæresis* sacerdotem tradit alibi idem *Helychius*. *Ποιμενίδου, Ζαῖον ἱεὺς ὁ τῆς Δημητρός ἱερεύς*.

P. 572. l. 25. bene jam animadvertit. addo. Ut mittam, quod e *Porphyrio* refert adversus *Julianum* *Cyrillus* l. 111. p. 87, *Phrygis* nempe *Euphorbi* *Argivæ* huic *Junoni* dedicatum quoque clypeum. A quo cæteroque dicto *Junonis* seu &c.

Pag. 574. l. 17. a sine memorat *Strabo* l. vi. p. 264. addo. Quæ autem de *Diomede*, avectoque ab eodem ex *Ilio* *Minervæ* simulacro, haud parum illustrent, quæque inde lucem unice capiunt, dux antiqui operis, quibus *Heros* ille cum *Palladio* a se ablato effingitur, gemmæ: quarum una a *Cl. Fabretto* ad *Tabulam Iliacam* est vulgata p. 365. alteram, ab ea quamquam aliquantum diversam, *Electoralis* hujus *Cime-liarchii*, in *Thesauro Brandenburgico* ab eruditissimo *Begero* nostro insertam & ibi enarratam reperiet *Lector*: hic verò utramque opportune signandam duximus.

942.

Pag. 650. l. 21. dictis locis Pausanias. addo. Adde iisdem in ΔΗΜΗΤΡΑ seu in Cererem, qui hic dicuntur, Hymnis, locum similiter fuisse in dictis alibi ipso Deæ illius nomine, quæque juxta ejus Eleusinia & Thesmophoria, a Polluce adducuntur lib. 1. cap. 1. §. XXXII, ΔΗΜΗΤΡΙΟΙΣ. Quamquam eo nomine apud Athenienses institutum in honorem, non Cereris quidem, sed Demetrii Poliortetæ festum aliunde constet; & ad quod proinde signata in veteri & rarissimo nummo ΔΗΜΗΤΡΙΑ nuper retuleram. Verum re propius subducta, & quod in alio insigni eorundem Nicomediensium, qui illum procuderunt, nummo, legitur tanquam tutelaris loci Dea, ΔΗΜΗΤΗΡ ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ, neque antiquis illis temporibus, sed sub Elagabalo Imperatore, sit demum cusus idem nummus, ad Cerealia, solemne utique & obvium gentium sacrum eadem ΔΗΜΗΤΡΙΑ referri potius debent.

Pag. 659. l. 8. & 9: O MULIER specta me E TECTO. addo. Immo prout, quod hic præteriri non debet, apud Algonum, cum ibidem agerentur Thesmophoria, viginti quinque virgines in turrim in portu positam, spectandi causa accurrisse tradit Strabo, eademque ruina turris in mare decidisse, lib. v. p. 60.

Pag. 697. l. 18. & qua de re nos ibidem addo. Et si, ut hoc addam, in Europa, præter ea inter Acheloum & Nestum fluvios loca, in quibus dari demum leones Aristoteles ac Plinius, ut modo vidimus, coeundunt, in Pelio Thessalio monte leones quoque reperiri tradit post Pindarum Pyth. Od. 1x. noster Battades supra Hym. in Delum v. 120.

Pag. 718. l. 34. a fno hic Eryfichton adde: nempe, qua domi quæque vel canibus destinassetis, ut loquitur Tertullianus Apolog. cap. xv.

*Pag. 751. l. 20. Festum, ac alibi. addo. Quo spectat illud Tertulliani in Apologetico cap. xxviii. ubi tanquam ineptum & insolitum tangit, si quis apud Gentiles cogereetur contraria uti formula, nempe *Nota mihi Jovem propitium.**

F I N I S.

I N D E X

AUCTORUM ANTIQUORUM

Qui in his

OBSERVATIONIBUS

explicantur , illustrantur , emendantur.

A.

Achilles Statius 127. 135. 156.
264 354. 437.

Acron ad Horatium 542.

Adulitanum Monumentum 4. 35.
432.

Aegineta 182. 183. 704.

Ælianus de Animalibus 8. 20.

109. 124. 125. 126. 176. 184.

186. 189. 190. 201. 212. 257.

313. 336. 368. 394. 395. 418.

461. 530. 617. 720.

Æliani Varia Historia 28. 237.

245. 265. 275. 278. 279. 281

345. 399. 400. 412. 413. 416.

490. 493. 495. 497. 500. 505.

520. 548. 683. 697. *expl.* 720.

Æschines Orator 34. 568. 702.
720.

Æschines Socraticus 477. 503.

Æschylus 3. *ter* 4. 5. *ter* 13. 24.
bis 26. 29. 126. 129. 131. *il-*

lustr. *ter* 5. 6. *ter* 8. *ter* 9. 10.

13. 14. 15. 16. *ter* 24. *bis* 28.

30. *quater* 32. *ter* 34. *bis* 35.

36. *quinquies* 37. 38. 39. 40.

quater 41. *undecies* 42. *bis* 43.

ter 51. 55. 56. 57. *bis* 58. 59.

60. *bis* 61. 63. 64. *bis* 68. 74. 75.

76. 78. 79. 81. 84. 85. *ter* 88.

96. *bis* 102. *bis* 103. 105. 106.

107. 108. 112. 119. 126. 135.

146. 152. 157. *ter* 158. 161.

165. 166. 167. 172. 176. 177.

179. 180. 182. 183. 184. 186.

198. 201. 203. 208. 213. 214.

221. 222. 223. 224. *ter*. 226.

ter 227. 230. 232. 237. 251.

272. 273. 276. 279. 285. *qua-*

ter 303. 304. 305. 310. 315.

325. 331. 332. 333. 336. *bis*

342. 343. 344. *ill.* & *expl.*

346. 347. *ill.* 351. 353. *sexies*

358. 365. 370. 373. 375. *ter*

382. 383. 388. 395. 396. 397.

399. 411. 417. 419. 420. 422.

426. 430. 435. 436. 447. 448.

449. 450. 454. 456. 458. *ter*

463. 465. 466. *ter* 478. 479.

481. *ter* 482. *bis* 483. 484.

486. 494. 497. 498. 500. 502.

ter 507. 508. 510. 512. 513.

515. 518. 519. 520. 523. *ter*

528. *quater* 532. *ter* 533. 534.

quinquies 535. 537. *bis* 542.

[Bbb 4]

543.

I N D E X

543. 553. 561. 565. 566. 570.
 575. 578. 590. 591. 599. 601.
 606. 608. 609. 610. 613. 615.
 626. 627. 628. 632. 634. 635.
 636. 637. 638. 640. *quater* 642.
 644. 645. 646. *quater* 647. 648.
 669. 672. 673. 686. 687. *ter*
 688. 694. 700. 701. 710. 717.
ter 719. 728. 731. 739. 757.
emend. 79. 135. 190. 223. *bis*
 534. 535. 669.
Erius 703. 712.
Agatharchides 450.
Alcaeus 476.
Alexander Aphrodisiensis 44.
 703.
Ambrosius 526.
Ammianus Marcellinus 114. 281.
 320. 350. 362. 367. 400. 401.
 403. 404. 423. 526. 631. 634.
 669. *notat.* 367.
Ammonius 381.
Anacreon 57. 65. 144. 165. 171.
 203. 231. 243. 307. 398. 460.
 464. 472. 502. 522. 523. 543.
 551. 575. 685.
Andocides 183. 486. 515.
Anthologia Græcorum Epigramma-
rum 9. 11. 14. 24. 43. 90. 97. 111.
 122. 118. 123. 126. 130. 131.
 135. 138. 142. 158. 167. 168.
 179. 182. 187. 188. 189. 210.
 211. 212. 213. 236. 243. 253.
 286. 294. 295. 298. 346. 347.
 353. 379. 407. 411. 428. 432.
 446. 466. 467. 468. 506. 530.
 533. 537. 540. 544. 546. 551.
 576. 584. 589. 594. 599. 602.
 604. 665. 681. 697. 713. 715.
 782.
Antigonus Carystius 418. 424.
Antiphon 516. 719.
Antonius Liberalis 15. 20. 96.
 147. 262. 272. 278. 232. 324.
 352. 357. 406. 414. 418. 490.
 524. 592. 605.
Apollodorus 15. 18. 25. 109. 212.
 275. 276. 277. 278. 279. 280.
 369. 371. 374. 406. 414. 430.
 522. 532. 535. 536. 570. 572.
 579. 580. 583. 584. 598. 603.
 604. 605. 617. 618. 627. 632.
 638. 639. 655. 665. 676. 708.
 709. *emend.* 604.
Apollodori Poliorcetica 340.
Apollonius Rhodius 4. 5. 8. 9. 10.
bis 11. 14. *bis* 16. 18. 22. 23. 24.
 27. 29. *quater* 32. 34. 35. 36.
 39. 52. 53. 54. 56. 59. 60. 73. 74.
 76. *ill.* 77. 82. 83. 84. 85. 92. 93.
 95. 96. 104. 105. 108. 113. 117.
 125. 126. 133. 134. 140. 146.
 151. 156. 161. 163. 168. 171.
 173. 174. 178. 180. 183. 187.
 188. 202. 209. 211. 213. 214.
 218. 226. 231. 234. 243. 245.
 246. 247. 251. 259. 271. 272.
 273. 274. 275. 279. 280. 281.
 283. 285. 312. 315. 226. 327.
 331. 333. 336. 339. 341. 350.
 351. 359. 362. 364. 371. 374.
 376. 377. 379. 393. 396. 397.
 407. 414. 416. 426. 430. 433.
 436. 438. 451. 457. 460. 462.
 481. 482. 489. 490. 502. 510.
 511. 512. 521. 537. 551. 561.
 563. 566. 593. 596. 597. 609.
 614. 617. 629. 640. 661. 670.
 675. 677. 683. 684. 685. 692.
 699. 701. 713. 717. 736. 747.
emend. 87. 141. 214. 402. 597.
Apollonii Alexandrini Grammati-
ca inedita 727.
Apostolius 317. 328. 571. 750.
Appianus 87. 216. 234. 551.
Apulejus 67. 71. 81. 99. 100. 135.
 137.

A U C T O R U M.

137. 175. 178. 179. 180. 245.
 270. 295. 296. 299. 300. 447.
 522. 543. 547. 548. 620. 624.
 649 651. 652. 655. 656. 658.
Aquila versio Vet. Test. 63.
Aratus 5. 20. 21. 32. 37. 124.
 231. 244. 263. 265. 311. 327.
 354. 432. 694.
Arcadius Grammaticus imeditus
 15. 426. 640.
Arctæus 704.
Aristides 8. 28. 49. 51. 52. 62. 81.
 89. 112. 114. 117. 165. *expl.* 148.
 179. 233. 254. 280. 287. 289.
 315. 320. 325. 337. 364. 382.
 410. 428. 429. 431. 434. 450.
 451. 483. 488. 517. 530. 591.
 597. 608. 609. 620. 643. 644.
 656. 705. *emend.* 199. 217.
Aristides de Musica 468. 469.
Aristophanes 3. 5. 12. 28. 40. 41.
ill. 3. *ter* 15. 37. 39. 46. 47. 50.
 52. 56. 58. 59. 60. 61. 65. 67. 69.
 71. 76. 81. 91. 100. 119. 120.
 127. 129. 130. 232. 138. 139.
 150. 157. 168. 172. 174. 178.
 180. 183. 186. *ter* 201. 231.
 232. 254. 260. 262. 266. *ill.* &
expl. 272. 291. *quater* 292. 293.
 294. 296. 301. 304. 312. 313.
 315. 319. 321. 327. 328. 342.
 347. 353. 363. 368. 383. 388.
 392. 405. 415. 427. 432. 441.
 449. 458. 461. 467. 469. 473.
 478. 480. 483. 486. 489. 492.
 497. 508. 509. 523. 527.
 531. 540. 543. 544. 552. 558.
 575. 582. 590. 591. 594. 608.
 609. 610. 615. 619. 625. 629.
 633. 637. 659. 663. 664.
 671. 672. 676. 688. 699. 705.
 706. 707. 714. 717. 718. 722.
 723. 728. *ter* 731. 733. 734.
 736. 738. 740. 749. *ter* 750
emend. 727.
Aristoteles 10. 13. 14. 44. 45.
 107. 112. 189. 194. 197. 199.
 201. 203. 216. 221. 243. 245.
 273. 285. 308. 324. 327. 337.
 349. 350. 353. 354. 361. 424.
 446. 461. 468. 509. 521. 579.
explic. 585. 586. 618. 649. 683.
 700. 703. 704. 712. 735. 747.
emend. 697.
Arnobius 20. 32. 60. 371. 664
 665. 674. 678.
Arriani Bithynica 130.
Arriani Expeditio Alex. M. 113.
 114. 252.
Arriani Indica 32. 194.
Arriani Periplus Ponti Euxini
 327.
Arriani Tactica 439. 522. 527.
Arrianus de Venatione 84. 124.
 190. 191. 192. 194. 197. 205. 457.
Artemidorus 266. 394. 415. 452.
 550. 673. 693.
Athanasius 566. 606. 612. 624.
Athenæus 2. *quinqies* 3. 4. 10. 12.
ill. 15. 19. 20. 22. 29. 30. 57. 60.
 61. 63. *ill.* 69. 71. 72. 78. 89. 91.
 94. 97. 98. 99. 100. 101. 108.
 118. 121. 124. 132. 144. 152.
expl. 154. *ill.* 157. 161. 164.
 176. 178. 181. 198. 201. 203.
 214. 224. 229. 232. 234. 236.
 242. 243. 254. 266. 281.
 283. 291. 292. 293. 294. 295.
 296. 297. 298. 299. 300. 301.
 319. 320. 322. 330. 334. 345.
 346. 359. 378. 379. 389. 391.
 392. 425. 435. 443. 466. 468.
 470. 471. 472. 473. 474. 475.
 508. 510. 511. 514. 515. 516.
 517. 518. 519. 520. 531. 539.
 540. 541. 542. 543. 547. 550.
 [Bbb 5] 552.

I N D E X

552. 553. 558. 561. 564. 578.
 579. 580. 582. 588. 598. 610.
 615. 620. 632. 642. 649. 650.
 657. 659. 663. 664. 665. 670.
 671. 673. 684. 689. 695. 696.
 698. 702. 703. 705. 706. 710.
 711. 717. 722. 727. 731. 732.
 735. 736. 738. 739. 743. 744.
emend. 199. 217. 516. 712. 754.
- Athenaeus de Macchinis* 340.
Athenagoras expl. & ill. 286.
Auctor ad Herennium 591.
Auctor de Mundo 404.
Augustinus 515.
Avienus Arati Interpres 244.
Ausonius 739.
- B.
- Bacchylides* 346. 357. 708.
Basilus Magnus 350. 418.
Bion 58. 67. 113. 198. 295. 551.
Boethius 231.
- C.
- Callimachus emend.* 27. 79. 97.
 602. 609. 615. 618. *notat.* 263.
Calpurnius 243.
Catalecta veterum Poetarum 334.
Cato de Re Rustica 400. 751.
Catullus 16. 54. 122. 125. 130.
 140. *ill.* 145. 159. 170. 260.
 265. 267. 273. 297. 311. 412.
 413. 414. 424. 447. 460. 477.
 507. 509. 527. 539. 555. 596.
 653. 695. 707. 713. 722.
Cebetis Tabula 43.
Celsus 182. 183.
Censorinus 554.
Chaldaeus Paraphrastes 296. 418.
Chronicum Oxoniense 22. 296.
 297.
- Chrysothomus* 85. 177. 178. 235.
 322. 331. 407. 445. 470. 527.
 542. 548. 551. 553. 598. 653.
 658. 702. 720. 743.
Cicero 5. 7. 8. 40. 44. 45. 54. 79.
 80. 81. 84. 110. 224. 240. 241.
 245. 260. 265. 268. 287. 305.
 310. 341. 343. 367. 380. 424.
 440. 469. 470. 475. 490. 519.
 587. 594. 620. 624. 625. 627.
 628. 629. 635. 636. 640. 641.
 650. 654. 674. 677. 691. 692.
 711. 714. 723. 724. 734. 740.
 752. *emend.* 675.
Claudianus 108. 109. 131. *ill.*
 134. 155. 171. 185. 195. 197.
 199. 207. 212. 213. 245. 260.
 273. 274. 275. 280. 321. 361.
 410. 415. 423. 484. 504. 545.
 550. 563. 576. 611. 652. 660.
 674. 675.
Clemens Alexandrinus 3. 6. 7. 11.
 26. 38. 40. 49. 54. 57. 60. 72.
 83. 84. 86. 94. 100. 148. 174.
 178. 182. 196. 241. 342. 365.
 382. 384. 466. 473. 481. 490.
 495. 498. 502. 503. 504. 533.
 539. 542. 543. 550. 551. 561.
 562. 644. 650. 658. 667. 676.
 678. 695. 705. 728. 735.
emend. 26. 66. 563. 564.
Clementis Constitutiones 660.
Cleomedes 219. 450. 676.
Codex Justinianus 657. 700.
Codex Theodosianus 58. 657.
Columella 196. 245.
Conon apud Photium 281. 371.
 667.
Constantinus Porphyrogeneta 334.
Copae Poemation 300.
Cornelius Nepos 517.
Curtius 154.
Cyprianus 446. 541. 754.

AUCTORUM.

Cyrillus Alexandrinus 184. 260. 347. 393. 428. 464. 465. 496.
342. 355. 385. 392. 409. 443. 597.
465. 503. 513. 620. 630. 631. *Dioscorides* 12. 70. 189. 245. 361.
679. 687. 695. 754. 444.

D.

Damascius apud Photium 9.
Demosthenes 4. 81. *ill.* 88. 116.
183. 232. 233. 249. 299. 327.
411. 486. 534. 591. 594. *expl.*
598. 654. 698. 699. 700. 706.
719. 721. 722. 738. *emend.*
732.
Dicaearchus 261. 263. 300. 320.
343. *ill.* 380. 381. 754.
Digesta Juris Civilis 149. 337.
386. 544. 547. 576. 742. 751.
Dio Cassius 183. 422. 627. 637.
690. 721.
Dio Chrysostomus 22. 27. 31. 34.
35. 39. 43. 176. 191. 203. 222.
238. 240. 246. 325. 367. 444.
508. 575. 577. 617. 695. 696.
Diodorus Siculus 16. 17. 19. 20.
87. 153. 174. 175. 252. 259.
260. 262. 270. 276. 278. 318.
333. 334. 335. 338. 343. 349.
355. 369. 381. 387. 392. 403.
404. 406. 410. 432. 436. 468.
476. 490. 491. 492. 505. 517.
Diogenianus 750.
Diogenes Laertius 44. 82. 83.
218. 228. 354. 407. 418. 424.
427. 481. 495.
Dionysii Hymnus in Nemefin 412.
Dionysius Halicarnassensis 126.
176. 240. 518. 536. 537. 569.
672. 710. 721. 735. 742.
Dionysius Longinus 591.
Dionysius Periegetes 8. 12. 92.
94. 170. 231. 254. 289. 290.
300. 301. 304. 307. 312. 336.

E.

Elias Levita 380.
Epigrammata Græca inedita 133.
338. 512. 528. 644. 697.
Epiphanius 189. 418.
Epistola Coorum ad Artaxerxem
754.
Erotianus 518.
Euripides 8. *bis* 9. 10. 11. 14. 15.
17. 26. 29. 31. 36. 40. 45. 47.
49. *ill.* 51. 53. 58. 59. 60. 63.
64. 67. 71. 76. 77. 78. 82. 84.
89. 92. 93. 96. 97. 101. 104.
112. 113. *bis* 115. 117. 125. 126.
127. 132. 138. 140. 144. 145.
146. 147. 149. 152. 154. 163.
164. 165. 166. 168. *ser* 169.
170. 172. 173. 179. 185. 186.
187. 190. 202. 203. 210. 211.
215. 217. 221. 222. 232. 244.
246. 248. *ill. & expl.* 247.
248. 251. 257. 267. 272. 275.
280. 285. 293. 294. 295. 297.
299. 302. 310. 311. 312. 323.
327. 330. *quater* 334. 346.
351. 353. 357. 363. 364. 370.
373. 375. 376. 378. 380. 383.
385. 388. 389. 394. 395. 396.
398. 400. 402. 403. 409. 416.
417. 419. 420. 422. 423. 425.
427. 429. 433. 435. 436. 437.
445. 449. 450. *ser* 452. 463.
464. 466. 479. 480. 481. 482.
483. 484. 494. 502. 507. 510.
512. 516. 520. 529. 530. 532.
535. 543. 544. 546. 548. *ser*
550.

I N D E X

550. 552. 553. 557. 560. 563.
 570. 573. 575. 576. 577. 578.
 580. 584. 586. 595. 597. 598.
ter 606. 608. 609. 610. 611.
 612. 616. 617. 624. 626. 627.
 633. 634. 636. 637. 644. 645.
 648. 660. 668. 669. 688. 694.
 695. 709. 714. 715. 716. 718.
 721. 722. 736. 739. 740. 748.
 752. *expl.* 247. 248. 467. 469.
 528. *emend.* 64. 66. 186. 669.
 745.
Eusebii Chronicom 93. 94. 308.
 441. 569.
Eusebii Histor. Eccles. 480. 607.
Eusebii vita Constantini 309. 378.
 390.
Eusebii Preparatio Evangelica
 113. 466. 665.
Eustathius ad Dionysium Periege-
tem 20. 213. 410. 669. *emend.*
 239.
Eustathius ad Homerum 17. 23.
 25. 27. 28. 44. 48. 58. 60. 72. 75.
 76. 77. 83. 102. 103. 127. 129.
 171. 173. 187. 191. 192. 193.
 211. 229. 236. 250. 257. 277.
 278. 294. 295. 307. 309. 333.
 334. 336. 348. 356. 358. 372.
 389. 401. 428. 432. 444. 467.
 474. 497. 508. 555. 561. 578.
 653. 673. 690. 691. 692. 699.
 706. 707. 708. 710. 714. 744.
 745. 746. *emend.* 405.
- F.
- Festus** 625. 626. 628. 632. 677.
 721. 751. 752.
Florus 335. 435. 436.
Fortunatianus 146.
Frontinus 80.
Fulgentius 617. 655.
- G.
- Galenus bis** 10. 30. *ill.* 49. 56. 77.
 72. 74. 78. 96. 102. 106. 114. 117.
 136. 142. 143. 176. 182. 183.
 203. 214. 217. 224. *bis* 225. 325.
 329. 330. 361. 417. 424. 425.
 431. 444. 446. 450. 453. 453.
 531. 537. 559. 560. 561. 562.
 563. 567. 619. 628. 629. 635.
 636. 645. 669. 689. 696. 703.
 704. 728. 742. *emend.* 78. 168.
Gellius 554. 628. 634. 739.
Gemma antiquæ 639. 681. 757.
Geoponica rei Scriptores 191. 252.
Germanicus Arati interpres 23.
 274.
Glossæ antiquæ 31. 167. 270. 325.
 363. 386. 389. 415. 419. 443.
 461. 576. 690. 711. *emend.* 533.
Gratius 140. 190. 194. 195. 205.
 209. 232. 307. 427. *emend.* 155.
Gregorius Nazianzenus 280. 345.
 418. 499. 546. 590. 633. 679.
Gregorius Nyssenus 466.
- H.
- Harpocratio** 53. 58. 269. 326.
 330. 515. 540. 574. 733.
emend. 249.
Helladii Cbrystomathicæ 309.
Hephæstio 9. 57. 62. 63. 108. 231.
 299. 511. 600. 728.
Heraclides *ill.* 756.
Hermogenes 699.
Herodianus 248.
Herodianus Grammaticus 287.
Herodotus 47. 60. 68. 79. 85. 86.
 91. 94. 104. 124. 129. 139.
 154. 172. 201. 213. 238. 250.
 260. 264. 271. 281. 283. 303.
 304.

A U C T O R U M.

304. 320. 323. 326. 335. 337. 330. 363. 364. 421. 424. 425.
 342. 362. 367. 397. 403. 404. 454. 531. 552. 560. 607. 619.
 410. 412. 417. 422. 424. 428. 635. 689. 696. 701. *sepius* 703.
 436. 439. 476. 487. 489. 493. 704. 712. 728.
 496. 497. 498. 500. 501. 503. *Homerus* 3. 5. 7. 8. 10. 12. 13. 25.
 504. 505. 509. 517. 522. 524. 27. 29. 31. 36. 37. 40. 41. 42. 43.
 564. 596. 619. 620. 650. 686. 45. 48. 50. 52. 53. 56. 61. 69. 77.
 709. *emend.* 503. 96. 119. 125. 131. 139. 141.
 146. 160. 164. 165. 166. 168.
 173. 175. 176. 194. 208. 228.
 229. 233. 234. 236. 238. 251.
 254. 257. 259. 260. 271. 272.
 275. 278. 280. 285. 286. 303.
 307. 313. 316. 330. 333. 336.
 341. 351. 353. 355. 365. 367.
 368. 372. 379. 401. 403. 409.
 412. 416. 417. 427. 429. 430.
 439. 444. 445. 449. 454. 456.
 459. 461. 462. 465. 466. 482.
 483. 492. 497. 518. 531. 539.
 566. 570. 575. 578. 586. 593.
 595. 599. 602. 606. 610. 613.
 614. 625. 628. 634. 635. 638.
 639. 641. 643. 646. 650. 668.
 679. 683. 685. 688. 689. 690.
 697. 701. 706. 707. 708. 710.
 713. 715. 717. 727. 745. 746.
 751.
Hesiodus 5. 13. 18. 25. 27. 36. 43. 67.
 126. 139. 167. 174. 199. 202.
 225. 276. 332. 338. 346. 377.
 378. 444. 455. 465. 466. 496.
 537. 544. 717. 719. 724. 727.
 745. 748.
Hesychius *et* 10. 11. 15. 20. 22. 28.
 32. 41. 74. 77. 85. 89. 104. 105.
 107. 116. 119. 121. 128. 129. 136.
 150. 151. 155. 167. 177. 179.
 181. 182. 183. 184. 212. 215. 224.
 228. 229. 242. 245. 246. 247. 251.
 252. 258. 259. 268. 269. 280.
 291. 298. 320. 328. 330. 345.
 351. 353. 361. 363. 371. 381.
 383. 387. 389. 396. 399. 401.
 419. 425. 443. *expl.* 444. 445.
 446. 453. 455. 459. 460. 461.
 462. 471. 482. 483. 484. 492.
 493. 494. 506. 518. 520. 531.
 534. 540. 547. 554. 561. 568.
 595. 597. 600. 604. 619. 632.
 637. 650. 657. 658. 679. 683.
 684. 690. 696. 698. 706. 711.
 722. 727. 728. 731. 732. 733.
 740. 743. 744. *emend.* 9. 10. 13.
 27. 28. 48. 60. 66. 96. 125. 126.
 200. 204. 229. 236. 259. 299.
 312. 368. 383. 405. 510. 421.
 425. 453. 454. 455. 474. 519.
 521. 582. 722. 755.
Hieronymus 277. 440. 495. 620.
Hippocrates 9. 10. 13. 14. 30. 73. 76.
 78. 98. 116. *ill.* 142. 149. 156.
 182. 183. *ter* 224. 288. 328. 329.

Hy-

I N D E X

Hyginus 369. 406. 428. 429. 569.
570. 571. 583. 584. 603. 605.
617. 618. 638. 640. 680. 681.
708. 709.

L

Jamblicus 38. 40. 48. 52. 54. 74.
241. 345. 361. 362. 379. 382.
383. 384. 401. 419. 434. 495.
526. 529. 586. 611. 612. 620.
623. 634. 641. 655. 678. 687.
728. 751. *notat.* 387. *emend.*
490.

Inscriptiones antiquae 23. 31. 32.
35. 42. 56. 61. 69. 87. 91. 104.
116. 128. 131. 148. 176. 182.
194. 211. 232. 233. 240. 255.
257. 258. 264. 268. 276. 281.
317. 332. 342. 366. 376. 399.
431. 482. 510. 514. 516. 547.
551. 568. 570. 571. 572. 576.
611. 620. 677. 680. 691. 692.
705. 715. 716. 722. 723. 735.
739.

Inscriptio Herculis & Regilla 254.
269. 275. 286. 317. 657. 695.
713. 738. 739.

Inscriptiones meditæ 431. 600.

Joannes Philoponus 354.

Formandes 369.

Josephus *ser.* 4. 11. 15. 28. 54. 59.
69. 114. 119. 120. 154. 157.
174. 189. *ill.* 55. 57. 204. 215.
217. 227. 238. 253. 265. 309.
337. 340. 344. 359. *ill. & expl.*
373. 381. 385. 399. 405. 411.
449. 470. 485. 506. 522. 531.
540. 563. 587. 657. 671. 672.
678. 679. 695. 714. 730. 743.
744. *emend.* 718.

Isæus 34. 49. 392. 654. 692. 706.
720.

Julianus Imperator II. 20. 29. 80.
109. 111. 136. 145. 149. 155.
201. 234. 240. 245. 407. 427.
446. 449. 453. 509. 538. 545.
560. 581. 598. 669. 683. 684.
687. 711. 720. 729.

Justinus Martyr 49. 51. 730.

Justinus Historicus 79. 87. 97.
103. 434. 435. 437. 440. 441.
442. 460. *notat.* 76.

Juvenalis 142. 162. 178. 180.
252. *ill. & expl.* 474. 475. *ill.*
547. 551. 652. 662. 710. 712.
716. 731.

K

Kalendarium vetus 526.

L

Lampridius 50. 200. 573. 577.

Leocratus 40.

Lexicon Manuscriptum 683.

Libanius 49. 424. 463. 466. 477.
520. 545. 603. 669.

Livius 52. 239. 252. 301. 321.
407. 436. 475. *ill.* 664. 677. 734.
736.

Longi Pastoralia 265.

Lucanus 7. 48. 50. 67. 80. 113.
114. 155. 202. 240. 247. 327.
337. 338. 384. 529. 587.
626. *notat.* 113. *emend.* 527.
notat. 757.

Lucianus 3. 6. 15. 23. 49. 66. 67.
68. 80. 118. 168. 176. 178. 179.
227. 254. 256. 259. 309. 364.
369. 394. 395. 426. 446. 447.
511. 521. 539. 577. 578. 583.
584. 599. 610. 638. 640. 652.
655. 662. 684. 737. *emend.*
499.

Ls

A U C T O R U M.

Lucretius 50. 99. 114. 172. *ill.*
218. 219. 244. 349. 388. 436.
ill. & expl. 469. 656. 687. 749.
752.

Lycophron 10. 17. 19. 21. 31. 41.
60. 64. 75. 157. 166. 170. 172.
177. 178. 184. 191. 193. 214.
236. 247. 249. 250. 252. 325.
332. 336. 374. 401. 432. 438.
454. 456. 461. 484. 497. 502.
556. 591. 640. 641. 681. 688.
702. 747.

Lycurgus Orator 347. 690.

Lysias 53. 88. 183. 312. 594.
654.

M.

Maccabæorum libri 65. 154.

Macrisii victoria Memphitica
678.

Macrobius 68. 233. 267. 268. 270.
365. 468. 651. 656. 671. 677.
678. 683.

Maimonides 253. 679.

Jo. Malala 345. 605.

Marcianus Heracleota 682.

Marmora antiqua 185. 193. 205.
206. 220. 226. 231. 242. 339.
390. 391. 392. 458. 460. 519.
590. 595. 600. 652. 653. 666.
668.

Martialis 82. 99. 142. *ill.* 170.
239. 338. 386. 542. 684. 713.
732.

Mauricii Stratagemata 566.

Menander Comicus 44. 226. 681.
700.

Menander Rhetor 121. 125. 314.
451. *emend.* 753. 754.

Mosibus 9. 33. 70. 105. 273. 374.
453. 655.

N.

Nemesianus *ill.* 134. 144. 191.
192.

Nicander *ill.* 8. 15. 25. 26. *bis* 32.
33. 47. 84. 90. 93. 116. 161.
163. 166. 168. 177. 181. 183.
184. 187. 229. 232. 236. 246.
262. 266. 275. 282. 283. 287.
307. 311. 363. 397. 444. 449.
453. 481. 483. 497. 562. 577.
581. 586. 597. 642. 663. 665.
671. 672. 675. 676. 695. 704.
709. 713. 732.

Nicephorus Bryennius 544.

Nicephorus Callistus 607.

Nicomachus Gerasenus 469.

Nonius 166. 475. 541. 713. 771.

Nonni Dionysiaca 21. 105. 113.
142. 212. 269. 374. 379. 382.
384. 389. 504. 548. 577. 583.
589. 599. 604. 617. 618. 644.

Nummi antiqui 5. 6. 17. 18. *bis*
23. 32. 65. 66. 68. 81. 91. 97.
107. 110. 113. 130. 151. 152.
158. 171. 200. 211. 212. 213.
228. 233. 234. 241. 246. 253.
255. 264. 270. 280. 282. 298.
305. 336. 343. 360. 365. 370.
379. 387. 390. 395. 398. 401.
408. 409. 423. 428. 430. 431.
432. 434. 456. 477. 509. 524.
532. 589. 600. 651. 652. 657.
665. 674. 721. 724. 732. 740.
741. 742. 746. 749.

Nummi inediti 15. 16. 19. 29. 50.
68. 86. 89. 90. 132. 133. 134.
137. 138. 142. 149. 152. 153.
158. 160. 162. 164. 165. 188.
207. 208. 210. 217. 227. 236.
253. 256. 263. 269. 270. 271.
278. 283. 284. 289. 305. 306.
316.

I N D E X

361. 365. 366. 373. 385. 387.
 388. 390. 394. 395. 396. 398.
 408. 411. 430. 457. 476. 479.
 480. 481. 482. 502. 534. 551.
 556. 557. 558. 590. 594. 651.
 656. 666. 667. 668. 670. 675.
 693. 694. 724. 725. 726. 740.
 741. 742. 748. 756. 757.
 393. 403. 410. 412. 413. 434.
 439. 470. 493. 527. 550. 552.
 562. 585. 589. 602. 603. 604.
 617. 618. 619. 641. 661. 672.
 675. 681. 689. 702. 703. 716.
 713. 717. 723. 746. 747. 752.

P.

O.

Olympiodorus 13. 211. 218. 344.
 350. 354. 407. 579. 586.
Oppianus 123. 114. 145. 161. 173.
 183. 185. *ill.* 191. 192. 194.
 195. 196. 197. 198. 237. 238.
 425. 461. 462. 464. 561. 591.
 673. 697. 703. 710. 714. 716.
 731. 738.
Oribasius 361. 703. 704.
Origenes 50. 51. 79. 80. 241. 623.
 630.
*Orphei seu Onomacriti Argonauti-
 ca* 5. 10. 21. 176. 254. 295. 327.
 333. 378. 395. 401. 407. 409.
 415. 417. 430. 456. 470. 482.
 502. 522. 619. 709. 745. 750.
emend. 538.
Orphei Hymni 2. 5. 8. 11. 13. 17.
 22. 45. 49. 59. 91. 122. 126.
 129. 138. 144. 145. 148. 157.
 210. 226. 261. 264. 269. 313.
 314. 315. 322. 345. *ill.* 454.
 508. 525. 600. 601. 648. 651.
 655. 705. 722. 723. 735. 737.
 747. 749. 751. 752.
Ovidius 20. 23. 43. 48. 49. 54.
 60. 61. 65. 66. 67. 69. 77. 82.
 102. 106. 107. 112. 115. 117.
 123. 135. 138. 156. 160. 175.
 188. 201. 203. 205. 215. 217.
 240. 254. 265. 272. 273. 275.
 277. 287. 301. 332. 338. 368.

Palaeophatus 268. 270. 276.
Palladius 245.
Pausanias 2. 4. 5. 6. 8. 9. 10. 11.
 12. 14. 16. 21. 28. 32. 34. 42.
 43. 45. 55. 60. 65. 66. 67. 69.
 76. 81. 83. 85. 89. 91. 92. 94.
 96. 108. 109. 112. 121. 122.
 125. 127. 129. 141. 148. 163.
ill. & expl. 154. 156. 157. 165.
 188. 196. 201. 203. 210. 211.
 220. 222. 225. 226. 230. 232.
 236. 245. 246. 248. 249. 254.
 257. 262. 270. 271. 272.
 276. 277. 278. 280. 281. 282.
 283. 284. 285. 386. 287. 289.
 297. 300. 302. 309. 310. 319.
 332. 334. 335. 337. 338. 341.
 342. 343. 345. 346. 355. 356.
 358. 359. 360. 362. 364. 367.
 369. 370. 371. 372. 373. 374.
 375. 376. 378. 381. 391. 397.
 400. 401. 404. 406. 407. 408.
 415. 416. 417. 421. 428. 429.
 432. 435. 436. 439. 440. 441.
 442. 448. 451. 459. 467. 480.
 487. 496. 501. 503. 505. 508.
 509. 510. 512. 515. 519. 520.
 521. 524. 530. 532. 534. 536.
 538. 552. 555. 556. 559. 567.
 569. 570. 572. 573. 574. 579.
 581. 585. 587. 589. 590. 593.
 594. 595. 600. 601. 606. 609.
 610. 612. 650. 656. 658. 660.
 667. 674. 675. 676. 680. 682.
 709.

A U C T O R U M.

705. 707. 708. 722. 723. 749.
emend. 209. 248. 249. 370. 620.
 754.
- Percius* 711.
- Petronius* 245. 246. 266. 460.
- Phaedrus* 264.
- Phavorinus* 184. 229. *notat.* 228.
 554.
- Philargyrus* 189. 200.
- Philo* 28. 71. 114. 116. 128. 157.
 240. 242. 309. 319. 351. 362.
 419. 421. 432. 454. 476. 485.
 486. 519. 565. 567. 598. 630.
 645. 672. 678. 679. 730. 742.
 743. 744. 746.
- Philonis Βιλεπεινά* 340.
- Philostatus* 7. 11. 16. 58. 86.
 100. 101. 156. 166. 167. 176.
 180. 181. 205. 233. 234. 236.
 238. 243. 260. 276. 282. 288.
 289. 294. 303. 310. 370. 405.
 407. 410. 413. 416. 418. 462.
 464. 465. 489. 499. 517. 521.
 551. 562. 568. 585. 590. 611.
 631. 742.
- Pblegon Trallianus* 604. 605.
 638. 640.
- Phocylides* 718.
- Phornutus* 271. 287. 523. 620.
 671. 677. 678. 735.
- Phorus* 2. 586. 592.
- Phrynichus* 183. 198. 426. 458.
 655.
- Pindarus* 17. 23. 30. 32. 34. 37.
 46. 55. 56. 61. 71. 75. 76. 81.
 85. 88. 91. 92. 93. 95. 96. 97.
 100. 101. 103. 104. 105. 106.
 107. 109. 110. 112. 116. 129.
 131. 141. 147. 158. 159. 165.
 166. 172. 186. 193. 201. 203.
 211. 212. 241. 270. 272. 289.
 299. 300. 310. 311. 315. 319.
 320. 321. 322. 327. 334. 342.
346. 347. 350. 359. 363. 373.
 375. 377. 378. 383. 391. 394.
 397. 400. 416. 418. 420. 421.
 427. 428. 430. 431. *sapius* 437.
 458. 463. 469. 470. 483. 484.
 489. 490. 492. 498. 500. 508.
 534. 538. 555. 558. 565. 569.
 571. 572. 581. 592. 593. 596.
 615. 619. 622. 627. 640. 669.
 682. 686. 696. 704. 715. 731.
 735. 738.
- Placidi Tabula* 617.
- Plato* 2. 3. 7. 8. 17. 23. 24. 32.
 33. 43. 45. 50. 52. 53. 56. 79.
 80. 88. 147. 148. 213. 222.
 234. 236. 259. 260. 291. 293.
 311. 314. 333. 367. 379. 382.
 385. 407. 415. 418. 419. 420.
 441. 465. 469. 470. 471. *ill.*
 & *expl.* 471. 472. 473. 474.
 492. 510. 514. 541. 545. 549.
 554. 555. 567. 598. 602. 609.
 615. 641. 644. 646. 659. 677.
 678. 687. 689. 720. 738.
- Plantus* 32. 98. 175. 200. 253.
 349. 425. 460. 475. 544. 548.
 636. 671. 677. 685. 704. 717.
 751.
- Plinius* 19. 69. 114. 152. 159.
 165. 182. 188. 189. 201. 215.
 216. 217. 239. 245. 246. 252.
 263. 264. 282. 290. 291. 298.
 300. 301. 302. 304. 305. 306.
 326. 332. 347. 348. 350. 351.
 352. 358. 360. 361. 362. 368.
 371. 375. 376. 390. 400.
 408. 417. 422. 427. 428. 441.
 442. 444. 445. 446. 447. 450.
 489. 491. 492. 503. 504. 505.
 539. 540. 542. 545. 548. 549.
 580. 583. 584. 585. 627. 631.
 633. 669. 682. 683. 696. 697.
 739. *emend.* 585. 757.

[Ccc]

Pli-

I N D E X

- Plinius Junior* 112. 185. 196. 420. 435. 439. 517. 518.
200. 708. 754.
- Plotinus* 24. 32. 244. 294. 345. *Pomponius Mela* 152. 263. 300.
546. 427. 489. 490. 493. 503. 504.
624.
- Plutarchus* 5. 6. 7. 8. 16. 27. 28. *Porphyrius* 4. 29. 83. 86. 241. 385.
29. 30. 31. 32. 42. 44. 50. 53. 429. 432. 481. 490. 491. 493.
65. 67. 68. 69. 75. 80. 82. 84. 494.
85. 86. 87. 89. 91. 101. 102. *Priapeia* 17. III. 163. 674.
107. 109. 111. 112. 113. 114. *Priscianus* 531. 646.
115. 116. 117. 124. 132. 148. *Proba Falcomeria* 47.
153. 156. 158. 176. 177. 180. *Proclus* 3. 4. 14. 22. 23. 27. 112.
189. 190. 195. 206. 218. 219. 128. 132. 148. 211. 234. 235.
238. 239. 246. 252. 262. 264. 345. 379. 419. 465. 485. 487.
267. 270. 271. 281. 284. 286. 510. 529. 530. 537. 588. *qua-*
293. 294. 295. 296. 297. 298. 510. 609. 612. 613. 645. 647.
311. 324. 325. 339. 346. 375. 665. 687. 732. 740. *emend.* 379.
378. 382. 394. 401. 419. 420. 508. 587.
424. 429. 430. 434. 435. 452. *Procopius* 114. 334.
453. 454. 465. 467. 468. 472. *Propertius* 61. 63. 70. 118. 155.
473. 474. 484. 485. 486. *ill.* 188. 254. 275. 276. 278. 294.
487. 488. 493. 507. 509. 510. *ill. & expl.* 305. 306. 307. 310.
512. 513. 514. 520. 521. 522. 394. 397. 400. 588. 589. 592.
523. 533. 534. 539. 548. 551. 601. 602. 606. 633. 661. 681.
552. 557. 564. 565. 568. 569. *Prudentius* 171. 526. 729.
570. 575. 576. 577. 587. 593. *Pfellus* 189.
595. 603. 605. 607. 609. 620. *Ptolemaeus* 159. 161. 217. 244.
627. 629. 632. 634. 636. 637. 371. 491. 492. 669. *emend.*
638. 650. 651. 656. 657. 658. 252.
669. 671. 672. 677. 692. 705. *Ptolemaeus Hephæstio* 3. 6.
715. 716. 721. 722. 728. 733. *Pyrrhi Ligorii Collectiones Ineditæ* 385. 406.
737. 743. 744. 747. *emend.* 84.
153. 154. 213. 249. 673.
- Pollux* 15. 32. 66. 81. 88. 136.
137. 142. *ill.* 43. 145. 179. 191.
195. 203. 242. 243. 294. 320.
389. 390. 460. 470. 471. 473.
474. 475. 507. 518. 583. 599.
670. 701. *emend.* 15. 219. 282.
292. 513. 758.
- Polyænus* 35. 81. 281. 282. 473.
567. 650. 695.
- Polybius* 4. 6. 66. 287. 288. 321.
335. 337. 359. 374. 403. 404.

Q.

Quintilianus 424. 429. 702. 712.
Quintus Calaber 194. 210. 212.

R.

Rufinus 656. 695.
Rufice Rei Scriptores 252.

Sal.

A U C T O R U M.

S.

Salvianus 235.

Sappho 43. 57. 592. 600. *emend.*
712.

Scholiaſtes *Æſchylis* 41. 42. 49. 51.
108. 179. 193. 237. 279. 285.
305. 417. 422. 442. 463. 466.
478. 520. 528. 536. 580. 581.
613. 615. 622. 645. *emend.* 119.
172.

Scholiaſtes *Apollonii Rhodii* 3. 6.
11. 13. 16. 17. 18. 21. 33. 48.
56. 59. 60. 65. 73. 74. 82. 83.
91. 93. 96. 105. 108. 109. 111.
113. 121. 163. 199. 200. 212.
214. 269. 174. 280. 281. 282.
286. 303. 326. 328. 336. 372.
374. 376. 377. 384. 409. 412.
433. 436. 452. 457. 458. 460.
467. 468. 487. 489. 491. 494.
502. 518. 521. 536. 537. 580.
595. 597. 600. 670. 675. 694.
696. 704. 747. *emend.* 106.
109. 162. 210. 216. 275. 552.
649.

Scholiaſtes ad Aram Doſiada 83.
84.

Scholiaſtes *Arati* 8. 327. 354. 705.

Scholiaſtes *Ariſtophanis* 3. 17. 23.
47. 50. 55. 94. 95. 100. 108.
111. 120. 172. 174. 181. 205.
232. 260. 262. 266. 291. 294.
330. 363. 378. 383. 387. 388.
405. 415. 461. 471. 473. 492.
509. 529. 540. 554. 555. 567.
575. 582. 597. 598. 625. 629.
633. 637. 654. 663. 664. 691.
705. 706. 718. 733. 738. 749.
notat. 368. *emend.* 119.

Scholiaſtes *Callimachi* *notatur* 248.
403. 682. 686. *emend.* 336.

Scholiaſtes *Euripidis* 4. 24. 77. 104.
165. 180. 204. 235. 259. 275.
293. 347. 375. 382. 407. 420.
434. 466. 509. 522. 536. 580.
584. 626. 703.

Scholiaſtes *Hermogenis* 56. 116.
127. 183. 292. 451. 488. 566.
568. 620. 700.

Scholiaſtes *Hefiodi* 544.

Scholiaſtes *Homeri* 31. 35. 43. 72.
77. 78. 96. 107. 121. 141. 150.
161. 175. 190. 208. 234. 250.
285. 298. 333. 351. 353. 368.
378. 401. 414. 430. 467. 498.
518. 560. 578. 583. 615. 685.
708. 713.

Scholia inedita ad Homerum 74.
78. 193. 233. 313. 445. 466. 467.
496. 583. 606.

Scholiaſtes *Horatii* 386.

Scholiaſtes *Juvenalis* 547. 662.
694.

Scholiaſtes *Lycophronis* 3. 6. 8. 33.
82. 109. 175. 191. 278. 286. 308.
352. 353. 366. 369. 378. 380.
399. 454. 455. 465. 638. 640.
649. 688. 702. *emend.* 325.

Scholiaſtes *Nicantri* 13. 33. 47.
73. 121. 160. 161. 163. 177.
181. 229. 252. 282. 307. 363.
384. 502. 561. 577. 581. 639.
665. 672. *emend.* 17.

Scholiaſtes *Pindari* 2. 17. 43. 67.
74. 75. 81. 85. 86. 92. 93. 94. 100.
104. 105. 106. 108. 109. 115.
116. 159. 211. 244. 250. 253.
263. 267. 268. 269. 271. 272.
288. 310. 321. 372. 377. 383.
391. 394. 410. 415. 420. 421.
427. 458. 477. 490. 500. 501.
534. 555. 558. 559. 566. 569.
572. 596. 669. 683. 686. 705.
emend. III.

[Ccc 2]

Schoe

I N D E X

- Scholiaſtes Sophoclis* 22. 33. 37. 49. 59. 77. 86. 96. 193. 212. 250. 266. 313. 334. 367. 419. 427. 433. 459. 498. 500. 591. 616. 618. 627. 628. 667. 692. 693. 698. 710. *notat.* 376.
- Scholiaſtes Statii* 231. 275. 252. 353. 406. 570. 571. 585. 679. 684. 686. 708. 711. 736. 751.
- Scholiaſtes Thucydidis* 3. 108. 391.
- Scholiaſtes veteris Teſtamenti* 189.
- Scribonius Largus* 718.
- Scylax* 335. 337. 362. 422. 686.
- Scymnus. Chius* 337. 376. 407. 412. 428. 497.
- Seneca Philoſophus* 326. 334. 349. 351. 354. 404. 406. 547. 564. 701.
- Seneca Tragediæ* 146. 156. 212. 235. 238. 239. 241. 323. 410. 416. 477. 484. 614. 626.
- Septuaginta Interpretes* 9. *bis.* 10. 38. 48. 51. 55. 59. 63. 78. 165. 184. 225. 246. 344. 680. 714. 750. *expl.* 150.
- Servius* 18. 29. 43. 48. 77. 96. 128. 144. 156. 211. 241. 262. 267. 268. 270. 284. 352. 353. 357. 384. 394. 436. 438. 477. 487. 493. 495. 498. 503. 504. 536. 573. 574. 624. 628. 629. 632. 639. 650. 677. 678. 680. 702. 731. 733. 751. 752.
- Sextus Empiricus* 6. 28. 31. 49. 137. 189. 249. 379. 557. 568. 673. 755.
- Sidonius Apollinaris* 275. 447.
- Silius Italicus* 185. 197. 368. 423. 560. 658. 709. 713. 716. *emend.* 675.
- Simplicius* 44. 75. 337. 411.
- Solinus* 9f. 245. 246. 258. 263. 268. 447. 503. 504. 682. 696.
- Sophianus* 410.
- Sophocles* 4. 7. *ill.* 9. 22. 25. 26. 35. 38. 40. 42. 43. 51. 58. 60. 64. 72. 96. 112. 116. 117. 119. 122. 126. 130. 132. 139. 144. 157. 163. 164. 165. 174. 187. 193. 197. 203. 216. 231. 233. 237. 250. 251. 267. 273. 308. 334. 346. 350. 367. 371. 375. 406. 413. 418. 420. 427. 437. 448. 449. 453. 459. 460. 469. 500. 509. 512. 535. 538. 544. 562. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 616. 618. 625. 626. 628. 633. 634. 639. 643. 665. 684. 688. 690. 694. 698. 699. 707. 710. 714. 716. 722. 742. 746. 749.
- Soxomenus* 480.
- Spartianus* 49.
- Statius* 6. 50. 169. 171. 173. 176. 206. 213. *ill.* 274. 276. 279. 321. 325. 326. 329. 338. 374. 375. 384. 398. 454. 479. 484. 486. 508. 529. 532. 538. 549. 558. 562. 579. 580. 585. 592. 617. 618. 619. 620. 622. 623. 627. 628. 632. 633. 634. 636. 638. 639. 640. 648. 652. 685. *emend.* 634. 675.
- Stephani Eburnæ* 11. 17. 94. 104. 108. 121. 141. 145. 163. 248. 249. 263. 276. 282. 309. 320. 324. 352. 353. 356. 360. 361. 374. 375. 408. 409. 422. 451. 467. 496. 497. 501. 507. 524. *emend.* 17. 249. 288. 408.
- Stobæus* 21. 28. 33. 35. 36. 44. 45. 46. 84. 97. 221. 304. 346. 418. 419. 410. 460. 537. 549. 593. 607. 681. 699. 734. 748. 749.
- Strabo*

A U C T O R U M.

- Strabo* 6. 13. 21. 22. 59. 69. 73.
 87. 92. 114. 127. 152. 153. 159.
 162. 165. 166. 170. 187. 208.
 209. 216. 217. 247. 254. 255.
 257. 259. *expl.* 261. 263. 264.
 289. 293. 296. 297. 298. 300.
 301. 302. 303. 304. 406. 309.
 322. 325. 331. 332. 334. 336.
 337. 344. 346. 347. 348. 349.
 350. 351. 352. 353. 355. 356.
 357. 358. 359. 371. 372. 376.
 381. 397. 401. 403. 404. 408.
 409. 410. 414. 421. 422. 424.
 427. 428. 430. 431. 432. 437.
 450. 465. 468. 477. 480. 482.
 485. 489. 492. 496. 498. 499.
 500. 501. 502. 509. 519. 524.
 545. 464. 574. 578. 581. 583.
 585. 586. 596. 607. 608. 682.
 696. 700. 705. 707. 708. 742.
notat. 578. 579. *emend.* 66. 110.
 263. 299. 361. 757.
Suetonius 38. 337. 660. 671.
Suidas 9. 88. 123. 125. 154. 184.
 251. 309. 317. 321. 368. 389.
 418. 518.
Sulpitius Victor 606.
Symmachi verso Vet. Testam. 51.
Symphosius 196.
Syncellus 569. *notat.* 442.
Synesius 11. 51. 92. 98. 103. 462.
 463. 636. 688. 731.
Syrianus 116.
- T.
- Tabula Peutingeriana* 181.
Tacitus 113. *ill.* 153. 306. 308.
 324. 384. 477. 480. 501. 657.
Talmud 253. 386. 673. 679. 730.
Tatianus 49.
Terentius 97. 148. 310. 398. 662.
 738.
- Tertullianus* 175. 241. 290. 291.
 332. 373. 386. 531. 543. *ill.*
 546. 549. 551. 566. 567. 650.
 651. 660. 662. 663. 691. 729.
 753.
Testamentum Novum 48. 85. 289.
 290. 314. 363. 417. 427. 439.
 542. 607. 612. 643. 646. 698.
 702. 718. 749. 750. 751.
Testamentum Vetus ill. 12. 13. 14.
 51. 52. 56. 57. 62. 63. 70. 99.
 114. 119. 140. 150. 157. 184.
 189. 195. 221. 223. 225. 227.
 238. 239. 253. 266. 295. 296.
 297. 310. 312. 343. 346. 348.
 355. 370. 378. 386. 392. 393.
 418. 427. 432. 438. 475. 490.
 491. 497. 531. 541. 546. 590.
 593. 606. 614. 620. 630. 639.
 654. 658. 660. 673. 679. 702.
 710. 714. 719. 729. 730. 749.
 750.
Themistius 33. 52. 55. 91. 187.
 243. 337. 348. 407. 440. 467.
 487. 498. 618. 685. 722. 749.
Theocritus 2. 11. 19. 20. 24. 33. *ill.*
 37. 38. 41. 42. 44. 46. 57. 59. 64.
 67. 73. 76. 85. 91. 95. 105. 119.
 122. 130. 140. 162. 166. 170.
 174. 182. 187. 226. 241. 254. 281.
 320. 330. 402. 403. 407. 412.
 429. 432. 443. 444. 445. 448.
 451. 453. 454. 460. 497. 518.
 520. 522. 538. 539. 540. 541. 555.
 565. 592. 597. 599. 600. 615.
 632. 649. 655. 657. 660. 684.
 689. 690. 693. 695. 696. 699.
 708. 710. 716. 717. 728. 731.
 739. 747. 751. *emend.* 687. 688.
Theodoritus 241. 260. 367. 381.
 384. 388. 409. 438. 470. 518.
 520. 529. 651. 658. 702. *notat.*
 498. 499. *emend.* 121.

[Ccc 3]

Theo-

INDEX AUCTORUM.

Theodorus Prædromus 232.
Theognis 71. 452. 493.
Theonis Progymnasmata 71. 452.
 720.
Theophrastus 8. 9. 11. *ill.* 12. 19.
 20. 30. 31. 41. 69. 72. 73. 81. 84.
 94. 97. 98. 99. 157. 159. 160.
 179. 189. 203. 214. 415. 216.
 217. 223. 244. 265. 266. 291.
 294. 301. 302. *expl. & ill.* 328.
 329. 330. *ill.* 344. 351. 361.
 377. 380. 397. 409. 410. 422.
 527. 540. 542. 549. 561. 562.
 565. 582. 632. 679. 680. 681.
 684. 688. 689. 690. 691. 700.
expl. & ill. 328. 329. 330. 444.
 445. 446. 452. 480. 483. 486.
 500. 637. *emend.* 97. 98. 334.
 335. 370.
Thomas Magister 458. 540.
Thucydides 2. 3. 39. 56. 80. 81. 91.
 175. 215. 227. 248. 317. 320.
 323. 427. 428. 444. 476. 485.
 487. 488. 489. 501. 517. 556.
 576. 590. 594. 595. 733.
Tibullus 68. 69. 70. 71. 95. 77.
 169. 250. 447. 601. 603. 656.
 661. 672. 680. 740. 747. 748.
Timæus 244. 270.
Trallianus 183. 703.
Tzetxis Chiliades 584.

V.

Valerius Flaccus 47. 101. 127. 130.
 158. 162. 165. 169. 211. 214.
 231. 274. 279. 529. 556. 563.
 646. 661. 708. 747. 748.

Valerius Maximus 337.
Varro 149. 190. 196. 252. 625.
 677. 739.
Vellejus Patereulus 87.
Veterinaria Rei Scriptores 323.
Vibius Sequester 526. 586.
Virgilius 18. 26. 47. 48. 52. 58.
 59. 96. 100. 101. 102. 110.
 113. 128. 130. 134. 137. 140.
 144. 156. 159. 161. 164. 165.
 167. 168. 169. 170. 171. 172.
 173. 176. 188. 190. 191. 218.
 220. 223. 236. 252. 257. 259.
 262. 265. 266. 267. 270. 272.
 279. 291. 316. 321. 327. 332.
 342. 544. 560. 568. 569. 573.
 580. 599. 608. 624. 628. 634.
 641. 650. 654. 655. 659. 660.
 661. 672. 673. 677. 683. 689.
 693. 702. 716. 720. 723. 724.
 725. 726. 731. 732. 740. 744.
 746. 747. 751. *notat.* 269.
Vitruvius 35. 153. 156. 218. 300.
 301. 302. 339.

X.

Xenophon 107. 123. 124. 131.
 133. 139. 144. 145. 176. 185.
 188. 190. 191. 192. 194. 197.
 198. 204. 209. 213. 226. 272.
 273. 291. 301. 315. 345.

Z.

Zenobius 74. 571. 740. 747.
Zozimus Panopolitanus 329.

INDEX

Vocum

ORIENTALIUM;

quæ explicantur aut illustrantur.

אוכבא PAG. 296
אבם 336
אנע 102
אלים 379
ברכה 759
גרש 747
דוד דודא 497
דוד יננה ibid.
דחל 363
דלפקי 386
חוק ללוב 169
חלל חללים 295
חמרים 679
חשן 28
חשרי 338
שלמוסא 178
ظمر 200
כלב 28
כלוב 295
כנור, כנרא 79. 594
כרכם 99
כקב כקבים 295
ישב 631

ימם 714
לחש, הלחיש 348
מגד מגדים 297
מוס, מוסא 119
מלש 283
מר 71
مقدم 426
נהר 114
נפל 225
עבי 200
עטר 346
עין אוב 449
עניש 432
צפון 491
קדם 426
קרנות 335
שחור 669
سماں 635
سودان 669
תאב, תאבא 380
תבת 380
חיבה ibid.

[Ccc 4]

IN₂

I N D E X

Vocum

G R Æ C A R U M

quæ explicantur aut illustrantur.

A.

Αβάτος 49.
Αβλαυτός 731.
Αβροχος, αβροχία 10. 11.
Αγροσίλος 642.
Αγκος, poculum 209.
Αγρωστῆρις 23.
Αίλιοι δε αἰεῖλοι, qui duas sorores
 duxerant 229.
Αἴμμα 66. 131.
Αἴξω 213.
Αἴγδωρ 214.
Αἰγίδις, αἰέες, procellæ 214.
Αιζήεις 30.
Αιδός 177.
Αιδών 702. 703.
Αίμακυσία 508.
Αιτισία 209. 210.
Αιτογκμος 295.
Αισοδοτεία 395.
Αισόπαρις ibid.
Αίολος, citus, agilis 193.
Αἴσακος 47.
Αἴσιος, ἐγκάσιος 626.
Ακάκης, ἀκακῆσιος 232.
Ακμηνοί 663.
Ακολος 718.
Ακυδος 78.
Αλάδατρος δε ἀλάδατρον 544. 501.
 542.
Αλαδατροφόρος 544.
Αλεῖξίαι, αἰλεπῆριαι 542.
Αλιτῆριος, αἰλῆτρι 50.

Αλυσίον 234.
Αλιξ 64.
Αλσος, quivis locus consecratus
 683.
Αλυοδαίνων, αἰλυοδαίνων 283.
Αλώπηξ alopecia, capillorum de-
 fluxum 182. 183.
Αμαδρυάδης 378.
Αμαχαι, αμμαχαφοί 493. 494.
Αμβολαδῆς δε ἀμβολάδω 172.
Αμῆτροι 11. 140.
Αμωροί, ἀμωροάδης 141. 142.
Αμπατις 421.
Αμφήκης 588.
Αμφιβαίνων 346. 416.
Αμφιλαφῆς 74. 124. 683.
Ανωγκοφαγία, ἀνωγκοφαγίω 242.
 243.
Ανάκτοροι 95.
Ανάμπος 731.
Ανάξ, ἀναξίς 96. 434.
Ανατρέβων, ἀνάτριψις 559. 560.
Ανδρογίγαις 688.
Ανδρόπαις ibid.
Ανημίνα, ἀντα 698.
Ανήλιπος 731.
Αιδελέδασι 463.
Αιδίριξ δε αἰδίρικος 444. 445.
Αιταμοῖδος 362.
Αντιπάλαιον 469.
Αἴξω, αἰξω 23.
Απήνη 534.
Αποδοσκειν 714.
Αποδοσκειν 562.

Απὸ

G R Æ C A - R U M.

Αποιή, άποιος 340.
 Απόκλις 93.
 Αποκλύειν 478.
 Απομάσσειν, άπομάγμασι 327. 328.
 329. 330. 331.
 Αποπνυειν 442.
 Αποσάσειν 219.
 Αποχίειν, άπύχισμα 660.
 Αρμεις 444.
 Αρίτερος 692.
 Αρχίχορος 598.
 Ασματα, hymni 3.
 Ασφύγματος 225.
 Ασύλωτοι 273. 274.
 Αταύρωτος, innupta 126. 127.
 Ατίλιος 735. 736.
 Ατσίλιος, άτσίλιος 354.
 Αύλις, άύλιος 187.
 Αυλός, ostrei genus 473.
 Αΰτος 351.
 Αΰραλι 174.
 Αΰλαιος, άΰλαιός 214. 215.
 Αΰτ@ 119.

B.

Βαθύγους 84. 85.
 Βαθύσλατ@ 85.
 Βαθύχθων 717.
 Βακίδις, βακίδιος 575.
 Βάπσειν, haurire 577.
 Βάβελος 49.
 Βηταριοί, βαταριόσιος 22. 56.
 Βίος, opes, facultates, bona 754.
 Βλαύσις, βλαύσιος 731.
 Βλαγός, abortivus, iceleratus, pleu-
 riticus 224.
 Βολύλιος 407.
 Βούσσις, βούσσιος 406. 407.
 Βοριασμός 345.
 Βύβριος 681. 713.
 Βυκόλοι, pastores 77.
 Βύπτιος 713.
 Βύταλιος, βύταλιος 407.
 Βυφροίσι 77.

Βρίτιος 290.
 Βρίτιος 519. 520. 600.
 Βριθός, ίσα βριθός 258.
 Βριμιάδα, ίπιβριμιάδα 363.
 Βριμίοσις, βριμίοσις, absillus *ibid.*

Γ.

Γαυόροι & γευόροι 32.
 Γίντο pro έλαβειν 692.
 Γέμοσι 116.
 Γεωόροι 11.
 Γέμοσι 513.
 Γελύσιος 497.
 Γλυκόσιος 684.
 Γλυκόσιος *ibid.*
 Γνωτός 25.
 Γεώφειν, γεώφεισι, accusare, con-
 demnare 698. 699.
 Γύη 251.
 Γύσι 252.

Δ.

Δάκος 183. 184.
 Δακτυλιόσι, tibiarius genus
 468.
 Δαυόσιος 341.
 Δίνος, δινάσιος 27.
 Δεξιόσιος 84.
 Δεξιός 686.
 Δεξιόσιος, festum in honorem Co-
 regis 755.
 Δεξιόσιος 3.
 Δεξιόσιος 3. 649.
 Δεξιόσιος 26.
 Δεξιόσιος 340.
 Δεξιόσιος 168.
 Δεξιόσιος 364.
 Δεξιόσιος, festum Laconum
 755.
 Δεξιόσιος 555.
 Δεξιόσιος, άφολυθροσίος 552. 553.
 554. 555.

[Ccc 5]

Δεξιό-

I N D E X V O C U M

Διαβολισίην 553.
 Διαφειρότως excellenter 98.
 Διδάσκει 448.
 Δικαστόλ⊙ 5.
 Δίφρα mensa 229.
 Δίφρος, διφροφόρος, sedes, pedisfe-
 quus 28.
 Δοσάτιον acus comatoria 552.
 Δορξ, ζορξ, δορκας 200.
 Δρῆς, quercus arbor 240.
 Δυσέρνιδες 637.
 Δύτοκοι, δυτοκεῖν 461.
 Δυχλαμνία 215.

E.

Εὐδομαγίτης 165.
 Εἶρα, εἶράται, ara, supplices 523.
 εἶρα, cavea 637.
 Εἰλημῶς 150. 151.
 Ειαρμαί 259.
 Ειλείθυιαι 8.
 Εμβολα 718.
 Εκρωαγίον 328.
 Εκρωαζαί, εκρωαζαῖσθαι 328. 329.
 Ελαια in plurali 69.
 Ελαιον de quovis oleo 561.
 Ελημοσύνη 426. 427.
 Ελιούειν & ελιούειν 696.
 Ελῶς, εἰλοφόρος 258.
 Εμπύραμοι 31.
 Εμμίλεια 511.
 Εμπυροι 519.
 Εμπυρα, inferrix, libamina 616.
 Επαποματίσθαι 331.
 Επαυλίξαι 187.
 Επδήμιοι 56.
 Επδρομίδες 142. 460.
 Επδύτον, ἐπδύσις 63.
 Επψήματα 125.
 Επυλάων, κλάων 41.
 Ενόδοι, ἐνόδοι 16. 25.
 Εξαίσι⊙ 637.
 Εξέρχου, ἐξέρχ⊙ 333. 334.
 Εξέρρες 636. 637.

Επακλήρ 33.
 Επέδυμα 63.
 Επιδάθρα 239. 240.
 Επιδάσιος 25.
 Επιδήμιοι 56.
 Επιστορπίς 64.
 Επίσκοπος 158. 367.
 Επισκύνιον 697.
 Επόψιος 35.
 Επαμίς 4. 25.
 Ερανος 706. 707.
 Ερυσίπλολις 578.
 Ερυσίσκηπρον *ibid.*
 Εραση, ερασης 27. 28.
 Εσηκεν 57. 58.
 Ευάγεια 582. 709.
 Ευγματα 647.
 Ευταχία 723.
 Ευήμερος, ευμεροία 742. 743.
 Ευήχης 506. 507.
 Ευθίεια 483.
 Ευθιτος 619.
 Ευδυτος, ευδύτων 37.
 Ευτοκος 744.
 Ευπλήξ 576.
 Ευθίεια 483.
 Ευτοκος 534.
 Ευφημία, ευφημῶν 58. 59. 676.
 Εφιδρος, εφιδρεία, εφιδρεύων 4. 19.
 Εφύμιοι 108.
 Εχων, obtinere, tutari 590. 591.
 Εφιστάσθαι 125.

Z.

Ζευγίτιδες, ζύγοι, ζευγαφάρι 77.
 Ζευγαί 243. 244.
 Ζήλος, ζήλων, ζήλων 150.
 Ζῆμα, ζῆμα 135.
 Ζυμειώματα 518.
 Ζωσῆρες 438.

H.

Ηλίματος, ηλιμάτος 711.
 Ημεροσκόπος 186.

Hm-

G R A E C A R U M.

Ημεροσκόπος *ibid.*
 Ηπείρος 364.
 Ηρωίδης, ηρωίαι, ηρώιαι 253. 254.

Θ.

Θεολόγοι 3.
 Θεόζιος 23. 151.
 Θεοσώτοι, Θεοσώπια 637. 638.
 Θερμαύτροι, Θερμαυτέριζον 425.
 Θέσις 619.
 Θετυμοσία 699.
 Θεωρία, θεωρία, θεωρικά 515. 516.
 Θημάτις, θημωνιαί 579.
 Θίς, θινός, fundus 492.
 Θρίαι 74.
 Θρίαι, funes nautici 518.
 Θυραί 439.
 Θυραί, θυραείδης 228. 229.
 Θωμαί 680.

I.

Ίη, ή βι.
 Ίοθακχος 3.
 Ίουλοι, Ίουλώ 3. 121. 649.

K.

Καλαβίδης 121.
 Κάλαθοι, καλαθίστοι 652. 653.
 Καλιπύ 199.
 Κάλπις 541.
 Κάλυτροι 454. 455.
 Καμβάινον 198.
 Καμμάσιον, καταμάσιον 198.
 Κάπρος 236.
 Καταθύμιον 566.
 Καταίξ, καταίγιδης, καταίγδην 314.
 Κατακλις 183.
 Κατάρχομαι 334.
 Κάτοπρις, κάτοπρον 543.
 Κατυδαίος 425.

Κατοχή, κατοχίς, κάτοχοι 51.
 Καψάκης, καψάκιον 541.
 Κέλιος 415.
 Κέλιον, κελύς 167.
 Κελτόν Αρκα, Ρηο Κελτικόν 435.
 Κεραίς & κεραμίδες 211. 212. 244.
 Κίριος, κερνοφόροι 732.
 Κητύσιον, κητύματα 38α.
 Κιούρα 59. 60.
 Κλήρος, κληρῆχοι, κληρυχία, 488.
 626. 648.
 Κοῖος, κοῖδος 426.
 Κόλπος, κωπέτις 453.
 Κομίσιον, κομιζέον 145.
 Κόπρος 252.
 Κορύμματα 11.
 Κορυβαυτιζέον 51.
 Κορώνη 123.
 Κόρση 182.
 Κοσμοπλόκος 547.
 Κυρίζιον, κυρίζια 23. 126. 521.
 Κύριμος 224.
 Κρέμβαλον 30α.
 Κρητίζιον, κρητισμός 6.
 Κρόκη, κρέκος, 100. 101.
 Κρόνιος, κρόνια, κρούπιπα 610.
 Κρόταλα, κροταλιζέον 299. 300.
 Κρύματα 467. 468.
 Κρυματατοῖος de tibicine 468.
 Κυτασυρίς 196.

Λ.

Λαγωβόλον, λαγωβολία 122. 123.
 Λίβης 500.
 Λίγνος, λιγνώτος 136. 137. 138.
 Λευκός limpidus 10. purus, nitidus
 115. faustus 722. 723.
 Λίχος nuptiae, lectus nuptialis 9.
 Λίχθος 460.
 Λιχῶν, λιχῶνις, λιχῶνιον 9. 419.
 Λιπός 246.
 Λικμός, λικμάτης 16.
 Λίκνον, λιλιπῆς, λιλοφόρος 18. 19.
 731. 732. 733.

Λίθος

I N D E X V O C U M

Λίνας 60. 466.
 Λιπαρόμυξ 731.
 Λπάς, λιπαρός 72. 427. 431. 565.
 Λοχίωσις, λοχίωματα 9.
 Λόχος, λόχιος 9. 466.
 Λυγγύριοι & λυγκύριοι 189.
 Λύματα 9. 718.
 Λυγίς tibia 295.

Νιναίζω *ibid.*
 Νηφάλια 672.
 Νόμος 509. 510.
 Νόσιμος 744.
 Νυμφαίον, νυμφών 416.
 Νυμφαίον, νυμφήσι 105. 416.
 Νυμφόλαπτος 379.

M.

O.

Μακαρίζω, consecrare 612.
 Μάρμαρος 60. 61.
 Μασός collis 358. 359. 360.
 Μεθ' ἡμέραν pro cō ἡμέρα 272.
 Μελέγχυμος 669.
 Μέλαιθρον 48.
 Μελαμψήφις 202. 375. 376.
 Μῆλον 684.
 Μητρωακοί 3.
 Μισός, poena, damnum 310.
 Μίτρα II. 140. 432. 663.
 Μόγος 461.
 Μονόμυκκος, μονομύκκια 415. 416.
 Μόνιος 183. 184.
 Μονοσπος, μονοσπορίς 415.
 Μονόγλωστος 166.
 Μοσίω 561.
 Μορμώ, μορμούσις, μορμολύκων 174.
 178.
 Μορτός, μορτίς, 258.
 Μοχθίζω 173.
 Μύδρος, μυδροκλιπεῖν 164. 165.
 Μύρον 532.
 Μυχός, μύχοις 176. 710.
 Μώμος 119.

Όμοροι, ομορτός 596. 597.
 Οδοκιάζω 521.
 Όδης, ὄδιος, de avibus auguralibus
 625. 627. 628.
 Οισίτις 28.
 Ολιζάντις 32.
 Όλιμος 389.
 Ολολυγη, ὀλολυγμός, ὀλυλόζω 472.
 480. 646.
 Ολη, ὀληθίς 541.
 Ομότοιχος 720.
 Ομοστροπίζος *ibid.*
 Ομοστροφίος 720. 721.
 Όμπιος 657. 747.
 Ομφαλοτόμοι 17.
 Όπλα, funes nautici 518.
 Οπήσιον 179. 180.
 Οριστικός 186. 279.
 Ορμιά 514.
 Ορχαῖναι, commoveri 424. 425.
 Ούλος, ἔλα, ἑλοφόροι 21. 494. 649.
 650.
 Οὔγγυσι 31. 121.
 Όφιλιον, ὀφίλιμος 107.
 Όφιλτροι, ὀφιλτροῖσι 454. 455.
 Οχη, unde ἑνωχία 19.
 Όχη 683.

N.

Π.

Νάπη 104.
 Ναύτης mercator 519.
 Νάω, fluo 280.
 Νιανθρος 688.
 Νιούτης 350.
 Νειάλος 27.

Παιῖτις 3.
 Παιδίος 24.
 Παιπάλα, παιπάλα, παιπάλαμα
 260.
 Παλακός 299.

Πά.

G R Æ C A R U M.

Πάχη 223.
 Παρωγωνίζομαι 521.
 Παραμπικίζω 731.
 Παρασημαρεΐδαι 744.
 Παρυσιαί 192.
 Παροφή 15.
 Πίζα, πιζαφόρος 137.
 Πείσματα, funes ad progam 578.
 Πίμπιλος 640.
 Πικαλαγμίος 538.
 Πιελίον προ κάμπισον 521.
 Πιελυγίς 82.
 Πιελί 84.
 Πιρόνη, παρασίμαλια, παρακατρίς 64.
 599.
 Πούκη 215.
 Πίδαξ 117.
 Πινύσκω 237.
 Πλάγισον 711.
 Πλοίων 41.
 Πλαμμυεΐς 481.
 Πλωσις, πλωσιονή 703.
 Ποδιόδωτος 63.
 Πόδες, ασηπόδες, funes nautici
 518.
 Ποδάρη 275.
 Ποση 310.
 Πολύθιτος 696.
 Πολύστοις 13.
 Πόρεσι, πόρεσι 303. 304.
 Πόρπη, πορπάματα 64. 599.
 Ποτίστη, ποτιστήριον 165. 246.
 Ποτινάδαι, ποτισματός, ποτινά-
 νικτ 309.
 Προκίρις, προκηρατωταί 31.
 Προκῆρες 168.
 Πρόβατον, de quovis pecudum ge-
 nere 78.
 Προξικωνιζέω 521.
 Προθύματα 494.
 Προσολή 200.
 Προσίμα 3.
 Προπόρπαιτες 64.
 Πρόσοδος, ασημάλις 3. 4. 87.
 Προχωνά 707.
 Πρύλις 22. 291.

Πυθόμαντις, πυθόχερτα, πυθόχερτα
 383.
 Πύθων 382. 383.
 Πύργος urbs 151.
 Πυρίχη 22.
 Πρωτάγεια 204.

P.

Ραδιός 600.
 Ραιετα 171.
 Ρυθμός 292.
 Ρύματα 518.

Σ.

Σάκος, σακισπάτος 31. 167. 426.
 Σάρον 454.
 Σαρονίδης 11.
 Σαλαμίαι 415.
 Σάμα 227. 625.
 Σιδή Æol. σιδή 561.
 Σίνω, σίνις, σίνος 106.
 Σιός, σιῶ, Laconice Θεῶι, Θεῶ
 556.
 Σμάω 564.
 Σπείρα 15.
 Σπιλάδης 463. 464.
 Στόϊαι, σία 13.
 Σός, σνοκλονία, apri, aporum ve-
 natio 238.
 Σύμβολος & ευθύμβολος ὄρις 625.
 628.
 Σύμβολα auguria 627.
 Συναύγεια 582. 709.
 Σύντηξις 712.
 Συναδός 3.
 Σφίτιρος προ ἰός 457. 458.

T.

Ταῦρος προ αἰδοΐα 127.
 Τάφρος 253.

T-

INDEX VOCUM GRÆC.

Τεθρός 107.
 Τέλειος conjugatus 24. 57.
 Τελεῖν γάμον, γαμήλιον τέλος *ibid.*
 Τελιστήρια, mylteria 736
 Τελισφασίη 736. 737.
 Τίρας augurium 29.
 Τετραγγυον 250. 251. 252.
 Τετραπλευρον 251.
 Τευχεῖαι 32.
 Τόιος 233.
 Τοκάδης 190.
 Τόμωρος, τομώτερος 401.
 Τοπήια 517. 518.
 Τριγυλοόλον 124.
 Τριεύτερος, τριετία 179.
 Τείχη, ἀφ' τείχη 27.
 Τραπισυτήρης 518.
 Τυπάδης, τυπίδης 173.

Τ.

Υγρόν mare 12.
 Ψδίαμφο 32.
 Ψδροφοροι 577.
 Ψρογοσφοί 2.
 Ψροφορμίν *ibid.*
 Ψμωδι 3. 4.
 Ψπανδρος 78.
 Ψπαριος 78.
 Ψπαυλαύσεν 168.
 Ψπαδύτης 63.
 Ψποκρείξωται 23.
 Ψπορχήματα 514.

Φ.

Φαιδρύνειν, Φαιδρυτήρια 14. 15.
 Φίρσι 744. 745.
 Φήγος 291.
 Φιληδέων 81.
 Φορβῆς, φορβοῖς 585. 586.

Φρόμαγμα, Φροστίωται 533.
 Φύκος 446.
 Φυλακεία 9.
 Φύσαγ 168.
 Φυσάθημα 467.
 Φυταλίη 560.

Χ.

Χαίρειν 707.
 Χαίτη 181.
 Χαλιός 411. 442.
 Χαλωσθήρα 918.
 Χαλύψ, χαλυβίνος 172.
 Χαρονομία 292.
 Χιός 68.
 Χερδιτορία 466.
 Χερηγός 598.
 Χοροασία, χοροσάδης, χοροσάτη 597.
 Χρῆσις, χρέμα 201.
 Χρυσεοπηλήξ 576.
 Χρῆσις 10.
 Χυτλα, χυτλῶσαι 10. 531.
 Χωρίς, scorium 591.

Ψ.

Ψάλλον, ψαλμός 95. 469.
 Ψυκίηρος 157.

Ω.

Ωα 126.
 Ωγόγιος 8. 9.
 Ωδίνης, partus 14.
 Ωδοί 4.
 Ωτα, προ ᾧ ἄτα 15.
 Ωρογία 727. 728.
 Ωρη, ὄραι 97. 727. 728.

I N D E X

RERUM ET VERBORUM.

A.

- A**baris Apollinis apud Hyperboreos sacerdos 490.
- A**bitemia seu *Ναφάλια*, Cereris & Eumenidum sacra 674. item Rummeliæ apud Romanos *ibid.* abstemii sacerdotes Hebræorum sacrificantes *ibid.*
- A**bonoteichitarum nummus cum impostore Alexandro sub draconis specie 495.
- A**ccipiter, juxta Ægyptios, post mortem maxime prælagus 542.
- A**clamations usitate in veterum sacrificiis, elatis ad coelum manibus 647. acclamations mulierum in solemnibus processibus Cerealis calathi 654.
- A**cestoridarum tribus Argis, e qua Minervæ sacerdotes 567. Acestor Boeotius 569. Acestorides Corinthius, Syracusanorum Prætor *ibid.* Acestoridæ, duo Atheniensium Archontes *ibid.*
- A**chaja pars Peloponnesi littoralis 372. 402. ab Achæo Xuthi filio 402. 403. Metropolis ejus Helice & Bura, postea absorptæ 403.
- A**cheron fluvius in Marylandis ad Heracleam Ponticam 502. Hercules Cerberum ibi ex inferis eduxisse fertur *ibid.* *inferus*, *niger*, *tenebrosus* dictus idem fluvius *ibid.* origo nominis a voce Scythica *agron* *ibid.*
- A**craei seu *Ἀκροί* Dii in arcibus culti. 35. 370. 409.
- A**ctæonis a canibus dilacerati fabula diversimode tradita 617. canum illorum numerus, novissima 618.
- A**ctivum pro passivo Atticis familiare 24.
- A**ctorionis mater Polyxo 709. alii Actoriones, fratres apud Homerum *ibid.*
- A**cus ad comam disponendam *celibaris* dicta, *hæsta recurva*, *deceptio* 552.
- A**drastea Jovis nutrix 16. 18. Jovis filia eadem cum Nemese 112. 113.
- A**ventus Deorum cantu & choris celebrati 56. 57.
- A**egialus littoralis Peloponnesi pars inter Eleos & Sicyonios 371. Achaja postea dicta *ibid.*
- Æ**gyptii Nili accolæ, dicti *μυλαγλυμοί* 669. a terra ibidem nigra, vel a colore nigro incolarum, unde *subfurculi* & *atrai* iidem appellati *ibid.* seu ob nigros & crispes capillos *ibid.*
- Æ**gyptiorum Sacerdotes rasi & circumcisi 622. Ægyptiorum frumentariæ naves ante Alexandriam conditam 657.
- Æ**olicæ locutiones *καὶ ὄβαλι*, *καρμύειν*, *πιδάμοροι* &c. 198.
- Æ**ris fabrica in Eubœa 164.
- Æ**sculapius *ἄπιος*, & unde dictus 454. natus in campo Thessaliæ Dotio 682. 683.
- Æ**thiopes *Μίλωνες* dicti 668. & apud Arabas, *Nigri*, *Nigris* 669. albi etiam seu Leucæthiopes *ibid.* Æthiopes *ἐλάτρησις* 669.

Ætna

I N D E X

- Ætna Cycloporum sedes, unde Æt-
næi Cyclopes 169. Vulcanus ,
Deus & Rex Ætnæus *ibid.* cur
a Trinacria distincta 170.**
- Agæssi venatici Britannorum canes
197.**
- Agon apud Argivos *Ἡγήα* 372.
præmium agonis, clypeus æ-
meus, & corona e myrto *ibid.***
- Alabastri, vasa unguentaria 540.
nec ea solum e lapide alabastrite
*ibid.***
- Ἄλαι, pagus Atticæ tribus Ægeidos
248. 249.**
- Alatii Dii quales in veterum monu-
mentis 458.**
- Ambarvalia Cereri & Baccho ab
agricolis celebrata 672.**
- Amicus non habendus, qui Deo est
invisus 719.**
- Amymone filia Danai, & fons in
Argolide 584. 585. aqutum a
patre missa, Neptuni ope fon-
tem dicta reperisse *ibid.* mater
Elephantis *ibid.***
- Ἀναδιπλωσις in iussionibus & pæniis
Græcorum usitata 522. 532.**
- Anaphe, una e Sporadum Insulis
362. pro Delo apud Philonem
*ibid.***
- Ἀνακτις de Dioscuris 557.**
- Anaurus Thesaliæ fluvius 202.**
- Ancæus coloniz in Samum deducit
dux 361.**
- Ancora Midæ, Ancyræ in Jovis
templo sacrata 289.**
- Animalium greges feminino genere
prolatæ ab Ionibus 203. 204.**
- Anni initium apud plerosque Græ-
cos ab ortu Pleiadum 41. anni,
& quatuor anni temporum sym-
bola in antiquis monumentis 725.
726. 727.**
- Apes Jovis nutrices 20. ærei coloris
ibid. antri Idæi custodes *ibid.*
Musæ apum specie coloniam E-
phesum deducunt, ac inde apes
in Ephesiorum nummis signata
86. 87. 282.**
- Apollinis adventus & abitio apud
Delios, Milesios 754.**
- Apollo a Jove vaticinandi artem e-
doctus 29. hinc Jovis propheta
dictus 619. cur ἄλιος & Φαειός
dictus 53. item Σκίτιος *ibid.* Επ-
δημος & Απόδημος 56. tria bene-
ficia, quæ Apollinis præsentia
conferat 57. cum palla seu talari
tunica, aut cum chlamyde ater-
go rejecta depictus 63.**
- Apollo cur cum cithara supra co-
lumnam recumbens in antiquis
nummis 65. 66. imberbis in ali-
dem 68. Νέος πύδιος in aliis di-
ctus *ibid.* Apollo Ἰατρός, Παιστήρ,
Οὔλιος, Σωτήρ, Ἀκίστωρ, Νόμος 72.
76. variz ejus artes 74. equorum
& boum pastor 77.**
- Apollo auctor condendarum ur-
bium 80. 81. Ἀρχηγίτης inde-
ctus 81. 87. non mendax, Ἰσο-
κῆς 87. Athenienses frequenter
per eum jurant *ibid.* mutilati,
qui per Apollinem pejeraverant
ibid. Βοηδόρομος cur ab Atheniensi-
bus dictus 88. 89.**
- Apollinis Clarii simulacrum in
nummis 89. Καρυόος a Cyrenæis,
& unde dictus 91.**
- Apollini quæ animalia mactata 95.
Δελφίσιος, & quare dictus 105.
ob occisum serpentem exul, &
dein expiatus *ibid.***
- Apollo ad vaticinandum adact.
381. quomodo ἐγχεσθῆματι
382. 438. Ἀπολλίνι Δελφικόι
Inscriptionibus 383. vera e-
Oracula credita, quæ ex tripe-
edebantur 398. διαφθορίσιος
ctus *ibid.***
- Apollinis pænia de Templo De-
phico a Gallis expilato 438. H
π. 3**

RERUM ET VERBORUM.

ruos, & unde dicitur 453. 454
 septuaginta natus 465. juxta alios septimo mensis die, qui inde ei sacer 465. 466. aut quod septuaginta numerus omnem harmoniam in se continet 465. *Εβδομηκοντά*, a cultu septimi mensis diei dicitur 465. 466.

Apollo an. cum Diana, vel solus, in Delo editus fertur. 476. 477. 478. Apollo ΔΗΑΙΟΣ in Nummis 489. lac. vel juxta alios, nectar & ambrosia. primum ejus alimentum 484.

Apollonius Rhodius, Callimacho *Ἀπολλώνιος*, ejusque amulus, aut clandestinus obsecrator 109. 110. Callimachum imitatur 110.

Apparitiones Deorum quomodo accolerari creditur 52. salutares Deos sic colentibus 53. 54. quae bonis portenderent 54.

Apri frugibus nazii 238. aprorum venatio *ibid.* apri Calydonii venatores 277. idem repubulo confusus in antiquis Aetolorum nummis *ibid.* aper Oetius dicitur *ibid.* apri hujus dentes apud Tegetas Arcadas, & inde Romam translati 278. figeati iidem in veteri Aetolorum nummo *ibid.*

Apri Erymanthii dentes apud Cumanos in Opicis servati *ibid.*

Aquae percusso monte orta 14. non quavis ad lotiones in sacris & *ἀνθερωδεις* adhibita 114. aquae marinae frequens eam in rem usus 115. aquae multiplex usus in sacris Gentilium *ibid.*

Aquae cum vino mixtura qualis in veteram potu fuerit 582. aquae potores, de miseria & egenis dicti *ibid.* aqua electrina, de limpidissima 684.

Aquarius, aquae lator 576. Aquarii, aquarum custodes, **AQUARIUS**

AUG. in Inscriptionibus *ibid.* aquarioli, vile ac turpe ministerium *ibid.* aquilegi 577.

Aquilae felix augurium 30. quandoque infaustum *ibid.* *αυρις*, pro augurio 695.

Ara in Delo e dextris caprarum cornibus compacta 82. 84. sine glutine, ac inde inter septem mundi miracula relata 84. arae veterum frondibus ac floribus vinciri solitae 97.

Ara Piorum in Delo 481. arae Deorum communes 482. arae privatae, & arae publicae *ibid.* arae servorum alyla apud Athenienses 523.

Arbores per plura secula superstites, quercus Dodonae &c. 480. arbores inceduae in Deorum lucis 690. arbores *κοιμωρα*, *δορυπυρα*, *κοιμωρα* *ibid.*

Arcadia *Αρκαία* & *Αρκαία* dicta 10. paludosa, pascuis frequens 11.

Arces urbium Jovi aut aliis Diis sacrae 35. *Αρκαί* dicitur, hinc Dii *Αρκαί* *ibid.* quales Juppiter, Juno, Minerva, Venus, Diana *ibid.*

Arctus Scytharum magui & longe jaculantes 131.

Argivorum regio dicta *αργεία*, *Εργεία*, *αργυδύγιος* 10. Junoni, aut juxta alios Minervae praes. Neptuno adjudicata 374. 532. *αργυδύγιος* PELASGIA, & Argivi *Πελασγοί* dicti, *vide* Pelasgi. Argivi clypeati, & *αργεί* de lecta juvenum Argivorum manu 570.

Argivi, unde aquae potores dicti in Minervae festo 582. Argivis a quaticis instrumenta a Danao ostensa 584. Argolidi Sicyon etiam adscripta 372.

Argos de urbe & regione seu Argolide dicta 372. Argos, Junonis [D d d] do-

- domicilium 373. Argos uade dicta *παροδία*, aut aquis carens 579. paludosa regio ante Troica tempora 570. ætate siquæ ejus fluentia *ibid.* ariditas Neptuni in Inachum iræ, & quare tributa 580.
- Argis de clypeo in Junonis festo decretatum 570. locus in quo ille clypeus, *ἄργεος* dictus *ibid.*
- Arimaspi monoculi 167. cum Hyperboreis confusi 492.
- Artemisia dicta de Dianæ sacris urbibus, fauis, signis 152.
- Ἀρχιπύριος* in antiquis lapidibus 116. 692. 697. 735.
- Asini de stellis quibusdam in cælo 244.
- Asopis dicta Eubœa 376.
- Asopitarum urbs Laconicæ in Inscriptionibus antiquis 376.
- Asopus Thebarum fluvius 378. Asopia terra, de Thebana *ibid.*
- Asopus Ægine pater dictus *ibid.* alius ab eo Asopus Phlœusius *ibid.*
- Assyria de Mesopotamia, Cappadocia 113. de Babylonia 114.
- Assyrii & Syri passim confusi 113.
- Assyrius fluvius de Euphrate *ibid.*
- Astoria, antiquum Delionense 352. 355. Latonæ soror, Jovis concubitus fugiens 353.
- Astra totidem animalia sinxerunt Poetæ & Astronomi 244.
- Atalanta Arcadica Jasilii filia, diversa ab Atalanta Argiva vel Bœotica, sæpe ab Auctoribus confusa 275. 276. prior Atalanta dicta *Nemæria*, *Tegæa*, eademque apri Calydonii interfecitrix 276. 277.
- Atheniensium conciones de Republica sub diluculum habitæ 39. *ἵδεναι παρὰ βύλαι, & μεταβύλαι* 40.
- Atheniensium colonia in Eubœa Hyperboreorum sacra ab iis in Delum delata *ibid.*
- Atticæ tendæ solum 444.
- Athletæ oleo uncti, & post excitationes fricari in palæstris soliti 559. athletis turpe in dorsum cadere supinos 692.
- Aves quarum nulla in auguriis ratio 628. 629. qualibet avem juxta augurum libros posse aspiciam facere 629. non omnes, sed cortæ aves dabant volatû omina *ibid.* maxime *γαστήριον*, seu cum adiacis unguibus 632. quæ volatû auspiciam facerent apud Romanos *ibid.*
- Aves, quarum infaustus volatû 632. vel faustus aut infaustus cantus 632. 633. vultur, accipiter, bubo infaustæ 633. avium volatus primi Phryges observasse dicti *ibid.* aves augurales, quæ natura dextræ, quæ sinistrae 636. aves mali ominis, quæ offam in caveis non attingerent 636. 637. aves extra caveas volantes, seu *ἔξωροι*, mali ominis 637. avium auguralium caveas conturbare, infaustum *ibid.*
- Avium notitia, primum ab Auguribus tenenda 621. quæ auspiciam ex iis faciunt, discernenda 623. maxime quæ læta facerent auspiciam 627. quæ circa earum vicium 622. 623. fatidicæ eadem dictæ 622. ex iis aliæ *οφθαλμοί*, quæ volatû, aliæ *αἰτέες* seu *πρόπτες*, quæ cantu, aliæ *ἰδαί*, *κρίδαί*, *σήμελαί*, quæ occursum auspiciam facerent 622. 623. 628. in avibus aut sita futura divinationis scientiæ, aut a præside eorum demone, aut a Deorum voluntate 622. 624. aves augurales, Deorum nuntii 624.

Avium

RERUM ET VERBORUM.

Avium notitia ex earum *speciebus*
625. earum volatus in tabulis
notatus ab Auguribus 626. avium
oscium cantum seu loquelam
auribus ac mente percipiunt au-
gures 626. 627.

Augures *μαύροι* dicti 619. Jovis
augures, a quo ars auguralis
620. eadem Minervæ tributa *ibid.*
de Baalamo augure in veteri Fœ-
dere 630. an Abraham auguriis
deditus 631. augures majores na-
tu, aliis prælati 641. augur pu-
blicus 691. Romæ augures, post
legem Domitiani, creati comi-
tiis populi tributis *ibid.*

Augurales tabulæ ad notanda peti-
ta ex avibus signa 626. augura-
les libri apud Græcos & Roma-
nos 628. 629. Prometheus augu-
ralis artis inventor a Græcis ha-
bitus 630. eadem ars apud Ara-
bas, Syros, Chaldæos pridem
ante Græcos recepta 630. 631.
apud Phrygas itidem 631. e Phœ-
nicia ac Syria ars in Græciæ par-
tem, ubi Thebæ, primum de-
lata, ac inde de Tiresia primo
Græcorum augure, seu illius ar-
tis inventore, narratio *ibid.*

Augurium Deorum voluntas per
consultationem avium 624. Au-
guria e *συμβόλαις* seu *δογμασίαις*,
occurſu, fulgure, tonitru &c.
625. Augurii sedes, auguracu-
lum 626. Auguria e volatu cer-
tarum avium, corvo & columba
ex Arca Noë emiſſis, orta 630.
ſimilia auguria e columba, &
aliunde petita *ibid.*

Auguria capta ex alarum motu,
clangore, an lenis, vel turbidus
623. 634. 636. plangentium &
ſtridentium alarum infaustum
augurium 634. auſpicatæ aves,
ingentibus alis patulæ & expor-

rectæ 634. 635. ordine & præga-
tim, non inordinate præcedentes
634. auguria capta ex alarum co-
lore, albus an niger 635. a dex-
tris, aut a ſiniſtra *ibid.* a dextra
volatus, quandoque ſiniſtrum
augurium, & a ſiniſtra factum
635. idem ales, ſi ſiniſter boni
augurii, ſi dexter, mali habi-
tus; aut vice verſa *ibid.* diverſa
Arabum & Græcorum ea de re
traditio *ibid.* item Græcorum &
Romanorum 698.

Auguſtæ ſub Cereris ſimulacro de-
pictæ 657.

Aurora conſiliis principum apta 39.

B.

B ab *Βολιβος* & *Κρεταις* inferi
ſolitum, ut *βίδη*, *βίδη*, *βη*, *βη*,
62, &c. 561. 600.

Babylonia *vallis ſalium* dicta 12.

Bacchus *Βακχης* unde dictus 18.
732. de myſtica ejus vanno *ibid.*

Bacchus Cereris adſeffor dictus 704.
705. communis utriuſque cul-
tus 705. aratri & ſationis inventor
ibid. in Eleuſiniis a choro initia-
torum invocatus *ibid.* corona e-
jus ſpicea apud Achæos *ibid.*

Bactra, Bactrii, Bactriani, de Per-
ſarum ac Parthorum regnis ac
populis apud Poetas Græcos &
Latinos 155.

Baltei e quibus enſes appenſi 438.

Battus duce Apolline Cyrenarum
conditor 85. mutus antea, viſo
leone linguæ uſum recuperat
ibid. blæſus tantum juxta alios
ibid. ſignatus in nummis Cyre-
narum 86. 94. idem Ariſtoteles
dictus 93. 94.

Belli Trojani monumenta ſtudioſe
adſervata, equus ligneus, inſtru-
menta, quibus ille fabricatus,

[Ddd 2]

Dio-

- Diomedes elypeus**, Achillis basta &c. 285.
- Berecynthus** tractus prope Nysam ac Tralles 298. mons Berecynthius prope Marlyam Phrygiæ fluvium 299. inde *Berecynsia mator*, & *Berecyntha tibia* *ibid.* Berecynthii de Phrygibus dicti *ibid.*
- Boudrymus** Atheniensium festum unde ortum 88. 89.
- Bonæ Deæ** sacra apud Romanos publica, viris tamen inaccessa 601.
- Boreas** Thracius 213. 214. 266. specus ejus in Thracia 366. Boreæ sacra apud Arcadas, Thurios, Athenienses 345.
- Boreas** & Boreadæ ab eo progeniti; Principes Hyperboreorum 505. Boreas dictus ab Hyperboreis Saturnus, a quo Borei ejus successores *ibid.*
- Bosporus** unde dictus 303. ejus imago apud Philostratum *ibid.* omnia angusta freta eo nomine dicta *ib.*
- Boves** silvestres & feri, bubalus, bison, & bonafus 239. corrupta quempiam occidens, cum ejus domino, si is de eo monitus, interimendus *ibid.*
- Briareus** seu *Ægeon* 425.
- Britomartis** tam de Nympha, quam de Diana Cretensi, ac unde dicta 238.
- Beza**, somniorum Dea in Delo culta 519.
- Bura** seu Buris, urbs Achaïæ a mari remotior 403. 405. eadem Dexameni Centauri *boarium* dicta *ibid.* terræ motu subversa 404. 405. *Hercules Boraicus* in illius urbis nummis 406.
- C.
- Cairatus** Cretæ fluvius prope Cnossum 160.
- Calathus** in sacris Cereris tam Eleusinis, quam Thesmophoriis 651. albis equis vocatus 651. 720. 721. Ceteris, Iſidis, & Cybeles capibus impositus in antiquis nummis *ibid.* cur Calathum in Cereali pompa vectum e sublimi loco nefas esset conspicere 658. eadem calathi pompa circa vesperam procedere solita 664. ubi calathi cum lanæ velleribus, a textricibus virginibus ad Minervam *καλαμοιργυρι* delati 652. 653. iidem calathi seu calathifici Parcis, lanificis Deabus, tributi 653. calathifici inde in mundo muliebri *ibid.*
- Calcei** venatorum quales 141. 142. iidem Cretenses *ibid.*
- Calculi** fatidici 75.
- Callichorus** Atticæ puteus 675. 676. item fluvius Paphlagoniæ 675.
- Callimachi** *Αἴτια*, Hecale 111. *Βραχυλογίας* studiosus 118. poema de Latonæ nuptiis 230.
- Calydon**, urbs Ætolorum primaria 279.
- Camini** Siculi, Lemnii, Vulcani aut Cyclopium 171.
- Campi** a fluviiis eos adluentibus & pinguefacientibus, ut *Μαυδρι*, *Καυστρι* &c. denominati 304.
- Canace** Æoli filia, & hinc *Æolis* dicta 713.
- Canephoræ** virgines canistra frugibus &c. plena in sacris Cereris & Bacchi ferentes 732. 733. e nobilissimis apud Athenienses delectæ 733. 734. umbellæ iidem a pedissequis prælatæ *ibid.* a cistiferis diversæ 732.
- Canes** Dianæ venatici veloces 148. iidem infra Dianam in ejus nummis 456. 457. eorundem arreptæ aures 457. iis in escam datæ dissectæ lycis carnes 190. non panis

RERUM ET VERBORUM.

panis tantum, aut ossa confusa
191. color plane albus, aut pla-
ne niger. in iis reprehensus *ibid.*
candidi tamen venatici. canes lau-
dati 192. iidem auriti seu cum
flaccidis & pendulis auribus 192.
iidem maculosi 194. 195. opti-
mi, similes tignibus aut pardis
191. cum leonibus commissi 194.
195. vento velociores: 195. 196.
ελωπιδης Laconici, canibus &
vulpibus prognati 196. veloces
Laconici 196. 197. canum vigil
& fidelis custodia 456.

Caninus appetitus 701. morbus in-
de, & ejus adfectus 703. 704.

Canis de helluone Erisicatore 701.
harpyæ, Jovis canes dicitur *ibid.*
item aquilæ *ibid.*

Canistra frugibus plena prælata in
pætopis Cerealiibus 732. 733. ca-
nistra aurea 732. 734.

Canos radere, aut tingere soliti ve-
tores 57.

Carpenti honor consecratis Cæsari-
bus, vel eorum matribus, con-
jugibus, aut liberis a Romanis
concessus 721. id in antiquis num-
mis obvium *ibid.*

Castores per duas stellas, duosque
pileos in nummis adumbrati 556.
557. quæ ejus res ratio *ibid.* ii-
dem navigantibus salutare 557.
ut equorum domitores in aliis
nummis depicti 558. agonum
præsidēs & inde *Αγώνες*, *Επι-
γώνες* &c. appellati 558. 559.

Catomiariæ, pro scapulas verbera-
re 694.

Caystrus fluvius Lydiæ in nummis
Ephesi & Hypæparæ 305. 306.
fontes ejus in Cilbianis jugis haud
procul Sardibus *ibid.* Caystri cam-
pus & prata in eo tracta 304. 306.
307. *Caystri Gygæi* cur apud
Propertium dicatur 305. 306. 307.

Cellæ peculiare variarum Græcæ-
rum urbium in sede Delphica,
in quibus recondita donaria 67.
68.

Centauri Hylæus & Erboæus ab Ata-
lanta interfecti 278. a Bæocho,
iuxta Virgilium 279.

Cereris Sacerdotes *Μέλαιροι*, antea
Μαργαρίται dicitur 116. itera *ερα-
φάκτιδης* *ibid.*

Ceres *Ιουλι* & unde dicitur 649. a
messoribus & agricolis post con-
gestas fruges in agris celebrari
solita 649. 655. 723. in Cererem
hymni *Ορλοι*, *Ιουλι*, *Δαμαστει-
λι*, & *Καλλιπυλι* dicitur 649.

Ceres a latris legibus *Διορμοφόρος*,
& *Λογίστρα* dicitur 650. 677. alia
ratio ejus nominis tradita, &
Romæ in ejus sede incisa Roma-
norum leges 678. *Μαγνα Δεα
Θεσμοφόρος* in antiquo lapide
dicitur 722. mysteriorum religio
ab eadem inducta 650. *Ελευθέρια*
& *Θεσμοφορία*, ac postrema
non Athenis solum acta *ibid.* Ce-
reris festa ex *Ægypto* in Græciam
ihsara *ibid.*

Ceres calathum gestans in antiquis
nummis & marmoribus 651. ea-
dem calatho insidens, vel cum
calatho ad ejus pedes in aliis mo-
numentis 652. per Cererem &
Proserpinam, an a solis mulieri-
bus juratum 655. Ceres dedu-
cta a nonnullis a voce *χαίρω*, ac
inde *χαρῆ* gaudium *ibid.*

Ceris *Frugifera*, Græcæ ejus nomi-
na *πλευκαρπός*, *πολύκαρχος* &c.
655. 723. spicæ ejus coronæ,
modius spicæ præ manibus in an-
tiquis nummis 656. Cereris *Σε-
τεῖς* seu *Frumentaria* in Sicilia fa-
num 657. *χαρῶντος* Cereris fa-
num in Elide 658. nocturna Ce-
reris sacra 664. jejuna & non

[Ddd 3] pota

- pota ad vesperum Ceres 665.
 • quo casu aut facto exhilarata: & p[er]ista *ibid.*...
 Ceres bigis serpentum cum accensis facibus vocata filiam quærens, in antiquis nummis 665. morsus ejusdem & lugentis habitus in antiquo marmore 666. in Ceresis sacris nefas lugere apud Romanos 677. Cerealiū hilaria, & Cereales cœniæ, de lautis, & ubi plura sercula *ibid.*
 Ceres Αχαια, & unde dicta 674.
 • Αχαια panis in ejus festo dicto Μογαλαδερια 672. 673. Ceresulta in Teiopo Cnidi oppido 685.
 Ceres haud alelectata coronis floribus 693. ejus cum fame diffidium 719.
 Ceres Hennenfis vide Henna. Ceres Antiqua & Ceres Nova in antiquis monumentis 738. 739. Anus de Cerere, & hinc Proserpina, Ovidio Davis 739: 740. Nova seu junior Ceres, elogium Augustarum in antiquis monumentis *ibid.*
 Cereris & Proserpinae communes appellationes, & quales 719. 740. ambigua eundem Deorum signa 740. alias binomines dictæ *ibid.*
 Ceres late Regia & Domina dicta 722. felicitis anni proventus parens, & Eurygia: inde dicta in veteri lapide 723. Ceres χλην *ibid.* eadem ariete culta *ibid.* totius anni munera ei sacra 723. 724. singulis anni temporibus invocari solita, ejusque rei symbola in antiquis nummis 724. 725. Ceres Σεραμ in nummis dicta 740. Cereri sacra apud Romanos eorum bona, qui Tribunos plebis violaverant 742.
 Cereris Ιμυλιαδος signum apud Siculos 744. Cereri commissa armentorum seu pecorum cura 746. 747. *ovifera* inde eadem dicta *ibid.* mater omnium stirpium & animalium 747. hinc de ovinis caribus dicta 748.
 Ceres Αμυια seu messis Dea, cum ante arationem ac factionem frugum, tum ante messum ab agricolis invocata 747. item post comportatas fruges *ibid.* hinc Ceres, non de segete solum de messis, sed de alimento dicta 747. 748. magna regina Deorum, & omnium Mater & Mater invocata 751. 752. Ceres princeps omnium sacrorum, qui apud omnes gentes Tullio dicta 752.
 Cervæ cornuæ Telephi vel Herculis 203. aliæ 204. cervi Dianæ sacri & quare 208. cervorum venatio in fluviiis 209. cervi Dianæ in cœlo 295.
 Chalciopæ Herois Coi, Thessaliæ aut Eurypyli mater 430. ejus antrum in Insula Coo *ibid.*
 Chironis centauro habitatio in Delii montis jugo 409.
 Chordæ apud tibis etiam dictæ 469. 470. 471. 473. Juvenalis ea de re locus, & cum vebicino chorda, expensus 474. 475. 476. chordæ in cithara, unde αὐτοχόρδη ἤρην &c. 473. chordæ septem citharæ, singulis suis nominibus distinctæ, & singulis plassetis attributæ 469. chordæ interdum de tuborum ordinibus in hydraulicis organis, unde diversi soni oriuntur 475.
 Chordæ ad rhythmum, seu cum manu & pedum plausu 53. 292. 313. in orbem ad aras, ejus rei vestigia in veteri Testamento 312. ante dissectas victimæ partes peractæ *ibid.* chordæ ad citharam 513. Dellosum etiam ad tibiam

RERUM ET VERBORUM.

- blam *ibid.*, tristes sine cithara
ibid. Athenis in honorem Apollinis Delii 515.
- Chori puerosum saltantium & canentium ad aram Apollinis 52-55. chori alii *ardentes*, *uiriles*, alii *tristitia* *pueriles* *ibid.* item senum 53. 311. chori virginum circulares in Dianæ aliorumque numinum sacris 246. 292. Athenensium infanum in oboris instruendis studium 312.
- Cithara de Delphis 437.
- Cithara in quibus occultata Cereris sacra, & quæ nefas erat videre 658.
- Cithara muta aut garrula, seu cum addito cantu 54. 55. cithara & chelys quandoque distinctæ 58.
- Citharæ Apollinis septem chordæ ac unde 466. 468. earum nomina apud Græcos. *vide* Chordæ: perfecta cum septem chordis, juxta septem cœlestium sphaerarum motus 469. lino usi olim in cithara, chordarum loco 466. 467. cithara cum tribus chordis in urbe Asia ad Templum reperta 467. *Asia*; inde eadem dicta 467. 468.
- Cithara ex instrumentis, quæ fidebus tenduntur, non insantur 467. 468. plures chordæ quam septem in citharam a Terpendro inductæ 468. citharacum plectro & sine plectro digitis pulsata 470. cithara, rejecta tibia, a Platone retenta 471. 472. cithara & psalterium a Jubale inventa 475.
- Citharæ cum tribus, quatuor, & septem chordis in antiquis nummis ibi vulgaris 476. citharæ *hymnorum mater* appellata 509.
- Citharistarum & citharædorum delictum 55.
- Claves ædium gestare, proprium olim famularum 694. clavigeræ Junonis, Dianæ &c. Sacerdotes *ibid.* claves illæ *saeva* dictæ, & ab humeris earum pendulæ 695.
- Clypei Diomedis, Danaï, Pyrrhi, Argis, Minervæ, Junoni & Corinthei sacri 569. 570. Aristomenis a Messeniis 570. clypeus a duobus Argivis Regibus inventus *ibid.* clypei Argivi celebrati, unde *clypeatus* Argivorum populus, & *επιεικής* dictus *ibid.*
- Clypeorum quassatio in Galatione armata 23. in Panathenæis 291. gladiatorum ad clypeos collisione 23. vel hastarum, ad terrorem faciendum, & in plausu militari 423. clypei circulares, unde *κυκλῆτες*, *εγκυκλῆτες*, *εὐκλῆτες*, *οὐκλῆτες*, de clypeo dicti 167. 426.
- Clypeus ex Argis, de Junonis apud Argivos agone, & unde dictus 570. 571. 572. idem loco edito, & clavis valide adfixus 570. inde proverbio locus 571. *Junonis clypeus* idem appellatus 572.
- Cnides non urbs Thessaliæ, sed Cnidi conditor Thessalus Triopas 68a.
- Cressi in Creta Ceres culta, ut eauramis liquet 164.
- Cecitatis poena ob profanum Deorum, aut simulacrorum conspectum 607. 606. ob ingressum in Cereris templum 606. impiorum poena in veteri Testamento *ibid.* eadem mortis gravior 607. 608.
- Cœlum animatum, juxta priscos Philosophos 244.
- Coloniz, consulto Oraculo Delphico, & velut Diis ducibus, auspiciato condita 79. 80. 281. avibus subinde ducibus, aliisve animalibus 86.
- Comæ primitivæ in Dele, Hyperboricis

- boris etiam juvenibus tam virginibus dicari solite 507. Hippolyto a nuptiis apud Troezenios *ibid.* Sponsarum detorta coma apud Spartanos *ibid.*
- Coma cultus ad speculum 350. comam componere, discernere, discriminare 551. 552. coma fictitia 551. coma fibula circa colulum nexa *ibid.* coma impetra gymniciis ac virilibus studiis dedituram 563. pedenda & ornanda coma studiis viri improbatum 563. 564. compta tacita in proeliis Lacones 564.
- Coma opulenta & multiplex ornata 680. coma offusa seu passia caelata *ibid.* coma virginum revincta, seu simplici modo coepta 660. 661. virgatae vittae de *ibid.* vide Vittas; comam promittere, meretricum olim proprium 661. Item mulierum & virginum in funere & lectu 662.
- Concordia publica, imperii, omnium ordinem, ac urbium inter se, signata in antiquis numis 228. 741. nec vicinarum solum, sed distantium etiam urbium 742. Ephesi & Alexandriae, non Troadis sed Aegyptiae *ibid.*
- Consecratorum anima, non corpus *divinari* dicta 240. mortalis pars corporis consumpta & sentum ei oblatum 240. 241.
- Coos Insula *Metropoli* dicta, & unde 428. 429. etiam Triopis collis 429. ejus fertilitas, temperatus aer 431. eadem *Metropoli*, & *splendidissima* dicta *ibid.*
- Coreyrorum hospitalitas 427. 428. in eosus summis ΚΟΡΚΥΡΑ & ΚΟΡΚΥΡΑΚΟΝ, non Κεργυρα, ut eadem vulgo in antiquis libris dicitur 428.
- Corollae aut rami e peculiaribus arboribus aut floribus Diis sacri 264.
- Corpus coeleste, immateriali Deorum substantiae cognatum 241.
- Corfica secunda inter Insulas apud Callimachum posita 339. ab aliis sexta, aut octava *ibid.* a Diodoro laudata, ab aliis *barbara* dicta & *horrida* *ibid.* arboribus proceris ad fabricandas naves abundans *ibid.* cur dicta *Phoenisa*, item *Kopos*, dein *Kypris* seu Corfica 335. 336.
- Corvus Apolliniae sacer, ac inter augurales aves 86. 632. dux coloniae Cyrenas deductae, hinc *festus* dictus 88. corvus tripodum comes & boni ominis 633. crocitantium corvorum malum omen *ibid.*
- Corybantum saltationes 22.
- Coryciam antrum in Cilicia crocitantissima abundans, ac inde dictum 102.
- Creion mons Argolidos 574.
- Creta eximiiis plantis praeter aliis regionibus ferax 689. eas e Creta advectas Romae emebant myropole *ibid.* Creta albi montes 159. Creta capressu abundans 160. & lentisco 265.
- Creta, Jovis tumulus 754.
- Cretenses mendaces ac unde dicti 6. Hinc *κρητίζον* pro fallere, & *κρητισμός* *ibid.* Jovis sepulcro male iactabundi 6. 7.
- Crisseus & Cirtheus fluvii, idem qui Corinthiacus 403. Crisseus campus, de loco Pythiorum 437.
- Crocus vestes seu croco tinctae in Dionysii Atheniensium &c. 100. 101. discrimen inter *κρητίζον* subtemen, & *κρητίζον* crocum *ibid.* crocum subtemen 101.

Cro-

RERUM ET VERBORUM.

- Crocus** ad odores, olea, unde crocinum oleum 72. eo ad perfundendos capillos usi 71. *ibid.* crocus Cyrenaicus eximius 97. 98. crocus Corycius in Cilicia præstantissimus 102. crocus e genere florum serotinorum 98. crocus unde dictus 99. eo Apollinis Delii ara repleta *ibid.* ad suffitum apud Hebræos adhibitus *ibid.* croci sparsio in Romanorum theatris 72. 99. croceus color, rubens 102. croci color, de sanguine *ibid.*
- Crustumina** pira quæstia 683.
- Curetes** iidem qui Corybantes, & Poeta *Κορυβάντες* 21. an iidem *Curetes, Corybantes, Cabiri, Idæi Dactyli* *ibid.* confusa apud veteres eorum ratio, ac unde 21. 22. Idææ Matris *Κορυβάντες* *ibid.* tres Curetes Jovis custodes 22. apud alios quatuor, aut plures *ibid.* & e sequiori etiam lexu *ibid.*
- Currus** Dianæ apud Ephesios facer 533. idemque in nummis signatus *ibid.*
- Cybele** Almone fluvio apud Romanos & quo ritu lota 527. 529. eo lavacro recreari credita 529. eadem lucentibus tædis, & festo apparatu recepta 646.
- Cyclades** insularum maxime sacræ, & quare a Callimacho dictæ 322. 323. unde *Cycladum* iis nomen *ibid.* ex iis quedam viles, & exulum seu deportatorum receptacula 322. solernnes earum missi in Delum chori 316. 323. 508. *Cyclas* de omnibus *Cycladibus* dicta apud Senecam 323.
- Cyclopus** gigantea proceritas, & sedes in Sicilia 166. in montium verticibus habitare dicti *ibid.* *μονόγλωστος*, seu *monoculi* *ibid.* unde Cyclopes dicti 169. 170. iidem fabrilis operis argentes 171. Cyclopes pueris terculamento 175. eorum nomina, & numerus 175. 176. hirsuti Callimacho pectore depiles 181. eorum cibus 186.
- Cydones & Cydonii** in qua Cretæ parte 261. culta apud eos Diana *Κυδωνιάς* & *DiCrynnæ* 261. 263. 264.
- Cygnorum** cantus 50. 51.
- Cyrenæ** duce Barto, & præunte corvo conditæ 85. 86. 87. Cyrenarum ubertas, stercenitas, res prosperæ 107. urbs viris præstantibus ferax *ibid.* alendis equis & equestribus agonibus nobilitata *ibid.* *Flavia* in nammis dicta *ibid.*
- Cyrenæi** genere Lacones 531. deductæ a Cyrenæis colonie 92.
- Cyrenaica** quando Ægypto subiecta 87. sub Romanis, non Ægypto, sed Græcæ, seu illius Rectori, addita 87. 88.
- Cytene** Nympha venatrix, Hypsæi Lapitharum Regis filia 105. cum leone sola & sine armis luctans *ibid.* hinc *Λαοντοφόνος* dicta *ibid.*

D.

- D & Z** confusa, *δὲξ ἑσπῆ, δῆστρον, ζαπρόν, ἀζαβάνω & ζαβάνω* &c. 200.
- Danai & Danaïde** de Argivis dicti & *Danaïca arua* pro Argolide 648.
- Davidis** cum Bethsaba historia adumbrata in fabula de Jove & Proserpina 589. 590.
- Decimæ** non o Judæa solum, sed earum loco pecuniarum undique a Judæis in usum templi & sacrorum Hierosolymas missæ 485. [Ddd 5] 486.

486. decimas Athenis Minervæ, alibi Dianæ adsignatæ *ibid.*
- Delphica Pythias 396. Δελφίς Arx seu rupes Delphica, ἄκρον, Δελφίς πύργος 396. 437. Delphici Oraculi sedes primo Νάπη, dein πατριώσσα, post νεώσσα, tum πύργος dicta 108.
- Delphis festum nono quoque anno celebratum, dictum Σελήσιον 109.
- Delus in medio Cycladum sita, & inde *Cyclas* dicta 321. 322. 447. & *Erís* 523. *sacra* etiam proprie appellata, ac unde 320. nec mori, nec mulierem parere, aut mortuum in Delo sepelire vel cremare licitum 320. 321. ob natum in ea Apollinem *Διουρίαις* primitiis, choris, ludis, quinquenniali agone, hymnis frequentata 326. 329. 485. 486. *idem* agone ΔΗΛΙΑ dicitur, magno Ionum aliorumque concursu celebratus 317. 318. 323. *Delii* primatus præ aliis Insulis 323. 324. 331. 332. Musici agones & chori in Delo 487. 488.
- Delus Apollinis nutrix, & ejus in ea Oraculum 321. uno Apollinis præsidio tuta 341. 342. muris aut turribus non cincta 341. aliis etiam Numinibus sacra 342. Dii ac *Dex Delii* & *Delia* *ibid.* eadem Delus *Asteria*, *Ortygia*, *Cynthus*, *Agasbusa* prius dicta 352. 352. 353. 447. item *Pyrpale*, & inde explicandus Callimachus 447. 448. item *Συμβίης*, ac unde dicta 504. an *Anaphe* etiam dicta 362.
- Delus Insula prius errans & mobilis, dein stabilis post Latonæ partum 363. 484. immota dein & inconcussa 326. bis tantum commota, & quando *ibid.* Atheniensibus a Romanis concessa 517.
- Novæ Athenæ in Delo, Athenarum colonia 482. 483. sacra Atheniensium in eadem *Διουρίαις* 485. 486. *Δελιασταί*, Atheniensium missi in Delum *Διουρίαις* 515. *Διουρίαις* dicta navis, quæ eos in Delum deferret 514. 515. *Delii* insula excedere jussi in Achajam transmigrarunt *ibid.* lis inde de *Deliiis* inter Achæos & Athenienses, pro *Deliiis* & Achæis Romæ decisa *ibid.* a Mithridatis ducibus vastata, urbs solo aquata 332. 348. inops dein & deserta ferme 346.
- Delus commune Græcorum *παιριον* & *emporium* 517. 519. & mercaturam facientibus undique frequentata 519. conventus Tyriorum Mercatorum & Nauclerorum in Delo *ibid.* Delus arida & saxosa 482. *Delia* rupes *ibid.* fertiles tamen ejus valles 483. *Delium* seu Apollinis *Delii* in Delo sanum 343. turribus & propugnaculis postea munitum *ibid.*
- Demetria, seu Cerealia Nicomediz acta, deque iis explicandus antiquus eorum nummus 758.
- Dexamenus Centaurus ex Oenci posteris 406. Oleni Rex, & Deianira juxta alios, aut Hippodamiz parens *ibid.*
- Diana in nummis 110. hymni in eam dicti *Ουνογύσι* 3. 121. apud Laonas *καλαβίδης* 121. choris & choreis delectata 122. quales essent virginum in ejus honorem choreæ 124. ejus in humanum genus beneficia *ibid.* leporum & cervorum yematix 122. 123. 124. Dianæ thesauris pro lepore capto duo oboli inferendi 124.
- Dianæ promissæ ex voto & oblatæ præ-

RERUM ET VERBORUM.

prædæ venatricis: *πινάκις* 204. 205. 206. hinc Diana sacella & simulacra in campis & silvis 205. Dianæ venatricis & gradientis simulacra 206. 207. bijugibus cervis vulgo in nummis vecta 207. — Dianæ fanis cornua cervorum adfigi solita 213.

Diana dicta ΣΩΤΗΡΙΑ in nummis 221. 226. alibi Ἐοικασ, Ἐοικασίον *ibid.* *ἠὺς ἀδμῆς*, Indomita 226. Dianæ Ephesias temptum virginibus patens 227. castitati ejus sacerdotibus *ibid.* *Sanctæ & Mater* etiam dicta in antiquis lapidibus 228. eadem *ἑλευθερία* 229. varia nomina ei indita, ac unde 230. in Græcis & Romanis nummis *ibid.* INVICTA & PHAETRATA in nummis & lapidibus dicta *ibid.*

Dianæ succinctor & venatricis habitus in antiquis ejus simulacris 233. 234. 273. virgata seu cum lanciolis ejus vecta 237. *Ἀργυροειρ*, *Ἐφεσίου* dicta 238. calcei ejus venatorii 242. 244. *Ἐλαφίβιος*, & festum ejus *Ἐλαφίβιος* 244. *Μονταύς*, seu montium custos, & quare 245. 246. 247. montibus gaudens, ut Taygeto &c. 257. eadem urbium custos 246. ut tutelaris loci Dea signata in variis urbium & populorum nummis 252.

Diana Lucina seu *Λοχία*, *Ἐλευθερία* 248. OPIFERA in nummis & lapidibus dicta 248. 268. item LUCIFERA seu *Δαδύχος*, cum duabus tædis, & quare 231. 232. 215. 216. 270. Diana & Parcæ a nupturis virginibus placari solite 507. Dianæ juvenca immolata *ibid.* canifra frugum a matris viro virginibus in ejus honorem circumlata 507.

Diana Ephesia variis in locis culta 273. ejus simulacrum ab Amazonibus erectum 289. 290. sub trunco fugi 290. e cedro vel ebena, vel vite fabricatum 291. Diana *Fergas* ac ejus *Ædes* in nummis 253. 256. item *Persica* in nummo Hierocomsæreæ in Lydia, ac unde dicta 253. 294. Dea *Timolia* 254. Dianæ frequens cultus in tractu *Mysia*, *Lydia*, *Caria* 217.

Dianæ *Nemorensis* luci Aricis, Ephesi, &c. 256. Diana in trivivi culta, eaque *ἑστυλαία*, *ἑσθυραία*, *Ἐστραία* 257. Dianæ *Hymericis*, & unde apud Milesios cucus 282. *Κυριας*, *Ἰμβρακίς*, unde eadem dicta 282. 289.

Dianæ & Junoni communis 283. 284. *Κορία* apud Arcadas culta 287. Dianæ ac Minervæ apud Poetas communis *ibid.* *Ἡμίρη* seu *Ἡμεροσία*, ob curatas ab infania Protei filias, appellata 288.

Diana portuum custos, Munichia 258. 309. inde in pluribus maritimarum urbium nummis signata *ibid.* Diana *πολόρατος*, & quare in antiquis ejus simulacris 226. *sacra* dicta ejus præta, & pecora inter pascendam pinguiora 245.

Dianæ & Apollinis juncta fana, simulacra 246. nomina communia, *Clavis*, *Cynthia*, *Delia* *ibid.* *Ταυροπίλος*, tauro vecta in nummis 255. in nummo supra taurum prostratum erecta 213.

Dianæ natalis an in Delo, & gemello partu cum Apolline 476. 477. 478. juxta alios non Latonæ, sed Cereris filia, ac in *Ægypto* nata *ibid.* eaque e Baccho & Iside *ibid.* Diana *Delia* in nummis 487.

Diau-

Diaulos, duplex stadium, seu stadii cursus & recursus 552. 553. 555. hinc de itu ac reditu, & de reciproco fluctuum aestu, ac de angustis locis dictus 552. 553. **diaulos**, longitudinis 604. cubitorum 554. idem cursus, tam equestris, quam pedestris 552. **diaulos**. Olympiacus, 1200. pedum Herculaneorum 554. **diuulos** Pythicus, pedum 2000. apud Censorinum, ni locus ibi corruptus *ibid.*

Dictynna cum Dianæ Nymphe, tum ipsa Diana 262. proprium Dianæ apud Cretenses nomen 270. 271. non a Dictæo Cretæ monte 261. a Samiis ad Cydonios Cretenses translatus ejus cultus 271. a Cydoniis culta, & inde *Kedonios*, etiam dicta *ibid.* item apud Polyrrenios Cretenses, & alibi 261. 271. cæcæ, eaque vespatrix in Cretensium nummis 270. 271.

Dictynnaeus mons Cretæ in occidentis ejus parte 256. 263. a Dictæo, qui in Orientali illius latere diversus *ibid.* ad priorem montem **Dictynnaeum** urbs Dictynnae, & sanum *ibid.*

Dii magni, maximi in antiquis monumentis 4. 31. senii & mortis expertes 7. **Dii minores, μικροί, μεινυσι** dicti 30. 31. **Θεοί Σωτήρις, Θεοί Αδελφοί** 34. 308. **Dii Cultores, Tutelares, Inspectores, Επόψιοι** 35. 36. 308. **vigiles** 35. eorum in operando velocitas 38. simul cum dicto quæ velint persequi *ibid.*

Dii nisi volentes ab hominibus non conspecti 53. **impiis etiam præsentibus non conspicui** 53. 54. aut graves iisdem ac formidandi 53. 454. 586. 614. **Dei inopinatus**

occurfus iustus 610. **Dii nec ab ignotis etiam & invitis absque insigni eorum damno, conspecti** 592. 602. 603. 604. 605. **pœnæ, quibus tales adfecti** *ibid.* & 614. **hausta e similibus exemplis in veteri Fœdere** 393. 614. **quid Gentilium Theologi, fabulis de pœnis, ob profanum Deorum adspæctum illatis, adumbrari voluerint** 413. **Hereticorum inde effata** 614.

Diis apparatus laurus, lincem tempus &c. tremere dicta 48. **hominum trepidatio & metus** 610. 614. **nisi sint ad id prius rite preparati** 611. **Deorum Epiphaniæ salutares, & Dii Præsens ac Præsentiissimi** dicti in momentis antiquis 56. 601. **iidem cum rite purgatis conversari deum soliti** 611. **quandoque citra Numinis ipsius adspæctum** 611. 612. **Dii quomodo fierent hominibus manifesti** 612. 613. **idque præviis corporis animæque purificationibus** 630. **Dii cum gaudio sacris suis intersunt** 655.

Dii invidiæ expertes 112. **phœotamen quandoque de iis dictus** 113. **Deorum inextinguibilis risus** 234. **lacrymæ & risus Deos dedecant** *ibid.* **quid risus eorum notent** 235. **a Diis immissa patienter ferenda** 606. 607. **de Deorum benevolentia vel odio, an e prosperis vel adversis statuendum** 607. **Dii placati & propitii** 225. 226. **Θεοί Μελίχμοι** 226. **Diis offerri solita, quæ maxime iis accepta credebantur.**

Dii modo barbati, modo imberbes in eorum simulacris 150. **Deorum πολυανθρωπία in nummis, & inscriptionibus antiquis** 91. **Dii**

Mi

RERUM ET VERBORUM.

- Morgon*, et *lecho Drol*, Dii *Penaces*, *Penetrates* 176. 710. urbium *Castodes*, *Patris*, *Tuclares* dicti 308. Dii & *Dea Regas*, *Regina Anaxios*, *Sacerdos*, & eorum imperium *καρποδωρον* dictum 309. 488. 751. 752. Dii *ωδισοίμοι*, seu *Pagan* 590. 591. *A-negius* in artibus culti 591. Deorum ambitio coli in locis a se maxime remotis 285.
- Dii invocati, ut bona largiantur, vel ut mala avertant, unde dux eorum classis 607. Dii omnes natura benefici, nulli malefici 687. irasci tamen dicti *ibid.* Deorum luce privati ad prava consilia delabuntur *ibid.*
- Diomedes Argivus & Argivorum ad Trojam dux 569. ejus statua Delphos missa *ibid.* Diis a Minerva adscriptus, & pro Deo in Magna Græcia cultus *ibid.* ejus clypeus Minervæ ab Argivis sacratus & cum illius Dææ simulacro, Inacho fluvio ablutus *ibid.* Palladium ab eo ex Ilio advectum *vide* Palladium.
- Diomedes cum abducto Trojano Palladio in antiquis gemmis 757.
- Dionysia cum Eleusiniis non confundenda 708. de Dionysiis Atheniensium alibi actum *ibid.*
- Dioscuria*, Castorum festum apud Laconas 559 signata eadem in nummo Laodicensium *ibid.*
- Discalceatæ Cereris sacerdotes 728. a discalceatis juxta Pythagoram sacrificandum *ibid.* discalceati pueri apud Spartanos, alibi adstrictioris vitæ homines, ut Socrates &c. *ibid.* viris id, non feminis juxta Clementem, convenire *ibid.* *nudipedalia* quando adhibita *vide* *nudipedalia*: an discalceati templum adire & Graeca facere tenerentur Hebræorum sacerdotes 730. die magis jejunii seu *cippavim* universis Judæis calcei ex corio vetiti, linei vel lanei focci juxta Talmudicos lincti *ibid.*
- Dodonzi ad quos missa Hyperboreorum sacra in Delum deferenda 496. in extrema Græciæ parte barbaris finitimi *ibid.* Pelasgi Dodonæi 496. 497. Dodonæ nominis haud una origo tradita 497. Dodon fluvius *ibid.* Dodonæum æs, Dodonzi lebetes 498. 499. idem æs Dodonæum cum Theoprotio lebete *ibid.*
- Dolichus currus 555.
- Dotium modo Macedoniæ, modo Magnesiæ Thessaliæ tribuitur 682. Dotius campus Boebei paludi proximus *ibid.* in quo Esculapius e Coronide natus 682. 683.

E.

- Echinades Insulæ, an cum portu navium stationi opportuno 427.
- Electra, drama Euripidi haud abjudicandum 363.
- Eleusinia non a viris solum, exclusis mulieribus, peracta 654. umbella testæ ad ea tendentes mulieres *ibid.* meretrices ab eis exclusæ *ibid.* castimonia in iis præscripta *ibid.* multa inter Eleusinia & Thesmophoria communia 680. Eleusinia sacra non licuit divulgare 694. bigis feminas ad Eleusinia vehi vetitum 722. albis bigis ad eadem vecta quædam matrona *ibid.*
- Elipsis præpositionum Poetis Græcis familiaris 544.

E.M.A.

I N D E X

- Εἰσότης** Cretenſium, feſtum Eu-
ropæ ſacrum 266.
- Enſes** longiores & gravioreſ Bar-
barorum, quam Græcorum 435.
enſigeri dicti, Aſiatici in Xerxiſ
exercitu *ibid.* equitum Roma-
norum enſes ab humeris pendu-
li 439.
- Epaphus** Juſ filius, *εὐάφης* ab Æ-
ſchylo dictus 304.
- Epicurus** Soliſ, Lunæ, & aliorum
ſiderum lumina exſtincta iſi cre-
didit 218. 219.
- Epirus** optimiſ paſcuſ ac bobuſ fe-
rax 253.
- Equæ** apud Luſitanos e vento di-
ctæ concipere 196.
- Equi** Minervæ apud Argivoſ ſacri
533. victoreſ in Circenſibus, &
eorum nomina 716. coronati
victoreſ in Græcorum agonibus
ibid.
- Eryſichton** Triopæ filiuſ 687. a
malo dæmone impulſuſ, lucum
Cereris apud Dotium excindit
686. 691. helluo, & in epuliſ
affiduſ 70. 698. inexplebilis fa-
meſ ei in poenam a Cerere iſi-
miſſa 701. 702. 703. e diæ ejuſ
fame & voracitate, illiuſ tabeſ
& emaciatum corpus 713. equuſ
& feleſ voranſ 716. paternam
domum exhaurit 717. buccellaſ
paniſ in triviſiſ corrogat *ibid.* item
rejeſtancæſ menſæ ſordeſ *ibid.*
- Eteobutadæ**, e Butæ apud Athe-
nienſeſ progenie 568. ex iſi di-
lecti ſacerdoſeſ umbellam in
εὐεπίου Minervæ feſto geſtabant
ibid.
- Eubœa** *Abantia*, ſeu *Abantia* di-
cta 326. item *Macria* *ibid.* *Eu-
bœa* & *Atalanta* a frequentibuſ
& pinguibuſ paſcuſ appellata
ibid. nummi ejuſ cum bovino
capite *ibid.* Eubœa Athenienſi-
buſ olim ſubjeſta 502. Athe-
nienſium in ea coloniæ *ibid.*
- Euboicæ** Vulcani incudeſ 164. re-
pertæ, ubi fabrileſ officinæ *ibid.*
- Eumedes** Minervæ apud Argivoſ
ſacerdoſ 572. aliuſ Eumedes eſt
Hippocoontis filiſ *ibid.*
- Euphrates**, limes Imperii Romani
ſub Auguſto 113. dictuſ Par-
thiæ fluviuſ, item *Perſepuſ*, *Aſ-
ſyriuſ*, *Meduſ* 114. fontſ ejuſ in
Armenia non in Perſide juxta
Lucanum 113. fluviuſ *καλὸν ἔ-
χου* & *flumen magnum* dictuſ 114.
item *Phoran* & *ἄνδου*, vel *ἄνδου*
ibid. copioſeſ ejuſ limuſ, acu-
dæ *ibid.*
- Eurypyluſ** Herculiſ & Chalciopſ
filiuſ 430. Coorum Rex *ibid.*
ΕΥΡΥΠΥΛΟſ ΗΡΩſ in vet-
Pergamenorum nummo, de Te-
lephi filio *ibid.*
- Exhalationeſ** in Lunæ concavitate
dari juxta Heraclitum 218.
- Exuvie** ferarum olim priſciſ Hero-
buſ & venatoribuſ pro humi-
tegmine 274.

F.

Φαλίδης dictæ Argivorum ſacerdo-
teſ 569.

Fameſ vehemeneſ, morbuſ 703.
adfectuſ ejuſ 704. & quidem ti-
beſ, virium defectio 713. rabieſ
dicta 714.

Fatuſ *vidtricibuſ* in nummiſ Di-
cletiani & Maximiani 431.

Feleſ in urbibuſ obſeſſæſ & fame
preſſiſ comedeſti 716. a Bœotiſ
inter edulia ad forum delati
ibid.

Feſta veterum quæ cum riſa &
ſcommatibuſ peracta 521. 522.
quædam cum luſtu, ut *Adoniſ*
&c. 522. & apud Ægyptioſ *ibid.*
lugu-

RERUM ET VERBORUM.

• Inguibria sacra malis tantum Gominos conuente dicta *ibid.* in Herborum festis flere prohibitum *ibid.*

Fibula in chlamyde circa humerum dextrum nexa 64. fibulae humerales *ibid.* aliae, quae vestem & pectus stringerent *ibid.* aureae fibulae ditiorum mulierum *ibid.* eadem a Regum Syriae proplinqvis gestatae, ac inde muneris loco a Regibus illis missae 65. fibularum circa humeros & circa pectus apud Graecos discrimen 599.

Fistula *περονάλυτος* 293. inductis in Pythia tibiis, retenta *ibid.* ejus tonuis solus praeter tibiis 293. 294.

Flagellorum usus in quibusdam Gentilium sacris 520.

Flagrorum usus in agonem Spartandrum, ac unde illi nomen, usitatus, item apud Aeneas Arcadas 755.

Flaminicae alicujus provincia in antiquis lapidibus 692.

Flamma a Jove distillans, symbolum ignis a Deo supra altare Aaronis immissi 220.

Flores, veris liberi dicti 97.

Fluvii cur sacri apud veteres dicti 117. 118. 673. item *perennes* 673. barbati majores fluvii in nummis 413. neque nisi tantum, qui in mare delabuntur *ibid.* quandoque sub formosi pueri habitu depicti ut *Acragas, Hypsas, Melas ib.*

Frictiones athletarum in gymnasiis ante & post exercitia 559. 562. eadem e simplici oleo, non mixto 560. aliquando ex aqua cum oleo, quod lassitudinibus conduceret *ibid.* aliae cum copioso, aliae cum exiguo, aliae sine oleo 563.

Fucus ad pigmenta adhibitus, an natus, an fictitius 446. 447. idem tinctorius ex aqua marina, etque Cretica 446. de quo vis pigmento dictus 447.

Fulminis ignea & tenuissima mixtura 119.

Furiarum sacra non semper *αἴνεος* 615. 616.

G.

Galatarum seu *Γαλατῶν* nomen, ante Callimachum non legitur 439. Galatae amentes ac insipientes 439. 440. acuti, solertes & ad capeffendas disciplinas dociles, juxta Themistium 440.

Gallorum enses graves praeter ensibus Graecorum aut Romanorum 425. caesum tantum ferientes *ibid.* Gallorum immensa corpora 436. Galli ensiferi 438. oblonga eorum scuta 439. Galli ad Delphos non uno cladis genere prostrati 440. scuta eorum in aede Delphica adpensa *ibid.* Galli ad Delum caesi, an iidem cum Gallis, qui Brenno duce Graeciam vastarunt 441. 442.

Gerastium, Euboeae promoatorium 445.

Gigantes a terrigenae dicti in Deos impii, ac furentes 688.

Grandines frugibus a Daemonibus immisae 223.

Gratiarum pepeli a Cupidine furto subrepti 599.

Gygaea palus in Lydia 307. Gygaeus Caystrus 305. 306. 307.

H.

Hamadryades nymphae dictae, tanquam quercubus aliisve silvestribus arboribus coeuae 377. 378.

He-

Helena , Adraftea , & Rhamnusia
de Nemefi 286.

Helice Achajæ urbs , non Borotiz
403. maritima ac Neptuno *Heliconio* ab eo dicto sacra 403. 404.
antiqua Jonum in Peloponneſio
ſedes 404. ob violatos in Neptu-
ni æſe ſupplices , ejuſdem ira
abſorpta *ibid.* & quidem terræ
motu dicto *χασματιæ* *ibid.* id-
que ante pugnam Leuctricam
405.

Henna Siciliz umbilicus , non At-
ticæ pagus 674. 686. Cereris Hen-
nenſis fano & cultu nobilitata
684. 685. 686. eadem in illius
urbis nummis ſignata *ibid.* in
iifdem crater ignem eructans,
& violæ flos quid notent 674
675. legatio Romanorum in eam
urbem , ad placandam Cererem
675.

Hercules e lato & toroſo pectore
agnitus 182. *Ἡρακλῆος*, *comes*
omnium Deorum dictus in anti-
quis lapidibus 233. ejus voraci-
tas, ebrietas, crater 234. 242.
243. *Βουλάτης* dictus 236. ejus
cum tauro Cnoſſio certamen
ibid. ſupra Octam montem, &
ſub quercu combuſtus 241. e
Diis Communibus *ibid.* *Ἡρακλῆος*
Λυωνίτης in marmoribus anti-
quis 242. *Somnialis* *ibid.* ejus cum
Dryopum Rege contentio 243.
ΟΠΛΟΦΥΛΑΞ in antiquis num-
mis dictus 369. Hercules *Μάλας*,
ac unde appellatus 671.

Heroës quomodo conſecrari dicti
240. inter aſtra, aut in ſublun-
nari parte locati 241. ſenium &
quidquid mortale iis morienti-
bus ademptum 240. 241.

Hesperidum horti ad Oceanum At-
lanticum feraces malis aureis ſeu
aurantiis 669. Hercules mala ea

Hesperidum arbore decerpens,
in veteri nummo 670. cuſtos
illius arboris ſerpens Ladon di-
ctus, & Nymphæ Hesperides
ibid. Atlas relicto tandem coeli
onere, aurea illa mala ab Hefpe-
ridibus, ſerpentis cuſtodis per-
miſſu pactus *ibid.* adumbratum
ea in re primæ parentis noſalem
ex arbore, ſerpentis ſuſuſu in
Paradiſo decerpentis, illudque
Adamo largientis factum 671.
ita ejuſdem ſerpentis caput, jux-
ta eandem fabulam ab Hercule
eliſum *ibid.* eadem de decerpit
ab Hercule Hesperidum malis
narratio ad Joſuam Chanaanor-
um oves abigentem ab aliis re-
lata 671.

Hesperia ultima, de Gallia 436
maxime de occidentali Hiſpaniæ
littore dicta *ibid.*

Hesperus Lunæ. bigis vectæ habe-
nas regens in antiquo marmore
131. equitans alibi dictus *ibid.*
Ἡσπερος, ac unde apud Apol-
lonium Rh. dictus 436. Hefpe-
rus de Occidente dictus *ibid.*
hinc *Hesperii Afri*, & regiones
Ἡσπερος, aut *Ἡσπερος*, de
Occidentalibus *ibid.* *ſtella Hefpe-
ria* pro iifdem dictæ *ibid.* Heſpe-
rus ſignatus in nummis Locro-
rum Opuntiorum: alius in num-
mo Locrorum Ozolarum 509.

Hierophantides Cereris ſacerdotes
in Eleuſiniis 692. alibi Minervæ
ibid.

Hippolytus poſt mortem a Troezo-
niis conſecratus 643.

Hymenæus *ἱμῆος* & *ἱμῆϊνος* ac un-
de dictus 507.

Hymni antiquiſſimum poeſeos ge-
nus 2. ad Deorum laudes cele-
brandas *ibid.* excepto Amore
ibid. primus eorum apud Græ-
cos

cos

RERUM ET VERBORUM.

cos auctor *ibid.* Hymni in Apollinem auctor Cinæthus *ibid.* vel Homerus, juxta Thucydidem *ibid.* hymni inferis etiam Diis dicati *ibid.* Furiis quoque *ibid.* nulli hymni in Festo Laconum Hyacinthia dicto *ibid.*

Hymni pars sacrorum, ante & post libationem 3. sacri dicti *ibid.* ἄσκρατα, ὀδύη, ἀστροδύη, ἀστροδύη, ἀστροδύη de iisdem 3. 4. hymnorum pro Deorum ratione varia nomina *Ματρωνοί*, Ἴουλοι &c. 3. 121. hymni speciatim de Jove dicti 121. peculiare hymni pro ratione Dei aut Festi 3. alii *μυθικοί*, *γυμναστικοί*, *κλαυτικοί* 120. 121.

Hymni ad tibiam cantati 4. 510. ad lyram itidem seu citharam 4. 596. cum saltatione & sine saltatione 4. 510. hymnorum cantores seu *ἤμωδοι*, *Σουωδοί* 3. 4. delecti iidem e primoribus civitatis 3. pueri a teneris hymnos cantare docti 4. 52. agones & præmia *ἤμωδοῦς* constituta 4. hymnorum conditores, *ἤμωδοί* 2.

Hymni plerique a Diis dati juxta Julianum Imp. 509. Dii in fine hymnorum invocati, ut iis faveant 313. 314. iidem nuncupatis in eam rem verbis vulgo definitentes 647. in sacris Gentilium, vel ante eadem, vel in eorum medio, vel in fine acclamati 655. Hymnus cur in Insulam Delum a Callimacho scriptus 316.

Hyperborei populi an existerint 489. an ita dicti, quasi *supra boream*, vel ab antiquo Sueonum Rege *Boreo* vel *Boreo* *ibid.* Apollinis cultores *ibid.* urbs apud eos Apollini sacra 496. festa ibi in honorem Apollinis & Asinorum

hecatombæ 495. gens eā ab Apolline frequentari dicta *ibid.* Apollo ab Hyperboreis cultus, an idem cum *Baal Saphon*. vide Apollo.

Hyperborei prope montes Riphæos 491. juxta alios ad Oceanum, vel in Asiatico littore *ibid.* vel ad mare Euxinum, aut ad paludem Mæotida 492. cum Arimaspiis confusi *ibid.* Hyperboreorum regio haud alia juxta Rudbeckium, quam *Sueonia* vel *Uplandia* *ibid.* primitiæ in Delum ab Hyperboreis quotannis missæ. vide primitiæ.

Hyperboreorum virgines, quæ sacrorum primitias in Delum detulerunt, Opis, Loxo & Hecæerge 503. duæ apud alios, Opis & Hecæerge 513. in eisdem hymni in Delo cantari soliti *ibid.* eisdem Hyperboreorum virgines, Boreæ filix 505. Hyperboreorum juvenes in Delum apulsi, & *περιφρεῖς* dicti 506. honores ibi iisdem & virginibus Hyperboreorum tributis 506. 507. Hystrix, fera terribilis, cujus in Libya proventus 199. ejus latibula *ibid.*

I.

Icarus Insula, Doliche prius dicta 254. a Diana dilecta *ibid.* alia Icarus insula in sinu Persico, in quam advecta Dianæ Tauricæ sacra 254. 255.

Ida & Adraستا inter Jovis nutrices 16.

Jejunia Gentilium ad instar Judæorum, servata usque ad Hesperii exortum 667. qualia in Mithræ, Isidis, aut Cereris The-smophoriis 663. 664. jejunium
[Ecce]

ter-

I N D E X

- tertia Thesmophoriorum die, a mulieribus sacrum celebrantibus servatum 673. *Naxos* idem dies inde dictus & *dies maerissima* 677. Judaicum jejunium eodem mensis celebratum *ibid.*
- Ignis æternus in templo Apollinis *Kapreiv* apud Cyrenæos 102 item in templo Delphico & Jovis Ammonis apud Libyas *ibid.* an vero solum lampas accensa 103. Imbrasus Sami fluvius 358. Parthenius primum dictus *ibid.*
- Inachus antiquissimus Argivorum Rex 374. item fluvius Argolidos, ac unde decurrit 379. 585. alius Epiroticus seu Amphilochicus. ac unde ita dictus 585. 586. Argivus Inachus, Alcæon primum dictus 586.
- Incudes Vulcani in Lipara, Lemno, Eubœa 163. Inferiæ liberis a parentibus præstitæ, luctuose 224.
- Inopus Deli fluvius 247. cur dictus Ægyptius *ibid.*
- Infanus, insane, insanire, pro vehemens, valde, aut vehementer amare 685.
- Instrumenta Musica Deorum inventa credita 295. alia *ἰμφυσώμῃνα* seu *ἰμπύσῃνα*, quæ inflantur; alia *ἰτῆτα* & *πολύχορδα*, quæ fidibus tenduntur 293. 467. *ἰμπύσῃνα* faciliora τῶν ἑστῶτων *ibid.* alia muta sine adhibito cantu 467. majoris artis habitum instrumenta *ὄρχορδα* digitis sine plectro pulsare 470. pleraque ex Oriente ad Græcos profluxerunt 296. hinc barbara eorum & Phœnicæ aut Syriacæ originis nomina, ut *πίπλα*, *σαμβύκη*, &c. 296. 474. 476. instrumenta chordis intenta qualia 474. 475.
- Insulæ in Dianæ tutela 155. 156. terræ motibus a continenti avulsæ 347. 349. aut absorpto mari in continentem versæ 348. 349. Neptuni tridente scissæ 349. in mari repente ematæ 349. 350. terræ adluviones in fluviis aut lacubus 349. 350. omnes in mari prius errantes, juxta quosdam 351. 384. earum exempla 351. 352. hinc *saliaræ* & *saltuaræ* quædam dictæ *ibid.* Insulæ quædam & urbes quando primum muris vallatæ 341.
- Invidia pro invido 112.
- Jo, Junonis æditua 371.
- Jovis in Creta mortui testamentum 753. capra ejusdem ibi nutrit *ibid.*
- Isis ut frugifera Dea ab Ægyptiis culta 651. corona ejus spicæ *ibid.* cista, aliaque ei cum Cerere communia *ibid.*
- Ismenus Thebarum fluvius 376. Ismenium Apollinis Oraculum *ibid.* *Ἰσμενὸς* & *Ἰσμενός* ob motum *ibid.*
- Judicia de cæde sub dio, & quæ apud Athenienses 719.
- Junonis stella dicta de Veneris stella 244. *Junoni Assyria*, *Junoni Dolichina*, in antiquis monumentis 255. *Juno Φασφίρος* 270. Junonis Samiæ velatæ cum calatho & verubus suffultæ simulacra in nummis 283. 284. 360. *Juno Lucina*, *Opifera*, partus accelerans 364. *ἰπλορμία* in Elide culta 366. *Junonis Argivæ* nomen & simulacrum in Græcis nummis 372. 373. ejusdem festum *Ἡγεῖα* dictum *ibid.* *Junonis Clypeus*, de agone apud eosdem Argivos dictus. vide *Clypeus*.
- Juppiter semper imperans 4. Rex Regum *ibid.* a quo juris fons. &

RERUM ET VERBORUM.

& iustitia *ibid.* *Νυμφῶν ἰβιδ.* ΚΡΗΤΑΙΟΣ & ΚΡΗΤΑΓΕΝΗΣ in nummis 5. 16. 23. an in Idæo vel Dictæo Cretæ monte natus 5. juxta alios in Arcadia 4. 5. ejus spelunca in Lyæo monte 8. in Bœotia quoque ac Thebis, aut apud Messenios & Argis in Achaja, juxta alios, natus 6. ΙΑΛΙΟΣ in nummis, an a Cretæ vel Phrygiæ monte? *ibid.* Jovis sepulcrum in Creta 6. 7. fasciæ in antro Cretensi servatæ 15. Jupiter sine, non principio carens 6. 7. immo nec sine, juxta Sophoclem *ibid.* sui ipsius creator dictus 8. Jupiter puerulo globo stellato insidens 18. *Αἰγύλας* unde dictus 19. ejus in nummis sub platano in agro Gortynasi cum Europa concubitus *ibid.* melle ac lacte nutritus 20. JOVI CRESCENTI & ΘΕΟΖΙΟΣ ΚΡΗΤΑΙΟΣ, de Jove puero, & JOVE JUVENE in nummis 23 24. 149. barbatus vulgo in aliis nummis 149. Jupiter modo primogenitus, modo ultimus inter fratres nascendi ordine dictus 25. Jupiter Deus, Auguralis & Oraculorum præses 29. 619. 620. 621. ΑΚΡΑΙΟΣ in nummis 35. 37b. in summitate montium cultus 35. 371. *Επίτολιος Inspektor* 35. CUSTOS in nummis *ibid.* *Fori Domestico*, in Inscriptionibus *ibid.* JOVI EXSUPERO. & EXSUPERANTISSIMO in nummis & lapidibus 42. 792. idem *Υπατος*, *Καθ'ἑρτατος* dictus 42. bona a Jove, mala a Plutone profecta *ibid.* hinc Jupiter *Ασπίσιος*, *Αλεξήτιος*, *Αποτρόπαιος* *ibid.* simul cum dicto perficiens, *Τίλλος*, *Τελευτάτων κέρτος* 42.

43. 646. nomine quo ei placet, invocandus 130. equi Nysæi 246. JOVI DOLICHENO in antiquis monumentis 255.

Jupiter violatorum hospitem vindex 221. Jovis cum JUNONE nuptiæ inter Euphratem ac Tigrim celebratæ 530. in quibus aut vicinis locis primorum parentum hymenæi in sacris litteris *ibid.* Jovis cum Metide, deinceps cum Themide congressus, ante educatam e capite Minervam 645. quæ fabula a Stoicis & Chryssippo arrepta, a Galeno explosa *ibid.*

Juramenta Atheniensium per Jovem, Minervam, Apollinem, 88. aut per Jovem, Apollinem, Cererem *ibid.*

K.

K & Ζ litterarum apud Græcos transpositiones 17.

Καίρη festum Apollinis apud Spartanos, ac inde apud Colonias ab iis deductas 91. inde etiam apud Cyrenæos 95.

Κνοουρίδις, Lacenæ canes 196. 197.

L.

Lacedæmoniz stellæ, de duobus Castoribus seu Dioscuris 556. 557. eadem in nummis *ibid.*

Lagnea, fons in Argolide 581.

Lamizæ, *μορμολύματα* infantium 175.

Larissa caput Thessaliæ 407. equus in illius urbis nummis signatus *ibid.* ΛΑΡΙΣΣΑ & ΛΑΡΙΣΣΑΙΩΝ, cum uno σ in nummis 407. 408. duæ Larissæ in Thessalia; una maritima, ubi Acrisii sepulcrum
[Ecc 2]

- crum 409. arx Argis, Larissa
ibid. Larissæ Thessalicæ nomen a
 Larissa Pelasgi filia *ibid.*
 Larvæ, & alia infantium terricu-
 lamenta 176. 177. 178.
 Latona in Lycia parturiens 357.
 In eam profecta post Apollinis
 in Delo partum *ibid.* Xanthus
 fluvius e terræ solo ab ea ibi e-
 ductus *ibid.* templum ejus *ibid.*
 Latona in Atticæ Isthmo Zo-
 stere inde dicto, partui vicina,
 zonam solvens 11. 451. Latonæ
 fanum & simulacrum in Delo
 524. ejus alibi extra Delum cul-
 tus *ibid.* ΑΗΤΩ, & ejus festum
 ΑΗΤΩΕΙΑ in nummis Tripolita-
 rum ad Mæandrum *ibid.*
 Lavacrum Palladis Argis quotan-
 nis, & quo ritu celebratam
 526. quo sine 527. 528. 529. 530.
 lavacrum Rhææ quale 527. lava-
 cra seu lotiones solemnnes alio-
 rum Numinum seu simulacro-
 rum, & quibus de causis insti-
 tuta, 527. 528. 529. 530. 531.
 iis inter alia recreari & propitia
 reddi Numina credita 529. 530.
 LAVATIO & LOTIO in vetere
 urbis Romæ Calendario 526. lo-
 tiones in aquis limpidis, inter
 meretricis notas apud Ezechie-
 lem 546. lavandi & ungendi mi-
 nisterium a quibus olim præsti-
 tum 521.
 Laureati templi Delphici postes,
 adytum, ara, & qui ad eam uc-
 cederent, item tripus, Phœbas
 ipsa 47. 399. 400. vates laureati
 399. laureati Apollinis Ismenii
 cultores apud Thebanos 401.
 laurus Apollini sacra 398. 399.
 idem laurea coronatus, & lauri
 ramum dextra tenens 399. coro-
 nis e lauro præmium in Pythiis
 victorum 400. an eadem laurus
 petita e monte Parnasso, an e
 Tempe Thessalica 400. 414. lau-
 rus Delphica, & laurus Cypria
ibid. priori coronati juxta Pli-
 nium victores Delphis, & Romæ
 triumphantes *ibid.* lauro confitæ
 Penei ripæ 413. e lauri ramis
 erecta primum Ædes Delphica
 400.
 Leæna unipara credita, & cujus
 partus matris uterum discerpe-
 ret 417. 418. Leænz ac Leonem
 monte Thessaliæ Pelio 418.
 leæna feritate ac robore alia vin-
 cens animalia 697.
 Lebes Thesprotius non silens, seu
 ærifonus 498. idem cum ære
 Dodonæo 498. 499. male eadem
 a Theodorito distincta *ibid.* le-
 bes ille non amplius sonorus æ-
 re Strabonis 499. lebetes de ur-
 nis dicti 500. ærei lebetes juxta
 tripodas, ægonum apud Græcos
 præmia *ibid.*
 Lelantus campus in Eubœa 500.
 ibi insignes aquæ, & metalla
 auri & ferri *ibid.*
 Lemnus Vulcani insula dicta, &
Vulcania 162. 163.
 Lentiscus, seu e lentisco corollæ,
 cur in Dianæ Dictynnæ sacris u-
 sitatæ 265. lentisco abundans
 Creta *ibid.*
 Leones in Europa in monte Thef-
 saliz Pelio 758.
 Leonibus abundans Cyrenæicus tra-
 ctus 105. incantationibus Barro
 ab Apolline datis iidem fugati
ibid. leones an in Europa tantum
 inter Acheloum & Nestum flu-
 vios, seu in Epiro aut Molossi-
 de 697. an iidem Libycis præ-
 stantiores *ibid.* supercilii terribi-
 les *ibid.*
 Leporum venationes adhibitis reti-
 bûs, & cum clava 123. eodem

RERUM ET VERBORUM.

venatio Dianæ familiaris 124.
 Leporinus somnus, apertis &
 immotis palpebris 198.

Lerna in Argolide palus, fluvius,
 ac fons apud veteres 580. 581.
 urbs itidem, Argis xl. stadiis
 distans 581. Lerna & Lernæ de
 Aegis & Argivis 580. Lerna fons
 Corinthi 580. 581.

Lex Græcis unde dicta 677. leges
 Romanorum incisæ Romæ in
 æde Cereris; apud Athenienses,
 in æde Matris Deæ 678. legum
 mœnendarum origo ad Deos ab
 Ethnicis relata *ibid.* hinc legum
 latores divinis honoribus a Græ-
 cis & a Getis etiam culti *ibid.*
 Moyses legis, immortalita-
 tem consequutus a Philone dici-
 tur.

Lipara Æolidum Insularum prin-
 cipis 162. sacra Vulcano 162.
 163. idem in nummis illius in-
 sulæ signatus 162.

Loca quædam præ aliis a Diis dile-
 ctæ: 687.

Longævitas præmium piærum ac
 iustorum 227. 228. Tiresiæ cum
 anpuratus scientia a Pallade dari
 dicta, & quare 440.

Luci prope aras, ac intra templo-
 rum ambitum, unde luci Deo-
 rton dicti 156. 157. umbrosi, ac
 iude *ψυδῆρες* appellati 157. tolli
 & videri a Deo iussi *ibid.* luci
 pinu, platano, abiete, cupres-
 su, lauro, olea confiti 595.
 quædamque odoriferis arboribus
 157. 595. luci ad sacras Panegy-
 res vulgo dilecti 505. 506.

Lucina dictamno coronari solita 8.
 qualia ejus simulacra *ibid.* Es-
 -
αἰδῆρας illius obstetrices *ibid.*

Lues armentis, terræ frugibus, aut
 urbium incolis ob admissa scelera
 a Diis immissa 222. 223.

Lunæ argentum inter metalla at-
 tributum 211. hinc Lunæ mon-
 tes dicti *argentei ibid.* luna vetus
 Byzantium numen, ac inde
 in eorum nummis signata 213.
 Lunæ lumen aliis eadem pro-
 prium, aliis a sole; aliis cum
 proprium, tum a sole oriri di-
 ctum 218. 219. Luna bigis ve-
 ctæ; e mari prodians 231. eadem
 bigis vecta, ducente Hespero, in
 antiquis monumentis. *vide* He-
 sperus.

Lulcinæ pullos ademptos deficientis
 obvia apud poetas comparatio
 608. 609.

Lyæces in India, Mauritania, Thra-
 cia, Arcadia 188. lycæum vena-
 tio 189.

Lyncurium lapis, ab e concreta
 lyncis urina 189. color lapidis
 hyacinthinus *ibid.* eo lapide ad-
 figilla usi veteres *ibid.*

Lyra & cithara promiscue olim
 sumpta 468. 469.

Lyttus urbs Cretæ, aliis *Lyttus* 66.

M.

Macedonum glossæ peculiæ 416.
 Machinæ obsidionales ad ascenden-
 dum in urbem obsessam 339-
 340.

Mænalus mons Arcadiæ, unde Mæ-
 nalia Atalanta venatu se sibi exer-
 cetur 279. 280.

Mæonia, superior Lydia, ad quam
 mons Tmolus 464. hinc Mæo-
 nes a Lydis inferioribus. seu ad
 mare vergentibus distincti 465.

Magadis instrumentum multis
 chordis tensum 472. & quidem
 ad tibiæ modos *ibid.* hinc dubi-
 tatum, an pro cithara, vel pro
 tibia habendum 397. 472. no-
 minis origo tradita ab Hebræa

[Ecce 3] voce

I N D E X

- voce *megad*, *megedim* de re pretiosa & eximia 297.
- Mala aurea** seu *aurantia* in sacris Bacchi, eadem in sacris Rheæ ac in Cereris Eleusiniis vetita 669. 670. mala aurea an tria, vel plura ab Hercule ex Hesperidum horto dicantur decerpta 670.
- Mamma** pro *nutrice*, ac unde *mamma* dicta ab infantibus *mantes* 713. *nutrix* vicissim pro *mamma* & *uberibus* dicta *ibid.*
- Manipulus** spicarum in sacris Cereris oblatum 679. a Deo ante apud Hebræos, indicta ea de re lege *ibid.* cujus magnitudinis, & e quibus frugibus constaret idem Hebræorum manipulus *ibid.* talis manipulus signatus in nummo Regis Agrippæ *ibid.*
- Manus** in periculis ad Deos tollere soliti Gentiles 410. 411.
- Mars Thracum** Deus 365. ejus habitus & insignia in antiquis nummis *ibid.* hasta peculiare ejus insigne 361. 423. item clypeus 423. ΘΕΟΣ ΟΠΛΟΦΟΡΟΣ & MART. VICTOR. in nummis 365. 366.
- Masea** mons in Argolide 581.
- Μεγαλήτρια**, Cereris apud Delios & Bocotos festum 673. qua occasione institutum *ibid.* a magnis panibus ibi adpositis dictum *ibid.* prout oblata vix grandes panes in festo Pentecostes seu messis triticæ apud Hebræos *ibid.* panes propositionis adhuc majores. juxta Talmudicos *ibid.*
- Megalobysi**, castrati Dianæ sacerdotes 127.
- Mel** cum lacte in mortuorum inferis 20. melle Soli libatum *ibid.* Jovi & Baecho recens natis mel datum 20. 21.
- Meleagri** venabulum, quo confecti aprum Calydonium apud Sicyonios servatum 278.
- Meliacus** sicut, **Meliacus** populus, **Meliades** Nymphæ pro Trachiniis 500.
- Melie** Nympha Thebana 376. 377. Oceani filia, e qua & Apolline genitus Istmeneus 377. e *μαλιεσών* seu *φραξισωρον* proventus dicta *ibid.*
- Μελισσῶν** Cereris sacerdotes 116. 692. item sacerdos Delphica 116.
- Mense** quadrupedes in Græcorum agonibus cum impositis desuper palmis, coronis, aliisque agonum præmiis 385. mense Delphicæ ad sacrorum usum, aut alibi ad earum exemplum 385. 386. eadem pro abaco ad pocula, cibos, fructus 386.
- Mercurius Lucrorum potens** in lapidibus 176. gratiæ largitor *ibid.* cinereus & fuligine obsitus 177. non *Celestis*, sed *Nobilissimus* *ibid.* idem triceps *ibid.* Communis 179. *ἑρμῆλαιος* & *Στρατηγός*, ad portas seu januarum cardines, vel in vestibulis erectus 231. 232. *Ἀκαήσιος*, & unde dictus 232. *Μετρίστου*, *Δόλιος* *ibid.* *Ἰσθμῖος* *Celestis*, *Pacifer* 233.
- Meropis**, Coorum Insula, & Meropes de Cois 428. 429. a Merope eorum Rege *ibid.* vide Coos.
- Merops** Coorum Rex 754.
- Miletus** Apollini sacra 280. item Dianæ: ut *Ἀρχαγίτη* seu coloniz illius duci 280. 281. 282. deducere coloniam Noleo Atheniensis, unde *ἄβδ. Μίλων* dicta, & incolæ *Noleida* 281. festum inde Miletici celebratum *Nολεῖδαι* *ibid.* Miletici antiquiores conditores, & varia ejus nomina 282.

Mi.

RERUM ET VERBORUM.

Milo taurum humeris gestans in veteri gemma 236.

Mimas mons minoris Afiz, e regione Insulæ Chii 367. non Thraciz mons 368. ad mare extensus *ibid.* nubilofum ejus jugum *ibid.* Mimas gigas *ibid.*

Minerva Πολυάς Athenis & apud Cretenses culta 590. eadem Πολυύχος & Αραγία, quod prima urbes & arces struxerit 591. Eadem Πολυαία & Πολυαίτις, quod simulacra ejus ad urbium portas erigerentur *ibid.* inde Όγυα & Ομολαίς eadem apud Thebanos, a totidem Thebarum portis culta *ibid.* Κληδύχος, seu *clavigera*, & earum appellationum ratio *ibid.*

Minerva Itonia in Corona Bceotiz culta, & agones eidem sacri 595. 707. eadem Ιτωνία, Ιτωνίς, & Ιτωνιάς dicta 707. 708. Minerva non *Victrix* solum aut *Nixa*, sed *Pacifera* etiam in antiquis monumentis 600. eadem montes & secessus quærens 600. 601. Minerva venatrix 608. *Φωσφόρος*, seu *Lucifera* juxta Dianam dicta: item Παιωνία & Υγεία Athenis culta, uti & Σώτερη 609. Minervæ Πρωταίας sacellum & simulacrum Delphis 620. *Fatidica* dicta ac oraculis Delphicis præfecta *ibid.*

Minervæ cum Jove omnia communia 642. Minerva Τέλειος *ibid.* cur e vertice Jovis nata dicitur 645. & quidem Metide prius a Jove inglutita *ibid.* ad dextram Jovis sedens 643. an id ad mysterium conjunctæ Patris & Filii in agendo virtutis respererit *ibid.* potius ad sapientiz ac prudentiz cum divinâ potentia concentum 644. Minerva sine

matre nata *ibid.* ei multa cum Vulcano communia *ibid.*

Minos amore Britomartidos nymphæardens, eamque persequens 259. juris & æqui cultor, ab aliis injustus dictus 260.

Modius cum spicis in nummis Alexandriz quid notet 617.

Montes Diis sacri, & *sucri* inde dicti 370. & quidem eorum vertices *ibid.* *Dii* & *Dea montium* appellati *ibid.*

Monumenta de prostratis hostibus, vel immanibus feris, in Deorum fanis aut antris, seu in *Θεοσυναγωγίς* ad id destinatis servari solita 278. 284.

Morbi e nimia repletionem 703. e canino appetitu *ibid.*

Mularum tenzæ, quibus consecrati Cæsares vel Augustæ vehabantur 721.

Mulorum usus an antiquior apud Græcos, quam apud Hebræos 714.

Musicam edocti Græcorum pueri 52. musica organica ac vocalis in veterum sacris 293. hinc instrumenta musica in manibus Deorum collocata, cithara, tibia, fistula *ibid.*

Mycale mons supra Samum 367.

Mygdonius Mesopotamiz fluvius, ad quem Antiochia, Nesibialias dicta 449.

Myrica usi veteres ad vaticinia 47.

Myrrha Arabica perfusi olim crines 69. 70 hinc *myrrheum crinis*, *myrrha unctus* 69.

Myrtosium, promontorium Libyzæ 105.

Myrtus Dictynnæ & Junoni invisa, & quare 266. coronæ e myrto propria tamen *Heglium* apud Argivos *ibid.* item in Eleusiniis, quod ex Oriente haustum 693.

[Ecc 4]

&

I N D E X

& in Cretensium festo Europæ sacro dicto *Ελευσια* *ibid.* Cereri & Veneri communis 266. 267. 693. in Ponto ad usus sacros expetita, neque ibi tamen nascens 266. 267. in inferiis adhibita 267. hinc myrti frondibus coronatæ Deorum aræ a moritura Alcestide *ibid.* item apud Thebanos in agonibus ad Jolai tumulum institutis *ibid.*

N.

Navigium, quo Theseus salvas Athenas rediit, Athenis servatum 284. 285.
 Nautiorum gens apud Romanos Minervæ sacra procurans 574.
 Nephrophone, una e Dianæ nymphis ab hinnulorum venatione dicta 197.
 Necessitas magna Dea 418. nec Deum posse ei repugnare *ibid.*
 Necessitas Platonici, naturalium rerum affectio 419. alius, inevitabilia Dei decreta *ibid.*
 Juppiter & necessitas idem *ibid.*
 Neda inter Jovis nutrices 16.
 Nemesi Diis tribuitur a Poetis, non *Φθίσις* 112. posterior quandoque de Diis etiam dicitur 113.
 Leda, Helena, Adrastea, & Rhamnusia dicta 286. item *Οὐπίς*, & in nummis OPI AUG. 268. 269. cubitum ad os attollens in nummis 415. aut cubiti mensuram manu in iis tenens *ibid.*
 Neptunus *Γαιάροχος*, *Σειρήθων* 347. ejus tridens, locus eo nomine seu *Τρίπυρα* Argis dictus *ibid.* unde *tridens*, aut *trifida hasta* Neptuno tribuitur *ibid.*
 Nicander Colophonius vere dicitur 90. 91.

Niciz Atheniensis splendida in Delum *Σιωρία* 487. 488. 515.
 Niger, Nigris, de Nili alveo dictus 669.
 Nili simulacra e nigro lapide 10. 103. aqua limosa 114. 263. bis terve percolata pura efficitur 117. 203. *niger* seu *nigris*, *μελας*, & *fisher* Hebræis dictus 203. unde Nili incrementa, an e liquefactis nivibus, aut æstivis Æthiopiae imbribus 449. 450.
 Nominum multitudo inter Deorum prerogativas 129. unde orta *ibid.* quibus numinibus maxime tributa *ibid.*
Νόμοι seu *nomi* non dicti solum in Apollinem hymni 510 certis legibus adstricti, unde iis nomen *ibid.* de cantu ad citharam *ibid.*
 Nudipedalia in publicis supplicationibus quando indicta 729. in lectu apud Hebræos 729. 730.
 Numerans pecora, de *pastore* apud Hebræos dictus 710.
 Nupturæ virgines Dianæ & Paris comæ primitias offerentes 149. 507. Opi & Hecæergæ apud Delios 503. apud Argivos in Minervæ templo 530. Dianæ juvenecam immolabant 127. 507. Veneri apud Hermionenses sacra facientes 508.
 Nymphæ *Oceanina*, seu marinæ 139. item *Oreades*, seu *Montivaga*, *Silvestres*, *Præenses*, *Palustres*, *Fluviatiles*, *Fonsana*, *Læcipa* 139. 145. 417. *Nemorenses*, *Najades* 140. Dianæ comites *ibid.* de Nymphis *Fontanis*, seu fontium Geniis 141. Nymphæ *αὐτοχθόνες* 376.
 Nymphæ quercubus comæ 378. juxta alios, immortales, & ænii expertes 378. iis tanquam locorum Geniis aræ & simulacra cre-

RERUM ET VERBORUM.

erectæ 379. Nympharum *ἱα-
πτοιαι* seu adflatus *ibid.*

O.

- O in ν mutatum *Æolice*, *ὄρομα*,
ὄρομα &c. 699.
- Oculi dicti de rebus carissimis, aut
hominibus maxime fidis 273.
- Olea odorifera 69. e nardo, myr-
rha, 69. 670. e balsamo 70. e
cæco *ibid.* ex uno aromate, non
e pluribus, sicut unguenta 71.
- Olea Deliacæ, ad quam enixa
est Latona 480. 521.
- Olea Athenis in Palladis arce pri-
mum nata, eaque nunquam
marcescens 561. hinc *arbor* &
filva Palladis, de olea 560. in
Salamine oleæ ramus Minervæ
primum ostensus 561. Oleæ sa-
cræ Athenis prope Academiam,
unde oleum in Panathenæis *ibid.*
- Olea Lycius auctor Hymnorum in
Delum 509. immo aliorum etiam
hymnorum apud Græcos *ibid.*
- Oleum de simplici unguento, non
mixto 539. 542. eo fricati athle-
tæ in palæstris 560. 562. 563. o-
leum masculum, ac unde ita
dictum 562.
- Olympus Mysius 216. Mysiæ, non
Europææ, sed Asiaticæ 217. i-
tem Macedonicus, Pierius 216.
montes dicti Olympi in Lydia,
Elide, Arcadia 216. 217.
- Opis una e Dianæ comitibus 267.
ipsa Diana, ac unde ita dicta
270. DIANA OPIFERA in num-
mis *supra* in Diana: item *Ὀπίς*
de Nemese. *vide* Nemesis: *ἔπίς*
Ionibus *Ὀπίς*, Doribus *Ἄπίς*
270. Opis etiam Rhea seu Tel-
lus *ibid.* item una e tribus Hy-
perboreorum virginibus, quæ in
Delum venerunt 267.

Oracula Delphica consulentes, quid
observabant 175. quomodo ea-
dem a vate Pythia reddita *ibid.*
versibus plerumque Hexame-
tris, rarius soluta oratione *ibid.*
vera oracula, quæ e laureato A-
pollinis tripode edita 398. 401.
Oraculum Delium 385.

Orichalcum lucidum, de ære mon-
tano 544. 545. post aurum in
maiori pretio *ibid.* idem quod
aurichalcum, neque tamen ab
auri mixtura *ibid.* vice speculi
luculentissimi *ibid.* multiplex ori-
chalci usus apud veteres 595. an
aliquod proprii generis metal-
lum ita dictum *ibid.* unde dictum
orichalcum, & Salmastii rejecta
ea de re sententia *ibid.*

Ormenus *Æoli* nepos, a quo Or-
menium Thessaliæ oppidum, &
Ormenidæ 708.

Ornatores & ornatrices in monu-
mentis antiquis, eorumque offi-
cium 547.

Orphei hymni elegantia Homericis
inferiores, religione potiores,
juxta Pausaniam 2.

Ortygia Delus unde dicta 82.

Θ pro ν *Æolice* *Ἰσχυάτης*, & *πυ-
κιάτης* 646.

Ω apud Doras pro *ου*, *βυλά*, *μύσα*,
pro *βυλά*, *μύσα* 688.

P.

Pæan a Græcis ante pugnam cani
solitus 148.

Pacis largitrix Ceres 748. eadem
sub Pacis seu ΕΙΡΗΝΗΣ nomine
in antiquo nummo adumbrata
ibid. pax divitias largiens *ibid.*
ferens Plutum infantem apud
Comicum 749. hinc Plutus Ce-
reris filius, ac Pluto ejus gener
habitus *ibid.* pax Minervæ, aut
[Ecc 5] Ve-

I N D E X

- Veneris munus *ibid.* Pax Dei in sacris litteris; & Pax Augusti in nummis *ibid.*
- Pædotribarum munus in gymnasiis 559.
- Palladium Atheniense & Trojanorum creditum e cælo lapsum 573. an idem, vel diversa extiterint 573. 574. Palladium Trojanum a Diomede avectum, & varia de eo narratio 574. *Æacæ* a Diomede traditum, ac inde Romam translatum *ibid.* alia Italice loca, quæ illud sibi vindicabant *ibid.*
- Pallatis, Argolidis scopulus a recondito ibi Palladio 574.
- Palma a parturiente Latona in Deo adprehensa 452. *primitiva palma* dicta *ibid.* de fonte apud Argivos, juxta Plutarchum 452. 452. palma Soli sacra & senitæpers 453.
- Παμβοιώτια a Bœotis celebrata, ut Παμδαρία, Παμώνα &c. 595. eaque in veteri Labadensium marmore signata *ibid.*
- Παν Νόμιος, Φιλόγρραυλος 187. montes Arcadiæ incolens 187. 188. Arcadius Deus 188.
- Panacæa ubi nascatur, & in eadem fecunda ritus 73.
- Pangæus mons in Thraciæ ac Macedoniæ confinibus 421. hinc utriusque ab Auctoribus tributus 422 auri in eo & argenti metalla *ibid.*
- Papaver Cereri tributum, ac inde *Corsale* dictum 693. idem inter mystica Bacchi symbola 694.
- Parasiti seu Epulones Apollinis apud Athenienses 515.
- Parcæ, Lucinæ in puerperis adfidentes 147. 610. cum Lucina juncta 148. Parcæ, Luna partes dictæ *ibid.* non nativitatibus solum, sed nuptiarum etiam curam gerunt 149. a nupturiis comæ primitiæ iis oblata *ibid.* earum & Furiarum sacra *ἄκρυα* 615. 616.
- Parnassus, varia illius vocis apud Græcos scriptura 397. Parnassus nivofus *ibid.* lauris confusus 400.
- Parthenius Arcadiæ mons Panicer 369. Telephi in eo sacellum *ibid.* Telephus ibi expositus. *vide* Telephus.
- Parturientium ferarum dolores 418. parturientes femine zonam Dianæ solvunt 451. earum mos proxima quæque arripiendi 452.
- Passiva pro Activis usurpari Atticis familiæ 24.
- Pater propriè de Jove dictus 43. de Bacchæ, nullo ad liberos respectu 43. 128. Sic *Patres Patria*, Imperatores 128.
- Patrica, sacra Mithriaca 43.
- Peccata parentum in nepotibus ac tertia generatione punita 121. peccatorum sponte aut ab iniuriis vel ignavis commissorum, quæ e posterioribus veniam mereri censebantur *ibid.*
- Pecten Veneris ad discriminandos capillos aureus 563. alii *pectines* ornaticum eburnei *ibid.*
- Pectides, instrumentum Musicum fidibus tensum 474.
- Pegasus traductus ad Jovis præsepia 244. 246.
- Pelagia de Argolide dicta, & Pelasgi de Argivis 535. 536. 537. a Pelasgo antiquo Argivorum Rege *ibid.* idem terrigenæ Palæchthonis filius, aut juxta alios Inachi 535. 536. ab aliis Jovis & Niobes *ibid.* Arcas ab aliis dictus *ibid.* panis inventum an ei tribuendum *ibid.*
- Pelasgi de Thessaliis Phthioticis 537. ab eodem Pelasgo Argivorum Rege

RERUM ET VERBORUM.

- Rege *ibid.* hinc Pelasgi Theſſali, qui in Italiam venerunt, Argis orti dicuntur a Dionyſio *ibid.*
- Peloponneſus, *Pelopoſis* & unde dicta 371. item *Pelaſgia*, *Egia-lia*, *Apia* *ibid.*
- Peneus antea ſtagnans, dein per convallem Tempe inter diſſectos montes in mare labens 410. tres alii Theſſaliæ fluvii in eum confluunt 412. inde *magnus* dictus *ibid.* fluvii illius celebritas & amoenitas 413. conſtitit lauro ejus ripæ, & inde Daphnes pater dictus *ibid.* Phthiota, & unde dictus 414. lentus ejus per Tempe fluxus, juxta alios citatus 416.
- Pentecoſtes apud Hebræos feſtum, ſeu *feſtum meſſis* vel *demefſi tritici* 678. pro feſto *τριμυροποιων* ab Hebræorum doctoribus habitum, & quare *ibid.*
- Pepli Dearam amicos 699. variegatus Minervæ peplus in Panathenæis *ibid.* in luſtu diſrupti *ibid.* iidem ſupra humerum dextrum, quandoque ad ſiniſtrum ſubula nexti *ibid.*
- Perga *Μακρονπολις* & *Αγρυλος* in nummis dicta 256. Diana Pergæa in iisdem. *vide* Diana.
- Pheneos, urbs Arcadiæ 370. Phe-neatis quæ bona a Cerere, & quare indulta 371.
- Philadelphus natus in Coſ Inſula 432. ΘΕΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ de illô & Arſinoe in antiquis monumentis *ibid.* in conſulendo celer, & in exſequendo promptus 38. 39. providentia in maximis & in minimis negotiis adminiſtrandis 40. Galli ab eo proſtrati 442. Apollinis auctor, ejuſque in eruditos & poetâs propenſio 442. 443.
- Philippi urbs ad radices montis Pangæi 422.
- Phœbas Delphica tripodis operculo inſiſtens, dum oracula edit 399. ejus ritus reſpectus ad oraculum e Propitiatorio ſuper Arcam, ſeu ejus operculum, conſuli a Moſe ſolitum 392.
- Phocæ marinæ in terra pariunt 461. in deſertis ſpecubus, ubi foetus ſuos occultant ac nutriunt 461. 462. poſt duodecimum diem eos in mare deferunt 462. phocæ ob mortuum catulum luſtus *ib.*
- Phocæa *Æolicæ* a Phoco conditore, aut a phocis, & quare dicta. A Græcis Phocenſibus condita, ac inde primum Φωκία, incolæ Φωκείς, poſtea Ionice Φωκεία, & incolæ Φωκείης, & Φωκείης dicti. Id ex antiquis nummis & auſtoribus aſſertum 755. 756. 557.
- Phocæica laurus, & Phocæica manus a Luciano male de Phocæa in Græcia dicta 757.
- Phthia ac Phthiotis, ubi regnavit Hel-las, ac inde ΕΛΛΑΣ & ΕΛΛΑΔΙΣ 414. Phthia tamen & Hellas Homero diverſa Theſſaliæ oppida *ibid.* Lariffæ adjacent *ibid.*
- Piculare olim habitum ſub eodem teſto agere cum homicidis &c. 721. aut cibum cum iis capere, vel ſacris intereſſe 720.
- Pinea corona in Dianæ Dictynnæ ſacris 264. eadem virginittatis ſymbolum 267.
- Pitana urbs Macedoniæ 247. item Troadis, ſeu *Æolidos*, *Ehidos*, & *Laconica* *ibid.*
- Plantæ a locis, ubi proveniunt. dictæ 12. & viciffim a plantis loca *ibid.*
- Phyſadeia, una e Dianæ filiabus & fons Argis 583.

Pla-

I N D E X

- Platanus** in Creta, sub qua Jovis cum Europa concubitus in nummis Gortyniorum 480. 481.
- Pliftus** Delphorum fluvius 396. Plifti inter Dacos, & quales 397.
- Pluto** *Ερπυριος* *Θιδης* a Sophocle dictus 665. lucus Plutonium, & adnexa festivitas, ei & Proserpinae sacra in Charonio Cariae prope Pythiam antro 667. eademque dicta in veteri nummo *ΘΕΟΓΑΜΙΑ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΑ* *ibid.* Pluto alatus ab Euripide dictus 668. populorum deductor, *Αγχιλλιος*, *Αναπομπος* 642.
- Plutus** idem cum Plutone, & promiscue *Πλῆτων* & *Πλῆτος* dictus ab Atticis 749.
- Poetae** non semper veraces 26. a Socrate e Republ. ejecti 27. iis solemae urbes non priscis, sed usitatis suo aevō nominibus appellare 371.
- Poenae** a Diis de sceleratis sumptae, ut a similibus facinoribus alios deterreant 607. poenis & calamitatibus iisdem a Diis afflicti, ut utilitatem inde aliquam referant 687.
- Polyxo**, Tlepolemi conjux 708. alia Hypsipyles Lemni Reginae nutrix *ibid.* alia, una Atlantidum Zethi & Amphiones mater *ibid.* una, Actorionis mater apud Callimachum 709.
- Pompae** Deorum e sublimioribus aedium coenaculis, tectis, solitae conspici 958. nominatim Dionysiorum apud Athenienses 659. magnis sumptibus & splendido apparatu peractae *ibid.* magnus ad easdem vel comitum processus, vel confluxus spectantium *ibid.* nominatim in Hyazinthiorum apud Laconas festo, *ibid.* haud uno ritu, & pro diversa Numinum aut populorum in iis coledis natura & in sole peractae 659. ejus rei exempla *ibid.* vasa aliaque Diis sacrata proferri in iisdem pompis solita 721. eaque proprio singulis Diis ornata 722. servatus idem ritus in Divorum apud Christianos festis & processibus 722.
- Pontes**, ponticuli, ad ascensum in urbem obsessam 340.
- Populus**, arbor Cretica 668. 689. usus ejus in medicamentis 689. una in aditu speluncae Idaeae, & quam adponsa donaria *ibid.* inter arbores, sub quibus Nymphae choreas agitabant *ibid.* *umbrosa* eadem, nempe alba, Herculi sacra *ibid.* eadem senescens angustiori folio 690. lucus e populis apud Phaeacae *ibid.* populus Athenis in foro, ad quam constructum theatrum ad ludos scenicos *ibid.*
- Potus** depravati appetentia 407.
- Præpetes** aves augurales boni omnis 621. 628.
- Præsens** aut præteritum verbum pro Futuro saepe apud Atticos adhibitum 448. 449.
- Præsepia** in caelo de stellis, 64. Jovis & Junonis præsepe *ibid.*
- Præfultor** seu Chori dux 598.
- Prælius** urbs Cretae in nummis *ΠΡΑΙΣΙΩΝ* 263.
- Prata** & passea in ecclis dicta & quare 244.
- Præcum** variae species apud Gentiles, & quales eadem 647. omnium moratarum gentium circa ea studium *ibid.* præcipuus iis in *Τελεταις* seu mysteriis Graecorum locus *ibid.* eadem, quas Dii adimplerent, dictae *ibid.*
- Primatus** urbium olim observatus 331.

RERUM ET VERBORUM.

331. cur Delo inter Insulas tributus. *vide* Delus.
- Primitiæ sacrorum quotannis in Delum ab Hyperboreis missæ 492. 493. exque in triticea stipula 493. an ex primitiæ frugum vel victimarum partes proficissæ 493 494. 495. cur ab Hyperboreis occultatæ 495. 496. eadem primitiæ a virginibus primum latæ 503. 504. dein ab aliis 505. per conterminos populos in Attica repositæ, ac inde in Delum delatæ 515.
- Primitiæ Hebræorum in terra Israele e septem speciebus 495. frugum primitiæ in sacris Bacchi *ibid.*
- Principum cunctatio reprehensa 41.
- Proce & Procris eadem 272.
- Prolepsis poetis familiaris 285.
- Propitius sis mihi*, consueta in Gentilium Hymnis & supplicationibus ad Deos formula 751. ratio ejus rei a Jamblichio reddita *ibid.* eadem a Callimacho in fine hymni in Cererem adhibita *ibid.* & a publicano ad Christum apud Lucam *ibid.*
- Proserpinæ raptus signatus in variis Joniæ, seu Proconsularis Asiæ locorum nummis 666. 667. locus illius raptus divertimode traditus 667. allegorica ejusdem raptus significatio 678. Proserpinæ corona e Narcisso 693.
- Prytaneum apud Græcos in media urbis parte 523. Prytanæa & Prytanæ non Athenis solum, sed passim in aliis Græcorum urbibus 734. illaque in media urbinum parte *ibid.* Vesta in iisdem culta, & inde *Prytanitis* dicta *ibid.* Prytanæ itidem, seu Prytanitides mulieres in lapidibus antiquis *ib.*
- Piscadum in coma muliebri discernenda studium 551. inde illæ Veneri sacræ *ibid.*
- Puerperarum & infantium recens natorum lavacra 9. 10. puerperii ritus, natum infantem in terram prosternere, dein attollere 481.
- Punica mala in Eleusiniis & Thesmophoriis vetita 562. non in Junonis aut Minervæ festis, quibus consecrata eadem mala *ibid.*
- Puniri a Deo iisdem, per quæ quis deliquerit, a Gentilibus creditum 701. exempla ejus rei in sacris litteris 702. in Erylichthone apud Callimachum 702. 718.
- Putei in Argolide a Danai filiiabus reperti 583. quæ ejus rei ratio 584.
- Pythia alibi quoque quam Delphis celebrata 318. varia de loco Pythii agonis apud Græcos nomina 437.
- Pythias vates prius virgo, dein nulla nisi quinquagenaria, & cum virginis cultu oracula proferens 568. *alia* in Phœbas.
- Πυθώ* tam de sede Oraculi Delphici, quam de serpente dicta 108. Python de Delphis, serpente, & vate *ἰγλασεμύθη* 383. per anagrammatismum *Typhon* 393. *Δελφίης* aut *Δελφίως* dictus 108. 109. 393. 394. etiam feminino genere a Poetis 393. mari ejectus in Locrorum Ozolarum regionem 109. templi & tripodis Delphici custos 394. ob vexatam Junonis jussu Latonam ab Apolline cæsus 394. fabulosa ejus cædes juxta Plutarchum 109.

Q.

Quercus annosæ, dictæ *γυραινίτις* &c

I N D E X

& *Ἰσχυρόδωρος* 11. item *Σαρονίδης*,
 a sinu Saronico 11. 12. quercus
 in Mamreævo Constantini super-
 stes, ac ad eam anniversarium so-
 lectum peractum 378. 480.

R.

Reges Dii ab Ægyptiis dicti 36:
 Regum celestas in cogitando, &
 diligentia in exequendo laudata
 38. 39.

Rhea canalis intelligibilium fon-
 tium dicta 14. a Philyra delusa
 16. insanix purgatrix 288. Opis
 dicta 270.

Rhenia Insula prope Delum 488.

Rheniorum cum Deliis contentio
ibid.

Rhythmus e dactylo qualis 292.
 293.

Risus Deos dedecens 234. quid de
 Diis dictus notet 231. Deus Ri-
 sus *ibid.* ridere, quo sensu Deus
 dictus in sacris litteris *ibid.* Chri-
 stus flere, nunquam ridere di-
 ctus *ibid.*

S.

Slitteræ *αφαίριστις* Atticis familiaris
 25.

Sacerdotes feminæ, plerumque vir-
 gines delectæ, uti Minervæ, Dia-
 næ, & aliorum etiam Numinum
 116. 566. 567. lex Athenien-
 sium, ut sacerdos sit virgo 116.
 567. alibi, donec pubescerent,
 & ad nubilem ætatem 117. 567.
 Sacerdotes etiam viduæ & univi-
 ræ, aut mulieres ad cœlibem vi-
 tam dein adactæ *ibid.* coactæ
 subinde, non sponte virginita-
 tem professæ *ibid.* Sacerdotum
 illarum peculiaria pro ratione

Numinis, cui dicatæ erant, no-
 mina 116. 692. e nobilissimis
 matronis vel virginibus sorte ele-
 ctæ apud Athenienses 691. *Sacer-
 dos publica* apud Callimachum,
 & in monumentis antiquis 691.
 insignia Numinis, cui inserviunt,
 gestare solitæ 694.

Sacerdotis Cereris apud Græcos &
 Romanos e sequiori sexu 691.
 692. summa castimonia in illis
 requisita 692. non illæ sacerdotes
 hæreditariæ apud Græcos *ibid.*
*sacerdotes prima, in municipio di-
 ctæ* in antiquis lapidibus *ibid.*
Μιλωσται dictæ Cereris sacerdo-
 tes, & in ejus Eleusiniis *Ἱεροφα-
 τίδης* *ibid.*

Sacerdotum certæ familiæ ut Ace-
 storidarum Argis, Eumolpidarum,
Κρυμῶν, Ευπατρίδων, & Eteo-
 butadarum Athenis 567. 568.
 e nobilissimis civibus, & sorte
 electi apud Athenienses 691.
 iique integri, non corpore muti-
 li, & unde *κληρῶσαι* &c. iidem
 dicti 621. 691.

Sacerdotia hæreditaria sæpe seu Gen-
 tititia apud Gentiles, sicuti apud
 Hebræos 567. 568. lex ea de re
 lata 568. mentio etiam in lapi-
 dibus antiquis *ibid.* a sacerdotio
 exclusi apud Hebræos & Athe-
 nienses non *ὀλοκάρποι*, seu qui
 corpore mutili 621. apud Ægy-
 ptios rasi & circumcisi sacerdo-
 tes *ibid.* Sacerdotiorum collaro
 inter præcipuas publicæ admini-
 strationis curas habita 691.

Sacra veterum alia *δημια* vel *δημο-
 τικῆ*, seu in commune celebrata;
 alia privata, sicut Athenis τῷ
Φρατρῶν aut *συνοικίῳν* 691. *Σα-
 cra Publica Municipalia* in lapi-
 dibus *ibid.*

Sagittandi artis doctores apud Ro-
 manos

RERUM ET VERBORUM.

- manos 220. *sagittarii* dicti nummi Parthici seu Persici 131.
- Saltationes armatae Cretenſium 22. Cnoſſiae Corybantum *ibid.* quomodo fieri ſolitae 23. in Jovis natalibus *ibid.* cum clypeis in Panathenſis 291. ſaltationes ad citharam 511. 513. circa Dianam aut Apollinis aram *ibid.* ſaltatio, variis gyris implexa in memoriam egreſſus Theſei e labyrintho in Creta 513. 520. eadem *Γίγνη* dicta *ibid.* ſaltationes veterum antiquas fabulas & actiones memorabiles exprimentes *ibid.* ſaltationes ad aras in orbem factae 514. ſaltationes advenarum in Delo ad aram Apollinis 520. apud Leucadios, in ejuſdem honorem *ibid.*
- Sambucum, Sambucifritiae, vel ſambucinae, e Syriaco luxu Romam adveſta 475.
- Samus inſula dicta *Parthenia* 358. 359. Juno Saminata, inde *Juno Samia* & *Parthenia* dicta 359. *sedes* ejus Sami ampliffima 360. a Perſis exuſta, & tamen adhuc admirabilis viſa *ibid.* effigies ejus & Junonis Samiae in nummis *ibid.* Samus primo *Melampylus*, *Anthemus*, & *Phyllus* ſeu *Phyllis* dicta 361. una urbs in Samo inſula *ibid.* colonia in Samum a quo & e quibus deducta 361. 362. Samii *Jonia primi* in veteri eorum nummo 161. *Samia terra*, & *Aſteris Samii* uſus ad medicamenta *ibid.*
- Sancta in Romanis nummis Diana, Veſta, Minerva 588. *Sancta Deorum*, & *Sancto Deorum*, qua ratione dicta 751.
- Sarapis *Θεός Μίρας* in antiquis nummis 4.
- Sardes Lydiae Metropolis 298. prima Jovis cumarum teſtis, & Bacchi nutrix dicta *ibid.* illius urbis in nummis elogium *ibid.*
- Sardinia Corſica praetantior, maxima etiam aut prima inter Inſulas maris interni dicta 337. exules Roma in eam miſſi *ibid.* etiam Judaei *ibid.* magnitudo, frequentia, fertilitas inſulae *ibid.* a Sardo Herculis filio occupata *ibid.* hinc in Sardinia Heroes dormire dicti *ibid.*
- Saronia & Saronicus ſinus qualis ac unde dictus 112. 357. 358. quercubus ferax *ibid.* Saronia Diana & ejus *Aedes*, lucus, feſtum *ibid.*
- Scuta Gallorum oblonga 439. non idonea tegendis eorum corporibus *ibid.*
- Sedendi ad dextram Dei Patris locutio illuſtrata 62.
- Sellis ad menſam inſidebant priſci Heroes, non accumbebant 230.
- Seminans etiam metet*, proverbium in ſacris litteris & apud exoticos etiam Scriptores 749. 750. vicinae locutiones, plantabit vineas, & comedet fructus 750.
- Sepulcris patriis condi magni olim habitum 217.
- Servare pro *obſervare aves*, *επιτηδεύω* 626.
- Sexaginta annis minores feminae vetitae funus comitari apud Athenienſes niſi conſobrinae 738. ſexagenariae mulieres, aut vetuſtiores ramum geſtantes in pompa Panathenaica *ibid.* non pauciores annis ſexaginta ſacra obire juſſi a Platone *ibid.*
- Sicani ad Siciliae occaſum, ac unde dicti 170. eorum ſedes Trinacria *ibid.*

Sica-

I N D E X

- Sicania & Sicani, de tota etiam Sicilia & Siculis *ibid.*
- Simulacra Deorum in periculis apprehendi solita, & protensis ad eadem manibus 411. ut urbi obsessæ suppetias ferrent 588. metus & preces, ne eadem e sedibus suis exirent, & ad hostes emigrarent 565. inde catenis subinde ab oppidanis, ut Apollinis apud Tyrios, revincta 573. aut occultata eadem, ut Trojanorum, dein Romanorum Palladium, auget etiam Argivorum *ibid.* maxime quæ cælo delapsa credebantur *ibid.* hinc eadem subinde velata 565. 588.
- Simulacra Deorum foedari haud una ratione solita 527. 528. inde eadem Athenis lunulis tecta 528. adpena iis donaria *ibid.* iis demptis lota subinde earum simulacra *ibid.* a supplicibus apprehendi solita *ibid.* pollui ab his credita, & inde eadem lota 529. eadem lotionibus recreari, & propitia reddi censebantur 529. 530. tensis vel carpentis, anniversario festi seu pompæ die, & stato ritu offerri per urbem solita 565. 588. 721. simulacra Deorum, & Junonis quidem, ad speculum compta 547. 564. hinc eorundem ornatrices 547.
- Simulacra numinum inquinata variis sordibus 755. Gentilium in iis colendis superstitio inde ab antiquis Christianis irrita *ibid.*
- Simulacra quædam apud Gentiles symbolica, & præsentia Numinis repleri credita, aut de divina natura participare 529. 586. 587. hinc pro Diis ipsis, aut Deorum instar habita & invocata 411. 588. eadem recondi in intimis sacrarii recessibus solita 587. semel in anno, aut nunquam, vel folis sacerdotibus conspicua *ibid.* totidem imagines annui Pontificis M. apud Hebræos ingressus, & reconditæ ibi cum Cherubinibus Arx, tanquam quæ essent Dei præsentia *ibidem* symbola *ibid.*
- Sinis latro insignis Isthmicus, item Sciron & Procrustes 106. 107.
- Sitis inextinguibilis, qualis adfectus 704. aquæ marinæ potu, aut cic viperæ sanatus *ibid.*
- Smyrna ad mare sita, & ~~ruparia~~ dicta 289. ad discrimen alterius superioris urbis *ibid.*
- Sol cursum sistens 253. an phrasi poetica id de Josue miraculo citatum *ibid.* alimentis coelestibus sustentatus 484. e mari juxta Stoicos altus & incensus *ibid.* Solis equi, & eorum apud Poetas nomina 434. Sol Oriens quomodo ab Ægyptiis depictus *ibid.* Sol & Luna apud eosdem non bigis aut quadrigis, sed navigio vecti *ibid.*
- Somnus alatus in veteri marmore 458.
- Sors adhibita in consulendis Delphicis Oraculis 75.
- Soteris nomen Ptolemæo Lagi a Rhodiis datum 432. in nummis ac in monumento Adalitano. de illo & uxore Berenice, ΘΕΩΝ ΣΩΤΗΡΩΝ *ibid.*
- Spætio* avium & *spicore*, voces augurales 625. 626.
- Speculum consulendi quis usus olim vetitus 543. Veneri, non Palladi tributum 542. 547. specula veterum metallica ex ære, argento 544. 548. 549. item e carbunculis 549. e vitro 550. eaque plana, gibbosa concava *ibid.* pelves pro speculis in

RERUM ET VERBORUM.

- in pompa Alexandri Dionysiaca
ibid.
- Stellæ tranfluentes feu *Αλγίσταρες*
354. quales eadem, & varia earum
apud Græcos nomina *ibid.*
arcana inde mysteria apud Gen-
tilium hariolos 355.
- Sterilitas agris a Diis immiffa in
ultionem scelerum 223.
- Succenturiati ad athletica certami-
na, *ἰσχυροί* 419.
- Συρίστρις* frequens apud poetas
Græcos 40.

T.

- Θ in σ mutare Lacones foliti, *εὐω,*
παρεῖν, pro *δῖω*, *παρεδῖν* &c.
668
- Θαλύττω, festum in honorem Ce-
reris 649.
- Taurus maxima victima 96. an
Jovi, quod negat Servius, ma-
gatus *ibid.*
- Taygetus Laconicæ montis Dianæ
sacer 257. 370. Taygeti canes
optimi *ibid.*
- Telchines mari orti, & a Cyclopi-
bus diversi 348. insignes fabri
ibid. magi quoque habiti, & ju-
de dicti *ibid.*
- Telephus cum matre Auge cistæ
in mare abjectæ inclusus 369.
in monte Arcadiæ Parthenio ex-
positus, & a cerva nutritus *ibid.*
in eodem juxta Panem cultus
ibid.
- Templa Gentilium haud immun-
dis pedibus adcunda 115. & ab
iis, qui mente puri sunt & pur-
gati 116. templa Deorum nomi-
nibus dicta 777. aut formati in-
de vocibus, ut *Ματρῶν*, *Ἡραίων*,
Αετμυρίων &c *ibid.*
- Templum Dianæ Ephesiæ an ab
Amazonibus, vel a Croeso indi-

gena, vel a Ctesiphonte seu Cher-
siphonte extractum 300. 301.
ab Herostrato combustum 301.
aliud a Dinocrate conditum *ibid.*
in solo palustri, & prope Dianæ
signum ab Amazonibus erectum
ibid. duo Selinutes fluvii ædem
præterlabebantur *ibid.* utraque
ædes vetus & nova celebrata 301.
302. an prior tota Herostrati in-
cendio perierit *ibid.* ædis valvæ
e cupressu quamdiu durarint 302.
alia quæ illi templo celebritatem
adderet, donaria, jus asyli, sa-
crorum ritus, ludi, agones &c.
ibid. thesauri ejusdem ac divi-
tiz 303. an illud a Lygdamo in-
centum *ibid.*

Temporump felicitas in nummis 724.
725. 727. quibus symbolis ibi ad-
umbrata *ibid.*

Terpander Lesbicus nomos ad ti-
biam simul & ad citharam do-
cuit 297. 298.

Terra eadem cum Rhea 13. terræ
motus *brasmanias* dictus 350.

Terriculamenta infantium, fuligi-
nosi Cyclopes, lamix, larvati
famuli 175. 176. 177. 178.

Tethys Titanis 333. dicta modo
terra nutritrix, modo Oceanus
333. quid per eam intellexerint
Gentilium Theologi *ibid.*

Tetrachordon præter citharam, de
aliis dictum 425.

Thebarum fontes Dirce, Strophie,
Oedipodius 375. Θῆβαι & Θῆβαι
urbs dicta 379. nummus ejus-
dem cum clypeo *ibid.* origo no-
minis Phœnicia, eaque multi-
plex tradita 379. 380. nova ad-
lata a voce Hebræa vel Phœnicia
thaba h. e. *desiderium*, *appeti-
tus*, & ratio illius appellationis
ibid. situs opportunitas, ac foli
amœnitas, horti, fontes *ibid.*

[Fff]

The-

I N D E X

- Thebæ ter everſæ & reſtauratæ 381. denuo everſa urbs inferior, præter delubra *ibid.* Strabonis ævo vix urbis ſpecies relicta *ibid.* a Thebis conditis, ad eaſdem ab Argivis captas, anni CCXXIX. 638.
- Thera Ægei maris inſula 92. colonia in eam a Spartanis deducta 93. duces illius coloniæ 93. 94.
- Theſmophoria in honorem Cere-
ris, quibus in locis acta 650. ex Ægypto in Græciam primum illata, juxta Herodotum *ibid.* inſtituta in memoriam laterum a Cerere legum, & datarum hominibus frugum 678. a Triptolemo inſtituta 680. a ſolis mulieribus peracta 654. acclamationes mulierum *ἑσμοφοριαζουσῶν* apud Ariſtophanem 654. umbellæ ſeu *σκιάλα* ab iis geſtata 664. mulieres humi jacentes in Theſmophoriis 658. Theſmophoria, nocturna ſacra 664. menſe Pyanepſione Athenis celebrata *ibid.* *Νυφάλια* eadem Theſmophoria 671. 672. joci & dicta in iisdem, neque ea proinde tota in luctu tranſacta 676. tertius ſolus dies *νεσεία*, ſeu *jejunium* dictus *ibid.*
- Theſpienſes, ad quos Minerva profecta dicitur 594. antiquus horum nummus *ibid.* Cupidinis cultu & ſigno nobilitatæ Theſpiæ *ibid.*
- Theſſalia equis abundans 407. pecoribus, bobus & paſcuis ferax *ibid.* quatuor celebriores Theſſaliæ fluvii in Peneum confluunt *ibid.* Theſſaliæ Nymphæ *ibid.*
- Thracia ventorum habitaculum 344. 366. Thraces cum Dacis confuſi 397.
- Tibiæ cum cithara concentus 470. hinc tibia cithariſtica 471. quæ utriuſque organi communio: Platone improbata 421. 471. 473. Thebani tibiis delectati 473. tibiæ obliquæ, ſeu plagiauli 474. Sarranzæ ſeu Tyrizæ *ibid.* item *γίγλας*, *γίγλας* 474. tibia recta Phrygum inventum 474. hinc tibiæ Phrygiæ & Berecynthiæ *ibid.* eæque in honorem Matris Deum 297. tibiæ ac tibiçines vel tibiçinæ, ex Aſiatico Iuxu Romanam inducunt 475.
- Tireſias Euerides. ſeu Eueri filius 603. ſitiens, hauſta de Thelphuſi aqua mortuus 601. nudam lavantem Minervam videt 602. an ſolus hanc fabulam e Græcis tradiderit Callimachus 602. 604. inde oculis, & quidem Minervæ manibus orbatus 604. 607. excecatus ejuſdem variz aliz cauſæ traditæ 605. eadem fabula ad Moſem, de monte velæto capite ſcendentem, aliunde relata *ibid.*
- Tireſias augurandi artem a Minerva edoctus 619. diverſa ea de re narratio *ibid.* Jovis eximius Propheta a Pindaro dictus *ibid.* pro cœcitate, mentis lumen & futura proſpiciendi facultas data 610. verax augur dictus 622. ejus apud Bero-

RERUM ET VERBORUM.

- Ecceotos** oraculum 638. Tiresias expugnatis Thebis ab Argivis Epigonis captivus abductus, in via decessit *ibid.* longævus, qui septem aut novem ætates vixit 638. 640. 641. an Lajo *aquavus sacerdos* dici potuerit *ibid.* Tiresias etiam haruspiciæ opera vaticinatus 639. ei post mortem providæ mentis donum datum 641.
- Titanes** Cælo ac Tellure sati 332. gigantes & gigantum posteri 436.
- Trifolium**, quo passæ in Junonis prato Dianæ cervæ 245. trifolium Medicum optimum jumentorum & pecorum pabulum *ibid.*
- Trigonon**, instrumentum Musicum a Syris repertum 474. 475.
- Triopium** in Caria 430.
- Triops**, diversâ de ejus parentibus traditio 429. Coi Rex & Mero-
pis pater *ibid.* hinc *Triopsis collis* de Coe *ibid.*
- Tripodes** passim in Græcis Romanisque nummis signati 385. 386. 387. 394. in nummis Delphorum & Phocidos 387. 388. quandoque cum Apolline tripodi insistente, aut cum Delphino, & corvo 387. tripodes mensarum loco, 390. 392. multiplex eorum usus, & varia eorundem Diis dedicatorum ratio *ibid.* I-smenio Apollini apud Thebanos dicti 391. tripodes quadranguli, ique argentei, etiam aurei & gemmati, in pompa Philadelphi Dionysiaca 391. 392. consueta victorum in Dionysiis aliisve agonibus præmia 385. 392. Baccho & Apollini tripodes consecrati 392.
- Tripus fatidicus** Apollini Delphico proprius 383. 384. 385. *οὐρανίου* Græcia *tripus* dictus 385. idem non tripus, sed *τρεῖς ποὺς* Jamblichio, & cum mensâ quadrupede confusus 386. an Arcæ quadrangulari similis *ibid.* tripus *τρίσσι* a Pythagoræ dictus 387. ejus operculum perforatum, cui insidebat oracula editura Pythias, dictum *ἐπιθίμιον*, ὄλμος, κόκλος 389. 390. an tres Triopæ filiz in tripodis Delphici schemate sculptæ 392. tripus Delphicus, an mensâ *τρεῖς ποδῶν* in Mosæico Tabernaculo similis 385. an a voce Orientali *taripa* vel *taripa* seu *scientia* aut *spiritus Magia* profluxerit 392.
- Troezeniorum** antiqui Reges 355. Troezen Saroniæ 358. portus ejus *πῶγων* dictus *ibid.*

V.

- Vannus** Bacchi mystica, in qua recondita occulta ejus sacra 495. 732. vanniferi in pompa Philadelphi Dionysiaca *ibid.* Bacchi vannus mystica serpente circumdata in antiquis nummis, & ejus rei ratio *ibid.* vanniferi quoque in aliorum Deorum sacris, ut in Cereris Thesmophoriis, & Minervæ Panathenæis 732. 733. vanni diversæ a canistris ibidem prælati 732.
- Vates** futura non solum, ut præsentia, sed etiam ut præterita enarrant 438.
- Vaticinia** divino furore proferre coacti fatidici 381. 382. unde ii *ἔνδοτοι*, *διοφύροτοι*, *διολαπτοί* &c. dicti 382. vaticinia a Deo solo, non ab aliis organis pendere 401. vaticinia per sortes reddita 74.
- Υδροφίσιον** Atheniensium & Ægina-
[Fff 2] acta.

I N D E X

- netarum festum 577. *Ἰδροφορος* virgines apud Athenienses, in Jovis *Διπολίαν* festo *ibid.*
- Venationes ferarum, jaculis, venabulis, gladiis, tendiculis, fagittis, speculis etiam, aliisque artibus olim usitatæ 185. venandi usus inter rudimenta militiæ 220.
- Venatores Dianæ vota faciebant, & prædæ partem dicabant 138. 139.
- Venti aris & sacris apud Persas & alibi culti 344. 346.
- Venus *Σωτηρ* & *Σώτερα* in antiquis monumentis dicta 391. item portuum amans 158. *stella Junonis* dicta 546. Veneris in Delo adjectum e Creta simulacrum 512. idem ligneum *ibid.* Deæ illius in Delo & Cycladibus cultus *ibid.* Veneris in coma componenda studium 551. 565. dicta aureo vel eburneo pectine eam in rem usa 565. incompta in lectu Parisidis 537.
- Vergiliarum occasus, principium hyemis, ac finis autumnii 99.
- Vertagi seu leporarii & veloces Gallorum canes 197.
- Vesta in Græcorum Prytaneis culta 523. 734. 735. ejus simulacra in intima eorum, uti & privatorum ædium parte 735. hinc ara ejus penetralis *ibid.* a *Festa incipiens*, proverbium, & unde dictum *ibid.* mulieribus ad eadem Vestæ sacra in Prytaneis Græcorum aditus *ibid.*
- Festa insularum* Delus, ac unde dicta 522. 523. Vesta *Communis*, *Patrona*, *Domestica*, 714. juvenca eidem immolata, & quare 715. 738. eadem non victimis aut incensis, sed viridi gramine antiquitus culta *ibid.* oves eidem in Arvalibus immolatæ 716.
- Vesta eadem quæ Tellus & Ceres *ibid.* *Vesta delicium asinus* cur a poeta dicitur *ibid.*
- Vestis *Θιουραία*, seu in sacris Græcorum legationibus splendida 516. vestium varia ornamenta, fimbriæ, limbi, virgæ 136. 137. eadem texta, assuta, pendula, ac unde constarent 138.
- Victimarii Athenis & familia *Θουλαυιδῶν* 568.
- Vini cum aqua mixtura qualis apud veteres fuerit 582. Græci præ barbaris moderati in vini potu *ibid.* vulgo vinum cum aqua temperarunt *ibid.*
- Virgines coactæ apud Gentiles civitatem servare 128. nubile zona cinctæ, eadem nupturæ adempta 140.
- Virtus juxta Platonicos non naturæ aut institutionis, sed Decorum munus 45.
- Vita secundum virtutem beata 43. 44.
- Vittæ virginæ, quibus revinctæ simplici cultu virginum comæ 661 a mulierum vittis distinctæ *ibid.* vestigia ejus rei in monumentis antiquis 662. vittis redimitæ Cereris sacerdotes 662. 663. non item pompæ Cerealis, seu procedentis calathi comites 731.
- Ululare, quandoque pro *exultare* & in gaudio dictum 479.
- Umbellæ a mulieribus in sacris Eleusiniis & Thestnophoriis gestatæ 652. 664. aut *jis prælatæ* a pedissequis 733.
- Unguenta e variis aromatibus composita 71. 72. alia simplicia, & alia quæ ex odoribus mixta 539. 540. postrema necdum in usu Iliacis temporibus *ibid.* unguentum & oleum una tantum voce apud Hebræos dicitur 539. unguentum

RERUM ET VERBORUM.

guenta mixta Veneri non Minervæ propria *ibid.* virgines eorundem olim expertes *ibid.* eorum usus in mulieribus ac viris reprehensus 539. 540. vasa unguentaria, & varia eorum nomina 540. 541. unguenta alia ad illitus, alia ad unctiões 542. mixta unguenta conficiendi ratio & labor *ibid.*

Urbes & montes sæpe *ἑπιτύμβιοι* *Siphylus*, *Ætna*, *Eryx* &c. 200: urbes variz, quæ *ἱεροί* seu *sacra* in earum nummis dictæ 321. urbes Deorum præsentia protegi dictæ 342. urbium Dii Conservatores, *πρωτεύς*, *πρωτεύχης* &c. 220. urbes ob admissa scelera a Diis deletæ, aut calamitatibus afflictæ 220. 221.

Urbium conditores aut coloniarum deductores, soliti Oraculum Delphicum prius consulere 79. de loco opportuno, quo duce, quibus legibus *ibid.* inde locum metiri 70. 80.

Vulcanus cum iacude, forcipe, malleo, pileo, in antiquis nummis &

marmoribus 32. 164. 556. REX ARTIS, nempe fabrilis, in nummo 32. 178. ei & Minervæ artium cultores sacra facientes *ibid.* in nummo Liparæ signatus 162. sedes ejus in eadem Lipara & in Lemno tradita *ibid.* Rex & Deus *Ætneus*. vide *Ætna*: simulacra ejus prope caminos collocari solita 171. 132. simulacrum ejus pygmæi imagine 172.

X.

Xanthus Lyciæ fluvius & urbs primaria 356. in eo fluvio ablutus a partu Apollo, ac inde ei facer idem fluvius 357. e Ycisso Lyciæ solo a Latona eductus *ibid.* Latonæ ibi templum *ibid.*

Z.

Z in *ε* mutatur apud *Æolas*, *Zῆς* pro *Zῆς* 200.

Zonæ virginum nubilium, Veneri dicatæ 11. parturientium, Dianæ *ibid.*

35

F I N I S.

ERRATA TYPOGRAPHICA
in Observationibus.

Pag. 6. liq. 9. à fine, lege jastabundi. pag. 9. lin. 19. a fine, dele etiam. pag. 11. lin. 21. lege Ep. v. p. 16. l. 4. a fine λωων. p. 22. l. 13. Curetas. p. 28. l. 11. del. etiam. p. 29. l. 18. φήματ. p. 30. l. 10. ac inde. p. 35. l. 5. Σκωδν. p. 42. l. 11. a fine & Proclus in Platonis Theol. p. 53. l. 8. Pentheus impius, ac proinde Baccho. p. 56. l. 23. Od. iv. p. 231. p. 63. l. 11. a fine ἰνδύτων. p. 76. l. 1. in Pluto. p. 86. l. 18. & sequ. bis eadem hic typothetarum incuria irrepserit; unde dele priora illa Immo ipse hic Callimachus usque ad verba lin. 22. Ipse sum Callimachus &c. p. 102. l. 10. traditur Metam. Ibid. l. 15. a fine καρπὸν Ἀπολλῆος. p. 116. l. 15. θυσιῶν. p. 121. l. 9. a fine Dithyrambos & Ἰοβάνης. p. 111. l. ult. cœlites p. 161. l. 26. μεσῆ. p. 236. l. 18. a fine κἀπῶς, εὐαγροῦ & a ead. lin. supple Hesychi verba &c. p. 246. l. 6. Borythenitis. p. 255. l. 5. a fine acceptas. p. 258. l. 1. ἰλλῆς. p. 271. l. 6. a fine Hypseï. p. 276. l. 20. illa otiosa abutatur. p. 278. l. 14. dentes adservantur. p. 302. l. 4. valvæ illius ædis e capressu. p. 341. l. 8. a fine Cnidum Thasum. p. 347. l. 4. adde montes spectr. p. 348. l. 8. insigni harum. p. 354. l. 12. a fine Achilles Staius. p. 415. l. 22. μὲν ἀμυγνῆς. p. 436. l. 21. a fine aut Ἐσώριαν τῶν. p. 467. l. 13. a fine ἐνυχ. p. 493. l. 1. proficias. p. 507. l. 15. a fine, adde comæ primitias. ibid. l. 12. a fine Lucianus de Dea Syria. p. 508. l. 19. αἰμαυυεῖα. p. 520. l. 18. Æliam adde de Animalib. l. xi. cap. viii. p. 531. ult. l. λωτροπόρος. p. 563. l. 7. post verba cum copioso oleo adda aliam cum exiguo, aliam procius sine oleo; quæ sic &c. quæ a typothetis ob repetitam ibi vocem oleo omissa. p. 568. l. 19. Alæctes. p. 572. l. 21. Στρωματίας. p. 605. l. 15. ex una ejus Tetralogia. p. 611. l. 15. & a fine l. 11. Ἀχωνίς. p. 646. l. 13. a fine, lota Almonæ. p. 659. l. penult. dele in vestibulis ædium & repone ante in linea ante spectatores flagabant. p. 660. l. 2. Sam. vi. 3. 5. p. 667. l. 12. Cariz prope Nysam. p. 671. l. 15. post denotat adde abigentum; & quæ eadem ratio &c. dele ibi parentibus. ibid. l. 9. a fine seu mœstissima. p. 675. l. 22. Inde non ἔκασα aut Ἔκασα. p. 677. l. 5. mœstissimam. p. 688. l. 15. a fine ἀμύγνῆς γίνεσθαι. Ibid. Electr. v. 488. p. 719. l. 10. a fine ὁμαρῶσιον γίνεσθαι. Ibid. l. penult. ὁμαρῶσιον. p. 720. l. 17. a fine ἢ ὁμαρῶσιον. p. 724. l. 10. a fine l. pag. 87. p. 730. l. 10. a fine si calcei sunt ex corio. p. 732. l. 5. a fine Noctus.

